Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Frankfurter Rundschau

1967 JUL 6

GE

1021

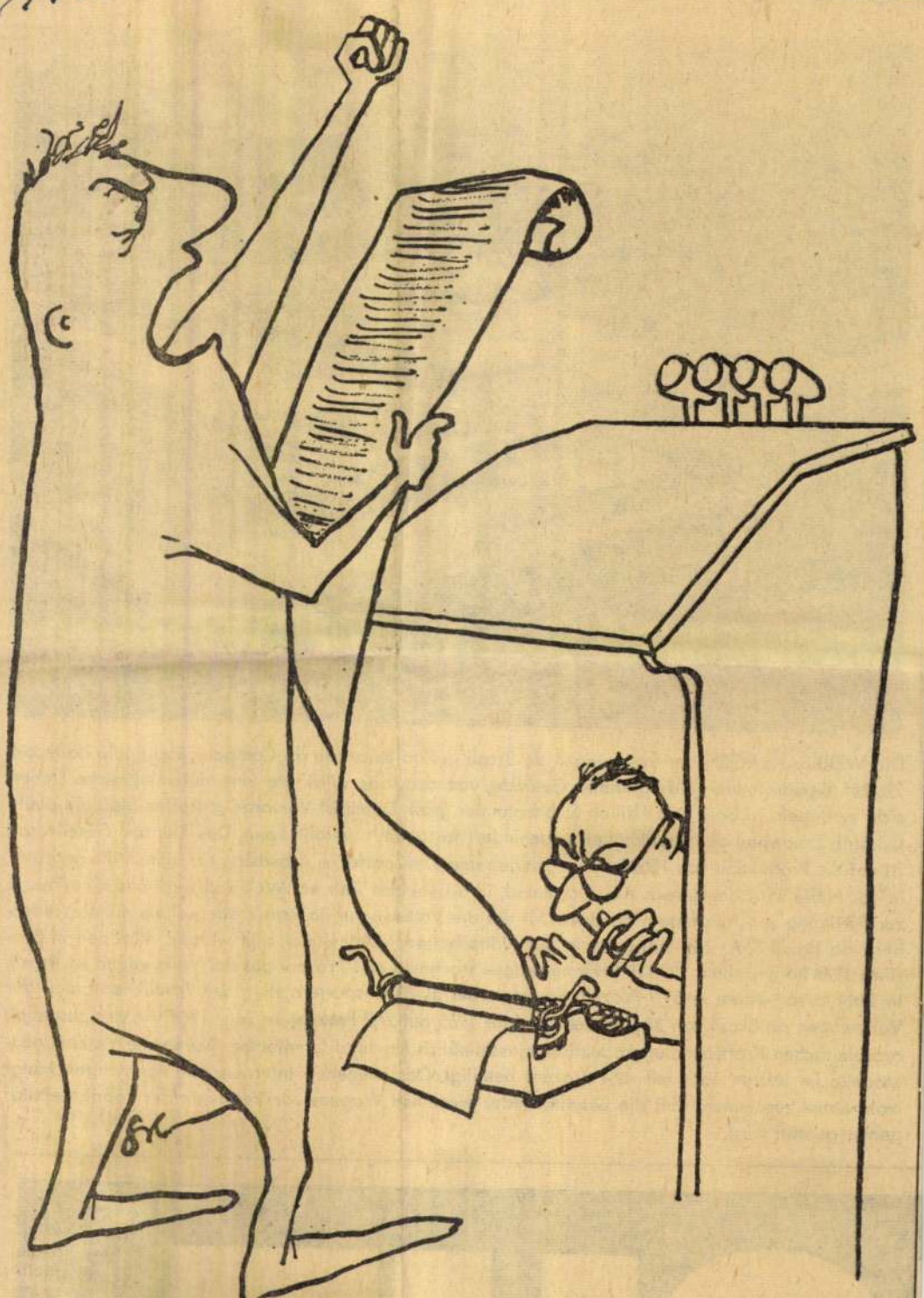

FRISCHE RHETORIK. – In Prag sah der Hamburger Olav Sveistrup erstmals noch unveröffentlichte Karikaturen eines tschechoslowakischen Zeichners. Diese für „die Schublade" bestimmten Arbeiten veranlaßten Sveistrup, auch in anderen Ländern des Ostens nach ungedruckter politischer Satire zu fahnden. Das Ergebnis ist das „Beschwerdebuch – Karikaturen aus dem Osten" (160 Seiten Karikaturen, 48,– DM, Econ Verlag, Wien/Düsseldorf, 1967). – Tatsächlich ist es Sveistrup gelungen, aus rund 2000 Arbeiten eine repräsentative Auswahl zu treffen, die deutlich macht, wie kritische Geister im Osten sich und ihre Gesellschaft sehen. Zeichnungen von Katic, Milanovic, Milic, Jovanovic (Jugoslawien), Kobylinski, Tomaszewski, Witz, Piotrowski (Polen), Jirasek, Stepan, Nepras, Steklik (CSSR) sowie Kajan, Zzoldos, Szabo und Reber (Ungarn) dürften wesentlich dazu beitragen, bei uns herrschende Klischees über unsere östlichen Nachbarn ein wenig abzutragen. Der Verlag sorgte dafür, daß die vom Kalauer bis zur philosophisch hintergründigen Karikatur reichenden Zeichnungen drucktechnisch vorzüglich gestaltet – wenn auch etwas teurer – wurden. KL

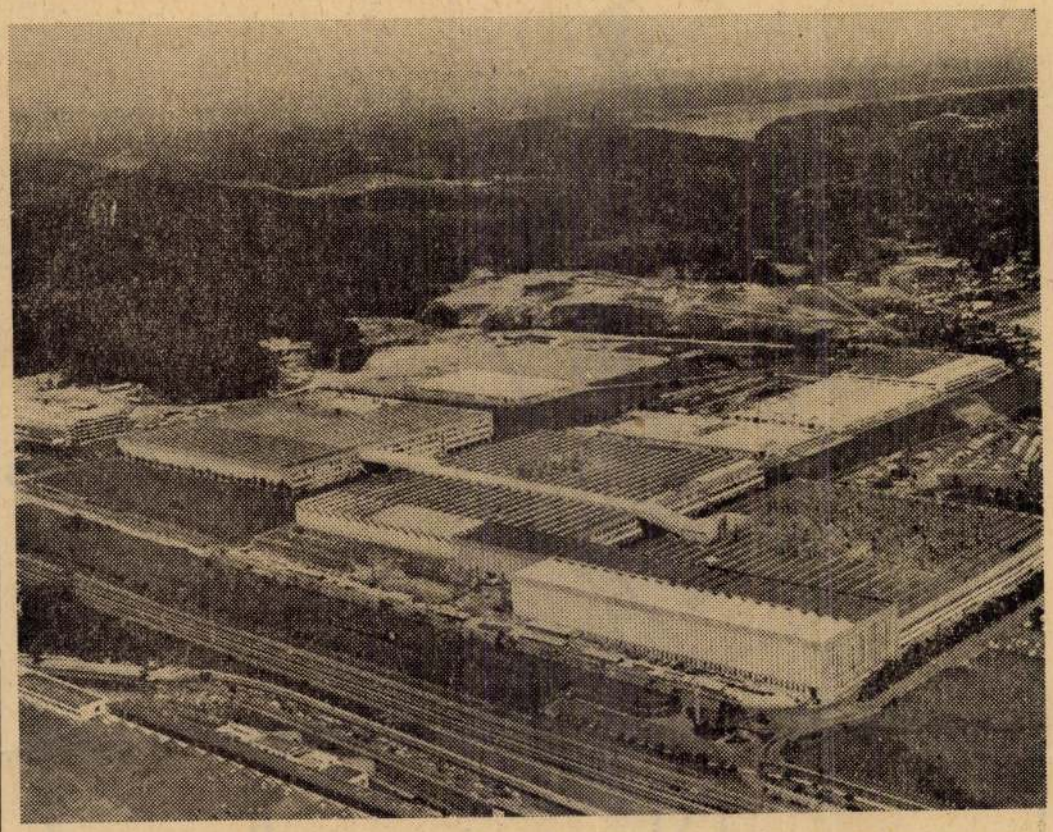

DIE WERKSANLAGEN der Volkswagen do Brasil in Sao Bernardo do Campo – Sao Paulo bedecken 295 201 Quadratmeter. Das gesamte Gelände, von dem das Werkfoto eine aufschlußreiche Uebersicht vermittelt, ist über eine Million Quadratmeter groß. Damit ist Vorsorge getroffen, daß die beabsichtigte Expansion der Fabrikhallen unbehindert fortgeführt werden kann. Das Ziel der Gesellschaft ist auf die Produktion von 1000 Personenwagen und Transporter je Arbeitstag im Jahre 1971 gerichtet. In der Nähe wird die Hoesch AG, Dortmund, in absehbarer Zeit ein Walzstahlwerk und eine Fabrik zur Fertigung von Autofedern errichten, für die die Volkswagen do Brasil, ebenso wie die Mercedes-Benz do Brasil S. A., die sich ganz in der Nähe befindet, Abnehmer sein werden. Von den in Brasilien 1966 hergestellten 120 119 Personenwagen stammten 66,6 Prozent aus der Volkswagen do Brasil. Im Jahr zuvor waren es 59,9 Prozent gewesen. Bei den Transportern stieg der Produktionsanteil der Volkswagen do Brasil von 27,6 Prozent im Jahr 1965 auf 27,7 Prozent im Jahr 1966. An der gesamten brasilianischen Kraftfahrzeugproduktion, einschließlich Lkw und Omnibusse, waren die Volkswagen-Modelle im letzten Jahr mit 42,4 Prozent beteiligt. Das steigende Interesse am Volkswagen hängt wohl damit zusammen, daß die Qualität jedes einzelnen Wagens vor Verlassen der Fabrik peinlich genau geprüft wird. ag

CHT

...mi Beutel -,35

Kató Antal, Iparm.

Iparmüvészet 1896-ban 153.

SZABÓ ANDREA

Magyar iparművészet az
ezredforduló 2003
165.1.

Szató Antal, szolvász

Iparmüvészet 1895-ben 77. l.

M Ű V É S Z E T
IV.évf. 1905.
151.l.

Péczely
Béla

S z a b ó A n t a l :

Fejléc.

Vizfestmény.

M Ü V É S Z E T
XI.évf. 1912.
397.

Péczely

S z a b ó A n t a l :

Kertben

Olajfestmény.

Szabó Antonia

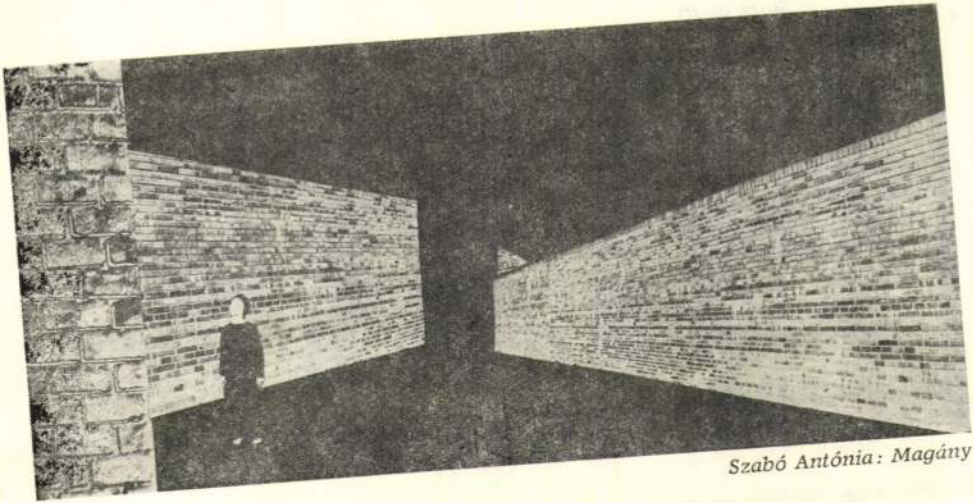

Szabó Antónia: Magány

Szabó Antónia: Önarckép

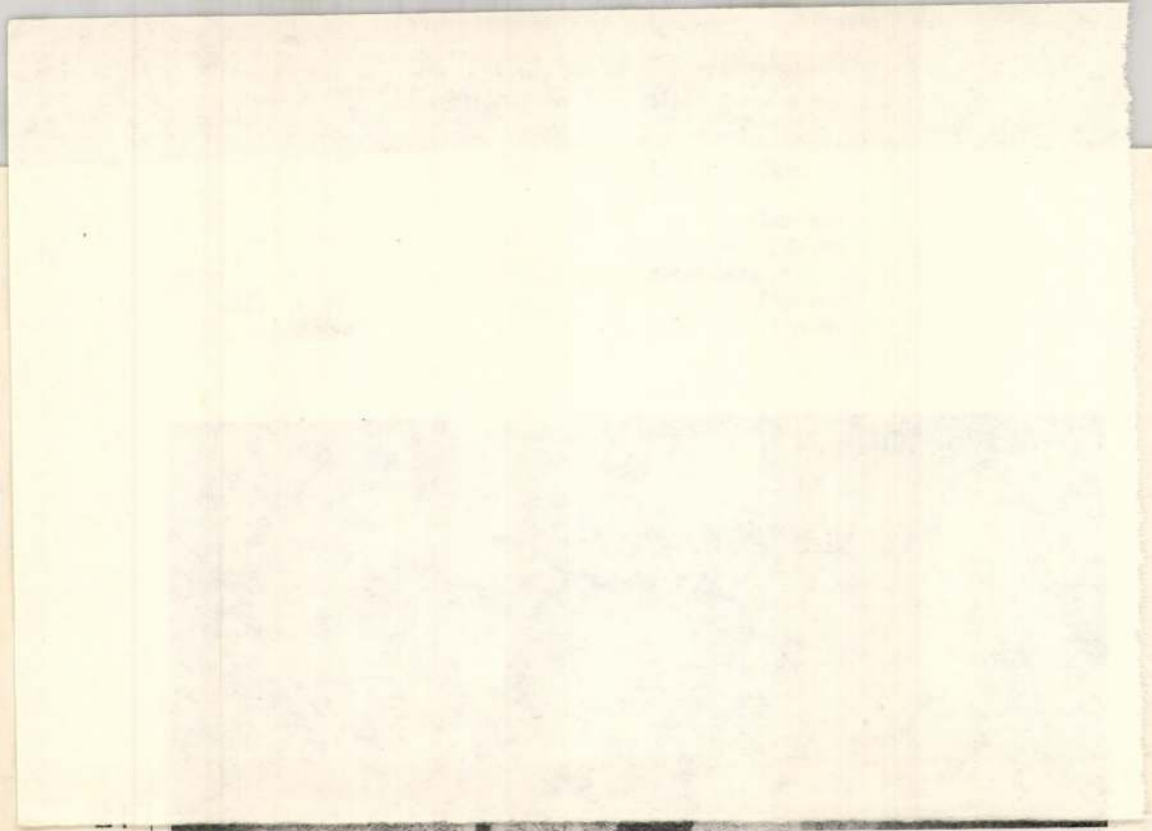

*Horváth István: **Feljutás a Létrán***

Szabó Antonia

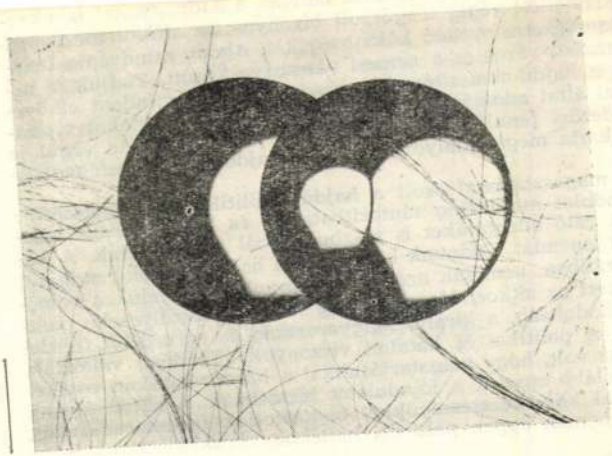

70

Szabó Antónia: Kettéválás

ülésein.

— Havonta r
nácskozik a ve
tagjai és a m
vendég már el
írásban megk
jesztést. Általáb
dés szokott a napirendben szerepelni.

tájékoztatják Diósjenőn a vezetőségi ülés határozatairól a dolgozókat?

Munkában a szerelő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 OKT 11

Nógrád

Ősz-Szabó Antónia ipar-
művész

AQUINCUMI PORCELÁNGYÁR. 1853-ban alapították a fővárosi Művészi Kézműves Vállalat Aquincumi Porcelángyárát. A gyár kézi korongozású és festésű díszműárukat készít, kis sorozatban. Képünkön: Ősz-Szabó Antónia iparművész által alkotott juhászfigura

1021

Holtverseny az élen

Debrecen (HBN – F. J.) – Vasárnap befejeződött a Mikrometal-kupáért kiírt sakkverseny. Az izgalmas párharcban hármas holtverseny alakult ki, melyből a Berger-számítás alapján Lengyel Ferenc (Hajdúszoboszlói Gázláng SE) mester került ki győztesként. Sikerét jó pozíciós érzékének és küzdőképességének köszönheti. Az egyetlen veretlen a mezőnyben Félegyházi László volt. Máté László balszerencsés vereség után küzdötte fel magát.

A verseny végeredménye:

1. Lengyel Ferenc (Hajdúszoboszló) 7,5, 2. Félegyházi László (Derecske) 7,5, 3. Máté László (Hajdúszoboszló) 7,5, 4. Gál József (DSE) 7, 5–7. Ballai Zsolt, Borsavölgyi Tamás (Hajdúböszörményi SE) és Forgács József (Hajdúszoboszló) 5–5, 8. Menyhárt Tibor (Hajdúszoboszló) 4, 9. Kovács István (Hajdúböszörmény) 3,5, 10. Egri László (Derecske) 2, 11. Kányádi Zoltán (Derecske) 1 pont.

Örvendetes a 16 éves Gál József szép eredménye. A díjakat Mihalik András, a Mikrometal Kft. ügyvezető igazgatója adta át. A versenydíjakon kívül a Spectrum Kft. és az MSZDP Rózsa klubja egy-egy különdíjat is felajánlott, mellyel a két legszebb játszma győztesét jutalmazták.

A Derecskének nincs szégyellnivalója

Női kézilabda Magyar Kupa: a tizenhat közé jutásért BHG–Derecske 29–27 (17–14)

Debrecen (HBN) – Oláh Gábor utca, 800 néző, vezette: Ónodi, Zrinszki.

Derecske: Kupainé – Nyékiné 5/4, Medgyessyné 3, Czene 3, Rádinné 2/1, Bálint, Dobrovolszky 7/5. Csere: Joó, Békési 2, Varró 5, Nagy, Badar. Edző: Kesjár András.

Hétméteres: 3/2, illetve 12/10.

Kiállítás: 10 (Minárovicsné végleg), illetve 2 perc.

A BHG legjobb góldobói: Minárovicsné 8, Siska 5, Szunyogh 5, Pardi 5.

Nem látszott az osztálykülönbség a két csapat között, a Nyékiné búcsúfellépésének is számító Magyar Kupa-mérkőzésen, a szépszámú közönség előtt könnyen meglepetést okozhatott volna a II. osztály éllovasa.

Az egyik sikertelen derecskei áttörési kísérlet

Fotó: Iklódy János

Minősítés műkorcsolyában

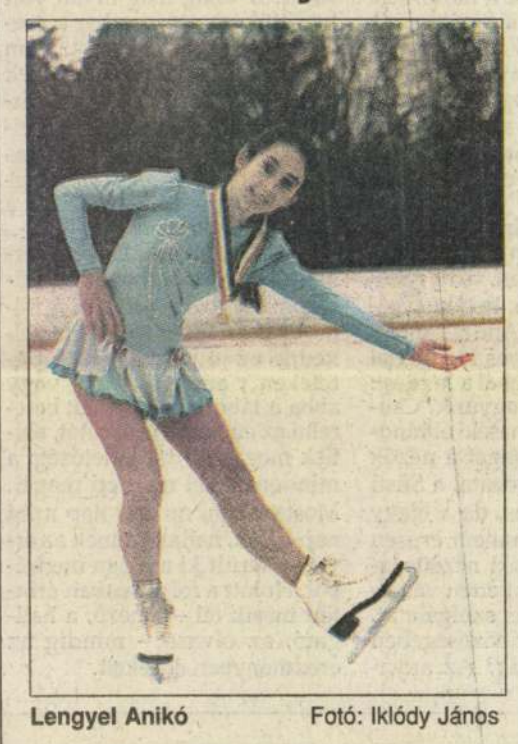

Lengyel Anikó Fotó: Iklódy János

Debrecen (HBN) – December 11-én – szombaton – az Oláh Gábor utcai műjégpályán, a zuhogó eső miatt kevés néző előtt országos junior minősítő műkorcsolyaversenyt rendeztek. A DMTE két versenyzőt indított, a 13 éves Lengyel Anikó – nyolc induló közül – negyedik helyen végzett. Ezzel elérte a II. osztályú minősítő szintet, ezüstjelvényes sportoló lett. Csapat- és kortársa, Nagy Leila ötödik helyezést ért el. Végeredmény: 1. Ujj Zsuzsanna (Olèfin), 2. Siági Orsolya (Székesfehérvár), 3. Gerzsenyi Beáta (Népstadion SZE).

Elefántcsontpart fellebbez

Abidjan (afp) – Elefántcsontpart Labdarúgó-szövetsége nem ért egyet azzal, hogy a következő kiírásban nem indíthat futballcsapatokat Afrika három klubtornáján. Az Afrikai Labdarúgó-szövetség (CAF) döntött úgy a múlt hét végén, hogy sem elefántcsontparti, sem ghánai klubok nem vehetnek részt a három tornán. Ennek oka volt, mégpedig gyászos.

Október 31-én Kumasiban, ghánai területen, az Afrikai Bajnokcsapatok Kupája előddöntő mérkőzést követően (a ghanai Asante Kotoko és az elefántcsontparti ASEC csatázott egymással) ugyanis véres jelenetek játszódtak le a nézőtéren. A verekedések során 25 ember meghalt. Elefántcsontpart futballszövetsége nem ért egyet a CAF-fal, megfellebbezi a döntést.

– Nem vitás, a 25 szurkoló meghalt, de ez nem ok arra, hogy a labdarúgókat büntessék – mondta Dieng Ousseynou, az elefántcsontparti szövetség elnöke a Fraternite-Matin című lapnak nyilatkozva. – Egyébként is: a rosszindulatú sajtó „fújta fel" az egészet.

Jutalmazás a kickbokszolóknál

Budapest (MTI) – A Stadion Szállóban seregleltek össze kedden délután a honi kickbokszélet reprezentánsai: itt és ekkor tartották meg a szakág évzáró bankettjét, adták át a jól megérdemelt elismeréseket.

Merthogy rendkívül eredményes esztendőtől vehetnek búcsút a kickboksz legkiválóbb hazai művelői. Nem kevesebb, mint kilenc világbajnoki aranyat, öt ezüstöt és tizenegy bronzot gyűjtöttek Atlantic Cityben, illetve nemrég Budapesten.

Jakabházy László, az Országos Testnevelési és Sporthivatal szakmai elnökhelyettese adta át a jutalmakat a kitüntetetteknek, köztük a világbajnokoknak, akiknek sorából igazoltan hiányzott az Amerikában tartózkodó, **négyszeres vb-aranyérmes Hugyetz Lajos.**

A sporthivatal második embere méltatta az elért sikereket. Megemlítette, hogy ebben az évben az olimpiai számokban 13 magyar világbajnoki győzelem született, és több mint 30 arany szerepel a nem olimpiai számok világbajnoki medálgyűjteményében. Utóbbiból vállaltak tetemes részt magukra a kickbokszosok. Ezzel összefüggésben is hangsúlyozta Jakabházy László, hogy az erősportoknak, a küzdősportoknak, így a kickboksznak is helyük van az iskolákban, a tantárgyak között. Nagyszerűen felhasználható a gyerekek oktatásában, hiszen fegyelemre, következetességre, jellemerőre, bátorságra nevel. A kitüntetettek közül nem maradt ki Leyrer Richárd, a Magyar Kickbokszszövetség elnöke sem, aki Jakabházy Lászlótól az Esterházy Miksa-emlékérmet vehette át.

Német és argentin futball keret

Düsseldorf (dpa) – A német labdarúgó Bundesliga-idény befejeztével Berti Vogts szövetségi kapitány kihírdette azon 22 játékos nevét,akik az argentin) és a mexikói A névsor: kapusok: Bodo Illgner (1. FC Köln), Andreas Köpke (FC Nürnberg) védők: Guido Buchwald (VfB Stuttgart), Thomas Helmer, Lothar Matthäus (mindkettő Bayern München), Jürgen Kohler (Juventus), Michael Schulz (Borussia Dortmund) középpályások: Andreas Brehme (Kaiserslautern), Stefan Effenberg (Fiorentina), Dieter Eilts (Werder Bremen), Maurizio Gaudino (Eintracht Frankfurt), Thomas Hässler (AS Roma), Andreas Möller (Juventus), Karlheinz Pflipsen (Borussia Mönchengladbach), Matthias Sammer (Borussia Dortmund), Thomas Strunz (VfB. Stuttgart), Christian Ziege (Bayern München) csatárok: Bernd Hobsch (Werder Bremen), Jürgen Klinsmann (AS Monaco), Stefan Kuntz (Kaiserslautern), Ulf Kirsten, Andreas Thom (Bayer Leverkusen).

Az argentin válogatott a szerdai mérkőzésen nélkülözni kénytelen két klasszisát, Diego Maradonát és Gabriel Battistutát. Maradona sérülés miatt hiányzik, míg Battistutát nem engedte el egyesülete, a Fiorentina.

A keret: kapusok: Sergio Goycochea, Luis Islas, védők: Ernan Diaz, Jorge Borelli, Sergio Vazquez, Oscar Ruggieri, Carlos MacAllister, Jorge Reinoso, középpályások: Diego Cagna, Alejandro Mancuso, Hugo Perez, Roberto Montserrat, Nestor Gorosito, Leonardo Ridriguez, csatárok: Ariel Ortega, Alberto Acorta, Abel Balbo, Ramon Medina-Bello.

A kossuthos kosarasok az élen a területiken

Birkózás

Területi diák A–B kategóriájú szabadfogású verseny, Debrecen.

Diák A kategória:

28 kg: 1. Jacsó P. (Debreceni Honvéd Bocskai SE), 2. Szendrei Z. (Hajdúböszörmény), 3. Dezső L. (D. H. Bocskai). 30 kg: 1. Andráska R. (DVSC), 2. Szendrei I. (Hajdúböszörmény), 3. Kovács I. (Tiszacsege). 32 kg: 1. Varga J. (DVSC), 2. Lovas N. (Hajdúböszörmény), 3. Kiss J. (Nagyrábé). 35 kg: 1. Balogh T. (Nagyrábé), 2. Soltész L. (Tiszacsege). 38 kg: 1. Szabó I. (Hajdúböszörmény), 2. Győri A. (Nagyrábé). 41 kg: 2. Daku P. (DVSC). 45 kg: 1. Ladányi J. (DVSC). 2. Börcsök L. (D.H. Bocskai). 50 kg: 1. Ladányi T. (DVSC), 2. Börcsök A. (D.H. Bocskai), 3. Suba I. (D.H. Bocskai). 55 kg: 1. Pető Sz. (DVSC), 2. Suba G. (D. H. Bocskai). 66 kg: 1. Németh A. (Nagyrábé), 2. Galambos D. (D. H. Bocskai), 3. Szabó B. (Püspökladány). +66 kg: 1. Vass L. (DVSC). 2. Arnócz A. (DVSC).

Diák B kategória, győztesek:

32 kg: Kiss S. (Nagyrábé). 38 kg: Balogh L. (Nagyrábé). 45 kg: Ramacza Z. (DVSC). 50 kg: Papp R. (Nagyrábé). 55 kg: Budai A. (D. H. Bocskai). 60 kg: Buti B. (Tiszacsege). 66 kg: Rádai R. (DVSC). 73 kg: Angyal I. (D. H. Bocskai), +73 kg: Deme L. (Bököny).

Cselgáncs

Gyermek B kategóriás országos bajnokság, Debrecen. 35 kg: 5. Horváth Dénes (D. Dózsa DSE). 53 kg: 3. Madai Attila (DSI). 58 kg: 1. Kiss Tamás, diákolimpiai győztes (DSI) +58 kg: 3. Szakáll Gergely (DSI).

Gyorskorcsolya

Mikulás-kupa juniorok versenye, Budapest. A DMTE versenyzőinek eredményei:

Lányok:

D kategória (7 induló), 222 m, 400 m, 500 m és összetett: 1. Koncz,Barbara, 3. Jánossy Nóra. C kategória (14), 400 m, 500 m, 800 m és összetett: 1. Demeter Kinga. B kategória (11), 500 m,800 m, 1000 m: 4. Jánossy Andrea. A. kategória (7), 500 m, 1000 m, 1500 m: 4. Varga Ildikó.

Fiúk:

C kategória(15): 4. Mohos Péter. B kategória (16), 500 m, 800 m, 1000 m és összetett: 1. Kövér Balázs. 1000 m és összetett: 3. Francia István. 800 m. 4. Francia I.

Váltó, női:

2. DMTE I. (Varga, Jánossy, Kovács, Tóth), 3. DMTE II. (Demeter, Pádár, Koncz, Jánossy).

Fiúk:

3. DMTE (Szabó, Kövér, Francia, Fórián).

Kosárlabda

NB II.

Nők: **DASE–Mezőberény 44–42 (16–20).** DASE: Antal 8, Szűcs, Varga 4, Lugossy 3, Bódis 4. Csere: Rubin 16, Szabó 7, Szokol 2, Süvöltős. **Kossuth DSK–Mezőberény 57–87 (20–48).** KDSK: Zsíros 4, SKRIPECZKY 8, MANDULA 20, Erdődi 6, NAGY 11. Csere: Kovács, Gábor 4, Szeverényi 2, Lajkó, Karácsonyi 2.

Férfiak:

DEAC–Mezőberény 81–77 (37–35). DEAC: B. TÓTH 33/12, G. KARÁCSONYI 17, JANKOVICS 14, Ilcsik 2. Csere: Foltin 12, Szokol 3, Végh, Varga T. **Príma Medikus SE–Polgári Casino Biogal SE 71–66 (21–37).** Príma Medikus SE: Kisházi, Nagy Á., Lajkó, Ökrös, Szabó. Csere: Kircsi, Tóth, Hamza. Polgári Casino: Göttlinger, Bak, Mészáros, Boros, Asbóth. Csere: Takács, Józsa, Rintu, Békési, Szeverényi. **Polgári Casino Biogal SE–Nagykálló 84–81 (42–30, 76–76).** Polgári Casino: Göttlinger 19, Bak 18, Asbóth 18/6, Békési 11, Rintu. Csere: Takács L. 15, Banduka 3/3, Torzsa, Szeverényi, Varga.

Coca-Cola-kupa területi döntő, Debrecen. Mini korcsoport, fiúk:

2. Debrecen KLTE Gyakorló Általános Iskola. Lányok: 1. Debrecen Bocskai I. Általános Iskola. Serdülők, fiúk: 1. Debrecen KLTE Gyakorló Általános Iskola.

Lányok: 1. Debrecen KLTE Gyakorló Általános Iskola.

Szavazzon a Naplóval!

Az év legjobb sportolói:

I. FELNŐTTEK

FÉRFI: _____

NŐI: _____

EDZŐ: _____

CSAPAT: _____

I. UTÁNPÓTLÁSKORÚAK

FIÚ: _____

LEÁNY: _____

EDZŐ: _____

CSAPAT: _____

A SZAVAZÓ NEVE: _____

Címe: _____

Egy győzelem, egy vereség

A férfi kosárlabda NB I. A csoportjának ifjúsági eredményei: Csepel SC–DSI 71–69 (39–38).

A debreceniek legjobb dobói: Jakab 23, Gurzó 18/12, Komlóssi 18. DSI–Kaposvári KC 95–70 (55–35).

DSI: KRISTÓF 11, Komlóssi 5, JAKAB 30, GURZÓ 25/15, Onodi-Szűcs R. 5/3. Csere: HAMZA 11/3, Habuczky 4, Berki 2, Solymossy 2, Balla.

SZÍNHÁZ

Premierek sora

● **GÖRÖG KLASSZIKUSOK BEMUTATÓJA.** A sors gyermekei címmel készült tragikus kollázs Aiszkhülosz, Szophoklész és Euripidész művei alapján. A Duró Győző dramaturgiai munkájával készült alkotást Pinczés István főrendező állítja színpadra. A díszleteket és jelmezeket Libor Katalin tervezte. A főbb szerepeket Miske László, Sárközy Zoltán, Varga Éva, Zborovszky Andrea, Szalma Tamás, Bakota Árpád, Molnár Erika, Gerbár Tibor, Kőrösi András és Oláh Zsuzsa alakítja. A speciális játékteret Pinczés István, a színpadi mozgást Andrew T. Tsubaki tervezte. Közreműködik a Debreceni Ütőhangszeres Együttes. Bemutató: január 28-án a Csokonai Színházban.

● **IBSEN-BEMUTATÓ.** A színház műsortervében szereplő Camus-adaptáció, a Pestis bemutatójára szerzői és jogi problémák miatt ebben a szezonban nem kerül sor. Helyette Lengyel György igazgató Ibsen remekművét, a Hedda Gablert állítja színpadra a Kölcsey művelődési központban. A címszerepeket Szilágyi Enikő alakítja, mellette Dánielfy Zsolt, Majzik Edit, Csikos Sándor, Bertók Lajos és Szabó Ibolya lépnek fel. Érdekessége a szereposztásnak, hogy Julie néni szerepében a debreceni közönség ismét találkozhat Gurnik Ilonával, a debreceni színház egykori vezető színészével. A darab díszleteit Dávid Attila, jelmezeit Libor Katalin tervezi. Bemutató: február 18-án a Kölcsey művelődési központ kamaraszínházában.

● **PINTER-BEMUTATÓ.** A Stúdiószínpad következő bemutatója Harold Pinter angol drámaíró színműve, a Hazatérés lesz. A darabot Árkosi Árpád rendezi, a díszletet és jelmezt Király Anna főiskolai hallgató tervezi. A darab szereplői: Kóti Árpád, Horányi László, Németh László István, Jantyik Csaba, Dégi János és Fráter Kata. Bemutató: február 25-én.

● **INTEROPERETT.** A Kovács József énekes által irányított Interoperett újévi koncertjének debreceni vendégművésze is lesz. Fellép Kovács Éva, a színház magánénekese.

● **MISKE LÁSZLÓ SZEGEDEN.** A Csokonai Színház művésze, Miske László sikeresen vendégszerepel Szegeden. Spiró György Csirkefej és O'Neill Utazás az éjszakába című darabjaiban játszik vezető szerepeket.

● **BREGYÁN PÉTER VENDÉGJÁTÉKA.** A budapesti Arany János Színház Ács János rendezésében bemutatja Genet A balkon című darabját. Az előadás egyik főszerepére Bregyán Pétert, a debreceni Julius Caesar Cassiusát hívták meg. Bemutató: január 14-én.

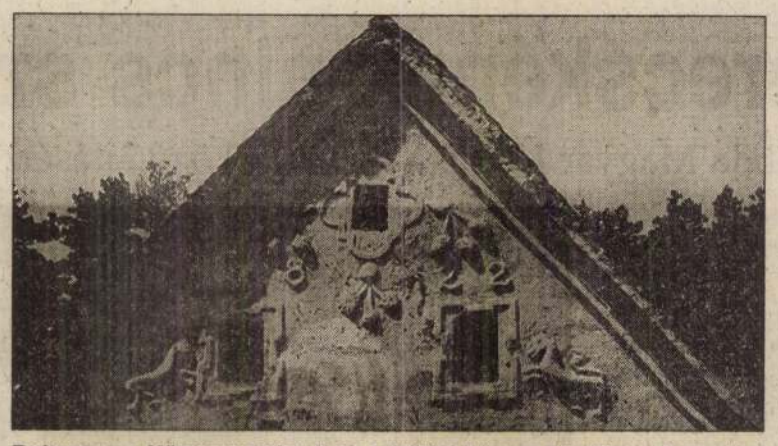

Debrecen : Könyvpremier lesz a Kállai-könyvesboltban december 16-án – csütörtökön – 16.30 órától. Éles Csaba művészeti író mutatja be Szabó Antónia grafikus- és fotóművész Szálljon házatokra egek harmatja című albumát, amely szép és megrendítő fényképeket tartalmaz a két Homoródmente (Erdély) pusztuló házairól. A képen a művész Székelyzsombori homlokzat című felvétele

A jónál jobbak vetélkednek

Berettyóújfalu (HBN) – Szupersuli címmel vetélkedőt hirdet a Toldi Miklós Általános Iskola a megye általános iskolái részére. Intézményenként egy-egy ötfős csapattal lehet nevezni, amely tagjai olyan gyerekekből verbuválódnak, akik leginkább megfelelnek a kor elvárásainak. Vagyis: kreatívak, talpraesettek, megnyerő modorúak, a tananyag mellett tájékozottak a művészetek, a napi történések terén, nyelveket beszélnek, feltalálják magukat váratlan helyzetekben és edzettek.

A három legjobb csapat jutalomban részesül, az első helyezett pedig egy éven át birtokolja a Szupersuli-vándorserleget és megkapja emlékbe annak kicsinyített másolatát. A zsűri által legkiemelkedőbbnek ítélt tanulót is jutalmazzák. A versenyt a Toldi Miklós Általános Iskola mellett a helyi önkormányzat és az ILS Berettyóújfalu Nyelviskola Kft. szervezi. A csapatok jelentkezését 1994. január 15-ig várják a következő címen: 4100 Berettyóújfalu, Kálvin tér 4.

Indonéz zeneszerző hazánkban

Budapest (MTI) – Trisutji Kamal indonéz zeneszerző estjét rendezik december 16-án a Fészek Művészklubban a Magyar Zeneszerzők Egyesületének és az Indonéz Köztársaság budapesti nagykövetének szervezésében. Az Iszlám szent hónap élményei és a Szundra-szoros tengeri tájkép című ciklus mellett indonéz népzenei melódiák is felcsendülnek a koncerten. A műsorban Eckhardt Gábor zongoraművész működik közre.

Trisutji Kamal az Amsterdami és a Római Konzervatóriumban, valamint a párizsi Ecole Normale de Musique Intézetben végezte tanulmányait. Szerzeményei között vannak szimfonikus zenekarra, kórusra írt művek, operák és balettek. Koncertezett már Rómában, Bécsben, Moszkvában, Tajpejben, Manilában, Szöulban és Tokióban is.

Helikoni meghívó középiskoláknak

Keszthely (MTI) – Megújított formában rendezik jövő évben a középiskolás Helikon-ünnepségeket Keszthelyen. A rendezőbizottság ezekben a napokban hat dunántúli megye 200 középfokú tanintézetének postázta a látványos művészeti diákfesztivál meghívóit. Külön egyeztetés után meghívót kapnak a Helikonra a környező országok magyar nyelvű középiskolái is.

Az ő küldöttségeikkel együtt háromezer fiatalt várnak a május elején 18 kategóriában sorra kerülő Balaton-parti fesztiválra.

TV-NOTESZ

Költők a XX. századból

BODA ISTVÁN

A gyász perceiben írók szidják egymást. Visszásan elképesztő az egész, ahogy hazugnak mondják a másikat, s nagy árkuspapírokat mutatnak, amelyeken hosszú névaláírások bizonyítják: ők másként gondolják. Aztán egy nem éppen szakmabeli patetikus hevületében a „vén cigányt" s a „walesi bárdokat" emlegeti, hogy azok tudták a kötelességüket. Persze mosolygok rá a különösen értelmezett allegóriára, ám hozzáteszem a rend kedvéért: „de egy se bírta mondani, hogy éljen Eduárd".

Különös mesterség az írói hivatás. Akkor is, ha beszél, akkor is, ha hallgat. Rá kell hagyni. Az ő dolga. Nem ismeretlen ez a magyar literatúrában, merthogy mindmáig legnagyobb kedvencemet idézzem, Ady is megírta: „Csókolj szájon szép húgom: Este. / Némíts el és hordd szét a hírt, / Hogy bátyád, a hangos szavú, / Dalait daccal befejezte. / Most pedig elnémulunk." Innen nézve. Amonnan meg: könnyű azoknak letiltani, akiknek van honnan és van mit. Se a rádió, se a képernyő nem hiányzik nekik különösebben. Van folyóirat, könyv, alapítvány, majd csak megélünk valahogy, s ha nem, el lehet tengődni az örökéleten is, hogy az iróniát se nélkülözze ez a váratlan és elképesztő intermezzo.

Ámbátor az elmúlt héten a televízió két olyan írót is felmutatott a képernyőn, akik igencsak közismertek tevékenységük okán. Mezei András annak idején szenvedélyes hevülettel tette fel újból és újból a kérdést: Ilyen gazdagok vagyunk? Csukás István nagy mesélő ábrándjaival lopta be magát a nézők szívébe. Mesesorozata, a Süsü immár klasszikus, de a Nagy ho-ho-ho is alighanem erősen vezeti a nemzedéki nézettséglistát. Ők mind a ketten vállalták a megszólalás szolgálatát. Karakterük különbözőségében mi a rokon vonás? Az anyanyelv. Amit mind a ketten kimondhatatlan kincsnek tartanak, írói létük egyetlen lehetőségének.

A pályaív más és más, de a lélek szerinti helytállás csak egyet ismer: jót s jól, ahogy a nagy elől mondta. Érdekes volt egymás mögé hallani a két nagyon is különböző szellemi égtájú író vallomástételét. A mesterségről, a hivatásról meg a bensőbb hátországról is, ahová a gyökerek mélyen alányúlnak. Egyik a zsidó kultúra hagyományát, másik a paraszti világ alföldi változatát örökölte, a történelem szigora egyikőjükhöz sem volt kíméletes. De hát ahogy a tanulság bizonyítja: súly alatt nő a pálma.

A költők és írók leginkább gyermekkori emlékeikben jelölik meg azt az archimedesi pontot, amely szilárdan megtart mindenféle hátszéllel szemben. Tízéves koromig – írta Móricz – mindaz megtörtént velem, amely útravaló lett egészen életemre. Mezei András a nógrádi falvak, tájak élményeit hordozza, Csukás István a nagy mezőváros, Kisújszállás tágas tereibe kapaszkodik minden verssorával. A világ meg olyan volt köröttük, amilyen, s bár a személyes szenvedés vagy öröm sokféle, az alkotó mindkettőnek hasznát veszi hivatása gyakorlásában. Abból építkezik, s a világnak ezen a táján, a mindenségnek ebben a szegletében leginkább ilyen sors méretett a szellem embereire.

Irodalmunk sokszínűsége erkölcsi értelemben ebből a különbözőségből is vétetett. A minőség ezért toleráns. Felülemelkedik az olyan napi „hittételeken", amelyek ebbe vagy abba a táborba szeretnék beterelni az embert. Az alkotót, akinek megadatott a lehetőség: a mindenséggel mérheti magát. Mostanában, miként nap mint nap látjuk, halljuk, ennek az érvénye terült ki a maga medréből. Holott a folyamatban érintett másik fél – a néző, a hallgató, az olvasó – mindig az eredményben érdekelt.

OLÁH GÁBOR: (14.)

Keletiek Nyugaton

Levett kalappal álltuk körül az Empereur sírját; és azon gondolkoztunk, hogy a nagy ember sohasem magának nagy, hanem országának vagy világának. S ennél alig van szomorúbb igazság az Egyénekre nézve.

Az Invalidusok házának egy része csupa Napóleon. Angol kisasszonyok társaságában bámultam a világhírű kis háromszögletes sapkát, ami kicsinek igen nagy; Metternich azzal gúnyolta Napóleont, hogy kis ember létére maga megnagyobbításáért hordott ilyen nagy kalapot. Ott gunnyaszt a harcterek denevére, a hollószárnyú; ez a fekete töredéknap romlást jelentve bukkant fel a dombtetőkön; kokárdája ma is szomorú gőggel mereszti rám nagy, jakobinus, véres szemét; fekete kagyló, melynek zűrzavaros morgásából egy haladó nemzet tengerzúgása hallik; dísztelen háromszög: halál háromszöge; kétszarvú kalap, mely mindenkit felöklelt. Piszkos, poros, pecsétes, nem csoda, hiszen nyelte Wagram porát, itta Moszkva havát, perzselte a gúlák egyenlítői napja; a waterlooi síkon pedig sárba taposták. Ahogy nézem: lassan megtelik a Bonaparte római metszésű fejével, látom sötét ragyogású szemét, klasszikus orrát, merész állát; a kis hamuszürke köpönyeg, melyet hátul három helyt is kiégetett golyószilánk, hozzánő, és megindul a kis akaratember, a kemény, a dühöngő, aki mérgében földhöz vágja hírhedt sapkáját. Mondjanak akármit a gyilkos, önző császárról, nekem imponál, mert kifejlesztette magában az ember legistenibb erejét, a vakmerő mindent akarást. Álltam rövid halotti ágya előtt, elnéztem sovány, de finom halotti maszkját – s megtanultam, hogy Napóleonnal még a halál sem úgy bánt, mint halandókkal szokott: tisztelgett neki, mikor szíven szorította. Tömérdek, diadalmon szerzett zászlót hagyott nemzetére, felséges királyi palástul; míg ebbe takarózhatik, nem látja a világ rongyait és szennyét, soványságát és nyomorékságát, csak azt a sugárzó fényt, amely ebből a zászlórengetegből kiárad. Ott szégyenkezik közte Ausztriának is vagy három lobogója.

Napóleon után a franciák nemzeti színházát néztem meg. A Comédie Francaise három óra alatt gyönyörűen leperget nyolc felvonást. Kicsit gyorsabb tempóban élik itt az életet, mint sárbamaradt csizmás hazámban. Corneille Horace-át és Moliere Botcsinálta doktorját játszották. Horace előadása nagyon meglepett. Corneille Péter, míg magyarul olvastam, kiszáradt vén akadémikus volt a szememben; s itt Párisban csupa vihar, lobogó szenvedély az egész darabja. Igaz, hogy a színészek lelkök odaadásával játszottak, éltek, sírtak, dühöngöttek. Egy parányi szó, egy rejtett mozdulat se ment veszendőbe. Látszott rajtok, hogy nekik a Corneille szövege szent, amihez hétköznapi szívvel még közeledni sem szabad. A negyedik felvonás nagy kettős jelenete úgy perzselt, vakított, mint valami tűzzuhatag. Nekem egy sugár, barna színésznő tetszett legjobban, Roch kisasszony, akinek hangjában a francia nyelv soha nem sejtett bársonyosságot, színt, dallamosságot kapott. Üvegharangzengés volt némelyik sora. A fülem itta beszédét, bár nem értettem belőle semmit. Az öreg Mounet-Sully neve csalt színházba, de nem elégített ki. Hiába magasztalják nyilvános pissoirok feliratai: „Mounet-Sully ne peut plus jouer Oedipe roi sans être convert de fleurs, tellement il atteint du génie." Lehet, hogy Oedipus királyt remekül játssza, de Horace-ot elénekelte, elbömbölte. A közönség a legszínházibb közönség, akit valaha láttam; a júliusi forróságban is minden kipattanó bon mot-t viharos, egyöntetű tapssal koszorúz; a szöveget éppúgy élvezi, mint a színészek játékát, pedig idegenekből áll javarésze. Körültem is németek, angolok, spanyolok és szerecsen hölgyek gagyogtak, kacagtak, tapsoltak, dobogtak délszaki elevenséggel. S olyan úri képe van az egész sötétbíbor tónusú színháznak, mintha csak fejedelmek háza volna. Kopott magyar verébruhámban szinte szégyenkeztem a harmadik emeleten, bár szerintem nem mindig ruha teszi az embert. – Moliére bolondos kis játéka korántsem tetszett annyira; a színészek nem merték kiaknázni a groteszk helyzeteket, átsiklottak az egészen, és szürkére finomították. Meggyalulták.

Este leszálltával kiülök álmodozni a Monge-kertbe, az öreg Voltaire szobra alá. Eljön a gyönyörű Sötétség, mikor kigyúlnak képzeletem palotájának ablakai. A Csend és az Éjszaka az én két szeretőm. Magános ember vagyok, szeretem a magamba roskadást. Páris dalolhat, kacaghat, düböröghet: ilyenkor nem hallom. Most ismerkedtem meg De Vigny Alfréddel, a nagy magános francia költővel, a századvégi betegség gyermekével, aki talán első költőfilozófusa hazájának. Valami távoli rokonságot találtam benne magammal. Ő sem igen állt bizalmas viszonyban senkivel, még sajátmagával sem. Belső életet élt, kereste és nem találta meg a legszentebb szerelmet. Mindig ajándékozott, és sohasem kapott érte megfelelőt. A fenséges Hallgatás előtte is a legnagyobb, amivel az ember sarkat vethet a Természetnek. Úgy kell szerinte meghalnunk, mint az üldözött és lelőtt farkasnak: egy szó nélkül, komoran, fönségesen; anélkül, hogy gondot vetnénk rá: ki öl meg bennünket és miért? Sámsonban dalolta a maga titkát, mint én. Imádta a szent magánosságot, mint én. Képekben látott és gondolkozott, mint én. A társtalanság volt az ő büszkesége is, mint az enyém. „A nyomorult állatok csoportosan járnak. Az oroszlán magánosan halad előre a sivatagban. Így járjon mindig a költő." Mózesben a lángész fenséges és rettentő végzetét énekli meg. Nagyság, magánosság és szomorúság: egy, a lángész isteniségének szentháromsága. Ott komorul, ott jajong benne a mindenhatóság melancholiája, az emberfölötti felsőbbség elszigetelő szomorúsága, az a lángészre nehezedő undorodás a parancsolástól, dicsőségtől és mindattól, ami a költőt, a hadvezért, a törvényhozót óriási és magános lénnyé, a nagyság páriájává teszi. És én ezt az embert nem ismertem eddig!

Csakhogy az én sorsom még az övénél is szomorúbb. Ő egész ember volt, mert örökölte vérben is nemességét. Az én őseim névtelen földemberek voltak; rám szabta ki a kegyetlen, vak Hatalom, hogy nemességet oltsak véremhullásával, szívem meghasításával pór nemzetségem vadfájába. Soha, soha nem lehetek egész lélek. Híg vagyok egy magasabb régióhoz; mikor átdobog rajtam az utánam jövő, földéget vagy lerombol, s hírem vész. Forrongó test vagyok, az átalakulás folyamatának közepén fagyaszt meg a halál.

(Folytatjuk)

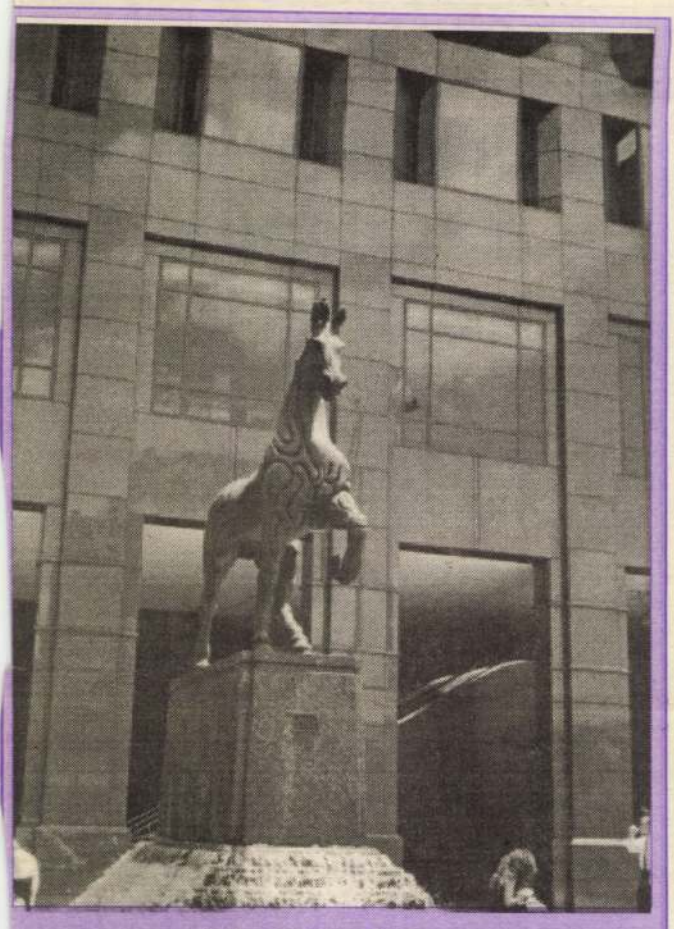

A chicagói Stock Exchange

Tőzsdézni jó – Dől a pénz

Az aranyborjú

Látni véltem őt, de ez különösebben nem rázott meg. Az élmény hónapokig szunnyadozott bennem, míg meg nem érkezett az MTI gyorshíre: Európában is terjeszkedik a Motorola, nevezetesen az amerikai cég vadi új telefongyártó üzemet avat hamarosan Németországban.

Nagy buli ez, úgymond, mindenkinek. Becslések szerint ugyanis a celluláris telefonokat néhány év múlva közel 200 millióan használják: Chicagótól Röcsögéig. Ezeket a cellulárisokat én különösen kedvelem, már csak azért is, mert fogalmam sincs, milyenek. Kérem, így kell bolondítani a népeket. És ehhez az amerikaiak fantasztikusan értenek.

Egy chicagói magyar kegyelméből volt szerencsém látni, Visconsinban, a Lake Geneva hónaljában miként terjeszkedik a Motorola. Őrült nagy telek, a kukoricaföldből kiszakítva – mi pénzt kaszálhatott e területért a farmer –, iszonyú felhajtás, ez a bölcsője a cégnek. El lehet képzelni, ha a némajszolnak a brókerjelöltek, arra várván, egyszer hátha füttyent valaki értük. (És füttyentenek.)

Benn a nagykutyák, illetve a közepesek, kiabálnak, mutogatnak, terítik be papírokkal a bársony padozatot. Komputerek százai, közöttük cikáznak a csíkos zakósok, ők garantálják ugyanis, hogy itt nincs csalás. Hát persze, vannak, mégpedig nem is akármilyenek. Az egyik bróker csínytevésétől még hónapok múltán is hangos Chicago,, ő nem tett egyebet, még a levegőben elkapta az információkat, és perceken belül dollármilliomos lett. Természetesen a többiek lebuktatták.

Fölöttünk mind a harminckét emelet az aranyborjúé. Kifutók jönnek-mennek, lesem, miként futkos az ezüst fölfelé. A japán yent nyomják lefelé, merthogy nyomulnak Amerikába, és nem titkolják Chicagóban, tartanak az úgynevezett sárga veszélytől. Az autóikra őrült vámokat vetnek ki, ott tartanak be nekik, ahol csak tudnak. Például Motoroláék is.

Az

SZABÓ Antal nekrológ

Szabó Antal kiállítása a Juhász Gyulában

Virágba borulnak a rézlapok

A századelő építészei és iparművészei megunva az eklektika gipsz és vakolat díszeit, lemondtak az ornamentikáról, és a használati értéket, a funkciót tekintették tevékenységük legfőbb irányelvének. Némelyikük ebbéli igyekezetében a ló túlsó oldalára került. Ilyen volt *Adolf Loos*, is, aki lakonikus és kategorikus ítéletként jelentette ki, hogy "A díszítés bűn!". Ez esetben azonban az ember, ebben is, eredendően bűnös, mert már az ősember is díszítette edényeit, és a legeldugottabb falusi legelőn élő pásztor is megfaragja botját.

Az "éhe a szépnek" elemi erővel indította arra a Kiszomborban élő *Szabó Antalt*, hogy csöppnyi műhelyében kezébe vegye a kalapácsot, a rézlemezt, és megalkossa kisebb-nagyobb réztáljainak lenyűgöző kollekcióját. Ebből láthat most ízelítő válogatást Szegeden a Juhász Gyula Művelődési Központban a művészetszerető közönség.

A kiállított művek a nézőben önkéntelenül is a reneszánsz kor nagy elődeit idézik fel. A művesség könnyed eleganciája és a természeti világ szeretete egyaránt *Benvenuto Cellini* és *Bernard Palissy* korát idézik fel bennünk. Ámulatra méltó az anyag feletti uralomnak az a biztonsága, amellyel a sima rézlapból elővarázsolja Szabó Antal a mező, a kert virágait, a faágakat, leveleket, az állatvilág általa kedvelt egyedeit, leggyakrabban a halakat. Jó érzékkel használja ki a körforma térbeli lehetőségeit. Olykor minden négyzetcentimétert megmunkál. Ez esetben érdemes közel menni táljaihoz és nyugodtan "legelészni" szemünkkel, mert örömmel fedezhetjük fel az apró részletek esztétikumát. Máskor a motívum karakterétől függően nagyvonalú felületalakítással emeli ki a lényegest. Van amikor a virág természetes szépsége ragadja meg és a legnagyobb hűségre törekedve ülteti át, máskor az átírás, a lényegmondás lesz számára az elsődleges. Szellemesen fordította szembe, premier planba a festők kedvelt növényét, a napraforgót, és a szirmok sugárrendje által esztétikusan, individuálisan rendezte a tálba a nap kozmikus élményét. A "játszani is engedd" üdeségével kerültek a növényei koszorújába unokája gyermekrajzai. Nem tragikus, nem drámai, inkább irónikus-humoros a szellemisége *Ökörsirató* sorozatának.

És végezetül még valami. Az, hogy művesen ábrázolja a természeti világot, fakadhat jó megfigyelőképességéből és átlagon felüli kézügyességéből. Az viszont, hogy a részek egésszé, a motívumok harmonikus művé állnak össze, az már más minőség, az alkotói képesség, tehetség bizonysága.

Szabó Antal nem gazdag ember, sőt, alacsony nyugdíjából igen szerény körülmények között él, mégis édes gyermekeiként ragaszkodik munkáihoz, egyetlen darabtól sem hajlandó megválni. Pedig bizonyára lennének jó páran, akik a kiállítás élményén túl, otthonukban is gyönyörködnének a szó szerinti értelemben vetten nemesveretű táljaiban.

DÖMÖTÖR JÁNOS

Kikelet

Reggeli Délibáb 1995. nov. 26.

Szabó Antal 9 - 10, 20, 29, 35, 37, 39 - 41, 43 - 45, 74, 81, 91, 93, 103, 105, 114 - 117, 120
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata /Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Szabó Antal
MMÉ Évk
1934. 246. l.

z előirányzott 70.000 koronából 8·5%
éssel.

épités Ófutakon Az ófutaki r. k hit-
(Bács-Bodrog m.) 11464 k 53 fillér
el uj iskolát épittet.

z épités Szolnokon. A szolnoki szín-
gyesület gróf A l m á s y Imre főispán
alatt a napokban értekezletet tartott,
elhatározták az állandó szinház fel-

GUTTMAN
papi
Budapest, IV.
— a „Királyi József
Speciális üzlet építészeti-, mé
nyomt
Állandó nagy raktár rajz
rokban, ugyszintén másoló-, fé
Rajzeszközök gyári főraktára, v
és Riefler leghir
Árjegyzéket kíván

R építész

Szakiskolája

II. em. 9. Telefon 159—08

– és ácsmesteri szakvizsgákra

S.
LETEK GYÁRA
ári-ut 55.

typus szabadalmazva; a
omaták, nedves és száraz
állíthatók. Gázszivógépek
i légszeszmérők, tetszés
k, Jäger-féle szabadalom
s automatikus megterhe-
nyomásra, csinos kiálli-
smérők (Manometer) ál-
és kellékek. Gázfőző- és
éktüzhelyek.

bb kőműves mun-
ndosan és megbiz-
lett elvállal
őműves mester
y-utca 1. sz.

ÁRMIN
ércnyomó műhely
KAI UTCA 5. SZ.
kákban specialista. Vidéki
il elfogadtatnak.

Gresham-palota
n szám 81—08.
atóbb irodája.
ák és bérhelyiségek azon-

Fratricsevits Istvá

diszitő-festő

Budapest, VII., Hernád-utca 24.

Vállalkozik: **épületek, templomok, kávé-házak** és lépcsőházak festésére stylszerü kivitel izléses munka, szolid árak mellett.

Specialista diszfestészetben.

Izzólámpa raktár. Valódi Auerégők kaph

Telefon: 69—91.

Schrettner

elektrotechnikai válla
Baross-utca 5. (Calv
tér közelében.)

Elvállal minden e szak
vágó munkát, ugym
házicsengő-, telefon
lamosvilágitás-, i
pák-, motorok- és
mók szakszerü és
ismeretes szerelését
vitását

Szerelési anyagok raktáron

Szolid munka Házak jókarb

SZABÓ I. *Antal*, szobrász, * Budapest 1853 jún. 13. Itt, a müncheni és a berlini képzőművészeti akadémiában tanult. Hazatérve, Szandház Károly mellett dolgozott s résztvett a bpest-lipótvárosi Szent István-templom belső dekoratív szobrászmunkáiban. Tőle valók a budai kir. várpalota, a fiúmei kormányzósági palota, a bpesti igazságügyi palota, a New York életbiztosító palotája, az Apponyi-téri kir. bérpalota, József főherceg budavári palotájának, a budapesti Zeneakadémiának stb. dekoratív szobrászmunkái. A Műcsarnokban 1877. egy női és egy férfi mellszobrát állította ki. Műtermét 1910. Rezső fiának adta át.

Sz-Zs II. 486 l

JUL
III. EVF.
IV. SZ
KIADJA AM. IPARMÜVÉSZETI

Szabó Antal, szobrász; szül. 1852-ben Budapesten, hol atyja kőfaragó volt.

1875-76-ban a münchemi képzőművészeti akadémia szobrászati osztályát látogatta.

Szabó A

Szobrán

1881, Budapest

Lángokban a Szabadság tér – tombol az argentin forradalom

FOTÓ: PEB/HAJDU ANDRÁS

Evita- – vagy inkább Madonna- – lázban ég az ország. Mert kár is lenne tagadni, hogy önmagában egy filmforgatás már Budapestet sem hozza lázba. Ám a „pop nagyasszonyának" érkezése mindenképpen olyan szenzáció, amelyhez hasonlót csak Michael Jackson vagy a Rolling Stones érkezése idején élhettünk át. Nos, mint azt már hírül adtuk, szombaton megkezdődött és várhatóan egy hónapig tart Alan Parker angol rendező Evita című filmjének budapesti fogatása.

Az első helyszín a televízió székháza előtti Szabadság tér volt, ahol szombaton és vasárnap forradalmi tömegjeleneteket vettek fel a kamerák. A film ugyanis az argentin forradalom idején játszódik és főszereplője *Eva Peron*, akit Madonna alakít. Az első két napon egyetlen sztárt sem lehetett látni, pedig ekkor már a Kempinski Szálló vendége volt a *Che Guevarát* alakító *Antonio Banderas*.

A Szabadság tér szinte idegenforgalmi látványossággá vált. A forgatás helyszínét övező rendőrkordon túloldaláról jól lehetett látni a filmfelvétel részleteit. Szombaton a pirotechnikusoké volt a főszerep, hiszen robbantásoktól, lövöldözésektől volt hangos a tér. Vasárnap már inkább a lovak látványa vonzotta a kíváncsiskodókat. A többször megismételt jelenetben legalább száz, korabeli jelmezbe bújtatott statiszta játszotta el a tüntetést, amelyet a szintén korabeli lovasrendőrök oszlattak szét. Eközben füstgépek okádták a szúrós szagú működőt, amelytől nemcsak a Szabadság térre telepített műpálmafák, hanem a kíváncsiskodók is fuldokoltak. Mentők, tűzoltók álltak készenlétben, hogy a cseppet sem veszélytelen jelenetek biztonságára ügyeljenek. Több tucat kamion, korabeli autó és persze a stábot etető, itató „hadtáp" is a helyszínen tüsténkedett.

Míg a tévészékháznál a kíváncsiskodók tömege előtt még javában forgattak, a Bazilika előtti Szent István téren már szorgosan díszletezték a következő helyszínt. A cégtáblák helyére az argentin feliratok kerültek.

A hírek szerint Madonna a hét közepétől áll a kamerák elé. Érkezésének pontos idejét vasárnap délben még a Kempinskiben sem tudták, de a kilencediken már készen várta a lakosztálya.

N. Zs.

hagyott házak. Egyik oldalról óvni olcsóbb, mint újraépí-

SZABÓ ANTAL 24 óra 1996 május 25

Fatáblába vésett történelmünk – Városunk két amatőr fafaragója, Szabó Antal és Baranya József amatőr fafaragó elhatározta, hogy kétkezi, pontosabban négykezi munkával köszönti a millecentenáriumi ünnepségeket. Mint az felvételünkön látható, Szent István portréja szemből és profilból már elkészült. Az alkotópáros Árpád vezér és a honfoglaló magyarokat is megörökíti. Ha a városban valamelyik intézménnyel megegyeznek, kiállításon láthatja a közönség a fafaragásokat az ünnep idején.

FOTÓ: ARA

Kabó Antal

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képző-
művészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

APTI KÖNYV
BUDAPEST VIII. STÁHLY-UTCA 7.

ányi Gyula dr.
szeti Muzeum tit-
ára urnak

ér 7.IV.4. BUDAPEST

Szabó Antal

MAGYAR MŰVÉSZET

1931. 181.

Szabó Antal.

Szobrai.

irodalmához

Szabó Antal a templom belsejét ábrázoló főszmintát Kauser tervei szerint; a belső nagy kupolában, a kupoladobban, a fő- és keresztházában, a mellékkápolnákban, a főkapun és a mellékajtókon előforduló kőfaragásokat és az összes belső díszítményekhez, bronzmunkákhoz és márványmunkákhoz, asztalosmunkákhoz szükségelt díszítési főszmintákat. 2)

Thold Orbán Imre. A Budapesti Szent István templom. Budapest. 1905. 39 l.

2) u. o. 56. l.

Szabó Antal

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:
1877. nov. (és decz.) Női mellszobor. — Férfi mellszobor, gipszöntvény.

Szabó Antal

Nekrológ

— **Halálozás.** *Szabó Antal* szobrász, a Ferenc József-rend lovagja, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat és a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet alapító tagja, 86 éves korában *Nógrádverőcén* meghalt. Csütörtökön délután félöt órakor temetik a *budapesti* Kerepesi-uti temetőben.

Pesti Hírlap

1939 márc. 22.

Szabó Antal
festő.

* (**Képkiállitás Kecskeméten.**) Szabó Antal kecskeméti fiatal festőművész kollektiv képkiállitást rendez Kecskeméten s egy pár igen sikerült képet állitott ki. A tárlat vasárnap délelőtt nyilik meg a nagyközönség részére.

Pesti Hirlap. 1907. XII. 8. n.

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ÉRK: 1905 JAN. 17
458

11

Szabó

Sz. 2. *Antal*, festő, * Kecskemét 1875 febr. 22. Budapesten és Münchenben Hollósynál és Ažbenél tanult, azután Bécsben, majd Párizsban dolgozott. A kecskeméti művésztelep megalakulásakor hazajött s szülővárosában telepedett le. Budapesti tárlatokon 1901 óta táj-, interiőr- és csendéletképeket állít ki. 1907. Kecskeméten kollektív kiállítása volt.

Lo-Sz. II. 486 l

MAGYA
I PA
MŰVÉSZE
SZERKESZTI
FITTLER
KAMILL
FŐMUNKATÁR
GYÖRGYI
KÁLMÁN
1900

Gy. Szabó Béla festő-grafikus kamatozó művész

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

Gy. Szabó Béla kiállítása (C ép. fszt.)
Népélet 1850-1900. (Rajzok–vízfestmények) (C ép. III. em.)
Nemes Endre kiállítása (zárul március 14-én) (C ép. II. em.)

a Magyar Nemzeti Galéria programja,
1982. Március hó.

külvárosi betegeihez, fekete, hosszúkás kistáska a kezében. Kopasz feje búbján megcsillan a napsugár.

* * *

Az északi házak félig beárnyékolják az utcát. A mamák és háziasszonyok befejezték a takarítást. A szellőző ágyneműt leszedték a nyitott ablakból. Most piacra mennek. Sietni nem kell. Az ebédet csak melegítik, estefelére főznek majd, mikor az egész család otthon eszik.

A doktor bácsi azonban hazajár ebédelni. Ebéd után egy félórát szundikál. Kell is, éjjel sokszor felköltik álmából. Ő az egyetlen, aki nem ijed meg, ha éjjel becsöngetnek a lakására. Hozzászokott, őt beteghez hívják.

Az iskolából hazatérő gyerekek az utca közepén rongylabdával futballoznak.

A huszonkettő háromemeletes. A klarinétos is felébredt. Először, mint mindig, az éjjeliszekrényen fekvő karórájára néz. De az óra áll; már megint elfelejtette felhúzni. Feltérdel az ágyban, félrehajtja a függönyt, és kinéz a szemben levő házra. Az árnyékok már hosszúak, a gyárakból, iro-

re. E
késle
lettel
gényt
gényt
Clark
zóiról
az El
évtize
gába.
ját r
kásm
szem
próbá
lyet kap bennük a mai magyar valóság is. (Az Oldás és kötésből Jancsó Miklós rendezésében film is készült.)

1957-ben József Attila-díjjal, 1963-ban Kossuth-díjjal tüntetik ki. Utolsó írásai közül Újra a kezdet című kisregénye egy vöröskatona útját ábrázolja a lelkesedéstől a tudatosodásig. Életművének szerves részét alkotják esszéi, művészien megírt tanulmányai is.

nő. A könnyeik
és egymásba.
közt szent az
közelség.

A bokrok sö
nyek csak söte
nyugodtan vár
születése megr

— És ha g
kérdi a fiatala

A férfi szo
fejét.

A doktor bá
ge nyugodtan
várt. A telefo
gatta. Nem elő
„Jobb is, ha c
za... ilyen ny

Süt a nap.
húzódó utcán

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó Béla szobrász-festő-művész, tajztanár

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 NOV 20

1021

Kamarakiállítás Szolnokon a megyei kórházban. Régi hagyomány ebben az intézményben, hogy egy-egy művész munkáiból kamarakiállítást rendeznek. Jelenleg a volt Tüdőkórház épületében Szabó Béla szolnoki tanár plaketjaiban gyönyörködhetnek a látogatók

Fotó: nzs

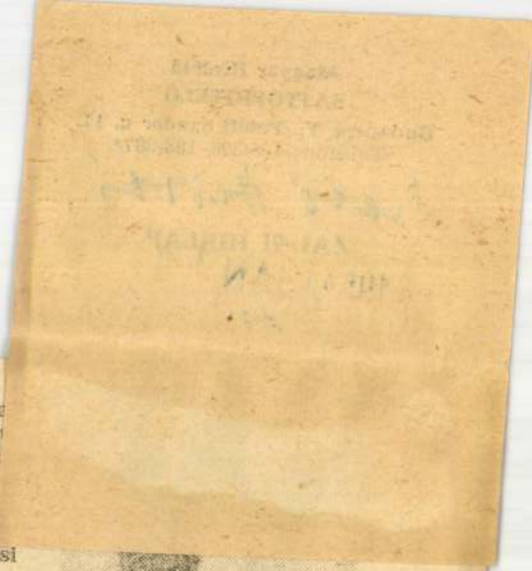

ni ruhaknal
az uralkodó.
elegánsabba
ák a koktél-r
ogy az estél
ony. a brokát,
ntálódnak. s
kelméket m
palettája rubensi
at: burgundivö-
és aranybarna.

-főzés

kor, 2 egész to-
szt, 10 dkg sűrű,
édes gyümölcsíz
b almából vagy
fél dkg fűszer,
káli és fél dkg
feloldva és az
k összekeverve.
sen hidegen ké-
pos pihenés után
Két gömböt csi-
jól lisztezett asz-
örülbelül 6 mm
ijtjuk és csókot,
kát, perecet, ba-
galambot, vagy
ki belőle. Zsi-
re téve sütjük,
juk be

kemény habot és apránként adjuk hozzá a cukrot, lassú keveréssel a tojás sárgáját, a lisztet a sütőporral együtt és a tejet. Az omlettot forró zsíron vagy olajon, mindkét oldalán megsütjük. (Ebből a masszából öt—hat darab lesz.) Ha megsütöttük, töltsük meg gyümölcsízzel, amelyhez hozzáadtuk a citrom levét. Hintsük meg cukorral és melegen tálaljuk.

Agglegény-torta

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó András

ZALAI HIRLAP
1966 JAN 19.

1021

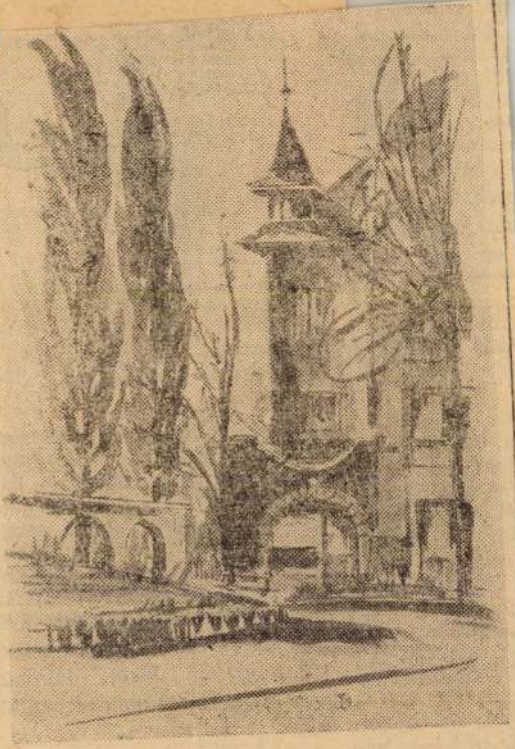

HÁZAK, JEGENYÉK
(Szabó András rajza)

... kap-
...ronyi kertész-
...éscsaba, Sztra-

nagydunai la-
...y motorral jó
... eladó. Dió-
...yőr, Kossuth
7. sz.

...ATLAN

... központjában
... összkomfortos
... eladó. Csurda
... Bpest, XIV.
... krt. 198.

... beköltözhető
...endezéssel 494
...mölcsössel el-
...pron, Virág-
... Cím: Csóra
...olostor u. 11.

... a vételár 13 százalékát kell lefizetni, a visszamaradó részt pedig 25 évig, havi részletekben lehet törleszteni. Beköltözni csak megfelelő cserelakással lehetséges. Bővebb felvilágosítást a Takarékpénztár, Győr, Lenin út 25. sz. alatti fióknál kaphat.

Beköltözhető 2 szobás lakással ház eladó. Győr, Budai Nagy Antal u. 4.

2 szobás összkomfortos családi ház beköltözhetően eladó. Győr, Vörös Hadsereg u. 141.

perant...
ler J...
vasárn...

Külö...
leti
Bánfa...
Győr
ság út...

Mező... ... 4 éves nagyüzemi gyakorlattal állást változtatna. „Győr 2202" jeligére a Hirdetőbe, Győr, Kazinczy u. 16.

Felveszünk gyakorlattal rendelkező gépésztechnikust,, gyártóeszközgazdálkodói és technológusi munkakörbe. Fizetés bérszabályzat szerint. Soproni Tűgyár.

juk, hogy szeretett férj,

Ács Gyula

hírtelen elhunyt. Temetése f. hó 25-én ¼ 4 órakor lesz az új köztemetőben.

Gyászoló felesége és a rokonság.

...elyek ...olhatók

...izetési feltételek mellett

Bácsán és Kisbácsán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó András

KISALFÖLD

1963 FEB 24.

1021

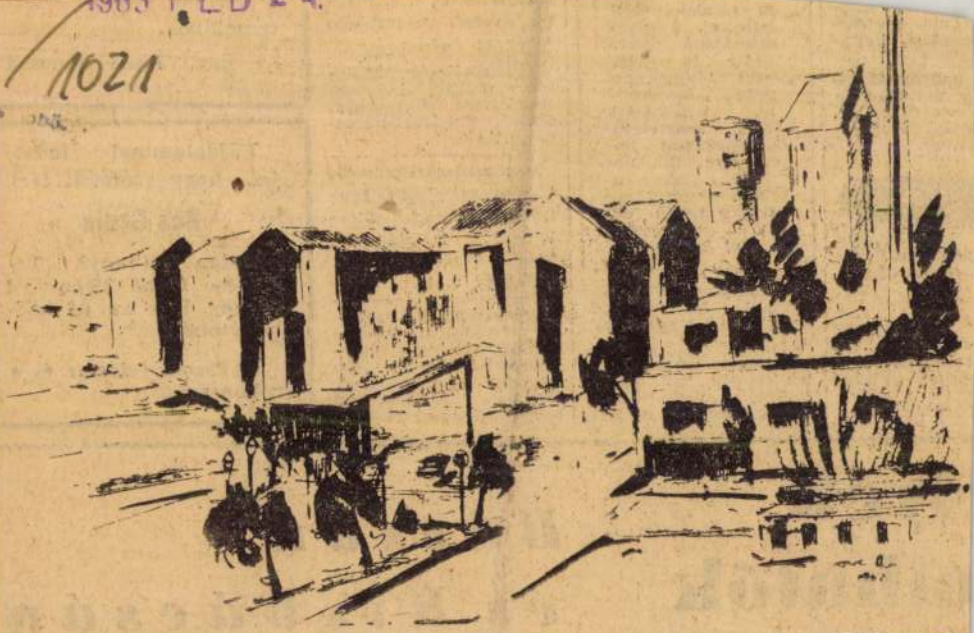

SZABÓ ANDRÁS: GYÁRNEGYED

— Csunguncsikov elvtárs, nél van a No. 734/47. szá- ú ügyirat. A főnök várja a laszt.

Öt nap múlva újabb tele- nhívás:

— A főnök várja a választ.

Egy hét múlva az iktatóból tt a sürgetés. Kiderült,

-LESÁLLÁS-

-PUS-KIRUGÁS-

fotelekben ülők nyújtózkodva feltápászkodnak, arcukról megelégedettség sugárzik:

— Végre ezen is túl vagyunk.

*

Viharos szél az utcán. Egy férfi a sarkon hiába takarja el tenyerével modern, áramvonalas gázöngyujtóját, az minduntalan elalszik. Képtelen rágyujtani. Szembe jön valaki, s látva a küszködőt, hanyagul a zsebébe nyúl s tüzet ad, öreg, csettegő tűzszerszámából. A szél hiába cibálja a lángot, nem bir vele. A tűzadó hüvös biccentéssel nyugtázza a másik köszönetét.

Büszke, hogy neki roszszabb öngyujtója van.

*

Az iskolából az utcára özönlenek a tanulók; viccelődnek, mókáznak, beszélgetnek. Ki, hogyan viselkedett a táblánál? — ez a téma. A zajt egyszercsak túlharsogja egy magas hang: „Tanár úr, nem jön velünk egy fröccsre?"

Esti tagozat.

(szi —)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1963 JAN 27
KISALFÖLD

1021

Szabó András: Lépcső a Káptalan dombon

Várom, ho
egyszerű,
várom, ho
hogy lépj
s magányo

Nem menn
reményteli
megszomja
napfényte
szomorú

Várom, hogy visszanézz az útkanyarból,
galambos-árva, nagy szemeddel,
várom, hogy ints,
s e mozdulattól
kibékülök a végtelennel.

Bárdosi Németh János:

BIVALYOK

Bivalyok a sárba lefeküdtek,
minden ütést ájtatosan tűrtek,
se vasvilla, se az ostor nem fájt,
nyalták balgán azt a fekete sárt.

Gyermekkorom legbúsabb emléke,
tudtam: ez a rabszolga-sors vége,
mikor már az ütés se fáj jobban,
mintha nyögnél kalodás-járomban.

Huszár, Betyár, pökött az ütésre,
csak amikor a hold feljött késve,
ezüstfényben, ahogy összenéztek,
akkor voltak szegények, vitézek.

Bandukoltak a fekete útban,
minden szegény útját akkor tudtam,
beléptem én is a csapába,
fent meg röpült ezer sötét kánya.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó András

ZALAI HIRLAP

1983 SZEP — 1

vette észre az szállítmány, Görögországba.

1021

ZALAEGERSZEGI UTCARÉSZLET
(Szabó András rajza)

ZALAI HIRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár Tibor:

Az életet akarom

A sirály-röptű élet szülte a vijjogva-jajgató ég alatt,
a háborgó folyók, puposodó-hátú s kötestű hegyek között,
hol erdők, tengerek tüntek a mélybe, hogy évmilliók multán
szénbe ágyazva lássanak napvilágot egy-egy kagyló, csiga képében;
hova lett az erdőből kijött első ember, az első sóhaj,
elporladt csontok s kőedény-darabok jelzik egykori létét,
azt, hogy érző, örülő, szenvedő ember élt millió-testű életet,
azt, hogy háborúk dúltak egy darab húsért, s nem kímélték az életet,
pedig szépek voltak az éjbehulló első énekek.
Majd Homérosz énekelte meg a harc vért-rontó kedvét,
Spártát, Athént, Tróját, s a falovon betörő bátor Odisszeuszt,
a vért-zengető gerelyek nedves suhanását, a pajzsok dalát
hősi halált halt gazdájuk utolsó kínjairól,
a vérfoltokról, melyek árulkodnak a Circus Maximus homokján,
s a csatatereken, — kis piros szőnyegei az elmúlásnak,
drága ereklyék a zászlók selymébe ívódva, meg szennyesek,
mit a hullarablók cibálnak le sötét éjjelente,
hogy élőknek adják el, kik majd ismét meghalnak benne. —
Életet mért a mór, a spanyol, s a gályák evezőcsapásai
közelebb hozták a szenvedést, mert a recésgyomrú
Európa emberhússal élt s emberevőbb volt az emberevőnél,
s haldokló katonák sóhaján henyélt, mint puha vánkoson
pár ezer bitang, kiknek arany fürösztőteknőben kezdődött a világ,
s első pici sikolyuk reszketve leste léha szolgahad,
és névtelen-keblű dadák adták mellük ízes étkét
az aranygallyacskáknak, megvonva azt saját kicsinyeiktől.
Az erőszak suttyó-fiai évszázadokon lovagoltak, s nem dobta le őket
a forradalom vadító heve sem, csak a kapitalizmus
vírusai járták be, s rendítették meg először e mozgó organizmust,
hisz a rabszolgáknál rabszolgábbb emberek már gyermekeiket sem
adhatták el jópénzű piacon, őket is rabláncra fűzte a tőke,
s a felfegyverzett világ szurony-tűskéjű ökle, melybe korbácsként
suhog a munkanélküliség

1963 SZEP 15
Szabó András
1021

ÍRLAP 1963. szeptember 15.

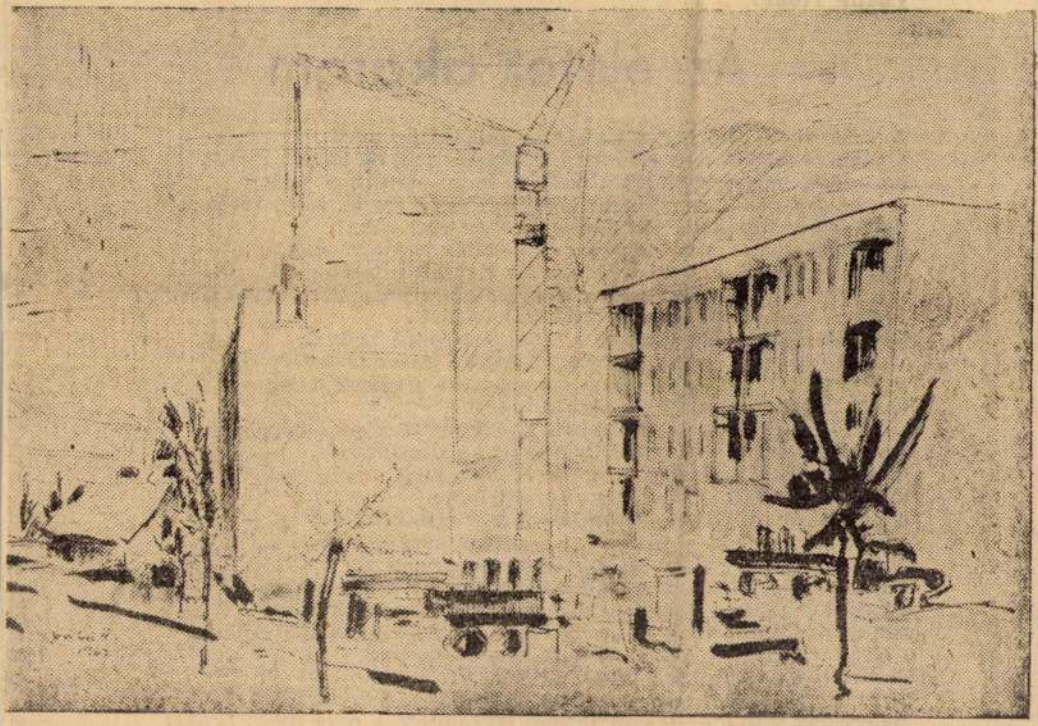

Építkezés Szabó András rajza

ben
sokol
kölcs
az e
nyét
latba
fiú é
nuló,
94 ta

A tizeves tanulók erkölcsi gondolkodásának vizsgálatánál a kísérleti pszichológiában ismert módszereket alkalmaztuk, de a vizsgálandó problémák szükségessé tették az ismert eljárások bizonyos finomítását, módosítását. A kiinduló, valamint a kísérleti oktatást követő újabb szintmegállapító vizsgálatoknál ötféle vizsgálati móddal 51 feladatot oldottak meg a tanulók.

A kísérleti jellegű erkölcsoktatást a Művelődésügyi Minisztérium egy félévre, heti 1 órában engedélyezte. Az órák anyagának kiválasztásán, a történetek megírásán és az óravázlatok elkészítésén túl az anyag feldolgozásának logikai menetét kellett igen körültekintően kidolgoznunk. Az oktatás anyagát a hazugság-igazmondás, a tulajdon és lopás és a munkához való szocialista viszony körében terveztük. Az említett fogalmi köröket olyanoknak ítéltük, amelyek a mindennapi élet azon alapvető formáit foglalják magukban, amelyekkel a tanulók a gyakorlatban és az oktatás anyagában legtöbbször találkoznak, s amelyek ismerete nélkül a társadalmi együttélés lehetetlenné válna.

A kísérleti tanítás alkalmával a 4. osztályosok értelmi szintjének megfelelő alapvető erkölcsi normákat egyes erkölcsi helyzetek elemzése során ismertettük meg. Arra törekedtünk, hogy kialakítsuk és rendezzük erkölcsi fogalmaikat, s az erkölcsi problémák megoldásához szükséges logikai műveletek gyakorlásával kívántuk fejleszteni erkölcsi gondolkodásukat.

A tanítási órákon mód nyílt arra, hogy a tanulók írásbeli vizsgálati anyagában szereplő, vagy az órán előforduló hibás, pontatlan fogalmakat, ítéleteket korrigáljuk, a hiányos vagy nem meg-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1971 MÁJ 7

Cs. Szabó Ágnes rajza

1021

G. Szabó Andrási

Kassa

Váradi ötvös Szabó András, 16 sz.

Arch. Közl. 1899. XXI. 227

seinem
dieser
geht es
nichts
nur sei
aber ein
seinen K
er zusam

Bühne spielt, versteht er den Kritiker und die ganze Welt überhaupt nicht mehr. Erscheint sein Name gar nicht, geht ihn die ganze Kritik einen Schmarrn an.

Dennoch haben in den letzten Jahren einige Kritiker von sich reden gemacht, weil sie verrissen

K

nen Schneidermeister ein. Deshalb ihn, weil ich wußte, daß er sich von keinen Theaterkritiken im vorhinein beeinflussen läßt, außerdem hatte ich ihn nach jahrelanger

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Budapester Rundschau

1976 DEC 6

1021

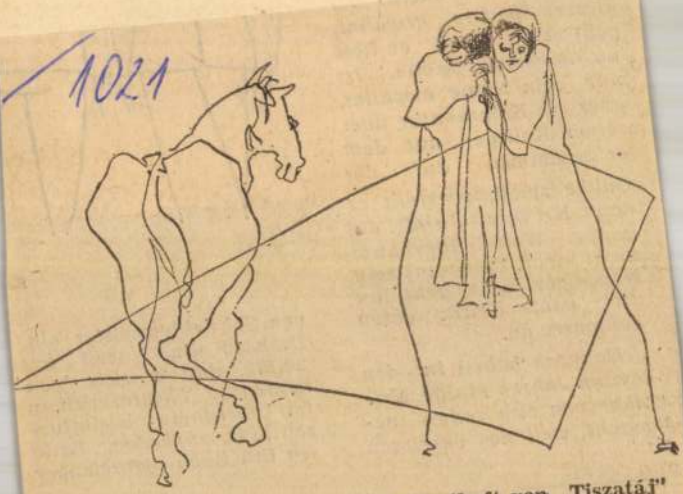

András Szabó: Illustration im Augustheft von „Tiszatáj"

KÖNYVEKRŐL

Rövidítések és jelek

Bor Ambrus nevét az újságokból, a rádióból, televízióból éppoly jól ismerheti a közönség, mint az irodalmi folyóiratokból, mai német regények fordításaiból, saját könyveiből, hiszen sokoldalú érdeklődése számos műfaj kipróbálására késztette. Új novelláskötete is — mely írói pályájának alighanem egyik legjelentősebb állomása — e sokoldalú érdeklődés, írói tudás és tapasztalat eredménye. Találhatók benne riporteri érdekességgel és szociológusi érdeklődéssel megírt novellák hétköznapjaink kis és nagy problémáiról, színes, eleven „egypercesek" európai utazásairól, bensőséges, önéletrajzi ihletésű lírai leírások az írói műhelymunkáról, vérbő szatírák, frappáns lélektani drámák és különös, modern ízekkel teli történelmi novellák az egyiptomi fáraók korából éppúgy, mint a I. világháború idejéből.

Morális szenvedélyű, közéleti mondanivalójú írásaiért egyébként a szerző 1976-ban

pelnek a kötetben, amelyek a portugáliai demokratikus átalakulás legjellemzőbb mozzanatait és a kommunisták küzdelmeit tükrözik (kormányválságok, a reakció puccskísérletei, a szakszervezeti egység, a párt és a tömegszervezetek viszonya, az antifasiszta demokratikus egység, a legégetőbb gazdasági és szociális problémák, a demokratikus földreform, a nemzetközi tényezők stb.).

A demokratikus Portugália megteremtéséért folyó nehéz küzdelem magára vonta a világ haladó erőinek figyelmét, és fontos tapasztalatokat ad a nemzetközi forradalmi harcnak. Ezeket a leghitelesebben a PKP Központi Bizottsága főtitkárának beszédeiből és írásaiból ismerhetik meg a portugál kérdésekben alaposabb tájékozódást kereső olvasók. *(Kossuth Könyvkiadó)*

Európa közepén

Ahogy a regényfolyam első kötetében sorakozó történetek a világháború éveit és a felszabadulást idézik, ez a második kötet is zárt egésznek tekinthető, amennyiben az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 FEB 7
Egyetemi Lapok

Szabó András

1021

Öreg pince
Szabó András grafikája

Szabó András, grafikus

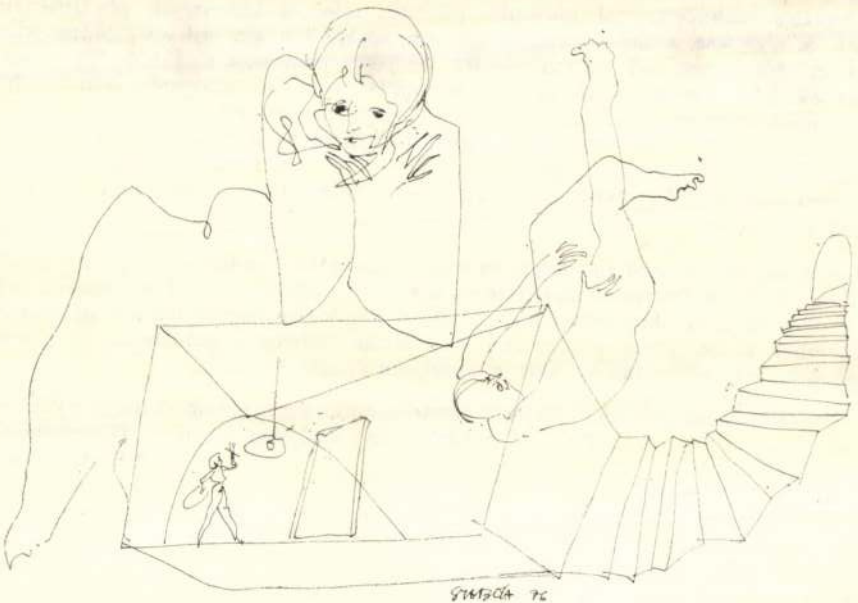

rűsége. Azt hiszem, indokolt, ha a játékokat elsősorban látványosságként tartják számon az országban. Már akarva-akaratlanul kiböktem a véleményemet is abban a vitában, mely a fesztivál operai műsorrendjéről zajlik: a fejlődést csakis a zenei megfogalmazás igényessége garantálhatja. Nem annyira a műsorválasztás, inkább a megvalósítás műgondja. Szemléletbeli változást sürgetnék tehát. A zenejavító pró-

Szabó András, grafikus

1.
/8.

nyitva a líra történetileg második osztályának, akkor megállapíthatjuk, hogy a múlt
században meginduló népdalgyűjtés idején a bolgár népköltészet az első, a magyar
pedig a második kronológiai rendszerbe tartozott.

Az epikus jellegű bolgár lírában még nem alakultak ki az állandó versszakok,
még a legszemélyibb jellegű szerelmi lírában sem, hanem a sorok kisebb-nagyobb
füzéréből áll egy-egy dal. A magyar népköltészetben a kifejlett, tisztább líra viszont
igényelte a pontosabb, összevontabb és összecsengőbb formát, s így általánossá vált
a versszak, a szabályos verssor és a sorvégi rím.

Szabó András, grafikus

[illegible] a toleránsabb irodalompolitika évében is viszonylagosnak mondható.

Milyen okokra vezethető vissza ez a nagyfokú elszigeteltség?

Belső és külső gátló körülmények, romboló erők kíméletlen sorozata játszo[tt] össze, hogy e kivételes költőtehetség ilyen nehezen bontakozzék ki, s csupán év tizedekkel a pályakezdés után kapja meg a lehetőséget, hogy a beavatottaknál szélesebb térségekben is hódítson.

Ahhoz a nemzedékhez tartozik, melynek kibontakozása igen keserves volt a ha[ri]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG

Szabó András

1978 AUG 27

1021

SZABÓ ANDRÁS RAJZA

togatott ide. Az állatok
dák türelmesen vártá
és a jó szerencsét. Mi
teteje a passzusírás vo

A mai Szegednek má
piaca. A háziasszony
megkap az élelmiszerb
nincs is rá ideje, hogy
a Marx téri piacra. A
ugyan most is sokan v
autóbusszok sűrűn hozz
sokat, akik belevegyülnek a piaci
forgatagba. Az elmúlt évtizedek
alatt a piac hangulata más lett.
A régi szegedi piacoknak volt
valami bája, amelyre már én is
alig emlékszem, talán csak ér-
zem. Megváltozott a piac, és
megváltozott a város. Ha régen
piacáról volt híres Szeged, ma
más, értékesebb nevezetességei
vannak.

DR. VÁMOSSY JÓZSEF

itt van
megsto
gyerme
a ruha
mutatt
a fegyv
szakadt
elgond
amely
mezők
adsz-e
kék te

di aktivanálozatát kepe

E baloldali csoport L
és pártsejtjének lebuká
tően becsülettel vívta
az osztályharcos küzdel
nos, Lájer Dezsőnek a r
gel való szoros öss
megakadályozta az MSZ
szervezetének megalakít
kor Vági István tudom
zett Ladvánszky szaba
három ízben is küldött
elvtársakat; Boér Ferencet, Bruck
Jankát és Holové Jánost. Ekkor
még Deli Károly irányította Mol-
nár Jánoson keresztül a bőrösök
elyi csoportját. Ő volt az elnöke
a Munkásotthon Téglaszelvény
Bizottságának. Ladvánszky meg-
bízásából Pipicz József Deli Ká-
roly somogyitelepi vályogviskójá-
ban hozta össze Holové Jánost a
baloldali érzelmű cipészmunká-
sokkal, mikor is az átadta Vági
üdvözletét és üzenetét. Lájer el-
zigetelte Delit a Maros utca 4.
szám alatti Munkásotthonban.
Ötven év nyomta a vállát, hu-
zonkét esztendős szívós forra-
dalmi múlt.

Elnéptelenedett Szegeden a bőrös
elyi csoport, Lájer és a rendőr-
ség összehangolt manőverezései
évén. Lájer Dezső halála után
Deli Károly kapcsolatba akart
épni az új szegedi párttitkárral,
Földes Mihállyal, kiről olyasmi-
et hallott, hogy az baloldali be-
illítottságú. Sajnos, a kapcsolat-
elvételre nem kerülhetett sor,
mert a csendőrség megkínzás
után Földes Mihályt erőszakkal
ávolította el Szegedről.

A Szegedi Új-Nemzedék ki-
kezdte a kisded „Orion" bőrgyári

... igazság végül
is lesújt a gazokra!"

régi mozgalmi harcostársak. Köz-
vetlen harcostársai kivételes
nyugdíjat eszközöltek ki számá-
ra, a bőripari szakszervezet köz-
benjárásával. 1958 decemberében
látogatók érkeztek hozzájuk, akik
átadták a szegedi üzemek mun-
kásságának ajándékcsomagjait,
amiket könnyezve vett át a Deli
házaspár. A tanács lakást utalt
ki Szegeden a Deli házaspár ré-
szére, 1959-ben. És Deliék itthon
ünnepelhették meg, a színházban,
a bukásában is dicsőséges Ma-
gyar Tanácsköztársaság kikiáltá-
sának 40. évfordulóját. Könnyez-
ve rebegte a 82 esztendős vete-
rán: „Boldog vagyok, hogy meg-
érhettem ezt az évfordulót."

Így édesült meg a Deli házas-
pár életalkonya. Deli Károly 1960.
május 5-én halt meg, 83 éves ko-
rában, megpróbáltatások átvésze-
lése után, csendben. Azóta a fe-
lesége is utánaköltözött — s ez-
zel lezárult egy munkásmozgal-
mi házaspár küzdelmekben tisz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 OKT 23

DÉLMAGYARORSZÁG

Szabó András

1021

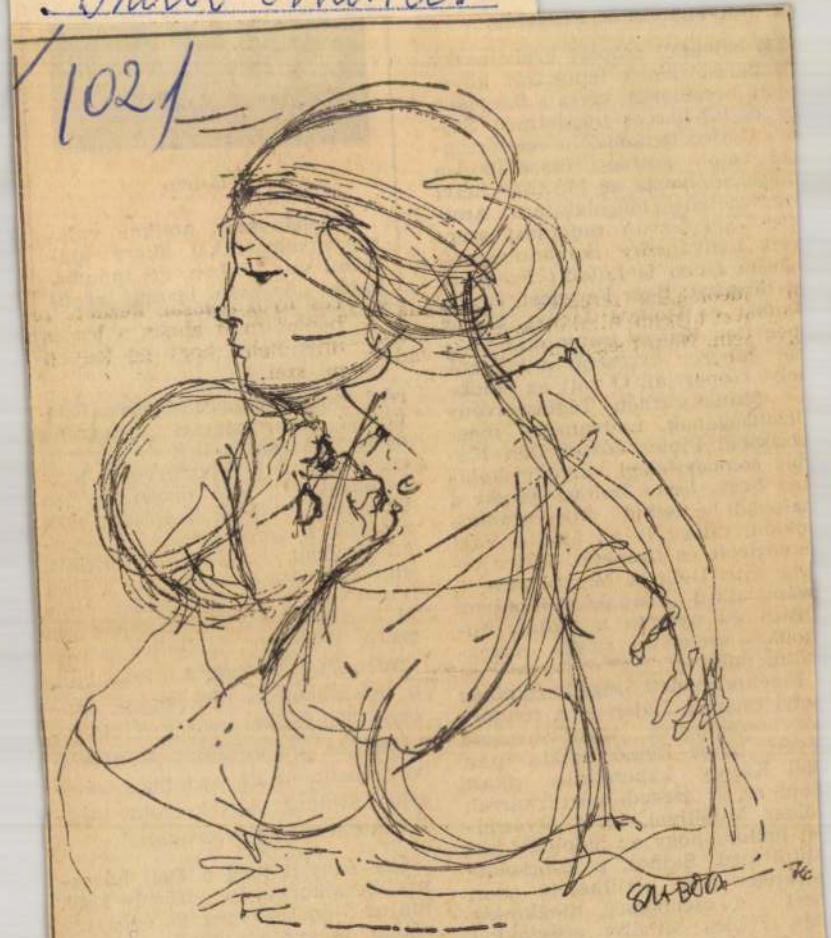

SZABÓ ANDRÁS RAJZA

Szabó András, ~~[illegible]~~ grafikus

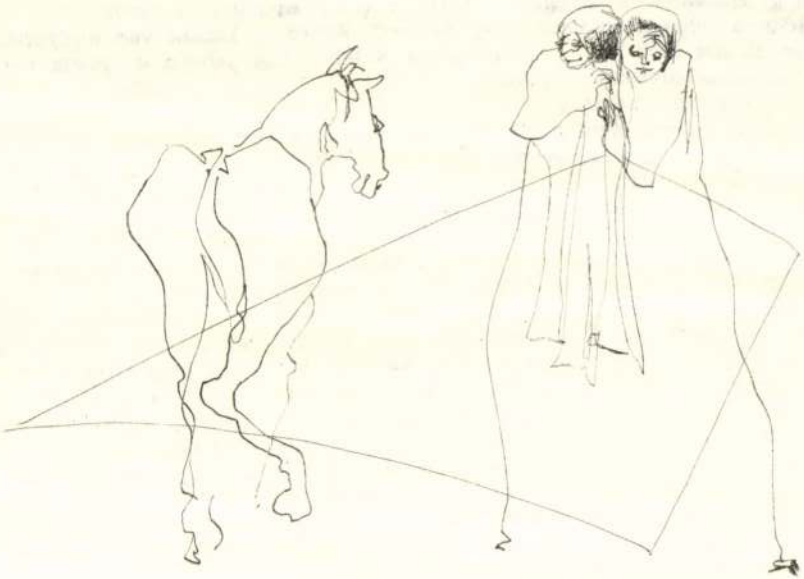

13

Szabó András, grafikus

28

Szabó András, grafikus

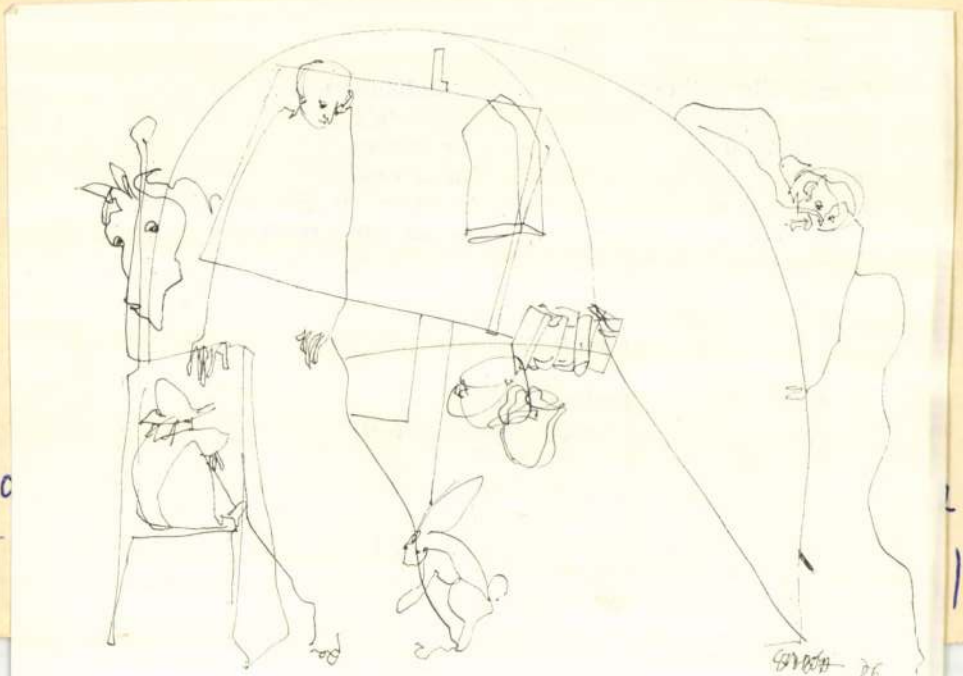

Szabó András, grafikus

a vasat tartották az első fémnek), aztán pedig a vaseszközök ugyszólván kor
vezetnek. A kőeszközök között nyilvánvalóan meg kellett különböztetni azokat, ame
lyeket pattintással, szilánkolással készítettek; azoktól, amelyeket csiszoltak, sőt át i

Egyik napról a másikra

Megduplázódott a műanyag lencse gyártása
Már elképzelhető az évi egymillió

MÁTÉSZALKÁN mostanában a műanyag szemüveglencse-műhely a sztár. Lapunk is többször foglalkozott már vele, legutóbb február 18-i számunkban közöltünk róla képriportot, s lelkendezve írtuk le, hogy a műhely elérte a napi ezerdarabos termelést. Pedig akkor már kétezernél is több plasztik lencsét gyártottak a szalkaiak... A téves közlésben sem mi, sem informátoraink nem ludasak — egyedül a lendületes fejlődés „hibáztatható", amely a híranyag begyűjtése és a lap megjelenése közötti időszakban kétszeresére növelte a napi teljesítményt...

A hatalmas ugrásokon — láthatóan — csak magam csodálkozom; a helybeliek, köztük *Mohl József* mosolyog a naivitáson.

— Hogy lenne meg különben az 50 000 darabos márciusi és a 80 000 darabos áprilisi terv?.. . És hogy teljesíthetnénk az évi egymillió darabot előíró tervet, ha nem ilyen ütemben futtatnánk fel termelésünket?!

Ez meggyőző érv. De hát az akaráson kívül annyi minden kell az ilyen nagyszerű fejlődéshez!...

Márpedig minden az akaráson múlik — győznek meg a háziak. Az is, hogy az oly nélkülözhetetlen szerszám, a mold a szükséges számban és a legjobb minőségben készüljön el.

— A moldnál magasabbak az optikai követelmények, mint a lencsénél — magyarázza *Eichammer Ferenc*, a moldgyártó részleg vezetője. — Hibátlannak, karcmentesnek, tisztának kell lennie, különben a mold tökéletlensége átmásolódik a műanyaglencsére.

Székelyné Tóth Ilona a lencsék polírozásánál dolgozik. Amikor megkérdeztem, hogy szereti-e a munkáját, *megrémültem: nem, én ezt soha meg nem szokom!... Most? Elűzni se lehetne* — nevet. — *Sőt, szeretném, ha a fiaim is ide jönnének majd egyszer, de úgy, hogy előtte tanulnak valamit*, hogy többet adhassanak a gyárnak, mint én, akinek nem volt lehetősége tanulni. *De akár hiszi, akár nem, úgy érzem, hogy amit gyerekkoromban nem tudtam elérni, abból valamit most elértem...*

Székelyné tehát elégedett. Fülpösdarócról, motorral jár be férjével reggelente, s oda megy haza délután. Vágya, hogy Mátészalkára költözhessenek, már csak a gyerekek kedvéért is, akikből egészen bizonyosan MOM-dolgozó lesz egy pár éven belül.

Varga Béláné idevaló, Szalkára. Most épül a lakásuk, s a legnagyobb meggyőződéssel állítja, hogy ezt részben a MOM-nak is köszönhetik, hisz korábban csak idénymunkákat vállalhatott, most meg minden hónapban megkapja a fizetést.

— Tudja, hogy én voltam a legelső, akit hivatalosan felvettek a gyárba?... Azelőtt soha nem láttam, még messziről se gyárat, de ahogy ide beléptem, azonnal megtetszett. Az első naptól szeretek itt mindent, a közös munkát, ezt a hangulatot, amit a műhelyben tapasztal!

Tarapcsák Sarolta arról nevezetes, hogy ő meg ott segédkezett az első műanyag lencsék elkészítésénél. A kérdésre, hogy volt-e valamilyen érdekes sztori, így válaszol:

— Nekünk akkor minden érdekes volt! Lesni, hogy sikerül-e...? *Eleinte napi ötven darabot csináltunk, és meg voltunk rémülve, amikor azt hallottuk, hogy ezreket kell majd készítenünk... De úgy meg lehet szokni és meg lehet szeretni ezt a munkát! Maga is érdekesnek találja?*

Tarapcsák Sarolta vasútipari technikumi érettségivel jött a MOM-ba, 1972 nyarán. De ez a gyár már az övé is, a magáénak érzi.

— Én olyan büszke voltam, amikor az amerikai szakember itt járt és csodálkozva állapította meg, hogy igazán szép a műhely. Nagyon jólesett hallani...

NEMCSAK Ő — napról napra többen érzik második otthonuknak a gyárat. Ahogy az idő múlik, ahogy egyre inkább belejönnek a munkába, s ahogy fokról fokra közelebb kerülnek egymáshoz ezek az emberek, úgy kap különös jelentőséget a munkahely. *A műanyaglencse-műhelyben most például KISZ-alapszervezet alakul; most jutottak el odáig, hogy ennyi fiatalnak érdemes összefogni, érdemes a munkán túl más közösséget is vállalni.* A műhelyben ugyanis mindenki fiatal, mint ahogy fiatal a műanyaglencse-gyártás, maga a gyár, s ahogy fiatal az ipar Mátészalkán.

Kenedi Lia

Kapcsolat híján...

Ígéretün

Íme egy, az osztá

Brigádvállalások

E
a mű

Az idén március 15-ig kell leadni a szocialista brigádok, osztályok 1974. évi munkaverseny-vállalásainak feladattervét.

A műszaki fejlesztési fő osztály az elsők között adta be vállalását. A főosztály vezetőjét, Magyar Györgyöt kerestük fel a következő kérdésekkel; mely vállalásoknál örült legjobban, miben látja az előrelépés legfőbb jeleit

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

fókusz

1974 APR 1

Szabó András

1021

Télutó. Szabó András, a nyolcas osztály fényezőjének rajza

38. Hazánkban élő délszláv
39. Határrag, fordítva. 40. Bo
jés hely, kis erdő. 41. Osztas
idő jele. 44. Csipkézett, öblös
45. Kisebb, füles kézikosár.
len felszólítás. 47. Neves néme
újságíró, tudós az NDK-ban.
franciául, ford. 50. Az elektr
erősségének mértékegysége. 5
zó névmás, többesszámban.
kori énekmondó. 55. Becézett
56. Szolmizációs hang. 59. Ma
61. YD. 62. Svéd és osztrák
jelzése. 63. Helyhatározószó.
talk. 68. Régi kocsmáros.

FÜGGŐLEGES: 2. Egyéni
nem hasonlítható vonásokat

14. és 27. számú sorok megfejtése.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

ÚJDONSÁGOK

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁJ 1.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Szabó András

1021

VISZIK A HOMOKOT

Beküldte: Szabó András Debrecen — Bánk

atomfizikából a kritikus mennyiség fogalmát ismerjük, tudjuk, hogy az átváltás periódusa egy bizonyos értéknél törvényszerűen elkezdődik, és a folyamatban új minőség születik. Tehát egy rossz

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 NOV 15

ÉLET ÉS IRODALOM

Szabó Árpád

KÖLLŐ MIKLÓS
és a
DOMINÓ

Az Egyetemi Színpad legjobb hagyományait követi akkor, amikor nem szokványos produkcióknak ad helyet. A mai magyar színházművészetnek nem megszokott ága — még mindig nem! — a pantomim. Köllő Miklós és a Dominó együttes pedig már csaknem egy évtizede műveli ezt a műfajt, hivatásos módon, világszínvonalon. Ők mutatták be április 9-én és május 21-én a Pesti Barnabás utcában „Gogol Panoptikum" [illegible]

pásztorjátékszerű történet is lejátszódik. A színpadra állítás nem túl szerencsés, egyszerűen azért, mert a színpadon háttal ülő közönség az igazi közönség elől többé-kevésbé eltakarja a színpadi színpadot.

A pantomimesek jellemfestő ereje nemcsak mozgásukban, hanem maszkjaikban és jelmezeikben is rejlik. Mind a főszereplő, Köllő Miklós, mind az öt tagból álló tánccsoport mozgáskultúrája rendkívül

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁJ 30

Egyetemi Lapok

Szabó András

1021

Szabó András: Szindbád

replő kis
a főnöke
előadás k
sével meg
re a vétsé
színpad

gá-
lat,
zé-
és-
a

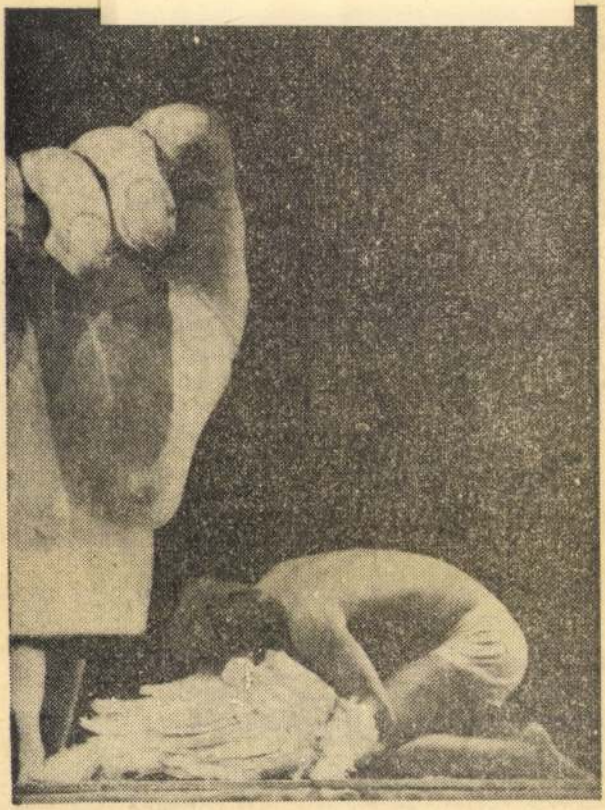

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁJ 3 9

Egyetemi Lapok

Szabó András

1021

Szabó András: Illusztráció Fekete István regényéhez — A tölgy

DM MAGAZIN

Munkáskezeket adtam én

ránk a fénykép a Textilipa Szakközépiskola tablójáról.)

„Gyönyörű, fekete hullámos h ja van. Nem szólok ellene sen mit. Egynek se szóltam. Nekik vannak igényeik. Most nem i merne rá, mert levágatta. Sz reti az iskolát. Nyáron itt gy korlatozik ő is a gyárban. Ne tudjuk, sikerül-e neki a főisk la?

(Gusztí besegít: könnyűipa főiskolára megy majd Tibor. So érmet hozott haza. Tájékozódá si futó.)

Kornélia lányom mondta ta valy, hogy dolgozik a nyári gya korlat után is. Akkor is rakja téglát, csak vegyünk új bútort kisszobába. Az Építőipari Szak

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG
1977 3

Szabó András
/ 1021

AZIN

A Szegedi Téli Tárlatról

SZTT

Hatvankét képzőművész 116 alkotása szerepel az idén a Szegedi Téli Tárlaton. A tárlat gazdag anyagából mutatunk be néhányat képsorunkon.

*

Képeinken, az első oszlopban: Stéhlik János: Kora tavasszal — Kalmár Márton: Akt — Második oszlopban: Szabó András: Lovagkor — Lapis András: Sára és Katalin — Farkas Pál: Emlék — Lent: Zoltánfi István: Család.

SPORT

Kerékpár-országolás

Rút szokás, hogy míg órák hosszat nézzük tv-ben, mozikban a mozgó képeket — tohonyán gubbasztunk! Most egy saját gyakorlatból vett példával szeretném bizonyítani,

kolatársainkkal együtt kirá
dulhatunk. Optimális a 4
fős létszám.

Sárospatak, Rákóczi-vár. fejedelem képe. A romhá emlékmű. Gyöngyösi V Bottyán-emléktábla, majd f

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁJ 3 n

Egyetemi Lapok

Szabó András

/1021

Szabó András: Villon-illusztráció

FIGYEL

ószer Szövetkezet
hető patronnal vél
ájú, korszerű töltőtoll.

kban.

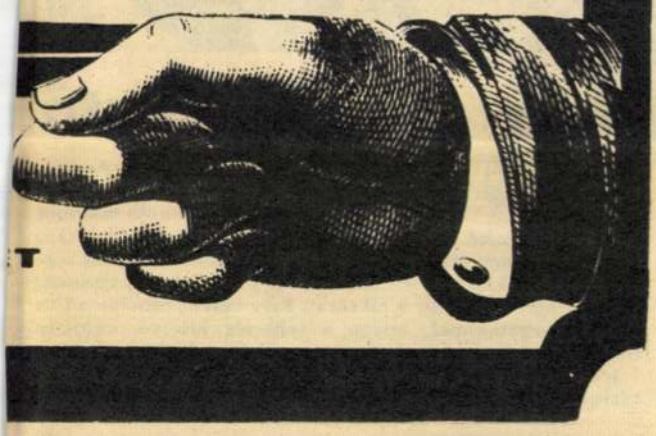

T

él te is
ti

delem

nkahét. Ifjúsági klub.
hetőség. Külföldi tanulmányút lehetősége.
elvilágosítás
Könyvterjesztő

i osztályán.

erenc u. 15.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szabó András, diák

IFJÚSÁGI MAGAZIN
Budapest
1974 JÚN

1021

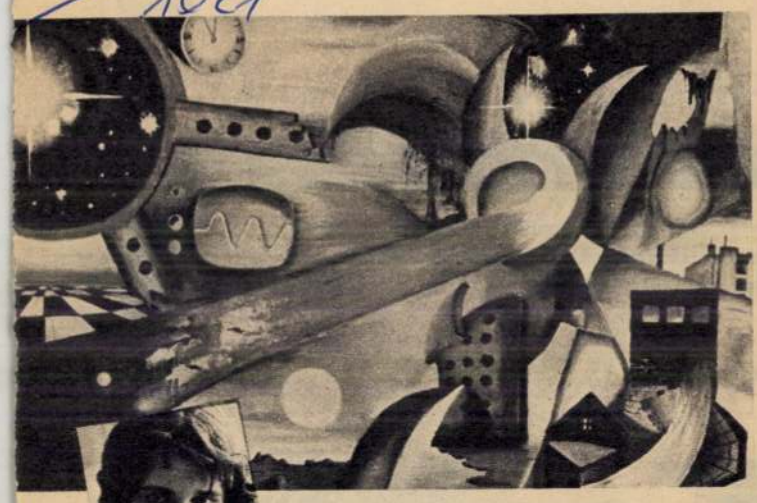

Diákfestő

Szabó András tizennyolc éves diák, az Ihász Dániel Szakközépiskola tanulója biztató sikerrel szerepelt élete első mini-tárlatán, az újpesti Duna Művelődési Házban. Akikhez szólt, többségükben munkásfiúk, munkáslányok. Jövőbeni hivatásának, életpályájának tekinti a piktúrát. Erre készül reménnyel és nagy szorgalommal, hiszen a tehetség kitartó, kemény munka nélkül nem hozhatja meg a várt eredményt.

Irodalmi rovatunkban néhány olajpasztell festményét mutatjuk be olvasóinknak.

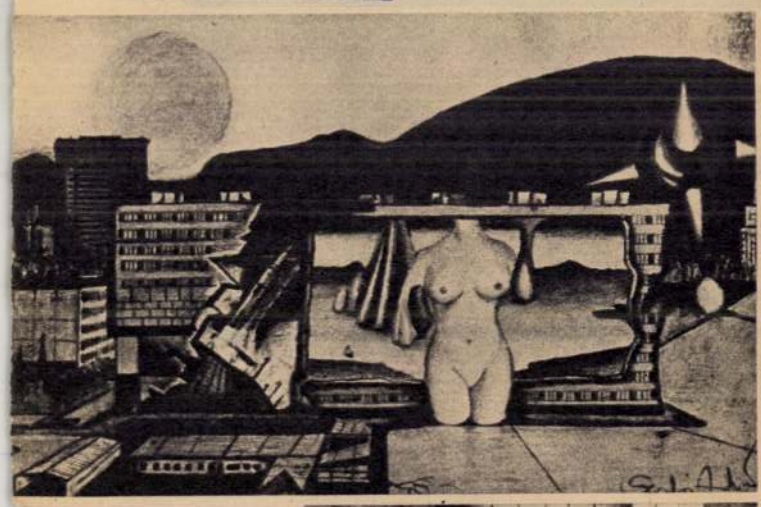

- Szabó! Szabó M
csak kurta Szabó
- az anyám egyik
b vót, aztán sántít
- Járt maga rége
halmon?
- Én? Ajjaj!
m is kevesét!
- Merrefelé?
z ember fölüti a
- Merre? Lejebb,
ön! Ott udvaroltan
, várjon csak ... I
? ... Ja, tudom
yen Kati is v
k ...
- Makra Kati!
- Tényleg, Makr
elen nekifordul
. — D honnan
ga? Arravalósi?
- a hát!
z ember csak m
- Nézd mán! Na
Hogy meg nem i
- Látod? Azelőtt
úl is ki tudtál v
zabó Mihály röst
- Ki ám, mer
a hajad, mint I
búza, de hát most
mem se olyan e
z asszony moso
- Csak úgy meg
Miska! Pedig jó

Szabó András

Grafikus művész

Délmagyarország,

1983 VI. 11.

SZABÓ ANDRÁS VÁZLATKÖNYVÉBŐL

HÁCSI REGŐS FERENC RAJZAI

ágyújt. Azt mondja, megengedék neki. Mélyen ülő, nedvesen csillogó szeme elárulja, hogy élvezettel fújja a füstöt. Hátradől, arca szinte eggyé válik a fehérre meszelt fallal. A gyerekkori emlékekről beszélgetünk. Arról, amikor Rudolffal együtt rúgtuk a labdát. A kipirult arcok, az egészségesen megizzadt testek

neki, talán elhiszi, ha majd meggyógyul, akkor ilyeneket fog enni.

A rövid intermezzó után ismét Rudolf állapotára terelődik a szó. Azt mondja, megígérték neki, hogy hamarosan hazamehet. Még egy pár vizsgálatot kell elvégezni, és vége a kórházi raboskodásnak. Örömmel újságolja, hogy a napokban meglátogatta a munkahelyi főnöke is, és érdeklődött az állapota felől. Már nagyon várják vissza a vállalathoz. Megbeszélték, hogy a cég támogatja Rudolf továbbtanulási szándéká

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748/340-726

Szabó András
grafikusművész

DÉL MAGYARORSZÁG

1980 JAN 27

1021

SZABÓ ANDRÁS RAJZA

nyegetett, mondván: M
nálsz belőlem?! Ezt
segítette Vinkler Lászl
és Pátzay Pál, aki az
féktelen energiát látta
ban. Akkoriban kürtö
rádió a felhívást, tehet
kás- és parasztfiatalo
nek a művészeti fői
mivel nekem nem vo
bekopogtattam Dénes
gármesterhez, s bár
segíteni, mégis bepako
tizsákba vagy fél mázsányi szobrot, hátamra akasztottam és bekopogtattam a Derkovits-kollégiumba, ahol Beck András elhúzta a száját, s azt mondta: Sajnos, maga el van rontva! Egy világ omlott össze bennem, de hogy milyen az élet, egy másik ajtón igyekeztem kifelé, s ahogy kinyílt, láttam, jó néhány hasonszőrű fiatal egy meztelen nőt rajzol. Valamelyikük odafordult, s azt mondta: Most gyüttél? Gyere, oszt rajzolj! Reggeltől délután 2-ig telirajzoltam egy egész irkát, csak úgy szakadt a papír, majd bejött a bíráló bizottság, Kállai Ernő, Kmetty János, Koffán Károly, Pogány Ödön Gábor, Beck András. Megálltak a hátam mögött, s Kmetty azt mondta: „Fiam, akkor te itt maradsz."

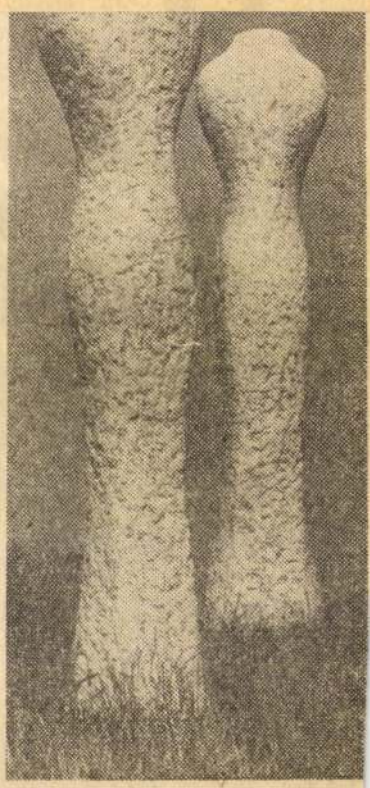

Ma már tudjuk, hogy a fényes szelek nemzedékének nem volt könnyű indulása. Épp csakhogy föltöltődtek a friss ismeretekkel, éppen csak rácsodálkoztak a világra, épp csakhogy fölszaggatták a szűk horizontokat, máris bezárultak előttük a lehetőségek. A szocreál mást kívánt, s ez az igény igencsak szigorú volt. Voltak olyan művészalkatok, akik természetesen tudtak alkalmaz-

Szabó András
grafikusművész

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1983 JAN 15

1021

SZABÓ ANDRÁS: VARIÁCIÓK

a bur-
dolgoz-

k a ta-
szelnök

ermelő,
adja a
madért
züksége
rt több-
nek.

hály, a
orú:
rumplit
k. és

e.
:?
Tanács
— Mi
rződve.
t, az-
er be-

kockázat
ZÖLDÉR
helyzetbe
tásáért. I
séges par
tott a té
a fölvásá
kérte, sz
sekben fo
a gazdasá
ket.).

Papdi J
osztályvezetője egyik felszólalásában elmondta, a hatalmi szóra nincs szükség. A szerződéseket a felek kötik, tehát maguknak kell elintézni a teljesítést is. Az összehangolt munkára viszont igen.

Mert még továbbra sincs minden rendben. A szép krumpli nem jutott el a vásárlókhoz. Vasárnap reggel a Marx téri ZÖLDÉRT-pavilonokban idomtalan, csicsókás, összevagdalt, sérült, rothadt krumpli kérette magát a ládákban. Hiába ajánlotta Kiss Ferenc boltvezető, bármennyit válogathat a vevő — nem kapkodtak érte.

Ebben a játszmában a felvásárló lapjába alaposan beleláttak.

Szabó András

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 DEC. 16

Grafikusmúzeum

DÉL-MAGYARORSZÁG

1021

SZABÓ ANDRÁS RAJZA

BOLTÍV GMK.

1033 BUDAPEST, SELYEMFONÓ U. 4. * TEL.: 167-3067

BOLTÍV (ARCH) ASSEC.

Boltív architectural design services association WAS founded in April, 1987. Two the Founders Géza Bujdosó and András Szabó are architectural designers and Géza Salát is their full time structural engineer. One of their main fields of activity is designing communal buildings that bear local importance. (Perhaps) Most of their commissions are related to educational design. Such as the multi-stage extension of the János Bólyai secondary school in Ócsa which they have been working on since 1987.

In 1988 they a competition to prepare an investment plan for the "Werischwar" Ethnic Educational Centre at Pilisvörösvár. Hopefully it will be built (sometime). The Health-centre in Dabas-Sári, also designed by GMK, has been functioning for two years. The full restoration plan of the late-baroque "Zlinszky mansion" in Gyón was designed in 1989. Last year a communal sport and village centre in Kakucs was designed, the foundation of which has already been laid. This year's favourite was the design of a three-group kindergarten at Dabas-Gyón.

Another major area is designing houses, holiday homes, shops and boarding houses for private clients.

The three buildings shown here (extension to a secondary school at Dabas; a family house on the Duna Walk, the "Turul" shopping precinct) represent different works of the most important fields of activity of this practice.

BUJDOSÓ GÉZA

1951-ben született Budapesten. A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán végzett 1976-ban.

1986-ig az IPARTERV-ben dolgozott, ahol csarnokokat és oktatási épületeket (pl. Gyóni Géza Általános Iskola, Dabas-Gyón) tervezett. Azóta kisvállalkozóként dolgozik. 1980–1982 között végezte a MÉSZ Mesteriskola VI. ciklusát, ahol mestere Vonnák János volt. Családi házak sok türelmet igénylő építészetével 1984 óta foglalkozik (pl. Berezvay-ház, Esztergom, Varga Lászlóék háza, Szentendre).

1987-ben megalapította a BOLTÍV GMK.-t, ahol építész vezető tervezőként, közös képviselőként működik. (A képen jobbra: Bujdosó Géza)

SZABÓ ANDRÁS

1960-ban született Csengeren. A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán végzett 1985-ben.

1987-ig az IPARTERV-ben dolgozott. Azóta a BOLTÍV GMK. tagja. Munkatársként vagy tástervezőként számos épület megalkotásában vett részt. Magántervezőként önállóan több családi házat tervezett, például két szomszédház, Csobánka, Horváth István háza, Gyömrő. (A képen balra: Szabó András)

A BOLTÍV épülettervező és Szolgáltató GMK.-t 1987. április havában alapítottuk. Építészeti tervezéssel két tagunk foglalkozik: Bujdosó Géza és Szabó András. Állandó tartószerkezeti tervezőnk. dr. Salát Géza.

Egyik fő tevékenységi területünk a helyi jelentőségű közösségi épületek tervezése. Legtöbbet, talán oktatási intézmények tervezésével bíztak meg bennünket. Ilyen például a Bolyai János Gimnázium Ócsán, melynek többlépcsős bővítésén 1987 óta folyamatosan dolgozunk.

1988-ban meghívásos pályázaton nyertük el Pilisvörösvárott a „Werischwar" Nemzetiségi Oktatóbázis beruházási programterv készítését. Talán egyszer ez is fölépülhet. Dabas-Sáriban tervezett egészségházunk két éve már áll. 1989-ben készítettük el a későbarokk Zlinszky-kastély, egy gyóni műemlék teljes felújítási tervét.

Tavaly terveztük a faluházként is szolgáló tornacsarnokot Kakucsra, melyet idén nyáron alapoztak le. Idei kedves munkánk egy háromcsoportos óvoda, Dabas-Gyón területén.

Másik fő területünk: magánépíttetők megbízása alapján családi házak, üdülők, üzletek vagy panziók tervezése. Az itt bemutatott három épülettel, a dabasi gimnázium bővítéssel, a Duna sétányi családi házzal és a Turul üzletházzal különböző munkáink közül válogattunk ki, egyet-egyet.

Bujdosó Géza

GIMNÁZIUM BŐVÍTÉS, DABAS

Építész: Bujdosó Géza

Tartószerkezeti tervező: dr. Salát Géza; Gépész tervező: Hanczár Zsolt; Villamos tervező: Bíró Gábor; Beruházó: PESTBER; Műszaki ellenőr: Berencsi László; Kivitelező: Dabasi ÉKÜ, Építésvezető: Balázs Ferenc, Tervezés: Engedélyezési terv (az IPARTERV-ben): 1985.; Kiviteli terv: 1986.; Építés: 1986–1989.; Fotók: Szathmáry Zoltán.

A Nagykunság homokjának északi részén alakult ki Sári, Dabas és Gyón községek területe. Dabas írott története 1270-ben kezdődik. A három – már összenőtt. de hosszan elnyúló – települést 1966-ban egyesítették. A központi elhelyezkedésű Dabasra a centralizálás jegyében túl sok intézményt vontak össze.

A középfokú oktatás itteni megszervezése azonban a jó példát jelenti, mert vetélytársa lett az ócsai Bolyai János Gimnáziumnak. A dabasi Táncsics Mihály Gimnázium és Postaforgalmi Szakközépiskola lapostetős épületegyüttesét az Építésügyi Minisztérium adaptáltatta típusterv alapján.

Ehhez nem kívántunk túlzottan alkalmazkodni, de a környező épületek kubus-szerű tömegképzését nem hagyhattuk figyelmen kívül. Inkább a kupolás központi résszel és az előtetővel oldottuk szögletességét. A kétszintes, centrális alaprajzú és tömegű bővítmény széles (több funkciót tartalmazó) nyéllel kapcsolódik a régi együttes keresztfolyosójához.

A földszinten három, az emeleten négy tanulócsoport helyezhető el. Belsejében a nyitott fedélszerkezettel és a fa burkolattokkal egy olyan gyűjtő-elosztó teret képeztünk, mely általában hiányzik iskoláinkból.

B. G.

1. Gimnázium bővítés, Dabas. Építész: Bujdosó Géza. Hosszmetszet
2. Földszinti alaprajz
3. Emeleti alaprajz
4. Az új szárny kelet felől
5. Az új szárny bejárata

1. Enlarging of a Secondary School, Dabas. Architect: Géza Bujdosó. Longitudninal section
2. Ground floor plan
3. First floor plan
4. The new wing from the east
5. Entrance of the new wing

SZABÓ Andrási épület

M. Épm. 1991 5/6.

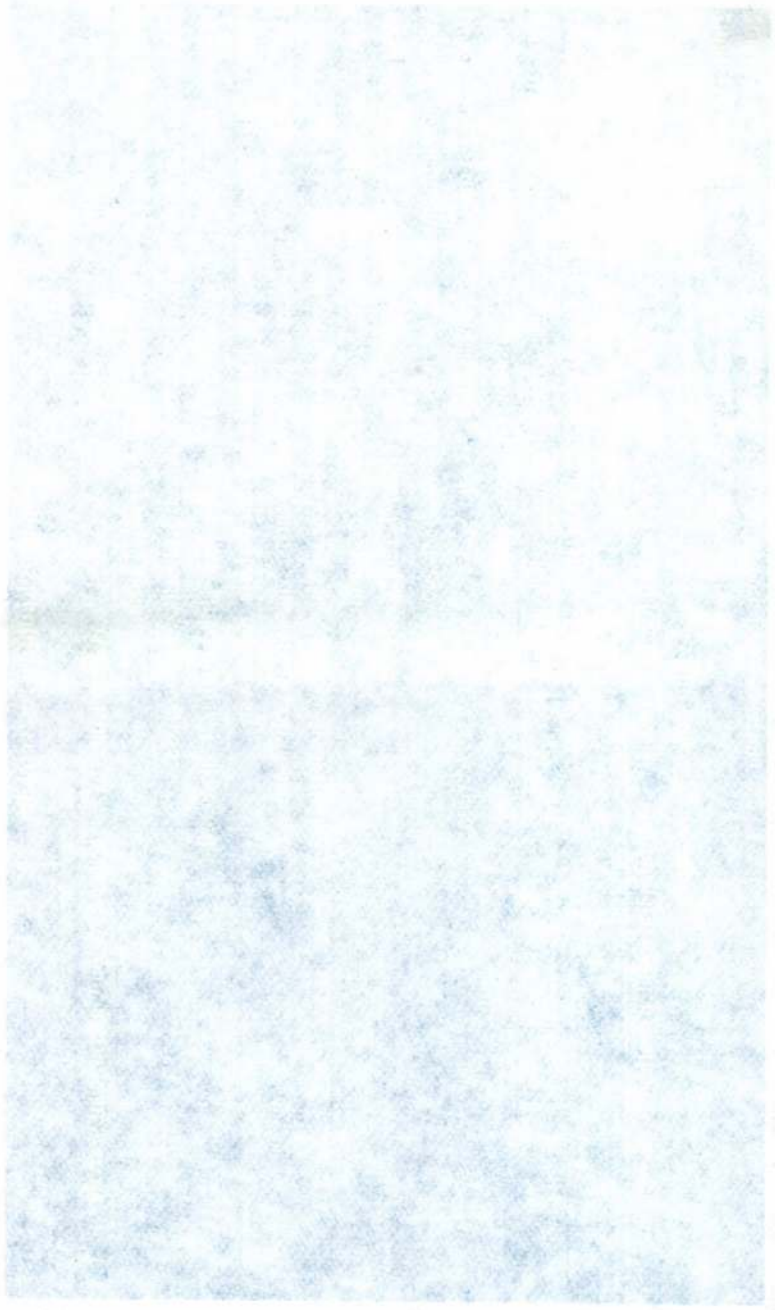

Csoportos kiállítási részvételeim

1979-től: Őszi tárlatok (kivéve '96-'97) – Városi- és Szakszervezeti Kultúrház, Új- és Kriterion Galéria, Csíkszereda;
1987: Tábori tárlat (35-ös műhely) – Alkotóközpont, Tescani;
1987: Experiment (fotóbiennálé) – Szakszervezeti Kultúrház, Csíkszereda;
1989: Országos Ifjúsági Grafikai Biennálé – Szakszervezeti Kultúrház, Csíkszereda;
1989: Hargita Megyei Művészek Tárlata – Korunk Galéria, Kolozsvár;
1992: Csoma '92 – Városi Képtár, Kovászna és Városi Múzeum, Kézdivásárhely;
1993: Csoma '93 – Városi Képtár, Kovászna és Városi Múzeum, Kézdivásárhely;
1993: I. pasztellbiennálé – Keresztény Múzeum, Esztergom;
1994: Hargita Megyei Művészek Tárlata – Dürer Terem, Gyula;
1995: II. pasztellbiennálé – Keresztény Múzeum, Esztergom;
1996: Márton Áron centenáriumi kiállítás – Csíki Székely Múzeum, Csíkszereda;
1997: Tábori tárlat – Ferences kolostor, Csíkvacsárhegy;
1997: III. pasztellbiennálé – Keresztény Múzeum, Esztergom;
1998: 2. lépés a jövőbe (design kiállítás) – Vigadó Galéria, Budapest;
1999: Pünkösdi kiállítás – Jakab Antal Tanulmányi Ház, Csíksomlyó;
2000: Tanárok kiállítása a Nagy István Művészeti Líceum fennállásának 30. évfordulójára, Golden Gallery, Csíkszereda;
2000: Kézdivásárhely-fortyogói Incitato Művésztelep tárlata a Céhtörténeti Múzeumban;
2000: IV. pasztellbiennálé – Keresztény Múzeum, Esztergom;
2000: A Hargita Visual Art képzőművészeti egyesület bemutatkozó tárlata.

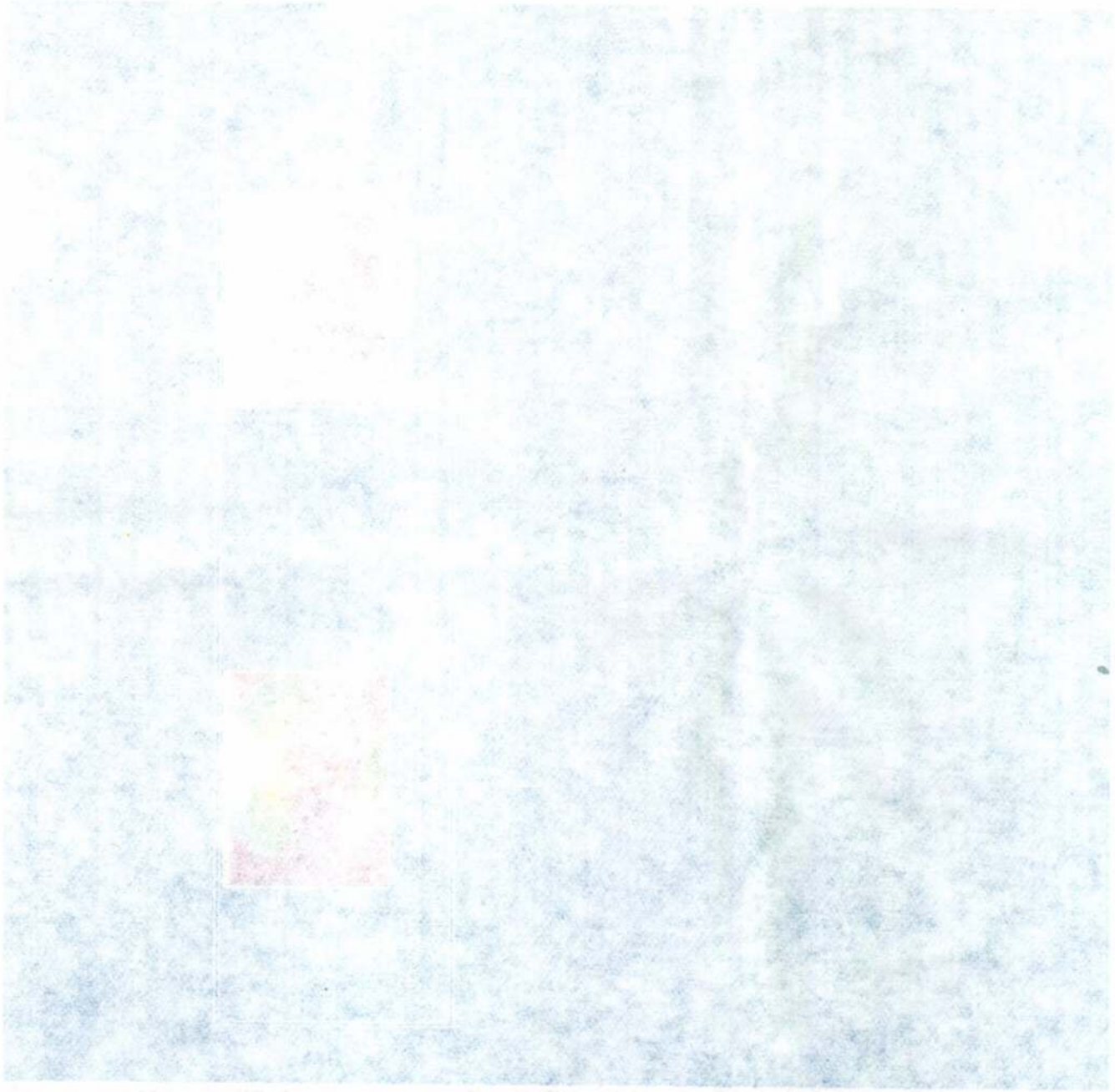

Kiállításaim, terveim

Szabó András

Egyéni kiállításaim

1980: Grafikák – Kisgaléria, Csíkszereda, megnyitó: Márton Árpád festőművész és Bucur Nicolae műkritikus;
1987: Borvízbölcsők – Kisgaléria, Csíkszereda, megnyitó: Székedi Ferenc újságíró;
1988: Grafikák – Kisgaléria, Csíkszereda, megnyitó: Székedi Ferenc újságíró;
1988: Grafikák – Új Élet Szerkesztősége, Marosvásárhely, megnyitó: Simon Endre festőművész, művészeti szerkesztő;
1994: Grafikák – Tilos kávéház, Csíkszereda, megnyitó: saját megnyitót tartottam;

1999: *Husz év alatt ...* – Golden Gallery, Csíkszereda, megnyitó Székedi Ferenc a Csíki TV főszerkesztője;

1999: *Husz év alatt ...* – Városi Képtár, Kovászna, megnyitó Jánó Mihály művészettörténész;

2000: Milleneumi kiállítás – Ceglédi Honvéd Művelődési Klub, megnyitó: dr. Pogány Gábor művészettörténész.

Terveim

1981: Ülőgarnitúra – bútorgyár, Csíkszereda (Ma is azt használom a lakásomban);
1986: Kitörés (16 m^2-es terplasztika) – új Hargita szálló hallja, Csíkszereda;
1987: Régészeti kiállítás (installáció terv és berendezés) – múzeum, Csíkszereda;
1987: Borító- és oklevélterv az Experiment fotóbiennáléra – Experiment Fotóklub, Csíkszereda;
1988: Borítóterv – Hargita Kalendárium, Csíkszereda;
1993: Borítóterv – Szabó András: Repertoriul de documente privind biografia maestrului emerit NAGY IMRE életrajzi vonatkozású dokumentumainak repertóriuma, Csíkszereda;
1994: Venczel József márványtábla;
1995: Borítóterv – Kristó Tibor: Csíki néprajzi gyűjtések, Csíkszereda;
1995: Borítóterv és könyvgrafika – József Attila ... verse német nyelvenn, művészetis diákok illusztrálásával. A Rielien-Egyesület kiadványa, Csíkszereda;
1995-től: Csíki Székely Múzeum ismeretterjesztő füzetei;
1997: A 100 éves vasút márványtáblája;
1997: Régészeti kiállítás (installáció terv és berendezés) – múzeum, Székelykeresztúr;
1998: Egy-egy ex libris: prof. dr. Salacz Györgynek és dr. Radó Sándornak;
1999: Borítóterv és könyvgrafika – az EME és a CSSZM közös kiadványa, Csíkszereda;
2000: Borítóterv és könyvgrafika – A LXX éves Csíki Székely Múzeum emlékkönyve

2001);
– Szabó András: *A Csíki Székely Múzeum képző- és iparművészeti gyűjteménye* (Erdélyi Művészet 2001, II. évf. 1. szám (4.), Litera Könyvkiadó, Székelyudvarhely

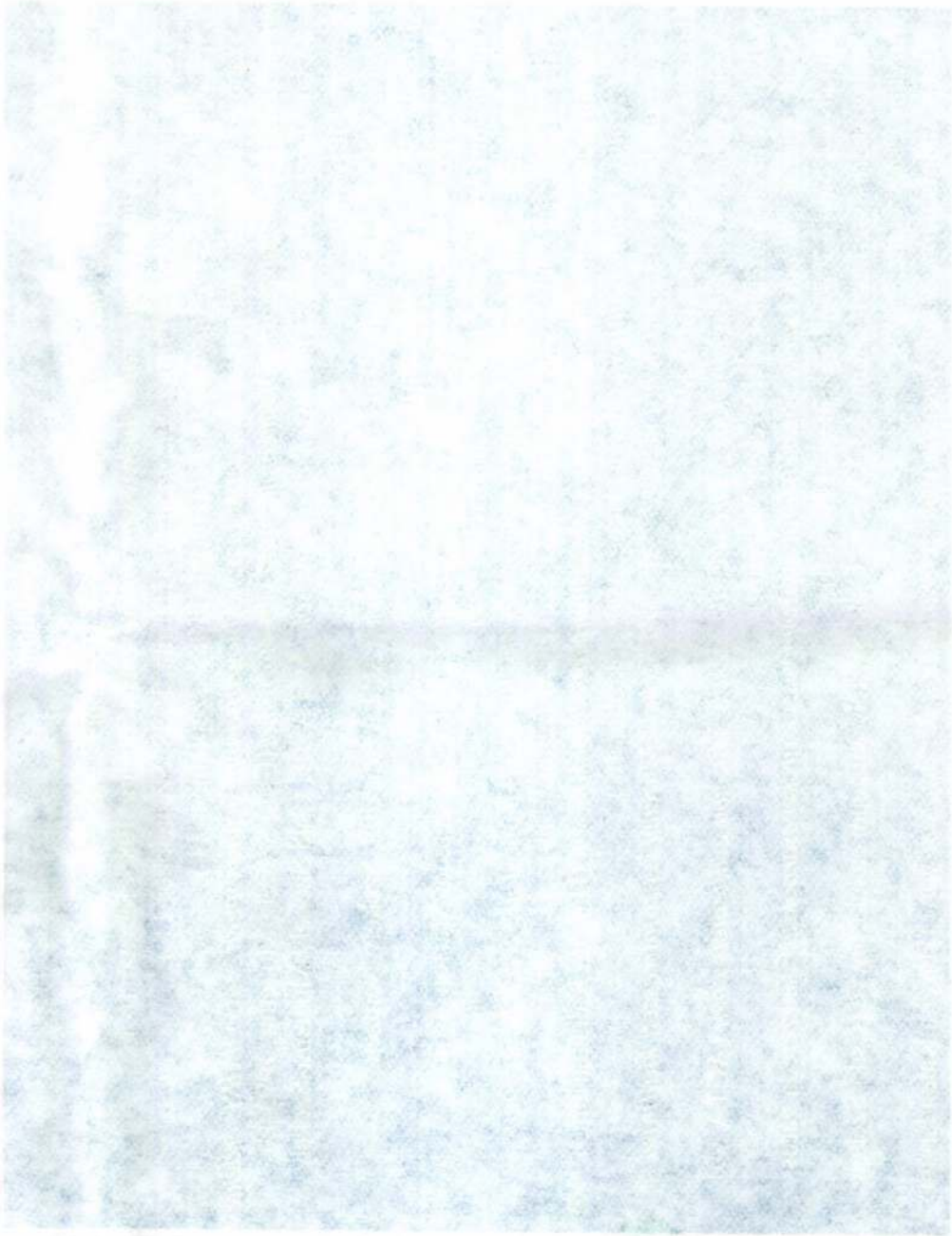

Egyebek

Szabó András

Alkotótáborok

1987: Tescani művésztelep (Bákó megye);
1997: Gyergyószárhegyi művésztelep (Hargita megye);
2000: Kézdivásárhely Fortyogói Incitato Művésztelep (Kovászna megye).

Közgyűjteményekbe került alkotásaim

1988-ban a Déri Múzeumba: *Hamlet* (1988, tempera, papír plakátterv), *„Homo est animal rationalae"* (1988, tempera, papír plakátterv);
1989-ben a Csíki Székely Múzeumba: *Őrség* (1989, tus, papír), *Táj* (1989, pasztell, papír);
1996-ban: *Honfoglalás* (1995, pasztell, papír);
2000-ben a Kőrösi Csoma Sándor Művelődési Egyesület gyűjteményébe: *Virtuális tér* (1988, tus, papír).

Design szakos tanítványaim

1994-1995: Kurkó János, Magyari Zoltán;
1995-1997: Antal Szilárd;
1995-1998: Borvíz Róbert, Fekete Árpád, György Ernő, Kovács Levente, Lőrincz Tibor, Pap László;
1996-1999: Barabás Zsolt, Kedves Lehel, Tölgyesi Hunor, Szász Zoltán;
1997-1999: Fülöp József, Koter Vilmos, Lukács Judit;
1997-2000: Ágoston György, Gergely Renáta, Leon Leonárd, Miklós Szilárd, Tankó Zsolt;
1998-1999...: Balázs Barna, László Gáspár, Nagy László;
1999-...: Budai Zsolt, Incze Gábor, Kába Zoltán, Kelemen Csaba, Lovász Árpád, Ráduly Mária, Tankó Attila, (Czirják Szilárd csak 1999-2000-ben);
2000-...: Fikó Tibor, Gábor Róbert, Hegyeli Hunor, Péter Izolda.

Régi és új álmaim

Irodalom

– Szabó András: *A Hargita albuma* (Hargita, 1984. December 23.);
– Váli József: *Látogatóban Szabó András képzőművésznél* (Hargita, 1985. február 16.);
– Székedi Ferenc: *Dizájnon innen, dizájnon túl* (Hargita, 1988. Szeptember 11.);
– Székedi Ferenc: *Szabó András tájképei* (Hargita, 1989. szeptember 24.);
– Szabó András: *Repertoriul de documente privind biografia maestrului emerit NAGY IMRE érdemes művész életrajzi vonatkozású dokumentumainak repertóriuma* (Csíki Székely Múzeum, 1993.);
– Szabó András: *Nagy Imre művészete és a szokások* (ACTA '95, Csíki Székely Múzeum-Székely Nemzeti Múzeum);
– Szabó András: *Nagy Imre alkotásainak katalógusa* (ACTA '95, -'98, Székely Nemzeti Múzeum-Csíki Székely Múzeum);
– Szabó András: *Tamási Áron és Nagy Imre „székelysége"* (A csíkszeredai Márton Áron Főgimnázium évkönyve az 1997-98. tanévről, 1998);
– Szabó András: *„Pokoljárás" avagy kulturális örökségünk a Pál apostoli szeretet jegyében* (EME-vándorgyűlés előadás-gyűjtemény, Csíki Székely Múzeum, 1999);
– Szabó András: *Történelmi korkérdés a csíkszentmártoni lelet kapcsán* (Hargita Kalendárium, 1999);
– * * * *Szabó András kiállítása* (Hargita Népe, 1999. október 16.);
– Szatmári László: *A század néhai mesterei – A Csíki Székely Múzeum képzőművészeti kiállítása* (Hargita Népe, 2000. január 7.);
– Szabó András: *Két negyvennyolcas portré a Csíki Székely Múzeum gyűjteményében* (ACTA '99, Székely Nemzeti Múzeum-Csíki Székely Múzeum);
– Szabó András: *Siklódi Ferenc: Székelyföldi képzőművészek arcképcsarnoka* (Csíkszereda város kulturális évkönyve 2000, Polgármesteri Hivatal);
– Szabó András szerkesztésében: A LXX éves Csíki Székely Múzeum emlékkönyve (Csíki Székely Múzeum, Csíkszereda, 2000);
– Szabó András: *Gondolatok Nagy Imre mester halálának 25. évfordulójára* (Hargita Kalendárium

Szakmai önéletrajzom

a

1953. december 1-én születtem Kovásznán. Alap- és középfokú iskoláimat Csíkszeredában végeztem. 1975-ben megkezdtem tanulmányaimat Kolozsváron a Ion Andreescu Képző- és Iparművészeti főiskola design szakán. Mestereim: főiskola előtt Márton Árpád festőművész, a főiskolán Viorica Cristea grafikusművész és Virgil Salvanu műépitész, tanszékvezető.
1979-ben államvizsgáztam. Dolgozatom témája eredetileg a CRC-2-es típusú pityókaszedő gép formai áttervezése volt. A dokumentációs időszakban változtattam meg témámat a tanszékvezetőm engedélyével. Akkor született meg a kistermelők számára kidolgozott pityókaültető-szedő technológia terve.
Főiskola után, 1979 őszén megpróbáltam állást vállalni a csíkszeredai múzeumban, azzal az elképzeléssel, hogy ott kulturált módon kiállítás-rendezéssel foglalkozzak. Erre akkor nem volt lehetőség. A bútorgyárban helyezkedtem hát el, a tervező osztályon kaptam állást, s ott hat és fél évet dolgoztam. Különleges szakmámnak köszönhetően feladatomul a „rendkívüli" megrendelések megoldásai jutottak, de sorozattermék-tervezéssel is foglalkoztam. Amikor a 80-as évek elején megkezdődtek a város nagy beruházási munkálatai – új megye- és kultúrház, valamint a 300 férőhelyes szálloda épitése –, teljes munkaidőben azok belépitészeti megoldásainak a részterveződésével és irányításával foglalkoztam. Három évig tehát kizárólagosan belépitészként dolgoztam. Akkor készítettem a 16 m^2-es fa-alumínium monumentális térplasztikámat az új Hargita szálloda halljába.
1986 februárjától munkahelyet változtattam. A zsögödi festőművész, Nagy Imre hagyatékának a gondnokaként alkalmaztak a múzeumban, de 1988-ig többnyire kiállítás-rendezéssel foglalkoztattak. Legjelentősebb munkám a 87-ben készült régészeti kiállítás installációterve és berendezése volt.
1990-től a Csiki Székely Múzeum igazgatója vagyok.
1994-től tanítok a Nagy István Zene és Képzőművészeti Líceumban; dizájn-csoportok oktatásával foglalkozom.
1996-ban a székelykeresztúri Molnár István Múzeum számára készített kiállítás-tervemmel – sikertelenül – jelentkeztem az *1. lépés a jövőbe* c. magyarországi design pályázatra. De 1998-ban már rám mosolygott a szerencse. A hajdani diplomatervem bekerült a *2. lépés a jövőbe című* pályázatra. 19 és fél év után ez volt az első visszajelzés, amit a tervemre kaptam.
1999-ben megalapítottam a Hargita Visual Art képzőművészeti egyesületet, melynek első közgyűlésén titkárnak választottak meg.

SZABÓ András *135*
Kovászna, 1953. december 1.
IA Képz. Főisk. Kvár, formatervező

Banner Erdély

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó András, grafikus kiállítása

DÉL-MAGYARORSZÁG
1981 FEB 8

1021

Szabó András rajzai

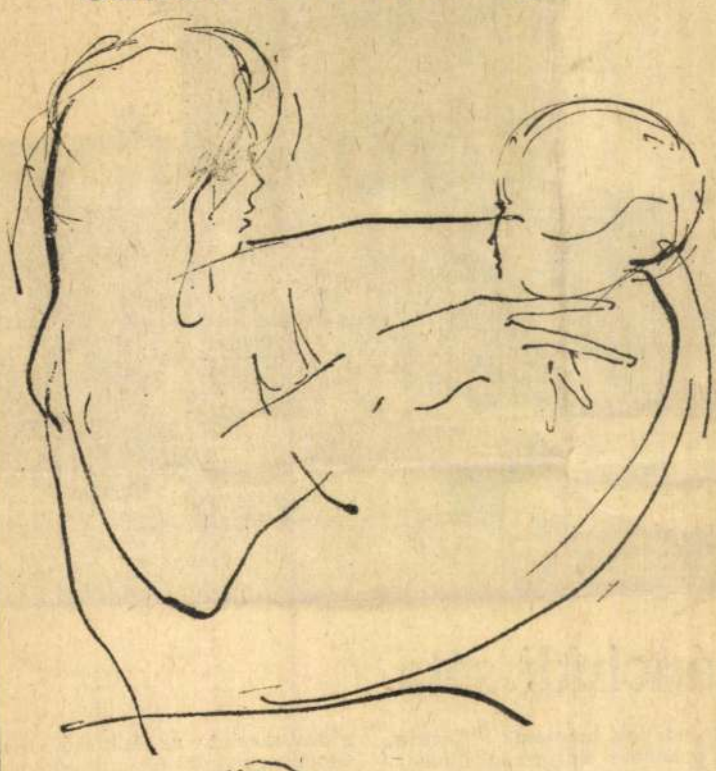

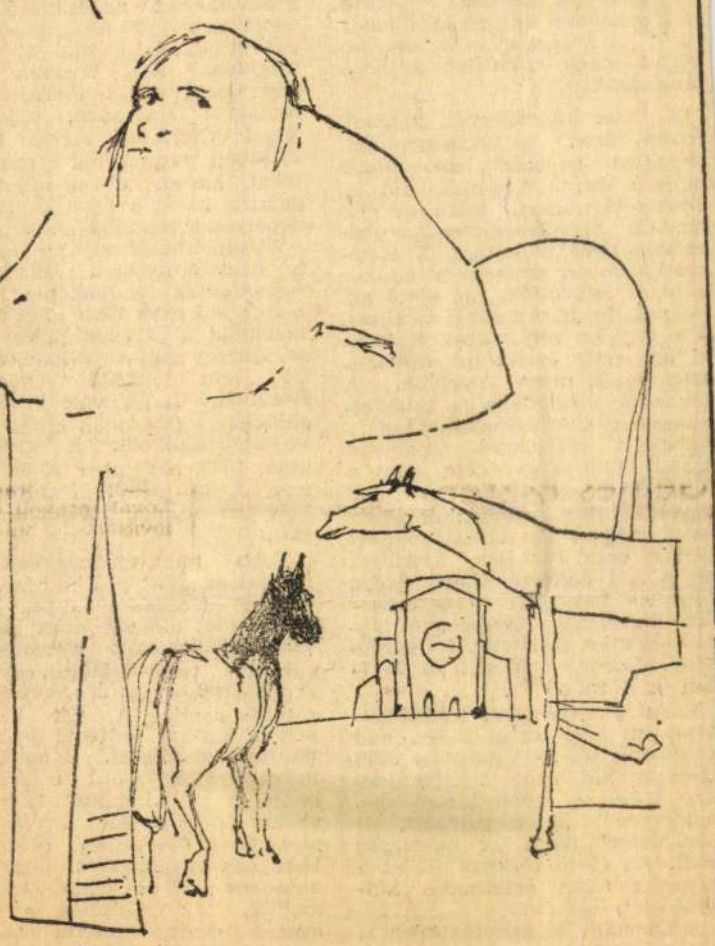

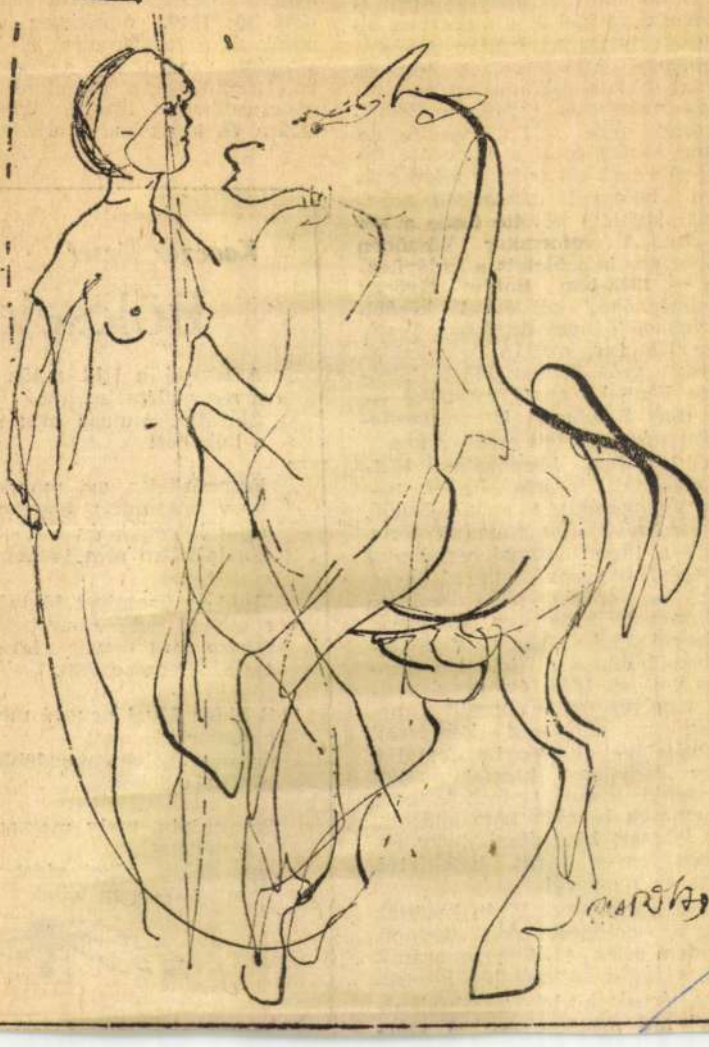

Lánchídi séta

Budapest nemcsak főváros, hanem az ország földrajzi középpontja is, egyebek között innen számítjuk az utak távolságát.

A nulla kilométernél, a Clark Ádám téren, a Várhegy előtt megállva az ország első dunai hídjára látunk. Legendás híd ez. Gyermekkoromban talán az első modern „horrormesét" a Lánchíd oroszlánjáról hallottam. E történet ekképpen szólt, hogy amikor a hidat fölavatták, az építő azt mondta, ha bármi hibát találnak, ő a folyóba veti magát. S valaki azt vette észre: az oroszlánszobroknak nincs nyelvük. A munkája tökéletlensége miatt elkeseredett alkotó öngyilkos lett... Ennek a történetnek azonban sokkal több a gyengéje, mint a lánchídi oroszlánnak. A híd ugyanis 1849. november 20-án nyílt meg — az oroszlánok ellenben csak 1852-ben készültek el. A híd építésze, Clark Ádám 1866-ban halt meg — az oroszlánokat viszont Marschalkó János szobrász készítette. (Ő egyébként 1819-ben született és 1877-ben halt meg!)

Ennél a történetnél sokkal kellemesebb volt az a sláger, ami a háború, sőt az újjáépítés után járta a híd centenáriuma idején. Ebben a szívét kitáró szerelmespár „a megszépült, új Lánchídon" ment „a boldogság felé". Az előző történet és ez a dalocska tehát évszázados híd-történetet ível át...

A Lánchíd 380 méteres folyamszélességet ível át a mederben álló két pillér kapuzatán átfűzött láncokra függesztve. A Pest és Buda közötti állandó híd építésének a gondolata már a XVIII. század vége felé fölmerülte, de még sokáig csak a tavasztól télig álló hajóhíd (s ha a folyó erősen befagyott, szalmával erősített „jéghíd") kötötte össze a két partot. A reformkor küszöbén több terv is született a hídépítésre — 1823-ban Bánitz György hadmérnöké, két évvel később Szvoboda Jánosé, 1828-ban Trattner Károlyé, azután az „ördöglovas", gróf Sándor Móric kérésére Brunel angol mérnöké —, de csak Széchenyi István kezdeményezése vezetett eredményre.

O 1832-ben létrehozta a Híd-egyesületet, kijárta József nádor támogatását, és szívós érvelő, népszerűsítő munkával elérte, hogy a társadalomnak mondhatni az egésze magáévá tette az ügyet, mint az ország javát szolgáló s Pestet és Budát egy fővárossá összekötő létesítményt. E tekintetben különösen jelentős állomás volt az 1836. évi országgyűlés, amelyen azt is sikerült a megyék, a nemesség képviselői részvételével törvénybe foglalni, hogy „hídvámot kivétel nélkül mindenki fizetni tartozik", tehát a nemesek is, akik nem adóztak. Így lehetett biztosítani, hogy érdemes legyen pénzt befektetni, mert az megtérül.

1838. szeptember 27-én kötötték meg a szerződést „két oszlopú, minden célra és teherre számított, s így a szakadatlan közösülésre (értsd: közlekedésre) alkalmas" híd megépítésére. A szerződés szerint az építtető részvénytársaság 78 évig szedheti a vámot, aztán a híd „a Nemzet tulajdona" lesz. William Tierney Clark angol mérnök (nem rokona a kivitelező, ugyancsak angol Clarknak) tervei szerint 1839-ben megkezdték a munkálatokat, három évvel utóbb, augusztus 24-én a pesti parton ünnepélyesen lerakták az alapkövet.

Történelmünk sajátos fordulata, hogy a nemzeti haladás és függetlenség lendületében létrehívott híd csak több mint három hónappal a szabadságharc bukása, Görgey fegyverletétele, továbbá alig másfél hónappal Batthyány Lajos volt miniszterelnöknek, s az Aradon elítélt honvédtábornokoknak a kivégzése után, 1849. november 20-án nyílt meg. A 78 évnél előbb, még 1870-ben állami tulajdonba került.

Több mint százhegyven éves fennállása alatt sok minden módosult, cserélődött rajta. Acélszerkezetét először még az első világháború előtt cserélték ki nagyobb teherbírásúra, egyúttal a pályaszélességet is növelve 540-ről 645 centire. A két háború között a pesti hídfőnél a közút aluljáró készült el. S amikor a második világháború után újjáépült, a pillérkapukat is szélesebbre építették föl a korábbinál megnövelt, 645 centis pályaszélességnek megfelelően, hogy két autóbusz jól elférjen egymás mellett. Az újjáépítés a hídavatás centenáriumára fejeződött be: 1949. november 20-án adták át a forgalomnak az újjászületett Lánchidat. Azóta 1974-ben került sor a forgalom lezárása mellett a tüzetes átvizsgálására és időszakos felújítására.

N. F.

Konczek József

Bölcselet

A levegő, a föld, a tűz, a
a négy elem helyett,
filozófus, mutasd meg nek
a lelkedet!

Empedoklész, azt mondd n
hogy mit, miért, hogyan. H
Nem követlek én különbe
gondolatban sem tovább.

Tedd az ürességet földdé,
s mondd neki, hogy boldog
érezze meg magát végre.
teste, lélegzése van.

S hideg fővel nevezd meg
a materiális okot.
minden mélyén megdöbben
sóvárgás dobog.

Szenvedélv, mely megszenv
a történetet.
eget, földet, tüzet, vizet,
tudni, miképpen lehet.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó András, grafikus

DÉL-MAGYARORSZÁG

1981 AUG 30

1921

SZABÓ ANDRÁS RAJZA

tervét. Így aztán semmi akadálya sem volt, hogy Vastagh munkához lásson. Igyekezett is, hiszen édesapja, a szegedi születésű id. Vastagh György (1834—1922) festőművész révén rokoni szálak fűzték városunkhoz.

A művész 1905 februárjában már olyan, véglegesnek tűnő tervvel szolgált, amely szerint a gúla alakú talapzat és a mellszobor együttes magassága jóval meghaladta a három métert. Lázár György tetszését elnyerte az elgondolás, és Vastagh buda-

Atomizáló-dunk (?)

Panaszokkal terhes emberek. Megoldhatatlannak tűnő helyzetekkel küszködnek. És küszködnek saját lelkiismeretükkel is. És a közvéleménnyel, amely hajlamos ítéletet alkotni, sommásan és gondolkodás nélkül, beidegződések, évszázados reflexek alapján. Pedig hát változó korunkban a reflexekkel jutunk a legkevesebbre. Olyan világban élünk, amelyben — gondolkodnunk kell!

Panaszolja a nagymama: két gyermeke van. Mindkettő szépen keres, családos ember. De alig-alig látogatják meg. Ő egyedül él kis lakásában, a gyerekek egy hónapban egyszer-kétszer, ha megkeresik. Igaz, olyankor hoznak is néha valamit, hagynak neki két-háromszáz forintot. De neki többre lenne szüksége, beszélgetésekre, arra, hogy törődjenek vele, és ő törődhessen velük. És előre rettegve gondol arra, mi lesz vele, ha leesik a lábáról. Ki fog akkor törődni vele, gondoskodni róla? Mehet az elfekvőbe, vagy a szociális otthonba?

Panaszkodik a fia. Szereti anyját, meg is látogatja havonta egyszer-kétszer. Többször egyszerűen nem tudja. Mert hétköznapokon sokszor dolgozik munkaidő után is. És dolgozik néha a hétvégeken is. Ha pedig jut egy-egy vasárnapja, netán hét végéje, amikor velünk van, sokat, de sokszor ideges. Este alig várja, hogy csöndben maradjunk a tévé előtt, mert máris előveszi a papírjait és dolgozik. És mindig dolgozik... Ránk alig jut idő.

Mindenki panaszkodik, mindenki keresi a hibát, másban és magában, helyzetében, amiből nem képes kilábalni. Mert a feleség igazán sosem meri vállalni a nagy nyilvánosság előtt, hogy ő most és még tíz-egynéhány évig elsősorban anya és feleség, akin áll vagy bukik, hogy összetartja-e a családot. Amikor beteg a gyerek és otthon marad, vagy amikor nem tudja vállalni az esti munkát a gyerekek miatt, s főnöke fölhúzza az orrát, nem jut eszébe rákérdezni a főnökre, hallott-e már a család- és nőpolitikai és a népesedéspolitikai határozatokról, s volna-e kedve azokat netán a gyakorlat mindennapjaiban is alkalmazni. Nem jut eszébe, mert tudja, a verklinek mennie kell, és sok munkahely annyira elnőiesedett, hogy létkérdés az ő munkája is. S nem is csak napi nyolc órán át,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-749, 340-726
Szabó András
1983 DEC 1

DÉL-MAGYARORSZÁG

1021

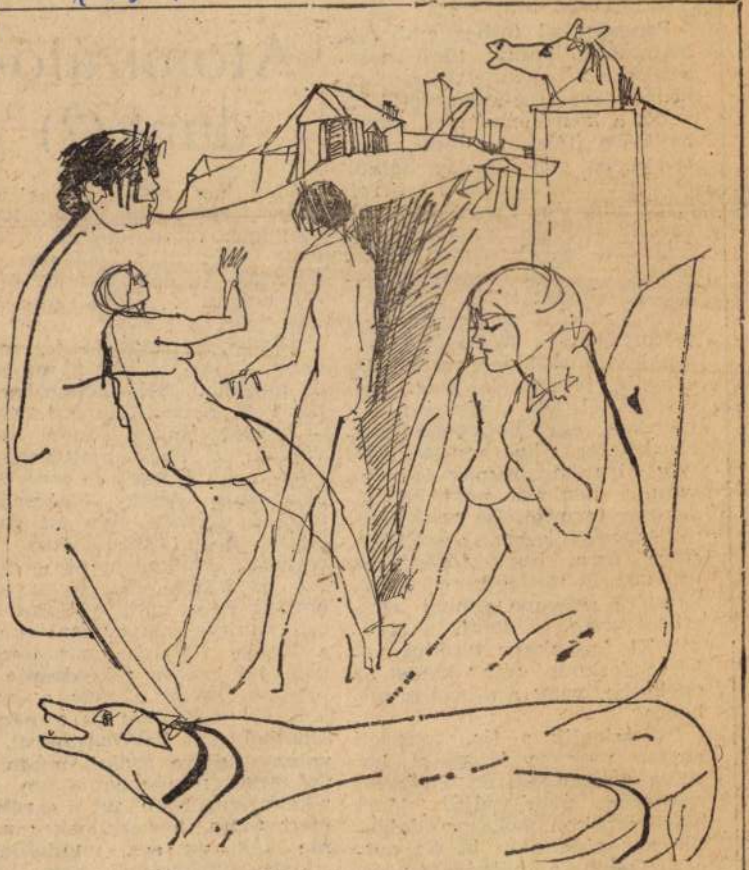

SZABÓ ANDRÁS RAJZA

csüli a katonaság
nem csodálkozom.
egyedül. De a többi
néhány éves fizikai
ni, megbecsülni a
szakmáját. Vagyis, a
fizikai munkát bizo
nem nézi le Kőmüve
vissal a kezében. Ki
Kőműves Mártát pá
zében? A szellemi d
gyünk néhány éves
(magyarul: kényszer
Azt, aki egyébként
munkát végez, vagy

1984. NOVEMBER 30.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ

SAJTÓFIGYELŐ

LEVÉLREKLÁM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó Andrea, grafikus-
művésznő

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 -11- 30

1091

Szabó Andrea rajza

AL

marosvásárhelyi
i ködbe fúl (a
várja be a Te-
öt), pedig a vá-
olások Szomoryt,
szanak. Saját 200
dótermük van, s

ják a szöveget, még nem rontotta el őket a túlértelmezés átka, mely gyakran legjobb színészeinkkel, versmondóinkkal is elnyelet szótagokat, vagy és-re egészítteti ki a s-ket...

Mai *Csongor és Tünde* lesz, magyarázza Harag György, egy parkban játszódik... április 13-án, pénteken lesz a premierje. A közönség? Az mindig jó, telt ház (900 hely!), és sok a fiatal, öt középiskolás és három egyetemista bérletünk van. Sok fiatalt látok a KORUNK szombati galériamegnyitóján is: a széksorokban

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó Andrea
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 ÁPR 27

1021

Szabó Andrea rajza

Szabó Andrea grafikus

Szabó Andrea rajza

Szabó An

15

Élet és

XX/34

★

Se erősebben, se csöndesebben nem beszélek a telefonba, mint máskor. Egyszer csak elkezd kaparászni valami a fülembe, és mintha a hang is gyöngülne. Közelebb húzom a kagylót, nagyokat kiabálok bele, mégis azt mondja a másik vég, nem érti. Nem tudnék hangosabban? Tudni tudnék, de akkor minek a telefon? Ha kinyitom a számat, Sopronban is meghallják. Aztán meg azt mondja, ne kiabáljak annyira, mert kihasad a dobhártyája.

A fene bele, lehallgatja valaki, amit beszélünk. És rágódik rajta. Amikor észreveszi, hogy semmi bűnöset nem szólunk, arrébb szánkázik. Jól van, az ilyenre kitűnő módszer létezik: ki kell éheztetni az illetőt. Egy hétig bele se szólok a kagylóba.

Aranyat ér minden szava, mert amikor visszafelé jövök, már ott kuporog egy ember az elosztónál, és pakolja a szerszámait. Varázsló vagy te, Miska, ha minden kívánságom ilyen gyorsan teljesül! Kihúz az atyafi egy nagy gubanc drótot a dobozból, és azt mondja, patkány. Az nem szokott ennyire összegubancolódni! Azt mondja, patkány rágta el a vezetéket. Elkezdem megsajnálni szegényt, nagy baj lehet itt, ha már a szigetelt drótra is ráfanyalodik. Azt mondja, nem jól értem, neki ez a legjobb csemegéje. De csak akkor, ha telefonálok. Mert akkor van áram a vezetékben. Nézzem meg a többit, egy harapás se látszik rajta az enyémet viszont csupaszra rágta, és el is harapta. Na, ezt se tanították nekünk se természetrajzból, se biológiából később, csak azt, hogy rágcsálnia kell, mert

Egy „földönkívüli", mágikus hatalmú csodadoktor, már külsőleg is „kakaskodó" Belcore őrmester, sőt figurává, nővé változott szerelmi bájital jelenik meg az új, meglepetésekkel teli Donizetti-vígoperában. A bemutató helyszíne is rendhagyó, hiszen az Ybl-palota vörös bársonyokkal bélelt Királyi Lépcsőházában került színre a Szerelmi bájital. Donizetti remekművével folytatódik a dalszínház matinésorozata, hiszen itt mutatták be a Hamupipőkét és A csengőt is, rövidített, kissé megváltoztatott formában. Ez az új produkció is számos érdekes elemet tartalmaz, Szilágyi Gábor rendezésében. Szereplői: Gémes Szilvia, Pataki Antal, Póka Balázs, Szilágy Béla és Kovács Erzsébet. Az egész zenekart pedig Oberfrank Péter képviseli, mindössze egyetlen zongorával. Az előadásról tévéfelvétel is készül, tehát, aki nem tud eljönni, hogy ott üldögéljen az Operaház lépcsőjén, az később majd a televízióban is megnézheti a produkciót.

(em)

z ÚPMH tárlata

Szőnyi István: Aratás

Bernáth Aurél felfedezettje volt

Árpád-napok Üllőn

A környezetünkben élő művészek alkotásainak megismerése közben családias hangulatban kerülhetünk közelebb a művészet világához. Üllőn is tudják ezt, s fontosnak tartják, hogy a településhez kötődő képzőművészek munkáit megismertessék a közönséggel.

Az idén hetedik alkalommal rendezték meg az üllői Árpád Fejedelem Általános Iskolában az Árpád-napokat. A rendezvénysorozat részeként a könyvtár *Szabó András* festőművész kiállításának adott otthont. A tárlatot *Szommer József* szobrászművész nyitotta meg, április 24-én.

Mivel az 1924-ben, Kecskeméten született művész ifjúságát és életének jelentős részét a községben töltötte, baráti és rokoni szálak fűzik Üllőhöz. Szabó András 16 évesen családjával együtt Dunakeszire költözött, ahol a MÁV egyik műhelyében kapott állást.

Már gyermekkorától szívesen rajzolt, festett, Bernáth Aurél felfedezettjeként került a képzőművészeti főiskolára. A háború kitörése miatt meg kellett szakítania tanulmányait. 1942-ben költöztek Üllőre – Hosszúberekben laktak –, továbbra is a MÁV dolgozója maradt, közben gépészmérnöki diplomát szerzett. A Vasutas Képzőművészeti Kör alapító tagjaként az 1848-49-es forradalom és szabadságharc centenáriumára rendezett kiállításon *Bernáth Aurél, Pór Bertalan* és *Márffy Ödön* társaságában harmadik díjat nyert, azóta is több kiállításon szerepelt.

Az Árpád-napok hangulatát emelő képe az Árpád fejedelem Vereckénél című munka a kiállítás központi motívuma. A Dunaparti képek, a Szigeti-öböl és a Keszthelyi kikötő a nyári vízpart hangulatát idézik.

Szabó András festőművész kiállítása május 9-én látható az üllői könyvtárban.

K. Zs.

Monori Hírlap
A városi szerkesztőség vezetője: *Gazdik István.*
Telefon: 29/344-440, 344-441. Fax: 29/344-442.
Mellékletünk – *amely hetilapként is előfizethető a helyi postahivatalokban és hírlapkézbesítőknél* – megjelenik minden szerdán.

Ui Pest Megyei Hírlap 1998. május 6.
Szabó András

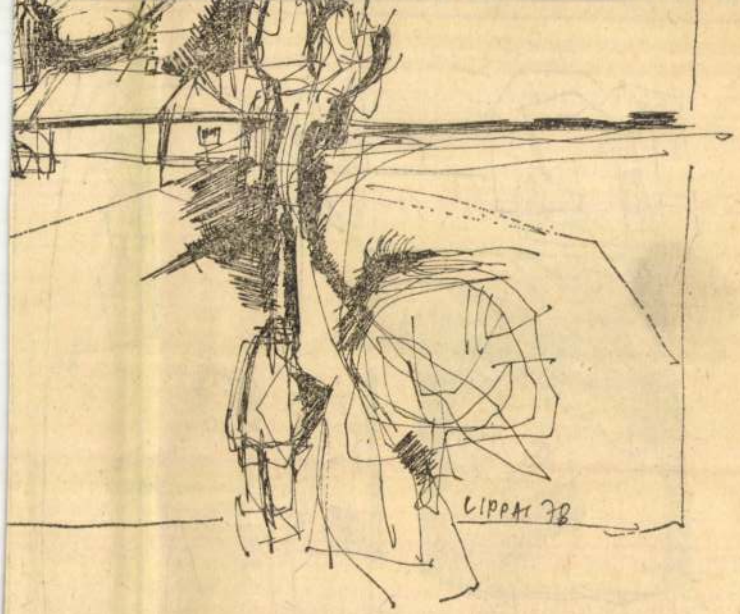

LIPPAI TAMÁS: ALFÖLD

Fractus thali

rintem csak az ő tudtával történhetett meg, hogy első osztályú minőségben átvettünk árut a kátéesztől, neki tudnia kellett a dologról, nem két filléről volt szó..."

Ozsvár kérdése:

— A férje a kátéeszben dolgozik?

A nő hangja:

„Igen, ezért is nem mertem szólni neki..."

Ozsvár kérdése:

— Mi történt azóta?

A nő hangja:

„Valahogy eltussolták az ügyet, nem lett senkinek semmi baja, én meg kaptam egy levelet, hogy köszönik a bejelentést, de a férjem otthagyott

— Még nincs!

— Nem is lesz, kisfiam, nem is lesz, legfeljebb, ha lila hó esik szőke fürtjeidre...

Az átvevő felesége kék melegítőben. Tipikus parasztasszony, gondolja Ozsvár, pedig már elég rég beköltözhetett a városba, a házat húszesztendősre saccolja Ozsvár.

— A férje mikor jön haza?

— Minden percben itt lehet.

— Akkor megvárom, ha megengedi — mondja Ozsvár —, leülhetek?

Ozsvár letelepszik a viaszosvászonnal leterített hokedlire, a magnót leteszi az asztalra.

Amikor az átvevő belép az ajtón, Ozsvárnak úgy tűnik, a férfi hirtelen elsápad.

— Kicsoda maga?

Ozsvár bemutatkozik.

— Milyen ügyben keres?

Ifjú Magyarország, 1983. okt. 1.

Szabó András, grafikus

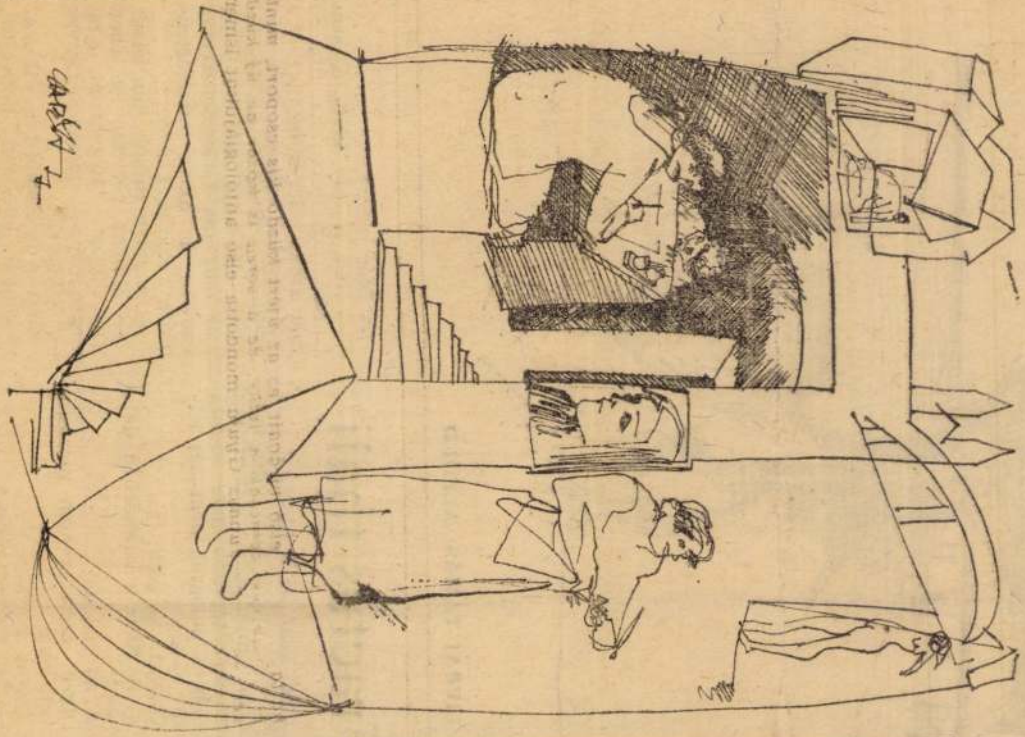

SZABÓ ANDRÁS VÁZLATA

Szabó Andrea, grafikus

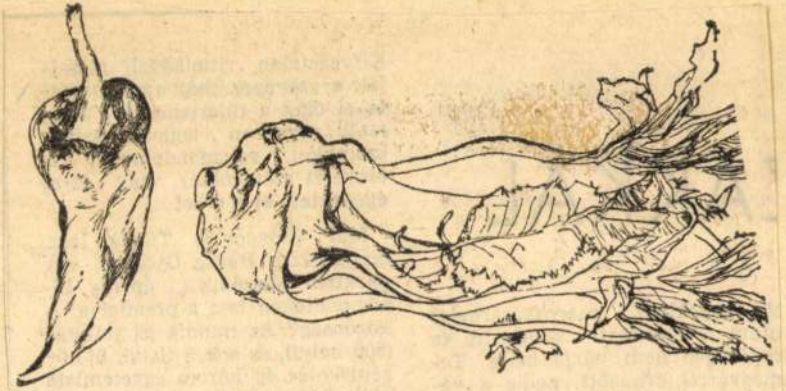

Szabó Andrea rajza

Szabó Andrea: rajz

7

Élet és Irodalom, Bp. 1984 4. ápr. 27 XXVIII/17

Szabó Andrea grafikus

Szabó Andrea rajza

Szabó Andrea: Rajz

10.

Élet és Irodalom, Bp. 1984. nov. 30. XXVIII/48

Szabó Andrea, grafikus

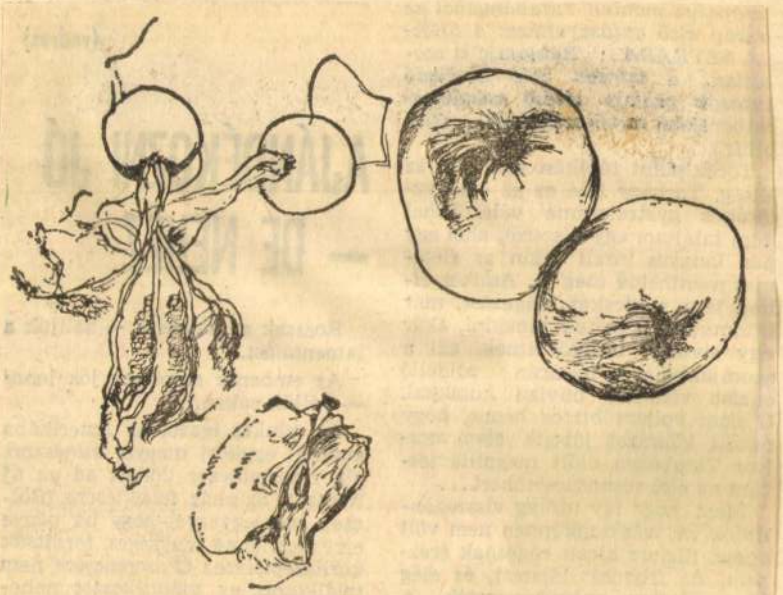

Szabó Andrea rajza

Szabó A

10.

Élet é

(XVIII/16

Szabó Andrea

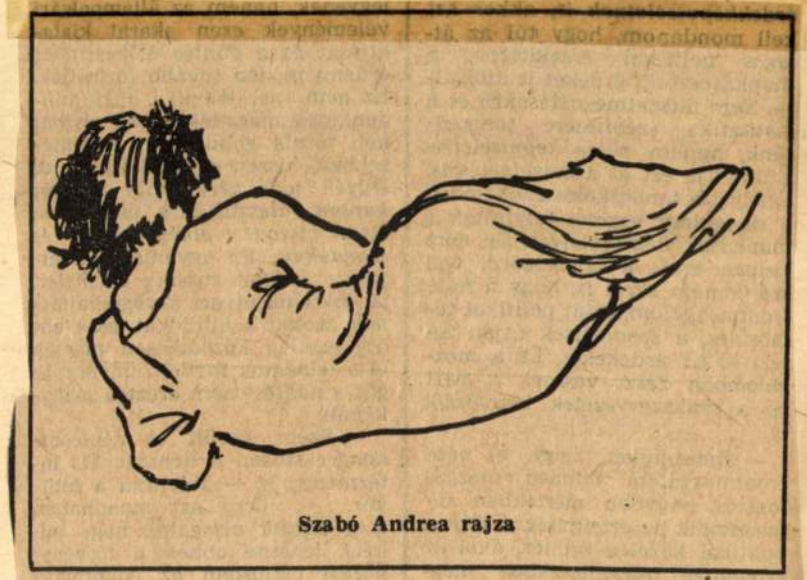

Szabó Andrea rajza

Magyar Nemzet 1986. 1. 29.

1. Paganini sinus-görbéi
2. Szárnyalás
3. Léonor Fini
4. Szenvedés (Zadkine emlékére)
5. Louis Aragon
6. Belső mosoly
7. Éva almái

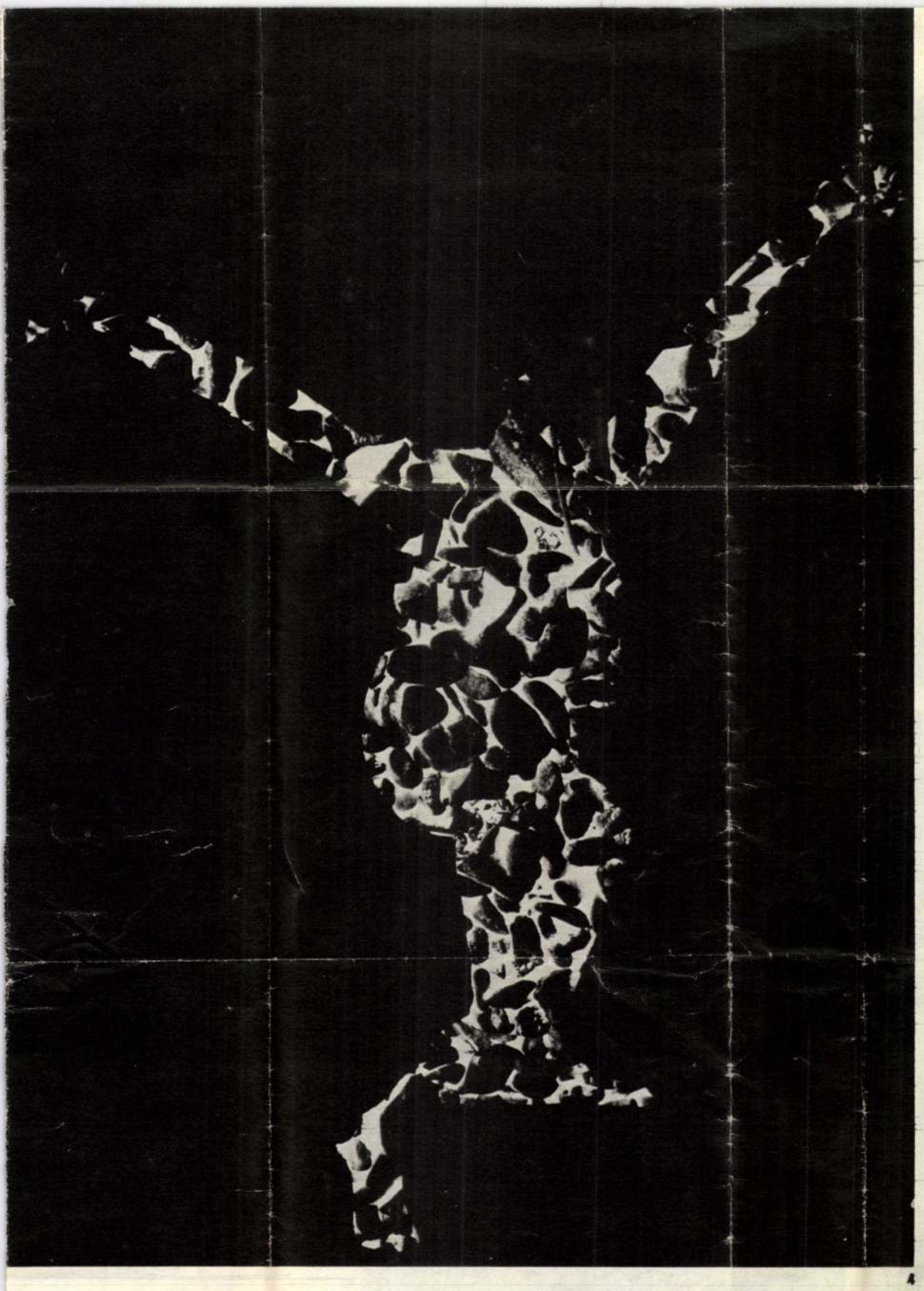

4

5

6

7

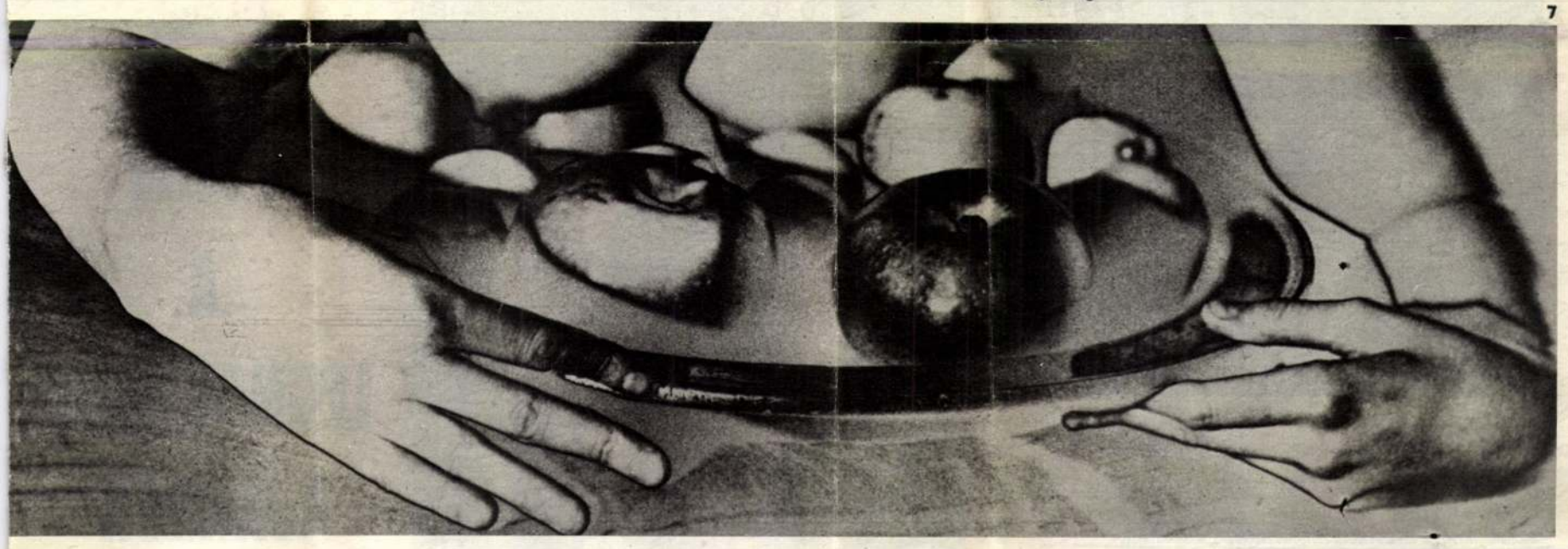

1021

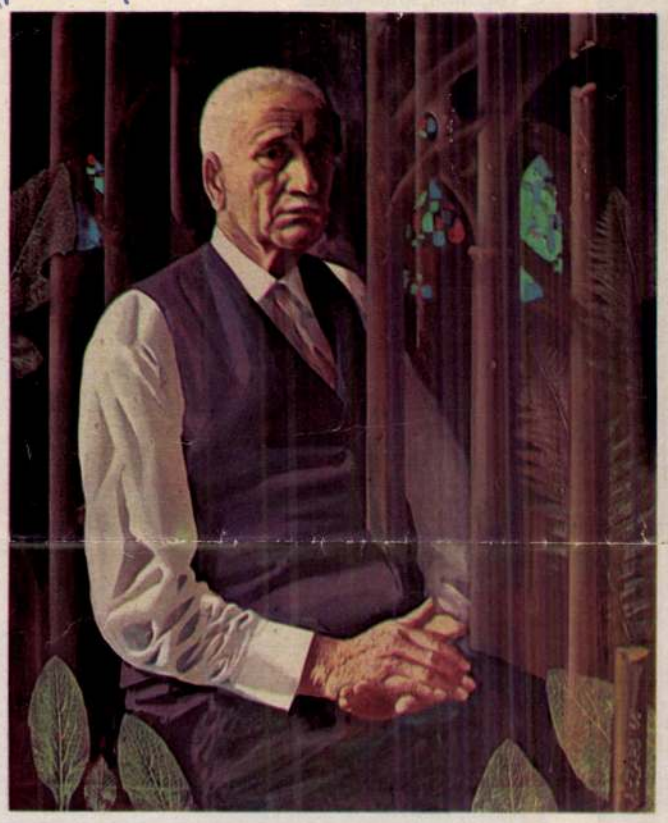

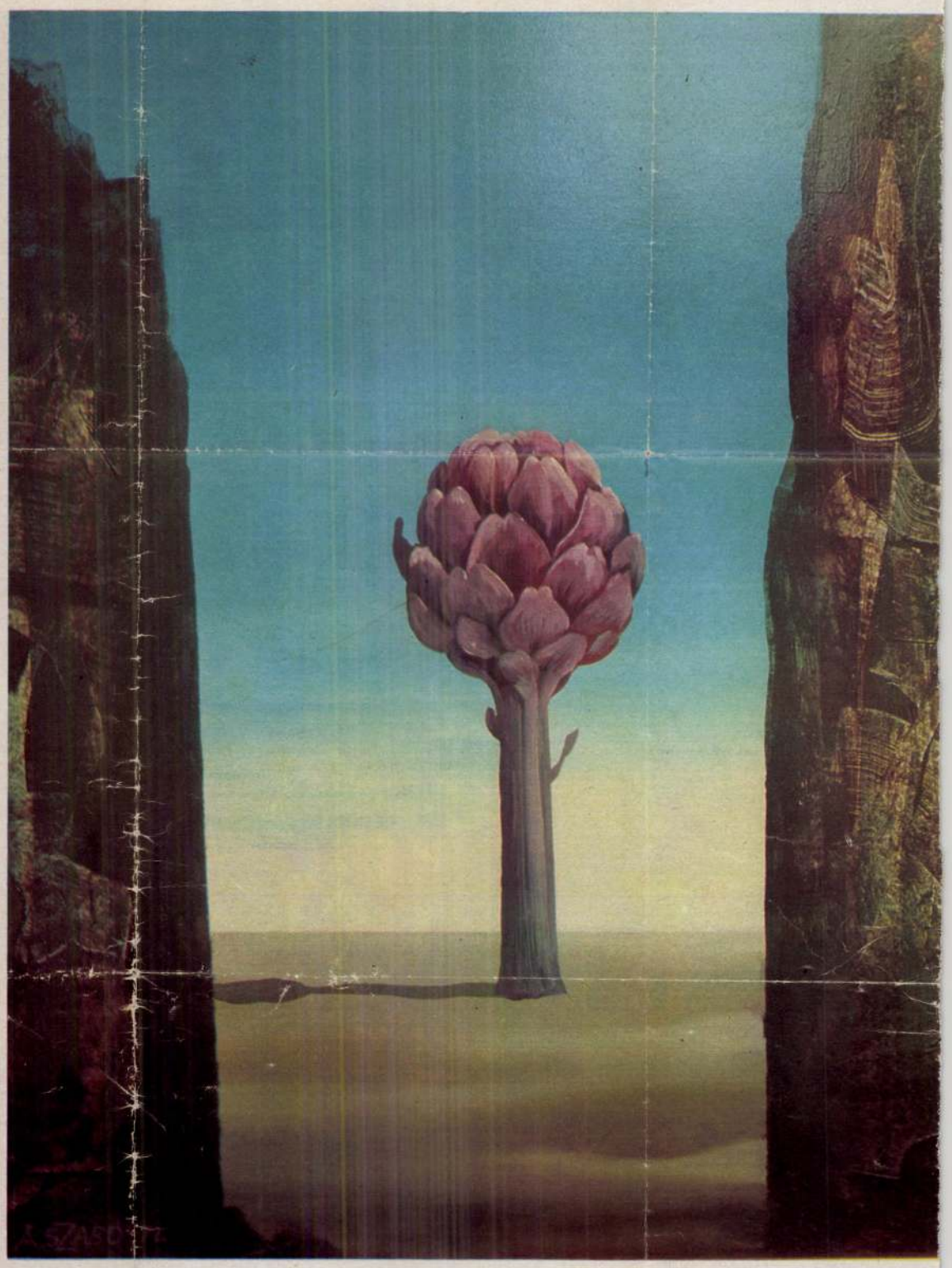

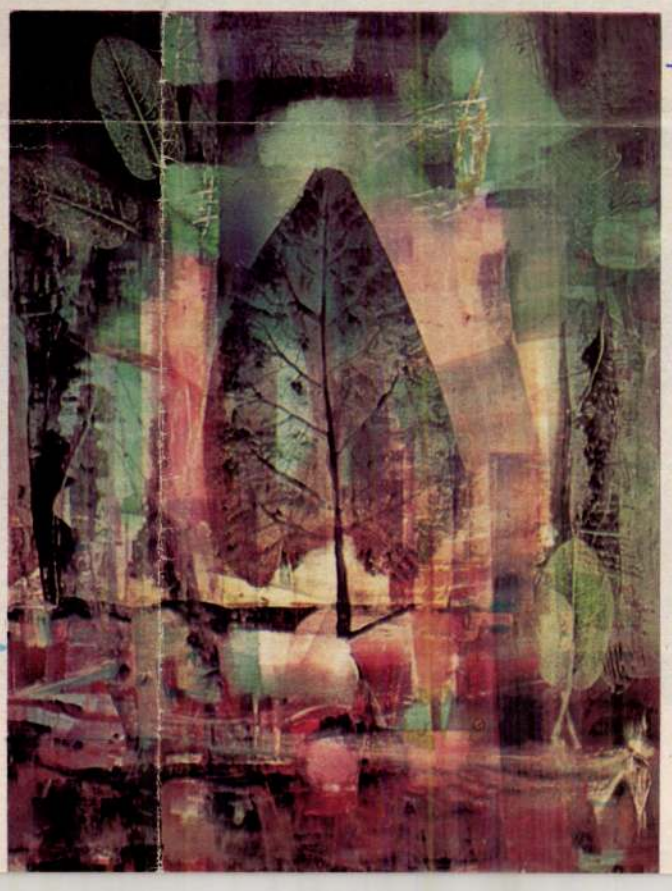

Szabó André

hitvallása

A FÉNY A LEGNAGYOBB AJÁNDÉK

A szerző fotója
és reprodukciói
Szabó André brüsszeli műtermében készültek

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó André festő-művész, Brüsszelben él.

MAGYAR HÍREK

1983 AUG 20

A lakásába nyikorgó falépcső vezet Brüsszel egyik belvárosi kapualjából. A hatalmas, egybenyíló szobákban — az egyik inkább műterem, a másik inkább lakószoba, de az átmenet szinte észrevétlen — a friss rend sem palástolhatja, hogy egyedülálló férfi a házigazda. Szabó André festőművész, a műteremlakás gazdája diszkréten félrevonul, papírt, dohányt fog, cigarettát sodor, hagyja, hogy kedvemre körülnézzek a bohém környezetben. A kandalló feletti falat kottákkal tapétázta ki, a kották mellett feltűnik egy hegedű, amely nem csupán dísz, házigazdám szívesen játszik rajta. A könyvespolcon egy párizsi emlék: Szabó André frakkban, cilinderben utcai muzsikusként hegedül a nagyméretű fotón. Az asztalon és az asztal alatt, a sarokban és a székeken felskiccelt és befejezett grafikák, a falon számozott művek: festmények, monotípiák — figurálisak, absztraktok, álomszerűek, realisták. Vajon melyik az igazi Szabó André? Talán az álomszerű, szimbolista? Mert a Tisztelet a Szülőföldnek című budapesti kiállításra is egy ilyen művel jelentkezett . . .

„Nem kötődöm egyetlen stílusirányzathoz — mondja —, mindig úgy festek, ahogy hangulatom diktálja. Talán a fény az, ami a meghatározó. Mindig is nagyon érdekelt a fény játéka, foszforeszkálása a tárgyakon, a fények kiváltotta plasztikai hatás."

Tisztelet a szülőföldnek . . . — újra és újra eszembe kell, hogy idézzem a kiállítás címét

Szabó André a „kottafal" előtt. A kandalló párkányán egy Bartók—Kodály lemez borítója a művész festményeivel

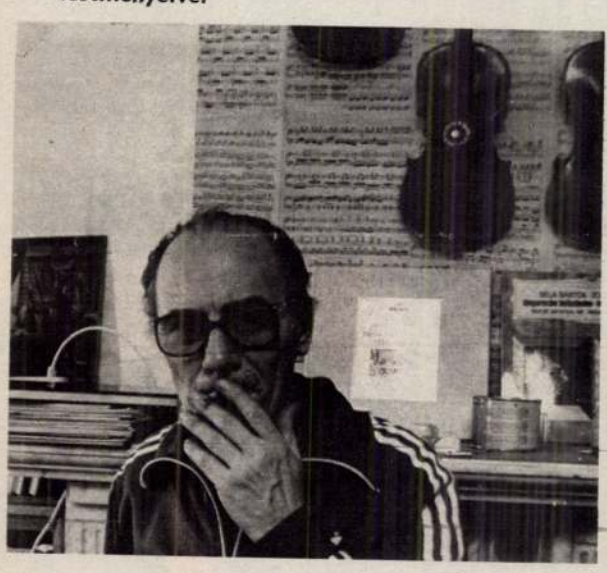

Szabó André brüsszeli otthonában. Nem is annyira a képek tárgya folytán. De mert dugig tömött polcokat látok magyar könyvekkel — „szépirodalmat még ma is, több mint huszonöt év után csak magyarul olvasok" — s mert a művész újra és újra visszakanyarintja beszélgetésünk fonalát a szülőföldre, Szatmárra vagy a népi kollégista évekre, amikor megtanulta szeretni és tisztelni Illyés Gyulát, Veres Pétert, Németh Lászlót, Darvas Józsefet, Sinka Istvánt, Féja Gézát. Most nyíregyházi kiállítására készül, s olyannyira telve izgalommal, kellemes feszültséggel, mintha az első nyilvános bemutatkozása lenne majd. Holott még Magyarországon, Belgiumban való letelepedése előtt hét kiállításon szerepelt, s azóta is esztendőről esztendőre követik egymást tárlatai. Karrierje úgy kezdődött, hogy lerajzolta a zajtai jegyző lányát. Nemrégiben a brüsszeli igazságügyi palota számára hatalmas, két és fél méteres portrét festett a század egyik híres bírájáról. Most állványán egy macskafejű nőalakot látok kibontakozni — még nincs kész, így hát nem illő fotózni —, amely — mint mondja — a női nem megismerhetetlenségét szimbolizálja . . .

B. I.

Szabó Andrea, grafikus

Szabó Andrea rajza

Szabó Andrea: 4.

Élet és Jo[illegible] 5. nov. 8. XXIX/45.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó André
1964 JÚN 9

MAGYAR HÍREK

festőművész

1021

*

Variáció egy van Eyck képre (Arnolfini házaspár) címmel *Szabó André* Brüsszelben élő festőművész képét mutatjuk be.

ıak, akárcsak később Cannes-ban
veszek a filmfesztiválon.
ıikor látunk legközelebb Pesten?
túl minden évben hazajövök. Leg-
zer.
ı, készülsz valahova. Biztos találko-
ɔel . . .
valakivel . . . valamivel! Egy szép
májjal. Harminchat éve vágyódom
libamájas vacsorára, így ne csodáld,
t türelmetlen vagyok.

BÁTONYI PÉTER

Szabó André Észak-Magyarország

Szabó André képei

Sárospatak (ÉM) – Szabó André festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás szeptember 30-án, pénteken este 6 órakor Sárospatakon a Művelődés Háza galériájában. A tárlatot Papp Tibor művészeti író ajánlja a közönség figyelmébe. Kedvcsinálóul következzék néhány gondolat a kiállító művésztől.

„Festő leszek, mondom, s amikorra észreveszed magadat, kritikus vagy, tudod, hogy most le kell szállnod a tenger fenekére, s farkasszemet kell nézned önmagaddal. Festő vagyok, bizonygatod magadnak. De nézz szét: mi vesz körül? Ez nem élet többé, barátaid arca elhagyott, új barátaid nőttek ki a színek tengeréből. Sokféle ember vagy, s nem egy képesség tornája a te műfajod, és nincs is erő, melyet föl ne szippantana. Tágul, ha tágítod, s mélyül, ha mélyíted. Annyira száll meg, amennyire megszállottságot elbírsz..."

1994. IX. 29

Szabó André

Észak-Magyarország

1994. IX. 29

Tüskés sarok

Plakátlenyomás

Kállai János

Nemrég emlékeztünk meg a Föld napjáról, ha jobban tetszik: ünnepeltük azt az elgondolkodásra késztető tényt, hogy csak egy Földünk van. A jeles napra való figyelemfelhívás kezdeményezőinek a céljai tisztességesek: óvjuk környezetünket, próbáljuk menteni minden, pusztulástól fenyegetett „részletét" — a fákat, a pázsitot, a madarakat, a levegőt, az épületeket, a köztéri szobrokat, szóval mindazt, ami megőrizheti életterünk emberléptékűségét, megtartja a „terep" lakhatóságának jellemzőit. És ehhez az otthonosság érzéshez, amire oly nagy szükségünk van, hozzátartozik a belakott, mindennap bejárt tárgyi valóság esztétikuma is. Jelesül: az utcai plakátok, hirdetések, transzparensek ízléses, funkciót betöltő és szemet gyönyörködtető elrendezése.

Nos, ami ez utóbbit illeti, Nyíregyháza közterületein elszabadult a plakátpokol. Mindenki ragaszt mindenhová, mindent. Elég csak körbe nézni a belvárosban. Egy-egy széria nem mindig éri meg a másnap reggelt, ha történetesen az esti vagy éji órákban helyeztettek ki. Mert — és itt következik a dolognak inkább az ufológia területére tartozó része — fürge kezek „lenyomják" egy újabb, az érdekeiknek fontosabb plakáttömeggel az előbbieket. Zenekar hirdeti magát, zenekar ellen, rendezvény mások által menedzselt esemény ellen. Pedig a háttérben súlyos forintok húzódnak meg.

Egy-egy beharangozó kampány — a plakáttervezetéstől, nyomtatástól a kiragasztásig — tízezrekbe kerül. Jogos tehát a „lenyomottak" felháborodása: a pénzükért miért nincs garanciája az információik továbbadásának? Ja, és még valami! A Föld napjára jószándékkal kibocsátott felhívások, közlemények és hirdetések sem futottak be igazán esztétikus pályát. Ott „díszelegtek" mindenfelé: házfalakon, az áramszolgáltató „szekrényein", oszlopokon. Épp csak az hiányzott, hogy rászögezzék őket az élő fákra. Figyelmeztetésül!

Mindenféle

KÜLFÖLDI MŰVÉSZEK. *Stefania Giovanetti* olasz zongorista és *Hakan Sensoy* török hegedűművész ad hangversenyt Nyíregyházán a zeneművészeti szakközépiskola nagytermében május 5-én 17.30 órától. A műsorban többek között Beethoven, Saint-Saens és Y. Tura művei csendülnek fel.

FOGADÓÓRÁK május 6-án. A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség megyei képviselője Nyírbátorban tart fogadónapot 8–12-ig a polgármesteri hivatalban, ahol tájékoztatást ad és bejelentéseket vesz fel. *Dr. Szilassy Géza* országgyűlési képviselő 19 órától a Kisteleki szőlői általános iskolában tart fogadóórát.

Gratulálunk

Az idén 21. alkalommal rendezték meg a pedagógusjelöltek Szép magyar beszéd versenyének országos döntőjét. A nyíregyházi tanítóképző intézetet *Mészáros Ilona*, a tanárképző főiskolát *Tarczy Gyula*, míg a Görög Katolikus Hittudományi Főiskolát *Janka Gábor* és *Mosolygó Tibor* képviselte. Közülük Tarczy Gyula Kazinczy-érmet nyert, valamint a kötelező szöveget legszebben elmondók különdíját is megkapta.

Rendezvények

Mozi

KRÚDY Mozi: Úszó erőd. Előadás kezdete: 16, 18 és 20 óra.
BÉKE Mozi: Mondvacsinált hős. Előadás kezdete: 16, 18 és 20 óra.
VIDEOHÁZ: Pucoljunk fater. Délelőtti előadás. Szerelem fészkei. Délutáni előadás.
KABALÁS AUTÓSMOZI: Egerek és emberek. Előadás kezdete: 21 óra.

Kiállítások

A Városi Galériában, Nyíregyházán André Szabó Brüsszelben élő festőművész képeiből látható kiállítás május 26-áig.

A Jósa András Múzeumban a *Nyíri bakák a Donnál* és a *Szabadságharc emlékei* című időszaki kiállításra várják az érdeklődőket.

Nyírbátori Alkotóház galériájában látható Oláh Margit gyűjteményes kiállítása.

A Nyíregyháza-Sóstói Múzeumfaluban, a barabási iskola épületében Baracsiné Molnár Ibolya festőművész tárlatát tekinthetik meg az érdeklődők.

A nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola kamaragalériájában nyílt meg Sigmond Géza üvegművész kiállítása.

A mátészalkai Szatmári Múzeumban *Birizdó Gabriella Ékszer képzetek* című kiállítása, valamint a *Találkozás a természettel* című tárlat látható.

A timári Szabolcs Vezér Művelődési Központban *Láta László, Heil József és Réti Mátyás festményeiből nyílt tárlat.*

A baktalórántházi Regionális Közművelődési Központban látható Muhi Sándor szatmárnémeti grafikus *Szatmári arcképek* c. kiállítása.

Színház

A nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházban május 5-én 15 és 19 órától a La Mancha lovagjá-t játszák. Az elsőre a Maxi I., a másodikra a Kölcsey-bérletek érvényesek.

A kultúra és a pénz találkozása

Kisvárdán vannak jómódú polgárok, akik szívesen támogatják a közművelődést

Kisvárda (KM – BE) — Üzemzavarba került az utóbbi időszakban a kulturális szféra is, aminek egyik fő oka a pénz hiánya. Egyes településeken bezárták a művelődési házat, másutt a népművelő még kap fizetést, de programok nincsenek, mert arra nem telik, hogy a házat fűtsék, világítsák, takarítsák.

Színielőadás a várszínházban — ARHCÍV FELVÉTEL

Ugyanakkor újabban már lehet hallani pozitív folyamatokról is, hogyan próbálnak a szinte kilátástalannak látszó helyzetben a kulturális intézmények dolgozói megkapaszkodni.

Vevő a közönség

Így kezdte keresni az elmúlt években a kultúra finanszírozásának új módszereit a kisvárdai városi művelődési központ illetve a várszínház vezetősége is.

A kisvárdaiak úgy vélik, lejárt annak az ideje, amikor a népművelők a sült galambra vártak, a közművelődési intézményekben is új szemléletre van szükség.

A ma nagy kihívása a népművelők számára: tudnak-e olyan szolgáltatásokkal megjelenni, amelyekre a közönség vevő, illetve fel tudják-e kutatni azokat a jómódú polgárokat, akiknek van pénzük a közművelődés támogatására.

Izgalmas kérdés ma a kulturális szakmában, hogyan juthatnak el a szakemberek a mecénásokhoz?

Az utóbbi két évben már ezt is tanították a népművelőknek, munka melletti átképzés keretében, a Kereskedelmi Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola szolnoki marketing és kommunikációs szaküzemgazdász szakán. (Ezt végezte el Pribula László, a kisvárdai művelődési ház vezetője.)

Nem magától jön

A piacközpontú kulturális menedzselés szemléletének felvállalásával szereztek az elmúlt években a költségeikhez pénzt: az állami támogatás mellett több millió forintot kaptak szponzoraiktól a kisvárdai művelődési ház, illetve a várszínház működéséhez. Ez a pénz persze nem magától jött, ennek utána kellett menni, és meg kellett találni a megegyezés kulcsát: mire áldoz ma a szponzor, és mit adhat cserébe a népművelő.

Azt tapasztalták, hogy igenis vannak tehetős polgárok, akik szívesen segítik a nehéz anyagi helyzetű kultúrát, áldoznak közművelődési célra, jótékonyságra, gyermekintézmények támogatására, ha látják értelmét, és viszonzásul kapnak valamilyen kedvezményt, vagy szolgáltatást a művelődési háztól.

Egy budapesti kft.-től kezdve a helybéli bádogosmesterig számos partnerre tettek szert, cserébe a népművelők a szponzoráló céget népszerűsítő szolgáltatást nyújtottak.

A szponzorok segítségével rendezhették meg színvonalasabban a határokon túli magyarok színházi produkcióinak kisvárdai bemutatóit, amivel kapcsolatban a továbbiakban komoly terveik vannak. Már bejelentkeztek az EXPO-ra a határokon túli színházak fesztiváljával, amit Kisvárdán kívánnak megrendezni.

Átképző kurzus

Közelebbi terveik is vannak a kulturális szemléletváltással kapcsolatban.

Hamarosan meghirdetik azt az átképző kurzust, amelyen a szolnoki módszert adják közre: a Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola tananyagát adaptálják a szakmában megújulni kívánó népművelők számára.

Továbbjutott a Szinkron együttes

Mátészalkai rock-zenekar a televíziós Ki mit tud? májusi előválogatójának műsorán

Nyíregyháza (KM – K. J.) — Lezajlottak az ez évi Ki mit tud? megyei döntői. A hangszeres zene kategóriájában felvonultatott produkciók közül egy mátészalkai rock-zenekar továbbjutott a május 10-én, Budapesten megrendezendő televíziós előválogatóra.

Egy, talán csak szűkebb körben ismert és kedvelt együttesről van szó, a Szinkronról.

Akcióban a Szinkron a dombrádi majális színpadán — BALÁZS ATTILA FELVÉTELE

Már múltjuk is van

— A banda — mondja *Buschor László* zenekarvezető-énekes — másfél éve alakult. Egy éve dolgozunk a következő felállásban: *Király István* (szólógitár), *Varga „Dedi" Dezső* (ritmusgitár), *Varga Zsolt* (dob), *Csányi Szabolcs* (basszusgitár), *Szabó Attila* (billentyűsök), jómagam énekelek.

A zenekar tagjainak van múltjuk, képzett zenészek valamennyien. Nem utánoznak senkit, jóllehet tudják: az elődök és példaképek nyomai felfedezhetők az ő zenei stílusukban is.

Saját szerzeményük

A dallamos, populáris rockzenei vonalat képviselik. A számaik zenéjét közösen hozzák össze, a szövegeket az énekes írja. A kisvárdai döntőben is saját szerzeményükkel — a Bűnös város című dallal — nyerték el a szakmai zsűri tetszését. Az ítészek elnöke, *Szigeti Ferenc* a róluk mondott értékelésében kiemelte a profi megszólalást, a csaknem hibamentes, precíz játékot, a frontember sokoldalúságát, s nem utolsó sorban a sajátos soundot, az egységes hangzást.

— Nagyon sokat gyakorolunk — jegyzi meg a zenekar főnöke —, hetente háromszor két és fél órát. Minden számot apróra szedünk, elemenként dolgozunk ki. Talán ez a sikerünk egyik titka.

Tovább szeretnének jutni, képernyőre kerülni

Bemutatkoztunk a rádió *A rock gyermekei* című műsorában, a listán már lehet ránk szavazni. Automatikusan bekerültünk a nyári, tokaji rock-táborba, úgyhogy lesz alkalmunk keresni a továbblépés lehetőségeit. Persze egyelőre a tv-előválogató foglalkoztat valamennyiünket. Tovább szeretnénk jutni, a képernyőre, az ország nyilvánossága elé kerülni. A sikerért mindenre képesek vagyunk.

A tárgyalóteremből

Vétkes a kismama férje

Nyíregyháza (KM – D. B. G.) — Hamis vád miatt egy évre próbára bocsátották egy terhes nő férjét. A lefolytatott bizonyítási eljárás során a következő tényállást állapították meg: a vádlott feleség terhes lett, ezért hamarosan táppénzre került.

Az asszony azonban a táppénzes ellenőrzésen egyszer sem jelent meg személyesen, hanem megkérte az asszisztensnőt — aki egyébként a szomszédja —, hogy táppénzes okmányait a rendelőintézetből vigye haza neki. Az illető egészségügyi dolgozó a kérésnek eleget is tett. A Terhes Tanácsadó Intézet vezetője a kismamát azonban felszólította, jelenjen meg az intézetben, mert további táppénzen tartása szabálytalan.

Az anyuka az írásbeli felszólításnak nem tett eleget, a férj azonban a felesége zaklatásának vette az orvos megkeresését, ezért telefonon felhívta a doktort. Indulatosan kijelentette, hogy a táppénzes papírok rendezésekor nem a felesége szabálytalankodott, hanem az asszisztens, aki véleménye szerint ezt anyagi ellenszolgáltatásért tette. A bejelentés után a vezető főorvos vizsgálatot rendelt el, amely a fegyelmi vétség elkövetését nem bizonyította. A Nyíregyházi Városi Bíróság azonban megállapította, hogy a férj elkövette a hamis vád vétségét.

Ügyeletek

Sürgős esetben Nyíregyházán a Szent István út 16. szám alatt látják el a betegeket este héttől reggel hét óráig. Itt van a fogorvosi ügyelet is.

Az ügyeletes gyógyszertár este fél kilenctől reggel nyolcig kereshető fel Nyíregyházán, a Szabadság tér 1. szám alatt.

2. oldal
A kultúra és a pénz találkozása
3. oldal
Kockáztatni kell
3. oldal
Csatlakozások

Kelet-Magyarország
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG FÜGGETLEN NAPILAPJA
L. évfolyam, 103. szám Ára: 14,80 forint 1993. május 5., szerda

André Szabó festőművész képeiből nyílt kiállítás kedden a nyíregyházi Városi Galériában. A tárlat május 26-áig tekinthető meg BALÁZS ATTILA FELVÉTELE

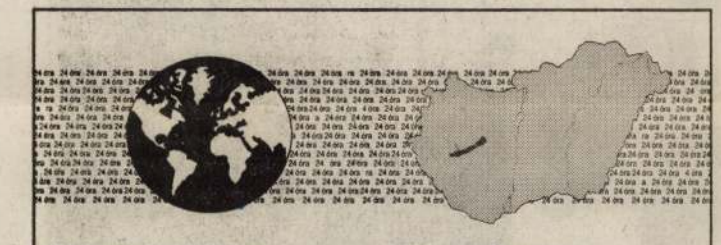

Washington

Madeleine Albright amerikai ENSZ-nagykövet szerint a világszervezetnek állandó békefenntartó erőt kellene létrehoznia, hogy az ilyen jellegű és egyre szaporodó feladatainak időveszteség nélkül és hatékonyan eleget tudjon tenni. Az amerikai kormányzat jelenleg elnöki döntés alapján ennek a lehetőségét tanulmányozza.

Havanna

Pablo Escobar, a medellíni kábítószerkartell szökésben lévő vezetője ismét felajánlotta a bogotai hatóságoknak, hogy önként feladja magát, ha garantálják biztonságát. A kokainbáró hétfőn levelet juttatott el erről Gustavo de Greiff kolumbiai főügyész hivatalába.

Kairó

Hétfő este egy gázai menekülttábor közelében négy palesztint lőttek le izraeli határőrök, amikor a palesztinok autójukkal el akarták őket gázolni egy úttorlasznál. Az autó négy lelőtt utasa közül kettő — mint a hadsereg szóvivője elmondta — a hatóságok által katonák elleni merényletek és kollaborálással vádolt palesztinok megölése miatt régóta keresett személy volt.

Kairó

Jichak Rabin izraeli kormányfő nem híve egy jordániai-palesztin konföderáció létrehozásának, s annak sem, hogy Izrael már most állást foglaljon Ciszjordánia és a Gáza-övezet végleges státusáról. A miniszterelnök a Jediot Ahronot című lapnak nyilatkozva válaszolt külügyminisztere, Simon Peresz ellenkező véleményére. A vita tovább tart.

Vendégünk II. Erzsébet

(ISB) NAGY GÁBOR FELVÉTELE

Kedden Budapestre érkezett II. Erzsébet, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság uralkodója. A királynőt a magyarországi látogatásra elkísérte férje, Fülöp edinburghi herceg. Az uralkodót és férjét Göncz Árpád köztársasági elnök üdvözölte. A királyi pár köszöntésére megjelent a Kossuth Lajos téren az Országgyűlés és a kormány több képviselője: Szabad György házelnök, Kádár Béla és Mádl Ferenc miniszterek, Katona Tamás államtitkár, valamint a képviselőcsoportok vezetői.

Fogadás

Jeszenszky Géza külügyminiszter kedden fogadta a német Bundestag Védelmi Bizottságának delegációját, amelyet Fritz Wittmann, a testület elnöke vezetett. A megbeszélésen a kétoldalú katonai és biztonságpolitikai kapcsolatokat tekintették át.

Göncz aláírja

Göncz Árpád aláírja az önkényuralmi jelképek használatát megtiltó törvényt, és nem fordul az Alkotmánybírósághoz. A jogszabály a Magyar Közlönyben történő megjelenésével lép hatályba — tájékoztatott a szóvivői iroda.

Sport

Arnold Schwarzenegger színész és Pete Wilson kormányzó Los Angelesben utat tör a tömegben, mialatt körbekocogják a várost a nagy kaliforniai pihenőnap eseményei során. AP-FELVÉTEL

Áll a gyár, áll a bál

A privatizációs folyamat mára igencsak szomorú fordulatot vett

Nyírbátor (KM – KÉ) — Hétfő óta állnak a gépek a nyírbátori cipőgyárban. Az 584 aktív és a 210 gyesen, illetve gyeden lévő dolgozót foglalkoztató gyár ma az ötödik gazdát szolgálja, sorsa jó ideje bizonytalan, s a privatizációs folyamat mára igencsak szomorú fordulatot vett.

A gondok akkor kezdődtek, amikor a nyírbátoriak budapesti gyáregységből önállóvá lettek. A szabadulásnak azonban ára volt, jelentős hitelt sóztak akkor a nyakukba. A következő lépés ennél is súlyosabbnak bizonyult, hiszen új gazdájuk, a Pécsi Bőrgyár tulajdonaként hamarosan eladóvá lettek. A pécsiek ugyanis 1992 februárjában öncsődöt jelentettek, felszámolásra ítéltettek, s hogy mentsék, ami menthető, áruba bocsátották a nyírbátori és a csengeri gyárat. Az adásvételt az Állami Vagyonügynökség bonyolította, a nyírbátoriak feje fölött, megkérdezésük nélkül. A vevő a Fekete bőr névre hallgató Kft. lett, amely, mint utóbb kiderült, azt ígérte: adott határidőn belül hitelből fizet.

Hitelt azonban nem kapott, s így a gyárért nem fizetett. (Igaz, február óta a dolgozók sem láttak egyetlen fillér munkabért sem, kizárólag a tb-juttatásokból éltek.)

Az eladó, a Pécsi Bőrgyár, ezek után úgy döntött, hogy az adásvételi szerződést bérleti szerződéssé változtatja át, mégpedig április 3o-ai határidővel. Nos, ez a határidő is lejárt, a Fekete bőr nem fizetett, s hosszas vajúdás után a nyírbátori kollektíva úgy döntött, nem dolgozik tovább.

A gyár tehát áll, a vita azonban továbbra sem zárult le. Az ÁVÜ szerint a nyírbátori gyár ismét- vagy még mindig a Pécsi Bőrgyár tulajdona, a dolgozók pedig a Fekete bőrhöz tartoznak. A pécsieknek bevallottan csakis az ingatlan és a gépek kellenek, a munkásokra nem tartanak igényt. A Fekete bőr állítja: minden az övé, bár mindeddig szinte semmiért nem fizetett. Patthelyzet, melyben úgy tűnik, csakis a pénz számít. Mégpedig olyan pénz, amit senki nem vehetett, nem vett még kézbe.

A legfrissebb

Agroexpo Szatmáron

Nyíregyháza (KM) — Megyénk termelői, kereskedői május 15-éig jelentkezhetnek a Szatmárnémetiben megrendezésre kerülő Agroexpo 93 nevű kiállításra és vásárra. Jelentkezni lehet a Magyar Gazdasági Kamara megyei szervezeténél, Nyíregyháza, Egyház u. 13. és a nyíregyházi Színház u. 32. sz. alatt lévő Expo EAST Kft. irodáján. A román szakemberek Szatmárnémetiben június 8-a és 13-a között rendezik a kiállítást. Kiállíthatók mezőgazdasági gépek, élelmiszeripari gépek, vetőmagvak, szaporító anyagok.

Újabb piacok

Nyíregyháza (KM) — **Az évről évre rapszodikusan változó gyümölcspiac hatásait mérsékelheti a szermaradványoktól mentes termés és termék iránt egyre növekvő kereslet. Holland és német cégek megbízásából a Gyümölcs- és Dísznövényfejlesztő Vállalat Újfehértói Kutató Állomásán vállalkozókat keresnek bioalma termesztésére, amelynél a megrendelők technológiája és tapasztalatai használhatók fel.**

Mint azt *dr. Mónus István*, a szervező munkálatokat végző Continvest Kft. ügyvezetője elmondta, a Nyugat-Európában elfogadott szabványértékek eléréséhez komoly feltételeknek kell megfelelniük az érdeklődőknek. A jelentkezést követően a tárgyi és személyi adottságokat egyaránt helyszíni vizsgálat alá vetik. Legalább tízhektáros területtel lehet próbálkozni, ez azonban képezheti több tagból álló szakcsoport tulajdonát is. A talajban lévő szermaradványoktól függően azok teljes lebomlásáig egy-két éves átállási időszakkal is kell számolni, de a holland partner ez idő alatt is vállalja az értékesítést.

A megrendelt mennyiségről konkrét adatok még nem állnak rendelkezésre, de az már bizonyos, pontos technológia betartásával több ezer tonna almának, illetve az abból készített sűrítménynek és egyéb készterméknek lenne biztos piaca. Bővebb felvilágosítással az Újfehértói Kutató Állomáson szolgálnak.

9. oldal
Az ország stabilitásának alapja

Autó-show a hétvégén

Nyíregyháza (KM – K. D.) — Tavaly karácsony előtt, most tavasszal rendezik meg a megyeszékhelyen az Autókiállítást, ezúttal a Sóstó-erdei Szabadidő Park lesz a helyszín — hangzott el a tegnapi sajtótájékoztatón.

Cserkúti György, a szervező Car-Art Stúdió Kft. ügyvezető igazgatója elmondta: a Bujtosi Szabadidő Csarnok is jó helyszín volt, de most — a kísérő rendezvények miatt is — újat kerestek, így esett a választás a szabadidő parkra. Hagyományt szeretnének teremteni a kiállítással, mely immár ötödik állomása a rendezvénysorozatnak, tavaly Miskolcon, Pécsett, Győrben és Nyíregyházán szervezték meg, most ismét a szabolcsi megyeszékhelyen.

Tucatnyi márkakereskedő 40–45 autóját tekinthetik meg az érdeklődők május 7–9. között, naponta 10-től 18 óráig: személyautókat, haszonjárműveket és motorokat, de jelen lesznek termékeikkel olyan cégek is, amelyek alkatrészeket, kiegészítő felszereléseket forgalmaznak. A kiállítás kísérőprogramjában gyermekmotoros és gokart, valamint mentő, tűzoltó és rendőrautó bemutató is szerepel, emellett a látogatók a szabadidő parkban található játékokat is igénybe vehetik, sétát tehetnek a vadasparkban.

Aki ezt az alkalmat kívánja felhasználni a nézelődés mellett a vásárlásra, arra is lehetősége nyílik — hangzott el a márkaképviselők részéről, a Toyota totójátékra is várja szombat estig a játékos kedvűeket, vasárnap kettőkor sorsolják ki az ajándéktárgyakat.

Koszorúzás a tűzoltók napján

Nyíregyháza (KM – T. K.) — Szent Flórián, a tűzoltók védőszentje névnapján koszorút helyeztek el *Sztarek Ferenc*, Nyíregyháza első tűzoltó főparancsnoka sírján az Északi temetőben május 4-én. A nyíregyházi hivatásos önkormányzati tűzoltók és a városvédő egyesület szervezésében emlékeztek a múlt század végén, 1884-től az 1898-ban bekövetkezett haláláig a tisztet betöltő Sztarek Ferencre. Mint elhangzott: a tűz elleni védekezés igen fontos feladatnak minősült régen és ma is. Nem lehetett a véletlenre bízni az emberek biztonságát és a vagyon védelmét. Ebben szerzett elévülhetetlen érdemeket az első nyíregyházi tűzoltó főparancsnok. A tűzoltók napja délután a Jósavárosban folytatódott, ahol technikai bemutató és aszfaltrajzverseny egészítette ki a programot.

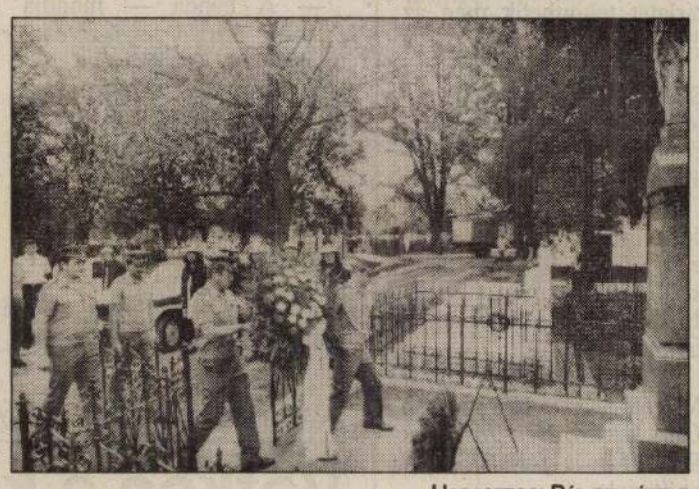

HARASZTOSI PÁL FELVÉTELE

Csempészték a segélycsokoládét

Nyíregyháza (KM — CS. GY.) — A rendőrség a volt Szovjetunió utódállamainak szánt nyugati segélyszállítmányok részét képező csokoládét foglalt le Nyíregyházán.

— A járőrök május 3-án éjjel a megyeszékhelyen egy személygépkocsi vezetőjét igazoltatták, illetve az autóját ellenőrizték — tájékoztatott *dr. Illés Kálmán*, a Nyíregyházi Rendőrkapitányság vezetője. — A járműben tetemes mennyiségű, mintegy háromszázezer forint értékű, Nyugaton gyártott csokoládét találtak. Megállapították, az édességet a magyar–ukrán határon több alkalommal csempészték át. Azt egy záhonyi magánlakásnál gyűjtötték össze, és egy budapesti boltba akarták szállítani. Kiderült a magyar hölgy — akit igazoltattak — a csokoládékat Ukrajnában vásárolta. Az árut a rendőrség lefoglalta, s azt, illetve az ügyet átadta a Nyíregyházi Vámhivatalnak.

ATO-kompatibilitásáért, baby! PÁPAI GÁBOR RAJZA

...hogy Szalai Erzsébet szociológus írja a legfrissebb Kritikában: „mindkét választási ciklus folyamán tapasztalható a politikai elitek növekvő részének teljes értékvesztése... a következő választások kimenetele valójában nem is érdekli őket; fő céljuknak azt tekintik, hogy a rendelkezésükre álló idő alatt politikai tőkéjüket minél jelentősebb nagyságrendű gazdasági tőkévé konvertálják."

Maradna még a sajtó, a nyilvánosság, ám az egyelőre ahhoz sem veszi az időt és bátorságot, hogy egy kiadós taperolásnak utánajárjon.

Központi nyomozóhivatal azért mindenesetre lesz. Az EU kérdőívén ki lehet pipálni majd a szervezett gazdasági bűnözés elleni harc rubrikáját, nem szólva a választók megnyugtatásáról. Bár meg kell hagyni, ők most sem nyugtalanok. Rég tudják, hogy a harc értük folyik. S lassan annyi esélyük van már a piszkos kezű hatalommal szemben, mint az egyszeri taszári konyhalánynak.

ességért

évtized múlva érik meg –, ad- felvételnek elsősorban stratéi kritériumai vannak. Ez tehát szünk másfél milliárd dollárért kompatíbilis harci repülőgépet, manyagra, repülőórára már a énz! Veszünk amerikai lokátouk az IFOR-bázisokat, s hippek bennünket a NATO tagjai ágból azután majd sima út vezet ..

mód nemcsak primitíven leegyos veszélyekkel is jár a magyar verenitásra. A magyar vezetés se a NATO-tagság megszerzésé- a, hogy külföldi csapatok, sőt másoztatását is lehetővé tegyük os konfliktusba sodor bennünnagyhatalmával, Oroszország- al is. S természetesen mindazok- al, amelyek nem kerülnek be a

arról, hogy nekünk a XXI. szágélnünk, ezekkel a szomszédokarátságban. Elsősorban ebben a Atlanti-óceán partján – kell elöld termékeit; a Duna, a Tisza, a ll fogadnunk a turistákat, vendétekinteni az érzelmi töltetű napi okon, s a magyar jövő felé fordítem feltétlenül betagolódni akar etűségbe, hanem egy békés, szu- Magyarországot lát maga előtt. , de nem szövetségi alávetést. ti azt a lehetőséget, hogy tíz és fél r helyett 200-300 képviselő pillaisok alapján dönthessen a NATO-l.

BÁNYÁSZ REZSŐ
ny. nagykövet,
Magyarországért Alapítvány elnöke

A háború két vége

Ezerkilencszáznegyvenöt május nyolcadikán végtelenül boldog voltam, de aztán, amikor történelemmé pátoszosodott a naptár, rájöttem: a második világháború látszólagos befejezésére csak azzal az augusztusi dátummal, az atombomba ledobásával együtt szabad gondolni.

Tizenöt éves voltam akkor. És örültem az atombombának. Olykor azt hiszem, én vagyok az egyetlen ember a Földön, aki ezt be meri vallani.

Azt hittem, örökre véget vet minden háborúnak.

Nemzedékemben nem én voltam az egyetlen naiv. Még nem tudtam, hogy a hadiipar fő vevője nem is a háború, hanem a félelem. Ahhoz képest, hogy összesen mennyi hadianyagot fogyaszt az üzletszerűen, iparszerűen űzött halál: a háború – a félelem a háborútól, vagyis a szakadatlan modernizációs verseny a halálban az igazi nagybani piac.

Ahhoz képest, hogy az ötven éve ledobott atombomba óta mennyit költött a világ a soha nem használt atomfegyverekre, a géppisztoly-árusítás csak piti zsibvásár. A nagybani halálra spekulál mind, aki fél vagy félelemmel kereskedik.

A történelem nem a béke, hanem a háborúk története – fél évszázada tehát megváltozott a világtörténelem. Azóta nemcsak félni kell másképp, hanem meghalni is. Gondolkodni is. Megváltoztak a költői képek és más az apokalipszis. Dante csak naiv festője a pokolnak, a szurkot kavaró ördög csak gyermeteg kézművese a kínnak. Az igazi szenvedés ugyanis nem a halál, hanem a rettegés tőle.

Az atomvész esélye azonban merőben új emberi dimenziót – Máraival szólva: emberi térfogatot – teremtett. Végre igazán kiderült, hogy a rettegésben nem vagyunk szigorúan individualisták. Érdekes módon jobban rettegünk az atomháborútól, mint attól, hogy elgázol egy autó. Akkor is, ha nincsenek szüleink, gyerekeink, unokáink, akiket önző szeretetből féltünk.

Netene. A végén kiderül, hogy az ember titkon szereti az emberiséget. Hihetetlen, valószínűtlen, de talán van benne valami. Még kiderül, hogy aki világéletében egyetlen múzeumban sem volt, nem látott egyetlen dór oszlopot, ortodox madonnát vagy székely kaput, az is sajnálná a pusztulástól kollektív életművünket, a kultúrát és civilizációt.

Az özönvíz óta e bomba a legnagyobb katasztrófa jelképe. Ötezer év múlva ebből is Biblia lesz: Jeremiás ugyancsak egy háborúról szólt, amikor ezt írta: „Harczi zaj a földön és nagy romlás. (...) elmúlott és összetört az egész föld pörölye!" Nem tudom, kievezünk-e a halálból valaminő Noé bárkájával, s a sugárzás minő mutációt produkál, micsoda szörnyeteg lesz a galamb s mit hordoz csőrében.

Nekem az Enola Gayről, a bombát szállító repülő édes nevéről minduntalan az új afrikai halál, az Ebola-vírus jut eszembe. Nem tudom, van-e igazából memóriája a történelemnek, avagy azt is csak mi írjuk. Egyáltalán: nem tudom, van-e történelem, abban az értelemben, hogy az események egymás vállára állnak, hogy minél magasabbról mérjük fel a múltat és jövendőt. Nem tudom már, milyen magasról dobták le a bombát, amelynek én úgy örültem.

És mondom: nem tudom, nem vagyok-e ezért háborús bűnös. A háborús hősök és háborús bűnösök átlagéletkora egyébként egyre alacsonyabb. Egyre fiatalabb a halál: Boszniában és mindenütt. Csak az atombomba egyre öregebb. Már bevonult a mitológiánkba. Csak nem tudjuk, ott kinek a jobbján avagy balján trónol.

Lehet, hogy most Ebola Gay a neve.

BODOR PÁL

„A festészetben mindenki azt csinálja, ami még maradt…”

André Szabó tárlata az Európai Parlamentben

MH-Brüsszel

Két helyen látható ezekben a hetekben Vermeer: az eddig legteljesebb anyag a hágai Mauritshuisban és az Európai Parlament új brüsszeli épületében, ahol reprodukciói szomszédságában André Szabó képei – illusztrációi? festménykommentárjai? – függnek. A delfti mester az ihletője ezeknek a műveknek, amelyek szinte körüljárják a XVII. században alkotott, de a feledésből csak a múlt században feltámasztott képeket, hol egy-egy motívumot kiragadva, mai környezetbe plántálva, hol pedig szinte a teljes festmény másolatával. Csak éppen a tónusok változtak, mintha életet akarna lehelni ezekbe a csendéletekbe. A „megmerevedett természet” ábrázolása egyszeri élmény, parafrázisa megszünteti a végtelen nyugalmat, mozgalmassá válnak a képek. „A mai ecsetkezelés az oka”, mondja a szabolcsi Zajtán született, hetvenes éveit taposó mester, aki ugyan 1956 után Brüsszelben telepedett le, de hazát nem tudott váltani. Húsz esztendeje otthon is jelen van, Nyíregyházán állandó kiállításon láthatók festményei. Most bemutatott műveinek többsége az utolsó két esztendő roppant termékeny korszakának eredménye. Amikor értesült a gyűjteményes Vermeer-kiállítás tervéről, úgy érezte, neki is le kell rónia kegyeletét a maga módján, hiszen a mester mindig is része volt művészetének; „Nem tudok elszakadni az öregektől, a festészetben mindenki azt csinálja, ami még maradt, mint ahogy a zenében Bartók és Sztravinszkij után nehéz újat alkotni”. Alkotásainak csak számuk van. „Fölösleges a képeket címekkel terhelni”, mondja, és elárulja, szorong, hogy rossz címeket adna. Humoráról A tejesasszony átköltése tanúskodik: tejtenger közepén az asszony csuporából ömlik a tej. „Elképzeltem, hogy évszázadok óta folyik a tej”, a mozdulat végtelen.

Az Európai Parlamentben Wilfried Martens volt belga miniszterelnök tegnap ünnepélyesen is megnyitotta az Hommage à Vermeer című kiállítást, amely Brüsszelből átköltözik majd a parlament strasbourgi épületébe is. De André Szabó vágya az aranykorba húz vissza: azt szeretné, ha művei Delftben is láthatóak lennének.

• **Gordon Tamás**

André Szabó

Sz

Megjelent:

Csia Lajos: Az örök reformáció c. könyve Ára: 150 Ft
13x20 cm, 96 oldal, kartonkötés

Még kapható:

Csia Lajos: Bibliai lélektan
17x23 cm, 424 oldal, kemény kötés Ára: 800 Ft
karton fedéllel Ára: 400 Ft

A Százszorszép Kiadó egyéb ajánlatai:

Jékely Endre: A vízisikló kalandjai Ára: 486 Ft
Állattörténetek 10—14 éves gyerekeknek
21x29 cm, 152 oldal, kemény kötés

Kákosy László: Ré fiai Ára: 1300 Ft
Könyv az egyiptomi kultúráról
— egyetemi kötelező irodalom
17x23 cm, 456 oldal + 116 oldal
képmelléklet, kemény kötés

Magánérzetek Ára: 385 Ft
Mai magyar irodalom
12x21 cm, 310 oldal, kartonkötés

Áraink az áfát tartalmazzák.
Fenti könyveink telefonon vagy levélben,
postai utánvéttel megrendelhetők,
illetve személyesen a kiadónál megvásárolhatók.
Közületeket megállapodás szerinti árréssel kiszolgálunk.

Százszorszép Kiadó és Nyomda Kft.
Cím: 1096 Budapest, Haller utca 76.
Telefon: 215-1453, telefon/fax: 215-1899

16242 MH

Egy nap a Britannicában

David Attenborough

Attenborough, Sir David (Frederick), (szül. 1926. máj. 8., London, Anglia), televíziós műsorkészítő és író; újító szellemű televíziós ismeretterjesztő műsorairól ismert.

Már korán élénk érdeklődést mutatott a természetrajz iránt. A cambridge-i Clare College-ben tanult, majd egy tankönyvkiadónál kezdett dolgozni 1949-ben. 1952-ben elvégezte a British Broadcasting Corporation (BBC) egy tanfolyamát, és a BBC televíziós producere lett. 1954-ben Jack Lester hüllőgondozóval együtt elindították a „Zoo Quest” c. televíziós sorozatot, amelyben élő állatokat filmeztek természetes környezetükben és állatkertekben. Ez a műsor rendkívül népszerűnek bizonyult, és jócskán kiszélesítette a BBC által kínált ismeretterjesztő programok kereteit.

1965-ben Attenborough a BBC új, második televíziós csatornájának, a BBC-2-nek a felügyelője lett. Ebben a minőségében közreműködött a „The Forsyte Saga” („A Forsyte-saga”) c. tévéjáték-sorozat elindításában, valamint számos kulturális-ismeretterjesztő sorozatok útnak indításában. Később szabadúszó lett, hogy televíziós sorozatokat írhasson és szerkeszthessen.

Három díjnyertes antropológiai és természetrajzi sorozatot készített: „The Tribal Eye” („A törzsi szem”; 1976), „Life on Earth” („Élet a Földön”; 1979) és „The Living Planet” („Az élő bolygó”; 1984). Ezek világszerte nagy közönségsikert arattak. (Rövidítve)

Nyerjen Britannica Hungaricát! Vágjon ki és küldjön be 6 darab dátumos Britannica- emblémát a Magyar Hírlaphoz (1087 Bp., Kerepesi út 29/B); minden héten kisorsoljuk a nagyszerű enciklopédiasorozat első kötetét.

(május 8.)

MH 5172

Magyarország 1996 május 8.

Tisztelt Szerkesztőség!

Tisztelettel ajánlom figyelmükbe

ANDRÉ SZABÓ
festőművész,

Sárospatakon, A Művelődés Háza Galériájában

1994. szeptember 30 - október 30 - ig megtekinthető kiállítását.

A Művelődés Háza naponta 9.00 - 21.00 óráig tart nyitva. Amennyiben megtisztelik kiállításunkat figyelmükkel, szívesen állok rendelkezésükre.

Telefonszámom 46/ 323 - 811,
fax 46/ 324 - 812.

Várom jelentkezésüket.

Tisztelettel:

Csetneki József

Sárospatak, 1994. szeptember 27-én

Szabó André

MEGHÍVÓ

A nyíregyházi
Városi Galéria
és a
Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja

ANDRÉ SZABÓ
(Belgium)

kiállításának megnyitójára
1995. október 20-án,
16,30 órakor

A kiállítást rendezte és
megnyitja:
PAPP D. TIBOR
művészeti író

A kiállítás megtekinthető:
1995. okt. 20 - nov. 19-ig

ANDRÉ SZABÓ

Zajta - Budapest - Brüsszel

André Szabó pályaívének állomásait jelzik a fenti városok. A nagy térbeli és időbeli ív most válik teljessé, önmagába záródó tökéletes alakká, hiszen hazaérkezett. Az egykori (1982-es) kiállítás címét parafrazálva a mostaninak adhatnánk a "Hazatérés a szülőföldre" címet is.

André Szabó hetven évnyi élet-emléket hozott magával és osztja meg velünk.

1923-ban született Zajtán. Felsőfokú tanulmányait a budapesti Iparművészeti Főiskolán végezte, Diósy, Domanovszky, Konecsni és Bortnyik voltak a tanárai.

Számos telerajzolt vázlatfüzet jelzi a tökéletes mesterségbeli tudás megszerzésének fázisait. A főiskola után alkalmazott grafikával foglalkozott, és plakátjaival több díjat nyert. Az 1956-os tragikus események azt az elhatározást érlelték meg benne, hogy szabad szellemét, a világ teljességének megragadására való törekvését csak egy szabadabb országban bontakoztathatja ki, s így telepedett le Belgiumban.

A roppant termékeny és sokirányú életmű darabjai megtalálhatók a brüsszeli Modern Múzeumban, a Magyar Nemzeti Galériában, valamint a belga, olasz, francia, spanyol, holland, osztrák, magyar és amerikai magángyűjteményekben.

S. HEGEDÜS LÁSZLÓ:

A TANYA HASZNA

Tanyavitánk összefoglalására, mint illetékest, S. Hegedüs László országgyűlési képviselőt, a Hazafias Népfront országos titkárát kértük fel.

Sok évtizede folyik a vita településrendszerünk mostoha gyermekéről: a tanyáról, a tanyakérdésről. A könyvtárnyi irodalomban jóakarat, segítő szándék és sok tévedés keveredik. A mindenkori „tanyapolitika" pedig tilalmak, rendszabályok özönét zúdította a tanyákra. A tanyán lakó kizsákmányoltak és önkizsákmányolók hátrányos helyzete mindvégig megmaradt. A mostani vita is ezért parázslik vagy füstölög keserűen. Tisztelni kell ezt a vitázó szenvedélyt, tévedéseivel is, mert az emberért száll síkra; magányos öregekért, hátrányos helyzetű gyerekekért, biztosabb, nyugodtabb életért.

★

Azt hiszem, a vita csak a lap hasábjain zárul le, s valami módon bizonyára tovább folyik, míg csak

marha-tenyésztésben az igények növekedése meghaladta a nagyüzemi termelés növekedését. Ezért ezekben az ágazatokban nemcsak a tanyai termelés színvonalának fenntartására, hanem növelésére is szükség van. A sertés- és szarvasmarha-tenyésztés fejlesztésére hozott határozatok — az állami ösztönzők — a háztáji termeléssel is számoltak, arra is hatnak. A háztáji sertéstenyésztés ugrásszerűen (30—40 százalékkal) növekedett s különösen a tanyákon.

Bács-Kiskun megyében törekszenek a „tehenet minden tanyába" cél elérésére. Az a szövetkezet cselekszik helyesen, mely a szövetkezeti érdekek összehangolásával a kívánt irányban segíti a tanyai termelés növekedését.

Másrészt a ház körüli termelés a tanyai lakosság *jelentős jövedelmi forrása* (összjövedelmének 30—60 százalékát adja).

A tanyán lakókat a megszokott életforma, a táj, a föld szeretete

lósulhat meg. De nem kizárólagosan! Az utak és a formák változatossága, a változás eltérő üteme nemcsak „lassítja az agóniát" (micsoda kegyetlen kifejezés), hanem megkönnyíti — végkifejletében meggyorsítja — azt, hogy közakarattal elérjük a különbségek csökkenését és megszűnését. Az ellátás javításában, a tanyaiak igénye szerint is, kiemelkedő szerepe van a villamosításnak. A vitában többen szóltak erről. Minden szinten arra kell törekednünk, hogy ahol műszakilag még indokolt, esetleg némi áldozattal is, *villamosítsuk a tanyát*. Ebben számíthatunk a tanyaiak jelentős anyagi áldozataira is.

★

Külön kell szólni az *oktatásról, az ifjúság helyzetéről*. A megoldás itt is változatos. Ismét a Bács megyeiekre hivatkozom: a tanyai iskolák tömeges villamosítására, ar-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Szabó Annamária (10 éves)
1973 MÁJ 19

1021

JÉKOZÓDÁS

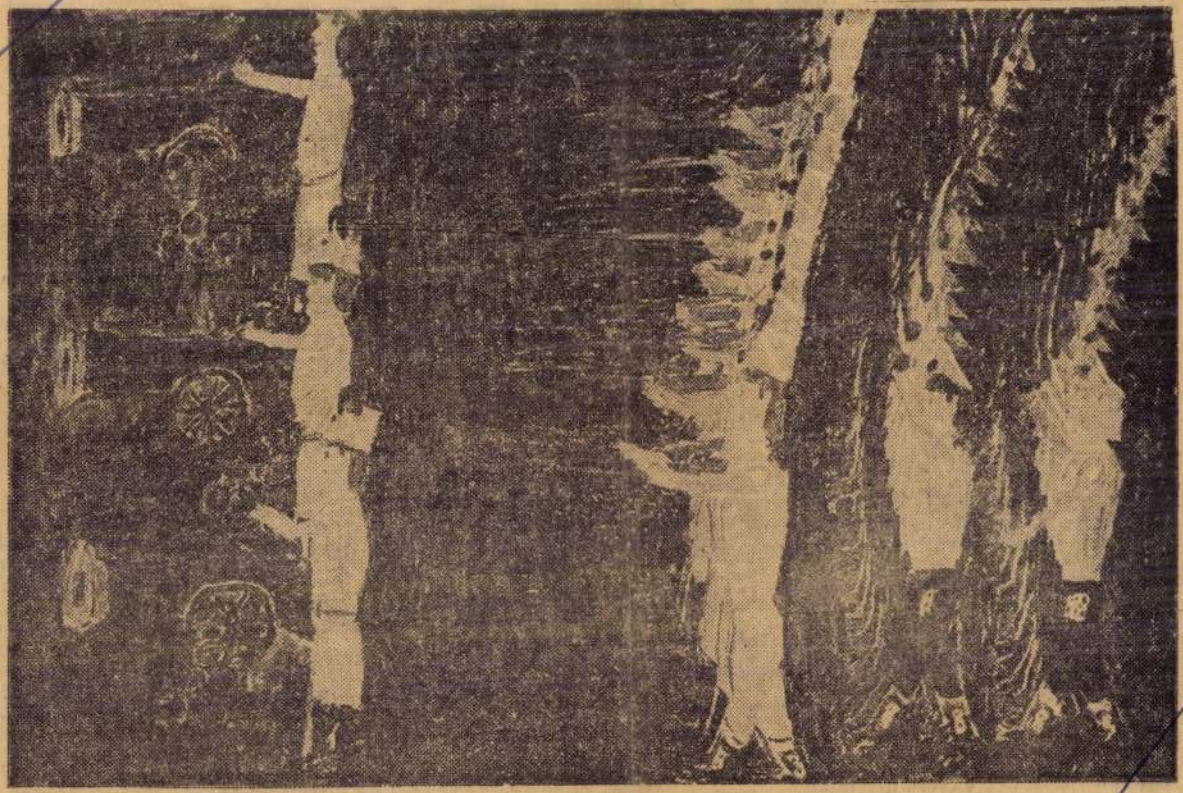

Szabó Annamária, 10 éves: Csatában

SZABÓ ANTÓNIA

BIRGE Priscilla, BOROS György,
HERVÉ Lucien, HORVÁTH István,
JOUOVILLE Guy, KÁDÁR Katalin,
LANTERI Bernard, LE K'DAR, NAGY Tamás,
SÍRÓ Lajos, SOLTÉSZ István,
SOMLÓSI Lajos, SZABÓ Antónia

MEGHÍVÓ – INVITATION

A hajdúszoboszlói Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár, valamint a Szoboszlói Kulturális Közösség szeretettel meghívja Önt az 1996. július 19-én 18 órakor nyíló Nemzetközi Fotó-kiállításra

NEMZETKÖZI FOTÓ-KIÁLLÍTÁS

Szoboszlói Galéria – Szilfákalja 2.

Megnyitja:
Boros György fotóművész

A kiállítás nyitva július 16-tól augusztus 3-ig naponta 9-12 ill. 15-18 óráig (vasárnap zárva!)

Németül beszélő felszolgálókat és pultosokat keresünk, azonnali munkakezdéssel. Telefon: 94/358-079. (246289/1K)

Könnyűszerkezetes építésben jártas művezető jelentkezését várjuk. Német nyelvtudás előnyt jelent. Jelentkezés: Lépték Kft. Szombathely, Vasút u. 15. Telefon: 94/323-615. (246299/2K)

Bon-Bon Kft. vállalkozókat keres édesipari termékeinek kizárólagos területi képviseletére. Tel.: 06/28/370-825. (248390/1H)

150 000 Ft tőkével rendelkező direkt üzletkötésben jártas területi képviselőket keresünk termékünk értékesítésének kiépítésére. 06/27/363-846. (248394/1H)

Szombathelyen és Sárvár-Celldömölk térségében lakó, vagyonőr- és fegyvervizsgával rendelkező - mellékfoglalkozású - munkatársakat keresünk. „BIZALOM" Vagyonvédelmi Rt., 92/313-783. (374792)

Jó keresetű lehetőség. Jöjjön el, hallgassa meg ajánlatunkat, elkötelezettség nélkül 13-án, kedden 18 órakor a szombathelyi MMIK-ban, a 105-ös teremben. (374815)

Szakképzett eladót felveszünk Szombathely, Uránia Udvarban nyíló herendi kerámia ajándékboltba. Német nyelvtudás szükséges. Jelentkezés: 06/60/460-678-as telefonon 17 óra után. (246237)

A Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság pályázatot hirdet

HATÓSÁGI FŐELŐADÓ

munkakörbe.

Pályázati határidő: **1997. május 23.**

Pályázat elbírálásának határideje: **1997. május 30.**

Képesítési előírás: jogi egyetemi végzettség.

Bér: közalkalmazotti besorolás szerint.

Pályázathoz csatolni kell:

* 3 hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt
* diplomamásolatot
* önéletrajzot.

Pályakezdők jelentkezését is várjuk!

Pályázatokat a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Hatósági Osztályára, Sinka András osztályvezetőnek kell benyújtani.

ÁLLÁST KERES

Pénzügyi szakember, hitelezési és work-out tapasztalatokkal, controlling ismeretekkel, nyelvtudással, vezetői gyakorlattal, hatékony munkát értékelő munkahelyet keres. Ajánlatokat „Nem csak pénzintézet érdekel 245429" jeligére a VN Reklámirodába kérek. (245429/1K)

Két fiatal lány, érettségivel, pénztárosi gyakorlattal, On-line vizsgával állást keres. „Becsület 246280" jeligére válaszokat a VN. Reklámirodába kérünk.

Boltvezető és egy fő kereskedelmi eladó

CSALÁDI HÁZ/NYARALÓ

Náralban családi ház eladó. Tel.: munkaidőben 94/328-125. (245304/3K)

Szombathelyen, Jáki út 7/a. 2 szobás családi ház eladó. Érd.: helyszínen vagy 94/329-654-es telefonon. (246084/1K)

Szombathely, forgalmas részén saroktelken 70 m²-es felújított családi ház 50 m² új üzlettel eladó. 06/30/278-313. (246206/1K)

Badacsonytördemicen családi ház eladó. Érdeklődni 06/87/433-517 telefonon. (246307/1T)

INTERCESSOR INGATLANÜGYNÖKSÉG

Kínálunk: - Kálvária utca környékén 3 szobás, gázfűtéses családi házat 7.500.000 Ft-ért,
- Bartók B. út környékén kétlakásos családi házat 9.800.000 Ft-ért (gázfűtéses lakás cserébe beszámítható).
- Kámonban korszerűsítésre szoruló két különálló házat közös udvarral 5.300.000 Ft-ért,
- Oladi dombon új, panorámás családi házat 8.500.000 Ft-ért,
- Üzemi épületek tulajdonjogát 21-23.000.000 Ft-ért.

Keresünk: Keresünk sürgősen, azonnali készpénzfizetéssel Oladon, Derkovitson, Stromfelden, és 11-es Huszár út környékén lakásokat.

Szombathely, Thököly u. 35. Tel.: 94/336-636
Nyitva: H-P 8.30—17.30, szombat 8.30—12.00-ig.

TELEK

Parkerdőnél kiskert eladó. Ház, villany van. Irányár: 290.000 Ft. Érdeklődni: munkanapokon 94/323-103/104-es mellék, vagy Szombathely, Vasvári Pál u. 13. alatt. (245862/2K)

Egervölgyön 2214 m² hegy szőlővel, pincével, teljes felszereléssel eladó. Ugyanitt 300 l-es hűtőláda újszerű állapotban eladó. Érdeklődni: 94/321-042-es telefonon, hétfőtől-péntekig 17 óra után. (245936/1K)

Szombathelyen a Kárpáti Kelemen utcánál kitűnő adottságú építési telek eladó. 94/330-567. (245989/2T)

Gersekarátón 4105 m² telek eladó. Érdeklődni: 94/363-115. (246072/1K)

Balogunyomban 6000 m² telek, lebontásra szoruló épülettel, telekáron eladó. Irányár: 1.000.000 Ft. Tel.: 06/30/342-272. (246294/1K)

LAKÁS

Vasváron 3 szobás, összkomfortos lakás + garázs eladó. Érdeklődni: 94/370-368. (245287/2K)

Kodály Zoltán utcában I. emeleti, 2 szo-

SZABÓ ARANKA festő

'97. máj. 12 VAS NÉPE

Pipacs és kamilla

Szabó Aranka kiállítása Körmenden

● **Dévai M.**

„Arany-ecseted — aranyecseted", olvasható az emlékkönyvben, melyet *Pintér Károlyné Szabó Aranka* helyezett az Olcsai-Kiss Zoltán Általános Iskola aulájában kiállított festményei mellé. Csak az értheti bizton a bejegyzést, aki ezzel a szójátékkal üzent a szülővárosából elszármazott amatőr festőnek. Mi csak sejthetjük, hogy „Arany" a régi beceneve lehet, az „aranyecset" pedig a tömör vélemény.

Egyazon tablón találni a Sziklás-hegység-et és a Görögországi Meteorák-at, egymás mellett a piros -narancs naplementét (Alkony a Balatonnál) és a haragoszöld vizet (Borús Balaton). De nemcsak a messzi tájak látványa adta az ecsetet Szabó Aranka kezébe. A szelíd derűt árasztó őszi erdő, a kamillavirággal telehintett pipacsos rét már a vasi tájakat sejteti. „Nyárfás folyópartján" a fák levelein fényes fogócskát játszik a májusi szél. Ezek már kétségkívül a Rába-part tájai.

Fotó: Szendi P.

Végső bizonyságként a „Pinkaparti malom" áll, igaz, egy kicsit kopottan, egy kicsit roskatagon, de mégis felidézi a gyermekkor és a szülőföld mindenkor fogvatartó élményét.

sére vonatkozó lengyel javaslat Gaillard szerint „rendkívül veszélyes gondolat, mert Európa atom-leszerelése az amerikaiakat arra kényszerítené, hogy visszavonuljanak országukba.

HÍREK A NAGYVILÁGBÓL

Moszkva: A Szovjetszkaja Rosszija című lap csütörtökön belgorodi jelentés alapján arról számolt be, hogy a hohlovi kórházban V. Zsmurkova asszony hét kiló tíz dekás gyermeknek adott életet. Anya és gyermeke jól érzi magát s a szülés után kilenc nappal már el is hagyta a kórházat. Az ifjú Zsmurkov

tam kíváncsi, nogyan törődnek a dolgozókkal. Mit tesznek, ha valaki nem megy műszakba, vagy iszik.

A nagybátonyi 104/2. legénységi szállót kerestem fel. Midőn elmondtam Nagy Jenő gondnok elvtársnak, mire vagyok kíváncsi, nem szólt. Leültünk egy nagy tábla elé, amelyen fehérbetűs kartonok jelezték a szobák lakóinak nevét. A gondnok beszélni kezdett.

— A 12-es szobában négy „ló-

Az
Sz
és
tőz
re
mi
ös
ke
ok
Sz
változott.

— Szalánki 250 köbcentis motort vett a 16-os szobában. Laczkó Bercinek, a szoba másik lakójának már megvan a motorkerékpárja.

— A 17-es szobában négy futballista lakik. Nincs velük sem-

lemét. A szállógondnok pergő nyelvvel beszél tovább.

Bevallom, kellemesen csalódtam. Nem gondoltam arra, hogy egy szállóban, ahol 86 dolgozó lakik, így gondjukat viselik. Igaz, a szállóban nemcsak a gond-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1958 JAN 18

Pásztói festők kiállítása

A tél folyamán a pásztói festőkolónia szakköre képkiállítást rendezett. A képek nagyobb része tájkép virágcsendélet, kis számban arc- és életkép volt.

A szakkör vezetője, Leszenszky László rajztanár a nyáron tanulmányúton volt Balaton és Vág menti festőkolóniákban. Most kiállított képei a Balatont és Vág vidékét mutatják be igen sok változatban.

Szabó Áron tanár udvarokat, utcákat ábrázoló képei és virágcsendéletei minden kiállításon feltünnek. Kiemelkedő volt „Nyári reggel", „Napos udvar", „Udvarsarok", „Szobabelső" című képe és néhány virágcsendélet. Napsugárban fürdő utcái hangulatosak. Virágai mintha élnének. Nem másolója a természetnek.

Zeke Józsefnek nagyon szép a „Nyár" című virágcsendélete, a „Gyepes udvar" is sikerült. Noha nagyon elfoglalt tanár, mégis sokat fejlődött.

Sikerültek voltak Vida László „Petóniák", „Ősz" és „Napsütés" c. képei. Még húsz éves sincs. Igen tehetséges és fejlődő festő. Jó megfigyelő. Érti a színek alkalmazását. A természet hangulatos ábrázolója.

A pásztói festőkolónia kiállításai minden alkalommal kedves és maradandó élmény nyújtanak a látogatóknak.

Cs. J.

Szabó Ádám

ha megengedi, Bandi vagyok —
össze a bokáját az osztályvezető és s

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 OKT 23

Szabó Árpád

kodott.

1021

Szabó Árpád rajza

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

körülmények között [illegible] társaival a radikális földreformért, a fenyegetett függetlenségért.

A sziklából is vizet fakasztott. Alkotó ember volt a szó legszélesebb értelmében. A gyűjtemény egyik legvonzóbb írásában Thury Levente ennek állít emléket: miként tudott ez a gondokkal küszködő ember szerény eszközökkel egy parányi kis magyar Tusculanumot teremteni.

Az emlékkönyv írói sorra megemlékeznek Bajcsy-Zsilinszky pályafutásának legfontosabb mozzanatairól. A könyv hőse csak egyszer szólal meg: Németh Imréhez intézett 1937-es keltezésű levele végleg tisztázza a tragikus emlékű Áchim-ügyet. Németh Imre érdekesen számol be Bajcsy-Zsilinszky belgrádi útjáról, amely előkészítője volt a jugoszláv—magyar barátsági szerződésnek. A délvidéki vérengzések megakadályozásáért folytatott harcát Talpassy Tibor bőséges dokumentációjú írása ismerteti.

Minden ilyenfajta kiadvány természetszerűen csonkának hat. Kényszerűen sok a hézag, sok a még felderítetlen, vagy közzé nem tett adat. További kutatásokra, értékelésekre serkent. A kötet írói is érzik a hiányokat. Írásaik, s a még várható újabb dokumentumok előmunkálatai lehetnek egy később megírandó monográfiának, amelynek körvonalait Dernői Kocsis László könyve éppen csak felvázolta. Ezek a portrétöredékek még így is hiteles képet nyújtanak egy letűnt, szörnyű korszak egyik legtisztább hőséről.

Ke'emen János

1021

Szabó Árpád: Virág

Szabó Árpád

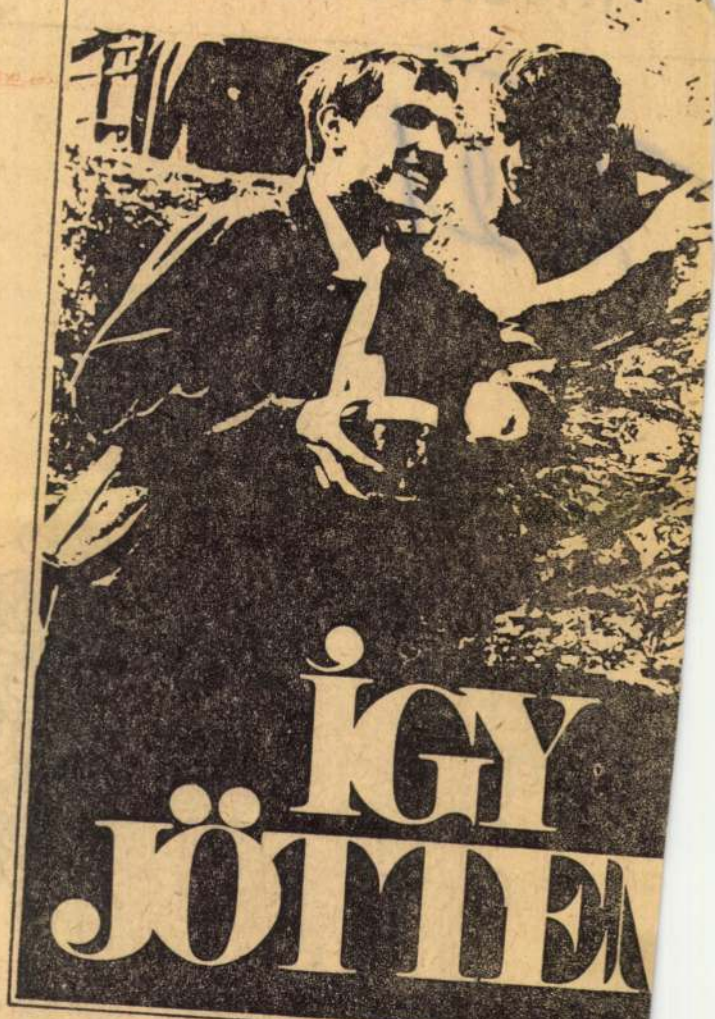

ÍGY JÖTTEM

Történet a háborúról, a barátságról, emberré érlelő élményekről.

Jancsó Miklós filmjének felújítása.

BEMUTATÓ: FEBRUAR 12.

HOGY DOLGOZI

HOGYAN GONDOLI

AZ EGYETEMI IFJÚ

Szabó Árpádról

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 FEB 7

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

TÁJÉKOZÓDÁS

1021

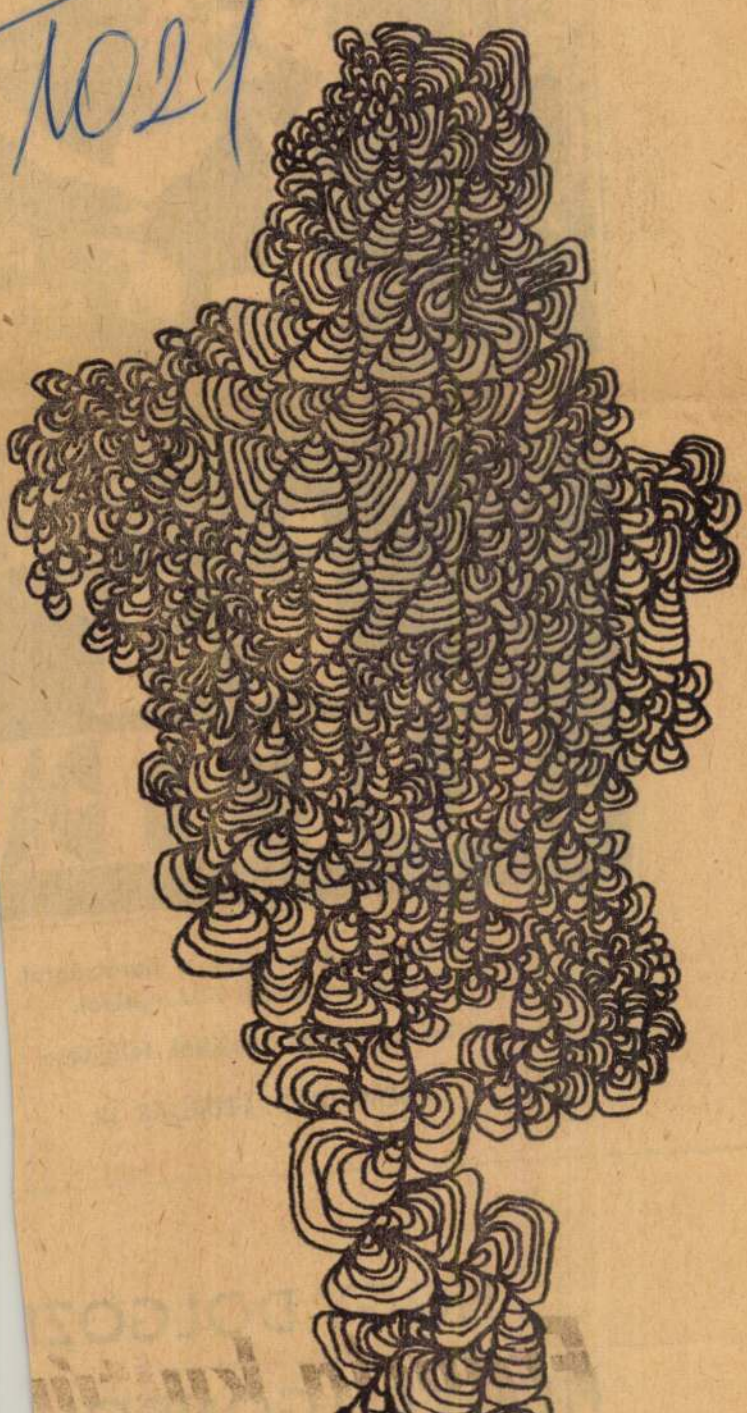

Szabó Árpád: Virág

Lucidum

Sörényem mint e
Este a szilvafa-ti
kibörzögetem kij

Szemem a fekete
uccákon elefántc
és barna pofaszakállam égi pázsit
a semmibe kifekvő lányok lágyékára.

Hajnalonta nézem a vizet
és látom jegesedik
a Mikulás szánkóval menekül át a tavon
és gyerekes csecsebecséit a nádas tépi róla.

Kalligráfus Lucifer paraszt-kezem
fényhozó vagy fényszerző
erő tudás

valójában sötétséget okozó villám rajza körül.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 DEC 5-

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest.

Szabó Árpád
1021

Szabó Árpád rajza

dul a rendhez való hűség, ahol a fehér majdnem feketévé, a sötét majdhogynem fehérré, hótisztává lesz. És hogyan fejezi be Goda ezt az elbeszélést? Így: „Fantasztikusan nagy a köd". „Nagyon nagy — mondta Kunder bácsi —, épp a rádióban hallottam, hogy

nmái

s magamhoz csak aránylottam, akár-
igazamhoz az abszolút igazság csak

(vagyis: magam=abszolút igazság, avagy: én=abszolút igazság?)
Mit jelent ez a sor:

s habár szokványos mértékem sosem
lesz...

Dante szájából halljuk:

napi harcokban élesztvén az eszmét...

Baranyi olykor meglehetősen olcsó szóhasználatba fejkezik:

azóta minden vagy nekem...
üres szívem kietlen jégmezőin...

S amit igazán nem lett volna szabad:

miattad már megőrülök
míg fájok érted élj velem
az ideg-mérte létezés
nélküled egészségtelen

Szabó Árpád

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 FEB 21

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Szabó Árpád: Ág

Szabó Árpád

okl. építészmérnök

szül. Budapest 1916.

végzett 1939.

József nádor 1939/40

229. l.

† *Pusztaszéki Forster Gyula báró,* v. b. t. t., a Műemlékek Országos Bizottságának volt elnöke (1917).

† *Lóczi Lóczy Lajos,* a Földtani Intézet volt igazgatója (1917).

† *Nagyszigethi Szily Kálmán,* volt műegyetemi ny. r. tanár (1917).

† *Dunaszentgyörgyi Tolnay Lajos,* v. b. t. t., a Magyar Államvasutak volt elnök-igazgatója (1917).

† *Zágoni Bodola Lajos,* nyug. műegyetemi ny. r. tanár (1922).

Gállik István, kereskedelemügyi ny. h. államtitkár (1922).

† *Kandó Kálmán,* a Ganz és Társa Danubius gép-, vagon- és hajógyár r.-t. volt vezérigazgatója, a M. Tud. Akadémia volt lev. tagja, az Országos Középítési Tanács volt alelnöke (1922).

† *Velencei Hauszmann Alajos,* volt műegyetemi ny. r. tanár (1922).

† *Nagyilosvai Ilosvay Lajos,* nyug. államtitkár, műegyetemi ny. r. tanár (1922).

b) **a közgazdaságtudományok tiszteletbeli doktora:**

† *Gávai Gaal Jenő,* volt műegyetemi ny. r. tanár (1922).

2.

A M. Kir. Állatorvosi Főiskolán

a) **az állatorvostudományok tiszteletbeli doktorai:**

† *Dr. Schütz Vilmos* titkos kormánytanácsos, a berlini állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1910).

dtatja be valamennyi fe-
nűvészeti emlékeit.
első emlékek bizantinikus
sége, archaikus stilizáltsága
pádházi királyok idejéből
István koronázási palástjá-
násolata mellett aranyozott
neti keresztek, s temperaszí-
l festett oltártáblák láthat-
későbbi századoktól a díszes
k, a gazdagon stilizált, s fi-
munkával készült ötvöstár-
a legjellemzőbbek. Egy-egy
égtartó ornamens kiképzése
edrálisok gótikus architektú-
emlékeztet, s már-már túl-
lt aprólékossággal vall a kö-
ri gondolkodásmód felbom-
l. A reneszánsz legszebb em-
— mint a Mátyás király ne-
kötött kincsek — nem szere-
k a tárlaton, hiszen nem egy-
gyűjteményben vannak. De a
ak főpap-oligarcháinak, becs-

zobb em
nemzeti
lia, úgy
a század
joggal n
a kiállítá
pedig ú
tér vissz
a zsidó e

A kiáll
meglepetés, egy ráadás vár a láto-
gatóra. Az utolsó terembe lépve
kortárs magyar művészek munkái.
Szántó Piroska, Kondor Béla, Bá-
lint Endre, Szalay Lajos képei és
grafikái lógnak a falon. Szép anyag
ez, és kétségtelenül van kapcso-
lata az előző termekkel, hiszen a
régi egyházi motívumok mint a
kultúra mitikus emlékei, mint egy
nemzetközi nyelv immár profán
fordulatai szerepelnek bennük.
E képek nem a hit, hanem a mű-
veltség dokumentumai.

ezekről az évekről a
terv"-ben: „az Éneklő If
zei országszerte kigyúln
számolójában az 1937-es
emeli, mint a korszak eg
ményét, a „Margitszigeti
júság"-ot. Feledhetetlen
hogy vele együtt rendez

— Ma sokat beszélünk módszer"-ről, de alig tu szert meghatározni. Kodá közösen szerkesztett Isk gyűjteményről azt m Beschnek, hogy a kötet

Szabó Árpád

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 NOV 14

/1021

Szabó Árpád rajza

1

Nos, csupán azért, mert nem-
ég jártam a Fehérvári úti lakó-
elepen, meg a Fogarasi út kör-
nyékén, ahol a magasházakra fel-
nézve bizakodtam, lefelé nézve vi-

helyek. Az exkluzív szó jele
kizáró.

Ne kezdjük el.

(-

Szabó Árpád

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 AUG 2

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szabó Árpád rajza

Das g
In

(Fortsetzung von S. 1)

ordnungen charakterisiert wird, die Funktion des Gleichgewichts der Waffen übernehmen werden könnte, so kann man darauf antworten: durch ein Gleichgewicht, das durch ein System von internationalen, rechtlich anerkannten Dokumenten gewährleistet wird, das den Frieden sichern, allen gegenseitige Verpflichtungen auferlegen, und Vertragsbecher mit Sanktionen bedrohen wird.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1972 FEB 21

Szabó Árpád

1021

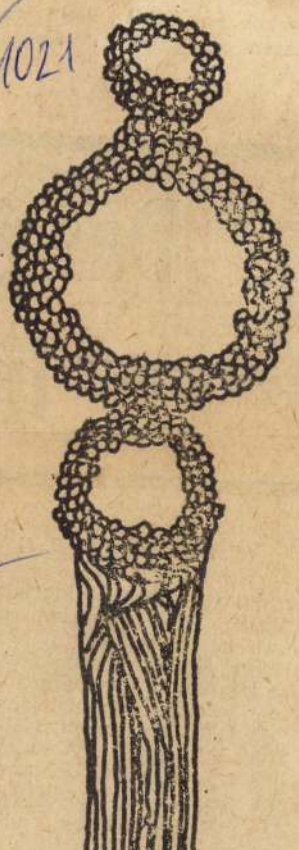

Grafik von Árpád Szabó

cos hagyományokhoz hozz
hazaszeretetnek a vonzását
fel.

A kor mozdulatlansága nem tette lehetővé számára, hogy ellentétes eszmei-ideológiai elemeire bontsa szét ezt az örökséget. Azt később majd a szegénylegények beszélgetését író s egyértelműen az úri Magyarország ellen forduló Ady

tak a meghitt, biztató, [illegible]
színek s a tiszta szerelmek. Érződött a népmesék — a nép örök igazsága: az élet szépsége, győzhetetlensége. „Világított este a szentjánosbogár" — ahogyan ő írta.

S ez a sajátos, a romantika gú-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Szabó Árpád

1972 FEB 19

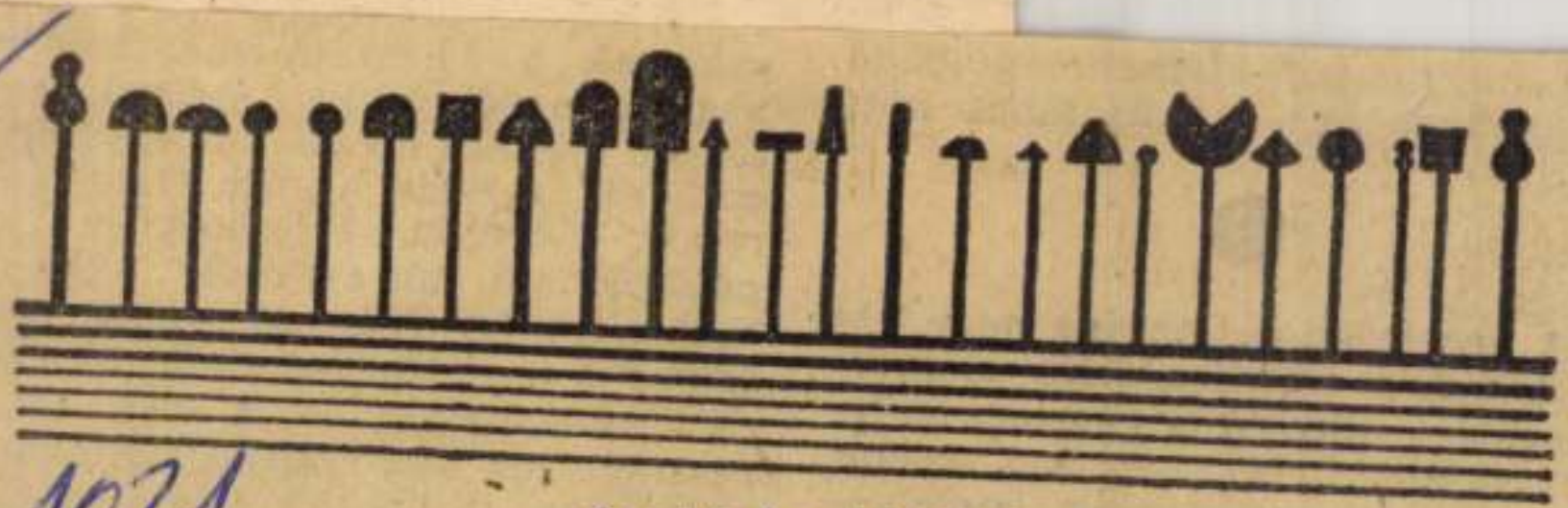

1021

Szabó Árpád: Sorban

SZABAD NÉP

A NEP KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

AUGUSTIN BUZURA: A KINTIEK. Regény. (Európa).

FRANCESCO PETRARCA DALOSKÖNYVE. Versek. (Európa).

JULIUS HORWITZ: A. N. NAPLÓJA. Dokumentumregény. (Kossuth).

CZIGÁNY GYÖRGY: ASZFALTFOLYÓK. Versek. (Magvető).

BÁLINT GYÖRGY: REJTSD EL AZ ÖRÖMÖD. Versek. (Szépirodalmi).

MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 JUL 6
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szabó Árpád

1021

Szabó Árpád rajza

NEMESKÜRTY ISTV

A VILÁGSZABA
KATONAVÉ

1849. október 6-án reggel fél hatkor, Aradon, a Habsburg cs. kir. haditörvényszék ítélete alapján főbe lőtték a magyar honvédhadsereg három tábornokát és egy ezredesét Kiss Ernő főhadparancsnokot, Dessewffy Arisztidesz hadtestparancsnokot, Schweidel

dó, kedvezően minősített császári-királyi hivatásos katonatiszt volt; a rangidős Kiss Ernő ezredesként, Aulich és Török alezredesként, Vécsey és Schweidel őrnagyként; a többiek, Kazinczy is — Lázár kivételével, aki 1848 tavaszán szolgálaton kívüli hiva-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 OKT. 5

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szabó Árpád

1021

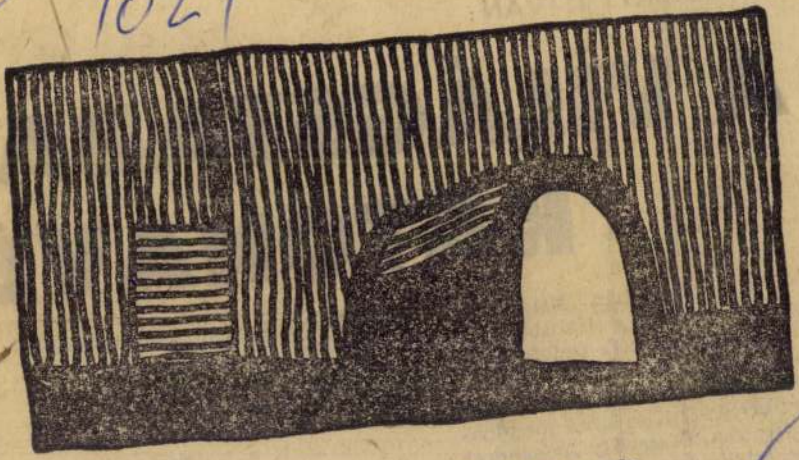

Szabó Árpád metszete

DÁS—

parancsolata

nak? 10. Síkra szálltam-e az igazságért?

Borotvált koponyák

Önmagában a program nem ad különösebb okot az ellenzésre, míhelyt azonban a történelmi háttér ismeretében nézzük, megérthetjük a japán oktatók riadalmát. A Tanaka-program igen sok ponton párhuzamos a régi császári nevelé-

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

JÓKAI MÓR: A BÜRTÖN VIRÁGA

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 1[illegible]-058, 33[illegible]-74[illegible], 340-726
1971 JUL 13

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szabó Árpád

TÁJ

1021

Szabó Árpád rajza

megvert" fiatalember. Az egyik-
en Johnny, a másikban Milton éli
t ugyanazt az undort, az esztéti-
us gyűlöletet. Ízlés és magatartás
lválaszthatatlan: a helytállást, a
átorságot, a magányos harcot is
sztétikai tiltakozásuk határozza
eg. Az ifjúfasiszták felvonulásá-
an az az elviselhetetlen Johnny
zámára, hogy a rezesbanda fals
angokat fúj. Ugyanígy berzenke-
ik egyik nácibarát iskolatársa el-
en, aki előtte ül, s izmos, korpá-
al teleszórt nyakszirtjét mutatja.

Az értelem megőrzésének igénye
emcsak Johnnyt és Miltont, ha-
em az írások hangját is jellemzi.
visszafogottság nem halványítja,
ıkább erősíti az indulatukat. „A
eranói temetőt telitalálat érte" —
vashatjuk a szikár kijelentést,
ely így folytatódik: „olyan, mint-
a földrengés lett volna, szétzúzott
remlékek, felszínre vetett kopor-
k, minden összevissza, egymás
gyén-hátán, egy nemrégiben el-
metett halott a sírjából kibukva
yenes felsőtesttel ül a földön."
z őrjöngő tömeg közé — mintha
llini filmesítette volna meg —
látogat a pápa. Talpig hófehér-
n, nagy fekete kocsiból lép ki,
int egy látomás. De a látomásos
pek mindvégig pontos, egyszerű
ndatokban élnek. Keserű józan-
g érvényesül a befejezetlen be-
jezésekben is. Csak egyetlen do-
g bizonyos: végül mindenki vesz-
s marad.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 AUG 10

Szabó Árpád

emléket idézze Veres Péte
Berda Józsefet, Bencét, a szerete

1021

Szabó Árpád rajza

2

rában, koldussorban lejzve be gazdag felfedezésekkel és veszélyes vándorutakkal teli, hányatott életét. „A lángelmék nem halnak meg soha — írja Alimzsanov. — A nagy mesterek, idők és korszakok sáncain át, újra meg újra visszatérnek közénk."

Rab Zsuzsa

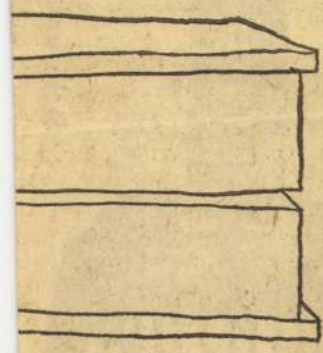

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szabó Árpád

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 SEP 29

1021

Szabó Árpád: Dísz

1973. SZEPTEMBER 29.

Szabó Árpád

A művész rajzát
Repr.

A kisméretü rajz
dulához.

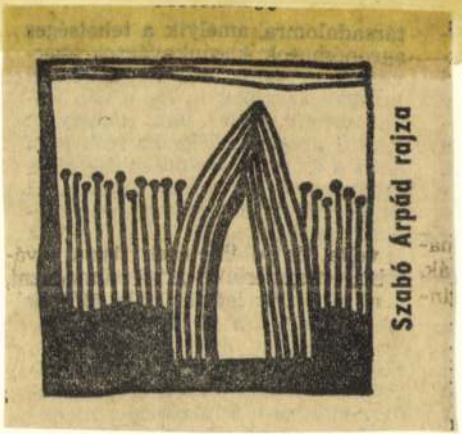

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 15.
XIX. évf. 46. sz. 2. lap.

Szabó Árpád, építész

A felszabadulás ünnepe előtt

Ybl Miklós- és Eötvös Loránd-díjasok

A realjovedelmek növekedé
tükröződik a kiskereskedelmi fo
galom bővülésében:

RGALOM ALAKULÁSA 1976-BAN
970-hez viszonyítva)

Kuba	Mongólia	Lengyelország	Románia	Szovjetunió	Csehszlovákia
104	105,7	113,2	108,6	104,6	103,7
200	142	185	161	142	135

lista világban továbbra is meg
levő válságjelenségeket. 1976-ba
csupán a három vezető tőkésor
szágban — az Egyesült Államok
ban, az NSZK-ban és Japánba
— 9,4 millió munkanélkülit ta
tottak nyilván, ezen belül az USA
ban 7,3 milliót, az NSZK-ban 1
milliót, Japánban pedig 1 millió.

-A felsz
Ybl – díjasok

5.

Nérszabadság, Bp. 1977. ápr. 1.

SZABÓ Árpád festő

Még látható: Szabó Árpád festőművész kiállítása a III. kerületi Lékay bíboros téren lévő plébánián július 20-ig. Ilse Wegmann bonni festőművész kiállítása a Budapest Galéria kiállítóházában (Bp. III., Lajos u. 158.) július 26-ig. — Palásti Erzsébet grafikusművész kiállítása a Duna Galériában (Bp., Pannónia u. 95.) július 12-ig.

Vasárnapi Hírek
1992. július 26

Gáspár Jenő, Gelléri
Gopcsa Katalin, Groó
Hegyesi Tibor, Henszl
Iván, Ignotus, Kabdeb
Keleti Károly, Kohlma
Lengyel Géza, Lőrincz
Mácsai István, Márkus
Molnár István, Mohol
Nádai Pál, Nagy Ignác
Neuberger Simon, Ondr
József, Pécsi József,
Rónai Dénes, Róth Lás
Sárffy Aladár, Siklós
Székely Aladaár, Szék
Tóth Béla, Vági Gábor
Veress Ferenc, Vydaré

Fodkon Zoltán
Fühof Sándor
Hajdú Lilián
Rényi Péla
Sebő Zoltán

SZABÓ Árpád festő

1994 **Május 2-án kedden** 17.30-kor az SZDSZ VII. ker. Dob u. 103. szám alatti székházában **Szabó Árpád** festményeinek tárlatát Geröly Tibor nyitja meg.

Szabó

Sz. 3. *Aurél*, festő és grafikus, * Győr 1888. A bpesti Képzőm. Főiskolán Balló Edénél, az Iparmüv. Iskolában Heibingnél és Mubitsnál tanult. 1913 óta tájképekkel szerepel a Műcsarnok és a Nemzeti Szalón tárlatain. 1932. gyüjt. kiállítása volt a

1230

Nemzeti Szalónban.

Gr. Gy. II. 486 l

években divatossá lett acélmetszet
mellékleteket,elsősorban divatképek
ad az előfizetőknek.Igy az Aurora
Kisfaludy Károly,amjd Bajza József
évkonyve réz- és acélmetszeteket,a
A folyóiratok leginkább divatképek
kedveskedtek az olvasóknak,amelyek
Perlaszka Domokos /Honderü,Pest,18
Életképek,Pest,1843-48./,Kohlmann
/Honmüvész,1833-37./,Karacs,stb.Ba
bás és mások,főként párisi rajzok
metszettek rézbe,illetve acélba.Eg
folyóiratok csak cimlapjaikon adta
allegóriku
többnyire klasszicizáló /Tudományo
Gyüjtemény,Pest,1817-41./,illetve
fametszetekben /Figyelmező,Pest 18
s csak elvétve közöltek külön bell
tett lapokon,inkább csak szakrajzo
mérnöki terveket,

Szabó Aurél
festő

l.

Grőri kiáll 1919 – 1929

47 l.

nem volt szükség. Gábor Andor kitünően tudott gyorsirni, ha a telefonnál volt, gyorsirással vette fel a leadott riportot. Nádas Sándor ezért szörnyen lenézte Gábor Andort, mert nem tudta sem elképzelni, sem méltányolni a sztenográfia-nyujtotta előnyöket. Kitünő fül és éles megfigyelés, jó memória és beretvaéles intelligencia: — ez kellett az akkori ujságiráshoz, ez tette feleslegessé az irógépet és a gyorsirást.

Természetes, hogy a lapzárta körül kolosszális iramban folyt a munka. Ha valamely esemény már délután egy és két óra között történt, annak ép olyan tökéletesen benne kellett lennie a lapban, minthogyha annak megtörténtét a kora reggeli órákban jelentették volna. Hajdu Miklós ilyenkor volt elemében. Ilyenkor kergette, ösztökélte, hajszolta az embereit, kormányozta a nyomdát, átolvasta a kéziratokat, megadta a főcimeket és az alcimeket, a leglázasabb munka között még eszébe jutott egy részlet, még hevenyében kiküldötte a helyszinre egy munkatársát, még elrendelt három-négy telefonbeszélgetést s az alig félóra

Ninon de L'Enclos arcképe
Fa, olaj, 28×21 cm. (39. szoba.)
Maszlaghy II., 257. szám.

NÉMETALFÖLDI, HOLLAND ÉS FLAMAND KÉPEK

CUYP, ALBERT (1620—1691) KÖVETŐJE
Tengeri kikötő
Jelezve lent jobbra: A. Cuyp.
Vászon, olaj, 66×83 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 437. szám.

FLAMAND FESTŐ, XVII. század
Patricius család
Vászon, olaj, 83×106 cm. (14. szoba.)
Maszlaghy II., 555. szám.

FRANCKEN, FRANZ (1542—1616)
Jézus születése
Fa, olaj, 49×36 cm. (44. szoba.)
Maszlaghy II., 202. szám.

HAANEN, REMY VAN (1812—1894)
Napkelte a svájci havasok közt
Vászon, olaj, 73×103. cm. (44. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 772. l. — Maszlaghy II., 124. szám.
Hága látképe

Szabó Aurél

festő

györi öszi kiáll 1931 -

cvód

Kató Sándor

Képzőművészeti Szemle

Györi Szemle

1932. 65. l.

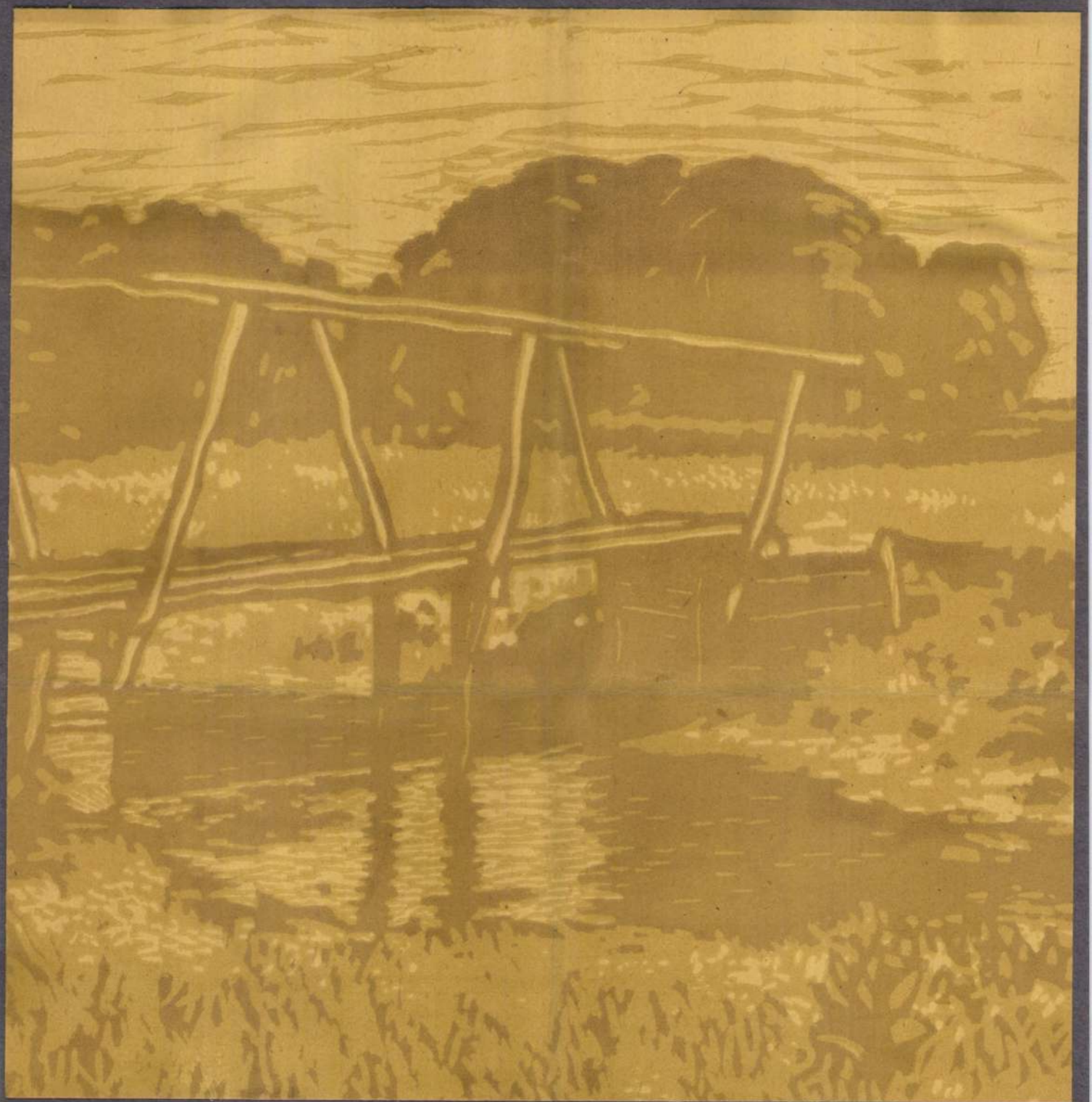

Linoleum-metszet Szabó Auréltól

(Szaktanár: Muhits Sándor)
Helbing Ferencz

25. tábla

Iparművészet
1911-12

Babó Aurél

Díszítő Művészet Linometszet Szabó Aurélitől

1914. 37.

Szabó Aurél

váltak népszerűvé a szemin
riumok, mert napi témákk
a gyakorlatban is hasznos
ható kérdésekkel foglalkozta

Akadtak persze kivétele
olyan párttagok, akik többsz
keresték a kibúvás lehetős
gét, mint a megjelenési
részvételi alkalmat.

— Elfogadhatatlan — sz
gezte le az egyik hozzászó
—, hogy mindig azo
a napon hozzák a t
zelőt, óvodába kell me
ni a gyerekért, amiko
oktatás, szeminárium van.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 19

Csepel

Szabó Attiláról

1021

Szabó Attila képei

A napokban ért véget a Radnóti Miklós Művelődési Házban *Szabó Attila* amatőr művész tárlata. Biztos vonalvezetés, szépen megkomponált színek és markáns jellemábrázolás fedezhető fel Szabó Attila képein. A bemutatott könyvillusztráció grafikák kevés vonással, de a lényeg megragadásával szolgálják az illusztrált irodalmi mű pontosabb megértését. Aktjaiban a női szépség sajátosan lágy vonásokkal jelenik meg. A kiállításnak megérdemelt nagy sikere volt.

Tárgy: Szabó Attila kiállítása a Magyar Műhely Galériában - 2007.03.13.
Feladó: magyarmuhely@frugo.docca.hu
Dátum: Thu, 8 Mar 2007 08:28:10 +0100
Címzett: <magyarmuhely@frugo.docca.hu>

A **Magyar Műhely Galéria**
szeretettel meghívja

Szabó Attila

FÖLÖSLEGES KÍSÉRLETEK

című kiállításának megnyitójára,
2007. március 13-án, kedden 18 órára.

A kiállítást megnyitja: **Aknai Katalin** művészettörténész
Beszélgetés a művésszel: tudományról, technikáról, és a selyemhernyó-tenyésztésről

A kiállítás megtekinthető: 2007. április 14-ig
munkanapokon 10–17 óráig

Az MMG támogatói:
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága, Nemzeti Kulturális Alapprogram, RÁCIÓ KIADÓ

MMG
Magyar Műhely Galéria
1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel./fax: +36-1-321-4757
www.magyarmuhely.hu

Magyarmuhely mailing list
Magyarmuhely@frugo.docca.hu
http://212.40.96.88/mailman/listinfo/magyarmuhely

1.2. rész	**Content-Type:** text/plain **Content-Encoding:** quoted-printable

Szabó Attila

KIÁLLÍTÁSOK A KISPESTI VIGADÓBAN

Meiszter Kálmán életműkiállítását február 10-én a zsúfolásig telt teremben dr. Losonci Miklós nyitotta meg. Méltatta sajátos színvilágát, mely méltán nyeri el a látogató tetszését. A tősgyökeres kőbányai festőművész zöldövezeti családi házának kertjében virító virágok jelennek meg csendéleteinek vásznain. Néhány képét egyéni módon szignózta – önarcképét festette a vászon jobb alsó sarkába. Az eredeti ötlet tetszett a kiállítást megtekintő közönségnek és dr. Losonci Miklósnak is.

Meiszter Kálmán 1951-ben kezdte meg főiskolai tanulmányait, Papp Gyula, Kmetty János, Barcsay Jenő és Bán Béla voltak a mesterei. Korábban – a sörgyári képzőművészeti szakkörben Tar István szobrászművész és Varga Magda festőművész tanította a művészetek ismeretére.

A megnyitóünnepség közönsége nagy tapssal jutalmazta Sellei Zoltán farsangot idéző versösszeállítását és a születési jubileumát ünneplő kiállítót úgyis, mint az egyesület másfél évtizedes tagját, a már évenkénti – hagyományos – nyári kerti találkozók szervezőjét, melyekkel jelentős szerepet vállal a baráti kapcsolatok megteremtődésében, a közösségi szellem erősödésében.

Szabó Árpád fiatal ember, jóval harminc alatt. Első önálló tárlatát három évvel ezelőtt egyesületünk rendezte a Boldog Özséb plébánia hittantermében három évvel ezelőtt. Talán egy éve annak, hogy az SZDSZ VII. kerületi székházában mutatkozott be. Ha összehasonlítjuk kiállításait, jól látszik Szabó Árpád útkeresése. Első tárlatán szinte fényképszerű munkáit láthattuk, ezek rajzkészségéről, példás türelméről győztek meg a látogatót. A mostani kiállítás meghökkenti azokat, akik végigkísérték néhány éves pályafutását. Rövid ez a magyarországi festőút, hiszen 1990-ben települt Magyarországra. Szatmárnémeti tanulmányait nálunk önképzőkörökben folytatta. Kispesti kiállításán a színek vibráló kompozíciója és a gyász rendhagyó — kobaltkék színű — megjelenítése keltette föl a tárlatlatogatók érdeklődését. A gyermekkor élményeiből táplálkozó ihlet teszi ígéretessé Szabó Árpád festészetét.

Kacagó Kispest. Február 17-én a Kispesti Helytörténeti Gyűjteményben őrzött válogatott karikatúrákat, valamint **Kaspari János, Rózsahegyi György, Szeleczky József** és **Varga László** rajzait láthatta a kiállítás megnyitására összegyűlt népes közönség. **Fráter Zoltán** irodalomtörténész korabeli dokumentumokra alapozott, szellemes bevezetője után **Katona Áron** Sándor szólította "ceruzához" a festőket, grafikusokat, hogy a közönség soraiban — elsősorban a kerület képviselőtestületének tagjai közül — akiket ötletesen egy mosolygó arc jelölt — válasszanak maguknak modellt. Sok arc került a papírlapokra a színházteremben, ahol külön zenei műsor is szórakoztatta azokat, akik az eredményre vártak. A Kispesti Centrum Áruház és az Európa Könyvkiadó jóvoltából a kiállítók és a rajzolók — **Barna András, dr. Gomola György, Hajtun Klára, Jáki Ferenc, Juhász Erika, Orosz László és Pintér István** — ajándékban is részesült.

Gergely Mihály az együttmunkálkodás jó példájaként értékelte e rendhagyó programot, mely kellemes órákat adott a megjelenteknek és gazdagította a helytörténeti gyűjteményt.

A jó szervezés elsősorban a Kispesti Vigadó két lelkes dolgozóját, **Varga Máriát** és **Siklós Zsuzsát** dícséri. E sorok írója külön köszönetet mondott az önkormányzati képviselők megkülönböztetett érdeklődéséért, **Zupké Gábor** polgármesternek gratulálva képletesen egy Osváth Miklós akvarelljeivel díszített falinaptárt ajándékozott.

HÍREK

— **Urbán L. Valéria** kiállítását a Nagy Balogh János teremben dr. Jáki Ferenc nyitotta meg, melyet március 1-ig tekinthetnek meg az érdeklődők.

— **Benkő Lászlo** festőművész képeiből a Kemenesaljai Művelődési Központban rendeztek kiállítást.

— **Domokos Géza** festményeinek tárlatát a Rátkai Márton Klubban március 3-ig láthatják az érdeklődők.

— Az Állatorvos Képzőművészek az elmúlt két-három esztendőben Budapesten és valamennyi megyeszékhelyben bemutatkoztak. Vándorkiállításuk utolsó állomása Miskolc volt. Minden tárlatnak részese volt **dr. Bándy Müller Pál** tagtársunk is.

— **Körtvélyessy Magda** festményei március 18-ig tekinthetők meg a Pince Galériában (IX. Mester utca 5.)

— Szemben a halállal címmel **Tóth Árpád Ferenc** újabb verseit jelentette meg a kőszegi De COLARES alapítvány.

— **Bozsó János** festményeinek tárlatát február 13-án az Átrium Hyatt szállóban Bayer Ilona ajánlotta az érdeklődők figyelmébe.

— Eszmei és formai azonosságok Batsányi János "A látó" és Petőfi Sándor "Egy gondolat bánt engemet" című verseiben március 8-án, 16,30-kor, az ELTE Pesti, Barnabás u. 1. sz. alatti helyiségében tart előadást **Nagy József** ének és zongoraszóló betétekkel.

— **Korponay Margó** festményeiből január 19-től február 28-ig Egerben, a Bródy Sándor megyei könyvtárban rendeztek kiállítást.

— A Gödi Művelődési Házban nagy sikerrel rendezték meg **Antal György Bálint** és **Kovács Géza** szerzői estjét, ahol Sellei Zoltán is szerepelt.

— **Nap sugarait gyűjtöm** címmel jelent meg **Hetényi György** verseskötete. Korábban **Eső májusban** (1989) és **A hársfa dala** (1991) címen jelentek meg írásai. Gyermekversei A tiszta ég alatt kötetben az év tavaszán látnak napvilágot.

— Az Egészségtudomány című szaklap 1994. 4. száma **dr. Szemenyei Klára** grafikáival jelent meg.

– **A szegénység fénye** címen 1994. végén megjelent **Kántor Zoltán** könyve a Váci Mihály Irodalmi Kör Nyíregyháza Kidónál. A Bányaipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége saját alapítású nívódíjával jutalmazta a szerzőt.

Az egyesület elnöksége nevében a főtitkár levélben köszöntötte:

Kun Zsigmondot 102., Závori Zoltánt 89., Benke Istvánnét és Bognár Sándort 80., Brandt Jánost, Lászlóffy Árpádnét, Varsányi Pálnét 75., dr. Désaknai Máriát, dr. Éber Antalnét, Gomola Józsefet, Hegyesi Istvánt, Szabadiné Sinkó Ilonát, dr. Temesi Jánosnét 70., Nagy Imrénét 65., Borgulya Mártonnét, Horváth Józsefnét, Juhász Jenőnét, Mojarcsik Jánost, Tiszttartó Edithet 60., Putics Miklósnét 55., Kommendák Évát, Nádor Dénest, Takács Istvánnét 50., Bíró Endrénét, Bolacsek Lászlónét, Gombos Ferencet, Hengl Lászlót, Vágó Anna Máriát 45., Majtényi Sándort, Torma Líviát 35., és Offenbacher Ferencet 25. **születésnapján.**

Az 1995. évi igazolványokat májusban kapják meg tagtársaink!

HUSZONKÉT ÉVES AZ EGYESÜLET

Az 1973. április 5-én alakult Művészetbarátok Egyesületének évfordulójára ünnepi műsorral emlékezünk a Gutenberg Művelődési Otthon színháztermében **április 5-én, szerdán 17,30-kor.** A műsorban fellépnek:

Bánffy György, Bakó Márta, Béres Ferenc, Bodor Tibor, Czenke Csaba, Géczy Dorottya, Hegedűs Valér, Kalmus Péter, Kassai Franciska, Keres Emil, Lipcsey Edit, Sellei Zoltán, Szalma Ferenc, Tilly Gabriella és Végh Gusztáv.

Programok

Szerdánként 17.30-kor a TESZ Szoboszlai utca 2. szám alatti székházában.

Március 1-én – Szindbád búcsúja – Érintéseim. Cecei-Horváth Tibor szerzői estje. Házigazda Király Lajos

Március 8-án – Szabó Dezső újabb föltámadása. Dr. Petővári Ágnes előadása.

Március 22-én – Párizs és Rodin. Dr. Szemenyei Klára vetítettképes előadása.

Március 29-én – Csak a hittel ... Végh Gusztáv előadói estje. Házigazda Király Lajos.

Köszöntjük a 103. évébe lépett Kun Zsigmondot.

Április 12-én – Martsáné Szűcs Ilona éremművészete. Kratochwill Mimi vetítettképes előadása. **Költészet Napja.** Megemlékezés Fenyves Mária Annunciáta rendezésében.

Április 19-én – A népdaltól a magyar nótáig. Házigazda Heil Edit.

Április 26-án – Fénypásztoros éjszakán. Szélcsikó. Bemutatjuk Rédai Gábor két verseskötetét. Házigazda Baktai Faragó József.

Nyíregyházán

a helyőrségi Művelődési Központban (Színház utca 2.)

Március 9-én, csütörtökön 17,30-kor **Mózestől Mária Teréziáig.** Fejezetek a boszorkányság történetéből. Előadó dr. Jáki Ferenc (A január 12-én – hóvihar miatt – elmaradt előadás).

Április 13-án, csütörtökön. **A szegénység fénye.** Kántor Lajos szerzői estje. Bemutatja: Madár János. Házigazda: Horváth Jánosné.

Kiállítások

Március 2-án, csütörtökön 17,30-kor a Nagy Balogh János kiállítóteremben, (XIX. Ady E. út 57.) *Fekete Mária* festményeinek tárlatát Geröly Tibor nyitja meg.

Március 4-én, szombaton 17,00 órakor Tiszaalpáron *Jáki Ferenc* kiállítását dr. Gomola György nyitja meg.

Március 4-én, szombaton 20 órakor a Lakiteleki Népfőiskolán *Berecz Antal* Németországban élő festőművész tárlatát dr. Losonci Miklós nyitja meg.

Március 5-én, vasárnap 15,00 órakor az Üllői Harmónia Zeneiskolában (Pesti út 53.) *Gálfy-Bódi Tamás* linómetszeteinek tárlatát Geröly Tibor nyitja meg. Házigazda: Pectolné Kiss Melinda.

Március 5-én, vasárnap 17,00 órakor a Gellért Szálló Goblein termében *Károly Éva* kiállítását Szinetár Miklós nyitja meg. Közreműködik: Béres Ferenc, Bánffy György, Hegedűs Valér, Mohai Gábor és Tilly Gabriella.

Március 6-án, hétfőn 15,00 órakor az Örökmozgó Könyvtárában (Erzsébet krt. 39., Dob utca sarkán) *Juhász Erika* tárlatát Pogány Ö. Gábor nyitja meg.

Március 6-án, hétfőn 18,00 órakor a Magyar Honvédség Művelődési Házában (XIV. Stefánia út 34.) *Orsovai Valéria* és *Schrancz Lajos* kiállítását dr. Aradi Nóra nyitja meg. A tárlat március 20-ig naponta 13-tól 18 óráig tekinthető meg.

Március 9-én, csütörtökön 16,00 órakor a Hotel Mercure (volt Penta — I., Krisztina krt. 41-43.) *Török János* naiv festő kiállítását dr. Selmeczi Kovács Attila ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

Március 10-én, pénteken 17,00 órakor a Józsefvárosi Galériában (VIII. Nap u 1.) *Martsáné Szűcs Ilona* életműkiállítását Csécsei Béla polgármester nyitja meg.

Március 11-én, szombaton 16,00 órakor a Virányosi Közösség Házban (XII. Szarvas Gábor u. 8/c) *Tóth Ferenc* Emberek, tájak című tárlatát Geröly Tibor nyitja meg. Közreműködik: Békés Attila.

Március 15-én, szerdán, 15 órakor a Kispesti Vigadóban (XIX. Fő u. 22.) *Tömösváry Aranka* életmű kiállítását Geröly Tibor nyitja meg.

Március 16-án, csütörtökön 17,30 órakor a Pataky Művelődési Házban **Évfolyamtársak** címmel *Brankovics Éva, Furlán Ferenc, Gerő András, Kőhegyi Gyula, Pope Kornél* és *Veres Miklós* kollektív tárlatát Kádár János Miklós nyitja meg. (A kiállítás április 9-ig tekinthető meg.)

Március 20-án, hétfő 17 órakor a József Attila Művelődési Központban *Szalkári Rózsa* művésztanár és tanítványai: Beszédes Zsolt, T. Lukács Ágnes és Pintérné Kiss Éva kiállítását dr. Treiber Pálné nyitja meg. Közreműködik: Fábián Ágnes és Fábián Ákos.

Március 24-én, pénteken a CSILI-ben (XX., Nagy Győri István utca 4-6.) *Heil Edit, P. Baranyai Stefánia* és *Pintér István* kollektív tárlatát Béres Ferenc nyitja meg. Közreműködik Balázs Gyula, Hegedűs Valér, Mészáros Tivadar és Lipcsey Edit.

Március 27-én, hétfőn 17,30-kor a Művészetbarátok Galériájában (VII. István utca 42) **Szabadiné Sinkó Ilona** aranytűhímző tárlatát Gergely Mihály nyitja meg,

Március 31-én, pénteken 17,30 órakor a Nagy Balogh János kiállítóteremben (XIX., Ady E. u. 57.) *Tiszttartó Edith* tárlatát Geröly Tibor nyitja meg.

Április 3-án, hétfőn 17,30-kor az SZDSZ Dob u 3. szám alatti székházában Hajtun Klára kiállítását Geröly Tibor nyitja meg.

Április 7-én, pénteken 15,00 órakor a Pécsi Helyőrségi Művelődési Házban *Karsai Csaba* festményeinek és Orsai Gábor szobrainak tárlatát Heil József nyitja meg.

Április 9-én, vasárnap 16,00 órakor a Boldog Özséb templom hittantermében (III. Lékai bíboros tér) **Göböly József** és **Körtvélyessy Magda** tárlatát Geröly Tibor nyitja meg.

Április 20-án, csütörtökön 17,30-kor a Neumann János Számítástechnikai szakközépiskolában (XIV., Kerepesi út) *Kósa Bálint* erdélyi fametsző kiállítását dr. M.Kiss Pál nyitja meg. Közreműködnek az iskola irodalmi színpadának tanulói.

Kirándulások:

Március 3-4-5-én (péntek-szombat-vasárnap) *Kecskemét, Lakitelek, Kiskunsági Nemzeti Park, Holt Tisza, Tiszaalpár, Üllő.* Indulás különjáratú autóbusszal 3-án, 11 órakor a Szabadság térről, érkezés 5-én, vasárnap ugyanide, kb. 19,00 órakor.

Részvételi díj 3000.-ft. A csoportot vezeti: Geröly Tibor.

Március 26-án, vasárnap *Szentendre.* Indulás a Batthyány tér HÉV végállomásáról 9.10 kor. Találkozás a szerelvények faránál 9.00 órakor Program: A Kovács Margit és a Barcsay Múzeum megtekintése. Látogatás a falumúzeumban. Tervezett visszaindulás a Szentendrei HÉV végállomásról 17 órakor. Költsége: Nyugdíjasoknak 150, aktívaknak 300.-ft. Az utazás költségét mindenki külön fedezi.

A jelentkezők – a részvételi költség befizetése után – részletes programot kapnak. Programszervező és házigazda D'André Etelka.

Egyéb rendezvények

Március 3-án, szombaton, 15 órakor látogatás Bozsó János kecskeméti műtermében (Klapka u. 34.)

Március 3-án, pénteken 19,00 órakor Lakitelken: Így született a Népfőiskola. A kötetlen beszélgetést vezeti Lezsák Sándor.

Március 4-én, szombaton 10.30-kor a Lakitelki Népfőiskolán: **A civil szerveződések szerepe a magyar kultúra hagyományainak, értékeinek őrzésében.** Bevezető előadást tart Gergely Mihály.

Március 8-án, szerdán 18 órakor a Kispesti Vigadóban (XIX., Fő utca 22.) a Fórum Alapítvánnyal közös rendezésben: **"Ki-ki lelke szerint"** címmel Pribojszky Mátyás szerzői délutánja. Közreműködik Petrozsényi Eszter és Bujdosó Attila. Házigazda Dr. Balatoni Péter.

Április 11-én, kedden, 17 órakor a Magyar Nemzeti Galériában Tarjáni Sinkovics Jenő köszöntése 100. születésnapján. A grafikusművész munkásságát méltatja Zsákovits Ferenc, az erre az alkalomra kiadásunkban megjelenő kismonográfia szerzője. Házigazda: Vajna Márta, a Galéria Baráti Körének vezetője.

Szombatonként 15,00 órakor a XIII., Dagály u. 9. szám alatti könyvtárban.

Március 11-én, Fecskeének. Porubszky Ildikó verseskötetének bemutatása.

Március 18-án, Öt éves a Lant című irodalmi folyóirat.

Március 25-én, Ács Ferenc Keresztvitel című Biai Kálvária sorozatból készült kiadványt dr. Gomola György mutatja be.

Április 1-én, Nap sugarait gyűjtöm. Hetényi György új verseskötetének bemutatása.

Április 8-án, Hegedűs Valér koncertje.

Április 15-én, Költészet Napi irodalmi műsor.

Április 22-én, Szabó Éva irodalmi délutánja.

Április 29-én, Kollektív tárlat. — A tavasz színei címmel. A kiállítást Geröly Tibor nyitja meg, melyet irodalmi műsor követ.

A Dagály utcai rendezvények háziasszonya Fenyves Mária Annunciáta.

Gyászhírek

Csonka Gyula (Mosonmagyaróvár) 65., Kőváriné Beke Judit 71., Koncz Zoltán (Újfehértó) és Szalatnyay József 80. évében elhunyt. Tagtársaink emlékét kegyelettel megőrizzük.

Ügyelet

Láng Miklós március 14-én, 28-án, április 4-én és 18-án, 10-től 11 óráig, Heil József március 13-án és április 3-án 14-től 18 óráig, Fenyves Mária Annunciáta március 6-án és április 3-án 16-tól 18 óráig. Geröly Tibor március 6-án 13-tól 15 óráig ügyeletes.

MŰVÉSZET ÉS BARÁTAI
A Művészetbarátok Egyesületének lapja

Megjelenik kéthavonta.
Felelős kiadó: GERÖLY TIBOR
Szerkesztőbizottság:
GERGELY MIHÁLY felelős szerkesztő
KIRÁLY LAJOS, LÁNG MIKLÓS
Szerkesztőbizottság és kiadóhivatal:
1078 Budapest, VII., István út 42.
Telefon: 122-6926
Szerkesztőségi órák azonosak a programunkban közölt ügyeletek idejével.
Készült: 1.200 példányban
a BÍRÓ family Kft nyomdaüzemében
Felelős vezető: Bíró Endre

Szabó Árpád festő

kus egyikről sem
vállalnia kell érte az
gyűlöletet és az esetl
nyokat; csakis így ke
a „kritika-allergiá"-t.
föladata: szubjektivitá
ben, objektivitás az

Persze, a legértőbb, szellemileg legérzékenyebb és a leginkább objektivitásra törő kritikus is tévedhet. De véleményét nem rejtheti véka alá.

Kosztolányi Ádám

★

Szeretem olvasni a kritikákat. Szükségem van reájuk.

tika hiánya önelégültté
langyos tespedésbe taszíthatja,
ahonnan nagyon nehéz kikászálódni. Pedig népünk egyre műveltebbé válik, ennek megfelelően igénye is növekszik. Többet, jobbat kíván a művészetektől. Itt találkozik a kritikus igényes, lelkiismeretes munkája a közönség kívánságával, amely végső soron a művész érdekét is szolgálja.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 MÁR 16

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szabó Árpád

1021

Szabó Árpád metszete

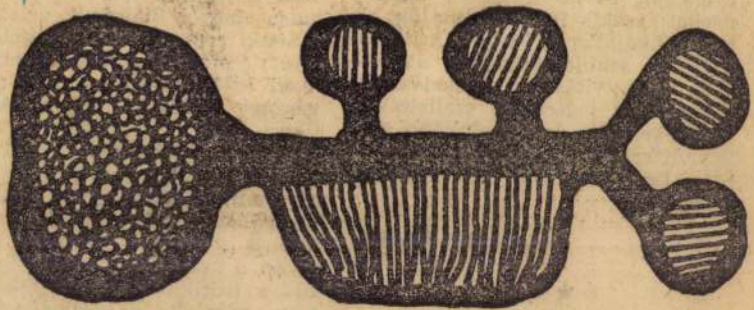

DO

-STÚDIÓBAN

amelynek
ző műfajú
erű-tudomá-
Nagy István,
meg a ma-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 SEP 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Szabó Árpád

1021

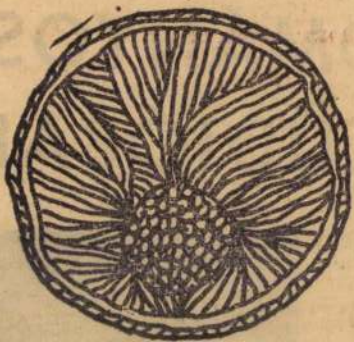

Szabó Árpád metszete

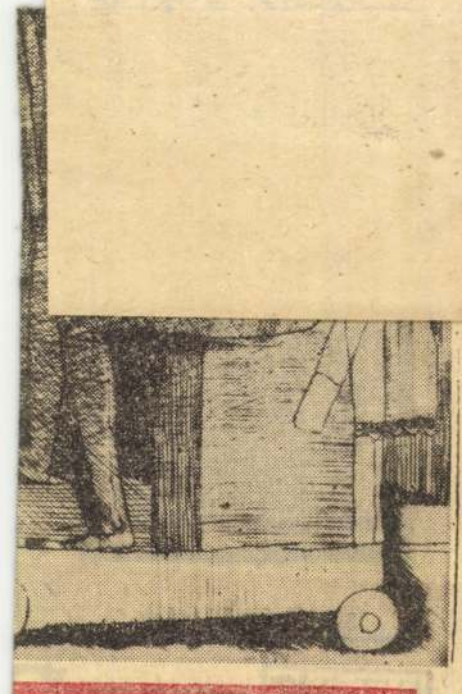

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 JUN 21

Szabó Árpád

M. B.

1027

Szabó Árpád rajza

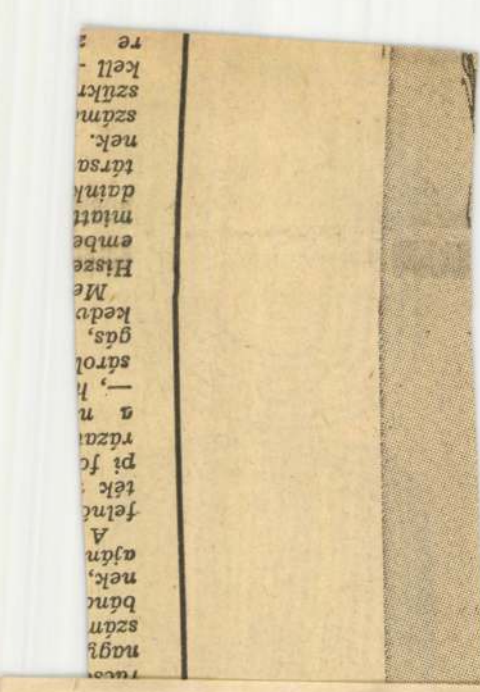

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 DEC 23

Szabó Árpád

1021

Szabó Árpád rajza

árja
it a

US

si Áruház

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

Szabó Árpád

1973 JAN 5

1021

SZABÓ ÁRPÁD
RAJZA

keretében a 20 p
tízperces pihen
majd befejezésül
nyi izomlazító t
tokat végzek. I
töltök a laborató
könyvtárban".

1930-ban lépett
részethez. 1933-b
ban látott első í
alattjárót. Hama
gadta a képzeletét az új kí-
sérletezési lehetőség, és három
évvel később már maga is le-
merült a tengerfenékre. A
Cousteau-csoport 1950-ben kez-
te meg szervezett tevékenysé-
gét. 1955-ben „A csend világa"
c. filmjével elnyerte az Os-
car-díjat. Úgy vélekedik ezek-
ről a dátumokról, mint életé-
nek sorsdöntő fordulópontjai-
ról. És a házasság, a feleség, a
gyermekek?

Cousteau nagyon szereti a munkáját, sohasem gondolt ar-ra, hogy felhagy a kutató-munkával, visszavonul vagy kinevezi utódait. „Nagyon re-mélem, hogy egy expedíció során ér utol a halál, vagy legalábbis akkor, amikor is-mét szemem elé tárul a cso-dálatos tenger alatti világ. Sohasem vonulok vissza. Sze-retnék egy alapítványt meg-teremteni, amely a későbbiek során továbbfejleszti módsze-reimet, és nélkülem is diadalra juttatja elképzeléseimet. Ezek azonban még távoli ter-vek."

Kutató és felfedező tevéken-sége mellett Jacques Cous-

Ady így ébresztette valaha, s most, születésének második centenáriumára készülődve is ez az igény és ez a mérce: vi-olaszagot szedegető, bársonyos szárnyú szép szavak dicsérjék.

Debrecenben elsősorban. De a város csak helyszín: az or-szág szava szólal meg ott, hi-szen a költő Debrecen fia volt, s nemcsak születés szerint. Szoros, bár ellentétekből szőtt viszonyban élt holtig a város-sal, elszakíthatalan attól az emléke is.

„Költő hazája széles nagyvi-lág" — igaz, a képzelet a vég-telenbe vágyik. Az övé is bé-kóborolja az egész glóbust, (*„Víg borzadással jártam el a görög / Szépségek és a római nagy világ / Pompás maradvá-nyait, s ezeknek / Sírja felett az olasz negédes / Kertjébe szedtem drága narancsokat / A franc mezőket láttam; az Al-bion / Barlangiban s a német erdők / Bérceiben örömöt ta-láltam"*/, maga azonban nem lép túl a honi tereken álom marad a világ, melynek csak szellemi hatásait fogadja, s

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 14

Dolgozók Lapja Komárom

Ősz-Szabó Antónia iparművész

1021

Aquincumi porcelángyár

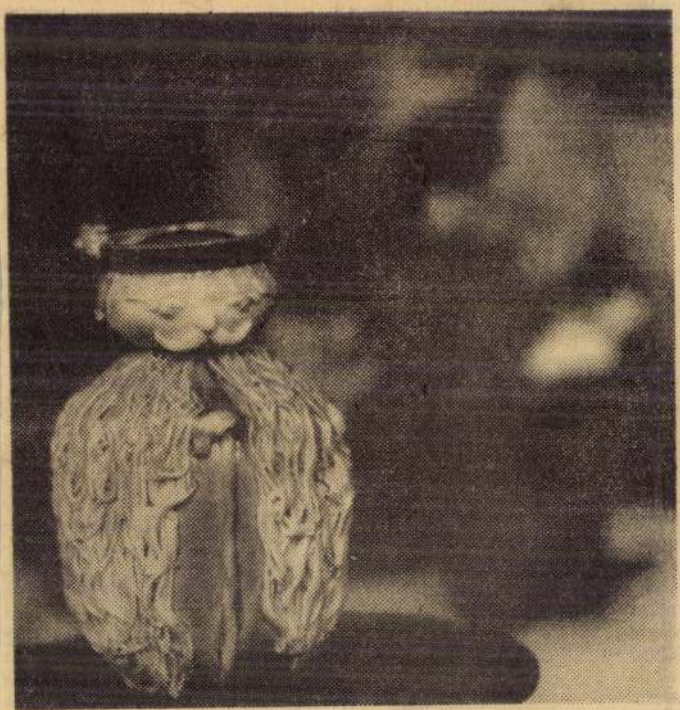

1853-ban alapították a Fővárosi Művészi Kézműves Vállalat Aquincumi Porcelángyárát. A gyár kézi korongozású és festésű díszműárukat készít kis sorozatban. Képünkön: Ősz-Szabó Antónia iparművész által alkotott juhászfigura. *(MTI Fotó Bara István — KS)*

K

ténelmi játszótér

jának gyönna a vizsgálati fogság mozdulatlan hetében. A másikat a per fiatal kommunista ügyésze tartja kezében, mintha magánemberi naplót vezetne ő is, mert nem elégszik meg azzal, hogy vádol, *érteni* is akarja a vádlottat. A harmadik tükör az író kezében van, mintha a cselekvéstények képeit akarná rávetíteni a személyességtől kissé elpárásodó másik két tükörképre — a hiteles képmást ennek a montírozás-technikának kell végül is kirajzolnia

ez érdekelte, hát szándékosan műveltebb, okosabb, érzékenyebb — ha úgy tetszik: rokonszenvesebb — típust helyezett bele az ismert mozgástérbe: vajon ez a típus is ugyanazt a pályát futja-e be a meghatározott térben, amit a valóságos miniszterelnökök befutottak? Még azt a lehetőséget is megadja modell-miniszterelnökének, hogy tiltakozhassék az „embertelen" megoldások ellen," hogy ne tudjon a deportálások megkez-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1973 OKT 27

Szabó Árpád

1021

M

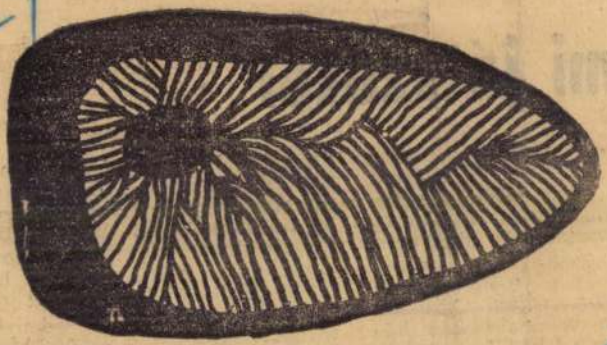

Szabó Árpád metszete

Film

GALSAI PONGRÁC:

Támaszkodó

Szabó Aurél 1888. január 6-án született Révfaluban. Győrött járt középiskolába, majd a Képzőművészeti Főiskolára került, ahol Balló Ede tanítványa volt. Grafikát az iparművészeti iskolában Helbing Ferenctől és Muhits Sándortól tanult. Rajztanári állást vállalt.
1913-ban állított ki először a Téli Tárlaton. Többször szerepelt a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon különféle kiállításain. 1932-ben Borsos Miklóssal együtt mutatkozott be. 1927–1935 között rendszeresen megjelent műveivel a győri tárlatokon is. A helyi kritika minden esetben elismerő szóval értékelte tehetségét, bemutatott festményeit, pasztelljeit és rajzait. A háborúban munkáinak nagy része elpusztult vagy elkallódott.
Az Iparművészeti Főiskolán volt könyvtáros, majd kollégiumi gondnok. Nyugdíjas korában keveset festett, csak virág- és természetszeretete maradt lankadatlan. 1964. április 6-án hunyt el. A farkasréti temetőben nyugszik.
A művész nyomainak felkutatásában nagy segítséget kaptunk dr. Halmi Dénesnétől és barátjától, Borsos Miklós szobrászművésztől. Sógornője, özv. Szabó Dezsőné műveinek megszerzésében volt lelkes, önzetlen támogatónk. A Xántus János Múzeum nevében hálás köszönetünket fejezzük ki értékes munkájukért.

Sikátor

Fekvő akt

Jámbor öreg

Tájkép

Rendezte: Salamon Nándor
Fotó: Horváth Gabriella
Szerkesztette: Élő Zsuzsanna
Felelős kiadó: Dr. Dávid Lajos
Széchenyi Nyomda, Győr 79.9834 — Fnyv. Horváth Imre igazgató

Szabó Aurél emlékkiállítás 1979

Meghívó

A Xántus János Múzeum tisztelettel meghívja Önt a Szabó Aurél emlékkiállítás ünnepélyes megnyitójára

Borsos Miklós
Kossuth-díjas szobrásznak,

a művész egyetlen élő barátjának visszaemlékezését elmondja
SALAMON NÁNDOR
művészettörténész

1979. január 18-án délután 17 órakor

A kiállítás megtekinthető:
1979. március 18-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Szabó Aurél, [ ]

● MA NYÍLIK. Győrött, a Xantus János Múzeum képtárában Szabó Aurél emlékkiállítást, a sárvári Nádasdy-várban Vattay Elemér gyűjteményes kiállítását, a miskolci József Attila könyvtárban Stettner Béla grafikusművész kiállítását nyitják meg ma.

– Ma nyílik

8.

Esti Hírlap, Bp. 1979. jan. 18.

Szabó B.

Stögermayer Alajos:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Simára lefésült rövid hajat, bajuszt és kecskeszakált hord. Ingének s széles hajtókájú kabátjának gallérjá lehajtott, keskeny nyakkendője csokorra van kötve s mellénye kivágott. Felirataí a kéz alatt két sorban:

„Stögermayer Alajos
nagy vendégfogadós Miskolczon."

alól balra: „Kiadta Vereby Soma"
s a jobb karnál tükör irással: „Szabó B."

Könyomat, az alak nagysága 17.2 c/m.

Ltsza 7781 (chinai papiroson)

109/93 № 52.

K. Szabó Balárs

farekas Merőtúr
erüsthossorus

l.

Ladányi II.

216. l.

Szabó Balázs

Beszélek egy rendőrrel is, akit több társával felsőbb hatósága küldött ide. *Szabó* Balázs 3-ad osztályú felügyelő az ötödik kerületi 26-os őrszobán. A RAC-kiállítás érmét nyerte el.

— Festő szeretne lenni?

Összecsapja a bokáját:

— A jövő titka...

— És otthagyná a rendőrséget?

— Minek?

*

Női arckép

(Szabó Balázs rendőrfelügyelőhelyettes rajza)

Bodó Béla: Kalaur, szerelő, rendőr a tárlaton. Pesti Napló 1935 ápr. 28. fordítás

RUSÍTÓ ÜZEME * SOVÁROS

A Beszkárt festőiskolá-
jában Tihanyi János Lajos-
nál tanult festeni.

KÖZSÉGI ÉLELMISZERÁRUSÍTÓ ÜZEME * SOVÁROS
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS

...enné ...ságot

maga is a nagyobb összeget, vagy visszalép az újonnan érkező javára. Vagyis az MLSZ és a csapatok nem kötelezik el magukat három évre, hiszen menet közben is lehet változtatni – ki tudja, hátha két év múlva sok milliárdot ér a hazai bajnokság –, de az UFA számításában is van ráció, mert körön belülre kerül, és a folytatásban már lépéselőnye van a többi céggel szemben.

Érdekes ekkora bizalmat látni a magyar futball iránt. Hogy mindenki megtalálja a számítását, már csak az kell, hogy a mostaninál azért piacképesebb termék legyen ez a labdarúgás.

Értesülésünk szerint az MLSZ és a csapatok kedden döntenek az ajánlatokról – mert több is van –, a szerződést aláíró Football Duóban 46 százalék tulajdonrésze van az MLSZ-nek, 50 százalék a hivatásos ligának, és négy a Bodnár vezette HTD Kft.-nek. Az aláíráshoz mind a három tag egyetértése szükséges.

• Kósa Tamás

Kispályások

Labdarúgó BEK-et rendez a Borsodi Sörgyár és a Média-

Ma örökrangadó a Hungária körúton

Hózáporra gólzápor

A visszatérő tél csak az első félidőnek ártott a 22. futballforduló debreceni nyitó mérkőzésén, amely újpesti győzelemmel ért véget.

Debrecenben a meccs előtti havazás fehérré tette a játékteret, amelyen az Újpest vendégeskedett. A lilák a háromcsataros szisztémát választották, a támadó szellem azonban csak elméletben létezett, kezdettől a DVSC igyekezett kapuja elé préselni vendégét.

A pályán feszült volt a hangulat, Szabó Zsolt játékvezető zsebében nem tudott megmelegedni a sárga lap, és az összbenyomást csak tovább rontotta a lelátók kórusainak alpári hangneme.

A második félidőre megjött a tavasz, és az évszak divatja alighanem a hosszú sarkos gól lesz, mert a debreceni Sabo jobbról, utána az újpesti Kovács jobbról és Tóth N. balról lőtte ki a túlsó sarkot, míg Böör balról egyenlített hasonló módon. A 90. percben az újpesti Waltner átemelt a kifutó kapus fölött, és a rendhagyó gól az Újpest némiképp szerencsés győzelmét jelentette.

Újpest–DVSC 3–2. Debrecen, 4000 néző. Góllövők: Kovács Z. (55.), Tóth N. (59.), Waltner (90.), illetve Sabo (50.), Böör (61.)

Szigorlat előtt az FTC

lenfél egymással szerdán a kupában.

Mucha József, a Fradi edzője végignézte a találkozót, és a látottak azt erősítették meg benne, hogy két jól menedzselt, szerkezetileg kiválóan összerakott együttessel kell szembenéznie csapatának. Az MTK a hazai környezetben hozta az ellenfelet szinte állandó nyomás alatt tartó támadó futballját, és a dunaújvárosiak is azt mutatták idegenben, ami az Üllői úton is várható lesz tőlük: biztonságos védekezésből induló gyors kontrajáték. Mucha szerint, ha minden meccs vizsgának számít, akkor a mai örökrangadó, illetve a listavezető elleni – szigorlat lesz. „Most mérhetjük majd le igazán – mondta –, hol tartunk. Noha nem úgy tekintünk a találkozóra, hogy most vagy soha, a játékosokon érzékelhető a rangadók lélektani terhe."

A ferencvárosiak közül Földvári három sárga lapja miatt nem játszhat, Horváth P. sérült, Kriston és Kovács B. beteg volt a közelmúltban, Váczi is kihagyott, de ma már Mucha szerint erősebb a keret, mint az ősszel volt, szükség esetén rendelkezik kiváló helyettesekkel. Ezzel együtt az őszi szigorlatok sem hoztak kudarcot, az MTK-t 1–0-ra verte az FTC, Dunaújváros-

Szabó Barnabás

Magyar Hírlap
2000. III. 18

KRÓNIKA

A legjobb sajtófotók

Szabó Barnabás nyertes fotója előtt, lapunk Escher Károly-díjával FOTÓ: HABIK CSABA

MH

A Magyar Sajtófotó-pályázat legjobb képeiből pénteken a Néprajzi Múzeumban megnyílt kiállításon Szabó Barnabás, a március 15-én Balogh Rudolf-díjjal kitüntetett kiváló fotográfus, a Népszabadság fotóriportere vehette át lapunk elismerését, az Escher Károly-díjat. Két kollégánk, Habik Csaba és Szigetváry Zsolt pedig kategóriadíjakat kapott.

A szokásoknak megfelelően a magyar sajtófotókkal egyidejűleg nyílt meg ugyanott a World Press Photo nemzetközi sajtófotó-pályázat tavalyi díjazottjainak képeiből rendezett tárlat. Tegnaptól láthatók Anthony Suau amerikai fotóriporter 1989 és 1999 között Kelet-Közép-Európában készült képei, valamint a két háború közötti magyar fotóriportázs legendás alakjának, Escher Károlynak munkásságát bemutató fotókiállítás is.

A Magyar Sajtófotó-pályázat fődíjasának, Sopronyi Gyulának, a Népszabadság fotóriporterének hétfőn nyílik egyéni kiállítása a Fotográfusok Házában.

feken tartani a ben-
ert az előző kormány
a Molt – a gázárak
ása érdekében most
szánta el magát. Cse-
amosít. Abban a hi-
ogy ha a termelő-for-
írsaság állami tulaj-
il, akkor az árpolitika
alárendelhető a poli-
ntolásoknak. Nem ez
lső államosítás a Fi-
ány hivatali idejében
ink a Concordiára
izományi Áruházra,
s sajátságos politikai
tak), de ez lenne
a legjelentősebb, és
olitikailag a legkevés-
ható.
nem a szocializmus
t történő újjáépítése
agát polgárinak mon-
ynak. A gazdaságpo-
Orbán Viktor példa-
ilvánvalóan Lázár
Németh Károly, akik
ák a határon az olaj-
st. És akik határozot-
ek a politika minden
, ha egy vállalat nem
maga üzleti érdekeit
„népgazdasági érdek"
annoveri kijelentése,
„tisztességes, megér-
ofitokat támogatunk,
n felül van, és arány-
gterheli az embere-
n tudjuk helyeselni",
ül a hetvenes-nyolc-
k visszarendeződési
ak piacellenes retori-
fel. Akkor szoktunk
á, hogy a politika bí-
mekkora nyereség
ő össze a szocialista
s elveivel, és mekko-
gy mibe került ez az
hosszabb távon, azt
ek tudjuk. A fiatal
nerációnak még meg
a. A más kárán – va-
nkén.

E gondolkodásmód érvényesülésének első jele volt, hogy az egyik német tartományban, Észak-Rajna-Vesztfáliában a semmiből tért vissza egy régen eltemetett párt, a liberális FDP, mert listavezetője megszólította a @-generációt. Jürgen Möllemann kiugrott ejtőernyővel, jópofizott Raabbal, és meglátogatta a Big Brother című tévéshow helyszínét is. Ez az egyik legnépszerűbb műsor volt a 15-20 évesek körében. Lényege, hogy 10 embert száz napra összezárnak, és kamerákkal közvetítik mindennapjaikat a neten és az RTL2-n. Hetente egyet a közönség kiszavazott, és végül egy igazi generációs prototípus nyert. John, akinek a hitvallása: feltűnni minden áron. Möllemann célja ugyanez volt. Semmit sem ígért e genációnak, csak ott volt, úgy tett, mintha értené őket, feltűnt, és ez elég volt a felemelkedéshez.

Eközben a hagyományosan az új generációk pártjának tartott Zöldek vészesen megöregedtek. Hét végi kongresszusuk vízválasztó volt a párt életében. A hagyományos protesztpárt mostanra látta be, hogy a hatvanas-hetvenes években gyökerező eszméi a mai társadalomnak nagyrészt csak mély félelmekből táplálkozó fékezőerőt jelentenek. A függetlenséget és önállóságot mindennél magasabbra helyező új generáció számára az olcsón áramot termelő atomerőművek azonnali leállítása kontrapruduktív hülyeség, a választási kampányban követelt ötmárkás benzin szélsőbalos fantazmagória. De a Zöldek végleg akkor szakadtak el a saját gyerekeitől, amikor az új generáció legnagyobb seregszemléjét, a berlini Love Parade-ot ki akarták paterolni a főváros szívéből az egyik reptér szürke betonjára. A hét végén aztán a mérsékeltek, a társadalomba betagozódott csoport, a Joschka Fischer külügyminiszter vezette reálisok kigolyózták a pártvezetésből a megöregedett fundikat. Lenyelték az atomerőművek elhúzódó és fokozatos, sőt bizonytalan leállítását, amit a kormány az áramtermelőkkel kialkudott, holott ez volt kormányra lépésük egyik sarokpontja. Elfásultak? Inkább felismerték, hogy csak a környezetvédelemmel stabilan három és fél százaléknyi szavazót tarthatnak meg. Megkezdték a megújulást, amely nem lehet más, mint a modern baloldal értékeinek átvétele és továbbfejlesztése, a Tony Blair-féle brit vagy a német szocdem vonal adaptálása némi extravaganciával, internettel, emberi jogokkal, melegházassággal, kisebbségvédelemmel, de minimális ideologikus dumával.

Ugyanez a jobboldalon: vállalkozói szabadság, a közkiadások lefaragása, esély az erősebbeknek, és semmi keresztény-nemzeti szósz.

Az új generáció megszólításához a pártok PR-műhelyeiben e percekben egész Európában a legdurvább reklámspotokat tanulmányozzák, gyártják az internetes honlapokat, hajtogatják az ejtőernyőket, és gyűjtik a Stefan Raabhoz hasonló idolok mobilszámait.

Ezredvég

TANDORI DEZSŐ

Szökési kísérlet

Mert hogy, Olvasóm, életed gazdag során Találkozol ilyen-olyan fogalmakkal, például menekülni, meg hogy nem lehet, meg hogy

Szabó Barnabás Magyar Hírlap 2000. VI. 28

Tíz év fény- és tényképei

FOTÓ: HABIK CSABA

Ma nyílik Szabó Barnabás fotóriporter kiállítása a Budapest Galéria Szabadsajtó úti termében. A tárlatot itthon és külföldön készített munkáiból válogatta az alkotó

ERDÉLYI MAGYAROK EGYESÜLETE

(Budapest, V. ker. Molnár u. 5 sz.)

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk 1994 november 8-án 18 órakor

GYÖRFFY LÁSZLÓ

BESÚGÓVAL TÁRSBÉRLETBEN

című könyvének bemutatójára.

A szerzővel beszélget DÖBRENTEI KORNÉL költő.

ERDÉLYI MAGYAROK EGYESÜLETE

(Budapest, V. Ker. Molnár u. 5 sz.)

Az egyesület székhelyén előadássorozat indul

TÖRTÉNELMI BESZÉLGETÉSEK

címmel

Szerkeszti és vezeti dr. Szabó T. Ádám tudományos kutató

1994 november 3-án

Erdély a finn TV tükrében

1994 december 1-én

Beszélgetés 1986-ban gr. Teleki Mihállyal, a gernyeszegi kastély utolsó tulajdonosával

(Az előadások 18 órakor kezdődnek)

ERDÉLYI MAGYAROK EGYESÜLETE

(Budapest, V.Ker. Molnár u. 5 sz.)

MEGHÍVÓ

1994 október 18-án, 18 órakor,

bemutatásra kerül az Erdélyi Művészetért Alapítvány, valamint a most

induló

KÁRPÁT - MEDENCEI KAPCSOLATOK

című kulturális hírlevél

Meghivottunk HAJDÚ DEMETER DÉNES az Alapitvány elnöke és :

kiadvány szerkesztője

Közreműködnek: Torday Ferenc (vers)

Ferencz Éva (ének)

előadóművészek

Szabó Bálint építő

ERDÉLYI MAGYAROK EGYESÜLETE

(Budapest, V. ker. Molnár u. 5 sz.)

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk az **1994 október 11 -én 18 órakor** tartandó előadásunkra.

Az első előadást a kolozsvári Műszaki Egyetem tanára, dr. Szabó Bálint tartja:

ÚJJÁSZÜLETŐBEN AZ ERDÉLYI MŰEMLÉKVÉDELEM

címmel. Második előadónk Kósa Pálné tervezőmérnök, aki

FERENCES KOLOSTOR SZÓRVÁNYVIDÉKEN

címmel tart előadást. Meghivottaink az Erdélyi Múzeum Egyesület Műszaki Tudományos Szakosztálya Építő - Szerelő csoportjának tagjai.

chalke mögött

ninél fontosabb találko-
ssenek. Nekünk most itt
ccsek."
ni: az esélyleső Schalke
el sem kevésbé derűlátó
nt a hamburgi – vagy
döntetlen esetén is révbe
keiben. *Huub Stevens,* a
edzője – talán önmagát is
ijelentette: „Csodák min-
Ebben a mondatban per-
hogy a bajnoki cím első
osa az 1995-ös, siralmas
se óta 1997-ben, 1999-
arany-, míg 1996-ban és
érmes Bayern München.
a Schalke elköszön. Az
n feltétlenül, a pályájától
ıképpen. Az 1974-es vi-
átépített, s a nagy torna
hónappal felavatott Park-
ıután bezárják, hogy aztán
aréna legyen a Schalke ott-

sak" az: lehet-e búcsú a vi-

H. I.

Kerekes „gurigája"

Megkezdődött az első osztályú labdarúgó-bajnokság tizenhetedik fordulója: a Debrecen meglepetésre legyőzte az MTK-t, amelynek játékosa, *Illés* az 56. percben 11-est hibázott. Ma négy mérkőzést rendeznek, míg holnap egy találkozót tartanak: a második Dunaújváros otthonában az éllovas Ferencváros lép fel.

Mélyvénás trombózissal kórházban ápolják *Reszeli Soós Istvánt,* a Sopron edzőjét. A Kispest elleni bajnoki mérkőzésen a szakvezető segítője, *Fedor Sándor* irányítja a vidéki együttest.

MTK–DEBRECEN 0-1 (0-0)

Hungária körút, 1500 néző. Jv.: Bede.

MTK: Vlaszák – Schindler, Komlósi, Kuttor, Elek (Czvitkovics, 74.) – Golovics (Buzsáky, 46.), Jezdimirovics, Madar, Illés – Bükszegi (Juhász, 61.), Ferenczi.

Debrecen: Balogh – Vadicska, Alekszics, Szatmári, Bernáth – Böőr, Szabó II (Müller, 67.), Ulveczki, Turján – Kerekes (Hanák, 90.), Bajzát (Makula, 75.).

Gól: Kerekes (62.).

SZOMBAT

ÚJPEST–VASAS, Megyeri út, 16.45. Jv.: Szarka.

TATABÁNYA–VIDEOTON, Tatabánya, 17. Jv.: Dubraviczky.

SOPRON–KISPEST, Sopron, 17. Jv.: Bukovics.

ZALAEGERSZEG–GYŐR, Zalaegerszeg, 19. Jv.: Makai.

VASÁRNAP

DUNAÚJVÁROS–FERENCVÁROS, Dunaújváros, 17.15. Jv.: Kassai.

AZ ÁLLÁS

1. Ferencváros	**16**	**8**	**6**	**2**	**28-12**	**34 (4)**
2. Dunaújváros	**16**	**9**	**1**	**6**	**25-27**	**33 (5)**
3. MTK	**17**	**7**	**5**	**5**	**23-14**	**32 (6)**
4. Kispest	**16**	**9**	**3**	**4**	**29-21**	**31 (1)**
5. Vasas	**16**	**7**	**5**	**4**	**29-23**	**30 (4)**
6. Újpest	**16**	**7**	**3**	**6**	**26-26**	**29 (5)**
7. Győr	**16**	**6**	**5**	**5**	**19-20**	**25 (2)**
8. Videoton	**16**	**6**	**2**	**8**	**23-22**	**22 (2)**
9. ZTE	**16**	**5**	**6**	**5**	**20-20**	**22 (1)**
10. Sopron	**16**	**4**	**6**	**6**	**17-19**	**21 (3)**
11. Debrecen	**17**	**5**	**2**	**10**	**24-35**	**20 (3)**
12. Tatabánya	**16**	**1**	**2**	**13**	**11-35**	**11 (6)**

Újabb vonal a rovatban

Huszonötödik BEK-győzelmét érte el a Statisztika!

ASZTALITENISZ

MTI–JELENTÉS

Huszonötödször nyerte meg a női asztalitenisz Bajnokcsapatok Európa Kupáját az ezúttal *Boros Tamara, Éllő Vivien, Fazekas Mária* összeállításban fellépő Statisztika együttese: a múlt heti budapesti 3:2-es győzelme után a döntő péntek esti visszavágóján is jobbnak bizonyult a német Langweidnél (3:1). Különösen Boros játéka okozott szenzációt, aki a hazai csapatban szereplő *Bátorfi Csillát* az első játszmában 21:3-ra (!) múlta felül, és *Schreiner Jun Li* ellen is hatalmas fölényben volt: a két játszma során nem engedte tíz pont fölé. „Végtelenül boldog vagyok; szinte hihetetlen, hogy megint mi győztünk. A lányok minden dicséretet megérdemelnek" – nyilatkozta *Fülöp István,* a Statisztika szakvezetője.

Noha a BSE női csapata hazai pályán legyőzte a Betzingent (3:2), második lett az ETTU Kupában: a német együttes 3:1-re nyert az első találkozón.

HÍREK

EGYARÁNT helyezetlenül zárta a cselgáncs Európa-bajnokság nyitónapját Kovács Antal (100 kg) és Csizmadia Zoltán (plusz 100). *(Párizs)*

EGYENLÍTETT a Kaposvár a férfi röplabda Extraliga döntőjében: a 4. mérkőzésen 3:2-re verte a Dunaújvárost. A párharc utolsó találkozóját vasárnap játsszák.

ELŐDÖNTŐ a vízilabda Bajnokok Ligájában: Olimpiakosz–Posillipo Napoli 7:6 (az itáliai csapatban Kásás egy gólt lőtt, Steinmetz nem talált a hálóba), Jug Dubrovnik–Becsej 10:9 (a címvédő óbecseiek közül sem Molnár, sem Biros nem lőtt gólt). *(Dubrovnik)*

MÉRKŐZÉSEK a másodosztályú labdarúgó-bajnokság 16. fordulójában, Keleti csoport: Csepel–Fót 0-2, Nyugati csoport: Haladás–Rákospalota 2-0.

BEJELENTETTE rendezési szándékát a 2004-es férfi Európa-bajnokságra a Magyar Kézilabda Szövetség.

ban

erhetetlenek: március
etők bizonyították be,
tc törni (2-1) *Roger*
tbnyainak barátságos
ármikersorozatát, amely-
hn Portugália (4-0), Ja-
evőország (4-0) esett ál-
ılás
hoı visszafogott stílusá-
ner:t: köszöni a gratulá-
vel il, de a gondolatai –
sze a május végén kez-
elyős Kupára való felké-
zők. A Dél-Koreában és
endő viadalon Francia-
ıa az elődöntőben vagy
tálkozhat egymással, s
ı ijrarendezheti a FIFA-
nerre a távol-keleti kirán-
helyőrző misszionak, ha-
es világbajnokság előtti kí-
k szánja. Ezt jól jelzi, hogy
i kapitány a 23-as keretbe
ost is meghívott, köztük a
Nantes-ból *Patrick Land-*
és *Eric Carriere* középpá-

Dési András

g lett a gyepszőnyegből

r Deák Bárdos Mihállyal élete eddigi legszebb egyéni akciója után

Európa-bajnoki aranyad! E tekintetben két érem hiányzik még a gyűjteményemből.

– És mi a helyzet a labdarúgással?

– Annyira imádom a futballt, hogy a víkendeket általában hatalmas csatákkal töltöm. Összejövünk a miskolci haverokkal, aztán ami belefér... Így megy ez elég régóta, és legfeljebb akkor érezzük, hogy öregszünk, amikor a meccsek végén nem kólát, hanem sört rendelünk. A sportpályafutásomat egyébként futballistaként kezdtem, aztán édesanyám munkahelyén az igazgató azt mondta: Nagydarab vagy, a birkózóknál a helyed! Váltottam is, ám később megint csak labdarúgónak jelentkeztem a sportnapközis táborba, amely hatalmas érdeklődésnek örvendett Borsodban. S talán a pályán maradok, ha nem kiált rám az az edző, aki a birkózóknál először foglalkozott velem: Fiam, jártál már nálunk, gyere szépen vissza! Meggyőzött: hagytam a labdát.

– Mekkora futballszurkoló?

– Nem csupán a százharminc kilóm miatt mondom, hogy nagy. Egy időben a Red Gladiator nevű csoport tagjaként ordítottam magam rekedtre a Diósgyőr mérkőzései alatt. A kapuban Veréb, a mezőnyben Salamon, Kutasi, Görgei, Oláh, aztán...

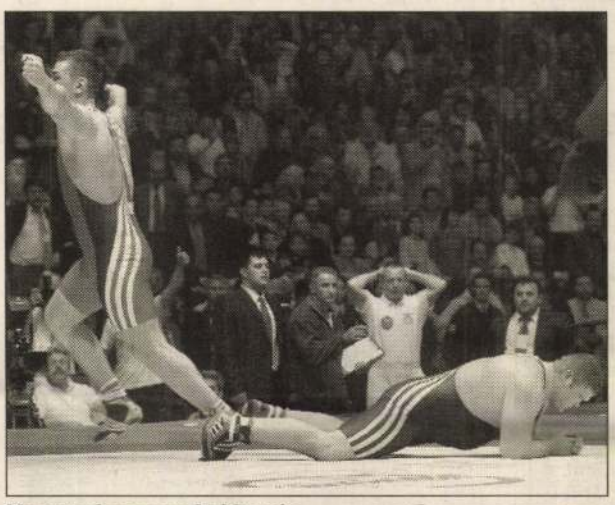

Nagy ember, nagy boldogság FOTÓ: REUTERS – FATIH SARIBAS

– Előttem két kép. Az egyik Sydneyben készült, azután, hogy kikapott a kategória korszakos egyéniségétől, az orosz Karelintől; a másikon önfeledten ugrál, azt követően, hogy Isztambulban felülmúlta a török Bakirt. Van valami, ami összeköti e két pillanatot?

– Az, hogy mindkét alkalommal sírtam; előbb keserűségemben, aztán örömömben. A Karelin elleni meccsre nagyon készültem, meg akartam mutatni, hogy képes vagyok megszakítani az extraklasszis másfél évtizedes veretlenségét. Nem sikerült. Önvizsgálatot tartottam, és arra jutottam: még egyszer nem fordulhat elő, hogy a kertek alatt térjek haza.

– Ilyen egyszerű lenne?

– Annyiban nem, hogy igencsak megharcoltam az Európa-bajnoki elsőségért. Voltam már világbajnoki második, álltam Eb-dobogón is, de az igazi áttörés nem sikerült. És ha belegondolok, hogy a török városban nemcsak Bakirral, hanem a fergeteges hangulattal is meg kellett küzdenem, talán nem hangzik álszerényen: megérdemeltem az aranyérmet. Ezzel együtt a válaszom akkor teljes, ha megemlítem, hogy az utolsó szőnyegre küldésnél, amikor már szinte semmit sem hallottam a hangzavarban, Komáromi Tibor, a szakágvezető azt ordította: Itt az utolsó lehetőség, pörgesd meg! Megpörgettem, és győztem.

– Olvastam a Sportfórum portálján, hogy sportújságíró szeretne lenni. Itt a konkurencia?

– Gyerekkori tervem valósulna meg, mindenesetre nyolc-tíz évet még versenyezni szeretnék.

– Aztán bemutatják egy szerkesztőségben: itt az új kolléga, az olimpiai, világ- és Európa-bajnok Deák Bárdos Mihály?

– Úgy tudom, az újságírói hivatás része, hogy az ember ragaszkodjon a tényekhez: egyelőre Európa-bajnok vagyok, se több, se kevesebb.

Murányi András

ZALAI ISTVÁN főszerkesztő-helyettesek • FRISS RÓBERT, SOÓS KÁLMÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők • MIKÓ F. LÁSZLÓ művészeti vezető • FEJÉR GÁBOR képszerkesztő • ROVATVEZETŐK: FARKAS ZOLTÁN • Sport: JAKAB JÓZSEF • Hír és információ: MUCSÁNYI MARIANNA • Külföld: NAGY CSABA • Fotó: RÉDEI FERENC • Fórum; levelezés: RÉVÉSZ SÁNDOR • Társadalompolitika és FELDENKIRCHEN vezérigazgató, felelős kiadó; KORDA SÁNDOR vezérigazgató • Lapigazgató: RÓZSA GYULA • Hirdetési igazgató: NÉMETH GYULA • Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest III., Bécsi út : 436-4450. Terjesztési ügyekben telefon: 387-8944, telefax: 436-4426 • A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest. Internetcím: www.nepszabadsag.hu • Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt. és a regionális püzletági Igazgatóság (LHI). Előfizethető az LHI ügyfélszolgálati irodáinál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál és a kiadónál. Előfizetési díj egy hóra 1360, negyedévre 4080, fél évre 8160, egy Lapnyomda Rt. Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ vezérigazgató. Internetcím: www.lang.hu/szikra.nyomda. E-mail: szikra@lang.hu • INDEX: 25 001 ISSN 0133-1752 BP. – ISSN 0237-3777 VIDÉK • A

Újabb sortűzper kezdődö

Horn Gyulát tanúként hallgatták meg

Megkezdődött a több halottat követelő 1956. december 6-i Nyugati pályaudvari sortűz büntetőügyének tárgyalása a Fővárosi Bíróságon. A genfi egyezmény alapján soha el nem évülő háborús bűntettel vádolt Mátai Ottó nyugállományú rendőr ezredes tagadta bűnösségét. Az ügyben tanúként hallgatták meg Horn Gyula volt miniszterelnököt isi.

A 72 éves *Mátai Ottó* nyugállományú rendőr ezredes a vádirat szerint a sortűz napján, 1956. december 6-án karhatalmistaként parancsra a Nyugati pályaudvarhoz ment, mert az akkori hatalom által szervezett, úgynevezett vörös zászlós felvonulást megzavarták. Mátai Ottó a tárgyaláson úgy fogalmazott, hogy a helyszínen elöljárója adott parancsot arra, hogy figyelmeztető lövésekkel oszlassa fel a tömeget. Golyószórójával hosszú sorozatot lőtt az utca kövezetére, és látta is, ahogy a gellert kapott nyomjelzős lövedékek több emelet magasan „úsztak" a levegőben. Azt azonban kizártnak tartotta, hogy bárkit is megsebesített vagy megölt volna. A vád szerint azonban Mátai és több ismeretlenül maradt, illetve azóta elhunyt társának fegyverhasználatával ok-okozati összefüggésben négy ember a helyszínen életét vesztette.

A bíróság tanúként hallgatta meg a pénteki tárgyaláson *Horn Gyula* volt miniszterelnököt, aki nem akart összefüggő vallomást tenni. A bíró így felolvasta a nyomozáskor tett vallomását. Eszerint Horn 1956 őszén az MSZMP pénzügyminisztériumi szervezetének alapító tagja volt. December 6-án a pártvezetés – az akkori kormány és a rendszer támogatására – nagygyűlést szervezett a Nyugati pályaudvarhoz. A helyszínen azonban ellentüntetés vallomása szerint dor gokkal ütlegelni kezdtél letti demonstráció rész Horn az Oktogon felé t Horn nyomozati vallom talom által szervezett résztvevőinek nem volt katonákat vagy egyenru tott a helyszínen.

A volt miniszterelnö vallomása szerint – 195 től 1957 nyaráig volt BRFK karhatalmi ezre János zászlóaljánál sz másból kiderül, hogy H dett hazugságnak minősi sik tanú nyomozati vallo tanú azt állította, hogy látta Hornt a sortűz helys númeghallgatásokkal fol

Hőkamerás autó, automata útlevél-leolvasó

TUDÓSÍTÓNKTÓL

A záhonyi határátkelőhelyen tegnap a FÁK-országok, az Európai Unió és a PHARE képviselőinek mutatták be azokat az eszközöket, amelyek segítségével – már a schengeni követelményeknek is megfelelően – biztonságosabbá és gyorsabbá lehet tenni a határellenőrzéseket.

Kovács Gyula ezredes, az Országos Határőr Főigazgatóság határforgalmi főigazgatója az úgynevezett egyvonalas ellenőrzési pontról elmondta: itt egyetlen megállással történik az útlevél- és a vámellenőrzés. Az automata útlevél-leolvasó berendezés öt-hét másodperc alatt végzi az okmányellenőrzést. Ehhez automata rendszámrögzítő is társul. *Samu István* ezredes, rendészeti főigazgató-helyettes az illegális bevándorlás elhárítására szolgáló technikai eszközökről tartott tájékoztatót. Például arról a hőkamerás számítógépes gépkocsiról, amellyel már több illegális határátlépőt is sikerült elfogni. A hőkamerához nappali kamera, lézertávmérő és radar is tartozik, a számítógépes rendszer magyar fejlesztésű szoftvere a határsértők nyomára vezet.

Az egyvonalas rendszert – PHARE-támogatással –, az ukrán, a román és a jugoszláv határszakaszon telepítik. A határsértők elleni berendezéseket már jelenleg is alkalmazzák.

Járőrhajókat kapott a határőrség

A határőrségnél az év végéig elkészül az Európai Unióhoz való csatlakozáshoz szükséges struktúra tervezete, és jövőre már konkrét szervezeti változásokra is számítani lehet – mondta a *Népszabadság* kérdésére *Béndek József* országos parancsnok. Az unió majdani külső határain máris folyik a meglevő, de jelenleg részben használaton kívüli létesítmények felújítása, Kisvárdán pedig – ott eddig nem volt határőregység – új beruházásba fognak. Az EU-hoz, illetve a schengeni egyezményhez való csatlakozást követően át kell alakítani a határőrség diszlokációját, arra azonban Béndek szerint alig van esély, hogy a nyugati határszakaszról az állomány a keleti régióba költözzék. Ezért egyes határőr-igazgatóságokon máris „létszámstop" van: a majdani belső határokon – természetesen a szolgálat érdekeire is figyelemmel – csak korlátozott erőkkel lesznek jelen. Gondot jelent azonban, hogy miközben őrizniük kell a nyugati határt, a keleti térségben meg kell kezdeni a létszám feltöltését.

Tíz korszerű kishajót adott át *Pintér Sándor* belügyminiszter a határőrségnek pénteken. Béndek elmondta: augusztusban újabb tucatnyi hajó érkezik, és ezek a korszerű járművek már rendelkeznek a rossz látási viszonyok között is használható navigációs berendezésekkel, reflektorokkal és a hajók felszereléséhez tartozik az éjjellátó készülék. A több mint 730 kilométernyi vízi határszakaszt ezekkel a járművekkel a korábbinál lényegesen nagyobb hatékonysággal őrizhetik – hangsúlyozta a parancsnok. Egyébként a határőrség az idén hőkamerákat és a régi Ladákat felváltó Suzuki gépkocsikat is kapott, és az idén megkezdődik a járőrfelszerelés, majd jövőre az egyenruha cseréje.

L. K.

A szürke r kiütötte a

A magyar innovációs ké az internetes játék, amel Minisztérium kezdem honlapját ajánlva fel eg indulóknak. Az ötletbör tok gyűjtése volt jellegz mékek hungarikumként lésére. A 3800 javasla zsűri kategóriánként h ki. Az eredményt tegna

A zsűrinek a javaslatt gyakran eltérő állásfogl törekvés húzódott meg, táratlan vagy kevéssé is pes termékek kiemelésé jedésüket. Így az élelmi kategóriájában az első h kapta a beregi üstben fő és az eredeti recept sze bos torta. Az italok cso több javaslat az alkoholt érkezett, az ítészek mégi ce-forrás kénes ásványvíz győztesnek. A zsűri felülbí netes javaslattevőket az áll is. A szürke marha kiütötte mészeti kincsek esetében a gyógyfürdők kerültek az őket követi a babócsai Balá és állatvilága (itt a legtöbb vaslatot az aggteleki cseppk Balaton kapta). Kézműves sorából a lószerszámok nye téshozók rokonszenvét. Az i mékek közül a *Bernáth Gábo* tott háromdimenziós szken Guru) indulhat a legnagyobb hungarikum címért, megelőzv féle golyóstollat és a Pető-módsz gül a kulturális értékek élére a módszer került, maga mögé utas zengővárkonyi Míves Tojásmúzeumo a magyar néptáncot.

F. J. Gy.

Jogvita Csillebércről

MUNKATÁRSAINKTÓL

Folytatódott az Ifjúsági és Sportminisztérium (ISM) jogvitája az úttörőkkel a csillebérci tábor tulajdonjogáról pénteken a Fővárosi Bíróságon. Korábban a bíróság hiába kutatta a negyedrendű alperesként perbe hívott Mobilber Kft.-t, amely cég időközben megvásárolta az ingatlant a Magyar Úttörők Szövetségétől (MÚSZ), ugyanis a kft.-nek nyoma veszett. A pénteki tárgyaláson azonban már megjelent a cég jogi képviselője, s állította: átvették azt a dokumentumot, amit a bírósághoz visszaérkezett tértivevény szerint a posta nem tudott számukra kézbesíteni.

A Fővárosi Bíróságon a magyar államot képviselő Kincstári Vagyoni Igazgatóság, valamint az ISM annak megállapítását kéri, hogy MÚSZ-t 1989-ben jogtalanul jegyezték be az ingatlan tulajdonlapjára. Az ingatlan tulajdonosi és kezelői joga a KISZ 1989. április 22-i megszűnését kimondó határozattal az államra szállt vissza. Az úttörők mindezt vitatják, és a kereset elutasítását kérik. Hasonlóképpen nyilatkozott a másik két alperes is, akiknek részben jelzálogjoga, részben tulajdonjoga van az ingatlanon.

Az ISM jogi képviselője a januári tárgyaláson bejelentette, hogy negyedrendű alperesként perbe hívja a Mobilber Kft.-t. A bíróság intézkedett is a Mobilber perbe vonásáról, ám a cégbírósági adatok alapján nem találta a céget. A per júliusban folytatódik.

Megnyílt a Fotószalon 2001

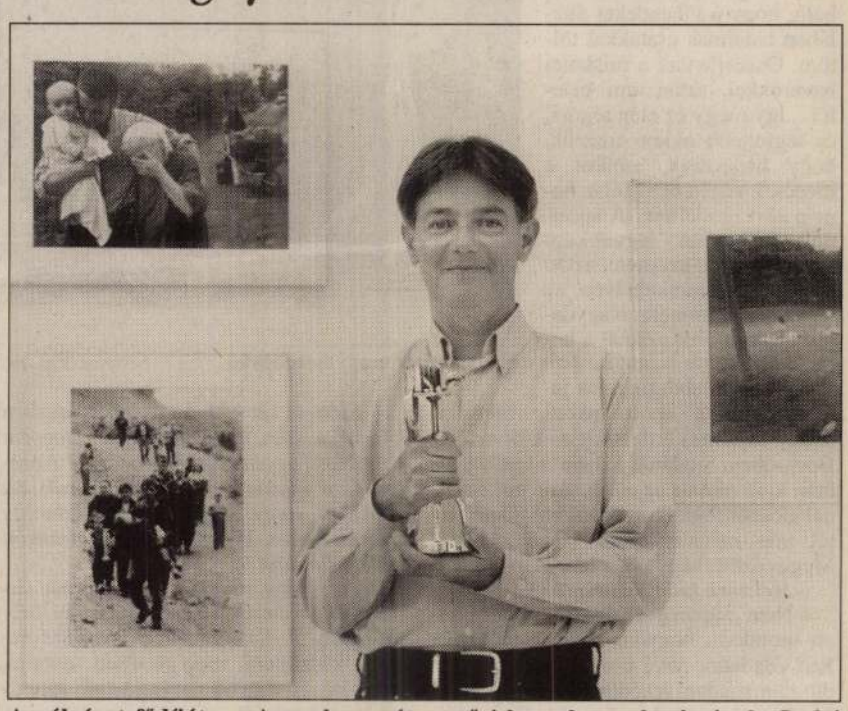

A pályázat fődíját, az Aranykamerát a zsűri lapunk munkatársának, Szabó Barnabásnak ítélte

FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

Pénteken nyílt és június ötödikéig tekinthető meg a Műcsarnokban a Fotószalon 2001 címmel rendezett országos fotóművészeti kiállítás. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, a Magyar Fotóművészek Szövetsége és a Magyar Fotóriporterek Társasága által rendezett tárlaton 280 fotográfia látható. A 64 meghívott kiállító – köztük lapunk munkatársai: *Gárdi Balázs, Fejér Gábor, Rédei Ferenc, Sopronyi Gyula* és *Teknős Miklós* – mellett 100 hivatásos és amatőr pályázó is bemutatkozik. A kiállítás a szervezők szándéka szerint reprezentálja a fotóművészet jelenkori törekvéseit.

T. Z.

A versenytörvény hatálya kiterje

Berke Barna, a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának elnöke szerint nincs

Kevesebb fogyasztóvédelmi ügyet s a gazdasági folyamatokban tapasztalható komolyabb ellentmondások feltárását ígéri a következő időkben Berke Barna, a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) Versenytanácsának tavaly novemberben kinevezett elnöke. A 35 éves szakember munkatársi gárdája megújul: a múlt héten kinevezték a versenytanács hét tagját, akiknek a megbízatása határozott időre szól. Berke Barna szerint sajátságos jelenség, hogy a hazai versenyjog sokkal jobban „harmonizál" az Európai Unió jogával, mint az EU-tagállamok hasonló szabályai. Az elnök ugyanakkor úgy gondolja: mind a vizsgálóapparátus szerepét betöltő versenyhivatalnak, mind pedig a döntéseket hozó versenytanácsnak komoly változásokon kell átmennie, hogy megfeleljen a nemzetközi követelményeknek.

– Önnek nemrégiben azt rótták fel, hogy olyasmit tesz, amit elődje soha: személyesen képviseli a versenyhivatalt az ellene indított perekben a Legfelsőbb Bíróságon. Miért nem ügyvédet, jogtanácsost bíz meg ezzel, milyen személyes ambíciók vezetik?

– Való igaz, hogy két alkalommal magam láttam el a versenyhivatal jogi képviseletét, de nem azért, mert nincs más dolgom. Ügyvédi tapasztalatokra sem így akarok szert tenni, hiszen korábban már dolgoztam komoly ügyekben. Egyszerűen úgy ítélem meg, hogy ez is része az elnöki teendőknek. Szerintem a jövőben a versenytanács tagjainak is részt kell venniük bírósági eljárásokban – ez szakmai követelmény. Lehet, hogy szokatlan, ám célravezető. Emellett természetesen ügyvédeknek is gyakran adok megbízást a perek vitelére. Ám nem mindig várható el, hogy egy külső szakember ugyanúgy képviselje a versenyhatóságot a komplikált, nehéz ügyekben, mint az a munkatárs, aki a hónapokig formálódó határozatot kidolgozta.

– Mégis, milyen eljárásokról volt szó? Valamiért bizonyára fontosnak tartotta a személyes részvételt a tárgyaláson.

– Így van, mindkét ügyben súlyos elvi kérdésre kerestük a választ. Az egyik perben, amely egy autópálya-társaság díjmegállapító döntésével függött össze, a versenyhivatal korábbi álláspontját is módosítottam. Véleményem szerint ugyanis a versenynek érvényesülnie kell a koncessziós cégek, köztük az autópá-

Foglalkozom a cementkartellüggyel is. Utóbbiban, mint ismeretes, azt kell eldönteni, hogy a hazai cementgyárak összehangolt tevékenységet folytatnak-e, felosztották-e egymás közt a piacot.

– Ez az ügy a privatizáció valamiféle felülvizsgálatát is jelentheti, vagy nem?

– A kartellvizsgálat biztosan nem, mert abban a cégek piaci magatartását kell elemezni. Amennyiben a versenytanács esetleg a piac felosztását, az árak összehangolását állapítaná meg, eltilthatná ettől a résztvevőket, és bírságot szabhatna ki. A kartelleljárás azonban arra nem alkalmas, hogy a kialakult vállalkozói struktúrát átalakítsa. A már létrejött felvásárlást, cégegyesülést „visszacsinálni" versenytörvényünk szerint csak akkor lehet, ha a tranzakcióhoz az előírás ellenére sem kérték engedélyt, ráadásul a versenyhatóságnak meg kellett volna tagadnia a hozzájárulást. Ez a nemzetközi gyakorlatban is az egyik legnehezebben gyakorolható jogkör, nálunk pedig még nem volt rá példa.

– A vizsgálatot azonban folytatja a versenyhivatal. Vajon megjósolható-e az eredmény?

– Jelenleg csupán a vizsgálat színvonaláról szólhatnék, de arról is csak a kritikusan.

– Ön szerint megfelelő a versenyhivatal és a versenytanács kapcsolata? Milyen a viszonyuk a politikához?

– A versenytanács döntései, amelyeket a versenyhivatal készít elő, nyilvánvalóan befolyásolhatják a gazdaságpolitikát. Ez a hatás azonban áttételes. Másrészt valószínűleg hat az állami döntéshozatalra a versenyhivatal tevékenysége is. A jelenlegi szisztéma szerint ugyanis a versenyhivatal részt vesz a kormányzati döntéshozatalban. Ilyen szempontból a hivatal minisztériumként működik, tehát elvben képes befolyásolni a gazdaságpolitikát. A GVH ugyanakkor kissé Janus-arcú: az Országgyűlésnek alárendelt intézményként évente beszámol tevékenységéről a törvényhozásnak. Ez a kettős szerep olykor politikai jelleget kölcsönöz tevékenységének, hiszen az Országgyűlésben a hivatal általánosságban kritizálhatja a mindenkori kormány munkáját, aminek pedig egész évben résztvevője. Szerintem világosabb és részletesebb törvényi szabályozásra lenne szükség, mert nincs rosszabb annál, ha informális megoldás alakul ki.

– Miként működik ez az európai gyakorlatban?

rását, s közreműködik a versenypolitika kormányzati formálásában. A versenypolitikát nem a versenyhivatalok, hanem a kormányok határozzák meg. Kivétel ez alól az Európai Unió, ott a versenyhatóság maga a kormány, az Európai Bizottság. A döntést az európai országok többségében a versenytanács hozza, amely az alkotmánybírósághoz hasonlóan független intézmény. Nálunk a gond szerintem az, hogy nem eléggé egyértelmű a szabályozás, emellett a hivatalnak és a versenytanácsnak a nemzetközi példák alapulvételével kellene kialakítania a viszonyát, és mindenkinek pontosabban kellene magát tartania a törvényben előírt feladatokhoz, hatáskörökhöz.

Berke Barna Fotó: Sárközy György

– Ez most nincs így?

– Az elmúlt fél évben már nemcsak egyetemi oktatói, de elnöki tapasztalataimat is figyelembe véve elemzést készítettem erről. Úgy gondolom, hogy nálunk egy sehol máshol nem létező rossz megoldás, struktúra működik. Versenytörvényünk, nem túl szerencsés módon, egyetlen intézmény keretei között helyezett el egymástól alapvetően különböző versenyhatósági funkciókat. A versenyhivatalt és a versenytanácsot szerintem el kell határolni egymástól. A versenyhivatal vegyen részt a kormányzati döntéshozatalban, a

Emellett ha
kat sikerül j
fontos új ki
megindítan
Vannak ugy
üzleti tevék
építőipar, ill
–, amelyek k
tékony vers
***– A verse
a titkos kar
tésére is. T
felhasználh***
– Nem, d
bevett móds
ban csak feb
tékony alka
tali apparátu
egyebek köz
erre szakos
Megítélésem
távközlés és
déseivel fogl
fejlesztése is
***– Ön edd
val, vizsgál
vatal fejlesz
fórum, a ver
semmiféle v***
– De iger
nak érdeke a
tés-előkészít
gyen. Ezt pe
tartanám for
lenlegi gyak
mélyi vizsgá
különösen a
ben. Az ilye
esetben kár
tanács mun
érinti majd,
határozatlan
zik ki. Most
zat útján a h
gász és közp
gyobb részt
méleti-közga
felkészültség
***– Ez ele
ményhez?***
– Tovább
senytanács t
tés-előkészít
ezt szorgalm
nács elnökek
be veszem k
is fontos, h
szakembere
testület am

Szabó Barnabás Magyar Hírlap 2001. V. 21

A látványba merevített pillanat

Millenniumi fotókiállítás a Műcsarnokban, a változó idő lenyomatairól

A Műcsarnok millenniumi kiállítássorozatának utolsó részeként az elmúlt hétvégén Fotószalon 2001 címmel nyílt meg a magyar fotográfia átfogó tárlata. Az amatőr és hivatásos alkotók június 4-éig megtekinthető, több száz fényképe keresztmetszetet nyújt az alkalmazott és az autonóm fotóművészet sokszínűségéről. Az Országos Fotóművészeti Kiállítás fődíját, az Aranykamerát Szabó Barnabás, a Magyar Fotóművészek Szövetsége különdíját Nagy Tamás nyerte el.

Rénes Judit

A hazai fotóművészet átfogó seregszemléje a Műcsarnok, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, a Magyar Fotóművészek Szövetsége és a Magyar Fotóriporterek Társasága közös szervezésében valósult meg. A millenniumi kiállítássorozat gyakorlatának megfelelően, a részvételről pályázat útján, illetve meghívásos alapon döntöttek. A szakmai zsűri a benyújtott 1400 fénykép közül 280-at hagyott jóvá, míg a szakma 64 neves képviselőjét személyesen kérték fel munkáik bemutatására. Mint Szalay Zoltán kurátor elmondta, a szélső teremsorokat elfoglaló tárlat hű képet fest a mai magyar fotográfia helyzetéről és tendenciáiról. A tematikusan rendezett anyag (riport- és dokumentumfotók, portrék, tájképek, aktfotók, képzőművészeti fotográfia) válogatásánál az ábrázolás minősége volt a meghatározó szempont. A szervezők természetes létformának tartják az amatőrizmus és a profizmus egymás mellett élését, hiszen – többek közt az egyetemi szintű képzés hiányosságai miatt – a hazai fotóművészet utánpótlása jelentős mértékben támaszkodik a nem hivatásszerűen alkotókra.

Amint azt a kiállítás is tanúsítja, az intermedialitás korszakában a fotográfia komplex eszköztárával és technikai fejlettségével alkalmazott műfajból autonóm vizuális művészetté nőtte ki magát. Látásmódjára a festészettel és a grafikával való interaktív kapcsolaton túl szervesen hatnak a színház- és filmművészet szcenikai elemei, valamint a reklám és a számítógép filozófiája. A fénnyel írott kép hatalma egyre erősödik, hiszen más médiumoknál hitelesebben merevíti egyetlen pillanatba a lét dinamikáját. Valóságkonstrukciós lehetőségeinél fogva megragadhatóvá teszi az eltűnt vagy meg sem történt időt, s az emlékezet hiányainak kitöltésével jelenlétté transzformálja a hiányt.

A Műcsarnok termeiben kiállított – gyakran fehér-fekete filmen – a természet és az ember, a születés és az elmúlás, az élet és a halál, az erő és a kiszolgáltatottság örök viszonyát rögzítik, konkrét történésekbe ágyazva. A fotográfusok problémaérzékenysége számos képen mérhető le, melyek döbbenetes erővel dokumentálják a koszovói menekültek, a Sztálin és Brezsnyev képmásaival masírozó orosz tömegek, az Aranykéz utcai merénylet áldozatai, az árvízkárosultak, a végleg leszakadt társadalmi rétegek szomorú krónikáját. A mai magyar lét kontrasztját megidéző alkotások mellett egy öregasszony esetlen mozgását fény- és árnyjáték foglalja geometrikus keretbe. A délszaki utazások nyugalma után hol vérbő, hol álomszerű aktok, szuggesztív portrék igyekeznek megfejteni a testbe zárt lélek titkait. A fotók segítségével feltámadnak kedves halottaink: drámai felvétel állít emléket a meggyilkolt mohácsi roma fiúnak, egy sorozaton a lesoványodott testű Petri György pimasz, kihívó életszeretete próbál hadat üzenni az elkerülhetetlennek. A szürreálisra sminkelt Soós család sorsa a harsány kabarékulisszák mögött még nyomasztóbbnak tűnik. A képzőművészetbe hajló képek között felfedezhetjük a hanyatlás műgyanta reliefbe zárt költészetét és az absztrakt kompozíciókat. A sci-fi, a színház és a mozi stilizált látványvilágával élő művek a fotográfia csodája révén éppúgy valóságunk részeivé válnak, mint mindennapi élményeink.

Alaphy László–Bernáth(y) Sándor képei a Fotószalon 2001-ről Fotó: Habik Csaba

tekintetben két érem hiányzik még a gyűjteményemből.

– És mi a helyzet a labdarúgással?

– Annyira imádom a futballt, hogy a víkendeket általában hatalmas csatákkal töltöm. Összejövünk a miskolci haverokkal, aztán ami belefér... Így megy ez elég régóta, és legfeljebb akkor érezzük, hogy öregszünk, amikor a meccsek végén nem kólát, hanem sört rendelünk. A sportpályafutásomat egyébként futballistaként kezdtem, aztán édesanyám munkahelyén az igazgató azt mondta: Nagydarab vagy, a birkózóknál a helyed! Váltottam is, ám később megint csak labdarúgónak jelentkeztem a sportnapközis táborba, amely hatalmas érdeklődésnek örvendett Borsodban. S talán a pályán maradok, ha nem kiált rám az az edző, aki a birkózóknál először foglalkozott velem: Fiam, jártál már nálunk, gyere szépen vissza! Meggyőzött: hagytam a labdát.

– Mekkora futballszurkoló?

– Nem csupán a százharminc kilóm miatt mondom, hogy nagy. Egy időben a Red Gladiator nevű csoport tagjaként ordítottam magam rekedtre a Diósgyőr mérkőzései alatt. A kapuban Veréb, a mezőnyben Salamon, Kutasi, Görgei, Oláh, aztán...

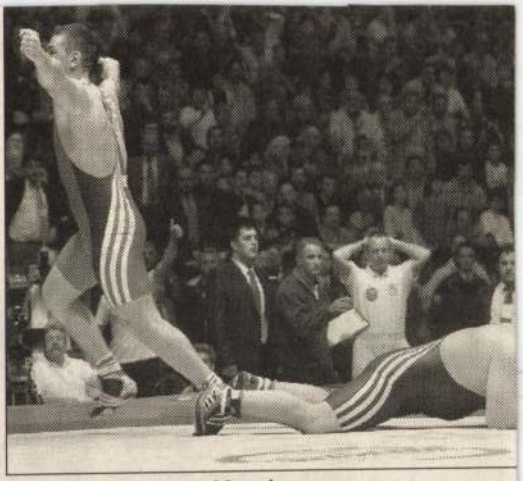

Nagy ember, nagy boldogság FOTÓ: REUTERS – FATI

– Előttem két kép. Az egyik Sydneyben készült, azután, hogy kikapott a kategória korszakos egyéniségétől, az orosz Karelintől; a másikon önfeledten ugrál, azt követően, hogy Isztambulban felülmúlta a török Bakirt. Van valami, ami összeköti e két pillanatot?

– Az, hogy mindkét alkalommal sírtam; előbb keserűségemben, aztán örömömben. A Karelin elleni meccsre nagyon készültem, meg akartam mutatni, hogy képes vagyok megszakítani az extraklasszis másfél évtizedes veretlenségét. Nem sikerült. Önvizsgálatot tartottam, és arra jutottam: még egyszer nem fordulhat

ALAI ISTVÁN főszerkesztő-helyettesek • FRISS RÓBERT, SOÓS KÁLMÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők • MIKÓ F. LÁSZLÓ művé
VARKAS ZOLTÁN • Sport: JAKAB JÓZSEF • Hír és információ: MUCSÁNYI MARIANNA • Külföld: NAGY CSABA • Fotó: RÉDEI FEREN
LDENKIRCHEN vezérigazgató, felelős kiadó; KORDA SÁNDOR vezérigazgató • Lapigazgató: RÓZSA GYULA • Hirdetési igazgató: NÉMET
436-4450. Terjesztési ügyekben telefon: 387-8944, telefax: 436-4426 • A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest. Internetcím: www.neps
izletági Igazgatóság (LHI). Előfizethető az LHI ügyfélszolgálati irodáinál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál és a kiadóná
apnyomda Rt. Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ vezérigazgató. Internetcím: www.lang.hu/szikra.nyomda. E-mail: szikra@lang.hu • IND

Szabó Barnabás Népszabadság 2001. V. 19

Megnyílt a Fotószalon 2001

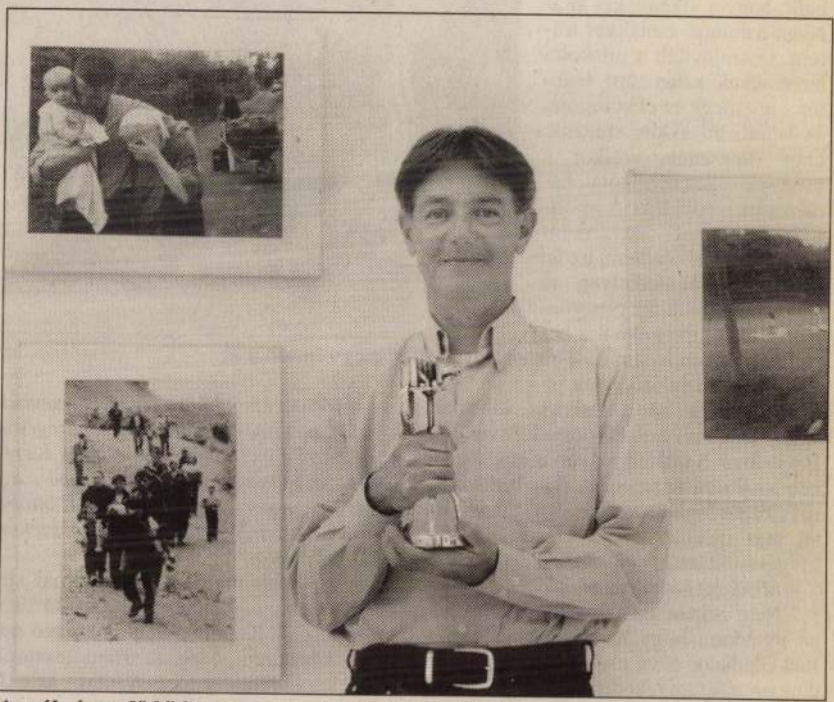

A pályázat fődíját, az Aranykamerát a zsűri lapunk munkatársának, Szabó Barnabásnak ítélte

FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

Pénteken nyílt és június ötödikéig tekinthető meg a Műcsarnokban a Fotószalon 2001 címmel rendezett országos fotóművészeti kiállítás. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, a Magyar Fotóművészek Szövetsége és a Magyar Fotóriporterek Társasága által rendezett tárlaton 280 fotográfia látható. A 64 meghívott kiállító – köztük lapunk munkatársai: *Gárdi Balázs, Fejér Gábor, Rédei Ferenc, Sopronyi Gyula* és *Teknős Miklós* – mellett 100 hivatásos és amatőr pályázó is bemutatkozik. A kiállítás a szervezők szándéka szerint reprezentálja a fotóművészet jelenkori törekvéseit.

T. Z.

a Magyar Nemzetben megjelent válogatott tárcákat és publicisztikákat tartalmazza.

Megrendelhető
az Ister Kiadónál
a 215-2249-es telefonszámon,
vagy személyesen a IX., Tompa u. 22. alatt (utcáról nyíló).

Az Ajánlattevőnek ajánlati biztosítékot kell nyújtani az Ajánlati Dokumentációban megadottak szerint 3.200.00,-(azaz három millió kétszázezer) Ft összegű bankgarancia formájában.

Az ajánlati időszakban a Megbízó közös helyszíni szemlét szervez az Ajánlattevők részére.
A helyszíni szemle időpontja : 2001. február 8-án délelőtt 10 óra

Ajánlattevőknek a következő helyszínen kell megjelennie:

**Family-T Bt., 4090 Polgár,
Petőfi út 4/a., tel: (36)-52-391-068**

Az Ajánlatok feladhatók postai úton ajánlott küldeményként átvételi értesítéssel, vagy személyesen kézbesíthetők a Területfejlesztési Phare Programirányító Iroda képviselői által aláírt nyugta ellenében.
Az Ajánlatoknak legkésőbb 2001. március 5-én délelőtt 9 óráig kell megérkeznie az alábbi címre:

**Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Területfejlesztési Phare Programirányító Iroda
H 1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32.**

Az Ajánlatok felbontása az Ajánlattevők képviselőinek jelenlétében történik a fenti címen, 2001.március 5-én délelőtt 10 órakor (helyi idő szerint).

Magyar Nemzet

ELŐFIZETÉSI KEDVEZMÉNY!

Ha előfizet, akkor hetente kettőt ingyen kap, éves megtakarítása:

8000 forint

Gondolja meg, megéri!

MEGRENDELŐLAP

Alulírott.....(név)

.....(irányítószám, helység)

.....(utca, tér)

.....(házszám).....(emelet, ajtó)

megrendelem a Magyar Nemzet című lapot

.....példányban.

.....

(aláírás)

A megrendelőlapot a következő címre szíveskedjék feladni:

Nemzet Kft. Terjesztés 1450. Bp.9.Pf.74.

Előfizetési díj:

☐ havi: 1344 Ft ☐ 1/4 éves: 4032 Ft

☐ 1/2 éves: 8064 Ft ☐ éves: 16 128 Ft

A LAP AZ ALÁBBI TELEFONSZÁMON IS MEGRENDELHETŐ:
NEMZET KFT. TERJESZTÉS: 4762-176

Phare

AJÁNLATTÉTELI FELHÍVÁS

a Magyar Köztársaság Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériuma és az Európai Közösség Bizottsága versenytárgyalást hirdet.

A megvalósítandó projekt:

„A gesztenye komplex módon történő feldolgozása"

A projekt száma: HU 9705-0301-0029

1. Részvétel és eredet:
Az eljárásban az Európai Unió tagországaiból, valamint Albániából, Bosznia-Hercegovinából, Bulgáriából, Cseh Köztársaságból, Észtországból, Lettországból, Litvániából, Lengyelországból, Macedóniából, Magyarországról, Romániából, Szlovák Köztársaságból és Szlovéniából - megfelelő gyakorlattal és referenciákkal rendelkező - természetes és jogi személyek egyenlő feltételekkel vehetnek részt. Az ajánlott áruk és szolgáltatások csak a fenti országokból származhatnak.

2.Tárgy:
A Munkák felbontása Lot-okra a következő szerint történik :

Lot 1: Gesztenyefeldolgozó üzem építése

Az építkezés helyszíne: Bárdudvarnok, helyrajzi szám: 0167/10.

Új gesztenye-feldolgozó üzem épül, amelynek teljes területe 1.476,6 m². Az épületben hűtő tároló, nyersanyagtároló szín és szociális blokk helyezkedik el.

A földszint + emeletes, magastetős épület előregyártott acél vázszerkezetből készül. Az alapozás monolit vasbeton szerkezet.

Az alábbi munkák elvégzése szükséges:
1. Tartószerkezet építése.
2. Építészeti munkák.
3. Víz- és csatornahálózat.
4. Belső elektromos munkák.
5. Térburkolat.

Lot 2: 20 kV-os hálózat és transzformátor állomás építése

Az építkezés helyszíne: Bárdudvarnok, helyrajzi szám : 0167/10.

Nyomvonalhossz:	
Középfeszültségű légvezeték:	20 kV, 65 fm
Középfeszültségű földkábel:	20 kV, 430 fm
Áram neme:	3 fázisú, 50 Hz periódusú váltakozó áram
Tr. állomás:	OTR 20/400
Transzformátor típusa:	20/0.4 kV-os IE 160 kVA-es teljesítménnyel.

Ajánlattevő Ajánlatot nyújthat be jelen Tender egy vagy mindkét Lot-jára. Megbízó minden Lot-ra külön szerződést szándékozik kötni.

A fentiekben részletezett Munkák pénzügyi fedezetét a Phare program keretében az Európai Bizottság, valamint a Megbízó (Kedvezményezett) biztosítja.

3. Ajánlati felhívás:
Az érdeklődő Ajánlattevők további információkat kaphatnak az Ajánlat formájáról és beszerezhetik az Ajánlati Dokumentációt az alábbi címen 2001 január 24-től munkanapokon 8 és 12 óra között 32.000 Ft + 8.000 Ft (ÁFA) = 40.000 Ft vissza nem térítendő összeg befizetését igazoló okirat ellenében.

Cím: Sarkpont Rt., 7400 Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky u. 16-18.

A befizetendő összeget a: 11743002-20164454-00000000 számú számlára kell átutalni.

4. Az Ajánlat:
Az Ajánlattevőnek ajánlati biztosítékot kell nyújtani az Ajánlati Dokumentációban megadottak szerint bankgarancia formájában Lot 1 esetében 2.200.000.- Ft (Kettőmillió-kettőszázezer Ft), Lot 2 esetében 250.000.- Ft (Kettőszáz-ötvenezer Ft) összegben.

Az ajánlati időszakban a Megbízó közös helyszíni szemlét szervez az összes Lot Ajánlattevői részére.

A helyszíni szemle időpontja: 2001. február 8-án délelőtt 10 óra (mindkét Lot)

Ajánlattevőknek a következő helyszínen kell megjelennie:

Sarkpont Rt., 7400 Kaposvár Bajcsy-Zsilinszky u. 16-18., tel.: 82-419-700, fax: 82-419-700

Az Ajánlatok feladhatók postai úton ajánlott küldeményként átvételi értesítéssel, vagy személyesen kézbesíthetők a Területfejlesztési Phare Programirányító Iroda képviselői által aláírt nyugta ellenében.

Az Ajánlatoknak legkésőbb 2001. március 6-án délelőtt 9 óráig kell megérkeznie az alábbi címre:

**Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Területfejlesztési Phare Programirányító Iroda
H 1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32.**

Az Ajánlatok felbontása az Ajánlattevők képviselőinek jelenlétében történik a fenti címen, 2001. március 6-án délelőtt 10 órakor (helyi idő szerint).

Magyar Sajtófotó 2000

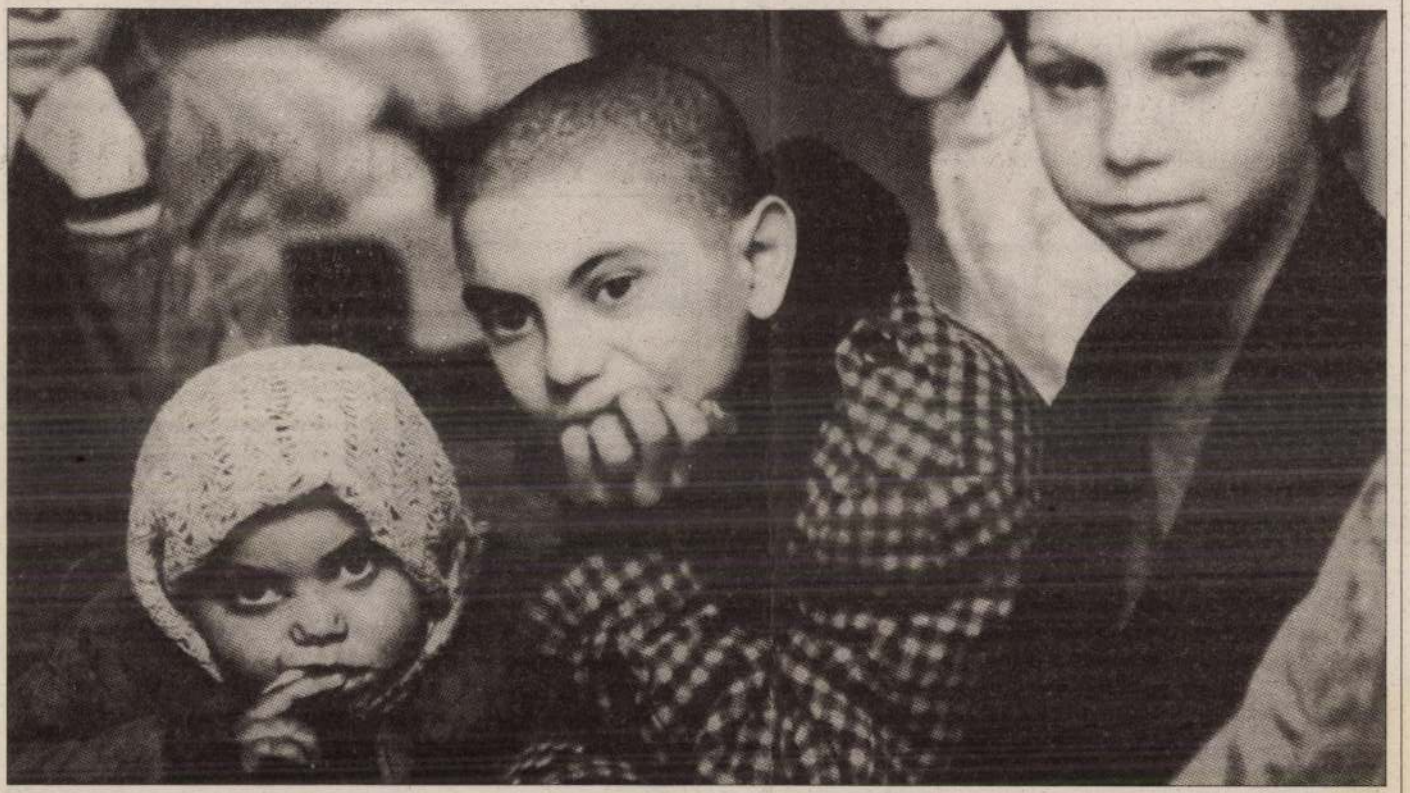

Szabó Barnabás kategóriagyőztes fotójának címe: Szerzetesek missziója

P. Szabó Ernő

Soha nem volt még ennyi fotókiállítás, nem jelent meg ennyi fotókönyv. Múzeumok, galériák is szívesen fogadják a fényképes anyagot. A sajtó- és dokumentarista fotográfiának pedig az egész világon nagy a népszerűsége. Nem véletlen, hogy az idén a Magyar Sajtó 2000-nek a Nemzeti Múzeum ad otthont – mondta *Korniss Péter* fotóművész, a Magyar Fotóriporterek Társaságának főtitkára, a zsűri elnöke a tájékoztatón a sajtófotó-pályázattal és kiállítással kapcsolatban. A Magyar Fotóriporterek Társasága és a Magyar Újságírók Országos Szövetsége által rendezett kiállítás, mellyel először 1982-ben jelentkeztek, az elmúlt 19 év alatt rangot vívott ki magának, a zsűri – véleménye szerint – hozzájárult ahhoz, hogy a történelemmé kerekedő jelen idő eseményeiről hiteles képet kaphasson.

Minden eddiginél nagyobb volt a fotográfusok érdeklődése a pályázat iránt: 217 fotós háromezer képet küldött be. A véres tragédiák ezúttal a háttérbe szorultak, helyüket most elsősorban a társadalomábrázoló felvételek, sorozatok vették át, amelyek a magyar dokumentarista fotó hagyományait követik. A pályázatra nyolc kategóriában lehetett képeket beküldeni, mindegyikben három díjat, továbbá különdíjakat osztottak ki. Az év sajtófotója díját, a MÚOSZ nagydíját, valamint a hír kategória első díját *Gárdi Balázs* nyerte el Elnökváltás című felvételével. Hogy a magyar sajtófotó igazi egyéniségévé nőtte ki magát, jelzi hogy a Magyar Fotóriporterek Társasága Munkácsy-különdíját is ő kapta meg a legjobb kollekcióért, s ő nyerte a természet és környezet kategória első díját is.

Első díjat a képriport kategóriában *Domaniczky Tivadar*, emberábrázolás-portré kategóriában *Markovics Ferenc*, zsáner és humor kategóriában *Habik Csaba*, mindennapi élet-társadalom ábrázolása kategóriában *Szabó Barnabás*, művészet és tudomány kategóriában *Soproni Gyula*, sport kategóriában *Danis Barna* kapta. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma díját a kiemelkedő teljesítményt nyújtó 35 év alatti fotóriporterek közül *Cser Dániel* nyerte el. A Magyar Sajtófotó 2000 című kiállításra március 20. és április 22. között kerül sor a Magyar Nemzeti Múzeumban. A World Press Photo című nemzetközi kiállítást csak ősszel rendezik meg, szintén a 2000. évi anyagból.

SZABÓ BARNABÁS

MAGYAR NEMZET, 2001. JAN. 29. 15.o.

kompromisszumra és az ezzel óhatatlanul együtt járó fájdalmas lemondásra. Ellenkezőleg: tovább szították a parazsat, elsősorban Jeruzsálem ügyében. Nem telt el olyan hét, hogy valamelyik izraeli vezető le ne szögezze: Jeruzsálem a zsidó állam örök és oszthatatlan fővárosa marad – valamelyik palesztin illetékes pedig azt: jövőbeni önálló államuk fővárosa nem lehet más, mint Al Kudsz (azaz Jeruzsálem).

A kompromisszum megtalálása pedig e nélkül is hihetetlenül nehéz (lett volna), hiszen Jeruzsálem nem egy egyszerű város, nem kövek szimpla halmaza. Jeruzsálem a zsidók „szívének a közepe", történelmi államuk fővárosa, s ezáltal a haza szimbóluma a szétszórattatás évszázadai alatt. Ám egyúttal másik két világvallás – a kereszténység és az iszlám – szent helye is, vagyis az emberiség fele számára érzelmi kérdés. Valamennyit kapnia kell belőle mind a két népnek, különben soha nem lesz béke.

Camp Davidben már megtörték a tabut, először vetették fel a város megosztásának gondolatát. Félő azonban, hogy ezzel egy kicsit elkéstek, szeptember 13-áig nem tudják a gondolatot elfogadtatni sem az izraeliekkel, sem a palesztinokkal. Baraknak elküldték a legfrissebb közvélemény-kutatási eredményeket, s kiderült: hiába hajlandó a választók többsége engedményekre a béke és a rendezés érdekében, Jeruzsálem megosztásának bármely formáját ellenzik. Arafatra hasonló nyomás nehezedik: a csúcstalálkozó minden napján tüntettek Gázában és Ciszjordániában, és több minisztere próbálta sulykolni a médián keresztül, hogy Jeruzsálem nélkül haza sem jöhet.

Bár a vendéglátók a Daytonban bevált receptet alkalmazzák és nem engednek újságírót az elnöki nyaraló közelébe, annyi azért kiszivárgott, hogy Jeruzsálem az egyetlen kérdés, amelyet még nem sikerült rendezni. Diplomaták szerint a majdani határokat illetően, a biztonsági témákban, a palesztin menekültek és a ciszjordániai zsidó telepek ügyében jelentős az előrehaladás. Ez azonban csak első látásra megnyugtató, valójában nem jelent semmit: Jeruzsálem nélkül nincs megegyezés. Nem csupán az otthoniak miatt, hanem azért sem, mert a határ, a biztonság, a menekültek és a telepek sorsa – bármennyire szomorú ez az érintettek számára – nagyrészt nem több adunál a Jeruzsálemért folyó kártyapartiban. Mindkét fél kész mindegyik területen engedményt tenni azért, hogy többet kapjon Jeruzsálemből, a lapokat tehát nem teríthetik ki egészen az utolsó körig.

Ez az utolsó kör azonban, lehet, hogy még nagyon messze van. Az elmúlt években sok eredményt sikerült elérni a közelkeleti békefolyamatban, s ezt az sem tette tönkre, hogy rendszerint nem tartották be az előre megszabott határidőket. Ha mindhárom fél elképzelhetőnek tartja a palesztin állam kikiáltását a határok pontos megrajzolása és a főváros kijelölése nélkül, nyerhetnek elegendő időt.

MEDGYESI CSILLA

nokok és munkások maguk végezték el. Akármilyen keserű igazság, üzenetértéke van a Nyugat (ide sorolva ezúttal a magyar kormányzatot is) tehetetlen aktatologatásának és a szerb rezsim cselekvőképességének.

Az anyaország támogatásában és szolidaritásában reménykedő vajdasági magyaroknak az elmúlt másfél esztendő alatt meg kellett tanulniuk, hogy a magyar kormány, külpolitikai eszközökkel lényegében semmit sem tehet értük. A Fidesz-politikusok ellenzéki időkben tett nagyhangú szónoklataival szemben az Orbán-kormány a vajdasági magyarok érdekeit tökéletesen és maradéktalanul alárendeli szövetségesi kötelezettségeinek. A NATO engedélye nélkül Budapest egy hídelemet, egy téglát, egy kanálnyi maltert sem szállíthat a Délvidékre. Nem örülök annak, hogy ez az igazság, s azt sem állítom, hogy egy szocialista kormány lényegesen többet tehetne a romok fizikai és lelki eltakarításáért. De ha már a háborús helyreállításban és a demokratikus fordulatban nem segíthetjük a délvidéki magyarságot, annyival mindenképp tartozunk nekik, hogy ne kábítsuk őket hamis ígéretekkel.

A jelenlegi válságos időkben a magyarországi propagandacélokat szolgáló nyilatkozatok rendkívül veszélyesek lehetnek a vajdasági magyarok számára. (Tapasztalataim szerint, józan többségük szerencsére nem veszi komolyan a budapesti frázisokat.) A szülőföldjükön megmaradó vajdasági magyarok sorsa alapvetően a tartomány és tágabban Szerbia jövőbeli fejlődésétől függ, döntő kérdésekben összekötődik a szerb nemzetével, s ebbe Magyarország legfeljebb közvetve, a NATO tagjaként és az EU tagjelöltjeként szólhat bele. Ugyanakkor az ottani magyarság, kulturális és szellemi önazonossága megőrzésében joggal számíthatna az anyaország támogatására. Nagy szégyen, hogy a szavakban az égből aláhulló bombákat is eltérítő budapesti kormányzat a gyakorlatban a morzsákkal is takarékoskodik ezen a téren.

A vajdasági magyarság az elmúlt fél évszázadban valóban megjárta a poklokat és a relatív mennyországot, s történelmi tapasztalatai nagymértékben különböznek a magyarországi többség és a „szovjet blokkbeli" magyar kisebbség élmé-

pába, dolgoznatott Nyugat-Németországban vagy Svédországban, s otthon a gyakorlatban élvezhette a részleges piacgazdaság előnyeit. Nagy bizalom kellett ahhoz, hogy a jugoszláv állampolgárok milliói, külföldön nehezen megtakarított pénzüket otthon fektessék be földbe, üzletbe, panzióba, s e bizalom lett később a relatív jólét alapja.

Ehhez járult a kultúra szabadsága és nyitottsága. A kevesebb mint félmilliónyi vajdasági magyar (Kosztolányi Dezső egykori „poros Bácskájában") a hatvanas-hetvenes években közelebb került a modern világkultúrához, mint az anyaország. Budapesti magyar írók és költők titokban kicsempészett művei Újvidéken jelentek meg először, s az onnan érkező könyvek, folyóiratok, fotók és lemezek a szellemi szabadságot dokumentálták azoknak a magyarországi értelmiségieknek és diákoknak, akik hozzájuthattak ezekhez a kincsekhez. A vajdasági magyarság részint közvetlenül, a nagyvilágot járva,

lag kisz
megtized
zik Újvid
és a tarto

Ha az
ilyen fölé
vincializm
diktatóril
megőrizn
ságából,
Erdélybe
kedni. E
ni, hogy
fiatalság
Képes I
tántorog
selő úgy
budapes
forintos
jesítették
dasági m
megfojtá
balkáni
romba ö

Sajno
elmondh
olykor n
gi realit

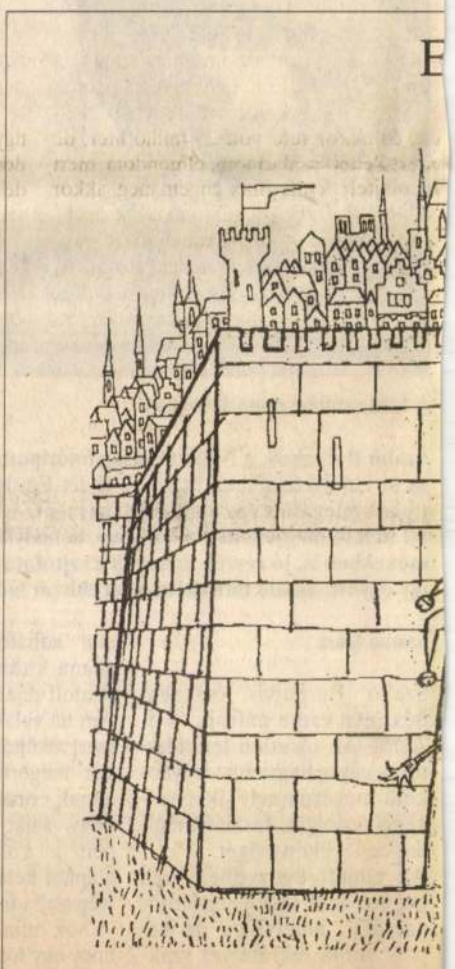

– Nálatok mennyit fizetnek egy bukfencért?

A szerző országgyűlési képviselő (MSZP)

Az iskolákban néhány hete kitört a

SZABÓ BARNABÁS Magyar Hírlap 2000. VII. 24

Sajtófotók Szabó Barnabás módra

A fotóművész képein keresztül mond véleményt a világról

A kisújszállási peep-show-ban

Szabó Barnabás, a Népszabadság fotóriportere, főmunkatársa az elmúlt tíz évben itthon és Kelet-Európában készült fotóiból válogatott egy kiállításnyi anyagot. A fotók szinte kivétel nélkül megjelentek a lapjában, némelyikük más sajtótermékekben is, jó részük szerepelt a sajtófotó-kiállításokon, de így együtt, önálló tárlatként most először láthatók.

Szarka Klára

Szabó Barnabás csaknem húsz éve van a pályán, és tizenöt éve töretlen lendülettel és egyre nagyobb – egyébként megérdemelt sikerrel – végzi a dolgát, feszített napilapos tevékenységét.

Az elmúlt évtizedben nem nagyon volt olyan sajtófotó-pályázat, amelyiken ne kapott volna tekintélyes szakmai díjat, akár többet is.

1994-ben Pulitzer-emlékdíjjal tüntették ki, 1997-ben beválasztották a Magyar Sajtópáholyba, idén pedig megkapta a csak fotográfusoknak adható legjelentősebb állami kitüntetést, a Balogh Rudolf-díjat.

Ám ha valaki egy kicsit is ismeri az újságírószakmát, akkor megértheti, hogy talán annak örült a legjobban, hogy saját szerkesztőségében a kollégái szavazatai alapján kétszer is elnyerte a Népszabadság díját.

Sok minden kell ahhoz, hogy egy fotóriporter sikeres lehessen a pályáján: fölényes szaktudás, tájékozottság, az, hogy lehetőséghez jusson, ott fotózhasson, ahol jó képet csinálhat, kell hozzá tehetség is, persze, de a legfontosabb mégis a folyamatos, szívós munka.

A fotóriporternek állandóan készenléti állapotban kell lennie ahhoz, hogy néha egy-egy nagyon jó képet csináljon.

Állandó érzékenység, folyamatos tájékozottság, a munkával karbantartott reflexek és kondíció nélkül hiába minden más adottság. Szabó Barna esetében a folyamatos munka, az állandó készenlét életforma.

Az elmúlt több mint tíz évben többször járt Boszniában, Szlavóniában, Koszovóban, Montenegróban.

Volt Afganisztánban, a moszkvai puccs idején Oroszországban, 1989-ben Romániában, ott volt Bulgáriában és Albániában nem egy politikai krízis idején, megfordult Karabahban és Groznijban is. De ott volt szinte minden fontos és jellemző hazai történésen, a Varsói Szerződés felbontásától Horthy újratemetésén át a kisújszállási peep-show megnyitásáig.

Többször nyilatkozta, hogy minden képével a véleményét akarja kifejezni.

Komolyan veszi, hogy az újságban a fotói alá kiírják a nevét. Most kiállításként együtt látott képein még markánsabban látszik az egyénisége, mint az újságban elszórtan megjelenve.

Minden képe egyszerre hűséges dokumentum, briliáns sajtókép és egy humanista alkotó vallomása a világról.

A kiállítás augusztus 20-áig látható a Budapest Kiállítóteremben a Szabadsajtó úton.

A Magyar Fotóművészek Szövetsége
és a Duna Galéria
tisztelettel meghívja Önt

DUNA GALÉRIA

Fotóhónap
2004
Hungarian Month
of Photography
www.fotohonap.hu

Szabó Barnabás
MENEKÜLTEK FRANCIAORSZÁGBAN

című kiállításának megnyitójára
2004. május 6-án 18 órára a Duna Galériába
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

Megnyitja Szobolits Andrea az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának sajtószóvivője

Megtekinthető 2004. május 23-áig, hétfő kivételével naponta 10-18 óra között

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

UNHCR
The UN Refugee Agency

WEBDESIGN
IT & MEDIA SOLUTION

SUGÓ

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

A Magyar Fotóművészek Szövetsége
és a Duna Galéria
tisztelettel meghívja Önt

DUNA GALÉRIA

Fotóhónap
2004
Hungarian Month
of Photography
www.fotohonap.hu

Szabó Barnabás
MENEKÜLTEK FRANCIAORSZÁGBAN

című kiállításának megnyitójára
2004. május 6-án 18 órára a Duna Galériába
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

Megnyitja Szobolits Andrea az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának sajtószóvivője

Megtekinthető 2004. május 23-áig, hétfő kivételével naponta 10-18 óra között

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

UNHCR
The UN Refugee Agency

WEBDESIGN
IT & MEDIA SOLUTION

SUGÓ

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

SZABÓ BEÁTA 1115 Budapest, Kovászna u. 14.

1958-ban születtem Budapesten.
1979–85 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán folytattam tanulmányaimat. Mesterem Somogyi József volt.
1985 óta tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

I was born in 1958 in Budapest.
Between 1979 and 1985 I studied at the sculptor course of the Hungarian College of Fine Arts, my master was József Somogyi.
I've been a member of the Studio of Young Artists since 1985.

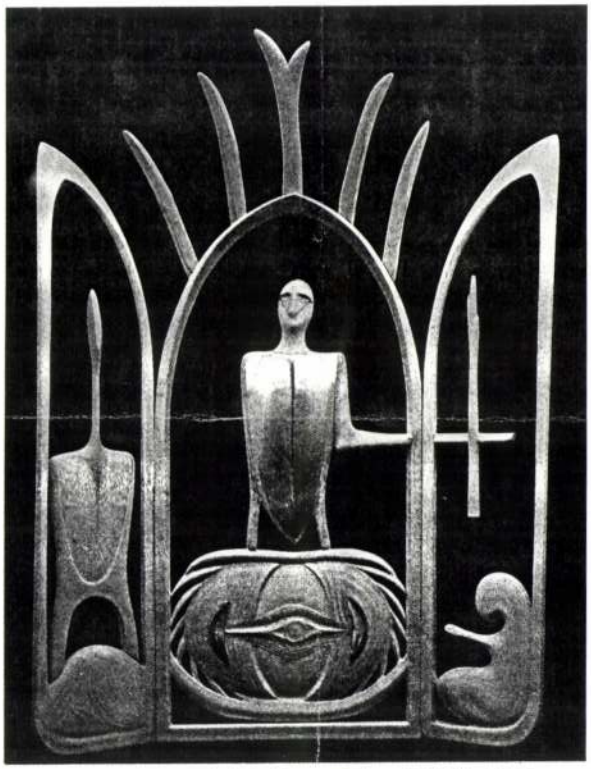

Mitikus oltár, 210x150x40 cm, Juhar ezüstözött 1990.

Önálló kiállítás/Individual Exhibition:

1990. Dorottya utcai Kiállítóterem, Budapest

Csoportos kiállítások/Group Exhibitions:

1989. XIX. Szabadtéri Szoborkiállítás, Salgótarján
1990. MK Művészeti Alap Kollektív Műtermének kiállítása, Duna Galéria, Budapest

Köztéren, középületekben és közgyűjteményben elhelyezett munkáim:

1986. Várkonyi Zoltán, fa dombormű
Nádasdy Kálmán, bronzportré, Színház- és Filmművészeti Főiskola, Budapest
1988. „Mahavishnu" John McLaughlin, fa plasztika, Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár
1989. Átváltozás, Faszobrászati Szimpozion, Lenti

Díjak/Awards

1986. Stúdió '86, Stúdió díj
1988. II. Országos Faszobrászati Triennálé, Nagyatád, a Művészeti Alap díja
XVIII. Szabadtéri Szoborkiállítás, Salgótarján, Közönségdíj
1989. XIX. Szabadtéri Szoborkiállítás, Salgótarján, a Városi Tanács díja

SZABÓ Beáta

SOK NŐ SZERETETT VOLNA CSERÉLNI VELE ANNAK IDEJÉN, HISZ Ő LEHETETT A LEGFÉRFIASABB FÉRFI, HUMPHREY BOGART FELESÉGE. DE HIÁBA A HÍRES FÉRJEK ÉS VŐLEGÉNYEK SORA, **LAUREN BACALL** NEM SZÜLETETT FELHŐTLEN BOLDOGSÁGRA. A NÉPSZABADSÁG MAGAZINNAK KÉSZÜLT INTERJÚBAN NYÍLTAN BESZÉLT FÁJDALMÁRÓL, AMIT VŐLEGÉNYE, FRANK SINATRA GOROMBA VISELKEDÉSE OKOZOTT. ARRÓL, MENNYIT SZENVEDETT HARMADIK FÉRJE, AZ OSCAR-DÍJAS JASON ROBARDS ALKOHOLFÜGGŐSÉGÉTŐL. SZÓL A CSALÓDOTTSÁGÁRÓL IS, HOGY PÁR ÉVVEL EZELŐTT CSAK JELÖLT VOLT, DE AZ OSCAR-DÍJAT NEM KAPTA MEG. PEDIG DICSEKEDHETNE IS, HISZEN LEGENDÁS KARRIER ÁLL MÖGÖTTE

DAPHNE BARAK INTERJÚJA

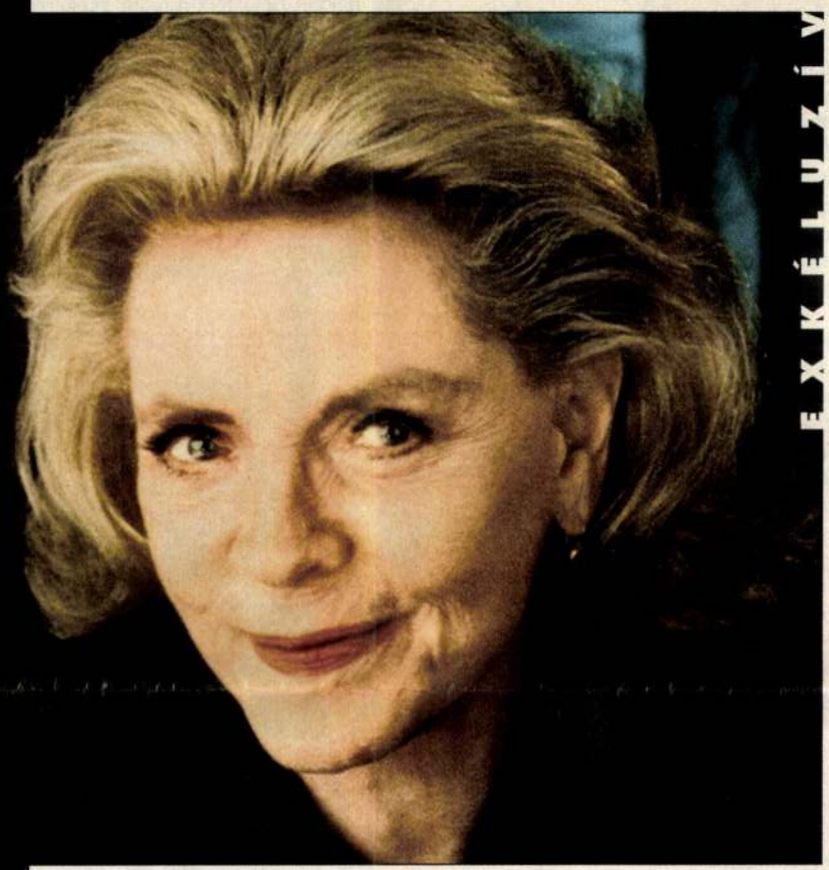

EXKLUZÍV

BACALL & BOGART

Lauren Bacall egyike a nagy hollywoodi legendáknak. A közelmúltban ismét ráirányult a figyelem, ugyanis megkapta a hátrányos helyzetű gyerekeket támogató STARS Alapítvány életműdíját.

Milyen egy legenda akcióban? Naponta tizenötször telefonáltatott az ügynökével, hol fodrászt, hol sminkest kért az interjúra, amit kamerával is rögzítettünk, aztán azon izgult, vajon limuzin szállítja-e a lakásáról a felvétel helyszínére, mert reméli, hogy az, és a beszélgetés után még vagy két órát használni akarja, természetesen nem a saját költségére. És ne feledkezzünk meg a finom falatkákról sem, amit rágcsálni szeret, miközben a haját és a sminkjét készítik.

Amikor a csapatom már a végkimerülés határán volt, megjelent egy kutyussal a karján: *„Három hete van nálam, bár már egy éve az enyém, de sokat voltam úton, más vigyázott rá."* Aztán azt találta mondani az ebnek, hogy *„kuss!"*. Az egész stáb rögtön elhallgatott – hát még a kutya! Jobbnak látta megdermedni.

Ne szólítsuk Laurennek – mondta, amikor elkezdtük az interjút –, a Ms. Bacallt szereti. Aztán felkiáltott: *„Ó, nem! Nagyon nem tetszem magamnak."* És újra jött a fodrász meg a sminkes, és az egész cirkusz kezdődött elölről. Végre újra elindulhattak a kamerák. És a légkör megváltozott. Ahogy elkezdett beszélni, mindenki elhallgatott, de nem azért, mert a sztármodor miatt megszeppent, hanem mert el volt ragadtatva.

– Az életműdíj egyfajta összegzésre ösztönzi az embert.

– Szerintem azt sugallja, hogy valami véget ért. Ami engem illet, én nem engedem, hogy vége legyen a munkával töltött éveknek. Tizenkilenc éves koromban kezdődött el számomra az az élet, ami ehhez a díjhoz vezetett. Kaliforniába mentem, találkoztam Bogarttal, bekerültem a film világába, szerelmes lettem, férjhez mentem, gyerekeket szültem, és jött a halál, mindez tíz éven belül. Azt hiszem, a legtöbb ember filmszínészként ismer, pedig én közelebb érzem magamhoz a színpadot, húsz évet színházban töltöttem, és nagyon élveztem ezt az időszakot.

– És nyert két Tonyt.

– Igen. Imádom a színházat, mert élő, az előadás valójában megismételhetetlen, hisz minden este egy kicsit más. Óriási ajándék, hogy az ember része lehet a színházi világnak, és hogy a nézők elfogadják.

– Rengeteg történet és pletyka kering arról, hogyan találkoztak Bogarttal. Valóban amolyan macska-egér játék volt?

– Ez mese. Azt hiszem, egyszerűen csak az történt, hogy összeillettünk. Hasonló a humorérzékünk. Nagyon szellemes ember volt. Mindig tudni kell nevetni, még a legnehezebb időkben is. Humor nélkül, nem is tudom, kibírtam volna-e?

– Ha egy mondattal kellene jellemeznie Humphrey Bogartot, mi lenne az?

– Meglepő volt... Mielőtt személyesen ismertem volna, azt vártam, hogy olyan lesz, mint akiből tizenkettő egy tucat. De kiderült, hogy jól felkészült, nagyon intelligens, roppant mulatságos, nagyon érzékeny, érző ember. Soha nem tudhattam előre, hogy hogyan fog viselkedni, és ez vonzott. Ha valaki mindig kiszámítható, az egy kissé unalmas. Védelmet nyújtott nekem, és sokat tanított. Sokkal idősebb volt nálam. Akkoriban nem is vettem észre, hogy hány nő caplatott utána. Azt gondolták, hogy nőfaló, ami bizonyos szempontból igaz is volt. Csakhogy én voltam az a nő, akit falt. Senki mást. Különleges, nagyszerű ember volt. Túl fiatalon halt meg, rákban. Elég nehéz életet élt. A húszas években nőtt fel, a szesztilalom idején, úgyhogy sokat ivott, sokat dohányzott és sokat élt. És sajnos megfizetett érte.

– Ő volt a nagy szerelem?

– Igen. És bár egyszer vagy kétszer megismerhettem még a szerelmet, semmi sem ugyanaz. Én sem vagyok már ugyanaz. A lehe-

NAPLÓ

A minap az egyik barátom kreált egy közmondást – bár azt állítja, hogy nem a saját találmánya. (Dehogynem!) Azt mondta, hogy aki jól ír, az jól is főz. (Volt olyan kedves, besorolt engem az egyik csoportba. És még sosem kóstolta a főztömet!) Hiszek abban, hogy minden mondásban van igazság, de ez a főzés-írás dolog szerintem marhaság. Bár...

Egyik kedvenc írómról, García Marquezről például el tudom képzelni, hogy a konyhában is képes remekelni, hisz a földevést is olyan gusztusosan írja le a Száz év magányban, hogy szinte kedvet kap hozzá az ember. De hogyan főz mondjuk a másik „nekem író", Kurt Vonnegut, vagy hogy a saját szakmámból választott toplistásomat említsem, a lengyel Ryszard Kapuscinski? Szerintem ő a világ egyik legjobb riportere, aki írónak is remek, de miközben helyi háborúkról, puccsokról, népvándorlásról, menekültekről, diktatúrákról és azok bukásáról tudósított a világból, gyanítom, nem gyűjtött recepteket. Így aztán szakácskönyvet sem írt, ahogy a messzi tájról hazaérkezők szoktak. A felesége viszont remekül főz. De nem ír. Ugyanis orvos.

Mikor már jól meggyőztem magam, hogy a világon semmi kapcsolat nincs az írás és a főzés között, megjelent egy könyv: Evés-ivás címmel. Írók, költők, publicisták az alkotói. Nagy ügy – mondhatja erre ön –, a magyar irodalom már eddig is megajándékozott minket olyan írásokkal, amelyeket méltán emlegetnek klasszikusként, s nemcsak a gasztronómiában. Aki jól ír az jól is eszik? Na de ki eszik jól? Az, aki a paprikás krumpliban is megérzi az ízek sokféleségét, harmóniáját, értékeli a krumpliszeletek esztétikáját, a színárnyalatok melegét, és élvezettel fogyasztja az étket. Jó, de mit kezdjek azzal, hogy az illető urak és hölgyek, akik a fent nevezett kötetet jegyzik, bebizonyították, hogy a p. krumpli előállításában is jelesek. Talán még pirburgpárkápot is tudnak. Sőt! Akkor hogyan állunk a közmondással?

Mondjuk igaz. De akkor én most lámpalázas leszek. Elfogadta ugyanis vacsorameghívásomat a közmondásos barát. Ha komolyan veszi a saját szólás-mondását, és nem sikerül a konyhai mutatványom, félek, száműz az első, maga válogatta csoportból is, ahol pedig szeretek tartózkodni. Úgyhogy most izgulok. Nálam mindig ezzel kezdődik a főzés.

Mielőtt bevetném magam a szakácskönyvek színes világába, gyorsan elmondom önnek, hogy ettől a héttől kezdve a Zizi rovatunkban találja meg, ki nyerte a Vidám hétvége vetélkedőnket. A sorozat ugyanis sajnos véget ért. De mert önök szerették, már tervezzük a folytatást! Addig is: vidám hétvégét önnek!

Völgyi Vera

NÉPSZABADSÁG • magazin

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ: 1034 Budapest, Bécsi út 122–124., telefon: 436-4444, fax: 436-4592 • FELELŐS SZERKESZTŐ **VÖLGYI VERA** • KÉPSZERKESZTŐ **Féner Tamás** • TERVEZŐSZERKESZTŐ **Gyuska Györgyi** • MUNKATÁRS **Galambos Ágnes, Hegedüs Noémi** • OLVASÓSZERKESZTŐ **Szabó György** • SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR **Kócse Ágnes** • SZÁMÍTÓGÉPES TERVEZÉS **Flaskár Ildikó** • Kiadja a NÉPSZABADSÁG RT., FELELŐS KIADÓ **MARTIN FELDENKIRCHEN** vezérigazgató • MŰSORSZERKESZTŐSÉG MTI Kiadói Kft. FELELŐS VEZETŐ **Kohut Tibor** • SZÍNES ELŐKÉSZÍTÉS Prímus Népszabadság Médiaképviseleti Kft. • HIRDETÉSFELVÉTEL Prímus Kft., TERMÉKMENEDZSER **Kovács Ildikó** • NYOMDAI ELŐÁLLÍTÁS Szikra Lapnyomda Rt., FELELŐS VEZETŐ **Lendvai Lászlóné** vezérigazgató • ISSN 1219-851X

HARMADIK OLDAL

A.P.A.-ALAPÍTÓ

Egy ugrásra a Magyar Rádiótól, a Horánszky utca 5. szám alatt nyílt meg minap az A.P.A. (Ateliers Pro Arts) Művészeti Központ. A valaha csőgyár, később kelmefestő üzem, majd Patyolat több mint százéves épületét *John Warren Gotsch* vásárolta meg és alakította át művészparadicsommá. Így lett ő az érdekes vállalkozás alapító atyja.

– Mi késztet egy amerikait magyar képzőművészeti centrum létrehozására?

– Az a kézenfekvő körülmény, hogy magyar vagyok. Apai nagyapám Nyírbátorban született, mészáros volt, és 1896-ban vándorolt ki Amerikába. Jómagam a hetvenes évek végén jöttem Magyarországra azzal a feltett szándékkal, hogy felkutassam gyökereimet. Mélyen megrendített, amikor találkoztam távoli rokonaimmal, s majd' elállt a lélegzetem, amikor rábukkantam nagyapám fivérének sírjára, és a fekete obeliszken meglátam a feliratot: Gocs. Azóta nem hagyott békén a gondolat. Visszajöttem oda, ahonnan nagyapám útnak indult. Nem Amerikát hagytam el, hanem hazatelepedtem.

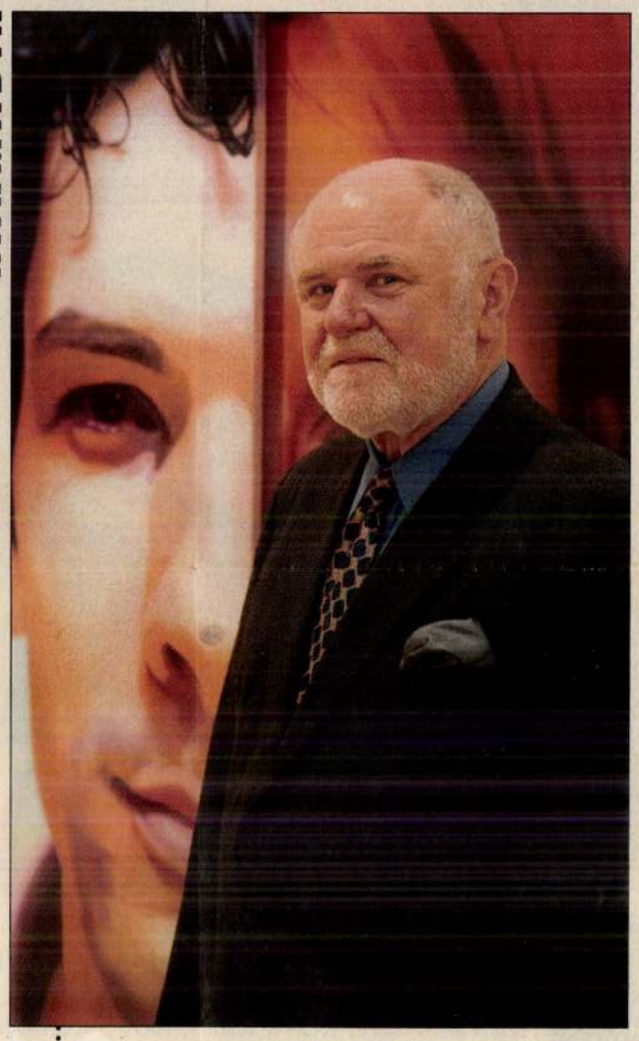

FOTÓ: KÖVESDI RÉKA

– Mivel foglalkozott a tengerentúlon?

– Először antropológiai, majd szociológiai diplomát szereztem, később elsajátítottam a nonprofit menedzsmentet. Tanítottam egyetemen, publikáltam többek között a New York Timesban és a USA Todayben. Kaliforniában mint az egészségügyi minisztérium tanácsadója olyan alapítvány létrehozásában és működésében vettem részt, amely az elszegényedett városrészekben élő indián, latin és fekete nővérek és orvosok képzését támogatta. Egyszersmind a helyi lakosok életkörülményeinek javítását tűzte ki céljául. New Jerseyben pedig egy keresztény szervezet keretében zsidó fesztivált szerveztem azzal a céllal, hogy elősegítsem a két vallási közösség közeledését.

– Mindaz, amit elmondott, legfeljebb érintőlegesen kapcsolódik a képzőművészethez.

– Én magam viszont több szálon is. Egyfelől fiatal koromban New Yorkban Willem de Kooning, Franz Kline és Robert Motherwell társaságát élveztem. Másfelől feleségem, G. Szabó Beáta szobrászművész.

– Milyen művészeti-filozófiai elvek keretében kívánja működtetni az A.P.A. Művészeti Központot?

– A „Nyitott ajtók politikája" elvet valljuk. Eleinte Hudra Klára és én választunk az alkotások közül, később mások tanácsát is szívesen fogadjuk. Közvetlenül nem tudunk minden magyar művészt szolgálni. Mégis, reményeink szerint, az új lehetőségek befolyásolni tudják Budapest művészeti világát. Nyitottak leszünk az új ötletekre, új arcokra, új ízlésekre, de nem a piac fog vezérelni minket. Mint az A.P.A. alapítójának, nagy a felelősségem. Ragaszkodni fogok ahhoz, hogy ne legyenek kedvenceink, a mi értékünk mindig a művészet minősége lesz a művésztől függetlenül.

VÁCZY ANDRÁS

Szabó Beáta

Nádasdy Kálmán és Várkonyi Zoltán szobra

A Színház- és Filmművészeti Főiskolán kedden ünnepélyesen felavatták Nádasdy Kálmán és Várkonyi Zoltán, a magyar színház- és filmművészet két kiemelkedő egyénisége szobrát.

Az ünnepségen *Simó* Jenő, a főiskola rektora a családtagok, a barátok, a volt kollégák és a tanítványok körében emlékezett az utóbbi évtizedek korszakos hatású művészeire. Mint mondotta: nem csupán a két évforduló — Nádasdy Kálmán ebben az esztendőben lett volna 80 esztendős, Várkonyi Zoltán 50 évvel ezelőtt végezte el a főiskolát — okán avatták fel a két szobrot, Szabó Beáta fiatal szobrászművész alkotásait.

Magyar Nemzet
1984. XI. 21.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kabó Béla

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1968 MÁ. 1 1 4

Derkovits-ösztöndíjat nyert pályázat alapján Szabó Béla marcali fiatal festőművész. Három éven át havi 3000 forint ösztöndíjat kap.

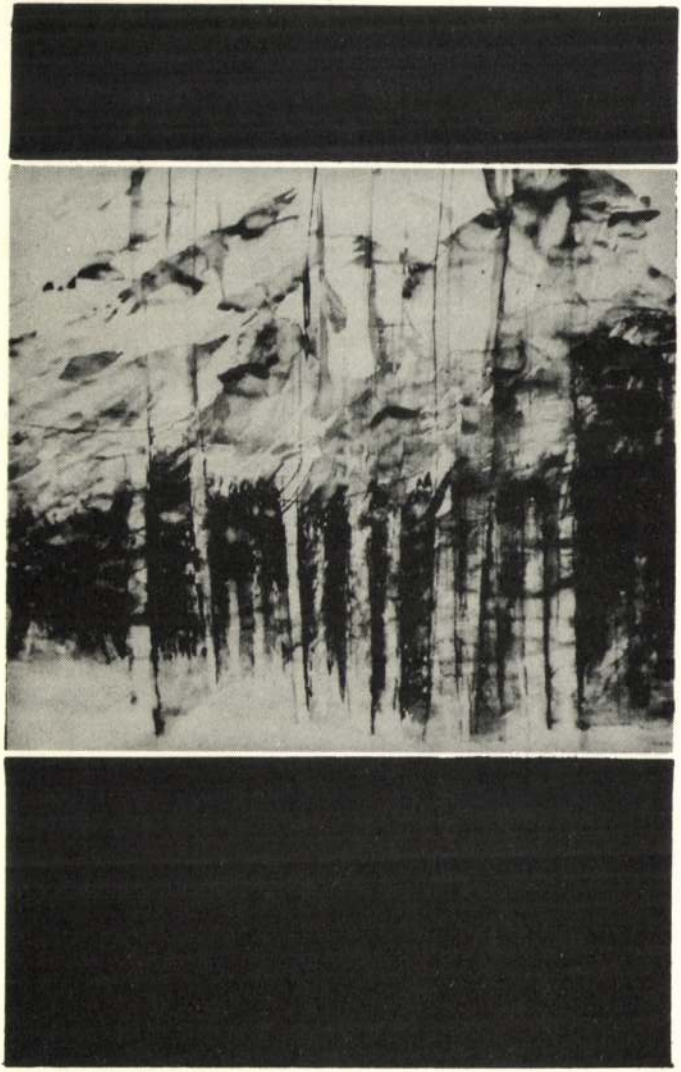

Meghívó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN
KÖNYVTÁR

SZERETETTEL
MEGHÍVJA

SZABÓ BÉLA
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

1981. II. 9 – III. 12

BUDAPEST, X.
PATAKY ISTVÁN TÉR 7-14

Somogy megyében, Marcaliban születtem 1937-ben. Az első irányítást is itt kaptam akkori rajztanáromtól Szikra János festőművésztől. A budapesti Képző-és Iparművészeti Gimnáziumban 1956-ban érettségiztem, ahol Komjáthy Gyula és Újváry Lajos festőművész voltak a tanáraim. A Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István, Kádár György és Domanovszky Endre volt a mesterem. 1961-ben tanári oklevelet, 1962-ben művész diplomát szereztem.

Tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak /1962/ a Fiatal Képzőművészek Studiójának, /1962-75/ és a Magyar Képzőművészek Szövetségének /1978/.

1969-ig Marcaliban éltem, tanítottam és részt vettem számos megyei és országos kiállításon.

1966-tól 69-ig a Művelődésügyi Minisztérium Derkovits-ösztöndíjban részesített.

A Képző-és Iparművészeti lektorátus megbízásából szgrafitto-falképet készítettem a buzsáki kultúrház külső homlokzatára /1971/, színesüveg-ablakot terveztem a Mátészalkai Állami Tangazdaság részére /1976/, részt vettem a nagyatádi kórház mozaikjának pályázatán./1975/, és nagyméretű táblaképet festettem a nyírmeggyesi tanács házasságkötő termébe. /1978/

Tanulmányúton jártam a Szovjetunióban /1960/ Bécsben /1966/ a Német Demokratikus Köztársaságban /1976/ Heiligendamm. Faehschule Angewandte Künste. /Párizs/1979/. Velence /1980/. A Bolgár Képzőművész Szövetség szervezésében nemzetközi művésztelepen vettem részt Vidinben és Belogradcsikban /1980/. 1969-től a budapesti Képző-és Iparművészeti Szakközépiskola tanára vagyok.

Я родился в 1937 г. в городе Марцали (в комитате Шомодь). Первые обучения по художеству я получил также там от художника Сикра Яноша.

В 1956 г. сдал экзамены на аттестат зрелости в Будапеште, в Гимназии Изобразительных и Прикладных искусств, где преподавателями были Комьяты Дюла и Уйвары Лайош.

В ВУЗ-е Изобразительных искусств я мог считать моими мастерами Сени Иштвана, Кадара Дердь и Домановски Эндре. В 1961 г. я приобрел преподавательслий диплом средней школы, а в 1962 г. диплом по художеству.

В этом же году (в 1962 г.) я вступил в Художественный фонд Венгрии и стал членом Студии Молодых Художников (1962–1975) и Союза Художников Венгрии (1978).

С 1966 г. до 1969 г. встречал я стипендию им. Дерковича со стороны Министерсва просвещения.

Принимал участие на многочисленных общегосударственных выставках и конкурсах. Я устроил самостоятельные выставки в деревнях Тенгелице и в Певеле, в комитате Толна, в Доме Культуры, в городе Кестхель и в выставочном зале Картинной галереи, в городе Кечкемет.

По поручению Художественной Лектуры я приготовил сграфиттонастенную картину на фасад Дома Культуры в деревне Бужак (1971) и окна из (многокрасочных) цветных стекол для Учебного Государственного хозяйства в городе Матесалка (1976). Приготовил огромную картину на фасаду красками и темперой в зал заключений браков в деревне Нирмеддьеш (1978) и принял участие на конкурсе по мозайке больницы города Надьатад (1975).

С 1962 г. до 1968 г. жил я в родном городе Марцали, где я преподавал в разных школах. С 1969 г. работаю преподавателем в Будапеште, в Профессиональной средней школе Изобразительных и Прикладных искусств.

На научную командировку ездил я в 1960 г. в СССР, а в 1976 г. в ГДР. (фахшуле фыр Ангевандте Кунст; Хеилигендамм« Профессиональная школа Прикладных искусств)

По приглашениям Парижа (1978), Венеции (1980) и Союза Художников Болгарии (1980) принимал участие в международном лагере художников в Бидыне–Белоградчике.

BÉLA SZABÓ, geboren 1937 in Marcali, absolvierte 1956 das Gimnasium für Bildende und Angewandte Künste in Budapest, wo er vom Maler Lajos Újváry und vom Graphiker Gyula Komjáthy unterrichtet wurde, an der Hochschule für Bildende Künste waren István Szőnyi, György Kádár und Endre Domanovszky seine Meister. 1962 Beendigung der Studien, 1978 Mitglied des Verbandes Ungarischer Bildender Künstler. Bis 1969 Lehrer in Marcali, erhielt von 1966 bis 1969 das Derkovits-Stipendium, seit 1969 Lehrer an der Fachmittelschule für Bildende und Angewandte Künste in Budapest, Verfertigung einer Wandmalerei für die Fassade des Kulturhauses in Buzsák (1971) auf den Auftrag des Lektorats für Bildende und Angewandte Künste, Entwürfe eines farbigen Glasfensters für das Staatliche Mustergut von Mátészalka (1976), Teilnahme am Preisausschreiben auf die Mosaikbilder des Krankenhauses von Nagyatád (1975) und die Fertigstellung eines grossen Tafelbildes für den Trauungssaal des Rates von Nyírmeggyes (1978).
Studienreisen in der Sowjetunion /1960/, in Wien /1966/, in der Deutschen Demokratischen Republik /1976. Heiligendamm. Fachschule Angewandte Künste/, in Paris /1979/, in Venedig /1980/.
In der Organisation des Verbandes Bulgarischer Bildender Künstler Teilnahme am internationalen Künstlerlager in Vidin und Belogradcsik /1980/.

KATALÓGUS

1.-4. *Buzsáki lakodalmasok szgrafittó-terv. I-II-III-IV. 1971.*
5. *"A tudomány előzi a sötétséget" mozaikterv a nagyatádi kórház falkép pályázatára. 1975.*
6. *"Szőlő és napkorong" úsztatott-mozaikterv a marcali "Baglas Szálló éttermébe". 1965.*
7. *"Vízimalom" gobelinterv.*
8. *"Fortuna..." szgrafittórerv a "Carmina Burana" témájára.*
9. *"Évszakok" szgrafittó terv részlete.*
10. *Régi török erőd Vidinnél. akvarell*
11. *Út a Balkán hegységben*
12. *Bolgár falu a hegyekben*
13. *Régi falak Vidinnél*
14. *Három tujafa*
15. *Sziklák a Balkán hegységben*
16. *Ártéri fák a bolgár Dunánál*
17. *Török romok Bulgáriában*
18. *Belogradcsik sziklái*
19. *Ködös idő*
20. *Balkán táj*
21. *Üreg barackfa*
22. *Székek a vízparton*
23. *Októberi napsütés*
24. *Tavasz*
25. *Balatonparti utca télen*
26. *Nyírfák Galyatetőn*
27. *Mogyorőstető*
28. *Fenyveserdő*
29. *Üreg komód lámpással*
30. *A "Hotel du plat d'étain" ablaka Párisban*
31. *A Kossuth-ház Vidinben /Krétarajz/*

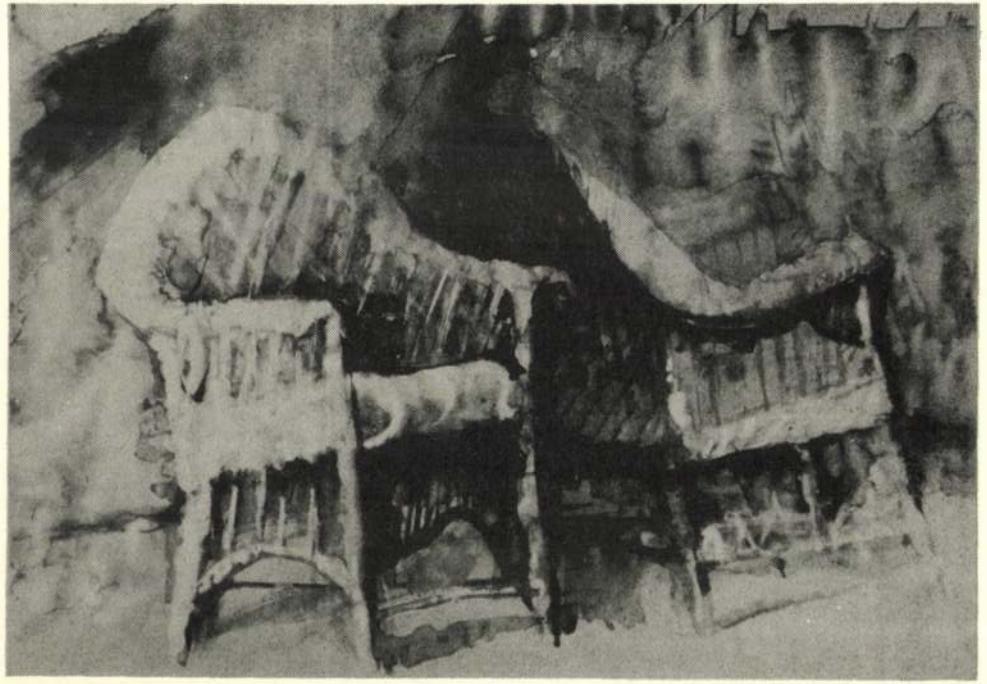

6

7

8

9

10

11

12

Kiállításom anyagát műfajilag határozottan elkülöníthető munkáimból válogattam össze; akvarellek mellett falképtervek is szerepelnek. Az akvarell a festészet legintimebb műfaja. Anyagában rejlő számos kifejezési lehetőség alkalmassá teszi a vízfestést önálló eszközül képalkotásra, de arra is, hogy képi ötletek, elképzelések vázlatos feljegyzése legyen. A falkép, - legyen freskó, szgrafittó, mozaik vagy gobelin, - számtalan vázlaton, terven és részlettanulmányon át formálódik a végső megoldásig. Kézenfekvő, hogy a tervezés akvarellel, - vagy a hasonló anyagok valamelyikével: gvassal, temperával, - történjen. Így válik a monumentális műfajok bölcsőjévé a "legintimebb" műfaj, példázva ezzel is a művészet és az alkotómunka organikus egységét.

Képeim egy része Vidinben és Belogradcsikban készült az elmúlt év őszén. Hat héten át dolgozhattam Vidinben a sajátos hangulatú bolgár városban és Belogradcsikban a Balkánhegységnek a dunai lapályból kiemelkedő hegyei között, a Bolgár Képzőművészek Szövetségének művésztelepén. Vidin ősi város a Duna partján, három ország határán. A kelták Dunoniának nevezték. Bononia néven a mi Aquincumunkhoz hasonlóan a Boinnek római "limes"-nek volt része. A bolgár honfoglalók Vidinnek, mi magyarok Bodonynak hívtuk. A XIV. században a kettészakadt bolgár állam nyugati felének fővárosa, majd később közel két évszázadon át a Duna vonalára visszaszorított török birodalom legfontosabb dunai erődítése. Ma fejlődő kisváros, megyeszékhely, dunai kikötővel és egyre több ipari üzemmel.

A város történetének számos magyar vonatkozású eseménye közül különösen fontos 1849. augusztusának egyik tragikus napja. 21-én, vagy 22-én a világosi fegyverletétel után néhány nappal érkezett ide Kossuth Lajos és Bem tábornok, közel háromezer magyar és lengyel katonával, menedéket kérve a Portától. "Viddin várának sáncaitól néhány száz lépésre lefelé, közvetlenül a dunaparton ütöttünk szállást" - írja visszaemlékezéseiben az emigrádió egyik tagja. Később Kossuthot a városban szállásolták el, ahol két és fél hónapon át lakott. Emlékirataiból tudjuk, hogy itt élte át hosszú, megpróbáltatásoktól is gyakran sújtott életének legnehezebb napjait. A ház ahol Kossuth lakott még ma is áll, közel a városközponthoz, a mai Lenin u. 40. szám alatt. E falak között írta a híres "Viddini levelet" amely az első nagy nemzetközi visszhangot kiváltó híradás volt a magyar emigrációról. Regényes körülmények között jutott el a levél Palmerston

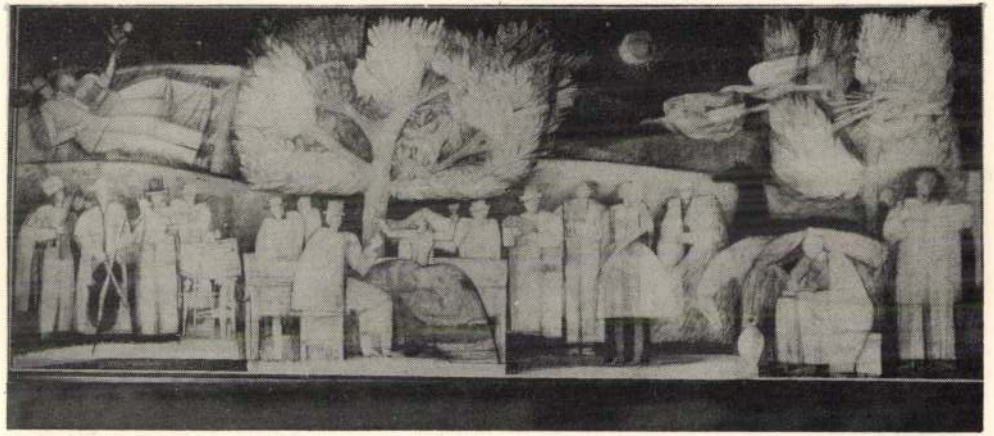

4

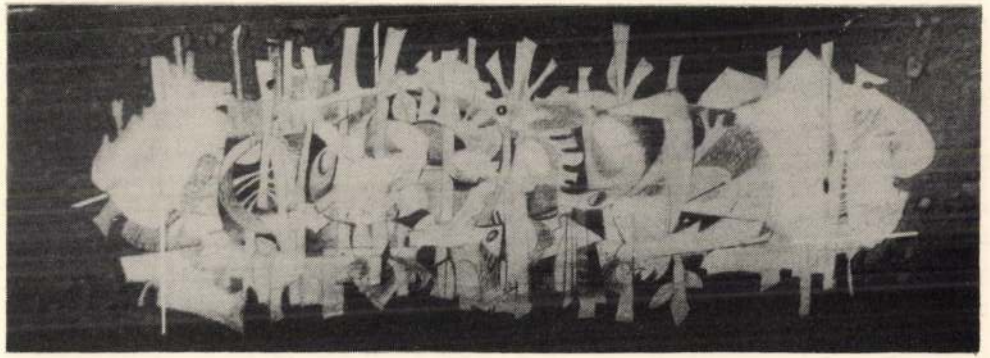

5

2

3

angol külügyminiszterhez, bejárta az egész európai sajtót, sok támogatót és barátot szerezve az eltiport magyarság ügyének. A világosi bukás okait keresve, itt erősödik meg Kossuthban a dunai népek sorsközösségének és összefogásának gondolata.

Sajnos a hely mind a mai napig nincs méltóképpen jelölve! "Pedig ez a ház, - egy Bulgáriában is ismert történelmi magyar személyiség természetes emlékműve, -műemléknek sem utolsó"..."a megújhodáskori bolgár építészet egyetlen hírmondója a városban"... - írja Nagy Károly: "Hej, Balkán!" c. 1979-ben megjelent könyvében. Az M.T.I. szófiai tudósítójának a bolgár életet belülről láttató, sok tapasztalatot sűrítő, érdekes írása késztetett arra, hogy megkeressem, és egy rajzot készítsek Kossuth Lajos egykori lakhelyéről. Peter Hadzsi a helyi lap szerkesztője volt készséges vezetőm. Tőle tudom, hogy a vidini városi tanács restauráltatni fogja a házat. Talán nem lesz pusztába kiáltott szó, javaslatom, hogy valamelyik erre hivatott intézményünk segítse ebben a munkában bolgár barátainkat! Emléktáblával, majd később a helyreállítás befejezése után kiállítási anyagokkal járulhatnánk hozzá a két nép közös történelmi emlékének megőrzéséhez.

Budapest, 1981. január 15.

Szabó Béla

Irodalom:

1./ Bács Gyula: Bulgária. /Panoráma utikönyv. 1970./ 167-184.
2./ Nagy Károly: "Hej, Balkán!" /Gondolat, 1979./ 140-146.
3./ "Küzdelem, bukás, megtorlás" /I-II./ c. válogatás a Vidini levél teljes szövegét közli Tóth Gyula tanulmányával. /Szépirodalmi Kiadó. 1978. Szerk.: Tóth Gyula. I.-CI. o.

Fotók: Németh István
Varró Géza

1. Fenyveserdő
2. Szgrafittó falkép a buzsáki kultúrház homlokzatán
3. "Fortuna" szgrafittóterv a "Carmina Burana" témájára
4. Táblakép a Nyírmeggyesi Tanács házasságkötőtermében
5. "Évszakok" szgrafittó falképterv
6. Székek a víziparton
7. Nyírfák Galyatetőn
8. Sziklák a Balkán hegységben
9. Tavasz
10. Szőlőlugas
11. Ködös idő
12. A Kossuth-ház Vidinben

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
12-ES GALÉRIÁJA

SZABÓ BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

kiállítása

•

1981. FEBRUÁR

BUDAPEST, X. PÁTAKY ISTVÁN TÉR 7-14

a 12 GALÉRIA eddigi kiállításai

1. SÁNTA LÁSZLÓ grafikái
   M.KISS JÓZSEF grafikái
2. DÁNIEL KORNÉL festményei
3. ZEBEGÉNYI MŰHELY grafikái
4. MORVAY LÁSZLÓ grafikái
5. KONDOR LAJOS illusztrációi
   RÉBER LÁSZLÓ illusztrációi
   REICH KÁROLY illusztrációi
   SZÁNTÓ PIROSKA illusztrációi
   WÜRTZ ÁDÁM illusztrációi
6. NAGY MAGYAR FESTŐK
7. ÉSZT KISGRAFIKÁK
8. KISS TERÉZIA grafikái
9. PÁNCZÉL TIBOR fotói
10. PHILIPPE GIELEN fotói
11. RADÓCZY MÁRIA textiljei
12. MAGYAR JÓZSEF grafikái
13. MAGYAR DIAFILM-GRAFIKÁK
14. ZEBEGÉNYI MŰHELY grafikái
15. KÓRUSZ JÓZSEF grafikái
16. STETTNER BÉLA exlibrisei
17. RÓZSAHEGYI GYÖRGY karikatúrái
18. NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR grafikái
    KIRÁLY LÁSZLÓ grafikái
19. BAKALLÁR JÓZSEF rajzai
20. SZABÓ BÉLA festményei

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

Hétfő:	10-19-ig
Kedd:	10-19-ig
Szerda:	15-19-ig
Csütörtök:	10-19-ig
Péntek:	10-19-ig
Szombat:	13-18-ig
Vasárnap:	9-13-ig

KÖNYVTÁRUNKBA SZERETETTEL VÁRJUK!

A kiállítást rendezte és a katalógust tervezte: M. Kiss József

FSZEK 81/35

SZABÓ BÉLA

KIÁLLÍTÁSA

1981 SEP 1 2
SOMOGYI NÉPLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-148, 340-726

ycsertével

tes része

annak idején: ennek a tevékenységnek, vagyis a politika képviseletének és terjesztésének „leghatásosabb módja az aktív véleménycsere a pártonkívüliekkel; ez lehetőséget nyújt a különböző nézetek szembesítésére, tisztázására, a marxista—leninista álláspont meggyőző kifejtésére". Ez a tömör összefoglalás ma is érvényes módon körvonalazza az agitációnak azt a korszerű értelmezését, amelyben nemcsak az egyik fél jut szóhoz, amelyben véleménycsere folyik, szembesülnek az eltérő nézetek, vitában tisztázódnak, s így jut érvényre a valóságnak megfelelő, helyes álláspont.

Azért is fontos ennek hangsúlyozása, mert az agitációtól való húzódozás mögött nem egyszer az „agitálás" régimódi és elavult értelmezése rejlik. Az olyan gyakorlat ugyanis tényleg helytelen és káros lenne, hogy a kommunisták beszélnek, magyaráznak, a pártonkívüliek pedig hallgatják őket. A párt és a tömegek kapcsolatáról vallott felfogásunktól ez valóban mélységesen idegen. De az agitációt nem is szabad ily módon felfogni, hiszen a munkatársi, baráti, rokoni körben természetszerűen merülnek föl politikai kérdések, hangzanak el a nemzetközi, az országos vagy a helyi politikai eseményekkel kapcsolatos vélekedések. A kommunisták általában az ilyen eszmecseréken elmondják a párt álláspontját kifejező véleményüket, érveiket is. Agitációs „munkájuk" tehát a mindennapi politizálás természetes része.

Épp ebből adódik: az agitáció nem időszakos kampányfeladat, amelyre egy-egy jelentősebb politikai esemény alkalmából van csupán szükség. Nyilvánvaló, hogy az ilyen események fokozzák a politikai érdeklődést, a polémia elevenebbé válik, s így a kommunisták állásfoglalása, véleménynyilvánítása is gyakoribb, erőteljesebb. Ám a politika a „csendesebb" periódusokban sem szorul ki a közérdeklődésből — már csak azért sem, mert a jelen körülmények között az ilyen „csendesség" csupán viszonylagos.

Mindig adva van tehát a lehetőség az agitációra. De fennáll szükségessége is, mivel a párt politikájának, *határozatainak, törekvéseinek* megismertetése, megmagyarázása, elfogadtatása állandó, [illegible] feladat.

Siófokt
Babilor

„Állandóan tanul

A Siófoki Kőolajvezeték-építő Vállalatnál e hét végén ünnepelték a bányásznapot. A vezetéképítők a föld felszínén dolgoznak ugyan, ám a köszönés hagyományos: „Jó szerencsét!" Mert ezer szállal kötődnek az „igazi" bányászokhoz. Munkájuk sem kevésbé veszélyes néha, mint az olajfúrótornyok mellett állóké, a tárnákba leszállóké-...

Sok vezetéképítő vette át tegnap a jutalmát, a kitüntetést — jó munkájáért. Köztük volt *Császár Ferenc* is, a vállalat egyik legrégebbi munkása. Jelenleg a tmk-műhely villanyszerelőinek csoportvezetője. Kérésünkre szívesen beszélt életéről, a sokszor izgalmas és mindig szép munkáról.

— Ott kell kezdenem, hogy földműves szüleim bognárinasnak szántak, de én láttam dolgozni egy villanyszerelőt, s akkor már tudtam: én is az leszek. Ez még a háború előtt történt. A legnehezebb években tanultam ki a szakmát, s negyvenhatban kezdtem dolgozni az áramszolgáltató vállalatnál. Kezdetben mindent újra meg kellett tanulnom, mert amit korábban ellestem a mestertől, kevésnek bizonyult. Tulajdonképpen csak a katonaságnál lettem szakember. Ott híradós voltam. Kevesen szeretik igazán a katonaéletet, de nekem tulajdonképpen szórakozás volt: régebben is bütykölgtem a falusi rádiókat, így a híradósoknál a paradicsomba pottyantam.

— Ilyen szakmaszeretettel könnyű lehet dolgozni.

— Ez így igaz. Nekem most is szórakozás, szinte játék a munkám. Otthon is rengeteget bütykölök, most már a fiammal együtt. Ő is a vállalatnál dolgozik. No meg a feleségem is; még régebb óta, mint én.

— A fiút bizonyára az apja csábította oda.

— Nem. Sőt, én nem is nagyon örültem neki. Úgy tartom: az a jó, ha a gyerekek maguk választanak. Ide jött, jól tette. Híradástechnikai szakközépiskolát végzett. Amikor munkába állt, én épp Irakban voltam, tehát arra a *meglepetésre érkeztem haza*, hogy a gyerek is a cég embere.

— 1954-ben került ide. Azóta sem unta meg az egyformaságot?

— Egyszer, rövid időre megszakadt itt a munkaviszonyom; összekülönböztem az akkori főnökömmel. Én

SZABÓ BÉLA

1021

Színek, hangulatok

Szabó Béla kiállítása Marcaliban

Azok a festők, akik Somogyban születtek, többnyire koloristák — bármenynyire is egyszerűsít így ez a vélemény, azt hiszem, kétségbevonhatatlanul igaz. A táj — és természetesen e vidék hagyománya — makacsul igézi a festőket, s kitörölhetetlen élménnyé válik a színek ragyogása. Mennyire helytálló ez *Szabó Béla* festőművész esetében is! A Marcaliban született festőművész alkotásaiból a helyi múzeum képtárában rendeztek kiállítást. Ritkán érzi az ember ennyire, hogy a művek művészi hatását emelni képes az alkotói magatartás: Szabó erre a kiállítására úgy készült, mint gyermek a szülővel való találkozásra. A város lakói pedig büszkén mesélték, hogy ők sem voltak „hálátlanok": a megnyitón mintegy négyszázan nyüzsögtek a múzeumban.

A napokban jártam a kiállítóteremben és magam is tapasztaltam a fokozott erdeklődést. Nemcsak az eladott képek nagy száma jelzi, hogy a festőnek [illegible] van [illegible] *Komjáthy Gyula*. Vannak-e nyomai a mesterek szellemének és kezének Szabó Béla képein? Ötvözve föltétlenül, de Szabó egyéniségén átszűrve. Főleg a líraiság, a színek kezelése jelzi ezt.

Színesen fest, de a színeket a hangulatok „szabályozzák". Élményét, a látványt szereti néhány színnel jellemezni. Arra törekszik, hogy ezeket a hangulatokat kevés színnel rögzítse. A *Székek a vízparton* című kép hangulatát a kékkel fejezi ki. A somogyi ihletésű tájak színei sárgák, barnák, vörösbe hajlóak.

Szabó tájképeinek másik sajátossága, hogy a látványt úgy sűríti, ahogy csak belülről lehet — tehetséggel — látni egy erdőt, egy dombos vidéket. A képi szerkesztésben a kép terének akárcsak parányi részét sem érezzük fölöslegesnek, Ugyanakkor nincsenek túlfestve a képei.

Szabó Béla legsikeresebb alkotásai közül is kiemelkedőnek érez[illegible]

JÓGYI

lal garanciát a termékre. Élettartamát azonban szin-

sohasem szuno feladat.

Gyenes László

nem szeretem, ha velem „föntről" beszélnek, inkább

(1981 OKT 14)

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1091 BUDAPEST, IX., ILLOI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726

MH SZAKÜGYELŐ

T É

a 13—25

ngyörökön 360
, 6 éves szől
ló. Érdeklődni
Balatongyörö
a 30.

központjában
ari ház elac
ág u. 13.

Devecser
telek, fele szőlő
. Cím: Fux Györgyné
Szabadság-Domb 5.

n beköltözhető 2 la-
aládi házat cserélnék
lmádi és Balatonfü-
tt lévő családi házra,
épületes víkendházra.
2917" jeligére levele-
var Hirdető Győr, Ka-
16.

, vagy vízközeli tel-
ék Csopaktól Szán-
etleg kis házzal. Tát-
Budapest, Viador u.
777.

Jókai u. 8. szám
rész eladó kerttel, kü-
bejárattal.

LAKÁS

ném ajkai 2 szobás,
zamat 1 szobás taná-
sra megegyezéssel.
költözés" jeligére a
lvételhez, Ajka, Sza-
ér 11.

oba, összkomfortos,
Schönherz Z. u.
tanácsi lakásomat el-
Cholnoky lakótelepi
1 emeletig. Ugyanitt
szekrénysor 2 db re-
eladó.

mben 1 vagy másfél-
akást bérelnék. Leve-
gős 384" jeligére a
megyei Lapkiadó
r., Veszprém, Sza-
ér 15.

ném budapesti 1 szo-
komfortos, I. emeleti
t vidéki kis kertes
ím: Nagy Sándor,
apest, XX. Pesterzsé-
ss u. 22—24. I. 14.

n az Y. épületben 2
étkező OTP-s laká-
szprémi másfél, vagy
sra megegyezéssel
m. Válaszokat: „Sür-
jeligére a Veszp-
ei Lapkiadó Vállalat
prém, Szabadság tér

házaspár kisgyermek-
ó lakást, vagy lak-
elne hosszabb időre
en. Levelet: „Otthont
jeligére a Veszprém
apkiadó Vállalathoz,
Szabadság tér 15.

, Hajnal út 3. szá-
eköltözhetően eladó.

ém sümegi, 50
eres, komfortos ta-

renoválásra eladó, Balatonfüred, 9. Mentőállomás mögött.

Augusztusban műszakizott Wartburg eladó. Érdeklődni 15 óra után Ajka, Kossuth út 25. II. 3.

CM Wartburg 1000-es, lejárt műszakival alkatrészként is eladó. Kislőd, Bocskai út 16.

UX-es S 100 Skoda friss, 3 éves műszakival eladó. Érdeklődni 14 órától Úrkút, Hősök út 4.

601-es CT Trabant 1 éves motorral, friss műszakival, jó állapotban eladó. Ajka, Verseny u. 13. IV. 13. Bakos. Érdeklődni: 16 órától.

CP-s Wartburg Limousine reális áron eladó. Érdeklődni: Pápa, Jókai u. 76.

Volga 24-es eladó. Veszprém, Néphadsereg út 26/B. Dózsaváros.

Sport Fiat 124-es eladó. Érdeklődni lehet: Kardos, Balatonalmádi, hétköznap: Fűzfői u. 72. hétvégén és esténként: Petőfi u. 6.

125-ös Polski alkatrészenként eladó. Érdeklődni a du. órákban. Kádárta, Győri u. 31.

VW 1300-as friss műszakival eladó. Veszprém, Fürst S. u. 6.

IM-es Zsiguli 1982. decemberig műszakizva, újonnan dukkózva eladó. Veszprém, Aranyoskút u. 15. (egész nap).

IP frsz. Wartburg de Luxe eladó. Ajka, Ifjúság út 3. II. lépcsőház, Molnár Gyula. Érdeklődni 15 óra után.

IR 60—89 Zaporozsec érvényes műszakival minden elfogadható árért eladó. Padragkút, Kossuth u. 182.

UP-s Zsiguli friss műszakival eladó. Pénzes Gyula Veszprém, Stromfeld A. u. 3/A. IV 2.

TS 250 1. MZ 2 éves műszakival eladó. Érdeklődni: Szentgál, Zalka M. tér 11. 3 óra után.

Pannónia + Warsawa kombinációjú kerti traktor pótkocsival eladó. Nemesvámos, József A. u. 10.

3 éves Trabant friss műszakival eladó. Cím: Pápa, Korvin u. 6. Horváth.

Skoda mikrobusz 1203-as 1984-ig vízsugárfolyó [illegible]

GYES

Boroshordók 500 900 literesig, 200 liter daráló eladó. Érdek dacsony, Móricz Zsig 43. Hét végén péntek

Eladó 2 db jó fe 1 db friss fejős és hónapos vemhes. É Káptalanfa, Petőfi S sz.

Drótszőrű foxi elad József, Szentkirályszab suth L. u. 29.

Ugyvédi irodánkat től áthelyeztük Várp kai M. u. 1. sz. alá a tes épületbe.

Három darab négy adó. Érdeklődni: Sz badság u. 75.

Olajkályhák, hordó Érdeklődni délután Veszprém, Bolgár M 32/B.

Német, angol ny kezdőknek és haladók lok Veszprémben. Leve pos" jeligére a Vesz gyei Lapkiadó V Veszprém, Szabadsá

Mozgássérült nő m mi felügyeletre idősek resek. Balatonarács, 20/A.

Bontásból 2 szárny lak, 2 szárnyú roló nél ajtók, 200 db új szür lap. 12 nm parketta, ludeszka eladó. É egész nap. Pápa, De 6. (régi kistér). Szab

Jolána basszusgitá tűzhely, Fortuna tv-k csón eladó. Németh pa, Fáy A. ltp. 10/C.

500-as szalagfűrész pa, Ligetkert utca 37.

Redőny reluxa kész tás garanciával. Leve Hegedűs Lóránt Be Petőfi Sándor u. 53.

60 év körüli asszon aki lakásért és fizet egyszeri főzést válla let: „Balaton 358" Veszprém megyei Lap lalathoz, Veszprém, tér 15.

Sötét háló és szekrény fotelokkal, tor, gáztűzhely é eladó. Érdeklődni le Béke u. 9. I. 6. órától.

SZABÓ BÉLA
1021

Székek a vizparton

Becsületes értékek

Szabó Béla festményei Veszprémben

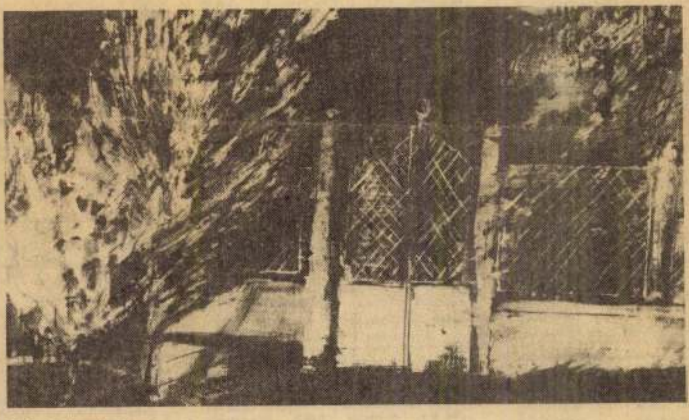

Régi budai utca

Veszprémben, a képcsarnok Dési Huber-termében láthatjuk *Szabó Béla* festőművész tárlatát. A jelentős művészetpedagógiai munkát végző alkotó (aki a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára), számos kiváló festménnyel hívta már fel magára a figyelmet. Munkái eljutottak számos hazai és külföldi köz- és magángyűjteménybe is. Faliképei, mozaik- és színesüvegablak kompozíciói országosan ismertté tették nevét. Veszprémi tárlatán figurális megoldásai mellett a Balaton hangulatát idéző lírai sugallatú festményeket is bemutat. *Losonczi Miklós* a katalógus előszavában élményszerűen beszél Szabó Béla művészetéről. „*Zárt, kötött rendszer Szabó Béla világa, nem riaszt: hiv. Társkereső mágnes és üzenet egyben. Festői fantáziájának bőségét rejtett szorgalom kiséri, igy születnek festői jegyzetei. Szabó Béla megbizható festőművész. Tehetségét nemcsak árasztja, hanem pallérozza, ellenőrzi. E magatartásának köszönhetjük, hogy amikor Szabó Béla festményei előtt állunk, akkor mindig becsületes értékekre figyelhetünk. Mindez nem hangoztatott, hanem megvalósított ars poeticája.*"

A festőművész tárlata október 15-ig tekinthető meg.

1982 SEP 1. 8

MAGYAR MEZŐGAZDASÁG
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

taljak, ahol nincs szükség számottevő energia felhasználására. Tehát Brazíliából, Marokkóból, Izraelből hoznak be. Magyarországon most alighanem olyan dilemma előtt állunk, mint az ötvenes években a gyapottal. *Akkor is a ráfordítás volt a nagy kérdés, nem a termeszthetőség.* Hosszú távon nem marad más perspektíva: olyan növényekkel kell foglalkoznunk, amelyek extraprofitot adnak itt, a Kárpát-medencében.

— Önöknek azonban itt és most kell kiutat találniok.

— Sajnos *a termálvizet, mint energiaforrást számításon kívül kell hagynunk*, annak ellenére, hogy az Óbuda Tsz területén a föld mélyén bőséges melegvízkészletek találhatók. Az ok: *erre épül a budai fürdőrendszer.* Marad tehát a költségek mérséklése gazdaságon belül. Üzemgazdasági osztályunk mezőgazdasági szakemberekkel karöltve részletesen elemzi egy-egy virágfaj termesztésének kiadásait. Arra törekszünk, hogy *a kiültetés megváltoztatásával a lehető legkevesebb energiát használjuk fel.* A telepítésnek a szegfűnél a virágzás időszakát úgy kellett figyelembe venni, hogy fűtés nélkül tudjuk üzemeltetni üvegházainkat. Nem nyár közepén, hanem a legmelegebb hónapok előtt vagy nyárutón jelentünk meg a piacon, akkor, amikor a portékának elfogadható ára

további változatok termelésé kezdik meg. A laikus szám zen érthető folyamat mög szen motor helyére motor két irányba tett lépés szü áll, amit viszont *a költs* diktált. A költségelemzé nemcsak sejtésekre, hanen nyosodásokra adott módot mes, mit nem érdemes te

Újabb példáért nyúlva: *gép- és -készülék iparb* alatt hetvenöt árucikk szüntették meg, ezek átla a termelés kezdetétől el 11,3 esztendő volt. Ugyan ken száz, országosan új, nyegesen korszerűsített termék előállítását kezdték meg, s 1,2 milliárd forint értékűt már el is adtak azokból. Reprezentatív vizsgálatok szerint viszont a szóban forgó új termékek egyharmadánál *nem* készült részletes előkalkuláció, azaz a gyártók — ne szépítsük a helyzetet — ugrottak egyet a sötétbe, abban bízva, csak sikerül a dolog, hasznot hoz az előállítás, az áru.

Két, három esztendeje nagy visszhangot keltettek az értékelemzési ujjgyakorlatok, amikre néhány nagyobb vállalatnál — így a *Ganz Árammérőgyárban* — sort kerítettek. A meghökkentő vizsgálati eredmények fölverte por azonban már leülepedett, ismét nagy a csend az

garanciális kötelezettség, [illegible] termékeknél ez az arány — például *televízióknál, a magnetofonoknál* — túlhaladja az ötven százalékot. Mert igaz ugyan, hogy a garanciális javítás költségfedezete benne foglaltatik a termék árában, csakhogy elkerülhetetlen utolsó fillérig igénybe venni azt, avagy itt is szert lehet tenni megtakarításra?! S persze, mindezeket, az említetteket és a hasonlóakat megelőzően, a költségek útjelzőit figyelve kellene haladnia a termékfejlesztésnek, a gyártás korszerűsítésének, a termékösszetétel változtatásának. Summa summarum: *nincs olyan poszt, ahol ne lenne teendő.*

Július 22-i ülésén *anyagtakarékossági kormányprogramot* fogadott el

PESTMEGYEI HIRLAP

1021

Táblakép házasságkötő teremben

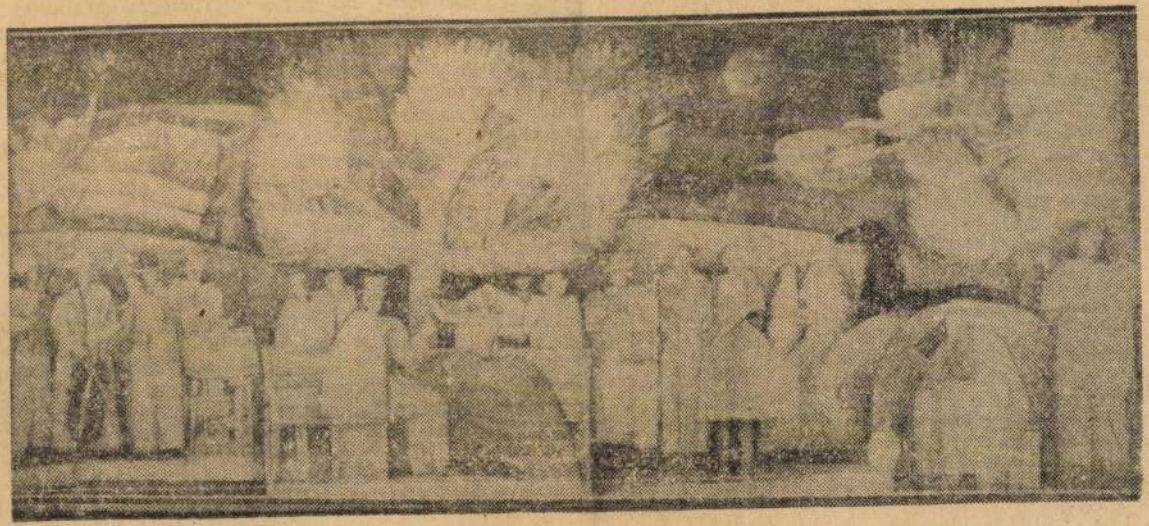

Szabó Béla műve

92. HAVAS ERDŐ. 1941.
Fametszet, 368x245 mm.
J.: j. l. SzB 1941

93. HÁRMAS ÖNARCKÉP. 1941.
Fametszet, 280x242 mm.
J.: j. l. SzB 1941

94. GÖRBE FA TÉLEN. 1941.
Fametszet, 370x240 mm.
J.: j. l. SzB 1941

95. RUHAMOSÁS. 1941.
Fametszet, 492x330 mm.
J.: b. l. SzB 1941

96. MÚMIÁK KÖZÖTT. 1941.
Fametszet, 106x82 mm.
J. n.

97. A SZÁNKÁZÓK ÉS A RAJZOLÓ. 1941.
Fametszet, 85x81 mm.
J.: b. l. SzB

98. RÓZSEHORDÓ ASSZONY. 1941.
Fametszet, 107x69 mm.
J. n.

99. TÉL. 1942.
Fametszet, 351x237 mm.
J.: j. l. SzB 1942

100. VIZMOSÁS TÉLEN. 1942.
Fametszet, 353x240 mm.
J.: j. l. SzB 1942

101. A KICSI SZOBOR BOZÓDON. 1942.
Fametszet, 393x240 mm.
J.: j. l.; SzB 1942

102. GÖRBE FA BOZÓDON. 1942.
Fametszet, 270x208 mm.
J.: b. l. SzB 1942

103. NAPRAFORGÓVERŐ. 1942.
Fametszet, 465x311 mm.
J.: b. l. SzB 1942

104. KENDERMOSÓ. 1942.
Fametszet, 512x373 mm.
J.: j. l. SzB 1942

105. LOVAK. 1942.
Fametszet, 330x492 mm.
J.: b. l. SzB 1942.

106. HAVAS DOMB. 1943.
Fametszet, 196x274 mm.
J.: b. l. SzB

107. ÁTKELÉS A NYÁRÁDON. 1943.
Fametszet, 410x538 mm.
J.: b. l. SzB 1943

108. BOZÓTBAN. 1943.
Fametszet, 370x257 mm.
J.: b. l. SzB 1943

109. A GYERMEK ÉS A LÓ. 1943
Fametszet, 313x448 mm.
J.: j. l. SzB 1943

110. HALÁSZOK. 1944.
Fametszet, 288x438 mm.
J.: j. l. SzB 1944.

111. SZÁNKÁZÓK. 1944.
Fametszet. 256x366 mm.
J.: b. l. SzB 1944

112. HAVAS FA. 1944.
Fametszet, 291x199 mm.
J.: b. l. SzB 1944

113. VACKORFA TÉLEN. 1944.
Fametszet, 174x250 mm.
J.: j. l. SzB 1944

114. ERDŐSZÉLE HÓBAN. 1944.
Fametszet, 198x292 mm.
J.: b. l. SzB 1944

115. BOZÓT TÉLEN. 1944.
Fametszet, 252x365 mm.
J.: j. l. SzB 1944

116. FEKVŐ NŐI AKT. 1944.
Fametszet, 145x332 mm.
J.: j. k. SzB 1944

117. HAVAS ERDEI ÚT. 1944.
Fametszet, 225x257 mm.
J.: j. l. SzB 1944

118. HÓFOLTOK. 1944.
Fametszet, 174x245 mm.
J.: b. l. SzB 1944

119. ESTEFELÉ A SZAMOSNÁL. 1944.
Fametszet, 175x249 mm.
J.: b. l. SzB 1944

120. FOLYÓ. 1944.
Fametszet, 195x247 mm.
J.: j. l. SzB 1944

121. JEGENYEFA TÜKRE. 1944.
Fametszet, 253x167 mm.
J.: j. l. SzB 1944

122. SZAMOSKANYAR. 1944.
Fametszet, 249x296 mm.
J.: j. l. SzB 1944

123. FÜZES. 1944.
Fametszet, 148x206 mm.
J.: j. l. SzB 1944

124. SZAMOSMEDER. 1944.
Fametszet, 248x196 mm.
J.: b. l. SzB 1944

125. BEHAJLÓ FÜZFA. 1944.
Fametszet, 345x452 mm.
J.: j. l. SzB 1944

126. BÚSKOMOR. 1944.
Fametszet, 246x158 mm.
J.: b. l. SzB 1944

127. FÁRADT HALÁSZ. 1944.
Fametszet, 249x175 mm.
J.: b. l. SzB 1944

128. DÓZSA. 1944.
Fametszet, 227x219 mm.
J.: f. j. SzB 1944

129. ZÚZMARÁS FENYVES. 1945.
Fametszet, 242x155 mm.
J.: j. l. SzB 1945

130. HAVAS HEGYOLDAL. 1945.
Fametszet, 174x250 mm.
J.: j. l. SzB 1945

131. VIRÁGZÓ ALMAFA. 1945.
Fametszet, 300x400 mm.
J.: j. l. SzB 1945

132. BARKÁK. 1945.
Fametszet, 173x116 mm.
J.: b. l. SzB 45

133. MEGÁRADT SZAMOS. 1945.
Fametszet, 305x403 mm.
J.: j. l. SzB 1945

134. LEÁNYKA A ZÚGÓNÁL. 1945.
Fametszet, 400x300 mm.
J.: j. l. SzB 1945

135. SZÉNABOGLYÁK. 1945.
Fametszet, 251x180 mm.
J.: j. l. SzB 1945

136. SEKÉLYES PART. 1945.
Fametszet, 180x251 mm.
J.: j. l. SzB 1945

137. DALMÁT HALÁSZOK KÖZÖTT. 1945.
Fametszet, 88x112 mm.
J.: j. l. Gy. Sz

138. A TURISTA. 1945.
Fametszet, 107x77 mm.
J. n.

139. A RAB. 1945. (ILLUSZTRÁCIÓ ERNST TOLLER „FECSKÉK KÖNYVE" c. kötethez)
Fametszet, 61x50 mm.
J.: b. l. SzB

140. APÁCZAI CSERE JÁNOS. 1946.
Fametszet, 366x252 mm.
J.: j. l. SzB 1946 II. 21.

141. KÖRHINTÁZÓK. 1946.
Fametszet, 330x453 mm.
J.: j. l. SzB 1946

142. ZOLTIKA. 1946.
Fametszet, 403x305 mm.
J.: j. l. SzB 1946

143. VIRÁGCSENDÉLET. 1946.
Fametszet, 306x372 mm.
J.: j. l. SzB 1946 IX.

144. NAGY ISTVÁN ÍRÓ ARCKÉPE. 1946.
Fametszet, 225x165 mm.
J.: j. l. SzB 1946 X.

145. A FECSKE. 1946.
Fametszet, 326x373 mm.
J.: b. l. SzB 1946. X. 16.

146. KELEMEN LAJOS. 1946.
Fametszet, 242x195 mm.
J.: b. l. SzB 1946. j. VII. 13.

147. DR. SZABÓ T. ATTILA. 1947.
Fametszet, 248x195 mm.
J.: j. l. SzB 1947. I. 23.

148. ERDEI TÁNC. 1947.
Fametszet, 400x600 mm.
J.: j. l. SzB 1947

149. KÉT FURDÉ. 1947.
Fametszet, 418x295 mm.
J.: b. l. SzB 1947

150. ALVÓ MACSKA. 1947.
Fametszet, 330x252 mm.
J.: b. l. SzB 1947

151. DR. JANCSÓ BÉLA. 1948.
Fametszet, 266x161 mm.
J.: j. l. SzB 1948

152. DANTE: POKOL XII. ÉNEK,
A VÉRFOLYAM. 1948.
Fametszet, 398x498 mm.
J.: b. l. SzB 1948

153. DANTE: POKOL XII. ÉNEK,
A VÉRFOLYAM. 1948. (Három színben)
Fametszet, 398x498 mm.
J.: b. l. SzB 1948

154. TEHÉNMOSÁS. 1948.
Fametszet, 244x154 mm.
J.: j. l. SzB 48

155. MUNKÁS. 1948.
Fametszet, 164x117 mm.
J.: b. l. SzB 1948

156. KRUMPLIÜLTETÉS. 1948.
Fametszet, 505x330 mm.
J.: j. l. SzB 1948.

157. ÉPÍTKEZŐK. 1949.
Fametszet, 500x395 mm.
J.: b. l. SzB 1949

158. TETŐFEDŐK. 1949.
Fametszet, 288x404 mm.
J.: b. l. SzB 1949

159. FÜRDŐ BIVALYOK. 1949.
Fametszet, 210x303 mm.
J.: j. l. SzB 1949

160. TÉL VÉGE. 1949.
Fametszet, 298x405 mm.
J.: j. l. SzB 1949 III.

161. TÁNCSICS MIHÁLY. 1949.
Fametszet, 212x177 mm.
J.: b. k. SzB 1949

162. SZERELŐMUNKÁSOK. 1949.
Fametszet, 401x261 mm.
J.: b. l. SzB 1949

163. PETŐFI. 1949.
Fametszet, 240x155 mm.
J.: j. l. SzB 1949

164. ERDEI NAPSÜTÉS. 1949.
Fametszet, 372x477 mm.
J.: j. l. SzB 1949

165. FEKETE FENYŐ. 1949.
Fametszet, 340x375 mm.
J.: j. l. SzB 1949

166. ERDŐBEN. 1949.
Fametszet, 500x395 mm.
J.: j. l. SzB 1949

167. DISZNÓPÁSZTOR. 1950.
Fametszet, 400x500 mm.
J.: j. l. SzB 1950

168. NYESETT FŰZFA. 1950.
Fametszet, 175x250 mm.
J.: j. l. SzB 1950

169. TAVASZ A HÓJÁBAN. 1950.
Fametszet, 315x230 mm.
J.: j. l. SzB 1950

170. KAZÁNKOVÁCSOK KÖZÖTT. 1950.
Fametszet, 450x598 mm.
J.: b. l. SzB 1950

171. NYÁR A SZAMOSON. 1950.
Fametszet, 397x500 mm.
J.: j. l. SzB 1950

172. KÖVES PART. 1950.
Fametszet, 273x394 mm.
J.: j. l. SzB 1950

173. NYÁRI DÉLUTÁN A
SZAMOSNÁL. 1950.
Fametszet, 244x353 mm.
J.: b. l. SzB 1950

174. KICSI ÁPRILIS. 1950.
Fametszet, 310x237 mm.
J.: b. l. SzB 1950

22 ILLUSZTRÁCIÓ A „BARANGOLÓKÖNYV"-HÖZ = LIBER VAGABUNDI

67. TEKNŐSBÉKA. 1939. (LV2)
Fametszet, 60x80 mm.
J. : b. l. SzB

68. REPÜLŐ SAS. 1939. (LV3)
Fametszet, 61x82 mm.
J. : b. l. SzB

69. VADVÍZ. 1939. (LV5)
Fametszet, 120x80 mm.
J.: l. SzB

70. JEGENYÉK. 1939. (LV6)
Fametszet, 61x81 mm.
J. n.

71. GÖRNYEDT FÁK. 1939. (LV10)
Fametszet, 60x81 mm.
J. n.

72. VONULÓ MADARAK. 1939. (LV11)
Fametszet, 119x80 mm.
J.: k. l. SzB

73. VIHAR A PUSZTÁN. 1939. (LV12)
Fametszet, 60x81 mm.
J. n.

74. JEGENYÉK, MADARAK. 1939. (LV13)
Fametszet, 119x80 mm.
J. n.

75. KAKTUSZOK KÖZÖTT. 1939. (LV17)
Fametszet, 60x81 mm.
J. n.

76. GÖRÖG TENGERÖBÖL. 1939. (LV18)
Fametszet, 120x80 mm.
J.: l. b. Sz. j. B

77. ÜLŐ AKT A TENGERPARTON. 1939. (LV20)
Fametszet, 60x81 mm.
J. n.

78. RUHAMOSÓ. 1939. (LV22)
Fametszet, 120x80 mm.
J. n.

79. NAPLEMENTE. 1939. (LV25)
Fametszet, 120x80 mm.
J.: l. b. Sz. j. B

80. ESTE A TENGERPARTON. 1939. (LV26)
Fametszet, 60x81 mm.
J.: l. b. Sz. j. B

81. BOZÓTBAN. 1939. (LV32)
Fametszet, 60x80 mm.
J: f. b. Sz. j. B

82. FORRÁSNÁL. 1939. (LV35)
Fametszet, 118x80 mm.
J.: l. b. Sz j. B

83. RAJZOLÓ AZ ERDŐBEN. 1939. (LV37)
Fametszet, 120x79 mm.
J.

84. RAJZOLÓK A NYÍRFÁK KÖZÖTT.
1939. (LV39)
Fametszet, 121x80 mm.
J.: b. l. SzB

85. TENGERSZEM. 1939. (LV40)
Fametszet, 59x60 mm.
J.: l. b. Sz j. B

86. VIHAR. 1939. (LV41)
Fametszet, 79x60 mm.
J. n.

87. ÁGOSBOGAS FA, 1939. (LV44)
Fametszet, 120x80 mm.
J.: l. k. SzB

88. A FAMETSZŐ TÉLEN. 1939. (LV48)
Fametszet, 81x60 mm.
J. n.

89. JUHÁSZ. 1940.
Fametszet, 270x212 mm.
J.: b. l. SzB 40

90. RÓZSEHORDÓK. 1940.
Fametszet, 368x256 mm.
J.: l. k. SzB 40

91. JÚLIA. 1940.
Fametszet, 372x255 mm.
J.: j. l. SzB 1940

43. IVÓ MACSKA. 1935. (LM47)
Fametszet, 82x59 mm.
J. n.

44. A RAJZOLÓ ÉS A GYERMEKEK. 1935. (LM48)
Fametszet, 77x75 mm.
J. n.

45. A RAJZOLÓ ÉS A HALÁSZOK. 1935. (LM49)
Fametszet, 98x90 mm.
J. n.

46. ÖNARCKÉP AZ ERDŐ SZÉLÉN 1936.
Fametszet, 155x110 mm.
J. : b. l. SzB

47. ÉDESANYÁM. 1936.
Fametszet, 159x114 mm.
J. : b. l. SzB 36

48. ÖNARCKÉP. 1936.
Fametszet, 180x137 mm.
J. : j. l. SzB 36

49. HALÁSZOK. 1936.
Fametszet, 148x126 mm.
J. : j. f. SzB 36

50. FEKVŐ NŐI AKT. 1936.
Fametszet, 50x155 mm.
J. n.

51. LUCIA. 1936.
Fametszet, 234x130 mm.
J. : j. l. SzB 36

52. FRUZSINKA. 1936.
Fametszet, 195x131 mm.
J. : b. l. SzB 36

53. FÉRFI ARCKÉP. 1936.
Fametszet, 180x114 mm.
J. : b. l. SzB 36

54. MARICA. 1936.
Fametszet, 175x108 mm.
J. : b. l. SzB 36

55. NŐI ARCKÉP JAPÁN STÍLUSBAN. 1936.
Fametszet, 240x175 mm.
J. : j. f. SzB 36

56. ÖNARCKÉP ERDŐBEN. 1936.
Fametszet, 250x178 mm.
J. : j. l. SzB 36

57. NŐI AKT. 1937.
Fametszet, 293x186 mm.
J. : b. f. SzB 37

58. ÜLŐ NŐI AKT. 1937.
Fametszet, 236x98 mm.
J. : j. l. SzB 37

59. MACSKÁK. 1937.
Fametszet, 179x110 mm.
J. : j. l. SzB 37

60. ESZE TAMÁS. 1937.
Fametszet, 99x67 mm.
J. : j. l. SzB

61. ÉDESAPÁM. 1938.
Fametszet, 170x130 mm.
J. : l. SzB 38

62. DR. CSÁSZÁR KÁROLY. 1938.
Fametszet, 177x118 mm.
J. : j. l. SzB 38

63. ÖLELKEZŐK. 1938.
Fametszet, 300x250 mm.
J. : b. l. SzB 38

64. MATRÓZOK KÖZÖTT. 1938.
Fametszet, 120x80 mm.
J. n.

65. FÁRAMÁSZÓ. 1939.
Fametszet, 300x250 mm.
J.: j. l. SzB 39

66. EMILIA. 1939.
Fametszet, 230x177 mm.
J. : b. l. SzB 39

175. ISMERKEDÉS A NEHÉZIPARRAL 1951.
Fametszet, 405x290 mm.
J.: j. l. SzB 1951

176. KERESZTFIAMNÁL. 1951.
Fametszet, 400x500 mm.
J.: b. l. SzB 1951

177. ÁPRILIS. 1951.
Fametszet, 320x443 mm.
J.: j. l. SzB 1951

178. NAPOS ERDEI ÚT. 1951.
Fametszet, 396x500 mm.
J.: j. l. SzB 1951.

179. ILLUSZTRÁCIÓ CSOKONAI: „ZSUGORI URAM" c. verséhez. 1951.
Fametszet, 82x69 mm.
J.: b. f. SzB 51

180. GYERTYÁNLIGET. 1951.
Fametszet, 332x248 mm.
J.: b. l. SzB 1951

181. KAZÁNKOVÁCSOK. 1951.
Fametszet, 645x498 mm.
J.: j. l. SzB 1951

182. NYÁRFÁK KÖZÖTT. 1951.
Fametszet, 245x316 mm.
J.: j. l. SzB 1951

183. BEHAVAZOTT HIDACSKA. 1952.
Fametszet, 427x336 mm.
J.: j. l. SzB 1952

184. ÖREG FÜZFÁK. 1952.
Fametszet, 396x198 mm.
J.: j. l. SzB 1952

185. NYÁR. 1952.
Fametszet, 296x395 mm.
J.: j. l. SzB 1952

186. KORATAVASZ. 1952.
Fametszet, 434x501 mm.
J.: j. l. SzB 1952

187. A KOLOZSVÁRI BETHLEN BÁSTYA TÉLEN. 1952.
Fametszet, 395x337 mm.
J.: b. l. SzB 1952

188. NYÁRFA A VÍZPARTON. 1952.
Fametszet, 500x398 mm.
J.: j. l. SzB 1952

189. KICSI BEHAJLÓ NYÁRFA. 1952.
Fametszet, 300x250 mm.
J.: b. l. SzB 1952

190. A KOLOZSVÁRI TŰZOLTÓTORONY. 1952.
Fametszet, 400x600 mm.
J.: j. l. SzB 1952

191. FECSKÉK. 1953.
Fametszet, 247x303 mm.
J.: j. l. SzB 1953

192. VITORLÁZÓK. 1953.
Fametszet, 315x245 mm.
J.: j. l. SzB 1953

193. FEKETERIGÓK. 1953.
Fametszet, 332x248 mm.
J.: j. l. SzB 1953

194. ÁRVÍZ UTÁN. 1953.
Fametszet, 280x412 mm.
J.: j. l. SzB 1953

195. IMRE RAJZOL. 1953.
Fametszet, 275x361 mm.
J.: j. l. SzB 1953

196. ÖNARCKÉP ERDŐBEN. 1953.
Fametszet, 498x398 mm.
J.: j. l. SzB 1953

197. BALCESCU N. 1954.
Fametszet, 215x135 mm.
J.: j. k. SzB 1954

198. BÜRÜ ÉS BODZAFÁK. 1954.
Fametszet, 405x582 mm.
J.: j. l. SzB 1954

199. NYÁRI ESŐ. 1954.
Fametszet, 403x600 mm.
J.: j. SzB 1954

200. LEGELÉSZŐ LOVAK. 1954.
Fametszet, 501x434 mm.
J.: j. l. SzB 1954

201. MONOSTORI TÁJ. 1954.
Fametszet, 402x598 mm.
J.: j. l. SzB 1954

202. VIRÁGOK ÉS BARACKOK. 1954.
Fametszet, 405x495 mm.
J.: j. l. SzB 1954

203. ŐZEK. 1955.
Fametszet, 405x582 mm.
J.: j. l. SzB 1955

204. ALMÁS VÁRA. 1955.
Fametszet, 300x450 mm.
J.: j. l. SzB 1955

205. CSICSÓ VÁRA. 1955.
Fametszet, 380x500 mm.
J.: j. l. SzB 1955

206. SEBES VÁRA. 1955.
Fametszet, 439x597 mm.
J.: j. l. SzB 1955

207. A LÉTAI VÁR. 1955.
Fametszet, 341x452 mm.
J.: j. l. SzB 1955

208. KOLOZSVÁRI ÖREG MALOM. 1955.
Fametszet, 498x650 mm.
J.: j. l. SzB 1955

209. GÁTMUNKÁSOK. 1956.
Fametszet, 272x393 mm.
J.: j. l. SzB 1956

210. SZERELMESPÁR. 1956.
Fametszet, 243x370 mm.
J.: j. l. SzB 1956

211. FIATAL MŰVÉSZ. 1956.
Fametszet, 385x450 mm.
J.: j. l. SzB 1956

212. MÁRCIUS. 1956.
Fametszet, 596x415 mm.
J.: j. l. SzB 1956

213. A GÁT FELÉ. 1956.
Fametszet, 405x591 mm.
J.: j. l. SzB 1956

214. TÉLI VÁSÁR. 1956.
Fametszet, 595x445 mm.
J.: j. l. SzB 1956

215. A NYUGATI TÓ HANGCSÓNÁL. 1956.
Fametszet, 301x452 mm.
J.: j. l. SzB 1956

216. KÍNAI TEAMUNKÁS. 1956.
Fametszet, 275x360 mm.
J.: b. l. SzB 1956

217. HAJÓHINTÁN. 1956.
Fametszet, 474x300 mm.
J.: b. l. SzB 1956

218. HANGCSÓI HÍD. 1957.
Fametszet, 301x452 mm.
J.: j. l. SzB 1957

219. ÖNARCKÉP TIBETI SAPKÁBAN. 1957.
Fametszet, 358x324 mm.
J.: j. l. SzB 1957

220. MÓKUSOK. 1957.
Fametszet, 442x332 mm.
J.: b. l. SzB 1957

221. IRMA. 1957.
Fametszet, 380x272 mm.
J.: b. l. SzB 1957

222. VIHAR ELŐTT. 1957.
Fametszet, 482x648 mm.
J.: j. l. SzB 1957

223. NYÁRÁDMENTI TÁJ. 1957.
Fametszet, 340x430 mm.
J.: b. l. SzB 1957

224. ARANYOS VÖLGYE. 1957.
Fametszet, 591x405 mm.
J.: j. l. SzB 1957

225. TU–104-EN UTAZOM. 1958.
Fametszet, 500x348 mm.
J.: b. l. SzB 1958

226. CÉDRUSOK TAVASSZAL. 1958.
Fametszet, 395x337 mm.
J.: j. l. SzB 1958

227. FALUSI KISLÁNY. 1958.
Fametszet, 408x313 mm.
J.: j. l. SzB 1958

228. ÚJ ÉLET. 1958.
Fametszet, 71x48 mm.
J.: b. l. SzB

229. SÉTÁNY. 1958.
Fametszet, 303x245 mm.
J.: j. l. SzB 1958

30 ILLUSZTRÁCIÓ A „LIBER MISERORUM" c. kötethez

16. FELLEGVÁRI SIKÁTOR. 1935. (LM1)
Fametszet, 79x65 mm.
J. n.

17. KÁLVIN UTCAI UDVAR. 1935. (LM2)
Fametszet, 81x68 mm.
J. n.

18. A CSIPKE UTCA. 1935. (LM3)
Fametszet, 68x79 mm.
J. n.

19. KISUDVAR. 1935. (LM4)
Fametszet, 63x73 mm.
J. n.

20. TÁMASZTOTT KÉMÉNYŰ HÁZ. 1935.(LM5)
Fametszet, 65x93 mm.
J. n.

21. TIPEGŐ GYERMEK. 1935. (LM6)
Fametszet, 71x42 mm.
J. n.

22. GYERMEK A MACSKÁVAL. 1935. (LM7)
Fametszet, 67x73 mm.
J. n.

23. PAPÍRCSÓNAK. 1935. (LM9)
Fametszet, 83x73 mm.
J. n.

24. EBÉDELŐK. 1935. (LM10)
Fametszet, 72x90 mm.
J. n.

25. TŰZIJÁTÉK. 1935. (LM13)
Fametszet, 93x58 mm.
J. n.

26. BÁMÉSZKODÓ. 1935. (LM14)
Fametszet, 103x67 mm.
J. n.

27. MUNKÁBA MENŐK. 1935. (LM18)
Fametszet, 73x90 mm.
J. n.

28. A BÓDÉ KALAPÁLÓ. 1935. (LM19)
Fametszet, 77x70 mm.
J. n.

29. RUHATEREGETÉS. 1935. (LM20)
Fametszet, 83x63 mm.
J. n.

30. SZEMÉTTÚRKÁLÓK. 1935. (LM22)
Fametszet, 88x87 mm.
J. n.

31. SZEMÉTTÚRKÁLÓK. 1935. (LM25)
Fametszet, 67x93 mm.
J. n.

32. RÓZSEHORDÓK. 1935. (LM26)
Fametszet, 49x103 mm.
J. n.

33. PIHENŐ ASSZONY. 1935. (LM29)
Fametszet, 80x52 mm.
J. n.

34. PIHENŐ AZ ERDŐBEN. 1935. (LM31)
Fametszet, 87x71 mm.
J. n.

35. ALVÓK. 1935. (LM33)
Fametszet, 89x73 mm.
J. n.

36. VEREKEDŐ GYERMEKEK. 1935. (LM36)
Fametszet, 75x60 mm.
J. n.

37. KOLDÚSCSALÁD. 1935. (LM37)
Fametszet, 96x71 mm.
J. n.

38. ÖREG HÁZASPÁR. 1935. (LM38)
Fametszet, 76x90 mm.
J. n.

39. FAVÁGÓK. 1935. (LM39)
Fametszet, 83x70 mm.
J. n.

40. KÉREGETŐK. 1935. (LM42)
Fametszet, 91x64 mm.
J. n.

41. HULLASZÁLLÍTÓKOCSI. 1935. (LM43)
Fametszet, 81x94 mm.
J. n.

42. MÁSZKÁLÓ GYERMEK. 1935. (LM46)
Fametszet, 72x42 mm.
J. n.

4 ILUSZTRÁCIÓ ERNST TOLLER „FECSKÉK KÖNYVE" c. kötetéhez

8. RAB. 1934.
Fametszet, 71x36 mm.
J. : b. f. SzB

9. TÉRDENÁLLÓ. 1934
Fametszet, 73x36 mm.
J. : b. k. SzB

10. RABOK. 1934.
Fametszet, 73x38 mm.
J. : b. f. SzB

11. FECSKÉK. 1934.
Fametszet, 71x36 mm.
J. : b. f. SzB

12. HAJTÁS VÖLGY. 1935.
Fametszet, 145x95 mm.
J. n.

13. SZÁNTÓ GYÖRGY. 1935.
Fametszet, 76x45 mm.
J. : b. f. SzB

14. ERDŐ. 1935.
Fametszet, 138x92 mm.
J. : j. f. SzB

15. KACSA. 1935.
Fametszet, 100x100 mm.
J. : j. f. SzB

230. ÜLŐ AKT. 1958.
Fametszet, 300x250 mm.
J.: j. l. SzB 1958

231. SHANGHAI EMLÉK. 1958.
Fametszet, 372x477 mm.
J.: j. k. SzB 1958

232. ERDEI PATAK. 1958.
Fametszet, 597x439 mm.
J.: j. l. SzB 1958.

233. MALOMKERÉK. 1958.
Fametszet, 49[illegible]x345 mm.
J.: j. l. SzB 1958

234. FALUSI MALOM. 1959.
Fametszet, 451x592 mm.
J.: j. l. SzB 1959

235. A TOROCZKÓSZENTGYÖRGYI VÁR. 1959.
Fametszet, 415x596 mm.
J.: j. l. SzB 1959

236. ANNA. 1959.
Fametszet, 420x270 mm.
J.: j. l. SzB 1959

237. RUCÁK. 1959.
Fametszet, 116x179 mm.
J.: j. l. SzB

238. A TERVUERENI TÓ. 1959.
Fametszet, 176x320 mm.
J.: j. l. SzB 1959

239. BOTANIKUS KERTBEN. 1959.
Fametszet, 176x320 mm.
J.: j. l. SzB 1959

240. LEPKÉK. 1959.
Fametszet, 118x160 mm.
J.: j. l. SzB 59

241. HARKÁLYOK. 1959.
Fametszet, 240x176 mm.
J.: j. l. SzB 1959

242. FATÖNK. 1959.
Fametszet, 120x81 mm.
J.: b. l. SzB 1959

243. ALKÖNY A SZAMOSON. 1959.
Fametszet, 348x250 mm.
J.: j. l. SzB 1959

244. FECSKE A VÍZ FÖLÖTT. 1959.
Fametszet, 180x118 mm.
J.: k. l. SzB 1959

245. A NAGY ÚT ELŐTT. 1959.
Fametszet, 240x176 mm.
J.: j. l. SzB 1959

246. RÁLÁTÁS A SZAMOSRA. 1959.
Fametszet, 355x250 mm.
J.: j. l. SzB 1959

247. ÁRNYÉKOM A TROMBITAFÁK KÖZÖTT. 1959.
Fametszet, 352x242 mm.
J.: b. l. SzB 1959

248. A HOFSTADE-I TÓ 1959.
Fametszet, 592x408 mm.
J. b. l. SzB 1959

249. TEHENEK A VÍZBEN. 1959.
Fametszet, 405x591 mm.
J.: j. l. SzB 1959

250. MOSZKVAI EMLÉK. 1960.
Fametszet, 643x493 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

251. BRUGESI KICSI HÍD. 1960.
Fametszet, 488x335 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

252. GIORGIO MENEGOZZO CSELLÓMŰVÉSZ. 1960.
Fametszet, 498x650 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

253. KÍNAI TÓ. 1960.
Fametszet, 400x500 mm.
J.: b. l. GySzB 1960

254. FECSKÉK A FÉNYBEN. 1960.
Fametszet, 235x161 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

255. MÁJUS. 1960.
Fametszet, 590x394 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

256. CÉDRUS ÉS HARKÁLYOK. 1960.
Fametszet, 122x80 mm.
J.: b. k. GySzB

257. RALUCA. 1960.
Fametszet, 307x246 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

258. A KIS SZAMOS BONCHIDÁNÁL. 1960.
Fametszet, 488x374 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

259. FILLANGÓK. 1960.
Fametszet, 488x374 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

260. PELIKÁNOK. 1960.
Fametszet. 497x647 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

261. MAJÁLIS. 1960.
Fametszet, 493x643 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

262. D. E. KORNYILOV MŰTÖRTÉNÉSZ. 1960.
Fametszet, 400x375 mm.
J.: j. l. GySzB 1960

263. FODOR G. MÉRNÖKKEL A RÁDIÓAKTÍV IZOTÓPOK BIRODALMÁBAN. 1961.
Fametszet, 645x498 mm.
J.: j. l. GySzB

264. BONCHIDAI HEGYOLDAL. 1961.
Fametszet, 394x590 mm.
J.: j. l. GySzB 1961

265. ESŐBEN. 1961.
Fametszet, 215x159 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

266. SZEGFŰ ÉS PILLANGÓ. 1961.
Fametszet, 71x46 mm.
J.: b. l. GySzB

267. TULIPÁNOK. 1961.
Fametszet, 278x210 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

268. PÁFRÁNYOK. 1961.
Fametszet, 290x210 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

269. VÉN UDVARLÓ. 1961.
Fametszet, 290x210 mm.
J.: j. l. GySzB 1961

270. AUGUSZTUS. 1961.
Fametszet, 320x443 mm.
J.: j. GySzB 1961

271. PILLANGÓ ÉS GALAMB. 1961.
Fametszet, 286x210 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

272. KIS UDVAR. 1961.
Fametszet, 290x210 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

273. KIS UTCA. 1961.
Fametszet, 288x210 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

274. MARGÓ. 1961.
Fametszet, 280x173 mm.
J.: j. l. GySzB 1961

275. VIRÁGOK ÉS GALAMB. 1961.
Fametszet, 290x210 mm.
J.: j. l. GySzB 1961

276. DR. FAZAKAS JÁNOS SEBÉSZPROFESSZOR. 1961.
Fametszet, 388x278 mm.
J.: j. l. GySzB 1961

277. ŐSZ. 1961.
Fametszet, 290x210 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

278. HORGÁSZ. 1961.
Fametszet, 290x208 mm.
J.: j. l. GySzB 1961

279. LESEN. 1961.
Fametszet, 207x290 mm.
J.: b. l. GySzB 1961

280. GYÖKEREK ÉS HALAK. 1961.
Fametszet, 241x351 mm.
J.: j. l. GySzB 1961

281. NOVEMBER. 1962.
Fametszet, 600x398 mm.
J.: b. l. GySzB 1962

282. NAGY VÍZ. 1962.
Fametszet, 583x503 mm.
J.: j. l. GySzB 1962

283. CSÓNAKOK. 1962.
Fametszet, 423x358 mm.
J.: b. l. GySzB 1962

284. PALLÓ. 1962.
Fametszet, 230x152 mm.
J.: j. l. GySzB 1962

285. CSOBOGÓ. 1962.
Fametszet, 400x300 mm.
J. n.

1. KÓS KÁROLY. 1933.
Fametszet, 83x65 mm
J. n.

2. RUHATEREGETŐK. 1934.
Fametszet, 144x97 mm.
J. : j. f. 19 SzB 34

3. MADÁCH IMRE. 1934.
Fametszet, 85x127 mm.
J. : b. l. SzB

5. SZÁNKÁZÓK. 1934.
Fametszet, 94x115 mm.
J. : j. k. 19 Sz 34

6. KÁLVÁRIA. 1934
Fametszet, 124x97 mm.
J. : b. l. SzB

7. KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR. 1934.
Fametszet, 147x95 mm.
J. : b. k. 19 SzB 34

A műtárgyjegyzékben szereplő művek a művész tulajdonát képezik, – kivéve ahol a tulajdonost külön feltüntettük.

RÖVIDÍTÉSEK:

J. = jelzés
J. n. = jelzés nélkül
J. k. = jelzés középen
b. = balra
j. = jobbra
f. = fent
l. = lent

15 ILLUSZTRÁCIÓ CSOKONAI: „LILLA DALOK" c. KÖTETÉHEZ

286. CSOKONAI VIRÁGGAL. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. l. GySzB

287. ELSŐ SZERELEMÉRZÉS. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: b. l. GySzB

288. A ROZSABIMBÓHOZ. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: b. l. GySzB

289. A DUNA NYMPHÁJA. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. f. GySzB

290. DÉLI AGGODALOM. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. f. GySzB

291. KÉT SZERETŐ DALIA. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. f. GySzB

292. A MUZSIKÁLÓ SZÉPSÉG. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. f. GySzB

293. A SZEPLŐ 1962.
Fametszet 126x63 mm.
J.: j. f. GySzB

294. SZEMREHÁNYÁS. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: b. k. GySzB

295. KÖSZÖNTŐ. I. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: b. f. GySzB

296. AZ UTOLSÓ SZERENCSÉTLENSÉG. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: b. l. GySz

297. A PILLANGÓHOZ. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. l. GySzB

298. A REMÉNYHEZ. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. f. GySzB

299. A KÖNNYEZŐ CSOKONAI. 1962.
Fametszet, 126x63 mm.
J.: j. f. GySzB

300. KÖSZÖNTŐ II. 1962.
Fametszet, 79x63 mm.
J.: b. f. GySzB

301. DECEMBER. 1962.
Fametszet, 302x443 mm.
J.: j. l. GySzB 1962

302. INDÁK ÉS MÓKUSOK. 1962.
Fametszet, 600x394 mm.
J.: j. l. GySzB 1962

303. ZSOMBÉKOS. 1963.
Fametszet, 480x303 mm.
J.: j. l. GySzB 1963

304. FEBRUÁR. 1963.
Fametszet, 420x443 mm.
J.: j. l. GySzB 1963

305. KIS MÓKUS. 1963.
Fametszet 396x284 mm.
J.: b. l. GySzB 1963

306. JÚNIUS. 1963.
Fametszet, 356x443 mm.
J.: b. l. GySzB 1963

307. BARÁZDABILLEGETŐ. 1963.
Fametszet 340x418 mm.
J.: b. l. GySzB 1963

308. KÁLVÁRIA. 1963
Fametszet, 300x231 mm.
J.: j. l. GySzB 1963

309. VADKACSÁK. 1963.
Fametszet, 340x418 mm.
J.: j. l. GySzB 1963

310. FIATALSÁG. 1963.
Fametszet, 289x209 mm.
J.: j. l. GySzB 1963

20 ILLUSZTRÁCIÓ DANTE: DIVINA COMMÉDIÁJÁHOZ

311. POKOL XXI. ÉNEK. A VÉRFOLYAM. 1963.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. f. GySzB 1963
MNG tul. Ltsz.: 64-110

312. POKOL XXI. ÉNEK. A RONDA KÖRMÖK. 1963.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. f. GySzB 1963
MNG tul. Ltsz.: 64-112

313. POKOL XXV. ÉNEK. KÍGYÓEMBEREK. 1963.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: b. l. GySzB 1963
MNG tul. Ltsz.: 64-113

314. POKOL I. ÉNEK. A SÖTÉT ERDŐBEN. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-108

315. POKOL VII. ÉNEK. PÉNZ ÉS SZERENCSE. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: i. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-109

316. POKOL XVII. ÉNEK. A SZÖRNYETEG HÁTÁN. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-111

317. POKOL XXIX. ÉNEK. A RÜHÖSÖK. 1964
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-114

318. PURGATÓRIUM IV. ÉNEK. A VÁRAKOZÁS SZIKLÁJÁN. 1964.
Fametszet, 502x393 mm.
J.: b. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-115

319. PURGATÓRIUM XI. ÉNEK. A MŰVÉSZEK GŐGJE. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: b. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-116

320. PURGATÓRIUM XVII. ÉNEK. A HARAG VÍZIÓJA. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-117

321. PURGATÓRIUM XXVI. ÉNEK. BUJASÁG LÁNGJAI. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: b. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-118

322. PURGATÓRIUM XXVIII. ÉNEK. MATILDA ÉS A FÖLDI PARADICSOM. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-119

323. PURGATÓRIUM XXXI. ÉNEK. BEATRICE LEVETI FÁTYLÁT. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-120

324. PARADICSOM II. ÉNEK. FOLTOK A HOLDON. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: b. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-121

325. PARADICSOM X. ÉNEK. DANTE A NAPBA SZÁLL. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-122

326. PARADICSOM XIV. ÉNEK. FÉNY ÉS KERESZT. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-123

327. PARADICSOM XVIII. ÉNEK. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. f. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-124

MŰTÁRGYJEGYZÉK

328. PARADICSOM XXVIII. ÉNEK. AZ ANGYALOK KILENC KARA. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: b. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-125

329. PARADICSOM XXXII. ÉNEK. A ROZSA SZIRMAI. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-126

330. A BOLDOG DANTE. 1964.
Fametszet, 502x398 mm.
J.: j. l. GySzB 1964
MNG tul. Ltsz.: 64-127

331. A SÁNTA FARKAS. 1964.
(Ukrán mese-illusztráció)
Fametszet, 163x100 mm.
J.: j. l. GySzB

332. ZORÁN. 1964.
(Szerb mese-illusztráció)
Fametszet, 162x100 mm.
J.: j. l. GySzB

333. TÜNDÉR ILONA. 1964.
(Román mese-illusztráció)
Fametszet, 162x100 mm.
J.: j. k. GySzB

334. A LÁNGOLÓ VÁR KIRÁLYKISASSZONYA ! 1964.
(Szász mese-illusztráció)
Fametszet, 163x100 mm.
J.: b. l. GySzB

335. VILÁGSZÉPE. 1964.
(Tatár mese-illusztráció)
Fametszet, 162x100 mm.
J.: j. l. GySzB

336. SZÉP PALKÓ. 1964.
(Magyar mese-illusztráció)
Fametszet, 163x100 mm.
J.: b. l. GySzB

337. CÍMLAPTERV AZ ARANYHAJÚ TESTVÉREK c. MESE-KÖTETHEZ. 1964.
J.: j. l. GySzB

338. SZEPTEMBER. 1965.
Fametszet, 600x395 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

339. OKTÓBER. 1965.
Fametszet, 320x443 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

340. JÚLIUS. 1965.
Fametszet, 602x396 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

341. JANUÁR. 1965.
Fametszet, 600x395 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

342. SZIKLÁK ÉS HULLÁMOK. 1965.
Fametszet, 502x328 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

343. HALAK A ZÚGÓNÁL. 1965.
Fametszet, 500x315 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

344. BONCHIDAI KASTÉLYTORONY. 1965.
Fametszet, 430x298 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

345. SZIKLÁK AZ ERDŐSZÉLÉN. 1965.
Fametszet, 297x429 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

346. VÍZESÉS. 1965.
Fametszet, 429x298 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

437. FECSKÉK A SZAMOS FÖLÖTT. 1965.
Fametszet, 429x299 mm.
J.: b. l. GySzB 1965

348. VARGA LÁSZLÓ TENORISTA. 1965.
Fametszet, 500x315 mm.
J.: b. k. GySzB 1965

349. A CIKÓI SZOROS. 1965.
Fametszet, 298x429 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

350. PÁFRÁNYOS PART. 1965.
Fametszet, 501x395 mm.
J.: j. l. GySzB 1965

KIADVÁNYOK

1935. „Liber Miserorum" 50 eredeti fametszet. Szerző kiadása.
Minerva Nyomda, Kolozsvár.

1939. Barangolókönyv. 50 eredeti fametszet. Szerző kiadása.
Minerva Nyomda, Kolozsvár.

1941. „Homokvilág" 28 klisírozott tusrajz Szank Környékéről. Szerző kiadása.
Minerva Nyomda, Kolozsvár.

1949. „25 fametszet" c. reprodukciós album.
Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó Nyomda, Kolozsvár.

1953. „Farkas-barkas" c. állatmesekönyv illusztrációi, tus-rajzok.
Társrajzoló Ferenczy Júlia.
Ifjúsági Könyvkiadó, Bukarest.

1958. „Eszös gyermök" bözödi népmesekönyv illusztrációi, tus-rajzok.
Társrajzoló Ferenczy Júlia.
Ifjúsági Könyvkiadó, Bukarest.

1960. „Kínai útivázlatok" c. kötet, 76 rajz, 4 pasztell, 150 oldal.
66 oldal szöveg. Román nyelven is megjelent.
Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó, Bukarest.

1962. 16 eredeti fametszet Csokonai: „Lilla" c. kötetéhez.
Magyar Helikon, Kner-Nyomda, Gyoma.

1964. 7 eredeti fametszet „Aranyhajú testvérek" c. romániai népmesegyűjteményhez.
Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, Poligráfia Nyomda, Kolozsvár.

REPRODUKCIÓK

KITÜNTETÉSEK

1935. A Magyar Bibliofil Társaság Kitüntető Oklevele. (Az év legszebb magyar könyve) a „Liber Miserorum" c. könyvért.

1941. „Kolozsvár a képzőművészetben" negyedik díj.
„Két kolozsvári templom" c. pasztellképért.

1948. A romániai Magyar Népi Szövetség díja „Felszabadulás" c. fametszetért.

1952. A Román Népköztársaság Állami Díja, fametszetű tájképekért.

1954. Munkaérdemrend III. fokozat. (Bronz)

1955. Varsói Világifjúsági Találkozó kitüntető oklevele.
„Napos erdei út" c. fametszetért.

1956. Liége város díszpolgársága, „Titulaire de la Plaquette de la Ville de Liége", ott megrendezett egyéni kiállításáért.

1957. „A Román Népköztársaság Érdemes Mestere" cím, eddigi munkásságáért.

JÉGTORÖK. 1934.
BRISUR DE GLACE.

TÉL. 1942.
HIVER.

FONTOSABB KIÁLLITASOK

1934. KOLOZSVÁR	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1937. KOLOZSVÁR	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1939. BUDAPEST	CSOPORTKIÁLLÍTÁS
1940. KOLOZSVÁR	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1942. KOLOZSVÁR	NEMZETI KIÁLLÍTÁ
1942. KOLOZSVÁR	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1948. BUDAPEST	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1950. KOLOZSVÁR	CSOPORTKIÁLLÍTÁS
1954. BUKAREST	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1956. LUGANO	NEMZETKÖZI GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS
1956. PEKING	ROMÁN GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS
1956. LIEGE	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1957. BRUXELLES	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1957. TOKIO	NEMZETKÖZI GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS
1958. ANVERS	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1958. MOSZKVA	NEMZETKÖZI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS
1959. RIGA	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1959. BRUXELLES	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1959. LIEGE	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1959. LENINGRÁD	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1959. MOSZKVA	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1961. KOLOZSVÁR	GYŰJTEMÉNYES EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1961. NAGYBÁNYA	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1961. NAGYSZALONTA	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1961. SZATMÁR	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1962. NAGYVÁRAD	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1962. LUPÉNY	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1962. SEPSISZENTGYÖRGY	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1962. BRASSÓ	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1963. DREZDA	CSOPORTKIÁLLÍTÁS
1963. BRAZILIA	BIENNALE
1963. GYERGYÓSZENTMIKLÓS	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1963. BUKAREST	ÁLLAMI GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS
1964. CSIKSZEREDA	EGYÉNI KIÁLLÍTÁS
1965. KOLOZSVÁR	DANTE-KIÁLLÍTÁS

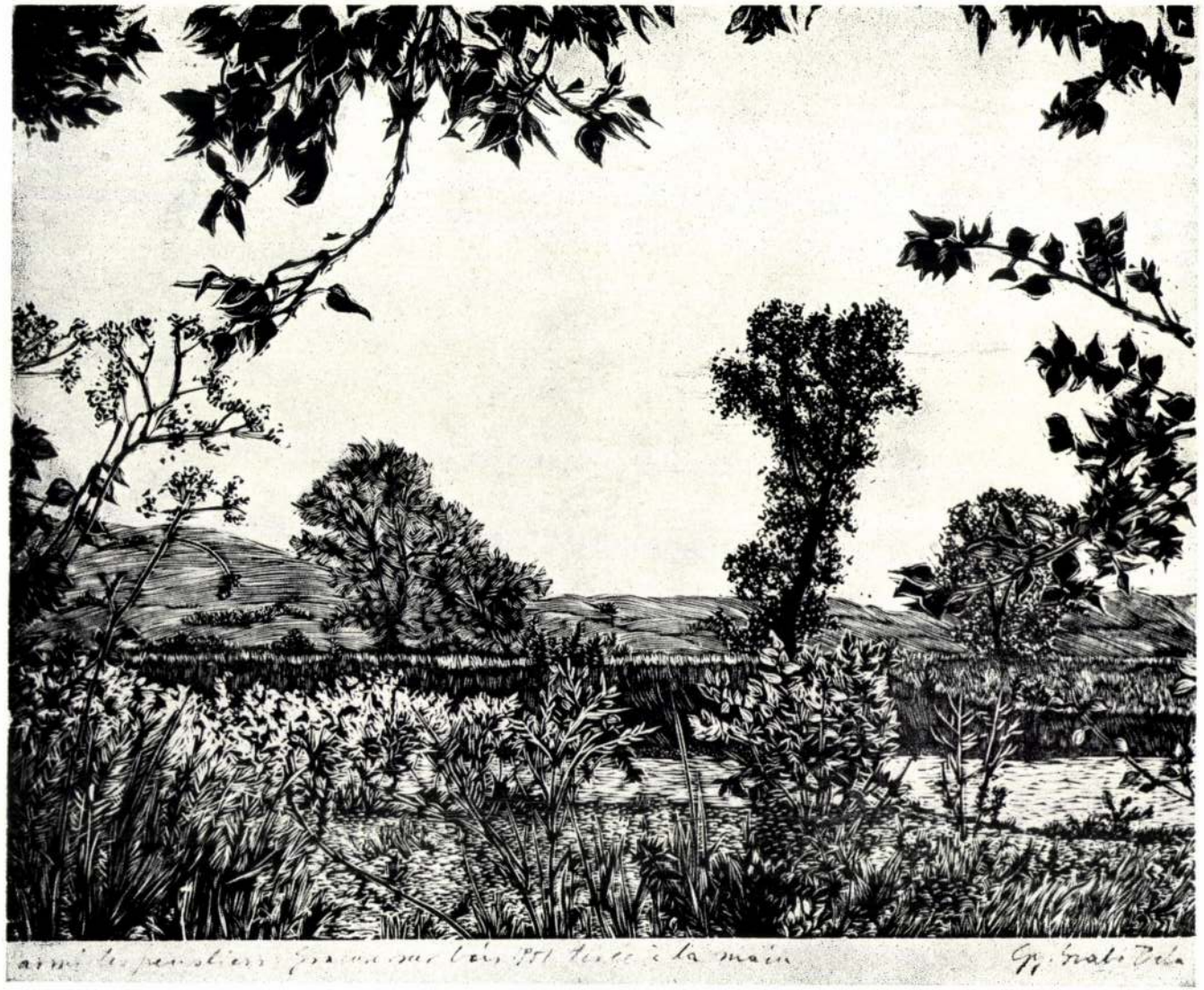

NYÁRFÁK KÖZÖTT. 1951.
PARMI LES PEUPLIERS.

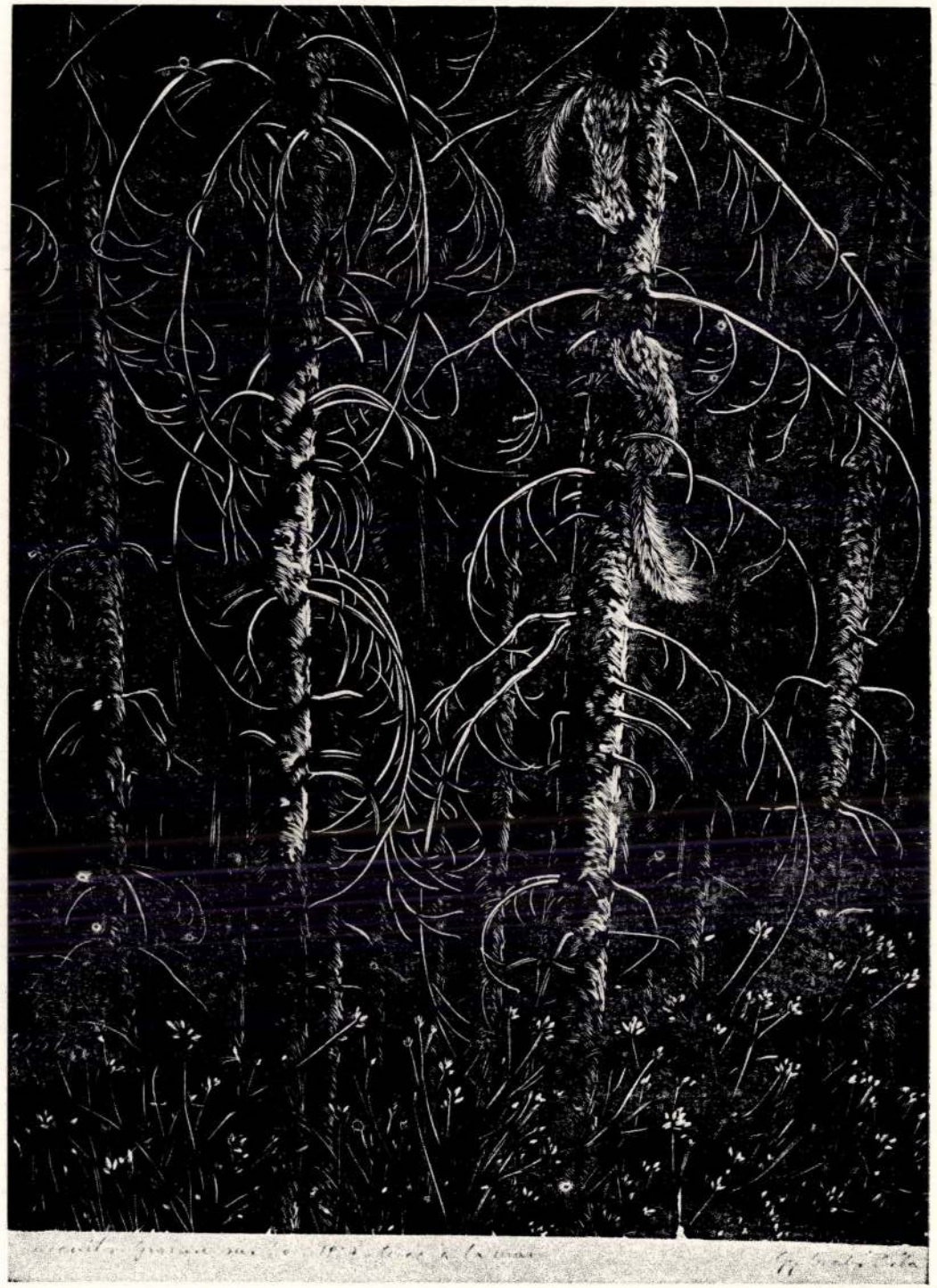

MÓKUSOK. 1957.
ÉCUREILS.

BÉLA GY. SZABÓ

BÉLA GY. SZABÓ NAQUIT À GYULAFEHÉRVÁR (ALBA JÚLIA) LE 26 AOÛT 1905. SES PARENTS ÉTAIENT DE SIMPLES CHEMINOTS. IL FIT SES PREMIÈRES ÉTUDES DE 1911 À 1923 DANS SA VILLE NATALE OÙ, DANS LES CLASSES DU LYCÉE, IL EUT POUR PROFESSEUR DE DESSIN JENÓ REITHOFER, ANCIEN ÉLÈVE DE BERTALAN SZÉKELY ET D'ALADÁR EDVI ILLÉS.

EN 1923 IL S'INSCRIVIT À L'ÉCOLE POLYTECHNIQUE DE BUDAPEST ET IL Y OBTINT, EN 1927, UN DIPLÔME D'INGÉNIEUR MÉCANICIEN. IL FAISAIT SA DEUXIÈME ANNÉE À L'ÉCOLE POLYTECHNIQUE QUAND IL EUT LA RÉVÉLATION DE SA VÉRITABLE VOCATION MAIS SANS INTERROMPRE SES ÉTUDES EN COURS POUR EMBRASSER LA CARRIÈRE ARTISTIQUE.

SES ÉTUDES SUPÉRIEURES TERMINÉES, IL RENTRA, EN 1928, DANS SA FAMILLE ET RESTA CHEZ SES PARENTS JUSQU'EN 1931 PARCE QU'IL N'AVAIT PAS TROUVÉ D'EMPLOI. PENDANT CES ANNÉES DE CHÔMAGE IL DESSINAIT ET PEIGNAIT BEAUCOUP, EXCEPTION FAITE DES DEUX ANNÉES DE SON SERVICE MILITAIRE EN 1928 ET EN 1929. A PARTIR DE 1931 IL TRAVAILLA COMME INGÉNIEUR-CONSTRUCTEUR DANS LES ATELIERS DE CONSTRUCTION ÉLECTRO-MÉCANIQUE DE L'USINE ENERG'A À KOLOZSVÁR, MAIS EN 1933 L'USINE FERMA SES PORTES ET LES EMPLOYÉS FURENT LICENCIÉS. C'EST À CETTE ÉPOQUE QUE BÉLA GY. SZABÓ SE MIT À TRAVAILLER SÉRIEUSEMENT L'ART GRAPHIQUE NE DISPOSANT DE LOISIRS QUE DANS LES HEURES DE LA NUIT CAR, APRES AVOIR PERDU SA PLACE, IL AVAIT ÉTÉ CONTRAINT À PRENDRE DES ÉLÈVES À QUI IL DONNAIT DES LEÇONS DE MATHÉMATIQUE ET DE PHYSIQUE POUR POURVOIR À SES BESOINS.

C'EST EN 1933 QU'IL COMMENÇA À GRAVER SUR LE BOIS. IL N'AVAIT EU AUCUN MAÎTRE POUR EN APPRENDRE LA TECHNIQUE. CEPENDANT EN 1936 IL TROUVA L'OCCASION D'OBSERVER LE TRAVAIL DES GRAVEURS SUR BOIS OEUVRANT À L'ÉCOLE SUPÉRIEURE DES BEAUX-ARTS À BUDAPEST OÙ IL FAISAIT SES ÉTUDES, JUSQU'EN 1939, EN QUALITÉ D'ÉTUDIANT LIBRE DANS LA CLASSE D'ART GRAPHIQUE DU PROFESSEUR LAJOS NÁNDOR VARGA. LORSQUE LA DEUXIÈME GUERRE MONDIALE EUT ÉCLATÉ, IL RENTRA À KOLOZSVÁR (CLUJ) OÙ IL RESTA JUSQU'À LA FIN DES HOSTILITÉS.

L'OEUVRE DE BÉLA GY. SZABÓ EST IMMENSE: PRESQUE DEUX CENTS TOILES, MILLE PASTELS, UNE CENTAINE D'AQUARELLES, PLUS DE NEUF CENTS GRAVURES SUR BOIS, ONZE MILLE DESSINS AU CRAYON, À L'ENCRE DE CHINE, AU FUSAIN. IL REPRODUISAIT LUI-MÊME SES GRAVURES EN TIRANT LES ÉPREUVES, SANS UTILISER DE PRESSE, PAR LE SIMPLE PROCÉDÉ DE FROTTEMENT. SES GRAVURES FAITES POUR ILLUSTRER DES LIVRES, OEUVRES DE PETIT FORMAT, ONT ÉTÉ REPRODUITES NORMALEMENT.

VIHAR ELŐTT. 1957.
AVANT L'ORAGE.

VIRÁGZÓ ALMAFA. 1945.
POMMIER EN FLEURS.

GY. SZABÓ BÉLA

GY. SZABÓ BÉLA 1905. AUGUSZTUS 26-ÁN SZÜLETETT GYULAFEHÉRVÁROTT (ALBA JÚLIA). EGYSZERŰ VASUTAS SZÜLŐK GYERMEKE. ISKOLÁIT 1911–23 KÖZÖTT VÉGEZTE SZÜLŐVÁROSÁBAN. A KÖZÉPISKOLÁBAN REITHOFER JENŐ VOLT A RAJZTANÁRA, AKI SZÉKELY BERTALANNÁL ÉS EDVI ILLÉS ALADÁRNÁL TANULT.

1923-BAN IRATKOZOTT BE A BUDAPESTI MŰEGYETEMRE, AHOL 1927-BEN GÉPÉSZMÉRNÖKI DIPLOMÁT KAPOTT. MÁR MÁSODÉVES KORÁBAN BIZTOSAN TUDTA, HOGY A MŰVÉSZI PÁLYÁN VOLNA A HELYE, DE A MEGKEZDETT STUDIUMOKAT NEM AKARTA ABBAHAGYNI.

EGYETEMI TANULMÁNYAINAK BEFEJEZTÉVEL, 1928-BAN HAZAMENT SZÜLEIHEZ, DE EGÉSZEN 1931-IG NEM TUDOTT ELHELYEZKEDNI. MUNKANÉLKÜLI ÉVEI ALATT – KIVÉVE EGYÉVES KATONAI SZOLGÁLATÁT 1928-BAN ÉS 1929-BEN – SOKAT RAJZOLT ÉS FESTETT 1931-TŐL A KOLOZSVÁRI ENERGIA VILLAMOSSÁGI GÉPGYÁR TERVEZŐ GÉPÉSZMÉRNÖKE VOLT – AZ ÜZEM 1933-BAN VALÓ MEGSZŰNÉSÉIG. EKKORTÁJT KEZDETT GRAFIKÁVAL FOGLALKOZNI. MIVEL AZ ALKOTÓMUNKÁRA CSUPÁN ESTÉI MARADTAK SZABADON. A BIZTOS KENYÉRKERESET MEGSZŰNTE UTÁN SZÁMTAN ÉS FIZIKA ÓRÁK ADÁSÁBÓL TARTOTTA FENT MAGÁT.

A FAMETSZÉSSEL TULAJDONKÉPPEN 1933-BAN KEZDETT FOGLALKOZNI. A FAMETSZÉS MÓDJÁT, TECHNIKÁJÁT NEM TANULTA SENKITŐL, CSAK MÁR 1936-BAN VOLT ALKALMA A BUDAPESTI KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁN MEGFIGYELNIE MÁSOK MUNKÁJÁT. ITT 1939-IG FOLYTATTA A GRAFIKAI OSZTÁLYON, VARGA NÁNDOR LAJOSNÁL MŰVÉSZETI TANULMÁNYAIT, MINT VENDÉGHALLGATÓ. A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ KITÖRÉSEKOR ISMÉT HAZAMENT KOLOZSVÁRRA (CLUJ). A HÁBORÚT SZŰKEBB HAZÁJÁBAN VÉSZELTE ÁT.

MUNKÁSSÁGÁNAK TERJEDELME IS ÓRIÁSI, MINTEGY KETTŐSZÁZ OLAJKÉPET, EZER PASZTELT, SZÁZ AKVARELLT FESTETT, TÖBB MINT KILENCSZÁZ FAMETSZETET ÉS TIZENEGYEZER CERUZA, TUS ÉS SZÉNRAJZOT ALKOTOTT.

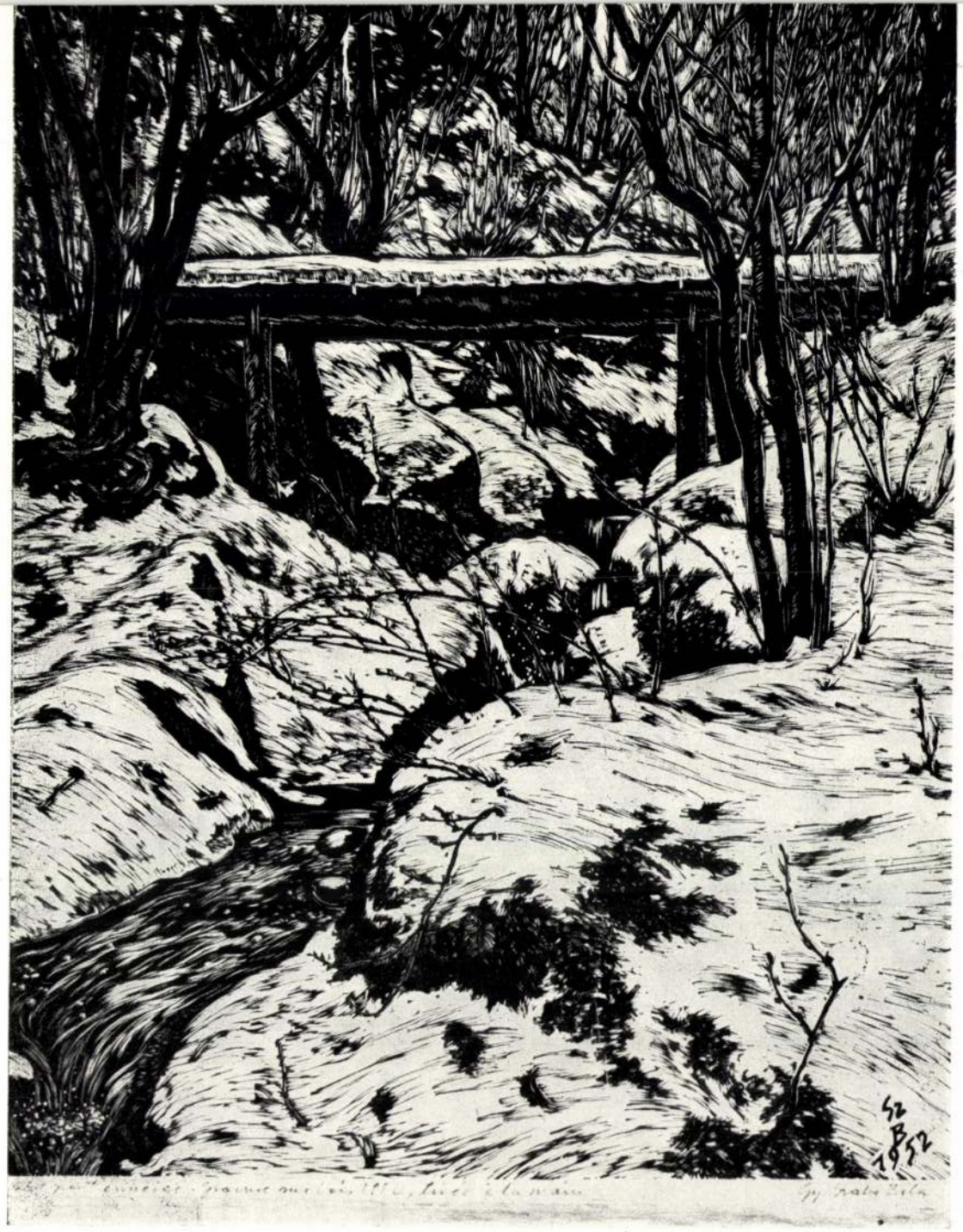

BEHAVAZOTT HIDACSKA. 1952.
PETIT PONT ENNEIGÉ.

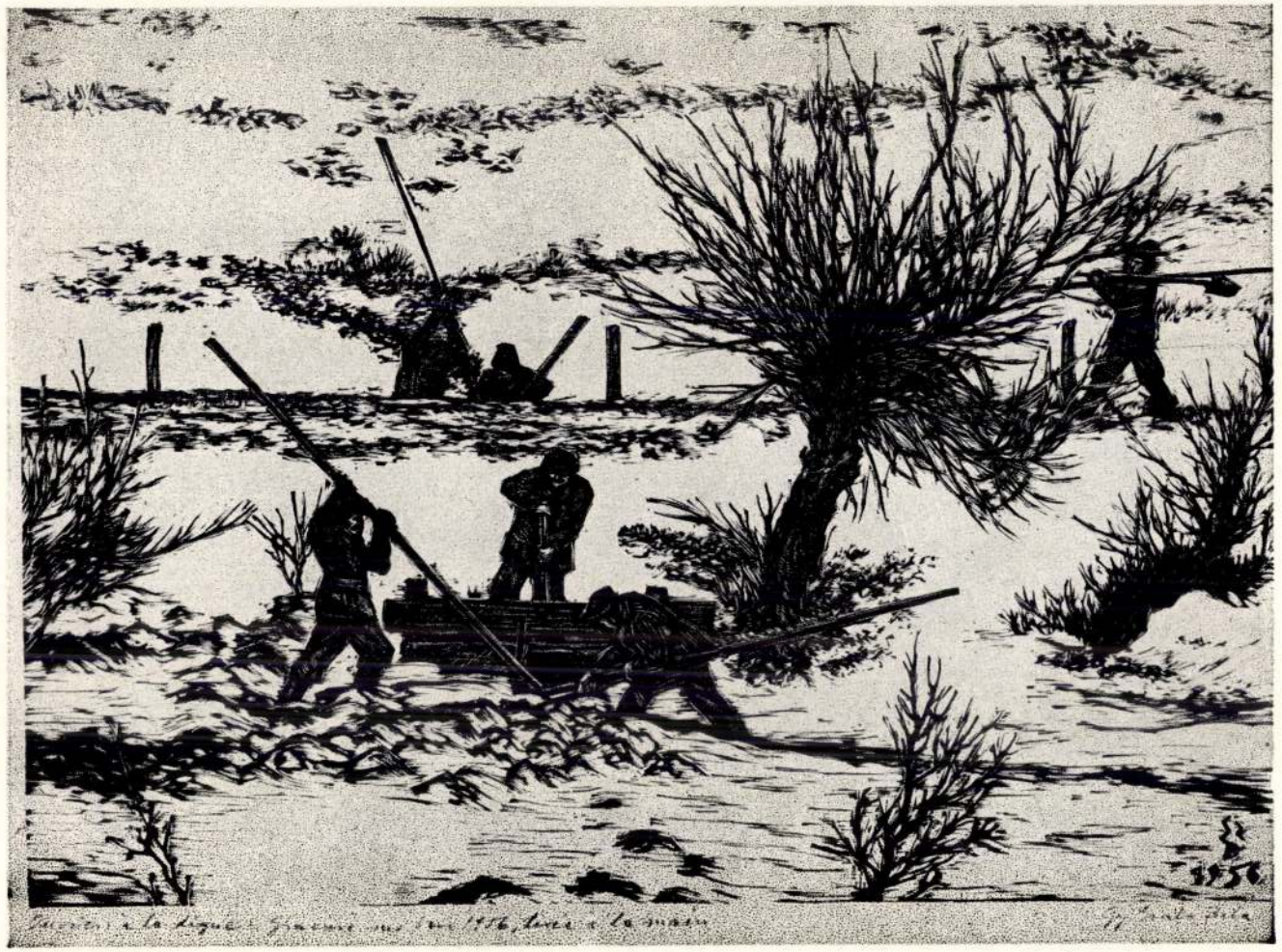

GÁTMUNKÁSOK. 1956.
OUVRIERS Á LA DIGUE.

1949-BEN HUSZONÖT TOVÁBBI FAMETSZETÉNEK REPRODUKCIÓJÁVAL ÁLLT KI AZ ÁLLAMI KIADÓ KOLOZSVÁRT. EZ A SOROZAT MÁR A SZOCIALISTA MŰVÉSZ PROGRAMJA. EGYRE NYILTABBAN LELKESEDIK A TERMÉSZETÉRT, SZÍVESEN FOGLALKOZIK DOLGOS HONFITÁRSAIVAL. MÉG A TELET IS MEGSZELIDÍTI, S MIKÖZBEN VÉSŐIVEL MIND VIRTUÓZABBAN MUNKÁLJA MEG A FALAPOKAT, KIFEJEZŐ KÉSZSÉGÉNEK BENSŐSÉGESSÉGE TOVÁBB MÉLYÜL. A MESTERSÉGBELI TUDÁS ILYEN FOKÁN MÁR A RUTIN CSAPDÁI LESELKEDNEK. GY. SZABÓ BÉLA ESETÉBEN IGAZMONDÁSÁNAK INTENZITÁSA FOKOZÓDOTT A METSZÉSBEN TÖKÉLETESEDŐ GYAKORLATÁVAL. PÁLYÁJÁNAK DELELŐJÉRE ÉRVE VÁLASZTOTT TECHNIKÁJÁNAK SZAKMAI TITKAI MIND FELTÁRULTAK ELŐTTE, FEKETE-FEHÉRBEN SZÍNTE MÁR A SZÍNEKET IS ÉRZÉKELTETI, ANYAGSZERŰEN, VÁLTOZATOSAN JELENÍTI MEG IMPRESSZIÓIT, FIGURÁLIS KOMPOZÍCIÓIT, ARCMÁSAIT, ÓDAI SZÁRNYALÁSÚ TISZTELGÉSEIT A HULLÁMOK JÁTÉKÁ, A GYERMEKEK MOSOLYA, AZ ÁRNYÉKOT ELŰZŐ NYÁRI RAGYOGÁS KÁPRÁZATAI ELŐTT.

NEM LEPLEZHETŐ, HOGY AZ ALKOTÓMUNKA ÉLVEZETET OKOZ GY. SZABÓ BÉLÁNAK. EZ A BELEFELEJTKEZÉS A KÉPKÉSZÍTÉSBE SOHASE LAZUL NÁLA MECHANIKUSSÁ, KÉPESSÉGEI FELETT TUDATOSSÁGA ŐRKÖDIK. KIMONDOTTAN REFLEXIV ALKAT, AKI GONDOLATAI ÚTJÁN AZ ÉLET IGENLÉSÉHEZ ÉRKEZETT, S MEGBIZONYOSODOTT A MŰVÉSZET TÁRSADALMI HASZNÁT ILLETŐEN. SZNOBJAINK SZERINT HA A KÉPZŐMŰVÉSZ GONDOLKODNI KEZD, MINDENKÉPPEN KÉTSÉGBE KELL ESNIE, INTELIGENS TEHETSÉG CSAK A PESSZIMIZMUS FILOZÓFIÁJÁNAK HÓDOLHAT. GY. SZABÓ BÉLÁNAK NEM ELFECSÉRELT AZ AZ IDŐ, AMIT A FOLYÓ SODRÁNAK TANULMÁNYOZÁSÁRA FORDÍT, S VAN TÜRELME FIGYELEMMEL KÍSÉRNI A GESZTENYEBÍMBÓK KIBOMLÁSÁT, AZ ISZAPBAN TOCSOGÓ BIVALYOK LOMHA MOZGÁSÁT. A VIDÁM LIGETEK ÁTHATÓ ILLATÁTÓL NEM KOMORULNAK EL A GONDOLATAI, ÁLLÍTÁSA SZERINT AZ EMBER BOLDOGSÁGRA TEREMTETETT, S KÉPES ARRA, HOGY A GARÁZDA ÖSZTÖNÖK FELETT ÚRRÁ LEGYEN.

NEM TAGADJA, HOGY MINDERRE A NATURA TANÍTOTTA. NEM ZAVARJA ŐT AZ, HOGY A FÉLMŰVELTEK A TERMÉSZET SZERETETÉT NATURALIZMUSNAK BÉLYEGZIK; FELTÉTELEZI AZ ESZTÉTIKAI EGYSZEREGY ISMERETÉT A SZAKMABELIEK KÖRÉBEN, ANNAK TUDATOSULÁSÁT, HOGY AZ -IZMUS NEM VALAMI, CSUPÁN VALAMINEK AZ ELFOGALMIASÍTÁSA, ÍZTELEN DOKTRINÁVÁ TÖRTÉNŐ DESZTILÁLÁSA. A MŰVÉSZI SZABADSÁGOT A GÁTLÁSOK LEVETÉSÉNEK HIRDETI. MODERNISTA DIVATOK, VULGÁRIS LÁTSZATOK NEM TORZÍTOTTÁK EL SZÉPÉRZÉKÉT, AZ IGAZSÁG BEFOGADÁSÁRA KÉSZ LÁTÓSZERVÉT. ILLUSZTRÁCIÓI TANÚSÍTJÁK, DANTEHOZ, A LILLA-DALOKHOZ, NÉPMESÉKHEZ, BALLADÁKHOZ, HOGY KÉPZELETE SZÁRNYÁN MESSZE ELTÁVOZIK AZ ÉSZLELHETŐ DOLGOKTÓL, KÉPI SZINTÉZISIG VÉGÜL A VIZUÁLIS LOGIKA, AZ ÉRTELMES ARTIKULÁCIÓ SEGÍTSÉGÉVEL EMELKEDIK.

MŰVÉSZETE MÉLTÓ ARRA, HOGY A NÉP SZERESSE, BECSÜLJE, DE ARRA IS, HOGY A SZAKMABELIEK KOLLEGIÁLIS TISZTELETÉT ELNYERJE.

POGÁNY Ö. GÁBOR

ELMÉLKEDVÉN AMÚGY SE SZORUL MENTSÉGRE, HA A RAJZOKNAK HANGSÚLYOZOTT JELENTŐSÉGET TULAJDONÍTUNK. EZÚTTAL AZONBAN TÖBBRŐL VAN SZÓ, A MŰVÉSZNEK A VALÓSÁGHOZ VALÓ VISZONYÁRÓL, EMBERI ÉS SZAKMAI SZEMLÉLETÉRŐL. GY. SZABÓ BÉLA UGYANIS SZERETI AZT, AMIT LÁT, ÖRÜL AZ ÉRZÉKELÉSNEK, KEDVÉT LELI AZ ÉLET OPTIKAI TÉNYEIBEN, RAJONG A TERMÉSZETÉRT, SZÁMONTARTJA A MADARAK RÖPTÉT, TESTVÉREINEK FOGADJA A FÁKAT, A FLÓRA ÉS A FAUNA ÁBRÁZOLÁSÁÉRT VISZONT NEM FORDÍT HÁTAT A TÁRSADALOMNAK, MERT AZ ERDŐK MÉLYÉNEK VEGETÁCIÓJÁT IS HUMANIZÁLJA. A BUGACI SÍKON, A SZANKI MAGÁNYBAN OLDÓDOTT FEL BENNE VÉGLEG A SZOCIÁLIS FATALIZMUS, NEM MINTHA AKKOR MEGSZŰNT VOLNA A SZÜKÖLKÖDŐK ANYAGI ÉS ERKÖLCSI KISZOLGÁLTATOTTSÁGA, HANEM AZÉRT, MERT MEGBIZONYOSODOTT A NÉP LEGYŐZHETETLEN EREJE FELŐL, ÁTÉLTE AZ EMBER ÉS A FÖLD KAPCSOLATÁNAK CSODATEVŐ DRÁMÁJÁT. KÜLFÖLDI BARANGOLÁSAINAK SOK-SOK BIZTATÓ KONZEKVENCIÁJA A ZSUPFODELES VÁLYOGHÁZAK LAKOI KÖZÖTT TISZTULT BENNE ALAPVETŐ FELISMERÉSSÉ, AZ IDŐ A KÉTKEZI TERMELŐKNEK DOLGOZIK; A MUNKÁSTÖMEGEK IGAZSÁGÁNAK ÉRVÉNYESÜLÉSE OLYAN KERLELHETETLEN TÖRVÉNYSZERŰSÉGGEL KELL BEKÖVETKEZZÉK, MINT AHOGYAN A TERMÉSZETBEN AZ ÉVSZAKOK VÁLTJÁK EGYMÁST.

AZ ELMÚLT NEGYEDZÁZAD GY. SZABÓ BÉLA MŰVÉSZETÉBEN SZERVESEN DIFFERENCIÁLÓDÓ EGYSÉGKÉNT JELENTKEZIK. ESZMEI TARTALOM SZERINT AZ EMBER ÉS A TERMÉSZET ÖSSZETARTOZÁSÁRÓL VALL, A LÁTVÁNY ÉS A KEDÉLY KÖZTI ÖSSZHANGOT KERESI, ARRÓL GYŐZ MEG, HOGY VAN MÓD RENDBESZEDNI AZ EGYMÁSRA TORLÓDÓ BENYOMÁSOKAT, AZ ÖSSZEZSÚFOLÓDÓ GONDOLATOKAT, A LEGIZZÓBB ÉRZÉSEKET. GYANAKVÓ TEORETIKUSOK PANTEIZMUSNAK SKATULYÁZHATNÁK EZT AZ ŐSZINTE AHITATOT, MEGRENDÍTŐ HOZZÁÉRTÉST, AMELLYEL GY. SZABÓ BÉLA SZÁMOT AD MEGFIGYELÉSEIRŐL, MEGHÓDÍTJA A SZÉPÉRT RAJONGÓ TÁRLATLÁTOGATÓKAT, ELKALAUZOL A SZOMORÚFÜZEK LOMBJAI KÖZÉ, BEPILLANTÁST ENGED AZ ÖRÖMÖK KERTJÉBE, A VIRÁGZÓ TAVASZ HARSÁNY POMPÁJÁBA. MÉG AZT IS MONDHATNÁK A BOTSZEMŰEK, HOGY MINDEZ KITÉRÉS AZ AKTUÁLIS FELADATOK ELŐL, VALAMIFÉLE RESERVATIO MENTALIS, MELY NEM AKAR TUDOMÁST VENNI A VIHAROS VÁLSÁGOKRÓL, AZ EMBERISÉGET FENYEGETŐ MEGPRÓBÁLTATÁSOKRÓL.

HOLOTT EZT A MŰVÉSZI FELFOGÁST ÉPP A TUDATOS SZÉPSÉGKULTUSZ TESZI VONZÓVÁ. A PROLETÁRFORRADALMAK KORÁBAN A VALÓSÁGOT ÁTFORMÁLÓ KÖZÖSSÉGEK BÁTORSÁGÁNAK EGYIK FORRÁSA A BIZAKODÁS, AZ A FAJTA HIT A JÓBB ÜGY IGAZÁBAN, MELY KÖVETKEZETESSÉ NEVELI A JELLEMET, MEGACÉLOZZA AZ AKARATOT, MEGÉRTÉST PLÁNTÁL A SZÍVEKBE MÁSOK GONDJAI-BAJAI IRÁNT. GY. SZABÓ BÉLA NEM SZÉPÍTI AZ ÉLETET, AMIKOR ÉSZREVESZI ANNAK DERŰS OLDALAIT, REMÉNYEINK MEGÚJULÁSÁRÓL HIMNIKUS DICSÉRETET ZENG, ELMERÜLTEN SZEMLÉLI A DÚS RÉTEK PAZAR METAMORFÓZISÁT, ÁBRÁBA RÖGZÍTI A DOLGOZÓ EMBER ELÉGEDETTSÉGÉT, MELY A DEREKASAN ELVÉGZETT MUNKA UTÁN BÁRSONYOSSÁ LÁGYÍTJA TEKINTETÉT.

NAGY ISTVÁN IRÓ ARCKÉPE. 1946.
FORTRAIT DE L'ÉCRIVAIN ISTVÁN NAGY.

KÍNAI TÓ. 1960.
LAC EN CHINE.

Z. GÁCS GYÖRGY, KURUCZ D. ISTVÁN, REDŐ FERENC, SZABADOS JENŐ AKKORI MÜVEIBEN TALÁLHATÓK ANALÓGIÁK A SZOCIOGRÁFUS RADIKALIZMUSHOZ. A HARMINC ÉV ELŐTTI GRAFIKA FIATALABB MÜVELOINEK NÉHÁNY LEGHIVATOTTABBJA HASONLÓ VELLEITÁSSAL NÉZETT KÖRÜL A HAZÁBAN, ÍGY GÁBORJÁNI SZABÓ KÁLMÁN, BUDAY GYÖRGY, SZALAY LAJOS, KOFFÁN KÁROLY, SZABÓ VLADIMIR. AMIKÉNT A SZLOVÁKIAI SARLOSOK, ÚGY A ROMÁNIAI HALADÁROK IS AZ ÁLDATLAN FALUSI ÁLLAPOTOK FELMUTATÁSÁVAL PRÓBÁLTAK EGYKORON RÉST NYITNI A REAKCIÓ FALÁN A FELLEGÁLIS FORRADALMI PROPAGANDÁNAK.

GYULAFEHÉRVÁRI SZABÓ BÉLA IS ILYETÉN INDÍTÁSSAL CSINÁLTA ELSŐ ZSENGÉIT. OPUS 1. FAMETSZETÉNEK CÍME „KOLDUSOK" (1933), AKIK TALÁLÓAN SZEMÉLYESÍTETTÉK MEG A KÁRPÁTMEDENCE ORSZÁGAINAK EGY EMBERÖLTŐ ELŐTTI LAKÓIT. NEM RÉGEN MÚLT HÁROM ÉVTIZEDE ANNAK, HOGY KÖZREADTA ÖTVEN FAMETSZETÉT „LIBER MISERORUM" CÍMEN. NAGYFELÜLETŰ FEKETE FOLTOKKAL, VÉKONY FEHÉR VONALAKKAL, SZŰKÖSEN MÉRT FÉNYEKKEL IDÉZTE FEL TAPASZTALATAIT, MELYEKET AZ ERDÉLYI ÉS ALFÖLDI NINCSTELENEK KÖZÖTT SZERZETT. ÁRVASÁG, NYOMORÚSÁG, CSEND, MOZDULATLANSÁG JELLEMZI KORAI LAPJAIT, MELYEKNEK NAGYVONALÚ KOMPOZÍCIÓS ÖTLETEIT A NYOMASZTÓ TÉMA MINDUNTALAN LEFULLASZTJA. A NYOMOR LÁTVÁNYA ELŐL KÜLFÖLDI VÁNDORLÁSOKKAL VÉLT MENEKÜLHETNI, A KÖZÉPTENGERI ORSZÁGOK MESÉS VIDÉKEIN REMÉLT NYUGALMAT TALÁLNI. EZ A REMÉNYE NÉMILEG TELJESÜLT IS, NEM MINTHA AZ EMBERI EGYÜTTÉLÉS FELTÉTELEI A DÉLSZAKI NÉPEKNÉL KEDVEZŐBBEK LETTEK VOLNA, DE MERT A SZEGÉNYEK SZOLIDARITÁSÁNAK SZÁMTALAN TANÚJELÉVEL TALÁLKOZOTT, S RÁ KELLETT JÖNNIE ARRA, HOGY A KISEBB-NAGYOBB KÖZÖSSÉGEK, AZ ÖNZETLEN EGYÉNISÉGEK – KELLŐ JÓINDULATTAL, ÉLETREVALÓ TALÁLÉKONYSÁGGAL – BIZTOSÍTHATJÁK A BOLDOGSÁG FELTÉTELEIT. ELSŐ ALBUMA UTÁN NÉGY ÉVVEL, 1939-BEN, A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ KITÖRÉSÉNEK ESZTENDEJÉBEN JELENT MEG „LIBER VAGABUNDI" CÍMŰ KÖTETE UGYANCSAK ÖTVEN FAMETSZETÉNEK LENYOMATÁVAL. A SZORONGÁSOK, FESZÜLTSÉGEK IHLETÉT A CÉLSZERŰ TETTVÁGY, A NÉPNEK HASZNOT HAJTANI AKARÓ MUNKAKEDV, A TEREMTŐ SZENVEDÉLY ELTÖKÉLTSÉGE VÁLTOTTA FEL, MEGGYŐZŐDÖTT ARRÓL, HOGY AKI ALKOTNI TUD, ANNAK TÁRSAI VANNAK MILLIÓK, S VELÜK A LEGSZÖRNYŰBB ELMARADOTTSÁG IS FELSZÁMOLHATÓ.

ARS POETICÁJÁT TULAJDONKÉPPEN A „HOMOKVILÁG" CÍMŰ KIADVÁNYÁBAN FOGLALTA ÖSSZE. HUSZONNYOLC KLISÍROZOTT TUSRRAJZ EZ, AMELY RAJZOK SZANK KÖRNYÉKÉN, A KISUKUNSÁGBAN ELTÖLTÖTT HÓNAPJAINAK EMLÉKEKÉNT GYÜLTEK ÖSSZE, A DUNA–TISZA KÖZÉNEK ELDUGOTT REZERVÁTUMÁRÓL HOZTAK HÍRT. A TRANSZSZILVÁNIA NÖVÉNYZETES TÁJAIHOZ, DIMBES-DOMBOS VIDÉKEIHEZ, MEGHITT PATAKPARTJAIHOZ SZOKOTT GY. SZABÓ BÉLA AZ ELÁTKOZOTT TANYAVILÁG VÁRAKOZÓ HANGULATÁT JEGYEZTE FEL EZEKBEN A VÁZLATAIBAN. PARADOXONNAK MINŐSÜLHET AZ, HOGY A FAMETSZÉS MESTERÉNEK SZÉPTANÁT VONALAS FÖLJEGYZÉSEKBEN KERESSÜK. KÉPZŐMŰVÉSZETRŐL

MÉNYEI KÖZÉ TARTOZIK, S MÉG MA SE NÉPSZERŰ ANNYIRA, AMENNYIRE MEGÉRDEMELNÉ. HIÁBA IS JEGYZIK FEL A SERÉNY MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZEK, TISZTELETTUDÓ MŰKRITIKUSOK, HOGY GYULAFEHÉRVÁRI SZABÓ BÉLA HÁNY SZÁZ OLAJKÉPET, VÍZFESTMÉNYT, MILYEN SOK PASZTELT FESTETT, AZ ÉRDEKLŐDŐK FŐKÉNT METSZETEIT AKARJÁK LÁTNI.

ÁM EZEK A FAMETSZETEK, HA A SOKSZOROSÍTÓ TECHNIKA KÖRÉBE TARTOZNAK IS, MINDEN LEVONATUKKAL A MŰVÉSZ KEZEMUNKÁJÁT DICSÉRIK; METSZETEINEK VALAMENNYI PÉLDÁNYÁT GY. SZABÓ BÉLA SAJÁT MAGA, PRÉS NÉLKÜL, DÖRZSÖLÉSSEL ÁLLÍTJA ELŐ. A DÚCRÓL, LEMEZRŐL, KÖRÖL KÖZVETLENÜL NYOMOTT GRAFIKÁT AMÚGYIS EGYEDI ALKOTÁSNAK LEHET TEKINTENI, GY. SZABÓ BÉLA A NYOMÁSHOZ MÉG SZEMÉLYES GONDJÁT, FIZIKAI SZOLGÁLATKÉSZSÉGÉT IS HOZZÁADJA, HOGY MŰVE MIND TÖKÉLETESEBB LEGYEN, VALLOMÁSSZERŰ ÉRZÉKENYSÉGGEL KÖZVETÍTSE ALKOTÓJÁNAK SZÁNDÉKAIT, A MONDANIVALÓJA KÖZLÉSÉHEZ SZÜKSÉGES FORMAI FINOMSÁGOKAT, AZ ÁRNYALT SZAKSZERŰSÉGGEL MEGJELENÍTETT MOTÍVUMOKAT. BIZONYOSNAK LÁTSZIK, HOGY AZ ÖNKIFEJEZÉS MARADÉKTALAN ÉRVÉNYESÜLÉSÉHEZ A FADÚCOKBÓL KIVÉSETT JELENETEK, EXLIBRISEK, TÁJAK, PORTRÉK, TÖRTÉNETEK RÉVÉN JUTOTT EL; A PIKTÚRÁBAN ELŐADÁSMÓDJA – FELTEHETŐEN – NEM EREDMÉNYEZETT A MAGA SZÁMÁRA ELÉGGÉ KIELÉGÍTŐ MEGOLDÁSOKAT, S TALÁN NEM JÁRT A BELSŐ HARMÓNIÁNAK AZZAL AZ ÉRZÉSÉVEL, MELY A MŰVÉSZI CÉLOK HIÁNYTALAN, VAGY LEGALÁBBIS RÉSZBENI ELÉRÉSEKOR KÖVETKEZIK BE – IGAZ, TÖBBNYIRE CSAK ÁTMENETILEG.

SOKAT ÉRTEKEZTEK MÁR A FAMETSZET ESZKÖZEINEK DRÁMAISÁGÁRÓL, ARRÓL, HOGY A FEKETE-FEHÉR VONALAK, FOLTOK EXPRESSZÍV ADAGOLÁSA MILYEN ELEMENTÁRIS HATÁST KÉPES GYAKOROLNI A KÖZÖNSÉGRE, MENNYI RAJONGÓ, BENNFENTES HÍVE VAN AZ EFFÉLE GRAFIKAI ELJÁRÁSNAK; A KÉPZŐMŰVÉSZET SZÉLESKÖRŰ ELTERJEDÉSÉBEN, A MŰGYŰJTÉS DEMOKRATIZÁLÓDÁSÁBAN, A LEGNEMESEBB ESZTÉTIKAI AGITÁCIÓBAN MEKKORA SZEREPET KAPOTT A METSZETEK, KARCOK, -GRÁFIÁK ÉS -TŰPIÁK KÉSZÍTÉSE. NEM SZABAD ELFELEJTENI, HOGY GY. SZABÓ BÉLA GRAFIKAI PÁLYAKEZDÉSE A HÁRMINCAS ÉVEK KÖZEPÉRE ESETT, AMIKOR IS A MŰVÉSZ SZÁMÁRA – HA EMBERSÉG, FELELŐSSÉG TÖLTÖTTE EL SZÍVÉT – A NÉP KESERŰ SORSA KIKERÜLHETETLEN ÉLMÉNY VOLT. A NÉPI ÍRÓDALOMMAL EGYIDŐBEN SZÉLES FRONTON FELVONULT A NÉPI KÉPZŐMŰVÉSZET IS, S HA ERRŐL MÉG KEVESEBB SZÓ IS ESETT MOSTANSÁG, MINT A MÁRCIUSI FRONTBA TÖMÖRÜLT ÍRÓKRÓL, KÖLTŐKRŐL, SZELLEMISÉGE NEM VOLT KEVESEBB PROGRESSZÍV ÉS DEMOKRATIKUS. PLASZTIKAI ÁGÁT MÉG CSAK-CSAK SZÁMONTARTJA A MŰTÖRTÉNETÍRÁS MIKUS SÁNDOR, MÉSZÁROS LÁSZLÓ, KOCSIS ANDRÁS, BORSOS MIKLÓS, KERÉNYI JENŐ, DABÓCZY MIHÁLY, BORBÉREKI KOVÁCS ZOLTÁN, TAR ISTVÁN, SZABÓ IVÁN, ANDRÁSSY KURTA JÁNOS STB. SZEMÉLYÉBEN (AZ ERDÉLYIEK KÖZÜL LEGINKÁBB VIDA GÉZA, SZERVÁTIUSZ JENŐ SOROLHATÓ IDE), A FESTŐK KÖZÜL A FIATAL BARCSAY JENŐ, BENCZE LÁSZLÓ, BENEDEK JENŐ, CZENE BÉLA, DURAY TIBOR,

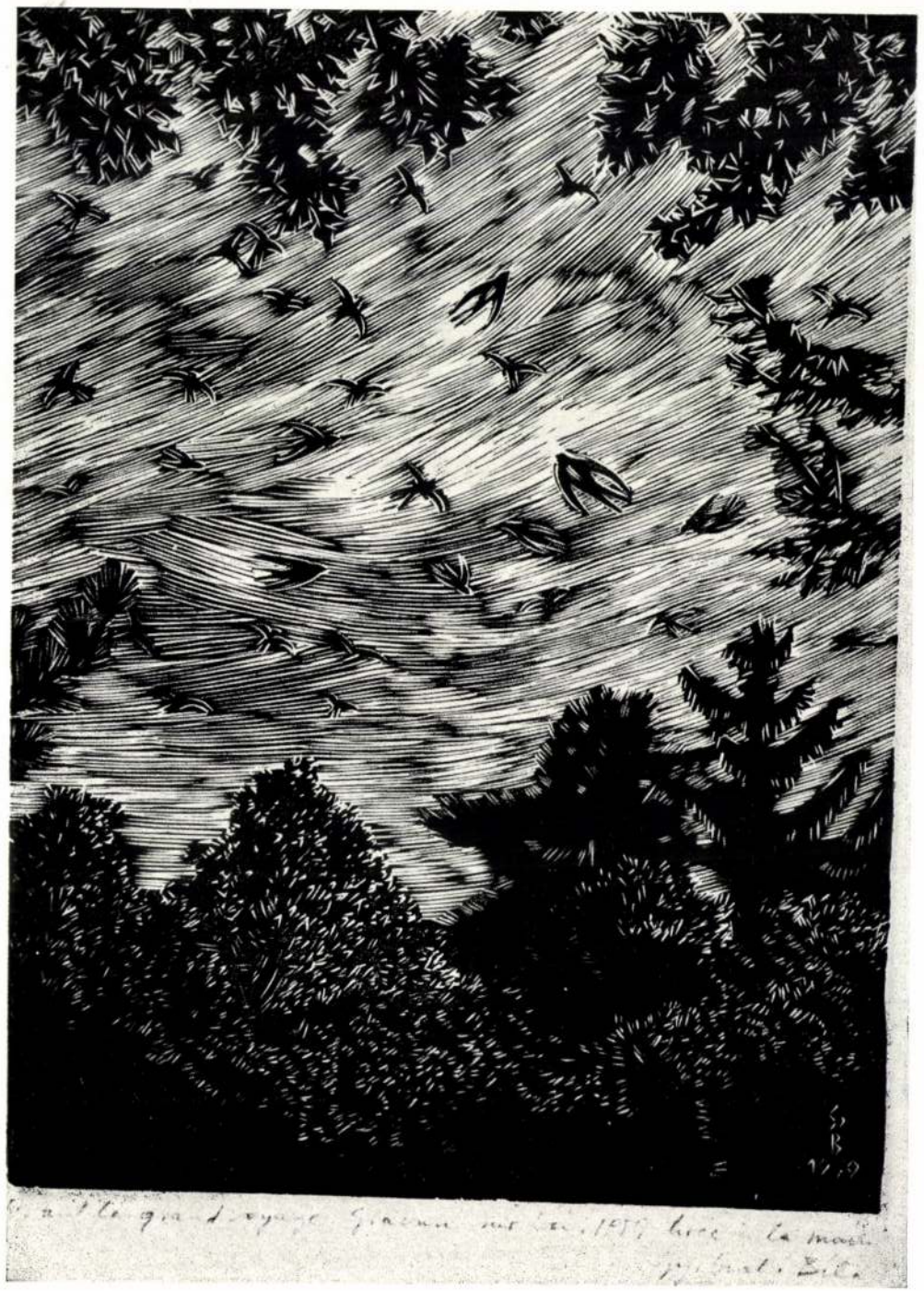

A NAGY ÚT ELŐTT. 1959.
AVANT LE GRAND VOYAGE.

JÚNIUS. 1963.
JUIN.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA SZÍVESEN ADOTT HELYET GY. SZABÓ BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK, MERT ÍGY LEHETŐSÉGE TERMETT ENNEK A FELETTÉBB ÉRDEKES MESTERNEK A MIND TELJESEBB MEGISMERTETÉSÉRE, ELÁMÍTÓAN GAZDAG FAMETSZŐ MUNKÁSSÁGÁNAK AZ ÁTTEKINTÉSÉRE. A MAGYAR MŰBARÁTOK EDDIG IS SZÁMON TARTOTTÁK GY. SZABÓ BÉLÁNAK, A ROMÁN SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁG ÁLLAMI DÍJAS, ÉRDEMES MESTERÉNEK SIKEREIT, TUDNAK ARRÓL, HOGY MILYEN SOK DICSŐSÉGET SZERZETT HAZÁJÁNAK SZERTE A VILÁGBAN, OLVASHATTAK TUDÓSÍTÁSOKAT A SZOVJETUNIÓBAN, A KÍNAI NÉPKÖZTÁRSASÁGBAN, BELGIUMBAN MEGTETT ÚTJAIRÓL, OTTANI FÉNYES FOGADTATÁSÁRÓL, ARRÓL, MILYEN JÓL SZEREPELT A GRAFIKUSOK NEMZETKÖZI SEREGSZEMLÉIN, LJUBLJANÁBAN, TOKIÓBAN, LUGÁNÓBAN, SÃO PAOLÓBAN.

AMIKOR ELÉG BŐSÉGES VÁLOGATÁSBAN VÁLIK HOZZÁFÉRHETŐVÉ GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZŐ MŰVÉSZETE, NEM SZABAD MEGFELEDKEZNI ARRÓL, HOGY A KOLOZSVÁRI MESTER ÉLETMŰVÉBEN A SOKSZOROSÍTHATÓ GRAFIKA MELLETT JELENTŐS RÉSZT FOGLAL EL A FESTÉSZET, OLAJKÉPEINEK, PASZTELLJEINEK, AKVARELLJEINEK HOSSZÚ SORA, NEM IS SZÓLVA RAJZAINAK MINTEGY TIZEZER LAPRA TEHETŐ GYŰJTEMÉNYÉRŐL. NÉGY ÉVTIZEDES PÁLYÁJÁBÓL HARMINC ESZTENDŐ TELT EL SZAKADATLAN, FÁRADHATATLAN, FŐFOGLALKOZÁSÚ MŰVÉSZI MUNKÁVAL, NAPI ÁTLAGBAN TIZENÖT ÓRA ALKOTÁSSAL. GY. SZABÓ BÉLA PÁRATLAN TERMÉKENYSÉGGEL, SZÍVÓSAN, SZINTE ÖNFELADÓ FEGYELEMMEL DOLGOZIK, S HA CSAK KILENCSZÁZ FAMETSZETÉT TEKINTJÜK, EZEKET A RENDKÍVÜL MUNKAIGÉNYES, NAGYFOKÚ KONCENTRÁLTSÁGGAL, ALAKÍTÓ ÉBERSÉGGEL KÉSZÜLŐ MŰVEKET, MÁRIS GAZDAG ÉLETÚTRÓL, ODAADÓ HIVATÁSÉRZETRŐL BESZÉLHETÜNK TEVÉKENYSÉGÉVEL FOGLALKOZVA.

NEM LEHETETT ARRA VÁLLALKOZNI, HOGY ROMÁNIAI BARÁTUNK MŰKÖDÉSÉRŐL – ANNAK TELJES TERJEDELMÉBEN – VALAKI IS HITELES TÁRLATOT RENDEZZEN. NEHÉZ TÉMA A KIÁLLÍTÁSRENDEZŐ SZÁMÁRA A GY. SZABÓ BÉLA ÁLTAL MŰVELT MŰVÉSZETI ÁGAK EGYIKÉNEK TERMÉSÉT ÚGY KIVÁLOGATNI, HOGY A KÖZÖNSÉG ELÉ TÁRT DOLGOK VÉGÜL IS CSONKÍTATLAN ÖSSZKÉPET SZOLGÁLTASSANAK A PRODUKCIÓ EGÉSZÉRŐL. EGY NAGYSZABÁSÚ KIÁLLÍTÁS IS A FAMETSZETEK KÖZÜL AZ ÖSSZESNEK LEGFELJEBB A NEGYEDÉT HA BE TUDJA MUTATNI, AMI – PERSZE – MÁR KIELÉGÍTŐ TÁJÉKOZÓDÁST ENGED A SOKRÉTŰ ANYAGBAN. TUDVALEVŐ, HOGY GY. SZABÓ BÉLA FACULTÉ MAÎTRESSE-E, LEGSAJÁTABB MŰFORMÁJA A FAMETSZET, ÍGY E GRAFIKAI MEGNYILATKOZÁSAINAK ÁTTANULMÁNYOZÁSA MŰVÉSZETE LÉNYEGÉHEZ VEZET. MERT HISZEN VILÁGHÍRNEVET AZ ERDÉLYI MESTER MINDENEKELŐTT MINT FAMETSZŐ VÍVOTT KI MAGÁNAK, HATALMAS OEUVRE-JÉBŐL FŐKÉNT GRAFIKÁI LETTEK KÖZISMERTEKKÉ.

SEMMIKÉPPEN SE VÉLETLEN, HOGY KI MIVEL ÉR EL ÁLTALÁNOS ELISMERÉST. DAUMIER HIÁBA AMBICIONÁLTA AZT, HOGY A KÖZÖNSÉG MINT FESTŐT MÉLTÁNYOLJA LEGELÉBB, MÉGIS SZATIRIKUS RAJZOLÓKÉNT MARADT AZ EGYETEMES KÖZTUDATBAN, BÁR FESTÉSZETE A KOR LEGKIFEJEZŐBB KÉPZŐMŰVÉSZETI ERED-

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE ÉS A KATALÓGUST ÖSSZEÁLLÍTOTTA

N. PÉNZES ÉVA ÉS **POGÁNY Ö. GÁBOR**

A FÉNYKÉPEKET

PETRÁS ISTVÁN

KÉSZÍTETTE

A GRAFIKÁKAT

ZSIGA JÓZSEF

GONDOZTA

ILLUSZTRÁCIÓ DANTE:
DIVINA COMMEDIA-jához.
POKOL XXIX. ének.
A RÚHOSOK. 1964.
ILLUSTRATION POUR LA
DIVINE COMÉDIE DE DANTE.
L'ENFER. CHANT XXIX.
LES GALEUX.

HAVAS HEGYOLDAL. 1945.
COTE NEIGÉE.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

GY. SZABÓ BÉLA
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

BUDAPEST 1966

GALERIE NATIONALE HONGROISE

EXPOSITION
DE
BÉLA GY. SZABÓ

BUDAPEST 1966

TÜNDÉR ILONA. 1964.
(Román mese-illusztráció.)
LA FÉE HÉLENE.
(Illustration pour un conte populaire roumain).

ÖNARCKÉP. 1957.
AUTOPORTRAIT.

66 7 FNyV 14 14138 – Fv.: Patyi Árpád

GALÉRIA 1957
MAGYAR NEMZETI

Címlapon:
NYÁRÁDMENTI TÁJ 1957.
SUR LES RIVES DU NYÁRÁD.

GY. SZABÓ BÉLA
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

GY. SZABÓ Béla

Református Lapja, 1991. aug.4.

Szigliget. Gy. Szabó Béla fametszete

Arany-emléknapok Nagyszalontán

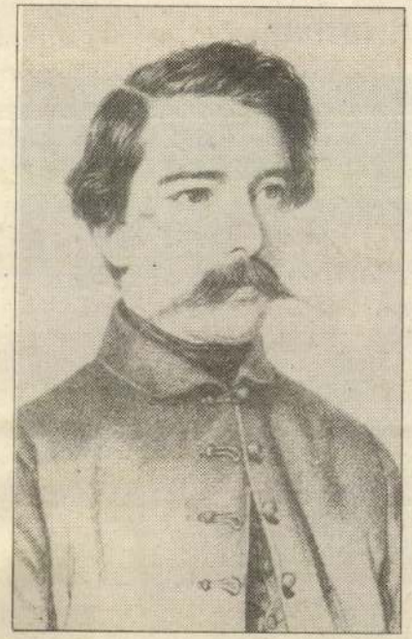

Noha ezen a tavaszelőn csupán 174 esztendő, tehát korántsem kerek időegység telt el ama naptól, amikor a szalontai bogárhátú kis házból csillag szökött fel a magyar literatúra egére, a szülőváros három napot átfogó ünnepségsorozattal tisztelgett halhatatlan fia emléke előtt.

Az események láncolatát március 2-án a márványtáblával jelölt épületek – a Csonkatorony, a korábbi református iskola, az Arany-ház – megkoszorúzása indította el. Mindenik helyen egy-egy méltatásra került sor, amihez a helybeli iskolák magyar tagozatainak énekkarai, szavalói szolgáltattak művészi hátteret.

A délután is a kisdiákoké volt. A Művelődési Ház közönsége országos bemutatóként láthatta a Toldi és a Toldi szerelme dramatizált változatát, amelyet az Arany-kutatóként nagyrabecsült, budapesti *Sáfrán Györgyi* készített évtizedekkel ezelőtt, kiváló színpadi érzékkel. A 2. sz. Általános Iskola VII. és VIII. osztályosai otthonosan mozogtak az eleddig csak olvasmányaikból ismert lovagi világban.

A második napon a református egyház ünnepelte a vallásosságról, szilárd erkölcsi értékeiről műveiben is hitet tevő költőt. Erre fölöttébb nagy szükség volt, hiszen jónéhány nemzedék került ki az iskola padjai közül anélkül, hogy Arany János és a kálvinista egyház kapcsolatáról egyáltalán szó esett volna. Most magam vállalkoztam e hiány részleges pótlására, idevágó kutatásaim eredményéről adva számot a 800 főnyi templomi közönségnek. Az előadást hatásosan egészítették ki Arany vallásos költeményei és a fél éve alakult református vegyeskar hozsánna énekei. Az igehirdetés elmaradhatatlan feladatát vendéglelkész, *Sándor Lajos* püspöki tanácsos látta el.

Nagyszerű kezdeményezés volt az egyházi főhatóság részéről, hogy erre a napra iktatta be *Tőkés Lászlónak*, a Királyhágómelléki egyházkerület püspökének rég esedékes vizitációját. Erre a különleges alkalomra olyan tömeg gyűlt össze a mármár hitét vesztő református városból, környékéről, sőt távoli helységekből (többek között a magyarországi Túrkevéről), hogy a Partium közismerten legnagyobb temploma kicsinynek bizonyult. Mintegy négyezren szorongtak a kevesebb hívőre mért Isten házában, de a kétezernyi, kívül rekedt sokaság is áhítattal, fegyelmezetten hallgatta a hangszórón közvetített istentiszteletet. A püspök Mózes IV. könyvéből választott textus alapján hirdette Isten üzenetét, mondanivalója kö-

Zilahy Lajos:

A tambura

Én ott születtem kétszáz lépésnyire
a „bogárhátú ház"-tól. Kisfiú koromban
e kétszáz lépést nem egyszer lemértem
a Bajó-kerten át, esőben, sárban.
De azután, ahogy nőtt a lábam,
csak száz lépés lett az a kétszáz.
És most átlépve annyi Óperenciát,
ahogy most hetven évemet lemérem,
tucatnyi regényt, sok más kötetet,
most már tudom, hogy e száz lépésnél
sosem jutottam hozzád közelebb!
Engem húsz nyelven olvas a világ
(ha párszáz ember világnak elég),
őt csak magyarul olvasgatta néhány
nálunk nagyobb néhány nemzedék.

Károlynak hívták az ácsot

Csanádi Imre halálára

Alig egy éve, hogy ünnepeltük a költőt 70. születésnapján, s lám most a halálát kell szomorú szívvel tudomásul vennünk.

Csanádi Imre nagyon korán kezdett verselni. 21 éves korában – ami kevesekről mondható el – már kötete jelent meg. A töretlenül induló pálya azonban a sors keserű iróniája következtében a kijevi hadifogoly táborba torkollott.

„Mire hazavetődtem, mély hallgatásban torkom elrekedt. Márpedig itthon harsány szót vártak akkor… Van azonban a keserves önmeggyőzésnek egy foka, amikor az ember a szívében melengetett eszmény őrzése végett a szemét is behunyja inkább, csak el ne kelljen tántorognia az üres tagadásig, a nihilig, a cinizmusig. Én is ebben vergődtem éveken át. Újra kellett tanulnom járni…"

S hogy Csanádi Imre „megtanult járni", annak bizonyítéka „ékesszóló, veretes-szép" nyelven írt költészete.

A „zámolyi parasztfiúra" – noha abból a közösségből még szinte gyermekként kiszakadt –, mégis származása meghatározó jelleggel bírt úgy életére, mint költészetére. A felismert népi értékeket őrizte, mentette át verseiben. Ennél fogva korának irodalmárai gyakran megkísérelték beskatulyázni a „parlagiasság alagsorába".

Maga így vall hovatartozásáról: „Én – a népi költő – valaha a Nyugat jegyében törtem be a költészet kapuján, a Nyugat formakultúrájának, igényességének, európai és hazai orientációjának fegyverzetében." Ady, Babits, majd később Kosztolányi műhelyében szívta magába a hazai irodalmat, melyet aztán verseiben kamatoztatott.

Befeléfordultsága, magányossága ellenére versben gyakran vall a közösségről, annak megtartó erejéről. Ilyenkor gyakran idéz gyermekkori élményeiből, a szülőfaluban látott-hallott eseményekből. „A zámolyi néphez, a föld népéhez így maradt hű, a református prédikátor-költők utódaként. Ékesszóló, veretes-szép nyelvének pátosza őket idézi" – vallja a költőről Alföldy Jenő.

Puritánsága, emberiessége következtében verseiben gyakran utal a protestanizmus nemzetmegtartó erejére. Nemegyszer megénekli a zámolyi templomot. Nem véletlen hát, hogy a sokat szenvedett költő a kiutat a protestáns hitben kereste – mégha oly sajátos módon is. Mintha Csanádi Imrében olykor-olykor szikrányit felfedezni vélnénk Ady Istent-kereséséből…

„Volt idő, amikor úgy véltem: meg lehet teremteni a jobbak szövetségét" – írja arspoeticájában. Az elképzelt szövetség már nem valósulhatott meg, hiszen élete utolsó évei éppenúgy a harcot jelentették számára az életbenmaradásért, mint valamikor hadifogolyként.

A közel egy évvel ezelőtt megjelent verseskötete – Egy hajdani templomra címmel – mintegy „utolsó" üzenetként hangzik az egész magyar népnek. Mint őszi lombját sirató magányos jegenye a zámolyi dombtetőn, úgy sírja el csendben bánatát, fájdalmát a költő. Ugyanakkor viharos szelet kavarva, mintha örök mementóként figyelmeztetne minden magyart a hit megtartó erejére, amelyről egyik legszebb versében így szól: „… megtartódat benne becsüld, magyarság, / ország lappangott itt, mikor nem vala ország." (Egy hajdani templomra)

N. L.

GY. SZABÓ Béla

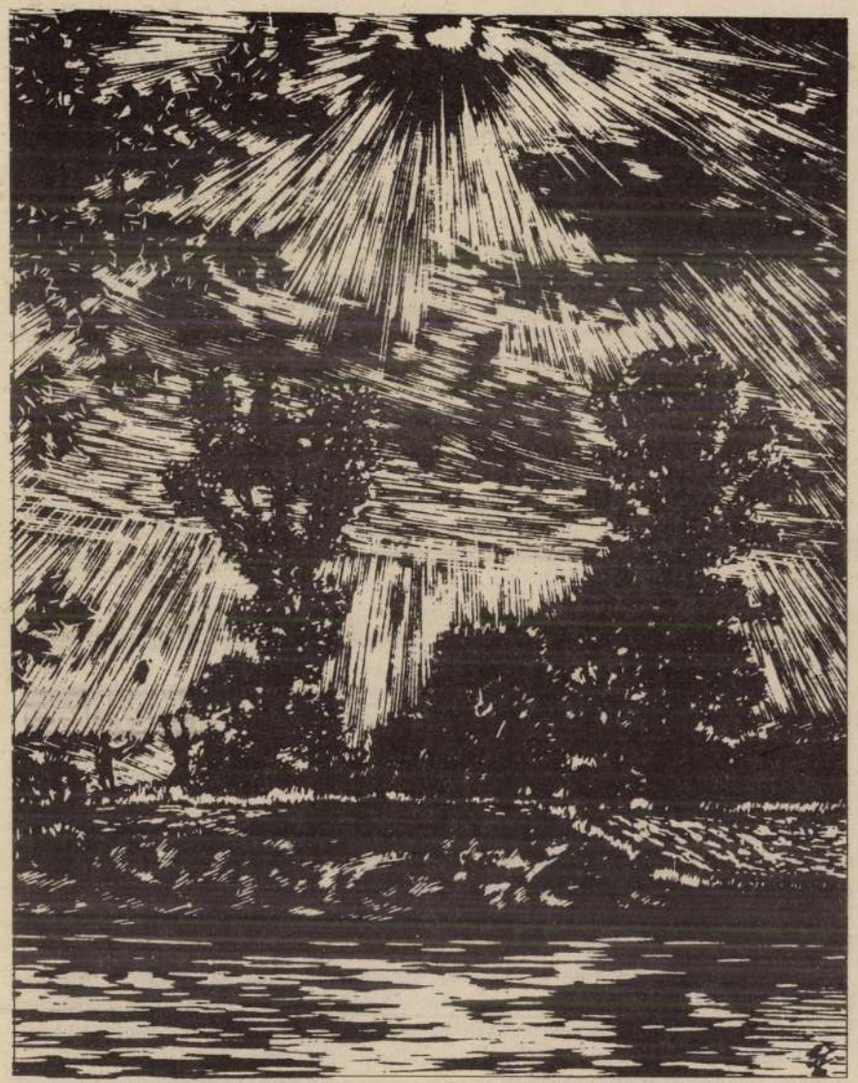

Felhők. Gy. Szabó Béla fametszete

A X. Budapesti Zsinat tisztikara

Lelkészi elnök: dr. Hegedűs Loránt püspök, *Világi elnök:* [illegible]

Császár Lajos DT, Török István TI, ifj. [illegible]

„Mosolyuk késő alkonyi sugár…"

Látogatás a Schweitzer Albert Otthonban

Az alkonyi sugár megjelenése a nap múlására figyelmeztet. Kicsit még visszatekint, de már lankadó fénnyel, jelezve az éj közeledtét. Jelezve, hogy valami visszavonhatatlanul elmúlt, s ezzel együtt megannyi öröm és bánat is.

Életünk delelőjén túljutva, sajnos, egyre rövidebb ideig simogatnak ezek az „alkonyi sugarak". És nincs lehetőség ismételni, jóvátenni, újrakezdeni… A tegnapi fájdalom ma már talán tompább, s holnapra – ki tudja? – el is múlik. Az öröm szintén a múlté, s csupán az emléke lelkesít.

Igen, az alkonyi sugár a pillanat szemfényvesztése alatt eleveníti meg múltunkat, hogy újraéljük azt, s majdan magunkkal vigyük az éjbe. „Mosolyogva" – ahogyan a költő írta a fent idézett verssorban. Örömünket többé el nem kacagjuk, s a bánat is alig csal ki újólag könnyeket.

A címben idézett költői sor borongós hangulata régóta bújkál bennem, találkoztam vele metró aluljárókban, pályaudvarokon kószáló öregek arcán. Ez késztetett arra, hogy húsvét után felkeressem egyházunk Schweitzer Albert Otthonát, ahol mintegy 100 idős nő és férfi él egy „nagy családot" alkotva. Közöttük éppúgy van lelkész, lelkészözvegy, diakonissza, mint pedagógus, városi vagy vidéki, iparos vagy földműves. Arcukat kutattam, keresve a költői alkonyi sugarat.

„Ez az Otthon még formailag sem hasonlítható a közismert állami szociális otthonokhoz – mondja Derencsényi Zsuzsa lelkész, intézetvezető. – Számunkra már az meghatározó jelleggel bír, hogy [illegible] Albertről kapta a

jelentős állomást juttat eszébe életéből… Régvolt hittanórák élményei elevenednek meg. Az első istentisztelet, amelyre még az édesanyja vitte kézenfogva. A családi otthon, házastárs, gyermekek, unokák. A szomszéd, amint rózsáját locsolja. A pénztárosnő a közértből, aki segített elrakni a vásárolt árut…

Minden-minden egyszerre igen fontos lett számára, hiszen egykor mindez valóság volt. Ma emlék. Egy villanás a még visszatérő alkonyi sugárból.

Megannyi arc, megannyi életút. S most az Otthonban mindahányan egy új család, a „nagy család" közösségében. Kézimunkáznak [illegible]

Derűs

történet — fontos tanulságokkal — a néma filmek régen letűnt világából. Akkor a színészek játszottak, beszéltek, mondták a szöveget, de valójában semmi jelentősége nem volt annak, hogy igazában mit mondtak egymásnak, hiszen a fölvevő gép nem rögzítette a hangokat és így a vetítésnél csak a szájak mozgását látták a nézők. Külön vetítették a jelenetekhez tartozó szöveget. A játékos kedvű színészek megtehették, hogy nagy hangosan egészen mást mondtak egymásnak, mint amit a szöveg előírt. Gyakran szórakoztatták egymást azzal, hogy miközben — például — valamilyen tragikus jelenetet játszottak, a hozzá tartozó szöveg helyett egészen mást mondtak. Olykor otromba tréfákkal ugratták egymást. Így történhetett meg, hogy amikor egyszer egy ilyen könnyfacsaró drámai jelenetet vetitettek a moziban s az egész nézőközönség lélegzetét visszafojtva várta a feszültség tragikus kimenetét, valaki a nézők közül valósággal felnyeritett, olyan hangosan kezdett kacagni. Nem volt elmebeteg ez az ember. Ellenkezőleg: egy zseniális süketnéma volt, aki tökéletesen leolvasta a szájak mozgásából a valóban elhangzott szavakat. Nem tudta hangos nevetés nélkül elviselni a helyzet komikumát: szemre tragikus jelenet zajlott a vetítővásznon és közben otromba szöveggel szórakoztatták egymást a színészek. Az egész nézőközönségből egyetlen süketnéma értette meg többdimenziósan a jelenet nevetséges ellentmondásosságát.

Három tényező összefonódását kell itt meggondolnunk. Egyik a szereplők színjátéka. Másik a kivetített szöveg, amely magyarázza, értelmezi a jeleneteket. Harmadik a színészek valóságos bolondozása, amit a kamera már nem vett föl. Hétköznapi életünkre alkalmazva a példázatot: teszünk-veszünk, játszszuk a szerepünket (jóságos édesanya, tisztességes férj, tudós doktor, okos tanár, hivő presbiter, még hivőbb evangélista...) és ezzel egyidejűleg megszólal a szöveg is, ami értelmezi, magyarázza, hitelesíti a szerepjátszókat. De egy másik dimenzióban, ahová az átlagos megfigyelés és érzékelés már nem tud behatolni, zajlik az igazi történés: a tragikus (önsirató?) szerepjáték mögött bohóckodás rejtőzik. Vagy éppen forditva: a hangos bohóckodás mögött egy elárvult lélek jajszava szól hallhatatlanul. Néha tudatos, gyakran nem is tudatos ez a külön dimenzióban zajló másféle életjáték.

A Biblia részletesen elénk tár egy megrendítő esetet. Anániás és Szafira történetére gondolunk (Apost. csel. 5.) Akkoriban a „szerepjátszás" szabálya az volt, hogy „adjuk el minden földi javunkat és a pénzt tegyük le az apostolok lábai elé". Ez a szerencsétlen házaspár a valóságos hitét meghaladó módon belesodródott ebbe a szerepjátszásba. Ők is legalább olyan jó keresztyének akartak lenni, mint a többiek. Eladtak egy birtokot, aztán ketten közös megegyezéssel félretettek maguknak a birtok árából egy részt, a többit pedig azzal adták át az apostoloknak, hogy „ennyiért adtuk el a birtokunkat". Ám balszerencséjükre Péter apostol a Szentlélek kegyelméből és erejével belelátott a szívükbe és napvilágra hozta a hangos „szöveg" („Mi mindent odaadtunk!") mögötti néma csalárdságukat. Feltárta az igazságot és ez súlyos ítéletként sújtott le a hazug házaspárra.

Milyen jó, hogy ma nincsenek a gyülekezetekben ilyen „Péterek"! Milyen kinos lenne, ha sorra lelepleznék a hangosan mondott szép bizonyságtételek mögött rejtőző „negyedik dimenziót", azt a teljesebb valóságot, amelyben nyilvánvalóvá lesz, hogy a valóságos hitet messze felülhaladta a róla szóló (dicsekedő?) bizonyságtétel.

AZ IGE MELLETT

MÁRCIUS 31. HÚSVÉTVASÁRNAP

„Menjetek el gyorsan, mondjátok meg a tanítványainak, hogy feltámadt a halálból" (Máté 28:1—10). Az Úr angyalok által küldött üzenetét asszonyok viszik a tanítványoknak. Az történt, ami természetes: az viszi az örömhírt, aki először jár ott, ahol azt közlik. Annak kellett vinni a feltámadás hírét, aki már járt a nyitott sírnál. Annak kellett vigasztalni, aki már megvigasztalódott. Arról tudunk vallást tenni igazán, amit hiszünk. Ennek a mai ünnepnek minden áldására, Krisztus feltámadása erejének a mában való felragyogtatására is vonatkozik: az mondhatja el, aki ma átélte. Annak viszont szól ma is a parancs: Menjetek el gyorsan, és mondjátok el mindenkinek, hogy feltámadott a halálból. Élő Urunknak engedelmeskedő életünk legyen a bizonysága annak, hogy ez igaz.

II. Krónika 2. 356. Dicséret.

ÁPRILIS 1. HÚSVÉTHÉTFŐ

„Amikor meglátták Őt, leborultak előtte, némelyek pedig kételkedtek" (28:10—20). Remények és kételyek között, de elmentek a tanítványok Galileába. Örvendezéssel és hódolattal borultak le előtte, bár némelyek szíve mélyén kételkedés volt. Íme a húsvéti tanítványi gyülekezet. Mennyire „vegyes". És az Úr szerette és magához ölelte ezt a „vegyes" gyülekezetet is. Annyira, hogy hajlandó reájuk bízni a csodálatos távlatú missziói parancsot, benne a keresztség szerzésének Igéjével. Az Úr tudta, hogy nem a tanítványok ereje az igazi erő, hanem eljő reájuk a Szentlélek ereje. Ez az erő a mi erőtlenségünk által is „elvégeztetik", eléri célját. Van reményünk nekünk is arra, hogy kételkedéseink által rombolt hitünk megépíttetik és az Ő ereje általunk is elvégzi azt a szolgálatot, amely által dicsőíttetik az Úr neve ma is.

II. Krónika 3. 352. Dicséret.

ÁPRILIS 2. KEDD

„Hűséges az Isten, aki elhívott titeket" (I. Korinthus 1:1—9). Sok mindent tudott az apostol a korinthusiakról, így lehetett jó lelkigondozói levelet írni. Személyes emlékei alapján is ismerte helyzetüket, sőt személyek arca és jelleme is feltűnhetett emlékezetében, amikor írt. Tudott a különböző „kegyességi" irányzatok elveiről is. De legfőképpen ismerte Istent, a Jézus Krisztus Atyját. A levél írásában ez az ismerete volt a legnagyobb segítség. A korinthusiak ismerete elcsüggeszthette volna. Istent ismerő hite megerősítette és megbátorította az írásra. Pál úgy ismerte meg Istent, mint Aki hűséges. Hű a korinthusiakhoz is, akiket elhívott, Krisztus ismeretével megajándékozott és Szentlelke által közösségre rendelte őket a Fiúval. Aki bizonyságot akar tenni, aki lelkigondoz, annak hinnie kell, hogy Isten hű és megtart.

II. Krónika 4. 361. Dicséret.

ÁPRILIS 3. SZERDA

„Azt a hírt kaptam rólatok, testvéreim, ... hogy viszálykodások vannak közöttetek" (1:10—17). Aki figyelmesen elolvassa a mai igeszakaszt, annak el kell ismernie, hogy bizony olyan nagy szükség volt a gyülekezetben Isten hűségére, mint az éhezőnek egy falat kenyérre. A korinthusi gyülekezet élete sok sebből vérzik. Az elhívó és közösséget teremtő Úr nem hagyja el őket ebben az elesettségükben. Védelmező munkáját azzal kezdi, hogy leleplezi a gyülekezet elesettségének egyik legfontosabb okát, az egyenetlenséget, viszálykodást. Leleplezi a „kegyességi" irányok vad csatározását, hogy a másikat semminek állítják és egyeduralomra akarnak törni. Isten hűsége tehát nem ellágyulás, különösen nem erőtlenség, hanem felelős, kemény, mentő szeretet. Áldassék érte Urunk, és kérjük, hogy ma is leplezzen le bennünket.

II. Krónika 5. 450. Dicséret.

ÁPRILIS 4. CSÜTÖRTÖK

„Mi a megfeszített Krisztust hirdetjük" (1:18—25). A megfeszített Krisztusról szóló evangéliumnak két fontos mondanivalója volt a lelki nyomorúságokkal küzdő gyülekezetnek. Először is emlékeztette őket az örök tudnivalóra, hogy nincsen senkiben másban üdvösség, csak a megfeszített Jézus Krisztusban. De a megfeszített Krisztust hirdetve Pál egy másik fontos ajándékot is közöl lelki gyermekeivel: pártoskodásuk gyógyszere is a kereszt. Urunk a kereszten ellenségeiért könyörgött, békességet szerzett Isten és ember, de ember és ember között is. A gyülekezet minden tagjáért meghalt a Krisztus és minden hívő tagja, bármely csoport „elkötelezettje" is, ennek az áldozatnak a védelme alatt áll. Ha mi is és ma is a megfeszített Krisztust prédikáljuk, akkor nekünk is gazdagodnunk kell mindkét áldásában.

II. Krónika 6:1—21. 349. Dicséret.

ÁPRILIS 5. PÉNTEK

„Az ő munkája az, hogy ti a Jézus Krisztusban vagytok" (1:26—31). Mindegyik korinthusi „pártnak" volt egy közös nyomorúsága: az önelégültség. Büszkék voltak „teljesítményeikre", mindarra, amit a kegyességi élet terén elértek, és csoportjuk teológiája és lelki minőségi többlete büszkeségük tárgya volt. Pál most figyelmezteti őket arra, hogy Krisztusban létük, eddigi minden pozitív „eredményük" Isten munkája bennük. Isten ébresztette bennük az akarást és Ő munkálja a cselekvést Szentlelke által. Isten munkája nélkül semmik nem lennének. A hívő embernek soha nem árt emlékezni arra, hogy Isten honnan hívta ki, s a valódi eredményekről mindig kell tudnia, hogy azok voltaképpen „áldások" és „ajándékok". Ez az alázat az a kohó, amelyben szénné ég a nagyzolás, dicsekvés, pártoskodás.

II. Krónika 6:22—42. 96. Zsoltár.

ÁPRILIS 6. SZOMBAT

„Erőtlenség, félelem és nagy rettegés között jelentem meg nálatok" (2:1—5). Ha Pál különös emberi tekintélyt akarna magának Korinthusban, ha egy pillanatig is volna olyan vágya, hogy valaki „Pálé legyen", akkor nem mondana el ilyen titkot. Az önmegvalósítás emberei ilyet még utólag sem vallanának be magukról: „erőtlenség, félelem és nagy rettegés között jelentem meg nálatok". Ezt csak testvér mondja a testvérnek, aki hiszi, hogy mindannyian kegyelemből élnek. Krisztus katonája mondja, aki tudja, hogy nem „test és vér ellen van neki tusakodása", hanem olyan hatalmassággal szemben, amelyik csak Isten ereje előtt hajlik meg, emberi erővel legyőzhetetlen. Tanuljunk Páltól alázatot és őszinteséget. S reménységgel tegyük ezt, hiszen Pál alázatát is felmagasztalta az Úr, a maga erejét adva mellé.

II. Krónika 7. 440. Dicséret.

Dr. Fekete Károly

Jöjj, királyom, Jézusom!

Olvasandó: Zsoltárok 24. rész.

1. E zsoltár olvasása közben úgy érzem magam, mint aki maga is részt vehetett Izrael népének újévi istentiszteletén. Így lelki élményeim közé tartozik, hogy láthatom elindulni a szent ládával azt a menetet, amely a szentélytől indul el s a templom kapui felé tart. Két hosszú rúdon, négy pap viszi vállán a szent ládát, amelynek tetején a kiterjesztett szárnyú kérubok között ott trónol — amint hitték — láthatatlanul is az örökkévaló Isten, Izrael királya. A menet a templom kapujához érkezik, s ebben a kultuszdrámában felhangzik a kiáltás: „Ti kapuk, emeljétek fel fejeiteket..." (7. v.). A kapun kívül állók részéről erős kiáltás formájában érkezik a válasz: „Kicsoda ez a dicsőség királya?", majd a felelet így szól: „Az erős és hatalmas Úr, az erős hadakozó Úr" (8. v.). S mindez a párbeszéd még egyszer megismétlődik. S a végső válasz, mely mindenki számára megoldást kínál, így hangzik: *„A seregek Ura, Ő a dicsőség királya."*

2. Virágvasárnap ünnepén ugyanerre a helyre ragad el a Lélek, csak időben Jézus korát idézi fel bennem a zsoltár. S ugyanúgy bekapcsolódom a virágvasárnapi események sodró lendületű folyamatába, mint korábban az ünnepi istentisztelet menetébe. Ott is hallom a felhangzó kérdéseket: „Kicsoda ez a király?" Kicsoda az, aki szamárháton jön, igavonó állatnak vemhén? Ki az, akinek alattvalói egyszerű emberek és szívbéli jókívánsággal hozsannázzák Őt? — Kérdezed, ki az? Jézus Krisztus az, Isten szent Fia, az ég és föld Ura, Ő a mi diadalmunk.

3. *Jeruzsálem a népek kapuja.* A történelemnek egy adott korszakában, az „idők teljességében" ott vitte végbe Isten a világ megváltását, a megígért király, az ő egyszülött Fia által. Ő is töviskoszorúzott, kigúnyolt drága fő, trónja a golgotai kereszt — mert ide vezet ez az út, amelyen bevonult virágvasárnap ünnepén Jézus. Ám éppen legyőzöttségében, halálában törte meg és győzte le a bűnnek és szövetséges társának, a halálnak az uralmát. A világtörténelem legsötétebb, s mégis legfényesebb napja ez: egyrészt a legborzalmasabb vereség. A világtörténelem legdrámaibb napja ez, a hit számára mégis a legnagyobb diadal ünnepe. Ott érzem életem kérdéseire a választ és személyes Megváltómnak fogadom el Őt. „Jöjj, királyom, Jézusom, szívem íme megnyitom..."

4. *Visszavárom Őt az égnek felhőiben,* aki a Királyoknak Királya, Uraknak Ura. Akit Isten felmagasztalt és ajándékozott neki oly nevet, amely minden név fölött való. Hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyeieké, földieké és föld alatt valóké! (Fil. 2,9—10.)

Bizony, jövel Uram Jézus! Jöjj, királyom, Jézusom!

(Miskolc)

Szabó Sándor

IMÁDKOZZUNK!

Várlak téged, Uram. Kicsiny sereg az, amelyik hozsannát mond néked, de Te látod, ezek az én lelkem igazi érzései. Amikor legigazibb, amikor legőszintébb, amikor legszabadabb vagyok, akkor szólal meg ajkamon a te magasztalásod, akkor hangzanak fel bizonyságtételeim, akkor tudok áldozni és akkor mély a mások iránt érzett szeretetem.

Jöjj hát, én Uram, vár a virágvasárnap téged, eléd szórom az én virágaimat, örömeimet, de azokat is, amelyeket gyászba fontam: szomorúságomat és veszteségemet. Oda állok a te seregedbe. Az az én legnagyobb gazdagságom, hogy megismerhettelek. Az a kitörölhetetlen szó a lelkemben, amit Te parancsoltál. Te gyógyítottál meg. Te hívtál el. Hadd álljak melléd. Hadd kiáltsam mindenkinek a Te dicsőségedet. Vezess engem, én megyek utánad, bárhová vinnél, ha halálba, ha nyomorúságba, ha egyedülvalóságba, én akkor is a tiéd maradok, mert örök szerelmed magához fűzött engem, én Királyom, én Megváltó Krisztusom. Ámen.

(Muraközy Gyula: A Sionnak hegyén. Budapest, 1961.)

A heti bibliai részhez

„Megszélesítik imaszíjaikat..." (II.)

Jézus szemére veti a farizeusoknak, hogy „megszélesítik imaszíjaikat és megnagyobbítják ruhájuk bojtjait", hogy feltűnjenek az emberek előtt rendkívüli kegyességükkel (Mt. 23:5).

Az imaszíj héber neve: tefillin. Arra szolgált, hogy a ráerősített, finom bőrből készült fekete dobozkát a hétköznapi reggeli ima idején a fejre és a bal karra erősítse fel. A fejre erősített dobozka négy részre van osztva, mindegyik részében egy-egy szakasz van a Tórából (II. Móz. 13:1—10; 11—16; V. Móz. 6:4—9; 12:13—21). Mind a négy fejezet Isten uralmáról, *egy*-voltáról és az egyiptomi kivonulásról szól. A bal karra erősítendő dobozkában a fejre valón olvasható négy bibliai rész egyetlen tekercsre van írva.

A dobozkának négyszögletesnek kellett lennie, hosszában és szélességében. De a magasságának nem volt megszabott mértéke. A fejen lévőn négy bemélyedő vonal mutatta a négy fejezet helyét. Ugyancsak „Mózes" írta elő, hogy a fejen lévő dobozka jobb és bal oldalán egy-egy kidomborodó „sin" betű legyen. A felerősítésre szolgáló szíjakat tiszta állatok bőréből kellett készíteni, szépen kidolgozva, és a külső oldalainak fekete színűnek kellett lenni. A rabbik pontosan meghatározták, hogy miként kell a szíjakat a fejen és a bal karon úgy elhelyezni, hogy az egyik dobozt a homlokon tartsa, a másik dobozka pedig a bal karon a szívvel átellenben legyen. Vannak feljegyzések, amelyek szerint eredetileg ezek a szíjak egész nap, sőt még éjjel is rajtuk voltak. Később azonban elhagyták, mert akadályozta a munkában a földművest és az iparost. Hogy eredetileg munka közben is viselték, abból látható, hogy nem a jobb karra erősítették, hanem a balra. A legrégebbi ilyen imaszíjpéldányt a Holt-tenger melletti barlangokban, Qumránban találták meg, teljes vagy töredékes szövegekkel.

Jézus korában a szövegek közé került a 10 parancsolat is, ami aztán az első század végén kimaradt. A fiúgyermekeknek 13 éves koruktól kellett imaszíjjal imádkozniuk. Felvételük és levevésük pontosan elő volt írva, és mindig állva történt. Legkorábbi ábrázolása egy ókeresztyén antiochiai serlegen figyelhető meg, és itt az egyik apostol karján is imaszíj van. De hát ezekben a kezdeti időkben még Péter is megtartotta az imádkozás óráját (Csel. 3:1;10:9).

A megszélesített imaszíjakat a farizeusok a kegyesség jeleként viselték. Jézus azonban feltűnni vágyást látott a gyakorlatukban.

Dr. Bajusz Ferenc

GY. SZABÓ Béla

000696/910228
506/II GKJ.
KÖZHIR-PSZ
1900 BUDAPEST
0064386
REFLA
MTA.MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUT.CSOP
1014 BUDAPEST
URI U. 62.

Kp. bérm. Bp. 72.

Ára: 15 Ft

REFORMÁTUSOK LAPJA

SZÁM

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ HETILAPJA

1991. MÁRCIUS 24.

tett Skaricza Máté

ázatok

„Julianna iskolát"

nyvéről

A SZERETET HIMNUSZA

Minket itt Krisztus szerelme összegyűjtött.
Örvendezzünk és Óbenne vigadozzunk.
Féljük azért s szeressük az örök Istent
És egymást is megszeressük tiszta szívből.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Akiben szeretet nincsen: semmi sincsen.
Ködben ül az s árnyékában a halálnak.
Mi tehát szeressük egymást, s nappal járjunk.
Világosság fiaihoz amint illik.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Szeretet a legnagyobb jó, legnagyobb kincs,
A parancsok teljessége mind ezen függ.
A szeretet tölt be új és régi törvényt.
Magas mennybe a szeretőt elsegíti.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Szeretet távollevőket egybefűzi,
Civódás együttvalókat széjjelűzi.
Mindnyájan hát oszthatatlan egyet értsünk,
Viszálykodás meg ne ossza közösségünk,
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Most, hogy ilyen egyességben összegyültünk,
Visszavonás meg ne férjen, résen álljunk,
Veszekedés, pörlekedés elcsituljon,
Igy igazán Krisztus lészen közepettünk.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Szól az Úr és tiszta szóval ezt kiáltja:
Mindenütt, ahol csak egybegyülekeznek
Hárman avagy ketten is az én nevemben,
Bizony mondom, én leszek ott közepettük.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Példakép a régi törvény bíbor inge,
Amely kétszer mártatott meg karmazsinban.
Mert a szeretet parancsa kettőt rendel:
Istent is törvény szeretni, és az embert.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Meredek és szoros ösvény visz magasba,
Széles út és lejtes út a mélybe húzó.
A testvéri szeretetnek menny a része,
A viszálynak örökös a büntetése.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Teljes szívből hát az Istent úgy szeressük,
Semmit, semmit nála jobban ne keressünk.
Aztán Istenért szeressük, mint magunkat,
Még ha ellenség is, felebarátunkat.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Könyörögjük egy lélekkel a Felségest,
Adjon nekünk napjainkban békességet.
Hogy a hitnek szolgálhassunk és reménynek
S részesei lehessünk a magas égnek.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

Zengjük az örök Királynak dicsőségét,
S imádkozzunk urainknak életéért.
Hogy sokáig éljünk együtt és örüljünk,
Akik itt most szeretetben összegyültünk.
Hol szeretet s irgalom van, ott az Isten.

(V. századi ismeretlen szerző verse. Sík Sándor fordításában.)

Virágvasárnap

Jézus hatalma

„Jézus király és magát annak vallja, / De hogy királlyá tegyék, nem javallja; / Sőt, noha Isten, Sion királya; / Lett az időben szolgák szolgája. / Jön szamárháton alázatossággal, / Aki pedig bír az egész világgal; / Nem jön királyi fényes bíborban, / Nem fegyverekkel zörgő táborban" — énekeljük virágvasárnap szép ünnepén Pálóczi Horváth Ádám énekét. E sorok mintegy summázzák a virágvasárnapkor elkezdődő nagyhét egyik központi kérdésére adott keresztyén választ: Kié a hatalom? Virágvasárnapkor igen gyakran beszélünk Jézus Krisztus hatalom nélküli hatalmáról, szelídségéről, az evilági hatalmasoknak ellentmondó megjelenéséről. Elemezzük azt a feszültséget, amely a mindenkori hatalmasok jellemvonásai és a jézusi hatalom ismérvei között fönnáll, rámutatva, hogy Jézusé az igazi hatalom, ám ez más és több az evilági hatalomnál.

Tény, hogy Jézus megjelenése, jeruzsálemi bevonulása ellentmondanak mindannak, amit a korabeli és talán a mindenkori emberi gondolkodás a hatalmi szerepkörtől elvárt és elvár. Mi emberek hajlamosak vagyunk beleszerelmesedni a hatalomba és a hatalmasba, s szinte elvárjuk olykor, hogy akinek hatalma van, az legyen erős a szó lelki és fizikai értelmében, legyen fönséges, pompázatos, csillogóan magával ragadó. Ám a virágvasárnapkor megjelenő Jézus szétrombolta és szétrombolja gyarló emberi képzelődésünket, mi több, zavarba ejt. Nem véletlen, hogy még akik Jézushoz legközelebb álltak, a tanítványok, a nagyhét folyamán többször is tanúbizonyságát adták zavartságuknak, értetlenségüknek. Mintha nem ezt várták volna, mintha csalódtak volna mindabban, ami Jézussal történt.

Ez az emberi értetlenség azóta is tart. Mert hiszen Jézus, aki elfogadta az ő mennyei Atyjától küldetését, erőtlenül és gyengén engedte magát ellenséges emberi indulatok hálójába, s nem tett semmit sem azért, hogy a tőle elvárt hatalmával egyértelművé tegye, akár erő alkalmazása árán is, hogy ki Ő. Ehelyett szamárháton Jeruzsálembe vonul, teret adva a gúnyolódóknak is, s aztán folytatja a nagypénteki tragédiába futó útját.

Pedig lehetett volna népvezér is, hiszen írva van, hogy hatalma volt hallgatósága fölött. Bizonyára követték volna sokan ezen az úton. Lehetett volna a korabeli társadalom vallási életének megbecsült és köztiszteletben álló vezetője is, hiszen korának hivatalos tanítóit zavarba ejtette tudásával, mély hitével, tisztánlátásával. Lehetett volna komoly politikai tényező, akire még a római hatalomnak is érdemes odafigyelnie, amint ezt a Pilátussal való párbeszéde is érzékeltette. Nem kellett volna meghalnia, ha kicsit simulékonyabb, ha több benne a politikai realitásérzék, ha mutat valamelyes toleranciát a kor hatalmasai iránt.

Csakhogy Jézus nem a hatalmat akarta megszerezni.

Egész munkálkodása, szavainak és tetteinek együttese — s ide tartozik a virágvasárnapi bevonulás is — éles kritikája volt mindenféle evilági hatalomnak. „Nem fegyverekkel zörgő táborban" jött — amint Pálóczi Horváth Ádám írja. S ez már önmagában, csakúgy mint a nagypénteki esemény néma, ám mindennél kiáltóbb kritikája mindannak, amit az emberi hatalom szokványosan tenni tud.

Jézus hajlíthatatlan szemléletét a korabeli hatalmasokról sokan értelmezhették úgy, hogy majd egyszer eljön az idő, amikor Ő veszi át a hatalmat. Kritikáját a fönnálló viszonyok fölött sokan értelmezhették úgy, mint készülődést egy új, evilági szempontból mérve is hatalmi pozíció átvételére.

De nem ez történt. Akik talán azt várhatták volna tőle, hogy tesz már végre valamit messiási küldetésének hatalmi eszközökkel való érvényesítésére, rá kellett döbbenniük — legkésőbb nagypénteken —, hogy Jézus ténykedésének valódi lényege nem a hatalom megszerzésére irányul.

Mint ahogy rá kellett döbbenniük arra is, hogy Jézus hajlíthatatlansága és sokszor kíméletlen kritikája, prófétai szava nem az evilági hatalom iránti sóvárgásból, s nem is valamiféle minden áron való „rendcsinálási" vágyból fakadtak. Ezért aztán Jézussal nem történhetett meg az, ami az emberi történelem folyamán önjelölt „messiásokkal" gyakran megesett, hogy végül kiderült: „prófétai szavuk" mögött nem volt más, mint hatalomsóvárgás, a hatalmasok pozícióinak puszta irigylése. A történelem gyakran „megajándékozta" az emberiséget efféle élményekkel. A hatalomnak megvan az a jó tulajdonsága, hogy szereti magasztos eszmékkel alábástyázni magát, hiszen azt mégsem mondhatja önmagáról, hogy tulajdonképpen csak a hatalom érdekli...

A jézusi hatalom lényege túl van az ember hatalmi játszmáin, mert középpontjában nem önérvényesítési vágy, hanem egyedül Isten hatalmának való engedelmesség áll. Ő engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a keresztfának haláláig. S ha sokan félreértették Őt, legkésőbb nagypénteken rá kellett döbbenniük, hogy itt valami többről van szó: valamit megsejteni abból, amit a százados mondott ki a kereszt alatt: „Bizony, Isten Fia volt!"

Ott, a kereszten sejlik föl valami Jézus hatalmának megfejthetetlen titkából. Ott, a teljes kiszolgáltatottság, eszköztelenség, az emberileg nézve csúfos vereség helyszínén, a Golgota hegyén, Jézus páratlansága abban áll, hogy volt hatalma vállalni a keresztet, hogy volt hatalma nem leszállni róla, hogy volt hatalma elszenvedni az emberi igazságtalanságot és gyűlöletet. Különös módon Jézus hatalma akkor vált a legnyilvánvalóbbá, amikor látszólag már minden hatalmat elveszített.

De hogy valóban „Néki adatott minden hatalom mennyen és Földön" — amint ezt búcsúszavaiban mondotta —, annak legelső bizonysága: a húsvéti üres sír.

Köntös László

Március. Gy. Szabó Béla fametszete

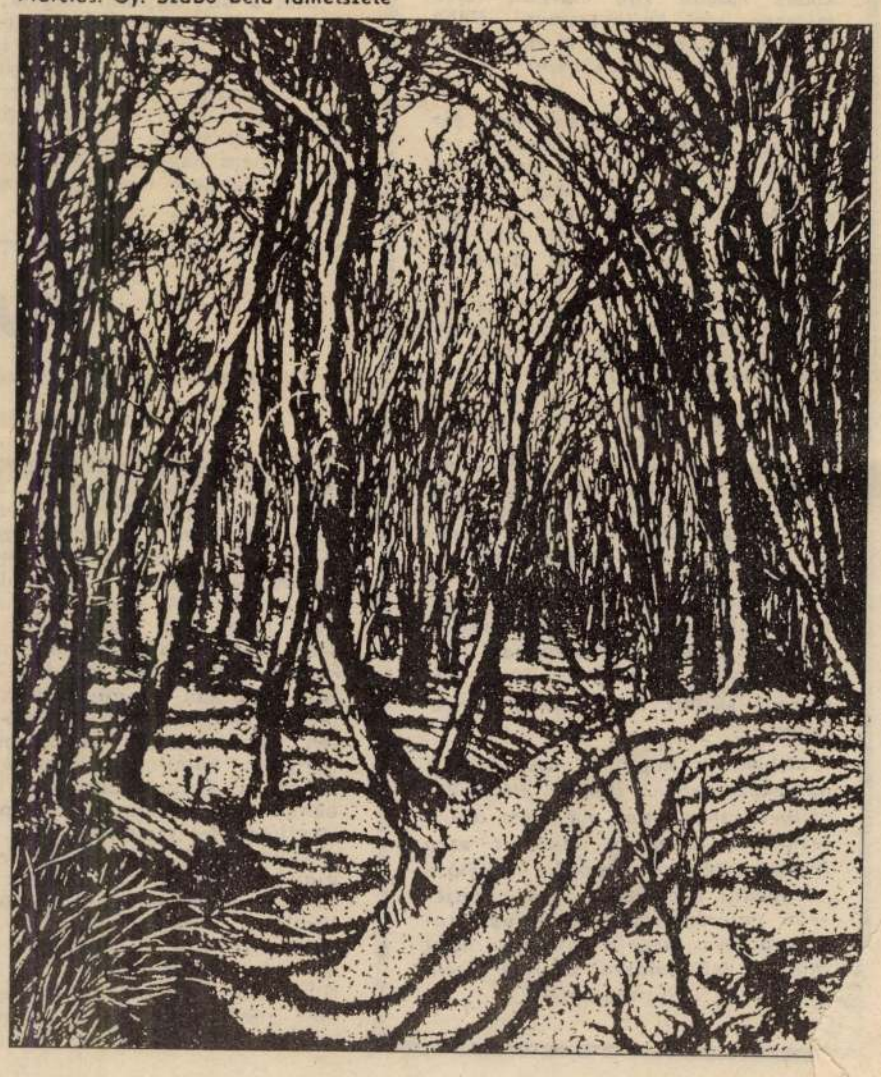

ALFÖLD

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

4

1969

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

Gy. Sc. B.

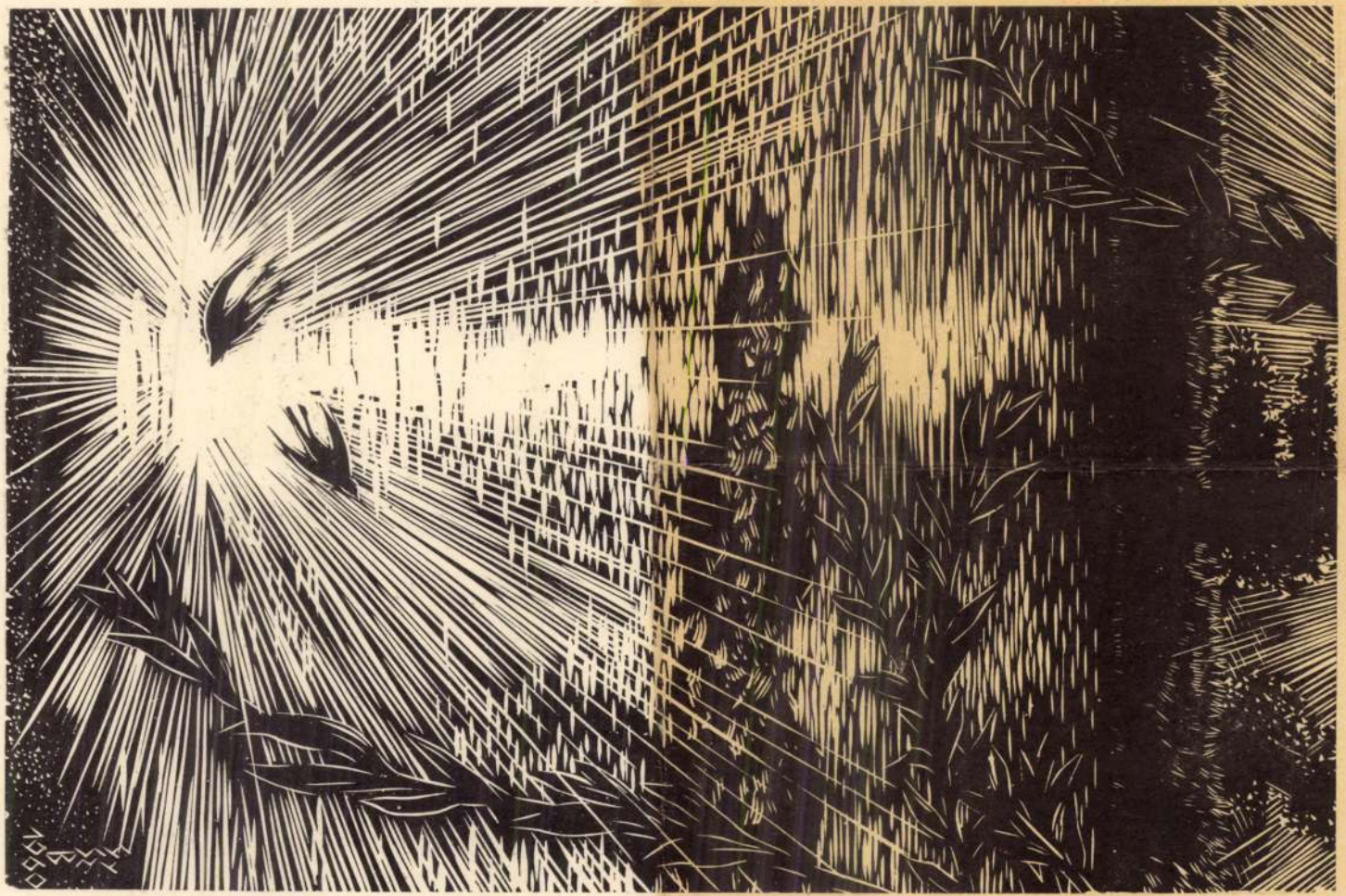

1021 1969 APR

Elbocsájtják a szakszervezeti vezetőket

Szélmalomharc Komárom megyében a vagyonátmentés ellen

Szétzilálják a szövetkezeti szakszervezeteket Komárom megyében — panaszolta tegnap Budapesten *Lukács Lászlóné*, a Szövetkezeti Iparban Dolgozók Szakszervezetének (SZIDOSZ) megyei titkára.

Tatán, egy bőripari szövetkezetben — a Sport utcaiban — a dolgozó asszonyok „önként" kiléptek a szakszervezetből, azt állítván, hogy érdekvédelemre a továbbiakban „nem tartanak igényt". Egy *kisbéri* szövetkezetben az elnök felmondott *Hadnagy Lászlónénak*, ottani szövetkezeti vezetőnek, mondván: hamarosan részvénytársasággá alakulnak, s így „nincs szükség a munkájára". Az adott szövetkezetben az emberek nemhogy sztrájkolni „nem akartak", még aláírásgyűjtést sem mertek kezdeményezni a legutóbbi sztrájkakció keretében.

A tatai Hűtőtechnika Kisszövetkezet alapította *Klíma Kft.-nél* felmondtak *Török Miklós* bizalminak. Lukács Lászlóné az MSZOSZ központjában elmondta: biztosra veszi, hogy a harcos szakszervezeti embert az érdekvédelmi tevékenysége miatt teszik utcára.

A témában telefonon érdeklődtünk *Stamler Jánosnál*, a kft. vezetőjénél. „Szó sincs ilyesmiről, sőt, én támogattam a szakszervezet megalakítását a kft.-ben" — mondta Stamler János. És kifejtette: a 41 dolgozóból tízet kell elbocsátania *munkahiány* miatt. Az elküldöttek többsége műszaki, továbbá három szerszámkészítő — egyikük Török Miklós —, és egy esztergályos került a távozók listájára. „Egyszerűen a profil megszűnik, nincs szükség szerszámkészítőre" — magyarázta Stamler János.

Előzőleg *dr. Tálas Miklós*, az MSZOSZ jogi irodájának helyettes vezetője — korábbi tapasztalatai alapján — „borítékolta", hogy az elbocsátás indoklói *átszervezésre* hivatkoznak majd...

Telefonhoz kértük az elbocsátásra ítélt Török Miklóst is. A 47 éves, háromgyerekes, az OTP-nek 300 ezer forintnyi lakáshitellel tartozó szerszámkészítő elmondta, hogy véleménye szerint nem a szakszervezeti tevékenysége miatt került „szabadlistára", legalábbis *elsősorban nem*. A nagyobbik baj az, hogy a szövetkezetben huzamosabb ideje *vagyonátmentés* folyik, s ez ellen vívnak szélmalomharcot egyes dolgozók, köztük ő maga is. Noha a szövetkezetnél *mindenki látja*, mi történik, *nyíltan alig mernek szembeszállni* a döntésekkel, mert könnyen az utcán találhatják magukat az emberek. Tavaly 150 dolgozót bocsátottak el, idén 42-t, a szövetkezetből. Végkielégítés még csak szóba sem került...

A Klíma Kft. vezetője, Stamler János ígérte, hogy *új kft.-t alakít*, s abban Török Miklós is helyet kap. Ami az utóbbit, Török Miklóst illeti: *erősen bizakodik*, hogy sikerül a cégalapítás, mert fix állásra van szüksége ahhoz, hogy főiskolás, középiskolás és hetedikes gyerekét pénzelje, s hatalmas OTP-tartozását törleszthesse. Arra, hogy a szövetkezetből alakítandó *részvénytársaságnál* kap majd munkát, nem számít...

Hasonló nehézségek adódnak egy *oroszlányi* ruhaipari szövetkezetben, ahol a szakszervezet szintén szétmorzsolódik. Az ottani bizalmi: *Licskó Sándorné* így búcsúzott a SZIDOSZ megyei titkárától: „Erzsike, sajnos, te nem tudsz nekünk munkát adni."

Az esettel kapcsolatban *Sándor László*, az MSZOSZ elnökhelyettese arra hívta föl a figyelmet, hogy ahol *a szervezkedés alkotmányos jogát* korlátozzák, ott konkrétumokat kell gyűjteni, s ezek alapján a szakszervezet följelentést tesz.

Dr. Tálas Miklós jogász elmondta: hasonló esetekben *vétót* kell mondania a helyi szakszervezetnek. A munka törvénykönyve által biztosított jog szerint *az intézkedést azonnal le kell állítani*, s a cégnek 30 napon belül a szakszervezetnek is megfelelő döntést kell hoznia. Ha ez elmarad, *még a harmincadik napon el kell küldeni a keresetlevelet közvetlenül a munkaügyi bíróságnak* (vállalati döntőbizottsági ülés tehát nem szükséges). Jogi segítségért magát az MSZOSZ-irodát is célszerű felhívni (telefon: *121-70-47*) a szövetséghez tartozó szakszervezeteknek.

(molnár)

KÁRPÓTLÁSI LICIT

Az MDF módosításcsomagja

Az árverés szimulált földpiac

A parlament kedden újra kezdte a kárpótlási törvény részletes vitáját, de az MDF sebtében kiosztott módosító javaslatának vegyes volt a fogadtatása. Első hallásra az ellenzék, alkotmányossági szempontból szimpatikus mozzanatokra is talált, a koalíción belül viszont soha nem látott éles szópárbaj támadt a termőföldek esetében javasolt licitálás körül. Sőt, ez a megoldás a kisgazdák időközben benyújtott módosító javaslatában már nem is szerepel. Az utóbbiak a termőföld kivételezett helyzetének megszüntetése helyett inkább az egyéb vagyontárgyak hasonló elbírálásában látnák az üdvözítő megoldást.

De mit is jelent közelebbről az MDF által javasolt árverés? — érdeklődtünk az Igazságügyi Minisztériumban, ahol, mint kiderült, *meglehetősen jól ismerik az MDF-frakcióvezető nevével fémjelzett módosításcsomag tartalmát*... Bár a kormány, saját presztízsét féltve az újabb parlamenti vívóleckét a pást mellől szemléli, szakértői részt vesznek a kárpótlási törvény alkotmányellenességét kiküszöbölő szakmai munkában.

Az MDF elképzelései szerint a termőföld-tulajdonosok kárpótlása két, egymástól elkülönülő szakaszra épülne. Az elsőben a jogosultak az általános szabályok szerint jutnának kárpótlási jegyhez. A második fázisban döntenének a kárpótlási jegyek felhasználásáról, a tényleges földhöz juttatásról. Ez utóbbi szakaszba épülne az árverés intézménye. A licitálásban — az alkotmányos követelményekkel összhangban — *nemcsak az egykori földtulajdonosok állnának egymással versenyben.* Mégis, az MDF elnagyolt javaslata nyomán ma még homály fedi a licitálás apróbb részleteit. A végrehajtási rendelet is hiányzik, ezért az Igazságügyi Minisztérium munkatársát, *Nemes András*t arra kértük: foglalja össze röviden, hogy a gyakorlatban miként képzelik a licitálást.

A kárpótlásra jogosultak az árverésen nem konkrét termőföldre, hanem *az aranykorona megfelelő forintértékére licitálnak* — mondotta a szakember. A termelőszövetkezet előzőleg köteles kijelölni azokat a táblákat, amelyekből majd kihasítják a vételre jogosultak földjét. A kikiáltási ár 3000 forint aranykoronánként, amit legfeljebb 500 forintig lehetne csökkenteni. Az árverés nyertese az lesz, aki a legtöbbet ígér. Ha például valaki 5000 forintot ajánl, s ezt az összeget más nem hajlandó megadni, ő lesz az árverés győztese. (Természetesen, amennyivel magasabbra verte fel az árat a kárpótlási jegy 1000 Ft/AK névértékhez képest, annyival kevesebb termőföldhöz jut.)

Bár az árverés nyertese a legmagasabb áron jut az „ősi jusshoz", a többiekkel szemben mégis behozhatatlan előnyre tesz szert. *Elsőnek ugyanis ő választhat a kijelölt földterületből.* A soron következők már nem válogathatnak, a *sor végén állók számára esetleg egyáltalán nem jut termőföld.*

Ha az első nyertes kiválasztotta a maga termőföldjét, ezzel nem zárul le az árverés: a kikiáltási árat fokozatosan csökkentve, a licitálók osztoznak a maradék földterületen. Ha ugyanakkora aranykorona értékre több jelentkező is akad, az választana elsőnek, aki ugyanazon forintérték mellett több földterületre jogosult.

Az árverés közbeiktatásával szimulált földpiaci helyzettel a törvényelőkészítők az alkotmányos csapdákat kívánják elkerülni. Ez a megoldás a földtulajdonosok javára tett korábbi — az Alkotmánybíróság által önkényesnek minősített — engedmény egy részét semmissé teszi. A kárpótlásra jogosultak között egyfajta versenyhelyzetet is teremt. A korábban remélt előjog elvesztése azonban bizonyára nem tölti el elégedettséggel a föld reprivatizációjában reménykedőket.

Az MDF által javasolt licitálásnak mindenesetre megvan az a veszélye, hogy a földre várók az elképzeltnél magasabb áron is csak eredeti tulajdonuk töredékéhez juthatnak. Úgy érezhetik tehát, hogy „ár alatt" kénytelenek elvesztegetni a kárpótlási jegyet. Arról persze, hosszasan lehet meditálni — akár a Parlamentben is —, hogy a magyar parasztság gondolkodásával összefér-e a licit. De akárki is fizeti meg végül ennek árát, az igazsághoz hozzátartozik: a népnyelv nem véletlenül nevezi az árverést — *kótyavetyének.*

Bodnár Lajos

A kisgazdák ellenjavaslatai

Nem engednek az egymillióból

A négy hónapja tartó permanens koalíciós egyeztetés ellenére a kárpótlás kérdésében sehogy sem jutnak dűlőre az MDF-fel a kisgazdák. *Pásztor Gyula* frakcióvezető már aláírta azt a módosító indítványt, amelyből kiderül: *elengedik a fülük mellett az MDF licitálással kapcsolatos javaslatát.* Továbbra is ragaszkodnak ugyanis ahhoz, hogy termőföldnél egymillió forint értékhatárig (1000 AK) maradjon 100 százalékos a kárpótlás. Az MDF indítványával szöges ellentétben valamennyi vagyontárgynál erre a szintre szeretnék fölemelni a degressziómentes értékhatárt. A kisgazda-elképzelés szerint így helyreállna a kárpótlásra jogosultak közötti alkotmányos egyensúly — legfeljebb a költségvetés borulna fel. Legalábbis erre kell következtetni abból, hogy maguk is elismerik: a degressziómentes értékhatár felemelése a tervezettnél *lényegesen súlyosabb terhet ró az állami költségvetésre.* Mégis azt szeretnék, ha egymillió forintig minden egykori tulajdonos teljes kárpótláshoz jutna. Csupán 1,5 millió forint fölött csökkenne 10 százalékra a degressziós szorzó; holott a parlament korábban 500 ezernél vonta meg ugyanezt a határt.

További kisgazdajavaslat szolgálná a kárpótlási jegyek értékállandóságát. Az eredeti törvényben írt három év helyett, javasolják, tíz évig a jegybanki alapkamat 75 százalékával kamatozzanak a kárpótlási jegyek. Merthogy a kárpótlás évekre elhúzódik, s ezzel a kisgazdák nem csupán számot vetettek, de javaslatuk logikájából ez kifejezetten következik. Hiszen, ha súlyosabb terhet rónak a költségvetésre, ezt csak azzal lehet enyhíteni, ha több évre elhúzódik a kárpótlási jegyek felhasználása. Elképzelésük szerint, évente kellene az Országgyűlésnek döntenie arról, hogy a költségvetési bevételekből milyen összeget fordít kárpótlásra. S hogy az esetleges inflációs nyomást illetően se maradjon senkiben további kétely, azt is kimondták: *öt naptári év elteltével a kárpótlási jegy készpénzre is beváltható.*

A kormány eredeti elképzelései szerint a kárpótlási jegyek a privatizációt is szolgálják, de a kisgazda-módosítójavaslatból kitűnik: igazán már nem bíznak abban, hogy a kárpótlást összse lehet hangolni a privatizáció ütemével. Ezért javasolják: rendelkezni kell arról is, mi legyen a fel nem használt kárpótlási jegyekkel — az állami vagyon privatizációjának befejezése után. Mivel az állami vagyonrész megszerzése csak részben függ a kárpótlás jogosultjától — mutatnak rá —, az ebből eredő vagyoni hátrányt sem lehet egyedül rájuk hárítani. Az ellentmondást csak úgy vélik feloldhatónak, ha a törvény biztosítja a fel nem használt kárpótlási jegyek készpénzreválthatóságát.

A kisgazdák javaslata lényegében csupán ezekre a kérdésekre koncentrál. Sokan azonban — s talán nem is ok nélkül — máris felvetik: az indítvány címzettje talán nem is a parlament, hanem elsősorban az FKgP nagyválasztmánya... **B. L.**

A fiatal demokraták véleménye

A koalíció csak a rossz megoldások közül választhat

A kárpótlási törvény vitájának finisében a Fidesz nem nyújt be módosító javaslatot, de nem jelenti ez, hogy a fiatal demokratáknak nincs határozott véleményük a két kormányzópárt indítványáról — tájékoztatta lapunkat *Glattfelder Béla*, országgyűlési képviselő.

Kárpótlási ügyben sem az alkotmányjog szempontjából, sem gazdaságossági nézőpontból, sem az igazságosság oldaláról tekintve nem születhet jó döntés — hangsúlyozza a Fidesz szakértője, hozzátéve: *a koalíció csak a rossz megoldások közül választhat.* Bár az MDF módosító javaslata néhány alkotmányjogi problémát szerinte kiküszöböl, eközben újabbak merülnek fel. Ha a föld természetbeni visszaadására törekszik továbbra is a törvényhozó, akkor olyan csapdahelyzetbe kerül, amiből nem képes kimászni.

A kisgazdapárt módosító javaslatát Glatfelder Béla egyenesen megvalósíthatatlannak tartja. Ennek kapcsán utal a pénzügyminiszter, *Kupa Mihály* korábbi kijelentésére, amelyben a kárpótlás anyagi vonzatának felső határát 100 milliárd forintban határozta meg. A kisgazdák javaslata viszont azáltal, hogy egymillió forintra felemeli a kárpótlás összegét minden jogosultnál, a pénzügyminiszter által „engedélyezett" keretet lényegesen túllépi. A Fidesz szakértőjének rögtönzött számítása szerint optimális esetben is 150 milliárd forintról lenne szó. Az MDF javaslatával pedig az a gond, — fogalmazott Glattfelder Béla —, hogy tele van kodifikációs hibákkal. Példaként említette, hogy az indítvány hivatkozik a 29. paragrafusra, miközben a törvény csak 28 paragrafusból áll. A Fidesz további aggálya: a kedvezmények elnyerésénél nem lehet egy múltbeli időpontot alapul venni. Például a január elsejei helyben lakáshoz kötni a kedvezmények odaítélését. Nem alkotmányellenes a mezőgazdasági vállalkozók támogatása, de az már a Fidesz szakértője szerint erősen aggályos, hogy az állam a mezőgazdasági vállalkozók között is különbséget tesz: egyeseket támogat, másokat pedig nem.

Ha valaki bekerül egy szobába, ahol minden ajtó zárva, akármelyik irányba indul is el, előbb-utóbb falba ütközik — summázta véleményét a Fidesz országgyűlési képviselője. A kormánykoalíció tehát, amikor a föld visszaadására törekszik, *akármilyen rafinált megoldást is választ, beleütközik ezekbe az alkotmányos falakba.*

A módosítás további részleteit illetően tisztázatlannak tartják a művelési kötelezettség egyes pontjait, az örökösök jogi helyzetét. Szerintük arra sem ad választ az MDF indítványa, hogy milyen jogi megítélés alá esik az a „vállalkozó", aki a kárpótlásként kapott földterületének csak 1 százalékát műveli, 99 százalékát pedig bérbe adja.

A Fidesz álláspontja szerint a föld árverés számos részlete is kidolgozatlan. Nem tisztázott szerintük, hogy a tsz mit bocsát licitálásra, s hogyan kell kimérnie a földterületet. És ha a licitálók megegyeznek egymás közt, akár meg is duplázhatják a kárpótlásként részükre megítélt földterület nagyságát. Például úgy, hogy a törvényjavaslat felhatalmazása alapján a licitáláson valamennyien csak 500 forintot ígérnek az árverésre bocsátott föld aranykoronájáért.

Bodnár Lajos

(A Szabad Demokraták Szövetségének parlamenti frakciója — értesülésünk szerint — hétfőn nyújtja be módosító javaslatát.)

Agrárszövetség

Kompromisszumkészség

Határozott véleményt, de ugyanakkor kompromisszumkészséget mutatott az Agrárszövetség, amikor pénteken a sajtó képviselőivel ismertette a kárpótlási törvénnyel kapcsolatos véleményét. *Nagy Husszein Tibor* főtitkár hangsúlyozta, hogy a tulajdon rendezése csak reprivatizáció nélkül valósítható meg. Az MDF által benyújtott javaslatot a falvak lakói érdekében néhány módosítással *elfogadhatónak* tartják. Ne kezelje külön a törvény az 1939—49-es időszak közötti és az 1949 utáni sérelmeket, mert előfordulhat, hogy *ugyanarra* a földdarabra három-négyszeres *kárpótlási igény* is felmerül. Biztosítson az állam *garanciát* arra, hogy a kárpótlási jegy nem esik a névértéke alá.

Az ASZ tiltakozik az ellen, hogy az állami földtulajdon megszerezhetőségét korlátozza a törvény. Legyen módjuk az *állami gazdasági dolgozóknak* is árverésen földhöz jutni. Az árveréseken pedig meg kell engedni, hogy a falvakban ne csak a *kárpótlási jeggyel* rendelkezők jussanak földhöz, hanem akik az egyéb feltételeknek megfelelnek, licitálhassanak készpénzzel is.

I. v.

Szép ruhát a terméknek

Élelmiszer-csomagolási centrumot avattak pénteken Budapesten a Központi Élelmiszer-ipari Kutató Intézetben, hogy a magyar élelmiszer-ipari termékek versenyképességét növeljék a világpiacon. A nem megfelelő csomagolás miatt ugyanis gyakran csak nagy árveszteséggel lehet értékesíteni a magyar élelmiszereket külföldön.

E centrumban oktatják a magyar szakembereket a csomagolástechnika legkorszerűbb módjaira is.

(MTI)

Kulturális nézetegyeztetés a Városházán

Szoborcsata

Tegnap konzultációs fórumot tartottak a *Városházán* az önkormányzatok kulturális bizottságainak részvételével. A tanácskozás, amelyen az érdekeltek mintegy kétharmada vett részt, *Baán László* elnökletével, két kérdést vitatott meg: *a lecserélésre javasolt politikai emlékművek problémáját, valamint a kulturális vonatkozású helyiséggazdálkodás gondjait.*

Mint a főváros művészeti kérdésekben illetékes főtisztviselője, *Zsigmond Attila*, a *Budapest Galéria* főigazgatója elmondta, a szoborügyekben való döntés a *Fővárosi Közgyűlés* hatásköre, ám elhatározásainak összhangban kell lennie a kerületi önkormányzatok véleményével.

A szóba jött lebontásoknak, illetve áthelyezési kérelmeknek komoly anyagi kihatásai vannak, ezért a Budapest Galéria messzemenő önmérsékletet kér az ügyben. Tény és való, hogy vannak indokolt eltávolítási kérelmek — ilyen például a vérmezői *Kun Béla*-szobor, aminek a lebontását a lakosság szorgalmazza —, sok esetben viszont a feliratok és a szimbólumok bizonyos módosításával megoldható a szobrok *„eszmei átlényegítése"*. A hozzászólásokból kiderült, hogy helyenként egy-egy szobor kapcsán komoly politikai csatározások folynak.

A továbbiakban — sajnos kevesebb intenzitással — a *Budapesten* működő művelődési házak helyzetéről esett szó. Budapesten jelenleg 70 nagyobb művelődési központ, illetve kultúrház működik. Miután ezek egy része vállalatokhoz, üzemekhez kötődik, a privatizáció következtében a megszűnés határán áll. A tanácskozás szükségesnek vélte a tulajdonviszonyok rendezését, és úgy döntött, hogy alapos és részletes előkészítés után az ősszel visszatér a témára.

T. A.

„A kézbe vehető jövő"

És a köznapok? — kérdezhetném. De nem kérdezem. A vélt igényes nyomban elütné legyintéses válaszával: kit érdekelnek a köznapok? S ez már két (nem egyező) kérdés. Feltehetően sokan ismerik azt a mondást: egy kovács nem kovács, két kovács fél kovács, három kovács egy kovács...

Nem állom meg, hogy mégis felvessem: kitől kérdjem a harmadikat?

A legegyszerűbb, ha a legilletékesebbet, a köznapok emberét faggatom. Azokat, akiknek gyakorta szánjuk az írást, akiknek a nevében a kelleténél is sűrűbben szólunk, csak éppen róluk feledkezünk meg a leghamarabb. Mi több: hajdani éltetőiket is gyéren emlegetjük, köztük Veres Pétert, s gazdag életanyagát. „A paraszt is él, tanul, dolgozik, szeret, szaporodik, gondolkodik, akar, véleményei és hangulatai vannak. Megvan benne az igazságra és a bölcsességre való hajlam és a hozzá való képesség is. Csak éppen a nyelve kezdetleges, és az asszociációi nem olyan komplikáltak, mint a sokat olvasó, modern emberé" — indult ki e szociológiai-egyszeregy-szintű tényszerűségből, hogy aztán mindezt átszűrve magán, ráleljen költői érvényű magaslatára...

A munkás is él... — ismételhetném az iménti sorokat, elhagyva (a mezőgazdaságban munkálkodókra vonatkozóan is) az általánosító kezdetlegességet, s csöppet sem nosztalgiából s még kizárólagosabban; demagógiából visszamerüljek a köznapokba, amelyek a születés szintjén termik csodáikat, csakhogy azok a csodák messze esnek a képernyős csodáktól, izgalmaktól, a herevilág-illatú, majmoló pompáktól, idegeket ostromló és terrorizáló ritmusoktól...

Hol van már az az idő, amikor a költői szó úgy emelt a példapáton, hogy a kenyér után melegedett a szívünk, vagy amikor a szóműves kovács apját irigyelte:

> **Nem volt büszke rám az apám, aki ágyából kirángatta a Napot, meglopta, egész nap diadalt ült felette, miközben túlénekelte jajszavait, hogy ezer emberi dolgot készítsen belőle, amikor elcsodálkoztak Isten dolgai, amint esténként hallgatták elgondolkozva, mint sisteregnek a hideg vízben.•**

Aligha kell a francia líra mezejéig, Jean Rousselot-ig zarándokolni növeszthető példáért. Kassáktól Simon Istvánig, s még tovább, számosan megénekelték a kétkeziek küzdését. Illyés a munkát is munkával párítja:

> **Mint az orvos meg a beteg,**
> **úgy vagyunk, én meg ez a szeg,**
>
> **amit reszelek, — szinte már**
> **nekem is fáj, mi neki fáj.**
>
> **Mintha országnyi szerkezet**
> **forgása bénult volna meg.**

E töredéktől is kitetszik: „A kézbe vehető jövő" munkál benne — szövetségesük még ha akarna, se tudna a renyhe gondolkodásúak szájaize szerint írni.

Erre csak a jó írók képesek. Ebben különböznek a látványfarigcsáló kismesterektől...

• Tóth István fordítása

Tamás Menyhért

Fametsző a homokvilágban

„Művész hazája széles e világ..." Gy. Szabó Béla fametszeteit négy világrész fővárosaiban ismerik, kiállították, múzeumokba gyűjtötték. Erdély tájai, hegyei, vizei, patinás épületei az ő művei révén otthonosakká váltak Párizsban, New Yorkban, Moszkvában és Pekingben.

Igazi otthona, ahol — szellemében legalább — ő a házigazda és az állandó vendég egy személyben, ilyen nem világvárosokban, még csak nem is erdélyi szülőhelyén épült meg, hanem a kiskunsági homokvilág mélyén, Szank községben.

Ő maga nem járt ebben az emlékházban-múzeumban, csak a tervrajzait simogatgatta meg tekintetével kolozsvári betegágyán. Mikor elkészültek a csinos csarnokok és felavatták az állandó kiállítást, a művelődésügyi miniszter jelenlétében és beszédével, a művész már egy éve halott volt. Mégis az élet kötése kapcsolja ehhez az alföldi településhez, immár végérvényesen, túl az emberi múlandóságon.

Történészi elhivatottságú református papja volt 1936-ban Szank gyülekezetének: Esze Tamás. Ő hívta el ide Gy. Szabó Bélát, akit akkoriban kapott szárnyaira a hír, egyebek között *Liber Miserorum* című metszetgyűjteménye okán: a kolozsvári „nyomorultak" világának ábrázolása társadalmi állásfoglalás volt. Úgy tudja a fáma, hogy a tiszteletes úr, a nógrádi tájak fia, kíváncsi volt, miként érzi magát az erdélyi hegyek-völgyek művészi ábrázolója ebben a vízszintes végtelenségben? Gy. Szabó Béla igen jól érezhette magát Szankon, ha 1943-ig rendszeresen visszatért a Kecskemétről kiinduló keskeny vágányú vonaton. 1941-ben *Homokvilág* címmel albumot adott ki Szankon készült rajzaiból. Bizonyára tovább tartott volna ez a látogatássorozat, ha a második világháború nem szakítja el a művész és a falu kapcsolatát.

Milyen nyomokat hagyott ez a viszony a homok falujában, amely 1451-ben tűnik fel először a térképen, vagyis oklevélben, „Zank szállása" néven, és századunk negyvenes éveinek elején a művészet térképén, mint Gy. Szabó Béla kedves faluja?

Idő kell egy ilyen művészi hatás befogadásához. És anyagi lehetőség, hogy a szellemi örökség egy ilyen drága épületben nyilatkozhassék meg, mint a szanki művészcsarnok. Gy. Szabó annak idejében még nádtetős házak sokaságát láthatta itt, azóta cserép került a tetőkre, civilizációs kényelem a házakba, felépült az új iskola, bármelyik városba beillenék. Az olaj változtatta meg a szanki homokpusztát külső képét, az 1964-ben feltört fekete arany, amely munkalehetőséget, pénzt és igényt hozott.

Az utca felőli részen könyvtár, mögötte egymásba nyíló csarnokok, a falakon Gy. Szabó Béla művei. Közösségi háznak nevezik, s valóban az: a település összefogása hívta létre, a nehezedő anyagi körülmények ellenére. Időnként cserélik a rajzokat, metszeteket, országos érdeklődés mellett kiállításokat rendeznek. De ez lehetne kicsit — és jogos — hivalkodás is: lám, mi ebben az elzárt faluban enynyit áldozunk a kultúrára! Szank azonban nem hivalkodik, hanem nevelni akar. Szépségre, művészetre, emberségre. Elsősorban saját népét és a környező falvak lakóit, kisdiákjait és felnőtt polgárait.

— Gy. Szabó Béla életművének megismerése nemcsak esztétikai élménnyel gazdagítja a kiállítás látogatóit, ismereteket szerezhetnek a magyar történelem és művelődéstörténet jeles színhelyeiről, a földrajzi nevezetességekről, a természet világáról, úgy, ahogy a művész látta — mondja Falk Miklósné, a közösségi ház vezetője.

Gyermekek számára van-e jobb módszer az ismeretterjesztésre, diákok bevonására a művészet körébe, mint a játékos vetélkedő? Előbb a kiskunmajsai iskola növendékeit hívták ki versenyre a szankiak. Az idén, iskolai év végén, már hat csapat „mérkőzött", két csapat Kiskunmajsáról, aztán kecskeméti, kiskunhalasi, jászszentlászlói és szanki fiatalok.

Röpködtek a kérdések, füzetekbe rögzítették a feleleteket. Nehéz dolga volt a zsűrinek, mert alig volt különbség a csapatok felkészültségében. Mindazt, amit Gy. Szabó Béla tekintete átfogott a magyar életről, Szankról, Erdélyről, és a nagyvilágról, az közvetlen élménnyé vált a homokvilág mai fiatalságában.

Ha a művészet felszabadítja a képzeletet, az utazás, a széles nagyvilág megismerése életigénnyé válik. Szank lakói szívesen járnák végig Gy. Szabó Béla művészi vándorútjait. Egyelőre a Nagykiállító völgyébe, Nagygalambfalvára jutottak el. E falu szülötte, Kányádi Sándor avatott emléktáblát a művésznek 1988-ban Szankon, ő ajánlotta testvérfalunak a székely galambok faluját. Azóta kölcsönösen felkeresték egymást a két távoli táj magyar diákfiataljai, szüleikkel. Lélekbe írt emlékek maradtak a találkozásaik.

Erőszakoltnak tűnhetik, pedig nem az, hogy északi messzeségekig, Finnországig vezérelte a szankiakat a fametsző művész örök nyugtalansága. Mert az nem puszta véletlen, hogy a karéliai kör 127 tagú együttese 1988-ban éppen a homokvilág mélyére talált el, és vendégeskedett itt két napig. A finn népi kultúrát mutatták be, énekben, táncban, viseletben. És nem véletlen az sem, hogy az idén a szankiak viszonozzák a látogatást.

Nem véletlen az egész pezsgő, igényes szellemi élet egy alföldi községben, továbbra is vasúti szárnyvonalon, keskeny vágányú vonat mentén, de a szellem országútján.

Csak éppen olajkutak kellettek hozzá, hogy a megélhetési gondok mellett a művészetre is áldozhassanak.

Csak éppen egy olyan művelődési mindenes kell ehhez, mint Falk Miklósné, aki gondot, törődést nemcsak szívesen vállal, de egyenesen keresi magának, sohasem önnön javára.

Beke György

EÖRSI

A lámpa fényében, a fejem körül táncol egy szédült bogár. Furcsa bogár. Olyan, mint egy csomóra kötött szürke cérnaszál, mint egy fejlődésben visszamaradt szitakötő. Na, ezt most eltéritem — határozza el a bennem lévő terrorista —, gyengéden meglegyintem, s a bogár zuhanórepülésben egy verssorra pottyan. Lássuk csak azt a verset: „Számomra olyan a szabadság — — — — — — — — — —" itt egy fontos szót eltakar a bogár holttestének lenyomata, a következő sor: „Ítélet folytán rám adatták..." Mi az az eltakart szó? Ki lehet találni. S ha kitaláltuk, ráírhatjuk a hullafoltra: „mint a rabruha."

Bájos hasonlat. Nagyjából ilyen bájos Eörsi István összes verse. Gyengéd szavai úgy menekülnek a líra ellentéte, a tények felé, mint a jó úszó, aki görcsöt kapott a vízben, és el akarja érni a partot, mielőtt jó úszó létére vízbe fúlna.

Különben is, egyik kötetének „fülszövegében" azt írja róla a szerkesztő (és ez menynyivel megtisztelőbb!): „Csaknem minden műfajban otthonos, verset, drámát, kritikát, tanulmányt, novellát, humoreszket ír, kiterjedt műfordítói tevékenységet folytat." Vicces, de azért találó a kifejezés: kiterjedt. Eörsi István kiterjedt szabadság-ösztönéletet él.

Negyven sor születésnapra. Rengeteg szó. Jó volna valamennyit úgy leírni, hogy ne mondjon semmit. Mert kész röhely: hatvan év egyenlő életművel? „Javaslom, hogy még elemezzük / ezt a — hogy is mondjam — viszonyt."

Hogy is mondjam a hogyismondjamot? Ha leírom a szerelmeket, a fájdalmakat és kötődéseket, és azután egy nap véletlenül összefutunk az utcán és örökké lázas kamasz tekintetével a szemembe röhög, én nem tudok másként védekezni, mint hogy eladogom: de azért az a metafora a fénnyel, a gyengéden megölt lepkével... azért abban van valami báj! Valami vagányság: „Megbirkózni a borzalommal."

Kovács Júlia

Takáts Gyula versei:

Ő MÉGIS VELÜK

E fiúból lassan Csánki lesz.
Egyre keményebben mekeg
s a sok-sok semmit akként rakja
divat szerint, akár az emberek
viselnek göncöt, persze nyugatit
s bár rongy lett mind Párizs és Bécs között
ő mégis velük öltözteti tovább
a legmodernebb Csánkivá magát.

HOGY ÍGY NE JÁRJ TE IS

Néhány nyugodt arc s mennyi póz!
Képes arénán csinált fintorok
s a sok-sok mélabús s vagány bohóc
fölött mulatnak az olvasgatók.

De jól vigyázz, hogy így ne járj te is,
mert verseid között, képedre nézve,
nehogy rajtad tovább mulassanak
a portréd verseddel tetézve!

HÁROMÁGÚ CSILLAG

fekszik a halott kiterítve, vagy, ahol vagy, ahol lenned kell, a másik, a másik feled áll a Brummer előtt buszra várakozva, fölétornyosul az Európa Center rémséges skatulyája, tetején fordul rendre a Mercedes-csillag, kék neonjának pusztán egy körszelete érkezik látószögébe újra meg újra, és csak a csillag jobb alsó ágának hegye, abból következtetni sem lehetne a formára, de tudja, ha utcasaroknyival arrébb menne, megpillanthatná a teljes kört, a teljes csillagot benne, nem megy, a buszra vár, akár mások, egy ciklámenszínű kabát felől érdeklődő pillantásokat könyvelhetne el, nem könyveli, az a másik nem könyvelő, a rendőrautók sorát lesi, ontják magukból a rend zöld egyenruhás őreit, tüntetés készül: női hang zeng végig a Gedächtniskirche felől mikrofonon erősítve, a béke és a háború szavakat ügyeskedve különböző mondatokba, a másikban nincs igazán béke, a lelkében nincs, képtelen megbékélni a gondolattal, hogy éppen nem lehet melletted, amikor a halott kiterítve, megrezdül minden apróságra, mellkasa föltöltődik csillapíthatatlan remegéssel, tekintete kapkod ide, oda, a sárga busztáblán piros betűket fedez föl, rúzzsal írták, azonosíthatóan nőies írással: „azok a férfiak, akik az ágyamban vannak, legalább nincsenek az Öbölben", szellemesen szemérmetlen mondat, hivalkodásában keserűség pusztít, sosem mondanál ki ilyesfélét, akkor se, ha eszedbe jutna, a másik ezt nem fájlalja, mindössze megállapítja, miként az időről, hogy az nyomban fölfalja a havat, valahogy azonban kedvére való mondat, érzi az ízét, forgatja magában és persze képzelődik, ahogy szokott, milyen lehetett aki írta, fiatal volt, az biztos, de talán nem egészen romlatlan, annyira azonban aligha romlott, mint azok a lányok, akik az imént már megjelentek estéli posztjaikon a Ku'dammon, mennyit tréfálkoztatok, mikor a mostani halott ilyen lányok után kívánkozott, hogy nevetted, miként forszíroztad, ugyan mit kezdene velük, a másik meg csak nevetett magában, azokban a huncutra vénült szemekben akadt a magáéhoz hasonlatos mosolyra, amelyek most végképp lezárultak, ahogyan a nehezen összejött telefon közvetítette, hát, természetes, hogy ott kell lenned, ahol vagy, de a másik kissé szégyenkezik a távolság miatt, mellkasában a lehetetlenné vált együttérzés remeg hiteltelen makacssággal, és szánalom is épül belőle s kicsit arrébb egy koldusasszony szokott üldögélni, sötét haja, barna bőre mutatja, aligha erre a vidékre született, fia az ölében ül vagy éppen sétál körülötte, egyelőre nemigen gyanítja, mi történik vele, egyelőre csak efféle rendet ismer, a másik pedig, akiben most tetőz a részvét, átfuttatja ezt az emlékét is a remegésen, a javíthatatlan képzelődő tovább fejleszti a képet, beletaszigálja a titokkal telt jövőbe és átcsap rajta a keserűség; nem tudni, gondolt-e rá a távozni kényszerülő, aki már kiterítve fekszik, milyen világot kell elhagynia, de hát másik világról neki sem lehetett tudomása, nincs másik világ a kezed ügyében, miként nem volt neki, amit tudott, érzett, megsejtett, mind-mind ebben a világban volt jelen, ebben az ószeres zsákban — össze, vissza, egymásra hányva szeretet és gyűlölség, öröm és szenvedés, simogatás és ütés, könny és mosoly, egykedvűség és izgalom, szentség és kiátkozottság, menny és pokol, hideg és meleg, száraz és nedves, víz és föld és ég, fény és árnyak, és szintúgy összedobálva az idő, bizonytalan irányaival, sőt, kételyekkel töredezett létével és ugyan miért nem veszi észre ez a notórius képzelődő, hogy éppen az önzést és gyöngécske párját, az odaadást hagyta ki tetszetős fölsorolásából, hogy csak úgy képes továbbgondolni a koldusasszony fiának jövőjét is, hogy saját gyermekeire vetíti borzongásait, csak te tudod, mennyire benne sodródnak gyermekei, te ismered félelmetes rémképeit az aggodalomból, a szorongást, amiből jócskán akad megint abban a tarisznyában; csoda-e hát, ha a most leroskadt lábainál is ezt a terhet kutatja, te pedig, aki ott vagy, szintén erre a teherre gondolsz, keresve a megváltást a tőle való szabadulásban, mivel téged esetleg ilyesféle képes megnyugtatni, háborgásodat, tiltakozásodat csillapítani, míg a másik ócska luvnyák mégcsak nem is titkos üzeneteit fejti meg s talán még a rúzs márkáján is töpreng, amivel a szemérmetlenül szellemes jelszót fölfirkantották, s valami koldúsnőről hablatyol, ahelyett, hogy veled lenne, fogná a kezed, hiszen tudnia kell, mennyire vonz és taszít is egyszerre a belátthatatlan mélység: a legszerencsétlenebb magány, és akkor mégis inkább az a zsák, az a vállakat rogyasztó foltos tarisznya, amit ezúttal egy ember ismét letett, valaki, aki a maga sajátos módján szerény helyet fészkelt ki magának a szívedben, a másikéban nem különben, valaki, aki védtelen, mint valahányan, isa pur és homu... fekszik kiterítve a halott, nem hallja a mellette zokogásban fölocsúdó magányt, a legszerencsétlenebb magányt, amely a mélység fölé hajlít és szédülést okoz, s amelyben a legjámborabb lélek is folyvást önmagát siratja, az a másik látja arcodat, te látod a másik arcát, fátyolos tekintetek küzdik át magukat a távolságon, kérdések tolulnak föl az ajkakra, csacska értelmetlenségek, hol, hogyan, mikor, miért, olcsó képtelenségek, honnét, hová, mivel — a válasz reménytelen, nincs is szükség rá, megy minden tovább a maga útján, esténként följönnek a csillagok, rejtelmes létük fénylik a föld felé, rövidesen a tavasz is megérkezik, már jelentkeztek első pillanatai, bereked a hangosbeszélő a rengeteg békefölhívástól, a rendőrök unottan odébbállnak, a koldusasszony megfejthetetlen mesét motyog gyermekének, olyat, aminek nem is lesz soha megfejtése, a Mercedesjelkép fáradhatatlanul forog az első áramszünetig, Brummerék nyárira, őszire, télire alakítják tarka kirakatukat, a huszonkilences busz is megérkezik, a ciklámenkabátos nő pillantásai elülnek egy fölcsillanó szempárban, lehajolsz, a hideggé merevedett lábaktól fölveszed a zsákot, az a másik ugyancsak fölveszi és kissé fáradtabban, nehézkesebben cihelődve indulunk tovább, hiszen te én vagyok, az a másik én vagyok és — lám — én lettem egyszerre ő is, aki most fekszik éppen halottként kiterítve...

Fábián László
Berlin, 1991. február

SZABÓ Béla, Gy.

BORGHIDA István: Harcos müvészet. = Igaz Szó, 1973.7.sz. 133.p.

Szabó Béla pedig a szegények iránti megértést fejezte ki a Liber Miserorum metszeteiben. A kommunista Ernst Toller Dsida Jenő által fordított Fecskék könyve című poémájához is metszetsorozatot készített. *Gy.*

KULTÚRÁRÓL

FEBRUÁR

i és Társadalmi Havi Lap közös
z érdeklődők előtt, a szokott idő-
kjén, este fél nyolckor, a Kamara-

nyan repülnek a szponzorok, s
igyelik röptüket. A 2000 szerkesz-
özéjük, bár az sem igaz, hogy tel-
egy állami megbízatású kurató-
óink között tudhatjuk a *Soros*
ovin Kft-t. Kisebb támogatást is
láttunk a kanadai *The Idler* (A he-
lvasó fizetett hirdetéssel csinált

bodi útban 1 hold zártkerti szántóterület részletekben is eladó. Érdeklődni Kiskunhalas, Kossuth u. 52. 2283

TANYA köves út és buszmegálló mellett 1600 négyszögöl szőlő, veteményes területtel, gazdasági épületekkel eladó. Villany van. Kisszállás, II. ker. 81. 2284

KISKUNHALASON a Vácibolthoz közel eladó 1344 négyszögöl zártkerti veteményes. Érdeklődni Bathyány u. 40. 2287

3 SZOBÁS, komfortos, kertes családi ház és 700 négyszögöl szőlő-gyümölcsös eladó. Érdeklődni Kiskunhalas, Gózon u. 9. sz. 2288

KERTES családi ház eladó. Kiskunhalas, Hámán Kató u. 26. Érdeklődni 33. sz. alatt, naponta 16 órától. Pozsár. 2297

KERTES családi ház eladó. Kiskunhalas, Fazekas G. u. 87. 2307

KISKUNHALAS, Szabadkai u. 16. sz. alatti félkomfortos kertes családi ház eladó. Kisebb házat beszámítok. 2308

HÁROMSZOBÁS, összkomfortos, kétszintes gázfűtéses családi ház garázzsal, melléképülettel, kis kerttel, sürgősen eladó. Kiskunhalas, Dénes M. u. 21. Érdeklődni 17 óra után. 2314

KERTES családi ház eladó. Kiskunhalas, Tompa u. 10. Érdeklődni Rezeda u. 1. sz. alatt, 16 óra után. 2321

ÁLLATTARTÁSRA alkalmas tanya 1 hold területtel, 400 négyszögöl fiatal szőlővel, sok gyümölcsfával eladó. Zsana, I. ker. 8. sz. (10-es dűlőben). Érdeklődni a helyszínen, id. Modok Jánosnál. 2323

KISKUNHALAS, Mártírok útja 27/a. alatti kétszobás **lakóház** eladó. Laktanyával szemben. 2324

FÉL ház eladó. Kiskunhalas, Bán Tibor tér 1. Székely utca végén. Csere is érdekel. 2330

KÉTSZOBÁS, központi fűtéses házrész eladó. Kiskunhalas, Zalán u. 14. 2331

KERTES családi ház eladó. Kiskunhalas, Tuba u. 14. Érdeklődni 17—18 óráig. Gáz bekötthető. Ugyanitt 1000 literes olajtartály eladó. 2341

KERTES családi ház eladó. Kiskunhalas, Temető u. 1. 2345

ELADÓ azonnal beköltözhető családi ház. Kiskunhalas, Fecske u. 2. 2351

2279

ZE-S Lada Combi, friss műszakival eladó. Kiskunhalas, Székely u. 20. 2280

ÚJSZERŰ állapotban levő Wartburg ülésgarnitúra eladó. Érdeklődni 17 óra után. Kiskunhalas, Killián Gy. u. 43. sz. 2285

RENDSZÁM nélküli üzemképes Skoda Octávia eladó. Kiskunhalas, Gózon u. 9. 2289

TJ-S, 1500-as Moszkvics, 1984-ig érvényes műszakival eladó. Érdeklődni Bócsa, Rákóczi u. 36. Flaisz János. 2299

ÖSSZKERÉK-MEGHAJTÁSÚ Multicar-motoros háztáji kocsi eladó. Kiskunmajsa, Április 4. u. 7. Bera János. 2302

PG rendszámú garázsban tartott Skoda 120 L igényesnek eladó. Kiskőrös, József A. u. 69. Érdeklődni 18 óra után. Tel.: 407. 2309

JÓ állapotban levő ZD-s, fehér, tolótetős Wartburg de Luxe 1985-ig érvényes műszakival sürgősen eladó. Kiskunhalas, Killián Gy. u. 15. 2310

JÓ állapotban levő tolótetős Wartburg de Luxe eladó. Kecel, Bajcsy-Zs. u. 1/a. 2312

PB-s Trabant sürgősen eladó. Vőneki Ferenc Kiskunmajsa, Tajó 203. (Hatöles út mellett.) 2315

UL-ES, garázsban tartott Dacia megkímélt állapotban eladó. Kiskunhalas, Bercsényi u. 20. I. em. 4. Érdeklődni 18 óra után. 2318

ZT-S Wartburg Combi sürgősen eladó. Kiskunhalas, Kuruc vitézek tere 14. III. em. 102. 2326

JÓ állapotban levő UO-s S 100-as Skoda olcsón eladó. Kiskunhalas, Bán Tibor tér 1. Székely utca végén. 2329

RS—09-ES kéthengeres traktor tartozékokkal, vizsgáztatva eladó. Vincze Sándor Kiskunmajsa, Tajó 60. 2332

UE—28-AS vizsgáztatva és ZP-s 1500-as Moszkvics eladó. Kecel, Újszőlő u. 4. sz. 2333

PG-S, 1500-as Moszkvics eladó. Kiskunhalas, Kalap u. 2. 2335

UTÁNFUTÓ, libaszállító ketreccel együtt eladó. Kiskunhalas, Alsótelep 12/a. Zsebedics. 2336

DUTRA jó állapotban eladó. Kiskunhalas, Kosár u. 4. Érdeklődni 17 óra után, szombat, vasárnap egész nap. 2338

412-ES Moszkvics alkatrészenként vagy egyben. 7 ezer Ft-ért eladó. Kiskunmajsa, Ötfa 198. 2339

VITRINES bárszekrény eladó. Kiskunhalas, Vihar u. 1. Huszárné. 2354

FŰRÉSZPOROS cserépkályha eladó. Kiskunhalas, Vihar u. 12. 2356

TÖRZSKÖNYVEZETT kétéves komondor szuka és bernáthegyi kiskutyák eladók. háromhónaposak. Vásárhely, Klauzál u. 55. 2069

ÁLLANDÓAN kaphatók méretre fűrészelt gerendák, horogfák, deszka, léc, parketta, tégla egyéb bontási anyagok. Baja, Szabadság út 126. 5348

RÉGI pénzgyűjtemény, zsebórák, lexikonok, könyvek eladók. Kiskőrös, Kossuth u. 1. sz. (Alkatrészbolt udvarában.) 2191

ÉPÍTŐK figyelem! Bontásból származó nagyméretű tégla, minden méretű építő faanyag, egyéb bontási anyagok eladók. Bácsalmás, Lenin u. 33. 2293

ÉPÍTŐK figyelem! Bontásból származó kis- és nagyméretű tégla, minden méretű építő faanyag, parketta, olajtüzelésű fürdőszoba-bojler, egyéb bontási anyagok eladó. Kiskunhalas, Kossuth u. 32. és Széchenyi u. 12. **Érdeklődni szombat, vasárnap is.** 2294

Vegyes

TŐKÉVEL rendelkező fiatal nőt keresek induló üzlethez közreműködéssel. Levelet „Büfé" jeligére kérek a kiskunhalasi hirdetőbe, Magyar u. 2. 2224

MENYASSZONYI ruhák, fejdíszek kölcsönzése. Kiskunhalas, Bem u. 2. I. em. 2. Királyné (10 emeletes.) 2092

ELVESZETT a Petőfi Mgtsz Jánoshalma MNB 256—52 549 feliratú bélyegző. Használata 1982. szeptember 30-tól érvénytelen. 2101

BAJÁN külön bejáratú albérleti szobát keresünk, lehetőleg a belvárosban. „Október 15-től" jeligére a bajai hirdetőbe válaszoljanak. 1623

MAGTÁRAT, nagyobb padlást bérelnék terménytárolásra. Cím: Kiskunhalas, Pf. 124. 2296

FIATAL gyermektelen házaspár részére üres szoba, konyhás lakás kiadó. Kiskunhalas, Kisfaludy u. 50. 2303

21 ÉVES, 186 szakmunkás társaság hiány megismerkedne céljából csinos veleket „Várla kérem a kisku detőbe, Magya alá.

EZÚTON keres rű szerény, de gazdag, lehetőle álló 45—50 év k 170 cm magas retségét kölcsör tia esetén háza ból, aki otthonába jönne. Anyagiak nem érdekelnek. Árvák előnyben. Leveleket „Üzdeni és reméln" jeligére kérem a kiskunhalasi hirdetőbe, Magyar u. 2. sz. 2311

42 ÉVES, 162 cm magas, közepes megjelenésű adminisztratív munkakörben dolgozó, jelentős anyagiakkal rendelkező nő, megismerkedne házasság céljából intelligens férfival. Leveleket „Napraforgó" jeligére kérem a kiskunhalasi hirdetőbe, Magyar u. 2. 2322

LAKÁSSAL rendelkező 38 éves, 158 cm magas, barna, üzemben dolgozó elvált asszony, két gyermekkel, ismeretség hiányában ezúton keresi korban hozzáillő, jó megjelenésű, káros szenvedélytől mentes férfi ismeretségét, kölcsönös szimpátia esetén házasság céljából. Leveleket „Őszi napsugár" jeligére kérem a kiskunhalasi hirdetőbe. 2325

KIZÁRÓLAG házasság céljából megismerkednék karcsú elvált, vagy özvegyasszonnyal, 35—40 éves korig. Egy-két gyermek nem akadály. 46 éves, 172 cm magas több éve elvált férfi vagyok. Kocsim van, de lakás szükséges. Fényképes leveleket kérek „Őszi találkozás" jeligére a kiskunhalasi hirdetőbe, Magyar u. 2. sz. 2343

175 CM magas, 31 éves, érettségizett, mindenre igényes, elvált asszony vagyok, rendezett anyagiakkal. Megismerkednék házasság céljából művelt, intelligens férfival 45 éves korig. Lakással rendelkezők előnyben. Csak fényképes levelet kérek „Rózsa" jeligére a kiskunhalasi hirdetőbe, Magyar u. 2. sz. alá. 2353

Eredményesen hirdethet lapunkban!

közé

az ország 19 D

Most ismét érdemes benézi

DOMUS

A TISZAKÉCS
1983. JANUÁR 1-TŐL 19
TERJEDŐ ID

szerződéses ü
átad

Tiszakécskén üzemelő

8. sz. Élelmiszer—háztartási
Pereghalom, 105. sz.
9. sz. Élelmiszer—háztartási
Sárhalom, 199. sz.
202. sz. Italbolt
Ady E. u. 48. sz.
Tiszai Strandvendéglő
Vadász u. 5. sz.

BOLTJ

A pályázatokat 1982. novembe
tani az ÁFÉSZ központjában.
A versenytárgyalást 1982. nove
az ÁFÉSZ tanácstermében, Tisz
A pályázati feltételekről felvil
velője ad.

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
52
PETŐFI NÉPE
1982 OKT 6

SZERETEM EZT A NAGYON VÁLTOZATOS TÁJAT

Egy nap Gy. Szabó Bélával Szankon

Nagy ritkán ünnepi örömöket is tartogat az élet. Váratlan találkozásokat rég nem látott ismerősökkel, szülőföldünk távol élő barátaival.

Térdig gázolva szittyóban, tücsökrajban a község „fogadott fiával", az erdélyi illetőségű Gy. Szabó Bélával, s Szank hivatott vezetőivel — Vágó György téeszelnökkel, Zaka László tanácselnökkel, a „legszankibb szanki" Csepregi Imrével és a házigazda Falk családdal — otthonos érzéssel járjuk a háborítatlan buckás vidéket. A csaknem fél évszázaddal korábbi barangolásokat felidéző sétánk során egy-egy szamárkenyér, kutyatej, boróka- és galagonyabokor megannyi feltételes megállóhely: az emlékek bővízű forrása.

● Szeptember

Megkeressük a helyet, ahol igazi kémnek nézték az egykori rajzmappás kóborlót, később a községben készült tusrajzok modelljeit kutatjuk: Bacsó kovács műhelyét, a' faluszéli nádtetős házakat — többnyire hiába. Lebontották, átépítették ezeket az épületeket. A gyermekarcok azonban mintha ismerősök lennének... A régen megörökített „nyűtt ruhás leánykák és legénykék" minden valószínűség szerinti leszármazottai azonban már jólöltözöttek és egészségesek — nyugtázza az idős festőművész. Gy. Szabó Bélát szenvedélyesen érdekli minden, ami Szankon és környékén történt az elmúlt ötven évben, s velünk együtt örül a nyomorúság végérvényes számüzetésén. A Kolumbiát, Kínát, Mexikót megjárt világhírű művész szanki kötődése megtisztelő az itt élők számára, a ragaszkodás okaira mégis kíváncsiak vagyunk.

— A Barangolókönyv szerzője szinte az egész világot bejárta már, Szankra mégis mindig szívesen vissza-visszatér, sőt, ahogyan számunkra jólesően fogalmaz: hazajön. Mi az oka ennek a vonzalomnak?

— Megszerettem ezt a nagyon változatos tájat. Annak idején, 1936-ban, amikor Esze Tamás, a község akkori református lelkésze ide meghívott, nem ismert. Annyit tudott, hogy kolozsvári illetőségű vagyok, s azt mondta, kíváncsi, hogy egy hegyek között felnőtt művészember mit lát meg ebből a világból. Roppant változatosnak találtam. Őszi délután volt, amikor először kimentem a vadvizek mellé, a homokbuckák most is bejárt vidékére. A változatos növényzet rendkívül megkapott. Borókafenyő futóhomokon! Nálunk a borókafenyő csak bizonyos magasságon felül él meg, s amikor az Erdélyi Helikon számára ezt egy cikkben megírtam, sokan nem hitték el, hogy ez a növény létezik ezen a tájon. Nagyon jólesett ezt az óriási eget érezni magam felett. Mindezek az élmények hozzásegítettek, hogy sok színes képet készítsek itt, erről a nagyon színes világról. Fametszeteket is csináltam, a Barangolókönyv Puszta fejezetének élményei innen fakadnak Szank környékéről. Az itt megismert, megrajzolt nagyon szívélyes szegény emberek révén lehetetlen volt meg nem szeretni ezt a világot. Innen ered nosztalgikus szeretetem Szank és környéke iránt.

● Gy. Szabó Béla.

Meglepő, hogy milyen gyorsan végére érünk a napnak, az órák ilyenkor bőszülten kergetik egymást. Gy. Szabó Béla is nehezen búcsúzik, kilométernyi távolságból is integet az autóból. Az út mellett állva úgy érezzük, mintha az árvaság percei szakadnának ránk. Magamban Kováts Iván lírai szavait idézgetem: „... az ember sikerrel túljárt a futóhomok és a vadvíz eszén, a terméketlen homok alól feltört a gáz, és az olaj — de azért ma is úgy hiszem, hogy Szank mindig futásra kész homokbuckái közül Gy. Szabó Béla is megkötött nem egyet művészetének varázsigéivel a pasztelleken."

Kozma Huba

Köz
ol
hogy
számá

HI
MELLÉKLETET

adtunk ki.
Az apróhirdetések a mellékletben kerültek közlésre.

Kőműves, üveges szakmun
valamint kubikos –
szállás biztosításáva

Bizalomkeltő munkal
jelentkezé

JELENTKE
Debrecen, Simonffy u.

Nyári szünidőre 16. évet betöltött fiúkat fizikai munkára, továbbá villanyszerelő, víz-, gázszerelő, vasesztergályos, tmk-lakatos szerszámgép javításához CO-hegesztő szakmunkásokat, a fenti szakmákba betanított munkásokat, excenter présgép kezeléséhez betanított munkást és villástargoncavezetőt felvesz a MOTCTERRA Gépipari Szövetkezet, Debrecen, Rigó u. 27—29.

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat Házgyára felvételre keres villanyszerelő, vasbetonszerelő, lakatos, hegesztő, autószerelő, csőszerelő szakmunkásokat. Munkásszállás, főétkezés biztosítva. Jelentkezés a házgyárban, Balmazújvárosi út 10.

A kabai Vörös Csillag debreceni építőrészlege felvesz: vízvezeték-szerelőt, villanyszerelő szakmunkásokat, ácsokat, kubikosokat vagy betonozókat, segédmunkásokat, asztalosokat, debreceni munkahelyre. Jelentkezés: Debrecen, Faiskola u. 34.

A KEMIKÁL Építési Műgyantagyár alkalmazástechnikai laboratóriuma építővegyianyagipari alkalmazástechnikai munkára lehetőleg vegyipari technikumi vagy szakmunkás-képesítéssel rendelkező szakembert keres felvételre. Címünk: Debrecen, Monostorpályi út 5.

Eljárót, takarítónőt állandó munkára azonnal felveszünk. Vetőmag Vállalat központja, Debrecen, Vörös Hadsereg útja 54. I. em.

A Kelet-magyarországi Rövidáru- és Kötöttáru Nagykereskedelmi Vállalat azonnali belépéssel felvesz üzemgazdászt, gépkönyvelőt, gyors- és gépírót és adminisztratív dolgozókat. Jelentkezés: Debrecen, Rigó u. 1., a főkönyvelőnél.

Közmű- és Mélyépítő Vállalat, Debrecen, Rózsahegyi u. 4. sz. felvesz: ács, kőműves, vasbetonszerelő, hegesztő szakmunkásokat, kubikosokat és segédmunkásokat.

A DMVSC felvételre keres Oláh Gábor utcai létesítményére gépkezelő szakmunkást és pályamunkásokat — nyugdíjast is. Jelentkezés: Debrecen, Oláh Gábor u. 5.

Szociális intézmény épületgépészeti anyagismeretekkel rendelkező nyugdíjas anyagbeszerzőt meghatározott időre felvesz. Jelentkezés: Debrecen, Pallagi út 9.

Meghatározott időre alkalmazunk fiatal építőipari kalkulátort, valamint közgazdasági szakközépiskolát végzett dolgozót. Beruházási Vállalat Debrecen, Mester u. 1.

Nyugdíjas nőt 4 órás munkakörbe takarító-eljáróként felveszünk. „Azonnal 149 600" jeligére a Magyar Hirdetőbe kérjük.

A Merkur Személygépkocsi-értékesítő Vállalat debreceni üzemegysége azonnali belépéssel felvesz tmk-üzemi gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt, továbbá gépírni tudó, lehetőleg közgazdasági szakközépiskolai végzettséggel rendelkező adminisztrátorokat, szerződéssel.

Érettségizett és 8. általános iskolát végzett fiúkat és lányokat élelmiszerosztályunkra gyakornoknak felveszünk. Debrecen Szövetkezeti Áruház Vállalat, Csapó u. 28—32. Jelentkezés a személyzeti vezetőnél.

Vizsgázott fűtőt, segédmunkást, konyhai segédmunkást, villanyszerelő vagy kőműves szakmunkást keresünk felvételre, OKISZ-üdülő, Hajdúszoboszló.

A Hajdú-Bihar megyei Moziüzemi Vállalat azonnali belépéssel felvesz egy fő gyakorlattal rendelkező rádió-, tv-szerelőt és elektroműszerészt. Jelentkezés a vállalat műszaki osztályán, Debrecen, Petőfi tér 10.

Adminisztratív munkakörbe nyugdíjas dolgozót alkalmazunk, napi 4 órás elfoglaltsággal. Jelentkezés: az Ispotály utcai napközis óvoda vezetőjénél.

A H.-B. m.-i Vegyesipari Vállalat püspökladányi gombüzeme felvételre keres mechanikai műszerész, vagy lakatos szakmunkást és kétműszakos munkakörbe betanított munkára női munkaerőt. Jelentkezni lehet Püspökladány, Kolozsvári utca 2. szám, üzemvezetőnél.

Kőműves, hidegburkoló, festőmázoló, bádogos, szerkezetlakatos, gumijavító, karbantartó asztalos, villanyszerelő szakmunkásokat — brigádokat is — villanyszerelő, lakatos és építőipari segédmunkásokat, gépkocsivezetőket, rakodókat, híradástechnikai anyagismerettel anyagbeszerző raktárost, részlegraktárost, építőipari teljesítményelszámolót, irattár- és nyomtatványkezelőt, szállításvezetőt gyakorlattal az előírt végzettséggel alkalmazunk. Jelentkezés: Lakáskarbantartó és Villamosipari Szövetkezet (LAKVISZ) Debrecen, Vágóhíd u. 3. sz.

Hajdúböszörményi tanüzemünkbe szakoktatót alkalmazunk. Feltétel: legalább mezőgazdasági szakközépiskolai képesítés és 5 éves baromfitenyésztői szakmai jártasság. Feladat: szakmunkástanulók gyakorlati képzése. Oktatásban jártas, helyi, illetve közel lakók előnyben. Fizetés a pedagógus bérrendelkezés alapján 3000—3500 Ft alapbér között. A pályázat benyújtásának határideje (önéletrajz mellékelésével) 1981. július 20. Cím: Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet, Berettyóújfalu, Mátyás u. 7.

EXPRESSZ

Eladó egyszobás, összkomfortos, gázfűtéses házrész. Érdeklődni 17 óra után. Varga u. 26. szám.

Kétszobás, beköltözhető házrész eladó. Salétrom u. Érdeklődni: Domb u. 16. szám.

Elcserélem budapesti, XIV. kerületi, kétszobás, komfortos, magasföldszinti, tanácsi lakásomat debreceni 1 vagy 2 szobás öröklakásra. Válaszokat „Zugló" jeligére a kiadóba.

Budapesti lakásra cserélem debreceni kétszobás, összkomfortos tanácsi és másfél szobás, hitelmentes szövetkezeti lakásomat. „Külön is cserélhető" jeligére a kiadóba.

Átadás előtt álló másfél szobás szövetkezeti lakást vennék, vagy 240 000 Ft-ig +OTP-átvállalással lakásmegolást keresek. Debrecen, Doberdó u. 20.

Szétköltözők! Elcseréljük két és fél szobás, valamint Ibolya utcai, tizedik emeleti garzon tanácsi lakásokat három+két fél szobásra. Hortobágy u. 1. VI. em. 41.

Eladó vagy elcseréljük Karám utcai, kis kertes házunkat tanácsi lakásra. Érdeklődni: Szegedi Gergely utca 18/A, délután 17 órától.

Elcserélem első emeleti, egyszobás, összkomfortos, erkélyes lakásomat hasonló tanácsira. „Fehér rózsa" jeligére a kiadóba.

Különálló szoba-konyha kiadó. Vőfély u. 15.

Egy kéttűágyas Neumann kötőgép eladó. Nagy Gyuláné, Apafi u. 10. I. 2.

750-es Zastawa eladó. Budai Nagy Antal u. 114.

Júliusra, augusztusra történelem korrepetálót keresek. „Negyedikes" jeligére a kiadóba.

Jó állapotban levő 5 éves S—100-as Skoda eladó. Érdeklődni 17 óra után: Kincseshegy u. 35.

Szekrény olcsón eladó. Géressy u. 15/2.

NDK sötétkék-bordó mélykocsi, román sportkocsi olcsón eladó. Debrecen, Hajdú János u. 2. 3. em. 24.

Eladó iker mélykocsi és csikószék olcsón. Debrecen, Domokos Lajos u. 3. VIII. 35.

Betonoszlop olcsón eladó. Knézich u. 51., Erdei Ferenc utcából nyílik.

Korrepetálót keresek VI. osztályos orosz- és matematika-pótvizsga felkészítésére. „Diák" jeligére a kiadóba.

Garázs lelépésre átadó. „Böszörményi út" jeligére a kiadóba.

Gáztűzhely palackkal, jó állapotú Babetta eladó. Erdei F. u. 20.

A

KEMIKÁL

Építőanyag-ipari Vállalat termékajánlata:

PLANOROC

ALJZATKIEGYENLÍTŐ

BREPLASTA^{R}

BELSŐ FELÜLETI GLETTANYAG

VLIESIN^{R}

HOMLOKZATFESTÉK

A termékekkel kapcsolatban további információt ad: a

KEMIKÁL MARKETINGOSZTÁLYA

Budapest VII., Kazinczy u. 10. Telefon: 221-066.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
1981 JUL .1

1021

GY. SZABÓ BÉLA

Gy. Szabó Béla: Balatoni táj, 1966.

A HETVENÖT ÉVES GY. SZABÓ BÉLA

Megjelent Murádin Jenő monográfiája

Gy. Szabó Béla, a kolozsvári festőművész, akit elsősorban fametszetei emeltek világhírűvé, a múlt év augusztusában töltötte be 75. életévét. Murádin Jenő könyvének erre az ünnepi alkalomra kellett volna megjelennie, de csak ez év elején került az olvasók kezébe. (Úgy látszik, másutt is van nyomdai csúszás.) A szép kiállítású könyvet a bukaresti Kriterion Kiadó adta ki abban az erdélyi művészekről, művészeti életről szóló sorozatban, amelyben a szerző két előbbi munkáját is megjelent, amelyek közül „A Bárabás Miklós Céh"-ről szóló látszik jelentősebbnek.

Ebben a művében Murádin a témául választott művész születésének háromnegyed és művészi tevékenységének fél évszázados fordulója alkalmából az életrajz Ariadne-fonalát követve járja végig Gy. Szabó Béla munkásságának labirintusát. Mert labirintus ez az élet, nem azért, mintha zegzugos lenne, hanem mert olyan gazdag, szerteágazó, mégis jól konstruált, mint ama mondabeli palota.

Gazdag, igen, mert ha csak a művész alkotó tevékenységének a könyvből kiderülő számszerű adatait tekintjük is, a mester 75. évére mintegy 15 000 önálló rajzot, 1260 fametszetet, a tenyérnyi méretűektől a méteres nagyságúig, s több száz pasztellt és olajfestményt készített. S ezek a számok a maradandó alkotásokat jelzik. Művei „töredék"-ként pedig 11 fametszetes, rajzos könyve, albuma látott napvilágot többnyire az ő szövegkíséretével (próza és vers), amelyek kiemelkedő írástudását is tanúsítják.

S ha már a számoknál tartunk, ami egy ilyen életcsúcsot jelentő fordulónál csak a számbavétel alkalmának felhasználását jelzi, művészünknek eddig 125 egyéni kiállítása volt, melyek sorában magyarországi, romániai városok, faluk mellett közeli és távoli országok nagyvárosai szerepelnek, mint Moszkva, Peking, Brüsszel, Bécs, Mexikóváros, Hannover, Cali (Columbia), nem szólva a hazai és külföldi csoportkiállításokon való sűrű részvételéről.

Mindez nemcsak a művész kimeríthetetlen alkotóerejét mutatja — ő az az ember, aki nem csinál semmit, csak dolgozik —, de az alkotások olyan sorának létrehozását is, melyek révén mesterük, különösen a fametszet terén eljutott az elérhető legnagyobb magasságig. A véső és a fa egyszerű eszközeivel, a fekete, fehér foltjaival, vonalaival a természet, a világ minden jelenségét ki tudja fejezni a maga végtelen gazdagságában, árnyaltságában, hozzáadva saját érzéseit is, a gyönyörködő, gondolkodó ember líráját. Igen líráját! Hiszen Gy. Szabó művészetének méltatói szinte kivétel nélkül hangsúlyozzák, hogy képein nemcsak a jelenségek, tájak, emberek éles szemű megfigyelője, alkotó erejű megjelenítője ölt testet, aki eszközeit tökéletesen képes azok finomságaihoz, rezdüléseihez alkalmazni, de a gyönyörködő, együttérző művész halk lírája is ott lebeg, mint a jó versben a sorok muzsikája.

S milyen gazdag ez a világ! Az erdélyi, magyarországi tájaktól, városoktól, emberektől Bukaresten, Moszkván, Belgiumon át Kínáig, Mexikóig hullámzik, megörökítve a látnivalók kifogyhatatlan változatait, erdőket, pusztákat, tengert, patakot, hegyeket, a természet számbavehetetlen rezdüléseiig, a vizek végtelen finomságú, ezerárnyalatú játékáig, az évszakok megújuló csodáitól az eső, a hó, a köd mindent átformáló varázslataig s az emberi tevékenység, az ember mindig új ámulásra késztető változatáig...

Ha csak műveinek tartalmát néznénk is, Gy. Szabónak korunk, életünk egyik legnagyobb krónikását, világunk egyik bűvös erejű megörökítőjét kellene látnunk. Ha pedig mindezt egybevesszük, amire a kezünkben levő könyv alapján aránylag könnyű lehetőségünk van, előttünk áll a 75 éves művész teljes embersége, alkotói gazdagsága, ami valódi reneszánsz embert formáz, pláne ha hozzávesszük a mester mérnöki oklevelét, matematikai képességeit s írni tudását, amelynek, mint jeleztük, szintén sok formában adta tanújelét.

Murádin könyve mindezt hozzáértően, gazdag anyagfeltárással, hitelesen ábrázolja az alkotó műveinek, a róluk szóló irodalomnak átfogó ismeretével (amit ez irodalomnak pontos regisztrálása is tanúsít), a művésszel való beszélgetések, annak vallomásai, írásai alapján, de saját meggyőző hozzáértő véleményét, állásfoglalását sem mellőzve, árnyalt, fordulatos, irodalmi szintű megfogalmazásban. A könyv értékét, hitelét fokozza a gondosan megválogatott szöveg közti s mellékletként közölt illusztrációk sora.

Tóth Béla

PEST MEGYEI HIRLAP
1982 MÁR. 2
MHSZ SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI Hírlap

sztés Sződön

fogott szökött róka

y miről beszélget két kutya-látszólag könnyű a válasz: a kab László és Udvardy Jenő, vetkezet két fiatal szakembe-zös hobbijuk mellett más té-t baráti találkozásaik során. éészben tarthatnának például odalmat tanulmányozva arra ogy a sarki róka és a hibrid-könnyen megoldható, s a be-s nyereséghez is juttatná a

olt. A váratlan események el-erülésére úgy döntöttek, hogy indössze ötven *kékrókát* és tven *Elka-görényt* hoznak be, ezeket kísérleti településükön artják majd. Így a helyszínen yőződhettek meg az állatok lkalmazkodóképességéről, a ülföldi partnertől kapott tech-ológia használhatóságáról, s em utolsósorban arról, hogy ikerül-e hozzáértő, lelkiisme-etes szakembergárdát kialakí-ani az önként jelentkezőkből.

Az aggodalmak nem bizo-nyultak alaptalannak, de az dő igazolta, hogy a sződiek nem választottak rosszul.

Szerződés tíz évre

Közben, az elmúlt esztendő tavaszán kedvező árajánlatot kaptak a téeszbeliek egy nor-vég cégtől. A tárgyalások ered-ményeként áprilisban újabb száz darab hibridgörény érke-zett Sződre.

— Nagy várakozással tekin-tettünk a tenyészszezon elé — folytatja dr. Jakab László. — A rókák évente egyszer, a görények kétszer ellenek, ezért na-gyon fontos, hogy egy-egy al-kalommal mekkora szaporula-tot sikerül felnevelnünk. A ta-valyi eredményeken mi is meglepődtünk: az elválasztási átlag rókánál öt, görénynél pedig hét volt, amit, ha össze-hasonlítunk egy 40—50 éve működő norvég telep átlagával, mindenképpen jónak mondha-tó, hiszen ott egy-egy anyaró-kától hat, görénynél viszont a két ellésből összesen 12—14 egyedet sikerül felnevelni.

Az 1981-es év tehát a *tapasztalatszerzés esztendeje* volt. A rendkívül sok gyakor-lati és elméleti ismeret birto-kában ma már módosultak az eredeti elképzelések, s a szak-emberek fejében *merészebb tervek* is megfogalmazódnak. Szeptemberben ugyanis Norvé-giából vásároltak még három-száz darab rókát, s tíz évre szóló együttműködési szerző-

helyünk is volt, meg kedvünk is, aláírtuk a szerződést.

Udvardy Jenő ágazatvezető-vel a rókatelepen, a ketrecso-rok között találkozunk.

— Rövidesen kezdődik a pár-zási időszak, most tenyésztési elképzeléseinknek megfelelően csoportosítjuk az állatokat — mondja. — Egy kanra négy anya jut.

Miközben beszélgetünk, moz-golódás támad az egyik ket-recnél: kiszökött az egyik *apajelölt* róka. *Többen* is a nyomába erednek, míg végül sikerül megfogni, azaz egy horgász merítőhálóval „meg-szákolni" az engedetlen állat.

Kollár Mihály gondozó a kezét mutatja:

— A rókát a farkánál kell megfogni. Elég egy rossz mozdulat, s máris harapnak a bestiák. Pedig én már itt va-gyok kezdettől, de még velem is előfordul ilyen baleset. Per-sze, nem mindegyik vad, van-nak közöttük szelídebbek is, ezek a kedvenceim. Itt van például ez a kan, én csak Tün-dérnek szólítom. Nézze csak meg: az egyik szeme zöld, a másik meg barna.

Együtt a háztájival

A téeszbeliek úgy gondolták, a görények tenyésztésébe eset-leg bevonhatják a háztáji gaz-daságokat is. Vállalkozók akadtak bőven, s eddig mint-egy 200 darabot adtak ki öt te-nyésztőnek. A prémeket visz-szavásárolja tőlük a gazdaság, s úgy számolják, állatonként egy-két ezer forint haszna is lehet a gazdának. Tervezik, hogy a kört szélesítve, egyre több embert vonnak be a gö-rények tenyésztésébe. Az idei elképzelések között már 1 ezer 500 állat kihelyezése szerepel. Végleges megoldásként azt tartanák jónak, ha a téesz te-lepén *csak* tenyészállatokat ne-velnének, a kisgazdaságokban pedig a prémtermelés folyna.

A szemfüles sződi szakem-berek tehát nem választottak rosszul. A prémes állatok évente mintegy 450 tonna vá-góhídi és egyéb húshulladékot esznek meg, s megfelelő gon-dozás mellett tisztes hasznot hoznak. Sződön arra *számíta-nak*, hogy az ágazat fejlődése után esztendőnként mintegy 500 ezer dollár lesz az árbe-

Nagyüzem a

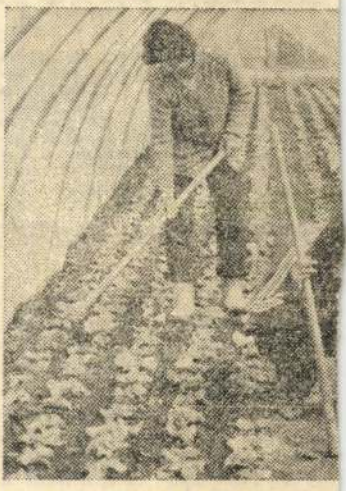

Ha a szántóföldön nem is, dődött az igazi nagyüzem. Pest nőnek a palánták, azok is, ame az idő jobbulásával a földekre szemet gyönyörködtető primőrá üzletekben. Nemcsak a gazdasá alatt is szorgoskodnak a lányo més érdekében.

Rugalmas

Brigádvezetők a munkavers

A szocialista brigádvezetők és néhány ágazati szakszerve-zet képviselői kedden, a SZOT székházában újságírókkal ta-lálkoztak és ismertették a munkaverseny-mozgalomban elért eredményeiket, összegez-ték tapasztalataikat.

Valamennyien elmondták, hogy a szocialista munkaver-seny módszerei változóban vanak, az évtizedek óta meg-szokott, egész évre szóló fel-ajánlásokat

a piaci viszonyokhoz iga-zodó termelés és a brigád-vállalások rugalmasabb összhangja váltja fel.

Ez fokozottan megköveteli a vállalati vezetők és a kollek-tívák szoros együttműködését, a folyamatos tájékoztatást a vállalat mindenkori feladatai-ról, a közvetlen eszmecserét arról, hogy egy-egy brigád hogyan segíthetné még job-

Gy. Szabó Béla

1021

Pest Megyei Hírlap

KIÁLLÍTÓTERMEKBŐL

Emberléptékű művek alkotói

A Gy. Szabó Béla életművét idéző tárlat március végéig tekinthető meg a Várban. Bada Márta festményei a gödöllői művelődési központban március 17-ig, Kerepestarcsán, a Szilasmenti Tsz kultúrtermében április 5. és 17. között láthatók Gálócsy Edit keramikus alkotásai a váci Madách Imre Művelődési Központban várják vendégeiket április 5-ig.

A stílus tisztasága

Gy. Szabó Béla tárlata, amely a nemzetközileg elismert erdélyi grafikusművész munkásságának keresztmetszetét mutatja be, több szempontból is figyelemre méltó. Elsősorban azért, mert *kivételes* fametsző technikáját a stílus világosságával és tisztaságával *egyéni* fogalmazássá fejlesztette. Az sem lényegtelen, hogy mindez sosem válik üres bravúrrá, *mindig élményt, áhítatot, megrendülést hordoz.* Tartalmazza egyúttal az élet teljességét, hiszen már a teljesítmény mennyisége is imponáló, amely régen túl van az *ezredik* metszeten. Mindez azonban nemcsak szám, sokkal inkább teljesség és minőség. Témáit fürdő bivalyoktól, kolozsvári gyertyánligetektől, Csicsó váráról Csokonai, Apáczai Csere János, Kőrösi Csoma Sándor szellemi környezetéből merítette, de feltárta önmagának *a kínai, mexikói, columbiai* emlékeket is, betekintett Dante purgatóriumába, járt és képekkel őrizte meg *Szigligetet*, a *fonyódi* partot.

A föld, a világ határai között a múlt mélységei felett mozog képzelete. Érdeklődési körének tágasságára jellemző hogy egyszerre érinti az évszakok leveleit, madarait, gyereket szitakötővel és János Jelenéseinek könyvét, kedves mókusokat és Madách Imrét, az élet megannyi apróságát és szellemi égtájakat. Figyeli, értelmezi, mértékkel átalakítja a természet ritmusát, mert a valóság hűséges leírását és a

Gy. Szabó Béla: Dózsa, 1944.

kép szükségletét egyaránt fontosnak tartja.

Örvénylő színek ritmusa

Bár évek óta köztudott *tehetsége*, eredeti világot bemutató kiállítása most mégis érzelmeket felkavaró *meglepetás*. Előttünk áll egy ember, *Bada Márta*, aki őszinte, feszültségekben tiszta álmait örvénylő színek ritmusára bízza.

Expresszivitása nem stílus, hanem *a megélt élet feszült örömeiből adódik*, változik képpé őszinte és természetes lendülettel. Az is vonzóan egyéni, ahogy szenvedélye áhítattal párosul. Kérdezhetjük, honnan ez az erő, ez a teljesség, ez a nem *tanult*, hanem *gyakorolt* ízlés, ez a mestereit is meghaladó eredetiség? Forrása: *tehetsége, sorsa, embersége.* Külsőségek nem érdeklik. Élete a festészet, lelkiszellemi megnyilvánulása. Perfekt anélkül, hogy tanulta volna műfaját. *Eredetileg* birtokolja. Művein felelevenednek a gyerekkor álmai, meséi, félelmei, riadalmai. Képzelete beleérzőképességén alapul, nemcsak a látott verekedést, balesetet idézi, hanem csigákat, korallokat, egy elképzelt és megálmodott világot is. Portréi közül különösen fia arcmása emelkedik ki.

Nem puszta tárgyak

Gálócsy Edit más úton közelítette meg lehetőségeit, a stúdiumok nem látványos, de annál alaposabb erőfeszítéseivel. *Korrekt, tiszta és hibátlan*, amit csinál, kellemes ritmusokkal gyűri, nyitja az anyagot formává, gondolatot, érzelmet kifejező alakzattá. Egyszerűnek látszó problémafelvetései a szerves egység révén külön természetté alakulnak, így árasztanak harmóniát. Kerámiái *nem puszta tárgyak*, már-már szobrok. A teret szépséggé sűrítik a formált, szerkesztett anyaggal. Azt az összetett, *emberléptékű* esztétikumot építik, melyre növekvő mértékben van szüksége az egész világnak. Gálócsy Edit más műfaj, más lépték, más megközelítési mód, mint Bada Márta. Egyben azonban társak, rokonok: tekintélyes a jelenük.

Losonci Miklós

se nasc firești întrebări asupra omisiunilor. Se reclamă, deci, ca asemenea inițiative cu caracter izolat să fie susținute de un plan editorial cît mai complet, în sprijinul unei ilustrări mai largi și mai variate a peisajului fenomenelor artistice contemporane. În ceea ce privește concepția acestor caiete cu soluții de compromis, ar fi util dacă s-ar medita la reluarea mapelor cu gravuri originale, semnate și numerotate de artist, suscitînd astfel interesul amatorilor.

GH. C.

NICOLAE LASCU, *Ovidiu. Omul și opera*, Edit. Dacia, Cluj, 1971, 473(—476) p.

Rod al unei vieți dedicate în mare parte cercetărilor ovidiene, cu interes particular pentru tot ceea ce leagă pe marele poet latin de țara în care și-a petrecut, ca exilat, ultimii săi ani, lucrarea apărută de curînd este cea mai recentă dintr-o lungă serie de publicații ale autorului care tratează despre acest subiect. Ea oferă o privire de ansamblu asupra cercetărilor personale, precum și ale celor întreprinse de către alți specialiști. În același timp, din lucrare rezultă o imagine sugestivă a destinului postum al poetului. De o lectură agreabilă și instructivă, lucrarea lui N. Lascu este accesibilă publicului larg nespecializat, putînd servi însă și ca punct de plecare pentru cercetări mai aprofundate, datorită secțiunilor de « Bibliografie și note » care însoțesc fiecare capitol; acestea sînt concepute ca discuții critice ale problemelor ridicate de subiect și ale literaturii aferente.

Din punctul de vedere al istoriei artei, deosebit de interesant este capitolul al VI-lea, *Ovidiu în Literatura și arta europeană*. Acest capitol este consacrat în cea mai mare parte operelor literare care pot fi puse în raport cu poemele lui Ovidiu; se fac și unele referiri la opere de artă figurativă inspirate de aceleași poeme. Am dorit să remarcăm că influența exercitată de poetul latin asupra artelor figurative ni se pare că a fost mai importantă decît acea manifestată în domeniul literaturii. Indicațiile, de altfel foarte utile, oferite de autor, asupra ecourilor poeziei lui Ovidiu în arta evului mediu (p. 367 și 399) în arta Renașterii sau în aceea a epocilor următoare (p. 391—392 și 404—405) ar fi putut fi mai dezvoltate.

Capitolul final al cărții lui N. Lascu se ocupă de reflexele vieții și operelor lui Ovidiu în cultura românească. Numeroaselor referințe date de autor s-ar putea adăuga menționarea unui relief monumental cu tema *Ovidiu recitînd poeme în mijlocul geților*, executat de sculptorul Ion Georgescu la Paris în 1881—1882. Marele arheolog Alexandru Odobescu, care se găsea atunci în Franța ca atașat al Legației române, l-a ajutat pe tînărul sculptor în realizarea acestei lucrări. Istoricul și jurnalistul G. Ionescu-Gion publica, în legătură cu aceste preocupări, un interesant studiu de iconografie ovidiană (cf. R. Niculescu, *Știri noi despre anii de formație ai lui Ion Georgescu*, în *SCIA*, III, 1956, nr. 3—4, p. 173—183). Din păcate, această lucrare a lui I. Georgescu, care era destinată orașului Constanța, n-a putut fi regăsită.

Lucrarea de față închide în mod ideal un ciclu de cercetări deschis de N. Lascu, acum aproape 40 de ani, prin lucrarea sa *Riflessi d'arte figurata nelle Metamorfosi d'Ovidio* (Roma, în *Ephemeris Dacoromana*, VI, 1935), constituind un cadru în care se vor putea înscrie și alte cercetări asupra relațiilor marelui poet latin cu artele, care îi datorează o moștenire ce nu a fost încă inventariată complet.

Ș. M.

Hokusai. Antologia textelor și a ilustrațiilor, cronologia și traducerea textelor: Nina Stănculescu-Zamfirescu; Edit. Meridiane, 1971, București, 35 p. + 62 p. il. + (2).

Albumul prezintă, în forma obișnuită a publicațiilor de acest fel editate de Meridiane, o imagine a lui Hokusai care, dată fiind îndeosebi lipsa la noi a publicațiilor privind stampa japoneză, este oricum utilă.

Ordonate în cadrul a cinci secțiuni, textele antologiei schițează dimensiunile posibile ale subiectului; exemplificarea prin fragmente extrase din felurite izvoare, mai vechi sau mai recente, a temelor propuse este însă mai puțin edificatoare. Fragmentele reunite în primul capitol nu se referă, astfel, cu precădere la « importanța lui Hokusai pentru dezvoltarea artei », cum anunță titlul, ci privesc mai mult aportul oriental la dezvoltarea picturii franceze din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Necesar, fără îndoială, pentru înțelegerea rolului lui Hokusai în pictura europeană, acest capitol care putea oferi, din perspectiva interesului arătat pentru artist, o imagine a istoriei japonismului ar fi fost de dorit să utilizeze direct principalele surse. Un citat din importantul articol al lui Ernest Chesneau, *Le Japon à Paris* (*Gazette des Beaux-Arts*, 1878, p. 385—397 și 841—856), este reprodus după un eseu al lui Bernard Dorival din 1968 (p. 5). Articolul lui Chesneau, adevărată piatră de hotar în istoria japonismului, nu figurează nici măcar în bibliografia albumului.

Se putea face un loc mai larg contribuțiilor la cunoașterea artei japoneze și a lui Hokusai apărute în Franța în secolul al XIX-lea, ce formează a doua secțiune a antologiei. Antologia se limitează în această privință la numai cîteva scrieri ale unor autori francezi, între care Edmond de Goncourt, din a cărui monografie, de interes capital, se extrage doar un scurt fragment (p. 13). Lucrarea lui W. Seidlitz, *Geschichte der Japanischen Holzschnitten*, Dresda, 1897, bazată pe o bibliografie vastă a scrierilor referitoare la japonism, inclusiv cele franceze, este ignorată; la fel și celebra revistă a lui Samuel Bing, *Le Japon artistique*, Paris, 1889—1891, în care au apărut numeroase contribuții la studiul artei japoneze referindu-se și la Hokusai

Ni se pare însă că, în urmărirea evoluției activității artistei, autoarea trece foarte sumar peste o lungă perioadă: 1918—1933. De la simpla menționare a participării la expozițiile « Artei române » se trece brusc la « Expoziția artei futuriste mondiale», organizată de Marinetti la Roma, care, deși e însemnată prin prezența masivă a unor artiști români într-o manifestare internațională, nu poate fi considerată ca un eveniment determinant în activitatea Ninei Arbore. Presa, arhivele și cataloagele de epocă ne oferă însă suficiente informații pentru a înregistra prezența susținută a artistei, în deceniul '20—'30, în expoziții din țară, cît și în unele manifestări internaționale. Nina Arbore, ca membră fondatoare a Asociației femeilor pictorițe și sculptorițe, participă cu regularitate la saloanele acesteia dintre 1922 și 1927. Tot în această perioadă artista are două expoziții personale (1921 și 1927—1928), expune cu Olga Greceanu la New York (1923), obține o diplomă de onoare la Expoziția internațională de la Barcelona (1929) și e prezentă anual la Salonul oficial începînd din 1924. Semnificativă pentru preocupările artistei este și participarea ei la expozițiile Academiei artelor decorative din 1926 și 1927, unde se puneau probleme noi, în special de artă aplicată.

Ne-am oprit doar la sesizarea unor omisiuni ce privesc o perioadă mai întinsă a activității artistei, fără a insista și asupra altor carențe de documentare secundare. Ni se pare că, în cazul acestor fișe destinate istoriei artei românești, ar fi necesar să se acorde o atenție cuvenită surselor documentare, aparatului critic (lipsește aici aproape cu desăvîrșire), ceea ce ar atesta autenticitatea investigației personale, a aporturilor inedite de cercetare.

GH. C.

PAUL CONSTANTIN, *Borgo-Prund (Fișe pentru o istorie a artei românești)*, în *Arta*, nr. 8/1971, p. 14.

Pornind de la analiza cîtorva lucrări cunoscute și luînd în considerare mărturiile unor colegi sau prieteni de epocă (Iosif Fekete, Gh. Labin, Medi Dinu), Paul Constantin încearcă o schițare a personalității artistice a sculptorului ardelean Arnold Cencinschi, născut la Prundul Bîrgăului. În ciuda puținelor date pe care le are la îndemînă, autorul reușește să sesizeze unele trăsături stilistice ale operei artistului, remarcînd « limbajul alert ce asocia vivacitatea și patetismul expresionismului cu liniile frînte și muchiile de esență gotică ale sculpturii populare din Transilvania ». În contextul sculpturii românești din deceniul '30—'40, Borgo-Prund este considerat ca făcînd parte din acea pleiadă de sculptori « angrenați cu pasiune în marile experimente moderne europene » și care « și-au întemeiat modalitatea expresivă pe forța tectonică și lirica folclorului autohton », opera lui distingîndu-se « printr-o sinteză aparte de forță și eleganță, de primitivism și rafinament ».

Dar, ca în alte cazuri, deși aceste fișe conțin date interesante și aprecieri stilistice judicioase, satisfac mai puțin convingător sub aspectul cercetărilor de epocă. Se pune deci o problemă mai generală care impune necesitatea informațiilor (din cronici, cataloage, arhive), a unor investigații mai complexe, pentru a reconstitui cu oarecare rigoare istorică viața artistică a acestor perioade.

GH. C.

ADRIANA STOICA, *Zece gravori, treizeci de gravuri*. Caiet de gravură contemporană, Edit. Meridiane, București, 1971, 14 p. + 30 pl.

Inițiativa de a prezenta publicului un grup de gravori contemporani numai prin opera lor în alb-negru, care ar exprima « una din orientările actuale ale artei gravurii », repune în discuție modalitatea de difuzare publică a acestui elocvent mijloc de comunicare plastică. Cu cîteva decenii în urmă o serie de gravori puneau în circulație mape cu « file trase direct de pe placa gravată de artist », deci exemplarele originale, numerotate și semnate de autori. Printre cele mai cunoscute mape de acest fel am aminti *Sodoma* (1934), 10 litografii de S. Maur, cu o prefață de Tudor Arghezi; *Păreri de rău*, 32 gravuri în lemn iscălite de Marcel Olinescu (Arad, 1935), *Domino* (1936), 15 gravuri în lemn, și *Steaua inimii* (1940) de Vasile Dobrian; *10 litografii de Aurel Jiquidi pentru « O scrisoare pierdută »* de I. L. Caragiale sau mapa *Lagărul de la Tg. Jiu* cu 8 litografii de Gh. Ceglocoff (1945) (fără a epuiza posibilitățile de exemplificare). Încă de pe atunci, Șirato sublinia că « circulația acestor admirabile evocări de artă, ce sînt gravurile, la noi, nu este atît de intensă după cît ar trebui să fie (Mapa *București*, zece acvaforte de R. Iosif, prezentate de Șirato, 1945).

Dar în ultimele două decenii, deși arta gravurii a cîștigat în amploare, această tradiție pare să se fi pierdut și chiar dacă s-a recurs la unele mape cu reproduceri tipărite, acestea sînt extrem de puține și neconvingătoare ca prezentare editorială (albumul cu 25 de reproduceri după gravurile în lemn ale lui Gy Szabó Belá, Editura de stat, 1949; album cu gravuri ale studenților de la Institutul de arte plastice « I. Andreescu » din Cluj, 1953; *Proverbe și zicale* de Jules Perahim).

În acest context, Adriana Stoica își propune să aducă din nou în atenția publicului arta gravurii. Începe cu o prezentare istorică în care pune în evidență caracterul ei angajat și elocvența limbajului artistic, iar apoi trece la o analiză tematică a gravurilor reproduse. Însă selecția celor 10 gravori, deși are în vedere unele criterii, urmărind afinități de orientare și de tehnică (în unele cazuri, în cele trei exemple cu care este ilustrat fiecare artist repetîndu-se aceleași soluții compoziționale), nu este concepută în cadrul unei suite sistematice de studii care să ofere o imagine cuprinzătoare asupra dezvoltării contemporane a gravurii românești, și de aceea

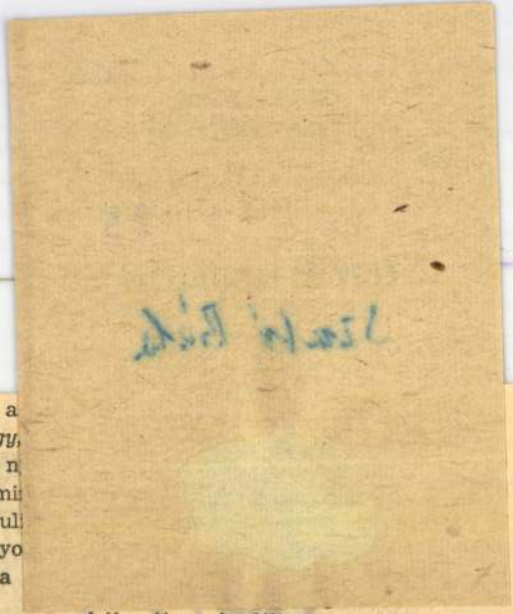

szerelme vész el. Végül a
nadik írás, a *Hadiözvegy*,
án a legsötétebb képet n
ja. A háború idején mi
elpusztul, a főhős Juli
szerelemből és vagyo
kifosztva hagyjuk el a
vella végén.

Nem véletlen, hogy az író a filmnovellához vonzódik. Nem véletlen, hogy második története sem elbeszélés, hanem egyszerűen élettörténet. Mindez azt bizonyítja, hogy Solymár maga is tisztában van azzal, milyen fokra jutott el írói alkotómódszerének kifejlesztésében, mutatja, hogy Solymár szerény író, és ez is fontos ígéret a jövőre nézve.

A filmnovella az a műfaj, amelyben minden a történet, a „sztori" költőiségén múlik. Mindkét filmnovellában megvan ez a költőiség, de ez nem több, mint maguknak a költői lehetőségeknek megvillantása. Filmnovellánál ez így is van rendjén. A lehetőségeket a rendező aknázza ki. A rendező hozza létre azt az atmoszférát, amely körüllengi a figurákat. A novella nem ad többet, mint ennek csupán az alapmotívumát. A filnovella nem adhat az alakokról szellemi profilt, sőt a figurák érzelmi világának is csak éppen vázlatát nyújthatja. Irodalmi értelemben tehát a filmnovella vázlat marad.

Solymár József eljutott az írásművészet küszöbéig. Ezt háborúk, a feudális anarchia és a pestisjárványok fekete poklából felragyogó szépség láttán érez. Rokonszenves és hasznos szeretet ez. Rokonszenves, mert vonzó a tárgy, amelynek szól; és hasznos, mert vele teszi e tárgyat igazán vonzóvá — az olvasó számára is.

A gótikus szobrászat és festészet érzelemteli alkotásait néhol szinte túlzó rajongással elemzi. „Elfogultsága" a művészeti ismeretterjesztés igényeivel esik hát egybe: a pedáns objektivitásnak — ha mégoly tudományos is — nem sok keresnivalója lenne itt.

Artner Tivadar könyvének sikere lesz — mint ahogy *Ismerkedés a művészettel* című ókori művészettörténetének is sikere volt —, s ezt nemcsak a személyes fűtöttségnek köszönheti persze, hanem annak a könnyedségnek is, amellyel a műalkotások értelmét a gazdasági-társadalmi-művelődéstörténeti háttérből kibontja. Ez talán a könyv legfőbb erénye, s ez ad néki kulturális forradalmi jelentőséget is: tízezrek tanulják meg belőle a valóság és a művészet kölcsönhatásának dialektikáját. *(Móra)*

F. V.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1962 AUG 25

ÉLET ÉS IRODALOM

Szabó Béla

1021

Szabó Béla: Portré

evű lány

zky Endre mesejátéka Teremben

laival, az elképzelés minden szándékával is. Ez a magyarázata, hogy a játékok komolyabb alaphangja és az ebbe szőtt hangos mókázások két szólama közt sohasem bomlik meg az egyensúly. A mesebeli küzdelem fekete szövetén a világ legtermészetesebb módján csavarodik ide-oda a humor fonala. Sőt, azt hiszem, ha nem így volna, az igazi játék szemfényvesztő villogásától, a mese kényszerítő mágiájától is meg volnánk fosztva. Annál is inkább, mivel ebben a mesében a jó meg a rossz küzdelmének a drámaiságát nem lehet eléggé elhinni. A főhős még annyira sincs veszélyben, amennyire népmesékben szokás. A versek és a mese lírai gondolata azonban kárpótol a hiányérzetekért. Hiszen a Néma lány a szépség testesítője, a két mester, a cipész, meg a kovács elvesztett

KISS TAMÁS:

Zsoltár

Nyugtalanul keresem a szót. A helyem a Földön.
Nem a pénzt, — az egyensúlyt.
Nem a támaszt, — a harmóniát kutatom,
a termő békét, — nem a nyugalmat,
a rendet, — s nem a félelem-adta fegyelmet.
Nem izgat engem a sorrend,
hova apró márványlépcsők vezetnek
puha, omlatag szőnyegeken:
föl-le, föl-le, mélybe-magasba.
Nékem a rend, az egyensúly kell, az,
ami nélkül nem lehet — óh nem —
de nem is szabad élni a földön.

Én úgy vagyok ember, ha érzem az ujjam
egy idegén, hunyt szemmel a meg-megiramló
pillanatot, ha fordul a földünk s mögötte
lenyugszik, felkel a Nap.
Úgy vagyok ember, ha tudom, hogy az
állatöv minden csillaga ott fenn
lebeg egy-egy fűszál hegyén, kiszabott útja szerint,
és ha szelíd Katalin-rózsa vigyáz okosan
odalenn a tüzes hasadóanyagokra,

ha anyafarkas mellett kis gida térdel,
foltos puma ölén heverészget a bárány,
baziliszkusz-lyuknál gödölye —
ember mellett az ember ...

Mért néznétek ezért engem botor álmodozónak,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó Béla

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 FEB 2

1021

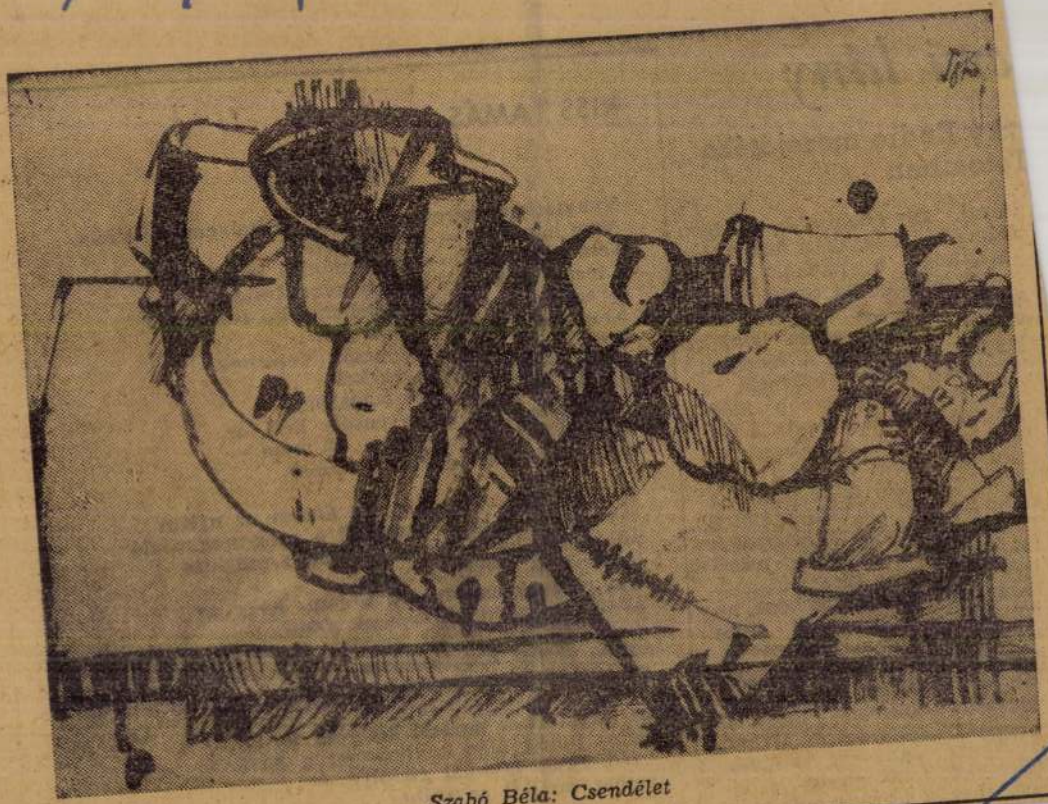

Szabó Béla: Csendélet

helyezésével, sőt nagyobb pontok egymás melló helyezésével igyekeztem valamelyes tónus hatást puhább folytatást kihozni. Úgy érzem, hogy Szigliget révén a francoc művészetem valamelyest tovább jutott.

- Most mi a magyarországi tartózkodásuk további célja ?

- További célunk megint Szigliget. Majnaltól vakulásig festek.

- Engem mostmár a figurális témák is érdekelnek és szeretnék egy pár szép szigligeti arcot megrajzolni és azokat vinni át fába, közbe persze asztalokat is, hiszen a dolgokat szinben látom akkor is amikor fát metszek.

mert a Balaton az jellegzetesen szines. De annyit mondhatok a szigligeti partról, olyan különös valamit nem nagyon láttam, mert a bükkfáknak, vagy tölgyfáknak az alsó ágai a földön hevernek, ott nőnek tovább, el is neveztem a parkok földönfutó fák parkjának.

- A művészi hitvallásom talán ott indult el kiskoromban, amikor apám, mint pedagógus belémverte, hogy nem elég valamit tudni, úgy kell megtanulni, hogy másnak is elmondd, és más is megértse. És nagyon elhatároztam, hogy érthető leszek. A szó szoros értelmében a nép művésze akarok lenni. Nem akarok magyarázatot a képeim mellé, és szeretem ami szép, tiszta és egészséges.

- Mónyadik alkalommal állitott már ki Ferenci Julia számunkra képeket ?

- Ötödször. Négyet kollektiv kiállitásokon és most.

- Gy. Szabó Béla kiállitásai közül nehéz volna azt hiszem ilyen könnyen felcserelni, mert már több alkalommal járt nálunk. Több alkalommal vitte el a Nemzeti Galéria is azt a hatalmas anyagot, amit mintegy örökségnek itthagyott a Magyar Nemzeti Galéria számára 1966-ban. Az a kiállitás vigszont megint uj szinben mutatta be nekünk, Gy. Szabó Bélát.

- Sok festői téma van a Balaton ábrázolásánál és ezeket fehér-feketébe átvinni eléggé nehéz dolog. Tisztán fehér-fekete foltokkal nem is igyekeztem kifejezni mindent, közbeiktattam a szürke tónust, apró vékony fehér-fekete vonalak egymás mellé

tanulmányoztam, akkor Fonyód mellett, Béla telepen nyaraltam két hónapig, s a fonyódi hegyről sokat dolgoztam. Később 1939-ben Gyenesdiáson és most 1969-ben, 7o-ben pedig Szigligeten. Annál inkább tudom értékelni, mert össze is tudtam hasonlítani gyönyörű külföldi tavakkal, például a Bajkál tóval, kínai tavakkal, görögországi, vagypedig a mi retyezátbeli tengerszemeinkkel, a Gyilkos tóval, a Szt. Anna tóval, és mondhatom, hogy a Balaton vidéke ritkítja párját, szóval nincs még egy olyan tó az egész világon. És nagyon sajnálnám, hogyha ezt a most még meglevő harmóniát megbontanák nagy épületekkel, én ha tőlem függene egy emeletesnél nagyobb házat nem is építenék a partjára. De talán a földszintesnél maradnék. És a növényzetet sem bántanám, például nagyon érdekes volt Belgiumban. Ha ott is láttam gyönyörű tavakat, Tervüreni tó, meteszettem is. Belgium ugye kőszínerten a legsűrűbben lakott terület Európában, de ezt mégsem éreztem ott, mert a településeket mindenütt egy-egy kisebb erdő takar, ugyhogy mikor kint voltam a szabadban nem tette azt a nyomasztó hatást, hogy ember sivatagban vagyunk. Sajnálnám a szigligeti füzesek fasort is, a nyárfákat ha kivágnák. Például abba az időben, amikor már arra eszmélünk, hogy a levegőnket, a vizeinket és a csendünket óvnunk kell. Világszerte már megmozdulások vannak, és ezt a Balatonnál igazán alkalmaznám. De az ezer szín játékot azt fehér-feketében hogy is tudnám kifejezni, szerencsés ez,

1021

[illegible]

1021

Gy. Szabó Béla

1971.VIII.4.Kossuth, 21.o3 /6/ KJ

Gondolat

-Velenci Julia és Gy.Szabó Béla Szigligeti című kiállitásáról. Kábián Gyula ripertja

- Mondják el nekem annak titkát, mi hozta éppen a Balatonnak erre a tájára, mi ihlette ezen a tájon, mi volt az amely közös mondanivalójukhoz más-más nyelvet a művészet más-más nyelvét adta, hogy nekünk is tanácsolhassák a gyönyörü szineket, a fametereteket, azt a látásmódot, ahogy két erdélyi művész, két kolozsvári művész látja a mi Balatonunkat.

- Itt éreztem hosszu évek ót az először az ős természetet, s az utcákon ha végigmentem olyan üregeket láttam sorba mint gyermekkoromban székelyföldön, mert onnan való vagyok, mintha visszamentem volna 3o évet. És a park, hát az olyan csodálatos, s a Balaton először láttam. Annyira megütött, hogy nem tudtam a varázsától szabadulni.

- A képek visszaadják ezt nekünk. A tó tükre, a fák szine, a fény szine a törésekben, és szinte a fáknak azt ágai között is ezt mutatják Velenci Julia képei

- Semmi zavaró körülmény nem volt. Kiléptem az üdülő ajtaján, és benne éreztem magam egy ős dzsungelbe, csodálatosan friss, tiszta, szép a békás tó, amit azt hiszem már körülfestettem, de még valószinüleg körülfestem, s a Balaton, nincsen egyetlen egy arca egyforma.

- Én már sok tavat láttam és magát a Balatont is már 1936-ban

(Folytatás az első oldalról)

megszokott értelmében. Módszere lafontaine-i, általában a fabulaszerzőké, lépten-nyomon értelmezi, magyarázza, átvilágítja képeit, a matematika nyelvén szólva legtöbbször maga helyettesíti be példázatait logikai értelmükkel. Annyiban hagyományőrző, hogy kizárólagosan a fogalmi jelentésességet ismeri el a költészetben, s nem hisz a szövegstruktúra mögött fellelhető, a véletlenre, a szeszélyre bízott komplex-értelmezések polifoniájában, amelyet például Alain Bosquet, a mai líra francia elemzője a modernség elengedhetetlen feltételének tekint. Ilyen vonatkozásban Székely János nem „modern" költő, jószerével verseinek csak egyetlen értelmezése képzelhető el, a képi jelentés szinte mellékes. Igazságkereső és kimondó szenvedélye olyan magas fokú, hogy a kép, a hasonlat, a metafora-lánc, bármennyire szép önmagában, csak puszta eszköz az értelmi, gondolati jelentéstartalmak kifejezésében. Minden sora, képe megfontolt, hibátlan, kristályosan tiszta próbája az értelmi teljesítménynek. Amint ő mondja: „a buja jelzők sűrűje alatt a mezítlen lényeghez, a maghoz", vagy más szóval, az élő gondolathoz keresse mindig az utat.

A magány, a kivételesség, a mindent megértés vágya ellen-

* *Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1969.*

1970 AUG 7

UTUNK

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

Székely János n… olyan következet… ságát mindenkor… ha nem tekinten… időben változhat… mindig változóna… dektelen, hogy k… zik menetközber… sul lélekben, go… maga megvalós… Bolyai Jánossal, … dett sorsú lánge… zsa Györggyel, … népforradalom … a sors úgy. lö… végzetében örö… nelmi lecke ma… radék« így nen… selejt, hanem … tése az árnyék… ség különféle… sűrűsödnek m… ben a kötetbe… nem titkolja, … hogy mitől és … lélek sérülése. Az … dést például jó másfél évtizeddel ezelőtt írta meg, amikor még nem volt „divatos" téma *(Városlakók)*, az atomkor iszonyát szintén *(Atomkorszak)*, az egzisztencialista szorongást *(Idill, Kétely)* nem is egy versében.

Mégsem modern, mai ez a költészet? — kérdezhetnénk azoktól, akik fanyalognak a Székely János-versek olvastán. Hiba lenne, hogy érthetően fogalmazza meg azt, ami a világban érthetetlen, megfoghatatlan, hogy nevén nevezi gondjainkat, kimondja félelmünket, haragunkat, hogy meglátja az összefüggéseket közvetlenül, és mindezek ellenében az értelem, az emberiesség megvilágosodásában bízik, az igazság győzelmében *(Zene)*? Aligha, mert épp ettől

tes eszköz, amely egyedül kénes az emberi életet a maga

azonban nem szolgalmat … a alapjául, hiszen az 1954—1968 időszakból egymás mellé került versek csak egy pászmája, többnyire árnyékból font pászmája ennek a prométheuszi kínnal és keservekkel kiküzdött műnek. (Ezért lett volna szerencsésebb válogatott versek szintetizáló és kiemelő spektrumában bocsátani nyilvánosság elé e kötet anyagát.) Mégis mi az, amiben a teljes költői én nyilvánul meg? Az emberi sebhelyek mutogatásánál talán lényegesebb: a formai csiszoltságban, tökéletességben megnyilatkozó fegyelem, amely nem egyszerűen virtuózkodás, hanem a lélek fegyelme, a hiányzó és hiányolt harmóniának és rendnek a megteremtése ott, ahol épp elérhető. Egyébként nem mondtunk ezzel sem újat, sem meglepőt: Székely János már első jelentkezése idején feltűnő formateremtő készséggel jelentkezett, olyan verskultúrával, amely a Nyugat-hagyományokon érlelődött, Tóth Árpádon, Kosztolányin, leginkább azonban Szabó Lőrincen. A társalgó közvetlenség, a nyilvánossá tett bensőségesség, intim hangulatkeltés adta a varázsát Szabó Lőrinc lírájának, s ebben a hangnemben talált magára Székely János is fiatal költőként. (Persze, nem a modorrá vált aposztrofálásaira gondolok, »barátaim, feleim«, hanem vallomásos őszinteségére.) E kötetében válik szembetűnővé, hogy épp az értelmi, gondolati hangsúly-teremtés következtében a társalgó stílusból (Hogy rettenetes, elhiszem, de így igaz stb.) kifejtő stílus válik. Verseinek szerkezete folyamszerű — előre nem láthatóan kanyarog —, amint képeit terebélyesítve újabb és újabb gondolati fogódzókba ütközik. Ezért kedveli a hagyományos lírai műfajoktól elütő hosszú verset, amelynek szerencsés kiteljesedése épp a Dózsa-poéma. A rövid műformában azonban a legszigorúbb kötöttségű szerkezethez tér vissza, a szonetthez *(Válás után, Havasi szonettek)*. A *Maradék* című kötetben a legjellegzetesebb versmodell az állatmesére épülő allegória és példázat *(A fakakukk, Krokodilok és elefántok, Gépkocsin, Elefánt, Barátok)*. Az egyre racionálisabb, értelmibb lírai alapállás itt a legszembetűnőbb: előbb storyt mesél, majd e „meséből" az emberi viszonyokra találó „tanulságokat" von le. Didaktikusnak ható forma és szerkezet, de nem iskolás, mert olyan társadalmi jelenségeket, emberi torzulásokat kér számon, amelyek túlnőnek az „iskolás" fogalmakon, épp paradox kiélezettségükben kapnak távolabbi akusztikát. Tudniillik a közeli és egyedi esetben Székely János egyszeriben megérzi az általánosít-

Új könyvek

LEV KASSZIL: MAJAKOVSZKIJ

A tett elválaszthatatlan végbevivőjétől, az embertől — de a tett még nem az ember. A tett még csak a cselekvő és a cselekvésével így vagy úgy (tehát akár negatív értékrendszerben) alkotó ember megnyilatkozása — milliónyi céltudatos és spontán cselekedetének egyike. A tett akár tagadhatja is az embert, ahogy a következmény tagadhatja a szándékot. Mégis: az emberi nagyság megítélésében a (következményeiben a szándéktól, az objektív és szubjektív okoktól és körülményektől függetlenült) tett az irányadó; — de mégis: a végrehajtóját nagy emberré tevő nagy tett sem az ember. Talán épp ez a kettősség az, ami már eleve vonzó olvasmánnyá teszi a történelemben — és kultúrtörténetben — kisebb-nagyobb szerepet játszott emberek írói életrajzát, legalábbis azokat, melyek az eszközök igényes irodalmisága mögött monografikus pontosságra, teljes hűségre törekednek. (A regényes életrajzok, az életrajzi regények természetszerűen más megítélés alá esnek; elsősorban szépirodalmi művek, amelyekben a tények pillérei között a képzelet íve feszül, melyekben a lehetséges fontosabb szete, személyes és közvetett hatása), a háttérben pedig a legmindennapibb élet kettős tükrében mutatja be hősét. Talán azzal a különbséggel, hogy az életrajz az emlékiratok intimitásaival gazdagszik: adatolt, pontosságra és objektivitásra törekvő, míg az író szól egy kor hőséről és részletekbe vesző, anekdotázó, rajongó, mihelyt a tanítvány emlékezik mesterére, barát a barátra, író az írótársra. És könyvének — nincs benne semmi különös — ezek a legsikerültebb lapjai. Nemcsak azért, mert az élmény közvetlensége szól belőlük, nemcsak azért, mert szenvedély fűti át és varázsolja élettelivé őket, nemcsak azért, mert egy ismeretlen vagy ismeretlenebb Majakovszkijt ismerünk meg általuk. Hanem legfőképpen azért, mert paradoxális módon ezek a költészethez-semmi-közük emlékképek idézik fel leginkább a ma-

1021

Gy. Szabó Béla

y. Szabó Béla: Görög emlék

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szabó Béla

DÉLI HÍRLAP
1971 OKT 30

1971

Szabó Béla linómetszete

* Női fej

ségek közep
mányt ír alá.
san semmit se
re az okmány
jól tájékozott
vélik, hogy az
a záróközlemé
sik pedig a f
együttműködés
nek módozatai
működés alap

Pompidouval
napi harmadik megbeszélése után a Párizsban tartózkodó Brezsnyev televízió-beszédet mondott. Ezt mind a szovjet, mind a francia televízió közvetítette. Az SZKP főtitkára megelégedésének adott kifejezést azoknak a tárgyalásoknak eredményeit illetően, amelyeket Pompidouval és a francia kormány tagjaival folytatott. „A Szovjetunió és Franciaország elhatározta, hogy még jobban elmélyíti és megszilárdítja a politikai együttműködést" — mondotta. A két kormány kiszélesítette egyetértését elsősorban az európai kérdések megközelítésében és szilárd abban az eltökéltségében, hogy „hosszú lejáratú alapokra helyezze a Szovjetunió és Franciaország kapcsolatait, gazdasági, tudományos és

✶ *Brezsnyev a megbeszélés*
hagyja az Elysée-palotát.

Szabó Antónia

a pécsi országos kerámia kísérleti kísérleti laboratóriumának

Láttuk, hallottuk a kiállítóteremben.
1942. IX. 16. 14-20 Petőfi 16/V.

Ősz Szabó Antónia, kerámikus

-állatfigurái t szinesetben égetett porcelánból készítik az Aquincumi Porcelángyárban. Kiállítva az Iparmű-vészeti Tanács Bacsó Béla utcai bemutatótermében.

-ács-: Jelvénye va római sas
Magyar Ifjúság, 1969. IV. 11. 18 l.

Szabó Antónia MDK

képzőmüvészeti főiskolás

alkotásai /kiállítva az I. ker. Hazafias Népfron
klubjában/ bizonyítják az I. kerületi Képzőmüvés
Kör működésének eredményességét.

Műterem 1958 I. évf. 7. sz. 46. o.

Szabó Antalné

Említve

Németh Erzsébet: Tisztelet Újvelkül
Fejérmegyei Hírlap, Sárkeszi Lehárnár
1970. aug. 27.

Szabó Antal MDK

Férfi mellszobor.Föszöntvény

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Szabó Antal MDK

Női mellszobor
Férfi mellszobor, gipsz

Műcsarnok 1877.nov.8.

Szabó Antal MDK

Férfi mellszobor.Föszöntvény

Mücsarnok 1877. dec. 16.

MDK

Szabó Antal szobrász

A Louis XVI. terem menyezetének részlete,
Szabó Antal szobrásztól.

M.I. 1903. Kép.

Szabó Antal szobrász

a Ferenciek templomában lévő oltárasztalt és a tabernakulumot felés carrarai márványból faragta, 1895-ben.

Budapest, 1974 aug. (?)

MDK

Szabó Antal, szobrászm.

műhelyében készültek: a Wenckheim, Batthyány Lajos-, Károlyi Sándor, Alajos és Tibor-, Apponyi-, Semsey László-, Nádasdy- Csekonics-paloták külső és belső szobrászati munkái.

Lyka Károly: A Szabó-műhely.
Magyar Művészet. 1931. 180-181.l.

Szabó Antal

MDK

a pal. belső szobr. munkái

L-z: Képek és szobrok az uj kir. palotában. Épitő Ipar, 7.sz. 1905. febr. 19. 62 l.

IV. Semmelweis-u. 2.:/ Egyezernyolc-

/:1.899:/ P 24 fillért a 127690.számu

niszter helyett: Kertész K.Róbert s.k.

A hivatalos másolat hiteléül:

min.iroda s.tiszt.

Szabó Antal
festő
1890–94

Emlék 1930
88 l.

Kétszázegyezer korona

fizetett számlája
fizettek számlájuk javára. 42 — IV/10.

Budapest, 1923. ápr 9.

Az ellenőrzés :

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
Főpénztára.

593. — G és T sa. 8395

Szabó Antal

úparnüvén

Ráth György 1895

134. l.

137. l.

Hasson Begler.

Mellig, balrafordult
látható. Öltözete koronával
köves forgó ékesit, köntös é
HASSON BEGLER, IMPERATO
felirata pedig a kép alatt:
Pestem gorribilem fa
Deliciae molles, aspe
Deliciae: O caecas mente
Subnasci teneris ferr
a lap hátán pedig kéthasábos

Rézkarcz, méretei a vona

Sz.n.15-91
793-913-8
Át.lelt.10

Szabó Antal

1903 Iparostanonc é.
polg. isk. képesítő

Ferképzőmfoiskávk

134. C.

MDK

Szabó Antal

Munka után.Olajf.

Műcsarnok 1912.tav.kiáll.

MDK

Szabó Antal, festőm.

Tóparton. Olf.

Műcs.-1911-12.évi téli kiáll. Kat.

MDK

Szabó Antal

Tájkép, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 42.l.

Szabó Antal MDK

Munka után, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Szabó Antal MDK

Tóparton, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Szabó Antal
nyomdász

a kolozsvári szaktanfolyam munkája mint melléklet
„A magy. stilusu keret precíz vésése és nyomása" Szabó Antal munkája.
÷ Ábráink és mellékleteink
Grafikai Szemle 1906 évf 3 sz 56 l.

EA ..... ltsz. Gyűjtés he

MDK

Szabó Anikó

felsőosztályos tanuló, első díj

Gyermekrajz-kiáll. a Szabó Ervin Könyvtárban.
Népszabadság, 1959. dec. 20.

236. kép. *Körmeneti kereszt. Olasz, 1363.*

PECSÉTNYOMÓ,

az esztergomi káptalan nagy pecsétnyomója. Na
Lajos koronázását ábrázolja. Körirata: Sigillu
maius capituli Strigoniensis. A király mellet
Rex Ungarie. Az érsek mellett: Archiepiscop
Strig.
Átm. 5·5 cm.
Magyar munka, 1342 körül.

Ipolyi—Stummer, Arnold von: Beiträge z
mittelalterlichen Siegelkunde Ungarns. Wie
1859., 4—6. l. (Képe 4. l.) — Magyar műv
lődéstörténet, I. kötet, Bp. é. n. 623.
(Képe 151 l.) — Dercsényi Dezső: Na
Lajos kora. Bp. é. n. (1941), 17—18. l. -
Lepold Katalógus 13. sz.

KÖRMENETI KERESZT, (236. és 237. kép)
aranyozott bronz, vésett arabeszkes dísszel, pel
kán, Mária, Szent János ev. és egy szer
apát alakjával, öntött Krisztus-testtel. Szárá
vésett felirat: Popolo et compagnia di Sct Cris
fano in Petrichasa tempore Plebano Petro fu
facta ista Crux Anno D. M° CCC° LXIII.
Mag. 56 cm, nyele hiányzik.
Olasz munka 1363-ból.
Ipolyi Arnold gyüjteményéből.
Lepold Katalógus 14. sz.

<Szabó Anna>
épitész ? cikke

<> Üzemi napközi
otthonok.
Új Építészet
1948. 48–57 l.

SZABÓ ANTAL, bodnárlegény pecsétje

A bodrogkeresztúri kádár céh pecsétje 1815-ből származik. Pecsétnyomata Szabó vándorkönyvének 13. lapján szerepel. Kerek, 3.5 cm. Körirat: "PRI. B. KERESZTUR VÁROSA K. CZÉH PETSETYE 1815". Ötágú korona, két oroszlán, ovális pajzsot tart. Pajzsban hordó, fakörző, kádárbunkó, kádárszekerce. 215. old. 104. jegyz

BODÓ SÁNDOR: Borsodi, abaúji és zempléni céhpecsétek
189. old

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970
Miskolc, 1971

Szabó Antal

Művénd 1905 - 157

- 1912. 182, 397, 395

Kemenyffy K. Dániel V. 310.

Szabó Antal

festő, szül. 1875 Kecskemét

vod

—

Krück II. 528. l

1905. május 27.

~~gróf Zichy Jenőnek: a Székesfehérvári múzeum ügyének rendezése czéljából a Székesfehérvárra utazás napjának megállapitása kéretik (466/1905.)~~

Szabó Antal

Munkanok festő Pozsony

1911–12 jub. kiáll. – 866

1912. tav. kiáll. – 680

Andersen I. 172. – Museum II. 234.

Szabó Antal V. 61

Szabó Antal

1901/2. téli tárlat.
Nemzeti Szalon.

Tájképtanulmány, olaj.
60 Kr.

Tájképtanulmány.
olaj. 60 Kr.

Szabó Antal

kiáll. Nemzeti Szalonban

1920 jan.-febr.

Házunk napsütésben,
olaj. - 1000. —

Szobában, olaj. - 800. —

Csendélet, olaj. 1500. —

Hagelstange, Alfred V 212.

~~1872. Lotz Károly:~~

Mennyiségtudom. Mellék-alakjai

b) ~~A mennyiségtani tudomán~~

Lik

= Lunette alatti szegletek
tat fordit analz és egy[illegible] lábat
pedig a Földrajz van jelképezv
és távcsövet, az utóbbi sarkár
~~zeiben.~~ Mindkettejök rövid hajá
térdeiken átvetett köpeny taka

Szénrajz, méretei 195.5:
Az 1898: XI. 14-diki elő
sz. leirat alapján vétetett (3
22-én (18/99). Az elszámolást 1
900)

Jegyzékbe foglaltatott

904:v.6.

1898

Szabó Antal

Műmarok festo Bpest

1906. tav. kiáll. 392

MDK

Szabó András

Szerepelt a Veszprémben élő és alkotó festőművészek nov. 7-iki kiállitásán.

Cserhát József: Megyei képzőművészetünk seregszemléje.

Napló/Veszprém/. 1962. nov. 11. 2. lap.

MDK

Szabó András, festő
MÁV/üzemi/isk.

14. Ujjáépitès.

Magy.Ifj.Képzöm.Kiáll./VIT/
Föv.Képtár. 1949 aug.16-szept.lo. Kat.

jes kiegyenlitése gyanánt Kettőezer-

a 127690. számu csekkszámla terhére

rnak,

ban

. A miniszter helyett: Kertész K.Ró-

A hivatalos másolat hiteléül:

min.iroda s.tiszt.

min. iroda s.tiszt.

1902-909-17

Igazgatói-lakás.

518. Fürdő-kályha. Fürdő-szoba.

1 darab vörösréz fürdőkályha combinált fütőkigyóval, nyolczszegletű öntöttvas alsórészszel, fölül koronázattal, hideg- és meleg csapteleppel, zuhanynyal, márványlapra szerelt zuhanykarral. ~~a fürdő kályhára erősitett sárgaréz ruhagyűrűvel.~~

Értéke.....300 K

Készitette Knuth Károly az 1901: VII. 2-án kelt és 1901: VII. 26-án 51261 sz.alatt jóváhagyott alkuegyezmény alapján (330-901).-- Kifizettetett az 1905: V. 16-iki 38762 sz. leirattal (446-905).

Szabó Antal

Jestö

1875 febr. 22.

Kecskemét.

Iparmuvészeti iskolát
végzett Budapesten és
bpesti Kereskedő iparkamara öszbörs-
díjával Münchenben
Hollosynál és Ažbenél.
Budapesten a muntarajzi-
skolában esti akt rajz és
Vajda Hugonnál
~~Kecs~~ Kiment Becsbe
majd Parisba (1900) s mi-
kor Kecskeméten a szinész-
telep megalakult haza
ment s azóta ott él.
A világhatomban szerz vett. Galicia
olasz front bukovinai frontb.
Saját közlése.

Károly Ambrus fhg. esztergomi érsek ezüstérme Lang-tól Lepold 446. és Num. Közl. 1911. 89. l., Rudnay Sándor esztergomi érsek aranyérme Lang-tól az esztergomi főszékesegyház alapkőletételére 1822. kétféle nagyságban Lepold 447. és 449. Aranyérem Simor János püspökké szentelésének 25 éves jubileumára Jauner-től 1882. Lepold 457. Aranyérem Simor pappá szentelésének 50 éves jubileumára Scharff-tól 1886. Lepold 460. Aranyérem Esztergomnak a török alóli felszabadulása 200 éves jubileumára Klassohn-tól 1883. Lepold 749. A biharmegyei Gazdasági Kiállítás aranyérme 1871. Lepold 781. Aranyérem az 1867-i koronázásra Lepold 569. és a párisi 1878-i világkiállítás arany jutalomérme Chaplain-től Lepold 796.

A külföldi emlékérmek közül kiemelhető Hyppolito Gonzaga bronzérme Leone Leonitól Armand: Les médailleurs Italiens I. k. 163. l. 7., különösen pedig az 1560 körül élt Alfonso Ruspagiari önarcképével ellátott egylapú ólomérme 47 mm, melynek egy másik ismert példánya az Archiv. für Medaillen- und Plakettenkunde 1926—27. évfolyamában jelent meg. Majd Medici Mária öntött egylapú bronzérme Dupre-tól 1624. Mazerolle: Les médailleurs francais 696. sz. és IV. Henrik francia király egylapú öntött bronzérme Dupretől, Mazerolle 660. sz. A firenzei

Szabó Andor

tektl

1932 - 34

Iparm.Isk.Évk.

1930 - 34. 46. p.

MDK

Szabó Andor, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.l.

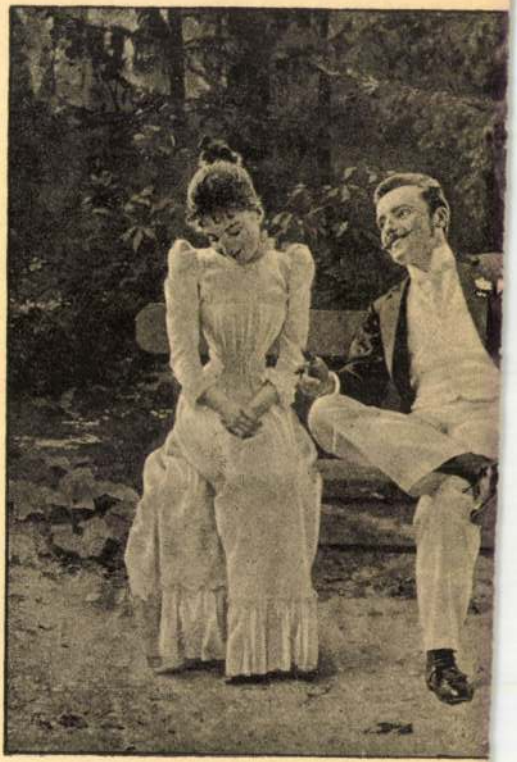

MARGITA

Szabó Antal

készítette a Kir. pa-
lota belső dekorativ
szobrász
munkait

Lechkepek

316/906:

ntal

eten pótmunkák.
épület)

Szabó Antal

U. 1625

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szabó Antal

l.

Tarnóczi 93. l.

Szabó Antal

~~Nebrász~~

mintái után ~~[illegible]~~ kerültek

a templom felszerelésének bronzmukái, csillárai, kandeláberei olasz renaissance stílusban

ivód

Lech Szt István I

Kaus Lech

799.

...zve. Hajá, szemöldöke s pelyhező szakála s baju-
...ngének gallérja lehajtott, csomóra kötött nyakken-
...e fekete, a jobb vállon átvetett zsinór piros és
...rda ~~fani~~ díszíti.

méretei 68:55 c/m.
...reklyemuzeumból. 107/95. № XXI.

107/95: XXI.

Szabó Antal

nobrait

l.

Schoenterézvárosi

8. l.

pénznemek

1934			
hó	nap		fr.
nov.	27	6900 —	30,000
		1/4 %. alkuzdij — 173	
			30000

	à		Összeg	
	Pengő	fill.	Pengő	fill.

könyv

Fizetés helye	Lejárat			Kel	
	év	hó	nap	év	hó
Budapest	1934	nov.	25.	1933	nov
"	1934	dec.	20.		
"	1934.	jan.	10.		
"	1934.	jan.	12.		
"	1933	dec.	5.		
"	1933	dec.	10.		
"	1933.	nov.	20	1933.	nov
"	1933.	nov.	25.	1933.	nov
"	1933.	dec.	20		
"	1934	jan.	1		

Szabó Antal

nobrait

kérvetlen 1894-ben az alábbi templom diadal-iven két angyaltól tartott, ferencesjelvényt és az orgonakarzat iven elhelyezett magyar címert.

Szabópesti ferencrendiek

77. l.

Váltókészlet

Elfogadó

ibocsájtó

neve

lakóhelye

6

ÁRDONYI GÉZA SZOBOR BIZOTTSÁG

Védnökök

József kir. herceg őfensége — József Ferenc dr. kir. herceg őfensége

Budapest 62 Postafiók 243.

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula titk. urnak

Arena ut 41

Szabó Antal

Hobrász

Wód

Csántistotempl.

Római hölgyek V. 16.

II. 3219. Szabó Antal, 22½ éves, kath., szül. Budapesten, atyja kőfaragó, szobrászati osztály, 1875 okt. 21.

Lom 182. p.

Szabó Antal

szobrász

1877 Budapest.

(106) Női mellszobor.

(108) Férfi mellszobor. Gyppa

1877ik téli kiállítás.

I. Budapest, 1933. november hó

L A U F F E R T I V A D A R

könyvkereskedés és antiquárium

a 11. PÓstafiók 311. Telefon 87-3-30.

-.-.-.

Szabó Antal

dekorativ szobrászunka az alkotó épületen

Csudaky Bertalan: Az Országos Magyar Kir. Zeneakadémia új épülete. Vasárnapi Ujság 1907. 370. l.

U 1625

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Szabó Antal

l

Körlevkiáll

622. l

Szabó Antal

szobrász
munkás a kir. palotán

wód

Lehbudai kirpal

72. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szabó Antal

nobrány

l. Közlemkiáll

189. l.

Szabó Antal

Vasilyi 1907
370.l

MADONNA. ÜVEGMOZAIK.

Szabó Antal

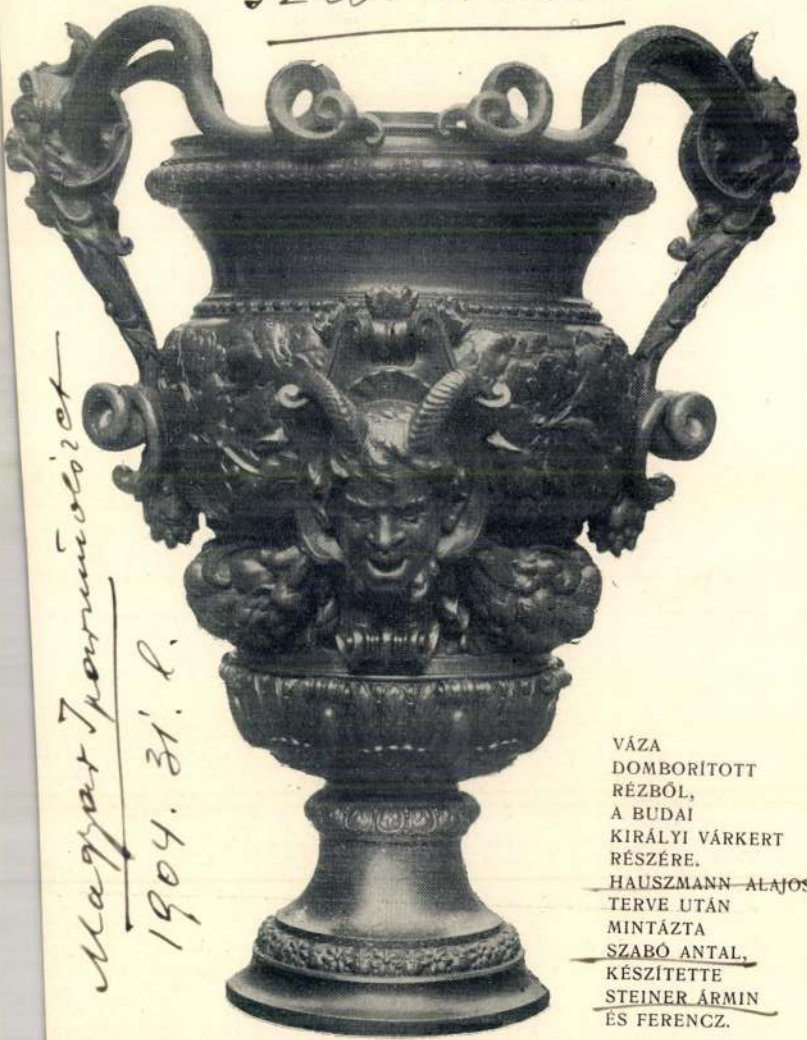

VÁZA
DOMBORÍTOTT
RÉZBŐL,
A BUDAI
KIRÁLYI VÁRKERT
RÉSZÉRE.
~~HAUSZMANN ALAJOS~~
TERVE UTÁN
MINTÁZTA
SZABÓ ANTAL,
KÉSZÍTETTE
STEINER ÁRMIN
ÉS FERENCZ.

Magyar Iparművészet
1904. 31. l.

LEDNER J.

ÉPÜLET- ÉS MŰ-LAKATOSMESTER

BUDAPEST, VII., KAZINCZY-UTCA 9.

Elvállal tűzhelyeket, napellenzőket, **műrácsozatokat,** redőnyöket, minden e szakba vágó munkákat. Javitások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Költségvetéssel díjtalanul szolgál.

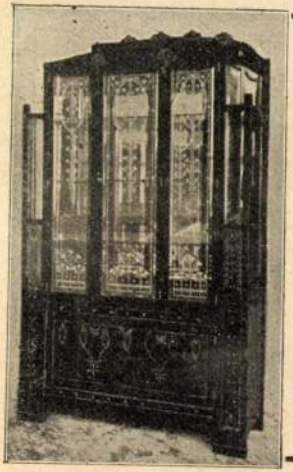

SZŐLLŐSI LIPÓT

műbútor-asztalosműhelye, lakásberendező és díszítővállalata

BUDAPEST, VIII. KER., LOSONCZY-UTCA 3.

Teljes lakásberendezések, valamint egyes bútorok tervezését készséggel elvállalom.

SAX LAJOS JÁNOS

tarhonya-Készítő és gombaszárító telepe

BUDAPEST, VII. KERÜLET, ERZSÉBE

Ajánlja a gombát és tetnek. —

SZABÓ ANTAL

SZOBRÁSZATI
MŰTERMEI
BUDAPEST, VI.
VÁROSLIGETI FASOR 41.

Állami iskolák szállítója.

HUBAY JÁNOS

BÚTOR-ASZTALOS

BUDAPEST, VII., ISTVÁN-ÚT 6. SZ.

KÉSZÍT BÚTOROKAT SAJÁT VAGY ADOTT
RAJZ SZERINT, LEGJOBB KIVITELBEN.

Magyar Szarvinvénet
1908. 1. 27.

LESZTŐ KÉSZÜLÉK, EGÉSZSÉGI CIPŐ, IMPREGNÁLT TALP
ÉS KÜLÖNBÖZŐ CIKKEK TULAJDONOSA ÉS GYÁRTÓJA.

ztőkészülék-gyár:	VIII. KERÜLET, JÓZSEF-UTCA 6. SZÁM.
i cipőgyár:	VII. KERÜLET, DOB-UTCA 48. SZÁM.
ált talpbetét-gyár:	VIII. KER., GYÖNGYTYUK-UTCA 10. SZÁ..

t á s

latoknál működő tisztviselőkről.

ól	A működés alapja	A megbízás
. mi-	megbízás vagy en-	vagy
k	gedély.	engedély in-
		dokolása.

Szabó Antal
festő 1907.

Eimisk 1930
88 l.

MDK

Szabó Antal

Munka után, of.

KMT 1912. tav. kiáll.

Szabó Antal
festő

l.

Lyka Pest 1896–1914

54. l.
55. l.

Wlassics Gyula dr. VIII. 215.

Szabó Antal

unmantalos

Kecskemét

l.

Ezredéveskiáll

XII. csop. 43. l

közvetlen összeköttetésben van, s ki
ki hirszolgálata révén mindennemü es
megfelelöbb modón juttat a napisajtó

Tisztelettel kérjük teh
utasitani, hogy Intézete körében elő
nemü fontosabb, vagy nyilvánosságot
hirdetményt telefonon vagy levélben
adni sziveskedjék.

Ajánlatunkkal a magyar m
szolgálni, épen ezért kérjük sürgős

Szabó Antal
szobrász
életrajzat
lásd
Magyar Művészet
1931. 181. l.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
405 /1923 szám
Érk.: 1923 év November 5 n.

M.D.K.

Szabó Antal, szobrász

nyert megbízást a New York biztosító társaság palotájának szobrászi munkáira.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1893. XXII. évf.

jun. 20. sz. 146. old.

M.D.K.

Szabó Antal, szobrász

művei díszítik a nem-régiben megnyílt és pazarul berendezett New York kávéhárat.

Bauzeitung für Ungarn, Bp, ~~XXXXX~~. 1894. XXIII.évf.

nov. 1. sz. 246. old.

M.D.K.

Szabó Antal, szobrász

Készítette a Meinig Artur tervei szerint épült Wenckheim palota [ma Szabó Ervin Könyvtár] szobrászmunkáit.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1890. XIX. évf.

jan. 1. sz. 2. old.

M.D.K.

Szabó Antal, szobrász

nyert megbízást – minden pályázat mellőzésével – a lipót városi bazilika nagy pillérei körött lévő szobrász-munkákra.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

aug. 9. sz. 4 old.

MDK

Szabó Antal, diszitö-szobrász

A királyi várépités munkásaként a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta.

A hétről. Kitüntetések. -Lechner Ödön ünneplése. Vállalkozók Közlöny és Magy.Épitk Lapja. Bp.1906. jan 24. 1.old.

Szabó Antal, MDK

A Zeneakadémi uj palotájának szobrászati és diszi
művészeti munkálatainak kivitelezője.

Csudáky Bertalan: Az Országos Magyar Kir. Zeneakadémia uj épülete.

Vas.Ujs. 1907. máj.12. 54.évf.19.sz. 369-37
1.

MDK

Szabó Antal

Az igazságügyi palota épületénél az összes építészi szobrász munkát és műmarványozást végezte Szabó Antal.

Hauszmann Alajos: A bpesti igazságügyi palota.

MMÉKözl. 1897. 56-68.l. Képekkel.

MDK

Szabó Antal

Váza domboritott rézből, repr.

Magyar Iparmüvészet 1904. 31.1.

Szabó Antal, szobrászm.

MDK

/Szandház Károly veje/ Szabó Antal hiven folytatt a Szandházok hagyományait.
A lipótvárosi Bazilika számára már a Szandház testvérek is dolgoztak; az akácfa-utcai mühely most folytatta azt.

Lyka Károly: A Szandház-mühely.
Magyar Müvészet. 1931. 180-181.1.

Szabó Antal, szobrászm. MDK

Műhelyéből kerültek ki a fiumei kormányzósági palota, a József-műegxetem, a stomfai várkastély, a budai királyi várpalota összes külső és belső díszitő-szobrászati munkái. A várban 12 évig dolgozt

Lyka Károly: A Szandház-műhely.
Magyar Művészet. 1931. 180-181.l.

Szabó Antal, szobrászm. MDK

a krasznahorkai várkastély, a Klotild-palotát, József főherceg palotája, a Családim Alapok palotája, az Igazságügyi palota, a Kir. Curia összes szobrászati munkái vagy azok tulnyomó részét az ő műhelyében készitették.

Lyka Károly: A Szandház-műhely.
Magyar Művészet. 1931. 130-131.l.

SZABÓ Antal rézkarc

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992 [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991

1874 rézkarc Vendel Csaba

MD K

Szabó Antal, szobrászm.
sz.Bp. 1853.
Sz.Károly veje, Kőfaragó családból származott, tanulmányait a müncheni képzőm. akadémián végezte. Hazatérve egy ideig Szandházéknál dolgozott, a 80-as években átvette az akácfa-utcai műhelyt, s azt rendkívül keresetté tette.

Lyka Károly: A Szandház-műhely.
Magyar Művészet. 1931. 180-181.l.

MDK

Szabó Antal
a diszitő szobrászmunkák

Bpesti Szt.István-templom. Épitő Ipar, 19o5.
nov. 2o. 391-94 l. képek.

MDK

Szabó Antal

építészi szobrászmunka és műmárványozás

Hauszmann Alajos: A bpesti igazságügyi palota.
Épitő Ipar, 1897, XXXI.k. II. füzet.

MDK

Szabó Antal szobrász

Magy. Iparművészet, 1900.

109 1.

Szabó Antal

szobrász MDK

A pesti ferences templom orgonakarzatán
színes magyar cimert készitett 1894-ben.

Szabó Erzsébet : A pesti ferences templom
Bp. 1959. 30.o.

Szabó Antal
szobrász MD K

A pesti ferences templom oltárasztalát és tabernákulumát 1895-ben készitette.

Szabó Erzsébet: A pesti ferences templom
Bp. 1959. 20.o.

MDK

Szabó Antal

A budai kir.palotában bronz kandelábert mintázta

Karácsonyi kiáll.

Magyar Iparmüvészet, 1905. 45. l.

Szabó Antal

szobász

vegyete az alábbi épületben a díszítő szobász és mimázvanyozási munkákat.

Hauszmann A.

A bpesti

igazságügyi palota

~~Hauszmann Alajos~~

Bp. 1901. 9. l.

AZ

LIII. CSOPORTKIÁLLITÁS

KATALOGUSA

Szabó Antal

szobrász

Lyka München

58.l.

Szabó András MDK

szerepelt a győri tárlaton/máj 12-22/.

b.s.: Pedagógus képzőművészek megyei tárlata.
Kisalföld 1963. máj. 17.

Szabó András

Emlékre

Kiállítás Mezőkövesden

Szolnok Megyei Néplap Szolnok
1970. máj. 15.

Szabó András

grafikus kiállítása a gyori HNF-ben

első önálló tárlat

Kisalföld
1979 ápr. 7.

Váradi Szabó otvös András

Kassa. 1596-1606.

Mikal 311. l.

Iványkovics István

építész.

Váradi ötvös Szabó András

1596–1606.

1596. szept. 5-én nyer polgárjogot

1606-ban meg esik a próbán, de mintán első eset, nem büntetik.

Mihalik József. Kassavárós ötvösségének története. Bpest. 1900. 227. l.

Szabó András

AMÉSZ Mesteriskola Előadásai.

IX. ciklus 1986-89.

Szabó András: Protestantizmus

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 5-old.

MDK

Szabó Andrásné

A keszthelyi művésztelepen végzett alkotó munkát. Képei nagy sikert arattak a munkabemutató kiállításon.

MAPLO/Veszprém/ 1962. aug. 19.

Szabó Andrásné MDK

A nyáron eredményes alkotó munkát végzett a telepen.

B.Gy.: Művésztelep Keszthelyen.

KÖZNEVELÉS. 1962 szept. 5l8.l.

Szabó András

kisujszállási alkotót a kitüri nivó díjjal jutalmazta a Szolnok-megyei amatőr képzőművészek tárlatán

Szolnok Megyei Néplap 1984. III. 4.

Szabó Anna, épitész

Nyitrabátor műrelődési Központ és zeneiskola tervpályázat, 1986.
Rangsorolás nélküli III. díj: os bírálati sorszámú pályamű.

Szerzői: Nyitrai Ákos, Farkas Gyula, Szabó Anna, Pál Judit,
Dzák ~~Anna~~ Attila, Simon Ferenc, Döbrösi Tímea.

A tervpályázat homlokzatai, axonometria. | repr. |

Magyar Épitőművészet, 1987. 3., 8-old.

Újvidék, 1984. 32-33.

[1] *Sebestyén, Gheorghe:* Unele cet
L. F. Marsigli. In: Revista muze
istorice şi de artă, 15, 1984, 1

[1] *Lanevschi, Georghe:* Repertoriu
Arad. In: Ziridava, 8. Arad, 197
822.; 13. Arad, 1981. 423-431.

[1] *Matei, Ştefan:* Aspecte ale evo
fortificaţii în Banat. In: Studi
1982. 104. nota 9.

[1] *Fábián Gábor:* Arad vármegye le
statistikai tekintetben. 1. rész
56-89.

[1] *Gerő László:* Magyarországi vár

[1] *Anghel, Georghe:* Cetăţile medi
Bucureşti, 1972.

[1] *Lanevschi* 1977. (12. jegyzetbe

[1] *Matei* 1982. (13. jegyzetben i.

[1] *Barbu, Mircea - Zdroba, Mircea*
Arad-Vladimirescu. In: Ziridava,
Mircea - Zdroba, Mircea: Noi cer
de la Vladimirescu. In: Ziridava

SZABÓ Antal építőmester

1881 Pécs, dóm

Pécsi Szalk, 1998. 2. 68.

M E G H I V Ó

SZABÓ ANTÓNIA
és BODNÁR S. IMRE

fotokiállítására.

A kiállítást 1972. november 11–én, szombaton du. 17. órakor nyítja meg FÜCSÖK FERENC, a Fotokör vezetője.

BME KISZ, R Klub, Bp. XI., Műegyetem rkp. 9.
N y i t v a: 1972. november 11–25-ig.

k volna tisztázni nézeteinket: el-
elyek körülöttünk keletkeztek, kör-
melyekben mi magunk sem mindig ér-
rozni hogy mi az - elvi és gyakor-
azán egyetértünk. A Szép Szó körül
ális csoport, melynek jelentőségét
de lebecsülni bün volna. Profesz-
ha egyik másik tagjának hajlandó-
nebb tudomást szerezne. Hogy mi-
szer körünkben tisztelhetnénk Önt,
rdeklődéssel és tetszéssel olvastuk
gyrabecsüléssel és olyan szeretet-
is fölösleges. Nem merném azzal

SZABÓ ÁDÁM BÁLINT

ÚJ MŰVÉSZET

1999/szept.

17.o.

nem tudja megbocsátani, hogy a
tud. Hát annyi baj legyen, jut
A Baumg[arten][7] felől bizt
is - azt mondják, most senkinel
segélyt azt adnak. Vederemo. E
Hogy mennyire kellene, nem kel
Abban igaza van, hogy publikál
gondolom, de ez nem megy olyan
volna szó, az más, de nagyobb
Feleségem jó szinben látt
jót ir, feküdnie kellett néhán
teti az operáciot,[8] amin már jó
beletelik még vagy 2 hónap, mi

SZABÓ ÁDÁM

ÚJ MŰVÉSZET

1998/MÁRC.

P - 9396

20.0.

FÜLEP LAJOSNAK

Bp. 1937. VIII. 3.

a hosszú hallgatásomat,[1] íme a
a dolgom. Sok apróságot kellett
élét, s olyankor nem tudom magam
ában általán sokat dolgozam, és
tulajdonitok nagyobb jelentő-
e a valóság, hogy minden írásom
darabja önmagamnak. Ha darabok-
ég is csak kiszabadulok önmagam-
ában a munka az én nagy vígasz-

SZABÓ ÁBEL

Új művészet

1999/szept

34.o.

Szabó Árpád

A müvész metszetének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 2o.
XV. évf. 12. sz. 1o. lap

Szabó Árpád, tipográfus

A Lenin-művek tipográfiai pályázatán oklevelet nyert. (Lipcse.)

— : Arany-, ezüstdíj és oklevél 9.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 4.

Szabó Árpád

tervezte a csepeli kikötő tranzit

Tórházót 1962.

Merényi Ferenc: A magyar építészet

1867-1967. Budapest 1970.

1581

Szabó Árpád

1962-ben elkészült csepeli tranzit tárháza a tárolás témájának jelentős értékű interpretációja.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1601

Szabó József

mezőkövesdi gabonatárháza és az utóbb felépített hajóforgalmi silóépületek korszerű megoldást nyújtó építészeti alkotás.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest 1970.

1601

Szabó Árpád
építész.

Mezőkövesd, gabonatárház
Hajdúnánás, – " – " –

Radó: Magyar építészettört. 397.
Műszaki K. 1971.

Szabó Árpád
építész

Hajdúnánás, 400 vagonos siló
1949.
Repr.

Radics: Magyar építészettört. 393.
Műszaki K. 1971.

Szabó Árpád
építész

Mezőkövesd, 1500 vagonos tárház
1949.

Repr.

Radó Magyar építészettört. 395.
Mászaki K. 1971.

Szabó Árpád

Oklevelet kapott a nemzeti-
kisebbségi könyvművészeti kiállításon
Lipcsében

N.N.: Oklevél

Nyíregyháza 1974 VIII. 4

Szabó Árpád

Rajzát hozza a lap cim nélkül.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 23.
XV. évf. 43. sz. 13. lap.

Szabó Árpád

Tervezte a mezőkövesdi gobelinszőnyeget. 1949.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

574

Szabó Árpád

Tervezte a Hajdúnánási gabona-
tárházat. 1949.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1571

Szabó Árpád.

A Lenin művek tipográfiai pályázatán oklevelet kapott.

Dunántúli Napló, 1971. aug. 4.

Szabó Árpád

Tervezte a bp-i kelenföldi ház-
gyárat. 1966. Reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867 - 1967. Budapest 1970.

1561

MDK

Szabó Árpád épitész

Mezőkövesdi 1500 w.tárház repr.
Hajdunánási 400 w.siló repr.-

Szabó Árpád:Mezőgazdasági épitészetünk egy évtizede
Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.3-4.sz.117.l. 118.l.

MDK

Szabó Árpád épitész

32.sz. terv, II.dij repr.

Schmiedl Ferenc: Négytantermes felsőtagozatu általános iskola tervpályázata Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 227.l.

MDK

Szabó Árpád épitészmérnök M.Népköztársaság Érdemérem bronz fok.

Párt és tömegszervezeti funcionárusokat, épitőmunkásokat... tüntetett ki a Népköztársaság Elnöki Tanács

Szabad Nép, 1950. dec. 10. 6 l.

MDK

Szabó Árpád épitész

begyüjtő tárház tipustereve 1954.

mezőkövesdi tárház 1950.
tárház szociális épülete 1950.

malomsiló 1949.1.
polgári hizlalda darakeverő üzeme 1953. repr.

Szabó Árpád: A mezőgazdasági ipar épitészete
Magyar Épitőművészet 1954.7-9.sz. 237.1. 238.1. 240.1
242.1. 245.1. 246.1.

MEK

Szabó Árpád épitőművész, II.fok. 5ooo Ft

Az "Ybl Miklós-dij" kitüntetettjei. Magy. Nemzet 1959. febr. 1o. 5 l.

Szabó Árpád

és Kiss Tibor dr. közös pályaművét megvásároltak a Pesti Vigadó koncertteremének megtervezésére hirdetett pályázaton. (repr.)

Gy. J. : Vita a Vigadóról.

Érdekes Ujság, Bp. 1952. október 5. 12-13. l.

Prospektus

Szabó Árpád:
Vignmúcz

1967 M. H. Arch.

Prospektus

Szabó Árpád:
Budapesti Szemzethiodi vásár

1963. M. H. Arch.

Szabó Áron

alkotásaiból és a többi pásztói művészek műveiből állandó galériát szeretnének teremteni a nagyközségi tanács vezetői.

Osgyáni Lajosné: Pásztó bürzkesége (II.)

Nógrád, Salgótarján, 1971. jún. 2.

Szabó Áron

a Bányász Képzőművészeti Körök II. Országos Kiállításán munkája Tzerepel.

Romváry Ferenc: Tárlat a Puskinban.
Dunántúli Napló, 1969. márc. 2.

Szabó Áron

közös tárlaton vett részt Nógrádban
a pásztói Helytörténeti Muzeumban.

Magyar Hirlap 1978/277/9

Szabó Áron

Kiállítás nyílik dec. 15.-én Pásztón, a Lovász József Művelődési Központ amatőr képzőművészeti stúdió tagjainak munkáiból, – ahol műve szerepelni fog.

Nógrád, 1974. dec. 13.

MDK

Szabó Áron

szerepelt a tárlaton.

--: Igényes válogatás -értékes alkotások.
Megnyilt a megyei képzőművészek tabaszi tárlata..

Nógrádi Népujság 1964. jun. 9.

MDK.

Szabó Áron

Kiállitási hir

Nógrád 1966 dec.4.

MDK.

Szabó Árpn

Kiállitási kritika

Nógrád 1967 febr.5.p.7.

MDK

Szabó Áron

Szerepelt a tárlaton.

--: A megyei képzőművészek őszi tárlata Balassagyarmaton.

Nógrádi Népujság, 1962. okt. XØ 17.

öleli

SZABÓ ÁKOS

ÚJ MŰVÉSZET

2000/jún.

P – 9765

32. o.

1997 *Olaj/vászon,*
1998 *Különleges té*
Hommage à
Szimmetria,
1999 *Hommage à*
Ars (Dis)Sym
2000 *Intuició, inno*
Hal — víz, Fis
Digitális Szal
2001 *Feketén, feh*
Szabadvászn
Szobrászaton
Méretes képe
Között — ma
Budapest

Írásai:

1982 Művészet, m
1983 Rubik's Logic
1985 Mathematics
1985 *'Impossible' F*
Associations.
3, (társszerző
1985 Scientific Am
1986 Cacumen, Fe
1986 Impossible Fi
1986 Mozgó Világ,
1987 M. C. Escher:
1992 Új Művészet,

SZABÓ ÁKOS

Új művészet

2002/jan

3.o.

Szabó Bálás
farekas
Merötur

l.
Ladányi M.
A m. ipar alma-
nachja. Bp.
1930. 216 l.

Szabó Aurél MDK

Este, tempera

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Szabó Aurél.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1932-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat,

MDK

Szabó Aurél

Mármarosi férfi.

Képzőm.Társ. 1934.évi téli kiáll.tárgym.
Jan.14 - febr.11.

MDK

Szabó Aurél, festöm.

Kertben. Tempera.

Nemz.Szal. -A MAFE VI.kiáll. 1919.febr. - Kat. 18.l.

MDK

Szabó Aurél, festöm.

Régi házak. Vf.

Nagyv. Szal. 1919. okt. hóáll. Kat. 13.1.

M.D.K.

Szabó Aurél

A Műcsarnok tavaszi nagy tárlatán kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Színházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Szabó Aurél

176-177 kép. Könyvfedéltervek.

Szemelvények az iparművészeti iskola munkaiból.

Magyar Iparművészet 1912. 212.o.

MDK

Szabó Aurél

Város széle, of.

N.Szal. tav. tárl. 1922. máj.

MDK

Szabó Aurél, festöm.

Tájkép. Vizf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 16.1.

29, 30, 31, 32, 33, 34, 35.

ot./

/

Közlönye

nem nagyon megvágni./

11 , 12, 13, 14, 15 16 17 / 1-ről kö-

ár hó 7.-én.

Frau U Sándor
Papirus
Könyvkötő műhely
V. Szemere u 27.

Szabó Aurél

festő

d.

Nemz. Szalon

78. csop. Ei áll.

Könyvtáramban

MDK

Szabó Aurél

Erdélyi földmüves, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőmivészeti Kiállitás

MDK

Szabó Aurél, festö

November.

Az Ernst-Muz.kiállitásai.CXLVII. -Munkácsy-Céh VI . sors.egybekötött repr. kiállitása. Bp.1934 május. Kat. 15.

Szabó Aurél MDK

Mármarosi férfi, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállítás

Szabó Aurél

Művei szerepel az Ernst-mú-
zeumban a Munkácsy - Cé-
kiállításán.

N. ü. 934. V. 13.

hogy az 1929/30. kezelési évre vonat-
benyujtásra kerül, a nevezett minisz-
írem a Bizottságot, hogy az adatok egy-
alatt álló intézetnél tényleges szol-
selőkről, továbbá az olyan nyugdijasok-
zásból vagy engedéllyel az 1930. évben
et, vagy vállalat igazgatóságában, ille-
elyet foglaltak vagy más minőségben vet-
kezetek vagy vállalatok ügyeinek intézé-
leló kimutatást készittetni és azt hozzám
erjeszteni sziveskedjék.
és távbeszélőn is tehető.
március 6-án.
deletéből:

ay

ácsos.

zottságának,

B u d a p e s t .
- - - - - - - - - -

Szabó Aurél

festő

1909–11.

Éimusk 1930

88. l.

rgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
9.650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
rök utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs
Központ

Szabó Aurél

Kiállítását elökészitik

M. 932. IX. 21.

MDK

Szabó Aurél, festö

184. Erdélyi földmüves. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-jun.17
Kat. lc.l.

Szabó Aurél

festőművész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - figyelemreméltó festményé
vel szerepel.

Budapesti Hirlap
1934.I.14.

MDK

Szabó Aurél

Utcarészlet, ~~xxxxx~~ vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. ápr. 14 l.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőművészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Szabó Aurél

Kiállításai életéről

N. U. 932. IX. 21.

Szabó Aurél

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti szalonban.

M. H. 1932. IX. 27.

Szabó Aurél

Vasparthiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

Est 1932. IX. 25.

Szabó Anvél

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

PH 1932. IX. 25.

Szabó Aurél

Csoportkiállításon szerepelt a Művészeti Szalonban.

Reggel 1932. IX. 26.

Szabó Aurél

csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

M. 1932. IX. 25.

Szabó Aurél

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti szalonban.

MN 1932. IX. 25.

Szabó Aurél

Csoportkiállításon vesz részt a Nemzeti Szalonban.

PH. 1932. IX. 23.

Szabó Aurél

Csoportkiállításon szerepel a Művészeti Szalonban.

Ma 1932. IX. 23

Szabó Aurél MDK

Tájkép, vizf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Szabó Aurél

MDK

Tájkép, szines rajz

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Szabó Auréll

MDK

Város széle, olf.

Nemzeti Szalon 1922. május Tavaszi tárlat

MDK

Szabó Aurél, festöm.

egy mélytüzü erdei tájjal szerepelt.

K.S.4.1

Györi Vigadó.- A Györi Képzömüvészeti és Iparmüv. Társulat évi szokásos kiállitása. 1930.okt.19-26. Képzömüvészet.1930. 35.sz.

Szabó Aurél festő M.D.K.

75 éve s korában elhunyt .

Halálozás

Magyar Nemzet 1964. április 9. 6.1.

Szabó Aurél

MDK

borus táj, olf.

Mécsarnok 1922 jubileumi kiállitás

19. a kecskeméti városi muzeum

20. a keszthelyi Balatoni Muzeum

21. a késmárki ág.h.ev. lyceum kön

22. a kiskunfélegyházai városi mu

23. a kiskunhalasi ref. főgimnáziu

24. a szolnokdobokamegyei irod.,
ethn. társulat Kolozsvárott ő
gyüjteményei

Szabó Aurél

1922. ápr.

M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

Márciusi kép, vízf. 4000.—
Őszi fák, vízf. 3000.—

1925. febr.

M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

Mandula fa, vízf
Varos tanulmány,
vízf

Olaszi (Nagyvarád) h. n. V. 291.

Arch. ägr. Mittheilungen VI. 206.

Szabó Aurél

1919. febr. MAPE kiáll. N. Szalon
Kartben, tempera. 250.–

1919. okt. kiáll. u.o.
Régi házak, vízf. 450.–

Ferenc, II-ik, császár IV.87.

Szabó Aurél

Munczanok

1921. tav. kiáll. 340

1922. jub. kiáll. 586

1924. tav. kiáll. 577

Szobieski Jano III. 209

Szabó Aurél

Műcsarnok, Bpest

1913–14. téli kiáll. 630

X.kerület.

Képes Álmos, tábori

Vörös Tihamer, "

Doctor mint igazgatóra vörös

Szabó Aurél

4 /

MAGYAR MÜVESZET
1932.324

3171

8. Ismeretlen:

Gróf Fekete György:

Derékon alól, ül
kezében ludtollat ta
e szavakat irta „I
szelén nyugtatja. Riz
barna, szeme szürk
Istvánvend csillagja d
vart nyakkendője fe
piros. Előtte ~~az apta~~
Felirata fölül jobbra

Excellmus ac
us e Comitibus
Insignis Ordin
Apost: Majoris
Judex Curiae
vien: Supremu
Caeae et Regie
tualis Intimu
Consilium Reg
ricum Consil

Ja tiszatartón innen

Szabó Aurél

Győrött született 1888-ban
Akadémiai Ballo Ede
tanítványa volt, később
grafikát tanult Holbing
és Muhits tanároknál.
Járt Nagybányán, München-
ben, Ausztriában és Olasz-
országban. Részt vett mun-
kával a budapesti tár-
latokon. 1932. szept.-okt.
közl. kiállítás a Nemzeti ka-
szinóban. Elek. Főleg figurális
olaj képei.

—

Szabó Aurél

kiáll.

Nemzeti Salon

1932. szept - okt.

Főv. kéjt.

B. Ert öfnekellha
2/2 Gr

327 T. Ferencz, (szül. 1768 febr. 2., tr
jünius 6., uralk. 1792–1835

Megkoronáztatása.

A budai helyőrségi templom ~~pozsonyi~~ ~~[illegible]~~ f
koronázási díszben, térdel a királ
nádora Lipót Sándor fhg. ~~Szt. István~~ koronáját tesz
egyi püspök mögöt és az apostoli keresztet tak
ra az országalmat gr. Erdödy ban a jogart gr. Zichy a kivo
A jobbra és balra felállított me
kapcsolt részeinek zászlóit vivő f
rendek, az uralkodó ház tagjai s
~~tartást~~. Az előtérben az imaz
hirnök ♀ o ~~jobbra~~ fölül az oratorianban ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~uralkodók néjei~~ hölgyek nézik az ünnep
1823. ♃

Olajfestés vászonra, mérete
Festette: Krafft Péter. 18

♀, a padban ezredének egyenruhájában József
fhg, a későbbi nádor és a mimkácsi görög
Katholikus püpök Batsinsky,

♀ a király második néje: Mária
Terézia s édes anyja, meg

szinü
nia,
ga b

Szabó Aurél festő

Párizsi-utca 2. Miskolc

1934. téli kiáll. 224
1934. nemz. képzőm. kiáll. 184.

ujsagaruda
—NAGYMEGYER—

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

NYOMTATVÁNY.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szabó Aurél

l.

Győri kiáll. 1919-1929

10-l.

Hora Nicolaj.

Mellig, jobbrafordul
helyezett kerek medaillonban
láncz lóg. Felirata:

HORI
Wallach: R

Rézkarcz, méretei a v

Sz.n.16
793-913
Át.lelt

Szabó Aurél

1907/8

Ferképzomfoiskvk
134 l.

Inn folyó IV - 103.

Szabó Aurél

Tájkép, lindeum-
metszet

Repr.

Kritimisk

1911/12

Szabó Aurél
festő

Műcs. kiáll. 1913 tól
Pipics 120.l.

Nagys.

KÖSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
943 DEC. 29.
BUDAPEST 54

Dr. Szentiványi Gyula urnak

XI. Lágymányosi ut 16

Szabó Aurél

részt vett a Magyar
Rézkarcolóművészek
Egyesületének zürichi
kiállításán.

Ungarische Graphik
Zürich 1924.
16. l.

1950-ben Budapesten
él. Tanári képe-
sítést nem nyert.
Csak egy évig tanult
a főiskolán

MDK

Szabó Aurél

Erdőrészlet, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74. sz. 31 l.

MDK

Szabó Aurél

Mandulafa, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll. N.Szal.
1925. febr. 16 l.

MDK

Szabó Aurél

Város tanulmány, vf.

M. Akv. és Paszt. festők Egyes. 11. kiáll. N.Szal.
1925. febr. 16 l.

MDK

Szabó Aurél

Márciusi kép, vf.

Őszi fák, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9.kiáll.
N.Szal. 1922. ápr. 18 l.

cōmouebitur

de us extunc

xulta fili

ihrusalem ecce

Szabó Aurél festőművész
Kertben tempera
Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

MDK

Szabó Aurél

Levelezőlap-pályázat, repr.

Iparműv. Isk. Évk. 1911-12. 26. tábla.

Szabó Aurél

Márciusi kép, vizfestmény

Őszi fák, vizfestmény

Magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete IX. kiállitása. 1922. Nemzeti Szalon, katalogus

MDK

Szabó Aurél
vás. 1934-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Gy.1943.XI.15./

MDK

Szabó Aurél
vás. 1929-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levéltári kézi. Győr, 1943. XI. 15./

Szabó Aurél grafikus M.D.K.

314 - Tájkép (rajz)
316 Ősz I, II, (rajz)

Ungarische Graphik. Bev: J. Conrad
Zürich 1924 16,

SZABÓ Aurél

M. D. A.

1923-ban Nagybánya ns szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... 337.l.

K.P.K

SZABÓ Aurél

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.o.

Szabó Attila, építész

Lt. Ettér István

– követségi kirek

Magyar 10-12

Építőművészet Bp. 1983 87/4

Szabó Attila, építész

L. Lázár Antal

L. A.: Fővárosi Hulladékhasznosító Mű, Bp. 38

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/2

Szabó Attila [ ]

L: Kőnegi Judit

Fazekas A': Este a Tarsoly Klubban. 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. nov. 2.

Szabó Attila

II. díjat nyert a Kérely Bertalan halálának 131. évfordulójára a gödöllői járás által kiírt pályázaton

Kérely Bertalan emlékünnepély Szadán
Pest megyei Hírlap, 1966. máj. 10. 22dd. 1.o.

Szabó T. Attila,

Kiss Károly: Szavaink és kenyerünk.

Erdélyben egy nagy tudós, Szabó T. Attila egész életét szentelte annak, hogy elbitangolt régi szavainkat a poros kvéltárakban fölbúvárolja és glédába állítsa. E hatalmas mű az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár torzóban maradt. A megjelent kötetekét, betetőző folytatást, a további 8 könyvet nem engedi közreadni a sanda gyanakvás. A tudós oly lázas sietséggel igyekezett létrehozni nagy művét, mintha megérezte volna, hogy Erdélyben a magyar nyelv szigetei maholnap végveszélybe kerülnek. Naponta rádöbbenhetünk, kivált most, amikor Erdélyben nemzeti kultúrák megmaradását, puszítás fenyegeti. Mert eleink hagyatéka éltető elem, akár a kenyér.

Budapest folyóirat, 1988., 8., 5-old.

MDK

Szabó Attila, gyermekrajzoló

10 éves.

létépítés, exkavátor...

Repr.

– : Leó és az exkavátor

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 21.

Szabó Attila épitész M.D.K.

A Zánkai Központi Uttörőváros tervpályázaton
III. dij
Társtervező: Zalaváry Lajos- Csontos Gyula-
Dobozi Miklós- Kádár István- Marosi József-
Flta Imre- Tolnay Pál- Csillag József

Magyar Epitőművészet 1966/2. 6-12.l.

SZABÓ Árpád épitész

BATIZÁN József: Szabó Árpád 1916-1991. = Magyra Építőművészet, 83,1992,1. 66. ill.

N KÁROLY (budai) kőműveslegény. Egerből ismeretlen helyre távozik 1752-ben, amely évben → Pichler György egri kőművesmester segédjeként szerepel a kőművesmesterek összeírásában.

NOVÁK Donát kőműves. 1766—85 közötti adóösszeírások említik. A káptalan kocsmájában mint pallér szerepel s még az 1800. évi adóösszeírás is Egerben találja.

NOVÁK János asztalos. Gyöngyösön 1825-ben a város I., illetve a II. negyed 4. fertályában lakik és ott írják össze. A gyöngyösi összeírás 1827-ben is említi.

NOVÁK Samu egri ács. Egerben 1721—80 közötti adóösszeírásokban találkozunk nevével.

NUSSBICHER János budai királyi harangöntő. Telekesy István egri püspök repedt harangjait 1711-ben átönti. (EÁL ErsGazd L szdm. raksz. 1317.)

NYMETH János faragómolnár 1553-ban dolgozik az egri püspöki malom helyreállításának befejezésén. (Détshy, Munkások I. 193. old.)

NIZA, Florentinus (Johannes Nice Fiorentino) budai olasz asztalos, a zágrábi reneszánsz stallumok mestere, utóbbiak modellje után készítteti Taddeo Lardi az egri „Bakócz-kápolna" kórusszékeit a kassai → János asztalossal. [Vö. Voit, Műhely a Via dei Servin. MÉ (1961) 129. old. 42. jegyz.]

NYÁRAI András egri ötvös. 1714—18-ig említik az egri városi iratok, ő az első ötvös a felszabadított városban.

NYÁRAI Mihály fazekas. Egerben írják össze 1800—25-ig az iparosok között.

NYÁRI István gyöngyösi ácsmester. 1804-ben találkozunk nevével a tarnabodi r. k. templom tetőjavítása során.

NYÍRŐ János egri ötvös. 1805-ben Nyírő János anyjának, id. özv. Nyírő Józsefnének vallomása szerint férje ötvösszerszámai, miután ifj. Nyírő József — id. Nyírő József fia — is meghalt, fentnevezett Nyírő Jánosra szállottak.

NYÍRŐ József id. egri ötvös. 1761-ben polgárságért

SZABÓ Árpád épitén

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp.CMHv.Ép.Muz.,1992

51.

Szabó Tárpád, grafikus.

A kötet borítóját és kötését rajzolta – tervezte.

Ottó Judit: Ezt költők 8.

Népszava, Bp. 1975. okt. 24.

Szabó Árpád

Rajza. (repr.)

Élet és Irodalom, 1973. jún. 23.

Szabó Árpád

Az Ybl Miklós-dij I. fokozatával tüntették ki Szabó Árpádot, az Ipari Épülettervező Vállalat épitészét és

Schmidl Ferenc épitészt, /nyugdijas/ Magyarország felszabadulásának 32. évfordulója alkalmával.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

Szabó Árpád építész

A Stúdió meghívott vendégei, akik a városkapukról fognak ma itt vitatkozni, beszélgetni: Kelemen László, - Szabó Árpád építészek és dr. Szücs István szociológus.

Unokáink is tátni fogják.

1976. V. 6. 20.05, N. TV. 2. műsor

Szabó Árpád, építész

Az Építészek Székházában 25-ik alkalommal osztották ki az Ybl Miklós-díjakat. –
Az első fokozatot két neves tervezőnk Szabó Árpád és Schmidl Ferenc kapta, egész életművüknek elismeréseképpen. Szabó Árpád nevéhez az ipari építészet alkotásainak sora fűződik: gabonatárházak, gyárak, többek között a vásárhelyi alföldi Porcelángyár és más ipari létesítmények. (említve)

Esti Magazin

1977. III. 31. Kossuth 18.30 Rué.

Szabó Árpád

Hullámvonalakat ábrázoló, cimnélküli rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 13.
XVIII. évf. 28. sz. 7. lap.

Szabó Árpád

Keresztül-kasul huzott vonalak egy négyszögben, melyeket a fehér alaptól egy fekete forma választ el. Rajz. Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 6.
XVIII. évf. 27. sz. 7. lap.

Szabó Árpád

Különféle irányba futó vonalakból készült rajz, cim nélkül.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 10.
XVIII. évf. 32. sz. 12. lap.

Szabó Árpád

az alábbi pályázaton résztvett - díjat nem nyert - magyar tervezőcsoportok egyikének vezetője.

A belgrédi Operaház nemzetközi tervpályázata, 1971. Magy.Ép.műv.1972.5.sz.2-11.l.

Szabó Árpád

H. Charrière regényéből készült filmet (Pillangó) propagáló plakátot állított ki.

Szentes Lajos: VI. Országos Plakátkiállítás; Ipari Művészet, 1972. 3. sz. 19. l.

[Szabó Árpád]

Pillangó; filmplakát

Ipari Művészet, 1972. 3. sz. 18. l.

Szabó Árpád

az alábbi pályázaton megvételben részesült egyik terv egyik szerzője.

Callmayer Ferenc: Budapesti televizió és mikrohullám központ fejlesztés-tervpályázata.

Magy.ép.ip.1971.5.sz.278-282.l.

Szabó Árpád

Az Ybl-díj I. *fokozatát* kapta *Szabó Árpád* építész a tervezésben végzett több évtizedes kimagasló munkásságáért;

Magyar Hirlap 1977/77.4

Szabó Árpád

a hódmezővásárhelyi porcelán-
gyár építészeként neve említve

Magyar építészet 1945-70
194. old.

Szabó Árpád

a budapesti Tranzit Tárház
építészeként említve

Magyar építészet 1945-70
212. old.

Szabó Árpád

a mezőkövesdi gabona-
raktár építészetét említve

Magyar építészet 1945-70
207. old.

Szabó Árpád

a hajdunánási Gabonasilé
építészeként említve

Magyar építészet 1945-70
206. old

Szabó Árpád

"Disz" cimmel hozza a lap a müvész munkáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 29.
XVII. évf. 39. sz. 5. lap.

Szabó Árpád

Rajzát hozza a lap. /Sem cime, sem megfogalmazható tárgya nincs./
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 23.
XVII. évf. 25. sz. 2. lap.

Szabó Árpád

Metszetét hozza a lap. Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. okt. 27.
XVII. évf. 43. sz. 11. lap.

Szabó Árpád

Metszete különleges wertheim-kulcsra emlékeztet.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 16.
XVIII. évf. 11. sz. 10. lap.

Szabó Árpád

rakja

Magyar Hirlap 1969/ 293/6

Szabó Árpád

Cimnélküli rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 17.
XVII. évf. 11. sz. 10. lap.

Szabó Árpád

Tulipán - szerü motivumot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 23.
XVI. évf. 52. sz. 2. lap.

Szabó Árpád

Falusi kemenceszerü épitményt ábrázoló metszet.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. okt. 5. 40.sz.
XVIII. évf. 16. lap.

Szabó Árpád

Fülöp Imre: Házgyárak. - Építészek: Fülöp Imre, Balázs György, Fekete Rezsőné, Körner András, Mezei Gyula, Prach Magda, Szabó Árpád, Szotyori N.Mihály. Vasszerkezet: Szirtes György, Edvi Illés Mária. Közmű: Kopecsay Gábor, Zsigó László.

Magyar Ép.műv. 1971. 4.sz. 25-29. l.

Szabó Árpád

az alábbi tervpályázaton megvételben részesült 35.sz. pályaterv egyik szerzője.

A Budapesti Televizió Adóállomás és Mikrohullámú Központ fejlesztésére kiirt tervpályázat, 197o.
Magyar Ép.müv. 1971.3.sz.2-8.1.

8.1.

Szabó Árpád

"Sorban" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 19.
XVI. évf. 8. sz. 6. lap

Szabó Árpád

Virágot ábrázoló metszetét hozza a lap.
Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 16.
XVI. évf. 38. sz.8. lap.

Szabó Árpád

"Motivum" c. művét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 10.
XVI. évf. 24. sz. 10. lap.

Szabó Árpád

cikke

Szabó Árpád: Rados Jenő: Magyar építészettörténet, 2.kiadás. - Magyar Építőművészet, 1971.5.sz.64.l.

MDK

Szabó Árpád és Tomori László

közös pályamunkájukat a gyulai téli gazdasági isk. és öntözőmesteri tanfolyam épületének tervpályázatán megvásárolták

MMÉEKözl. 1943. 112.l.

Szabó Árpád

Tranzit tárház, Csepeli kikötő, 1957, terve.

A felszabadult Budapest művészete, 1960. kiállítás-katalógus.
13 l.

Szabó Árpád

a csepeli tranzit raktár tervezője

Holán Zoltán: La vie culturelle
en Hongrie, Budapest, 1966.

2721

Szabó Árpád

hajdunánási siló tervezője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

270 l.

Rabó Árpád, [grafikus]

MDK

Nemeskürthy István: A magyar film története c. könyvének angol kiadásához a borítólapot és a kötést tervezte.

— : Hallottuk 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. júl. 29.

M.D.K.

Szabó Árpád, építés

terverte a Csepeli tranzit-hartárt.

Major, Máté: Ungarische Baukunst von heute
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t. 283. old.

Szabó Árpád
grafikus

M.D.K.

A Kossuth Nyomdában rendezett tárlatom részt vett. Bemutatta a „Magyar grafika" címlapját is.

Frank János: Alkalmazott grafika
Élet és Irodalom, 1965. szeptember 11-8 lap

Szabó Árpád építész M.D.K.

Hajdúnánás . Ipari épület. repr.

Aszpia Antal: A képzőművészetek története 771.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Szabó Árpád

15.500 forintot kapott a Vigadó újjaépitésiárter
pályázatáért.

Cikk: Milyen lesz a Vigadó?

Népszabadság, 1957.szept.18. (Képpel.)

mdk.

Szabó Árpád

Lumumba grafika
[reprodukció]

Székely Tamás: Ifjú nyomdászok grafikai körökre

Magyar Grafika 1962, 6. évf. 1. sz. 58. l.

Szabó Árpád épitész M.D.K.

/IPARTERV/

Csepel Tranzit -tárház.

repr.

Magyar épitőművészet 1963/3. 46-47.l.

folyóir.

A. 4

8 r

Jahrbücher für Kunstwissenschaft.

Herausgegeben von Dr. A. von Zahn.

1. I.–III. + 1.– 367. M., 2 képes tábla ——— Leipzig E. A. Seemann 1868.

2. I.– III. + 1.– 387. M., 2 képes tábla ——— u. o., 1869.

3. 1.– 372. M., ——— u. o., 1870.

Szabó Árpád

IV. é. ép. hallg. 1937/38
Kotsis-tanner

Evezősklub és stálló
a Római parton.
Távlati kép, ábrák
és alaprajzok.

Technika
1939. 195, 196 l.

Műv.

d. 5

1 kőt. folio.

Huszka

József

A székely ház.

Függelékét az árják és ugorok érintkezéséről írta Fiók Károly.

Háromszék és Csikmegyék, a Székely-Egyesület, valamint a nagym. m. kir. kereskedelmi ministerium segélyezésével kiadja a szerző.

Szabó Árpád

szig. ép. hallg. 1938-39.
Kotsis-tanszék

Magyar Művészetek
Muzeuma. (Terveret.)
Kismuta, homlok-
zatici alapvajzok.
Technika 1940.
210-211. l.

Szabó Árpád

építészhallgató

Tatai részlet,
vízf.
rézk.

Kiss Tibor. Az 1938.
évi Magyarok kiál-
lítás.
Technika
1938. 133 l.

Szabó Árpád

építész

MÁV mellékvonali

Közép állomás terv.

díjnyertes

Benkhárd MÁV

MDK.

Szabó Árpád

Kiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1965 szept.3.lap -

Szabó Árpád M.D.K.

Könyvborító -és plakatterve[illegible] a Kossuth Nyomdában

A " Magyar Grafika cimlapja

Frank János: Alkalmazott grafika

Élet és Irodalom 1965. szept. 11.

MDK

Szabó Árpád ép.

Tranzit Tárház Csepelen

Falszabadult Bp. művészete N.Gal. 1960

Szabó István, grafikus 1924

Negyedmagával kiállít a Kossuth Nyomda Kultúrtermében.

— : Hír 6

ESTI HIRLAP, 1965. márc. 4.

Szabó Árpád M.D.K.

Alkalmazott grafikai munkáibólkiállitás a Kossuth Nyomdában

Borító Puskin: Pique Dame c. müvéhez repr.
MALÉV -reklám

Rózsa Gyula: Mindig kiállitva
Népszabadság 1965. szept. 18.

Szabó Árpád M.D.

A Kossuth Nyomdában dolgozik

A Magyar Hirdető, MALÉV, IBUSZ, Budapesti Nemzetközi Vásár Megbizásából tervez prospektusokat, plakátokat

Horváth György: Az alkalmazott grafika négy fiatal művészének kiállitása

Magyar Nemzet 1965. szeptember 14. 4. l.

MDK.

Szabó Árpád

Kiállitásának hirdetése

Esti Hirlap 1965 szept.4.lap -

Szabó Árpád, grafikus MDh

A Kossuth Nyomda kiállításán láthatók
kompozitó tervei.

Pl. MALÉV-reklámja,
Puskin Pique Dame-jához készült
borítója. → Ez: Repr.

Rózsa Gyula: Mindig Kiállítva 8

NÉPSZABADSÁG, Bp 1965. szept. 18.

Szabó Árpád

Tornori László

mint
Céd

a gyulai téli gazdasági iskola és öntőrőmesteri vaktanfolyam épületének terep. megvétel

MMÉEKözl

1943. 112. l

MDK.

Szabó Árpád

Kiállitásának hirdetése

Esti Hirlap 1965 szept.4.lap -

A m. kir. vallás- és közo
és ügyszám alatt a keb. s
rendeletének másolata:

asitom a
. K ü h á r F l ó r i s .
részére /:lakik: Pannonhal
Pannonhalma-Győr-Pápa és
utazása alkalmával felmeri
kiállitott és számvevősége
alapján /:.33.80...:/ . .
. 80 . . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19
A miniszter rendeletéből:

oktatásügyi Miniszterium.

Szabó Árpád [építész] MDK

A berentei műanyagüzem tervét készíti importjából.

György István: Gyártervezők 2.–

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. máj. 4

M. D. K.

SZABÓ Árpád építész

Tiszapolgár, a sertéshizlalda si-
lóépülete (Repr.)

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 16. l.

M. D. Ü.

SZABÓ Árpád építész

200 vagon befogadó képességű
típus gabonatárház

Társtervező: Szontagh Pál (Repr.)

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 31. e.
32 e

M.D.K.

SZABÓ Árpád építész

16 tantermes iskola - pályázat

(Megvétel)

Társtervező: Hegedüs Béla

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. K.

SZABÓ Árpád építész

~~Lásd~~:

Callmeyer F. – Szabó Á. – Nevéry T. – Bayr
Kazincbarcika, kiszolgáló üzemek
(Repr.)

Az Iparterv 8. iroda tervezőinek kiállítása
Magyar Építőművészet 1956 (V.) 282. l.

M. D. K.

SZABÓ Árpád építész

300 w. tépustárház (Revr.)

Az Ipartero 8. iroda tervezőinek kiállitása
Magyar Építőművészet 1956 (V.) 281. l

M. D. K.

SZABÓ Árpád építész

Szontágh Pál

200 w. típustárház (Repr.)

Az Iparterv 8. iroda tervezőinek kiállítása,

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 280. l.

M.D.K.

SZABÓ Árpád építész

Martonvásár, magtár (Repr.)

Az Ipartervi 8. iroda tervezőinek kiállítása

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 247. l.

M.D.K

SZABÓ Árpád építész

Részvétel a pályázatón (1957.) Repr.

Társtervező: Kiss Tibor dr. III. díj

Munkatársak: Babizan, Maisels, Sprónitz Vincze

Borossnyai Pál: A pesti Vigadó tervpályázata

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 1-3. sz. 95-l.

SZABÓ Árpád épitész M.É.K.

részvétel a pályázaton / III dij

Társtervező: Mészöly András, Blázy János, Fitz Lázsló

Kihirdették az uj kiá liátsi csarnok tervpályázatának eredményét.

Magyar Nemzet 1962. szeptember 27. 7.l.

MDK

Szabó Árpád

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Miles. 1966. dec.

Szabó Árpád

A "Látókörnetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata, 1967" megosztott I-II. díjának nyertesei: Szabó Árpád - Mészöly András, illetve Pothos Endre - Sylvester Ádám - T.Lannert Monika.

/a nyertes tervek ismertetése/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 2-9. l.

Szabó Árpád

Mészöly Andrással
közösen készitett pályázati tervének birálata és értékelése.

Kismarty Lechner Kamill: Gyermeknevelési központ terv-pályázatának opponensi éleménye. Magyar Épitőmüvészet, 1968.5.sz. 10.l.

Szabó Árpád

Urbán Gy. és Veszprémi J. kiállításának (1969, Műcsarnok) katalógusát tervezte.

Urbán György festőművész és Veszprémi Imre szobrászművész kiáll. Műcsarnok 1969. Bev.: Frank János, Csoóri Sándor.

Szabó Árpád

„Somogyi János" kiállítási katalógust tervezte
1970-ben.

Somogyi János kőművész kiállítása 1970. ápr. 11-máj. 3.
Műcsarnok, Bp. Bev.: Bereczky Lóránt 8. l.

Szabó Árpád építész

Résztvett az alábbi pályázaton

/maket, szepró/

N.N: Amszterdami városháza
tervpályázata 1968

Magyar Építőművészet 1970/2
2 old.

Szabó Árpád

Lemítette Ho-Si-Minh: Börtön-napló c. műve burkoló és kötéstervét. Díszérettben vénesült (nyép magyar könyv 69 a)

Magyar Grafika 1969 mell.

Szabó Árpád

Kérnétette I. Rusznyák – M. Földi – Gm.

Szabó: Lymphologie Physiologie ... c.

könyve burkoló és kötéstervét.

Díjazott könyv (a kép magyar könyv 69%)

Magyar Grafika 1969 nek.

Szabó Árpád

Cim nélküli rajzának repr.-ját hoz-
za a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 19.
XIV. évf. 38. sz. 10. lap

Szabó Árpád

Rajzának repr.-ját cim nélkül hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. aug. 29.
XIV. évf. 35. sz. lo. lap

Szabó Árpád

Cim nélküli rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. nov. 14.
XIV. évf. 46. sz. 14. lap

Szabó Árpád

Tervezte az alábbi katalógust

Csontos tanló szobrászművész ziállítása. 1970
ápr. 11 – nap. 3. Bp. Műcsarnok. H. n. é. n.
[Bp. 1970.] Kiáll. zet. Bev.: D. Fehér Zsuzsa

SZABÓ ÁRPÁD

ÉPITÉSZ. KÜLÖN DIJAT NYERT — TERVEZŐ-
CSOPORTBAN — AZ ALÁBBI PÁ-
LYÁZATON.

REPR: 3 RAJZ.

TOKÁR GYÖRGY: A KÉKESI MIKROHULLÁMÚ ÉS
TELEVIZIÓ ADÓÁLLOMÁS FEJ-
LESZTÉSÉRE KIIRT ZÁRTKÖRŰ
TERVPÁLYÁZAT. 1969.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/6. 3. LAP.

M.D.K.

SZABÓ Árpád építész
(IPARTERU)

Mezőkövesd, Gabonatárház (1950-51)
Repr.

Hajdunánás. Siló. Repr.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961.

338, 339, 342.

Szabó Árpád

Kikötői raktárépület (repr.)

Major Máté: „Magyar Gyári Építészet"

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 7. 1962

120-121

latok Bennetek ki nem fejlődhettek. Hálám és elismerésem fejében fogadjátok azt a kívánságomat: érjétek el Ti, akiké a jövő, a reménység és az élet, mielőbb, minden becsületes magyar lélek jogos vágyát: a napfényes, derűs magyar csúcsot.

Tisztelt Közgyűlés!

A lelépő rektornak utolsó feladata a rektori hatalmat jelképező láncnak átadásával felavatni utódját. Ugyanaz az érzés tölt el e pillanatban, ami a régi görög olimpiai játékok egykori staféta-futóját eltölthette, aki a részére kiszabott pálya befutása után, feladatának becsülettel történt elvégzése érzetében, teljes bizakodással adja át a staféta-botot a pálya következő szakaszára kijelölt futónak.

És amint a görög staféta-futó meg volt győződve arról, hogy azt a közös célt, aminek elérésére egyéni képességeinek teljes latbavetésével ő is becsületes igyekezettel működött közre, utána következő társa még nagyobb erővel, még több készséggel és lelkesedéssel fogja szolgálni, én is hiszem és

Szabó Árpád, okl. építészmérnök, az épületszerkezettani tanszék mellett.
X., Pongrácz-út 17.

Segédtanár

Józsefnádortájek

1940/41. 100. l

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Szabó Árpád

építész

a mellékvonali kö-
zépállomás csoportban
díjat nyert

Kósa

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK
ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA
10-TŐL 4-IG.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

Szabó Árpád építész M.D.A.

terve falusi lakóház építésére

Falusi lakóházak. 13 p. 1948 54-55

MDK

Szabó Árpád épitész

1954.évi Ybl Miklós dijas II.fokozat

Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.3-5.sz.75.l.

Szabó Árpád, épitész MDK

Hajdunánási malom 400 vagonos silója.

2. repr.

MagyÉp 1945-55.

Szabó Árpád, épitész MDK

ZZ/

Tipusmagtár Martonvásáron.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Szabó Árpád, épitész MDK

Mezőkövesdi 1500 vagonos tárház.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Szabó Árpád

"Virág" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. febr. 7.
XIV. évf. 6. sz. 7. lap

Szabó Árpád

"Virág" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 24.
XIV. évf. 4. sz. 12. lap

Szabó Árpád

"Ág" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. febr. 21.
XIV. évf. 8. sz. 9. lap

Szabó Árpád –
Mészöly András, terve

Lakótelepek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata, 1967.
I–II. elismerést 36.000 Ft-os díjat nyert

Magyar Építőművészet 1968. 5. sz. 21.

Szabó Árpád

Novák Ede és Szabó Árpád tervezték a hajdúnánási négyszáz vagonos siló épületét. Emliti /képpel/:

Major Máté: Húsz éves az építészet tervezés közösségi megszervezése. - Magyar Építőművészet, 1969. 3.sz. 52-53. l.

MDK

Szabó Árpád, bibliográfia

Szabó Júlia könyvének bibliográfiája
(Magyar napszámosélet 1890-1919.)

Bodri József: Képzőművészeti krónika 552-557.

JELENKOR, Pécs. 1970. június XIII/6.

Szabó Árpád

Rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. dec. 5.
XIV. évf. 49. sz. 7. lap

Szabó Barna

A nagyváradi Fáklya galériában 1974. okt.-ben megnyílt grafikai tárlaton részt vett.

A Hét, 1974. okt. 11. 5. sz. 41. o. 5p.

634. VÁLYI Katalin: Árpád-kori építmények a szeri monostor területéről. = Archaeologiai Értesítő, 113, 1986, 2. 224-235. ill.
635. VÁLYI Katalin: Szer középkori településtörténete a régészeti leletek tükrében. = Acta Musei de János Arany nominati, 4, 1986 117-128. ill.
636. VÁNDOR László: A ferencesek középkori építészeti emlékei Zala megyében. = Zalai Gyűjtemény, 25, 1986 49-75. ill.
Vándor László: Későgótikus építőműhely Egerváron és környékén. > 543.
637. Varga Lívia: A szászsebesi evangélikus templom középkori építéstörténete. Bp., Akadémiai, 1984 > 1984, 737, 1985, 921. **rec.** BROTE, Florian = Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde, 9, 1986, 1. 81-82. H. GYÜRKY, Katalin = Acta Archaeologica, 38, 1986, 1-2. 316-317.
638. VÖRÖS Attila: Nevezetes templom a Balog-völgyben [Zsip]. = Honismeret, 14, 1986, 5. 48-50. ill.
639. ZARNECKI, George: Kolostorok, szerzetesek, barátok. Bp., Corvina, 1986 144 p., ill. (Pantheon) **ism.** KÁDÁR Zoltán: Ora et labora. = Könyvvilág, 31, 1986, 10. 36. T.A. [TASNÁDI Attila]: Egy új, komoly vállalkozás dicsérete. A Corvina Pantheon-könyveiről. = Népszava, 1986. június 18. 6. WAGNER István: Új sorozat a Pantheon. = Magyar Hírlap, 1986. augusztus 14. 4. (v): Kolostorok, szerzetesek, barátok. = Új Ember, 1986. július 27. 6.

Várostervezés, urbanisztika

640. BLAZOVICH László: Megjegyzések a Körös-Tisza-

Szabó Bálint építész (Kolozsvár)

Kós Károly-díj, 1995

K. Szabó Balázs, fazekas

a Magyar Néphadsereg Székesfehérvári Helyőrségi Művelődési Otthonában tekintették meg a helyőrségi művelődési otthonok amatőr képzőművészeti kiállítását. – K. Szabó Balázs fazekas több munkája szerepelt a kiállításon, aki egyben a Tata Környéki népművészetet is képviselte.

–vadevna–: Színvonalas amatőr alkotások.
Fejér Megyei Hírlap 1980. szept. 24.

Kabó Balázsi építés

I. Farkasdy Z.

– követségi kirch

Magyar 6.

Építőművészet n. 1983 83/3

Szabó Balázs

Hotel Silvanus, Visegrád. - Épitész M.Hejhál Éva, belső
épitész Molnár Gábor, statikus Szabó Balázs. - Ism.

mgy.ép.lp. 1972.1.sz.

17-18.l.

K. Szabó Balázs

műfaszkas

szül. 1872. Merőtúr

Élete

lásd

Schef Jász

adattár 194. l

MOB kr 3706.

Szabó Balázs, felügyelőh.

Munkájával szerepelt a rendőrtiszt.-k kiállitásán.

M.934.V.25.

SZABÓ BALÁZS

Hajdú - Bihari Napló

1998. június 9.

Szabó Balázs Szabadka '98 című fotókiállítását 18 órakor nyitják meg **Debrecenben**, a Kölcsey művelődési központ galériájában.

elefon: 94-2-12

Gyár és ká

Ujpest, Cseng

KARDOS GÁBOR K

Szabó II. Balázs

rendőrfelügyelő
aktrajzai –

Uj Magyarság

1935, máj. 19.
(Rendőrművészek
kiállítása.)

ágától.

án Urnak

műépítész

Budapest

X. Szabóky-u. 40.

K. Szabó Balázs

mintafazekasmester

Mezőtúr

Ezüstkoszorus mester

Lásd

La magyiparalm. A12.l

Szabó Balázs

H.Z.K.: ABC áruházak Budapesten a Szabadság hegyen és Gyulán. Építész: Mészáros József. Szerkezet: Horváth Z. Kálmán, munkatárs Szabó Balázs, berendezés: Molnár Gábor /Szabadsághegyi áruház/ és Verpeléti István /gyulai áruház./.

Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 44-45. l.

László Ferencz dr. IV. 131

Szakó B.

Arverési Csarnok aukció kat.

39. sz. 1927. okt.

Szabó B.

Eörajzoló

Stöger mayer Ala-
jos / nagyvendéglőfoga-
dos Miskolczon.
Könyvnak, folio
Jelz. Szabó B (meg-
forditva) Kiadta,
Vereby Sonia.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-szá

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési ut

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára ált

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A [illegible]

Szabó II. Balázs

rendőrfelügyelő

Rajzai szerepelnek a II.Országos Rendőrmükedvelői képző- és iparmüvészeti kiállitáson a Rendőrtiszti Atlétikai Club óbudai klubházában.

Nemzeti Usjág 1935.V.19.

K. Szabó Balázs

farkas
Merőtúr
élete

l. A m. ipar alma-
nachja. Bp. 1929
212. l.

Czúst nincs
mester

M.D.K.

Szabó Balázs III.o.r. felügyelő-helyettes

"Családom" cimmel festményének repr.-ját hozza a lap a Rendőrtiszti Atlétikai Klub képzőművészeti és iparművészeti kállitásáról.

"Rendőrművészek" c. ~~köz.~~ közl.
Szinházi Élet. Bp. 1934. juni 3-9. XXIV. évf. 24. sz. 26. lap

MDK

Szabó II. Balázs rendőrfelügyelő, rajzoló.

Rendőrművészek kiáll. Uj Magyarság, 1935.máj.19.

Műterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

246 I/2

SZABÓ Aurél festő

Salamon Nándor: Győrből indultak.

In: Felfedezett és felfedezésre váró életművek. Szombathely, 1998 61-67 ill

Szabó Ervin

Szabó Ervin emlékkiállítása
a győri Múzeumi Képtárban
megnyílt.

Salamon Nándor: Szabó Ervin emlékkiállítás.
Új Tükör, 1979. február 11 – 4. lap.

Szabó Aurél

„Kiétaraja" (repro)

Galamos Nándor: Szabó Aurél emlékkiállítása.
Új Tükör, 1979. február 11-4 lap.

Szabó Aurél

A festő 1888-ban született Gyönk, Baló növendéke volt. Dolgozott Nagybányán, bejárta Itáliát, Dalmáciát és a Kárpát medencét.

Galamos Magdolna: Szabó Aurél emlékkiállítása. Új Tükör, 1978. február 11-i lap.

Szabó Aurél festő

Gyönyörű emlékkiállítása nyílt.

-ker.

8.

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 19.

Szabó Aurél

Festményei „szelíd expressionizmust" mutatnak. Rajzaiban az aktivistákhoz tart rokonságot.

Salamon Nándor: Szabó Aurél emlékkiállítása.
Új Tükör, 1979. február 11-4. lap.

Szabó Aurél

Szabó Aurél emlékkiállitása a győri Muzeumi Képtőrban megtekinthető március 18.-ig.
Kálmán Anikó a dunaujvárosi Munkásmüvelődési Központban február 15.-ig,
Kürthy Sándor a Ferencvárosi Pincetárlaton február 14.-ig,
Fekete Mária a Fészek Müvészklubban febr. 10.-ig
Madarász György a Fiatal Müvészek Klubjában február 8.-ig,
Aknay János a szentendrei Megyei Müvelődési Központban február 6.-tól,
Weinacht Péter és Szabadi Katalin az Országos Közegészségügyi Intézetben február 4.-ig,
Lacza Márta és Dékány Ágoston a Pelserzsébeti Muzeumban február 2.-től mutatja be munkáit.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 3. XXIII. évf. 5. sz. 8. lap.

Szabó Barnabás

Itatás

Repr.

Körnek 1930. május 690. old.

Szabó Béata, szobrászművész

Vadász György: XIX. Salgótarjáni Szoborkiállítás.

Szabó Béata holdbéli csónakosként ringatja – álmodtatja Napfiú – Holdleányát. (említve).

Művészet, 1989., 11-12., 48-old.

SZABÓ Béla *102, 135, 137,* 81
Mikófalu, 1950. október 3.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

Szabó Béla, [kolrász]

L: Huszár Tibor

Vadas József: Rezignált bohócok

12

Élet és Irodalom Bn. 1985. júl. 26 XXIX/30

GY. SZABÓ Béla

PEÁK Ildikó: Külföldi modern képzőművészeti kiállítások és fogadtatásuk a két világháboru között. = A Nógrád Megyei Muzeumok Évkönyve XVI 1990 321 - 339. p. G

333. p. -ből.

Βιβλιοθήκη Ελληνικής Λογοτεχνίας

Gy. SZABÓ Béla *19, 42, 52, 60, 62, 66, 67, 70, 77, 79, 80, 93, 94, 97, 114, 116, 153,* 25, 26
Gyulafehérvár, 1905. augusztus 26.–Kolozsvár, 1985. november 30.
Műegyetem, Képz. Főisk. Bpest, grafikus

Banner Erdély

Gy. Szabó Béla

Csokonai Lilla dalok - a Magyar Helikon kiadásában Gy. Szabó Béla fametszet illusztrációival jelentek meg.

"A pillangóhoz"
"Köszöntő" /repr/

M.Kiss Pál:Csokonai Lilla dalai
Rajztanitás 1964. II . hátsó boritón

Kabó Béla Leó

Női pertréja nerejnel a
műszarnok téli tárlatán

(emlitve)

Uj Magyarság 1937 I. 24

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

Él Kolozsvárt egy 81 éves festőművész, aki nem haglandó tudomásul venni az évek múlását. Mohy Sándor egyébként nem áll egyedül e csodálatra és irigyelésre méltó művésznemzedékben. Például Gy. Szabó Béla.-Volt idő, amikor Mohyt éppen az erdélyi magyar festészet és szobrászat egyébbjaival, Nagy Imrével, Nagy Alberttel nem tartották eléggé „korszerűnek".

Kántor Lajos: Életerő.
Tükör, 1983. dec. 25. 22. old.

Gyulafehérvár V. 265.

Szabó Bálint

szül. Gyomán 1879 jan. 3.
4 gin, 2 tanító képző,
1899/900 I-II. vandaglát

Hora és Kloska kivégeztetés

Hegyes vidéken szem
törik, Gloskát pedig felnég
tanuképen megidézett paraszt
helyezkedtek el. A háttérbe
a kivégzettek fejei és tagj
rek medaillonban mellképpel sz
Die untern 28 Febr. 17
Criminal Execution
Haupt Rebellen Hor
magyarázó szövegének kezdet
schafften wo die Köp
den.
jelzése pedig: JK. sc.

Rézmetszet, méretei a

Sz. n. 17-
793-913-
Át. lelt.

Szabó Bálint

1899/900 I.

Ferképzomfoiskàvk

134 l.

Mihalik József

mint rajzoló.

Szabó Bálint

ötvös mas

Mestere Nyirő Pál Kassán. Yevre szegödött 1632. okt 4én.

Apja „Lubugniay"

Szabo Ambrus.

Mihalik József Kassa-
város ötvös-czéinek
története Bpest. 1900
318. l.

Gy. Szabó Béla

Tanulmányai szerepelnek a Nemzeti Galériában, Ferenczy Júlia lányai kiállításán.

Láttuk, hallottuk, 1941. jún. 28. 20.04 u RTC.

Gy. Szabó Béla

Kiállít Kismufélegyházán

Kiállítási katalógus
Szocialista művészetért 1970. nov.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Illusztráció a Pokol XII. énekéhez

Metnet: Repr

–: Romániai magyar képzőművének
Műmellehlet: VIII.

Tiszatáj, Szeged. 1970. július

XXIV/7

Gy. Szabó Béla

Nagybánya szellemét köszöntöti.

Fábián Gyula: Pöcid betekintés a romániai magyar képzőművészek életébe; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 29. l.

Gy. Szabó Béla

Nevét említi F. Mirajes Ex libris c. könyve.

Magyar Grafika; Magyar Grafika, 1970.2.sz. 40.l.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Illusztráció a Purgatórium XXXI. énekéhez. Metszet: Repr.

— : Romániai magyar képzőművének Műmelléklet: VI.

Tiszatáj, Szeged. 1970. július XXIV/7.

Gy. Szabó Béla, grafikus

„A boldog Dante." Metszet: Repr.

—: Romániai magyar képzőművének
Műmelléklet: V.

Tiszatáj, Szeged. 1970. július XXIV/7.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Illusztrációi a Purgatórium XXVIII.

énekéhez. Mellett: Repr.

—: Romániai magyar képzőművészek

Műmelléklet: VII.

Tiszatáj, Szeged. 1970. július XXIV/7.

Gy. Szabó Béla

Szerepel a „Gyűjtés" c.
tárlaton a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 január 3
4. old.

Gy. Szabó Béla

"Szigliget" cimmel a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállitást Ferenczy Julia művésztársával együtt.
Szabó György: "Tájak" c. kritikájában kiemeli a müvész fametszeteit, de többi müveiről-mindkét müvésznek- "csak halk, suttogó áhitat hangzik...mintha a falucskáról megrajzolt világ "az idill és a merengés rezervátuma lenne csupán..." Igy ezzel a szemlélettel lehet dekorativnak látni a roggyant háztetőket, a zsufolt udvarokat.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. junius 12.
XV. évf. 24. sz. 12. lap

Gy. Szabó Béla

nevét azon művészek között emliti Pogány Ö. Gábor opponensi véleménye, akik - bár gondolkodásuk akkori szintjén ne a nevezhetők szocialista művészeknek - egyes műveik joggal bele tartoznak a szocialista művészet történetébe a két világháború között.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet történet. c. doktori értekezésének vitája. - Művtört.Ért. 1971.1.sz. 47-59. l.

53. l.

Gy. Kobó Béla

„Szigligeti" c. kiállítása nyílik
a Nemzeti galériában
(Ferenczy Juliával közös)

Magyar Nemzet 1971. VII. 3

Gy. Szabó Béla, [ ]

Kiállításait jún. 4-ig meg-
hosszabbították. (Nemzeti Galéria.)

— : Közlemények 8.

Népszabadság, Bp. 1971. jún. 26.

Gy. Szabó Béla

emlékére a XX. Velencei Biennalén

Az új európai művészet
Magyar Szemle 1936 IX.

gy. Szabó Béla

Romániában él. A tokaji
pártházban metszeteiből
kiállítása nyílt

Kiállítási kalendárium

Szabadi Művészetért 1971 VI.

Gy. Szabó Béla

Szigligeti és kiállítása nyílt

a Nemzeti galériában

(1971 jun. 3)

hephívó

Gy. Szabó Béla

A Nemzeti galériában kiállítása
alkalmából

Magyar Nemzet 1974. VI. 20.

Gy. Szabó Béla

Kiállítása nyílt a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971. VI. 27.

Gy. Szabó Béla

„A sötét erdőben" ~~Kosmuk~~ Repr.

„A vásakozás sziklája" Repr.

vajzai

Kovács Iván: Gy. Szabó Béla Dante-metszeteinek
[illegible]

Kosmuk, Kolozsvár XXIV. 1965. 5.636-637. ölal,
5.654, 734. ölal.

Gy. Szabó Béla
grafikus

„A reményhez" Repr.
„Csokona i virágga!" Repr.
„A vérfürdő" Repr.
„Kígyóember" Repr.

Korunk, Kolozsvár XXIII. 1964. 2. 242; 272. obol.
273. -"-

Gy. Kabó Béla, grafikus

MDK

Bemutatkozó kiállítása
nyílik meg Debrecenben.

– Kulturális élet

7.

Népszabadság, Bp. 1969. okt. 25.

lyet mímo
ból vásár

/

közt felt
trapéz al
zó híló e
mény
a farkas
öble van
kus eszk
akadtank
is. Ugya
oláhoktó
két kívá
léket, m
példájít

Szabó Béla

vül. Egerben 1863 okt. 3

Rk. Gimn. érettsi. Egerben

1882/83. I. I. nakonták

1882/83 II. " "

1883/84. I. II. " "

1883/84 II. II. " "

VII. 7.

Hakennadel

T. 2124. II.

[illegible] tagjai közül az első
nadrágot, a második jaquettet
armadik frakot és kivágott hajtó-
arkát, magas mellényt és magyar
yenruhát, a hatodik jaquettet, ki-
isel, mig a hölgy öltözete kalap
uzott fodorral. A háttért kert

emzeti férfi-divat közlönyhez Pest,
870.

8.5 cm.

Szabó Béla

1882/83 - 1883/84

Ferkèpzomfoiskèvk

134. 0

Gy. Szabó Béla, grafikus D Dk

A kiállító magyar művészek alkotásai között Gy. Szabó.

fametszet-kompozíciói meggyőzőek.

Péter Imre: A Román Népköztársaság mai képzőművészete

Népszabadság, bp. 1959. dec. 8. 6.l

MDK

Gy. Szabó Béla, festö.
szül. 1910

98,99.sz. Metszet.

Stockholmi grafikai kiáll. 1948 Április.
Nemzeti Muzeum/Stockholm/, Katal. 18.1.

MDK

Gy.Szabó Béla

A Műbarát Kiállítóhelyiség... Szépművészet, 1941.
159 l.

MDK

Gy.Szabó Béla grafikus

Réti István: Erdélyi m. művészek a N.Szalonban.
Az Est, 1939. jan. 3. 15 l.

MDK

Gy. Szabó Béla

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 27 l.

MDK

Gy.Szabó Béla

Havas Erdő, fam.
Rőzsehordók, "
Cirenai Simon átveszi a keresztet, fam.
Julia, fam.
Krisztus a vakokat gyógyitja, fam.
Fáramászó, fam.

Műbarát VIII. kiáll. Erdély. 1941. ápr.

Gy. Szabó Béla.

Október 26-án nyílt meg Debrecenben a

tárlata.

Művelődés, 1969. I. sz. 30. l. (Fábián Gy.: Művész – portré).

Gy. Szabó Béla

383 fametszetét a MNG-nak adományozta, 3 évvel ezelőtt. 25-30 év után ez az első gyűjteményes kiállítása Budapesten. Moszkvában, Leningrádban, Pekingben s másutt őrzik 1-1 művét.

Fábián Gyula: Művész-portré; Műgyűjtő, 1969. 1.sz. 30.l.

Gy. Szabó Béla

Két fametszet reprója (cím nélkül).

Műgyűjtő, 1969. 1. sz. 30. l.

Gy. Szabó Béla

Liegen díszpolgára, Gyulafehérvár szülötte, Kolozsvár lakója. Meghívták a moszkvai képzőművészeti főiskolára tanárnak, de nem fogadta el. Gépészmérnöki diplomája van, akárcsak Kós Károlynak építészi.

Fábián Gyula: Műész-portré; Műgyűjtő, 1969. I. sz. 30. l.

Gy. Szabó Béla

A szerző idéz néhány mondatot az ez éni kunfehértói látogatást rögzítő soraiból. —
1944-ben ideggyógyintézeti alkalmazott („lakó") volt.
Előbb rajzolt, festeni csak később kezdett.

Fábián Gyula: Művész-portré; Műgyűjtő, 1969. I. sz. 30. l.

Gy. Szabó Béla

A budapesti kiállítás anyagában nem szerepelt a Nyárádmenti paraszt c. műve. Egy másik is említve, a Gyilkos-tó, amely a Cóhár tetejéről készült (metszet). Dante-illusztrációi (sorozat) díszkötésben jelent meg több ország nyomdájában.

Fábián Gy.: Művész-portré – Műgyűjtő, 1969. 1. sz. 30. l

Gy. Szabó Béla

„Európa legnagyobb famíves mestere", megfejtette a kínai, japán iskolák évezredes titkait modern keretek közt.

Fábián Gy.: Művész-portré. – Műgyűjtő, 1969. I. sz., 30. l.

Gy. Szabó Béla

Ady Endre Szülőháza

Utunk évfényre 70
Cluj 1969

234. old

Gy. Szabó Béla

A Zoltói sonfa

– reprodukció

Utunk évfényv 70 214. old

Cluj 1969

Gy. Szabó Béle

Petőfi Sértefája Székelyhezentúron
c. Szépének reprodukciója

Utunk évszinyv 70
Cluj 1969

207. old.

Gy. Szabó Béla

nevét említi Varga Nándor Lajossal kapcsolatban.

Tolnyai János: A vonal művésze Varga Nándor Lajos. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. sz. 18 l.

Gy.Szabó Béla,festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét.A 19.-20.sz. magy.képzőművészetének keresztmetszete.388 mü,180 művé Gy.Szabó egy művel szerepel. 227.old

RONYÁRY PERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

Gy. Szabó Béla

Grafikusművész. Szankon készült
tusrajzait a kiskunfélegyházi Kiskun-
Múzeum állítja ki.

A múzeumi hónap eseményei megyénkben

Petőfi Népe, 1970. okt. 1.

MDK

Gy.Szabó Béla

B.A: Erdélyi képzőművészek a Műbarátban.
Magyar Nemzet, 1941. ápr. 27. 17 l.

MDK

Gy.Szabó Béla

G.S: Erdélyiek kiáll. a N.Szal.-ban. Uj Magyarság, 1944. márc. 10. 8 l.

MDK

Gy.Szabó Béla festőmüv.

L.I: A Barabás Miklós céh marosvhelyi... kiáll. Ellenzék, Kolozsvár, 1943. febr. 26.

MDK

Gy. Szabó Béla fametsző művész

Kolozsváron lakik; a budapesti Képzőművészeti főiskolán tanult, majd 1939-ben visszatelepült Kolozsvárra. Állami díjat kapott; művei bejárták a világot. (Lát fametszete: Önarckép tibeti sapkában (1957); A Nyugati-fő Hangversenyben (1956) repr.)

Lenkei Lajos: Bemutatjuk Gy. Szabó Bélát, a világhírű erdélyi fametszőt.

Ország-Világ, Bp. 1957. november 13. 11. l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Lovak, fam.
Ruhamosás, fam.
Bozótban, "
Kun gyerek, "
Halászok, "
Szánkózók, "

Barabás Miklós Céh kiáll. N.Szal. 1944. márc.

12 l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Bozót télen, fam.
Hármas önarckép, fam.
Juhász, fam.
Tél, fam.

Barabás Miklós Céh kiáll. N.Szal. 1944. márc.
12 l.

MOK

Szabó Béla, Gy.

l.: Gy. Szabó Béla

Ország-Világ, Bp. 1957. november 19. 11. l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Könyvillusztráció

Nagy Zoltán: A mai magyar könyvművészet. Magyar Könyvbarátok Diáriuma. 1937. 1-2. sz. 8. l.

Szabó Béla

MDK

szerepelt a kaposvári őszi tárlaton.

Csenélete

Takács László: Jegyzetek az őszi tárlatról.

Somogyi Néplap 1963 nov. 10.

Szabó Béla, Jestő

Meghívott előadó volt.

Paál László: Egy év a marcali könyv-
barátok klubjában 732-733.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1969. december XIX/12.

Szabó Barnabás

„Hatás", repr.

Korunk, Kolozsvár, 1970/5. 690. l.

5) Gy. Szabó Béla
grafikus

„Az utolsó szerencsétlenség", „A remény"
- ~~készített~~ c. versekhez készített ikusztrációkat.
Smost Dante: Istenni színjáték - ának
ikusztrációin dolgozik.

Banner Zoltán: Költők kísérő társa
Kornak, Kolozsvár XXIII. 1964 ~~I~~ 274.

4) Szabó Béla
grafikus

Ezenkívül számos könyvbarítót tervezett, s 1948-ból származik az első kísérlet a Divina Commedia XII. énekének megjelenítésére. Csokonai verseket is illusztrált, pl. „Zsugori uram" című. /1951/.

Illusztrálta a Liha-dalokat /metszet/ „Pihangóhoz" illusztráció; „Első szerelemérzés"

Banner Zoltán: Költők kísérő társa
Korunk, Kolozsvár XXIII. 1964. 2. 271. ölal.

3) Gr. Szabó Béla
grafikus.

nélküli „Liber Miserorum", 1939-ben a Földközi fenyer-parti barangolásainak emlékét őrző „Barangolókönyv", majd a „Hlomokvilág" rajzai; a felszabadulás után pedig a népszerű 25 fametszet, a „Kínai utiváztatok", Bözödi György: „Eszes Gyermek" c. mesegyűjtemége, s a Toldi-metszetek.

Bannes Zoltán: Költők mísérő társa
Korunk, Kolozsvár XXIII. 1964. II. 271. olas.

2.) Gy. Szabó Béla
grafikus

Első vers-illusztrációi 1934-ből származnak. Ekkor metszett Ernst Toller „A fenskék" c. ~~könyvéhez~~ ciklusához négy db., kisformátumú grafikát. Könyvalakban csak 1945-ben jelenhettek meg a Toller-illusztrációk. - Ezt követte első saját kötete 1935-ben, a szöveg

Banner Zoltán: Költők hétérő társa
Kormak, Kolozsvár XXIII. 1964. 2. 2+1. old.

1) Gy. Szabó Béla
grafikus

Hónapok óta ~~készít~~ dolgozik Dante: Isteni Színjátékának tadúcsa metszett grafikai könyvén. 24 metszet, nagyméretűek, minta „Hónapok" sorozat, négyet már befejezett belőlük. Illusztrációs tevékenységének legjelentősebb fejezete ez.

Banner Zoltán: Költők díszérő társa
Kovnak, Kolozsvár XXIII. 1964. II. 271. old.

Gy. Szabó Béla

Veress Zoltán: Az ezredik fametszet. - Utunk /Kolozsvár/, 1968.23.sz.1.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz.149-182.l.

162. l.

Gy.Szabó Béla

K.A.: Vándormetszetek. /Gy.Szabó Béláról/, - Utunk /Kolozsvár/,1968.6.sz.lo.l.
Pogány Ö.G.bor: Gy.Szabó Béla. - Irodalmi Szemle /Pozsony/, 1968. 1.sz. Első és hátsó boritón.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Irt. 1971.2.sz.149-162.l.

162. l.

1021 Gy. Szabó Béla

GY. SZABÓ BÉLA *metszete*

szerelem, az Ad … ját vá
rá ezekre. Azé … gis" k
az „Ugocsa no … ni, de
tudat" tükre í … nek A
beszél hozzánk.

Mert Királ … eprez
„primus inter … litika
irányzattal sen … tatív
törekvéseinek … éktal
mindannyiuk f … jött;
tudatosította a … , aki
azok homályos … datai
aki nélkül nem …

Király Ad … . És
gyobb érdeme. … *műv*
csak műveiben … n-köl
helyet elemzése … amer
a költészet me … n –
mindennapi én és a költői én között; nem az előbbiből vezeti le az utóbbit.
kal küszködő Ady nem magyarázza meg a pénz-verseket, a borissza A
rázza meg a mámor költészetét. Király programja az, hogy a költésze
konstituálja, ezt is világnézettel „hordja ki" a költői magatartás. A költ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
KORTÁRS
Budapest
1071 1.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 — 1

KORTÁRS
Budapest

1021

GY. SZ

Gy. Szabó Béla

sök, aki
k, de aki

jai! – tündökletes, midőn
), a halhatatlan
kem is
oly mohón
at nyitva máris –
ni hozzá
; mit ér idő:

–

ZABÓ BÉLA *metszete*

Gy. Szabó Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

JELENKOR
Pécs ...

1970 FEB

Folyóiratszemle

ÚJ FOLYÓIRAT

Műgyűjtő címen negyedévenként megjelenő műkereskedelmi és képzőművészeti folyóirat indult az esztendő elején. A folyóiratot a Képcsarnok Vállalat adja ki, felelős szerkesztője B. Varga Sándor, szerkesztője dr. Szabolcsi Gábor.

A Műgyűjtő legfőbb célja a műbarátok rendszeres tájékoztatása a hazai és külföldi művészeti élet jelentős eseményeiről, a kezdő műgyűjtők szervezése, szaktanácsokkal való ellátása, a művészeti közízlés fejlesztése. Hasonló jellegű folyóirat hosszú idő óta nem jelent meg hazánkban, a Műgyűjtő a 10-es években induló *A gyűjtő*, majd a későbbi *A műbarát* és *A műgyűjtő* c. lapokat vallja elődjéül.

Az első szám rovatai képet adnak az új lap felépítéséről. A *Bemutatótermeink* rovat a Csók István Galériát és a szegedi Képcsarnokot mutatja be, az *Emberek, művek, gyűjtemények*-ben összefoglaló cikket olvashatunk a mai magyar műgyűjtés általános helyzetéről és problémáiról, továbbá megismerkedhetünk dr. Vigváry László, Forray László és dr. Rácz István magángyűjteményeivel.

A *Nemzetközi Képmagazin* c. rovatban a magyar képzőművészet külföldi visszhangjáról, Fernand Légerről és Gy. Szabó Béla tárlatáról találunk cikkeket. A *Kiállítási előzetes*-ben figyelemre méltó írások foglalkoznak Gyémánt László, Szinte Gábor, Scholz Erik és P. Bak János művészetével.

Szélesebb körű érdeklődésre tarthatnak számot a *Művészet és otthon* c. rovat írásai, amelyek a közízlés általánosabb kérdéseit érintik. Az első számban Lakáshiány – lakáskultúra?, Művészet a lakásban, Egységes ízlés?, Művészet és valóság címen olvashatunk idevágó cikkeket s érdekes interjút közöl a lap Szentiványi Lajossal és Vinkler Lászlóval.

Gazdag anyaggal indult a *Művek és könyvek* rovat. D. Fehér Zsuzsa Csontváry: Mária kútja Názáretben c. művét elemzi, a kritikák között figyelemre méltók a Perneczky Géza, Kampis Antal és Németh Lajos új könyveivel foglalkozó írások.

Hasznosnak ígérkezik a *Műgyűjtők kislexikona*, amely ezúttal magának a műgyűjtésnek a fogalmát ismerteti. A folyóirat publicitását fokozza a Televízióhoz kapcsolódó feladványrovat.

A Műgyűjtő szép kiállításával, gazdag képillusztrációival és dia-mellékletével reprezentatív folyóirataink közé tartozik. Sok sikert kívánunk munkájához és érdeklődéssel várjuk új számait.

SZ. E.

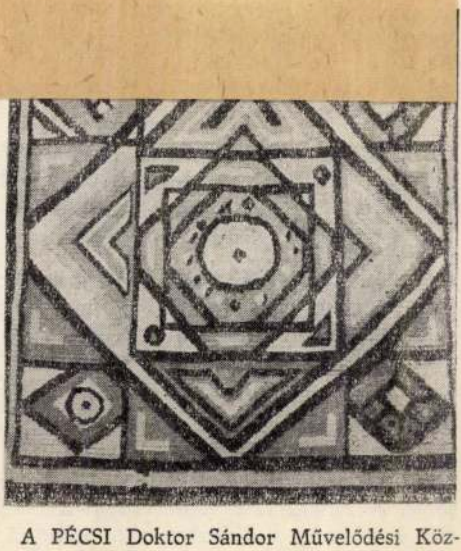

A PÉCSI Doktor Sándor Művelődési Központ keretében Lantos Ferenc vezetésével, 1960 óta működik Képzőművészeti Stúdió. Januárban a Tudomány és Technika Házában rendeztek kiállítást. A tárlaton *Bachman Zoltán, Ficzek Ferenc, Ferk Anna, Hoós Elvira, Kováts Éva, Kismányoky Károly, Halász Károly, Major Kamill, Pinczehelyi Sándor, Szelényi Lajos, Szijártó Kálmán* zománcképeit, grafikáit, festményeit és kollázsait mutatták be. (Képünkön: *Ferk Anna: Koncentrikus* című szőnyegkompozíciója látható)

JANUÁR 19-én rendezték Pécsszabolcson a fiatal pécsi írók irodalmi estjét. A műsorban Arató Károly, Bebesi Károly, Bertók László, Békés Sándor, Galambos László, Harmath Ildikó, Hevesi András, Kampis Péter, Kimpf László, Kincses Ernő, Lombosi Jenő, Makay Ida, Marafkó László, Szabó Tünde és Varga László alkotásait mutatták be a Pécsi Nemzeti Színház művészei. A műsort Bükkösdi László rendezte.

SZÁMUNK TARTALMÁBÓL;

rtha Bulcsu: Tűzgömbök III.
Ferenc: Képzőművészeti krónika
lózsef: Ady és Kodály (tanulmány)
Gyurkovics Tibor versei
nterjú Gyurkovics Tiborral
Simon Emil elbeszélése
konyi Nándor: Kaleidoszkóp

Debrecen
1989 OKT 26

Gy. Szabó Béla

1071

GY. SZABÓ BÉLA KIÁLLÍTÁSA

Gy. Szabó Béla kolozsvári grafikus művésznek, a Román Szocialista Köztársaság állami díjasának kiállítása október 26-án, vasárnap délelőtt 11 órától tekinthető meg a Déri Múzeumban. A kiállítást dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg, és dr. Telepy Katalin, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa ismerteti. A bemutató ideje alatt tárlatvezetést tartanak. Október 26-án, vasárnap 17 órakor dr. Tóth Béla, október 28-án, kedden 12 órakor Thoma László, október 30-án, csütörtökön 17 órakor Székelyhidi Gusztáv, november 4-én, kedden 12 órakor dr. Dankó Imre.

LOTTÓ

Négy találatot 16 fogadó ért e
reményük egyenként 222 839 fo
találata 3100 fogadónak volt, ny
nyük egyenként 575 forint. A ké
tos szelvények száma 102 721
ezekre egyenként 20 forintot fi

ÁRAMSZÜNET lesz Debr
29-én 8-tól 15 óráig Borzán Gás
cán a Monostorpályi úttól a Le
utcáig, Leiningen utcán a 10
121. számig.

Vetélkedő Földesen

Érdekes vetélkedőt rendezett a

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Új Idők. 1935. 24. szám

is próbálok veled vitatkozni, mert nem érdemes. Magad sem hiheted komolyan, amit mondtál!... Aki „A bor és a nő“ meg a „Bál után“-t, az „Álarc-próbát“ meg tudta festeni, nem mondhat ilyeneket komolyan... Mert azokat te festetted? Vagy nem?

Józsi felsóhajtott:

— Én!... De akkor még élt Ida! Vagy, ha már nem élt is... még itt volt körülöttem, bennem!... Ida volt a lélek... én csak a test vagyok. A szem és a kéz!... Pedig művész nincsen lélek nélkül!

Doktor a fejét rázta:

— Nincs igazad! Nincs igazad, Józsi!... Ez csak múló válság, amit le fogsz küzdeni!... Majd meglátod!

De ennél többet nem bírt mondani, mert a szíve mélyéig meg volt rendülve és végtelen sajnálattal töltötte el az az összeomlás, amely így eléje tárult.

Folytatjuk

Magyarországi Szent Erzsébet szentté-avattatásának 700. évfordulójára. Szent Erzsébet legrégibb szobra a marburgi Erzsébet-templomban

Kis Tárca

Fametszők

Majdnem észrevétlenül, a szerénység szürke köntösében settenkedtek a festők színes gárdájában a fametszők. Eleinte egy-kettő, most már egész csoport. Emberek, akiknek ahhoz, hogy költői érzéseiket meggyónják, elég egy tenyérnyi fadarab, egy kés meg egy szál papiros. Persze, még fekete festék is. Ez valóban nem nagy apparátus és akik mindent, ami történik, a viszonyokkal szeretnek megmagyarázni, elmondhatják, hogy ez csakugyan a nincsetlenség művészete, ennélfogva korszerű. Viszont azok, akik a magyarázatot inkább a művész lelke mélyében szokták keresni, azt mondhatják, hogy íme, ezek a mesterek körülményesség nélkül képesek alakká tömöríteni érzéseiket és amit csinálnak, olyan mint egy közmondás, amelyben nincs egyetlen színező jelző sem.

Ilyen fába metszett művészi gondolatok úgy lesznek láthatókká, hogy a mester fekete vonalakat nyom a fehér papirosra, vagy pedig fekete foltból szel ki fehér vonalakat. Egész tolmácsoló eszköze tehát a fehér és fekete. Szűkebb paletta már el sem képzelhető. Az, amit művészeti ökonomiának neveznek, itt valóban diadalát üli.

Aki ilyen lefokozott eszközökkel dolgozik, természetesen nem adhat finom változatokat. Amit csinál, azt nem a gazdagság fogja jellemezni, hanem az erő.

Amint az egyre sokasodó magyar fametszetekből látható, az új nemzedék inkább hajlik arra, hogy sötét alapból alakítson mindent. Pár száz évvel ezelőtt éppen fordítva csinálták. De már akadtak az új stílusnak amatőrjei is, sőt a fametszet kedvelt technikája lett a könyvjegynek, az ex-librisnek. E bájos apróságok, amelyek a művészet Benjáminjai, olyan kedveltek lettek, hogy van már egy Ex-librisgyüjtők és grafika-barátok egyesülete is s némely tag földagasztotta gyüjteményét 5—10.000 példányig. Még többet jelent, hogy ki is adott már három kis albumot, ezek ketteje a fekete-fehér művészet apró, szép darabjait tartalmazza. A lavina azonban dagad útközben. Most már kaptunk egy könyvet is, amely pragmatikusan tartalmazza a mai debreceni grafikát. Alig hogy ez megjelent, követte egy friss fametszet-album Balladák címen, mert csupa székely népballadát tartalmaz, amelyek mindegyikéhez egy-egy fametszet csatlakozik több szerzőtől. És alig, hogy ezt végiglapoztuk, asztalunkra került a Liber Miserorum, Szabó Béla műve, ebben már szöveg sincs, hanem a szerző ötven fametszete. Ebből az a tanulság vonható le, hogy úgy a gyüjtők, mint a művészek fokozott érdeklődéssel fordulnak a grafika e nemes és érdekes ága felé. A szerény fehér-fekete köntös bebocsátást nyert a szalonba.

Az ifjú fametsző-gárda vállalkozása merész volt, de szívből jövő. Nem arra spekulált, hogy az általános ízlésnek tessék, hanem célja éppen ennek az ízlésnek átformálása. Bizony-bizony szükség is volna rá.

KRÓNIKAS

— Gazdag? — sóhajtotta. — Annak már vége! Irigyelt?... Az lehet! De csak azok irigyelnek, akik nem tudják, hogy hányadán állok!... Hallgass ide. Elmondom neked, hogy mi történt velem, de nem szabad róla beszélned senkinek! Kezet rá, hogy a dolog köztünk marad!

Doktor kezet adott rá és Józsi folytatta:

— Én teljesen tönkrementem. Művészileg és anyagilag!... A vagyonomat elvesztettem a börzén. És elvesztettem a hitemet is önmagamban, a tehetségemben. Már nem tudok semmit!

— Hogy beszélhetsz így? — vágott közbe Doktor. — A te sikereid után?!...

— Siker!... — ismételte Józsi fáradt sóhajtással. — Ez az éppen, látod! A siker egy idő óta elpártolt tőlem! A siker, ami nélkül nem tudok dolgozni. Nekem a siker... hogy magyarázzam ezt meg? Én egészen jól megvagyok siker nélkül! Nekem a siker nem öröm! Nem csábít munkára és nem tesz boldoggá. De ha egyszer rászánom magam, hogy dolgozzam, ha csinálok valamit, a sikertelenség megöl. Látod, eleinte sikereim voltak. Eljutottam egy bizonyos fokig... Aztán megálltam. Tovább nem bírtam haladni. Lehet, hogy azért, mert mást, újat kellett volna próbálnom. Lehet, az is, hogy mert többre nem is vagyok képes. Új sikerek nem jöttek... És akkor felváltottam a régi sikereimet pénzre. Már nem is próbáltam mást, egyebet, újat csinálni. Csináltam a régit — pénzért... Csak azért, hogy vagyont gyüjtsek és ne kelljen többé dolgoznom, mert a siker reménye nélkül, új diadalok nélkül, a festés robot volt számomra. De csináltam! Egészen addig, amíg a magam ismétlésével pénzt bírtam kicsikarni a régi sikereimből... Most ennek vége! A régi sikerek elkoptak, új nem terem számomra. Ezt világosan érzem. Látom. Ami ezután jöhet, az csak csúszás lehet, lefelé a lejtőn. Nemcsak sikertelenség, de bukás. Zuhanás. És anyagilag is csak tengődés, mert pénzt se fognak már adni a munkámért... Ne, ne! Ne szólj közbe! Ezt én érzem! Tudom! Látom!... Ma az öreg Breuernál voltam. Lázbajött, mikor meghallotta, hogy nem festek többet, de van még egypár képem. Ezekért hajlandó akármennyit adni, látatlanban! A régi Borsos nevéért!... A halott festő hagyatékáért! De ha azt mondanám neki: tessék, itt van egy új képem, amely után majd festek másokat, mert még élek, savanyú képet vágna és a vállát vonogatná. És igérne értük valami egészen kis összeget!... Ezt nem akarom megérni, barátom! Leteszem a palettát és más mesterség után nézek... Ez el volt nálam határozva. Csak azt nem tudtam, mihez fogjak, mert sajnos rászorultam a pénzkeresésre, minthogy a vagyonom elúszott... Te most ezzel a nagyszerű ötlettel jössz, a fotografálással... Hát bolond lennék, ha nem kapnék rajta két kézzel!...

Doktor a fejét rázta:

— Te azt hiszed, hogy abba tudod hagyni a festést? Hogy meg bírod állni, hogy ne fess?

— Mondtam már, hogy nekem a festés nem öröm!... Nem érdekel, mert nem jelent többé semmi újat számomra!... Nincs többé izgalom bennem, mert nem kecsegtet semmivel. Se sikerrel, se azzal, hogy valami olyasmit tudjak kitalálni, olyasmire rájönni, amiben örömöm telnék. Nem látok problémákat, amiket meg tudnék oldani. Amiket meg tudok oldani, azok nem problémák. Amik problémák, azokat nem tudom megoldani... Én a magam festészetével elkészültem!... Nem most! Már nagyon régen! Amit azóta csinálok, nem művészet Csak ipar. Semmivel sem különb a fotografálásnál. Sőt! A fotografálásban még talán tudok valami újat produkálni. A levitézlett művészetemet talán bele tudom vinni és, ha mint festőnek már nem is, mint fotografusnak talán még sikerem is lehet vele!...

— És festeni nem is fogsz többé? Portrét sem?

Józsi vállat vont:

— Rendelésre, ha megfizetik, de csak, ha jól megfizetik, miért ne?... ne félj, nem fognak túlhalmozni megrendeléssel!... Az emberek a divatos festőket keresik... Én kimentem a divatból! Sőt Pesten nem is voltam divatban soha!...

Doktor a fejét rázta:

— Csupa túlzás, amiket beszélsz! Az igazság az, hogy a te közönséged egy része ma egyéb dolgokkal foglalkozik. Politikával. És nem ér rá, hogy a művészetekkel törődjék, ami eddig a fő szórakozása volt, amíg el volt zárva a politikától... A másik pozitív dolog a vagyonod elvesztése! Hidd el, ez hat rád anyyira és ebből látod ilyen sötéten a művészeti dolgaidat is... Nem vigasztalni akarlak, sem lebeszélni arról, hogy velem együtt fotografus légy! Az nekem csak jó és jó lesz neked is. Mert a fotografálás ma csakugyan nagy üzlet és közben, ha jól fog menni, pedig jól fog, majd megjön a kedved a festéshez is!... Majd meglátod!... Én csak egyet kérek tőled!

— Mit?

— Hogy ne fogadd meg, hogy ezentúl csak rendelésre festesz! Inkább azt határozd el, sőt ígérd is meg nekem, hogy ha kedved támad, festeni fogsz... Nem szeretném, ha holmi buta következetesség útját állná a további pályádnak. Mert ez most csak múló hangulat!

Józsi mosolygott. Egy kicsit szomorkásan, de mosolygott.

— Nem fogadok meg semmit. Sőt! Megfogadom, hogy festeni fogok, ha kedvem lesz és rámjön... De éppen ezért nem fogok festeni soha többé!... Mert... Mondok neked egy titkot! Én nemcsak nem vagyok művész, de nem is voltam soha! Én csak ügyes ember vagyok! Ügyes csaló! Dologkerülésből lettem festő!... Aztán festettem, az igaz, de nem azért, mert a kedvem megjött, hanem... valakiért. Valakiért, akit nem volt szabad kiábrándítanom, mert hitt bennem... Festettem, de csak úgy, mint ahogy a madár énekel tavasszal, a párjának... A tavasz elmult, a párom meghalt... Azóta csak egy vágyam van: abbahagyni! Nem dolgozni!... Azóta csak dologkerülésből dolgoztam; hogy pénzt szerezhessek, elég pénzt, hogy abbahagyhassam!... Látod: sohasem festettem a festésért! Festettem azért, hogy más munkától meneküljek; azután festettem Idáért... végül a pénzért!... Hogy képzeled, hogy most egyszerre elkezdek majd gyönyörűségből festeni?... Ugyan kérlek!...

Doktor megdöbbenve hallgatta ezt a beszédet, — de szívből-e, színből-e, — semmiben sem adott igazat Józsinak.

— Mindez csak hangulat!... A börzeveszteségen való elkeseredés!... El fog múlni, amint megint pénzed lesz és akkor már emlékezni se fogsz erre a sok zagyvaságra, amit itt összehordtál... Én nem

GY. SZABÓ BÉLA: NEVETŐK. (Széntanulmány.)

Erdélyi Helikon
1933. aug. sept.

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla

Liber miserorum. 50 imagines xylographi Belae Gy. Szabó. Claudiopoli 1935. ennü művét ismerteti Farkas Zoltán: Magyar Művészet 1935. 382. l.

Ötven fametszete fentinek a nyomorultak világából. Fametszetei fehete alapon fehér vonalak ból és fordítt

13

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V., Visegrádi-u. 36. IV. em. 1.

Ujj. Szabó Béla

Ruhamozás, fametszet.
A kicsi szobor
Bőrödön, fametszet

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 93. l.

Gy. Szabó Béla

lásd

z

Szépművészet

1940. 17. 18. l.

OVIKAS LEVENTE

DSIDA JENŐ:
N A G Y C S Ü T Ö R T Ö K
Versek. Gy. Szabó Béla tollrajzaival.

NYIRŐ JÓZSEF:
K O P J A F Á K
Gy. Szabó Béla fametszeteivel.

Gy. Szabó Béla

Kvadtzar Erdélyi Képmivés
Céh 1932–35.

Gy. Szabó Béla

! **Flórián** Tibor. Felhők fölött, felhők alatt. Versek. *Reménynk* Sándor előszavával. Gy. *Szabó* Béla fametszeteivel. Cluj-Kolozsvár: Hitel, Polyglott biz. (Minerva ny.) 1935. 108 l.

pontjává kifejleszteni. Iróink lelkes
akarással inditották meg e harcot, me
nek végső eredménye a mai fenséges I
dapest. Ebben azonban számtalan, polit
kai, gazdasági, földrajzi, történelmi é
társadalmi tényező hatott közre, de a
első lökést minden bizonnyal a magya
irodalom eme első neroszai adták, aki
első képviselői a mult század elején
a XVIII. század végén a magyar nemzet
öntudatnak. S az irodalomnak ~~XXXXX~~ s
gitségére volt a grafika is, ha az ir
dalom támogatása többet is jelent am
vészet számára, mint forditva.

Hogy a polgárságnak milyen f
tos szerepe volt az ekkori művészi é
ben, világosan szemlélteti Szentpéter
József ötvösmesternek a Tudományos G
teményben /...../ k

Bd. III. Mann und Weib. Sekundäre Geschlechtsmerkmale beim Menschen. Mit Abbildgn. 1909. 6.—
Bd. IV. Die krankhaften Geschlechtsempfindungen auf dissoziativer Grundlage. 3. Aufl. 1922. 4.50
Bd. V., VI. Geschlecht u. Gesellschaft. Soziologie des Geschlechtslebens. 2 Bde. 3. Aufl. 1922. 9.—

63 **Faguet, E.** L'art de lire. p. in 8° Paris: Hachette, 1913. Rel. 165 p. 4.—

Les livres d'idées — Les l. de sentiment — Les écrivains obscurs — Les poétes — Les mauvais auteurs — Les ennemis de la lecture — etc.

64 **Fametszet. Liber miserorum.** 50 imagines Xilographi Belae Gy. Szabó. 8° Claudiopoli 1935. Eredeti szines fametszettel diszitett boritékban, füzve. 4.—

64a — **Koch R.** Die Weihnachtsgeschichte von der Geburt Jesu Christi, wie sie im Evangelium Lukas geschrieben steht. Ein Blockbuch in 10 Holzschnitten, 4° Offenbach: Gerstung, 1921. Hln. 4.—

65 **Farrére, Cl.** La nuit en mer. Paris, 1928. 129 p. 3.—

66 **Fayard, Jean.** Dans le monde ou l'on s'abuse. Ill. de 4 planches en couleur. 4° Paris: Fayard, 1925. Sur papier vélin pur chiffon. 4.—

67 **Felsőmagyarországi** Muzeum-Egylet Évkönyve. Szerk. Károly Gy. Hugó és Dr. Stöhr Antal. I—V. évf. (Egybekötve) Kassa 1874—1884. fpergamentkötésben. 30.—

A tartalomból: Myskovszky: A régi agyagművek ismertetése. — Károly Gy. H.: Egy elhallgatott költőnkről. (Vida József.) — Myskovszky: Uti rajzok Budapesttől—Rómáig. — Thallóczy L.: Abaujv. közgazdas. viszonyai 1427-ben. — Myskovszky: Középkori kézműiparunk története. — A muzeumegylet régibb érdekes ollevelei. — Czéh pecsétekről. — Kassa város pecsétjeinek fejl. története. — A város levéltárából. — Tagnévsorok. Stb., stb.

68 **Fielding.** The beauties of Fielding, carefully selected from the whole works of that eminent writer, added some account of his life. London: 1872, leather, gilt top and back. 15.—

69 **Fógel J.** II. Lajos udvartartása. 1516—1526. A M. Tud. Akadémiától Gorove díjjal kitüntetett pályamü. Bp. 1917. 4.50

70 **Fülöp Miller, René.** Katzenmusik. Roman. Zürich, 1936. Or. L. 3.60

71 **Galsworthy, John.** Letters. 1900—1932. With an introduction by E. Carnett. London, 1934. cloth 6.—

72 — **and Ada.** Carmen an opera in four acts. Taken from the story of Prosper Merimée, the original Libretto by H. Meilhac and L. Halévy. New english version. London and New-York. 1932. half in cloth 20.—

This edition consists of 650 numbered copies signed by both translators. This is No. 555. Excellently printed publication on finest paper.

73 **Gárdonyi Géza.** Az én falum. Egy tanító följegyzései márciustól decemberig. Bp. Légrády, v. 8.—

Első kiadás.

74 — A lámpás. Regény. Bp. Rozsnyai vszn. 10.—

Első kiadás.

75 **Gáspárné Dávid Margit.** A divat története. Erkölcsök, szokások, viseletek. 1765—1920. 4 műlappal, 154 szövegképpel és Jaschik Álmos könyvdiszeivel. n. 8° Bp. 1923. 12.—

A legfinomabb famentes csontpapiron készült 100 példány 61-ik száma.

1939, dec.

76 **Gellert, Chr. F.** Fabeln u. Erzählungen Jubileumsausgabe mit Abbildgn der Kupfer von D. Chodowiecki, besorgt v. Dr. H. Th. Kroeber, Weimar, 1915. Hperg. 4.—
Numer. Exemplar.

77 **Genbach, Jean.** L'abbé de l'Abbaye. Poémes supernaturalistes. 16 bois gravés d'Alex. Alexeieff. 4⁰ Paris, 1927. 4.50

78 **Giotto.** Par C. Bayet. Orné de 24 illustrations Paris. 4.80

79 **Gobelinsammlung, Wiener.** Zweite Ausstellung im Belvedereschloss. Mit 24 Bildtafeln. Wien, 1921. 1.50

80 **Goncourt, E. et J.** Préfaces et manifestes littéraires. Paris, 1888. 15.—
Prémiére edition, exemplaire signé par Edmond Goncourt.

81 **Goethe** in der Anekdote. Gesammelt von E. Zellweker. Mit Scherenschnitten und 4 Tafeln. Gr. 8⁰ Wien, 1935. 238 S. 3.—

81a **Gourmont, Remy de.** Fleurs de Jadis. 16⁰ Paris: Mercure de France. 1893. 6.—
Petit livre. Tiré sur papier vergé de Hollande á 47 exemplaires numerotés et signés par l'auteur.

82 **Grautoff, O.** Die französische Malerei seit 1914. Mit 40 Abbildungen. Berlin, 1921. 4.—

83 **Grazzini, Ant.** Die Novellen der Nachtmale. Übersetzung, Einleitung u. Anmerkungen von A. Semerau. 8⁰ Lp. 1909. Privatdruck; war nicht im Handel gewesen. Orig. Ppbd. 12.—

84 **Greguss A.** A szépészet alapvonalai. Kiadta a Kisfaludy-Társaság. 8⁰ Bp. 1849. v. 3.—

85 **Gulácsy Lajos** dekadens festö. Irta Lehel Ferenc. 31 képpel. 8⁰ Bp.: Amicus, 1922. Ered. börkötés. 20.—
10-ik számu példány.

GYERMEKKÖNYVEK

86 — **Agnew, Georgette.** Let's pretend. Poems. Illustrated by Ernest H. Shepard. 8⁰ London: Saville & Co., 1927. cloth 6.—
A delightful nice book for young and old.

87 — **Baker, Margaret.** The little girl who curtsied to the owl. With pictures. 8vo London, 1928. cloth. 3.—
A tale of two little children who made friends with animals.

88 — **Freud, Tom.** Das neue Bilderbuch. Text von Stora Max. München: Dietrich, 1918. Hln. 3.—

89 — **Kinderlieder. Bordes, L. Ffr. von des.** Mit Illustrationen. 8⁰ Regensburg. 1854. Orig. Ppbd. 80 S. 6.—

90 — **Lofting, Hugh.** Porridge Poetry. Whit 16 pictures in colour & many more in black & white. London, 1925. cloth. 4.—
Lofting is the author of the „Dolittle"-childern books. This new volume with its funny rhymes seemes to us when we were children ourselves.

91 — **Noisy Dora.** An almost true story. Pictured, told and printed by H. Lofting. Pocket 8vo. London: 1929. Nice booklet in cloth. 3.60

92 — **Orosz nyelvü** (cyril betüs) gyermekkönyvek. Müvészi kiállitásban, képekkel.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla

1969 AUG

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

MÚZEUMI HÍREK

AZ AUGUSZTUS 19—20-ÁN megtartandó hídi vásárra a Hortobágyi Pásztormúzeum kiállítását átrendezik, felújítják a Déri Múzeum munkatársai. A Körszínben az élő népművészet alkotásait mutatják be.

GY. SZABÓ BÉLA grafikus művész, a Román Szocialista Köztársaság államdíjas, Kolozsvárott élő művésze megjelenik október 26-án nyíló kiállításán. A világszerte ismert grafikus művész kiállítását a múzeumi hónap keretében rendezi meg a Déri Múzeum.

keretét. Ugyanakkor értékelni kell magát
tőségekből meghatározottakat valósággá
ezzel megszüntetett és helyükbe újakat te
teleket, az objektivitást is változtatta és
nyokat teremtett. Ezért tanulmányom fel
tének általános ismeretét, valamint a ma
méletében használt és általánosan ismert
kettőt röviden és előzetesen tisztázni kel
nemzetköziség, egyrészt, és a nemzeti saj

A „proletár internacionalizmus", a „pro
filozófiában és a politikában is több ért
legáltalánosabb tartalmi eleme abban jelöl
a marxizmusnak egyik legáltalánosabb elve, a
tétlen alapelve. Gyakorlatilag, a nemzetköziség
cselekvése az osztályharcban, a kapitalizmus meg
építésében. Általánosságban szólva, meg lehet köz
lémáit elvi-elméleti és gyakorlati-politikai szempont
a kapitalizmus és a munkásmozgalom fejlődésének mi
het a fogalom értelmezésében az elsődleges megközelítési alap.

A nemzetköziség kialakulásának a polgári társadalom mozgásában általában objektív alapjai vannak. Ezek közül az itteni elemzés számára elegendő a két legfontosabb mozzanatra vázlatosan utalni. Ebben a vontkozásban vizsgálva, a tőkés fejlődésben állandóan két tendencia adott. A kapitalista társadalom egyrészt – a gazdasági és politikai szerveződés vonalán egyaránt, valamint ebből következően a kultúra szféráiban is – a nemzeteket és a népeket elválasztja, elszigeteli egymástól és szembeállítja egy-

SAJTÓFI
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969
ALFÖLD
Debrecen

1021

Gy. Szabó Béla

57

Gy. Szabó Béla: Férfiportré

nak, milyen szakkönyvek, folyóiratok beszerzését javasolja a bizottság.

— Szervezni, mozgósítani kell a tagságot a könyvtár rendezvényeire. (Író-olvasó találkozó, ankét, vetélkedő stb.) A szakmaközi bizottságok e rendezvények megtervezésében és előkészítésében is vegyenek részt.

— A szakmaközi bizottságok lehetőségeik szerint járuljanak hozzá a községi könyvtárak működési körülményeinek megjavításához. A községi könyvtár könyvállományának bővítését anyagi eszközökkel is segítsék. A könyvtár berendezésének, felszerelésének kialakításához, a könyvtár helyiségének otthonosabbá tételéhez az anyagi támogatáson felül szervezett társadalmi munkával is hozzájárulhatnak.

— A községi könyvtárak adjanak időközönként, de legalább félévenként tájékoztatást a szakmaközi bizottság hatáskörébe tartozó szervezett dolgozók olvasómozgalmának helyzetéről. Ennek alapján a szakmaközi bizottság évenként egy alkalommal tárgyalja meg az olvasás, a könyvtári munka helyzetét és jelölje meg a további feladatokat.

— A fenti feladatok megvalósítása, az együttműködés eredményessé tétele érdekében a szakmaközi bizottság teremtsen kapcsolatot a községi tanáccsal és állandó munkakapcsolatot tartson fenn a községi könyvtárral.

A tapasztalatok szerint nem alakult ki mindenütt állandó munkakapcsolat, az együttműködésre való törekvésnek azonban sok községben vannak jelei.

A megyében 1969 nyarán nagyarányú közigazgatási átszervezés történt. Megszűnt a *szentgotthárdi és a vasvári járás.* A községek átcsatolása és beillesztése az új járásba

heto, hogy a tapasztalatok hasznosítasával a ... tovább erősödik, általánossá válik, s ez az eredményekben is megmutatkozik majd.

Kuntár Lajos
a Szombathelyi Megyei Könyvtár
munkatársa

1021

Egy év a marcali könyvbarátok klubjában

Két éve avatták fel Marcaliban az új járási könyvtárt, amely vonzóan kellemes, modern berendezésével azóta több sikeres helyi, sőt megyei rendezvénynek is otthont adott, és mindinkább kedveltté válik a művelődő, olvasó fiatalok és idősebbek körében.

Külön is érdemes szólni egyik rendszeressé vált rendezvény sorozatáról, melyet a könyvbarátok klubja állít össze, az igények és lehetőségek messzemenő figyelembevételével, éves program keretében. Az eddigiekben háromszor irodalmi, két alkalommal képzőművészeti, továbbá történelmi, helytörténeti, nyelvművelői és zeneesztétikai téma szerepelt a klub műsorában. E sokoldalúság is jelzi, hogy a tagság elsősorban a változatosságra törekszik, figyelembe véve a különböző érdeklődést, az előadói lehetőségeket, és természetesen a könyvekhez kötődés követelményét. Így például az eddigi program egy érdekes nyelvművelő előadással indult és Bűrös Gyöngyi színművésznő előadóestjével zárult.

Az előadásokat minden esetben sokodalú szemléltetés kíséri: irodalmi szemel-

a lapokban olvastuk

Rokon hivatásban

Meghirdették az Olvasó népért mozgalmat. A mű ezzel nincs befejezve: az „igét" hirdetnünk kell.

A szakemberek is bizonytalankodnak: hogyan munkálkodjon a könyvtáros e mozgalom sikere érdekében?

A kérdés e cikk után is kérdés marad. Csupán arról szeretnék szólni, hogy a mozgalom sikere nemcsak a könyvtárosokon múlik. Ők eddig is mindent megtettek a könyvszeretetért, ám a könyvre hallgató „fülek" betájolását már az iskolában meg kell kezdeni. Megerősített

[illegible] találkozó, [illegible] dagógusok előkészítenék a találkozóra legjobb tanítványaikat. A közvetlen élményszerzés mellett mit jelentene mindez a felnövő „olvasó nép" nevelésében — azt hiszem felesleges hangsúlyozni.

Van jó példa erre. Enyingen irodalmi kör várta könyvheti beszélgetésre az írót. Irodalomszakos tanárok, gimnazisták, más foglalkozásúak — egy közösségben. Helyes, ha együtt van az irodalomról folyó beszélgetésekben tanár és könyvre fülelő [illegible] az értékelés

Szabó Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 DEC
KÖNYVTÁROS
Budapest

vények élőszóban vagy magnóról, reprodukciók, diafilmek, dokumentumok, hanglemezek. És természetesen mindenekelőtt a könyvek, amelyeknek árusítását, sőt dedikálását is megszervezik, ha erre lehetőség van. A rendezvények általában vitával, közvetlen hangú beszélgetésekkel fejeződnek be.

A klub foglalkozásait átlagosan 30—35-en látogatják. A törzsgárdát 20—25 olvasó alkotja, elsősorban az értelmiségiek és alkalmazottak, de egy-egy költői esten, helytörténeti ankéton vagy Marcali irodalmi kapcsolatait fejtegető előadáson félszázan is megjelennek.

Az előadók és meghívottak listáján — a helyi tanárokon, szakembereken kívül — Sipos Gyula és Fodor András József Attila-díjas költő, dr. Kanyar József történész, Szabó Béla festőművész szerepelt.

A nyári kéthónapos szünet után, szeptemberben új program várta az olvasókat. Ebben a műfaji változatosság és sokoldalú szemléltetés mellett a klub nagyobb teret ad a mai magyar irodalmi alkotások és problémák megismertetésének és egy-egy új könyv, film, tv-játék vitájának. Továbbá szeretné nagyobb sugarú társadalmi körből bővíteni az érdeklődők táborát.

Paál László
a marcali járás művelődésügyi osztályának vezetője

TŰZOLTÓ TORONY (Kolozsvár) GY. SZABÓ BÉLA fametszete

Erdélyi Helikon
1934. 412. l.

géltem arrafelé, láttam, hogy Berta egy nagy disznót csalogat a törökbúzával. Kicsalta egészen a csorda közül s akkor kiöntötte elejébe a magot, hogy ropogtassa. S ahogy a disznó ropogtatni kezdte, a Berta kezében már megvillant a fejsze s mire odaszaladtam, a disznó már ott feküdt kettőbe hasított koponyával.

— Ez rágta ki a rózsafámot — mondta Berta és eldobta a fejszét. Aztán megigazította a ruháját és a haját, majd rámnevetett.

Nem tudtam szólani semmit, úgy dobogott a szivem. S egyszerre a pacsirta jutott eszembe, amelyet ezen a helyen a lelkemmel fogtam volt Bertának örömömben. S ahogy ez nekem eszembe jutott, a kicsi dalos madarat Berta már elő is rebbentette a kebeléből. Aztán a tenyerébe fogta és úgy tett véle, ahogy én tettem volt: szépen megbabusgatta és a szájához érintette énekes kicsi száját.

Akkor néztem meg először és igazán, hogy milyen is a pacsirta madár.

Barna csuhája van és kacagó szeme.

TAMÁSI ÁRON

VALLOMÁS

Élek, mint szigeten.
Mindennap térdre kell
hullanom. Kívüled
semmi sem érdekel.
Kihülhet már a nap,
lehullhat már a hold.
E zengő túlvilág
magába szív, felold.
Édes illatai,
különös fényei
vannak. És szigorú,
boldog törvényei.

Mit máshol ketyegő
kis óra méreget,
itt melled dobaja
méri az éveket
s ha szólasz, mindegyik
puhán-révedezőn
ejtett igéd: ezüst
virág lesz kék mezőn
és sóhajod a szél,
mely fürtjeimbe kap
és arcod itt a hold
és arcod itt a nap.

DSIDA JENŐ

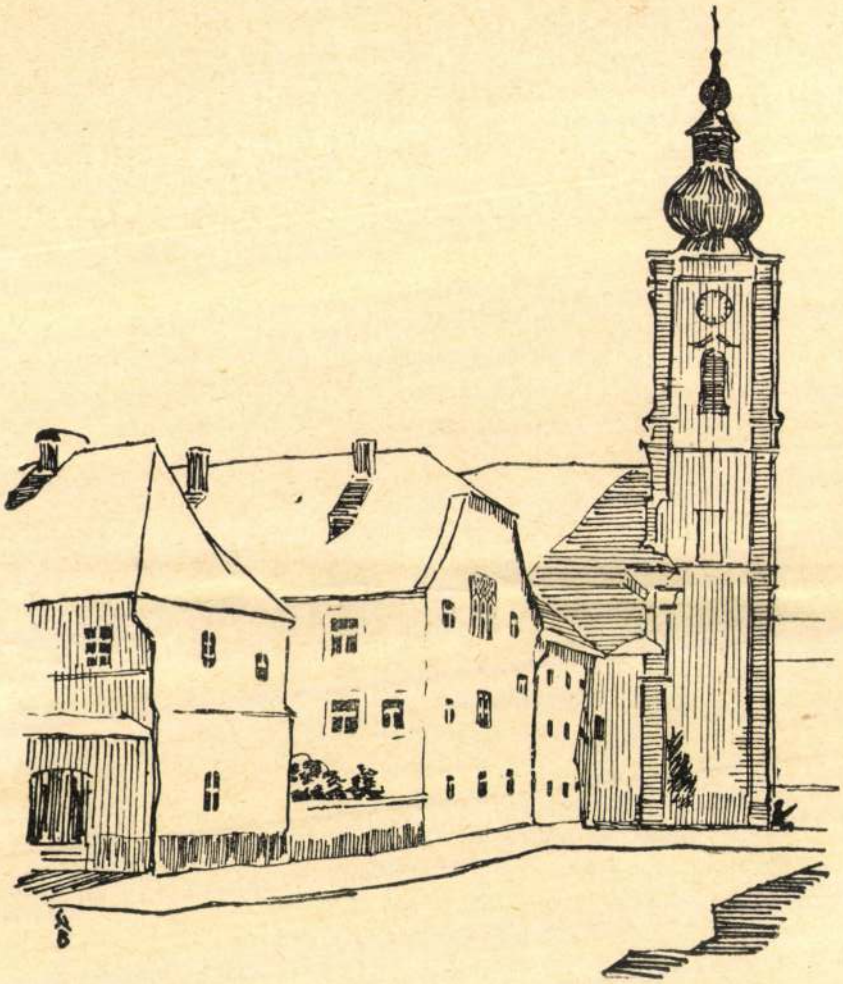

FERENCESEK RENDHÁZA ÉS TEMPLOMA Kolozsvár GY. SZABÓ BÉLA tollrajza

Erdélyi Helikon
1934. 340. l.

VERS, HALOTT ANYÁMRÓL

Nehéz bánáti fekete földben
porladoz finom asszonyi csontja;
talán fűzfa zöldül a sirja tövében,
talán akácfa nőtt ki a szivéből
s az akácvirágról tavaszi méhek
hordják a mézet a vlajkováci
szerb gyerekeknek. — Mindegy: éltében
anya volt s holtjában az maradt...
Engem csókolt, mig élt és most halottan
idegen gyereknek, csóktalan gyereknek
mézédes csókot ad... De mielőtt meghalt,
lelkem melegágyát puhán megvetette;
szerelem nől benne, emberség, mese-mag
s roskadó vállamat, lecsukló fejemet
nyárfelé dúsuló éltem viharában
meg-megsímogatja egy-egy régi szava,
régi mozdulata...
...Nyolcéves lehettem: fakadt a mese-mag
és lelkemben rajzott százszinű pillanat
s százszinű izgalom furcsa zavarában
hozzámenekültem; s úgy súgtam titokban,
hogy a szomszédházban lány van és titok van.
És magához vonta piruló arcomat;
tüzes arcom lángolt puha selyemblúzán
s hogy finom melleit éreztem alatta,
tiszta gyermekszivem forró dobbanással
magyarázatot lelt életre, titokra...
Titokra, halálra, bölcs nagy megadásra
lelkem melegágyát előkészítette.
Roskadó vállamat, lecsukló fejemet
nyárfelé dúsuló éltem viharában
meg-megsimogatja egy-egy régi szava,
régi mozdulata,
míg nehéz, bánáti fekete földben
porladoz finom asszonyi csontja...

FEKETE LAJOS

gyújtót is csinált. Egy abroszt hamar megvasalt, a többit majd mikor visszajön. A koszt dolgában megkérte a szomszédból Erzsit, hogy ő hordja fel.

Este volt, mikor felültek a vonatra. Juliska harapnivalót is pakkolt az útra, de a nagy sietségben otthonfelejtette, úgyhogy reggelig megéheztek, mint a farkasok. Csak az volt a vígasztalásuk, hogy Odorhelyt nagy zeneszóval fogadták őket az állomáson. Igaz, hogy a fogadtatás nem nekik szólt, hanem valami miniszter uraknak, akik szoborleleplezésre jöttek Odorhelyre, hanem azért a friss muzsika jól esett a hosszú éjszakai utazás után.

Már a gyalogút Tibódig nem esett éppen olyan jól. Nagy eső volt előtteváló nap s az úton térdig állt a sár, pedig Ágnes lábán csak félcipő volt. Jobb lett volna csízmát húzni az útra, de az a hír járta volt, hogy hideg idő s száraz út van Odorhely felé. Ágnes eleget búsult magában, ahogy a cuppogó sár szinte lehúzta a lábáról a félcipőt s ha nem húzta le, legalább a levét belecsorgatta, mert a szíve szerint csízmát s falusi ruhát vett volna az útra, ha valami gonosz sugallat rá nem vette volna, hogy az újonnan varrt selyemköntöst meg a félcipőt öltse magára, hadd lássák otthon, milyen különleges dolgokra tett ő szert a városon. Pedig ott, ahol szolgált nem szívesen viselte ezt a hiú holmit, mert úgy érezte, mintha nem lenne olyan kedves se a szívének, se a testének, mint a tibódi viselet; de a falubelieknek meg akarta mutatni a városi módit, s így a tibódi ruhát, meg a csízmát nem hozta el. Csak bár ne lenne ekkora sár.

*

Tibódon nem gyanították a vendégjövetelt. Ágnes apja rosszul aludt azon éjjel s forgolódásával felébresztette a feleségét is.

— Éppen a leányaidról gondolkodám, Rebeka, — mondta az öreg a sötétben.

— S ugyan mit gondol felőlük? — kérdezte az asszony álmosan.

— Én azt, hogy nem sokat törődnek velünk, mert ha törődnének, vagyegyszer írhattak volna.

— Majd írnak az ünnepre — vélte az anya.

Tovább nem folytatódott a beszéd, mert Rebeka asszony ismét elaludt. A gazda is elszenderedett még egy kicsit, de hamarosan megint megébredt s fel is kelt, kimenni, hogy a jószágot ellássa. Mindent rendbe tett gondosan, s mire a háziak felkeltek, ő már feküdt vissza az ágyba, hogy még heverjen egyet, mert vasárnap volt, nem volt munkaidő.

Rebeka asszony felöltözött és ételt vitt a majorságnak. Andris, a fiok, templomba indult. Hosszú út várt rá, korán kellett indulnia, mert Tibódból a szomszéd faluba kell templomba menni.

Ágnes és Juliska a nagyúton jöttek, nehogy valaki meglássa őket és elromoljék a meglepetés. A kertek alatt kerültek s hát ahogy az ő kertjükhöz érnek, látják, hogy az anyjuk éppen nyúl be a ketrecbe, hogy kivegye a tölteni való libákat.

Ágnes és Juliska bekiáltottak a kerítésen:

— Jó reggelt, Bandikáné! — Tudni kell, hogy az öreget Andrásnak hívták, s így adódott a feleségének a Bandikáné titulus.

— Kik vagytok lelkeim? — kérdezte Bandikáné, mert a kerítésen át nem látta jól a köszönőket. A leányaira gondolni eszibe se jutott volna.

A két leány letette a kosarakat, amikbe az elvinni való holmikat akarták pakkolni, a kerítés mellé a földre, ahol füves hely volt s nem volt sár. Úgy kacagtak, hogy szakadtak meg. Hogyne, mikor a tulajdon anyjuk nem ismeri meg őket.

De bezzeg megismerte, amint a kicsi kapun benyítottak. Csapta vissza a libát a ketrecbe, hogy csak úgy repült a tollú a levegőben, ő meg futott a leányai elé, ahogy a lábai bírták. Volt nagy ölelkezés, csókolózás, sírás.

— Jaj, be rég nem láttalak, lelkeim, — örvendezett a jó anya, — s halljátok csak, apátok éppen a reggel emlegetett el, hogy nem is írtok, nem is törődtök velünk.

— Miért írnánk, ha egyszer itt vagyunk! — felelte Juliska.

A házba érve elcsudalkoztak a lányok, hogy feküdni látták az apjukat. Dolgos ember volt örök életében az öreg András, mindig szeretett tenni-venni. A leányait se hagyta soha, amíg otthon voltak a szülői háznál, egy percig se tétlenül állni. Ez a fekvés már az öregség jele, gondolták magukban. De sok idő nem volt a gondolkozásra, mert az öreg egyszeribe kiszökött az ágyból, amint észrevette, hogy kik a jövevények.

Gy. Szabó Béla márciusban megjelenő farkasetszetkönyvének bevezető cikiusából.

Nagy volt az öröm, igazán. Az öregek szemre egy kicsit megvénültek, mióta a lányok elvoltak hazulról, de a mai öröm szinte megfiatalította őket. Sok mindent kérdeztek, sok újságot mondtak. Két gyerek is született a családban az eltelt esztendő alatt, a két férjhezment leánytestvérnél.

Megnézték a csűrt, a pincét, a padlást, az ólat, majorságot, mindent. Édesanyjuk lelkendezve mutogatta a házatáját és egy fordulás alatt csirkét ölt s koppasztott. Futott az idő sebesen.

— Né, jön Andris bátyátok a templomból, — kiáltotta egyszerre az anyjuk az ablak mellől. — Bújjatok hamar oda az ajtó megé!

Úgy is lett. Andris belépett az ajtón, de szinte odalett az ijedtségtől, ahogy az ajtó mögül csak a nyakába ugrott két fehérnép s csókolta, ahol érte.

Hogy az ajtó megé búvás ilyen jó tréfának sikerült, megismételték. Juliska észrevette, hogy valaki jön az udvaron befelé.

— Anna nénétek lesz, bújjatok sebesen az ajtóhoz, — dirigálta az anyjuk.

Oda is bújtak s mikor belépett, a nyakába is szöktek, meg is csókolták volna, ha igazán Anna nénjük lett volna, de nem ő volt, hanem a szomszédék legényfia. Nagyon megszégyelték magukat mind a ketten s meg a legény is, de azért az a kicsi ölelkezés nem esett rosszul.

Ebéd után pihentek egy kicsit, mert fáradtak voltak

Pásztortűz 1935. febr. 15.

Gy. Szabó Béla fametszete az „Öröm"-ciklusból.

az éjszakai út miatt. A délután, meg az este jól telt, mert legények jöttek a házhoz, az Andris barátai. Köztük volt a szomszédék legényfia is. Már kiszolgálta a katonaságot s szívesen beszélgetett Ágnessel. Otthon töltötték az időt, mert csak a következő vasárnap lesz tánc. Pedig jó lett volna a táncba elmenni, ott mindenkit láthattak volna, aki fiatal. De otthon is jó volt. Úgyis esik az eső, ilyenkor meg is gondolja az ember, mielőtt kimozdul. A két asszonynénjükhöz való menetelt is másnapra halasztották a lányok az eső miatt. Lehet ugyan, hogy akkor se mentek volna, ha nem esett volna az eső, olyan jóízűen szórakoztak az Andris barátaival. Mikor az otthoniak megtudták, hogy csak három napra jöttek, marasztalták őket erősen; kivált a legények, hogy maradjanak, mert jó világ lesz farsangban. Tavaly szigorú csendőr volt a faluban, mindegyre elrontotta a fiatalok kedvét, de a mostani nem zavarja őket.

Ágnes meg Juliska nem kívánták az otthonmaradást. Ágnes ugyan még inkább kívánta volna, de nem mondta, ő tudta miért. Juliskánál könnyű volt megérteni, hogy újdonsült menyecske létére az urához kívánkozik inkább. De hogy Ágnes miért akar még egy évre visszamenni szolgálni, azt nem értették, hiszen látnivaló volt, hogy a szomszédék legényfia töri a fejét valamiben. Hanem Ágnes csak nevetgélt. Okos leány volt, nem árulta el a terveit, de most olyan kicsinek, szegényesnek látta a falut, meg a szülei hazat, hogy gondolta, még egy évig gyüjt szorgalmasan s aztán ha úgy alakul a dolog, hogy a maga asszonyának jöjjön haza Tibódra, vesz szép edényt, szép bútort, városit, csinosat.

Éjszaka meg is álmodta a házatáját. Nem hiányzott belőle a szomszédék legényfia sem.

Másnap elmentek a leányok nénjeik meglátogatására. Persze az ünneplő városi ruha volt rajtuk. A nagyobbik nénjükhöz értek hamarabb. Amint mentek az úton, a nénjük látta őket, de a városi ruhában nem ismert rájuk. Gondolta, utánuk les a hátsó kapunál, mert nagy látvány falun, ha hétköznap ünneplőben jár valaki az utcán, hogy ugyan ki ez a két gálánt fehérnép? De mikorra a gondolat megjárta az eszét, a két fehérnép már jött is befelé az udvarra s csak akkor látta, hogy a húgai. Itt is nagy lett az öröm. A másik nénjüknél azonban szomorúságot találtak. Beteg volt a gyermek. Be kellene vinni Odorhelyre, hogy megnézzék a kórházban. De még várnak, hátha meggyógyul?

Este a szomszédék legényfia megint benézett. Ágnes kezdte elfelejteni, hogy tegnap még kicsinek és szegényesnek látta a falusi házat.

A következő nap a pakkolásra kellett. Úgy elfutott a három nap, mint egy. Össze kellett szedni Juliska holmiját, berakni szép rendesen a kosarakba. Vége lett a drága hazai látogatásnak. A kosarak is nehezek voltak, meg a szívük is, amikor visszaindultak. Még szerencse, hogy a falubeli rokonlegény is együtt utazott velük a vonaton s az segített nekik a nehéz kosarakat rakosgatni, emelgetni. De a nehéz szíveket ki könnyíthette volna meg?

Mikor Ágnes beállított a szolgálatba, a takaros fehérbútoros városi konyhába, úgy érezte magát, mintha nagyon idegen volna ő itt. Az asszonya megint megkérdezte tőle, hogy megérte-e az út a sok költséget? Ágnes székelyül felelt:

— Jól tőtt az idő.

De amikor a szomszédék Erzsije kérdezte ugyanazt, ez volt az Ágnes válasza:

— Meg bíza, mert láttam, akit akartam!

Berda József: Egy igaz asszonyhoz.

Mikor mindenki elhagyott, fogat vicsorított reám: akkor
mutattad te meg tündöklő asszonyi erényed. Mint egykor anyám,
olyan voltál épen, úgy mosolyogtál reám, s nyujtottad
segítő kezed felém, szomorú napjaim szerencséje!

Mint gyermekeid, szép és értelmes az életed, s oly derült, mint
a harsogó nyári reggel, mely dalrazendíti a madarak
tarka regimentjét! Csak anya lehet ily áldozatos, ennyire
költő, ki gyermekeivel él, gyermekeivel hal, s maga is
csupa rajongás, áradó ének.

Szavam szegény, de a hullám, ami elönt: gazdag a szeretet
nagy indulatait ól, olyan gazdag, mint buzgó lélekben a
kimondhatatlan kegyelem, mely féltett szeméremérzetében is
szeretné elkiáltani túláradt örömét: Asszony, én
megilletődött vagyok, — köszönöm ritka emberségedet!

Az újesztendő első kultúrkrónikája részint visszatekintés a multba is. Még a mult év utolsó szakának eseménye volt Gyalui Farkas rádióelőadása, mely közel és távol magyarjainak elevenített fel képeket, az író ezer és ezer érdekesebbnél érdekesebb emlékéből a régi budapesti diákéletről.

Ez év első nagyobb jelentőségű irodalmi ténye Kristóf Györgynek a Petőfi-Társaságban „Petőfi Erdélyben" címen tartott székfoglalója. Előadásáról, az irodalomtörténetíró pesti ünnepléséről kül- és belföldi lapok sora emlékezett meg. Kristóf György e kutatásai, melyek sorra mutatják meg régebbi és újabbi íróink íttjártának nyomait, méltán tartanak nemcsak tudományos szempontból igényt az érdeklődésre, hanem azért is, mert jól esik a mi földünkön járásukat ismernünk azoknak, akikkel való foglalkozásunk formálta, s formálja magyar kultúráltságunkat.

A mult év s ez esztendő eseményei közé tartozik érdemes muzsikusunk, Delly-Szabó Géza szerzői estjeinek sora is, melyekből kettőt már meghallgattunk. Muzsikusunk jelentősége, hogy a Bartók—Kodály folklórmozgalmát folklórdalárdai feldolgozásával nagy rétegek közkincsévé igyekezett s igyekszik tenni, „Mátyás anyja" című férfi-énekkari versenydíjat nyert művével irányt mutatott az erdélyi férfikari művésztörekvések számára. Miséjét pár évvel ezelőtt a rádió közvetítette a budai koronázási templomból, pentatónikus skálán alapuló operettmuzsikájából M. Lévay Ilonka operaénekesnő mutatott be részleteket. Szerzői estje életművének, az énektanulást és énektanítást megreformáló, új utakra vivő soltegé-nek bemutatása volt. Művének egyes darabjait zenekari miniatürökké dolgozta fel, s ezeket mutatta be. Hangversenyén zenekaron kivül S. Kouba Paula, a magyar zenekonzervatórium tanárnője, hangversenyhegedüse, M. Lévay Ilonka s ifj. D. Szabó Géza interpellálták műveit.

Zenei eseménynek igérkezik a Magyar Zenekonzervatórium filharmónikusainak februári hangversenye is, melynek műsorán Beethoven VII. szimfóniáját, Mendelssohn A-moll szimfóniáját fogjuk hallani Zsizsmann Rezső és Lázár Jenő tanárkarnagyok vezénylésével, még Weber- és Mozart-áriákat M. Lévay Ilonka operaénekesnő fog énekelni zenekarkisérettel.

Erdélyi írók nagy könyvsikeréről is beszélhetünk. A magyarországi könyvpiac legkeresettebb könyvei közé tartoznak Bánffy: „Megszámláltattál", Makkai: „Sárga vihar", Tamási: „Ábel Amerikában" című művei. Makkai könyvéről vezércikkeket írtak a budapesti lapok. A Szépmíves Céh új könyve, I. Szemlér Ferenc „Ember és táj" című verskötete is sok hálás olvasót számlál. Már nyomás alatt van gr. Wass Albertnek a mezőségi életről szóló könyve. Karácsony Benő pompás regényét néhányan már kéziratban olvastuk, Ligeti Ernő spanyol tárgyú regényét fejezi be, Szántó Györgynek az *Aranyágacskáról*, III. Endréről szóló regénye kész van már. Mindenki nagy érdeklődéssel várja az új Molter-regényt is: *Martin honfoglalását*, mely egy sváb fiú magyarrá válását mondja el. R. Berde Máriának az EMIR-nél megjelent s az erdélyi irodalom hőskoráról szóló kétkötetes regényét sokan olvastuk már. Ismertetését a Pásztortűz most fogja hozni. Maksay Albert útirajzait a budapesti Révai és a Szépmíves Céh jelenteti meg s ugyancsak Révai adja ki Makkai Sándor hatalmas tanulmánykötetét is. A legfiatalabb nemzedékből Kiss Jenőnek van kész verskötete, Makkai Lászlónak pedig Lucian Blaga fordítása készült el. A *Cruciada Copiilor*-t nemsokára magyar fordításban be is fogja mutatni a Magyar Színház. Nyirő József is befejezte új regényét.

Az *Új Cimborát*, a Benedek Elek örökét, magyar gyermekújságunkat a Minerva vette át F. László Marcella szerkesztésében. Új, szép kiállítása, gazdag tartalma sok gyermeknek fog örömöt szerezni. Magyar történelmi vonatkozású kis cikkei ébresztői lesznek egy felnövő kis magyar nemzedék magyar öntudatának.

Határokon túl is nevet fog szerezni Szántó Györgynek a *Stradivarija*, melynek filmre-alkalmazási jogát az UFA filmvállalat vásárolta meg, s szcenáriumát a magyar Bolváry Géza készítette el.

Mindig kultúreseményeink közé tartoztak az Erdélyi Múzeum-Egyesület előadásai. Az EME az erdélyi magyar tudományosság egyik leghívebb ösztönzője, ápolója s népszerűsítője. Népszerű és szakelőadásai megtartásának lehetőségeit titkára, dr. Kántor Lajos igyekszik biztosítani. Ha előadásainak egész sorát sem engedélyezték is a hatóságok, mégis szép nyilvános munkásságáról számolhatunk be. Népszerűsítő előadásokat tartottak: dr. Tavaszy Sándor: Az életfilozófiák, különös tekintettel Bergsonra, Dr. Szász Ferenc: Természeti erők és világtörténelem, Husz Ödön: Fej, faj és lelki alkat, Diószeghy László: A lepkékről, Biró Sándor: Kőrösi Csoma Sándor. Dr. Rajka László a kincses városról beszélt. Dr. Veress Ferenc: Mit kell tudni mindenkinek a vérbajról? Szakelőadásokat tartottak dr. Jancsó Elemér: Az erdélyi magyar színészet hőskora, Pálffi Márton: Cserei ismeretlen történeti adomái, dr. Balogh Ernő: Újabb adatok a komarniki barlang ismeretéhez. Az EME májusig terjedő előadássorozatában jelentős nevek és érdeklődést keltő előadások szerepelnek tovább is. Egyetlen magyar tudományos egyesületünk máskülönben e hóban tartja évi közgyűlését, mely előtt az EME koszorút helyez alapítójának, gróf Mikó Imrének sírjára, s melyen előadást dr. Tavaszy Sándor tart: Tudományos feladataink az EME hetvenötéves multjára való tekintettel — címen.

A Magyar Színház e hóban zárta le első idényét. Nehéz, válságos körülmények közepette igyekezett eleget tenni a reáháruló feladatoknak. Munkájából ki kell emelnünk azt a törekvését, hogy a mai rossz, rendesen egyértelmű durva viccekkel, ötletekkel teli ostoba meséjü, s főkép tucat muzsikájú látványos operettek helyett, igyekezett klasszikus operetteket felújítani. Igy került színre elsősorban a János vitéz, mely, mint e lapban már volt is szó róla, egyúttal erdélyi stílusprodukció is volt kalotaszegi díszletekkel és pedig politikai betiltásáig 24-szer, azután a finom Jacobi-

muzsikájú Szibill, majd Lehár Cigányszerelme és A Mosolyország, végül a bájos Schubert-darab, a Három a kislány. A színház tervebevette még a Herve Nebántsvirágának és Strauss Denevérjének előadását. Nagy sikert aratott a máskülönben egészen jelentéktelen kis operette, a Vadvirág, melynek huszonöt előadását nyilván a fiatal primadonna játéka, éneke biztosította.

Erdélyi termésről is beszámolhatunk, bár igazi sikert sem Indig Magas iskolája, sem Jámbor Erzsébet Continental R T.-je nem jelentett. Talán lesz mégis erdélyi siker is a következő darabok valamelyikével. Hiszen a színház vezetőségének tervei szerint még ez évben előkerül egy Kós-dráma, Makkai Gyöngyvirágja, melyet Saja Sándor szatmári zeneszerző zenésített meg, Tamási Áron Budapesten is előadott Énekes madara, Walter Gyula—Gredinár Aurél közös társadalmi darabja: Alsóbb osztályba léphet, végül Szabó Imre szombatos tárgyú színműve. Ugyancsak a színház második idényében lesz tizennégy erdélyi lírikus és zeneszerző bemutatója. Azt mindenesetre sajnálnunk kell, hogy a színház magasabb nivójú zeneestélyeket nem képes rendezni. Viszont örülnünk kell annak, hogy drámaciklusának három darabja: a Bánk bán, Aranyember, Romeo és Julia telt házat hoztak. A Bánk bán centennáriumot, az Aranyember előadása a darab ötvenéves jubileumát jelentette. A Romeo és Julia Kosztolányi csodálatosan szép fordításában került színre. A színház tervbevette még a Nagyúr-nak, Bánffy Miklós hatalmas magyar drámájának előadását.

Még egy nagyon sikerült estélyről kell megemlékeznünk. A Kodály csoportjához tartozó nagykultúrájú Marx-Schreker tanítvány, a berlini operaiskola volt tanára, ki most Budapesten tanít, s kinek Arany-, Petőfi-, Ady-, Morris Rosenfeld dalmegzenésítéseit leginkább magyar énekeseink műsorában találjuk, Siratóját rádión is hallhattuk, épp úgy Basilides tolmácsolásában Ady dalait — egy erdélyi tanítványa révén megismerte Reményi, Áprily, Szentimrei verseit s nemcsak megzenésített többet közülük, hanem Szeghőné, Dobó Julia előadásában egy szerzői esten itt nálunk be is mutatott belőlük. Hisszük, hogy *Kelen Hugó* kongeniális Szentimrei, Áprily, Reményik-dalai nemsokára úgy a magyarországi, mint az erdélyi hangversenytermek legszívesebben fogadott remekeivé válnak.

1935 február 5. *JÁROSI ANDOR.*

Gy. Szabó Béla fametszete a Munka-ciklusból.

Piros szekfű.

Irta: Köves István.

Jack Brown, a kőolajtröszt elnökének egyetlen fia rettenetesen unatkozott.

Órák óta ült szobájában, egyik cigarettát a másik után szívta s hasztalan törte vörösszőke fejét: mivel lehetne agyonütni legalább a mai napot? Unta új autóját, unta régi barátnőit és unta és gyűlölte ezt az egész egyhangú világot. Már rég nem izgatják ragyogó nők, suhanó autók és távoli világrészek különleges gyönyörűségei, mert akinek sok a dollárja, annak semmi sem elérhetetlen és nincsenek álmai, melyek csak azért izgatnak és azért szépek, mert legtöbbször teljesedésbe nem mehetnek.

Mit csináljon ebben a nagy unalomban?

Szórakozottan nyúlt az asztalon heverő lapok halmazába és kihúzta az egyik hatalmas újságlepedőt.

Minden érdeklődés nélkül futott át a rikító címeken.

Európában új háború készül . . . kiabálta egy cím mindjárt az első oldalon . . . *Hitler kijelentette, hogy* . . . *Éhségfelvonulás, útban London felé* . . . *Véres munkászavadás Detroitban* . . .

Idegesen lapozott tovább.

Gyűlölte a munkásokat. Megvetéssel gondolt arra a kopott, olajszagú, állandóan kenyérért ordító tömegre: a munkást valami emberszabású, némi értelemmel bíró állatnak tartotta, melyet igérettel, vagy gépfegyverrel kell fékentartani.

— Hogy lehet egy darab kenyérért ilyen felfordulást csinálni! — mondta hangosan és már éppen vissza akarta dobni a lapot a többi közé, amikor az utolsó oldalon megpillantotta az apróhirdetéseket.

Unottan böngészni kezdett: Miss Perkinsnél olcsó ellátás kapható . . . Doak úrnál kiadó egy kényelmesen butorozott szoba . . . Tíz dollárért jókarban levő télikabátot kínálnak . . . Diszkrét megfigyeléseket Codds and Cie. detektivirodája végez legelőnyösebben . . . — Némi érdeklődéssel kutatott tovább a kis hírek között, melyeket nyomorból, egykori jólétek kenyérre váltódó emlékeiből, emberi vágyból, reményből, keservből gyűjt össze naponta a nagy riporter: az Élet.

Nézte, olvasta, de mintha egészen mégsem értette volna meg, inkább mulattatták, mint érdekelték: Hát nem mosolyognivaló, hogy valakinek annyira kell az a tíz dollár, hogy a kabátját kínálja érte? Nézte a címet, s pillanatig arra gondolt, hogy talán el kellene szegénynek küldenie azt a tíz dollárt, de tekintete újabb furcsaságokra tévedt: Valaki a fiát kínálja örökbe . . . Diplomás férfi kosztért, lakásért házimunkára ajánlkozik . . . Némi hozománnyal férjhezmenne középkorú özvegy . . .

Érdekes, nagyon érdekes! . . .

Végül a „Levelezés" rovatban az utolsó hirdetés különösen megragadta figyelmét: „Tizenkilenc éves vagyok, szép és élni szeretni szeretnék . . . Hajam szőke, a szemem kék és még nem szeretett soha, senki. Leveleket „Blanche" jeligére a kiadóba" . . .

Elgondolkozott.

Valami furcsa melegség áradt szét benne, ahogy a nevét, a szép tiszta nevét ismételgette: Blanche . . . Blanche . . .

Nem sokáig tünődött; toll után nyúlt:

„. . . Huszonhét éves vagyok, drága kicsi Blanche, de még engem se szeretett senki. Néha féktelenül szeretnék néha kimondhatatlanul gyűlölöm az életemet: talán éppen ezért. Vajjon mi megértenők egymást?!..."

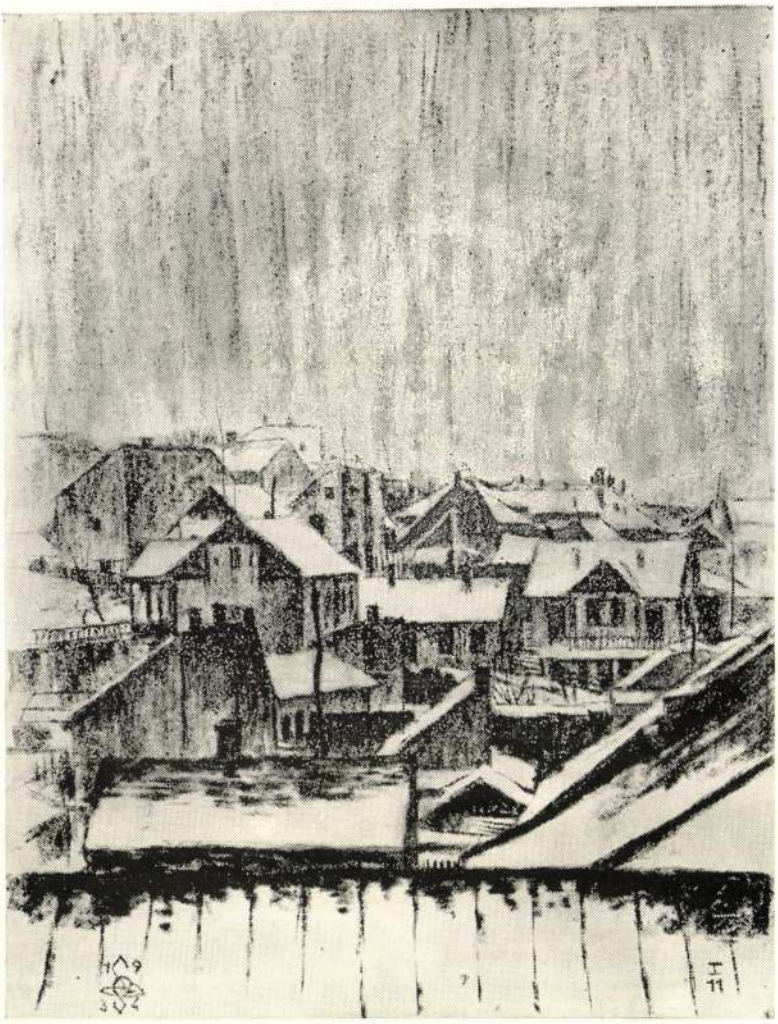

HÁZTETŐK GY. SZABÓ BÉLA szénrajza.

Erdélyi Helikon
1934. 4. 27.

Gyg. Szabó Béla

NEMZETKÖZI FAMETSZET-KIÁLLÍTÁS SZEGEDEN

A varsói nemzetközi fametszetkiállítások méreteit is meghaladó, nagy jelentőségű kiállítás zárult a napokban a szegedi Ferenc József tudományegyetemen. Tóth Ervin dr., a fametszettudomány ismert szaktekintélye adott gazdag gyüjteményéből áttekintést az egész világ fametszetterméséről. Az európai és amerikai xylografusok mellett felvonultak Távol-Kelet legnagyobb nevei is. A kiállítás védnöke Ereky István dr., rector magnificus volt. A megnyitó beszédet Várady Imre dr., a tudományegyetem müvészettörténeti professzora mondotta, kiemelvén a kiállítás súlyát.

Tóth Ervin dr. kiállításáról bőséges tudósitásokat közöltek az olasz müvészeti lapok és rádióállomások is.

Aldo Patocchi (olasz): Virág

Gy. Szabó Béla (Erdély): A müvész édesanyja

Bogna Krasnodebska Gardowska (lengyel): A hegyek

Musoung Pai (kinai): Önarckép

Tóth Ervin dr., a szegedi nemzetközi fametszetkiállitás rendezője

Filmre

Jean Gabin és Michele Morgan, a „Ködös utak' c. uj francia film főszereplői

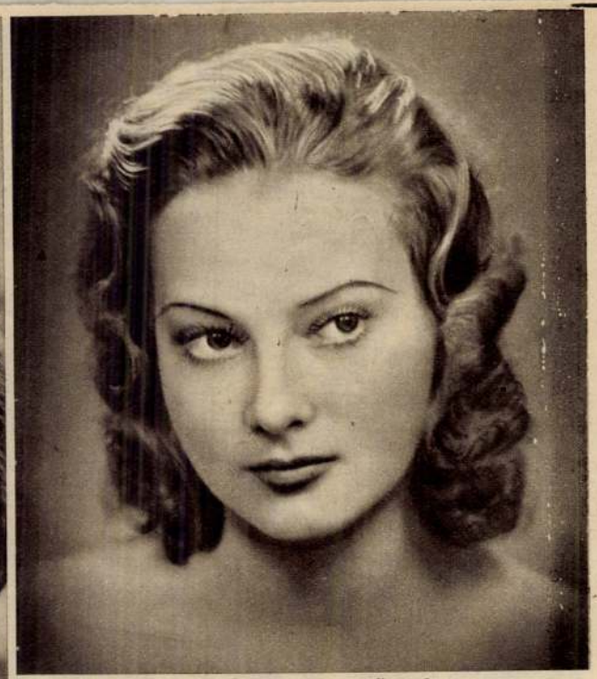

Szeleczky Zita, akinek a „Szegény gazdagok" című Jókai-filmben igen nagy sikere volt

Myrna Loy, a Metro kitünő sztárja bemutatja a legújabb hollywoodi hajviseletet

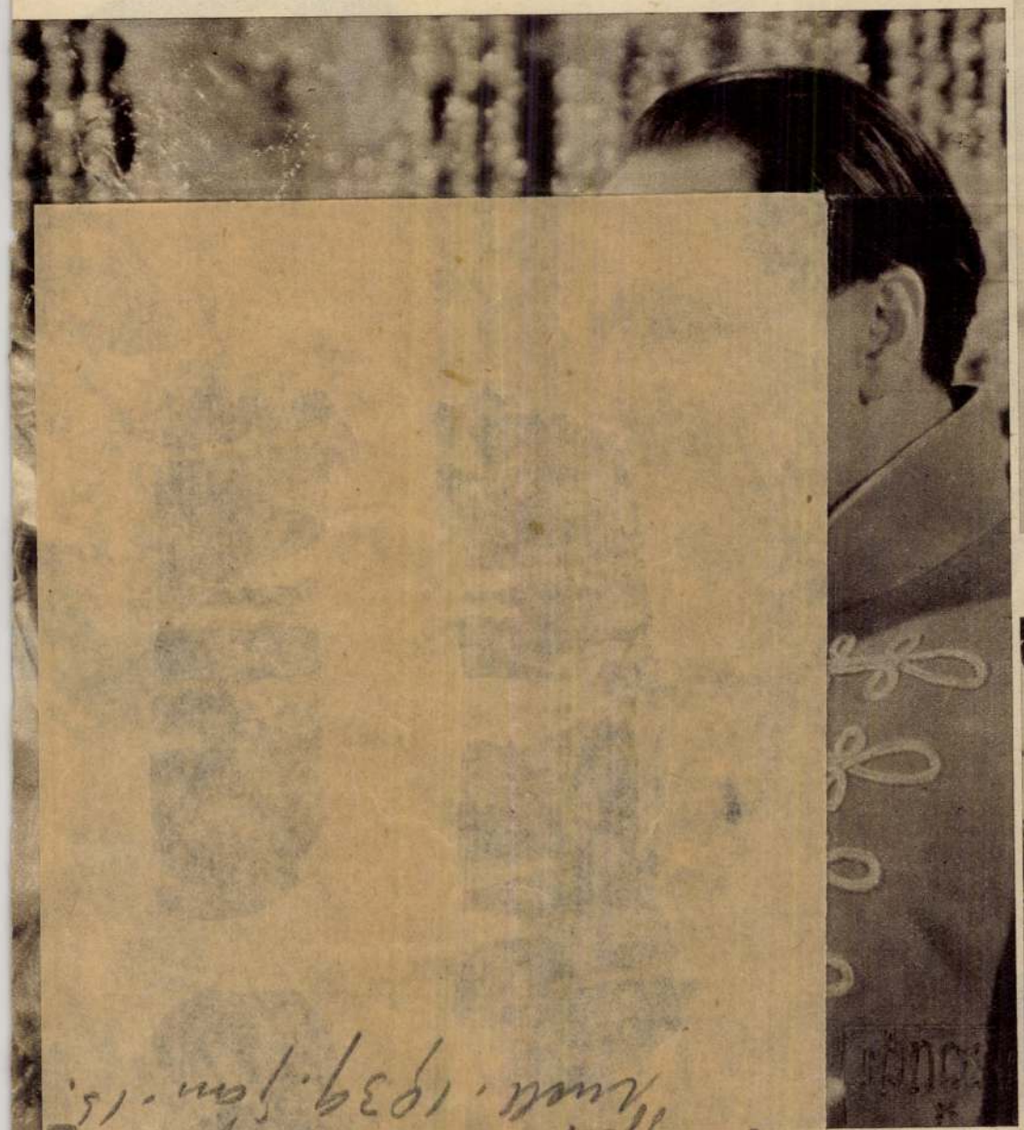

Jean Tissier, Hedvig Fenilliere és Jean Max a „Kalandor voltam" cimü uj párisi filmben

GY. SZABÓ BÉLA

— Gondolatok kiállításán, amelyet a mult hónap második felében rendezett Kolozsváron, a vármegyeház termében. —

Aki Gy. Szabó Béla művészi pályáját elindulása óta figyeli, az nem kételkedik abban, hogy egyszer nagy és szép meglepetéssel fog szolgálni művészeti életünkben. Aki első próbálkozásaitól kezdve szemmel kísérte, az most már mindíg azzal a nagy várakozással megy el a kiállítására, hogy háthà kapja már azt a nagy eseményt, amelyre bizonyosan számít, s amelynek egyszer jönni kell, mert a készületet látta és figyelte.

Gy. Szabó Béla az a ritka művésztípus, aki nem iskolából indul; nem mesterek ihletik; vagy az éppen uralmon lévő modor vagy divat nyűgözi le s ezzel víva meg szabadságharcát, mint egyéniség, vagy ezt küzdve le válik igazi művésszé, de azért mindíg megőrízve magán észrevétlenül is sok jegyet, amely örökké mutatja az iskolát, vagy stílust, amely a művészet világába beterelte: hanem ő majdnem onnan indul el, ahonnan ősi kezdetén a művészet, az első vonal felfedezésétől. Ehhez az úthoz heroikus erő, rendkívüli hit és akarat szükséges. A lélek szinte teljes, aszkétikus lendülete, hátatfordítás mindennek, hogy minél teljesebb fordulattal a színek és vonalak, a formák világa felé vehesse útját.

Az ilyen művésznél szinte végeláthatatlan az előkészület állapota. Minden csak kísérlet és előtanulmány; még az is, amit mi már egésznek, befejezettnek és késznek látunk: teljes kifejezésnek. Mintha minden csak önmagának, egy végtelen mélységű fióknak készülne, és sohse kifelé, azzal: íme, ez már a tiétek, emberek, ez már nemcsak az enyém. Amikor kiállítást rendez, mintha ezt se értünk vagy nekünk tenné, hanem csupán maga előtt teregetné ki a nagy alkotás felé haladó útja változatos élményeit és kísérleteit. Mintha csak mellékesen mutatná meg nekünk is, hogy merre járt... Az ő kiállításán nem érezzük azt, amit kiállításokon oly gyakran, hogy alkalmi kereskedésbe léptünk. Képeit mintha nem szívesen adná, mint olyan tükröket, amelyekben még csak ismergeti és vizsgálja önmagát. De az élettel szemben való kívánalma is csak az, hogy haladhasson aszkétikus „igényeivel" a maga

Erdélyi Helikon
1941. 1. 27.

— Nézz csak oda, te szép ember, micsoda csudálatos teremtés az egyik munkás ott.

Amint közelebb érnek, akkor látják, hogy egy asszony meg egy ember kapálnak. Hanem az embernek a hátára egy szekrényláda van felkötve. Odamegy nagy kíváncsian a király a szép emberrel. Kérdi a király a szegényembertől, hogy hát mi az Isten csudájának tartja azt a nehéz szekrényládát munka közben is a hátán?

Azt mondja rá az ember helyett az asszony gyorsan pergő nyelvvel:

— Abban vannak az én fínom, drága ruháim s azért hordja az apjok örökké magánál, mert ha elhagyjuk magunktól, ebben a rossz világban még el találják lopni.

Azt mondja a világszép ember:

— Nyittassa fel, felséges király, hadd lássuk azt a drága szép holmit.

— De azt bizony nem nyitjuk fel senki kedvéért — pattogott az asszony, — hogy még bámulják az urak, vagy kicsodák. — Erre a király még kíváncsibb lett, hogy ugyan mit félthet az az asszony. Kardot ránt s ráparancsol az emberre, hogy helyből oldja le a hátáról s nyissa fel, ha kedves az élete. Hát csak annyi, hogy leteszi az ember s felnyitja a ládát. S hát hallák-e, egy eleven legényember ugrik ki a ládából.

Összenéz a király a világszép emberrel s azt mondja neki:

— Tudod mit te világszép ember? Az asszony, úgy látszik, mindíg csak asszonynak marad. Én hazamegyek, te is menj haza s örvendjünk, hogy a mi feleségeink nem hordoztatják velünk a szeretőiket.

Igy volt biz ez s igaz volt. Láttam én is, úgy, mint most. S ha nem hiszik, járjanak csak végire.

ŐSZ JÁNOS gyüjtése

útján a felé a Kifejezés felé, amely egyszerre az emberek és világ felé fogja fordítani majd.

Ő egyébként a valóságban is igazi magányos utazó. A Művészet, Magány és Utazás testvérek ezen a földön. Nemcsak akkor utazik ő, amikor egy darab kenyeret táskájába téve tollal, ironnal, vagy színes krétáival a bugaci pusztára, Olaszországba, Görögországba, vagy Bulgáriába indul, de így jár közöttünk is. Társai csupán a szerszámok, a kemény akarat, s az a titokzatos erő, amely a nagy kifejezés és önmaga titkai felé űzi. Talán ezt a kettőt egyszerre fogja megtalálni, mint minden igazi művész. Útja nem könnyű és nem rövid, mert szép és bíztató állomásain nem nyugszik meg. Ha elért a jó fametszetig, a kemény és egyszerű folt-síkokig, hirtelen az oldott és puha, majdnem sejtelmes színek felé fordul, s ha ezek titkába betekintett, a színek új fordulattal színes vonalakká keményednek és egyszerűsödnek, visszaérkezik újra a rajzhoz, s újra a metszetekhez. De nem helyben forgás ez mégse, mert ha figyelmesen követjük, úgy érezzük, mintha különös szerpentinen haladnánk fölfelé, s bármennyire gyönyörködtet néha e szerpentin-út egy-egy meglepő részlete, tudjuk, hogy ott fenn vár reánk az igazi szép meglepetés. Hiszen nézzük csak: közben mennyire gazdagodott és mélyült a metszet, mennyivel biztosabb és készségesebb a rajz, s megragadóbb és kifejezőbb a szín... Hősi út ez így, s szinte végtelen út, de ha valahol: ez útnak a végén vár a művészre az alkotás, amely felénk fordul majd teljes gazdagságával. Amikor úgy érezzük majd: nincs hiánya semmi. Új lesz, anélkül, hogy valami modor csalna benne ezzel, s régi lesz, befejezettségében régi nagyokkal rokon. Ekkor oldódik fel majd mögötte az ember aszkétikus lendülete, nyílik ki a világ felé a magány kapuja, s kezd megpihenni útján a fáradhatatlan és nyugtalan erő. Ekkor szövődik be majd ma még sokszor dallamtalan vonalai közé a gazdag emberi hang. Ekkor szereti meg a maga művész módján az embereket és a világot. Mert ekkor már megszűnik a mesterség küzdelme, a művész elérkezett oda, ahol a nagy művészet kezdődik, amikor az Ember áll készen a maga teljes és különleges fegyverzetével: szemben a világgal... Amikor már nem a mesterség egy-egy szép és komoly titkának felfedezésével találkozunk majd képein, de magával a világgal, ahogyan egy művész szemén át hódítón és lenyűgözőn megjelenik.

Gy. Szabó Béla az a ritka művésztípus, aki eljuthat ide.

KOVÁCS LÁSZLÓ

IRODALMI KRÓNIKA

AZ ERDÉLYI HELIKON ÍRÓINAK HATÁROZATA

a Helikon Kolozsváron tartózkodó tagjainak 1940. dec. 29-én délután Kemény János kolozsvári otthonában tartott baráti összejövetelén.

Az Erdélyi Helikon írói közösségének házigazdája, Kemény János báró, december 29.-ére megbeszélésre hívta össze a Helikon Kolozsvárt tartózkodó tagjait, mivel a szokásos nyári összejövetelt a közismert akadályok miatt nem lehetett Marosvécsen megtartani.

Az egybegyült írók egyhangulag megállapították, hogy a helikoni írói munkaközösség további fennmaradása s célkitűzéseinek multja szellemében való továbbfejlesztése és elmélyítése az egyetemes és egységes magyar irodalomnak és művelődésnek komoly életérdeke. Az írói közösség meggyőződése, hogy a felszabadulás nagy történelmi eseményének következményeképpen a Helikon íróira fokozott feladatok és kötelességek várnak, egyrészt az erdélyi szellem nemes hagyományainak védelmében és ápolásában, másrészt pedig Erdély és az Anyaország termékeny szellemi kölcsönhatásának szolgálatában, az egyetemes magyar géniusz életközösségében.

Az írók egyetértenek abban és elhatározzák, hogy tovább folytatják azt a munkát, amelyet a helikoni közösségben az erdélyi magyar kultúra minden területén másfél évtizeden keresztül vállaltak és végeztek az erdélyi magyarság fennmaradása érdekében.

Kötelességének tartja az írói közösség azt is, hogy a határokon túl maradt írótestvéreivel való munkaközösség fenntartásáról ne mondjon le.

Az írói közösség elhatározta, hogy ezt a határozatot nyilvánosságra hozza és egyben a Helikon minden tagjával közli.

Kolozsvár, 1940. december 29.

Gróf Bánffy Miklós
Császár Károly
Gagyi László
Járosi Andor
Kádár Imre
Karácsony Benő
Báró Kemény János
Kiss Jenő
Kós Károly
Kovács László
Lakatos Imre
Maksay Albert
Moldován Pál
Molter Károly
Nyirő József
Reményik Sándor
Szenczei László
Tamási Áron
Tavaszy Sándor
Tompa László
Vásárhelyi Z. Emil

Csala László máv. alk., 2 cstg, Arad—Mezőtur.
Cirják Károly pályafelv., 1 cstg, Ntalmacs—Budapest.
Citrom Ilona mag., 1 cstg, Marosvásárhely—Budapest.
Cirják János kőmüves, 1 cstg, Marosvásárhely—Budapest.
Csanádi József nyugd., 2 cstg, Arad—Kecskemét.
Cserni József mag., 1 cstg, Déva—Kőszeg.
Deli József vasutas, 8 cstg, Nagyegeres—Napkor.
Dániel Rozália varrónő, 1 cstg, Magyarlápos—Szekszárd.
Davidovics H. házt., 1 cstg, Marosvásárhely—Budapest.
Máli Dezső árv. üln., 1 cstg, Temesvár—Budapest.
Dreher Emma szobaleány, 1 cstg, Anina—Budapest.
Diószegi Ferenc vasutas, 4 cstg, Arad—Szolnok.
Dik Heléna mag., 1 cstg, Arad—Reichenberg.
Erdei Vilma háztb., 1 cstg, Soborsin—Salgótarján.
Elek Lajos Lud. ak. növ., 1 cstg, Szakub—Budapest.
Eperjesi J.-né keresk., 2 cstg, Karánsebes—Sopron.
Ersching János vasutas, 4 cstg, Temesvár—Budapest.
Fábián Erzsébet háztb., 1 cstg, Nyujtó—Budapest.
Földvári Anna mag., 3 cstg, Nagyenyed—Budapest.
Fischer Péter vasutas, Perjámos—Kiskörös.
Fodor János gépl., 1 cstg, Marosvásárhely—Makkó.
Fekete Károly gazdász, 1 cstg, Mszentgyörgy—Budapest.
Fodor Kálmán asztalos, 1 cstg, Marosvásárhely—Budapest.
Fajan Ernő tanuló, 1 cstg, Marosvásárhely—Budapest.
dr. Fejér Róbert, 1 cstg, Lugos—Budapest.
Finkler Emerich, 1 cstg, Lugos—Budapest.
Forgács Mária háztb., 1 cstg, Arad—Budapest.
Farkas János pályaőr, 1 cstg, Piski—Nána.
Fürszt Babet mag., 1 cstg, Arad—München.
Glatz Árpádné Tszk. b. neje, 6 cstg, Beregsz.—Kisvárda.
György János keresk., 1 cstg, Déva—Hatvan.
Gajdos István áll. felv., 1 cstg, Mszentimre—Fszászberek.
György János tanító, 3 cstg, Csikszereda—Hajmáskér.
Groszman József mozd. vez., 2 cstg, Mvásárhely—Kecskem.
Gruber Róza pénzt. kez., 2 cstg, Orsova—Sümeg.
Gyórke Béla asztalos, 1 cstg, Mvásárhely—Csorna.
Gáspár Mór máv. fel., 4 cstg, Kolozsvár—Budapest.
dr. Gömöri Kálmán táb., 1 cstg, Temesvár—Budapest.
Gokol János vasutas, 3 cstg, Temesvár—Kiskunhalas.
Gerzanics L. mag., 1 cstg, Arad—Bécs.
Gauszer Henrik ezredes, 2 cstg, Arad—Budapest.
Hensch Helén tanár neje, 2 cstg, Beregszász—Óbatyi.
Hajner Róza munkás, 2 cstg, Nyárád—Cora.
Horváth Gyula máv. főell., 3 cstg, Kolozsvár—Budapest.
Heric Sándor asztalos, 1 cstg, Mvásárhely—Békéscsaba.
Hobarka Ida mag., 1 cstg, Temesvár—Monor.
Hamorosi István aszt., 1 cstg, Marosvásárhely—Budapest.
Hati Adolf járásbiró, 4 cstg, Arad—Cegléd.
Hegyesi Gyula áll. felv., 4 cstg, Rus—Budapest.
Horváth Gyula gazdatiszt, 2 cstg, Ötvenes—Devecser.
Holán József máv. köv., 4 cstg, Arad—Szolnok.
Imre Gerő adóhiv. t., Sepsiszentgyörgy—Nagykanizsa.
Józsa László bádogos, 1 cstg, Mvásárhely—Szfehérvár.
Jakab Árpád főisk. hallg., 1 cstg, Mvásárhely—Budapest.
Juhász Gézáné szakácsné, 1 cstg, Mosnica—Budapest.
Jakó Gyula máv. ell., 2 cstg, Temesvár—Budapest.
Jaszenovics I. p. ü. titkár, 4 cstg, Déva—Debrecen.
Komlóssi Á.-né máv. fel. neje, 7 cstg, Arad—Dk.-Alag.
Kis Ferenc máv. alk., 8 cstg, Arad—Mezőtur.
Kuhm Lajosné tanítónő, 3 cstg, Mlapos—Szekszárd.
Kone Lajos raktárnok, 1 cstg, Kolozsvár—Budapest.
Krausz Oszkárné mag., 3 cstg, Algyógy—Budapest.
Keszler Gedeon nyugd., 2 cstg, Oravica—Eger.
Kafka Gyula lakatos, 1 cstg, Temesvár—Bécs.
Köpeci Domonkos kárpitos, 1 cstg, Mvásárhely—Debrecen.
Kirsch Géza szücs, 1 cstg, Temesvár—Budapest.
Kincses János tanuló, Marosvásárhely—Budapest.
Kis János szobafestő, 1 cstg, Arad—Budapest.
Kerek István máv. lakat., 5 cstg, Temesvár—Kaposvár.
Kovács Géza mag., 6 cstg, Arad—Győr.
Kozári Kálmán irod. kez., 4 cstg, Temesvár—Komárom.
Ötik Antal máv. ell., 1 cstg, Arad—Monor.
Prohászka V. állp. tan., 4 cstg, Gyulafehérvár—Veszprém.
Pecnik Rezső pt. ell., 5 cstg, Arad—Szolnok.
Petrics Gyula áll. felv., 5 cstg, Anina—Szekszárd.
Pápai József vasutas, 5 cstg, Lugos—Kecskemét.
Naulusz Mátyás napsz., 1 cstg, Temesvár—Nagyecse.
dr. Péter Sándor jbiró, 7 csgt, Lugos—Budapest.
dr. Pap Jenő kir. ügyész, 3 cstg, Oravica—Budapest.
Pap János vasutas, 6 cstg, Temesvár—Kecskemét.
Pecsenye Jenő szds., 1 cstg, Arad—Budapest.
Petri Károlyné háztb., 1 cstg, Temesvár—Budapest.
Pozsonyi Jánosné háztb., 3 cstg, Pankota—Kispest.
dr. Rác Béla nyug. tb., Nyárád—Budapest.
Rigler Ernő máv. főell., 5 cstg, Arad—Monor.
Ruszuly Imréné mag., 3 cstg, Algyógy—Alsódobos.
Rónai Irén tanuló, 1 cstg, Lugos—Budapest.
Renye János vasutas, 10 cstg, Temesvár—Dunaföldvár.
Szalay András kalausz, 3 cstg, Arad—Budapest.
Salac Gyula főispán, 4 cstg, Máriaradna—Abony.
Susai Mária cseléd, 1 cstg, Lugos—Budapest.
Sonstruznik F., 1 cstg, Marosvásárhely—Sztupavár.
Schröder Györgyné, 1 cstg, Arad—Ceglédbercel.
Schesztág Antal táv. felv., 4 cstg, Temesvár—Sopron.
Schaler Ferenc pü. számv., 1 cstg, Mvásárhely—Bpest.
Schram Boris varrónő, 1 cstg, Petrozsény—Budapest.
Schvester János gazd., 2 cstg, Temesvár—Kápolna.
Szilágyi Géza egyet. hall., 1 cstg, Csikszereda—Bpest.
Szőlősy Béla egyt. hg., 1 cstg, Kolozsvár—Budapest.
Szegedi János egy. hall., 1 cstg, Mvásárhely—Budapest.
Szakács István gépl., 1 cstg, Mvásárhely—Debrecen.
Szilágyi Albert gépl., 1 cstg, Mvásárhely—Budapest.
Szőcs Erzsébet csendőr nej., 1 cstg, Mvásárhely—Gönc.
Székely Manó máv. mérn., Nsztmiklós—Budapest.
Szalai Ferenc vasutas, 4 cstg, Temesvár—Kecskemét.
Szahotszki Adél, 1 cstg, Paulis—Gödöllő.
Tóth Lajos máv. főell., 10 cstg, Bsztmiklós—Nagycsere.
Tóth Kálmán mozd. vez., 2 cstg, Piski—Cegléd.
Tóth István bányász, 8 cstg, Pegeres—Pvörösvár.
Tóth Ferenc gyógyszerész, 2 cstg, Nszőllős—Érd.
Tóth János csendőr, 1 cstg, Nyujtód—Budapest.
Torma János gyári munkás, 2 cstg, Temesvár—Esztergom.
Tóth István vasutas, 5 cstg, Temesvár—Dorog.
Takács Béla mészáros, 1 cstg, Mvásárhely—Makkó.
Tóth Gyula ügyészségit., 1 cstg, Mvásárhely—Budapest.
Takács Ferenc szobafestő, 1 cstg, Arad—Budapest.
Tarnóci Jánosné mag., 1 cstg, Ujpécs—Gyöngyös.
Tóth Irén festő, 1 cstg, Arad—Budapest.
Uhnyi Mihály jbiró, 3 cstg, Déva—Budapest.
Váci Józsefné mag., 1 cstg, Déva—Hatvan.
Varga András géplak., 5 cstg, Kolozsvár—Miskolc.
Végh Istvánné mag., 4 cstg, Csikszereda—Győr.
Versenyi Klára egyt. halg., 1 cstg, Kolozsvár—Budapest.
Vargyas István cipész, 2 cstg, Mvásárhely—Budapest.
Vass Béla, 3 cstg, Debrecen—Budapest.
Varga Mihályné vasutas, 4 cstg, Arad—Budapest.
Vilvert Pál szijgyártó, 1 cstg, Arad—Bécs.
Wingert Mária mag., 4 cstg, Temesvár—Budapest.
dr. Wiener J. jbiró, 2 cstg, Temesvár—Szombathely.
Wurtz János máv. lak., 1 cstg, Temesvár—Kaposvár.
Weisz Emánuel tisztv., 1 cstg, Arad—Budapest.
Zimmermann Jakab orvos, 4 cstg, Arad—Budapest.
Zrupka János fékező, 9 cstg, Arad—Szolnok.

1920 december 28.

Sztraka Piasnő mag., 2 cstg, Besztercebánya—Siófok.
Georg Kálmán kir. ügyész, 5 cstg, Losonc—Salgótarján.

1920 december 29.

Kovács Kálmán mag., 2 cstg, Losonc—Budapest.
Zilicze Antal ref. lelk., 1 cstg, Pécs—Balatonföldvár.
Kiss Dezső főmérnök, 2 cstg, Pécs—Szekszárd.
Görgei Jolán p.-tisztv., Pécs—Kőszeg.
Ferber József földm., 26 cstg, Baranymonostor—Mezők.
Bricher Kálmán vendéglős, 4 cstg, Zágráb—Kaposvár.
Lulics József irodakez., 1 cstg, Zágráb—Budapest.

HIRDETÉSEK.

Mindenes főzőnő bizonyitvánnyal jelentkezzék. Szentkirály-utca 51. sz., I. emelet.

Házvezetőnői, vagy gazdasszonyi állást keres korosabb házaspárnál esetleg plébánián Csikszeredáról menekült 34 éves róm. kath. gyermektelen özvegy urinő.

Szives megkereséseket özvegy Keresztes Árpádné cimre a Szolnok p. u. menekültügyi kirendeltséghez kéri küldeni.

Munkaalkalom. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmü R.-T. ózdi cipőmühelyébe szükséges kifogástalan cipőfelsőrészkészitő, ki a mühely vezetését is vállalná. Részletes tájékoztatás a kiadóhivatlunkbán

Erélyes önálló kovácsmester, lehetőleg erdélyi menekült kerestetik uri-kocsik, parasztszekerek és nehéz szekerek készitéséhez. — Jelentkezők forduljanak: Veszprémi Faipari R.-T.-hoz, ahol bővebbet megtudhatnak.

Menekült hivatalnoknő másolásokat vállal. Ajánlatok Auguszta-telep, Marosvásárhelyi-utca 1. sz.

Háziipar a közszolgálati alkalmazottak s menekültek részére. A kik kosár, gyékény, szalma, nyirfa cirokfonást kenyérkeresetből megakarják tanulni, vagy akik fonni óhajtanak, forduljanak az iparosok orsz. központi szövetkezete háziipar osztályához Seyfried József osztályfőnök, urhoz, Kecskeméti-utca 13, ½ emelet. Telefon: 78—56. Ugyanott fonni akarók otthoni munkára orsót, guzsalyt, kenderit s gyapjut kaphatnak. Egy kg. fonál 80 koronával dijaztatik. A kik női-, férfi-szalmakalapot otthon akarnak előállitani, fehér- és tarkaszinü szalmaszalagot, cérnát olcsón kaphatnak! Később szines szalmaszalagok is lesznek. Egy kalaphoz 15 m. szalma, 15 m. cérna szükséges.

Menekültügyi kirendeltség vagy közszolg. alkalmazottak szövetségének körei, ha 25 tanulóra 20 szövőszékre, egy v. több alkalmas szobából álló 150 négyzetméter területü helyiséget ad, 300 ezer korona befektetéssel a szövetkezett *tanmühelyt állit be.* A munkások egyheti tanulás után, *már kereshetnek.* Pár heti gyakorlat után megszőhet kiki 5—10 később 15 métert naponta. Egy m. szövés 10 koronával dijaztatik. A dij *szövött anyagban is* kiadatik. A cél az, hogy a közszolgálati alkalmazottak *maguk fonják és szőjék,* maguk *családtagjai ruházatát.* Igy 50%-al olcsóbban jutnak hozzá s 50% gyapju, 50% növényi anyagból készült szövet helyett kapnak 100%-os gyapjuszövetet.

Kosárfonó s háziipar *mestereket* képező tanfolyamra is lehet jelentkezni a földm. miniszterium házi iparosztályánál (f. m. II. emelet, Benkő Sábdor felügyelő urnál). Tanfolyam 6-kor. Tanitványok ezalatt elláthatnak.

Balog László kiutasitott szabadkai ujságiró (sz. Szabadkán, 1900. dec. 31-én.) 560. D. sz. a. kiállitott, eredeti menekülési igazolványait,

Dömel Erzsébet, Pécsről menekült orvostanhallgató, jelenleg budapesti lakós, 3601. D. szám alatt kiállitott menekülési igazolókönyvét,

Kovács László dr. kiutasitott fehértemplomi törvényszéki tanácselnök, jelenleg budapesti lakos, 2380. D. sz. eredeti menekülési igazolókönyvét villamoson ismeretlen tettesek ellopták. Felhivom mindazokat, akik fenti igazolókönyvről tudomással birnak, főosztályomnak jelentsék, mert amennyiben 30 nap alatt nem kerülne meg, semmisnek fogom nyilvánitani.

Budapest, 1921 február hó 26.

D. főosztályvezető.

Vadona János fiumei menekült magánzó 1002. D. sz. a. kiállitott s ismeretlen módon elveszett eredeti menekülési igazolókönyvét,

Fekete Julia nagykikindai menekült okl. ovónő 1976. D. sz. a. kiállitott eredeti igazolókönyvét,

Néber Vilmos ujvidéki menekült 4575.D.sz.a. kiállitott és elvesztett igazolókönyvét — hivatkozással az O. M. H. 3192—1920. számu rendeletére, 30 napi hirdetményi határidő sikertelenül eltelvén, azt semmisnek kinyilvánitom s egyidejüleg uj igazolókönyvnek kiállitását — elrendelem.

Budapest, 1921 február hó 25.

D. főosztályvezető.

Az Országos Menekültügyi Hivatal Keletmagyarországi Főosztálya által

Németh Mihály	névre	....	10.676
Lenárt János	„	....	3.786
Vaszi György	„	....	649
Szolcsányi István	„	....	2.987
Lengyel Géza	„	....	7.622
Köhler Aranka	„	....	1.823

törzskönyvi számok alatt kiállitott „Igazolókönyvek", elvesztek. Ha a fenti nevekre kiállitott igazolókönyveket megtalálják, azokat az O. M. H. keletmagyarországi főosztályához (Nagy János-utca 27.) szolgáltassák be.

Budapest, 1921 márc. hó 1-én.

D. főosztályvezető.

FŐVÁROSI SERFŐZŐ részvénytársaság
KŐBÁNYÁN ajánlja elismert kiváló minőségü Mátyás király — Nádor — Király és bak söreit.

NÉPIES IRODALMI TÁRSASÁG
(BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 55, II. emelet 2. ajtó. — Telefon: 144—92.)
KIADVÁNYAI:

Jancsó Benedek: Az oláh irredentista mozgalom k története 200 K

Makoldy: Pictures of Transylvan a, angol nyelvü kiadás, Apponyi előszavával, diszkiadás, képekkel .... 30 K
A magyar-oláh békeszerződés magyarázat .... 10 K
Az amerikai unitárius egyház jelentése Erdélynek az oláh uralom alatti helyzetéről. (Angol és francia nyelven is megjelent.) .... 15 K
A Református Presbiteri Világszövetség jelentése Erdélynek az oláh uralom alatti helyzetéről. (Angol és francia nyelven is megjelent.) .... 30 K
Az erdélyi történelmi egyházak és Románia 30 K
Az erdélyi r. kath. egyházmegye és a román imperium .... 15 K

Erdélyi Magyarok Könyvesháza:

1. Csaba Királyfi .... 5 K
2. Székely nóták .... 5 „
3. Bálványos vár .... 5 „
4. Szent Anna tava .... 5 „
5. Székely népballadák I. .... 5 „
6. Két történet a régi székely világból .... 5 „
7. Székely népmesék I. .... 5 „
8. Székely népballadák II. .... 5 „

Fenti müvek könyvkereskedésekben is kaphatók, de a feltüntetett árak előzetes beküldése esetén portómentesen küldi meg a

„Népies Irodalmi Társaság"
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55. II. em. 2.
és az
„Erdélyi Hirek" kiadóhivatala
Budapest, X., Pongrác-ut, Auguszta Menekült-Telep)

Felelős szerkesztő: **Márky István.**
Kiadja az **Erdélyi Hirek Lapkiadó Társaság.**
Légrády Testvérek nyomdája. Budapest

HIRDETÉSEK. **Apróhirdetéseket** és **üzleti hirdetéseket** is fölveszünk lapunkba, mérsékelt dijakért. **Apróhirdetések** ára: szavanként **4 kor.**, vastagabb betüvel **8 kor.**, **Üzleti hirdetések** ára: megegyezés szerint, de átlag 8 négyzetcentiméterenként **120 kor.** Állandó hirdetőink árkedvezményt kapnak!

Üzenet: Erdélybe, Amerikába, Északmagyarországba, Délmagyarországba és KI TUD RÓLA?

rovatainkban nem előfizetők ugyanazon árakat fizetik, mint az **apróhirdetésekért.** ELŐFIZETŐINK és az „ERDÉLYI OTTHON ÖNSEGÉLYZŐ EGYESÜLET" tagjai minden hirdetésért a dijak felét fizetik. Hirdetések szövegével együtt a dijak is előre beküldendők

FŐKIADÓHIVATALUNKBA: AUGUSZTA MENEKÜLT-TELEP, X., KERÜLET PONGRÁC-UT. TELEFON: JÓZSEF 93—41.

Az áll. elemi iskola átvétele után a községháza dísztermében folyt a tanitás, de onnan is kiüzték a magyarokat s most a gazdakör helyiségében folytatja a tanitást Benedek András és a tanitónő, kik esküt nem tettek. — Az oláh áll. iskolához 1 tanitót rendeltek, de csak 3 tanitványa van. — A községnek ajándékba küldtek egy hatalmas oláh lobogót, mit állandóan a községházán ki kell tüzni. — Márkó Géza meghalt. — Balázsi Árpád feleségül vette Bartha Bertát. — Kolumbán György és családja, özv. Nagy Gyuláné, Bardócz Ferenc egészségesek. Özv. Márkó Gergelyné beteg volt, de most ő is jól van s egészséges.

Déva. A magyar tisztviselők helyzete szomoru, az oláhok állásukból elüldözik, az állásukban megtürteknek pedig fizetést nem adnak, sőt az élelmiszerek kiosztásánál a magyar tisztviselőket teljesen mellőzik, ugy hogy ezek a meglevő kis holmijokat kénytelenek élelemre elvásárolni. Maholnap ebből is kifogynak és annyijok sem lesz, amivel a mindennapi kenyeret bevásárolhassák. Ezzel szemben az oláhok részére lisztet és egyéb élelmiszert osztanak szét s a fizetésük egyrészét kiadják. A hivatalba lépő magyar tisztviselőtől az oláh nyelv tudását szóban és irásban követelik, most már határidőt sem adnak ennek elsajátitására. Kitüzött céljuk az oláhoknak az, hogy a magyarokat teljesen kizsarolják mindenükből, minden hivatalos ügyükben megakadályozzák, azt késleltetik és minden lépésüket a magyarokkal jól megfizettetik. — Oláh ünnepek alkalmával az oláh lobogót minden háznál ki kell tüzni, ahol ezt nem teszik, azonnal 25 a büntetés. A zászlót még a legszegényebbnek is be kell szerezni saját pénzén, amely 600—1000 leibe kerül. Ezzel is a szegény magyart zsarolják. A magyaroknak még csak beszélni se szabad egymással, ha kettőt-hármat együtt meglátnak az oláhok, azonnal viszik be a Sigurantára és botozzák őket. — Szentiványi volt kormánybiztos, Csulai Lajos főjegyző, Csuka pénzügyi titkár, Hoffinger vármegyei főkiadó, Lengyel Árpád, Vincze György telekkönyvvezető, Göllner Károly fő reliskig., Zsellér János p. ü. titkár egészségesek.

Szatmár. Petala oláh tábornok mult hó 22-én szemlét tartott az itt elhelyezett katonaság felett, mely alkalomból nagy fogadtatást rendezett az oláh hatóság. Az esküt tett tisztviselők közül is néhányan megjelentek az ünnepségeken s ezek beszélték, hogy a tábornok kijelentése szerint, a sok zavar kikerülése végett, Szatmár neve oláhul is Szatmár lesz a Szatumáre helyett. — Kőváry, a szigorancia volt főnöke, ki a forradalom idejében az első oláh zászlóaljat megszervezve, a városba bevezette volt az oláhokat, rettenetesen ostoroztatja a magyart; az egész város rettegve gondol ma is rá. Ő volt az a hires „főnök", akit csak 100.000-el lehetett megvesztegetni s aki azonfelül nem sokat ült a hivatalában, de annál többet a korcsmában, Némelykor az összes korcsmát össze kellett járni, hogy a hivatalos ügydarabet aláirassák vele. Végre az oláhok is megsokalták viselt dolgait s elmozditották állásából; utódja oláhországi oláh, akinek müködésétől nem sok jót remél a város magyar lakossága. — A földbirtok kényszerbérlete miatt a mezőgazdaság pang. — A kereskedelem teljesen a zsidók kezében van. Ezek az „élelmes" emberek a volt „Panonnia", ma „Dácia" nevü kávéház egyik szobájában külön „valuta-termet" rendeztek be, ez a „szatmári zsidótőzsde". — Az iparosokra majdnem elviselhetetlen nagy adót vetettek ki s ez aztán meg is drágitotta az iparcikkeket annyira, hogy egy öltöny ruha 2500 lei, egy pár cipő 800 lei, egy kalap 300 lei, 1 ing 200 lei. — A két felekezeti gimnáziumban, a polgári és kereskedelmi iskolában a tanitás zavartalanul folyik; mindenik iskolában az oláh nyelvet egy-egy oláh tanár tanitja. — Bárbu, volt főispán nagyobb mennyiségü hivatalos pénzzel megszökött, köröznek. — Uj főispán még nincs kinevezve. — Nincs az az éjszaka, hogy házkutatást ne rendezzenek. Álkulccsal nyitják fel a lakás ajtaját s az alvó családot álmában lepik meg. — Besugás folytán a Ferencrendiek itteni tagját, valamint az ág. ev. lelkészt elfogták; magyar irredenta versek forgalomba hozatalával vádolták, de ártatlanságuk kitünve, szabadlábra helyezték őket. — Az ifjuság egy része sokat mulatozik az oláh tisztekkel s a „csókos zsurok" ezek előtt nagyon kedvelt társas játék. A komoly elem ezekben a mulatozásokban részt nem vesz, sőt az oláh tisztek „barátnőit" bojkottálták. — A katonai fegyelemre jellemző, hogy a tiszt a bakával pajtáskodik, egy korcsmában közösen mulatoznak. A sok mulatság sokba kerül, de ezen is segit az élelmes oláh katonaság; gyakran átrándulnak a szomszéd földesurakhoz, hol ami kézbekerül, azt viszik magukkal. — A statárium ki van hirdetve. — A mozgósitási parancsot visszavonták. Sok tisztet és legényt haza engedtek, akiknek szabadságlevelében az is benne foglaltatik, hogy ujabb mozgósitás esetén hova kell bevonulnia. — Markos tanárnak a nagyobbik fia orosz fogságból haza érkezett s egészséges. Bagotai, Bakcsi, Markos és Fehér tanárék jól vannak.

Székelykeresztur. A 22 éves, besorozott fiuknak még mult év november 10-én be kellett volna katonai szolgálatra vonulni, de igen sokan, köztük a tanult fiuk mind kiutasitották magukat. A hadköteles tanitókat mentesitették a katonai szolgálat alul. Érdekes, hogy az itteni hadkiegészitő parancsnokság a kiutasitásukat kérő hadköteles ifjakat azzal ijesztgeti, hogy szüleiket is kiutasitják s igy aztán sok legény, szülőjére való tekintettel, beáll oláh katonának. — A tanitóképző intézet megnyilt s az elemi iskola 4. osztályát végzett gyermekeket felveszik oda rendes tanulóul, ki hat év alatt fogja a tanitás müvészetét elsajátitani. — A kereskedőket és iparosokat nagyon megadóztatták, akik a nagy terhektől, ha máskép nem, kiutasitással igyekeznek megszabadulni. Az összes készül Csonka Magyarországba. Bálint Dániel temetkezési intézeti tulajdonos, ép a nagy adóteher miatt hagyott fel üzletével. — A bevonult katonák nyilt levélben irják szüleiknek, hogy milyen rettenetes sorsuk van, de senki e levelek tartalmával nem törődik. — A gabonakészletet összeirták, meg is vizsgálták a készleteket abból a szempontból, hogy a valóságnak megfelel-e a bejelentés. — Az unitárius gimnáziumban, járványos betegség miatt, három heti szünet volt, de most rendesen foly a tanitás. — Pap Mózes volt gimnáziumi igazgató gazdasága jól fizet. — Lőrinczy István espe res hazafias prédikációi igen jó hatással van az elnyomott magyarságnak. — Péterfy Albert járásbiró letette a hivatali esküt, de ennek dacára nem hagyják állomáshelyén. — Az esküt tett magyar tisztviselők részére, az oláh nyelv elsajátitása végett, esti tanfolyamot rendeztek s azon ők kötelesek megjelenni. — Dr. Elekes Dénes ügyvédi irodáját öccsének, Domokosnak adta át, ő pedig gazdálkodni kezdett. — Szász Béla volt áll. isk. ig. tanitó nem tette le a kivánt esküt, hanem egy nagyobb szőlőt megvásárolt s most azzal tartja fenn magát. — Macskási szabómester elhalálozott, nagy részvéttel temették el. — Kovács Lajos, Lőrinczy Sándor és Török János orosz fogságból egészségesen hazaérkeztek.

Vajdahunyad. 38 éves korig besorozták az összes férfiakat s azok folyó hó 5-ig kötelesek voltak katonai szolgalatra bevonulni. A behivási parancsnak kevesen tettek eleget, mert nagyrésze kiutasittatta magát. — A szigoráncia hires főnökétől, Deáctól megszabadult a város. Elcsapták állásából. Nálánál vadabb ember aligha ült hivatali székben. Nemcsak durva volt, nemcsak zsarolta a lakosságot, hanem képes volt arra is, hogy a menekülők csomagjait átvizsgáltatta katonáival s ami értékes ruha, ékszer stb. volt, azt saját részére lefoglalta. S ezt a rablást oly nyiltan végezte s oly kegyetlenséggel, hogy saját katonái nem egyszer megtagadták embertelen parancsának végrehajtását. — A magyar tannyelvü iskolát bezárták. — Az esküt nem tett összes hivatalnokok és vasutasok március 5-ig el kell, hogy hagyják a város területét. Hallomás szerint 160 magyar vasutas család utban van Csonka-Magyarország felé. — Rózsa Sándor vendéglős, Vakter József nyomdatulajdonos, Nebrászky Antal nyomdavezető, Papp József hentes egészséges.

Tenke. Egy ezred oláh huszár és egy ezred tüzér tartja megszállva e kis helységet, de van is baj elég. Mindenik katona parancsol a magyarnak s jaj annak, aki nem engedelmeskedik. Nagy János 50 botot kapott, mert a kertjébe beszökött katonákat meg merte szólitani. Fodor Ferenc azt találta mondani: „Nem sokáig lesznek itt az oláhok" s ezért 75 botütést mértek rá. Szabó Sándor olasz fogságból haza érkezett magyart azért verték agyba-főbe, mert igazolványába be volt irva, hogy a magyar hadseregben „tiszthelyettes" volt. — A besorozottak között azt a hirt terjesztik, hogy csak három havi kiképzésre vonultatják be s azután haza engedik. De kevesen ülnek fel e mesének s azért aki tud, menekül Csonka-Magyarországba.

Érszakácsi. (Szilágy vm.) A sorozás alkalmaval 6 hónapi gondolkozási időt adtak az oláhok azoknak a magyaroknak, akik nem voltak hajlandók bevonulni. A határidő április 30-án jár le. A faluban az oláhok rekvirálnak, különösen sok takarmányt szednek össze. A rekvirálás oláh módszer szerint történik. Egy katonai bizottság már előre meghatározza, hogy kitől mennyi anyagot fognak elrekvirálni. Amikor azonban az anyag után mennek, annyit visznek el, amennyi nekik jól esik. Igy pl. egyik gazdánál 20 q széna elrekvirálását határozták el, ami körülbelül 5 szekér szénát tesz ki, de amikor az oláhok eljöttek a zsénáért, nagyon megtetszett nekik és 8 szekeret raktak meg. Az egyes szekereken 6—7 q széna volt és ők 3½ q-át fizettek meg szekerenként. A többit elvitték és nem fizették meg. A felekezeti iskolában a tanitás folyik, a szülők nagy áldozatkészségén tudják fentartani az iskolát. A télen az iskola faanyagát a gyerekek látták el, mindennap minden növendék egy-egy hasáb fát vitt fel magával. Kovács Sándor ref. lelkész, Hatvani Lajos, Plósz Lajos jegyző, báró Bronecker Lamoránné egészségesek.

Olvassa el figyelmesen a „HIREK" rovataban „Előfizetési felhivásunkat"!

ÜZENET ERDÉLYBE.

Magyarláposra, tesvéreinek üzeni, hogy küldjenek magukról értesitést. Pavlicsek Adorjánné Bárdibükk, Somogymegye.

ÜZENET AMERIKÁBA.

Amerikai testvéreinkhez!

A „Bocskay Szövetség" és „az Erdélyi Hirek" amerikai megbizottja: N. S. Sebestyén Endre Dukvesne-i ref. lelkész ur önfeláldozó hazafias müködésének és hamisitatlan erdélyi szivének nem csak lapunk terjesztése körül, hanem az amerikai Bocskay mozgalom terén is rohamosan kezdenek eredményei mutatkozni.

Minden Amerikában élő erdélyi testvérünk olvassa el az „Amerikai magyar reformátusok lapja" 1921, febr. 19-iki számában közölt „Néhány szó Erdélyért" cimü cikket, s akkor tudni fogja, felekezeti különbség nélkül — hogy mi a *kötelessége* elveszitett erdélyi hazájával szemben.

Erdélyi Hirek kiadóhivatala.

Ki tud róla?

Nyiredy Géza dr. kolozsvár menekült pontos cimét kéri Hajnód Károly dr. menekült körorvos. Balkány, Szabolcsmegye.

Korondi Filep Lajosról értesitést kér testvére Filep Dezső Székesfehérvár, Javitóintézet. — 22 kor.

Kühn Lajos magyarláposi tanitóék pontos cimét kéri rokonuk Pavlicsek Adorjánné, Bárdibükk, Somogymegye.

SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Pavlicsek Adorjánné, Bárdibükk. Mindkét kérdésére megtalálja a módot mai számunk „Ki tud róla? és „Üzenet Erdélybe" rovataiban. A közleményekért járó 50 kor. sziveskedjék kiadóhivatalunkba beküldeni.

Péterfy Tamás: Székely balladák még nem közölt részeit csakhamar adjuk.

Pál Sándor tanitójelölt, Pápa. Erdélyi utlevélre vonatkozólag olvassa el lapunk 7. számában „Utazás Erdélybe" c. cikket.

Bizományosainknak. Fölkérjük mindazokat, kik lapunkat vagy az „Erdélyiek Kalendáriumát" bizományban árusitani sziveskednek, számoljanak le végleg a naptárakról s a beszedett pénzt, illetve megmaradt példányokat küldjék be sürgősen kiadóhivatalunkhoz. Vannak megbizottaink, akik még mult év decemberi lappéldányainkért sem küldték be az esedékes összeget.

ORSZÁGOS MENEKÜLTÜGYI HIVATAL KÖZLEMÉNYEI:

Szolnokra megérkezett kiutasitottak névsora.

1920. December 23.

Haborka Ida háztb., Temesvár—Szeged.
Kiss János vasutas, Temesvár—Szeged.
Fábri János lakatos, Temesvár—Orosháza.
Flocska Béla tanuló, Temesvár—Budapest.
Bors Miklós kéményseprő, Temesvár—Budapest.
Márk Károly kereskedő, Temesvár—Budapest.
Bahnhóf Jakab nyomdász, Temesvár—Gyula.
Eperjesi Matild mag., 1 cstg, Karánsebes—Sopron.
Saler Ilona háztb., Karánsebes—Békéscsaba.
Szabó Béla festőművész, Karánsebes—Budapest.
Petre Gyula vasutas, Anina—Szekszárd.
Magyar Erzsi hiv., Anina—Szekszárd.
Miony Sándor tanuló, Anina—Budapest.
Pápa Géza tanuló, Anina—Kecskemét.
Dszső János vasutas, Boksánbánya—Hódmezővásárhely.
Berta Mihály vasutas, 2 cstg, Boksánbánya—Hódmezőv.
Menta Károly főellenőr, 2 cstg, Arad—Szeged.
Juhász Joachim hiv., Arad—Szeged.
Papper Ignácné mag., Arad—Budapest.
dr. Deutsch A. ügyvéd, Arad—Budape t.
Serdnit József földm., Igazfalva—Budapest.
Fischer Péter vasutas, Perjámos—Kiskörös.
Kiss Sándor vasutas, 1 cstg, Beregsz.—Hdmzővásárhely.
Korányi József vasutas, 1 cstg, Beregszász—Hdmzővásárh.
Biró Ferenc, 4 cstg, Marcifalva—Cegléd.
Illek Irma cseléd, Oravica—Budapest.
dr. Pap József kir. vegy., 2 cstg, Oravica—Budapest.
Keszlár Gedeon mag., Oravica—Eger.
Zimermann Gyula egy. hallg., Oravica—Budapest.
Babojcsár L. bankhiv. 2 cstg, Óbesenyő—Budapest.
Oláh Illés, 3 cstg, Óbesenyő—Szeged.
Ladányi Mihály vasutas, Hidasliget-Csernahéviz—K.-Tar.
Székely Manó mérnök, Nagysztmiklós—Budapest.
Gouler Róza hiv.-nő, Orsova—Sugág.
Kulcsár István pincér, Orsova—Budapest.
Csajtol István vasutas, Soborsin—Békéscsaba.
Ring Béla hiv., Vinga—Makó.
Gyorgyevides E. keresk., Facsád—Budapest.
Oláh Aranka magánzó, Hidasliget—Budapest.
Magyar András földm., Nagyenyed—Budapest.
Magyar József vasutas, 3 cstg, Temesvár—Kistelek.

1920 december 24.

Kovács Lajos fékező, 2 cstg, Fülek—Salgótarján.
Tóth Sándor kocsirend., 6 cstg, Fülek—Salgótarján.

1920 december 25.

Lász ó P. csendőrör., 4 cstg, Turócdivék—Zagyvafélfa u
Vass Géza kalauz, 4 cstg, Fülek—Salgótarján.

1920. december 27.

Ambros Györgyné vasutas, 3 cstg, Temesvár—Szolnok.
Csernuh Emerich hentes, 5 cstg, Lugos—Szolnok.
Czeller Sándor máv., 3 cstg, Banica.
Csata Imre gépész, 2 cstg, Pankota.
Davezió Józsefné tanár, 5 cstg, Szatmár.
Ébensteni Ferenc tan., 3 cstg, Temesvár—Szolnok.
Felzner József ker., 10 cstg, Marosvásárhely—Szolnok.
Hola János máv. kovács, 4 cstg, Arad—Szolnok.
Jobak Lászlóné mag., 2 cstg, Petrozsény—Szolnok.
Keskeny Mátyás áll. fel. v., Paracs—Szolnok.
Kovács Máté postás, 3 cstg, Marosvásárhely—Szolnok.
Kis András rendőr, 4 cstg, Szászrégen—Szolnok.
Kozneht Jenő festő, 4 cstg, Arad—Szolnok.
Kovács József szemlész, 3 cstg, Temesvár—Szolnok.
Lukács László p. u. f., Nyujtdról—Szolnokra.
Mojcsis András fékező, 1 cstg, Petrozsény—Szolnok.
Magházi Lipót főellenőr, Temesvár—Szolnok.
Nyári Béla máv. ell., 4 cstg, Kolozsvár—Szolnok.
Teknik Rezső p. ell., 5 cstg, Arad—Szolnok.
Pecsics Nándor máv. ell., 1 cstg, Temesvár—Szolnok.
Ráda Jánosné mag., 2 cstg, Arad—Szolnok.
Sándor Sándor mozd.-v., 4 cstg, Arad—Szolnok.
Sörényi Gyula mag., 3 cstg, Lippa—Szolnok.
Székely József máv. ir., 2 cstg, Kolozsvár—Szolnok.
Szatmári Gyuláné var., 2 cstg, Kolozsvár—Szolnok.
Virág Feregc fütő, 6 cstg, Piski—Szolnok.
Vashegyi J.-né mag., 2 cstg, Temesvár—Szolnok.
Veitzi Ida mag., 2 cstg, Lippa—Szolnok.
Zrupko János fékező, 9 cstg, Arad—Szolnok.
André Ferenc gépész, 1 cstg, Temesvár—Budapest.
Ábrahám Hermina mag., 1 cstg, Marosvásárhely—Bpest.
Álexi Sándor eszterg., 1 cstg, Temesvár—Budapest.
Áron Árpád B. altiszt, 5 cstg, Petrozsény—Piliscsaba.
özv. Bodnárné á. ü. neje, 4 cstg, Fogaras—Szegszárd.
Barti Nándor fékező, 4 cstg, Arad—Szombathely.
Bartok József áll. felv., 1 cstg, Kolozsvár—Budapest.
Blázsi Lajosné mag., 3 cstg, Kolozsvár—Budapest.
Borbély Károly szijgyártó, 2 cstg, Kolozsvár—Siófok.
Bodoki Sándor szijgyártó, 1 cstg, Kolozsvár—Siófok.
Boros Adolf máv. üv., 4 cstg, Arad—Siófok.
Balla Sándor rend. őrm., 2 cstg, Gyulafehérvár—Siófok.
Biró Ferenc vasutas, 5 cstg, Mercifalva—Cegléd.
Barna József fonómester, 1 cstg, Temesvár—Rákospalota.
Barta Miklós tanuló, 1 cstg, Marosvásárhely—Budapest.
Basting Erzsébet mag. hiv., 1 cstg, Temesvár—Budapest.
Bobovicsov L. mag., 3 cstg, Óbesenyő—Budapest.
Bihacsi Gusztáv főtan., 2 cstg, Kolozsvár.—Budapest.
Benkő József hordár, 2 cstg, Temesvár—Szekszárd.
Butiri Ilona tanuló, 1 cstg, Lippa—Szolnok.
Besenyei Menyhért p.-munkás, 6 cstg, Ópálos—Szolnok.
Bársony Julia cipész, 1 cstg, Arad—Gödöllő.

Minden Amerikában élő erdélyinek hazafias kötelessége az „ERDÉLYI HIREK"-re évi 2 dollárral előfizetni!

A nehezen gyógyuló sebek felidézése *Mács József Adósságtörlesztés*-ében is azzal a szándékkal történik, hogy újabb halálos sebzéseket segítsen elkerülni. Azért eleveníti fel a csehszlovákiai magyarság életének legkeserűbb korszakát, azért ad keresztmetszetet egy falu életéből, hogy a művészi szó hitelével bizonyítsa: A gyorsan változó égbolt alatt annyi sérelem érte a határmenti népet, hogy az a halálához is elég lett volna. Ezeket a sérelmeket azonban nem megbosszulni, hanem jóvátenni kell, mert az adósságtörlesztés boszszúálló mennyköve mindig ártatlanokat sebez halálra, vagy újabb örök bosszú mérgét hinti el.

Szekeres Bálint Debrecenben végezte a tanítóképzőt negyvenhétben. Számára természetes, ami másnak merő képtelenség, az, hogy magyar létére ekkor Csehszlovákiába szökik. Tudta, mi vár rá, mégis elment, „haza a hazátlanságba". Összeszorult szívvel nézi a bezárt magyar iskolát, a végtelen vakációnak örvendező gyerekeket. Inkább elmegy Stószra kőművesnek, mint Magyarországra tanítónak. Miért ez az értelmetlennek látszó konokság? Ezrek sorsát példázó különös őrlődés az övé. A háború éveiben el sem tudta képzelni, hogy faluja ismét más országhoz tartozik, utána meg azzal nem tudott megbékülni, hogy Magyarországon maradjon. Különösnek látszik, mégsincs ebben semmi érthetetlen. Mélyen érző és gondolkodó ember, nagyon szereti hazáját, azt pedig csak szülőföldjén találja fel. Nem Magyarország, és nem Csehszlovákia az ő és övéi hazája, hanem az

dözésben részesítettek, s most ami
szik, vé
lyett ők
ország
milyen
juk mi
be, hal
díthetet
fel enny

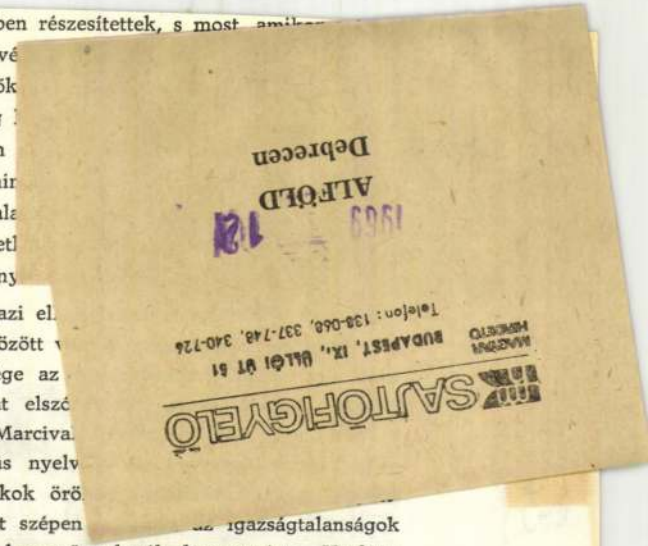

Az igazi el
rok között
lönbsége az
hosszat elszó
vák Marciva
egymás nyelv
szlovákok örö
érzését szépen
igazságtalanságok miatt kesergő szlovák kommunista, Horkay, akit végül a magyar Háncs Gyula kezd vigasztalni. Háncs groteszk megjegyzése pedig – „Nem is tudom, hogyan mentelek, ha majd rátok kerül a sor." – egyszerre fogalmazza meg a felsőbb hatalom esztelenségét, az embertelen bosszúállás örök körforgását és azt, hogy ez ellen az egyszerű becsületes ember természetes erkölcsi érzéke mindig tiltakozik. A becsületes szlovák és magyar kommunisták – Horkay és Széldömöki – egyaránt nagyon várták a felszabadulást. Eszméik és küzdelmeik azonosak voltak. Az mégis csak egyiküknek hozott megváltást, a másiknak csúnyán megcsúfolta legszebb hitét. Nyilvánvaló hát, hogy itt olyasvalami történik, ami a kommunizmus eszméivel homlokegyenest szemben áll. Erre vet fényt az a szomorú tény is, hogy

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla szénrajza

1969 NOV 30
Debrecen
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., Ülői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NDK konyhabútor és két kis asztal jó állapotban eladó. Magyar utca 20.

Eladó igényesnek négyszemélyes bukósrekamié garnitúra, magányos négyszemélyes bukósrekamié, egy kétszemélyes bukósrekamié, kétajtós szekrény, bukós fotelágy, kétlángú gáztűzhely, szelon. Csapó u. 98.

Eladó dupla rekamié, fényezett konyhabútor, kétszemélyes rekamié, rekamiégarnitúra, szelon, székek. Arany János u. 7.

Vásárolunk festett konyhagarnitúrákat, fényezett szobabútorokat. Készpénzzel fizetünk, a bútorokat díjtalanul elszállítjuk. Címeket jelentse be: Debrecen, Csapó u. 25. Telefon: 15-645. Debrecen, Hatvan u. 61. Telefon: 14-161. Berettyóújfalu, Dózsa György u. 46., Hajdúböszörmény, Deák Ferenc u. 24.

Részletfizetésre rekamiék, fotelágyak, garnitúrák, szelonok. Román kárpitos, Budapest, Nagymező u. 66. Írjon képes tájékoztatóért.

Új, modern szobabútor (garnitúra) eladó. Teleki u. 28. Kissék.

Eladó 1 Verona egyszemélyes új rekamié. Tanácsköztársaság útja 31., fszt. 4.

ÁLLÁS

Cserépkályha átrakását, tisztítását garanciával vállal Gorgyán, Béke útja 27., közület részére is.

Két iskolába nem járó gyermekre lakásomon vigyáznék. Magyar u. 32. A.

Kőműves és tetőfedő munkát vállalok. Hatvan u. 4.

Bejárónőt heti 3×8 vagy napi 6 órára felvesz dr. Varga, Klinika Élettan, földszint.

A HAJDÚ MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

házgyári gáztüzelésű kazánok kezelésére felvesz gyakorlattal rendelkező

kazánkezelőket

Vizsga hiányában megfelelő gyakorlat esetén annak költségeit fedezzük. Felveszünk továbbá gyakorlattal és vizsgával rendelkező

híddaru, valamint kompresszor kezelőket

Jelentkezés a vállalat munkaerő-gazdálkodásán. Debrecen, Kálvin tér 11.

Eladó egy oldalkocsi. Babits u. 31.

Elveszett a Burgundia u. sarki villamosmegállónál november 3-án, 7.25 órakor Jchiffe angol nyelvű táplálkozásegészségügyi szűrővizsgálatokról szóló könyvem, amely az Országos Élelmezéstudományi Intézet tulajdona. Borítólapján dr. Soós Aladár címe van. Kérem a becsületes megtalálót, hogy adja le a városi KÖJÁL portáján. Dobozi u. 2.

Káposztagyalu kölcsön kapható. Lorántffy u. 32.

Pöszméte vadalanyt, 5000 darabot vennék. Bodnár, Varga u. 1., félemelet.

Eladó kifogástalan, 16 db 6 méteres fenyőgerenda, deszka és egyéb bontott anyagok. Megtekinthető mindennap 2—4-ig. Veress Istvánné, Áchim András u. 27.

500 db pöszméte oltvány és 1000 db vadalany eladó. Áchim András u. 32.

Szovátai cserép olcsón kapható. Béke útja 42. Kovács Józsefné.

Használt férfikerékpár, horganybádog fürdőkád eladó. Bornemissza u. 15. Teremi.

Rózsák, bokor, futó, baba fajták gladiolus. Kérje árjegyzékemet. Székely, Budapest, III., Vörösvári u. 18.

Fekete férfi télikabát, hortobágyi pásztorkép, kis Kalor kályha eladó. Lorántffy u. 3., jobbra.

Pöszméte oltvány eladó. Vőfély u. 23. Megtekinthető 9—11-ig.

Jó állapotban levő, 2 lyukú gáztűzhely eladó. Dobozy u. 4., III. em.

220 V 370 wattos, egyfázisú, 2840 fordulatú villanymotor eladó. Lónyai u. 43.

Garázs kiadó. Teleki u. 4.

Tárolásra alkalmas nagyméretű szuterénhelyiség kiadó. Érdeklődni délutáni órákban. Gyöngyvirág u. 5.

Új vasutas bunda, kisméretű női irha eladó. Bercsényi u. 4.

Vörösréz fürdőkályha eladó. Eötvös u. 44.

Nyloncsipke menyasszonyi, koszorúslány ruha, bunda kölcsönzés. Batthyány u. 20.

Vadpöszméte 750 db, kútszivattyú eladó. Péterfia u. 30. Érdeklődni délután, kereszt-épület.

30—35 cm feletti hosszúságú emberi hajat vásárol dekánként 7 forinttól 30 forintig a Magyar Filmgyártó Vállalat anyaggazdálkodási osztálya. Budapest, XIV., Lumumba u. 174. Hajátvevőhely: MAFILM központi anyagraktára, fentebb közölt címen.

Olcsón eladó 800 db ribez magonc. Érdeklődés Hajdúböszörmény, Debreceni u. 25. szám.

Eladó Ifa Framó rakterület nélkül, üzemképes. Érdeklődés vasárnap. Hajdúböszörmény, Vörösmarty u. 37.

Dol

Bádogos azonnali Debreceni van u. 43.

Vízművek fűtőt, épít anyagismer zőt, kieme natisztító kásokat k péssel. Fiz rint. Jelent u. 43., mun

Cserépkál és víz-, gá gédmunkás átképzősök sel felves megyei Ké...ipari és Kályhás Vállalat. Debrecen, Varga utca 28.

A Hajdú-Bihar megyei Tanácsi Építőipari Vállalat felvesz kőműves, kubikos, lakatos, gépkocsirakodót, valamint építőipari segédmunkásokat. 44 órás, rövidített munkaheti dolgozunk, minden héten szabad szombat. Jelentkezés Debrecen, Simonffy u. 34., munkaügyi osztály.

Az Építőgépgyártó Vállalat 6. sz. gyára azonnali belépéssel alkalmaz debreceni munkahellyel fiatalkorú fiúkat és lányokat könnyű beosztásba, 14—18 éves korig, érettségizett raktári kiadót, esztergályos, lakatos szakmunkásokat és segédmunkásokat. Balmazújvárosi munkahellyel: fiatalkorú fiúkat és lányokat, hegesztőket és segédmunkásokat. Jelentkezés Debrecen, Ispotály utca 10. és Balmazújváros, Debreceni u. 2.

Női segédmunkásokat 6 órás munkaidővel felvesz a Hűtőipari Vállalat. Diószegi út 3.

Azonnali belépéssel keresünk gyors-gépírókat. Hajdú-Bihar megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat, Debrecen, Vágóhíd u. 9., személyzeti osztály.

Férfiszabó szakmunkásokat méretes munkára, női konfekcióban jártas dolgozókat azonnal felveszünk. Jelentkezni Simonffy u. 13. szám. Debreceni Minőségi Szabó Ktsz.

Kezdő raktárost, férfit felvesz a Számítástechnikai Vállalat. Nyugati u. 5—7.

Karbantartó lakatost azonnali belépésre felveszünk. Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat karbantartó részlege. Debrecen, Kossuth utca 35.

Asztalos, bádogos szakmunkásokat és építőipari segédmunkásokat alkalmaz az Ingatlankezelő Vállalat. Jelentkezés Böszörményi út 43., reggel 7—8 óra között.

Vegyesipari Vállalat villanyszerelő szakmunkást és segédmunkásokat vesz fel. Jelentkezés Erzsébet u. 16—18. Mata Józsefnél.

Vegyesipari Vállalat gázkazánhoz nyugdíjas fűtőt keres. Jelentkezés Erzsébet u. 16—18.

Víz-, gáz- és fűtésszerelő szakmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Ktsz, Hatvan u. 43., munkaügy.

...Debreceni Gázmű üzemegysége hajdúszoboszlói kirendeltsége felvételre keres kubikosokat és segédmunkásokat. Jelentkezés Hajdúszoboszló, Árpád u. 1.

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat felvételre keres írni-olvasni tudó éjjeliőröket debreceni munkahelyekre. Jelentkezés a vállalat rendészetén. Debrecen, Kálvin tér 11.

Aszfaltútépítő Vállalat törökszentmiklósi építésvezetősége keres segédmunkásokat és kubikosbrigádokat. Magas kereseti lehetőség. Minden szombat szabad. Jelentkezés Törökszentmiklós, Kossuth u. 167. Szombati napokon Hajdúböszörmény Petőfi u. 2. Jónás Lajos szállítási vezetőnél.

Tisza Cipőgyár debreceni gyára azonnali belépéssel felvesz tűzőnő, valamint cipész szakmunkásokat és női segédmunkásokat. Jelentkezés Böszörményi út 7—11.

Lakatos szakmunkást, fűtő segédmunkást, betanított munkásokat, időszaki segédmunkásokat könnyebb fizikai munkára — férfi, női nyugdíjas is lehet — felvesz a Kossuth Egyetem. Jelentkezés a gondnokságon.

Lemez- és szerkezeti munkában jártas lakatosokat, betanított lakatosokat, hegesztőket, marósokat, segédmunkásokat alkalmazunk. 44 órás munkahét. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet a Rostkikészítő Vállalat javítóműhelyében. Debrecen, Bartók Béla út 9.

Gabonafelvásárló és -feldolgozó Vállalat gépkocsivezetőt és rakodómunkásokat vesz fel. Jelentkezés Debrecen, Hámán Kató u. 9. alatt.

Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat felvételre keres hálózati villanyszerelőket, fűtésszerelőket, vízvezeték-szerelőket a megye területén levő munkahelyeire. Magas kereseti lehetőség, külszolgálati átalány, munkásszállítás vállalati autóbusszal. Jelentkezés MGV Balmazújvárosi Gépjavító Állomás.

Kőműves, vasbetonszerelő, ács szakmunkásokat és kőművesek mellé segédmunkásokat felveszünk. Bérezés teljesítmény szerint. Jelentkezés a kismacsi Alkotmány Mtsz-nél. Debrecen, Péterfia dűlő 3.

A DEBRECENI KERTÉSZET

Gyümölcsfa-díszfa lerakatát

1969. XI. 6-án nyitja meg Nagyerdei ...

nyel

DELMI V.

U. 3. SZ.

FT 122,— Ft

FT 138.— Ft

1021

Vendégünk volt

GY. SZABÓ BÉLA

Október 26-án, vasárnap nyílt meg Debrecenben Gy. Szabó Bélának, a Román Népköztársaság állami díjas kiváló művészének fametszet-kiállítása, melyen a Kolozsvárott élő grafikus személyesen megjelent.

A debreceni műértő közönség nem először találkozik Gy. Szabó művészetével. Néhány évvel ezelőtt a Déri Múzeumban láthattuk a Dante Isteni színjátékához készített lenyűgöző fametszet-illusztrációit. Az *Alföld* folyóirat olvasói pedig évek óta gyönyörködhetnek a művész gyakran közölt grafikáiban.

Gy. Szabó Béla 1905-ben született Gyulafehérváron, középiskoláit is ott végezte. Utána a pesti műegyetemre iratkozott be, ahol 1927-ben gépészmérnöki diplomát szerzett. Már egyetemi tanulmányaival egy időben megkezdte festői, grafikusi kísérleteit. Fametszéssel 1933-tól kezd foglalkozni. 1936—39-ig ismét Pesten tartózkodik, mint a képzőművészeti főiskola rendkívüli hallgatója. Azóta Kolozsvárott él minden idejét művészetének szentelve. Sokoldalú művész, aki egyaránt szívesen, ihletetten és gondos szakmai tudással egyformán értékeset alkot a festészetben és a grafika különféle ágaiban, az akvarellben, a pasztellben, a rajzban és a fametszetben.

Debreceni tartózkodása alatt kerestük fel a kiváló művészt, aki készséggel adott választ kérdéseinkre.

Ön festő és grafikus egy személyben. Melyik munkásságát tartja jelentősebbnek?

Mindkettőt jelentősnek tartják, és 1971-re tervbe is vették egy nagyszabású festménykiállításomat Kolozsvárott. A festészeti anyag nehezebben mozgatható, így a fametszetek járják a világot. A nagyközönsék részére is hozzáférhetőbbek, ezért ma inkább a „fehér-fekete oldalamról" ismernek.

Tudomásunk szerint Ön hallatlanul termékeny. Csak fametszeteinek száma meghaladja az ezret, nem beszélve az olajjal, pasztellel, vízfestékkel, szénnel készült műveiről. Milyen munkamódszerrel és időbeosztással dolgozik?

Igyekszem napi huszonnégy órát művészkedni úgy, hogy a nappali munka után tovább álmodjam a dolgokat. Nem élek köznapi értelemben vett társadalmi életet. Az emberek hozzám járnak. Látogatásuk közben is dolgozom. Fadúcokat simítok, nyomtatok, papírt vágok, de metszeni is tudok beszélgetés közben. Este a keresztfiaméknál metszek kb. fél tizenegy óráig.

Csak olyan munkának fogok neki, amiben probléma vetődik fel, s kedvem van hozzá, és csak akkor, amikor már teljesen elmélyedtem a témában. Ilyen feltételek mellett minden gyorsan megy.

Ismerjük az irodalom iránti vonzalmát. Úti élményeiről több könyvet is írt, és szívesen illusztrál költői műveket. Nekünk, debrecenieknek külön öröm is, hogy Csokonai Lilla c. verseskötetének legújabb kiadása az Ön 16 eredeti fametszetével jelent meg. Szeretnénk tudni, sor kerül-e hamarosan Dante-illusztrációinak kiadására, továbbá tervezi-e újabb irodalmi művek illusztrálását.

Nem tudok arról, hogy a Dante-sorozat valamelyest is serkentette volna a kiadókat. Lehet, hogy bennük van a hiba, esetleg a sorozatban, de lehet, hogy mind a kettőben. Most nyomtatják Kolozsvárott a „Haja, haja, virágom" című virágénekkötetet Szabó T. Attila összeállításában tizenkét egész oldalas illusztrációmmal és tizenkét záródísszel. Ezeket mind az eredeti fadúcokról nyomtatják, akárcsak a Lilla-kötetet. Inkább verseket szeretek illusztrálni, talán éppen tömör nyelvezetük miatt. De túlnyomórészt magamat illusztrálom.

Magyarországon és Romániában kívül is sokan becsülik az Ön munkásságát — Keleten és Nyugaton egyaránt. Brüsszeli és bécsi kiállítása éppoly sikeres volt, mint moszkvai és pekingi tárlata. Fiatal korában is szívesen járt külföldön. Milyen inspirációkat, élményeket szerzett külföldi útjain?

Külföldi utazásnak akkor van értelme, ha onnan visszatérve hazai értékeinket jobban megbecsüljük, a hiányosságokon pedig az ott szerzett tapasztalatok révén igyekszünk javítani. A nagy művészi és műszaki alkotások mellett mindenütt a humánumot kerestem.

Ön bizonyára jól ismeri a külföldön ma oly divatos nonfiguratív művészetet. Az Ön műveinek humanista eszmeisége, realista jellege ettől igen távol áll. Mi a véleménye a nonfiguratív művészetről?

Minden művész, ha mély hittel alkot, hite szerint üdvözül. Az említett irányzat a húszas években (műegyetemi hallgató koromban) szerintem több hittel volt telítve, mint ma. A mai művészi jelenségekben inkább álforradalmat látok. Ki és mi ellen harcolnak?

Én is metszettem három absztrakt lapot — művészi hittel. Eddig csak belga barátaimnak mutattam meg, akik értékelték. Sajnos — vagy talán nem? — munka közben lelki örvény jelei mutatkoztak. Én viszont egészséges szellemben szeretnék dolgozni, egészséges lelkű közönségnek. Ezen alatt azt értem, hogy pl. az orrnak végeredményben mégiscsak a szem és a száj között van a helye, és nem a térdkalácson. Ez nem jelenti azt, hogy naturalizmust csináljunk. Ne törekedjünk fényképszerű hűségre, mert azt a gép olcsóbban, gyorsabban és jobban elvégzi.

Gy. Szabó Béla dedikál
(Nagy Mihály felv.)

De itt máris igen sokat beszéltem, pedig úgy látom, hogy a művészet valahogyan hasonlít a szerelemhez: nem lehet részletes tanácsot adni, mit és hogyan csináljunk. És még egy dolog: mind a kettőt jobb gyakorolni, mint róla beszélni.

Milyen eszmei vagy baráti szálak fűzik Önt a mai magyar festészet képviselőihez? Kinek a művészetét érzi magához közelinek?

Neveket nem említek, mert egy felsorolás sohasem lehet teljes, és így kissé mindig sértő is. Mindenkiben éppen azt becsülöm és bámulom, amit én nem tudok.

Végül hadd kérdezzük meg: e rövid tartózkodás alatt milyen benyomásokat szerzett Debrecenről?

A legjobbakat. Megható, ahogyan a közönség már-már zarándokol a Déri Múzeumba meg a város más nevezetességeihez, és gazdagabb lélekkel tér haza öregje-fiatalja egyaránt. Nagyra értékelem azt az igyekezetet, amely a várost még szebbé akarja varázsolni. Sok arc, de a Nagyerdő tóvidéke is ázsiai emlékeket idéz, én pedig két kínai utamon Ázsiát nagyon megszerettem. A debreceniek pusztíthatatlan vendégszeretete: fogalom.

Sokszor mondtam: mielőtt megszeretnél egy helyet, eredj tova. Innen már nehéz megválni.

Tóth Endre

APRÓHIRDETÉS

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

SAJTÓFIGYELŐ
HÍRADÁSTECHNIKAI VÁLLALAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

OKT 30

HÁZ

Házrész, egyszoba konyha azonnal beköltözhetően eladó. Pacsirta u. 28.

Elcserélem szoba, konyha, spájz, előszobás házrészemet főbérletire vagy szövetkezeti kétszobásra. Kút u. 16. sz. Keczán.

Egyszoba konyhás házrész beköltözhetően eladó, ugyanott 200 négyszögöl telek is. Dévai u. 37.

Apafa 45. számú ház lebontással eladó. Érdeklődni Áchim András u. 58. Jócsákék.

Eladó ház, minden elfogadható áron. Eötvös u. 58.

Belvárosi kertes ház beköltözhetően eladó. Érdeklődni szombat, vasárnap. Nap u. 12., 3. ajtó.

LAKÁS

Belváros központjában levő kétszoba összkomfortos és egyszoba összkomfortos lakást cserélek három szoba összkomfortos lakásra. „Belváros" jeligére a kiadóhivatalba kérek ajánlatokat.

Elcserélnénk magasföldszintes szoba komfortos, etázsfűtéses lakásunkat nagyobbra. Érdeklődni este 6 után. Kút u. 1. Makai.

Elcserélem szoba, konyha kamrás lakásom egy szobáért. Ajánlatokat „Cserépkályhás" jeligére a kiadóba kérek.

Elcserélem utcai két szoba, konyha, spájz, előszoba, gázos főbérleti lakásom házfelügyelőire. Teleki u. 20. Tóthék.

Átvennék szabad rendelkezésű kis szoba konyhát, esetleg egy szobát is, költségtérí-

Külön bejáratú szoba, konyha kiadó. Hárs u. 23.

Külön bejáratú bútorozott szoba kiadó 2 egyetemista lánynak vagy fiúnak. Jelentkezni 17 óra után. Bodnár, Ember Pál u. 9. szám.

Külön bejáratú bútorozott szoba kiadó férfinak fürdőszobával. Bajcsy-Zsilinszky u. 35., leghátul bal sarokban.

Külön bejáratú szoba, konyha albérletbe kiadó házaspárnak is. Dalmi Tibor u. 20. Nyulas.

Két kislányt meleg, tiszta, igényes szobába felveszek. Zöldfa u. 9. (Kossuth utcánál.)

Szoba kiadó dolgozó férfinak. Hámán Kató u. 11., III. em. 14.

Kiadó külön bejáratú bútorozott szoba. Kishegyesi út 19.

Albérleti külön bejáratú szoba, konyha, előszoba elsejére kiadó. Hárs u. 21., Kerekes telep.

Különálló bútorozott szobába egy lakótársnőt vagy házaspárt felveszek. Csigekert u. 16. szám.

Bútorozott szoba két dolgozó kislánynak vagy diáklánynak kiadó. Kalor kályha eladó. István út 28.

Üres szoba, konyhát keresek albérletbe, azonnali beköltözésre. Lehetőleg a belvárosban. „Sürgős 4" jeligére a kiadóba.

Üres albérleti szoba kiadó házaspárnak. Érdeklődni 4 óra után. Kosztolányi D. u. 45. szám.

Intelligens dolgozó leányt elsejétől bútorozott szobába albérlőnek felveszek. Péterfia u. 25., balra 3. lépcső.

November 1-re három fiút vagy lányt felveszek. Vígkedvű M. utca 51.

Külön bejáratú szép szoba kiadó. Gázhasználat lehetséges. 4-es busz 1 perc. Bulgár utca 24.

Egy rendes fiatal lányt albérlőnek felveszek. Sebess u. 16. szám.

Külön bejáratú bútorozott szoba kiadó ménteleپi kitérőnél. Kertváros 17—19. sz.

Külön bejáratú szobába diákfiúhoz lakótársat veszek fel. Faragó u. 15.

Külön bejáratú bútorozott szoba 1-től kiadó egy egyetemista lánynak. Simonyi út 35/A., II. em. 9. Horváth.

Dolgozó fiút szobatársnak felveszek. Apafi u. 13. sz.

Dolgozó kislányt külön szobába fűtéssel albérlőnek felveszek. Bercsényi u. 37.

Dolgozó nőt albérlőnek felveszek. Szabadság útja 18. szám.

JÁRMŰ

Eladó 250-es Pannónia oldalkocsival, nagyon jó állapotban. Hatvan u. 32. sz.

Eladó Komar segédmotor, 2 db tollpárna, nyújtótábla, 80-as tangóharmonika. Petőfi tér 17. szám, I. em., 5. ajtó.

Skoda 1000 MB eladó. Bolyai u. 7., I. emelet 3.

Használt Komar segédmotor eladó. Kálvin tér 12., 3. ajtó.

Simson Star eladó. Vörös Hadsereg útja 71. sz. (Hátsó udvar.) Érdeklődni délután.

Warszava fűtőtest és gépkocsitakaró eladó.

Eladó túra. I

Közé nyű ú Tímár

Hasz roság, eladó. szám.

HÁ

Megi szám l nőtlen Húszév ke, m Levelek jeligére a kiadóba kérem.

EGYÉB

Garázs lebontásra olcsón eladó. Érdeklődni Rákóczi u. 1. Csigi műköszörűs.

Fűrészporos kályhákat olcsón eladunk. Lovász Sándor egyetem téri templom.

Pöszméte vadalany 600 db I. o., 350 db II. o. eladó. Borzán G. u. 26.

Kékes antenna, tartócsővel és kis vaskályha eladó. Postakert u. 15.

Új állapotban levő modern, mély gyermekkocsi eladó. Andaházi u. 4. szám, fszt. 1. A. (Simonyi útból nyílik.)

Használt mély gyermekkocsi eladó. Gáborjáni Szabó u. 21., I/6.

Bécsi zongora olcsón eladó. Csapókert, Kisfaludy u. 43.

Carmen tv olcsón eladó. Liszt Ferenc u. 1., II. emelet 7. Bíróék.

Továbbtenyésztésre alkalmas törzskönyvezett koca eladó, 15 éves és egy tenyészkan. Megtekinthető szombat délután, va-

reggel 7—8 óra között.

Víz- és gázvezeték-szerelőt, valamint segédmunkásokat alkalmaz az Ingatlankezelő Vállalat szerelő részlege. Jelentkezés Péterfia u. 25., reggel 7—9 óra között.

Magyar Pamutipar (Budapest, IV., Újpest, Erkel u. 33.) felvesz női dolgozókat 15 éves kortól szövő vagy fonó betanulóknak, 18 éves kortól betanított gépi dolgozóknak. Lányok részére megfelelő szállást biztosítunk. Jelentkezés személyesen vagy levélben a vállalat felvételi irodáján.

Fonó, szövő átképzős munkakörbe lányokat 1700—1900 Ft-os kereseti lehetőséggel, festődénkbe férfiakat 2000 Ft-os kereseti lehetőséggel felveszünk. Kérésre szállást biztosítunk. Jelentkezés levélben, Újpesti Gyapjúszövőgyár, Budapest, IV., Berni u. 1. szám.

Bádogos szakmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Ktsz, Hatvan u. 43., munkaügy.

A „Fémmunkás" Vállalat angyalföldi gyára (Budapest, XIII., Frangepán u. 7—11.) felvesz lakatosokat, géplakatosokat, betanított munkásokat, férfi segédmunkásokat, fűtőket, takarítónőket, fiatalkorú fiúkat és lányokat — 14 éven felülieket — napi 6 órás munkaidőre. Heti 44 órás munkaidő, kéthetenként szabadszombat. Vidéki lakosok részére kedvezményes vasúti jegy. Férfi dolgozók részére munkásszállás biztosítva. Jelentkezés munkaügyi csoportunknál, Budapest, XIII., Frangepán u. 7—11.

Diesel-targonca vezetőt, bejáratós gépkocsivezetőt, fődarab-szerelésben jártas autószerelőt, autóvillamossági szerelőt, segédmunkásokat alkalmaz az AFIT XIII. sz. Autójavító Vállalat. Debrecen, Szabadság útja 27.

Azonnali belépéssel felveszünk műhelyi segédmunkást, esztergályosokat, autószerelőket és rakodógép-kezelőt. Jelentkezni lehet a Műszaki Erdészetnél. Debrecen, Kartács utca 13. szám.

Pöszméte vadalany, 300 db eladó. Jerikó u. 37.

NDK mély gyermekkocsi eladó. Dévai u. 5. Vágóhídnál.

Eladó sütőtök, sertésnek 8 mázsa, és sütni való 5 mázsa. Csokonai u. 41.

Asztaltűzhely, jobbos *hosszabbítható gyermekágy* eladó. Weszprémi u. 10.

Menyasszonyi ruhák, bundák kölcsönzése. Poroszlay út 7. Simonyi útnál. Figyelmes kiszolgálás.

Hordozható garázs sürgősen eladó. Bolyai utca 12.

Eladó pöszméteoltvány és vadalany. Szoboszlói út 65.

Toli-, bőr-, dunyha-, párnafelvásárlás. Pásti u. 8., udvarban.

Nyoncsipke menyasszonyi, koszorúslány *ruha, bunda* kölcsönzés. Batthyány u. 20.

Rózsák, bokor, futó, baba kiváló fajtáiról díjtalan árjegyzéket küld Palkó kertész. Budapest, XV., Csillagfürt u. 8.

Lakossáa. közü

1905

1021

Gy. Szabó Béla fametszetei a Déri Múzeumban

A Déri Múzeum kiállításai sorában október 26-án nyílt meg Gy. Szabó Bélának, Románia állami díjjal kitüntetett érdemes művészének 63 nagyméretű fametszetből álló kiállítása. Sajnos, a kiállított anyag csak parányi töredékét képviseli a világhírű művész metszeteinek, még inkább teljes művészi munkásságának. Hiszen már a kiállításon látható az ezredik metszet (Önarckép), s a metszeteken kívül mintegy 900 pasztell, olajképek s több ezer rajz tanúsítja a mester tehetségét és munkaerejét.

Gy. Szabó Béla a rajzolás felől indult el a képzőművészet útján. Fát a gépészmérnöki oklevél megszerzése után, 1933-ban kezdett metszeni anélkül, hogy előbb valakitől látta volna e művészeti ág technikáját. Erre csak 1936-ban került sor a budapesti Képzőművészeti Főiskolán a kiváló grafikus, Varga Nándor Lajos mellett.

Első művei ezért a grafika módszerével készülnek: szinte rajzol a fába a vésővel. Ezt a korszakot főleg a *Liber miserorum*, a *Szegények könyve* képei örökítik meg, mely mint a címe is mutatja, a szegények életét tárja elénk apró ábráiban. A továbblépést a *Barangolókönyv* jelenti, mely szinte egy önéletrajz hűségével követi életének mozzanatait s fejlődésének újabb lépcsőfokait. Ez a fejlődés rohamos, hála nagy szorgalmának s egyre erőteljesebben bontakozó tehetségének, s úgy tűnik, hogy míg az első időkben s később is kb. az 50-es évekig az ember áll Gy. Szabó Béla érdeklődésének a központjában, a 40-es évek végétől egyre jobban előtérbe nyomul a természet is, mely eleinte az ember környezeteként jelenik meg, később egyre inkább önmagában is.

Ennek két oka lehet: egyrészt a művész mind erőteljesebben kibontakozó vonzalma a természethez, másrészt technikai készségének tudatos fejlesztése, fejlődése. Ha úgyanis behatóan megfigyeljük a művész fejlődésének vonalát, azt láthatjuk, hogy szinte tudatosan tűz maga elé újabb és újabb s egyre nehezebb megoldható feladatokat. Eleinte mintha a fák világa, az erdő érdekelné, a különféle fák megjelenítése, a fák zsendülő rügyekkel (Cédrusok tavasszal) virágjukban, teljes lombozattal vagy kopárrá fosztva, fák a szelek ringatásában s a napfény játékos ölelésében (Erdei napsütés). Aztán... Mi jön ezután? A hó és a víz. A hulló hó (A Bethlen bástya télen) s a megülepedett hó. De hányféle ez is, a kemény, túli, szűziesen fehér hótól (Behavazott hidacska), a töppedt, összeesett, szinte sárgává aszott hóig (Március). S a víz! A víz! Talán az egyik legtöbbet szereplő téma s legjobban megoldott probléma Gy. Szabó művészetében. Látjuk eső formájában (Nyári eső), csendesen, csillogó patakként, áradás után, kavargó zúgóként vagy vízesésnek (La cascade Lolaia) fényben szikrázva vagy felhők borúját ringatva.

Igen, a víz egy másik nagy feladat megoldását jelenti: a fényét. Ki tudná megmondani, hányféle változata, hány skálája van a fénynek? Gy. Szabó munkásságában ez a skála szinte a maga teljességében tündöklik. A művész eljut odáig, hogy a fényt szinte „önmagában" tudja ábrázolni, a fekete-fehér kétfokúságából szinte csak az utóbbit tartva meg, illetve az előbbit emennek a kiemelésére használva fel (Nyárád menti táj, a Dante-sorozat paradicsomi képei), s végül sikerül megoldania tisztán a metszés technikájával, anélkül, hogy a színpompás, a szürke mankójához folyamodna, a ködöt a maga lebegő puhaságában, fénytelen fakóságában (Ködös szikla).

Az alkotói lehetőségeknek ez a folytonos tágítása is utal már arra, hogy Gy. Szabó egyre teljesebben birtokba akarja venni, kifejező képességeinek körébe akarja vonni a világot. Ezt a törekvését az is mutatja, hogy egy-egy témakörből hatalmas, átfogó sorozatokat alkot, mint pl. erdélyi várak, a Hónapok, s a szinte minden törekvését egyesítő, megjelenítő, éveken át érlelt Dante-sorozat.

De utalnak ezek a törekvések, metszetek másra is: Gy. Szabó Béla nagy élet-, ember- és természetszeretetére. Gy. Szabó végtelen odaadással, nagy szeretettel közeledik az élet szépségeihez: a gyermekhez, a virághoz, az állatokhoz (Mókusok, Őzek), a dolgozó és szórakozó emberekhez (Ruhamosás, Hajóhintán), s az egész természethez, az erdők, vizek, hegyek ezerarcú világához. Ez az érzés: a szeretet, a gyöngédség, a megértés finom líraként hatja át, zsongja tele a művész minden alkotását. Ez az a lélek, amelyet a művész páratlanná fejlesztett technikai készségével áraszt át műveibe, s amely élettel, eleven szépséggel tölti el azokat. Olyanforma ez az eljárás, megoldás mint pl. Petőfié a leíró költeményeiben. Ezért bátran mondhatjuk: Gy. Szabó a fametszés poétája.

De hoztak ezek a törekvések további művészi eredményeket is. A fametszés régebben, itt-ott még ma is, és a kezdet kezdetén Gy. Szabónál is, az illusztratív művészetek sorába tartozott, afféle kísérő zene, másodhegedűs szerepét játszotta a képzőművészet nagy orkeszterében. Gy. Szabónak technikai fejlődése során s a témák körének bővítésével ezt a szűkszavú műfajt sikerült a festészet rangjára fejlesztenie. Gy. Szabó metszetei festményértékűek, nemcsak témáik jellegénél s méreteinél fogva, de azért is, mert alkotójuk a fekete-fehér árnyalatait, a vonal- és folthatásokat kihasználva, s élve a lehúzás lehetőségeivel, ugyanis sohasem préssel, hanem kézi erővel sokszorosítja metszeteit, képein szinte impresszionista finomságú hatásokat tud elérni (pl. Ködös szikla stb.) s a néző szinte színekben látja a jelenségeket. Ezt az észrevételünket nyomósítja az is, hogy vallomása szerint alkotás közben maga a művész is színekben látja művét.

Sajnos, a kiállított néhány kép csak ízelítőt nyújt a nagy művész rendkívül gazdag munkásságából. Nagyon jó lenne pl. ha akár a magyar, akár a romániai kiadók sorozatokat jelentetnének meg műveiből, s így hozzáférhetőbbé tennék azokat a szélesebb értelemben vett közönség számára is, ezzel is dokumentálva művészetpolitikánk demokratikusságát, s a fametszésnek, mint műfajnak, demokratikus jellegét.

Tóth Béla

Gy. Szabó Béla

... de talán nem is

És alighogy ez a negyed tíz előtt kezdődött rengés véget ért, a sashegyi földrengésjelző készülékek szalagjaira már újabb talajmozgás — valószínűleg az előbbinek az utórezgése — rajzolta rá a nyomait.

A magyarországi földmozgások szoros kapcsolatban vannak az északnyugat-jugoszláviai rengésekkel. Ezek központja mindkét napon a Boszniában levő Banja Luka városka és környéke volt. Banja Lukán egy halottról tudnak, egy kislányról. Több mint száz a sebesültek száma, akiket jórészt még ma is kórházban ápolnak.

Hétfőn délelőtt 9.10 órakor Belgrádban és Újvidéken is érezni lehetett a földmozgást.

Banja Lukán ismét sok ház megrongálódott és összedőlt. A boszniai városban és környékén nagy a nyugtalanság.

---

választás

talok gyűlésén részt vett Veres Gyula főtiszt is. Szigeti Béla titkár tartott beszámolót az alapszervezetnek az elmúlt év alatt végzett munkájáról. A beszámoló után megválasztották az új veztőséget, amelynek titkára Fejes Sándor lett — írja tudósítónk, Péter Imre.

Gy. Szabó Béla
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 OKT 28

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Megnyílt Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Október 26-án, vasárnap délelőtt nagyszámú érdeklődő jelenlétében nyitották meg Gy. Szabó Béla kolozsvári grafikusművész kiállítását a debreceni Déri Múzeumban. Megnyitót dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mondott. A kiállítás megnyitásán megjelent Gy. Szabó Béla, a Román Szocialista Köztársaság államdíjas érdemes művésze. Dr. Dankó Imre megyei múzeumigazgató üdvözölte, és átadta neki a Déri Múzeumnak és a múzeumbarátok körének ez alkalomra készített plakettjét. A kiállítást ezután dr. Kisdéginé Kirimi Irén, a Magyar Nemzeti Galéria főmunkatársa ismertette, majd a délután folyamán dr. Tóth Béla tartott tárlatvezetést.

Vasárnap, a kiállítás első nyitva tartási napján látogatócsúcs született a Déri Múzeumban: csaknem háromezren tekintették meg Gy. Szabó Béla kiállítását és a múzeum egyéb látnivalóit. A közeljövőben többször tartanak tárlatvezetést Gy. Szabó Béla kiállításán. Ma, kedden délben Thoma László, október 30-án, csütörtökön délután 17 órakor Székelyhídi Ágoston, november 4-én, kedden 12 órakor pedig dr. Dankó Imre tart tárlatvezetést. Képünkön Gy. Szabó Béla dedikál a kiállításon.

tak. Alkot portrét, zsánert, tájképet, illusztrációt, ismeri a lírai megérzések, drámai helyzetek, epikai történések eszközeit, s arra is talál megoldást, hogy elmélkedjék, politizáljon tudóskodjék, botanizáljon. Szembe néz a tűnő idővel. megidézi a történelmet, véleményt nyilvánít a béke esélyeiről, utal a szociális igazság igényére. Ahány tennivalója, témája akad, annyiféle konkrét megfogalmazást keres metszeteihez, soha nem ismételgeti önmagát, de mindig figyelmet tanúsít az új benyomások, az emberi tudás bővülő ismeretanyaga, az egészséges asszociációk meglepetései iránt. Szerteágazó érdeklődésének érzékeltetéséhez megvan a megfelelő felkészültsége, tud szűkszavú nagyvonalúsággal jellemezni, részletekbe menően ábrázolni, balladai tömörséggel elbeszélni, lágy trillákkal játszani, szakszerű érveléssel komolykodni, kozmikus látomásokat fantáziálni, intuitív lélekelemzéssel foglalkozni. Néha már-már úgy látszik, mintha váratlan ötletekkel azért jelentkezne, mert szokatlan feladatkörben újból csak vizsgáztatni akarja képességeit, be akarja bizonyítani, hogy a kifejezés dolgában semmi se lehetetlen egy fametsző számára.

S ez a fekete-fehér tűzijáték mégse öncélú, mert erre a mesterségbeli virtuozitásra szükség van. Gy. Szabó Béla ugyanis nehéz kérdésekre válaszol műveivel, a lét értelmét magyarázza, a művészet jelentőségét indokolja. Nem véletlen, hogy széleskörű tárgyválasztása mellett is művészetének sarkalatos motívuma: az ember és a természet kapcsolata. Az az eltéphetetlen, ugyanakkor erőtadó kötelék, mely – életformától függetlenül – mindenkit a tájhoz, az erdőhöz, a szabad levegőhöz, a növény- és állatvilághoz fűz. Ez a panteisztikus felfrissülés, bukolikus nosztalgia, hegyet-völgyet bebarangoló, vízparton merengő tüdőtisztítás teszi oly vonzóvá művészetét, s ad őneki magának kitartást egyre merészebb tervei megvalósításához. Gy. Szabó Béla a grafika Anteusza; a föld, a természet képesíti új harcra, ösztönzi új nehézségek vállalására, biztatja messzevezető tanulságok levonására.

Művészetének hívei, de azok is, akik először találkoznak lapjaival, ezt a felszabadító derűt szeretik műveiben, a nyárfák között megülő csendet, a havas tölgyesek mesebeli fenségét, a fenyők törzsén futkározó mókust, a virágzó almafát, a nagy útra készülődő fecskék cikázó repülését, az évszakok soha-egyforma váltakozását, azt tehát, ami a mindennapok menetében az ember világát éltető közeggel, ózondús atmoszférával tölti ki. Eként táplálják Gy. Szabó Béla fametszetei a jóra való készséget, a társadalmi tisztességet, a munkakedvet, az életszeretetet, s a harmóniára teremtett lélek hűségét a közérdek iránt.

A matematikus gondolkodás talárjába öltözött sznobok anakronisztikusnak minősítik az érzések jelenlétét a műtárgyakban, hiszen manapság a modern szellemtörténészek részéről a naturalistánál talán csak a romantikust sújtja mélyebb megvetés. Az ezredik ipari forradalom kortársa, a XX. század harmadik harmadának városlakója – ha teheti – kertet művel, virágot locsol, télen madarat etet, a természet ölén lel nyugalomra. Gy. Szabó Béla népszerűsége korszerű szükségletből fakad, abból az elodázhatatlan kívánalomból, mely a jól végzett munka után tartalmas pihenést akar biztosítani a leterhelt idegrendszernek. Mert a hétvégi, szünidei kirándulás, kertészkedés, utazás, táborozás nem annyira „kikapcsolódás", mintsem a test és lélek visszazökkenése a normális állapotba, az egészség rekonstruálása, a szervezet egyensúlyba hozása. Ezért nőtt meg korunkban az alkonypír, a hajnali pára, az őszi lomb, a rügyfakadás, a lepketánc, a várrom jelentősége. Mi tagadás, mindeme jelenségeknek érzelmi velejárói is vannak, s ha a művész efféle motívumokkal él, közönsége kedélyére közvetlen hatást gyakorol.

1021

Gy. Szabó Béla

MŰVÉSZET

Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Azóta, hogy 1966-ban a Magyar Nemzeti Galéria megrendezte Gy. Szabó Béla tárlatát, a mester már megalkotta ezredik fametszetét. Akkoriban a hírközlő szervek beszámolóiban, riportjaiban „mindössze" kilencszáz metszetről szólt a krónika, most már az „opus millesimum"-ot követő sorozatokon dolgozik a művész. Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy ez Gyulafehérvári Szabó Béla életművének csak egyik része. Ezenkívül ezrével készített rajzot, pasztellt, százával olajképet, vízfestményt, állandó munkában telnek napjai, minden energiáját művészetének kiteljesítésére fordítja, lankadatlan szorgalommal, éber koncentráltsággal dolgozik.

Goethe, Flaubert és sok más nagy szellem hangsúlyozta, hogy attól bizonyul zseninek valaki, ha serény, fegyelmezett, következetes, s van türelme feladatai elvégzéséhez, művészi tevékenységét szakadatlan szolgálatnak tekinti. Való igaz, hogy mindennek meg kell lennie a jó művészetben, ám a legkitartóbb iparkodás, a legmegátalkodottabb akribia se eredményez remekműveket, ha a serénység nem párosul tehetséggel, s ha ebben az alkotó tehetségben nincsenek meg az egyéni érzékenységnek, az önkifejezés szándékának a sajátságai, a nyilvánosság elé kívánkozó, formátkereső mondanivalók.

Gy. Szabó Béla azok közé a művészek közé tartozik, akik szívesen adják át a maguk élményeit, örömeit a közönségnek, legbecsesebb emlékeit is készségesen megosztják másokkal. Nem kell feltétlenül szószékre lépnie annak, aki embertársai üdvét a lelkén viseli. Intim művészet is lehet közérdekű. Gy. Szabó Béla bensőséges hangulatokkal, a természet szépségének igézetével fordul a tárlatlátogatóhoz, arról szól, ami a képzeletét egy kis folyó csendes partja mentén megragadja, az elmét egy világirodalmi klasszikus olvastán foglalkoztatja, a szívet a szenvedés láttán megremegteti. Fametszeteit is vallomásnak szánja, mert megjeleníti ihletének forrásait, a táj motívumait, szülőföldje nevezetességeit, utazásainak tapasztalatait. Feketén-fehéren elmondja, mint vélekedik a világról, a történelem változásairól, a költők érdemeiről, a hagyományok rendjéről, a szegények forradalmáról, a termelési erőkről odakint s az ösztönzőkről idebent. Úgy vési éles szerszámaival a falapot, hogy az éles fényekben, vibráló foltokban, mély árnyékokban sorsok tárulnak fel, remények öltenek testet, vágyak válnak valóra, s a látvány vízióvá oldódik, a valóság megtelik poézissal, a mű pedig vigasza lesz a szomorkodóknak, igazolása a bizakodóknak.

Megmondották már a szakemberek, hogy Gy. Szabó Béla mestere a fametszésnek. Ez a grafikai eljárás, sokszorosító technika az ő kezén engedelmes hangszerré lett, melyen a művészi megnyilatkozás végtelen változatai mind előadhatók. Bizonyos, hogy a választott műfajok, az alkalmazott formaelemek tekintetében Gy. Szabó Béla felülmúlta mindazt, amit e nemben valaha is csinál-

egyik lehetséges változatát. Így korai korszakára jellemző rajzai, kompozíciói (dessaui korszak, *Kék a kékben, Negatív és pozitív* stb.) aligha tekinthetők többnek, mint sikeres stílusgyakorlatoknak.

Első szobrai mégsem az avantgarde, hanem inkább a novocento – stílusában realisztikus – hatására engednek következtetni (*Bikák, Judit* stb.). Ez a törekvés a negyvenes évek elejére egy jellegzetes, tömbszerű, némileg kubisztikus, de a kubizmus lélektelenségét iróniával feloldó stílussá nemesedett. (*Holdkórosok, Kavicsasszony, Nyugalmazott birkózó* stb.). Ezek az alkotások nemcsak azt bizonyítják, hogy Amerigo Tot kiváló művésze a térnek, hanem azt is, hogy egyéniségének legbensőbb lényegéhez tartozik a játékosság és az irónia. A *Kavicsasszony* különböző változatainak tömbbezárt duzzadó formái a plasztikai formálás csúcsát, az ihlet ötletjellegét s egy sajátos elnéző humor jelenlétét egyaránt példázhatják.

Az ötlet-jelleg különösen szembeötlő Amerigo Tot művészetében. *A föld szeme, A föld füle, Európa elrablása* nem „mond", nem kifejez valamit, hanem egy lehetséges szobrászati megoldást realizál. A különböző elemek és anyagok, a pozitív és negatív formák összekapcsolása, a véletlen és a szükségszerű, a „talált és a csinált" szembesítése többnyire csak játék, formai lelemény, esetleg stílusgyakorlat. Ebből a szempontból Kosztolányival rokonítható, akinél nem egyszer szintén egy nyelvi ötletre épül a vers, s a rímek muzsikája pótolja a szerkezetet, sőt a mondanivalót is. De miként Kosztolányinál, Tot-nál sem csupán formalista játéka könnyed virtuozitás. Az az ironikus fintor, amit *Az alma mítosza, az Ótelsége, a kilowatt* vagy a *Képtelen párbeszéd* kifejez már egyfajta filozófia is.

Tot groteszk formajátéka nem ártatlan kombináció. Sok benne az ironikus, karakírozó elem, s talán ez a legbiztosabban megragadható „mondanivaló" Tot művészetében. Ennek az iróniának egyaránt tárgya a világ, a művészet és maga a közönség is. A modern művészet egyes ágainak, alkotásainak „polgárbosszantó" jellege közismert, Tot-nál azonban nem egyszerűen erről van szó. Ő látszólag nem „bosszant", hanem „kiszolgál". Esetenként olyan formákat „barkácsol" össze, ami a sznob elképzelések szerint „modern és izgalmas"; de ez a „hódolat" a köz- vagy sznob ízlésnek olyan túlhajtott gesztus, ami tulajdonképpen már paródia.

Lehet, hogy ez az értelmezés is egy kissé már túlhajtott belemagyarázás, de nem minden alap nélkül az. Tot-nál nemcsak erről van szó – sőt megengedem: elsősorban nem erről – de az kétségtelen, hogy a modern nonfiguratív vagy absztrakt művészet éppen az irónia, a groteszk lehetőségeit tudja a legjobban kihasználni; itt mond a legtöbbet, és itt alkot igazán maradandót.

Illetve még egy helyen: a dekorativitásban. Ha a sziporkázó ötletáradat nem terelte volna el a figyelmet, Amerigo Tot alkotásainál is ezzel kellett volna kezdeni. Nemcsak azért, mert eredetileg iparművészetet tanult, de azért is, mert első jelentős – hírnevét megalapozó – sikerét a Termini pályaudvar bronz frizével aratta, s ezt számos hasonló alkotás követte. (A római Autóklub beton plasztikája, a Palazzo dello Sport díszpáholyának kerámiája, a Raffaello óceánjáró díszei stb.) Kitűnő ritmusérzék és gazdag fantázia jellemzi ezeket a dekorációkat, melyek hatalmas felületeket töltenek meg élettel, fény-árnyék játékkal, dinamikával. Ezen a területen mutatkozik legeredetibbnek Amerigo Tot tehetsége, azzal hogy kialakított egy, az op arttal rokonítható felületplasztikát.

A nagy falsíkokon kiérlelt mintázási mód térplasztikában is megfogalmazódott *(Geometrikus gordiuszi csomó, Aspromante)*, bár kevesebb sikerrel. Nyilvánvaló, hogy a felület legzseniálisabb megmunkálása sem képes megfelelni

Gy. Szabó Béla természetszeretete nem merül ki reproduktív ábrázolgatásban. Képei a művészi átírás mesterművei, komponáló módszeréből az euklideszi és a nem-euklideszi geometria törvényei egyaránt kielemezhetők. A kolozsvári mester ugyanis – mint minden hivatott művész – az eszével is dolgozik. De mint minden hivatott művész, érzékenyen reagál mindarra, ami körülötte történik, amit a világból felfog. S különösen sok a közlendője az élet elemi örömeiről, a létezés, az észlelés, az emóció, az alkotás összefüggéseiről.

Pogány Ö. Gábor

Az ötletek szobrásza

(Gondolatok Amerigo Tot debreceni kiállításán)

A szemlélőnek az az első benyomása, hogy Amerigo Tot kitűnő technikájú művész. Egyaránt mestere a tollnak és a vésőnek; értő formálója a bronznak és a kőnek. Mint a hajdani mesterlegények, az Iparművészeti Főiskola elvégzése után Tóth Imre is bebarangolta Európa fontos művészi központjait, hogy tudását tökéletesítse. Az első állomás a dessaui Bauhaus volt, ahol Moholy-Nagytól és Paul Klee-től tanult, aztán rövid ideig Maillol párizsi műtermében forgolódott, majd visszatért Drezdába. A náci hatalomátvétel után Olaszországba szökött – s bekapcsolódva az ellenállási mozgalomba – itt lelt második hazára.

A sokféle iskola és mester nemcsak Amerigo Tot technikáját csiszolta mesterivé, de nyomot hagyott szemléletén is. És ez az, ami másodiknak feltűnik Tot kiállításán: az irányok, a stílusok nagy tarkasága. Maillol-tól Moore-ig, Klee-től Picasso-ig számos név, a realizmustól az absztraktig, az expresszionizmustól az op artig számos stílusirány s a tragikumtól a groteszkig számtalan esztétikai minőség kavarog ebben az életműben. Sokszor nem is egymásután hanem egyszerre, bár felvázolhatók bizonyos periódusok is. Major Máté szerint Amerigo Tot 1930 és 1940 között elsősorban absztrakt művekkel kísérletezik, majd a következő tíz éves periódusban „figurális, realista szobrokat mintáz – jórészt karakteres, olykor ironikus képmásokat és vaskos női aktokat", de az ötvenes évek végén újra visszatér az absztrakthoz; igaz, nem kizárólagos jelleggel. (Aretino illusztrációk 1963, Csurgói Madonna 1969)

Mint Picasso örökké változó, megújuló művészeténél Amerigo Tot-nál is az az egyik legizgalmasabb kérdés: mi van e sokszínűség mögött? Útkeresés vagy eklektika? Játék vagy küzdelem? Fintor vagy rémület? Major Máté ezeket a kérdőjeleket Tot antifasiszta múltjára hivatkozva próbálja feloldani. Ez az érv kézenfekvő, de nem megnyugtató. A partizánakciókat is vállaló elkötelezettség bizonyára maradandó nyomot hagyott Amerigo Tot élményvilágában, művészetét mégsem ez az indulat látszik irányítani.

Amikor Tóth Imre vándorútra indult, az izmusok első hulláma már lefutott, Európa művészete az „új tárgyiasság" felé haladt, bár az avantgarde egyes szemléleti és formai elemei már kitörölhetetlenül felszívódtak a művészi köztudatba. Az Amerigo Tot-tá lett Tóth Imre tehát nem az izmusok lázadó kedvét szívta magába, hanem a technikává, kompozíciós elvekké degradálódott módszereit. De ezeket sem mint dogmákat, hanem mint a művészi kifejezés

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 12
ALFÖLD
Debrecen

természetes és a mesterséges, az alak
itt nemcsak mesterségbeli bravúr, de
teletadás az emberi értelem előtt.
És mégis, még ennél az alkotásnál is
rinthy vonatkozásában nem zavaró, sőt
jegyezni, mert hozzátartozik Amerigo
egész modern művészet megértéséhez.
Amikor azt tapasztaljuk, hogy az izm
ban, emberi vonatkozásokban szegénye
nunk, hogy ezeknek az alkotásoknak j
ötleté, amely egy szín, egy forma, egy p
lenti. Az avantgarde művész nem elem
ötleteit senkire és semmihez, hanem tol
kezd, mintegy „lencsevégre" kapva a tudatában felmerülő képet. Szerencsés esetben – ha az ötlet egy jelentős társadalmi élmény centrumából szakad fel – így is születhet tartalmas és maradandó alkotás, ez azonban ritka kivétel.
Ennek ellenére az „ötlet-alkotásoknak" is lehet művészi és társadalmi vonatkozásban hasznos funkciója (formai gazdagítás, a játékösztön kiélése), de csak akkor, ha nem akar többnek látszani önmagánál, ha nem vindikálja magának a totalitás látszatát és a kizárólagosság jogát. Sajnos az avantgarde alkotók és teoretikusok többsége megköveteli magának az „egyedül-üdvözítőirány" címet, s ezért napjainkra az egykor oly forradalmi és tekintélyellenes avantgarde merő akadémizmusba fulladt.
Amerigo Tot stílus-tarkasága tagadja a kizárólagosságot; nem merev, nem akadémikus. Ugyanakkor iróniája, könnyed játékossága – mely a felfogásban és a kivitelezésben egyaránt megmutatkozik – emberi tartalommal tölti meg absztrakt alkotásait is, s ezért életművének egésze derűs és megkapó.

SIMON ZOLTÁN

A 2500 éves Szamarkand

Szamarkand és Buhara szovjet Üzbegisztán leglátogatottabb területe, a Szovjetunió két leginkább „iszlám" városa. Érdekességüket több mint két és félezeréves múltjuk, gazdag szellemi és műemléki hagyományaik, jellegzetes néprajzi, népművészeti arculatuk adja. Szamarkand most ünnepli 2500 éves fennállását, a világ szinte minden országának köszöntése mellett mi magyarok is üdvözöltük az ősi várost. A laikusok előtt ez csak udvarias gesztus, kevesen tudják, hogy több mint 100 éves kapcsolat fűzi a magyar kultúrát Üzbegisztán régi városaihoz. Híres orientalista-turkológus tudósunk, *Vámbéry Ármin* a múlt század 60-as éveiben bejárta Közép-Ázsia pusztáit, elsőként lépett be olyan mohamedán-iszlám helyekre, ahová európai ember be sem tehette a lábát. Dervisnek öltözve, életét kockáztatva ismerkedett az „Iszlám valódi támaszá"-val, Buharával, bejárta a Kizil-Kum és Kara-Kum sivatagját, mindent átélt, ami egy keleti út kockázatát jelentette a múlt században. 1865-ben adta ki tíz nyelven könyvét „Közép-Ázsiai utazások" címmel. Megállapításainak egy része ma is hiánytalanul helytálló, más része oly tökéletesen idézi fel a múltat, hogy az emlékeket látva, szemünk elé képzeljük a 100 évvel ezelőtti Szamarkandot, Buharát, Taskentet, a zarándokhelyek, mecsetek, medreszék életét, a keleti piac színes forgatagát, a dervisek aszkétikus életét, a karavánszerájok környékét, a sivatagok oázisait. Elsőként járt a szamarkandi Sah-i Zinda nekropoliszban, ahova csak mohamedánok mehettek. Állandó életveszélyben volt, egyszer alig tudott megmenekülni a felismerés és

a térbeliségnek, ilyen értelemben a frizből sohasem lehet szobor. És mégis, a kiállítás egyik remek darabja – *Hommage a Karinthy-Olivecrona*, 1969 – szorosan kapcsolódik a felületplasztikához.

A koponya formáját idéző, fényesre polírozott gömbölyded forma középen nyitott; a belső térben geometrikus formák negatív és pozitív idomai sorakoznak szigorú rendben, durván megmunkálva. A szobor első pillantásra a plasztikai formák ellentétekre épülő harmóniája, de a cím még többet is sejtet. Az *Hommage Karinthy-Olivecrona* egyszerre hódolat a teremtő művészi géniusznak és a racionális, kísérletező tudománynak. A külső és a belső, a

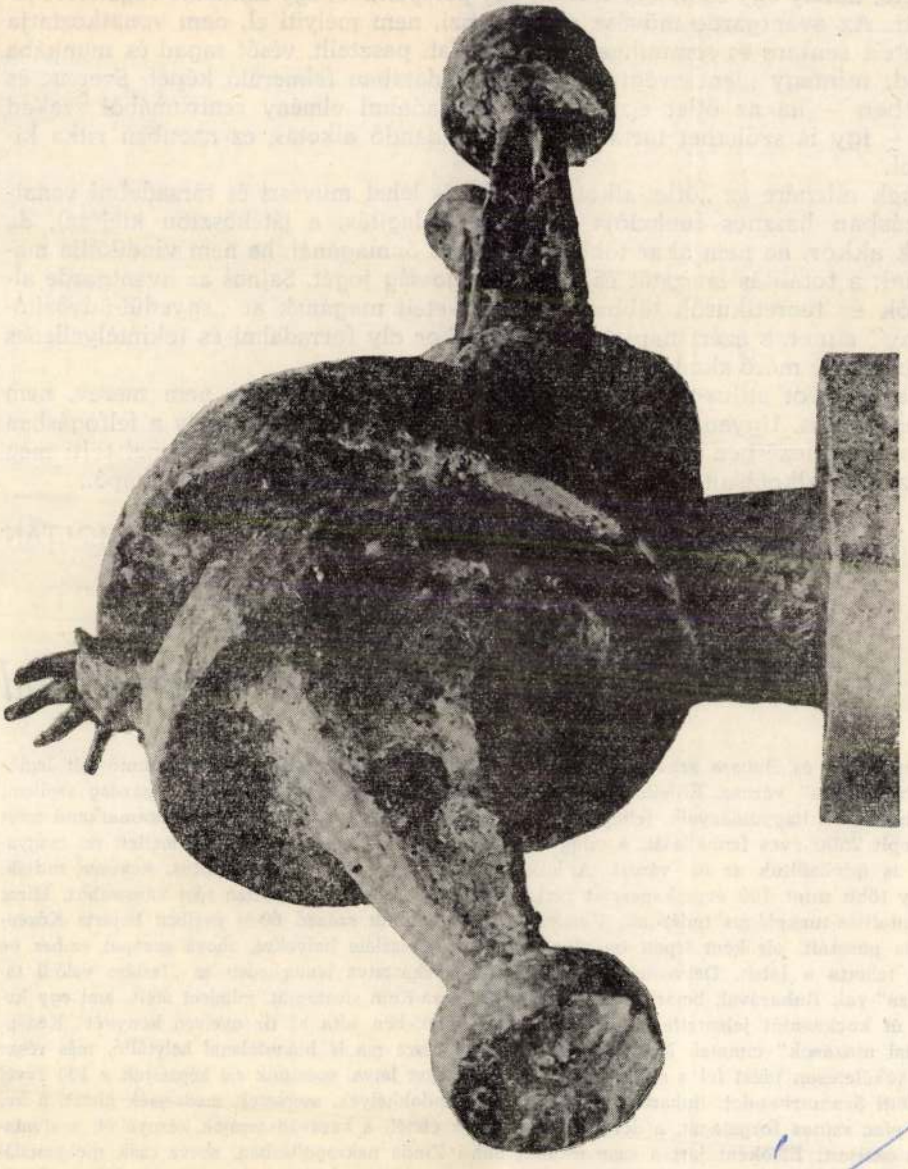

Amerigo Tot: Komarov emlékmű-terv

fel hát az útra, társaim, siessünk!
Búcsúzom tőletek, ti lanyhán buggyanó
források is; nem terjeng kénszagú köd
fölöttetek. Be jó is volt szemünkre
a timsós víz, mely csöndesen patakzik
s még orrunkat se bántja tiszta gőze;
fel hát az útra, társaim, siessünk!
Isten veled, te régi-régi könyvtár,
hol annyi híres írót ismertem meg,
itt székel Főbusz is, mert régi helyét
elhagyta rég s a Múzsák sem sietnek
Kasztáliába, hűs erdőbe vissza,
fel hát az útra, társaim, siessünk!
Búcsúzom tőletek, királyi szobrok,
a tűz sem foghatott ki rajtatok s a
nehéz romok sem roppantottak össze,
mikor vad lángok perzselték a várat
s a füstfelhőtől elborult az égbolt;
fel hát az útra, társaim, siessünk!
S te is, lovas király, rőt vértezetben,
ki roppant bárdot markolsz harcrakészen,
kinek márványövezte síri szobrát
kiverte egykor gyöngyöző verejték,
Szent László, oltalmazz s te légy vezérünk;
fel hát az útra, társaim, siessünk!

Fordította: *BERCZELI A. KÁROLY.*

A KATONÁSKODÓ BALÁZSHOZ

Mig színes lobogók, sátrak közt táborozol most
és remegő füledet tépdesi trombitaszó,
én azalatt :itthon betegen sinylődöm a láztól
s a tunya Léthétől félek: elönti utam...
Hosszuranyult nagy háborunak mi a célja s a haszna,
hogyha a sors azalatt itt feni ránk a fogát?
Mért is nem mentem nyilasan veled el a törökre,
most nem telne örök félés közt a napom;
Itt a csapás engem, ha vak is, könnyebben elérhet,
szálló nyílak elől szökdöshetsz odakint.
Itt a szegény beteget bizonyossan előrli a kórság,
ott túlélhet a hős bármi veszett viadalt.
Lázzal vitt irtó harcomban semmi reményem,
míg titeket sokszor boldogit a nyugalom:
hetykén, gondtalanúl mulatoztok az éj közepéig,
rajtaütést, rohamot jól elhárit a sánc;
nagy kupa lesz a sisak, paizs hátán perdül a kocka,
jó tűznél borosan lantosotok danolász.

Erdélyi Helikon
1934. 4. 27.

Lassan az álom elér s ha a csillagfény halaványul
rablott ételeket fal s felüdül a sereg.
Egy kicsi fosztogatás, portyázás: ennyi a hónap,
jóltáplált a csapat, nem kell a kis havi zsold..
Addig a kornyadozót a vidámság messze kerüli
s óbor sem veri el iszonyu szájaizét:
torzult ajkakkal kóstolja örökkön izetlen,
gyermekes ételeit, nyögdécsel, panaszol;
rosszlevegőjü, napot nem látott, árva szobában
vágyja a tiszta eget s lelke szabadba csapong.
Hánytorog ágyában, kinlódva dobálja a testét
— ha testnek nevezem ezt a haláltetemet —
Megborzad s takarót kér. Izzad s ujra lerugja;
enyhetadó álmot vár, de sosem lepi meg.
Kérdjem hát, közülünk melyiknek sanyarúbb ma a sorsa?
Vígaszom az, hogy a sors összehoz újra veled.
Akkor gyógyultan friss mustot adok neked inni
s hosszú fehér kőjel hirdeti azt a napot!

Fordította: *JÉKELY ZOLTÁN*

SZÁNKÁZÓK — GY. SZABÓ BÉLA fametszete.

PIHENŐ GY. SZABÓ BÉLA fametszete

KISEBBSÉGI KÖNYVTÁRBÓL

MUSA DAGH NEGYVEN NAPJA

— Franz Werfel regénye. Fordította: Tamás István. Két kötet. Nova kiadás. —

Majdnem ezeroldalas könyv és *majdnem* történeti regény: a világháború borzalmainak egy sötét és „szabálytalan" fejezetéről szól: *egészben* pedig kisebbségi regény, elmondja, hogy az ifjú-török rendszer, az *ittihad* mikép oldja meg véglegesen az örmény kérdést. És még valami: irányzatot, helyesebben célzatot szolgál hasonlaton és jelképen át. Az örmény kérdés a legtöbb vonatkozásban, a nyelvi ellentét határáig, a zsidó kérdés valóságos ikertestvére, mihelyt nála is az érem hátsó lapját — a reverst — nézik, mint most Németországban történik. A nyugati hatalmak pedig régóta részvétet éreznek az örmények iránt és gyakran beavatkoztak... De nincs-e a lényegnek — annak, ami regény köteles lenni — súlyos ártalmára ez a hármas beszövődmény? Úgy látszik azonban, mintha ép ez a három ág biztosítaná a gazdag és sűrű terebély egyensulyát s össze fogná a szereplők, történések és kijelentések káprázató tömkelegét, mely biztos rendbe bír sorakozni. Egyik se mered ki tulságosan a másik vagy az egész rovására és a mi történet, a még élő nemzedék jórészének értesülése csak; a kisebbségi jelleg csupán átszövi a tulajdonképeni regényt s alig több ponton érintkezik a nyers politikával, akárcsak a magányos élet; a célzat pedig tulajdonkép — formailag — kivül nyulik el, mint az árnyék, mintegy az íróban elásva, mint a béke idején a harci bárd, de természetesen tudatunkban is tükröződve. Werfel nagyszerű író és számító művész; ezuttal külön is vigyázott, hogy regénye — regény: az élet igazi s tiszta képe s valósággal hitelesített okmánya legyen, melyhez a természetnek és történelemnek csak édes-kevés, annyi köze legyen, hogy át meg át világítsa és meg-megrázza villamos áram különböző képességeivel. Nem ömlik itt vezércikk dagálya; nincs hitszónoklás. A mi külső dolog, az a személyekhez tapadva suhan át a mesén. Tartozkodik az epikai föllengéstől és ritkán érzékenyül költővé. Nem kisérletezik a lelki alkatától idegen le-egyszerűsítéssel; csinálja, mihez ért: jelentéktelenit és lefokoz. „Minden magasztosság asszocialis" — hirdeti. Tudatosan marad a tárgyon és önmagán kivül — a mi persze más, mint magánkivül vagy önkivületben lenni. A tömegmozgatás hömpölygése utján és a kicsinyítés eszközeivel is oda jut közel, ahol Tolsztoj a Háború és békével áll: a szörnyű feszültség s a végzet egyre fokozodó nyomása is az oroszra emlékeztet. Át kell mindent élnünk s ez „idegeinkre megy" — azt hiszem — minden idegre és a mindenkinek idegeire. És annyi évnegyeddel vénülünk, a hány napig tartozkodunk a szavak el nem apadó és szinte tökéletes zuhatagában. A míg mi

azt mind olvastuk versben, novellában, regényekben régen már. Sőt jobban, művésziebben,vagy mondjuk máibban is olvastuk már ezt a históriát. És azt is merem állítani, hogy semmiféle más regényműfajból nem jelent meg az elmult estzendők folyamán Erdélyben annyi regény, mint ebből a fajtából. Elég talán, ha a *tíz esztendeje* megjelent Gulácsy *„Hamueső"*, aztán Ligeti *„Föl a bakra"* és *„Két Böszörményi"*, Tabéry *„Tűzmadár"*, Karácsony *„Pjotruska"* és *„Új élet kapujában"*, Kádár *„Fekete Bárány"*, Berde *„Földindulás"* című regényeit idézem itt.

„Károly Sándor regényének kiadásával az erdélyi magyar szépirodalom új korszakába lép," mondja az előszóban Tabéry Géza, az „Erdélyi Magyar Irói Rend" című új kiadóvállalat író-vezére. De merem nyugodt lélekkel mondani, nincsen ma már olyan naiv könyvolvasója a magyar nyelvterületnek, aki ezt Tabéry Gézának, vagy akárki másnak is elhiszi, ha ezt a regényt elolvasta. Mert ez a regény nem a mának regénye, hanem a tegnapé, sőt a tegnapelőtté. Az a korszak, amit Károly Sándor elénk vetít, a történelemé már, és ez nem volna a regény hibája még. De történelmi regényt ma nem szabad a régi történelmi regények receptje szerint írni, mint ahogy azt a különben tehetséges Károly Sándor tette. Kuncz Aladár „Fekete kolostor"-a élni fog akkor is, amikor az ezer meg ezer, a maga idejében szétkapkodott harctéri és fogolytábor regény régesrégen puszta irodalmi statisztika lesz már. Mert a „Fekete kolostor" elsősorban íróművésznek irodalmi alkotása, s csak másod, sőt harmadsorban kortörténet.

Károly Sándor vérbeli író, de azt hiszem, akkor tévedett legnagyobbat írói pályáján, mikor ezt a regényét megírta. Ezt a regényt, melynek világához, miliőjéhez semmi köze neki nincsen. Károly Sándor nem ösmeri a falut, a főszolgabírót, a papot, a vármegyét, a jegyzőt, a csendőrt. Idegen világ ez, melyben ő nem élt soha, s amelyet meg nem értett soha. Ezért nem él a meséje, figurái ezért bábok csupán, miliője csupa kulissza csak. Ezért nem tud semmi újat mondani nekünk, nem tud egy új vonalat rajzolni, új színt megcsillogtatni. Ezért hat úgy a regénye, mint az élet — hamisított és rosszul hamisított utánzata.

Végül még azt is el kell árulnom, hogy ezt a regényt, — illetőleg jórészét, — évekkel ezelőtt olvastam már — kéziratban. S akkor az volt a véleményem róla, hogy nem arravaló, hogy könyvalakban megjelenjék, olyan okokból, mely okok egyrészét fenntebb soroltam fel, most már — másodszor...

*

Más körülmények között az E. Helikon, talán egészen röviden foglalkozott volna ezzel a könyvvel. Hogy most ekkora helyet kértem és kaptam e célra, azért van, mert jónevű, beérkezett magyar írók új kiadóvállalatának arról az első kiadványáról van szó, mely az író-kiadók vezérének kijelentése szerint „az erdélyi magyar szépirodalom új korszakát" jelenti, s melyet az a kiadóvállalat adott ki, mely az „erdélyi magyar szépirodalom szolgálatára és terjesztésére hivatott", „de évek óta megmerevedett szervek" helyében kötelességének tudja vállalni a meghalt erdélyi művészi, modern és magyar könyv kiadásának alapjából való újjáépítését.

Quod erat demonstrandum, ecce...

KÓS KÁROLY.

Erdélyi Helikon
1934. 4. 22

GY. SZABÓ BÉLA

Ha nem volna mindössze huszonkilenc éves, ha nem ismerném benne a mondanivalóval és kifejezési eszközökkel állandóan viaskodó embert, ha nem tudnám azt, hogy még mennyi mindent nem látott a világból, most talán elővenném a Dsida Jenő verseihez, meg a Nyirő József regényének román fordításához készített illusztrációit s örömmel állapítanám meg, hogy az erdélyi képzőművészek harcvonala egy nagyon tehetséges, komoly illusztrátorral gyarapodott, aki szénnel, tollal, krétával bánni tud: jó fegyverzetű, kemény legény.

De jártam lakószobájában, mely egyben műterme is, alkalmam volt véle csöndes beszélgetések kapcsán megismerkedni, sikerült belelátnom élete fejlődésébe, és észrevenni azokat a belső, kényszerítő erőket, melyek, bizonyos vagyok afelől, egy nagy fejlődésre képes művész pályájának alapfeltételeit jelzik. Ezért nem akarok itt eddigi életművéről szólani, hanem inkább arra törekszem, hogy rámutassak arra, mely pontokon látom azokat a lehetőségeket, ahol ez az egészen kivételes tehetségű fiatal képzőművész önmagát maradék nélkül kifejezheti.

Jancsó Bélának, a mi ifjúságunk e lelkes barátjának érdeme, hogy felhívta a figyelmünket Gy. Szabó Bélára, ki soha egy lépést se téve azért, hogy magára vonja a figyelmet, külvárosokban, ipartelepeken s a belváros zsivajában kószált, hogy itt is, ott is anyagot gyüjtsön, talán mindenek között leginkább szivéhez nőtt témájához, az „elsodort ember"-hez.

Pedig Gy. Szabó Béla a legkevésbé sem elsodort ember: középiskoláit jól végezte, rajztanárját nagyon szerette, jelesen érett, katonáéknál jó dolga volt, a főiskolán ösztöndíjas, mint gépészmérnököt munkaadói szeretik, sőt konstrukciós feladatok megoldásával bizzák meg s amikor állásnélküli, akkor is, mint aki felismerte művészi hivatását, reggeltől estig dolgozik. Úgy érzem, a hozzá hasonló fiatal művészgeneráció hozhatná mozgásba az ifjúságunkban szunnyadó erőket. Azok közé az erdélyi fiatalok közé tartozik, akik komoly reményt nyújtanak arra, hogy az utánpótlás és továbbfejlődés kérdése meg fog oldódni képzőművészetünk terén, most már egészen új életkörülményeinkből épülve ki.

Reményeink megvalósulásához azonban sok szorgalom, sok tanulás és nagy hit kell. Szabónál meg van az alap: életkorához s a tanulási lehetőségekhez mérten már nagyon sok technikai tudást sajátított el s ezért

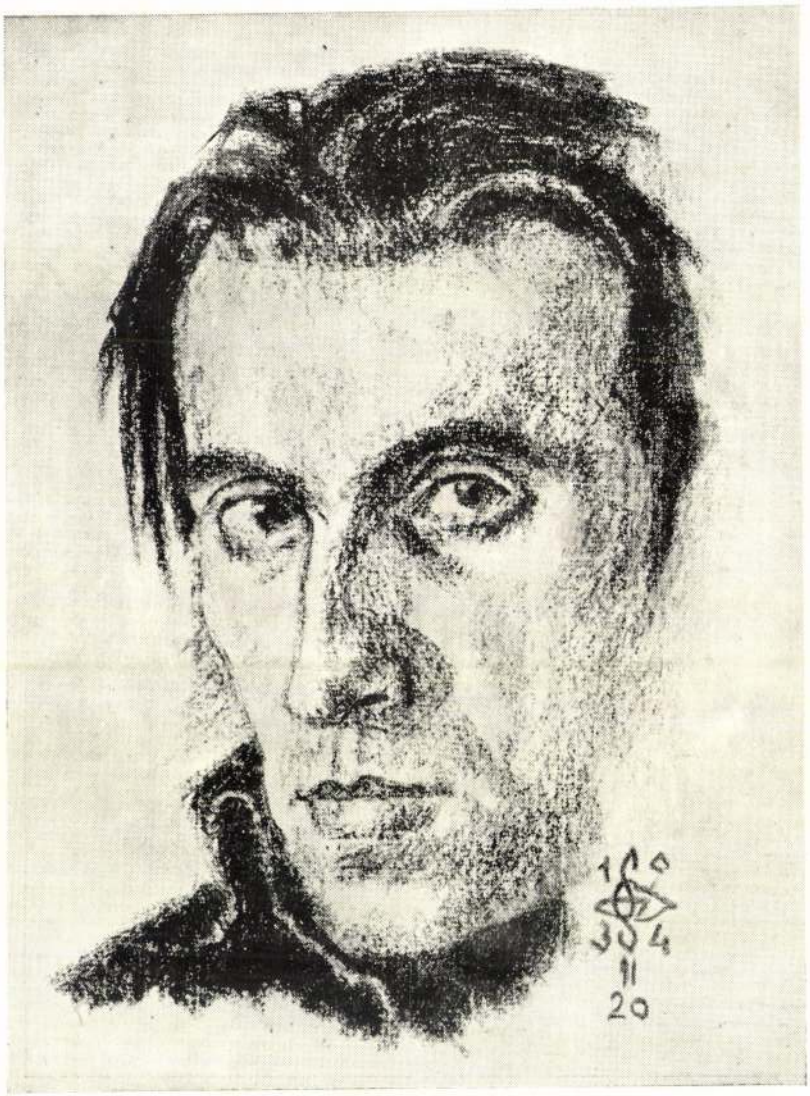

ÖNARCKÉP GY. SZABÓ BÉLA szénrajza.

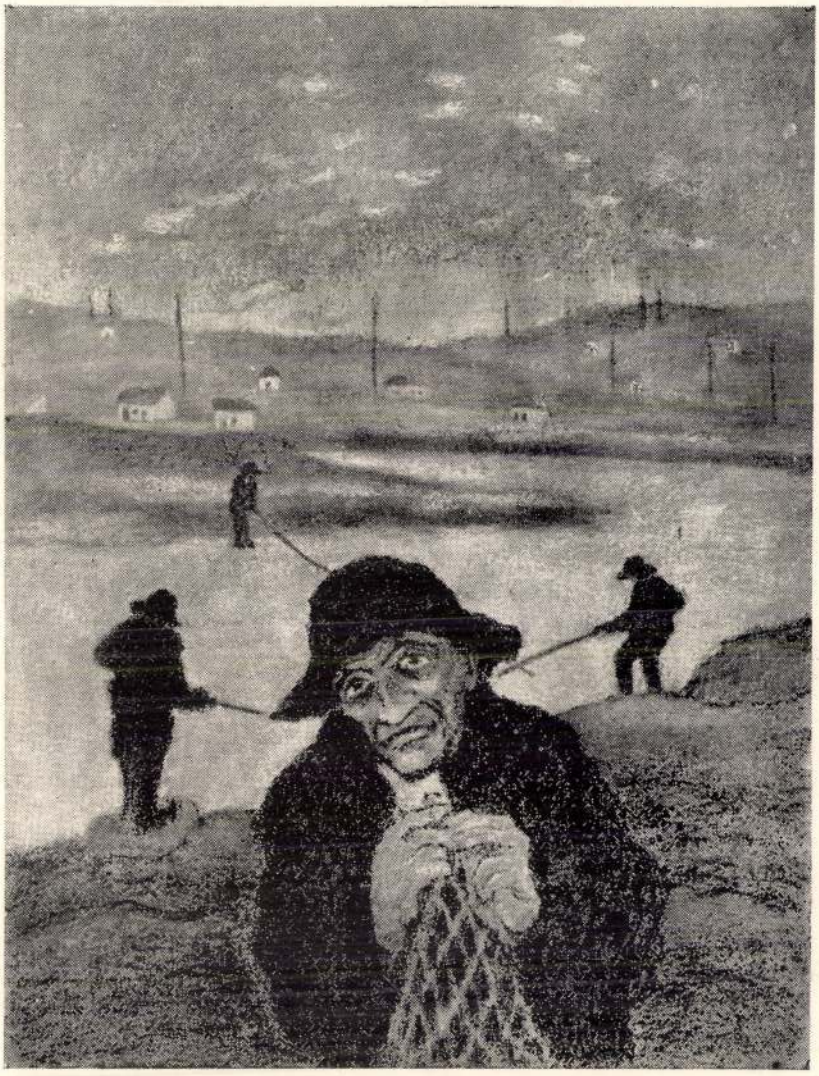

HALÁSZOK

GY. SZABÓ BÉLA pasztellje.

tudja magát olyan kiválóan fegyelmezni. De el kell jutnia a tudásnak olyan fokára, amikor az önfegyelem feleslegessé válik, amikor az nem tudatos dolog már, hanem vérévé vált ösztönszerűség. S akkor majd megengedheti magának azt is, hogy az egységességnek veszélyeztetése nélkül, élményeit szabadon, önmagának tudatos korlátozása nélkül fejezhesse ki. Minden jel azt sejteti, hogy Gy. Szabó Béla el fog jutni erre a magaslatra, hol művészete maradéktalanul kiteljesedhetik.

Nem akarok alkotásaival behatóan foglalkozni, képmellékleteink fogalmat adnak azoknak művészi értékéről, de rá szeretnék mutatni valamire, ami engem a Gy. Szabó Béla művészetében különösképpen meglepett: egészen kivételes érzéke van a *vonalkompozició* iránt. Csodálatos az a kézség, ahogyan kiválogatja és papírra veti az egymásba folyó, összeölelkező, szertefutó vonalak ritmusát és megérzi a vonalhullámok teret betöltő, mozgást kifejező erejét. Megkapó az, ahogyan házfedelek rengetegében, útak egymásbafúló kanyarulataiban a vonalnak dekorativ hatásait érzékeltetni tudja. Úgy érzem, ezen a területen, a vonalkompozicióban, nagyon sok meglepőt, esztétikai örömöt fog még szerezni mindazoknak, akik szeretettel és jó reménységgel figyelik Gy. Szabó Béla művészi fejlődését.

Ha valaki, úgy ő valóban azok közé a fiatal képzőművészek közé tartozik, akiknek meg kellene adni a lehetőséget arra, hogy a külföld nagy kultúrközpontjaiban körülnézhessenek. Mert mindazt megtanulta már, amit a mi elhatárolt kereteink között meg lehet tanulni és egy ilyen komoly tehetségnek meg kellene adni a lehetőséget arra, hogy minden kifejező eszközt elsajátíthasson értékes mondanivalóinak alátámasztására. És külön érték nála az, hogy *öntudatos lokálpatrióta*, aki tisztában van azzal, hogy egy nyugati út *csak* tanulási alkalmat jelenthet számára, de a végleges *kitelepüléssel* utolérné a gyökértelenség végzete.

*

Ismételnem kell, hogy értékelhettem volna már most Gy. Szabó Bélának életművét — s megállapításaim felett cseppet sem kellene szégyenkeznie. De tudatosan kerültem az értékelést azért, mert meg vagyok győződve arról, hogy Gy. Szabó Béla nemcsak egy helyét megállani tudó fiatal képzőművész, de magasabb viszonylatokba helyezve is meg vannak benne mindazok a feltételek, melyek az ő útját a tehetséges fiatalok közül a legelsők közé sodorhatják. Csak el ne lankadjon az eddigi szorgalom, s ne halványuljon el benne az örökszép és örök emberi dolgok iránti mélységes tisztelet!

KEMÉNY JÁNOS.

Gy. Szabó Béla

A MAGYAR ZENEKONZERVATORIUM HANGVERSENYE.

Kolozsvár magyar zenei életének eseményei közül mindenképpen feljegyzésre méltó az a zenekari hangverseny, amelyet a Magyar Zenekonzervatorium rendezett március 10-én a katholikus gimnázium dísztermében. A hallgatónak a legnagyobb zeneköltő, Beethoven, két hatalmas művét, a *VI. (Pastorale) szinfóniát* és az *Esz-dur zongoraversenyt* kínálta, s emellett *Weber Oberon-nyitány*-át és *Debussy* kis suit-jét, amely öt kis impressionista zenei képet foglal össze.

A hatalmas és vonzó feladat természetesen a két nagy beethoveni mű előadása volt. A VI. (Pastorale) szimfónia a férfi Beethoven egyik legszínesebb és legnépszerűbb zenekari műve. A nagy klasszikus formák teljességéhez emelkedő, de már a zenei romanticizmus hangjaival is gazdagon terhes Beethoven e művében a zeneileg kevéssé művelt, naiv hallgató számára is könnyen érthető mondanivalókat ad. „Kirándulás a szabad természetbe", ez lehetne a címe. Az egyes tételek programmja is könnyű és világos benne: „Derüs érzelmek ébredése a szabad természetbe való érkezéskor", „Jelenet a patak partján", végül a három részből álló harmadik tétel: A parasztok mulatsága, majd a kitörő vihar, és a vihar utáni öröm és hála érzések csillogó zenei képe. A zenei mondanivalók a klasszikus forma keretében feszülnek, szikrázóak és telitettek.

Az Esz-dur zongoraverseny nagy zenekari igényeivel és hatalmas lendületével a szinfoniákra emlékeztet. Zenekari pódiumokon egyik leggyakrabban játszott műve Beethoven-nek. A zongora szinte csupán együtthaladó társa, kiegészítője a zenekarnak.

A két hatalmas művet a magyar konzervatorium zenekara *Zsizsmann Rezső* karnagy vezényletével játszotta. A vezetésben, a mű nagy vonalának teljes kifejtésében sehol nem érzett bizonytalanság. Talán csak a finomabb árnyalatoknak, a mű gyöngédebb részeinek kifejtése kivánt volna még nagyobb elmélyülést és biztonságot. A zongora-verseny előadásával szemben még ezt a bizonytalan hiányérzést se lehet felhozni. Előadása végig megőrizte teljes lendületét, úgy a zenekar játékára, mint a kitünő művésznő *B. Zsembery Elvira* zongorajátékára értve ezt.

Weber Oberon-nyitányát és Debussy kis suit-jét *Lázár Jenő* dirigálta, aki nem régen tünt föl kitünő karmesteri képességeivel, a magyar zenekonzervatorium egyik zenekari hangversenyén Liszt „Preludes"-jének vezetésével. E két mű vezényleténél is meglátszott az a képessége, hogy teljesen hatalma alatt tudja tartani a zenekart, kidolgozása éles és biztos.

A magyar zenekonzervatorium március 10-iki hangversenyével külső sikerben is egyik legszebb estjét könyvelheti el. A meglehetősen sovány és megnyilatkozásaiban szeszélyes erdélyi magyar zenei életben irányt mutat és fokozottabb tevékenységre biztat. A termet zsufolásig megtöltő közönség megérezte, hogy értékes és felfokozott erőkifejtést kap ezuttal. Vonzott maga a műsor is. Természetesen egy gazdag és állandó lendülettel teremtő zenei életnek itt nagy akadályai vannak, de az ilyen sikerek kell, hogy biztatói legyenek a további lépéseknek. Meg kell szervezni magát a hallgatóságot is, biztositani a közönség szeszélyével és részvétlenségével szemben a magasabbrendű produkciót. Egy ilyen hangverseny sikere, mint amilyen a március 10-i volt, kitünő hangulatot teremt az ilyen szervezési munkára. Ha a magyar zenekonzervatorium ilyen szép erőkifejtésekre képes, érdemes egy állandó műértő közönséget nevelnie és magához láncolnia.

R. Nagy András.

azt minatuk versben, n
jobban, ben,vagy mondjuk
És azt a állítani, hogy
meg az tatzendők folyamá
fajtából. In, h a az eszt
Ligeti „Ivá" a „Két Bös
„Pjotruiki" és kapujába
indulás" kapcsidézem itt.
„Kádár egényének
új korszá vadja az e
Irói Kes újadóvállal
mondani mar olyan
nek, aki ery hak, va
elolvasta az ay nem
tegnapelő a ki ami
már, és volt gény
szabad alménegének
lönben tek Kádár
fog akkor korrer
téri és por
Mert a kolcel
másod, szedsokor
Károlyi
írói pályá kor
kor, mi ne
mége, ugyanegyi
mely szerint
tud semmi újamon
megcsillogtatni szér
hamisíroz utánata.
Végül még azt
— évekkel ezelőtt o
róla, hogy nem arr
mely okok egyrészét

Más körülmények
kozott volna ezzel a
célra, azért van, me
arról az első kiadvány
szerint „az erdélyi ma
a kiadóvállalat adott k
és terjesztésére hivatott
kötelességének tudja vál
könyv kiadásának alapjá
Quod erat demonst

azt mind olvastuk versben, novellában, regényekben régen már. Sőt jobban, művésziebben,vagy mondjuk máibban is olvastuk már ezt a históriát. És azt is merem állítani, hogy semmiféle más regényműfajból nem jelent meg az elmult esztendők folyamán Erdélyben annyi regény, mint ebből a fajtából. Elég talán, ha a *tíz esztendeje* megjelent Gulácsy *„Hamueső"*, aztán Ligeti *„Föl a bakra"* és *„Két Böszörményi"*, Tabéry *„Tűzmadár"*, Karácsony *„Pjotruska"* és *„Új élet kapujában"*, Kádár *„Fekete Bárány"*, Berde *„Földindulás"* című regényeit idézem itt.

„Károly Sándor regényének kiadásával az erdélyi magyar szépirodalom új korszakába lép," mondja az előszóban Tabéry Géza, az „Erdélyi Magyar Irói Rend" című új kiadóvállalat író-vezére. De merem nyugodt lélekkel mondani, nincsen ma már olyan naiv könyvolvasója a magyar nyelvterületnek, aki ezt Tabéry Gézának, vagy akárki másnak is elhiszi, ha ezt a regényt elolvasta. Mert ez a regény nem a mának regénye, hanem a tegnapé, sőt a tegnapelőtté. Az a korszak, amit Károly Sándor elénk vetít, a történelemé már, és ez nem volna a regény hibája még. De történelmi regényt ma nem szabad a régi történelmi regények receptje szerint írni, mint ahogy azt a különben tehetséges Károly Sándor tette. Kuncz Aladár „Fekete kolostor"-a élni fog akkor is, amikor az ezer meg ezer, a maga idejében szétkapkodott harcteri és fogolytábor regény régesrégen puszta irodalmi statisztika lesz már. Mert a „Fekete kolostor" elsősorban íróművésznek irodalmi alkotása, s csak másod, sőt harmadsorban kortörténet.

Károly Sándor vérbeli író, de azt hiszem, akkor tévedett legnagyobbat írói pályáján, mikor ezt a regényét megírta. Ezt a regényt, melynek világához, miliőjéhez semmi köze neki nincsen. Károly Sándor nem ösmeri a falut, a főszolgabírót, a papot, a vármegyét, a jegyzőt, a csendőrt. Idegen világ ez, melyben ő nem élt soha, s amelyet meg nem értett soha. Ezért nem él a meséje, figurái ezért bábok csupán, miliője csupa kulissza csak. Ezért nem tud semmi újat mondani nekünk, nem tud egy új vonalat rajzolni, új színt megcsillogtatni. Ezért hat úgy a regénye, mint az élet — hamisított és rosszul hamisított utánzata.

Végül még azt is el kell árulnom, hogy ezt a regényt, — illetőleg jórészét, — évekkel ezelőtt olvastam már — kéziratban. S akkor az volt a véleményem róla, hogy nem arravaló, hogy könyvalakban megjelenjék, olyan okokból, mely okok egyrészét fenntebb soroltam fel, most már — másodszor . . .

*

Más körülmények között az E. Helikon, talán egészen röviden foglalkozott volna ezzel a könyvvel. Hogy most ekkora helyet kértem és kaptam e célra, azért van, mert jónevű, beérkezett magyar írók új kiadóvállalatának arról az első kiadványáról van szó, mely az író-kiadók vezérének kijelentése szerint „az erdélyi magyar szépirodalom új korszakát" jelenti, s melyet az a kiadóvállalat adott ki, mely az „erdélyi magyar szépirodalom szolgálatára és terjesztésére hivatott", „de évek óta megmerevedett szervek" helyében kötelességének tudja vállalni a meghalt erdélyi művészi, modern és magyar könyv kiadásának alapjából való újjáépítését.

Quod erat demonstrandum, ecce . . .

KÓS KÁROLY.

GY. SZABÓ BÉLA

Ha nem volna mindössze huszonkilenc éves, ha nem ismerném benne a mondanivalóval és kifejezési eszközökkel állandóan viaskodó embert, ha nem tudnám azt, hogy még mennyi mindent nem látott a világból, most talán elővenném a Dsida Jenő verseihez, meg a Nyirő József regényének román fordításához készített illusztrációit s örömmel állapítanám meg, hogy az erdélyi képzőművészek harcvonala egy nagyon tehetséges, komoly illusztrátorral gyarapodott, aki szénnel, tollal, krétával bánni tud: jó fegyverzetű, kemény legény.

De jártam lakószobájában, mely egyben műterme is, alkalmam volt véle csöndes beszélgetések kapcsán megismerkedni, sikerült belelátnom élete fejlődésébe, és észrevenni azokat a belső, kényszerítő erőket, melyek, bizonyos vagyok afelől, egy nagy fejlődésre képes művész pályájának alapfeltételeit jelzik. Ezért nem akarok itt eddigi életművéről szólani, hanem inkább arra törekszem, hogy rámutassak arra, mely pontokon látom azokat a lehetőségeket, ahol ez az egészen kivételes tehetségű fiatal képzőművész önmagát maradék nélkül kifejezheti.

Jancsó Bélának, a mi ifjúságunk e lelkes barátjának érdeme, hogy felhívta a figyelmünket Gy. Szabó Bélára, ki soha egy lépést se téve azért, hogy magára vonja a figyelmet, külvárosokban, ipartelepeken s a belváros zsivajában kószált, hogy itt is, ott is anyagot gyüjtsön, talán mindenek között leginkább szivéhez nőtt témájához, az „elsodort ember"-hez.

Pedig Gy. Szabó Béla a legkevésbé sem elsodort ember: középiskoláit jól végezte, rajztanárját nagyon szerette, jelesen érett, katonáéknál jó dolga volt, a főiskolán ösztöndíjas, mint gépészmérnököt munkaadói szeretik, sőt konstrukciós feladatok megoldásával bizzák meg s amikor állásnélküli, akkor is, mint aki felismerte művészi hivatását, reggeltől estig dolgozik. Úgy érzem, a hozzá hasonló fiatal művészgeneráció hozhatná mozgásba az ifjúságunkban szunnyadó erőket. Azok közé az erdélyi fiatalok közé tartozik, akik komoly reményt nyújtanak arra, hogy az utánpótlás és továbbfejlődés kérdése meg fog oldódni képzőművészetünk terén, most már egészen új életkörülményeinkből épülve ki.

Reményeink megvalósulásához azonban sok szorgalom, sok tanulás és nagy hit kell. Szabónál meg van az alap: életkorához s a tanulási lehetőségekhez mérten már nagyon sok technikai tudást sajátított el s ezért

Erdélyi Helikon
1934. 4. szám

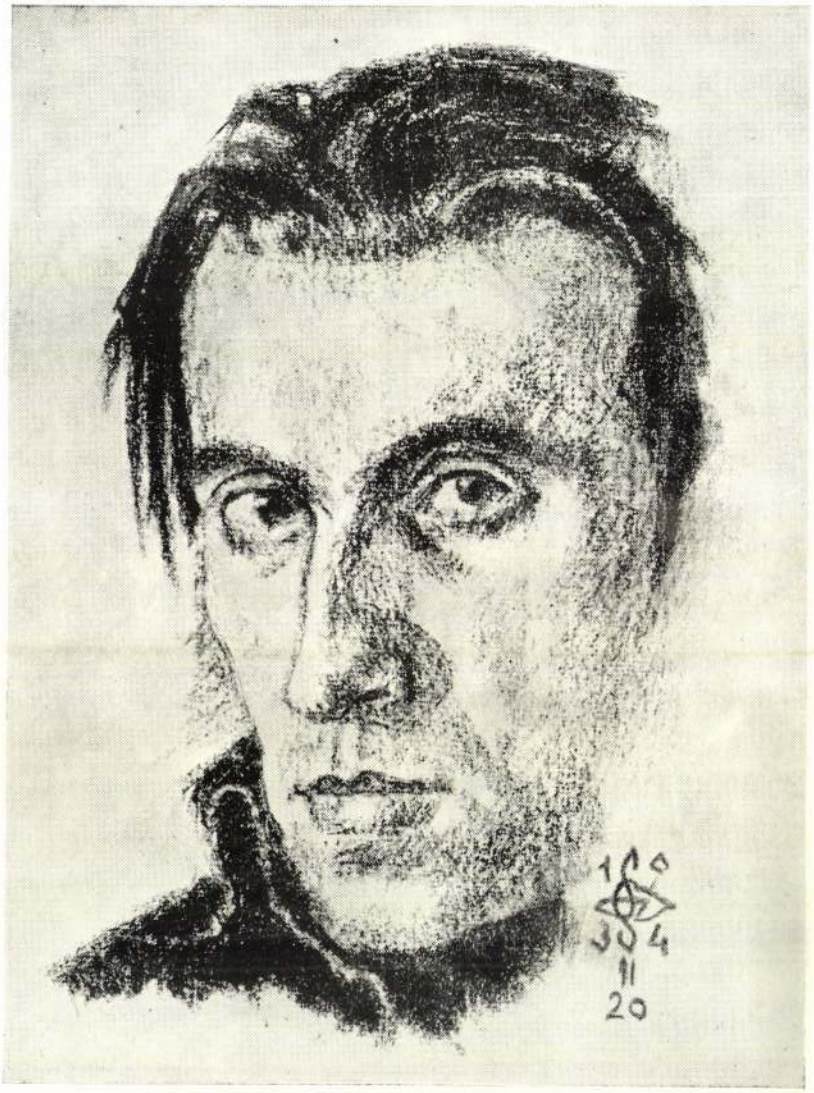

ÖNARCKÉP GY. SZABÓ BÉLA szénrajza.

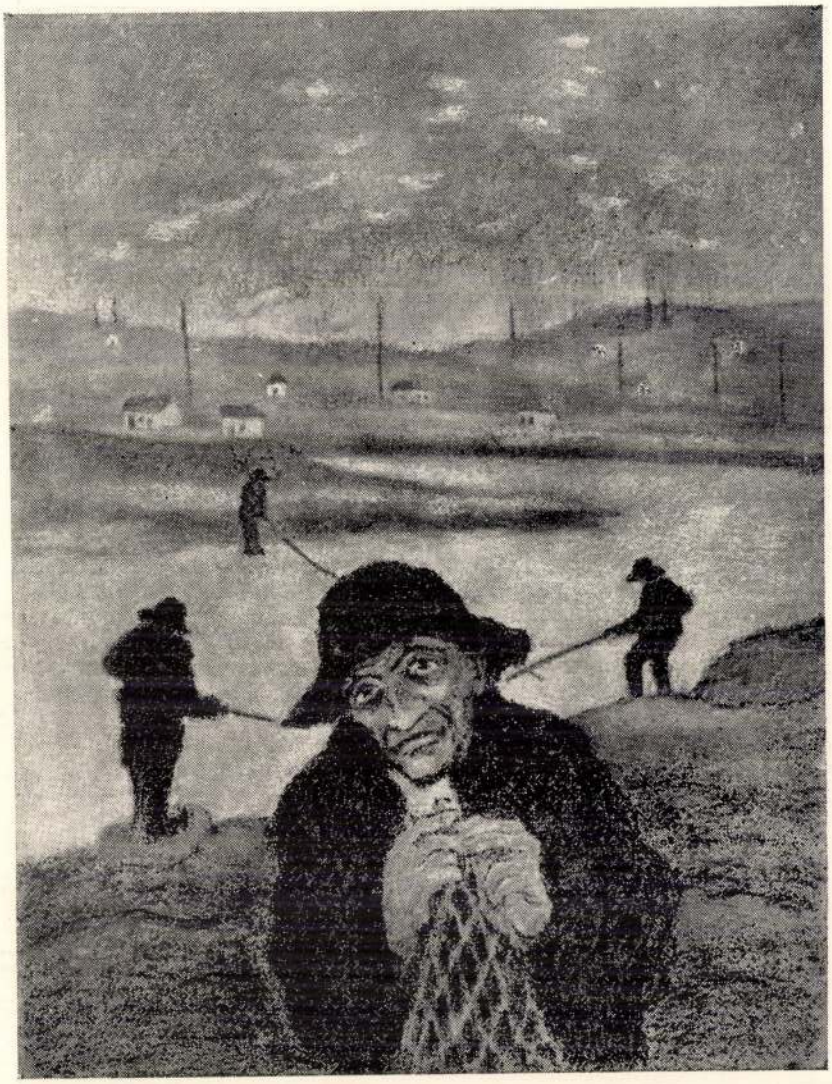

HALÁSZOK

GY. SZABÓ BÉLA pasztellje.

tudja magát olyan kiválóan fegyelmezni. De el kell jutnia a tudásnak olyan fokára, amikor az önfegyelem feleslegessé válik, amikor az nem tudatos dolog már, hanem vérévé vált ösztönszerűség. S akkor majd megengedheti magának azt is, hogy az egységességnek veszélyeztetése nélkül, élményeit szabadon, önmagának tudatos korlátozása nélkül fejezhesse ki. Minden jel azt sejteti, hogy Gy. Szabó Béla el fog jutni erre a magaslatra, hol művészete maradéktalanul kiteljesedhetik.

Nem akarok alkotásaival behatóan foglalkozni, képmellékleteink fogalmat adnak azoknak művészi értékéről, de rá szeretnék mutatni valamire, ami engem a Gy. Szabó Béla művészetében különösképpen meglepett: egészen kivételes érzéke van a *vonalkompozició* iránt. Csodálatos az a kézség, ahogyan kiválogatja és papírra veti az egymásba folyó, összeölelkező, szertefutó vonalak ritmusát és megérzi a vonalhullámok teret betöltő, mozgást kifejező erejét. Megkapó az, ahogyan házfedelek rengetegében, útak egymásbafúló kanyarulataiban a vonalnak dekorativ hatásait érzékeltetni tudja. Úgy érzem, ezen a területen, a vonalkompozicióban, nagyon sok meglepőt, esztétikai örömöt fog még szerezni mindazoknak, akik szeretettel és jó reménységgel figyelik Gy. Szabó Béla művészi fejlődését.

Ha valaki, úgy ő valóban azok közé a fiatal képzőművészek közé tartozik, akiknek meg kellene adni a lehetőséget arra, hogy a külföld nagy kultúrközpontjaiban körülnézhessenek. Mert mindazt megtanulta már, amit a mi elhatárolt kereteink között meg lehet tanulni és egy ilyen komoly tehetségnek meg kellene adni a lehetőséget arra, hogy minden kifejező eszközt elsajátíthasson értékes mondanivalóinak alátámasztására. És külön érték nála az, hogy *öntudatos lokálpatrióta,* aki tisztában van azzal, hogy egy nyugati út *csak* tanulási alkalmat jelenthet számára, de a végleges *kitelepüléssel* utolérné a gyökértelenség végzete.

*

Ismételnem kell, hogy értékelhettem volna már most Gy. Szabó Bélának életművét — s megállapításaim felett cseppet sem kellene szégyenkeznie. De tudatosan kerültem az értékelést azért, mert meg vagyok győződve arról, hogy Gy. Szabó Béla nemcsak egy helyét megállani tudó fiatal képzőművész, de magasabb viszonylatokba helyezve is meg vannak benne mindazok a feltételek, melyek az ő útját a tehetséges fiatalok közül a legelsők közé sodorhatják. Csak el ne lankadjon az eddigi szorgalom, s ne halványuljon el benne az örökszép és örök emberi dolgok iránti mélységes tisztelet!

KEMÉNY JÁNOS.

A MAGYAR ZENEKONZERVATORIUM HANGVERSENYE.

Kolozsvár magyar zenei életének eseményei közül mindenképpen feljegyzésre méltó az a zenekari hangverseny, amelyet a Magyar Zenekonzervatorium rendezett március 10-én a katholikus gimnázium dísztermében. A hallgatónak a legnagyobb zeneköltő, Beethoven, két hatalmas művét, a *VI. (Pastorale) szinfóniát* és az *Esz-dur zongoraversenyt* kínálta, s emellett *Weber Oberon-nyitány*-át és *Debussy* kis suit-jét, amely öt kis impressionista zenei képet foglal össze.

A hatalmas és vonzó feladat természetesen a két nagy beethoveni mű előadása volt. A VI. (Pastorale) szimfónia a férfi Beethoven egyik legszínesebb és legnépszerűbb zenekari műve. A nagy klasszikus formák teljességéhez emelkedő, de már a zenei romanticizmus hangjaival is gazdagon terhes Beethoven e művében a zeneileg kevéssé művelt, naiv hallgató számára is könnyen érthető mondanivalókat ad. „Kirándulás a szabad természetbe", ez lehetne a címe. Az egyes tételek programmja is könnyű és világos benne: „Derüs érzelmek ébredése a szabad természetbe való érkezéskor", „Jelenet a patak partján", végül a három részből álló harmadik tétel: A parasztok mulatsága, majd a kitörő vihar, és a vihar utáni öröm és hála érzések csillogó zenei képe. A zenei mondanivalók a klasszikus forma keretében feszülnek, szikrázóak és telitettek.

Az Esz-dur zongoraverseny nagy zenekari igényeivel és hatalmas lendületével a szinfoniákra emlékeztet. Zenekari pódiumokon egyik leggyakrabban játszott műve Beethoven-nek. A zongora szinte csupán együtthaladó társa, kiegészítője a zenekarnak.

A két hatalmas művet a magyar konzervatorium zenekara *Zsizsmann Rezső* karnagy vezényletével játszotta. A vezetésben, a mű nagy vonalának teljes kifejtésében sehol nem érzett bizonytalanság. Talán csak a finomabb árnyalatoknak, a mű gyöngédebb részeinek kifejtése kivánt volna még nagyobb elmélyülést és biztonságot. A zongora-verseny előadásával szemben még ezt a bizonytalan hiányérzést se lehet felhozni. Előadása végig megőrizte teljes lendületét, úgy a zenekar játékára, mint a kitünő művésznő *B. Zsembery Elvira* zongorajátékára értve ezt.

Weber Oberon-nyitányát és Debussy kis suit-jét *Lázár Jenő* dirigálta, aki nem régen tünt föl kitünő karmesteri képességeivel, a magyar zenekonzervatorium egyik zenekari hangversenyén Liszt „Preludes"-jének vezetésével. E két mű vezényleténél is meglátszott az a képessége, hogy teljesen hatalma alatt tudja tartani a zenekart, kidolgozása éles és biztos.

A magyar zenekonzervatorium március 10-iki hangversenyével külső sikerben is egyik legszebb estjét könyvelheti el. A meglehetősen sovány és megnyilatkozásaiban szeszélyes erdélyi magyar zenei életben irányt mutat és fokozottabb tevékenységre biztat. A termet zsufolásig megtöltő közönség megérezte, hogy értékes és felfokozott erőkifejtést kap ezuttal. Vonzott maga a műsor is. Természetesen egy gazdag és állandó lendülettel teremtő zenei életnek itt nagy akadályai vannak, de az ilyen sikerek kell, hogy biztatói legyenek a további lépéseknek. Meg kell szervezni magát a hallgatóságot is, biztositani a közönség szeszélyével és részvétlenségével szemben a magasabbrendű produkciót. Egy ilyen hangverseny sikere, mint amilyen a március 10-i volt, kitünő hangulatot teremt az ilyen szervezési munkára. Ha a magyar zenekonzervatorium ilyen szép erőkifejtésekre képes, érdemes egy állandó műértő közönséget nevelnie és magához láncolnia.

R. Nagy András.

tudja magát olyan kiválóan fegyelmezni. De el kell jutnia a tudásnak olyan fokára, amikor az önfegyelem feleslegessé válik, amikor az nem tudatos dolog már, hanem vérévé vált ösztönszerűség. S akkor majd megengedheti magának azt is, hogy az egységességnek veszélyeztetése nélkül, élményeit szabadon, önmagának tudatos korlátozása nélkül fejezhesse ki. Minden jel azt sejteti, hogy Gy. Szabó Béla el fog jutni erre a magaslatra, hol művészete maradéktalanul kiteljesedhetik.

Nem akarok alkotásaival behatóan foglalkozni, képmellékleteink fogalmat adnak azoknak művészi értékéről, de rá szeretnék mutatni valamire, ami engem a Gy. Szabó Béla művészetében különösképpen meglepett: egészen kivételes érzéke van a *vonalkompozició* iránt. Csodálatos az a kézség, ahogyan kiválogatja és papírra veti az egymásba folyó, összeölelkező, szertefutó vonalak ritmusát és megérzi a vonalhullámok teret betöltő, mozgást kifejező erejét. Megkapó az, ahogyan házfedelek rengetegében, útak egymásbafúló kanyarulataiban a vonalnak dekorativ hatásait érzékeltetni tudja. Úgy érzem, ezen a területen, a vonalkompozicióban, nagyon sok meglepőt, esztétikai örömöt fog még szerezni mindazoknak, akik szeretettel és jó reménységgel figyelik Gy. Szabó Béla művészi fejlődését.

Ha valaki, úgy ő valóban azok közé a fiatal képzőművészek közé tartozik, akiknek meg kellene adni a lehetőséget arra, hogy a külföld nagy kultúrközpontjaiban körülnézhessenek. Mert mindazt megtanulta már, amit a mi elhatárolt kereteink között meg lehet tanulni és egy ilyen komoly tehetségnek meg kellene adni a lehetőséget arra, hogy minden kifejező eszközt elsajátíthasson értékes mondanivalóinak alátámasztására. És külön érték nála az, hogy *öntudatos lokálpatrióta,* aki tisztában van azzal, hogy egy nyugati út *csak* tanulási alkalmat jelenthet számára, de a végleges *kitelepüléssel* utolérné a gyökértelenség végzete.

*

Ismételnem kell, hogy értékelhettem volna már most Gy. Szabó Bélának életművét — s megállapításaim felett cseppet sem kellene szégyenkeznie. De tudatosan kerültem az értékelést azért, mert meg vagyok győződve arról, hogy Gy. Szabó Béla nemcsak egy helyét megállani tudó fiatal képzőművész, de magasabb viszonylatokba helyezve is meg vannak benne mindazok a feltételek, melyek az ő útját a tehetséges fiatalok közül a legelsők közé sodorhatják. Csak el ne lankadjon az eddigi szorgalom, s ne halványuljon el benne az örökszép és örök emberi dolgok iránti mélységes tisztelet!

KEMÉNY JÁNOS.

A MAGYAR ZENEKONZERVATORIUM HANGVERSENYE.

Kolozsvár magyar zenei életének eseményei közül mindenképpen feljegyzésre méltó az a zenekari hangverseny, amelyet a Magyar Zenekonzervatorium rendezett március 10-én a katholikus gimnázium dísztermében. A hallgatónak a legnagyobb zeneköltő, Beethoven, két hatalmas művét, a *VI. (Pastorale) szinfóniát* és az *Esz-dur zongoraversenyt* kínálta, s emellett *Weber Oberon-nyitány*-át és *Debussy* kis suit-jét, amely öt kis impressionista zenei képet foglal össze.

A hatalmas és vonzó feladat természetesen a két nagy beethoveni mű előadása volt. A VI. (Pastorale) szimfónia a férfi Beethoven egyik legszínesebb és legnépszerűbb zenekari műve. A nagy klasszikus formák teljességéhez emelkedő, de már a zenei romanticizmus hangjaival is gazdagon terhes Beethoven e művében a zeneileg kevéssé művelt, naiv hallgató számára is könnyen érthető mondanivalókat ad. „Kirándulás a szabad természetbe", ez lehetne a címe. Az egyes tételek programmja is könnyű és világos benne: „Derüs érzelmek ébredése a szabad természetbe való érkezéskor", „Jelenet a patak partján", végül a három részből álló harmadik tétel: A parasztok mulatsága, majd a kitörő vihar, és a vihar utáni öröm és hála érzések csillogó zenei képe. A zenei mondanivalók a klasszikus forma keretében feszülnek, szikrázóak és telitettek.

Az Esz-dur zongoraverseny nagy zenekari igényeivel és hatalmas lendületével a szinfoniákra emlékeztet. Zenekari pódiumokon egyik leggyakrabban játszott műve Beethoven-nek. A zongora szinte csupán együtthaladó társa, kiegészítője a zenekarnak.

A két hatalmas művet a magyar konzervatorium zenekara *Zsizsmann Rezső* karnagy vezényletével játszotta. A vezetésben, a mű nagy vonalának teljes kifejtésében sehol nem érzett bizonytalanság. Talán csak a finomabb árnyalatoknak, a mű gyöngédebb részeinek kifejtése kivánt volna még nagyobb elmélyülést és biztonságot. A zongora-verseny előadásával szemben még ezt a bizonytalan hiányérzést se lehet felhozni. Előadása végig megőrizte teljes lendületét, úgy a zenekar játékára, mint a kitünő művésznő *B. Zsembery Elvira* zongorajátékára értve ezt.

Weber Oberon-nyitányát és Debussy kis suit-jét *Lázár Jenő* dirigálta, aki nem régen tünt föl kitünő karmesteri képességeivel, a magyar zenekonzervatorium egyik zenekari hangversenyén Liszt „Preludes"-jének vezetésével. E két mű vezényleténél is meglátszott az a képessége, hogy teljesen hatalma alatt tudja tartani a zenekart, kidolgozása éles és biztos.

A magyar zenekonzervatorium március 10-iki hangversenyével külső sikerben is egyik legszebb estjét könyvelheti el. A meglehetősen sovány és megnyilatkozásaiban szeszélyes erdélyi magyar zenei életben irányt mutat és fokozottabb tevékenységre biztat. A termet zsufolásig megtöltő közönség megérezte, hogy értékes és felfokozott erőkifejtést kap ezuttal. Vonzott maga a műsor is. Természetesen egy gazdag és állandó lendülettel teremtő zenei életnek itt nagy akadályai vannak, de az ilyen sikerek kell, hogy biztatói legyenek a további lépéseknek. Meg kell szervezni magát a hallgatóságot is, biztositani a közönség szeszélyével és részvétlenségével szemben a magasabbrendű produkciót. Egy ilyen hangverseny sikere, mint amilyen a március 10-i volt, kitünő hangulatot teremt az ilyen szervezési munkára. Ha a magyar zenekonzervatorium ilyen szép erőkifejtésekre képes, érdemes egy állandó műértő közönséget nevelnie és magához láncolnia.

R. Nagy András.

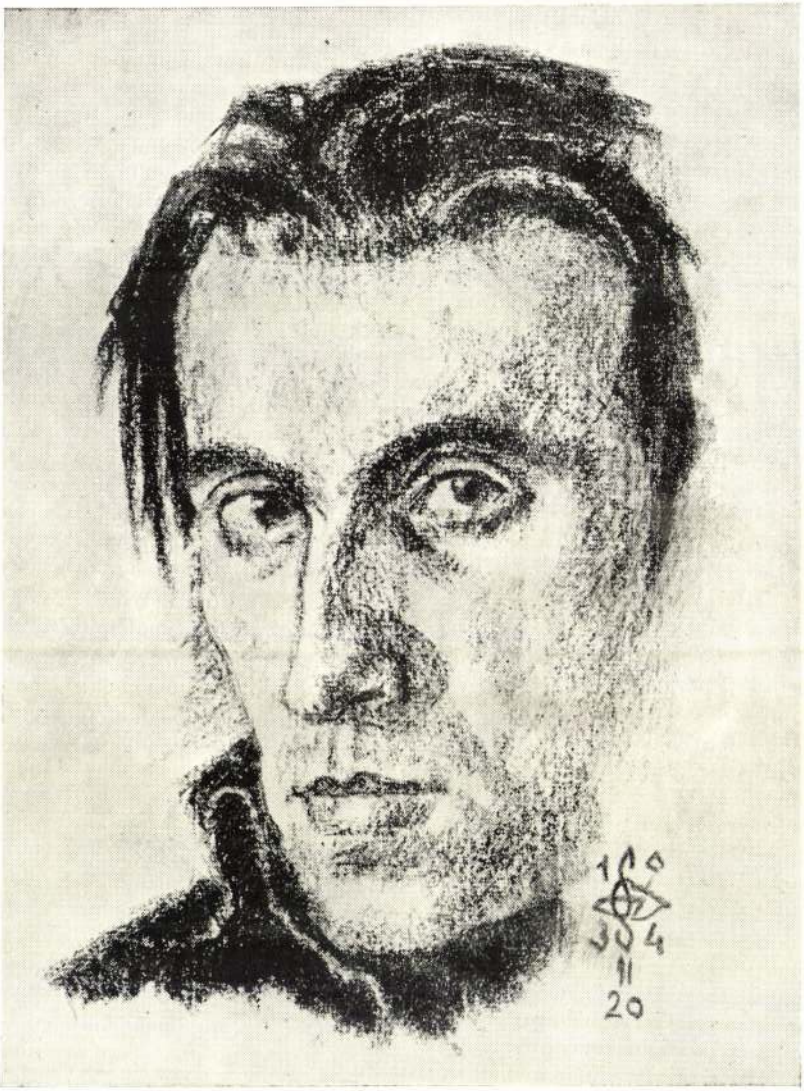

ÖNARCKÉP GY. SZABÓ BÉLA szénrajza.

HALÁSZOK

GY. SZABÓ BÉLA pasztellje.

PIHENŐ

GY. SZABÓ BÉLA fametszete

KISEBBSÉGI KÖNYVTÁRBÓL

MUSA DAGH NEGYVEN NAPJA

— Franz Werfel regénye. Fordította: Tamás István. Két kötet. Nova kiadás. —

Majdnem ezeroldalas könyv és *majdnem* történeti regény: a világháború borzalmainak egy sötét és „szabálytalan" fejezetéről szól: *egészben* pedig kisebbségi regény, elmondja, hogy az ifjú-török rendszer, az *ittihad* mikép oldja meg véglegesen az örmény kérdést. És még valami: irányzatot, helyesebben célzatot szolgál hasonlaton és jelképen át. Az örmény kérdés a legtöbb vonatkozásban, a nyelvi ellentét határáig, a zsidó kérdés valóságos ikertestvére, mihelyt nála is az érem hátsó lapját — a reverst — nézik, mint most Németországban történik. A nyugati hatalmak pedig régóta részvétet éreznek az örmények iránt és gyakran beavatkoztak... De nincs-e a lényegnek — annak, ami regény köteles lenni — súlyos ártalmára ez a hármas beszövődmény? Úgy látszik azonban, mintha ép ez a három ág biztosítaná a gazdag és sűrű terebély egyensulyát s össze fogná a szereplők, történések és kijelentések kápráztató tömkelegét, mely biztos rendbe bír sorakozni. Egyik se mered ki tulságosan a másik vagy az egész rovására és a mi történet, a még élő nemzedék jórészének értesülése csak; a kisebbségi jelleg csupán átszövi a tulajdonképeni regényt s alig több ponton érintkezik a nyers politikával, akárcsak a magányos élet; a célzat pedig tulajdonkép — formailag — kivül nyulik el, mint az árnyék, mintegy az íróban elásva, mint a béke idején a harci bárd, de természetesen tudatunkban is tükröződve. Werfel nagyszerű író és számító művész; ezuttal külön is vigyázott, hogy regénye — regény: az élet igazi s tiszta képe s valósággal hitelesített okmánya legyen, melyhez a természetnek és történelemnek csak édes-kevés, annyi köze legyen, hogy át meg át világítsa és meg-megrázza villamos áram különböző képességeivel. Nem ömlik itt vezércikk dagálya; nincs hitszónoklás. A mi külső dolog, az a személyekhez tapadva suhan át a mesén. Tartozkodik az epikai föllengéstől és ritkán érzékenyül költővé. Nem kisérletezik a lelki alkatától idegen le-egyszerűsítéssel; csinálja, mihez ért: jelentéktelenit és lefokoz. „Minden magasztosság asszocialis" — hirdeti. Tudatosan marad a tárgyon és önmagán kivül — a mi persze más, mint magánkivül vagy önkivületben lenni. A tömegmozgatás hömpölygése utján és a kicsinyítés eszközeivel is oda jut közel, ahol Tolsztoj a Háború és békével áll: a szörnyű feszültség s a végzet egyre fokozodó nyomása is az oroszra emlékeztet. Át kell mindent élnünk s ez „idegeinkre megy" — azt hiszem — minden idegre és a mindenkinek idegeire. És annyi évnegyeddel vénülünk, a hány napig tartozkodunk a szavak el nem apadó és szinte tökéletes zuhatagában. A míg mi

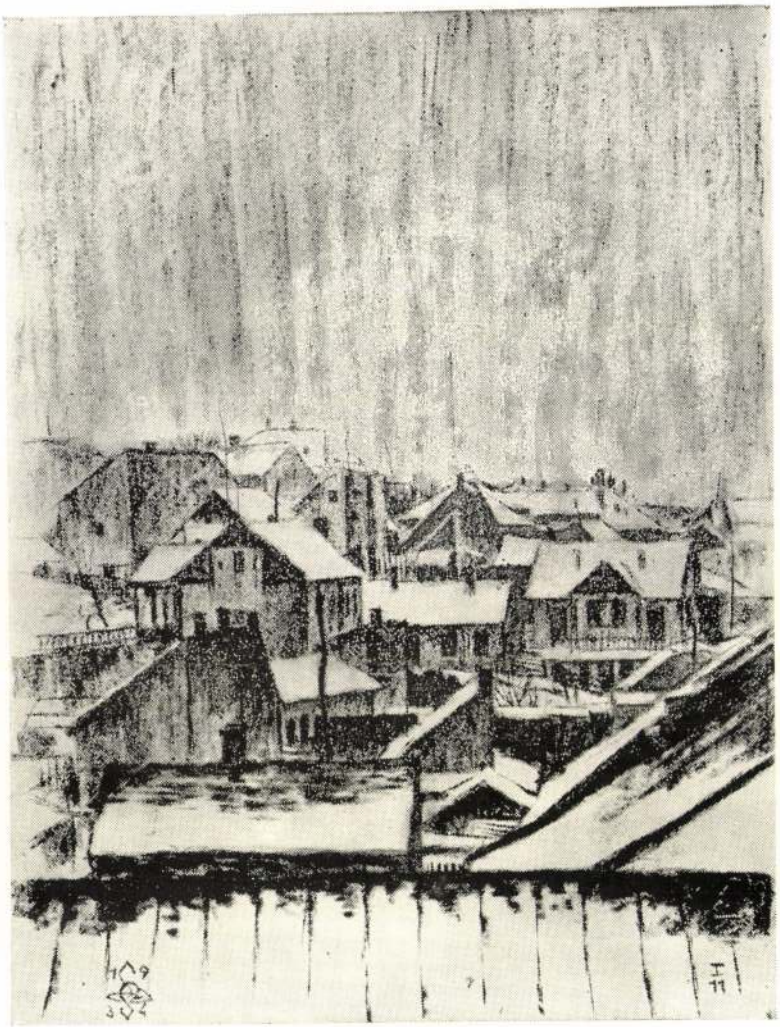

HÁZTETŐK

GY. SZABÓ BÉLA szénrajza.

Lassan az álom elér s ha a csillagfény halaványul
rablott ételeket fal s felüdül a sereg.
Egy kicsi fosztogatás, portyázás: ennyi a hónap,
jóltáplált a csapat, nem kell a kis havi zsold..
Addig a kornyadozót a vidámság messze kerüli
s ábor sem veri el iszonyu szájaizét:
torzult ajkakkal kóstolja örökkön izetlen,
gyermekes ételeit, nyögdécsel, panaszol;
rosszlevegőjü, napot nem látott, árva szobában
vágyja a tiszta eget s lelke szabadba csapong.
Hánytorog ágyában, kinlódva dobálja a testét
— ha testnek nevezem ezt a haláltetemet —
Megborzad s takarót kér. Izzad s ujra lerugja;
enyhetadó álmot vár, de sosem lepi meg.
Kérdjem hát, közülünk melyiknek sanyarúbb ma a sorsa?
Vígaszom az, hogy a sors összehoz újra veled.
Akkor gyógyultan friss mustot adok neked inni
s hosszú fehér kőjel hirdeti azt a napot!

Fordította: *JÉKELY ZOLTÁN*

SZÁNKÁZÓK — GY. SZABÓ BÉLA fametszete.

fel hát az útra, társaim, siessünk!
Búcsúzom tőletek, ti lanyhán buggyanó
források is; nem terjeng kénszagú köd
fölöttetek. Be jó is volt szemünkre
a timsós víz, mely csöndesen patakzik
s még orrunkat se bántja tiszta gőze;
fel hát az útra, társaim, siessünk!
Isten veled, te régi-régi könyvtár,
hol annyi híres írót ismertem meg,
itt székel Főbusz is, mert régi helyét
elhagyta rég s a Múzsák sem sietnek
Kasztáliába, hűs erdőbe vissza,
fel hát az útra, társaim, siessünk!
Búcsúzom tőletek, királyi szobrok,
a tűz sem foghatott ki rajtatok s a
nehéz romok sem roppantottak össze,
mikor vad lángok perzselték a várat
s a füstfelhőtől elborult az égbolt;
fel hát az útra, társaim, siessünk!
S te is, lovas király, rőt vértezetben,
ki roppant bárdot markolsz harcrakészen,
kinek márványövezte síri szobrát
kiverte egykor gyöngyöző verejték,
Szent László, oltalmazz s te légy vezérünk;
fel hát az útra, társaim, siessünk!

Fordította: *BERCZELI A. KÁROLY.*

A KATONÁSKODÓ BALÁZSHOZ

Mig színes lobogók, sátrak közt táborozol most
és remegő füledet tépdesi trombitaszó,
én azalatt itthon betegen sinylődöm a láztól
s a tunya Léthétől félek: elönti utam...
Hosszuranyult nagy háborunak mi a célja s a haszna,
hogyha a sors azalatt itt feni ránk a fogát?
Mért is nem mentem nyilasan veled el a törökre,
most nem telne örök félés közt a napom;
Itt a csapás engem, ha vak is, könnyebben elérhet,
szálló nyílak elől szökdöshetsz odakint.
Itt a szegény beteget bizonyossan előrli a kórság,
ott túlélhet a hős bármi veszett viadalt.
Lázzal vitt irtó harcomban semmi reményem,
míg titeket sokszor boldogit a nyugalom:
hetykén, gondtalanúl mulatoztok az éj közepéig,
rajtaütést, rohamot jól elhárit a sánc;
nagy kupa lesz a sisak, paizs hátán perdül a kocka,
jó tűznél borosan lantosotok danolász.

amit a kezében tartott, nem valódi fényképezőgép. Csókainak hívták.

— Nem ismertem — közölte a lány egy kis gondolkozás után, tormaszálakat illesztve a pukkadozó kis virstlire, de egy Kacsóit ismertem, kéményseprő volt Veszprémben . . .

Én is gondolkoztam egy kicsit.

— Nem ismertem. Ha Kacsóinak hívták és kéményseprő volt Veszprémben, akor nem ismertem. De mondja csak, nem félt tőle? Kisgyermekek félnek a kéményseprőtől. Ami engem illet, gyermekkoromban sohasem láttam kéményseprőt. A kéményt télviz idején apám takarította ki . . . Alapjában véve azonban molnár volt . . .

A szőke letette a virstlivéget és nagyon meleg arcot vágott.

— Igazán? . . . Az én apám szűcs volt — mondta. — Elgázolta a vonat.

Egy ligeti padon töltöttük az éj hátralévő részét. Halkan loccsantak szánkból a szavak, az es betűk falevél módjára zizegtek. Nem messze tőlünk gépkocsik surrantak tova, de nekem úgy rémlett, hogy valami ismerős hangokat hallok.

— Hallgassa csak. Mintha tücsök cirpelne, szólottam egyik szünetben.

— Tücsök itt fiatal — világosított fel a lány. — Erre nincsenek tücskök . . . Legfeljebb svábbogarak.

A karjaimba vettem. A szorításomtól egy kicsit megreccsent, ijedten csináltam leltárt a csigolyáiból, hogy nem ugrott-e ki valamelyik a helyéből. De minden a helyén volt, csigolyák, oldalbordák, medence, megcsókoltam, ő visszacsókolt, aztán hallgattuk a távoli villamosok cirpelését és az autók huhogását. A lámpák lassankint elaludtak körülöttünk, csak a fiatalságunk világított a sötétben.

Finta Zoltán: Virágének.

Valami történt itt az ugaron,
valami szép,
valami jó.
Utnak indult egy füttyös fuvalom
s vele ment a
tavalyi hó.
S ahogy a fű nő és a puha gyom,
hallani ám,
hallani, ó.
Fut a sok felleg s fut az unalom,
hallali-hé,
hallali-hó.

Kurjant a szél és könnyen lép a láb,
s ez valami,
valami jó.
Ugy illannak már az éjszakák,
aka csak a
tavalyi hó.
Reggelre trillás csízek szép szavát
hallani ám,
hallani, ó.
Kotródj most bánat, morcos vén barát!
Hallali-hé,
Hallali-hó!

Mezőn bolyongni, szélben lobogni,
valami szép,
valami jó.
Sál és nagykabát s más téli holmi
ott van, hol a
tavalyi hó.
A szív s a rigó most kezd dalolni,
hallani ám,
hallani, ó —
s olyan szép ez, hogy fel kell zokogni . . .
Hallali-hé,
hallali-hó.

Dudolgatok most, kitavaszodva
s ez valami,
valami jó.
Bokrétát szedek ott kalapomra,
ahol állt a
tavalyi hó.

És a madárkák balgatag torka
azt fujja most,
hallani, ó:
virrad a világ szebb hajnalokra,
hallali-hé,
hallali-hó!

Mint az ibolya bomlott ki bennem
valami szép,
tavaszi szó
s csak attól félek, hogy míg kiejtem,
úgy jár mint a
tavalyi hó.
Muzsikaszó sem áradhat szebben,
hallani ám,
hallani, ó —
zümmög és zsong itt, benn a szivemben:
hallali-hé,
hallali-hó.

Szélfuvalomnál is kevesebb ez
s csendesebb, mint
valami tó.
Dudolgatom, mert mind kedvesebb lesz
s égbe száll, mint
tavalyi hó.
Hasonlít hozzám s az életemhez,
hallani ám,
hallani, ó —
a mosolyhoz is csak könnyeket tesz . . .
hallali-hé,
hallali-hó.

Szivemben benn, mint zeneteremben
muzsika szól,
andalító.
Nagy ez a világ s úgy elvesz ebben,
mint a tiszta
tavalyi hó.
Egy-egy foszlánya feléd elrebben,
hallani ám,
hallani, ó.
Kötázd le úgy, hogy szivedbe csengjen!...
Hallali-hé,
hallali-hó . . .

Pásztortűz 1935 júl. 15.

Gy. Szabó Béla fametszetei.

A művészetkedvelő közönség szélesebb rétegei pár évvel ezelőtt a Károli Gáspár Társaságtól rendezett kiállításon kezdtek felfigyelni Gy. Szabó Béla képeire. Tavaly megint egy közös tárlaton, Szervátius Jenő szobrai és Ziegler Emil iparművészti tárgyai társaságában jelentek meg a nyilvánosság előtt Gy. Szabó Béla rajztollának, vésőjének, fekete és színes krétájának alkotásai. Közben folyóiratok lapjain és könyvdíszítések formájában is megismerhettük sok szép metszetét. Néhány hete aztán végre függetlenül, önállóan, egymagában lépett ki a porondra, sajátos és jellegzetes fametszeteinek egy kötetnyi gyűjteményével, amelyet „Liber Miserorum“ névre keresztelt.

Ezt a latin kifejezést „nyomorultak könyvé“-nek, vagy „szegények könyvé“-nek fordíthatnók talán. De ez a könyv, a benne felsorakozó gyönyörű képek egymásutánjának szöveg nélküli, hangtalan és mégis kiáltóan kifejező mondanivalóival, többet akar, mint a szegény és nyomorult emberek világát megmutatni. Szánalmat, szeretetet, könyörületességet és felelősséget követel velük szemben. Nem bemutatás tehát, hanem lelkiismeretébresztés; nem proletár propaganda, hanem krisztusi testvériséghirdetés. Az embernek ezekről a fametszetekről assisi Ferenc, a szegények szentje jut eszébe, úgy, ahogyan a Fioretti, a virágocskák könyve, ábrázolja őt édes közvetlenséggel. Gy. Szabó Béla lapjain ugyan nyoma sincs a Fioretti naiv bájának, de annál teljesebbek metszőjüknek a témához, a magasztos szegénységhez, kapcsolódó lelki közösségével.

Ám mindez csak részleges érdem volna, ha a metszetek a témától és felfogástól elvonatkoztatva, a maguk kép mivoltában, nem lennének művészileg kifogástalanok és tökéletesek. De éppen azzal adnak rendkivüli kifejezőerőt a művész mondanivalóinak, hogy formailag és technikailag is teljesen érettek, kiforrottak, befejezettek.

Gy. Szabó Béla tartozott már a műértők közönségének azzal, hogy egy ilyen művészi önbeszámolót tartson és ebben érvényre juttassa a látását, a tudását, az igényeit. Most a közönségen a sor, hogy a művész beszámolójára a maga elismerésével ráfeleljen és mecénásává legyen annak, hogy egy fiatal művész, aki úgy lát és annyit tud, amennyi keveseknek adatott meg, még tovább fejleszthesse magát és valóra válthassa célul vállalt magasabbra néző esztétikai igényeit.

Ez nem azt jelenti, mintha a „Liber Miserorum“ fametszetei valami kisebbigényű színvonalat képviselnének, melyen alkotójuknak túl kell fejlődnie. Ezek a fametszetek minden tekintetben megütik a birálat mértékét. Érettek, teljesek, kiegyensúlyozottak, biztosak. Akkor sem fognak tulhaladottakká válni, ha Gy. Szabó Béla valamikor más modorban, más eszközökkel fog dolgozni esetleg. Egyénileg, különböző nézők, különböző izlése szerint lehet úgy osztályozni őket, hogy némelyiküket jobban szereti az ember, a többieket kevésbbé. Én például a 6., 7., 42. és 45. számú metszeteket nem tudom azzal a zavartalan elmélyedéssel nézni, mint az összes többieket. Ezzel szemben megtörténhetik, hogy azok a képek, melyek nekem kedvenceim (a 9., 10., 11., 12., 17., 21., 25., 27., 28., 39., 43., 44., 46., 47., 49., de mindenekfelett a 19., 20., 26. és 48. számuak) másoknak nem fognak éppen úgy tetszeni, mint nekem. A maga egészében véve azonban a „Liber Miserorum“ a benne összegyüjtött egyes metszetek művészi értékénél fogva is, a kötet pompás kiállításánál fogva is a legszebb könyvek közé tartozik, amelyek Erdélyben az utóbbi időkben megjelentek, sőt kimondhatjuk, hogy nemcsak erdélyi és magyar viszonylatban, hanem a nyomdailag sokkal fejlettebb nyugati országok könyvpiacain is érdemmel állhatná meg a helyét.

Nagy művészi önbizalomra vall, ha egy művész a reprezentáns bemutatkozásra fametszetekkel áll ki. A fametszés régi mesterei nehéz követelményeket jelentő hagyatékot hagytak utódaikra. Dürer Albert, Cranach Lukács, Holbein, Baldung, vagy újabban az angol Bewick s a színes fametszés utánozhatatlan keleti mestere, a japán Hokusai után a modern grafikában csak két végletes alkal-

mazása lehet a fábametszésnek. Az egyik az az eset, amikor a vésőnek olyan kevés és igénytelen a kifejeznivalója, hogy a sokszorosításnak ez a voltaképpen legegyszerűbb, szinte iparszerű, módja is megfelel a célnak. A másik ennek az ellentéte: amikor a művész kifejeznivalója olyan lélekmélységekből jövően tömör és komoly s annyira vemhes a sors nagy kérdéseinek terhétől, hogy a könnyed színekkel való kiábrázolás, a szivárvány fényében való pazar ecsetfürösztés túlságosan kihivó, sőt erőltetett lenne. Gy. Szabó Béla fametszetei az utóbbi csoportba tartoznak s metszőjük teljes avatottsággal hordozza azt a felelősséget, amit a xilográfia művelése ennek a művészi meghatározottságnak a feltétele mellett jelent.

Elég eredetiség van benne ahhoz, hogy ennek az ősi s remekkorát a XV—XVI. században megélt művészetnek formanyelvén vonzólag és lenyügözőleg tudjon szólni a XX. század sietö emberéhez is. Dürerék úgy szabták meg a művészi fametszés hagyományait, hogy a művésznek rá kellett vinnie a simított felületű fadúcra a rajzot, majd annak vonalai mellől le kellett faragnia a felesleges fát, mindaddig, amíg végül a kiemelkedő farészek lenyomata híven visszaadta az eredeti rajzolat mását. A modern ember számára ez az eljárás igen aprólékos. A modern fametszet tehát nem szemfárasztó munka árán kimetszett vonalkákkal ábrázol, hanem fehér és fekete felületek, fekete felületbe mélyített fehér fénysávok és világosságvonalak, fekete foltok és fehér konturok segítségével. Szabó Béla bámulatos biztonsággal, erővel és gyöngédséggel tudja alkalmazni ezt a módszert. Lapjain úgy hatnak a fekete síkok, hogy minden mesterkedés nélkül érzékeltetik a távlatot s ugyanakkor a fehéren hagyott részekből, az ellentét erőteljessége folytán, ki tudják váltani a néző szeme számára azt a benyomást, amit különben minden ember csak elvont fénytani törvény gyanánt ismer, hogy a fehér az összes színek foglalata. Innen van, hogy — bár ez ellentmondóan hangzik — a Gy. Szabó Béla rideg fekete-fehér fametszetein érezni lehet a nyugvó nap vörösségét, a külvárosi utcalámpa sáppadt sárgaságát, a sikátorok szürkeségét, a munkáskéz kékeslila kidolgozottságát, vagy a serkenő tavasz enyhe levelizöldjét.

A kötetben hat arányos, majdnem azt lehetne mondani, hogy költőien arányos képfejezet van. A bevezetés és befejezés közé négy keresztrímű verssor gyanánt illeszkedik be az emberi öröm, munka, pihenés és szomorúság fehérbefeketébe ötvözött éneke, mely líra is, dráma is, eposz is, ballada is valahogyan.

Tiszta és igaz élvezet ezt a könyvet nézegetni. Benne sajátosan és jellegzetesen tesz önvallomást egy ezen a téren kiforrott művész. Nekem úgy jön, mintha a „Liber Miserorum“ egy előre letett biztosíték, sőt bizonyíték lenne arra nézve, hogy Gy. Szabó Bélától az alkotó ábrázolás művészetének más terein is hasonlóan remek teljesítményeket várhatunk.

MAKSAY ALBERT.

Toldalaghy Pál: Nem lehet más ez a nap...

Szép, májusi nap ez: Vasárnap, jó vasárnap.
Már érezni erejét a frissensült, mazsolás kalácsnak.

Forrón süt a nap, a fák kövér árnyéka olvadoz
s az égen fenn, a felhők széle friss-habos.

Orgona nyílik. A kerítéseken kihajlik egy-egy jószagu, dús lila ág...
Ó, honnan jön, kérdem, ez a májusi, halkszavu szomorúság?

Ez a szomorúság, mely fájni se fáj, csak hűsen a szemre
és szívre települ és csillog fehéren, mint hajnali lepke —

Ó, fülleteg árnyak, dús illatok, májusi bánat!
Most érezni erejét a kikelő, tavaszi vágynak.

Most kékszínü ég alatt lobbannak lángok a testből
és lelkünk, mély kútjából, zsolozsma-hangon eseng föl.

Most ajkak ragadnak és láz gyötör ifjút és aggot
és hallani véled hűs ligetekben és a szobádban, hogy zugnak a messzi harangok.

És fűbe, párnába rejted az arcod és elfog a bánat...
Ó, nem lehet más ez a nap, csak májusi, orgona-nyíló vasárnap!

Bihor tündérlánya.

Könnyű kérkedni olyan helyek látványosságaival, ahol Isten különös kegyelméből égig nőttek a hegyek, de amelyek közönséges halandók részére másra se valók, minthogy az embernek megmeredjen a nyaka míg felhőkbe vesző havas csúcsait kémleli, hogy miképpen is lehetne oda feljutni. Akadnak olyan megátalkodott hegyfalók, akik minden lehetetlen helyre felmásznak, azonban ha ezek felmenet nem pottyannak le, akkor lejövet teszik azt, vagy ha akkor sem, úgy még megátalkodottabbak lesznek, aminek rendesen aztán az a vége, hogy egyszer mégis csak megeszi őket a hegy, mint ahogy az állatszelidítőt az oroszlán.

Eme intő példákat sokan aztán annyira a szívükre veszik, hogy egyszerűen utálják a hegyeket, melyek szerintük egyenesen csak arra valók, hogy az ember vagy a lábát, vagy a nyakát törje ki rajtuk. Ennek következtében nem kockáztatják meg, semmi kincsért, egy nagyobb fajta vakondtúrásnak megmászását sem. De elvégre ezt nem is lehet szemükre vetni, hiszen akad olyan túrista is, aki hiszi és vallja azt a túrista tíz parancsolatot, mely csak három pontból áll ugyan, de azt aztán szigorúan tartja is, hogy t. i.: 1. hegyet alulról, 2. templomot kívülről, 3. korcsmát belülről.

Azonban nem erről van szó. Hanem arról, hogy lehetnek akkora hegyszörnyetegek, melyeknek már puszta látása is megborzongatja a gyengébb idegzetű embert, de ritkábban akad olyan alacsonyabb hegyvidék, mely a legkülönbözőbb természeti szépségeknek olyan változatos múzeuma volna, mint: a Bihar-hegységnek a most szemügyre veendő központi része.

Pedig ez aránylag csak kicsi terület: kiterjedése alig lehet több, mint 300—350 négyzet km. Kezdődik északon az előbbi közleményben ismertetett nagy kinai falnál s tart dél felé a Nagyaranyos völgyéig. Úgy nagyjában meghatározva, magában foglalja a Melegszamos, Feketekőrös és a Nagyaranyosnak egymással érintkező legfelső forrásvidékét.

Főképpen mészkőből áll, mely a nevezett terület közepe táján egy nagy kiterjedésű, 1100—1300 m. magasságban hullámzó dombos fensíkot alkot. Hasonló a Királyerdő fensíkjához, de annál jóval magasabb, már a fenyő régióba nyulik. A szélek felé ebbe a fensíkba meredek, sziklás völgyek vágódnak be s jórészt ezeknek nehezen hozzáférhető szurdokaiba vannak eldugva a Biharnak félelmetes, szinte borzalmas szépségei.

De ennek a területnek éppen az a tájképjellegi különlegessége, hogy míg a fensík nyílt helyei utolérhetetlenül bájosak, addig szinte közvetlen mellettük olyan szikladalabirintusok torlódnak egymásra, sötéten ásító szakadékokkal, hogy igazán érthető, ha ezeket a jámbor pásztornép képzelete ördögökkel és más különböző emberrontó szörnyetegekkel népesíti be s gyanus szemmel néz minden földi halandót, akit kódorogni lát ezeken az Istentől elhagyott helyeken.

Hagyjuk azonban egyelőre ezeket a szörnyűségeket összes ördögeikkel együtt s nézzünk szét először területünknek ama kedves helyein, amelyek olyan szépek, hogy szinte az se lenne meglepő, ha rajtuk tündéreket látnánk játszadozni.

Egyik ilyen hely a Pádisrét. Nem tudom, van-e egész Erdélyben még egy ilyen hely, mely hozzá hasonló mély benyomást tenne az emberre. Kisebb halmokkal változatossá tett szelid hullámos felszíne, bársonyos pázsittal takart rétjei, kies fenyőligetei olyan szívhez simuló varázszsal hatnak, hogy az ember szinte szeretné magához ölelni. Valami olyan csodálatos, harmatos, üde báj ömlik el rajta, hogy az ember igazán szerelmes lesz bele. Sehol rajta egy merev forma, egy bántó vonás, egy elütő szín, az egész belátható nagy vidéken minden csupa összhang.

Növeli varázsát szinte teljes elhagyottsága. Ha az ember egyedül van és megáll egy olyan ponton, honnan megnyilik előtte az egész pompás panoráma, ahol önmagán kívül semmi mozgó életet nem lát, csak a teremtés csodálatos szépségű alkotása kacag felé: a fenséges környezetben az egyedüllétnek valami különös, magasztos, áhitatot keltő olyan érzése szállja meg, aminőket a paradicsomi lélek-gyönyörűségek között Ádám érezhetett. Természetesen csak addig, míg nem volt Éva, mert azután — mint ismeretes — baj lett azzal a bizonyos végzetes csutkával, melyet ivadékai azóta se tudtak még lenyelni.

A Pádis-réthez hasonló bájos, ligetekkel tarkított nagy hullámos térség van még több is. Ilyen pl. az is, mely a Melegszamosba ömlő Kalinyásza-patak eredeténél van. Ez a Kalinyásza mező arról nevezetes, hogy ez a Biharnak egyik bálterme. A másik, t. i. a Nagybihar hegyvonulatán, a Gainán van. Mint bálterem, igazán a legideálisabb: teljesen díjmentes; fűtés, világítás ingyen; tagadhatatlanul állandó, ú. n. ózondús levegő; nem lehet veszekedés amiatt, hogy az egyik be akarja csukni, a másik pedig kinyítni az ablakot; mennyezete be nem szakadhat, mert az a szolidan megépített magas ég; olyan tágas, hogy oldalát semmiképpen nem lehet kirugni. Ezekben a báltermekben tartják a környék lakói a messze földön híres leányvásárokat. Hogy mik azok, majd arra is sor kerül.

Természetes, hogy mélyebb fekvésű helyeken is vannak tekintélyesebb kiterjedésű rétek, melyek azért érdemelnek külön említést, mert növényviláguk csodálatosan gazdag és szép. Annyiféle és olyan feltűnően szép mezei virág alig látható másutt, mint ezeken a réteken, melyek közül az egyik, a Flóra-rét, már a nevét is innen kapta. Nyár elején szinte embermagasságú itt a virágerdő. Majdnem fejbeütik az embert a kis napraforgó nagyságú margaréták egy-egy harangvirág szinte kolompnak is beillik. A mezei virágcsokrot itt nem szedni kell, hanem egyszerűen csak kaszálni.

De térjünk csak vissza, fel a fensíkra. Jobban szemügyre véve ezeket a kies, ligetes térségeket, a kisebb-nagyobb tölcsérszerű mélyedéseknek, a dolináknak egész sokaságát láthatjuk rajtuk. (Hogy mik ezek és hogy keletkeztek, gondolom, hogy kedves olvasóim még emlékeznek rá a Királyerdőben tett sétánk alkalmából. Ha nem, — úgy ismétlésül feladom.) Úgy tűnnek fel ezek a bársonyos, mosolygó réteken, mint valami szépséggödröcskék az üde női arcon. Némelyekben, mint valami puha, meleg fészekben kedvesen huzódik meg egy-egy kis fenyőcsalád. Vannak dolinák, melyeknek vízlevezető torka annyira ledugul, hogy meggyűl bennük a víz. Így apró tavak jönnek létre, csinos kis ezüsttükröcskék, melyekben kecsesen nézegetik magukat a parton tetszelgő kis fenyőbakfisok.

végűl e sorok szerény írója űzi és kergeti ezt a csodaszarvast négy regényén és egy drámáján át. Móricz Zsigmondnál e problémakergetés nem célkitűzés, mint elődeinél. Az ő trilógiájában öntudatlanúl, de annál életesebben, annál mélyengyökeredzőbben kűzd, vajudik, izzik, burjánzik e probléma magva és annak minden mellékhajtása A Jósika—Kemény—Eötvös-triásznak nem volt sem találkozása ezzel a problémával, még kevésbbé összeütközése. Irói műremekeik ezért nem juthatnak minden történelmi felkészültségük ellenére sem a nemzeti époszok képsíkjába. Móricz Zsigmond trilógiája már témaválasztásánál is legalkalmasabb e probléma sürüsítésére, magvának kikristályosítására. Mert Erdély sokkal koncentráltabb és exponáltabb Kelet-Magyarországnál. Az az Erdély, amelyet István király sohasem tudott végérvényesen elvenni nagybátyjától, Gyula vajdától, amelyben a magyar királyfiak, kiskirályok pártot üthettek apjuk ellen, amelynek fejedelmei a szabadságharcok hosszú sorára indultak a magyar alkotmány, helyesebben a magyar szellemiség ügyéért, amely még a negyvennyolcas döntő órákban is óckódott az uniótól, jobbanmondva a nyugattól. Sok vért ivott a Tisza azért, hogy ázsiai határfolyó lehessen, a védbástyaelmélet hamis perspektiváját derékban szelhesse ketté mindannyiszor, ha a nyugat el akarta nyelni a magyar fajt. Báthoryban és Bethlenben elemi erővel küzdött e két világtáj lelkisége, kettősségüket annyira szenvedve látja az Erdéy-trilógia írója, hogy e kettőből e kettősségben szinte eggyé forrasztja őket, hogy egymást kiteljesíthessék. Innen fakad egymás iránt érzett végtelen szeretetük, de gyűlöletük, egymásrautaltságuk gúzsbakötő érzése is.

Móricz Zsigmond jellemző eszközei.

Móricz megjelenítő erejét magyarázgatni meddő dolog volna. Csak mond egy nevet, a név tulajdonosa máris ott áll a táj előterében, vagy az interior félhomályában. Halljuk a lélegzését, aztán megszólal. Nem mondhat mást, egy szóval sem, csak amit mond és ahogyan mondja. Minden szava önként következik énjének legbensejéből. Ilyen megmásíthatatlanúl pontosan, hűen és magától értetődően beszéltetni a mi irodalmunkban csak Herczeg Ferenc tud még. Ehhez zenei érzék kell, abszolut hallás; hamis hang nem csúszhat a kompozicióba, sem felesleges. Ebből a tulajdonságból önként következik mindkét írónknál a tökéletes belső jellemzés lehetősége. Csak cselekedettel és beszéltetésben jellemeznek. Móricz sohasem mond hőseiről semmit. Ők beszélnek, ők tesznek-vesznek, mozognak, állnak vagy ülnek élő szobrok plasztikájának megjelenítő erejével. Külsejük mindig a legszervesebb összefüggésben van lelkiségükkel, nem ok nélkűl daliások, vagy tövigszárazak, zömök tuskók vagy potrohosak. Külsejükkel látszólag ellentétes lelkiségük pedig a legbravurosabban, szinte észrevétlenül, de annál megdönthetetlenebbül okadatolt. Grafikusaink közül a zseniális Garay Ákos tud csak ilyen halálos biztonsággal magyar életet, magyar figurákat ábrázolni. Az így ábrázolt figurák nőnek aztán Móricz keze alatt michelangelói méretüekké. Szeretnék végiggyönyörködni az Erdély-trilógia minden egyes örökké-élő alakján, de ezt itt sajnos, nem tehetem. Ezért csak Bethlen és Báthory figuráin mutatom be Móricz testi és lelki ábrázolóképességeit.

Báthory Gábor a legendáshírü Gutkeled-nemzetség leszármazottja. Adott a család korlátlan hatalmú despotákat, művészi vénájú dekadenseket, beteg szörnyetegeket, dáridózó, vendéglátó, bűbájos gazdákat, korrekt urakat, kalandorokat, a zsenialitás határának késélén táncoló politikukat, balvégzetü, jószándékú akarnokokat egyaránt. Báthory Gáborban nemcsak mindezek egyesülnek, de még ennél sokkal több. Az álmodó, aki nem poéta, nem muzsikus, de

Rheuma, köszvény és ülőidegzsába
legjobban bevált gyógyszere a Togal-tabletta.
Togal
Kiválasztja a húgysavat. Még elhanyagolt esetekben is gyógyitó hatású! Használja teljes bizalommal! Minden gyógyszertárban és drogériában.
Lei 52.— és Lei 130.— Svájci készitmény!

ezrek életével és százezrek sorsával komponáló, vérrel és lánggal festő, agyvelőkkel és eleven izmokkal modelláló, népek és országok sorsával fantáziáló, őrjöngő látnok-művész, teremtés lázában égő, rombolásra kárhoztatott elátkozott lélek — és mindez egy ifjú dalia himporos szépségében. Csak egy kis többlet kellene képességeihez és ő lehetne a nagy fejedelem. Ez a kaján kis kevesblet rántja mindenhol a sárba, ez az, ami nem engedi a fellegekbeszárnyalását. Kicsit mindnyájunk tragikuma, nagyon az övé. És ez a hiányzó plusz, ez a tragikus kis minusz, a Bethlen egészséges, paraszti, székely esze, oldozza fel utódát az átok alól, akiből így válik aztán nagy fejedelem.

Bethlen Gábort megmenti egészséges vére, el nem használt fajtájának felfelé induló vonala, öntudatosságának higgadt, lassú és biztos munkára vivő ereje. Ilyen, amikor cselekedni kell, ország sorsában, történelmi elhivatottságában. De milyen az a másik Bethlen Gábor, akit Móricz kisérteties fényben rajzol meg a lélek éjszakáinak lidércternő csodaóráiban?

Ez a Bethlen Gábor megveti a reálitást, a saját nagy megbizhatóságát. Ez a Bethlen Gábor imádja egyfelől az útópista szombatos Péchy Simon kancelláriusát, másfelől a lázálmos, tragikus, pompázatos rombolót, Báthory Gábrist. Ez a Bethlen esik áldozatául a szent és hű hitvesnek, a szörnyű és pokolin feddhetetlen Károlyi Zsuzsánnának és ez a Bethlen tudna égbeszállni a démonian ragyogó, bűneiben csodálatos tisztaságú Báthory Annával. A Gábor huga Gáboron át végzetes szerelme, Gábort szereti benne női testében, talán jobban, talán kevésbbé, mint amennyire férfit férfinek szeretni lehet. Itt az irreális Bethlen Gábor, aki a józanság nyugalmas magasságai alatt minduntalan a lázálmok tátongó meredélyébe néz és rajong a bátorért, aki tud meredélyekbe ugrani, tud fellegeken lovagolni, tud ingoványok felett légvárakat épiteni.

Bethlen Gábor magán érzi az elrendeltetés nyűget,

Gy. Szabó Béla: „Bánat."

tudja, hogy teremtő eszköz egy magasabb teremtő vasmarkában. Tud örülni is ennek reggelenként, amikor munkába indul, akár kancelláriában, akár mustrákon, akár a hadjáratok útjain. De titkos órákon fáj neki a reálitás nehézkes józansága, irigyli Báthory Gábort, aki tud dáridózni végnélkül békében és hadban, tudja cserélgetni az asszonyokat és lányokat, mint csipkés ingeit, pompás ruháit, tud hős lenni, amikor még csak kontárja és inasa a háborúnak, tud roppant gőgös nagyúr lenni, amikor az ész mást parancsolna, nádorral, császárral és szultánnal szemben.

Ő bezzeg rabja hitestársa betegesen kínzó szentasszonyságának, csak meglopja az életet titkon a gyönyörüséges Báthory Annával. Bezzeg rabja Erdélyországnak, amelyet nemcsak lázálmokban, de hangyamunkával akar tündérkertté tenni. Bezzeg rabja religiójának, pedig Péchy Simon nem e földről való országa úgy elkápráztatja, mint Anna szava és dala, Gábor rakétalénye, minden szent és bűnös, felelőtlen és mégis lelki szomjatoltó irrealitás. Soha kettősséget teljesebben nem ábrázoltak, csak Shakespearenél és Dosztojevszkynél leljük fel ily kidolgozottan a Freud lélekkontrollját.

Károlyi Zsuzsánna és Báthory Anna lelkiképei pedig ugyanoly teljesek, mint Imreffyné, Török Kata, Lorántffy Zsuzsánna, Simonyiné és az egész galéria műremekei. Kritika nélkül kell elfogadnunk Széchy György, Péchy Simon, Keresztessy, Kamuthy, Kornis, Wesselényi, Eszterházy és a többiek megfestésének módját is, mindegyikről lehetne külön tanulmányt írni, de minek? Pázmány szikár alakja beszél maga helyett, halljuk szavának ostorpattogását és látjuk, hogyan páválkodik Eszterházy Miklós a Burgban. Érezzük a beteg Thurzó veseköveinek minden kínját, Czobor Erzsébet léptei alatt reccsennek a szúette lépcsők, vajdák, generálisok, török követek, tiszamenti pásztorok, nemes urfiak, vajákos vénasszonyok, szász polgárok, hajdúvezérek, testőrdarabontok, várnépek, zsellérek és állatok mozognak, hangoskodnak, vérmeskednek, sírnak és dalolnak a mesterien nagyvonalú tájakban és interiörökben oly bőven, olyan sokan, olyan teli élettel, aminőhöz hasonlót csak a homérosi és vergiliusi époszokban lelünk a magunk nagy gyönyörüségére. És mindezek jellemzési módjára csak ennyit mondhatunk: érett és kiegyensúlyozott. Alkotó kéz teremtő munkája, felsőbb akaratból, aminő a Bethlen Gábor munkája volt. És érezzük, hogy talán irigyli mindennek az alkotója azt az álmodót, aki vígan és felelőtlenül élhetett, rombolhatott kénye és kedve szerint, szeretne ez a munkás teremtő lelke mélyén egy irodalmi Báthory Gábor lenni, ha nem az alkotás parancsa nehezedne reális és erős férfivállaira. Igen, ott éli ki magát a szépséges, ifjú Báthory Gábrielben ugyanúgy, mint rajongó Péchy Simonban. És amikor megveszi Lippa várát a töröknek, mert így parancsolja a józan ész, talán valami Keresztesivel ugyanúgy járja halálosvígan a férfiak táncát, mint életformáinak felnagyított mása, Bethlen Gábor.

A trilógia tájfestészete és nyelvezete.

Ahogy alakjait csak beszéltetés, cselekvés és gondolatsorok útján jellemzi Móricz, úgy tájai is beszélnek, gondolkoznak, cselekszenek. Nem leírással festi meg tehát őket. Az a néhány sor, amit külsőségesen mond róluk, lényegtelen, szinben, vonalban határozatlan, mint az impresszionisták pleinairjei. Akkor kezdenek csak élni, akkor kezdenek halk kisérőmelodiából lényeggé változni, amikor egy magános lovas jelenik meg, vagy hajdúk robognak elő, vagy csordát kergetnek a megvadúlt folyó eltünedező partjain a gulyások, vagy apródok hancuroznak várudvaron, vagy szászok gyülekeznek régi tornyaik alatt. A táj nem él külön életet soha. Emberen át mutatkozik, minden külsőség nékül. De az emberen át annál élesebben. Erdély egyes regionális részei, Partium, Szilágyság, a Hajduság, az Alföld, a felvidék, Havasalföld, mind hajdúvezérekben, pápista és protestáns főurakban, vajdákban, agákban és csauszokban, jobbágyban, hétszilvafás kurtanemesben, prédikátorban, szolgálólányban, dalban és beszédben elevenednek percről-percre. Eszerint formálódik, alakul Móricz nyelvezete is, amely ebben a trilógiában a magyar irodalom csúcsteljesítménye.

Móricz Zsigmond nem esik sehol sem abba a hibába, amelybe egyik Zrinyi-regény írója, aki kínos verejtékezéssel másolta regényében a Zrinyi-nyelvet, kiizzadva azt az egykorú munkák dilettáns módon átvett nyelvi sajátosságaiból. És ahogy nem vadássza, sőt legtöbbször kerüli Móricz az archaizmusokat, úgy a tájszólást, vidékiességet is mindig magasabb egységbe olvasztva emeli fel az izes magyar beszéd soha nem hallott muzsikájának ragyogó koloraturájára. A magyar nyelv egész széles skálája felzúg ebben a trilógiában, minden oktávjával és regiszterével. Lirai lágyságok lehelletfinom pasztellje, zordon fenség sziklatömörsége, hangulatszinező árnyalatok végtelen sokasága, ódon borok tüzes zamata érzik és aranyló sárgája csillan ebben az átgondolt, öntudatosan kifejlesztett és hatalmasan zengő nyelvezetben. Boldogság ezen a nyelven írni és beszélni, olvasni és teremteni, nincs olyan nyelv, amelynek gazdagsága és kifejezőereje vetekednék ezzel az orkesztrális muzsikával, ezzel a polifon zenekarral. Tavaszi reggelek illata, őszi avar hervadása, folyók zúgása él ebben a nyelvben, madárfütty és vérforraló harcidal, szellősusogás és földrengés robaja egyben. Szivünk hálateltségével köszönjük, hogy így énekelt, így tudott énekelni egy nagy magyar rapszodosz az Eposz-hegy alatt.

A trilógia elmaradt kritikája.

Valósággal megdöbbentő az a közöny, amellyel kritika és olvasótábor fogadta Móricz Zsigmond életének főművét. Nemcsak terjedelménél és egészen kivételes minőségeinél fogva kell annak tekintenünk. De főképpen tárgyánál, szellemiségénél és eszmei fenköltségénél fogva. Tudom, hogy tizenhét esztendő munkája ez a könyv, példamutatóan nagy munka, amelyhez egészen külön könyvtárat gyűjtött össze szerzője. Tanulhatnának módszert ebből azok az íróink, akik sohasem tanulnak, inkább zsenijükre bizzák magukat és írnak, anélkül hogy olvasnának. Móricz Zsigmond alkotózsenijének a tanulnitudás és tudásszomj a legerősebb pillére, mint minden teremtő-szellemnek. De minderről az a kritika sem tud, amelynek hivatása volna szívós és emelkedett szellemü munkával új Móricz Zsigmondokat nevelni a félbenmaradt és elkallódott magyar tehetségek ismeretlen táborából. Nem tud pedig a kritika ezekről, mert magyar kritika egyszerüen — nincs. Bajza József óta nem volt akkora szükség magyar kritikára, mint most. De hol van Bajza? Hol van egy komoly, tudatos, felelősségteljes magyar irodalmi fórum, amely igazságos, férfias, bátor kiállású, amely érzi hivatásának égő szükségességét? Vannak egymást istenitő szerkesztőségi, irodalompolitikai és kávéházi alakulataink, vannak napi-munkában elfáradt és ezért igazi komoly kritikára képtelen napilap-kritikusaink, vannak felületes és megbizhatatlan lektoraink. De hogy az igazi kritika, amelynek hozsánnával kellett volna fogadnia ezt az Erdély-trilógiát, mennyire hiányzik, mutatja éppen e trilógia megjelenését követő süket csend. Ha Krenner Miklós és Kovács László nem hallatták volna vigasztalóan fenköltés kötőien szép szavukat, kétségbe kellett volna esnünk a magyar irodami érdeklődés teljes hiányán. Az olvasóközönség közönye ennek a kritikahiánynak egyenes következménye, de éppen ezért nem reménytelen jelenség. Jó, hogy van még befolyásolható, nevelhető közönségünk, amelynek érdeklő-

zővé tette a négerekkel s gyakran kihívta a kritikáját az amerikai fehéreknek a négerek iránti magatartása ellen.

Néha disputáltunk.

— Nézze, Habtiuold — mondtam neki, amikor kifakadt az ellen, hogy a fehérek ugy bánnak a négerekkel, mint alacsonyabbrendü lényekkel — jól meg kell gondolni ezt a dolgot. Elismerem, hogy disznóság volt Afrikából idehozni rabszolgákul ezeket a szerencsétlen feketéket. De, ugyebár, Lincoln felszabaditotta őket. Ez azt jelenti, hogy ha nem voltak és nincsenek megelégedve az amerikai bánásmóddal és élettel, szabadságukban állott volna és állana, hogy visszamenjenek Afrikába. Miért nem mennek vissza? Bizonyára azért, mert jobb Amerika kulturájának és civilizációjának az árnyékában meghuzódni, mint Afrikában gyarmati kizsákmányoltnak lenni!

— Igazi önző és komisz fehérember-észjárás — válaszolt higgadtan Habtiuold. — Nem elég, hogy a fehérek rabszolgákul cipeltek el az otthonukból védtelen színes embereket, hanem a gyarmatpolitika cimén, azzal a maszlaggal, hogy a művelődés és polgárosultság áldásait viszik, a szülőhazájukba is betolakodtak és saját országukban is kizsákmányolt szolgákká tették őket. Tudja-e, hogy egész Afrikában már csak két független területe van a bennszülötteknek, Libéria köztársaság és Ethiopia?

Vajjon álmodta-e akkor Bashah Habtiuold, hogy egy évtizeddel később Ethiopia függetlenségét is el fogják kivánni a fehér civilizáció ürügyével az olaszok? Lehet, hogy nem gyanitotta, lehet, hogy igen. Valami elősejtelem mindenesetre lappanghatott a lelkében, mert egy alkalommal, amikor az Abesszíniában lakó különböző törzsekről beszélt s elmondta, hogy kik az amharák, a gallák, a falasbák, meg a danakilek, hozzátette, hogy a danakilek mohamedánok, a többi törzsek pedig több-kevesebb kivétellel keresztyének, de sokan vannak a keresztyén törzstagok között is olyanok, akik azonnal a mohamedán hitre pártolnának át, mihelyt az Abesszíniával szomszédos gyarmatterületek Krisztust valló fehér urai részéről valami sérelem érné őket.

A fehér emberek Krisztus-követéséről és evángéliumi hitéről általában rossz véleménye volt. Azt állította, hogy az ő ethiopiai keresztyénségük, ha kezdetleges és maradi is, sokkal igazabb, mélyebb és sokkal inkább vallás, mint az európai vagy amerikai népeké. Az abesszineknél, mondta, az az ódon és ekzotikus keresztyénség, amelyet gyakorolnak, élettartalom; mig a fehér emberek vallása az ő tapasztalatai szerint csak megszokás, vagy kultura-függvény, sőt nem egyszer politikai kellék.

Gy. Szabó Béla: „Öröm."

Samuel Callen valamelyik vasárnapon az Apostolok Cselekedeteiből vette a textust és az ethiopiai Kandaké királyasszony kincstartójának megkeresztelkedéséről prédikált. Én is ott voltam a templomban. Kijövetelkor Habtiuold átszellemülten csatlakozott hozzám:

— Jól esett hallanom, hogy a mai prédikáció a szülőföldemről szólott.

Gyermekes volt az öröme, de meg tudtam érteni és együtt tudtam érezni vele. Nagyszerű érzés lehet a nemzeti történelemmel igy belekapcsolódni a bibliai történelembe.

Erről beszélgettünk s a felbuzdult abesszin nehány mondat után még messzebbre vitt a multba. Megtudtam tőle, hogy nemzetének hagyományai szerint az az uralkodónő, akit a biblia Sába királynőjének nevez, s akit a Korán, Balkis királynő néven, ugyancsak felemlít, nem volt más, mint Ethiopiának a Krisztus előtti 1020-as esztendők táján trónralépett Makeda császárnője. Makeda gyönyörű asszony volt, s ennek tulajdonítható, hogy híres kortársa, Salamon király, kit a női szépség annyira vonzott, hogy ezer feleséget tartott magának, meghivta őt egy jeruzsálemi látogatásra. A fejedelmi látogatás meg is történt. A két uralkodó találkozása Jeruzsálemben nagy pompa és fény között zajlott le s a vége kölcsönös szerelem lett. Mikor Makeda császárnő nehány havi vendégeskedés után visszaindult Zsidóországból Ethiopiába, az úton gyermeke született, s idővel őbelőle lett az az I. Menelik császár, akitől az abesszíniai uralkodóház évezredekre szóló dicsőséges örökösödési rendje ered.

A dinasztia-alapító Menelik után szinte háromezer évvel történt, hogy név- és rangutóda, II. Menelik négus idejében az olaszok megvethették a lábukat Abesszinia vörös-tenger-menti partvidékén és megszervezhették Eritrea nevű gyarmatukat, továbbterjeszkedésüknek azonban az ugyancsak II. Meneliktől 1896-ban Aduánál elszenvedett végzetes vereség hosszú időre útját vágta.

Bashah Habtiuold abesszíniai útlevele Zauditu császárnő nevében volt kiállítva, de az ország ügyeit ténylegesen Ras Tafari Makonnen trónörökös-herceg, a későbbi Haile Selassie, vezette. Habtiuold az ország ragyogó reménységének nevezte a trónörököst.

Utólag bánom, hogy akkor nem érdeklődtem behatóbban Abesszinia politikai helyzete iránt. De a politika alig érdekelt: sokkal kiváncsibb voltam az abesszíniai keresztyénségre.

Habtiuoldnak a kisujjában voltak az adatok. Ethiopiának vagy ahogy az arab Habesz névről elkeresztelték, Abesszíniának, a föniciai Frumentius és ennek Edesius nevű társa volt az apostola. Egy Meropius nevű kereskedővel és természetkutatóval jöttek 316-ban hajón Tirusból Habeszbe, abba a híres gazdag és művelt országba, mely macedoniai Nagy Sándor óta messze földön tisztelt és ismeretes volt kultúrájáról és jómódjáról. A jövevény hajósokat egy vihar idegen helyen vetette ki Abesszinia partjára s itt a benszülöttek foglyul ejtették őket. A foglyok az akszumi fejedelmi székhelyre kerültek s annyira megnyerték az uralkodó kegyét, hogy szabadon hirdethették az evangéliumot. Az abesszíniai egyháznak Frumentius lett az első püspöke vagy ahogy ők hivják, abunája. Felszentelését az egyiptomi Alexandriában nyerte s az abunákat azóta is mindig az egyiptomi kopt pátriárka szenteli fel. Az abuna az abesszin egyház lelki életének a feje. Az egyház vagyoni javainak őre és az egyházigazgatás főtényezője az itcsege, aki a második egyházi főméltóságot tölti be az országban. Az abesszin vallás monofizita jellegű, azaz Krisztusnak csak egy istenemberi s nem külön isteni és emberi természetét vallja. Ezt az alapszínezetet változatos zsidó vallási hagyományok és meghatározhatatlan eredetű babonás szokások tarkítják. Megtartják a szombatot is, a vasárnapot is, szer-

dése megelevenedik, miheyt egy-két kritikus méltó módon a helyére kiáll. Ezért bizok az Erdély-triógia nagy renaissanceában, hiszem, hogy a kellő irodalmi értékelés majd ejuttatja ezt a remeket a legszélesebb rétegekhez is, mert nem lehet nyugodnunk addig, míg irodalmunknak e büszkeségét minden olvasó el nem helyezi könyvtárának és lelkének díszpolcára, amíg ez a felséges éposz át nem ment minden csodálatos erejével a magyar köztudatba. Amíg nem kötelező magánolvasmány lesz, hanem a lélek, a szív és az agy ünnepe a világirodalom legmagasztosabb értékei mellett.

Kritikust sürgetek, kritikáért kiáltok és ime, szégyennel ismerem be, hogy magam sem tudok erről a műről kritikát adni. Mert most ki kellene mutatnom a mű árnyoldalait. Meg kellene teremtenem a chiaroscuróval ennek az ismertetésnek a plasztikáját, hogy kidomborodjék az egész, a maga teljességében. De mit tehetek róla, ha én csak fényességet látok? Hogyan erőszakoljam ki az árnyoldalakat, ha nem látom azokat? Inkább lemondok arról, hogy komoly kritikának nevezzék ez írásomat és tartsanak inkább felelőtlen enthuziasztának mindaddig, amíg végig nem élték ennek a könyvnek közel ezer oldalát.

Akkor majd kifényesedik az olvasó előtt is minden, szárnyak suhogásában emelkedik a magyar múlt mélységeinek magasságába, megtisztul egy véres és könnyes tündérkert szentségében, a szellem és alkotnivágyás nagy fejedelmének fogja érezni magát és elmereng a nap árnyékán, — saját énjének tragikus kettősségén.

Arma virumque cano. Kotornusok emelnek, lépteink belédöngenek az erdélyi scena roppant és mégis oly kicsi méreteibe, kitárjuk karunkat a világ amphitheatruma felé, voltunk hősök és esendő gyávák, voltunk fejedelmek és a lélek koldusai, énekeltünk zsoltárokat és megindultunk nyugatnak, karddal és könyvvel a kezünkben. Hordoztuk egy őshaza ábrándjainak átkát és álmát, martuk egymást cudarul és eszelősen, hoztunk egy törvényt a tordai országgyűlésen, amellyel példát mutattunk az egész emberiségnek, éltünk botorul és haltunk istenként. Igy volt és így lesz.

Plaudite, amici!

Sándor Judit: Titok marad...

Tisztítottuk a levegőt, hogy átlátszó legyen,
ne usszék benne annyi sok halálos förtelem,
s a levegő homály maradt,
minden fáradság ellenére
halálszagú, fojtó maradt.

Tisztítottuk a vizet is, hogy átlátszó legyen
és tisztítjuk a szivet is, hogy gyémántkő legyen,
s a tengervíz szennyes marad,
a szív is poshad, nem lesz gyémánt,
poros, fekete szén marad.

És keressük az Uristent, hogy égi kegyelem
mutassa meg, hogy munkánk mért oly eredménytelen,
s az Isten rejtelem marad
és tisztasággal körülvéve
mindentudó Titok marad...

Bashah Habtiuold.

Irta: Maksay Albert.

Az abesszin-olasz háború hírei régen hallott és régóta el is felejtett neveket hoznak vissza az emlékezetembe. Olyan neveket, amelyeknek a különös hangzására egyszer érdeklődve figyeltem fel és abból, amit hallottam, egy ismeretlen, titokzatos, messzi ország képe bontakozott ki a képzeletem előtt. De azután, nem is sok idő mulva, a képzelettől kiszinezett képek elfakultak és szertefoszlottak, a különös csengésű idegen nevek pedig eltemetődtek a tudatomban, más, frissebb benyomások rétege alá. Sokáig és mélyen aludtak. Most azonban a világesemények hullámverésének zaja felébresztette őket és ujra élnek.

Addisz Abeba, Dzsibuti, Akszum.

Egy névjegy van előttem. Régi irások közül kerestem elő, amikor eszembejutott a sötétbarna arcu férfi, akitől tizenegy évvel ezelőtt kaptam. A találkozásunkkor és bemutatkozásunkkor névjegyet kellett cserélnünk, mert ő se értette az én nevemet, én se az övét. Nekem azonban a kapott névjegy ellenére is érthetetlen maradt volna az uj ismerős neve, ha a nyomtatott ákombákomok mellé latin betükkel oda nem irta volna, hogy mit jelentenek. Megtudtam, hogy a furcsa idegen betüjeleket jobbról balra kellene olvasnom, ha értenék hozzá. Az első betü olyanforma, mint egy kezét-lábát szétterpesztő emberke. Utána egy zárójelbe tett kettőspont következik, felkiáltójellel, majd valami felforditott szék, egy kiskapu, egy kétágu horgony, aztán egy olyan betü, mintha nagy U volna, csakhogy az oldalán két vesszőt visel, egy rövidnyelü villa és ismét egy kiskapu. A tolmácsolás szerint ez az egész azt teszi, hogy Bashah Habtiuold. A névjegy alsó szélén még egy pár ákombákom: leforditva — Ethiopia.

Bashah Habtiuold, Ethiopia.

Az Egyesült Államokban találkoztam vele, Louisvilleben. Egyetemi kiegészitő tanulmányok folytatására jött Amerikába, s vasárnaponként a louisvillei első presbyteriánus templomba járt. Ugyanabba a templomba, legalább havonta egyszer én is el szoktam menni, mert a lelkipásztor, Samuel Callen, lelkesedéssel és meggyőzően hirdette az igét. Ilyenkor mindig megálltunk egy kis beszélgetésre Bashah Habtiuold-dal. De máskor is láttam, az egyetem előtt, vagy az utcán, vagy a keresztyén ifjúsági egylet étkezdéjében, s mindig barátként üdvözöltük egymást. Az ismeretségünk úgy kezdődött, hogy a louisvillei főiskolások egy gyülésén együtt szerepeltünk egyszer, mint a tengerentuli diáktársak képviselői. Az abessziniai Habtiuold Afrikát képviselte, egy Yuya nevű japán Ázsiát, én Európát és egy braziliai diák, akinek a nevét elfelejtettem, Délamerikát.

Bashah Habtiuold csokoládébarna volt, mint a négerek. Azt is hittem eleinte, hogy néger. Afrikából, fekete bőrrel jöhet-e más, mint néger? De hamarosan megtudtam tőle, hogy nem az. S valóban, észre is vettem, hogy inkább az egyetem arab diákjaihoz hasonlít arcvonások tekintetében, mint a négerekhez. Csak a bőre színe volt sötétebb, mint az araboké.

A színes népek közötti összetartás azonban együttér-

Legujabb model, őszi és téli női leányka kabátok legnagyobb választékban

JUNO
konfekcióban
Cluj, Reg. Ferdinand 25.,
(Főpostával szemben.)

Téli-kabátok a legujabb szőrme-divattal, legolcsóbb árban.

utána menne a világ végére is. Akkor pedig hova lehetne el a büszke Ilona? A büszke Fábiánné?

Hazamentek nagy titkon, lopózva, hogy más se vegye észre. Útközben csak a Ferencke megcsonkúlt forró kezén simogatta a kötést. És megigértette vele, hogy nem szól az apjának. Ferencke kész volt hallgatni, mert most már még jobban haragudott a felnőttekre.

Este hazajött Fábián. Úgy tett, mint aki elfelejtette, ami délután történt. Leült az asztalhoz és várta az ételt. Ilona és a vénasszony is úgy járkált, mintha semmi sem történt volna.

A vacsora késett, osztozkodás lett miatta. A vénasszony Ilonát okolta, hogy elkóricálta valahol haszontalanúl az időt, Ilona a vénasszonyt, mert hiába van itthon, még a vacsorát sem csinálja meg. Fábián éhes volt, hát ő is beleszólt.

— Látszik, hogy hazajött, már kezdődik a veszekedés! — nyelvel Ilona, hogy mutassa, mennyire megveti az urát.

Ferencke felhúzódott a tűz mellé és hallgatja a veszekedést. Találgatta, hogy mi lenne, ha ezek a felnőttek nem hazudnának egymásnak, hanem mindent bevallanának, úgy, ahogy külön-külön egymás háta mögött teszik. De mivel nem vallottak be semmit, csak szorította sebesült kezét, a levágott újj helyét, hogy jobban fájjon, sajogjon, nyilaljon. Hogy minél keserübb legyen az élet.

——

Szabédi László: A szabédi zsoltár.

— Gyula fiam, hallod, megyek a templomba,
seperd meg az udvart vasárnap fejibe.
— Jaj, dehogy seperem, istenfélő anyám,
még nem imádkoztam, nem is énekeltem
istenes szép zsoltárt vasárnap fejibe.
Hagyjon énekelni, nehogy elkárhozzam.
Özvegy Csécs Mártonné megfogja a seprüt,
sepregeti gyorsan gizgazos udvarát.
Elsőt harangoznak ekkor a templomban.
— Énekeld csak fiam, énekeld, hogy halljam,
nem hallottam soha zsoltárt a te szádból.
Sarkában ténfereg istentelen fia,
grimászkodik csúful, reszketteti szépen:
Tiszta udvar szép a szemnek,
úgy tetszik az Úristennek.
Seperjetek, minden népek,
az Istent úgy dicsérjétek.
— Miféle zsoltár ez? sohase hallottam.
Azt mondja Csécs Gyula: — A szabédi zsoltár.

Jön most Csécs Mihály is haza a mezőről.
Messziről kiáltja: — Idenézzen anyám,
fogtam kilenc rókát egy nagy rókalyukban!
A lyukat felturtam, őket hazahoztam,
felnevelem téjjel, s mikor nagyra nőnek,
bőrüket lenyuzom, eladom jó pénzen.
— Gyere Mihály fiam, megyek a templomba,
törj anyádnak egy kis tüzreváló gallyat.
— Igen ha nekem is más dolgom nem volna!
Még nem imádkoztam, zsoltárt se danoltam,
ne mindig csak hajtson, istenfélő anyám,
hagyjon énekelni, nehogy elkárhozzam.

Özvegy Csécs Mártonné megfogja a fejszét,
töri a gallyakat, derekát is töri.
Másodszor huzzák most a templom harangját.
— Jaj fiam, csakhogy az Istenre is gondolsz!
Töröm én a gallyat, csak fujjad a zsoltárt.
Tüzreváló fia, a másikkal együtt,
fujja, hogy a nyaka majd megszakad belé:
Rókafiak, nincsen apjuk,
Isten szeme vagyon rajtuk.
Künn a mezőn játszadoznak,
Isten-félelemre szoknak.
— Miféle zsoltár ez? sohase hallottam.
Azt mondja Csécs Mihály: — A szabédi zsoltár!

Jön ki Csécs Justina a belső szobából.
— Jaj anyám, hol vagyon sok színes pántlikám?
Lábamra húztam már szép piros csizmámat,
felvettem himmel varrt cifra rokolyámat,
ülök az ablakba legényeket várni,
legényekkel megyek vasárnapi táncba,
velük forgolódni, kedvüket elnyerni,
jaj anyám, hol vagyon sok színes pántlikám?
— Leányom Justina, megyek a templomba,
öntözd meg virágom a virágos kertet.
— Hogy is öntözhetném az Istenért, anyám!
Még nem imádkoztam, zsoltárt se danoltam.
Meg se gondolja, csak kerget, mint egy juhot.
Hagyjon énekelni, nehogy elkárhozzam.
Özvegy Csécs Mártonné fogja az öntözőt,
tarka virágait öntözi serényen.
Harmadszor huzzák már a templom harangját.
— Szivem szerint szóltál, egyetlen leányom.
Jaj, csakhogy neked is kedves az imádság!
Riszálja derekát cifra Csécs Justina,
két öccse felszalad gyorsan a padlásra.
Szép a virág, ha öntözik,
szép a leány, ha öltözik,
a virág mind illatozik,
a leány mind imádkozik.
— Miféle zsoltár ez? sohase hallottam.
Azt mondja Justina: — A szabédi zsoltár!

Gyula, Mihály, ketten, a padláson fogják,
Krisztus rossz keresztjét a gonoszok hozzák.
Az apjuk, amíg élt, faragó mester volt,
fából hármas útra, sok Krisztust faragott,
szépen kifaragta, maga nem imádta,
jámbor embereknek jó pénzen eladta.
Egyik fa-Krisztusnak letört a félarca,
faragatlan hagyta, a padlásra vitte.
Gyula, Mihály mostan a felemás képet
jámbor édes anyjuk csúfjára lehozták.
Ottan körülállják, Justinával hárman,
alázatos képpel az együgyü szobrot.
Özvegy Csécs Mártonné jámboran hallgatja,
gyermekei fujják a szabédi zsoltárt.
Az Úristen mindig jó volt,
de mihozzánk a legjobb volt:
adott kincset, vagy nem, másnak.
adta nekünk az anyánkat.

Töröli a szemét köténye sarkába,
úgy sír, mint az eső, özvegy Csécs Mártonné.
Odamegyen hozzá a nagyobbik fia,
simogatja szépen, lassu szóval mondja:
— Menjen a templomba, lelkem édes anyám,
hármat harangoztak, be is husztak immár.
— Bizony ma nem megyek fiam a templomba,
ilyen szivem szerint sose imádkoztam.
Köszönöm, fiaim, neked is, leányom, —
jaj, milyen szép zsoltár a szabédi zsoltár!

Pásztortűz 1935. okt. 31.

Az erdélyi éposz.

Irta: Szántó György.

Előhang.

Féléve, hogy feleségem befejezte Móricz Zsigmond Erdély-trilógiájának felolvasását. Ez a hatalmas írásmű azóta éli bennünk tovább a maga rejtélyes külön életét és én várom, mikor higgadok le annyira, hogy objektiven és logikusan, körültekintően és eredményesen számolhassak be a *Pásztortűz* olvasóinak erről az izzóan izgalmas élményemről. Mindjárt be is vallom: sem esztétikai, sem történelmi tudásom nem elegendő arra, hogy a szó szoros értelmében vett és igen szükséges kritikára elhivatottnak érezzem magam. Viszont semmit sem tartok károsabbnak és feleslegesebbnek, mint az enthuziaszta istenintéseket és ömlengéseket szubjektiv és lirikus alapon. Ezért küzködtem fél évig önmagammal, legyek a halvány és színtelen visszhangja ennek a hatalmas írásműnek, — érdekli-e a nyájas olvasót egyszerüen az, hogyan olvas egy író, mit él át írótársának elsődleges élményeiből? Van-é szükség ilyesmire?

Nem szégyellem bevallani, az én hűséges felolvasómnak többször elcsuklott a hangja az utolsó oldalak hangi értelmezésében, az én vak szemeim is megteltek azzal a furcsa, sós nedüvel, amely rejtekútakon egyenesen a szív mélyéből szökik fel a lélek tükrébe, a szembe. Forró ez a nedü, mint a geizirok gőzölgő vize, talán még annál is mélyebbről tör fel és ezért nincs okunk szégyenkezni miatta, hiszen nem is a miénk, hanem a kozmoszé. Hogy mégis fél évi hallgatási időt róttam ki magamra, annak egyszerűen technikai oka van. Értelmemet és ítélőképességemet akartam felszárnyaltatni legalább is olyan magasra, mint amilyen mélyről ez a nedü előtört. Távlatot kellett nyernem, hogy távlatot adhassak. Ez a folyamat többé-kevésbbé végbe megy az Erdély-trilógia minden olvasóján, hiszen maga a mű megadja azt a távlatot, amit az én szerény írásom úgysem tud megadni. De ezt a távlatot minden irányban és minden nézőpontból ellenőrizni és megrajzolni mégis izgató és szükségesnek látszó feladat Krenner Miklós és Kovács László remekbe-készült lelki tükörképei után is.

Az Erdély jelentősége műfaji és történelmi szempontból.

A sagák, népi époszok és hősi époszok hömpölygő folyamai mitoszok felséges muzsikáját hozták az emberi lelki alkat legtitkosabb forráshelyeiről. Az eszme istenek, emberek, állatok alakjainak plasztikáján és dinamikáján hangversenyezett ebben a fenséges muzsikában, a tájak szimbolikus jelentőséggel elevenedtek meg a mozgó lények cselekedeteinek keretében, a sziklák és fák sorsában hősök végzete, a hősök sorsában nemzetek végzete nyilatkozott, a nemzés és gyilkolás fenséges szimfóniája a szerelem és küzdelem hárfájának pokolból égbeajzott húrjain dalolt, zúgott, zengett és pengett, zihált, morajlott és tombolt. Az epikus folyamok kiléptek medreikből, a formából, a bárdok és rapszódoszok meghaltak, a klasszikus és romantikus époszok, a sagák utolsó stációja a wagneri zenedráma lett, amely tiltakozás volt a prózába szertefolyó epikus formátlanság, a regény ellenében. De egyidejüleg kezdte a prózai éposz is megérteni, hogy mi a forma, hogy nélküle a tartalom is veszélyben forog és kialakúltak a nagy regény új formái, visszaverekedve a drámától az époszt.

Gy. Szabó Béla: „Munka."

Dosztojevszky és Tolsztoj alkották meg azt a két regényt, amelyben újra népek sorsa hömpölyög az eszme szent lávafolyamában, megelevenednek a mitoszok és kozmikussá végtelenedik az arasznyi emberi lét. A *Háború és béke,* meg a *Karamazoff testvérek* tudják hőseik létében szimbolizálni egész népüket és pillanatokra az emberiség fenséges mélosát is. Karamazoff Dimitrijben, a katonában, Aljosában, a szerzetesben és Iványban, a filozófusban ott él az egész cári Oroszország társadalma mindenkit kiszipolyozó apjuk: a nemesség, s az oszlásnak induló ortodoxia: a sztarec holtteste körül. Szmergyekov, a törvénytelen fattyú, a proletár, gyilkol mindnyájuk akaratából és mindnyájuk helyett. Itt válik prófétává az époszalkotó Dosztojevszky. Tolsztoj pedig Ázsia lelkét világítja át az öreg Kutusov életformájában a napoleoni Európával szemben.

Magyar életben, magyar problémákban Móricz Zsigmond trilógiája az egyetlen éposz ebben az értelemben, melyet e kettő mellé merek állítani alapos megfontolás után. Témájánál, helyénél és értékeinél fogva pedig egyben erdélyi és protestáns éposz is.

Történelmi távlatát pontosan határozza meg ideje, a magyar szabadságharcok derekának kora, mondjuk e szabadságharcok sorozatának geometriai és dinamikai középpontja, tengelye. Másrészt földrajzi kiterjedése, Erdély egyensúlyi helyzete Bécs és Konstantinápoly között.

Móricz Zsigmond trilógiájának két hőse, Báthory Gábor és Bethlen Gábor sokkal teljesebben képviselik fajtájukat, mint a magyar irodalom bármely époszának vagy regényének hősei. Mindketten drámai hősök is egyszemélyben, ami lelkiségük roppant dinamikáját még fokozza. Számtalan ilyen hőse és méltó képviselője van ennek a fajnak. De magyar író még egyiket sem tudta a jellemzés minden eszközével így kiteljesíteni. Ezért nevezem ezt a trilógiát nemcsak erdélyi és protestáns, de egyben legnagyobbszabású és írásművészetileg *legkiforrottabb nemzeti époszunk*-nak is.

Az Erdély-trilógia problematikája.

Egy mondattal meghatározható: magyar sors őrlődése kelet és nyugat ütközőpontján, helyzetileg és lelkileg.

Jókai *Bálványosvár*-a kezdte pedzeni a magyarságnak eme mai napig is legsúlyosabb, szerintem egyetlen, végzetes és tragikus problémáját, amely Géza fejedelmünk óta minden száz mellékproblémánk eredője. Herczeg Ferenc bontja ki *Pogányok* című remekművében ennek a problémának öntudatos szemléletét pompás lirai és drámai kisérőzene bravurosan vezetett orkeszterével. Szabó Dezső veszi át Koppányában e probléma történelmi végiggondolását,

CENZURAT.

PÁSZTORTŰZ

FŐSZERKESZTŐ: REMÉNYIK SÁNDOR
SZERKESZTIK: CSÁSZÁR KÁROLY ÉS DSIDA JENŐ

XXI. ÉVFOLYAM • 20. sz. 1935. OKTÓBER 31.

TARTALOM

Biró Vencel: Megszépült kripta. — *Bözödi György:* Sajgó seb (novella). — *Szabédi László:* A szabédi zsoltár (vers). — *Szántó György:* Az erdélyi éposz *(Móricz Zsigmond* Erdély-trilógiája). — *Sándor Judit:* Titok marad (vers). — *Maksay Albert:* Bashab Habtiuold. — *Octavian Goga:* Minálunk (vers, *I. Szemlér Ferenc* fordítása). — *Makkai László:* Két világ határán. — *Finta Zoltán:* Diogenész hordója előtt (vers). — *Maksay Albert:* V. Ziegler Emil kiállítása. — *Tóth István:* Szopos Sándor képei. — *László Dezső:* Új magyar sziget és mozgalom. — *— nyi:* Magyar kulturkrónika. — *Flórián Tibor:* Zuhogó fényesőben (vers). — A Szigligeti-Társaság felolvasó ülése. — *Pécsi Ferenc:* Egy polgár vallomásai *(Márai Sándor* könyve).

Képkeret ujdonságokat

valódi arannyal aranyozott rámákat, blondel és léckereteket olcsón készit

„PAX" Cluj, Calea Victoriei 6.

Erzsébet gőz- és kádfürdő

Str. Călugăriţilor 1. sz. allatt.

Gőzfürdő a hét meghatározott napjain. — Kádfürdő mindennap reggel 6 órától este 9 óráig.

Ha óráját jól és olcsón akarja megjavitani, úgy fáradjon az ujonnan megnyilt

„ELVEŢIA" órás és ékszerüzletbe

CLUJ, Strada Memorandului No. 2.,

ahol már 50 leitől kezdve javitok mindennemü órákat, valamint kiszabalyozott órák szenzációs olcsón kaphatók.— Az arany és ezüst beváltás, legmagasabb árban.

BELLE ZOLTÁN

FÉNYKÉPÉSZETI MŰTERME

CLUJ, PIAŢA UNIRII NO. 26.

PRÉM SZÜKSÉGLETÉT **ÉS** **SZÜCS** MUNKÁJÁT

SZOLID ÁRAK MELLETT, ELŐNYÖSEN KISZOLGÁLJA

MÁRTONFFY

SZÜCS CLUJ, STR. IULIU MANIU 2.

Minden külföldivel vetélkedő

kiváló minőségü

szöveteit és posztóit ajánlja mérsékelt szabott áron

Scherg Vilmos & Co. R. T.

Gyári lerakata:

CLUJ,

Piaţa Unirii 21. szám.

Hölgyek jelszava:

Legolcsóbba

Heller és Molnár

női divatáruház-a

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 15.

KORUNK LEGÉGETŐBB KÉRDÉSEIVEL FOGLALKOZIK A

MAGYAR NÉPEGÉSZSÉGÜGYI SZEMLE

SZERKESZTI:

DR. SCHMIDT BÉLA

Kérjen mutatványszámot!

Szerkesztőség:

Tg.-Mureş,

Str. Eminescu 4.

A PÁSZTORTŰZ MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ STRADA BARON L. POP 5. TELEFONSZÁM: 6-87.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE 500, FÉLÉVRE 260, NEGYEDÉVRE 140 LEJ.

MAGYARORSZÁGON EGÉSZ ÉVRE 18 P., FÉLÉVRE 9 P. - MAGYARORSZÁGI FŐBIZOMÁNYOS: STUDIUM R.-T. KECSKEMÉTI-U. 8.

AZ ERDÉLYI SZÉPMÍVES CÉH kiadásában megjelent:

CZINCZÁR MIKLÓS

MENEKÜLÉS

című egykötetes regénye.

Megragadó egyéni történet, melynek hátterét a háborúnak erdélyi eseményei képezik.

Kapható a *Pásztortűz* kiadóhivatalában.

FEKETE ÉVEIM

SZÁNTÓ GYÖRGY kétkötetes könyve.

Annak a tiz esztendőnek színes és gazdag élményeit, fordulatos életét mondja el, amelyet az író élt át életének megrázóan nagy fordulata óta, amikor harctéren kapott sebe folytán látását elveszte= tette. Egy hatalmas életerő regénye ez, amely az eléje hulló áttör= hetetlen fekete falon belül új világot teremt, s vele az életkedv, a törhetetlen életigenlés megrázóan hatalmas szinfoniáját játssza el.

Megrendelhető a *Pásztortűz* kiadóhivatalában.

LIBER MISERORUM

GY. SZABÓ BÉLA 50 fametszetét tartalmazó 128 oldalas könyve jelent meg. — Könyvbarátok részére készült számozott és aláirt példányok ára 150 Lei, egyszerűbb kiadásban 100 Lei. Kapható a *Pásztortűz* kiadóhivatalában.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R. T. nyomása. Cluj.

A
STUDIUM RT. KIADÁSÁBAN

a „KORTÁRSAINK" című sorozatból eddig megjelent füzetek:

1.	Babits Mihály	Irta: Juhász Géza
2.	Csathó Kálmán	Irta: Szondy György
3.	Herczeg Ferenc	Irta: Zsigmond Ferenc
4.	Móricz Zsigmond	Irta: Juhász Géza
5.	Tormay Cécile	Irta: Hankiss János
6.	Zilahy Lajos	Irta: Ruzitska Mária
7.	Mécs László	Irta: Farkas Gyula
8.	Bartók Béla	Irta: Haraszti Emil
9.	Hevesi Sándor	Irta: Galamb Sándor

A „Kortársaink" sorozat egy-egy száma 27·— lei.

Kapható

A MINERVA RT. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Cluj, Str. Regina Maria 1.

arcú férfivá lesz, aki állati vigyorgással ölelgeti nősténvét. Majd néha esetlen táncra perdül, hogy aztán leigya magát a sárga földig és bambán vigyorogva meredjen maga elé: ennyiből állhat öröme, keserű gúnnyal lekicsinyelt boldogsága.

Munkája kétségbeejtően felőrlő robot. A férfinép már kora hajnalban fáradtan cammog munkába, az asszonynép és az öregek otthon szorgoskodnak, míg a férfi a legnehezebb vesződségben töri magát műhelyben vagy szántóföldön. És a nyugalom? Bódult fetrengés ólmos álomban, melyben a ráncok szántotta arcok nevetésre torzulnak. Hiszen mindenfelől a halál leselkedik e nyomorultakra, akik tompa megsemmisülésben várják, hogy a halál közéjük suhintson. Koravénen és elhasználtan, megadással takarítják el halottaik tetemét, hogy végül ők is hangtalanul omoljanak le a földre, mely újra és újra szüli őket tompa szenvedésre. De születniök, szeretkezniök és pusztulniok kell és ők zúgolódás nélkül élik le ezt a gyötrő körforgást, bárgyú mosollyal, sohasem lázadozva, remény és vágyakozás nélkül.

Körülbelül ez Gy. Szabó Béla ötven fametszetének tárgyi tartalma. Hangulata nem lázadás, még csak nem is tiltakozás, hanem mélységes megdöbbenésből fakadt szánalom, hiszen ebben a nyomorult világban még a kis öröm is torz, a nyugalom is nyugtalanság és az élet egésze alacsony állati küszködés, melytől csak a halál válthatja meg áldozatait, akiknek nyomába szakadatlanul új és új áldozatok lépnek.

Gy. Szabó Béla mély érzésvilágát igen jelentékeny művészi készséggel tudja alakítássá fejleszteni. Fametszetei fekete alapon fehér vonalakból és harsogva világító fehér foltokból állanak. Kisméretűek, néhány centiméternyiek, de mégis monumentálisak. Azzá teszi őket a művész kivételes ábrázoló ereje. Egy pár vonalból, egy pár foltból felette jellegzetes kép alakul előttünk, amely mindig igen erős hangsúlyban csendül ki. Szabó kitűnően komponál és a lehető legkevesebb részletezéssel fejezi ki magát. Rajza biztos, lágy és hajlékony vonalai lendületesen omlanak elénk.

Mély emberi érzései és erős kifejező tehetsége révén kitűnő grafikust ismertünk meg Gy. Szabó Bélában. *Farkas Zoltán.*

LIBER MISERORUM, *50 imagines xylographi Belae Gy. Szabó,* Claudiopoli 1935.

Ötven fametszetén Gy. Szabó Béla a nyomorultak keserves világát rajzolta meg. Kietlen, végtelenül szomorú és mélyen megrázó életet: reménytelen senyvedés vígasztalan jeleneteit. Düledékes putrikban, amelyek girbegörbe, szűk sikátorokká torlódnak össze, sínylődik ez a testileg-lelkileg leromlott emberfajta, de gondtalan ifjúsággal kezdődik a nyomorultak élete is: négykézláb mászkáló gyermek enyeleg macskájával, ám a háttérben görnyedt vénasszony alakjában kirajzolódik későbbi kikerülhetetlen sorsa. Toprongyos, torz-

HELYREIGAZÍTÁS. 1935 november havi 11. számunkban a 331. oldalon közölt *felső* kép helyes aláírása: Balilla-ház, Belluno. Tervezők: F. Mansutti és G. Miozzo; a 332. oldalon közölt *alsó* kép helyes aláírása pedig: Poliklinika, Milano. Tervező: E. Griffini.

MAGYAR MŰVÉSZET

1935

A. Elsheimer : Mer

A. Elsheimer : Jupiter és Merkur Philemon és Baucisnál

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla: Ilus

Rádióélet

1939. jan. 13.

Galbavy Konstantin és neje tisztelettel meghivják Ilonka leányuknak Hermann Gábor urral f. é. február hó 1-én d. u. 1/2 3 órakor a terézvárosi templomban tartandó esküvőjére

Hermann Zsigmond és neje tisztelettel meghivják Gábor fiuknak Galbavy Ilonka urleánnyal f. é. február 1-én, d. u. 1/2 3 órakor a terézvárosi templomban tartandó esküvőjére

Budapest, 1914. évi január hó

Sürgöny: Galbavy, Sziv-u. 13

JÓZSA J.

taságára ráborul a sokszínű szivárvány és rögtön azután, mintha felülről lefelé kettéhasadna ennek az egész átkozott panorámának a függönye.

Még hallszik a kocsis reménytelen kiáltása, amivel az állványon állókhoz és a parton levőkhöz fordul. Senki sem hallja, mit kiabál a másik. Marz, a fiatal kiváncsi legény beszalad a faluba segítségért, de csak a csendőrőrmester jön ki lihegve és izzadságát törölgetve. Felírja a munkás nevét, s a szerencsétlenség időpontját.

Lukácsnak van órája, — mondja Pitter.

Nincs, — mondja Lukács, — nem jár jól.

— Nos, — mondja a csendőrőrmester, — itt már csak az önkéntes tüzoltóknak van dolguk.

— Pitter, — rendelkezik a cesndőrőrmester, — mássz fel a toronyba és húzd meg a nagyharangot. Megértetted? A többiek itt várnak addig.

Aztán visszatér Pitterrel a faluba.

Paál összekeresgéli holmiját a folyamparton. Iszik az agyakorsóból, de mindjárt ki is köpi a vizet. Már a próféta-szakállal is megjárta. Igy sem megy. Nem volt épen varázserejű, kis földi hazugság volt csak, de sokat várt tőle. Most elindul, anélkül, hogy egy szót is váltana valakivel. Megy a falu felé, s onnan majd a világ sokféle útján tovább északnak és délnek, keletnek és nyugatnak.

— Hé Lukács, — kiált utána Fremz, — a csendőrőrmester megparancsolta, hogy itten várakozzunk rá!

Paál meg sem fordul.

— Ennek, — mondja Marz, a fiatal kiváncsi legény, — az Uristen most bizonnyára sugott valamit.

De senki sem nevet.

Német eredetiből fordította:
SZABÓ ISTVÁN

Koós-Kovács István

1910–1937

Mindennapos volt szerkesztőségünkben. Itt írta novelláit, verseit és hatszor-hétszer átdolgozott, fájdalom, mégis torzónak maradt regényét. Szótlanul mélyedt el munkájába, de ha kizökkentették belőle, harag nélkül, egy-kettőre bele tudott feledkezni vidám történetek előadásába, diákkori csinytevések emlékeibe. Munka közben kínos gonddal ügyelt arra, hogy a fehér íveken hibátlan tisztasággal ragyogjanak a sorok, akárcsak a könyvoldalak szedéstükre. Természetes, hogy még fölcsigázottabb figyelmet szentelt tárgyának formábaöntésére: sokat latolgatta a szavak értelmi és hangulati árnyalatait s bírta türelemmel, míg a legtalálóbb, legszabatosabb kifejezést meglelte. Irja is egyhelyütt (kéziratainak rendezése közben bukkantam rá): „Tüzetesen és rideg szigorral kell eljárni a szavak megválogatásánál, hiszen a papirosra vetett mondatokat egy kicsit a maradandóságnak is szánjuk..."

Koós-Kovács István Gy. Szabó Béla pasztellje

Zilah küldötte Koós-Kovács Istvánt a magyar betű áldozatos szolgálatára. Emlegette is gyakran az Őrhegyet és a Diákdombot, ha gyerekkori emlékei közt motozott. De ezen túl egész magatartása, járása, hanghordozása magán viselte a szilágysági magyar bélyegét. Kivételes megfigyelőképessége, részletező hajlama és feltűnő érdeklődése a furcsa kisvárosi emberpéldányok iránt, adtak színt és zamatot kevésszámú nyomdafestéket látott munkájának. Amint egy-egy alakját, a cvikkeres, köcsögkalapos pénzügyi számvevőt, vagy a kisvárosi boltost a maga rizskásás zsákjai, cirókseprüi és heringes hordói közt megrajzolja, önkénytelenül Krudy regényhőseit juttatja eszünkbe.

Zilah küldötte Kolozsvárra Kovács Pistát, hogy a diákévek sok harsány derüje után megismerje a kemény, sokszor kiméletlen életküzdelmet is. Lassan ért számára az elismerés, de az utóbbi években mégis megkóstolta a sikert: bizton hihette, hogy végetért a hét sovány esztendő. Ebben a hitben ringatózhatott, amikor váratlanul szembetalálkozott a közelítő halállal. Görcsbe merevülő ujjakkal ragadta meg orvosai kezét: mentsék meg, mentsék meg az életnek, amelyhez őt fiatalságának ezernyi terve köti. Meg kell írnia regényét, haladéktalanul, a Dull Demeter, Belerászkáné, Rékás tanár úr félszeg életsorsát. S ki írhatná meg helyette a huszas évek zilahi diákéletét? Elmondott valamit, de távolról sem mindent a *Szerelem* című versében!

Irót veszített az erdélyi literatura, de mi, akik kézszorításában mindennap éreztük a szíve melegségét, barátot is. Drága barátunk, akaratod ellenére, mérhetetlen nagy fájdalmat szereztél nekünk!

KÉKI BÉLA

Pásztortűz 1937. szept. 15

mögötte az egyházfival. Egyik felső ablakból világosság szűrődik ki. Igen, mondták a parasztok, ez már mindent megoldott.

Paál erősen és mélyen aludt ezen az éjszakán. Sem álom nem zavarta, de nem hallotta a szomszéd udvar nyugtalanságát, az emberek jövés-menését, se a kutya panaszos sírását. Reggel kiment a munkahelyére. Fremz ki sem jött, egész éjszaka a testvére ravatala mellett volt. A munkások azonban tudták, mit csinálnak. Nem henyéltek és várták, amig kijön valaki és korbáccsal hajtja munkára őket. Ha meg is hal egy ember, a világ azért tovább forog. Az ég nem csupán egy ember feje fölé von boltozatot.

Délidőben megint csak leheverednek a munkások a part árnyékában, szalonnát, kenyeret és hagymát majszolnak, s az agyakorsóból meleg vizet isznak rá. Paál dudolgat magában. Jóllakott és megelégedett, mért is ne dudolhatná magában ezt a kis dalt?

— Hallgassátok csak Lukácsot, — csipkelődik Pitter, — csak nem kukorékolni tanul a kis kakas?

— Ohó, — veti ellene Paál — ha leveszem ezt a szakállat, elcsodálkozol, hogy milyen fiatal vagyok.

— Mondd, csak Lukács, mért is növesztettél magadnak ilyen apostol-szakállat?

— Isten parancsolta álmomban.

— Halljátok, — kiáltja Marz, a fiatal kiváncsi legény. — Mihály hallod: Isten parancsolta neki álmában!

— Mit gondolsz, süket vagyok?!

A napok lassan múlnak. Mikor Fremz Jánost eltemették, két órára beszüntették a munkát. Azon az éjjel esni kezdett az eső, de Paál nyugodtan járt a munkára. Utóvégre nem égető a dolog, Uristen, miért is volna annyira égető. Egy nap alatt semmi munkát nem lehet befejezni. Az Isten hat nap alatt teremtette ezt a lompos fölgolyót, amin valóban nem nagy élvezet élni. Egyébként: ki-mint vet — és ha már semmiképen sem megy tovább, egyszerüen ilyen Lukács-szakállat növeszt magának az ember. Akkor talán még bírja egy darabig.

A napok múlnak.

Egy reggelen, amikor a hídépítő munkások még a szerszámaikat is alig vették kezükbe, egy szekér jött az úton lefelé és az állványok közelében megállott. Az asszony a szekérhez intette Fremzet. Egy ideig beszélgettek, majd a kompra hajtattak és átmentek a folyón. Paál az állványok tetejéről üdvözli az asszonyt, az meg barátságosan bólint neki.

Ebédidőben Fremz mogorva volt és haragos. A munkások hallgattak, nem akarták felingerelni, mégis csak kenyéradó gazdájuk.

Végül megszólal:

— Hallottak már ilyent?! Bemegy a városba, hogy a törvényszéknél és a telekkönyvnél a fiára irasson mindent, ami az ura után maradt, mintha nem kapna amugy is eleget. Nincs szégyene ennek az asszonynak. Igazán nem csodálom, hogy régebben legtöbbjét, mint boszorkányt megégették. Na már ami engem illet, mondhatom, hogy sose szándékoztam asszonyt venni magam mellé. S ha meggondolom, hogy a testvérem még kedvet és gyönyörüséget sem kapott ettől az asszonytól. Nem bizony.

Aztán folytatja:

— Amit én igénylek, az az unokahugaimra száll. Mindenkinek megadom, amit megérdemel, de ez az asszony nem, ennek valóban nincs szégyene.

Paál hátrahanyatlik a mezőn és a fák ágain keresztül nézi a vándorfelhőket az égen. Szóval így állunk Fremzcel, micsoda testvér! Azért meg lehet őt is érteni, álmok sose zaklatták a szivét, hogyan is érthetne meg ilyesmit. Ő elvégzi a maga számításait józanul, keserűen és hidegen; nincs multja és nincs jövője, könyű és kiszáradt fajta,

Minden hiábavaló volt?

Akkor csak a legjobb szer, a TOGAL segíthet. TOGAL nemcsak fájdalomcsilapitólag hat, hanem gyorsan és biztosan meggyógyítja a rheumát, köszvényt, ülőidegzsábát, gripát, idegfájdalmakat és főfájást és hüléses betegségeket. Gyógyszertárakban és drogériákban. Lei 12·—, 52·—, 130·—.

maga a megtestesült terméketlenség. Látjátok ezeket a felhőket, a szél tovaűzi őket a végtelen kék égbolt alatt, megsimogatja ezt a fehér, remegő Lukács-szakállat, aztán űzi tovább a felhőket messze, s ha a nap fel nem falja, valahol száz mérföldnyire hullni kezdenek a csepek, talán száz, talán ezer csepp. Az se baj, ha belepusztul, ez az ezer csepp volt minden gazdasága. De fűszál növekszik, gabonaszál szárba szökken ettől a megvérezett felhőgazdagságtól. Haggyátok ezt a Fremzet, ő se nem felhő, se nem föld, még csak nem is szél.

Mindjárt vége a déli pihenőnek. Fremz munkára hajtja embereit.

— Sietnünk kell, őszire készen kell állnia a hídnak.

Paál felkapaszkodik bajtársaival a csiga-állványra. Kutyának való munka, az bizonyos, üresfejű, agyatlan kényszermunkára ítélteknek való. A paraszt szégyenli az ilyen munkát. Ő is szolga, az igaz, de legalább a saját szolgája. A vándor és a világvitorlása az ilyesmit csak addig vállalja, amíg meg nem únja. Egy Lukács-szakállú azonban összeszorítja a fogait és kitart. Neki mindenáron ki kell tartania. Ő, korántsem sokáig, nem, csak körülbelül úgy estig. A városba ment asszony bizonyára érdekes és izgalmas újdonságokkal és elbeszélni valókkal tér haza. Majd meglátjátok. Bátor, kissé gondatlan asszony, nem sokat tudakolja a mások véleményét, szóval nincs szégyene, ahogy Fremz mondta az imént. Ha megjön, bizonnyára megparancsolja: Paál, vágd le ezt a lehetetlen prófétaszakállat. Minden bizonnyal ezt fogja mondani.

Álmosan és elgyötörten végzi a négy férfi munkáját az égető napsütésben; sürögnek, forognak a csiga körül, s amikor a vasbika irtózatos döngéssel lecsap a cölöpre, révületükből riadtan ébredtek a valóságra. Aztán megint elszenderednek a tikkasztó nyári levegőben.

Ép most tér vissza a szekér a kompon. Az asszony egyedül ül benne, s az ostornyéllel az állvány felé integet. Jobb volna, ha már abbahagyná, mert a lovak nyugtalanok és idegesen dobognak patáikkal. De ő folyton csak hadonászik. Most észrevette Paál is. Balkezével megkapaszkodik, jobbjával leemeli sapkáját, köszönt, integet ő is, de leginkább hurrát kiáltana. Ekkor lecsap a vasbika. S egy nehány szempillantás alatt bekövetkezett a szerencsétlenség.

A nyugtalan és ideges lovak az ostornyél miatt megvadulnak ott az úszó kompon, felhorkannak és hátsó lábukra állanak, mikor döngve lecsap a vasbika. A szekér ráfordul a komp záróláncára, a lánc elszakad, a szekér már a korlátra dőlt, az asszony egyvégtében ordít, a kocsis a lovakhoz ugrik, meg akarja ragadni a zablát. Már késő. Az egyik ló elterül a kompon, a másik a sülyedő szekeret nehezíti. Prüszkölő, vízhányó, szűkölő, gurgulázó és köpködő szörnyű kavarodás, de csak egy nehány pillanatig tart, aztán megint nyugodtan és méltóságosan folyik tovább a folyam, mintha mi sem történt volna, csak az összetört kocsirúd áll ki méterhosszúra a vízből.

Az emberek az állványon elzsibbadnak. Paálnak lassan lehull a keze, amelyikben a sapkáját tartja. Ugy tűnik neki, mintha óriási nagy tükör előtt állana, amely nem az ő képmását mutatja, hanem végtelen kavarodásban játszódik le benne az egész szürke égbolt, a mélységek titka, s az álmokra és sóvárgásokra, a semmiből teremtett világ pusz-

Párizsban · 1937. január 31.

megnagyobbítsák. Mikor az idő ennyi sok azonos jelzést ad egyszerre, igazi lényegét fejezi ki. Borzasztó lehet a jövő. Szellemi lúdbörzés fog el.

Akadnak, igen, akadnak vidám hatások is. Vannak jóleső gondolatébresztések. Minden dolognak két oldala van. Ugyancsak ebben az időben hallottuk, hogy a kis barokk Eger szabályrendeletet hozott, mely a belvárosban csak a várost jellemző történeti stílusban engedi meg új épületek emelését s megparancsolja a meglévők gondos fenntartását és megőrzését. Van igen-sarka is a tengelynek? Épp nemrég zajlott egy érdekes vita a műemlékekről idegenben. Könyvtári anyag ellenére és után egy német birodalmi napilap vasárnapi mellékletein hosszú teret nyitott a kérdésnek. Itt persze egyetlen szó sem eshetett arról, hogy szabad műemléket eltávolítani, még ha útjába is esik a városi polgárosultság követelményeinek. A III. birodalom rombol, ha érdekei kívánják: rombol intézményeket, elveket, embereket, elpusztít könyvet, sőt eltávolít százezer számra feszélyező emberfajtát is. De a néma követ, vagy ércet, amely a kor szépségét és belső életét közvetíti? A pergamoni oltár megvásárlója és Berlinben ismét fölépítője még azt is „őrizetbe" veszi, amihez semmi köze tulajdonkép és erőszakkal kell megfosztania „bodenfest" jellegétől. Az újnémet hősiség nemcsak a jelent, hanem a multat is mozgósítja. A german historizmus, elkezdve a mitológiától végig a császárság különböző formáin, őt az északi faj tiszta hatalmi képességeire és a mostani erők ősforrásaira emlékezteti. Ezt az értéket nem akarja elvetni, azért a német lap vitájában főleg a műemlékek megőrzéséről és helyreállításáról volt szó. Ilyen elvekről értekeztek: a műemlékek őrzése és ápolása, vagyis a „konzerválás" a historizmusnak törvényes, a „restaurálás" pedig törvénytelen gyermeke. Hivatkoztak Rodin tételére, hogy a művészet, amelyben élet van, sohasem fogja restaurálni a mult emlékeit, hanem folytatja. Volt, aki éles szavakkal fejtegette, hogy a historizmus bűnt követ el, ha régi műemlékbe helyezett betoldásokat, folytatásokat, függelékeket eltávolíttat, mert mindent a stílus tisztaságában kell helyreállítani s ezért erőszakos mellékletektől megtisztítani. Hirdették az élő és a halott műemlékek lényeges különbözőségét egymástól, amelynek végső következtetése, hogy csak az utóbbit szabad helyreállítani és csakis saját korának szellemében. Ezekkel az elvekkel a forradalmár Németország épp akkor viaskodott, amikor a küszködő spanyol forradalom mind a két oldalán vak dühvel pusztított el rengeteg műemléket és temérdek műkincset.

Igy bukkan fel számunkra ez apokaliptikus zavarból egy történelmi alakzatú kérdés: szabad-e megsemmisítenie az egyik embernek tudatos elhatározással vagy a szenvedély vakságával, amit egy másik ember nemcsak önmagának, hanem a végnélküli emberiségnek alkotott lehetőleg örökre? Ha egy kölni dóm évszázadokon keresztül épül, ez a tény máris kifejezi a művészet nagy törekvését az örökletesség felé. Ha egy alkotó ünnepélyes elhatározással és ihletben teremt, akkor jogcímet fejez ki, hogy művét az idő birtokába adja át, nemcsak egy épület vagy egy személy tulajdonába. Ez a teremtő szellem anyagtalan lévén, bizonnyal nem létesíthet a maga ügyében anyagi tulajdonjogkört. Ha negyven év után a kiadó, vagy szerző elveszti az írásmű tulajdonjogát és az így köztulajdonná válik — vogelfrei — akkor a műemlék, ha ezer tulajdonos is váltakozik birtokában, az örökösség jogát képviseli örök értékében. Összegezzünk most már röviden: szent meggyőződésünk, hogy az embernek semmiféle korban sincs joga elpusztítani műemléket, akár magánjogi személy, akár város, társadalom, állam, vagy hadsereg legyen is. A műemlék csak látszólag lehet valakié, mert lényegében az emberiségé s csak az idő, mint igazi tulajdonos, pusztíthatja el. Csak valamikor volt az apa joga, hogy kitétesse gyermekét, megölje feleségét és rabját. Itt rokon-térre kerülünk azzal az erkölcsi meggyőződéssel, mely szerint az ember nem ölhet meg embert jogosan, még alakilag szépen kifejezett halálos ítélet, vagy eszményített háború címén sem, mint ahogy az ősidők nem ismertek és nem is birtak elismerni semmiféle gyilkosságot. A műemlék hasonlít az emberhez. A hosszú élet szabadalmát nyerve, nyilván csak a természet, vagy egyik segédje: az idő őrlő hatalmi körébe tartozik, nem a pusztító ember hatáskörébe, mely őt mint sajátmagát is, csak védheti, őrizheti, tatarozhatja minden korai elmúlás ellen. Ha nem így van, akkor ez törvénytelenség és ellenmondás. Van a halálbüntetés ellen állított elmélet: az abolició; talán a műemlékirtás ellen is abolíciót kellene állitani. Hátha sikerrel? Sőt a műtárgy érdekében is meg kellene tenni, bár ez sokkal nehezebb, mert sok van belőle, mert kicsi lehet, mert a legtöbbje mozdítható. De itt is történhetnek és történtek már intézkedések, mint a nagybecsű festmények és régiségek eladási vagy kicsempészési tilalma, elővásárlási jog az állam részére főleg a kiásott emlék védelmében és megszerzésében.

A műemléket nincs jog se megváltoztatni, se megsemmisíteni. Erre alaptörvényt kellene alkotni, szilárdat, mint amilyen az erkölcsi törvény: ne ölj. Igaz, hogy ekörül is mennyi zavar és mennyi gonoszság van még, talán lesz is még sokáig. De mindegy, állani kell a sarat. Hirdetni és foganatosítani, hogy se az egyén, vagy társadalom hatalma, se a városépítés érdeke, se stílusváltozás, se világnézet divatja nem fogadtathat el velünk romboló célzatot. A leglángeszűbb építőművésznek se szabadna hírdetnie, hogy Párizst bontsák le a Notre-Dame-mal és az Operával együtt, vagy politikai változásnak, hogy el kell távolítani, vagy összetörni Fadrusz János márvány ódáját, a Mária Teréziaszobrot. Aljas és esztelen forradalom ez az alkotó tör-

Könyvjegy Gy. Szabó Béla fametszete

ténelem és a teremtő művészet ellen. Az előbbi izgatást, az utóbbi bűntényt jelent, szóval meg kellene torolni tételes törvényekkel. Joggal kérdezhetjük újra, ki ad jogot az élőnek, az örök történelemmel szemben? Ki mer kezet emelni a műemlékre, vagy csákányt vetni és ágyúnak, gránátnak, vagy repülőbombának áldozatul dobni? Csakhogy mit lehet cselekedni a bűn ösztönével szemben? Mit cselekedhetünk a célért a nevelésen, bujtogatáson, a nemzetközi védelem ajánlatán túl? Egy kitűnő ember, — nem jut a neve eszembe — emlékezetem szerint az orosz nagygyüjtemények egykor legfőbb intézője, száműzetésében, Amerikában mozgalmat indított, hogy a zöldkereszt nemzetközi egyesületével védjék meg a műemlékek életét és biztonságát háború esetén, mint ahogy a vöröskereszt az emberek életét és biztonságát védi. Amerika legtöbb állama elfogadta ezt az indítványt. De, úgy látszik, Európába nem jutott el. Itt más célra létesítettek zöldkeresztet. Az indítvány különben is szűksugarú. Nemcsak a háború, hanem a béke is fenyegeti a műemlékeket. Ezért sokkal többet kellene tenni: megszervezni mindenütt a szép történelmi hagyaték barátainak nemes összeesküvését. Ez az államhatalmon. egyesületeken és iskolákon át annyit elérhetne, hogy legalább az állatok, madarak és fák védelmének mintájára gondoskodjanak a műemlékek védelméről, a nemzetközi emberiség közös tulajdonáról.

Lásd meg

Testvérem, tekints magadba és lásd meg:
bizony üdék vagyunk. Bizony szépek vagyunk.

Ma még miénk a világ. Tavasszal, ha zöld
sejtelem nyílik a fákon s a rózsa zöld ajkai
már mutogatják piros fogaikat, bizony
neked int a levél s neked hint aranyport
szemedbe az egész tarka élet, hogy mindent
csak csillogónak, csak ragyogónak láss.

Bizony tiéd az élet, amikor kopott sapkában
titokban sétálsz az utcán.
Amikor feszítő erők dolgoznak kebledben és várod,
hogy kirepülj a börtönből, a kopott iskolából
és megnyíljanak előtted az Élet, a Küzdelem
szédítő távlatai; mikor roppant terveid vannak.

Testvérem, még fiatal vagy. Tiéd az élet.
Vidám vagy, mint a mindennapi kenyér, melyet
sárszagú parasztok hintenek szét.

Testvérem, tekints magadba és lásd meg:
Bizony fiatalok vagyunk. Bizony szépek vagyunk.
Bizony friss zsengék vagyunk.

LŐRINCZI LÁSZLÓ

Gyilkosok

ELBESZÉLÉS • IRTA: KOÓS-KOVÁCS ISTVÁN

Tizenegyévesek voltunk. Mi már mindannyian az új idők szellemében nevelkedtünk, abban a légkörben, melyet a gépek kora és a világháború teremtett. Gondolkozásban, hajlamban, felfogásban és magatartásban ízigvérig *maiaknak* számítottunk s könnyen érthető, hogy felvilágosult és korán táruló szellemünk minden kis vágyával a hétmértföldes csizmában haladó századba kapaszkodott. Otthon az apa kiszakításával megbolygatott családi körben sárkánymesék és indiántörténetek helyett az időszerűbb légiütközetek, tanktámadások, szuronyrohamok ecsetelésével traktáltak minket; csak az utcára kellett lépnünk, mingyárt éppen abba botlottunk bele, ami legjobban izgatta képzeletünket: szívrepesve figyeltük a fák felett elhúzó zajos gépmadarat, meg az ide-oda száguldozó gépkocsikat, melyek a ház előtt eldübörögve, hosszasan remegésben tartották az ablakokat. Mese helyett érzékelhető, kézzel tapintható, szemmel ellenőrizhető valóságot kaptunk s egyáltalán nem különös, hogy például a gyermekeknél szokásos ósdi gúnynevek helyett a század nagy csodáiról neveztük el magunkat. Kit mi érdekelt legjobban, aszerint adott nevet magának. Engem Golyóscsapágynak hívtak. A többiek nevei: Légcsavar, Fémszálas Izzólámpa, Elektron és Petárda.

Abban az évben kezdtek hazaszállingózni apáink a frontról: vége volt a háborúnak. De mi itthon tovább folytattuk a harcot, nem volt inyünkre békét kötni a „nagyok" példájára. Csatáztunk tovább. A mi ellenségünk Dani Jóska volt, a kertünk végénél lakó vén fazekas mester, ő ellene viseltünk ádáz hadjáratot.

Mikor született, hány éves, hány évtizede hurcolkodott be a mi kertünk végénél terjeszkedő óriási gyümölcsöskert közepén düledező viskóba — senki nem tudta Dani Jóskáról. Általában nagyon keveset tudtak róla.

Napjában négyszer-ötször, már aszerint, hogy érkezése, ereje mennyire engedte, végigtipegett magahajlította mogyorófabotja segítségével az őserdőhöz hasonló kertben. Ilyenkor mi a fák törzsénél, bürök sűrűjében, kerítés tövében vagy a termőfák tömött lombkoronájában lapultunk meg előle. Két lépésnyire totyogott nagyszuszogva buvóhelyünktől, foltoktól ólomsúlyú csizmájával majdnem ránk taposott, de arra már nem volt eléggé szemfüles, hogy felfedezzen minket. Nyúl módjára lapítottunk a földön, kuncogtunk, szamárfület mutogattunk neki egymás mulattatására. Fémszálas Izzólámpa annyira ment vakmerőségében, hogy előmászott rejtekéből, négykézláb csúszva szegődött nyomába, ügyet se vetve rá, hogy közben tüske, kavics, üveghulladék sebzi fel tenyerét s úgy tett a vén süketbóba csizmájával, ahogyan a hergelt kutya a forgó szekérkerékkel: morogva kapkodott szájával utána és fogát csattogtatta.

Külön élmény volt figyelni, hogy sürög-forog birodalmában. Most is látom: sziszlat, nézdelődik, gyantát, vértetütelepet, száraz gallyat, mohaszövetet paskol le botjával a fatörzsekről, nyögdécselve le-lehajol, odébbrug kődarabot, sörösüvegcsonkot, asztmásan szuszog, megerőltető testmozdulatoknál hápog, mint a kacsa és nem is gyanítja, hogy közvetlen közelében „ellenség" hasal a

falusi fiú, akiből nagynevű tudós lesz s aki az atomromboláson épült találmányával megtalálja az útat ahhoz, hogy ne lehessen többé háborút viselni. Találmánya örök békével ajándékozza meg az emberiséget. Jelentkezik azonban az emberi gonoszság is és egy veszedelmes külföldi kémszervezet a tudós élete árán akarja megszerezni a találmányt. Izgalmas hajsza kerekedik, de végül is az igazság győz. A sokszor kalandregényre emlékeztető jeleneteket romantikus szerelemmel vonja be az írónő, kedves idillt fest a fiatal tudós és a miniszter leányának szerelméből. A kötet nagy képzelőerővel megírt, érdekes meséje miatt a legszórakoztatóbb olvasmányok közé tartozik.

KINIZSI ANDOR: **Így kell férjhezmenni.** Szent István-Társulat kiadása. (Ára fűzve 3.90 P.)
A humoros, vidám írásairól ismert író egy egész humoros kötetet írt arról a kérdésről, hogy hogyan kell férjhezmenni. A könyv vídám fejezeteiben mindenki számára ad tanácsot, szinte egész iskoláját mutatja be a férjhezmenés tudományának. Érdekes eseteket mesél el arról, hogy kinek hogyan sikerült férjhezmennie. Az egész könyv csupa kacagás, derűs szín és könnyed fordulat, de e vidámságon túl van mélyebb tartalma is: a házasság dícsérete.

KOVÁCH ALADÁR: **Téli Zsoltár.** Bolyai Akadémia kiadása. 96 lap. (Ára fűzve 2.—, kötve 3.— P.)
Ez a kötet *Kovách Aladár*nak még ez év folyamán a Nemzeti Színházban színrekerülő drámai játékát tartalmazza. Ez a hatalmas erejű, történeti dráma Apáczai Cseri János alakját eleveníti meg és művészi mélységgel mutatja meg ennek a nagy magyar nevelőnek munkásságát és munkássága igaz jelentőségét. Az értékes művet *Gy. Szabó Béla* művészi fametszetei díszítik.

LESTYÁN SÁNDOR: **Cigánymuzsika.** Dr. Vajna és Bokor kiadás. 274 lap. (Ára fűzve 4.—, kötve 5.80 P.)
Lestyán Sándor új könyvében Rigó Jancsi, a világhírű magyar cigányprimás és Chimay hercegné regényes szerelmének történetét írta meg. Ez a történet *„úgy kristályosodott regénnyé, hogy próbáltam megkeresni azokat a belső rugókat, csavarokat és szerkezeteket, melyek a szív, az ész, a lélek, az érzékszervek, sőt a gyomor cselekedeteit irányítják"*. Főleg az érdekelte az írót, hogy ebben a feltünést keltő szerelmi regényben, mely a pákozdi cigánylegény és a belga herceg feleségének találkozása, házassága és válása köré csoportosul, mi a magyarázat, mi vitte a világszép, gazdag hercegnét a muzsikus cigány felé. Lestyán Sándor úgy találja, hogy *a cigánymuzsika varázsa* az eset nyitja. A könyvben érdekes, eleven módon írta meg az eseményeket, sok eredeti adatot, naplójegyzetet, levelet felhasznált, műve szórakoztató olvasmány.

MADERSPACH VIKTOR: **A románok nyomában.** Stádium kiadás. (Ára kötve 5.20 P.)
Maderspach Viktor rendkívül érdekes műve másfél évtizeddel ezelőtt jelent meg s akkor igen nagy érdeklődés mutatkozott iránta. Most újból időszerűvé vált s ez okolja meg második kiadását. A könyv 1916-ban játszódik és a szerzőnek harcait mondja el, amelyek egy szabadcsapat élén a románok üldözése közben folytak le. Ezek a küzdelmek megrázó módon elevenítik fel a világháború egyik szakaszának eseményeit és örökké őrzik a magyar hősiesség ragyogó emlékét.

MAGYAR SÁNDOR: **Álmodni mertünk.** Révai kiadás. 236 lap. (Ára kötve 5.60 P.)
*Magyar Sándor*nak, a világhírű magyar óceánrepülőnek ez a műve egyik darabja annak a könyvsorozatnak, amelyet *A harc a levegőért* címmel ad ki a kiadó azzal a céllal, hogy „a repülést a magyar nép legszélesebb rétegeivel megismertesse, a nemzet érdeklődését ez iránt felébressze és megszerettesse Magyarországgal a magyar repülést". A sorozatnak minden bizonnyal egyik legértékesebb kötete ez a munka, amely a diadalmas magyar óceánrepülésnek elragadó közvetlenséggel megírt történetét adja. *Magyar Sándor* beszámol benne arról, hogyan született meg, hogyan vált valóra a magyar óceánrepülés gondolata, majd ismerteti a nagy út minden mozzanatát. A leírásokból az út nagy élményeiből friss, mozgalmas regény szövődik össze, a magyar óceánrepülés érdekes és büszkeségre indító regénye.

MÁRAI SÁNDOR: **Egy polgár vallomásai.** Harmadik kiadás. Révai. I.k . 304, II. k. 334 lap. (Ára kötve 11.20 P.)
*Márai Sándor*nak ez a kétkötetes, hatalmas műve indította el a magyar irodalomban a szellemi és erkölcsi számvetésnek azt a bonyolult folyamatát, melynek hatása alól az új mgyar szellemiség egyetlen jelentős egyénisége sem tudott menekülni. Márai ebben a könyvben nemcsak egy osztály és család szerkezetét bontotta szét, hanem megalkotta

Magyar Kultúra 1940. 12. 1. 295.

a háború utáni magyar társadalom tükörképét. A könyv nagy vihart vert fel, sokan támadták, de még többen voltak, akik dícsérték. Az egész művet átfűti a nagy vallomáskönyvek kérlelhetetlen őszintesége, az erkölcsi megtisztulás vágyának sarkalló ereje, a modern ember hitvalló szándéka, mely nem tud olcsó megegyezést kötni a társadalom illúzióival. A könyvnek ez az új, *végleges formában átdolgozott kiadása* most már minden időszerű elemtől mentesen rögzíti mindazt, ami Márai művében maradandó, s átadja e nagy vallomást és tanuságtételt az utókor bírálatának.

S. SOVÁNY MÁRIA: **Tavaszi láng.** Palladis kiadás. 302 lap. (Ára kötve 5.— P.)

A *Tavaszi láng* új magyar írónő első regénye. A könyv igérettelies, komoly tehetséget bontakoztat ki. Az érdekes regény mély problémát vet fel: a falu és a város szakadékának kiegyenlítését. Ez a probléma újabb irodalmunkban nem egy regényben jelenik meg, az írónő új szemszögből nézi és érdekesen oldja meg. A regény hőse egy falusi gazdálkodó, őstehetség, aki előbb ösztönösen fest és farag szobrokat, majd a városban tanul és kiváló művész lesz belőle. Minden művészi igyekezete, tanulása arra való, hogy meghódítsa azt a lányt, akit szeret, s aki már úrivá lett generáció tagja. A leány azonban a városból is a falusi kuria után vágyik s amikor a szerelemben egymásratalálnak, a férfiből nem lesz híres, nagyvárosi művész, de annál nagyobb boldogságot talál a földhöz való visszatérésben. A regényben különösen az írónő jellemző művészete emelhető ki, alakjai formálásában, leírásaiban. Előadása tiszta, szép, magyaros. A könyv szórakoztató olvasmány.

SZABÓ PÁL: **Őszi vetés.** Magyar Élet kiadása. 300 lap. (Ára fűzve 3.80, kötve 5.— P.)

Szabó Pál regényei a falu életének megdöbbentően mély és hű rajzával válnak ki. A *Szakadék*, *Békalencse*, *Anyaföld*, stb. íróia átérzi és meglátja a faluban élők, a népi rétegek életének problémáit. Úi könyvében írói fejlődése még nagyobb ívelést mutat: a könyvben megrajzolt alföldi falu képe művészi hitelű keresztmetszetet ad. A regény kerek kompozicióia, meleg és őszinte líraisága, egyes sorainak tömör kifejezőereje Giono mellé állítják.

SZITNYAI ZOLTÁN: **Asszonyka.** Athenaeum kiadás. (Ára kötve 6.— P.)

Szitnyai új regényének hősnője, az „asszonyka" már az új magyar élet leánya. Nem betege már a régi társadalmi élet kicsinyességeinek, táncnak, divatnak, ünnepeltetésnek, mégcsak a főváros fényei közé sem vágyik, belenyugszik hogy kis pusztai gazdaságban élje életét. Az *Asszonyka* a fiatal feleség regénye, akinek házassága budapesti bérházban kezdődik és a tanyavilágban folytatódik. Marika hősiesen küzd meg új élete nehézségeivel s a városban felnőtt egyénisége számára az a legnagyobb győzelem, hogy a tanya népének zárkózott világa megnyílik előtte. Kétféle társadalom: a bérházakba zsúfolt nagyvárosi és falusi, tanyavilági néz farkasszemet egymással. Szitnyai művészi ereje megint ott emelkedik a legmagasabbra, ahol az emberi világot egy csöppet szatirikusan, de mindig élethűen és sok szeretettel mutathatja meg, egyéniségeken, pompás emberalakokon át. Különösen két nőalak emelkedik ki új regényéből, az egyik az „asszonyka", a napsugárból szőtt vidám, bátorlelkű feleség, a másik az önmagával meghasonlott nagyvilági nő, üres lelkével, mesterkéltségével. Kettejük harca a férfiért: ez az új Szitnyai-regény tengelye, s sorsukból figyelmeztető intés tiszta ideálizmusával az értékesebb emberfajta diadalára mutat.

TÖRÖK REZSŐ: **A puszipajtás.** Nova kiadás. (Ára kötve 5.80 P.)

Az író ismét humoros, vidám regényt írt. Regényében tarka változatosságban vonulnak fel tréfás jelenetek, groteszk helyzetek, szellemesen folyó párbeszédek. A regény főszereplője egy gyáva férfi, aki sokáig reménytelenül udvarol egy szép leánynak, de végül a regény mégis megnyugtató befejezéssel zárul: a hős elnyeri a leány kezét. A könyv értéke főleg humorában van, a mai időkben ritka és megbecsülendő a jókedvet sugárzó olvasmány.

TÖRÖK SÁNDOR: **Különös éjszaka.** Franklin-Társulat kiadása. 176 lap. (Ára fűzve 3.80, kötve 5.20 P.)

Török Sándor új, drámai feszültségű, mozgalmasan érdekes regényében fantasztikus ötletet dolgoz fel. A hírneves költő halála első évfordulóján, amikor özvegye és legjobb barátja épen azon tanácskoznak, hogy mikép ápolják legnagyobb kegyelettel emlékezetét, váratlanul megjelenik a családban. A halott visszatérte mindent felforgat. Egyszerre újra érzi való életének hazugságait és félreértéseit és ezeket most tisztázni akarja feleségével, fiával, leányával és barát-

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla: Anyám

Barabás Miklós Céh
erdélyi képzőművészeti
tárlata. Bp. 1937 maj-
jini

Ziffer Sándor: Önarckép

Nagy Imre: Áronék delelnek

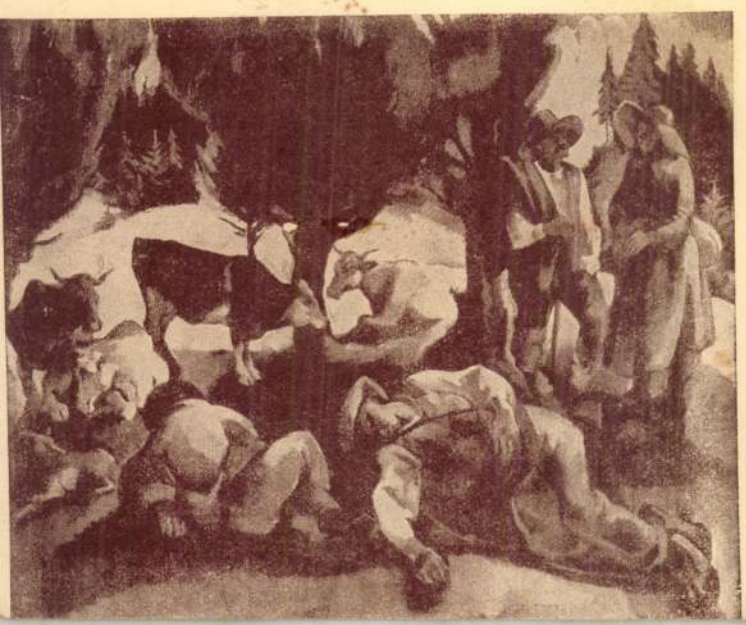

Gy. Szabó Béla

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Ellenzék, Kolozsvár
Megjelent: DEC. 19

VASÁRNAP DÉLELŐTT 10 ÓRAKOR NYILIK MEG GY. SZABÓ BÉLA KÉPKIÁLLITÁSA. Amint [illegible] megirtuk, Gy. Szabó Béla, a kiváló kolozsvári festőművész és grafikus nagyszabásu karácsonyi kiállitást rendez a vármegyeház üvegtermében. A kiállitás vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg és 1943 január 3-án zárul. Nyitva minden nap délelőtt 10 órától délután 5 óráig.

TEMI NYOMDA
I-KÖRÚT 6.

os

BUDAPEST
1.2.

Gy. Szabó Béla

Liber Solitudinis

c. kéziülő fametszetes könyvéből

Repr.

Pásztortűz

1939. II. l

Gy. Szabó Béla

1. GY. SZABÓ BÉLA: Mózsi bá'. Szénrajz.
2. GY. SZABÓ BÉLA: Kendermosás. Fametszet.
3. GY. SZABÓ BÉLA: Baczkamadarasi erdő. Pasztell.
4. GY. SZABÓ BÉLA: Napraforgóverő. Fametszet.
5. GY. SZABÓ BÉLA: Átkelés a Nyárádon. Fametszet.
6. GY. SZABÓ BÉLA: Disznópásztor. Fametszet.
7. GY. SZABÓ BÉLA: Juliska. Szénrajz.
8. GY. SZABÓ BÉLA: Szilvaízfőzés. Pasztell.
9. GY. SZABÓ BÉLA: Disznópásztor. Szénrajz.

217. GY. SZABÓ BÉLA: Mariskó néni Bözödön. Pasztell.

Vk. min. nékelföldi
önkd. kiáll. 1943–44.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Szabó Béla

UTUNK

1968 OKT 11

1021

● Kiskunfélegyházán a Nemzeti Galéria és a Kiskun Múzeum rendezésében október 6-án Pogány Ö. Gábor főigazgató megnyitotta Gy. Szabó Béla gyűjteményes fametszet-kiállítását. A kiállítás három hónapig lesz nyitva.

a barlangokról szóló tudomány talán jobban kielégít mint más, a speológia az emberi léleknek egy ősi húrját zendíti meg különösképpen.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1969 2

ALFÖLD

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla fametszete

CLAUDIUS: Hogy lennék a rabszolgád? Hall
jatok neki!
POLYBIOS: *(Caligula elé ugrik)* Bírósági ítéle
is! Velem köteles kockázni – lyukas fenek
CALIGULA: *(Hahotázik)* Nem rossz! Lyukas
bíróságra! Az én rabszolgám vagy, viszlek
POLYBIOS: Hogy gondolod ezt, Caligula?
CALIGULA: Félre, te idióta! *(Ellöki, majd bele*
CLAUDIUS: *(Tapsol a tatönkön)*
POLYBIOS: Jaj! Ne bánts! Neked adom!
CALIGULA: *(Meghallja, hogy Claudius tapsol*
várja csak! Menander! Hé, Menander, ho
szemet? Hé, Menander!
MENANDER: *(Egy óriás mély hangján)* Jöv
rabszolga, a kezében kétágú villa) Itt vag
CALIGULA: *(Némán Claudiusra mutat)*
MENANDER: Ahááá! *(Hosszan üvölt Claudiu*
CLAUDIUS: *(Összerogyik a tatörzsön)*
CALIGULA: Várj! *(Hahotázik. Megkapja Menc*

*

SENECA: *(Az összecsapódó függönyszárnnyal*
és uraim, ez történt Rómában az október
tehát istenné avatta, ugyanakkor az égben
Később kiderült, hogy nem volt rá szükség
végül is mi lett Claudiusszal. Nos hát, ami
nandert. De megmondta neki: meg nem ölh
isteni Claudiusból – tök!

(A függöny szétmegy. Menander az előtérb
Claudiust és ráakasztja óriási favillájára. Mi
sul, amint ijedten pislog s feje idétlenül lóg a
MENANDER: Nem jó ez semmire! Ha ugyan
(Hahotázik)

1021

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla fametszete

– Nem.

ALFÖLD
1960 JAN
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

jegyzőkönyvezik.
Könnyű azoknak bátornak lenni,
oda állít a sors, ahol egész népül
Sőt! Megalázva, megbélyegezve,
egyebe lehet az embernek, mint a
– Hát én újra hívom a mentőt.
Meghal?
Azért hal meg, mert odamentem
megyek oda, semmi baja. Kialussz
Én löktem el, gyávaságomban.
Inkább szúrt volna meg.
Bezzeg, ő nem cipelt volna orvos
mámorát.
És most ott feküdnék halva, a disz
Arcomba sütne a hold.
Jobb volna.
De az ember nem válogathat a
együtt nem mindig állanak össze ol
– Te, hiszel nekem? Nem én tette

EGY ÉV

a marcali könyvbarátok klubjában

Egy érdekes nyelvművelő előadással indult és *Bűrös Gyöngyi* színművésznő előadóestjével zárult nemrég Marcaliban a könyvbarátok klubjának 1968/69. évi programja. A két rendezvény között további nyolc bizonyítja, hogy a két évvel ezelőtt felépült járási könyvtár esztétikus környezetével mindinkább otthona lehet olyan kis, de minden bizonnyal egyre bővülő körnek, amelynek tagjai effajta társas szórakozásra is vágynak.

Tíz téma — havonként, a hó első hétfőjén egy-egy — hat műfaj képviseletében. E sokoldalúság is jelzi, hogy a társadalmi vezetőség elsősorban a változatosságra törekedett, figyelembe véve a tagok érdeklődését, javaslatait, az előadói lehetőségeket, és természetesen a könyvekhez való kötődés követelményét. Így került a programba két alkalommal képzőművészeti, háromszor irodalmi előadás, továbbá történelmi, helytörténeti, nyelvművelői és zeneesztétikai téma feldolgozása.

Az előadásokat minden esetben sokoldalú szemléltetés kísérte: irodalmi szemelvények magnóról vagy élőszóban, reprodukciók, dokumentumok, hanglemezek. És természetesen elsősorban könyvek, amelyeknek árusítását is megszervezték, olykor kihasználva a dedikálás lehetőségét. A rendezvények előadásait általában szűkebb vagy szélesebb körű vita, beszélgetés követte.

Hányan látogatták a klub foglalkozásait? Átlag 30—35 en. A törzsgárdát 20—25 olvasó alkotja, elsősorban az értelmiségi és az alkalmazotti rétegből, de egy-egy fontosabb rendezvényen — például költői esten, helytörténeti anketon — félszázan is megjelentek.

Végül az előadókról néhány szót. A könyvbarátok klubja ugyanis messzemenően kihasználja nemcsak a helyi lehetőségeket, hanem megyeszékhelyi, fővárosi kapcsolatait is. Így a meghívottak listáján szerepelt *Sípos Gyula* és *Fodor András* József Attila-díjas költő; *dr. Kanyar József* történész, *Szabó Béla* festőművész, és ott voltak a helyi szaktanárok, szakemberek is.

Úgy tűnik, az indulás sikerült. A nyári kéthónapos szünet után, szeptemberben új program várja az olvasókat. Ebben a műfaji változatosság és a sokoldalú szemléltetés mellett több helyet szeretnének biztosítani a vezetők a mai magyar irodalom megismertetésének és egy-egy új irodalmi alkotás, film, tv-játék vitájának is. Szándékuk továbbá más társadalmi rétegekből is bővíteni az érdeklődők körét.

P. L.

SOMOGYI NÉPLAP
Csütörtök, 1969. június 19.
5

tani, hogy a tanasztaltabb Fa- [illegible]
házi esél
vagy Bö
Nagyo
házi—Jó
A női
vesebb
Poór, M
Vitárné
Közülük
ni győz
rakozási
kultak.
A so
évben
zőknek má
osztály. Le
a 8 között
úgyhogy a
számban f
végeztek az
nek becsüle
nyer meg a miskolci Madarász—Dubéczi férfipáros mentette meg.

Az 1969. évi asztalitenisz Sió Kupa végeredménye:

Férfi egyes (91 induló):

1. Faházi (Postás), 2. Jónyer (DVTK), 3. Klampár (Postás) és Börzsei (BGSC).

Női egyes (59 induló):

1. Vitárné (FTC), 2. Petrányi (FTC), 3. Poór (FTC) és Magos (Statisztika).

Férfi páros (44 pár):

1. Klampár—Faházi (Postás), 2. Papp—Volentics (Aknamélyítő), 3. Temes—Börzsei (Aknamélyítő—BGSC), és Madarász—Lubéczi (Miskolc).

Női páros (25 pár):

1. Izsó—Magyar (MÁVTI—Közért), 2. Kovács—Csáki (PEAC), 3. Vitárné—Petrányi (FTC) és Székely—Rozsnyó (Vörös Meteor).

Vegyes páros (29 pár):

1. Faházi—Vitárné (Postás—FTC), 2. Jónyer—Izsó (DVTK—MÁVTI), 3. Klampár—Schneller (Postás—OSC) és

---

MNK

Ózd—Egyetértés 4:0 (3:0), MTK—Vasas Izzó 3:0 (1:0), Komló—Szolnoki MÁV 2:0 (1:0), Dunaújváros—Zagyvapálfalva 1:0 (1:0), Volán—Vasas 2:2 (1:1), Tatabánya—Veszprémi Vegyész 3:0 (2:0), Ú. Dózsa—Gyöngyösi Spartacus 3:1 (2:0), Bp. Honvéd—Kiskunfélegyháza 9:0 (4:0), Savaria Cipőgyár—Salgótarján 2:2 (1:1), Ferencváros—Nagytétényi Kohász 4:0 (1:0) Csepel—Győri MÁV DAC 5:0 (1:0), Egri Dózsa—Hajdú Vasas 1:0 (0:0), Rába ETO—Ajka 3:0 (1:0), Pécsi Dózsa—Pécsi Bányász 3:1 (3:1), Vác SE—Diósgyőr 1:0 (0:0), Szombathely—Mázа-Szászvár 2:1 (0:1).

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726
1969 JUN 19

Hol maradtak a K. Kinizsi úszói erről a somogyi versenyről? — tették fel a kérdést szerkesztőségünknek Barcson.

Ketskés K. Endrét, a K. Kinizsi edzőjét kérdeztük meg, mint illetékest.

— *Nem volt szerencsés a barcsi verseny időpontja. Az ifjúsági számokból álló viadalra nem tudtunk*

1969
1021
5'

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla fametszete

ALFÖLD
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

or már c
gyunk. A
jólét, ho
rádió, kép
ű fiatalemb... ...dora megnyerő. Orvos. Váro-
, mozgásán, beszédén érzik, hogy falusi kör-
kézzel, zaklatottan jár fel-alá, a rekamié előtt,
Szóval: akkor nem?
zett lány, falusi, de nem falusias, gimnáziumba
m piperkőc, egyénisége, külseje, ruházata mai,

st úgy érzem, nem és nem!
nár meg! Nem . . . *(Elgondolkozva.)* Nem! . . .

eházasodunk . . .
nk . . . nem erről van szó . . . de mindjárt ez-

s dolga . . . ez meg a mienk. Nem te mondtad
akarsz, utazni, látni, szórakozni. Ezt mi meg-

n . . .
y megmásíthatatlan helyzet . . .

künk, lehetnek gyerekeink . . .
end, szünet, Miklós jön-megy, Kati szárnya-
nezemre esik ellenkezni veled.
hoz, bekapcsolja, rágyújt, a rádióból kórus-
zén csörög a bilincs". Szemmel láthatóan jót

nházban 1969. febr. 7-én a következő szereposztás-
sége: Mojzes Mária; András: Fekete Tibor; Miklós:
r Mariann; Gáll László: Major Pál; Kati: Csomós
Turián György.

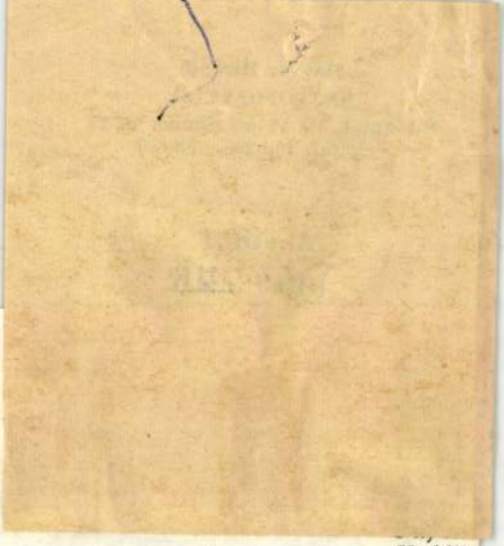

Hadd kö
Hadd le
Hozzád,
Mindéti

Porhó szitál. A töméntelen ember
Sürög-forog a sugárutakon.
Folyamként dől a tény.
Arcáról álmodozom.

A városi zaj elvész a hóban,
Sok ember-árnyék lépte hangtalan.
Föléje hajolnék néma csókban.
A boldogságnak árnya van.

Árad a tény. Hópor szitál.
A tényt keresem árnyakon át.
Meztelen szobrok vállainál
Szebb a hóval födött ruhád.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD
1991 JÚN

1021

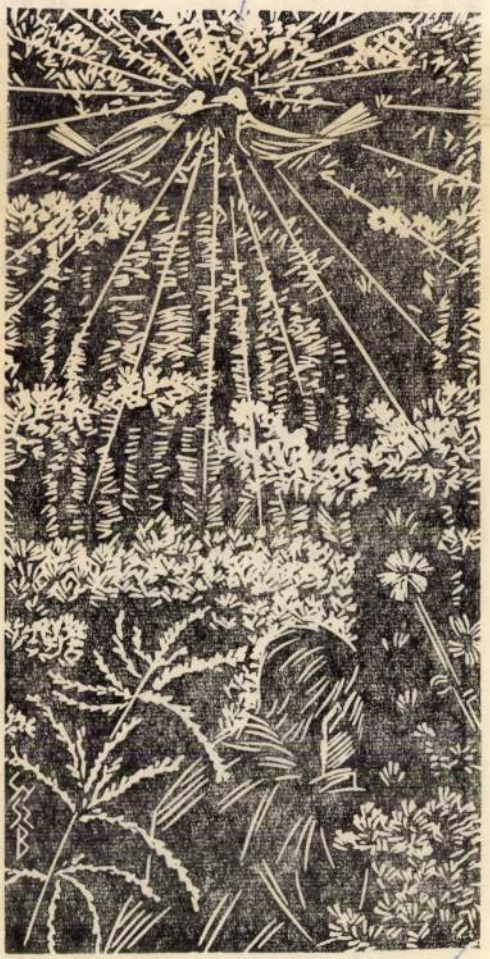

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla fametszete

az ejszaka csúcsán,
simogatom nagy testét
a sötétnek;
most magammal vihetném a fákat,
sziklástól a hegyeket,
de kinyílna-e szavamra a kapu
mielőtt váltja egymást
az éj és a virradat?

Hallom, hogy megjött a csönd
és félek,
hogy nyugtalanságomtól megriad.

Ka
ér,
mi
az

Ti
áll
ku
csu

Lát
a lá
dörögve lépjen az élet,
halkan a vágy, lágyan a fény.

ALFÖLD
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó Iván rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-295, 188-307

Élet és Irodalom

1969 APR 4

A József Attila-díjasok
(2—3. oldal)

Déry Tibor: A kétezred
(5—6. oldal)

Varga Domokos: Erdők, jövendők
(12. oldal)

ÉLET
ÉS
14

Gy. Szabó Béla
1021

Gy. Szabó Béla: A koltói somfa

ség ereje

virág és a talajszint alatt lévő
lkot; a társadalmi valóság ta-
i mélyebbre nyúló gyökerek s
színekben pompázó virágok.«
leti intézetünkben hangzott el
tulajdonképpeni kiindulópont-
enő változások néhány jelleg-
nkben éppúgy, mint az egyén
ez jut a kollektíva ereje, ösz-
zetlen akarása.

il lényeges vonások ezek: a
szocialista brigád humánus
átásra: egy soha nem látott
ért a baleseti kórházban szá-
et és bőrük egy részét fel-
ig ülésén addig közömbösnek
envedélyes szavakkal azokat,
k meg h[illegible]ogulásukat; árvíz-
nak fölép[illegible]sénél ott szorgos-
üzem — példák gazdag tár-
ainak. Igen, alapvetően más,
sonlítható a szocialista társa-
egymásért viselt felelősség, az
énnek nemes érzését plántálja
k még közömbösek, akadnak
örődnek, de sok helyen már
en vagy százan fognak össze
vagy önhibáján kívül bajba-

egnemesebb erkölcsi kényszer
ődik össze: példamutatásból
erekkel szembeni igény mér-
, megértő támogatásból az
zott visszautasításból az azt
rezők ezek, melyek éppen a
rik el valódi értelmüket, fej-

kban jelen van minden szük-
az eddigieknél is gyorsabban
virágok«, a közösség erejé-
özösség mind nagyobb gondot
rra, s az állampolgár egyre
a kollektíva körén belül, má-
A gazdaságirányítás új rend-
onása éppen az, hogy döntő
ek, a szocialista demokrácia
özösség megsokszorozódó ere-
területén érzékelhetjük e
ülését.

ossz útra tévedt embert térí-
nyba, sorsokat mentett meg,
fenn, faragott jobbat abból,
s formálta még értékesebbé
a közösség véráramában. A
en a holnap emberének nö-
túpusú embert jellemző tu-
vő sokágú hajtásának virág-

M. L.

A MER

Ez a név márka a környé-
ken. Ahogy valaki megjegyez-
te, verekszenek ezért a kőmű-
vesbrigádért. Becsületes és jó
munkát adnak ki a kezük alól,
ezért ragaszkodnak hozzájuk a
kislakásépítők.

A Marcali Vegyesipari Ktsz-
ben másért is becsülik őket.
Az ő kezdeményezésükre ala-
kult két szocialista címért küz-
dő brigád. Amikor azt kutat-
tam, miért éppen ettől a kol-
lektívától indult el a szövet-
kezetben a szocialista brigád-
mozgalom, nagyon mély gyö-
kerekre bukkantam.

Budapesten, az FM 43. szá-
mú Építőipari Vállalatnál töb-
ben dolgoztak a megyéből.
Sámsoniak, sávolyiak, szö-
csényvisztaiak. Egyszer aztán
megindultak haza Somogyba.

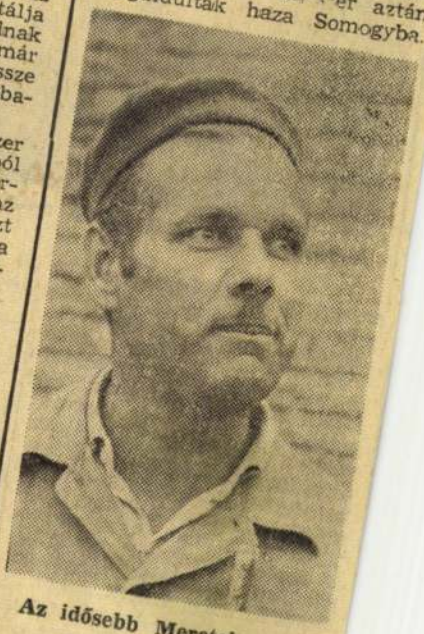

Az idősebb Meretei.

Hívta őket a család, megunták
az állandó hét végi utazást.
Először *Meretei János* kőmű-
vest várta készen a hely a
marcali ktsz-ben. Egy hónap
múlva a bátyját, Józsefet. Az-
tán még négyen mondtak bú-
csút a fővárosnak. Két évvel
ezelőtt kötötték sorsukat a kis-
ipari szövetkezethez. Amikor
bedolgozták magukat becsüle-
tet szereztek, rájöttek, hogy

Eladó jó állapotban lévő szezlon 600 Ft-ért. Kaposvár, Május 1. utca 80., I. emelet. Jónásék. (127366)

Autógumi, 2 db I

Festő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó Béla

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1966 SZEP - 2

Arcképcsarnok

SZABÓ BÉLA

A fiatal festő nevét még nem kapta szárnyra a művészvilág. Nemrég került ki a főiskoláról; először alkotásra megfelelő otthont kellett teremtenie s aztán elkezdeni a számára legfontosabbat, a festést. Évei nem teltek hiában, ezt bizonyítja az ez évben kapott Derkovits-díj is. A közönség csak egy-egy képéről ismerheti, önálló kiállítása még nem volt. Négy éve elkezdett munkásságából az idén szeretne tárlatot rendezni.

Szabó Béla művészi indulása rendhagyó. Már gyerekkorában szeretett rajzolni... Tehetségét a képző- és iparművészeti gimnáziumban fejlesztette tovább. Közben gondolatban hűtlen lett a festészethez: művészettörténész, majd grafikus akart lenni. Aztán a festő szakra iratkozott be a főiskolára. Mesterei *Szőnyi* és *Domanovszky* voltak.

Marcali otthonának falain láthatunk főiskolán készült képeiből is. Főleg portrék, de egy faliképterv is közöttük. Ennek egy részét meg kellett festenie a főiskolán. A tanulóévek képein az érződik, ami szülte őket: a mesterségbeli tudás megszerzése.

A főiskola befejezése után miért jött haza?

Nem romantikus táj vagy szülőfaluszeretetből választotta Marcalit, szüleinek otthonát. Csupán azért, mert itt biztosítottnak látszott a lakás, a műterem és az állás. (Műtermet a padlás egyik része és egy lakószoba.) Rajztanári diplomáját Böhönyén hasznosította. Diákjai minden évben megnyertek a rajzpályázatot. Közben kemény munka várt rá. Elszakadni az iskolás festéstől — ez volt a diplomamunka feladata is — s egyénit teremteni. Erre legalkalmasabb a csendélet. (Annál is inkább, mert modellt a községben nem kap.)

A fürdőző nő című képén dolgozik Szabó Béla.

A korszerű kompozíciók izgatják.

— A festészetnek a színek nyelvén kell szólnia, a forma a szobrászaté, a vonal a grafikáé — vallja.

Általában fejből fest. Vázlatokon keresztül érleli meg képeit. Egy kilakult elképzeléshez teremt formákat.

— A tárgyak csak ürügyek arra, hogy mondjunk valamit — mondja.

Szabó Béla tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. A stúdió budapesti tárlatán szerepelt is. Jelenleg a szegedi nyári tárlaton van egy pár képe.

Az önkifejezés eredménye a Derkovits-díj, amit nemrégiben kapott. Hetekkel ezelőtt Jugoszláviában járt. A rövid ott-tartózkodás csak arra volt elegendő, hogy ismerkedjék a vidékkel. Egyébként se tájképfestő ...

Horányi Barna

A DEBRECENI NÉPI EGYÜTTES ÚJ MŰSORA

„elkesen és tisztán politizáló művészeti megnyilatkozás táncegyüttesek körében meglehetősen ritka. A Debreceni Népi Együttes művészi öntösbe öltöztetett „politikus" rendezvénye zért is volt nagyszerű és ismét példamutató. kesen szóló tény, annak fényes igazolására, ogy többet kell tenni a szomszéd és baráti épek megismertetése, megszerettetése érdekében. Eddigi eredményeink szerények. Nem lehet tehát eléggé dicsérni a DNE új műsorát, nely ezt a barátkozást kitűnően „szervezi" és zelmileg is hatásosan segíti a műsorban szeplő népek megkedvelését, megbecsülését. régi nacionalista, soviniszta reflexekkel is edményesen vitázik, szépen nyitogatja az érem itt-ott elzárkózó vaspántos ajtaját.

teljesítmény szakmai szempontból legmegbízhatóbb s [illegible] rész a szünet utáni. Ragyogó zenei kíséretű, hatásos koreográfiák váltják egymást, amelyekből az *orosz*, *lengyel* és *román* táncot emelném ki. Kitűnő a *Ringelspiel* koreográfiája is, vonzó, játékos német tánc, de előadását csak „felnőttebb" ifjak képesek teljesen megoldani.

A Népi Együttes tehetséges fiatalokkal rendelkezik s ezért inkább a jövő együttese. Minden öntevékeny együttes életében bekövetkezik ez a „nemzedék-váltás" s ilyenkor még a technikai felkészültség, általában a színpadképesség szerényebb. Ehhez alakítani a műsort, a művészeti vezetés értő feladata. A gyermekcsoport és a „középgeneráció" hatott legmeggyőzőbbnek. Béres András azonban felmutatja az utánpótlás „oroszlánkörmeit" is. Bár még az ő teljesítményük is elmarad lehetőségeiktől.

A gyerekszámok közül a kedves, egyszerű *Fehér liliomszál* és a *Kisbotos* tűnt ki fegyel-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gy. Szabó Béla
ALFÖLD
1968 JAN

NAGY LÁSZLÓ JÁNOS

1021

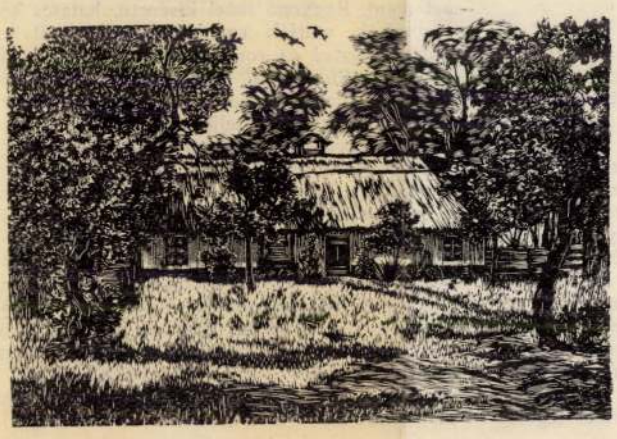

Gy. Szabó Béla: Ady érmindszenti szülőháza (fametszet)

PÁSZTORTŰZ

FŐSZERKESZTŐ: REMÉNYIK SÁNDOR
SZERKESZTI: CSÁSZÁR KÁROLY

Önarckép — Gy. Szabó Béla fametszete

XXIII. ÉVFOLYAM. 15-16. SZÁM — 1937. AUGUSZTUS 15-31.

A Pásztortűz megjelenik havonta kétszer.

•

Cikkek, novellák, versek, ismertetésre szánt könyvek a szerkesztőség címére küldendők:
CLUJ,
Strada Baron L. Pop 5.

•

Minden cikkért írója felel.

Kéziratokat, képeket nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

•

Szerkesztőségi órák:
minden kedden és csütörtökön délelőtt 12—1 órakor.

TARTALOM

Tamás Lajos: Hat jegenye (vers) — *Karácsony Benő:* Egy nyakleves margójára (elbeszélés) — *Szabó István Andor:* Gondolatok — *Bárd Oszkár:* Tizennyolc év (vers — *vitéz Nagy Zoltán:* Gy. Szabó Béla — *Csuka Zoltán:* Június (vers) — *Sz. Rusz Rózsi:* Árnyak (elbeszélés) — *Ádám Zsigmond:* Rügybomlás is elborulhat (vers) — *Horváth Jenő:* Távolkelet és a keresztyénség — *Sándor Judit:* A konkoly (vers) — *Biró Vencel:* Vass Pál katona-élete — *R. Berde Mária:* Eminescu-fordítások — *Szabó István:* A permanentizmus bírálatához — *I. Nagy Ilona:* Öt órai tea 1937-ben — *Gyalui Farkas:* Pekár Gyula — *Szőllőssy Andor:* Lehet-e ma Lisztet zongoravirtuóznak nevezni?

Előfizetések, tudakozódások, könyvrendelések a kiadóhivatal címére küldendők:
CLUJ,
Strada Baron L. Pop 5.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . . 500 L.
Félévre . . . . . 260 „
Negyedévre . . . . 140 „
Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak egész évre . . 400 L.

Magyarországon:
Egész évre . . . . . 18 P.

Magyarországi bizományos:
Studium R.-T. Budapest,
Kecskeméti-u. 8.

LÁTHATÁR

a kisebbségi magyar nemzettömbök szellemi figyelője. Megbízható és rendszeres áttekintést ad a romániai, csehszlovákiai és délszlávországi magyarság kulturális életéről. Ismerteti a környező népek szellemi életét. Munkatársai a legjobb nevű kisebbségi írók, valamint a magyar kisebbség-tudomány irodalmának legkomolyabb munkásai.

Felelős szerkesztő: CSUKA ZOLTÁN
Romániai terjesztő: Slova—Oradea.

Mutatványszámot szívesen küld a
LÁTHATÁR KIADÓHIVATALA
Budapest, VII. Rákóczi-út 60.

A Parádi-Husz
mozdulatművészeti iskola
Piața Unirii 10. sz. alatt szeptember 1-én ujból megnyílt.

Ritmikus torna, testképzés,
művészi tánc, balett, stepp.
Tanerő-kiképzés. —
Mindennapi torna és tánc
mese-játék keretében
kis gyermekek részére.

Beiratkozás naponta d. e. 10—12-ig és d. u. 4—6-ig.
Telefon: 25—48.

Fél évig betegen
ágyhoz kötve; háromheti TOGAL-használata után époly egészséges vagyok, mint azelőtt. Ez a TOGAL-tabletta oly gyógyszer, melyet gyors, biztos hatásáért mindenrheumábanszenvedőneknyugodtanajánlhatok

KORUNK LEGÉGETŐBB KÉRDÉSEIVEL FOGLALKOZIK A
MAGYAR NÉPEGÉSZSÉGÜGYI SZEMLE
SZERKESZTI:
DR. SCHMIDT BÉLA

Kérjen mutatványszámot!
Szerkesztőség:
Tg.-Mureş,
Str. Eminescu 4.

és elindult, hogy Pagátnak a hazaszökésben baráti segédkezet nyujtson. Fáradozásait siker koronázta. Éjnek idején porzott be Pagáttal az udvarra s reggel már indultunk az új vevőhöz. Utoljára egy falusi doktorhoz kopogtattunk be vele. Kurta, gömbölyü ember volt a doktor, szuszogó, hadari figura, számtalan elképzelt vadászkaland és számos baklövés hőse. Miután a Pagát vizslai nagyszerűségeiről előadtuk jól betanult mesénket, a doktor szó nélkül kifizette a vételárat. Indultunk volna is már hazafelé, de a konyhából kikiáltott egy váratlan hang:

— Megbődültél, Rudolf? Kifizeted az árát s azt sem tudod, ért-e ez a kutya a vadászathoz?

Igaz, vakart egy alázatosat zsíros tarkóján a doktor. Ki kéne előbb próbálni. Most aztán én vakartam egy láthatatlant a fejemen. Pagátot már kora ifjúságában kenyérkeresetre fogtuk, mi tagadás, nem végezhette el szegény a vizslagimnáziumot. Csak néhány rongyos kutyaelemije volt mindössze, mint a szuszterinasoknak, akik korán otthagyják tanulmányaikat, hogy az élet iskolájába iratkozzanak. Nem mondom, néhány macskát meg harzi kanárit eltett már láb alól, de vajjon beéri-e ez a szuszogó, nagyigényű doktor egyszerű macskákkal? Mi tagadás, zsebünkben a kutya vételárával, szorongva haladtunk a falu sáros utcáján, követve a doktort, aki az idézett konyhai hang tulajdonosától megnyugtató távolságba érve, vidáman szétvetett sonkákkal haladt előttünk, feje fölött a vadászfegyver magas csövével, zöld pörgekalapjával, sovány és göbös szivarral a szájában. Hogy ne unatkozzunk, különféle kalandokkal szórakoztatott. Említést tett többek között egy barátjáról is, aki papucsban kerülte meg a világot. Megemlítette azt is, hogy egyszer egy folyóban úszó nyulat látott, lelőtte. Közben kiértünk a falu végére. Rendes faluvég volt, füzekkel, tocsogóval, a tocsogóban tarka kacsákkal, a háttérben toronnyal — ahogy ezt minden rendes polgári lakás falán láthatja az olvasó. Az út másik felén szemétdomb, rajta egy ázott kakas, csapzott tollai alól messzire kivereslett csupasz püspökfalatja. Nagyokat kukorékolt.

Kräht der Hahn auf dem Mist,
So ändert sich das Wetter,
Oder es bleibt, wie es ist

— állapítja meg helyesen egy sváb közmondás. Ha a kakas szól a szemétdombon, változik az idő. Esetleg olyan marad, amilyen volt. A mi egünk, sajnos, alaposan befellegzett. Pagát észrevette a tocsogóban búvárkodó kacsákat. Nem rontott közéjük, mint odahaza. Megérezhette, hogy vadászkutyai képességeiről kell számot adnia. Megállott hát, megemelte az egyik fülét, óvatosan előreszimatolt és megpercentette a farka végét. A doktor hevesen szippantott görcsös szivarjából. — Mozgatja a farkát, — sugta nekem szakértően. Csak percenti — sugtam vissza óvatosan. Mozgatja — döntötte el a doktor izgatottan s már bújt is ki szuszogva puskája szíjából, szivarját oldalra lökte nyelvével és bum! bum! mindkét töltényét odadurrantotta a kacsák közé. A hatvan sörétből, amelyet a kacsákra puffantott, az egyik véletlenül belefúródott az egyik kacsa szemébe és megölte a gyanútlan madarat. Pagát sebtében utána loholt. Gácsér — állapította meg a doktor boldogan, amikor a gyönyörű vadászzsákmány a lábai előtt hevert. A nyakánál fogva megragadta s büszke lengetéssel vitte végig a falun. Aztán boldog robajjal lökte be háza ajtaját s már messziről kiáltotta:

— Amáli lelkem, osztán még mondja, hogy gyenge

Gy. Szabó Béla: Könyvilluszlráció

vadász vagyok. Sebtiben süsse meg ezt a derék vadkacsát... Itt marasztottam vadruca pecsenyére ezt a két girhes flaszterkoptatót.

Elgurult, hogy egy kis bort húzzon le a fonott üvegbe és helyette Amáli jelent meg szerény történetkém színpadán, hogy átvegye a dicsőségesen lepuffantott vadkacsát. Amáliról elég annyit tudni, hogy olyan volt a feje, mint a frissen kiásott cukorrépának, göröngyös, határozatlan, lefelé sokáig keskenyedő, állán a szerteágazó, szokásos hajszálgyökerekkel. Amáli egy szabó pontosságával végigmért mindkettőnket tekintetének szigorú centiméterjével, aztán szigorúan megragadta a vadkacsát és betért a konyhába. Egy kicsit elborozgattunk a doktorral, délben aztán asztalhoz ültünk, hogy az illatozó vadkacsa pecsenyét elfogyasszuk. A fogalmazó éppen felkötötte a szalvétáját és nagy gyönyörökre felkészülve izgatottan igazított egyet törött szemüvegén, amikor a tornác felől gyanus zaj ütötte meg fülünket. Amáli vésztjóslóan kiment, de néhány pillanat mulva újra megjelent a küszöbön. Vérfagyasztóan rámutatott a lepuffantott madár tetemére és siri, iszonyú csendes hangon azt mondta:

— Rudolf! Tudod te, mi ez?... Anser domesticus!

Amálin kívül csak Brehm határozta meg ilyen titokzatos szavakkal az állatokat. A doktor elsárgult. A kacsára bámult. Megemelte az egyik combját és alája nézett. Aztán feltette szemüvegét és most az egész csepegő, ropogó madarat megemelte. Megint alája nézett. Aztán levette a szemüvegét.

— Aszondja, Amáli lelkem, — kérdezte halkan — hogy háziruca?

— Azt. Háziruca. Ezé a paraszté volt itt. Eljött, hogy fizessük meg az árát.

A doktor az asztal alá ejtette szemüvegét. Lehajolt, hogy megkeresse; sokáig hallottuk küzdelmes szuszogását az asztal alól. Nem győztük kivárni, amíg újból felbukkanik, óvatosan kioldalogtunk az udvarra, hogy illa berek, odébb álljunk. De Amáli résen volt. Hozta is már Pagátot a nyakörvénél fogva.

— Vigyék innen ezt a dögöt — mondotta és lábával felénk lökte Pagátot, aki valami félbenmaradt lakmározás finom zsiradékait nyalta le a szája széléről.

Aztán kinyujtotta száraz s minek tagadjam, ijesztő tenyerét. Hosszú orral kikapartam a pénzt a zsebemből és leolvastam az Amáli említett tenyerébe.

— A kacsát — fordult most Amáli a doktorhoz, aki ott szuszogott alázatosan, kezében a céltalan szalvétával a tornác ajtajában — lealkudtam a felire. Felét készpénzben fizeti, a másik feléért egy fogat fog húzni ennek az embernek...

A kárvallott paraszt szemmel láthatólag egészségesen és fájdalommentesen várakozott az udvaron. Nem nagyon látszott rajta, hogy foghúzásra volna szüksége. Csendesen kioldalogtunk az udvarról. Alig haladtunk valamicskét, már hallottuk a paraszt velőtrázó ordítását, ahogy a doktor a kártérítés másik felét éppen ledolgozta rajta. Pagát, aki boldogan gázolt az útszéli vadvizekben, megszabadulása örömére most hirtelen nekem rohant — ahogy máskor is tenni szokta, ha nagy öröm érte — és két széles, sáros mancsát ujjongva rakta fel a mellemre, pontosabban: fehér vászonkabátomra. Ekkor történt az a dolog. A pofonnal. Az ember gyarló és mi ráadásul éhesek is voltunk. A füstbement lakomára és balul kiütött vásárra gondoltam s ahogy a két latyakos foltot néztem magamon, bosszúságom helyzeti energiája hirtelen mozgási energiába lendült. Fölemeltem a kezem és egy öblös pofont mértem le barátom és családfenntartóm ártatlan képére. Simogatásra állította be az egyensúlyát és ehelyett egy elképesztő pofon sujtott le rá. Megtántorodott. Aztán megállott az út szélén és elhomályosodó szemmel rám nézett. Nem értette a dolgot. Sehogysem értette. Hát ez is lehetséges? — kérdezte a tekintete megdöbbenéssel. Várt valamit. Zavartan, keserűen forgatta a fejét, aztán megfordult és elindult az országúton. Egyszer még megfordult. Hosszasan nézett rám. Aztán eltűnt az őrházat környező akácok között.

Úgy alakult, hogy soha többet nem találkoztunk. Csak most tavasszal, a Tuilériák kertjében. A sírfeliratnak igaza volt: oly kevés igaz kutya és oly sok ember van ezen a földön! Erre a párisi találkozás figyelmeztetett. Azóta gyakran eszembe jut meggondolatlanságom. Furdal a lelkiismeret. Úgy érzem, szépítés nélkül meg kell gyónnom gyarlóságomat a nyilvánosság előtt.

Ime, most megtettem. Valahogy abban reménykedem, hogy ha találkozom mégegyszer Pagáttal, nem fog többet tőlem haraggal elfordulni.

Gondolatok

Könnyű idealistának lenned, ha pénztárcád megengedi.

Ha értékes gondolatok nem húzzák le fejedet, fenn hordod az orrodat.

Háztartási alkalmazottainkat bántja a cseléd elnevezés, pedig a család és cseléd régen rokonfogalom volt, a cseléd hozzátartozott a családhoz. A falusi magyar most is cselédjének nevezi gyermekeit.

A férfinak egész könyvtárra van szüksége, hogy otthon elszórakozzék. A nőnek elég egy tükör.

Valamire várni könnyebb egy évig, mint egy félóráig.

A babonás nem kezd pénteken új munkába: már ez elég ok, hogy lemaradjon versenytársai mellől.

Milyen tökéletesek lehetnénk, ha úgy láthatnók magunkat, ahogy mások látnak bennünket!

SZABÓ ISTVÁN ANDOR

Tizennyolc év

A rímeket kegyetlenül elűzöm,
pedig hogy' szállnak, vídám lepkehad,
s csodálkoznak, hogy ma, mikor a szívem
mint soha még, oly forrón muzsikál,
a Végtelenbe nélkülük megyek.

Igen, ma így kell. Minden úgy csilingel
a lelkemben, de kint a kertben is,
(az egresbokrok kicsi, zöld labdái
egybeütődtek s a gesztenyefáknak
gőgös gyertyái vígan bólogatva
balettre késztették a méheket),
minden úgy zsong-bong, hogy másféle rímnek
hely itt nem jut, sok volna, pleonázmus
(s a túlsok az elégnél kevesebb!).

A meghatottság mély, szent Passiója
annyi zenés titokkal van teli,
hogy magán kívül, mint Veronikának
kendője, mást elbírni képtelen:
benne van minden, mit az élet fájót
és felemelőt, nagyot adni tud.
Minden szent érzés vértanui tűzben
kell igazolja azt, hogy van s minő:
passzusunkon a kín véres pecsétje
nyitja előttünk meg a végtelent.

Tizennyolc év! Közös, szent ámulások
s külön szent kínok, miket hol egymásért,
hol magunk végett szenvedett szívünk,
ma hallelujját zengenek köröttem
s alázattal telítik fáradt lelkem,
hisz minden igaz boldogság a földön
előbb, vagy utóbb alázatba szépül:
a boldog ember hetyke nem lehet.

Tizennyolc év! Úgy fáj az, ami fájást
okoznom kellett, fáj, hogy nem adhattam
több örömöt s nem kímélhettelek meg
a fátumomtól. A szép mégis szép volt
s az életünk könnyfátyolos csodáját
soha már senki nem értheti meg.

Áldott legyen a mult, a fájdalom
s mindaz, ami ezután jön talán,
áldott legyen a titkok dús csodája:
minden, minden, mi Véled összefügg...

BÁRD OSZKÁR.

Gy. Szabó Béla

Irta: **vitéz Nagy Zoltán**

Középtermetű, erősen barna fiatalember. Arcát határozottan kemény vonások szántják. Szemei mélyen ülnek, mintha a messzeségbe néznének, de lehet, hogy önmagába kémlel velük. Beszéde aránylag gyors, mégis minden szava megfontolt, mondhatni, kimért. Első pillanatra az állandóan bizalmatlan, gyanakvó ember benyomását kelti. Mintha állandóan félne, hogy könnyen kiszolgáltathatja magát az emberi gonoszságnak. És van mit féltenie, mert mély emberség, nagy szeretet lakozik lelkében.

Erdélyi, székely ember. Gyulafehérváron született (1905), ott is nőtt fel. Érettségi után Budapestre került, ahonnan 1927-ben mint gépészmérnök ment vissza Erdélybe. Három évig állás nélkül volt, míg végre sikerült munkához jutnia, jóllehet ez az életpálya nem nagyon érdekelte. Gyermekkorától kezdve rejtegette, hol eltitkolta, hol dédelgette művészi vágyait. Két évi mérnökösködés után elvesztette állását. Most kísérletezett tovább. Véglegesen a művészetre adta magát. Sok lelki erő és nagy elhatározás kellett hozzá, hiszen szülői kívánságát teljesítette eddig, őket pedig nagyon szerette és tisztelte. Hogy mégis fenntarthassa magát, házitanítóságot vállalt, s minden szabadidejét rajzolásra szentelte. Eleinte csak ceruza-, szénrajzokat, tanulmányokat és arcképket készített, majd kést és vésőt vett kezébe, hogy kitanulja a fametszés mesterségét. Ez az elindulás mintegy négy évvel ezelőtt történt. Abban az időben, amikor a fametszetnek a legteljesebb újjászületését kezdtük élni, s amikor ennek a nemes műfajnak már számos kiváló magyar képviselője volt.

A mult század második felének aprólékosan naturalista, tehát a fa anyagszerűségével ellenkező gyakorlata gyors hanyatláshoz vezetett. Mert más stílust követel a fa és ismét másfélét a réz, mint ahogy lényeges különbségek vannak a vászonra és falra festett képek között is. A fa rostos szerkezete magában véve meghatározza a vonalrendszerek és foltfelületek természetét, ami minden „festői" törekvéssel ellenkezik. Egyszóval a naturalista látásmód nem kedvez a fametszet igazi szellemének. Igy és csakis így magyarázható az, hogy a század végén s jelen századunk első felében komoly művészek alig foglalkoztak ezzel a nagymultú grafikával. Jóformán csak kereskedelmi és ipari célokra használták. Természetesnek tűnhetik ezek után, hogy a „modern" stílus kezdetén, — aminek egyik igen fontos jellemzője a leegyszerűsítés, a stilizálás, — a fametszés ismét kedveltté válik.

Századunk első évtizedeit az jellemzi legjobban, hogy minden szellemi mozgalom az egyszerű alapigazságokhoz, a művészetet illetőleg az alapformákhoz és alapszínekhez akar visszatérni. A két legősibb szín, a minden színek alapja és uralkodója, a fehér és fekete — a nappal és az éjjel örök küzködése. Lehet-é ezt a két színt jobban, életteljesebben szerephez juttatni, mint a grafika, mint éppen a fametszet által? Semmiképen sem.

Már a háború előtt találkoztunk olyan jelenségekkel, amelyek a fametszet új virágzását ígérik. Külföldön a lengyel Skoczylas Wladislaw, nálunk Kozma Lajos jár legelől. Németország is sok értékes újítást hozott, különösen a technika terén, míg Franciaországban továbbra is a magas színvonalon álló litográfia játssza a vezetőszerepet. Az angolok a fametszetet és rézkarcot egyforma tökéllyel művelik. Mégis azt állíthatjuk, hogy kevés országban van annyi kiváló művész-képviselője a fametszetnek, mint éppen a lengyeleknél és nálunk. Ami nem véletlen. Ennek a két népnek régi művészetében is mindig fontos szerepet játszott a fa. Építkezésben, szobrászatban, festészetben és grafikában egyaránt. Ősi örökség ez, amely koronként lendületes erővel bukkan a felszínre.

A székely embernek csaknem egész élete a fával való küzdésben telik el. Kezdve az erdőléstől a pompás népi faragásokig. A fából készíti életének szép keretét is.

Egy nép lelkiségének, szellemének kialakulásában számos más tényező mellett jelentős része van a tájnak, melyben él, amely sok tekintetben meghatározza egész életmódját és világszemléletét.

A földrajztudósok megállapítása szerint Középeurópa legérdekesebb, legegyénibb tájegysége éppen Erdély, s azon belül is a székelyek ősi földje. Minden bizonnyal nagy mértékben összefügg ezzel a ténnyel az a másik, hogy a középeurópai népek legegyénibb, legérdekesebb népi alakulata éppen a székelység. És az sem lehet véletlen, hogy az erdélyi, főképpen székely eredetű művészek látásmódjának sajátságos grafikai jellege van. Ehelyt nem kínálkozik alkalom arra, hogy ennek a jelenségnek mélyebb néplélek-vizsgálódáson alapuló okait részletezzük, de mégis néhány alapvető okot meg kell említenünk. Első helyen áll az a szoros kapcsolat, amely a székely ember és a fa között fennáll. Rá kell mutatnunk arra, hogy az erdélyi táj erősen kontúros jellegű. A levegő is éles, hideg, nem párás, mint a skandináv partoké, vagy a lagunák városáé. Maga az erdélyi ember is darabosabb, kemény arcvonású, ami még az asszonyoknál is szembeszökő. És gondoljunk csak a városképekre. Tele grafikus alakulatokkal. Az a művész, aki Kolozsvárott él, elkerülhetetlenül mély nyomokat vesz lelkébe ennek a városnak szaggatott-vonalas jellegéből. Vagy emlékezzünk néhány nagy erdélyi művészre. Barabás Miklós, a mult századi magyar művészi élet egyik legnagyobb alakja, erdélyi és elsősorban is rajzoló, grafikusművész. Vagy gondoljunk csak a legutóbbi napokban elhunyt Nagy Istvánra. Sötét tónusú olajfestményein, azoknak sokszor egybeolvadó színkompozicióján is uralkodnak a széles ecsettel húzott, hangsúlyozott vonalak. Mély festőiségén is áttör a művész olthatatlan grafikai érzéke. Megfigyelhettük ezt mágori Vargha Bélának és Nagy Imrének a legutóbbi budapesti kiállításán is. És gondoljuk meg végül, hogy közismert és kiváló grafikusaink között nagy számmal vannak erdélyiek. Mindjárt legelől kell megemlíteni a Főiskola grafika-tanárát, Vargha Nándort, vagy az erdélyiből szegedivé lett Buday Györgyöt.

Ugyancsak nagyszerű tehetséggel és mindig fokozódó felkészültséggel jelentkezett Gy. Szabó Béla.

Művészi kialakulásában és fejlődésében írásunk elején bemutatott egyéniségének, erdélyi származásának és mérnöki pályafutásának van elhatározó jelentősége.

Alaptermészetéhez tartozik az egyszerűség, a határozottság s a kezdeti igazságok keresése. Már ez is a fametszésre, a vonalas grafikára utalt volna. De hozzájárult ehhez az erdélyi művész korábban érintett grafikai látásmódja és nem kis mértékben járult hozzá az,

Gy. Szabó Béla: Édesanyám

hogy a műegyetemen megszokta a fekete tus és a fehér papir összetartozását, a jelenségeknek e két alapvető színben való szemlélését. Kezének életéhez pedig szinte hozzánőtt a vonal.

Nagy nehézségek állottak előtte, s ezek között is a legnagyobb az, hogy akár a rajzolás, akár pedig a fametszés mesterségbeli részét minden útmutatás nélkül kellett elsajátítania. Mestere csak a kísérletezés volt, s ez a mester igen szigorúnak bizonyult. Most, amikor előttünk fekszik négy év alatt készült lapjainak hosszú sorozata, megfigyelhetjük, hogy milyen szigorú önkritikával dolgozott, hogy a tiszta mesterségbeli fogásokat hosszú, küzdelmes úton szerezte meg. A legkomolyabb, önfegyelmezett autodidakták közé tartozik.

Maga mesélte el, hogy első fametszetét ágyának lábával nyomta le — érthetően csak egy példányban. Ez a fametszet koldusokat ábrázol.

A sok nehézség mellé még a szegénység is ellenségként csatlakozott. A körtefa, a fametszés legjobb anyaga, igen drága, ami a kísérletezésben akadályozta meg. Segítségére jött viszont, hogy megkapta Nyirő József *Kopjafák* c. kötetének illusztrálását. Ezeken az első fametszeteken átérzik a kezdő művész szorongása. A fát kímélni kell, kísérletezésre nincs anyag. Ezért van az, hogy a *Kopjafák* képein túlteng a fekete. Még nagyon csínján bánik a vésővel. Ám nem lehet azt mondani, hogy bátortalan, csak éppen nem merészkedik nagyobb felületek kifaragására. Hátha nem sikerül, s akkor az egészet el kell dobni. Igy is ki tudja fejezni azonban azt, amit éppen akar. Az illusztrációk szépen simulnak a Kopjafák drámai feszültségéhez, amiben az önmagában adódó aggódás is — ez egyszer — segítségére volt. Egyik-másikon alig van néhány fehér vonal, csak éppen sejtjük az alakokat, némelyikben azonban már bátrabban kezeli a vésőt, s több teret enged a fehér-fekete ellentét küzködésének. Stílusa mintha expresszionista lenne, ami alatt semmiképpen sem kellene azt értenünk, mintha Gy. Szabó Bélának bármiféle kapcsolata lett volna a német expresszionizmussal. Egyszerűen szenvedélyes erővel fejezi ki az elbeszélések tartalmi, lelki feszültségét. A túlzásoktól nem fél, de nem is él vissza az ilyen lehetőségekkel.

A sorozat befejezése után néhány arcképet vésett, mint Kós Károly, Madách Imre, Körösi Csoma Sándor arcképét. A portrékon viszont már a fehér felületek nyomulnak előtérbe, s kibontakozik az ő nagy vonalszeretete, amitől korábban mintha húzódozott volna. Az arcképek, s az időközben készült más lapok, mint városképek, tájképek, erősen vonalas jellegűek. Itt-ott akadnak fölösleges részletek, de mindég kiérzik belőlük az alkotás őszintesége.

Ismét illusztrációkat készít, melyek részben a Pásztortűzben, majd a Helikonban jelennek meg, mint önálló fametszetek, majd pedig kimondottan irodalmi alkotások illusztrálásaként. Komáromi János „Zágon felé" c. könyvéhez készült illusztrációiban szabadjára engedi elbeszélő kedvét. A korábbiakon rendszerint csak egy-két alakot hoz, ezeken az aránylag kisebb méretű dúcokon viszont már egész jeleneteket ad. Komponáló készsége is mind határozottabban jelentkezik, tehát rajztudása is biztosabb, a vésőt is bátrabban fogja a kezében, s ereszti a fába. Ez a tendencia tovább fokozódik a Toller „Fecskék könyvé"-hez készült metszeteken, valamint Flórián Tibor „Felhők fölött — felhők alatt" c. verseskötetében. Közben egy-egy exlibrist és címlapot is készített, amelyek ugyancsak kiforrott alkotások.

Két évi munkásságáról, kísérletezéséről van eddig szó. Két évi küzdelmes út végállomását jelzi az 1935-ben kiadott szövegnélküli „Liber Miserorum". A nyomorultak életregényének sejtelmes, döbbenetes ábrázolása. Maga a könyv minden bibliofil igényt kielégíthet, — meg is kapta a Bibliophil Társaságtól „az év legszebb könyve" kitüntetést. Jól sikerült metszet a könyv címlapja elé nyomott exlibris. Az „Introductio"-ban elhanyagolt városrészeket, omladozó utcákat, bedőlt házakat ábrázol. A „Gaudium" az elesett emberek kis örömeit tárja elénk: a kis gyerek játszódását a macskával, a szegényes élet sivár, s mégis felmérhetetlen örömét, a szerelmes legény muzsikáját, egy-egy csókot, ölelést. A könyv nagy részét a „Labor", a munka ős ritmusa foglalja le. A fejezet egyik metszete, a rőzsehordás a legélményszerűbb, a legkifejezőbb, következőleg egyik legjobb alkotás az egész könyvben. A „Quies" metszetei a nyugalom líráját szólaltatják meg: a fekete háttérből bátortalanul előlopakodó, finom, könnyüritmusú vonalakkal, hogy a „Tristitia"-ban ismét előtérbe lépjen a veszekedés, a szenvedés, éhezés, a betegség formailag is nehézkesebb szomorúsága. A Nyomorultak könyvének metszetein is túlsúlyban van a fekete. Kevés a fehér folt, kevés a vonal. Ez azonban már egészen más okból való, mint a két évvel korábbiaknál. Ott még a mesterségbeli bizonytalanság leplezése, a rendelkezésre álló kevés anyag kiemelése okozta a fekete felületek túltengését; itt már a tárgy is magával hozza. Nyomorultak, elesettek, küzködők, az örömmel csak ritkán találkozók, sötétben botorkálók fojtott világa ez. A művész, aki maga is sok küzdelmen esett keresztül, aki benne élt ezeknek az embereknek a világában, érthetően és teljes joggal tartózkodott a fehér foltok harsogó alkalmazásától.

A *Nyomorultak*kal egyidejüleg, s annak befejezése után művészünkben feléledt, talán éppen ellenhatásképpen a természet színességének a szeretete. Egyelőre félreteszi a fát és vésőt. Pasztelleket vesz elő, — s hihetetlen gyorsan otthon érzi magát ebben a világban is. Eddigi témája Kolozsvár, annak is külvárosi utcái és városszéli élete. Annak vonalas városképe, hideg, éles levegője. Most kiszabadul a város környékére, az

erdőbe, a határra, ahol a természet pompázó kolorizmusa ragadja magával a fiatal művészt, kinek lelkében évek óta elfojtott lírai képek lappanghatnak, különben érthetelen volna, hogy oly gyorsan rátapintott a színekben való alkotás lényegére.

Újabb két év telt el a *Nyomorultak könyvének* megjelenésétől, amely idő alatt váltakozva készített fametszeteket, szénrajzokat és színes pasztellképeket. Ez a változatosság, ez a tudatos-tudattalan keresés vitte rá arra, hogy fametszeteit is színezze. A fekete-fehér világból kitekintett a szabadba, s már nem tudott teljesen visszahúzódni. Igaza volt. Mert a színeknek csak alapja és nem teljesssége, nem egész valósága a fehér és a fekete. Természetesen csak kevés színt alkalmaz, azok is stilizáltak, s csak nagy felületenként váltakoznak. Egyik ilyen korai, színezett fametszete az 1935-ben, még Kolozsvárott készült „Erdő", melynek fekete alapszínét zöldes-barnás tónusú színek teszik változatossá.

A mult év őszén feljött Budapestre. Maga is érezte, hogy tanulnia kell. Amit eddig alkotott, az kizárólag érzésből fakadt, s érzését csak magaszerezte tudása támogatta. Itt aztán bő alkalma nyilt a tanulmányokra. Első dolga volt, hogy felkeresse Vargha Nándor iskoláját, ahol nagy buzgalommal látott akt-studiumokhoz. A megelőző években alig rajzolt, vagy metszett portrékat. Most felébredt benne az arcképrajzoló vágya és csiszolódik készsége. Alig féléve van Pesten, ahol a kiváló mester útmutatása sietett segítségére, s ez alatt a rövid idő alatt bámulatos módon fejlődött. Tanulmányai tulajdonképpen három irányúak: az emberi test megismerése, az arcképrajzolás problémái és fametszés fogásainak minél tökéletesebb elsajátítása. Ebbe a harmadik irányba esik az a fáradozás, amely a színezett, illetve színes fametszet kérdéseit vizsgálja. Hosszú fejlődési vonalat állapíthatunk meg, ha Kőrösi Csoma Sándor nyugtalan, felbontott vonalrendszerű arcképétől a legutóbbi portréig végignézzük alkotásait. Az első nagy állomás, az első igazán művészi eredmény édesanyjának arcképe. Erdélyi, szinte férfiasan markáns fej, szemüveggel. Az egész metszeten alig van egy-két vonal. A fehér és fekete felületek ugyan éles kontúrokkal válnak el egymástól, de az azonos felületeken belül jóformán semmi felbontottság. Ez a portré sokmindent megmagyaráz. Menthetelenül bevilágít a művész lelkiségébe, feltárja annak rejtett nyitjait, melyek a féltve őrzött szeretethez, mély emberséghez, emberi jósághoz vezetnek. Közben készült néhány kisebb, ötletes játék is. Mert nem nevezhetjük másnak például a „Főzés" kompozicióját. Az ötlet játékos a „Pataknál", vagy a színezve megoldott „Kis kacsánál" is. De csak az ötlet játékos. A kivitelezés, a megoldás nagyon komoly és elmélyülő. A székely léleknek egyébként elvitathatatlan sajátsága a játékos ötletesség, amiben azonban mélységes emberi lélek rejtőzik. E sorok írója ismeri a „Patak" című metszetnek egy kezdeti állapotát. Sokkal nagyobb volt. A művész ennél az állapotnál érezte, hogy az ötlet nem bírja el a sok részletet, a nagy lélekzetű kompozíciót, ezért ollóval kinyirta a nyomatból azt a részt, amit szükségesnek és elégnek tartott. Aztán pedig lenyeste a fából is a fölösleges részeket. Érdekessé teszi ezt a kerületnek a szokástól eltérő megbontása. Szabó Béla általában kerüli a szögletes lezárást, ami abból az egyszerű megfontolásból, nem pedig szeszélyből származik, hogy a legidálisabb nyomófelület a kör, s ezt akarja megközelíteni, amikor a ducok sarkait lemetszi, oldalait pedig nullámzóvá formálja.

Az egyén tévedhet,

azonban több mint 7000 orvosi szakvélemény komoly biztosíték, hogy a Togal rheuma, köszvény, ülőidegzsába, gripa, főfájás, idegfájdalmak és hüléses betegségek elsőrangu gyógyszere. A Togaltabletták nemcsak a fájdalmakat csillapítják, hanem eltávolítják a kórokozó anyagokat is. Gyógyszertárakban és drogériákban. Lei 12.—, 52.—, 130.—.

Budapesti tartózkodása alatt több exlibrist is készített, amelyeknél igen helyesen nem törekedett képszerűségre, inkább a megrendelő vágyának szimbolikus kifejezését tűzte ki céljául. Nem egy könyvjegyén igen sikeresen oldotta meg ennek az apró műfajnak a művészi és tartalmi problémáját.

Hogy az utóbbi időben mind nagyobb szeretettel fordul a portré felé, annak az a magyarázata, hogy már maga is érzi technikai biztonságát, s bátran vállalkozhatik bonyolultabb lelki képletek kifejezésére. Mert az arckép a minden műfajok legnehezebbje, ha a művész azt komoly mivoltában, nem pedig külsőséges felületességében fogja fel. Úgy látszik, hogy ábrázoltjait maga válogatta össze, s nem megrendelések után ment. Erre vall az, hogy három előttünk fekvő leányarcképe oly sok egymásközti rokonságot fejez ki. Vagy talán ez a rokonság a művész beleérzése volna? Lehet. De nem fontos. Tény az, hogy mind a három önmagát néző, elmélázó, kissé szomorkás, mosolygó arc. Az egyik egészen szfinksz-szerűen komoly és elmerült. Semmit sem akar elárulni magából. A „Marica" már derüsebb, míg a legtöbb líraiság a „Tiszteletes asszony" arcából tűnik elő. Ez a három arckép technikailag is sokat mond. Az elsőt egészen fekete festékkel oldotta meg. A másodikat barnával is lenyomta, ami által még több belső lelkiség jut kifejezésre. A harmadik arc egyénisége tisztultabb, derüsebb, de még talán mélységesebb asszonyi világa szinte megkívánta azt, hogy ne maradjon fehér-fekete ábrázolás. Megcsinálta két dúcban, kisebb részleteket még utólag színezett rajta. Pompás. Kevés ilyen kifejező, ennyire tökéletes portréval dicsekedhetik újabb művészetünk. Modern művészeink ritkán közelítik meg ezt a csodálatosan egyszerű, mégis mindent hiánytalanul, oly vonzóan, gazdagon kifejező színes fametszet-arcképet.

Június

Édesen csorran a nyár el a tájon,
mint a cukordinnye, mézes a fény,
semmise moccan, most nincs, ami fájjon,
dúzzad az élet a föld kebelén.

Lány megy az úton, a válla kigyullad,
pattan a lángja s a rét peremén,
míg a kaszája a rendbe befullad,
lobbanó szemmel áll s ég a legény.

Mintha az élet most újra születne
s percnyi se lenne mögötte a mult,
s szállva is állna, keringne örökre, —
csillag, mely égve az égbe kihullt.

CSUKA ZOLTÁN

Árnyak

Irta: **Sz. Rusz Rózsi**

Mintha erős, tiszta bort ivott volna, úgy csapott fejébe a vér, valahányszor megérintette az asszony apró, fehér kezét és belenézett rejtelmes szemébe.

Pedig a Veér Tamás lobbanékony, heves vére nem igen tűrt semmi féket s a vágya jogánál fogva kinyujtott hatalmas kezével magához ragadott az életből mindent, amit megkívánt.

De ezt az asszonyt mintha más fából faragták volna, mint a többit. Volt benne valami gúnyos fölényesség, lekicsinylése mindennek, ami szerelem, dacára, hogy egész lénye valósággal sugárzott a szenvedélytől.

Veér Tamás tudta, hogy Dobayné zárkózott, halvány arca és csodálatos szeme a férfiak egész sorát babonázta már meg. De hogy' beszélt róluk ez az asszony! És milyen felháborító tudatossággal éreztette hatalmát, milyen kegyetlen számítással tudta nevetségessé vagy szánalmassá tenni őket.

Néha úgy érezte, hogy gyűlöli ezért, mint valami veszedelmes ragadozót s kacér, szívtelen asszonynak tartotta, akinek kártékony befolyása megsemmisítéssel fenyegeti a férfi önérzetét.

Gonosz teremtés, — gondolta lázadozva. Ravaszabb azoknál, akik aprópénzre váltják fel a férfi vágyódásait. Mert ő erkölcsi tőkét kovácsol abból hiúságának s csak azért elérhetetlen, hogy hozzáférhetetlensége talapzatáról gyönyörűséggel kínozhassa azokat, akiket sorsuk elébe dobott.

Máskor meg újjongó örömmel töltötte el az a tudat, hogy tiszta és makulátlan, hogy szerelmének királyi ajándéka illetetlenül várja a férfit, aki legméltóbb rá...

Ezek az ellentétes gondolatok lassankint kikezdték Veér Tamást. A hatalmas férfi délceg termete nem rokkant ugyan meg, de arca megnyúlt, kezdte elveszíteni egészséges színét és szemeinek lelkes ragyogására mintha fátyol borult volna.

Észrevette-e ezt Dobayné és megértette-e, hogy mi megy végbe a férfi lelkében? Talán. Az asszonyoknak van egy hatodik érzékük, mely képessé teszi őket megérezni ismeretlen dolgok és titkos történések nagyszerű összeütközését, s kifürkészni és észrevétlen megjárni azt az utat, melyet a férfi magasságot vívó és mélységet kutató lelke végigjár.

Hogy ott ültek a kis lugas orgonavirágos csöndjében és elmerültek az est pompázatos varázsában, mindkettőjüknek, csaknem egyszerre, ugyanaz a gondolata támadt: törésre vinni a dolgot még ma és megszabadulni ezektől a gyötrelmes és amellett veszedelmes bűbájú érzésektől, melyek megőrléssel fenyegetik idegeiket.

Az asszony volt a támadó fél.

— Holnap ilyenkor utazom, — mondta halkan.

A férfi megrezzent, mintha váratlanul, orozva rávertek volna.

— Miért és hova? — kérdezte a hirtelen meglepetés gyávaságával.

— Az uramhoz.

A férfi összezsedte magát. Kivédte a vágást:

— Nem tudtam, hogy ura van.

— Azt hittem, mondtam.

A másik védekezni próbált.

— Nem mondta, de ez mit sem tesz. Meddig marad oda?

— Ki tudja? Talán csak napokig, talán örökre.

Veér Tamás nem felelt azonnal. Nyugodt mozdulattal nyúlt zsebéhez, kivette elegáns, lapos japán tárcáját, felnyitotta s cigarettával kínálta az asszonyt. Míg a gyufát tartotta, a fellobbanó lángnál merőn vizsgálta annak arcát. Mintha egy kis izgatottságot vett volna rajta észre, fínom orrcimpái könnyedén remegtek. Aztán maga is rágyujtott s kényelmesen dőlt hátra székében.

Csend volt körülöttük. A tele hold ezüst fátyolába ölelt táj tündéries fényben ragyogott, csak ott a távoli fenyves sűrűjében és itt közöttük, a lelkeik mélyén borongtak árnyak.

— Nem akarom, hogy elmenjen, — tört ki hirtelen, brutálisan a férfi.

Az asszony nyugodt maradt. A holdfényben tisztán látszott szabályos, halvány arca, melyen egyetlen vonal sem rezzent meg. Csak a szemei foszforeszkáltak valami különös, zöldes tűzben, amint a férfira tekintett.

— Mi jogosítja fel arra, hogy akarata lehessen velem szemben? — kérdezte csendesen, miután elhajította félig szitt cigarettáját.

A férfi felállt.

— Mert egy vagyok én is azok közül, akikről azt hiszi, hogy joga van kinevetni vagy lesajnálni őket, — mondta szenvedélyesen.

— Nem értem, Tamás!

— Megértett, Amie! Olyan tisztán és világosan megértett, amilyen tisztán és világosan értem én az okot, amiért ezt eltagadja. Mi ketten rossz játékosok vagyunk. Addig-addig mérlegeljük és fontolgatjuk a játék esélyeit, míg óvatosságunk csigaházába visszabújva egyetlen tétet sem merünk. Pedig, ha elég vakmerők volnánk, talán talán mindent nyernénk...

Most megmozdult az asszony. Sápadt arcának márványszerű hidegsége csaknem ijesztő volt, mintha a szfinksz-szemek lobogó tüze lehervasztott volna arról minden életet.

— Én már játszottam így egyszer, — mondta keserűen, — s azon az egyetlen játékon elvesztettem mindent. Nekem nincs, mit kockáztatnom többé!

— Amie!

— Ezt sem tudja, ugy-e? — kérdezte rövid, gúnyos nevetéssel. De hát tudhatunk-e valaha is egymásfelől mindent? Mert gyakran találkozunk és sokat vagyunk együtt, azt hisszük: ismerjük egymást. De melyikünk látott a másik lelkébe, melyikünk olvasott a másik titkos gondolataiban?

— Amie, maga azt mondta, hogy...

— Igaz, mondtam valamit, ami, úgy látom, jobban megragadta a fantáziáját, mint az én szürke okoskodásom. Igaza van, beszéljünk hát arról az én egyetlen nagy játékomról. Az uramról van szó, akiről azt hittem, hogy az élet legnagyobb nyereménye lesz számomra. Mindent kockára tettem érte, ami az életet értékessé teheti. És elvesztettem mindent, ráadásul még önmagamat is.

— Akkor nem is szerette magát az az ember, Amie!

— Dehogy nem, Tamás, csakhogy a maga módja szerint, — felelte az asszony fanyarul. — Mindnyájan így szeretnek maguk, férfiak! S mi, asszonyok, tulajdonképen csak azért csalódunk, mert a magunk módján akarunk szerettetni. Az első asszony, aki ezt meg fogja érteni, felfedezte a boldogság titkát.

— Ez az asszony maga, Amie s mert megértette, boldogulni is fog.

— Már késő, — volt a csaknem hangtalan válasz. — Éppen abban van a mi szerencsétlenségünk, hogy amikorra megértjük, elveszett számunkra.

— A tapasztalat nem ezt mutatja, — érvelt izgatottan a férfi. — Maga nem az első és nem is az utolsó asszony volna, aki az első csalódás után új életet kezd és aztán boldog lesz.

— Látszólag, — hagyta helyben az asszony. — A valóság azonban az, hogy az ilyen lélek elvesztette min-

Brescia a nagyobb olasz városok közé tartozik. Ennek is, mint általában az olasz városoknak, épületei belül szépek, célszerüek voltak, de kivül csúnyák. Magaslatról nézve a városokat, azok fedélzetei egyhanguaknak tüntek fel, csak a templomok és nehány úriház keltettek kedvezőbb benyomást. A házak négyöt-hatemeletesek voltak. Szebbé tette a városokat a környezet, a természettől szép ország és a kellemes éghajlat. A téli nagyobb hideget annyira megszokták, hogy írók, varrónők, mesteremberek zavartalanul dolgoztak a fűtetlen helyiségekben. Némelyek egész télen át mezitelen nyakkal, vékony ruhában jártak.

(Vége következik)

R. Berde Mária: Két Eminescu-vers

AZ IDŐK NAGY VIZÉBŐL...

Az idők nagy vizéből támadj fel, fényalak,
Hajad seperje vállad: szőke selyempatak.
És világoljon orcád: mint áttetsző viasz,
Megszürte méla bánat, amelyre nincs vigasz!
Asszony a csillagok közt, csillag a nők között,
Két szemem fénybe árad, a könnyel öntözött,
Ha fejed félrehajtván, bűbájod rámtekint.
A boldogságtól sírok, ha felsírok megint.

Hozzám a ködvilágból, mikép ragadjalak,
Hogy átkarolva téged, imádott fényalak,
Kisírt orcám találjon orcádon nyughelyet,
S lobbanó csókjaimmal igyam fel lelkedet,
Hogy szívemhez szorítsam szegény, fagyos kezed,
Közel, közel, míg benne az élet fölpezseg.

De jaj, meg nem valósulsz, ködkép maradsz, csali,
A nyirkos, néma éjfél árnyékod benyeli,
Karom alázuhant már, gubbasztok egyedül,
Míg széthullt látomásom virraszt velem, s megül.
Mindhasztalan idézlek, elröppent fényalak,
Az idők nagy vizéből vissza nem váltalak!

EMLÉKEINK HA OLYKOR...

Emlékeink ha olykor, kedves, még visszajárnak,
Elémbe rémlik képe északi tengerárnak.
Csillagtalan, fakó az ég nagymesszi boltja,
Valótlan sápadoz rajt' a holdnak sárga foltja.
A nyugtalan vizek jégtarjagokra válnak,
S látom vergődni szárnyát egy elmaradt madárnak,
Mikor hajdani párja eltünt előle régen,
Sebes társakkal együtt a napnyugoti égen.
Keservesen tekint még az elveszett nyomára:
De mindegy néki már. Hisz meghal nemsokára.
Álmodva még egy percig: a multba visszaréved.

Mind távolabb sodor egymástól, ím, az élet.
Lelkem bealkonyul, megdermed egymagában:
Míg eltűnsz az örök reggelnek hajnalában.

A permanentizmus bírálatához

Irta: **Szabó István**

A romantika nagy forradalmától a világháború utáni évekig csendesek voltak az irodalom berkei. A múzsák mintha rácáfoltak volna a közmondásra és — hallgattak. Nyugodtabb, de egyúttal sivárabb korszaka alig volt az európai irodalomnak, mint a századforduló előtti és utáni nehány évtized. A hatalma és gazdagsága csúcspontjára eljutott polgárság, mint az elaggott művész, ifjúkori élményein rágódott, s az irodalomnak az a nehány figyelemreméltó lélektani felfedezése, mely Théophile Gautier lobogó fekete sörénye, vérvörös mellénye és Tristan Tzara pályaudvari handabandázása közt jött létre, az uralkodó akadémizmus korhadt kupoláin kívül látott napvilágot. A háborus és háború utáni évek viszont bőven kárpótoltak: évről-évre új kiáltványok, elgondolások és iskolák támadtak, olyanok, melyek az irodalom minden addig létezett formáját felforgatták, sőt olyanok is, melyek, mint a Dada agyréme, tagadták magát az irodalmat, a mondatot, az alanyt, az állítmányt. De a felforgatók hangzavara viszonylag hamar elhalkult, s a kitisztulás lassú folyamata nem egy nagy értéket és stílust mentett át a valóság és művészet egyensúlyosabb partjaira. Az elefántcsonttorony ötvösei elhagyták az elvont munkapadot és a kézzelfogható valóság szemléletéhez és alakításához fogtak. Így született meg az akadémián kívüli új nagy francia írók arcvonala, s eszméjük, a harcos értelmiségi típusa, hódítóan járta be a világot. A harcos értelmiségi az adott valóság talaján áll, abból merít és a társadalom életében világosító és alakító, mindenképen jelentős szerepet akar játszani.

Új kiáltványok és iskolák ma már a fentebbiek jegyében fogannak. Lássuk ezek közül a legújabbat és a minket legközelebb érdeklőt, a permanentisták kiáltványát.

Horváth Béla és Képes Géza, fiatal budapesti költők, a Mikes Kelemen-Akadémia tagjai a mult hónapban a „Magyar Hirlapban" tették közzé a költészet új irányáról és megújhódásának friss elképzelésű lehetőségéről, a permanentizmusról kibocsátott kiáltványukat, mely a következő érdekes pontokból áll:

1. A mai költők nem értik az ember bővültebb szomorúságát és égetőbb szorongattatását; hát igaza van a népnek, ha nem olvas verseket.

2. A költők leszálltak ugyan az elefántcsonttoronyból, de nem a küzdelembe vonultak, hanem a bádogtoronyba.

3. A permanentista költők a tiszta költészet eszközeivel küzdenek a szegényekért, a szabadságért, a társadalmi és erkölcsi megújhódásért.

4. És mégis az állítólagos tiszta líra holdkórosai a programmköltők, a tehetetlenség bódultjai, mert programmszerűen rekesztik ki az ember új élményeit a költészetből és tételként vallják az érvénytelen és hamis szövegélmények haszontalan ismételgetését.

5. A permanentista költők örökösen készenlétben állanak. A nemzetek vadászatában hirdetik az alázatot, a bűnbánatot, s a lélek nemzetek feletti testvériségét. E szövetség megkötésének eltökélt szolgálatában a permanentista költők nem késtek megszólaltatni nemzetük nyelvén nagy európai költőtársaikat, s e munkát lankadatlanul folytatják.

6. A permanentista költők küzdenek az uniformizálás, a zsarnokság ellen, az idegen tévtanok, s a pogányság betörése ellen; az ember bizonytalan és laza szövetsége helyett, új kollektivizmusok helyett

visszakövetelik az ember szabadságlevelét, melyet Isten mindenkinek megadott.

7. Kárhoztatjuk a mai magyar költészet krajcáros szervilizmusát. A permanentista költők nem kuporogtak irodalmi basák lábainál vékony alamizsna reményében.

8. A permanentizmus Petőfi Sándort tekinti ősének, aki az egyetlen revoltőr költő a magyar irodalomban.

9. Mi a népből jöttünk, de urbánusak vagyunk. A népért munkálkodunk, hogy a mély rétegekből törjenek fel a magyarság vezérlő eszméi, de a parlagiság ne rontsa meg a magasabbrendű szellemiséget.

10. Valljuk tehát a stílus konok tiszteletét. A permanentista költők délre néznek, műveiket latin tájak remek fénye ragyogja körül.

11. A permanentizmus eltakarja a magyar élet torlaszait és hirdeti az óhatatlanul szükséges radikálizmust.

12. E kiáltvány kibocsátására a népért és a magyar irodalomért a permanentista költőknek egyrészt az Angyali Doktor, Aquinoi Szent Tamás bölcs sugalmazása adott parancsot, másrészt Calvin szigorú tanítása, a kemény protestáns ellenállás.

Lássuk mindenekelőtt a „permanentizmus" szót, melynek Horváth Béla és Képes Géza értelmezése szerint két jelentése van. Az egyik: „állhatatosnak maradni", a másik: „készenlétben állani". A költő maradjon állhatatos a költészet alapelveihez és álljon érzésben és ismeretben készen a valóság jelen helyzete és jövő lehetőségei előtt.

A kiáltvány mindenben bátor, friss és fiatalos hangú, s az 1. és 2. pontokban foglaltak igazsága legnagyobb részben vitán felül áll. A 3. pont világosan adja a művész új típusának, a harcos értelmiséginek rövid és gyakorlati programmját. A permanentisták az élet és a művészet érdekében tiltakoznak az egyén és a szellem szabadságának lárminő megcsorbítása ellen. „A szabadság letagadhatatlan és pótolhatatlan élménye a költőnek". Mit tesz a költő ennek a sokszorosan megsértett szabadságnak megvédelmezéséért? A tiszta költészet eszközeivel merül a küzdelembe és gyakorlati módon is harcol a társadalmi és erkölcsi megújhodásért. Ez a tiszta költészet, ebben az értelmezésben az erkölcsi tisztaságot hangsúlyozza és nem tévesztendő össze a programmjánál fogva zenei elvontságra törekvő „poésie pure"-rel.

Gy. Szabó Béla: Exlibris

Ritka élességű valóságszemléletük alapján vegyülnek bele a társadalom életébe, hogy felmutathassák a modern ember „bővültebb szomorúságát és égetőbb szorongattatását", a jelent és a meglevőt emeli a művészet síkjára, hogy ne legyen több Emil Ludwig, aki az elefántcsonttorony baglyairól beszélve, de hibásan általánosítva azt mondhassa: a költészet meghalt, a költők megannyian „felesleges kortársak" . .

A lélek nemzetek feletti testvériségének szolgálatában összeköttetést tartanak fenn minden nemzetbeli európai költővel, s a művészettel és humanizmussal szembeni alázattal cserélik nyelvről nyelvre a költészet derűjét és mézét.

Sok szellemes szintézis-kísérletnek voltunk tanui már a multban is, de a Petőfi-Szent Tamás-Calvin egyeztetés érthetően lep meg bennünket. Távoli ugyan, de nyilvánvaló vonatkozások, önmagukban azonban nem mondanak sokat. Inkább jelszószerűen hatnak. Bevalljuk, hogy az Angyali Doktor „bölcs sugalmazását" — ha már így kell lennie — nagyobb készséggel fogadjuk a költői programmban; Calvin „szigorú tanítása", tekintve annak több, mint „kemény" voltát, antihumanitárius harcainak emlékét idézi fel bennünk és semmiképen sem alkalmas a költészet természeténél fogva egyeztető és békéltető szerepére, sem a fény és árnyék játékának, a finom árnyalatok kincsének napfényre hozatalát nem szolgálhatja.

Ennél azonban sokkal meglepőbb a 8. pont. Hogyan? Petőfi volna az egyetlen „revoltör" költő a magyar irodalomban? Hol marad akkor a Nyugat és Ady mélységes művészi és valóságátalakító forradalma? A permanentisták elfelejtették vagy szándékosan hunytak szemet Adynak Petőfi óta való legnagyobb „revoltörsége" előtt. Az is tény azonban, hogy amikor Adyt csak a középiskolák számára szemelvényezik, addig a Petőfi-Társaság elnökének fejbólintása mellett az indexre tett Petőfi-versek számát negyvenre kerekítették ki. Jöjjetek permanentista költők és küzdjetek a „zsarnokság" és „idegen tévtanok" ellen!. . .

A permanentista költők radikálizmust hirdetnek, urbánusak és a latin igézet hatása alatt állanak. Népi eredetük kezesség volna a népi célok tisztaságáért, városi mivoltuk pedig a „magasabbrendű szellemiséget" hozná, a latin műveltség világossága és tisztasága megteremtené az alapot a homályban való bandukolás helyett az igazság és szépség ízesebb, arányosabb és világosabb felmutatására. Le a „krajcáros szervilizmussal", el a „torlaszokkal!" — Milyen szavak, milyen célkitűzések! Csodálatunk egyre nő és az az érzésünk, hogy az utolsó pillanatban, de még nem későn jött ez a szép és mértékes hangu költői kiáltvány. De feltámad az aggodalom: mi gyökere van mindennek az európai jelen és főkép a magyar élet talajában? Micsoda szelllemi vagy egyéb erők állnak mögötte? Kik teszik magukévá az alkotásban és kik követnék őket a mindennapokban? Röviden: lesz-e a kiáltványból iskola?

Mindezekre feleletet még nem adhatunk, de érdeklődéssel és szeretettel olvastuk a kiáltványt és figyelemmel kísérjük a továbbiakat s kívánjuk, hogy kitűzött céljaikat megvalósíthassák és törekvésük ne maradjon csupán az idők furcsasága.

... égböltözatot, földet
... sarok-kövét.

CELÁNOI TAMÁS

DIES IRAE, DIES ILLA

Harag napja vet lángot rá,
Aznap ég a világ porrá,
Szibilla és Dávid mondá.

Oh, mi lesz, mi borzadály, ha
Eljövend a föld Birája
S ami volt, mind megvizsgálja.

Harsonák a csodát zengik,
Minden sirt a zugás megnyit
S hajt a trón elé mindenkit.

Élet és halál elképed,
Mert a teremtés felébred
Felelni a törvény-széknek.

Irott könyvet hoznak és e
Könyvbe minden belevésve:
Abból lesz a föld végzése.

S ha a Biró foglal széket,
Titkos bünt is elővétet
S bünhődik mind aki vétett.

Én, szegény, ott mit is kezdjek,
Pártfogót hogy is keressek,
Ahol még a szent is reszket?

Nagy király, kit minden retteg,
De a jókat véded, mented,
Válts meg, kútja kegyelemnek!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR
1968 2

/1021

Gy. Szabó Béla

Önarckép — *Gy. Szabó Béla metszete*

koldus esdeklo hangja:

– A békesség vezessen utadon, bölcs és kegyelmes férfiú! A próf
lek, nézd szenvedésemet és könyörülj meg nyomorúságomon!

A bölcs megállt, és mintha nem is koldussal, hanem dervissel
volna, homlokához emelte kezét.

– Szalám, testvérem. Mit kívánsz egy véntől, aki már alig látja,
tete Alláh fényességét kutatja?

A koldus kezét tárta feléje.

– Alamizsnát, szaid, mert én vagyok a világ legnyomorultabb fér

A bölcs leült melléje a porba, előkereste erszényét, de abban csupán egy árva félpiasztert talált. Azt átnyújtotta.

– Tessék. Most csak ennyim van. De sáfárjaim, szolgáim hadának élén, Bászrában, Kairóban és Bagdádban járnak, bármely nap várom őket, három roskadó karaván-nal, melyekben India, Egyiptom és Perzsia minden kincsét hozzák.

– Legyen áldás tevéid minden léptén! – sóhajtotta a koldus.

Ekkor a bölcs így szólott:

– Üzletet kínálok néked, te minden szegények közt a legszegényebb koldus.

Amaz nevetett.

– Üzletet, nékem, jó uram?

– Hallgass meg – mondta a bölcs. – Van feleséged?

– Van, szaid.

– Szereted?

– Ő az én szívem vígasza, öröme. Szelíd és engedelmes, szája sem a pletykát, sem a pörlekedést nem ismeri, áldassék érte Alláh!

– Nos – szólt a bölcs –, karavánom Kairó felől Egyiptom minden kincsét hozza. Add el nekem ezért a karavánért a feleségedet!

Csend volt.

– Leányod van? – kérdezte később a bölcs.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR
1968 2

1021 Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla metszete

Új név — új márka: VIDEOTON

A Székesfehérvári VTRGyezentúl VIDEOTON Rádió- és Televíziógyár néven szerepel s gyártmányai a VT—TV emblémával jelentkeznek a hazai és a világpiacon.

Képünkön: a népszerű autó-táskarádió család új tagja.

Támberendezés Olo fenyőmag Spanyol

a

Fát exportál Magyarország? Még a Kiskunság vidékéről is? Bármily hihetetlenül hangzik, igenne kell válaszolnunk. Méghoz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

Gy Szabó Béla

1968. január 20. szombat

Nemzeti műkincseink vidéki körúton

Kiskunfélegyházán Gy. Szabó Béla fametszeteit állítják ki

1021

A Magyar Nemzeti Galéria a budapesti — az „anyamúzeum" programjába iktatott — tárlatokon kívül az idén vidéki városokban 30 helyen rendez kiállítást gyűjteményeinek legjavából: XIX. és XX. századi festményekből, grafikákból és kisplasztikai anyagból.

Munkácsy Mihály, Paál László, Ferenczy Károly alkotásait rendezik kiállításá — sorozatban — a Nyírbátori Báthory István Múzeumban, ahol az év folyomán Vaszary-tárlat is lesz. Makó városa a „Magyar festők Itáliában" című kiállításnak a XIX. századból való anyagát fogadja majd. Kaposvárott a Rippl-Rónai Múzeum termeiben a Nemzeti Galéria XX. századi festményeinek válogatását tárják a közönség elé, Rippl-Rónai életművének legértékesebb részét pedig emlékkiállításon sorakoztatják fel a Tihanyi Múzeumban.

Kiskunfélegyházán a Román Népköztársaság Állami díjas érdemes művészének Gy. Szabó Bélának a fametszeteivel ismerkedhet meg a közönség. Emlékezetes, hogy 1966. nyarán, amikor Budapesten láthattuk a neves mester kiállítását, a tárlat „lebontása" után a teljes anyagot, mintegy 400 fametszetet Gy. Szabó Béla a Nemzeti Galériának ajándékozta. Így jut el most Kiskunfélegyházára és több vidéki városunkba Gy. Szabó Béla fametszeteinek többszázas gyűjteménye. (MTI)

A BUDAPESTI FÖLDALATTI VASÚT ÉPÍTÉSÉHEZ

huszonötezer darab segédeszközt készítenek az ÉM Építőgép-javító és Gépgyártó Vállalat baresi telepén.

...tlagkeresete

...át, keresete mégsem éri el az előző átlagkeresetet. Az előbb elmondottakból következik, hogy a szülést követő hatodik hónap letéltéig a dolgozó nő korábbi átlagkeresetére az eltérő munkaidejű foglalkoztatás ellenére jogosult.

...hosszabb munkaidejű

Ellenőrzés a nagyatádi járás italboltjaiban

(Tudósítónktól.)

A Nagyatádi Járási Népi Ellenőrzési Bizottság és a járási tanács kereskedelmi állandó bizottsága ellenőrzést tartott a járás néhány kisvendéglőjében, italboltjában. Megállapították, hogy több italboltban

40 fillérrel volt drágább. A lábodi 21. számú italboltban a negyvenhat százalékos haszonkulcs helyett ötvenszázalékossal számoltak. Rossz volt az ármegállapítás a segesdi 2. számú italboltban is.

A vizsgálatot végzők felhívták az mmsz-ek figyelmét a gyakoribb ellenőrzésre, és javasolták, hogy a kisvendéglők részére szerezzék be az egységes vendéglátóipari receptkönyvet.

...nyitja az ÉKV ...i tejivót

...előbb kiigényelte a többi megüresedő helyiséget is.

Az új tejivó még a balatoni idény előtt, májusban megnyílik. Az ÉKV mindent megtett az üzlet megnyitásáért, nem késlekedett az intézkedésekkel.

Az MHS nagyatádi elnöksége

értesíti az érdekelteket, hogy 1966. május hónapban

amatőr személygépkocsi-vezetői tanfolyamot indít.

Jelentkezni lehet személyesen 1966. április 16-án 13 órakor

Nagyatád, Szabadság tér 9. sz. alatt, Pálfy Miklós tanfolyamvezetőnél. (3710)

5 éven felüli gyakorlattal,

öntőtechnikusi

képesítéssel rendelkező, gyártástervezésben jártas

acélöntödei technológust

keresünk, továbbá 5 éven felüli gyakorlattal rendelkező

öntőket, formázókat, öntödei darust.

A jelentkezést részletes ...működési leírással és ...életrajzzal együtt »Vi...ki nagyvál...a...: 4175« ...eligére kérjük a Felsza...adulás téri hirdetőbe Budapest, V., Felszabadulás tér 1.) (4175)

Somogyi Néplap
AZ MSZMP MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

1021

SZABÓ BÉLÁRÓL

Nem könnyű még manapság sem a vidéken élő képzőművészek dolga, ha összehasonlíthatatlanul könnyebb is, mint régen volt. De még vidék és vidék közt is különbséget kell tennünk: más a helyzet az országnak azokon a részein, ahol a képzőművészet művelői csoportosan telepedtek meg, akár mert erre a hagyomány ereje késztette őket, mint vásárhelyen, akár mert a párt- és tanácsapparátus körültekintő politikája nyomán, a helyi lehetőségek kihasználásával teremtettek virágzó művészeti életet, mint Miskolcon. A képzőművészet is, mint minden művészet, olyan virág, mely csoportosan szeret virágozni: szüksége van a magát láttatás éltető levegőjére, a közönség és művész kapcsolaton túl a művész és művész kapcsolat erejére is. A szakmai közösség ereje egyik mozgatója a festő, a szobrász kibontakozásának: ez is oka annak, hogy művészeink jelentős többsége a főváros vagy egy-két megyei város vonzásában marad. Nem szólva arról, hogy az anyagi lehetőségek — melyek a csak alkotásból élő művész számára mindig gondot jelentenek — biztosítottabbnak látszanak ezeken a helyeken.

Ezért különösen tiszteletreméltó, és minden támogatást megérdemel *Szabó Bélának* az a merész elhatározása, hogy a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után hazament Marcaliba, mely ha igazgatásilag központ is, semmiképpen sem tekinthető annak képzőművészetileg. Két-három esztendeje annak, hogy Marcaliban alkalmam volt rövid időre meglátogatni őt, nem sokkal azután, hogy hazakerült a főiskoláról. Tele volt tervekkel; másrészt elhangzott néhány panasz is a környezet érthetetlensége miatt, az ígéretek lassú, vontatott valóra váltása miatt. A mutatott vázlatok, kész és félig kész képek ígéretes kezdetet jeleztek: egy fiatal, a pálya elején álló művész izgalmas próbálgatásait.

Ezután sokáig nem láttam műveit, s először a tavalyi Őszi Tárlaton találkoztam *A festő asztala* című képével. Ez egy kissé lehangoló volt számomra, mint annak e tárlatról írt beszámolóinban is hangot adtam. Mintha a régebbi friss törekvéseket fáradtság váltotta volna fel — a kép önmagában nem volt érthető, nem mutatta meg, mi történt. Most, hogy egy pályázat alkalmából láttam viszont a művet több más társaságában, melyek közt van korábbi és későbbi egyaránt, már érthetőbb e kép: egyszerűen a fejlődésnek egy közbülső állomása, melyet nem túl szerencsés kézzel választott a zsüri egyedüli reprezentánsnak egy kiállításra. A pályázatra került nyolc mű — noha alig két éven belül készültek — változást, fejlődést, a kifejezés érlelődését mutatja. 1964-ben készült korábbi műve még téri elrendeződést mutat: a kis asztal kanyarodó vonala, az ecseteket tartó köcsög, a csendélet többi részlete térben ábrázolt; a színek kissé tésztásan felrakottak. *A festő asztala* az átmenetet jelzi a későbbi, könnyebb előadású, lazúrosabb színkezelésű művek felé. Kis méretű vázlatok sora: az előadás könnyedsége ragad meg rajtuk. Csendéletek mind, s különböző elrendeződések, különböző színproblémák megjelenítései, melyekben a művész a színek konszonanciáira vagy disszonanciáira épít, anélkül, hogy azok téri értékére kívánna támaszkodni. Lényegében alig több egy-egy ilyen mű, mint egy zenei etűd, de nélkülük nemigen születik nagy mű. Az etűdök fejlett színérzékről, jó előadáskészségről tanúskodnak. A nagyobb méretű kompozíció, mely ez etűdök tapasztalatainak felhasználását jelzi (ha még nem is maradéktalanul), *A műteremsarok*. Maga a téma nagy és sokféle előzményre tekinthet vissza, s talán épp ez vonzotta a fiatal művészt arra, hogy ő is megpróbálkozzék vele. A fekvő nőalak végigfekszik keresztben a képen, egyik kezét fölemeli, a másikat hosszan elnyújtja maga mellett: a képtér többi részletét csendéletek s nem elég pontosan értelmezhető, szépen előadott felületek töltik ki. A beállítás mesterkéltségéért kárpótol az előadás szépsége. Valószínű, hogy a téma kicsit az egyedül levő művész témája — a megoldás még nem sikerült teljesen.

Nehéz lenne néhány képből — s különösen a változásnak e kétségtelen periódusában — messze mutató következtetéseket levonni, különösen akkor, ha azok az általánosítás veszélyét rejthetik magukban, s így esetleg nem megfelelő következményekkel járnak. Kétségtelenül kitetszik Szabó Béla e néhány alkotásából is az útját kereső művész igénye és festői vénájának gazdagsága. S mi kell több egy fiatal, pályája kezdetén álló művésznek, mint tehetség és önmagával szemben támasztott igények. Ha mindez a világnézet szilárdságával párosul — s nyilván így is van —, az eredmény csupán csak idő kérdése.

Láncz Sándor

Gy. Szabó Béla
grafikus
Nagy Tibor: Kiállítások.
Kis Újság 1948. nov. 5.

Gy. Szabó Béla

ismert erdélyi grafikusművész fametszeteinek első budapesti gyűjteményes kiállítását látjuk a régi *Műcsarnokban*, a *Képzőművészek Szabadszervezetének* kiállítóhelyiségében (Andrássy-út 69). Nagyjában-egészében másodelményű, illusztrátori elhivatottságú művészre vallanak e fametszetek, amelyekben a klasszikus példákon kitanult finommüves iskolázottságának fölénye s tudatossága helyenként az élményszerű hűség rovására érvényesíti kipróbált vagy frissebb technikai fogásait. A képi fogalmazás mesterien nagyvonalú lehetőségei, fájdalom, a legtöbb fametszetben elsikkadnak a részleges és aprólékos műgond túlkönnyen vagy túlizzadtságosan kitervelt fogásain. Legerőteljesebb műveiben — *Lóúsztatás*, *Körhinta* stb. — azonban a szív és a képzelet felszabadult ereje könnyedén s magabiztosan teríti le a spekulatív erőszak és a szecessziós finomkodás kísértéseit s mesteri illusztrátor művészre mutatnak.

Nagy Tibor

vallás- és köz

ágos Fizott-

Budapest.

Folyó április 22-
.....évi .....hó....
140
.....szám alatt kelt felterjesz
tésére tudomés és további eljárás

tatásügyi miniszternek jelen kelet
ámv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy Schulek . . . .
. . . . . .
.Horthy Miklós-ut.86. . . . . :/
grád és vissza . . .történt hivatalos
lt utiköltségeiről és napidijairól
n által érvényesitett utiszámlája
z Harmincöt . . . . . .P
számu kiadási csekkszámla terhére
30 évi junius .....hó ..... - n.

Szalay

Sz. 4. *Béla Leó*, festő. • Budapest 1887 ápr. 28. Itt, Münchenben, Berlinben és Párizsban végezte tanulmányait. 1918. Budapesten letelepedve, főleg arcképfestéssel és illusztrálással foglalkozik. 1922. a Műcsarnokban kitüntető elismerésben részesült.

E. f. II. 486 l

E töredékes felsorolásnak
lenet célja,hogy a magyar folyóirat
illusztrálsának történetével benat
foglalkozzék,csak szemléltetni akar
néhany kiemelkedő példában,hogy a
fia nálunk nem tudta kiszoritani a
ti sokszorositó eljárásokat a száza
első felében,mint Európa nem egy
fontos művészeti centrumában /Páris
München,Bécs./.

A kőnyomatokat inkább
lapok és mellékletek,félévi kedvesk
arc-,genre- és tájképek készitésére
használták fel,mig az illusztrálásr
a kevésbbé sulyos és kisebb kiterje
sü,tenát sokkal könnyebben kezelhet
réz- és acéllemezt,vagy a század má
dik felében ismét feléledt fametszet
alkalmazták.Tekintetbe kell ven

Szabó Béla Leó

és a művész közlése nyomán.

Szabó Béla Leó, festő; szül. 1887 ápr. 28-án Budapesten. A budapesti rajztanárképző elvégzése után 1911-ben rajztanári oklevelet szerzett. Ezután leszolgálta önkéntesi évet a katonaságnál, majd néhány hónapig a budapesti Ferencz József-intézetben tanított. De a rajztanári pályátoz nem nagy hajlamot érzett magában s csakhamar kiment Münchenbe, ahol Herman Gröbel tanár magán iskoláját látogatta. Mintán egy szemeszteren át Louis Corinth tanítványa is volt Berlinben, Párisba ment és a világháború kitöréséig Lucien Simonnál képezte magát. 1914 júliusában bazajött, s 1918-ig Bukovinában, Galicziában és Tirolban teljesített katonai szolgálatot s több katonai kitüntetést is nyert. 1918-ban Budapesten telepedett le s eleinte magántanítással foglalkozott. Minthogy rajztanári állást csak a vidéken kaphatott volna, lemondott a tanárkodásról s a magyar fővárosban főleg arcképfestéssel és illusztrálással foglalkozik.

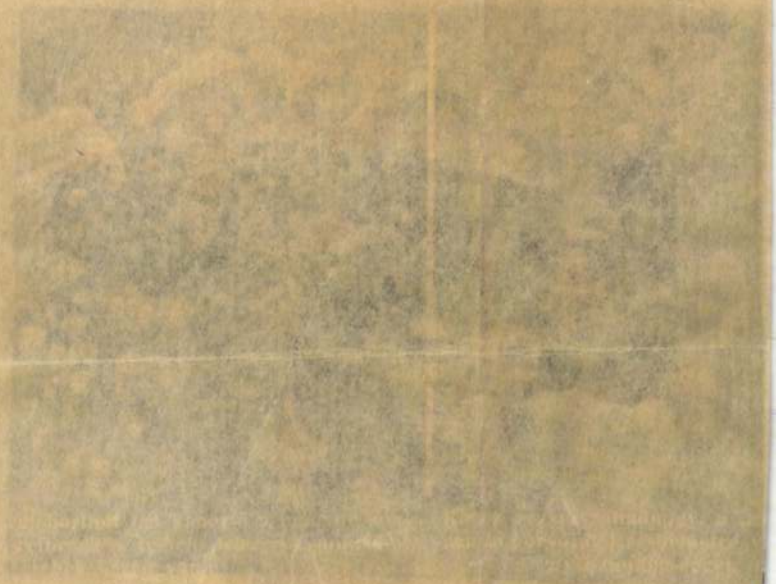

Gy. Szabó Béla

K

Magyar Nemzet
Képes mell. 1939 jan. 15.

ongyos gárda" munkácsi hős halottjá-
itték és ott temették el emlékezetes szép
z egész város részvéte mellett

ta-
ő,

Gy. Szabó Béla

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA

GY. SZABÓ BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1966. JÚNIUS 18-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET

VARGA NÁNDOR LAJOS,

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

NY. TANÁRA

MOND

66 6 FNyV 14 13562

Fv.: Patyi Árpád

Mint látható Csokonai a
költők gyakorlata szerint val
csak rímeket farag: különböz
leleteket ugyanarra a kérd
Ez utóbbi viszont lényeg
megegyezik az anekdotáni
szereplő versike első sorával
a kérdés egyértelműen nem dönthető el, vajon Csokonai ezen verseire mennek-e vissza a különböző mondókák, ill. anekdoták. Mindenesetre a Csokonai-kiadásokból ezek a versek nem folklorizálódhattak, mert először csak az 1920-as években jelentek meg. Az természetesen lehetséges, hogy a költő versikéjét diákok, legátusok, papok már korábban terjesztették, alakították; sőt maga Csokonai is szóba jöhet. Tudjuk, vendéglátói gondoskodását a költő nem egyszer tréfás, alkalmi versekkel igyekezett meghálálni, s meglehet, hogy pl. hegyközkovácsi, kiskovácsi tartózkodásakor elsütötte a tréfás rigmust. A különböző költőkkel való találkozásokat viszont minden bizonnyal legendának kell minősítenünk. Nincs ilyen történet a legkorábbi Csokonai-anekdota gyűjtésben sem. Valószínűbbnek tartjuk azonban, hogy *Futtában készült versecskéi*ben a költő — önkénteszerint nem használatos. A *Bácsi, messze van-e még Kovácsi* mondókára és változataira pl. a következő helyekről van adatunk (zárójelben a megye vagy az a helység, amelyre értik): Boronka, Nagybajom (Somogy). Pilisvörösvár, Pilisszentiván, Buda (Nagykovácsi), Zomba (a Tevelbe beolvadt Kovácsi, Tolna), Tornaszentandrás, Kovácsi tanya (Borsod), Kovácsi puszta (Bihar), Nagyvárad (Hegyközkovácsi). Nagyszalonta (Bihar, Románia), valamint a Csehszlovákiában levő Szécsénykovácsi és Fülekkovácsi. Az utóbbiban a kérdésre újfajta választ is adhatnak: *Hát, mint innen oda*. Bihartordán, Komádiban és Berekböszörményben a verses kérdés mellett néhányan a feleletre is emlékeznek, de a hozzá kapcsolódó történetet nem ismerik. Ezek a rigmusok esetenként anekdotánkból is rövidülhettek, máskor azonban ettől és egymástól függetlenül is keletkezhettek.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 MÁJ 12

Hajdúbihari Napló

Szabó Béla

Szabó Béla: ALBÉRLET

1021

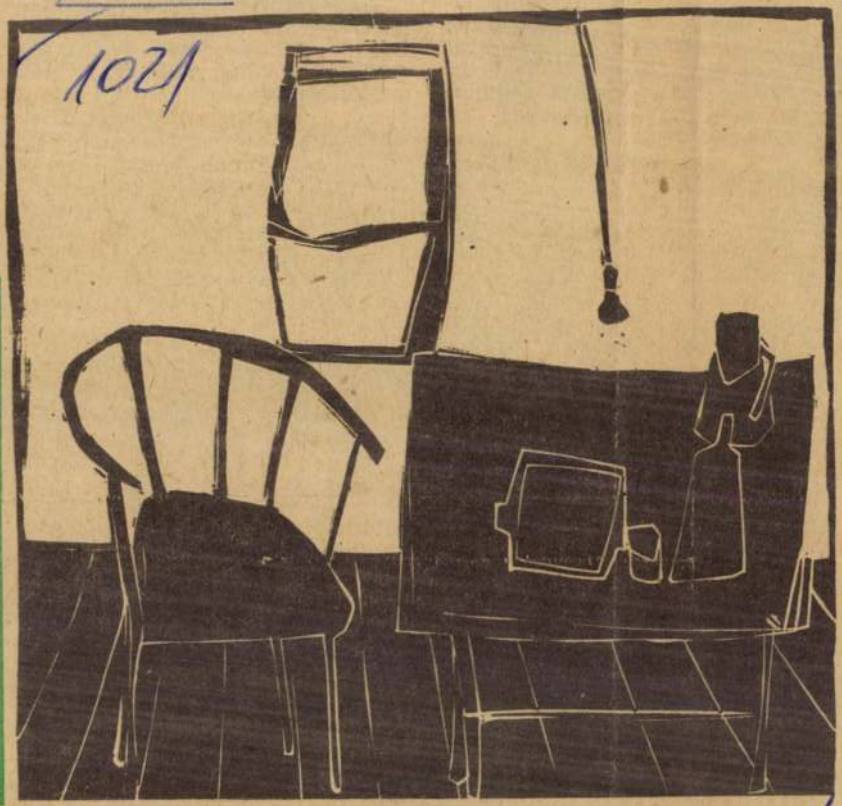

velődés
dája

eredményei

olvasómozgalom tapasztalait összegzi:

— A brigádok könyvtári felelősöket választottak, akik összegyűjtik az igényeket, és annak megfelelően kölcsönzik a könyveket. Egyik könyv után jön a másik, egyik könyvtári tag után jelentkezik a következő. És a könyvekbe „beleolvasnak" a családtagok is, s újabb igényekkel jelentkeznek. Jelenleg 61 brigádunk kötött szocialista szerződést a Liszt Ferenc Művelődési Központ könyvtárával, s figyelemre méltó a statisztika. 1967-ben gyárrészlegünknek 69 könyvtári tagja volt, s egy év alatt alig több mint 2 ezer könyvet kölcsönöztek. A beiratkozott könyvtári tagok száma azóta meghaladja az ezret, a kölcsönzött könyvek száma pedig a húszezret.

A gyárrészleg dolgozói közül ugyanakkor 55-en tanul-

Életszínv

Reflexiók S

Az elmúlt években az ipar és a mezőgazdaság — közte megyénké is — igen nagy fejlődést ért el. A termelés és a keresetek növekedése természetesen kihat a kereskedelemre is. A tájékoztató szerint 1971-ben — 1965-höz viszonyítva — 70 százalékkal volt nagyobb az egy lakosra jutó kereskedelmi forgalom.

Egyes, főleg a mezőgazdasági megyékben a növekedés kétszerese a 6 évvel ezelőttinek, a fővárosban 60 százalékos az arány. Az átlagtól néhány százalékkal sajnálatosan elmaradt a nagy ipari megye, Borsod is.

Dinamikus fejlődés

Az igények, s az életszínvonal növekedését, a jövő iránti biztonságot tanúsítja, hogy a lakosság mind nagyobb részét költi pénzének tartós fogyasztási cikkekre, s ez az arány ma már 52,5 százalék.

A várható kereslet megítélésében a prognózis évről évre nehezebb. A forgalom na-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

Szabó Béla

1972 APR 26

1021

ZAG 4

VÁZLAT

Szabó Béla munkája

Kovács László

Két fiatal erdélyi művész.

— Gy. Szabó Béla és Szervátiusz Jenő kiállítása. —

Először az ember áll elénk láthatatlan jegyével a homlokán. Ime, az uj tipus, jövendő arculata az erdélyi magyar művésznek. Aki már nem a régi világból maradt nekünk, s már felnőtt művészként vette vállára uj életünk batyuját és keresztjeit, hanem frissen nőtt ki a kövek alól. Életének izmait már növőben erre az életre edzette. Alázatosan és szerényen tudja már az útat, amelyen járnia kell, művészete már nem az a szuverén láng, amely hódolatért jön közénk, hanem meleg és bensőséges házi tűz, amelyhez mi visszük melegedni életünket. Nem művészek ők már, akik felsőbb sikról tekintenek reánk, avatatlan tömegre, hanem művész-*munkásai* az erdélyi magyar életnek.

Művük mögött életük szerénysége dacosan húzódik meg. Pompás és megható művészetük, amikor a legolcsóbb anyaggal és legkönnyebben megszerezhető eszközökkel teremt, nem küld szemrehányást felénk, hanem csak a diadalt mutatja, a büszke eredményt, amely így is megvalósult. Kemény küzdelem ez, amelyhez a művészet áhitatos, mindent felejtő szeretete és alázatossága kell. Mikor a Gy. Szabó Béla szénrajzait, pasztelljeit, vagy fametszeteit nézzük, nem arra kell gondolnunk mindjárt, hogy ez az ő egyéni hangja és eszköze, amelyet művész-szeszélye választott a sok lehetőség közül, ami ma a művész számára rendelkezésre áll, hanem ez volt az a megszerezhető szűk eszköz-keret, amelyben képességeit kipróbálhatta. Ez volt az a józan ébrenlét, amelybe művész-álmait belerajzolhatta. Szervátiusz Jenő fából alkotott szobrainál se arra kell gondolni, hogy a művész makacs mániája volna: az elefántcsontszobrot is fában faragni meg; hogy a szobrász számára ezt a nehéz anyagot szereti csak. s nem a márványt, bronzot vagy akár az elefántcsontot, hanem arra, hogy a fa könnyebben megszerezhető a szobrász számára kedves anyagok közül. Gazdag szegények mind a ketten, s ők nyilván tiltakoznak magukban, hogy szűk keretnek mondjuk anyagukat, amelyben alkotnak, s nem tesszük hozzá azt a végtelen és sok lehetőséget, amely ezekben az anyagokban a művész számára készen áll. Mű mögötti arcuk azonban nem lenne egész, ha nem látnok ezt is. Ok az első jelentkezők az impérium-változás után köztünk maradt és már kész művészek után. Igy illenek az életünkhöz, gazdag szegényen. Eleterő. edzett lélek, kemény akarat, körülményeken és akadályokon áttörő művész-szenvedély sugárzik ki művészetükből.

A képzőművészet gazdag és nyugodt, sőt javakban dúskáló polgár-környezetet kiván maga köré. Ezt az erdélyi magyar élet nem adhatja ma. De a sok látott, vagy megérzett külső motivum mind rajta volt, hogy közönségünk szeretetet vigyen e két fiatal művészhez, s kitüntető, komoly érdeklődést tanusitson kiállításuk iránt.

*

Mindketten szerepeltek már műveikkel a közönség előtt, de igazában mostani kiállításukkal érkeztek el oda, hogy közvéleményünk művészetüket az erdélyi magyar értékek és biztos reménységeink közé sorozza be.

Gy. Szabó Béla pár éve már meglepetésként hatott, mint fiatal, jelentkező tehetség a Károli Gáspár-Társaság kollektiv kiállitásán szénrajz-sorozatával és pár darab pasztelljével. Azóta figyelni lehetett az útat, amelyen mozgékony szelleme, kereső és tökéletesedni vágyó művész-szenvedélye jár. Először a szénrajz lehetőségei kinálták a külváros naturálista foltjait, a nyomor romantikus és sötét árnyjátékait. Szemét-turkálók, favágók, fegyencek, a világos háttérből kilépő fekete szakállas

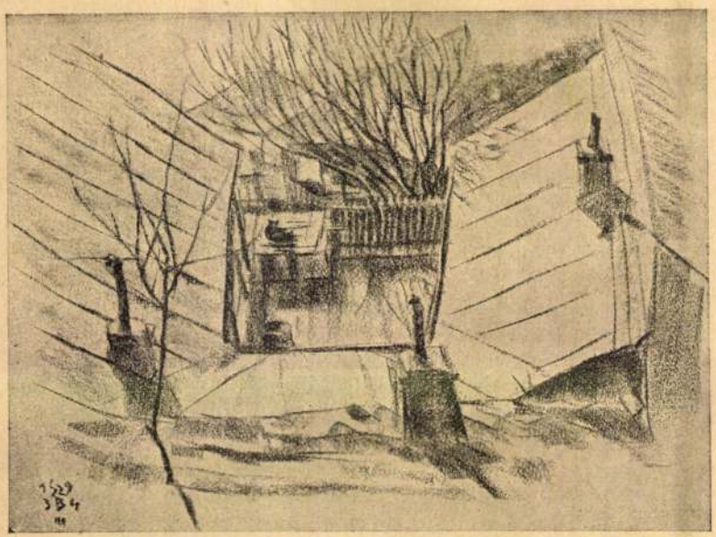

Fellegvári udvar — Gy. Szabó Béla szénrajza

zsidók voltak jellemző témái. Olyan mondanivalók, amelyek túlbeszédesen és novellisztikusan ott járnak a képzőművészet határain, de mégis láttatva azt, hogy bennük született művész szem ismeri és keresi az eszköz lehetőségeit, Rembrandt-i fényhatások és szociális nyugtalanság. De nemcsak az ifjú mondanivaló diktál, hanem a jó művész szem élvezi az anyag lehetőségeit, a szén és papir foltjait. Természetesen következik erre a következő lépés, a pasztell, ez a puha és játékos átmenet a rajz és a festmény között. Mostani kiállításának már tekintélyes anyagát tették ki pasztellképei. De megmaradt a szén is, mint további lehetőségek eszköze. Közben azonban nyugodtabb lett a szem is, pihentetőbb a mondanivaló. A nyugtalan, erősen beszédes kompoziciók helyett most már finomabb részletekben merül el. A szén sötét foltjai megritkulnak, diszkrét és finom vonalak jelennek meg, megjelenik külön a táj, a városrész, az első képek háttere. A »Szamosparti részlet« lehelletszerűen finom előtérben álló fiatal akácfájának fekete vonalával. A havas »Háztetők«-nél maradéktalan és tökéletes kifejező eszköz a szén. A részletekben való elmerülés hozza magával az útat a portré felé. Az arcok meglátásának kitünő képessége már első rajzain feltünt, de még csak a regényesség, a szembeszökő vonal az arcból az egész emberrel együtt. Most már az arc külön, részletfinomságaival, gazdag feladataival. »Önarckép«-e egyik legjobb képe volt a kiállitáson, mutatva a kitünő portrétistát, aki egyik következő lépésként bizonyára jönni fog. Pasztelljei közül is elmélyültebb arctanulmányokra mutat a »Csodálkozók« című kép. Érdekes kép impresszionista szin- és fénvvibrálásával a »Harmonikás«. A »Plánétás asszony" mondanivalójával az első periodus témái között áll, de már elfinomulva és képszerűbben . . . Minden a legjobb fejlődést mutatja, s ami külön szerencse művész számára, a mondanivalóval egyszerre fejlődik az eszközzel és anyaggal való bánnitudás, a kifejezés. Az első mondanivalók nyugtalan vonalai, a külvárosi foltok után »festőibb« mondanivalók érkeznek s ezzel együtt a részletekben való elmélyülés, hogy majd úi, gazdagabb síkon jöjjenek ismét a szélesebb, nagyobb ölelésü mondanivalók. E természetes út mellett egészséges művész-fegyelmet tanulhatott Gy. Szabó Béla a fametszéssel és nyomda-grafikai munkáival, amelyekből szintén állított ki képei mellett egy kis gyűjteményt.

Pásztortűz 1934. máj. 15.

Rügyfakadáskor.

Irta: Holitscher Ferenc.

Fiatalember ült a sétatéri padon. Egyszerüen öltözött, kedvesarcu, vasárnapi fiatalember. Ott, ahol már a pihenést ingyen osztogatják, hová nem látszanak párizsi modellek helyi utánzatai, hol az ember egyedül lehet valakivel, vagy akár csak a gondolataival, hová dobogó szívvel várhat valakit, ki jövetelét biztosra igérte és rendszerint későn, vagy sohasem jön.

Ült és várt.

Élesen figyelte a sétányt és közben százszor. is kételkedett a lányban, kinek jönnie kellene, mert az biztosra igérte, a helyben, ahol ült, hiszen pontosan megbeszélték.

Ült és várt.

Tizenkettőre beszéltek meg a találkát. Tudta, hogy ez a lány is csak lány, ez sem fog előbb jönni negyedegynél, tehát a szerelmes fiatalok logikájával már féltizenkettőkor ott volt. Ez eddig természetes lett volna, hiszen ő is csak férfi volt és az is csak nő. És pedig nő a javából. Ki úgy bánt a férfivel, mint irodai munkájával. Szívvel feküdt a dologba, s gyorsan végzett vele.

De ez a mi emberünkre nem vonatkozhatott, mert ez a kis ügyük csak most volt érőfélben. De hogyan is lehetne azt elképzelni, hogy az a lány... Őt?... Egy sétatéri szerelmes mindég kivétel.

Mosolyogva ült a tavaszi padon, mellette felöltője, kalapja és kezében levő pálcájával alaktalan ákombákomokat rajzolt a homokba. Holmi buta szívalakokat és betűket.

Mert tavasz volt.

A gesztenyefák husos rügyeiről kopogva hullottak alá a boritólevelek, hogy megtörjék az ájtatos csendet.

Csinosképű, jól megtermett legény volt; kézszorításában benne volt becsületes jelleme. Ismerték a bankban és szerették. Főnökei megbecsülték a becsületes szorítást, kollégái szerették.

Ő is csak úgy görnyedt munkája fölött, mint a többi bankféreg, épp úgy fájt a háta neki is az est beálltával, mint a többi kollegának, épp úgy kuporgatta keserű garasait, mint a többi.

Hogy most néhány szál virágot is szorongatott markában, véletlen volt, evvel örömet akart szerezni valakinek, ki tetszett neki, kinek állitólag ő is kedves volt és akiért most, a déli harangszónál, még erősebben dobogott a szive.

Le nem vette szemét a sétányról; várt.

Vére lüktetését a torkában érezte, szűk lett gallérja, nem látta már a fákról hulló rügytakarókat, nem hallotta a mellette elvonuló fiatalok csacska csevegését.

Száraz volt a torka, botját hol maga mellé tette a padra, hol újra kezében forgatta, izgatottan játszott vele és félegyig folyton talált kifogást a lány mentségére.

Azután újra kétségek támadták: vajjon jó helyen vár, nem más időpontot beszéltek-e meg, és vajjon és vajjon...

Járkálni kezdett. Minden távoli alakban a lányt vélte felismerni, még egy öreg, töpörödött anyókában is őt látta.

Mikor pedig futólépésben eljött az egy óra, végre, nehezen, bevallotta magának, hogy csunyán becsapták.

Most újra kezdett látni. Kezdte észrevenni a körülötte mozgó embereket és haragos gyűlölet szállta meg.

Felkapta holmiját a padról és virággal kezében megindult a sétatéren, bele a nyüzsgő tömegbe. Érezte, hogy az a szerény csokor nem való kezébe, hogy azt valahol el kellene dobnia, de félt, hogy még jobban felhívja magára a járókelők figyelmét, s még nevetségesebb lesz. Majd talán később bizonyára talál egy erre alkalmas, elhagyatott helyet, hol megszabadulhat bódító koloncától.

Szégyelte magát. Ugy érezte, mindenki csak őt nézi, tudják, mi történt vele, mosolyogják.

A tekintetek elől gyorsan letért az útról és bandukolva haladt egy rejtettebb sétányon, hol tömegesen hevertek porondbakarcolt szivek és fölöttük párok gyönyörködtek egymásban és a tavaszban.

Nagyot sóhajtott és tovább rótta a megtört szivek útját. Szája szegletére kesernyés mosoly rajzolódott, befelé zokogott és úgy érezte, hogy az a seb, melyet most ejtettek rajta, soha sem fog begyógyulni.

Nem nézett már se jobbra, se balra, ment egyenesen, földre szegzett tekintettel.

Nem is történt volna semmi, ha egy padon, hol vígan folyt a beszélgetés, nem halt volna el a szó. De erre a hirtelen csendre, önkéntelenül felkapta a fejét.

A virágok fájdalmasan meggörnyedtek markában és egy-két megbujt könnycseppjük lehullott a homokba, hogy folytassa örökös körforgó vándorlását.

Ott állt ez a kedves, nagydarab ember s vérbeborult szemmel nézte a padot, melyen ketten ültek. Valaki és egy váltóosztálybeli kollégája.

Valaki, akiért a sétatér végén még az imént egy férfi szenvedett, kiért hieroglifák iródtak a tavaszban felengedő homokba, kiért a gallér szűkült és ez a valaki most is mosolygott.

A kollega feszengett a lány oldalán, a kis szende pedig legédesebb mosolya kiséretében mondotta:

— Pá Pista... Hát maga itt van?

Most kisütött a déli nap, felhasítva a szürke égi fátyolt mintha ott fenn is nevettek volna és a derüs fényözönben mégis feketét látott a szegény fiatalember.

Hát ez a lány talán azt képzelte, hogy ő ott fogja várni ítéletnapig, mig itt szerelmes csókokat suttog egy másiknak? — gondolta.

— Itt vagyok... — szaladt ki rekedten a torkán és talán félelmetesen is, mert a váltóosztálybeli hirtelen felállt.

— Nem ül le közénk?... — kérdezte a lány. De ez a kérdés úgy hangzott, mint amire nem vár feleletet.

Miért vonult a kollégája a pad mögé? — cikázott át a gondolat Pista agyán. Talán fél tőle, talán tudja is, hogy mi történt vele? Talán elmondta a lány, hogy mit követtek el rajta? Vagy talán ki is nevették? Együtt szívből?

Eltorzult arccal szorongatta a botját és a virágokat.

A pad felé lépett és ugyanakkor a kolléga hasonló lépést tett a pad mögé.

Gyáva — gondolta a fiatalember és megvetően mérte végig az utódot, kinek erre a szívből jövő és gyomorra menő nézésre, nagyon sürgős dolga akadt. Elodázhatatlan látogatás, ami már régen esedékes lett volna.

Feibiccentéssel elköszönt a padon ülő lánytól. Istennek ajánlotta Pistát is és otthagyta őket. A lányt a padon és a pad előtt állva, tehetetlen dühében sápadtan, a fiatalembert.

A távozó, gyors léptek elhaltak és a nagy csendben

MŰVÉSZETI SZEMLE

KIÁLLITÁSOK

November 28-ika és december 10-ike között nyitott kiállítást a kolozsvári Prefectura üvegtermében Pleşa C. szobrász és Widmann Valter festő.

Ez a kiállítás is annak a megbízható és tisztaszemű művésznek mutatja *Widmannt*, akinek korábbi művei alapján is megismertük. Elsősorban akvarellista. Virágokért és virágokban éli művészi életét. A teremben színpompás csokor színpompás csokor mellett díszíti a falakat. Sárga és ismét sárga; a krómsárga összes variációja, amit a krómoxid hidegzöldje s pár vörös színfolt mintha csak kiemelni volna hivatott. A sok virág között szerényen húzódik meg néhány csendélet; szinte paradoxonként hangzik, de a holt tárgyaknak ezek a képei (27, 44, 62) elevenebbek, mint az élővirágok. A virágok némelyikén bizonyos merevség, egysíkú beállítás érzik. A csendéleteken erőteljesebben jelentkezik különben Widmann új tájékozódása is a szász képzőművészet felé. Almás csendéletein a vízfestőnél meglepő világoskék reflexfények, az áttetsző lilás tónusok, a szász kolorit tipikus velejárói. Legkiforrottabb és legtisztábban festői munkái a 63. sz. kép sárga virágai, a 32. sz. őszi tónusa, és az 56. sz. parasztkorsói. Kevésbbé tetszetősek olajképei, melyeken túlságosan megérzik az akvarell-látáshoz szokott művész: a 8. sz. nemcsak hatásában, hanem technikájában is vízfestmény. Csupán az anyaga olaj.

Widmannal együtt állította ki szobrait *Pleşa Carol*. Értékelésünk egyelőre tehetségének és nem műveinek szól. Alig egy-két éve foglalkozik mélyrehatóbban és állandóan képzőművészettel s érdeklődési köre bizonyos értelemben szűkített határok között mozog: »az anyagokat tanulmányozom«, így jellemzi saját munkásságát. Bronzban, fában és kőben kísérletezik, tulságosan az anyagot tartva szeme előtt, stílusában pedig legfennebb az anyag speciálistáit. Kiállított anyagát épen ezért a különneműség jellemzi. Csoportokat különböztethetünk meg, melyek mindegyike egy-egy ismert művészünk stílusára utal; a Lira (1), Madonna (3), Ébredés (4), Fej (6), Leányfej (7), tipikus Szervátiusz munkák. A 2. sz. feje egyenesen másolata egy Szervátiusz szobornak; ugyancsak Szervátiusz terrakottáit látjuk viszont Menekvés (20), Ülő akt (28), Anyám (30) című munkáiban. A 31. számot viselő Torzó a katalogus szerint is Vlassiu felfogásában készült, míg a 32-es Madár Brâncusira emlékeztet. A 146. sz. Tilda, kőbefaragott totemfej, neoprimitiv. A sokféle hatás között Torzója (10) tetszik önálló munkának és igazán értékesnek, s ismét az 53. sz., Torzó, öregedő férfitest, minden foszladozó esendőségével a korhadásnak; igazi trouvaille, kár, hogy az öregség rettentő művészi élményét az anyag sugalmazta a művésznek és nem a művész az anyagnak. Ismételten, értékelésünk annak a Pleşának szól, akit az idegen hatások és kiagyalt teóriák közein látunk kibontakozni, dicséretreméltó munkássággal.

*

December 12—19. között állította ki »útirajzait« *Gy. Szabó Béla*, ugyancsak a Vármegyeházán. Utirajzok, sőt, rajznak jegyzetek csupán. Nem különálló és lezárt egységek egyenként, hanem egyetlen, összefogó egész részei. Ez az egyetlen és bonthatatlan élmény az utazás, pontosabban a művésznek a be-

Erdélyi Helikon
1938. 1. szám.

utazott vidék előtt való feltárulása. Külön képekre hivatkoznunk felesleges. *Egy* művésznek *egyetlen* művészi megnyilvánulásáról kell beszélnünk. Néhány kifinomult fametszete, — az egy-két év előtti Gy. Szabó Béla emlékei, vagy folytatásai, — finom, szép, érdekes és sikerült kisérlete a színes metszet meghonosításának. Az útiképekkel azonban nincsenek közvetlen kapcsolatban s érdeklődésünket most ezek kötik le. Ha az utazás földrajzi sorrendjéhez kötjük magunkat, ezt teljesen önkényesen tesszük. Hálás eljárás, de hamis is. Impresszionista festőt rendszeres fejlődés hámistrángjával a tárgyi ismérvek alapján befogni épolyan lehetetlen, mint a pillangót feikantározni. Légáramlatok sodorják túlméretezett szárnyain, »pillézik« s nem a saját akarata vezérli. Az impresszionistának egyetlen lehetséges és tényleges fejlődési módja az, hogy egyre érzékenyebben, egyre rögtönösebben reagál a külső hatásokra. Az idegpályái kitaposódnak... A külső hatások közül akadnak egyesek, melyek átutaznak a már járt vagy alkalmas uton, másokra nem reagál, süket marad. A művész interferál a külvilággal s a biráló meghökken. Egy impresszionista »útirajzai« esetében a fejlődést, (vagy mondjuk kevésbbé igényes szóval: a rendszert, a szerkezetet) a minden kritikusban ott rejtőző lélekbuvár kell, hogy felkutassa, aki a tárgyi ismérveket, stilusjegyeket és technikai sajátságokat, iránytűként igen kismértékben használhatja. Ezekre vonatkozóan elég annyit megjegyeznünk, hogy a pasztellista Gy. Szabó szinte virtuóz technikára tett szert, s épen mert pasztellel dolgozik vigyáznia kell. A pasztell nagy csábító, s csalóka anyag. Igy is figyelmes szemlélés után papir- és krétalehetőségeket érzünk felbukkanni a képek ragyogása mögül. A görög és olasz tájak mesés tündöklése alatt csendes nosztalgia ébredez bennünk a kötőanyagos festékek, olaj és akvarell után.

Ezek meggondolások, de a képek magukkal ragadnak, s végig utazzuk Gy. Szabóval a bejárta földeket. Ha pedig a képekről, az utazásról irva a szöveg tulságosan líraivá válna, szolgáljon mentségünkre, hogy az útiképeket ismertetve a lírai szöveg a legtisztább tárgyilagosság.

Bugac. Grafikus téma. Az egyesztendős tanulmányutján szinte fanatikusan csak grafikával foglalkozó Gy. Szabó itt kerül ismét kontaktusba a természettel. S talán ellenhatásképen, itt készülő képei legfestőibb munkái. Bátran lehetnének zárókövei is utazásának, s leginkább épen Bukarest-i képeivel rokonok. Néhány homokdomb vonulat, két kerítés és két csemetefa. Esetleg egy pulikutya, az is korcs. (Bukarestben s Bugacon a Liber Miserorum témaköre fölényes tisztánlátással jár vissza.) Hitványra sápadt nyirfatörzs, elől az ördögszekér vagy egyéb bogáncs fekete karmolásai. Lécek s kidült-bedült riskó... Valószerüségük egyszerre megszünni látszik az előtérbe állított virágzó cseresznyefácska ragyogásában. S a cseresznyefa felett *kék* az ég, leirhatatlanul szépséges Mária-kék, meleg és mosolygó, a szegényember kék ege. Nem acélos, mint a klasszikusoké, nem boltozatos, mint a renesszánsz és nem zavarosan kavargó, mint a barokk ege. Mária-kék: magyar kék. (Ha csak eget festene, akkor is tudnók, merre járt, Nápolyban, Athénben, vagy Monostoron. De ha csak fákat, olajfát, pineát, ciprust és nyirfát vagy akár bogáncsot festene, akkor is...) Hevenyében harapásra ingerlően dussá zöldült buckahát, nem perzselt nyár, de már nem is tavasz. Tavasszal vadvizek uralkodnak Bugacon. Lapos homokpart szeszélyes vonala és ég felül és ég alul. Egyetlen alkalom, mikor érezzük és látjuk, hogy a világ gömbülyüségébe vagyunk zárva; piszkos kis féreg egy hatalmas kristálylencse közepén. Amíg a napsugár ki nem szívja a vadvizekből a végtelenséget, s pocsolyákká válnak.

Olaszország. Siena rőtszínű ódonsága, a Padova barna tonusain felvillanó okker sugarak, (tető nélküliek — mint ezek itt — a Balkán külvárosainak házai is, de azok elvontak, testetlenek, és sivárak, meszesen fehér négyzetek, ezek pedig barna kockák, testek.) Ravennában széptestű hajó szürkébe, lilába s barnába hajló vonala. Capri narancsszín falai. Nápoly aranyló s levendula tónusai s a Vezuv. Pasztásan kék tenger (ha csak tengert festene, akkor is tudnók, mikor jár az Adrián, mikor az Égei- vagy a Fekete-tengeren.) Velence tulédes látképe s rögtön reá válaszként a Piazza del Ghetto meszes keretű ablakainak furcsa reálítása. Fiesole, hegy-vonulat szürkén villódzó éle s elől néhány ciprus folt...

Görögország. Daphni aranyzuhataga, melynek az öböl, mint egykor az aranyesőnek, odatárul. Az Akropolis; márványtömegek irizáló, csillogó fehérségükben; a napsugaraktól halványrózsaszínüre izzított vörös agyagon havas ragyogás: oszlopok között vagyunk, kegyetlen napfényben szinte jólesik a pihenő szemnek az imént ragyogó kép, ellenvilágításban, elfeketedett oszlopok között. A Voulagmeni sorozat egy-egy képén érezzük először a fény életet adó felcsillanását és kihunyását, s ébred a part vonala tüzes-vörös életre, vagy válik fekete tömeggé a fény és a víztükör játéka szerint. Eleuzián még németesen mesterkedik a hullámokkal is, de aztán a tenger legyőzi a hullámot a képen, és feketeségektől mélyliláig villan fel az eleven víztömeg. A tengerparton eltörpülnek a fák, bogaras rajzocskákká válnak, s csak a villogó napfény érintésére tolakszik elő egy-egy rész a szárazföldből. Olajfák fénylenek holdas fénnyel Chalandri határában (mások mint a pineák méregzöldje, vagy a zöldben is fekete cipruszok), olajfák és lapos tetők hidegfelülete villódzik Athén völgyén s hátul *a hegy:* Hymettos, domború hátával, amint izompup módjára emelkedik a ködös messzeségben.

Bulgária. A Tirnovo sorozatban a régi Gy. Szabó Bélát csalogatja vissza a téma. A balkán-város, a Mahala reménytelensége, a tetőnélküli házak, csupa egymásra merőleges sík s szintelen lap. Aztán Bucuresti; nem a blokkházak és nem Cismigiu, hanem a băneasai tó: poshadt szittyó, fűzfaderék s állott barna vizek. Szinte érezzük pállott szagát a partjain heverésző misera plebsnek. Szabó Béla haza érkezett... önmagához. Székelyföld. Néprajzi konkrétumok, vidékek, házak és emberek. S Kolozsvár kövér zöld határa. (Hogy milyen zöld, csak akkor vesszük észre, ha végigutazzuk a Gy. Szabó Béla képeit.) Ez utóbbiak, úgy érezzük, csak epilogusai a Bugacnál kezdődött és Bukarestben lezárult körnek.

Most, hogy keresztmetszetben is megismerjük a kiállítás panorámájában bemutatkozó művészt, emeljük ki a bemutatott anyagból két képét, ugyanarról a témáról: Bulgária, Rila. Komor kolostor udvar. Piros-feketén csíkozott rovátkolt falak: a lehető legfestőietlenebb téma. Ez váltja ki Szabó Bélából az *igazi* festőt. A festői témák láttán a pasztell hátán el-el galopozza magát. Ugyanabban az udvarban álló fácska törékeny lombjára lopódzik a nap egyetlen sugara s már kész is a smaragd foltokkal ragyogó édeskés Gy. Szabó kép... Holott az előbb elvontságában a legjobb franciákra, Dufyre s Braque-ra emlékeztetett. Szándékos technikátlansága még egy lépés és expresszionista formabontássá válik, hogy a külvilág felbontott elemeit önmaga képére formálva teremtő erővel *alkosson* belőlük. A művész az alkotás utján integrálódik a külsővilágba. Gy. Szabó Béla beszámol. Reprodukál. A természetet másolja, s meg sem kísérli teremteni. (A kiállított képekről szólva.) Amíg vele utazunk furcsa

elragadtatással érezzük át a művész érzéki szenzációját, a teljes feloldódást a külvilágban. De utána furcsa pangás támad bennünk. Kívánság. Sterilnek érezzük a művészetnek ilyen formáját.

Ez azonban egyszerüen az egybefogó értelemben vett expresszionizmus álláspontja, s nem abszolut értékitélet. Kihangsulyozása korántsem jelenti, hogy a tiszta expresszionizmus önmagában értékesebb volna, mint a tiszta impresszionizmus. Csupán annak az önkénytelen visszahatásnak a hangja, amit az ennyire egyoldaluan tiszta, a humánum duálisztikusan kevert termékenységétől megfosztott stílusgyakorlás vált ki belőlünk. Valószínüleg ugyanilyen ellenérzést váltana ki az expresszionizmus hasonlóan egyoldalú jelentkezése is.

Meglepetés azoknak, akik Gy. Szabó Bélát régebben ismerik, ez a kiállítás. Drága és gazdag meglepetés. Az eddigi Gy. Szabó önmagába fojtott és önmagában kielégülő énjének ismeretlen, s világiasan kitáruló ragyogását mutatta meg nekünk, s a kritikus elmélkedései félig-meddig zavarát leplezik e váratlan gazdagság láttán. S őszinte örömét.

VÁSÁRHELYI Z. EMIL

LÁSZLÓ FÜLÖP 1869–1937
THORMA JÁNOS 1870–1937

Születésükben csak hónapok választották el őket, alig egy hónap halálukban s életükben egész világ. London—Nagybánya, királyok barátsága — a Kolónia torzsalkodásai, mind e világ dicsősége és a legnagyobb lemondás, ami embernek megadatott: a géniusz megtagadása. Egyetlen negativum, erősebb az áthidalhatatlannak vélt világi távolságok elválasztó erejénél és erősebb minden jószándéknál, mégis eggyé és testvérekké formálta őket, sorsukat pedig közös sorssá. Ez a sors a magyar alkotó sorsa. Hontalanság, vagy talajtalanság. Egyik hazájáról, másik önmagáról mondott le.

A Laub Fülöp bábjából kikelt Sir László Fülöp Elek baronet pályafutását életében és halálában a legelőkelőbb világlapok és tollak hozták színes és hatalmas cikkekben. Egyike ő is azoknak a magyaroknak, akiket Vámbéry Ármintól Stein Aurélig, Zichy Mihálytól Munkácsyig és Liszt Ferenctől Bartók Béláig a külföldön keresztül tanul meg tisztelni a magyarság, s akik közül nem egynek magyar voltát bizony bizonygatnunk kell. Akiket haláluk után halmoz el a nemzet ragaszkodásának jeleivel, vagy, — halálos ágyukon átnyujtott Corvin-lánccal akarva magához csatolni —, csal elnéző fintort a kitüntetett arcára. Akiket minden esetben emelkedésük *után* üdvözlünk, mint nemzetünk nagyjait, s addig nélkülözésektől, el-nem-ismertetéstől, vagy még rosszabbtól üzetve kell elhagyniok a szerető nemzetet.

XIII. Leó pápa, Rampolla bíboros, Vilmos császár, a spanyol uralkodó pár nyitják meg a diszes galériát, melyhez hasonlót (mintegy másfélezer képet... „hercegtől felfelé", egyik életrajzírója szerint) a világ egyetlen festője sem vallhatott magáénak. 50 éves pályafutása alatt learatott minden világi elismerést és dicsőséget. Nem szabad csodálkoznunk, ha cserébe adta értük azt a korlátozott halhatatlanságot, melyet a mai festőanyagok romlandósága mellett alig-alig tehetünk öt-hatszáz évre, s amely a képek fizikai bázisának megsemmisü-

lésével maga is elenyészne. Az utókor kétes és személyesen nem tapasztalható hálája helyett a jelenkor megfogható elismerését választotta, s áldozatául dobta — igen nagy részben — a művész László Fülöpöt, aki lehetett volna, s akit legelső képein, a Rampolla, vagy a Hubayné arcképén tanultunk ismerni. Nagy emberré lett s elsikkadt belőle az emberi nagyság.

Emberi nagyság; utolsó vigasza és dicsfénye a kórágyán, kopott műtermében Corvin-lánc, nemesi cím és királyi kézszorítások nélkül halódó galambősz Mesternek: Thorma Jánosnak. E lap hasábjain emlékeztünk meg, alig egy esztendeje, arról a különös szimbiózisról, melyben alkotásával, a nagybányai Szabad Festőiskolával, eggyé forrva élte életét. A Kolóniával, ezzel a hatalmas pelikánfiúval, amelyet szívevérét átömlesztve hízlalt életerősre, nemzedéket és magyar pikturát teremtve, de elpusztítva ugyanakkor, minden teremtésnek kijáró magasztos áldozatként, Thormát, a festőművészt. Az idő pedig eljárt; s a koros művész és a kóros intrikáktól s a hatalomváltozás külső körülményétől is gyengített művésztelep együtt halt testvérhalált.

Egyek voltak, s kár lenne kutatnunk, hogy az Iskola pusztulása törte meg vajon teremtője életét, aránylag fiatalon, vagy az emberfeletti küzdelem, — a művész Thorma lázadásai a meghozott, de talán fel nem ismert áldozat ellen — szikkasztotta ki az Iskolát éltető erőforrást időnek előtte? Keserű kételkedéssel kérdezzük magunkban, hogy a kopottan kongó műterem alkonyatában üldögélő Mester sötétlő szeme az áldozatos ember nagyságában vigasztalást látott-e vagy csak elmulást az Iskolával együtt, az ikerlét misztikumában?

Vásárhelyi Z. Emil

SZINHÁZI NAPLÓ

Roninok kincse

A roninok legendájáról egy osztrák tudós japánról szóló könyvében olvastam először. Megtudva ebből a könyvből, hogy e legenda-kör több japán drámának adott témát, a gazdag történetnek egy-egy momentumát, vagy melléktörténetét szélesítve és mélyítve el. Kállay Miklós az egész történetet ragadja meg, s formálja egy estét betöltő játékká az európai néző előtt. A sötét, hősi levegő szinte fullasztóan terheli meg a színpadot és a mai európai néző lelkét, aki előtt a színpadi játék a polgári középfajú dráma lombik-világává szelidült és szürkült. A nagy pillanatok, az élethalállal való játék a Shakespeare-i színműben és romantikusok klasszikussá kövült színdarabjaiban járnak vissza csupán. Az emberi lélek valami vad és exótikus világban, ahol „törvények" nélkül, de szabadon engedve a maga törvényei szerint nyilatkozik meg. Kállay darabjában e megkövült világ éled újra a mai néző előtt: szenvedély gyujt, önfeláldozás omlik halálba, bosszú liheg sötéten, vérrel törik meg a kard fénye, és a lélek legnagyobb viharai között jár az ember. De fínom artisztikumok bujnak meg e sötét romantikus világ képei között. A mai európai szerző elvonja, művészi keretbe helyezi, hogy látszólag minél távolabbivá, a nézőtől messzeesőbbé váljon a játék. Ne is gondolja, hogy a történet itt is az övé, hogy mégis az ő lelke játszik drámát a történetben, felszabadulva valami vad, ősi világban más törvények alatt. Az ilyen téma magában hordja azt a veszélyt, hogy, ha nem költő dolgozza fel, menthetetlenül rémdrámává válik, sötét ideg-borzongató játékká. Kállay Miklós költői fényekkel világít a játékba. A legenda vad kőzete alól költői aranyat fejt. Művészi ornamenssel

köriti. Stilizált japáni rajza lesz a játék, ugy amint az európai szem szereti, elvonatkozva a történet közvetlen, sötéten romantikus rémdráma-anyagától.

A szerzőnek ebben kezes segítője kell, hogy legyen a színpad, a rendező és a színész. A „Roninok kincse" kolozsvári előadásának diszleteit, színpadképeit és kosztümjeit a fiatal erdélyi művész, Vásárhelyi Z. Emil tervezte és állította össze. A fekete-fehér japáni metszetek stílusában végiggondolt képek és színhely-jelzések a fekete körfüggöny előtt egységes művészi hátteret adtak a játéknak. Egészségesen naiv és egyuttal expresszionista hatásokat idézve a „polgári" játékok unalmasra kopott naturalista színpadképei után. A történet romantikusan harsogó fordulatait nem is követhetné semmilyen naturalista szinpad-elgondolás. Különösen nem az operettekből és operákból megszokott japáni színpadi-kép, amelyhez édeskés romantika tapadt. A Vásárhelyi Z. Emil színpadképei között nem egy volt olyan, amely megragadt bennünk, és ma is előttünk áll. A színészek játékában csupán azt a stilizáltságot kaptuk, amely japán tárgyu játéknál a mozdulatokba elengedhetetlen, de csak abban a kis mértékben, amely nem vonta el a szövegről és a színpadon való történésről a figyelmet. A darab női főszerepében *Fényes Alice* egyik legjobb alakítását nyujtotta. *Nagy István* a darab főszerepében nagy színészi feladatot oldott meg. De a többi színészek játékával együtt az előadás általában egyik legegységesebben átgondolt előadása volt színházunknak.

Szakits helyettem

A század eleji és mult század végi francia bohózatok stílusát és hangulatát idézi fel Bókay darabja. Könnyű, vidám, anekdótikusan forduló, kedvesen komolytalan, teleszájjal ránknevető. Törvényei olyanok, mint a meséé, a valóságot csak szárnyaival érinti, csupán játszik vele, de alig van köze hozzá. Külön törvényei: a bohózat törvényei. Ha nem tud teremteni minél bolondabb, minél inkább fejetetejére állított helyzeteket, ha nem gördül a vidámság könnyen és könnyelmüen, s akárcsak egy pillanatra is komolyságba zökken, kiesve stílusából és hangulatából: más törvények alá kerül és elbukik. Ha komolyan vesz valamit, ami mellett útjában a játék elhalad: szerelmet, házasságot, erkölcsöt, tisztaságot, férfi és nő közötti bármilyen vonatkozást, törvényei, amelyek védték, cserbenhagyják, hangulata, »belső igazsága« mindjárt összeomlik, ráhull a valóságra, és hazug párává omlik. A nézőt egy pillanatra sem szabad magára hagynia, nehogy ellenőrzése fölszabaduljon, így ugrik könnyelmüen egyik helyzetből a másikba, boldogan és nevetve megcsalva magát. Két vagy két és fél óráig tart e játék, s mindjárt elmulik, mihelyt a függöny lezárul, csupán a könnyű, önfeledt nevetés emléke marad meg. Nem a lélekben játszották a darabot, csupán az ember nevetőizmai előtt. Az ilyen játékot a polgár számára többnyire franciák szállították alig pár évtizede még. S íme most magyar szerzőtől kapjuk a műfaj teljes és biztos készségével Bókay János darabjában. Asszonyhistória, markábanevető megcsalt férjjel, vergődő és szabadulni vágyó, hajszolt szeretőkkel. A férfiak mind bolondul keringenek a nő körül, mind be vannak csapva és meg vannak csalva, de mindez nem fájdalmas és nem komoly, messze van tőlünk, nevetésünk vidám megfeledkezés magunkról. Az ilyen játék hálás és könnyű feladat, színháznak és színésznek is. Erényi Böske, Harmath Jolán, Tóth Elek, Lantos Béla, Szabados Árpád játszották nálunk a darab főbb szerepeit.

R. Nagy András

Németország és a gyarmati kérdés

Irta: Péter János

Németországnak gyarmatok kellenek, ez a követelés mozgatja egész Németországot, sőt nem túlozunk, ha azt mondjuk, hogy az egész európai diplomáciát is. Az az egymás után következő diplomata kirándulás is, melynek során Neurath és Ciano Belgrádban, Chautemps és Delbos Londonban, Halifax Berlinben, Darányi és Kánya ugyancsak Berlinben, Sztojadinovics Rómában, Delbos pedig Berlinben, Varsóban, Bukarestben, Belgrádban és Prágában járt, legvégső indítékaiban erre a gyarmatkövetelő német politikára vezethető vissza. Nagyon jó diplomáciai érzékről tett tanuságot újra a Német Birodalom, amikor felismerte, hogy Franciaország és Anglia jobban félti tőle Középeurópát, mint a gyarmatokat. A gyarmatokra igényt tartó Németország ügyesen állította fel a dilemmát: vagy gyarmatot adjatok nekem, vagy szabad kezet Középeurópában.

A francia diplomaták londoni tárgyalása meglepő változásokat idézett elő Franciaország világpolitikai szótárában. Korábban minden megoldási kísérlet, a Németországgal való tárgyalás minden feltétele valamiféleképpen a Népszövetséghez érkezett el. Most mintha törölték volna a francia diplomaták és politikai ujságirók szótárából ezt a szót: Népszövetség. Középeuropa felé korábban szinte reflexszerűen ismétlődött az egyeseknek biztatásként, másoknak, mint pl. nekünk, fenyegetésként hangzó felhívás: A nemzetközi jogot tiszteletben kell tartani! Most ehelyett konciliáns, békés türelmes hangot követelnek. E szótári változás mögött komolyabb változásokra is lehet számítani, ami kifejeződik a francia ujságokban, minden nagyobb tekintélynek örvendő ujságirónak a gyarmati kérdést tárgyaló cikkeben, mert mindenütt új hangot, emögött az új hangulat mögött álláspontváltozást észlelünk, hiszen elképzelhetetlen lett volna pár hónap előtt arról olvasni, hogy nem szabad határozottan elutasító választ adni a német gyarmatkövetelésekre. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy Franciaország hajlandó gyarmatokat adni Németországnak. Lehet, hogy kénytelen lesz, most még azonban nem hajlandó, mert fél Németország „hátsógondolatától."

Delbos meg akart győződni Lengyelország semlegességéről, mert a német-orosz háború addig nagyon valószinütlen esetnek, ameddig Lengyelország semleges marad. Bukarestben, Belgrádban meg akarta mutatni, hogy a kisantant még mindig számithat Franciaországra, és meg akarta látni, hogy Franciaország mennyire számithat a kisantantra. Ez az út tehát Franciaország bizonytalanságának, biztos helyzetismerete hiányának a jele. Bukarest és Belgrád kétkulacsos külpolitikája nem volt megnyugtató. Franciaország maga is tudott arról a propagandáról, mely meg akarja győzni a kisantant államait arról, hogy Franciaországnak nincsenek érdekei Középeurópában, tehát a békekötéseknél szerzett jogaik védőjét nem kereshetik Franciaországban. Sőt otthon, a francia sajtóban egyre-másra jelentek meg az aggodalmak, vajjon egy valóságosan háborús középeurópai konfliktus esetén technikailag hogy lenne megoldható Franciaország közbelépése, a semleges, vagy éppen ellenséges érzelmü területek nem szigetelik-e el annyira Franciaországot Középeurópától, hogy segitsége, anyagi erőinek az odaszállítása szinte a lehetetlenségbe ütközik. E nyugtalanító jelenségek és hangok után Franciaországnak szüksége volt Delbos középeurópai útjára. Kérdés, hogy ez az út tapasztalatai folytán fokozta-e, vagy csökkentette a nyugtalanságot? Az a tény, hogy Sztojadinovics hajlandó volt éppen Delbos érkezése előtti napokban Rómába utazni, sőt megerősíteni azt a hírt, hogy Berlint is készül meglátogatni, valamint a másik tény, hogy a népszövetségi politika és a nemzetközi jog tekintélyének hangsúlyozása Olaszországnak a Népszövetségből való kilépését bejelentő Mussolini-beszéd óta Delbos középeurópai útja arra enged következtetni, hogy ha nem nőtt is az eddigi nyugtalanság, az aggodalmak mindenesetre indokoltaknak bizonyultak és Franciaország irányváltoztatása elkerülhetetlen.

Delbos programmjának előbbi felsorolása közben szándékosan nem említettem a prágai utat. Delbos ide nem mint francia külügyminiszter ment, hanem mint a londoni tanácskozás megbizottja és hírvivője. Franciaországnak Prágával szemben nem voltak aggodalmai. Franciaország mindig úgy tekint Csehszlovákiára, mint szeretett gyermekére, aki híven őrzi szülője demokrata örökségét. Azok a kombinációk, melyek hónapok óta foglalkoztatják a világsajtót, Ausztriának, Csehszlovákiának és Magyarországnak szorosabb együttműködését illetően, a párisi köröket nem nyugtalanítják, mert hiszen ez a terv maga is Németország ellen irányul. Az pedig köztudomású, hogy Franciaország semmitől mástól nem fél, csak Németországtól.. Ha Prágába csak mint a francia kormány megbizottja utazott volna Delbos, Prága lett volna az első állomása, hogy az itteni barátsági nyilatkozatok buzdító erejével látogassa a többi fővárosokat. A prágai út azonban kellemetlenebb feladatot jelentett Delbosnak, mint a többi látogatás. Ebből a látogatásból lett nyilvánvaló Csehszlovákia előtt is, hogy Franciaország szivesebben védi a saját érdekeit, mint a kisantant érdekeit. Attól is félnie kellett Delbosnak, hogy Prágában most nyilvánvaló lesz, mennyire helytelen volt az a, főként a francia politika bosszúállási törekvéséből létrejött, háború utáni nemzetközi politika, mely az úgynevezett vesztes népek erőit le akarta fojtani. Mindettől pedig azért kellett félnie Delbosnak mert a londoni tanácskozásnak azt az utasitását vitte magával, hogy Csehszlovákiának változtatnia kell eddigi magatartásán. Delbos az üzenetet átadta, Csehszlovákia meghallgatta, hogy nem örömmel, az minden számítás szerint bizonyos, de engedelmeskedett neki. Semmi sem bizonyítja mindezt jobban, mint az, hogy Hodzsa és Krofta megengedik a német nemzeti szocialista párt külföldi tagozatának Csehország területén való felállítását. Arra is hajlandónak mutatkoznak, hogy tárgyalásokat kezdjenek a német-cseh sajtóháború megszüntetésére.

Kérdés, hogy mindezzel mi a célja Angliának és Franciaországnak? Mit biztosit a Németországgal jobb viszonyban élő Csehszlovákia és az egész Középeurópában megteremtendő békülékenyebb hangulat? Mindez nem pótolja Németország számára a gyarmatokat, sőt az is bizonyos, hogy Németország középeurópai terveivel szemben sem nyujt védelmet. Kockázatos lenne éppen ezért nem lenne böles jövendölésekbe bocsátkozni, de ahogy ki lehetett számítani előre és amint meg is lehetett irni előre, hogy az abesszin háború után Olaszország magyar barátsága veszíteni fog az intenzitásából és a minőségéből, valamint azt, hogy Németország nem fogja hátráltatni a maga követeléseinek sikerét a mi követelésünk felvételével, úgy most is ki lehet számítani azt, hogy itt kísérlet folyik Németország érdeklődési körének áttelepítésére. Nincs olyan angol kormány, amelyik vállalni merné a maga népe előtt azt a politikát, mely a gyarmatokról hajlandó lemondani Németország javára. Másrészt nincs olyan francia és angol kormány, melyik, miután meggyőződött arról, hogy Németország nem pusztítható el, ne örülne egy olyan megelégedett Németországnak, melyet köröskörül erős államok tekintélye fegyelmez. Mindez hogyan valósítható meg: A gyarmatokat is megtartani a mostani kolonizáló hatalmak kezén, Középeurópa függetlenségét is fenntartani, de Németország népfölöslegét elhelyezni és nyersanyagszükségletét kielégíteni? Erre való a régi német törekvés, a „Drang nach Osten" álmának felújítása. Oroszország déli vidéke nyersanyagban gazdag. Népsürüsége nagyon alacsony arányszámú. Németország igényeit tehát ezzel a területtel ki lehetne elégíteni. Németország helyzetét ugysem oldaná meg a szudétanémetek, Ausztria és esetleg Magyarország egyes részeinek az átvétele. Sem a nyersanyagszükségletet nem tudná kielégíteni, sem népfölöslegét nem tudná elhelyezni. Nem lehetetlen, hogy Delbos tanácsait már azért hallgatta meg Csehszlovákia, mert ez a kivezető út benne van abban a megoldási tervben is, melyet talán mind a három érdekelt nagyhatalom megtárgyalt. Csehszlovákia csak örülhetne annak, ha a szomszédos erők feszültsége ezen az úton kelet felé, Magyarországon és Románián keresztül levezetődnék. Ehhez még csak azt kell hozzávenni, hogy az a Franciaország, amelyik eddig Angliával is hajlandó volt nézeteltérésbe kerülni azért, hogy tárgyalásain Oroszországnak is helyet biztosítson, most Közép- és Keleteurópába utazó követét Moszkvába nem küldte el.

szomorúsággal mutatja be az elesetteket, a kitaszitottak sorsát. Nem teoretikus, de minden művén érezni az új utakra törést, s ez nem a kisérletezések bonyolult útvesztője, hanem művei belső értékének a tudatos emelése. Horizontális fejlődés helyett gondolatainak a kép középpontjában helyezése és sűritése, a tartalomban való elmélyülést jelentik. A régibb mesterek gondolati hiánya helyett művészetében a mai művelt és kultúrált ember szellemi kívánalmait adja anélkül, hogy divatos eszközökhöz folyamodna, vagy a ma is kisértő manierizmusba és a tehetségtelenséget leplező egyénieskedő zabolátlanságokba esne. Sokszor egyáltalán nem hízelgő fába metszett arcképei, a legőszintébb jellemrajzok. S ezekben is a lelkitartalomból adódó intenzitással keresi az emberi arc sokrétűségét. Már portréin is tudatosan hagyja el a formák sokaságát, hogy az arcok, az emberi lélek eme leghűbb kifejezői a maguk időkfeletti őszinteségükben jelenjenek meg. Fametszetein a fekete-fehér vonalak és foltok ösztönös egyensúlya és tudatos mérlegelése, a lényegest, a jellemzőt visszaadni. Minden fölöslegest, amik csak kísérő jelenségek, s csak külsőségek, elhagyva; egyszerű eszközökkel, a részletek fölötti egységben látva és érezve azt adni ami örök: az élet szépségét és a művészet örökké valóságát.

Balatoni képein a zalai táj változatossága grafikai erősséggel kér szót, hogy az enyhe somogyi parton a fény és a levegő problémák tegyék festőivé a végtelen víztükör változó színeit. Színes tusrajzok ezek. A szerény művész fejlődésének ez érdekes és sokak előtt még ismeretlen művei a pastell ezernyi színeivel fonódnak egybe bugaci tájképeivel. Tavasszal volt ott. A homok buckák ványadt sárgasága az égbolt friss kékségével tükröződött a vadvizek tovatűnő sokaságában. Mintha új erőt gyűjtött volna itt Gy. Szabó Béla, a marosmenti színek halvány emlékeihez, hogy Itália egymásra halmozott városait és műkincseit, Toscana dombjainak seregét, Assisi monumentalis egyszerűségét és Róma aeternitason keresztül a Vezuv alaktalan, izzón hömpölygő láváit fesse meg. Egyéniségéhez hiven: egyszerűen, de művészi módon, a kultúrált vándor kiváncsi szemén, és logikus agyán keresztül az igazi Itáliát látta meg. Városok szűk utcáin át a székesegyházak karcsú tornyát, az ismerős Arno völgyét, Siena házainak antik vörösségét. A mai mozgalmas, lüktető és előretörő Itália minden szépségét, multjának gazdagságát, tájainak varázsát. A novocento egész lelkisége benne van ezekben a nemes értelemben vett útirajzokban, melyek túltesznek bármilyen Goethei Itáliai utazáson és szenvelgő Gregoroviuson. Hol van az a kiadó, ki a műbarátoknak kijáró bibliofil köntösben adná közre pastelljeinek seregét, melyeken a színek vibráló igézetével formálódik hangulati egységbe a vonalak frissesége és tisztasága, Magyarságát és egyéniségét pillanatig sem feledve, a mai nagy olasz művészetnek a lényegét; a novocento belső tartalmát adja. Szinte egyedül álló módon érezteti a jelent ösztönző múlt emlékeit, anélkül, hogy a már ismert és közkeletű jellemző sajátosságokat használna fel.

Itáliában Giottot keresi és a sienaiakat, s nem a cinquecento nagy mestereit. Assisi szentélye többet nyújtott neki mint Uffizi tömött kincsestára. Vatikánban az antik torzók között egyiptomi fejet rajzol és menekül Raffael stanzaiból, hogy Michelangelo alkotásai alatt döbbenjen arra, amit már régea tudott, Assisben, Rnvennában és a római basilikák mozaikjai alatt is, hogy igazi nagy és tiszta művészetet nem lehet hit nélkül alkotni. Itt fordúl lelke a már régen érzett, de ki nem mondott és meg nem fogalmazott vágy felé. Egységes monumentális művészeti alkotást hozni létre, a kis táblaképek serege helyett, melyek csak kiszakitott részei az egésznek. Nagyot akar. Falra komponálni, egységben az architekturával megoldani művészi feladatokat. Érzi az új idők szelemét, s nem rajta múlik, hogy nem tud eljutni odáig.

Kis Erdélyországban nincs tér ezekre, tudja jól, de Olaszországra emlékezve, neki vág Görögországnak. Keletre megy. Az eladott nyugat Itálián túl már nem érdekli. S itt a tüzes görög nap alatt, antik romok halványsága és a tenger időtlen sziklái ösztönzik újra pastelljét. S ami Itáliában emlék volt és pompás meglátás, ámuló csodálat, nagy élmény; az görög városok fehér házai, dús kertjei és elomló romjai között, maga az élet. Forró sziklákon festette az eget, pár karcsú pálmát és a végtelen tengert. Egy-két vonás, színes hangulat, s többet adnak ezek baedekkerek három csillagos emlékeinél. Magát az életet. Mert ezt látja Bulgáriában is. Rilában az ősi kolostor fojtott csendjét és áldozatos életet és a hegyekre feszített városok ösztönös erejét, vagy a dús kertek üde zöldjét laposan áradó piros tetők között.

●

Ezekről ad most számot Kolozsváron az erdélyieknek: egyszerűen, hivalkodás nélkül, de igazi művészhez illően öntudatosan is. A végzett munka szeretetét és értékét, magas művészi tulajdonságokat, az elmélyülés látható jeleit adva: erdélyi lelkének kultúrájával övezi európai horizontúvá művészetét.

Vargha László.

Szerkesztői üzenetek:

Natkó Gy. Debrecen. Irásodat köszönöm. A megadott címre a lapot elküldöttük. — **Többeknek.** A múlt számban közölt „Habsburg ház bűnei" c. munka árát és megrendelési helyét következő számunkban ebben a rovatban közölni fogjuk többek kérésére. — **Dr. Györffy B. Berlin.** A lapot a megadott címen kivül a Tiedre is küldjük ezután Berlinbe, mert az évi tagsági díj a következő évre nem vonatkozik, tekintve, hogy újabban könyvkiadásunk szünetel. Fogadd tehát ott távol is szeretettel a hetenként bekopogtató hazai vendéget. — **Nagy S. Gyula.** A lapot megindítottam, s a kért régebbi példányokt rövidesen küldeni fogjuk, amiket össze lehet még szedni, teljes évfolyamot nem igen fog sikerülni. — **Dr. Ittzés I. Kaposvár.** A kért számok teljesen kifogytak, esetleg később küldhetek belőlük. Igyekezz már végre meggyógyulni. Áldott ünnepeket kívánok Mindannyiótoknak. — **Dr. Feigl J. Fülpösdaróc.** Köszönettel hoztam. Időnként nem árt meg egy-egy ilyentermészetű irás sem, alapvető kérdések tisztázására. Természetből folyik, hogy terminológiája kicsit szokatlan, tehát nehéz. Levél megy. — **Porzsolt J. Nyíregyháza.** Legutóbbi szám rendben expediáltatott, nézz utána a postán. Pótlólag küldjük.

Mai számunkhoz mindenkinek csekket mellékelünk. Induljon el az újesztendőben a: MAGYAR UTON.

Maj számunk összevont szám, legközelebbi lapunk január 6-án jelenik meg.

MAGYAR ÚT

Felelős szerkesztő:
PAP BÉLA
Szerkesztőség:
Budapest, XI., Schweidel-utca 39.
Telefon: 2-684-03.
Kiadóhivatal:
Budapest, IX., KÁLVIN-TÉR 8. fszt. 5., II. udvar.
Szerkesztőségi óra: kedden d. u. 6—8-ig.
Romániai kiadóhivatal:
Bucuresti II. Str. Sfintii Voevozi 50.
A kiadóhivatal vezetője: dr. Kövér János.
Postatakarékpénztári csekkszámla 41.381.
Előfizetési ára egy évre 6.— pengő.
Romániában egy évre 150.— lej.
A lap elfogadása előfizetést jelent.
Felelős kiadó és laptulajdonos: Pap Béla.

Bethlen-nyomda rt., Budapest, IX., Kálvin-tér 8.
Felelős vezető: Lombár László.

válasz megméri a mi kötelességünk, életünk, munkánk felhalmozott limlomjait és igaz ítélettel bocsájt az elkövetkező esztendők küszöbe elé.

Az igazi ádventhez csak ilyen szigorú önvizsgálaton és tárgyilagos mérlegelésen keresztül jutunk el és abban a hajnali szellőfuvásban kell haladnunk az igazi Reggel, a világosság Ura megérkezése elé, mely a sötétség árnyait elűzve, a szeretet tiszta angyalait viszi be a lelkekbe.

Hozza el a mi ádventünk azt a szeretetet a magyar dolgozók világára, melyről nem beszélni fognak, mert ha kimondják, az már hazugság és megcsalfolása lesz a jóságnak, melyet nem szónoklatokkal és nagydobokkal fognak kortesbeszámolókon üdvözölni, mert a vásári lárma elől elszökik az; mert ennek a szeretetnek nincs színárnyalata, mint a gyöngédségnek, nincs hőfoka, mint a szerelemnek, ez a szeretet szintelen, szagtalan hajnali ragyogás, melyben csak kéz-kezet fogva, intellektuell fizikai munkást vezetve, munkaadó-munkással haladva, tisztviselő-adófizetővel járva indulhatunk el a hegycsúcson tündöklő napkirály reggele felé. Ebben a hajnali, tiszta szeretetben csak élni és dolgozni lehet, ezt a szeretetet csak bizonyítani és nem hangoztatni lehet, ebben a szeretetben csak felöltözni lehet a sötétség ruhájá elveve, a világosság ölönyébe és készülni áldozaos lélekke az igazi karácsony Krisztus-jövetele élé.

érkezni. A magyar énekkari gyakorlat eddigi egyoldalusága abból származik, hogy „Németország eltkarta elölünk a nyugatot." Abból német gyakorlatból meritettünk, mely eredetileg nem is német. Miért is kellene hát nekünk igénybevenni a német közvetitést, ha meg akarjuk ismerni az angol énekkaultúrát? „Meritsünk z eredeti forrásokból. Ne legyünk szellemi gyarmata egy országnak sem. de mindegyikből tanuljuk el, ami javunkra szolgál."

Hisszük és valljuk, hogy Kodály munkája javunkra szolgál, pedagógiailag is, művészileg is Titkos vágyunk testet öltött benne: a magyar Parnasszus csúcsára egyenes lépcső vezet, melynek minden egyes foka külön csúcs lefelé fölfelé pedig a jövő kultúrális értékeinek záloga.

Gergely János

Gy. Szabó Béla kiállítása Kalotaszegen

Kényelmes és megszokott feladat pesti kiállítások keretében, közöttünk élő mesterek alkotásait venni vizsgálat alá. A kritikus szerepét betöltő vigyázóknak azonban messzibbre is kell nézni. Körülöttünk végbe menő események hullámain keresztül más tájakra, más vidékekre, hegyeken túlra, elhagyott végekre.

Mert sokan alig veszik észre, mig a napi élet monoton ütemei zúgnak fülünkbe, hogy túl a gyepűn is égnek tüzek. Ki szitja, kinek a lelke lángol benne? Egy élet indult el, vagy fáradt vándor pihen tüzénél? Néha élesebben tűz felénk, néha csak a füstje fojtogat, de egyformán küldi üzenetét: Vigyázó örök, jól figyeljetek!

●

Az elmúlt tavaszon megújúló művészi élményként jöttek az erdélyi művészek, hogy tehetségük és munkásságuk gazdag virágait tárják az ámuló pestiek szemei elé. Szinte észrevétlenül érkeztek meg, s a pestiek fáradt és más, könnyebb élményekre beidegzett nagy tömege alig vette észre, hogy egy-egy élet kér itt biztatást, halk elismerő szót és mindenek felett őszinte véleményt. De a tisztán látók kis serege annál nagyobb örömmel és elismeréssel köszöntötte őket. A sort Nagy Imre nyitotta meg, ki az erdélyi élet küzdelmeit, a nagy hegyek közé zárt székelyek örökös harcát a belső tartalomhoz méltó erősséggel adta vissza. A soron következő Szervátiusz Jenő szobrai a hazai rög szavát sem felejtő, de már nyugatabbra is néző művész szerencsés megnyilatkozásai. Már érzi, Erdélyen túl is van élet, s más az nagyon. S míg Nagy Imre az édes anyaföldhöz, a néphez visszatért és csak azok keservét, örömét látó művész; Szervátiuszt már fűti a keresés láza. Hol a múltba téved, hol a sokszor kicsúfolt, de mindig izgató világ közepe — Páris — felé fordítja arcát. A földben, az ősi rögben megbékült és e nyugat felé vágyódó erdélyihez mint méltó harmadik lép az elődök gazdag sorát díszítve és betöltve: Gy. Szabó Béla.

●

Tér és idők felett mindig visszatér az erdélyiek külországokba való messzi vágyódása. Báthoriak és Bethlenek, Bólyaiak és a papoknak ezernyi serege érezte szűknek Erdélyt. Magányos fák és elomló sorsok közepette azonban mindig egy volt a cél: többet tudni és többet adni.

E terhes hagyaték gazdagságával indult el Gy. Szabó Béla, hogy az erdélyi tájakon iskolázott szemét maga az élet, a távoli vidék másféleségű kultúrája nyissa még tágabbra. Gyulafehérvárott, lágyan emelkedő dombok messzi távlatán szerezte meleg színeinek nagy sorozatát, hogy a történeti emlékekben oly gazdag Kolozsvárt a vonalak és a formák megbecsülése adjon műveinek jellemző vonásokat. S amikor már mindent magába szivott; a meglepően változatos erdélyi tájak szeretetét, a színek játékos melegségét, a formák és a tiszta vonalak merész tisztaságát: kezébe vette vándorbotját s a nemes elődök útjaira lépett. Szűk volt az erdélyi hegyek rengetege, a fojtott levegő bénítólag hatott, s a kicsinyesek terhes serege a céltalanság siválságával vette körül.

Művészetének kezdeti állomásait a nagy világ fórumaival cserélte föl, hogy tehetségét, melyben öntudatosan, művészhez illően hisz, a komoly munka és a nagy értékek megismerésével tegye gazdagabbá.

Pesti studiumaiban az aktok egész sorát vázolja lágyan engedelmeskedő grafitjával és arcképeket metsz fába a véső könyörtelen és nyers erejével. Balatoni és alföldi vándorlásain a színek forró lüktetései vonják be újabb alkotásait. Majd Olaszország, a művészek örök Mekkája várja, hol a múlt kincseinek szinte nyomasztó zsúfoltsága, a tiszta és a szabad művészetbe vetett hitét és az elhivatottság érzését erősbíti meg fogékony lelkében. A forró görög föld nyersesége és tengerének homerosi nyugtalansága után Bulgária dús kertjeinek közvetlensége és embereinek kedvessége jelzik vándorlásainak újabb állomásait. S Erdélybe visszatérve egyéniségének törhetetlnségéről és művészetének gazdag gyarapodásáról most ad számot Kolozsvárt a Megyeháza szűk és rideg termében.

●

Szerencsés művészhez illően, mindig távol állt művészete a kisérletezések kudarcától. Európa keletén élve a sokak által érthetetlennek minősitett formarombolások utolsó hullámverései alig érintették. Már kezdettől fogva nyugodt és tiszta minden műve. A fejlődés útjait kötelességszerűen megjárva, józan és tisztánlátó erdélyihez illően, a belső tartalom és külső forma logikus érthetősége lebegett szemei előtt. Műveiben nem ágál és nem deklamál, de megrázza a nézőt a Liber Miserorum együgyű szegénysége és nyomora. Nem száll szembe a világgal lázadón és hiábavalóan, de elveit sem adja fel a könnyű sikerek kedvéért és fájó

Ádvent és magyarság

IRTA: BURAY IMRE

Ezerkilencszázharminchét karácsonya ádventjében, az év agonizálásában álljunk meg kissé és próbáljunk mérleget felállítani; próbáljuk kimutatni életünk, létezésünk, munkánk és kötelességteljesítésünk értelmét vagy értelmetlenségét. Élünk-e vagy csak vagyunk, tudjuk-e vagy nem, hová tartunk és miért dolgozunk, haladtunk-e az Ember tökéletesedése útján, megálltunk-e vagy visszafelé zuhanunk?

*

Európa népei ütközőpontjára vetődött magyarságnak léte a kereszténység felvétele, a tatárjárás, a mohácsi vész és következményei óta nem volt még soha olyan kritikus, mint ma. Bel- és külpolitikánk, országvezetésünk, közgazdasági és társadalmi életünk a halogatás, az időhúzás és a reménykedés — kívülünk álló nagyhatalmak által hajtott — ismeretlen sodrában zuhan a jövő ködvilága felé.

Kilencmilliós maroknyi népünk körül százmilliós fajták roppant gyűrűje feszül egymásnak és ma még senki sem tudja, hogy a minden pillanatban a világra szakadható összeomlásból hogyan fogunk kikerülni. A tehetetlenség és erőtlenség tragikumával agyonnyomott várakozás, a kéztördelő kétségbeesés és ismeretlen csodaváró reménykedés fekszi még 18 esztendeje a magyar élet minden terét, fórumát, parlamentjét és asztaltársaságát.

A magyar dolgozók, az államot ténylegesen fenntartók legnagyobb része a bányában született ember kietlen fekete életét éli. Tudatalatti sejtések, ismeretlen hullámzások, lelke sötét tavának csobbanásai ütődnek agyához és futnak keresztül létezésén, de mielőtt a fény, a nap és a levegő szabadsága utáni vágy tudatossá formálódna, elhal a belső vágy, elül a névtelen reményhullám a lélekmocsár sűrű iszapjában, a nyomor mindent elborító sarában.

Örök advent remegő vágyakozása feszül bennük, de fénytelen arcuk elé kapják kezeiket, ha a bányamécsnél erősebb világosság csap a szemükbe.

A dolgozó társadalom sejtjeinek mélyén, a chromozómák parányvilágában ott lüktet a magasabb élet utáni vágyódás, de nemzedékek születtek, éltek és haltak meg az elmaradottság, a butaság és a téveszmék sötét aknáinak fenekén, anélkül, hogy valaha látták volna a Napot és fogalmuk lett volna a szépségről, az égről és a végtelenről.

A föld alá kényszerült állat negyedik generációja teljesen asszimilálódik a fénynélküliséghez: elsorvad a szeme és helyén keskeny kis horpadás jelzi, hogy ott valamelyik ősének még világosságot érzékelő látószerve volt.

Az idegen uralkodóházak, majd az idegen pénzfejedelmek hatalma erőszakosan, céltudatosan szorította vissza a magyar dolgozó társadalmat, az ipari és mezőgazdasági munkásságot a haladás útjáról a visszafejlődés, a politikai, gazdasági, kulturális és erkölcsi elnyomás feneketlen árkába azzal a határozott céllal, hogy a kizsákmányolás, tudatlanság megvakitottsága rabszolgaságában elveszitse emberi és magyar mivoltának értékelését, elfelejtse évszázados küzdelmekben kifejlődött acélos ellenállóképességét és a munka hivatástudatát. A liberalizmus és materializmus gazdasági és kulturális s a világháború erkölcsi válsága olyan összeomlást, olyan földrengést idézett elő a magyar tömegek gyengén alapozott szellemi és etikai világában, hogy a tatarozásra és ujjáépitésre még háborús győzelem esetén is emberöltők kellettek volna. A ledőlt oltárok romjait nem volt, ki eltakaritsa, mindenki el volt foglalva a maga nagy bajával, és a lélekválság az atyákról átszállt a fiak generációjára is! Igy húzta le a fizikai dolgozókat a mocsár hinára a gazdasági, szellemi és politikai proletariátus állati nivójára, igy züllött szét a magyar dolgozó középosztály és igy süllyedt bele a csordaember ősvilágába.

Az ádvent lehetősége akkor született meg, mikor elveszett a tömeg életéből a fény. A hajnalvárás naplementével kezdődik és minél jobban sűrűsödik az éjszaka fekete bakacsinja a fejünk felett, annál közelebb a pirkadás.

Igazi ádventet és valódi karácsonyt akarunk-e? A várás, az Élet és a Jó eljövetelének biztos tudata él-e bennünk, vagy csak azért várunk, mert elsuhan fölöttünk is az Idő roppant griffmadarának néma szárnycsapása? Van-e hitünk és hivő akaratunk az ádvent reménységében? Emlékszik-e még sötétséghez szokott szemünk atyáink napbanézésére s akarjuk-e az árnyék komor bűneit, reánktapadt kérgét a világosság, a udás és a kemény szeretet élességével megölni magunkban?

Sulyos kérdések, melyekre a halódó év utolsó pillanataiban válaszolnunk kell: önmagunk és az egyetlen igaz Biró előtt és amelyekre kapott

Kodály:

Bicinia Hungarica*

A mult karácsony kimagasló zenei eseménye Bartók Béla kórusműveinek megjelenése volt. E rövid, két és háromszólamú kompoziciók** ott díszlenek a magyar Parnasszus tetején, ami bennük van, az dalbafogott szintézise, mi több: valója és „égi mása" a mai magyar életnek. De egy kis baj van velük. A remekművek igaz, megvannak, de alig éneklik őket. Ha itt-ott akad is egy énekkar, mely legyűrve a betanitás fárasztó munkáját, megszólaltatja egyiket-másikat belőlük, a művek összessége osztozni kénytelen nagy elődeinek sorsában, mind máig nem tudott kultúréletünk vérévé válni. A magyar énekkari irodalomnak az elmult évtizedben egész sereg remekműve született meg. Kitünő együttesek alakultak, de működésük még ma sem tudja az elszigeteltség látszatát eloszlatni. Mert hiányzott eddig az az alap, mely egyetemessé emelte volna az énekkari műveltségének jellegzetes, hazai talajban gyökerező tanitását, hiányzott az útmutatás arranézve, hogy miképen lehetne a hullaszagú dalárdázás helyébe egy egészséges zeneiségen nyugvó életet teremteni, hol a dalolás az, aminek lennie kell: a tisztaság után vágyó lélek kollektiv megnyilatkozása. Egyszóval, **mindmáig nélkülöztük a korszerű, magyar énekkariskolát.**

És hogy ma már nem kell tovább nélkülöznünk, azt Kodály Zoltánnak köszönhetjük. Bicinia Hungarica a címe annak a terjedelmes énekfüzetnek, mely a neki legmegfelelőbb időben, ez év karácsonyára jelent meg, megörvendeztetve énekkari kultúránk várományosait és hordozóit, kicsiket és nagyokat egyaránt. Tartalma: félszáznál több énekgyakorlat kétszólamban, népi szövegekre és szöveg nélkül. Ez utóbbiaknál Kodály a római énekiskola szolmizációs gyakorlatát alkalmazza, de az angoloknál használt, u. n. relativ módon, ami abból áll, hogy az egyes hangok latin nevei nem az abszolut magasságot, hanem a hangnemben elfoglalt helyet jelöli. A tárgyalás menete: fokozatos képességfejlesztés. Kezdi a kétszólamuság legegyszerűbb fajtáján, a váltakozó éneken és az imitációk különböző módjain keresztül jut el a szabad kétszólamuság legragyogóbb alkotásához, a művet bevezető Karácsonyi énekhez. Dallamban visszafelé haladó módszert követ. Abból indul ki, amelyben a mai ember füle a legotthonosabb, a dur hangsorból, majd lépésről-lépésre haladva, az egyházi hangnemek közvetitésével észrevétlenül rávezeti a tanulót arra, hogy természetesnek érezze az ősi magyar ötfokuságot.

Az előszó (a szerző irása) több egyszerű bevezetésnél. Minden ellentétes állitással szemben vallja, hogy a gyermek igenis elvezethető a XVI. század remekeinek megértéséhez. Egyben felállitja azt a módszert, amelyet követnünk kell, ha kultúrális céljainkhoz el akarunk

* Magyar Kórus kiadása, Budapest,

* ismertetésüket lásd a Magyar Ut 1937. évi 3. számában.

1937. dec. 23.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

Szabadalma

Valami baj van a kritikával. Kitűnő kritikusok állapítják meg, hogy kivesztek a kitűnő kritikusok, elmélyült dolgozatok hiányolják az elmélyült dolgozatokat, igényes írások panaszolják az igényes írások teljes eltűntét. Szabadalmam ez ügyben óhajtana segíteni.

Nem világrengető felfedezésről van szó, nem igehirdetésről, vagy valaminek a kezdetéről, nem.

Ötletemet az a tény serkenti, hogy kritikai életünk valóban pang, de helyét forradalmi kezdeményezés foglalta el. Az írói önjellemzés.

Ezek az önjellemzések nekem, mint szakadatlanul okulni vágyó, jeleseink délceg ívelését leső irodalmár-félének, író-önjelöltnek rengeteg újat jelentenek! Amit a bíráló megérezhet a szerzőből, legjobb esetben egy-egy részlet. Egy idegen ízlés torzító- és szűrőberendezésén keresztül érvényesülő motívum. Az író viszont mindent tud önmagáról. A kritikus nem ismeri a teljes — nyomtatott és reménybeli, megírt és elfojtott — életművet. Az író? Kívülről fújja! Ismerjük meg a valóságot! Az író is valóság. Az ismeri a valóságot, aki benne él. Az író, aki valóság, benne él önmagában, azaz a valóságban, tehát ismeri önmagát, azaz a valóságot, szemben a nyegle autszájderekkel, kibicekkel, korlátolt doktrinérekkel. Ez derül ki lapjaink író-önjellemzéseiből is, amelyek legtöbbször az újdonság megrendítő erejével hatnak.

A kritikák, s a magad csalóka emlékei alapján A-t levendula-illatú századvégies pozőrnek, bálrendező eleganciájú stilisztának tartottad eddig, te csacsi? Most ő maga nyilatkozza személyesen, hogy írásai nagyon korszerűek, izgalmasak! Pedig ő csak tudja! Vélnéd, hogy B. oldalakat másol át reg bugaci fél-dilettánsok és an mekírók kevéssé ismert all ból? Na hát nagy mafla vo tod, ő maga írja, hogy re eredeti író, úgyszólván rokonithatatlan! C. rímeinek problematikusságát képességei valamely gyengéjével hoztad kapcsolatba, ó, te dőre, aki vagy. Most ő maga nyilatkozta, hogy direkt csinálja, mert kísérletezik, ennyi az egész! Zavar, hogy D., a müitész eddig kizárólag dilettánsok pályája indításán buzgólkodott, viszont minden ígéretes hangot azonnal bejelentett a tűzoltófőparancsnokságon? Jókora golyhó vagy! Ő nyilatkozta, hogy ez csak csel volt, a sorok között ő mindig nagyon pontosan megírt mindent, difikálása. Pontosa- írt mondat végére. Minden író maga írjon bírálatot megjelenő művéről! Ezáltal:

1. Biztosittatik a teljes illetékesség, az anyagismeret, s az emberi együttéléshez elengedhetetlen jóindulat, a heves elkötelezettség.

2. A kritikusoknak nem kell recenziók írásával vesződniük, és bátran írhatnak szépprózát.

3. Senki sem sértődik meg.

Csak ennyit akartam mondani.

Abody Béla

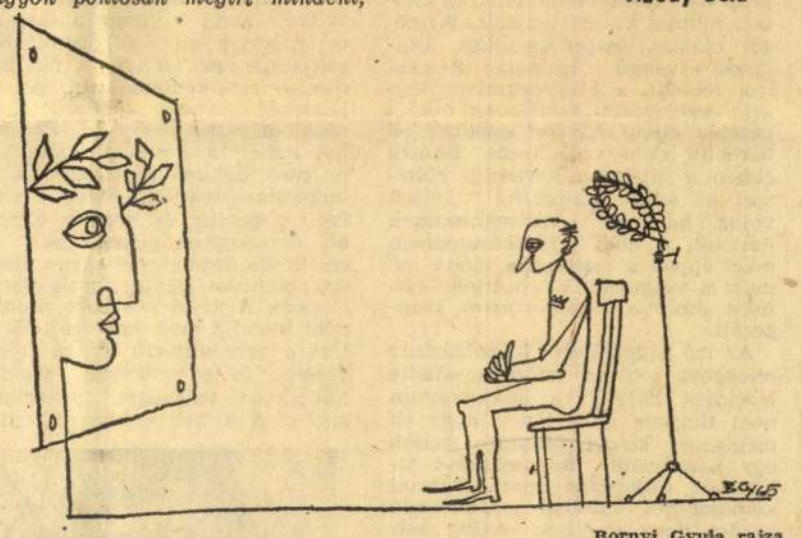

Bornyi Gyula rajza

HOZZÁSZÓLÁS AZ ÉLET ÉS IRODALOM CIKKÉHEZ

A kétszáz Tihanyi kép hazatérése

Molnár Géza cikkéből, amelyet az Élet és Irodalom legutóbbi száma közölt, megtudtuk, hogy Tihanyi Lajos, a Nyolcak egyik legjobb művészének hagyatéka, melyet évtizedeken át elveszettnek hittünk, előkerült és nemsokára hazaérkezik. Három barát őrizte Párizsban a jelentős kincset — mert az —, s most az állam birtokába jutott Molnár Géza fáradozása révén. Minden ellenszolgáltatás nélkül szerezte vissza a nagyértékű anyagot. Mintegy kétszáz Tihanyi festmény, rajz, vázlat kerül így hamarosan haza. Az anyag már a párizsi Magyar Intézetben van, s várja a hazaszállítást, hogy itt emlékkiállításon ismerkedjen vele a magyar műértő és műszerető közönség.

Molnár Géza örömkeltő beszámoló írását néhány kiegészítő és egyben helyesbítő adattal szeretném pótolni.

Tihanyi Lajos baráti körünkhöz tartozott. Kernstok Károly, Bölöni György, Berény Róbert, Czigány Dezső, Orbán Dezső, Relle Pál, jómagam, s még néhány író, művész tartozott Tihanyival együtt ebbe a társaságba, amely a kilencszáztízes években találkozott előbb az Abbázia, majd később a Palermo törzsasztalánál. Olykor Karinthy, Kosztolányi, Kaffka Margit, Pogány József is ellátogatott közénk. A proletárforradalom után Tihanyi is emigrált. Előbb Bécsben, majd Berlinben, végül 1938-ban bekövetkezett haláláig Párizsban élt, dolgozott és nyomorgott. De sosem panaszkodott, amikor odakint találkoztunk.

Tihanyi apja az egykor híres Balaton-kávéház gazdája volt. A Rákóczi út és Szentkirályi utca sarkán létezett kávéház a századfordulón és utóbb is az ellenzéki politikusok egyik csoportjának találkozóhelye volt. Ott rezideált sokáig Szilágyi Dezső is. A kávéház egy időben virágzott, de később lehanyatlott, elavult, nem bírt az új, tündöklő kávéházak versenyével. Apja soha nem volt jómódú. Mégis, amíg bírta, segítette fiát, hogy művészi pályáján elindulhasson. Tihanyi gyermegbetegség következtében elvesztette hallását, s meg is némult. Anyja fáradhatatlanul tanította a beszéd szájról való leolvasására, ami azóta pedagógiai tudománnyá fejlődött. Korán kezdett rajzolgatni. Artikulátlan beszéde és süketsége miatt szülei örömmel figyelték festővé fejlődését. Párizsba is küldték, hogy ott tanuljon tovább. Mint kiforrott művészt fedezte fel Bölöni, aki egy időben fiatal, modern művészek képeiből rendezett vidéken kiállításokat.

Párizsban Tihanyi az első emigrációs években még posztimpresszionista stílusban festett, keverve némi kubizmussal is. De művészete teljesen egyéni, eredeti. Egy éves amerikai útja után az absztrakt felé fordult. Ezek a képei nem szereztek elismerést akkor a párizsi műkereskedelemben. Sokat kesergett emiatt, keveset is dolgozott. Szidta is egy alkalommal előttem Bölöni. De Tihanyi nem tágított. Sokat nyomorgott ezekben az években. Károlyi Mihály, s néhány barátja segítette.

Itthon számos portrét alkotott művészekről, írókról: Bölöniről, Fülep Lajosról, Kassákról, Kosztolányiról, Miklós Jenőről, Révész Béláról, Szamuely Tiborról. A súlyos beteg Adyt ő örökítette meg egy megrázó képén.

Bölöni így jellemezte: A könyörtelensége, ahogy modelljeivel bánt, vonzott is, taszított is. Igazi lélektani látomások voltak.

Tihanyit siketnémasága tette izgága, mindent csúfoló, zsörtölődő emberré. Egyik barátja, Philippe Soupoult, a neves író, el is nevezte „Tyranny"-nak.

1938-ban agyhártyagyulladás végzett vele három nap alatt. Téves az a közlés, hogy nem tudni, hová kerültek csontjai. Elhamvasztották, s a Pére Lachaise temető kolombáriumában, 10 271-es szám alatt őrzik hamvait. A temetőben Károlyi Mihály mondot búcsúztatót.

Fodor Oszkár

JELLEM ÉS ARC

...Hol a jellem? A magatartásban és az arcon. Igen, az arcon és a testalkatban, amit a magatartás formál, és ami a magatartást formálja. Melyik volt előbb? Nyilván az arc. Valami, amit örököltünk, vázlatosan, elmosódottan, hajlítható puha csontokban, kötőszövetekben. Formálták ezt az arcot ősök, ráhajló mások, környezet, éghajlat, táplálkozás. Az első választásunk, vagy ami annak látszott: az első önálló tudatos tettünk, már ezer módon determinált ugyan, de valahol egy kicsiny rés a lehetőségek között nyílt nekünk, s az első választás ezután beleírta magát az életünkbe, már nyomot hagyott az arcunkon, már a jellemünkbe épült... 2. vízszintes 18., 19. és 20. függőleges.

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: MD, OT, AK, PK.) — **2. Az idézet első része.** 11. Bőrből készült, régi táska. 13. Használja a fogait. 14. Ismert flandriai város (francia nevén). 15. Rengeteget. 16. Hull a könnye. 17. ...húzás: régi kivégzési mód. 18. Habzsolod. 19. Két skálahang, kiejtve. 21. Megőrzésre átadott értéktárgy. 22. ... Khajjám. 23. Az Északi-tengerbe ömlő folyó. 24. Azonosak. 26. Több-e a kelleténél? 27. Omladék. 28. Adj, németül. 29. Kedves a szemnek. 31. Nagy meseköltőnk. 35. Attila népe. 36. Panta... 37. A Földközi-tenger keleti partvidéke. 39. Kutat a föld mélyén. 41. ... egy összeget: kölcsönadásra bírt. 43. Szolmizációs hangok. 44. Esetleg e napon. 46. Nőnemű angol személyes névmás. 47. Hozzájut valamihez. 48. Ipari munkavégző szerkezet. 53. Régi súlyegység. 54. A szabadságharc tábornoka. 55. Micsodák? 56. Nyugat-európai folyó. 59. Félig hagyom. 60. Papírkapocs. 61. Tenger, idegen nyelven. 62. Nem ezzel. 64. ...est omen. 66. Idegen férfinév (Rathbone). 67. Gyakorító igeképző. 68. ... és Magóg. 69. Vasúti kocsi. 70. Falatozzon! 71. Testrész. 72. Elhunyt, kiváló orvosprofesszorunk.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: KY, TG, HO, KA.) — 1. Divatáruslány. 2. Történelmi időszak. 3. Út, angolul. 4. Gyilkolt. 5. Vigyáz valamire. 6. Korong alakú alkatrészek. 7. Fagylaltot fogyaszt. 8. Ugyanaz mint a 14-es sor. 9. Névelővel: Flettner találmánya. 10. Hitvány lovak. 12. Személyemről. 16. Egyformák. 18., 19. és 20. **Az idézet második, harmadik és negyedik része.** 23. Német határozatlan névelő. 25. Húsos babétel. 28. Genitivus, rövidítve. 29. A föld „teszi" az esővel. 30. SEV. 31. Bőséges, gazdag. 32. Hórövidítés. 33. Öltözködési cikk. 34. Helyhatározó. 35. Megpihen éjszakára. 38. Tüzes csillag. 40. Afrikai ország. 41. A felszabadulás előtti, rangos könyvkiadó vállalat névrövidítése. 42. Indulatszó. 45. NZU. 47. Hirszerző. 49. Finoman érint. 50. Ugyanaz mint a 60-as vízszintes sor. 51. Igen kicsiny. 52. Öltözködési cikk (régi, hibás helyesírással). 55. Jeles angol filmszínész. 57. A szarvasmarha mellrésze. 58. Almafajta. 60. Tréfás filmötlet (fon.) 61. Nincs velem bizalmas viszonyban. 63. Alul. 65. Jelenleg. 66. Színművésznőnk. 69. Maga után húz.

(Fenyősy Antal)

A rejtvény négy sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni, 1966. július 11-ig. — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Mesterházi Lajos „Isten, méretre" című regényéből.

Megfejtés a 25. számból: Ha ember akarsz lenni, akkor tudnod kell, hogy nem vizipuskával verekszünk.

JUTALMAZOTTAK:

Illés Béla „A 339-es szoba — Új esztendő" című kötetét nyerték: Ferenczi Józsefné, Piliscsaba; Ángyán József, Siófok; dr. Patonay Jánosné, Esztergom; Szőke Emma, Debrecen; Sarkady Éva, Rezi. — Havasy Mihály, Földes János, Kövesárki Ferenc, Pálvölgyi Gáborné és Szabó Józsefné, budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

Ami egy újsághír mögött van
Mai történetek lengyel filmen
Bemutató: július 7.

/ 1021

BOR AMBRUS:

DOKUMENTUM VAGY JÁTÉK?

RÁDIÓ

Miért sikkaszt egy könyvelőnő? Hogyan kerül börtönbe? Hogyan vergődik szabadulása után abban a kisvárosban, amelynek társadalma maradi, tehát nem ismeri a rehabilitáció etikai parancsát? Erről szólt Mándy Iván dokumentumjátéka, a *Lepedőszárító*.

Vagy szólhatott volna mindezekről, végére járhatott volna a bűnözés és a rehabilitáció néhány nagyon időszerű kérdésének, ha valóban dokumentum. Az író álláspontja szerint azonban ez a műfaj „statisztika és költészet", és bár ez a keverés a játék szépségét is megadta, egyszersmind gyengéje is lett. Dokumentálható, az életben mindig kevert tényállások mögött okokat, összefüggéseket, általános érvényű igazságot keresni írói feladat, a kiközösítettség légűrét érzékeltetni szintén az, és előítéletek ellen művészi eszközökkel harcolni szép vállalkozás. Hanem ebben a játékban kevesebb költészet és több „statisztika" kellett volna, ha már dokumentumnak nevezik, s nem rádiódrámának, mert éppen a statisztika mond ma mást a vétkesség közmegítéléséről, mint amit a *Lepedőszárító* suggerált.

Az író a gyűlöletes kispolgáriság ellenében tiszta szférába emelte hősnőjét, holott a dokumentum nem tüntette el a tényt, hogy itt mégiscsak kétévi börtönre ítéltek egy tisztviselőt, folyamatosan elkövetett sikkasztás miatt. Drámai szempontból valóban másodrendű kérdés, hogy az elítélt esetleg csak csel, főnöki erőszak áldozata volt-e, utóbb pedig esetleg éppen jusztic-mord áldozata lett, s hogy részesült-e egyáltalán az elsikkasztott pénzből, vagy nem? A dokumentum szempontjából azonban elsőrendű ez a kérdés, vagy legalábbis olyan súlyú, mint az, hogy mi a teendőnk, ha szembekerülünk valakivel, aki megtisztulva vissza akar helyezkedni a társadalomba? S az utóbbi látszik ma fontosabbnak, mert a statisztika szerint kisebb a súlya a közbűntényeseket sújtó kispolgári előítéletnek, mint amekkorát az író ennek a maga kitűnő írói eszközeivel tulajdonít.

Nem tipikus, hogy a társadalomba visszatérőket vénasszonyok megbélyegzik és bürokraták ridegen megfojtják. Tipikusabb az a jelenség, hogy hivatali visszaélések, társadalmi tulajdon elleni vétkek kapcsán a társadalomban csak meglehetősen homályos körvonalakban merül fel a gondolat, hogy a vétkes: vétkes. Ritka a megbélyegzés, gyakoribb az ellenkezője. Cikkeket olvashattunk mostanában arról, hogy a bűnözés elleni küzdelemnek csak gyengén ható segítőeszköze a társadalom elítélő magatartása. Bírák, ügyészek sürgetik, hogy igenis nézzünk rosszallólag a sikkasztókra, csalókra, tolvajokra, s ne öleljük őket olyan hévvel a keblünkre, a társadalmi rehabilitáció emelkedett etikai elvét hangoztatva, ahogy meg-megtesszük, és nem éppen ritkán. Pletykás vénasszonyoknál többen vannak ma azok, akik nemcsak visszafogadják és buzgón felkarolják a kriminálissá vált embereket, hanem eleve nem tekintették őket vétkeseknek. Emberséges túlkapásaink egyike — ha nem rosszabb ennél — a bukottak átmenekítése csöndesebb helyekre, sőt: a felfelébuktatás, sőt: az ajnározás, és nem éppen vicc vagy puszta bibliai bölcsesség, hogy jobb megtért és megtisztult bűnösnek lenni, mint bűntelenül maradt, unalmas közdolgozónak.

Parlamenti nyilatkozatból értesültünk arról is, hogy a társadalmi tulajdon ellen elkövetett bűncselekmények száma — mi tagadás — emelkedőben van. Az „állammal" szemben akadozik a társadalom etikai érzéke. Ebben a helyzetben a kevésbé „szép", de hasznos dokumentum jobb a dokumentumjátéknál. Tiszta műfaj kell: a pozitív és negatív elemekből összekevert; puszta „eset" fölé emelkedő dráma sem zavar meg, a dokumentum pedig gyakorlatilag eligazít. A kettő keveréke azonban nem mondja meg, hol vonjunk határt a rehabilitáció etikai szükségessége és a vétkessel szemben időlegesen szükséges tartózkodás között. A dráma szuverénül eltüntetheti azt, amit a börtönből szabadultak priuszlapjára mégiscsak feljegyez a bűnügyi nyilvántartó, és ami az erkölcsi bizonyítványban mégiscsak szerepelni fog, s a dráma ezzel nem csorbítja meg az igazságot, aminek bizonyítására vállalkozik. A dokumentum azonban nem hallgathatja el a priuszt. A kettő között álló műfaj pedig megtéveszthet: tápot ad annak a zavaros, nemegyszer gyanús álláspontnak, hogy semmi más dolgunk sincs, mint minden erőnkkel megbocsátani, a megtért bűnösöket olyan társainknak tekinteni, akiket baleset ért, a büntetésüket letöltött visszatérőkről példamutatóan gondoskodni, szinte ezzel bizonyítani etikus álláspontunk szilárdságát.

A „statisztika és költészet" művé tisztul, ha tiszta az eset — mint Mándy Iván legutóbbi filmjében, amely az előítéletek halált okozó veszélyességét bizonyította —, de ha az eset nem tiszta, a dokumentumjátéknál jobb a szigorú dokumentum, s ez nem éppen szűk prakticista szempont, amikor az a dolgunk, hogy határozott álláspontot foglaljunk el a kodifikált bűncselekmények elég hosszú sorával kapcsolatban. És nem utolsósorban az, hogy igenis elítélő magatartásunkkal visszatartsuk társainkat a bűncselekményektől,

Feledy Gyula: Illusztráció (rézkarc)

GY. SZABÓ BÉLA KIÁLLÍTÁSA

KÉPZŐMŰVÉSZET

Engedékenyebb linóleummal és könnyedebb rézkarccal teli korunkban kevés az igazi mestere a fametszésnek; ennek a nemes és nagy múltú, de makacsul szaporátlan grafikai technikának. A faduc és a metszőkés művészete nemcsak hatásában, feltételeiben is előkelően igényes: a tehetségen kívül türelmet, ügyességet és szorgalmat — valóságos kézművesi erényeket — követel a művésztől; bizonyára ez is oka ritkaságának. S kétségtelenül részoka annak, hogy *Gy. Szabó Béla* állami díjas romániai magyar grafikusművész alkotásait többszörös örömmel látjuk a *Nemzeti Galéria* földszinti termeiben. Hiszen a kulturális barátságot ezúttal olyan alkotó szolgálja, aki egyike az említett kiválasztottaknak: tehetsége is, felkészültsége is a fametszés ritka mesterévé avatta már régen.

S ha vannak is olykor elgondolkodtató szakaszai ennek a több mint harminc éves művészpályának, alapvető és minden időben érvényes értéke ez a *művészi-mesterségbeli tökéletesség*, lenyűgöző felkészültség. Ez ragadja meg a nézőt már az első teremben, a harmincas évek termése láttán is, s csak később figyel arra, hogy ez a magasra ívelő pálya onnan indult, ahonnan a művész itthoni kor- és iskolatársaié, a két háború közötti fiatal grafikusok többségéé: a klasszicizáló-dekoratív, népies ízű stílusból. A kor szinte kötelező „nemzeti" felfogását a szárazabb újklasszikusság és az erős dekoratív egység jellemzi: az előbbit idézik Gy. Szabó aprólékosan hideg, de bravúrosan megfogott, tömör portréi, az utóbbit jól mutatja a nagy folt-kontraszttal ható, de lobogásában is kissé merev *Kálvária* (1934).

A művész szerencsésen hamar szakított ezzel az ízléses, de nem túlságosan mély problémákat feszegető felfogással, s egy rövid, értékekben és tanulságokban gazdag, későbbi pályájára is kiható „japán korszak" után (amely olyan kulturált metszeteket termett, mint az 1937-es sárga *Női akt* és az egy esztendővel korábbi elegánsan stilizált *Női arckép japán stílusban)* megtalálta kor- és életszerű fametszet-stílusát. A *Havas domb* tanúsága szerint ehhez vezette a japán művészet dekoratív természetközelsége, jellegzetesen stilizált élettelisége is, de a negyvenes évek fametszetei tovább mennek ennél mind stílusban, mind gondolati-érzelmi hatásban. A stílusra az elevenebb formai kezelés, a neoklasszicizmust erőteljesebb expresszivitásba lendítő felfogás jellemző, a fametszet alapvető eszközének, a fehér-fekete kontrasztnak kötetlenebb érvényesítése. Ebből következik a tartalmi kiteljesedés: a korral összhangban levő nyugtalanabb-feszesebb érzelemvilág, a klasszikus higgadtságot szétfeszítő szenvedélyesség.

A háború után — ismét a mi művészeink egy részéhez hasonlóan — újabb klasszicizáló korszak következik az életműben, ez — noha a harmincas évek stílusából levezethető — részletezőbb és patetikusabb, elbeszélőbb és monumentálisabb klasszikusság. A máig érezhető felfogás jegyében a művész technikája, ha lehet, még tovább tökéletesedett. A látványábrázolás elmélyült csiszolásában olykor már a műfaj anyagból, megmunkálásból és szellemi hagyományból épített határait is átlépte, s olyan szokatlan bravúrokat hozott létre, mint az „impresszionista" fametszet (például az ezernyi levél mozgalmasságát, a fény vibráló játékát fába faragó *Szerelmespár)*, sőt „naturalista" fametszet (így a függöny tüllmintáit, az apró utcai járókelőket részletesen előadó *Moszkvai emlék)*.

Élmény és tanulság Gy. Szabó Béla pályáját részletesen megismerni. Élmény és tanulság látnunk a tehetség és a mesterségbeli tudás ritka találkozását.

Rózsa Gyula

Hajdú-Bihar megyei Napló
NOV 19
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

...M

...EMUTATÓJA

...gengedhető —, akkor a hűség fo... eljes érzelmi komplexumát emel... Hűség a műhöz, az új élethez, ...gazsághoz, hűség önmagunkhoz." ...enszkij Rekviemje, mint mondot... ...rú hőseinek áldoz, de nem egy... ...sítő múltba tekintéssel, hanem ...lőszerű, jelenbe átvitt gondolat... ...nnak a költőnek a látásmódjával, ...eiben — hogy Vinokurov szavait ...k jellemzésére — „múlt és jövő ...ácsolt pillanatába sűrűsödik".

...kij háromrészes oratóriumában ...vjet művészet két nemzedéke ta... rendkívül érdekes, tanulságos hogy találkozásuk a művészi, ...jezésmód különbözősége ellenére meggyőzően harmonikus. Kabalevszkij ...emzeti romantika — ha úgy tet... ...an vállalt — „konzervatív" hang... ...ázza meg zenében Rozsgyeszt... ...dern eszközökkel kifejezett gon... ...stiláris különbözőség mégsem za... ...a költő és a zeneszerző művészi ...nak gyökere azonos. Kabalevszkij ...anivalójának a jelentős egyéniség, ...ifejezésmód s az őszinteség ad minden ütemén érezzük, hogy ...lyen fölényesen bánik a műfaj eszközeivel. Igen meggyőző a ...j-hatásokat mutató kóruskezelés, ...p a szólisták szólama, s a máso... ...issé halványabb foltjai, kevés ellenére is imponálóan meggyőző ...nek átfogó íve. A Rekviem olyan ...ása, akinek pátosza, költői len... ...zinte érzések erejétől kapja hite... ...atórium ismét csak arról győzhet ...kit, hogy nem a stiláris hova... ...ti el egy-egy mű igazi értékét.

...n értékeit és szépségeit a debre... ...kitűnően mutatta meg. Gulyás ...mesteri munkájáról több vonat... teljes elismeréssel szólhatunk. ...tt az előkészítés, a betanítás ...ndos, lelkiismeretes munkájáról: ...ekar technikai, zenei szempont... az esemény jelentőségéhez méltó ...éről. A részletek kidolgozása mel... nagy erénye, hogy ugyanakkor el bennük, hanem átfogó kon... ...zeledett a nagy terjedelmű kom... ...zéhez, s végig győzte lélekzettel. ...armonikusok, a Kodály kórus és ...enc Zeneművészeti Főiskola deb... ...atának énekkara képességei leg... ...ták meg ezen a hangversenyen, ...5 képet adva zenei és mesterség... ...iltségükről. A gyermekkar szóla... ...ló tolmácsolásáért a Kossuth La... ...általános iskola gyermekkórusát ...séret illeti: kiegyenlített, szép betanítók munkáját is dicséri. A ...őkészítés munkájában bizonyára ...részt vállaltak a karigazgatók: ...n, Molnár Pál és Martinovics

...riszta és Berczelly István énekelte ...viem két szólóját. A Csokonai ...eraelőadásain már több kitűnő ...a figyelhettünk fel. Ez a szerep... bizonyította, hogy az oratórium is lehet rájuk számítani: muzi... szép hangjuk egyaránt biztosíték ...s színvonalú közreműködésüknek ...ető, hogy ez a hangverseny való... ...hetett, aminek rendezői szánták: ...ménye Debrecen zenei életének.

Fábián Imre

Újra a Hortobágy

TALÁLKOZÁS GE...

Harminckét éve járt itt kamerával a kezében Georg Höllering német operatőr. Magyarországra jött valami eredetit, valami izgalmasat keresni. És hogy megtalálta, amit keresett, azt az az óriási, 25 ezer méternyi filmfelvétel bizonyítja, amit a Hortobágyról készített egyéves itt-tartózkodása alatt. Külön érdeme, hogy egy olyan korban tette, amikor Magyarországon az úgynevezett kultúrfilmek gyártása, a hamis, értéktelen rózsaszínű játékfilmek készítése dívik. Höllering felfedezi és megmutatja a magyar valóság egy kis részét. Kitűnő realista érzékkel a dokumentum és a játfilm ötvözésével még ma is meglepő szépségű és őszinte hangulatú filmet készít Hortobágy címmel.

Most, amikor újra ellátogatott Debrecenbe és a Hortobágyra, magával hozta Hortobágy című filmjének egy eddig nálunk nem ismert kópiáját, amit november 6-án ünnepi műsor keretében a szerző és a még élő hortobágyi szereplők jelenlétében mutattak be a Művész moziban.

Ebből az alkalomból kerestük fel az idős művészt, s fordultunk hozzá kérdéseinkkel:

Így készült a „Hortobágy"

— Hogy készült a „Hortobágy", milyen volt a fogadtatása, és miért csak ilyen későn láthatjuk viszont Magyarországon?

— Csaknem egy évig forgattam a filmet 1935-ben kint a pusztán és néhány jelenetet Egyeken. Nagyon sok naplementét, nagyon sok kedves eseményt éltem át. Az alatt az idő alatt, amíg itt voltam, nagyon boldognak éreztem magam, annak ellenére, hogy a forgatás során rengeteg technikai és egyéb jellegű probléma merült fel. Kedves, szimpatikus embereket ismertem meg. Egyrészt ezért is nem jöttem vissza előbb. Sok idő telt el azóta, egy kicsit megöregedtem, és féltem, hogy ha újra szembetalálom magam régi élményeim színhelyével, csalódni fogok, és ezt mindenképpen el akartam kerülni.

Másrészt meglehetősen sok az elfoglaltságom. A londoni Academy Cinema — amelynek igazgatója és tulajdonosa vagyok — hivatalos és üzleti ügyei túlságosan lekötnek. Valami jó indokra vártam, valami utazásra késztető okra, és ez csak most született meg. Jancsó Miklós, Fábri Zoltán, Kovács András filmjeinek angliai forgalmazása kapcsán jó barátságba kerültem ezekkel a rendezőkkel. Így lett meg újra a kapcsolat ahhoz, hogy ismét idelátogassak.

Ami a „Hortobágy" fogadtatását illeti, néhány kivételtől eltekintve jó volt. A budapesti bemutató óriási sikert hozott. Angliában, ahová innen elkerültem, szintén siker volt, egyedül az akkori londoni magyar követ háborodott fel, mondván, hogy a magyar valóság nem olyan, amilyennek én ábrázoltam.

Höllering és Móricz Zsigmond

— Milyen volt kapcsolata Móricz Zsigmonddal, aki a film forgatókönyvét írta?

— Először sok felvételt készítettem a pusztai életről, és amikor néhány ezer méter anyagon dokumentumszerűen megörökítettem a Hortobágy jellegzetes életét, csak akkor fordultam Móriczhoz, hogy esetleg csináljunk egy játékfilmet a már meglevő anyag felhasználásával. Ekkor írta meg Móricz a „Komor ló" című elbeszélését, tehát a felvételek egy részének elkészülte után. A novella-forgatókönyv alapján még sok ezer méter anyagot forgattunk, amíg végül is össze tudtuk állítani a filmet. Móricz nagyon lelkes volt, és szívesen dolgozott velem. Szerette a filmet.

Még többen élnek a film amatőr színészei közül, akikkel éppen most találkoztam újra. Jancsi, a film hőse igen megnőtt azóta, és tekintélyes Kányási István lett. Megvan még Jancsi bácsi (Czinege János) és felesége is és a szerelmes Juliska, aki nem a filmbeli Miskához ment feleségül, hanem Nagy Lászlónénak hívják.

— Készített még filmet a „Hortobágy" után?

— Sok mindent csináltam, színházat rendeztem, a háború után reklámfilmeket készítettem, és forgattam néhány játékfilmet is, amelyek közül a legjelentősebb a „Gyilkosság a székesegyházban", amellyel az 1951-es velencei fesztiválon két díjat is nyertem.

Magyar művészi filmek

— Jelenleg mint az Academy Cinema tulajdonosa főleg művészfilmeket forgalmaz, köztük számos új magyar filmet. Ismertetné olvasóinkkal az Academy Cinemát, továbbá hogy milyen a magyar filmek angliai fogadtatása?

— Az Academy Cinemát mint úgynevezett artkinót egy háborúban elpusztult mozi épületében szerveztem meg. Azóta még két vetítőtermet építtettem, úgyhogy jelenleg ugyanabban az épületben három mozi működik. Van két nagyobb befogadóképességű (514 és 404 férőhelyes) és egy kisebb, stúdiójellegű vetítőterem, ahol mindig a legújabb ...kerrel futnak a stúdióban, akkor átkerülnek a másik két moziba. Mindhárom mozi művészi filmeket vetít. Közönségük főleg a műveltebb londoni közönség köréből verbuválódik. Bergman, Truffaut, Godard, Fellini, Antonioni filmjeiről divat beszélni. És nekünk olyan tekintélyünk van, hogy valaki Londonban csak akkor beszélhet a művészfilmekről, ha hozzánk, az Academy Cinemába jár rendszeresen. A magyar filmek közül a legutóbbi időben a legnagyobb sikere a Szegénylegényeknek, a Húsz órának és a Hideg napoknak volt. A közönség főleg a Szegénylegényeket szerette meg. Éppen most fogom megvásárolni a „Csillagosok, katonák"-at és rövidesen a rendező jelenlétében gálaesten szeretném bemutatni.

Oláh Tibor

A díszünnepség

NYELV ÉS MŰVELTSÉG

FEJŐS ÉS FEJŐ

Mezőgazdasági riportjainkban be-be csúszik néhány furcsa félreértés. Nem is lehet csodálkozni azon, ha egy fővárosban született fiatalembernek, aki a vidékből mindössze valamelyik Balaton melléki üdülőt ismeri, markába nyomják a mikrofont, hogy készítsem riportot valamelyik termelőszövetkezetről. Már egyszer említettem egy ilyen riport kapcsán a békési *tenyészártányokat*. Az *ártány* semleges nemű, tehát tenyésztési célokra nem alkalmas.

A közelmúltban egy állami gazdaságunk tehenészetéről volt szó, és a riporter megemlítette a *fejősasszonyokat*. Ez bizony elég furcsa összetétel, és pajzán képzeteket kelt a hallgatóban vagy olvasóban. A *fejős* melléknevet ugyanis ma csak szenvedő értelemben szoktuk használni: amit fejnek. Van tehát *fejőstehén, fejős kecske, birka, bivaly*. A *fejő* jelenti azt, aki fej, vagy amit a fejéskor használnak: *fejőasszony, fejőlegény, fejőruha, fejőrocska, fejőszék* stb.

Ha megvizsgáljuk *-ós, -ős* melléknévképzőnket, akkor hamarosan rájövünk, hogy jelentése kettős: cselekvő vagy szenvedő (műveltető). Az egyik jelentés kizárja a másikat. Cselekvő jelentésű *-ós, -ős*, képzős melléknevek például: *fázós, harapós, mulatós, nyúlós, tartós, ijedős* (aki vagy ami gyakran fázik, könnyen megijed, aki szívesen mulat, ami harap, nyúlik, sokáig eltart).

Szenvedő (műveltető) értelműek: *döcögős, sietős, kapós, rágós* (ami döcögtet, amit sürgősen, sietve kell elvégezni, kapós lány az, akin kapnak, a kapós árun kapnak, a rágós húst sokáig kell rágni), tehát nem az út döcög, nem a munka siet, nem az áru kap, nem a hús rág.

Ide tartozik ma már a *fejős* melléknév is. Ezeknek a mellékneveknek a cselekvő alakját általában *-ó, -ő* végű melléknévi igenévvel fejezzük ki: *döcögő* (szekér), *siető* (emberek), *rágó* (izom) vagy *fejő* (asszony), tehát aki vagy ami döcög, siet, rág vagy fej.

Gyakran fordul elő, hogy anyanyelvünk felületes ismerete miatt egyesek hasonló hangalakú szavakat fölcserélnek. Ilyenek a *helység* (község, falu) és *helyiség* (egy épületben, lakásban levő szoba, kamra, konyha stb.), a *gondatlan* (hanyag) és *gondtalan* (gond nélküli) *ujjhegy* és *ujjbegy* (az ujj legfelső ízének belső, a körömmel ellentétes oldalon levő párnás, puha része) stb.

K. B.

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla: **GYILKOS-TÓ**

Ferenczy Júlia: **VIRÁGOK**

KOLOZSVÁRI MŰTERMEKBEN

A hatvanas évei elején járó világhírű fametsző művész,

Gy. Szabó Béla

otthonát kerestem fel először. A nagy művész a mappákból egymás után varázsolja elő legújabb alkotásait. Gy. Szabó művészetének egyik legjellemzőbb, legértékesebb vonala folytatódik bennük: az erdélyi tájak, az erdélyi ember megörökítése. Különösen Gyergyó, a Gyilkostó vidéke foglalkoztatta gyakran vésőjét. A páratlan szépségű táj monumentális erővel tárul elénk a nagyméretű lapokon. A tavat övező hegyek komor vagy derűs pompája, s a Békás-szoros óriási sziklái, mint magánya terhét cipelő ember: felejthetetlen alkotások. Két nagyméretű aktkép pedig, amelyek jóformán csak a test körvonalait adják a vonalak biztos lendületével, zenét idéző hullámzásával, a kínai és japán metszetek hagyományait idézik fel újszerűen.

Gy. Szabó Béla azonban nemcsak kitűnő grafikus, de nagyszerű festő is, hiszen saját vallomása szerint fekete-fehér képeit is színesen látja kidolgozás közben. Kiderül, hogy a mesternek körülbelül 900 darab pasztellje rejtőzik mappákba zsúfoltan: egy egész életmű s egy élet naplója, mert Gy. Szabó életének, utazásainak, jövésmenésének (Sanghajtól Brüsszelig) „feljegyzései" ezek a képek. A művész fényképek helyett s rajzok mellett színes pasztellekben örökítette meg benyomásait. A legutóbbi képsorozat belgiumi és magyarországi útjáról számol be. A belga folyók, mocsarak párás vidéke, gyárfüst ködében borongó ódon és modern városok, utak, fák, hidak mellett a mi Balatonunk hol ragyogó napos tükre, hol sásos, szomorúfüzes zugai jelennek meg. Gy. Szabó még metszeteiben is meg tudja jeleníteni a tónusok finomságait; ezek a pasztellek viszont hatványozottan mutatják ezt a képességét, ami a művész rendkívüli, de sohasem túlhangsúlyozott formaérzékével társulva, jelentős értékekké avatja ezeket a kis, 30—40 centiméteres remekeket.

Ferenczy Júlia

Farkas utcai otthonában a falakat borító képek legtöbbje a tulajdonos alkotása, s egy nemes, derűs lélek tükröződései: gyermekfejek, virágcsendéletek, tájképek, többnyire erdők, fák, szinte valamennyi pasztellben. Derű, könnyedség, harmónia sugárzik az alkotásokról; a gyermeki báj leheletszerű megragadása, a virágok üdén kavargó színessége s a tavaszba borult erdélyi tájak frissesége néz ránk a képekről. Csupa finom, világos, mégis meleg szín, hol a tónusok áramló bőségével, hol az ellentétek kiemelő erejével: ez a képek uralkodó eleme.

Olajképei az élmény frisseségén, közvetlenségén túl a művésznő szerkesztő erejét, megmunkáló készségét is kiemelik. Ugyancsak gazdag és értékes oldala Ferenczy Júlia munkásságának grafikája. Ezt valósággal művészete naplójának lehetne nevezni. Élményei frissen, rendkívül gazdagon, változatosan jelentkeznek ezekben a fekete-fehérben csillogó kis remekekben. Több éven át volt az erdélyi magyar sajtó sokat foglalkoztatott rajzolója, és több kiadvány, főleg ifjúsági művek illusztrátora. Több könyvet Gy. Szabó Bélával közösen illusztrált, például a nálunk is megjelent Farkas-barkast.

Miklóssy Gábor

festőművész és főiskolai tanár lakása valóságos múzeum. A művészi teremtő erő által létrehozott kincseknek egy reneszánsz ember által kialakított otthona. A hatalmas villa középső része egyetlen templomszerű helyiséggé alakítva: tele a házigazda csodálatos, korszakokat átfogó bútorgyűjteményével, eredeti keleti perzsáival, festményekkel (Lotz, Gulácsi) s egy körülbelül harminc darabból álló mesterhegedű-gyűjteménnyel.

Deák Ferenc: **PROMÉTHEUSZ**

A festészet műhelyét egy, a nagy terem elé épített hatalmas bejárati rész képviseli, amely műteremnek van kiképezve. Itt találkozom másodszor a mester alkotásaival, miután két erőteljes képe a kolozsvári szépművészeti múzeumban felhívta rá figyelmemet. Erőteljes formák, erőteljes lokális színek: ezek első és összefoglaló benyomásaink a többnyire nagyméretű képekről. Az erdélyi tájak dinamikus formái, az alkotó ember tevékenysége, környezete a képek fő témája. A formákat többnyire erőteljes kontúrok emelik ki, s monumentalitásukat a kubizmusra utaló egyszerűsítések is fokozzák, a többnyire erőteljesre hangolt lokális színek pedig sokszólamúság erejével zengetik felénk a témát: a mesternek a világ és az élet szépségébe vetett törhetetlen hitét.

Deák Ferenc

a 30-as évjáratú művészek sorának képviselője. Elsősorban grafikus, méghozzá könyvgrafikus. Körülbelül száz romániai magyar könyvnek illusztrálója és borítéklapjának tervezője.

Munkásságában a lényeg megragadására, a mellékes körülmények elhagyására törekszik mind az alakok, mind a szerkezet szempontjából, ami bizonyos monumentalitást kölcsönöz alkotásainak. Azzal viszont, hogy ügyesen használja a montázstechnikát, ami olykor a szürrealizmus egy árnyalatával is színezi a képeket, mozgalmasságot, dinamizmust visz műveibe. Az illusztrációk kialakításánál Deák egyik fő elve, hogy a kép önmagában is megálljon, a szövegtől függetlenül is tudjon beszélni a saját nyelvén, ami azt jelenti, hogy képei nem ábraszerűek, hanem a szövegek értelméhez, hangulatához alkalmazkodó, azt sugalló, velük egyszintű sűrített alkotások. Önálló művei is vannak, mint például a tavaszi bukaresti országos grafikai kiállításon az Ünnep-sorozat. A három rézkarc az ünneplő ember világát ábrázolja montázsszerkesztéssel, a foltok és vonalak finoman, ötletesen kialakított harmóniájával, egyben megvalósítva a művész egy másik fő törekvését, a dekratívitást. Főleg e sorozat alapján kapta meg Deák Ferenc a Romániai Képzőművészek Szövetsége grafikai díjának 1966. évi III. fokozatát.

Tóth Béla

6.

8.

Gy. Szabó Béla

Kolozsvár

B. Soó Rezső

Modern magyar kisgrafika

MAGYAR MŰVESZET

1938. 350 l.

3.

4.

Gy. Szabó Béla

vód

Nagy Zoltán dr.: Év-
könyve, a Magyar Exlibris-
gyűjtők és Grafikabará-
tok Egyesületének —
az 1937. esztendőre.

Arcképek

XII.

Ismeretlen férfi: IX. 260 pápa. Miniatűr pergamenen 7½×9 cm.

Gyj. Szabó Béla

Cród

Elek Artúr:
Az ujabb magyar
grafikai művészet
Magyar Művészet
1937.
228 l.

MDK

Gy. Szabó Béla, grafikus

A kolozsvári grafikusművész tárlata dec. 16-án nyílik meg Hajdúböszörményben.

— : Kulturális Lívek

7.

Népszabadság. Bp. 1969. dec. 16.

Gy. Szabó Béla

A budapesti Képzőművészeti Főiskola /Varga N. L. tanítványa:/ Kolozsvárrott él. Utazott Kína, Olasz-Görögország és Bulgáriában. Művei: Album, „Liber Vagabundi" (1939) és „Liber Misererum (1935)

Fehete Mártan: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
112 l.

Gy. Szabó Béla

Született 1905. Grafikus, metsző, fafaragó. A Romániai Népköztársaság művésze. Tanulmányai: Műegyetem, Budapest (1923-27) Műszaki Egyetem (gépészmérnöki) okl.

Fehéto Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

3340 112 l.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gy. Szabó Béla
Graphics

Kós Károly (repro)

A belső címlapon
Művészet, 1969. október.

17) Gr. Szabó Béla
grafikus

a „TU-104-en utazom" c. metszetétt világlá-
pok közölték.

Moszkvai kiállítása után, haratéve, mosz-
kvai éjszakáit ő őhit meg.

Látó tuna: Szár ünyalatú fehér-fehete
Kosnak, kolozsvár XIX 1960. V.

16) Gr. Szabó
grafikus

egész életművét áttekintő kiállítást mutatnak be. Képei körül sok ma már az Ermitage és a Puskin múzeum tulajdona.

Kínai útjából hazatérve készítette „Tibeti sapkás önarckép" c. metszetét. Kínai élményei; 200 rajzból álló sorozata /76 rajz, 4 pasztell/, kötetben jelent meg.

Lábó Anna: Szabó Ágyalatú fehér-fehete konvenk, Kolozsvár XIX/1960. V. 578.

15) Gy. Szabó Béla
grafikus

Lel tüntetik ki a „Napos erdei út" c. kompozíciót; Kínában is bámulattal adóznak műrészetének. Belgiumban, képeiből egy más után rendezik a kiállításokat: Liège-ben, Antwerpenben, Brüsszelben. A világsajtó is elismeréssel ír munkáiról. Sikerét moszkvai kiállítása tetőzte. A Puskin múzeumban,

Látó Anna: Szász ünyalatú tehér-tehete
Korunk, Kolozsvár XIX. 1960. V. 578.

14) Gr. Szabó Béla
grafikus

rel. A Sz. V. műrelődési minisztériuma a „Kazánkovánsok"-at és a „Tetőtevők"-et megvásárolta.

1952-ben Gr. Szabó Bélát tájképeiért állami díjjal tüntették ki. – A hitüntetés megsokszorozta a műrész munkaerejét. Hűre átnapott az országhatárokon. Varsóban elismerő ökkvél-

Látó tanu: Szál ármyalatú fehér-fehete
Kosunk, kolozsvár IX. 1960. V. 578.

13) Gy. Szabó Béla
grafikus

Hosszabb szünet után a „Tető teolők", majd a „Karánkovácsok" volt első figurális kompozíciója. A „Karánkovácsok" - at a rendelő nem vette át, a „Karánkovácsok körött" c. az 1951-es kolozsvári tárlatról kizsüizték. 1960-ban a „Femme de nos jours", a szovjet nőlap kritikusa nem ért ezzel azsüi döntése -

Látó Anna: Szár árnyalatú fehér - fehér
Korunk, Kolozsvár XIX. 1960. V. 578.

12) Gy. Szabó Béla
gyaftrás

hető formalista elemet kitakosítani belőle. Felújította kapcsolatát az üzemek munkásaival. különösen gyakran látogatott el a kolozsvári vasáti műhelyekbe – s rájzolgatott. A Művészeti Bizottság rendelésére 1951-ben nagyméretű fametszetkompozíciót készít, a „Kazánkovácsok"-at.

Látóhatás: Szár árnyalatú fehér – fekete
Kornak, kolozsvár XIX. 1960. V. 576.–577.

11) Gy. Szabó Béla
grafikus

tek, mint a „Disznópásztor", a Szamos árében
hűsölő „Bivalyok", az „Ápolis és a „Napos er-
dei út". Felesleges „öncélúságnak" minősí-
tették tájképeit s csak emberábrázolást höve-
teltek tőle.

Gy. Szabó munkával felelt. Elemente művé-
szetét és igyekezett minden, még itt-ott felhel-

Látó tuna: Szász ármyalatú fehér - fehete
kovnak, Kolozsvár 1960. V. 576.

10) Gy. Szabó Béla
grafikus

tette. Mesterségében teljesen szuverén akartlen-
ni. Ma, 735 metszet elkészítése után sinusnyi
elégedve alkotásával. „Otromkának, barbár-
nak érem magam a fametszésben."

A felszab. után több ízben, keményen meg-
bérálták munkáit. Pedig ebben az időben nő
olyan vitathatatlan értékű alkotásai készül

Láló tuma: Százárnyalatú fehér-fekete
Kornuk, Kolozsvár XIX. 1960. V. 576.

9) Gr. Szabó Béla

grafikus

felelő formát. E szakasz másik jelentője: a saját útjának védelme.

Néhány szó az emberről: a fametszés technikáját maga fedezte fel. Maga készítette első versőjét s ezzel végigkürölötte a fametszés átját, mint ha sohasenki sem járta volna ezt az utat előtte. Nem tudatlanságból – kívánosiságból

Látó tuna: Szász árnyalatú fehér – fekete

Kovnak, kolozsvár XIX. 1960. V. 574-576.

8) Gy. Szabó Béla
grafikus

fét. Finom, gyönyörű kőrajság szőri át új munkáit. Az 1950-ben készült „Disznópásztor" egyesíti magában legszebben ezeknek az éveknek az ~~[illegible]~~ eredményeit. Szentimrei fenő" ia tanulmányában az „újút keresése" szakaszának nevezi ezeket az éveket. Gy. Szabó lázasan keresi az új társadalmi követelményeknek meg-

Látó tanna: Száz ármyalatú fehér – fekete
Kisunak, Kolozsvár XIX. 1960. V. 574.

7) Gy. Szabó Béla
grafikus
ünnepelnek.

1944-ben bölcsőkháza - sorozatot rajzol. A fasizmus utolsó éveiben, féltő barátai a kolozsvári elmegyógyintézetben rejtették el. Itt is állandóan rajzol. A nagyrási mániás, a tudathasadásos őrült, az önkisztikó, a monomániás — mind a fasizmus lélektani megértéséhez visz közelebb.

A felszabadulás ismét megtermékenyíti művészetét. Látó trenc: Száz ünnyalatú fehér - fehete kőrnek, kolozsvár XIX. 1960. V. 572-574.

6) Gy. Szabó Béla
grafikus

- ben megjelent „Borangoló könyv", majd
későbbi gyűjteménye, a „Homokvilág" tusrajza
i tükrözik.

A „Borangoló könyv" belső címlapjára szokásos
rovásírásával véste fel „Egyedül". 50 metre-
tet tartalmaz a könyv.

Olaszországba, Bulgáriába, Görögországba uta-
zik. Itt készült metrete i éktvágat, életőrömöt

Látó tuna, Szár ármyalatú fehér - fekete
Kosunk, Kolozsvár XIX 1960. v. 572

55) Gy. Szabó Béla
grafikus

szaka könyve" c. metszetsorozatot.
Műrészetének újszakasza, „az élményszájtó" mo-
gánosság" szakasza 1935 után – ~~a~~ korvin
S. bírálata. után kezdődik. A Bp.-i műrészet
főisk. grafikai osztályán ekkor kezdi el tanul-
mányait. ~~Ko~~ Műrészetének kp.-i kérdése: a mű-
rész és a természet. E korszak műrészt az 1939-
Látó Anna: Száz árnyalatú fehér – fekete
korszak, Kolozsvár XIX. 1960. V. 572.

4) Gy. Szabó Béla

grafikus

Szegénysorozatának utolsó előtti metszete a mű-
vész önarchépe. (tömör megfogalmazása: hova tar-
tozik a művész, miért, mi célbe, kinek alkot?)
Korvin S. id. cikke igen erősen bírálja a fia-
tal művészt, nem vére észre a művek társadal-
mondanivalóit. Az igazságtalan bírálat annyira
sérti a művészt, hogy azonnal abbahagyja az „Éj-
Látó tanú: Száz árnyalatú fehér-fekete
Korunk, Kolozsvár XIX. 1959. V. 571-572.

3) Gy. Szabó Béla
grafikus

a fát. - Ez a korszaka 1935. ig tartott. Summája: Liber Miserorum / Szegények könyve / Megelőzően Ernst Toller börtönvers-cikkét, a Dsida Jenő fordításában megjelent Fenskék könyvét illusztrálta / Korvin Sándor: Egy fiatalvajzoló és a szegények. Korunk, 1935 VII – VIII. / – Már rajtuk a felismerés: a művész sorsa nem választható el a nép sorsától.

Láló tuna: Száz árnyalatú fehér - fekete Korunk, Kolozsvár XIX. 1960. V. 570 - 571.

2) Gyj. Szabó Béla
grafikus

kezd rajzolni.

Első témái „nyomortémák": munkanélküli tavágókat, fegyenceket, szemétben turkálókat, próféta-fejű, szomorúszemű zsidókat rajzol — a társad. kiretetjét.

Első fametszete 1933-ról három kolokust a brázol. / Ekkor mégnem metszette, hanem csak tépte

Látó tanu: szál ármyalatú fehér-fehete

Kornuk, Kolozsvár XIX. 1960. V. 570.

1) Gy. Szabó Béla
grafikus

~~Szentinvei~~ Szentinvei fenő írt tanulmányt Gy. Szabóról: „Gy. Szabó Béla útja". Igaz Szó, 1957. 5.

1929-ben indult.
Gyulafehérvári vasutas-szabód fia. Gépészmérnöki diplomát szerett. Az 1929-e világgazdasági válság idején munkanélküli. Ekkor Látó Anna: Száz árnyalatú fehér - fekete
Korunk, Kolozsvár XIX. 1960. V. 570.

Gy. Szabó Béla
grafikus

„Építők" c. ~~...~~ fametszete
/1949/ Repr.

Kosmuk i Kolorsvár 1960. XIX. Vs. cimplap.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Behavarott hidaska /1952/
Ruhamosás /1941/ } Repr.
Tibeti sapkás önarckép

Látó Anna: Szász ármyalatú fehér-fekete
Kornuk, 1960 XIX. V. sz. 571, 575, 577.

Gy. Szabó Béla
grafikus

① Szovjetunióban és Belgiumban
rendezett egyéni kiállítást.

② 4 fa-metszete szerepel a Kolozsvári
Bibl. Művészeti Múz. kiállításán.

② Márkos András: A Műv.- i Múz.-rendezése
Korunk, Kolozsvár 1959 XVIII. XI. sz. 1662.

① Jack Brutaru: Pártosság és korszerűséga képző-
Korunk, Kolozsvár 1959 XVIII. XII. sz. 1826. műv.-ben

Gy. Szabó Béla

Apáczai Csere János Repr. } grafika
A TV-104-en utazom Repr. }

Szigeti József: A világi tudományosság áttörője
Korunk, Kolozsvár 1959 XVIII. X. sz. 1431.
Petru Comarnescu: A szoc. real. mai képzőművészetünkben
Korunk, Kolozsvár 1959 XVIII. VII–VIII. sz. 1053.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Szentimrei Jenő út tanulmányt
róla: Gy. Szabó Béla útja.
Megj. Igaz Szó, 1957, 5.

Látó tuna: Szár ornyalatú fehér – fehete
Kornuk, Kolozsvár 1960 XIX. VI. sz. 571.

Gy. Szabó Béla
románicai

A románicai képzőműv. szoc. real-
ványának ~~[illegible]~~ művelője

Gazda József: A román képzőműv. folyóvat
Korunk, Kolozsvár 1957 XVI. 1749.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Dsida - illusztrációi Repr.

fametszete Repr.

Kvrnak, Kolozsvár 1967 III. 346; 370
I.

Gy. Szabó Béla

Ex libris - fametszet Repró.

Korunk, Kolozsvár 1968. VI. 917.

< Gy. Szabó Béla >

< > Festők az arcképem.

Pásztortűz

1938. 103 – 105. l.

képekkel

Bordy Andrástól
fent: arcképe
repr.

u. o. 1938. 105. l.

Gyg. Szabó Béla

Tél, 1939.
Repr.

Varga fametszet

4. tábla

Ex libriek
1939.
13. tábla

Riviera) s végig a part mentén egymást váltogatják a fürdők, nyaralók és szórakozóhelyek. Beljebb a szárazföld belseje felé magasra ugrik a talaj s dombvidéknek indul a tájkép. Ez sem tart soká, mert a dombok lassanként tágas fensikká szélesednek s az utas alig győzi számlálni a tanyákat és majorházakat, melyek körül világhírűvé virágzott a dán tejgazdaság és mezőgazdaság. De ekkor a vonat egyszerre bevágtat a komor és nyomasztó Gribskov erdőségbe, amelyben sötét titkok csüngenek a mohostörzsű fekete fákon. És jönnek a vad tavak, a körüllöttük őrt álló fák árnyékától feketén, ölükben a sejtelmes északi balladák álomvizével. Itt-ott várak és kastélyok tünedeznek fel s ha nem tudnók, hogy a XX. század óraingája méri az időnket, megesküdnénk rá, hogy a fák között a szilaj dán vikingősök dédunokáinak, várhölgyeknek és hódító lovagoknak köntöse zizzen, vagy sarkantyuja pendül, míg a lombkoronák buvóhelyein sandaszemű koboldok és az északabbi fjordok viharveréséből pihenni idejáró tengertündérek leskelődnek. Igen, ilyen az északi lélek, s ezt tudni kell, mert máskép mimódon lehetne megérteni, hogy míg Dániában főzik Európa legjobb sörét és a nap minden órájában békésen söröző polgárokkal van tele a fényes Wivex, Kjöbenhavn legszebb szórakozóhelye, vagy a városvégi Bistebjerg Kro korcsma, — addig a képzőművészek egyik legizgalmasabb témája, amivel folyton tusakodnak

Gy. Szabó Béla

244

Ruhateregetők
c. fametszete
Repr.

Erdélyi Helikon

1934. 252. l.

— Csodaszép! Csodaszép.
Én hang nélkül bólintottam s azóta is nagyon sokat gondolkoztam
Hamletről és az északi lélekről.

MAKSAY ALBERT

A TÉLI ERDŐN

adémikus pasztellje.

Gy. Szabó Béla

Fametszetek, repr.

Szépművészet

1940. 1. szám

Gy. Szabó Béla

irod

Városhelyi Z. Emil:
Bavangolókönyv
Gy. Szabó Béla fa-
metszetei. Pásztortűz
1939. 557. l.

Gy. Szabó Béla

Kéziratja repr.

Erdélyi Helikon

1933. 1. 7.

Gyg. Szalay Béla

illustrációi az

Erdélyi Helikon

1937. évi

folyamában

— Kagyulhatsz te is. Hamarosan kitisztul már, — mondotta később, — s telehold van ma, könnyen mehetünk. Nem sok hó esett.

Fujták a füstöt s egyikük sem szólt. Kint derengeni kezdett az éjszaka és itt-ott csillagot mutatott.

— Törvényre adsz? — kérdezte sok idő multán Grigorás.

— Én oda, — bólintott Marci. — Azért tartanak.

Gondolkozott Grigorás egy verset, aztán újra szólott:

— A szarvast nem kapod meg a hóban úgy sem; aztán ki tanuskodik?

— Itt a szász. Látta, hogy fegyvert fogtál rám, s hallotta miért.

Hallgattak hosszasan. Egy idő multán, mintha a szásznak jutott volna eszébe valami.

— Te Grigorás, — kezdte, — ha én tanuskodok, akkor téged elítélnek, úgy-e?

— Engem el, — mondotta nagy búsan Grigorás.

— S ha nem tanuskodom, nem ítélnek?

— Akkor nem.

A szásznak felderült a képe.

— Hát ha adsz ötezer lejt, nem tanuskodom.

Hallgatott Grigorás, aztán kaparászni kezdett.

— Itt a pénz, — mondotta szomorúan.

Gyj. Szabó Béla

20

Homokvilág c.
cikke
Erdélyi Helikon
1937. 668. l.

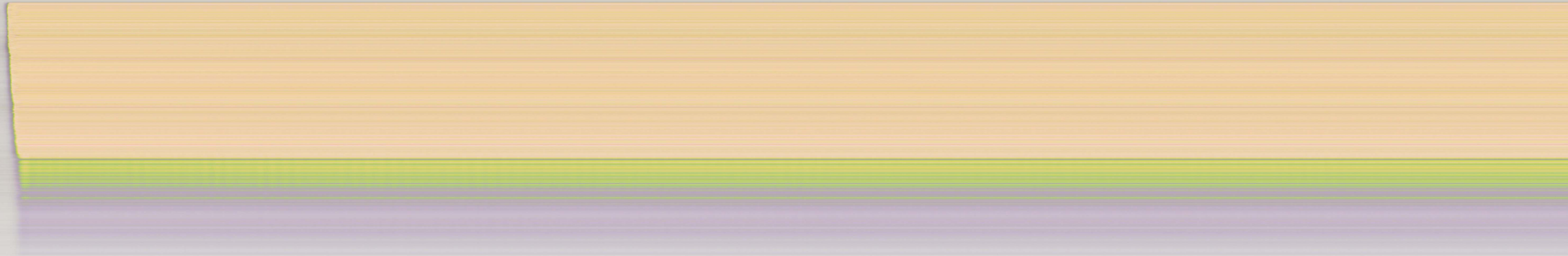

Gy. Szabó Béla

A Szent Mihály templom (Kolozsvár) fametszet

Repr.

Erdélyi Helikon

1934. 379. l.

Bethlen-bástya Kolozsvárt, repr. n. o. 381. l.

Kalandos utcai részlet, fametszet, repr. n. o. 383. l.

Farkas utca i részlet, tollrajz n. 388. l.

Utcarészlet a régi várfallal, tollrajz, repr. n. o. 385. l.

Utcarészlet az Óvárból, ma Ady E. utca, tollrajz, repr. n. o. 387. l.

Gyg. Szabó Béla

Erdő

Maksay Albert:

Gyg. Szabó Béla utiképei Pásztor-tűz 1937. 23-24

Ut. 476 l.

Fenti Olasz- és Görögországban és Bulgáriában tanulmányúton volt, utiképei ból 1937 karácsonyán Kolozsvárt Koll. Ezálli tárt rendezett

G. Szabó Béla
grafikus

A budapesti Rádió „Műteremsarok" c. előadás sorozatában fentinek kolozsvári műtermiéből adott közvetítést. Vezette Budinszky Sándor Bpest I. hullámhonzán 1944. szept. 12

Szabó Béla

festő

életr. arck.

lásd okv.

Vajdahelyi Z. Emil:

Erdélyi művészek.

Kolozsvár (1934?)

107 – 124. l.

képekkel

Exp. 19

Gy. Szabó Béla

6 grafika

Csanky Ungmal

44. l.

Gy. Szabó Béla

l.

a 41-ik oldalt

l. okv.

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

39. l. 41. l. 43. l.

iparostársadalmat nevelnek. A szakképzett, művelt iparos ízlése megbízható támasz a közönség számára és nagyfokú kultúrát biztosít akkor is, ha az úgynevezett nagy művészet nem ennek arányaiban mutat feltűnő eredményt.

Bár szakintézet a Doerner Institut, mégis nemcsak a festőművészeket, hanem az összes résztvevőket legnagyobb mértékben érdekelte. A németeknél megszokott alapossággal foglalkozik a festékkémiával, megbízható útmutatással szolgál a művészeknek úgy a festőalapok, mint a festékek összetétele tekintetében. Kitűnően felszerelt műhelyeiben mindenre kiterjed a gondoskodás, ami a festőművészek anyagfelhasználását illeti. Kutatja és vizsgálja régi korok és mesterek festőeljárásait, ezek alapján pedig könnyen ellenőrzi és leleplezi a legügyesebb hamisításokat is.

Éppígy különleges érdeklődés fordulhat zenei téren a városi „Musikbücherei" felé. Ez az intézmény hatalmas hangjegygyüjteményt foglal magába. A hangjegyeket a közönség csekély díj ellenében kikölcsönözheti. Zongoragyakorló és gramofonszobák gondoskodnak a további igényekről. Természetes, hogy az intézmény csak jelentős városi támogatással tartható fenn, de a statisztikai adatok nagy látogatottságról tanúskodnak és a befektetés kulturális téren termi meg gyümölcsét.

Rendkívül nagy forgalmat bonyolítanak le az autókon mozgó kölcsönkönyvtárak is, melyek rendszeresen, előre meghatározott időben látogatják a külső városrészeket.

A mai művészet: festészet, szobrászat tárul a látogatók elé a „Haus der Deutschen Kunst"-ban. A Németbirodalom nagy átalakulása most érezteti hatását a képzőművészetben és ennélfogva csak átalakulási folyamatról tehet a kiállítás bizonyságot és nem leszűrt eredményekről. Az irányvonal a minél teljesebb mesterségbeli felkészültség, mely a fejlődésnek legbiztosabb alapja.

A „Führerbau"-ok a mai német építészet lenyűgöző méretű alkotásai. A jövő képe bontakozik ki Prof. Brinkmann operatervein. A vasúti állomásnak mintegy 5 km-rel való kihelyezése módot nyujt arra, hogy helyén épüljön fel 4500 személyt befogadó, új operaház, továbbá a zene- és színpadművészet körébe tartozó számos intézmény, mintegy külön városrészt alkotva. A vezér és kancellár gigantikus alkotásai,

GY. SZABÓ BÉLA: A KICSI SZOROS BÖRÖDÖN.
A KOLOZSVÁRI NEMZETI KIÁLLÍTÁSRÓL.

Marcus Aurelius ezüstérme

VI 272

Szabó Béla

szül. Beregszászon 1889
aug. 6. Ifr. Iparmův. škola
1912/13. I. elsőosztálybeli mű-
vesznöv. Jempleiyi Tivadar-

Szabó Béla

nőgbiz. jó eredm.

Érettségi

1907/8. 22. l

T. 2188. II.

ő saccot, a második jaquettet,
egy kelméből, a negyedik két so-
nadrágot egy kelméből visel. A két
utóbbi mögött a háttért park ké-
bécsi// világkiállitás érmét szem-

szi divatkép
D.
rméből
T
cza 7. sz.
jahrs-Modebuld

gasin

No. 7.

Szabó Béla

1905/6 – 1909/10,
1912/13 I.

Ferképzomfoiskèvk

134. C

Boldogasszonyfa, kúria

48

Szabó Béla
grafikus

1.

Forum (magyar rév)
1936. 58 l.

MDK

Gy.Szabó Béla grafikus

Kéki Béla: Az erdélyi képzőművészet gondja.
Erdélyi Tudósitó. 1935. jan. 25 1.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
festő

1945. ben Kolozsvárt kiadott János vitéz, Gy. Szabó rajzai díszítik.

Nagy Erzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 142 l.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Nyárádmenti táj
fametszet (repro)

Kortárs, 1960 ~~február~~ március hó - 338 lap.

M.D.F.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla:

Nyárádmenti kollektivista
fametszet (repro)

Kortárs, 1960. ~~február hó~~ március. 370 lap

Gy. Szabó Béla

grafikus

M.D.K.

T.U - 104 - en utazom

(fametszet (repro)

Kortárs, 1960. ~~februar~~ március. 354 lap.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

„Ibolyka"
fametszet (repro)

Kostais, 1960. ~~február~~ március hó, 192 lap.

Gy. Szalió Béla
fametsző

Az Europa hírű fametsző kiállítása nagy hatással volt Imets László művészetére.

Hannau Imre: Imets László fametszetei..
Művészet, 1970.november - 24.lap

Gy. Szabó Béla
fametsző-

Gy. Szabó Béla mozgai fiszü fametsző-
Imets László első kiállitásához hozzá
segitette és a Imets munkásságát
elismerissel illette.

Hannau Imre: Imets László fametszetei.
Művészet, 1970.november - 24.lap

Gy. Szabó Béla
faplasztja

Meltales

Pogány Ö.Gábor: Diósy Antal kiállitása.
Művészet, 1970.november - 39.lap

Gy. Szaló Béla
famelszó

Fametszetek (repro)

Péterffy Sva: Fametszetek . . .
Műveszet, 1970. október - 12 lap

Gy. Kabó Béla

Kolozsvárott élő grafikus
munkáiból nyílik meg kiállítás a debre-
ceni Déri Múzeumban vasárnap.

Magyar Nemzet
1969 október 24.
4. old

-Wapli-

Gy. Szabó Béla Zolozsvári grafikusművész

30 legszebb fametszetéből Zedden nyílt meg kiállítás a hajdúböszörményi múzeumban.

- Napló -

Magyar Nemzet 1969 december 17.
4. old

Gy. Szabó Béla
Grafikus-familiszó

Erdélyi levegőjét hozza exlibriseiben

Galambos Ferenc: Ex libris kiállítások.
Művészet, 1971. március - 34 lap.

Gy. Szabó Béla

Kiállítása lesz a Galériában

Karvag László: A Nemzeti galéria kiállításai 1971-ben

Körolkalmazott 1971 I. 8

Gy. Szabó Béla
fametsző-grafikus

"Haja, haja virágom" bukaresti
irodalmi könyvkiadó gondozá-
sában jelent meg Szabó T. Attila
könyve, amit Gy. Szabó Béla illusztrált.

Péterffy Ida: Fametszetek....
MŰVÉSZET, 1970.október - 12.lap

Gy. Szabó Béla

Metszete Repr.

Gábor Dénes: A ex libris múltja, jelene, jövője
korunk, Kolozsvár 1968. VI. 917.

Gy. Szabó Béla
fametsző

A művész a rajzolás felől in-
dult el a képzőművészet útján.
A fát a gépészmérnöki ollevél meg-
szerzése után kezdte el metszeni 1933-
ban.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla fametszeki
művészet, 1970. január - 45 kap

Gy. Szabó Béla
fametsző

Kiállításán bemutatta a Dante sorozat paradicsomi képeit, valamint a „Ködös szikla"-t a „Mókusok"-at, az „Ének"-et a „Ruhamosás"-t, a „Hajóhintán" c. művet.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla fametszéli
Művészet, 1970. januar 45 lap

Gy Szabó Béla
fametsző

Kiállításán bemutatta a „Miracius"-t a „Nyári eső"-t, a „La cascade Lola-la" cirmi művet, valamint a „Nyárádmenti táj"-at.

Tóth Béla: Gy Szabó Béla fametszéki
Művészet, 1970. január 45 kar.

Gy. Szaló Béla
fametsző-

Kiállításán bemutatta az „Erdei napsütés"-t, a „A Bethlen bástya télen" c. művet, a „Behavarott hidacska"-t.

Tóth Béla: Gy. Szaló Béla fametszetei
Művészet, 1970. január 45 lap

Gy. Szalóka Béla
fametsző

1936-ban a budapesti Képző-
művészeti Főiskolán Varga
Nándor Lajos grafikus mellett
tanult.

Tóth Béla: Gy. Szalóka Béla fametszései
Művészet, 1970. január – 45 kép.

Gy. Szabó Béla
famelső

Liber Miserorum, a Szegények
könyve apró ábráiban szinte
rajzol a fába vésővel.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla famelszelei
Művészet, 1970 január – 45 lap

Gy. Szabó Béla
fametsző-

A Barangolókönyv, szinte
egy önéletrajzot ad a művész-
ről.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla fametszetei
művészet, 1970. január – 45 lap

Gy. Szabó Béla
fametszés

A művész egyre inkább rovzódik
a természether. Cédrusok tavasz-
szal ünnü műve a fák zsendülő
szügyekkel lombozattal való ábrázolása.

Toth Béla: Gy. Szabó Béla fametszetei
Művészet, 1970. január – 45 lap

Gy. Szabó Béla
fametszői

„Tél" (nyomat)

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla fametszetei.
Művészet, 1970. január – 45 lap.

Gy. Szabó Béla
festőművész

A Déri Múzeumban 1969. október
26-án nyílt Gy. Szabó Béla, Romániai
Szocialista Köztársaság érdemi díjjal
kitüntetett művészének tárlata.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla festőművészete
Művészet, 1970. január - 45 lap.

Gy. Szabó Béla
fametsző

Kiállításán 63 nagyméretű
fametszete szerepel. A kiállítási
anyag csak kis hányada a
művész világhírű metszeteinek.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla fametszetei
Művészet, 1970. január - 45 lap.

Gy. Szabó Béla
fametsző

A kiállítason szereplő Ó narcisepe
a művész ezredik metszete, ezen-
kívül van mintegy 900 pasztell
és olajképe.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla fametszelei
Művészet, 1970. január - 45 kap.

Gy. Szabó Béla

Kínai útjának élményeiből szü-
letett egyik sorozata

Dávid László: Műemlékek-napszenden
Korunk, Kolozsvár 1968. IV. 551.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla

"A koltói somfa" c. rajzának repr.-ját hozza a lap,

Élet és Irodalom, Bp. 1969. ápr. 5.
XIII. évf. 14. sz. 2. lap

Szabó Béla

Horányi Barna: Szabó Béla (marcali fkl.)
– Somogy Megyei Néplap. 1966. nov. 2.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

256. l.

Szabó Béla

Láncz Sándor: Szabó Béláról. - Somogyi Néplap, 1966. ápr. 7.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz.243-284.l./

256. l.

Gy. Szabó Béla

Farkas Zoltán: Gy. Szabó Béla értékelése
Könül. – Művészet, 1966. 7. évf. 8. sz. 15. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284. l./

258. l.

Gyg. Szabó Béla

Tóth Béla: Gyg. Szabó Béla művészete.
-Alföld, 1966. 17. évf. 1. sz., 77-79. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284.l./

258. l.

Gy. Szabó Béla

gyűjteményes

kiállitása. - Bp. Magyar Nemz. Gal. - Rend. és a katalógust
Emeáll. N. Pénzes Éva, Pogány Ö. Gábor.) Bp. 1966. - Ism. (havas)
Népszava, 1966. jún. 26. - Haulisch Lenke, Népművelés,
1966. 13. évf. 8. sz. 40. l. - Kirimi Irén, Kisdéginé, Művészet, 1966.
7. évf. 9. sz. 26-27. - M.R.F. Vasas, 1966. aug. - (nóti) Esti Hírlap
1966. jún. 28. - Perneczky Géza, Magyar Nemzet, 1966. jún. 23.
Pogány Ö. Gábor, Kortárs, 1966. 10. évf. 11. sz. 1834-1836. - Rózsa Gyula, Élet és Irodalom, 1966. 10. évf. 27. sz. 9. l. - Tóth Béla, Alföld,
1966. 17. évf. 9. sz. 72-73. - Művészet, 1966. 7. évf. 9. sz. 27-28. -
Magyarkanizsa, Múzeum. - Ism. Zalai Hírlap, 1966. dec. 20.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

267. l.

Gy. Szabó Béla

Szervátiusszal és Simon Bélával kö-
zösen állítottki

M. Kiss Pál: Hazai kiállítások
Látóhatár, 1969 VII - VIII 740.

MDK

Gy. Szabó Béla, grafikus

Fametszetei díszítik a Bukarestben megjelent Haja, haja virágom c. gyűjtemény-kötetet.
(Gy. Szabó Béla szüveiből nemzeg volt tárlat Budapesten, Debrecenben, Hajdunoboszlón.)

Ábrán László: Szerelemnek rezdülése 2

ESTI HIRLAP, Br. 1970. márc. 3.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Tárlatáról cikkek közöl a „Műgyűjtő" 1970. évi 1. számában, a „Nemzetközi képmagazin" c. sorozatban.

Sz. E. Folyóiratszemle
Zalaszi, Pén 1970. II. 191.

Gy. Szabó Béla

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben /Gy. Szabó Béla, Perenczy Julia, Miklóssy Gábor, Deák Ferenc/. - Hajdu-Bihar megyei [illegible]. 1967. nov. 19.
Napló

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 63-107. l./

69. l.

Gy. Szabó Béla

munkásságáról, elsősorban pasztelljeiről ír:

Kováts Iván: A fametsző másik arca - Gy. Szabó Béla pasztelljei. Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 41-54. l.

Gy. Szabó Béla
festő-

Gyűjteményes kiállítása volt
a Nemzeti Galeriában

Pogány Ö. Gábor: Szabó Gyula
Művészet, 1970. április - 40 kap

4) Gy. Szabó Béla
festő, fametsző
reproduktív ábrázolásában. Képei a művészi átírás mesterművei, komponáló módszeréből az euklideszi és nem-euklideszi geometria törvényei egyaránt kielemezhetők. A kolozsvári mester.

Pogány Ö. Gábor: Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban
Alföld, 1969. XII. 57-59.

3) Gy. Szabó Béla
festő, fametsző

művészet jelentőségét indokolja. Művészetének sarkalatos motívuma: az ember és a természet kapcsolata. A grafika Anteusza; a föld, a természet képezéti új harcra, öntörvi új nehézségek vállalására, biztatja mennyezető tanulságok levonására.

Gy. Sz. B. természetszeretete nem menül ki

Pogány O. Gábor: Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban
Alföld, 1969. XII. 57-59.

2) Gy. Szabó Béla
festő, fametsző

Sorteágyró érdeklődésének érzékeltetésére megvan a megfelelő felkészültsége, ha szükszavú nagyvonalúsággal jellemezni, részletekbe menően ábrázolni, balladai tömörséggel elbeszélni, hogy trillákkal játszani.

Gy. Sz. B. nehéz kérdésekre válaszol műveivel; a lét értelmét magyarázza, a

Dogány Ö. Gábor: Gy. Szabó László kiállítása a Alföld, 1969. XII. 57-59. Déri Múzeumban

1) Gy. Szabó Béla
festő, fametsző

Mestere a fametszésnek. 1966-ra már meg-
alkotta az 1000-fametszetét.
Alkot portrét, csárdát, tájképet, illusztrációt,
ismeri a lírai megérzések, drámai helyzetek, epikai történések eszközeit, sarra is
tabúl megoldást, hogy elmélkedjék,
politizáljon tudósként, botanizáljon

Pogány Ö. Gábor: Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban
Alföld, 1969. XII. 57-59.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Erdélyi. Ballada-illusztrációkat
is készít.

Horváth Béla: „Öt negény szól"
Élet és Tud. XXIV. 1969. III. 21. 12. n.

Gy. Szabó Béla

Illusztrálja Petőfi János Vitézét, Arany Toldiját és Dante Divina Commediáját. A művészet kiváló mestere, Állam-díjas.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó György, Kis Tamás / Budapest, 1969

1-6171

5

Gy. Szabó Béla

Első kiállítása 1932 Kolozsvárott, azóta számos hazai és külföldi kiállításon vesz részt. Főleg nagymesterségbeli lelképültségre valló grafikái - lemetszet-sorozatai, - rézkarcai jelentősek.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Tonó Györgyné, Kis Tamás / Budapest, 1969. 520

1

Gy. Szabó Béla

(1905) romániai magyar festő és grafikus. A budapesti műegyetemet végzi, majd a budapesti Képző művészeti Főiskolán folytatja tanulmányait.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon /Fonó Györgyné, Kis Tamás/ Budapest, 1969.
1-6171 520 l

M.D.Y.

Gy. Szabó Béla
Grafikus

„Szamos part"
fametszet (repro)

Kortárs, 1960. ~~februar~~ március hó-404 lap.

K. K. J. gyűjteményes kiállítása.
Ernst Múzeum 1920.

MDK

&yx

Gy. Szabó Béla

Forrásnál

M.grafika 1oo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948x
1948. jan. 17 l.

MDK

Szabó Béla

A kicsi szoros Bözödön, fam.

Állami vásárlások. Szépmüvészet, 1942. 148 l.

MDK

Gy. Szabó Béla festőművész.

Erdélyi kiáll. N.Szal. 1939. jan.

MDK

Gy.Szabó Béla

M.Kiss P: M. fametszők. Szab.Művészet, 1947.
11.sz. 2o5 l.

Szabó Béla Leó, kitüntető elismerés
Assisi Szent Ferenc, olaj

Uj Magyarság, 1940. máj. 19.

Gy. Szabó Béla

Foto a művésnől

Korunk, Kolozsvár, 1970/5692. l.

GY. SZABÓ BÉLA

Grafikusművész. Kiállítása nyílt a tokaji pártházban.

Kiállítás.

Észak-Magyarország, 1971. ápr. 9.

Gyg. Szabó Béla tolmácsi grafikus

kiállítása nyílt Debrecenben, a Déri Múzeumban

Népújság 1969 október 28
6. old.

Gy. Szabó Béla

Álmos Díjas, a Román Népköztársaság Érdemes Mestere „Szigliget" c. közös kiállítása nyílt Ferenczy Juliával a Nemzeti Galériában

Homoródi József: Idill és mekengés?

Dolgozók Lapja 1971 jul. 11

una infinità di volte, si è con
vorevoli per la rivoluzione mon
to provato, non conduce certo a
dignità dei lavoratori, bensì a
spetteranno alla Russia la dire

Per questo e con simi
pre più la Spagna a diventare u
munismo considera tutte le nazi
facili, dopo avervi provocato l
dei suoi appetiti".-

o

MOSLEY CONDANNA GLI SCIOPERI E L
CA - Parlando ad una affollata r
flitti del lavoro avvenuti in In
vera critica del sistema liberal
dotti dagli scioperi e dalle ser
Capo delle Camice Nere britannic
a tali metodi, i lavoratori non

<Gyg. Szabó Béla>

wód

Vásárhelyi Z. Emil

< > Erdélyi Heli-
kon. 1936. 423-426 l

Аяда за тлодетоидеи итпса бетаеаф
деиеферет, итиеидоЯ о аеиедеи
а маЯах ебфеаефеи. А иебт аяЯ
ебфеаефеи тоитмаиаоф а клбоЯаик
клбоЯаик-моффиим а пебмиаем ефеи.
ЯеК ебЯЯф.
-аеаоЯит, итиф поЯ кефаебеЯеиеиЯ
ваакоуав за пЯе ебЯеЯеф кЯбебае
-ЯЯеЯ аЯтбаЯоЯе ту клбоЯебе аебеЯ
-ебеаеаеаеаеи итеЯоиЯаЯоаеи ЯоЯ меаЯеи
ев итеЯеаЯоф беЯЯиЯа беЯЯеЯиаи ев
-ЯаЯеи итеЯоиЯиаеи, а Аеоф тиаи
ебиитеЯ ЯЯеаЯеЯиаеи ев ЯиЯоЯЯиЯе,

KDK

Szabó Béla

Csen élet zöld kancsóval, t.paszt.

Tárgyak tükör előtt, o.

Fiatalok stúdiója 1966. Ernst Múz.

Gy. Szabó Béla

Fametmet (szepró)

Kortárs 1966 VIII. n. 1320 old.

Gy. Szabó Béla

Fametmetek (szepzók)

Kartárs 1966 XII. n. 1902 old.

MDK.

Szabó Béla

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1967 ápr. 26.

MDK;

Szabó Béla

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1967 máj.18.

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Szabó Béla

Kiállít.

8 d. U. 932 XII. 18.

564. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Bp. Felvőépítő Ipariskola 24. P.-ös nyugtája a „Szünidei felvételek" VI, VII, VIII, és IX. kötetéért (à 6 P.-)

A beadvá

Melléklete

Egyúttal e

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Összeolva

St. sz. 9358/1-4

Szabó Béla

festő

l. Budiparajzisk.

1934–35. 36.1.

MDK

Szabó Béla

Favágók

Rabok

Kós K.: A "Károli Gáspár" Társaság müvésztagjainak kiáll. Erdélyi Helikon. 1933. 1. sz. 78-80.l.

Szabó Béla

M.D.K.

Debreceni Agrártudományi Főiskola tanulmányi épül tének berendezése

1961-62. repr.

Építész: Mikolás Tibor

Magyar Építőművészet 1966 /5. 10 – 17

M.P.K.

Szabó Béla belsőépitész

Debrecen Agrártudományi Főiskola xxxxxxxxxx
xxxxxxx kollégiumi épület berendezése
1961-62.

Épitész: Vellay István

Magyar Epitőművé szet 1966/5. 16-17.l.

Szabó Béla

M.D.K.

Debrecen Kossuth Lajos Tudományegyetem kollégium II. főépitésvezetője

Magyar Epitőművészet 1966/5. 18-19.l.

Szabó Béla Leo
festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel - két eseménynyszámba menő hangulatu tájképe.

Magyarság 1931.XII.20.

Szabó Béla

MKK

Szerepelt a Hazafias Népfront megyei bizottságának klubjában rendezett kiállításon.

"Műteremben"

Lajos Géza: Tíz somogyi művész tárlata.

Somogy Megyei Néplap. 1964. máj. 7.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Szabó Béla

Kiékít

M. Kolonnájság 1942. V. 2.

M.D.K.

Szabó Béla

marcali festő
Müve nem szerepelt a kiállitáson

Láncz Sándor: A Dél-dunántuli képzőmüvészek kiállitásáról

Somogy megyei Néplap 1965. febr. 28.

Szabó Béla MDK

szoboröntő

Résztvett Olcsay Kiss Zoltán Márir-emlék-
művének öntésében Vinyáli mester vezetésével.
/talán Vignali Guzmanov/

nóti: Egy szobor tüzkeresztsége

Este Hirlap. 1958 okt. 2. III. 230.

MDK.

Szabó Béla

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1967 máj.18.

Gy. Szabó Béla

Romániában él, állami díjas.
Fametszeteiből kiállítása nyílt
a Nemzeti galériában

Kortárs 1966 XI. n. 1834 ~~oldal~~.

Gy. Szabó Béla

Fafaragó művén művezből tegnap nyitott kiállítást a Nemzeti Galéria Gödöllőn, a Munkácsy Mihály általános iskolában.

Pestmegyei Hírlap, 1966. dec. 22. 5. x

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.L

Gy. Szabó Béla
fametsző

Műveit mutatták be a nyírbátori
múzeumban.

N. Pénzes Éva: Képzőművészeti kiállítások Nyírbátorban
Művészet, 1969. junius - 26 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gy. Szabó Béla

Kolozsvárott Válendorfcán Lacival béreltünk közösen egy szobát. Jártam a főiskolára, itt kerültem barátságba Szervátius Jenővel és Gy. Szabó Bélával. Aztán fölkerültem Pestre a főiskolára.

Hallama Erzsébet: Simon Béla.
Jelenkor XII. évf. 5. sz. 1969. máj., 466. l.

Gr. Szabó Béla

A népi irodalom esznéi... nemcsak a paraszti származásúakat vonzották. S nem is csak az írókat. Más művészetben és tudományban is szerzett a népi mozgalom barátokat. A harmincas években többek között... Barcsay Jenő, Bencze László, Gr. Szabó Béla, Benedek Jenő, Czene Béla, Dusay Tibor, Kurucz D. István, Redő Ferenc és Szabados Jenő festészete mutat rokonságot a népi irodalom szociográfikus realizmusával.

Czine Mihály: Népi irodalom.

Jelenkor XII. évf. 1969. júl.-aug. 7-8. sz. 630. l.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Megemlítve.

MDK

Kiss Rezső: Képzőművészeti folyóiratok 105-106.

A könyvtáros, Gy. 1962. február XII/2

Gy. Szabó Béla
grafikus

M.D.K.

Méltatás.

Tóth Béla: Művészek közt Romániában
Vesszet, 1969. április - 32 lap

M.D.Y

Gy. Szabó Béla
farmtsző-

1966-ban készult a „Sárga fa",
A belgiumi képeken rendkívül gar-
dag impresszionisztikus nivelág
malhodik, „Liège", „Meuse part".

Tóth Béla: Művészek közt Romániában
Művészet, 1969. április - 32 lap

M.D.

Gy. Szabó Béla
fametsző

A művész most fejezte be 1.000 fametszőlet és nagyméretű önarchépét. 1925-ben kezd pasztellezni, kb. 1000 mű, Bulgária, Görögország, Olaszország tájai elvor nednek meg pasztelljén.

Tóth Béla: Művészek hőzt Romaniaban.
Művészet, 1969. április - 32 kép.

M.D.K

Gy. Szabó Béla
fametsző -

A 40-es években készült a
„Létai vár", a „Tordai hasadék",
a „Lúgó vír" stb. c. műve.

Tóth Béla: Művészek közt Romániában.
Művészet, 1969 április - 32 lap

M.D.L

Gy. Szabó Béla
fametsző

Pasztell művei az 1938-ban készült szanki homokvilág, az 1939-es évszámú Balaton környéke, a utóbbi években kínai, brüsszeli majd magyarországi utaszok emlékei jelennek meg művein.

Tóth Béla: Művészek közt Romániában.
Művészet; 1969. április - 32 lap.

Gy. Szabó Béla
Fanatizó

M.D.Y.

Méltatás.

Sarkyman István: Benczé di Sándor...
Művészet, 1969. felmár - 39 lap

MDK

Gy. Szabó Béla
fametsző –

Művészi indulása egybeesik
Simon Béla festőével.

Glauner Imre: Simon Béla festészete
Művészet, 1969. február – 35 kép

M.D.

Gy. Szabó Béla
festőző

1946-ban készült műve a „Vízesés",
1951-es mű a „Hegyek"; 1957-beli
munka a „Dzsunlák is hegyek".
1966-os alkotás a „Balaton".

Tóth Béla: Művészek hort Romániában
Művészet, 1969. április - 32 lap

Gy. Szabó Béla

Ady szülőháza a mebszete (eml.)
a nagyváradi Ady muzeumban van

Dunajecz László: látogatás a
nagyváradi Ady Endre emlék-
muzeumban

Magyar Nemzet 1969 I. 25

M.D.K.

Gy.Szabó Béla,grafikus

1965-ben a Debreceni Déri Múzeum Dante-metszeteiből 1 teremben időszaki kiállitást rendezett. 15.o.

Béres András: Jelentés a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatóságának 1965.évi munkájáról. 13.o.

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve. 1965.Debreben, 1966. Alföldi Nyomda. Debrecen

G. Szabó Béla
grafikus

MDK.

Fametszeket a kesbeiteli Kodona
József Mercumban mutatta be.

—: Kiállítások
Művészet, 1968. október - 19 kap.

Borsos Joseph (1821—1883.)

212. RECHTECKIGE ÖL-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild des „kovásznai Kovács Illés". Bez.: BORSOS 1848. Gerahmt. H. 8. Br. 6.7. *Illustr.* Taf. XLV.

Borsos.

213. RECHTECKIGE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild des Grafen Johann Keglevich, mit schwarzem Mantel und dem Leopold orden. In vergoldetem Holzrahmen. Um 1850.

Camassei Alessandro (um 1800.)

214. RUNDE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild eines ungarischen Husaren in blau-grünem Waffenrock, mit dem Theresienkreuz. Links ein blau-lila Vorhang, rechts im Hintergrund eine Reiterschlacht. Bezeichnet: ALESSANDRO CAMASSEI, 1800. In vergoldetem Holzrahmen. Durchm. 6.

Camassei.

215. RUNDE PORTRAIT-MINIATUR.

Gyg. Szabó Béla

und farbiger Weste, nach rechts gewendet blickt geradeaus. Signiert links unten: v. Saar. Aquarell. H. 19. Br. 14. *Illustr.* Taf. XLI.

Alois v. Saar.

194. BRUSTBILD EINES JUNGEN MANNES IN GRIECHISCHEM KOSTUM. Der junge Mann in gelbgestreiftem Hemd und mit turbanartiger Kopfbedeckung blickt geradeaus. Signiert rechts unten: v. Saar 1826. Aquarell. H. 13. Br. 10. *Illustr.* Taf. XLIV.

Schell Jacob (geb. Wien, 1809 bis ca. 1860.)

195. BRUSTBILD EINES ALTEN MANNES. Der alte Mann in Mütze und rotem Rock blickt geradeaus. Signiert auf der Rückseite: p. Jacob Schell 1828 mart. 25. Aquarell. H. 11. Br. 8. *Illustr.* Taf .XLIV.

Schoeller Johann Christian (1782—1851.)

196. DAME IM FAUTEUIL. Die Dame in weissem Kleid sitzt nach links gewendet in grünbezogenem Fauteuil. Sig-

Torontálvármegye VIII. 70.

Gy. Szabó Béla

Olasz város
Krétarajz 1937
repr.

Tóth Ervin - Euro-
pai grafika
Bp. 1943.

Gy. Szabó Béla

l.

Nagykmodkönyvből

11. l. 16, 17, 19 l.

Gy. Szabó Béla
grafikus

d.

Évk Dévi 1941

64. 1

2-ser

Gy. Szabó Béla

grafikus

iród

z

Farkas Zoltán:

A Barabás Miklós

Céh budapesti kiállítása.

Magyar Csillag

1944 I. 439. l

Téglasírlelet, környéki római

VIII. 161.

Gy. Szabó Béla

wód
2

Tóth E Szmgr

6. l. 13. l.

Magár a pusztában.

400. Nicolas Colombel

Gy. Szabó Béla

l.

Tóth Efametszet

29. l. – 30. l

Heracles és Nessus

524. Luca Giordano

Gy. Szabó Béla

vrád
l

Tóth Egrafunivkis

19. l. 21. l.

29. l. - 38, 39. l.

Neugebauer J. V. 58.

Gyg. Szabó Béla

vód

Tóth E Csuf

71. l.

87. l.

Ifj. Szabó Béla

l.

Szépmüvészet
1944. 204. l.

Gy. Szabó Béla
grafikus

cvd

Farkas Zoltán:
Budapesti levél.
Forum. (magyar rész)
1937. 35. l.

Pankota h.n. VIII.235.

Gy. Szabó Béla

festő

irőd

Vásárhelyi II

Gyg. Szabó Béla

1.

Erdélyi képzőm-
pünkösdi kiáll-
Kolozsvár 1944

Kicsi szoros Bőrödön
c. fametszete
repr. a Lat.-ban-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gy. Szabó Béla

Grafikus

vál

v

Jánosházy György

Kalotaszeg a mű-
veszetben.

Kalozsvári Szemle

1944. 152. l.

ESCUELA NORMAL

Gy. Szabó Béla
grafikus

l.

Szépmüvészet
1942. 102. 133. l.

Ifj. Szabó Béla

l.

Szépmüvészet
1942.124.l

ben törtindás rozettás dísz. Kékalapú rozettás és levélindás szegéllyel.
Mérete 190×135 cm.
Perzsia, XIX. század.

FERAHÁN SZŐNYEG
Pirosalapú tükrében szimmetrikus elrendezésű, kis palmettákkal kapcsolt nagy sarlóleveles és virágpalmettás dísz. Fekete keretében kettős hullámos indadísz között virágrozetták.
Mérete 200×120 cm.
Perzsia, XIX. század második fele.

VIRÁGMUSTRÁS SZŐNYEG
Sötétkékalapú tükrében virágok és palmetták között négy madár. Pirosalapú keretében palmetták, oroszlánok és antilopok.
Mérete 102×144 cm.
India, XVII. század második fele.
Régi perzsaszőnyegek kiállítása. (Katalógus.) Bp. 1936., 24. l. 41. szám.

RÁKÓCZI ERZSÉBET SZŐNYEGE (218. kép)
Türkiszkék alapon drapp, zöld, kék és halványpiros indás nagy virágszálak között kerek medaillonban kardot tartó sas; kétoldalt 16—97-es évszámmal, alatta C(omitissa) E(lisabetha) R(ákóczi) D(e) F(első) V(adász) monogrammal.
Mérete 170×108 cm. (Egy nagyobb szőnyeg töredéke.) A címer II. Rákóczi Ferenc nővéréé, Erzsébeté. A kistapolcsányi kastélyból.
Francia (Savonnaire), XVII. száza vége.
Az 1935-ben rendezett Rákóczi kiállítás katalógusa szerint (24. l. 82. sz.) magyar

Gyg. Szabó Béla

festő

Kolozsvár, Múzeum u. 13

lásd

2

Barabás M. Céh kiáll –

Kolozsvár 1943

Gy. Szabó Béla

Barangolókönyv
c. 50 fametszetet
tartalmazó új könyve.
[Kolozsvár 1940?]

Pásztortűz 1940. 1. és 2. n.
hirdetés

Gy. Szabó Béla

illustrációk

a Pásztortűz

1938. évi számában.

Pécs, székesegyházi kőtár
9. szám.)

hatását mutatja a 19. számú kis
ıma. A félkörben hajlított indából
ynek egyik szárából többszörösen
Ez a pompás kis darab oly közel áll
számú márvány párkánytöredéké-
ı volna. A milánói töredék pro-
elyik lombard templomból került

ıt rágó disznót látunk a 40. sz. pár-
isznó a román dekoratív szobrászat
ossznak a jelképezője. A nagyvona-
oldott állati figurát keretelő inda
ó levelekben végződik.[2] A hármas

ano, 1934. 227. sz.
efalazva. HENSZLMANN: *Ókeresztény*, 57. l.
ÁTH HENRIK: *A magyar szobrászat kezde-*
RCSÉNYI: *Kőfaragványok*, 31. l.

Gy. Szabó Béla

Reményik Sándor
arckeje, fametszet

Repr.

Pásztortűz

1940. 12. n.
cimlapján

suppedaneumon nyugszik, vállá
kállas feje enyhén jobbra dől. (
ban áll az esztergomi ásatásokn
mindkettő a XII. századra datál
hez közel fekvő sírból került el
gyűrű.

1936. évi ásatáskor az apszi
mérőjű bronzboglárt találtak. „
dik és ehhez 3 háromszög c
zománccal körülvett szívalakol
madárlak tölti ki. A középső ki
foltokkal körülvett négylábú álla
ha nem is nagyszámban ismert
valószínű azonban, hogy délnéi
került hozzánk. Korát a hasonló
századra helyezhetjük.

Gyg. Szabó Béla

Szövegkép, fametszet.
repr.
Pásztortűz
1940. 517. l – 541. l.

Gy. Szabó Béla

a Nemzeti Salon
kiállításán

Arckép, tájkép után

Repr.

Pásztorlány 1939. 39. l.

Gz. Szabó Béla

Fellegvári lejcső,
szénrajz

Repr.

Pásztortúz, 1940. 143. l.

díszített ágacskak nyúltak ki. A felső c
és 15 darabba törve maradt ránk. *(99. k*

Varju Elemér szerint (*Magyar mű*
„III. Béla király koporsójának 1848-ban
zománcos násfa középső kerek boglárja
vétel útján a Magyar Nemzeti Múzeum
másodszori eltemetése alkalmával, ami
koporsóba, a boglár a Múzeumban mar
tott ékszer zománcos koronája III. Béla
ismertetett leletkörülményen kívül a tá
középső részének átmérője 40 mm, míg
korong átmérője 27 mm, gyöngykerette
fenti feltevés szerint kiegészített képét l

5. Két ezüst, gombban végződő s
a lábhoz. Az egyik 13 cm hosszú, 10·3 c
széles. *(96. kép.)*

6. Ezüst karperec, 35 mm széles, 25
ből. Végeit négy-négy lyukba fűzött ezü

7. Ezüstjogar, nyele hengeralakú c
lum, azon nyolcszirmú virág ékesíti. A
lefelé hajlik, 50·6 cm hosszú. *(96. kép.)*

8. Aranygyűrű, fejét à jour fogla
sor arab felirat. Goldzicher Ignác o
(Abdaláh fia Muhammednek). Az ékkö
méreg, talizmán vagy ereklye tartására
(97. kép.)

[1] 1. Tűzben aranyozott ezüst, nyi
pontján egy-egy egyenlőszárú kereszttel
koronáján látható keresztektől. Átmérő

2. Tömör aranysodronyból készült
lis gránátkő díszíti. A kőben gemmasze
mester munkájának tartja Czobor Bel

3. A koporsóból előkerült még
csipkeruhájának pár foszlánya is.

[2] Henszlmann—Eissenberger: 66.

[3] Gerevich: id. m., 200—201. l.

[4] Henszlmann—Reissenberger: 66

Gy. Szabó Béla

Koll. kiállítása Kolozsvár 1940. novembe-
neben (?)

8 év alatt 7 koll. kiállítást rendezett és két kötet metszetet adott ki.

Vásárhelyi Z. Emil:

Gy. Szabó Béla kiállítása. Pásztortűz 1940. 537 – 539. l.
Önarcképpel és Gepékkel –

Ez a cikk az életrajz megírásának felhasználandó. MOB. Kompotár

a kardot[1] és a lándzsát, valamint S
keresztjét, övét, nyakláncát, drágakö

A bazilika kincstárába tartozott
tartója, mely a XII. században készül
fehérváron, mikor is Miksa császár
skót királyfi volt, kinek ereiben any
vére folyt. A Szentföldre zarándokol
gyar határon megölték. Tetemét el
Magyarországra szállították. Aranyoz
fiatal herceg fejének pompás szob
duzzadó arckifejezése, rendkívüli pl
hosszan lelógó varkocsba font haja
Hasonlóképen a magyar emlékanya
juk meg mását, a fejereklyetartó fe
vumainak. A fedőlap díszeit különös
kőfaragványaival érdemes összevetn
XII. század végére datálja.[4] *(94. kép*

Gy. Szabó Béla

Vásárhelyi Z. Emil:
Baranglókönyv.
Gy. Sz. B. fametszetei.
Pásztortűz. 1939.
557–560. l. képekkel.

Ezt a cikket esetleg lásd
MOB. Könyvtár.

M i c h e l A n g e l o

festő

Fővárosi Lapok.1868.nov.13. /Fővárosi hirek./

Gyg. Szabó Béla

Ölelkerők, fametszet

Fára mászó "

Müvészeti Hetek Ungvár

1941

GRÓF VÁRADI PÜSPÖK

RI ÉS MÁS MAGÁNBIRTOK-
YEK ÉS MŰTÁRGYAK

SS DES

ÉCHÉNYI, BISCHOF VON

RDEIN,

NSTGEGENSTÄNDE AUS
ANDEREM PRIVATBESITZ

IADÁSA, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Gy. Szabó Béla

illusztrációk

a Pásztortűz 1942

8. számában

LÉGRÁDY NYOMDA
ÉS KÖNYVKIADÓ R. T.
NYOMÁSA, BUDAPEST.

Gy. Szabó Béla

Julia c. vénvajza

repr.

Pásztortűz

1941. 9. szám

címlapján

és ~~tobb~~ János illusztrá-

ciója ebben az

évfolyamban

Gyg. Szabó Béla

Császár Károly arcképe,
fenti fametszete.
Repr.:
Pásztortúz. 1941. 1. sz
címlapján

Vizfestmény. 6×10.5 cm.

Deák-Ébner Lajos

78. VÁSÁR. Jelzés lent balra: Deák-Ébn
Vizfestmény. 6×10.5 cm.

Deák-Ébner Lajos.

79. VÁSÁR. Jelzés lent jobbra: Deák-Éb
Vizfestmény. 18×31 cm.

Deák-Ébner Lajos.

80. VÁSÁR. Jelzés lent jobbra: Deák-Éb
Vizfestmény. 18.5×29 cm.

Deák-Ébner Lajos.

81. TÁJ PIROSRUHÁS PARASZTNŐVE
Vizfestmény. 22.5×44.5 cm.

Deák-Ébner Lajos.

82. TÁJKÉP. Jelzés lent jobbra: Deák-Éb
Vizfestmény. 28.5×48 cm.

Deák-Ébner Lajos.

83. TÁJ HIDDAL. Jelzés lent jobbra: De
Vizfestmény. 23×36 cm.

PMÁSA

Illusztr. XIV. táb.

—1774).

a: Lory Ausgg Dilg 853.

uhán: Lory Jong Dilg.

EL. Jelzés lent jobbra: Dill. A bécsi Lobmeyer-gyüjte-

PIANTA DEL PALAZZO DELL' ESPOSIZIONE

Vestibolo. - 2. Rotonda - 3. Mostra dei Concorsi (Affreschi - Bassorilievi - Incisioni). - 4-5-6-7. Mostra dei Concorsi (Paesaggi - Ritratti - Busti). - 8. Mostra retrospettiva del Paesaggio internaz. del secolo XIX. - 9-10. Mostra retrospettiva del Paesaggio del secolo XIX (Italia) - 11-15. Mostra retrospettiva del Paesaggio del secolo XIX (Belgio - Cecoslovacchia - Danimarca - Francia - Inghilterra - Olanda - Romania - Svizzera - Ungheria). - 16. Littori. - 17. Artisti italiani residenti all' estero. - 18. Concorsi medaglie. - 19-39. Artisti invitati. - 40. Mostra retrospettiva di Pietro Marussig. - 41-43. Futurismo italiano. - a-i. Uffici.

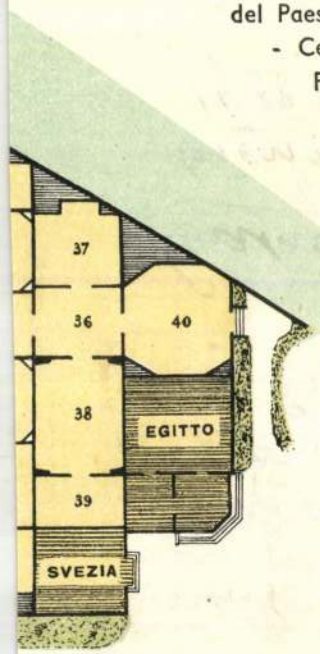

Gy. Szabó Béla

szül. 1887. Bpest.

Siena, pastello

1) Gatti; 2) Lucia,

3) Fruzsinka, xilografia

Catalogo della XXI

biennale. Venezia,

1938 – XVI. 308. l.

Ismeretlen (Unbekannt).

1077. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bild
Vászon (Leinwand). 65×52.

Ismeretlen (Unbekannt).

1078. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bild
Vászon (Leinwand). 67×54.

Ismeretlen (Unbekannt).

1079. REPÜLŐ FÁCÁN (Fliegender Fasa
Vászon (Leinwand). 50×130.

Ismeretlen (Unbekannt).

1080. SCHILLER KÉPMÁSA (Bildnis de
Elefántcsont, vésve (Elfenbein, gravi

Ismeretlen (Unbekannt).

1081. BACCHUSI JELENET (Bacchan
Krétarajz (Kreidezeichnung). 30×4

Ismeretlen (Unbekannt).

1082. AMORETTEK (Amoretten).
Vászon (Leinwand). 63×153.

Ismeretlen (Unbekannt).

1084. MYTHOLOGIAI JELENET (Mytl
Sepiarajz (Sepiazeichnung). 14×2

Ismeretlen (Unbekannt).

1085. KRISZTUS A KERESZTFÁJÁVAL (

< Gy. Szabó Béla >

grafikus cikke

r).

< > [Reményik Sándor] Arcképe. Pásztortűz 1941. 590–591. l. képpel.

~~strand). 1914. Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts~~

~~STÉVEL (Menelaos mit dem Leichnam des Patrokles).~~
14,5.

er).

~~SELET (Verschiedene Trachten).~~
~~k kép mérete (Jedes Bild) 32 × 24.~~

~~(Italienische Typen).~~
~~k lap mérete (Jedes Blatt) 30,5 × 23.~~

Gy. Szabó Béla

festő

l.

Szépmüvészet

1942.205.l.

2 helyen

N.o.206.l.

3145

19. I. Schmutzer után:
(Sz. Beisben 1733. április 5-én. + ugyan

Férfi feje.

Vállig s balto
hajá, szemöldöke s
vált. Ingén el nyak

Khelheimi kö
(~~At. Kepi. 145~~
~~Ny. száma 56.~~
~~Ltr 40.~~

Ltsz

< Ifj. Szabó Béla >

írod.

Kelemen Sándor:

< > Magyar Élet

1940. 44. sz.

Szabó Béla Leó

Tanulmányfej, olaj.
Csendélet, olaj.

Nemzeti Szalon
Téli kiáll. 1922. jan.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Gy. Szabó Béla

grafikus

V kmin kiáll. 1943

Rőzsehordók, fametszet
Fáramászó, fametszet

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:
A kicsi szoros Bö-
zödön, fametszet

Gy. Szabó Béla

grafikus

koll. kiáll.

Barabás M. Cérdtárl

1937.

39 – 61. sz

l. könyvtárambam

értékes munkák gyűltek össze. Pécs bővelkedik festői témákban, úgy fekvése, mint építészeti emlékei, valamint a Mecsek-hegység megragadó szépségei nagyon kívánkoznak a művészi megörökítésre. A helybeli témák szerencsésen jelentkeztek a nagy érdeklődést kiváltó kiállítási anyagban, melynek gazdagságát a Zsolnay-gyár részvétele is emelte. A finom kisplasztikák, néhány szines szőttes és a pécsi exlibris gyüjtők jóízlésű kollekciója is kellemes hatást tettek. A pécsi rendőrség új tanácstermének magyar bútorberendezéséből (az első és egyedülálló kísérlet ezen a téren) több darabbal külön fülkét állítottak össze.

„A magyar művészetért". Alig egy év leforgása alatt immár másodizben gyűlt össze a a magyar művészek színejava, hogy részt vegyen azon a nagy művészeti seregszemlén, melyet most is a Kormányzóné Őfőméltóságának legmagasabb védnöksége alatt hívtak egybe. A cél most is ugyanaz, mint az első kiállításé volt: Összegyüjteni a magyar képírókat, grafikusokat és szobrászokat, hogy válogatott munkáikkal beszámolót adjanak a mai magyar képzőművészet irányairól és törekvéseiről, egyúttal azonban összehozni olyan jelentős pénzösszeget, amelyből sok-sok ezer pengős vásárlással a művészek anyagi gondjain segíteni lehessen. Tehát a kiállítás beszámoló-művészeti értelemben és a mi viszonyaink között szokatlan eladási lehetőségekkel biztató műpiac — a kiállító művészek részére. Tehát a művészeti szempontok mellett igen fontos e kiállítás anyagi célja is. Az állam és Budapest Székesfőváros vásárlásain kívül a magyar művész-mecénás, mint vevő mind ritkábban és mind laposabb erszénnyel jelenik meg kiállításainkon. Szinte az utolsó órában sietett a magyar képzőművészet segítségére a Kormányzóné Őfőméltósága, amikor mint a magyar művészet „Patronája" asszonyi találékonysággal, nemeslelkű-

Gy. Szabó Béla, az erdélyi magyar képzőművészek egyik legtehetségesebb tagjának a kiállítása f. hó 15-én nyílt meg Kolozsváron a Vármegyeház ú. n. kiállítási csarnokában. *Gy. Szabó* Béla azokhoz az erdélyi magyar képzőművészekhez tartozik, akik a háború utáni, a román megszállás alatti kor zavarában is népiségük teljes tudatában éltek; ami Erdélyben mindig korszerűbb, nemzetibb, szociálisabb és a színvonalat is jobban megtartó igénylést jelentett. *Gy. Szabó* Béla elsősorban is grafikus: színes és dús pasztelljei festőiségét is jelzik; fametszetei a fa nyers erejét, vonalainak értelmi tisztaságát és kompozicióinak mély átérzését egyforma erővel jel-

20

Szépművészet

1941. I. 23. 20 l

lemzik. Legutóbbi budapesti szereplése óta, — az Erdélyi Magyar Képzőművészek kiállításán nagyobb gyüjteménnyel vett részt — pasztelljeit egyre erősebben összegezi, anélkül azonban, hogy a részletek finomsága elveszne. Különösen nagy méretű, hamvas barnaságú, messzi távlatokat nyujtó érdekes tájképei jelzik a fiatal kolozsvári művész fejlődésének újabb jelentős állomását. Nagyméretű szénrajzai között különösen a *Tél* c. — havas ágaival a legjobb japánokra emlékeztető —, továbbá a finoman egységbe foglalt *Julia arcképe* a kitűnő. Fametszetei közül, újabb bibliai tárgyú lapjai, valamint a mezőségi juhászt ábrázoló finom lapjai válnak ki. Újabb fametszetei méltán sorakoznak az oly nagy sikert jelentő *Liber Miserorum* (1935.) és a *Liber Vagabundi* (1939.) fametszetkönyveihez. Józan és tisztán látó erdélyihez illően a belső tartalmat és a külső formaérthetőséget sohasem nyomja el ösztönös nagy művészi képessége. *Gy. Szabó* Béla kiállítása egyben az erdélyi magyar művészet példaadó művészi igazodását, valamint a magyar művészet erdélyi, folyamatosnak is joggal mondható európai szintű jelentőségét is igazolja.

Máthé András

Felelős szerkesztő: Kibédi Sándor

Fraternitas R. T. Cluj nyomása

Gy. Szabó Béla

illustrációk, fametsz-
ek a Pásztortűz
1934. évf.-ban.

41. Württembergi város a Duna mellett.
43. Tagadás.
44. A pokol neve a zsidóknál.
47. Nem sietős a dolga.
48. Személyes névmás.
49. Farkas, más szóval.
50. Lépni mássalhangzói.
51. Német nevelő.
53. Zsebkendőt lobogtat.
54. Azonos betűk.
55. Nem ily.
56. Vissza: Shapespeare kutató.
59. Magyarul út.
60. Aula része.
61. *Nobel-díjas (1902) angol orvos, ő fedezte fel, hogy a maláriát szunyogok terjesztik.*
66. Nagyapánk korabeli űrmérték.
68. Zeneszerző családneve. Operettjei közül legnagyobb sikerű, az „Árvácska" és „A nóta vége".
69. *Magyar orvos; korszakalkotó felfedezése a gyermekágyi láz fertőzéses természetének megállapítása.*

FÜGGŐLEGES SOROK:

1. A gyermekek elhunyt nagy mesemondójának névbetűi.
2. Ha kellemesek, boldogan gondolunk rá.
3. Pl. Vörösmarty Mihály „Zalán futása".
4. Ordó közepe.
5. A japánok Bismarckja.
6. A cukor régi magyar neve.
7. G. M. E.
8. Víz — franciául (ék. törl.)
9. M. S. R.
10. A házigazda „kedvence".
12. Tükörkészítéshez használják.
13. *Világhírű felfedezők. Kétízben kapták meg a Nobel-díjat, 1903-ban és 1911-ben.*
16. *Nobel-díjas (1905) német orvos, a kolera, tuberkolozis és álomkorság korokozóinak felfedezője.*
20. *Híres francia fiziológus, a veszettség elleni oltás felfedezője.*
21. Otlanul kotol.
24. Ékezet nélkül: vadászige.
25. Híres magyar színművésznő keresztneve.
26. Kettős mássalhangzó kiejtve.
28. A háziasszonyoknak szól ez a reggeli rádió-közlés.
32. Sáfrányban van.
35. Amerikai származású angol írónő. Érzelgős regényei az egész világon kedveltek.
37. Kétes.
38. A művészet egyik ága.
39. Igekötő.
42. Híres francia csillagász és matematikus.
44. Mássalhangzó kiejtve.
45. Haza.
46. Ilyen parancs is van.
51. Gyümölcs.
52. Vissza: Németország egyik főfolyója.
53. Iránytjelző.
58. German tüzisten.
59. Vidítani, magánhangzótlanul.
61. Vissza: a bátor.
62. „Vihar" mássalhangzói.
63. . . . Angeles.
64. „Értesítés" eleje.
65. Vissza: ír pálinka.
67. 900 római számmal

Karácsonyi számunkban közölt rejtvényünk helyes megfejtése: Reményik Sándor, Dsida Jenő, Hetvenegy, György Lajos, Császár Károly, Nagy Péter, Régi és kölcsönös szeretet,

Gy. Szabó Béla

1940. januári

Pásztortűz

MEGJELENT

GY. SZABÓ BÉLA

BARANGOLÓKÖNYV

című 50 fametszetet tartalmazó
új könyve.

Könyvbarátok részére készült, számozott és aláírt példányok
ára 250 lej, egyszerűbb kiadásban 150 lej.

Kapható a „Pásztortűz" kiadóhivatalában.

Gy. Szabó Béla

írt

Magyar Kulturszemle

1941. 6. n. 142. l.
(Erdélyi művészek kiállítása.)

Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatalától

/193 szám.

Helységnévtár.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek Országos Bizottsága

H.

Hivatalból.

Díj átalányozva.

u. p. IX. Rákos-u. 10. Iparművészet

Gy. Szabó Béla

l.

Szépművészet
1941. 159 l.

(23 festő és 8 szobrász) a magyar képzőművészeti élet legkülönbözőbb irányainak vezető egyéniségei, már biztosítottá a kiállítás átlagos elsőrangú színvonalát, de egyben a legsúlyosabb feladat elé állították a kiállítás rendezőjét. *Petrovics* Elek e feladatot rutinos érzékkel oldotta meg és így sikerült neki a teljesen heterogén anyagot egységes képpé összehangolni. Ez az összhang bizonyítja azonban egyúttal azt is, hogy a jó képek és szobrok mindenütt, mindenféle környezetben — tekintet nélkül a stílusirányok különbözőségére — harmonikus élményt nyujtanak.

Rudnay Gyula három mesterműve benső, meleg élményt *Aba-Novák* Vilmos két temperája a „Duttyán sátor" és a „Nyári vendéglő" a megszokott virtuozitáson túl, megkapó elmélyedést, egyben bámulatos frisseséget áraszt. A kisméretű képek levegő és fényhatásukkal, kompoziciójuk mesteri volta távál lenyűgözően hatnak.

A festők sorában kiválik *Hubay Cebrián* Andor is, „Napnyugta" című norvégiai tájképével, amely a kiállítás egyik érdekes darabja. *Molnár C.* Pál most kiállított archeológiai tárgyú olajfestményei nem versenyezhetnek régi stílusában alkotott trecentós hangulatú, bájos illusztratív temperáival. Az ellentét különösen a színek tisztasága, üdesége és harmóniája szempontjából szembeszökő. *Rubovics* Már kártyacsendélete biedermeier hangulatú. *Szőnyi* István mind három kiállított képe a festőiség legremekebb megtestesülése: meleg színei, különösen aranyló sárgái a legbensőbb hangokon szólnak hozzánk. „Cserepezők" című temperája úgy témában, mint képszerkesztésben újszerű Szőnyi művészetében. Rembrandti gondolatban született meg *Szüle* Péter „Szegény emberek" című képe.

E kiállításon mutatta be *Beck* Ö. Fülöp márványlapra alkalmazott *Kölcsey* emléktábláját. A nagy magyar költő eszménynélküli, sematikus ábrázolása ez. *Farkas* Zoltán „Mátyás király"-ában más szobraihoz képest kevésbbé sikerült portrét készített. A milléneumi történetszemléletben gyökerezik *Horvai* János „Zrinyi Miklós"-a. *Kisfaludi-Strobl* Zsigmond „Strandoló" című márványaktja a könnyed elegánciát kedve-

Gy. Szabó Béla

GY. SZABÓ BÉLA: HAVAS ERDŐ. FAMETSZET.

Képzőművészet 1941, 158. l.

május 23-án d. e. 11 órakor nyitotta meg III. Viktor Emánuel király és császár. Szinte hagyománnyá vált már Rómában, hogy a Magyar Akadémia ösztöndíjasainak a kiállítását Viktor Emánuel nyitja meg, minek folytán ezek az évenkénti kiállítások a római művészeti élet legfontosabb eseményei közé számítanak. A békésebb években Mussolini is többször kintüntette látogatásával a magyar ösztöndíjasokat, s nem egy fiatal művész alkotását vásárolta meg gyüjteménye számára.

Viktor Emánuelt *Villani* Frigyes kvirináli magyar követ és *Genthon* István, a Római Magyar Intézet igazgatója fogadta s vezette végig a kiállításon.

Az állami új szerzemények kiállítása. Mult számaink egyikében már hírt adtunk arról, hogy a *magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter* kiállítást rendeztet a minisztérium által a legutóbbi években vásárolt művészi alkotásokból. A rendkívül érdekesnek igérkező kiállítás értesülésünk szerint azokat a festményeket és szobrokat öleli fel, amelyeket a minisztérium 1938. év július 1-től 1940. év augusztus 1-ig vásárolt. Ez a kiállítás úgy a művészi szakkörökben, mint a nagyközönség körében nagy érdeklődésre tarthat számot, mert arról a mecénási szerepről ad hiteles és közvetlen tájékoztatást, melyet az állam tölt be, amikor vásárlóként a tárlatokon, a kiállításokon megjelenik. Az állam vásárlásai kitüntetések s minthogy elfogulatlan esztétikai szemlélettel kell, hogy történjék a művészi alkotások, a művészi termés legjavának kiválogatása, ezek irányt mutatók úgy művészeink, mint a közönség számára. A kiállítás rendezését a kultuszminiszter megbízásából *Csánky* Dénes, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója végezte. A kiállítás hír szerint június hó elejével nyílik meg, amikor bővebben fogunk ismertetésére visszatérni.

Értesülésünk szerint a kultuszminisztérium új szerzeményei, miként most is, úgy a jövőben is, évente a nyilvánosság elé kerülnek, hogy közönségünk rendszeresen átfogó képet nyerjen a magyar festészet és szobrászat alakulásáról és fejlődéséről.

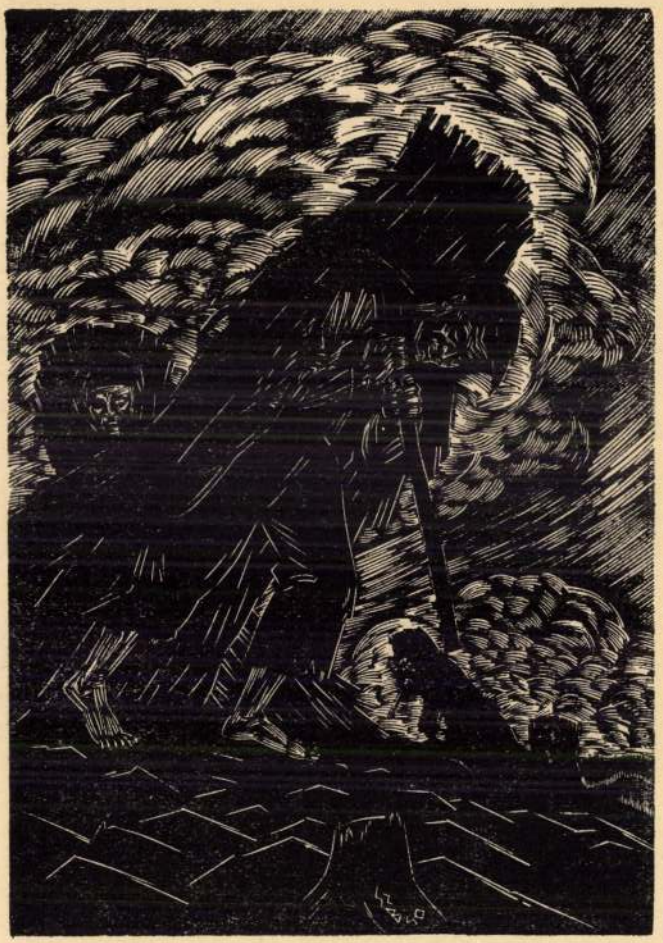

Szépművészet 1941. 158. l.

GY. SZABÓ BÉLA: RŐZSEHORDÓ. FAMETSZET.

158

Gy. Szabó Béla

Kodály Zoltán

Gy. Szabó Béla

Két rajza vptr.

Erdélyi Helikon

1933. január

MAGYAR MŰVESZET, VII. ÉVFOLYAM

T. Mnemlex Orsz.

Gyj.: Szabó Béla

Kós Károly arcképe
rep.
Erdélyi Helikon

1933. dec. 703. l.

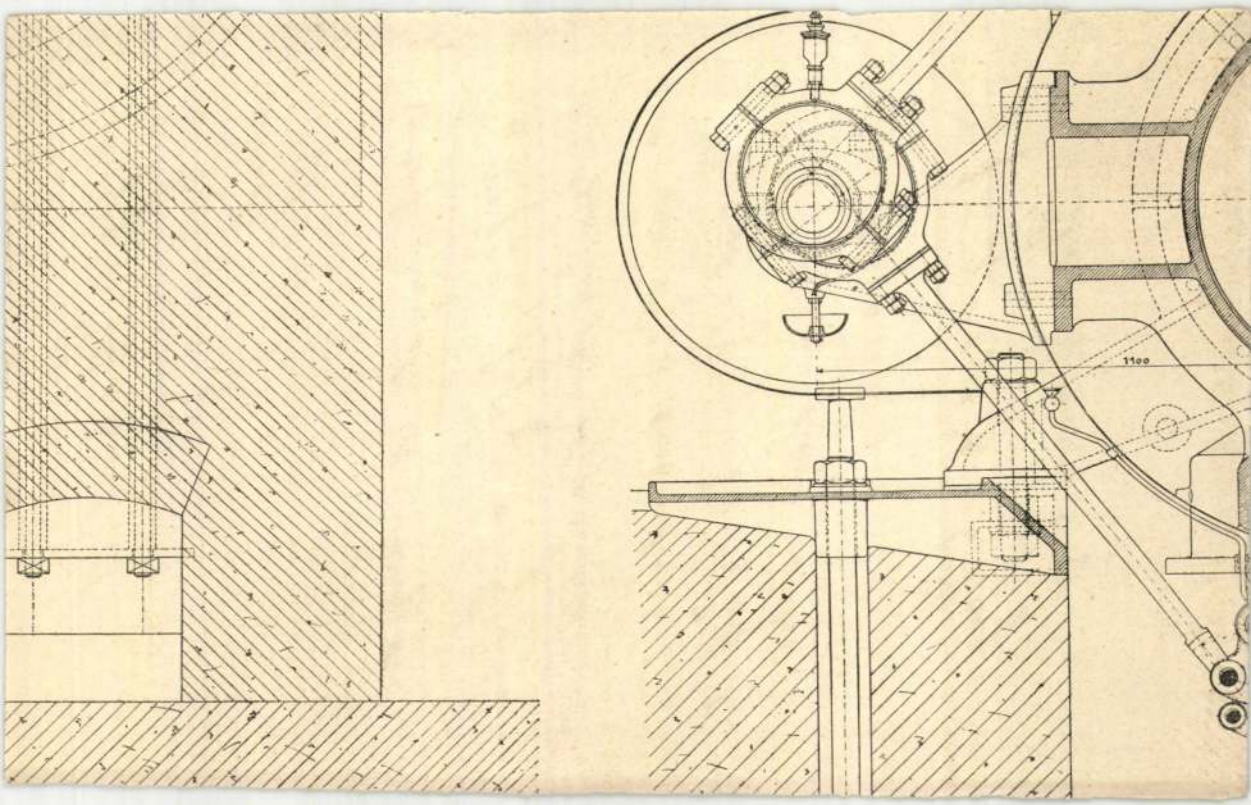
1100

Gy. Szabó Béla

cród

Évkönyve, A Magyar Exlibriogyüjtők és Grafikabarátok Egyesületének — az 1937. esztendőre. Bpest, 1937. 30—37. l. (Dr Nagy Zoltán cikke, képekkel.)

fenti lakik: Cluj, Str. Baron Pop 5.

Gy. Szabó Béla

Neurajzái és fametszetei sűrűn repr. a Pásztortűz

1935. cz. ban.

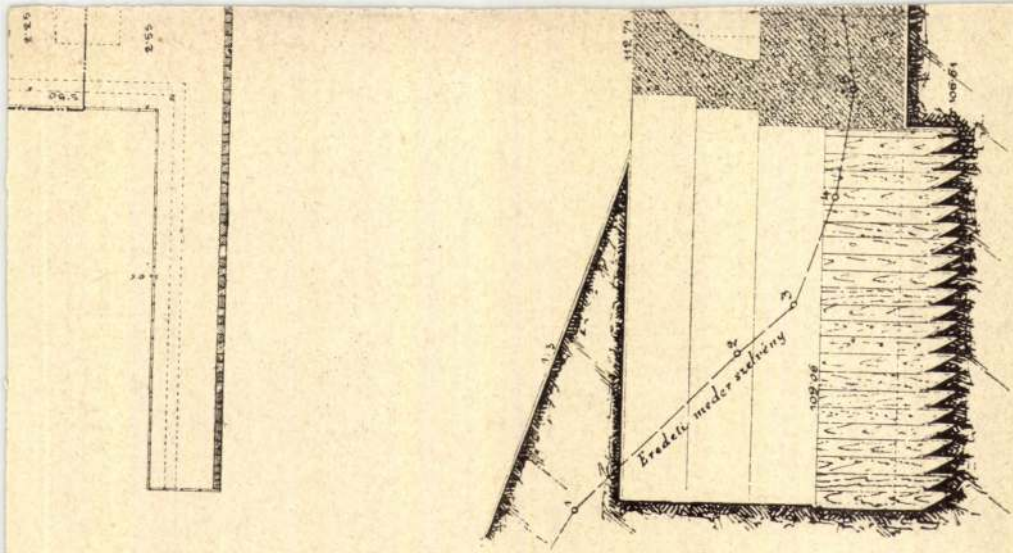
Eredeti meder szelvény

Gy. Szabó Béla

Madách Imre, fametszet, repr.

Pásztortűz 1934. márc. 15

Kálvária, fametszet, repr.
u.o. 1934. jun. 15,

Körösi Csoma Sándor, fametszet, repr.
u.o. 1934. jun. 30,

MOREZ MÜEMLÉKEK BIZOTTSÁGA

Mikes, fametszet, repr.
u.o. 1934. aug. 31.

Gy. Szabó Béla

Jégtörők c. fametszete repr.

Pásztortúz

1934. febr. 15.

178. Zuccarelli, Francesco (-olasz festő, 1702-1788): Tájkép. Vászon, olaj, 115 x 132 cm.

Gerevich: PA, 241 l.
Zuccarelli: Tájkép

Gy. Szabó Béla

Irod

Farkas Zoltán:

Liber Miserorum.

Nyugat 1935, nept.

Budapesti Ráday-könyvtár

IV. 262.

Szabó Béla

A Sandrik-ezüstgyár terveröje

Értímisk 1908/9.

15. l.

Szabó Gy. Béla

vad

Das Schaffende

Ungarn. 1940. 2. 7.

képekkel

GY. SZABÓ BÉLA

fametszeteit mutatta be a Szabadszervezetben rendezett kiállitásán. A pozitiv és negativ eljárást kombináltan alkalmazza. Előadásmódja: naturalizmus és szecessziós vonaljáték. Témái: plein air tájak, arcképek és szimbólikus jellegü illusztrációk.

Rabinovszky Máriusz: Budapesti kiállitások - Gy. Szabó Béla. - Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 39. l.

MDK

Szabó Béla
festő

Csendélekivel szerepelt a
tárlaton.

Kovács Gyula: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat.
Művészet, 1967. julius – 40 lap,

GY. SZABÓ BÉLA

gyüjteményes fametszet-kiállitása 1948. október 31.-én nyilt meg a Képzőmüvészek Szabadszervezetében /VI., Andrássy-ut 69. sz./.

Kiállitások. - Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 44. l.

MDK.

CV. Sarapo Bela

Kindly put

MDK.

Gy.Szabó Béla

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 aug.

MDK

Szabó Béla, Ferő

Ferő és modellje c. műve értékes. (Ernst Múzeum)

Keresgéri M.:
— : Studió 67

2

ESTI HIRLAP Bp., 1967. máj. 18.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Hét fametszetét közli a lap a külső borító második belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 6. sz. ____ old.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

egész mezőt kitöltő virág:
zó fát ábrázoló fametszetét
körli:

ALFÖLD, Debrecen, 1967.XVIII.évf. 7. sz. 82. old.

Szabó Béla

"Önarckép"-e és a "Tánc" c. müve kerül bemutatásra az augusztusban megnyiló román grafikai kiállitáson.

Neuer Weg, 1958.VII.18.

Szabó

Szobormüve szerepelt az Uj Realitások szalonjának kiáll.-án.

Arts,1958.VII.23-29.

MDK

Szabó Béla

Csendélet zöld kancsóval, t.-p.

Tárgyak a tükör előtt, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Szabó Béla

Ma Berettyóújfalun fazekasnaster.
Bályja: Sz. János

Bérs András: Népi díszítőművének Hajdú-Bihar megében
15.o. Debrecen, 1955.

MDK

G.Szabó Béla

Kiállitási hir

Müvészet 1968 okt.p.19.

MDK

Gy. Szabó Béla, grafikus

Apáczai-Csere Jánost ábrázoló metszete különös szépségű. (Jancsó Elemérnél) található.

Sáfrán György: Egy tudós könyvgyűjtő 212.

A KONYV, Bp. 1965. június V/6.

Gy. Szabó Béla

Tündér Ilona, meseillusztráció, 1964.

Anagyút előtt, 1959.

Mókusok, 1957

Behavarott kidacska, 1952.

4 repr.

Irodalmi Szemle, Pozsony, 1968/1
hátoldali borító kulő - belő oldalán

Gy. Szabó Béla

Nyárád menti táj, 1957.

Repr.

Szadalmi hemle, Porsony, 1968/1
78.o.

Gy. Szabó Béla

Virágzó almafa, 1945.

Repr.

Irodalmi Szemle, Pozsony, 1968/1
17.o.

Gy Szabó Béla

Fürdő bivalyok, 1949
[Fametnet?]
Rep.

Szodalmi hemler Porsony, 1968/1
13.o.

Cyg. Szabó Béla

Vihar előtt, 1957.
Kép.

Irodalmi levele, Pozsony, 1968/1
9.o.

Gy. Szabó Béla

Tánczis Miliály, 1949
fametszet.
Repr.

Srodalmi Lemle, Porsony, 1968/1
2.o.

Gyj. Szabó Béla

Esze Tamás, 1937
fomelnet
Rep.

Srodalmi Lehule, Pozsony, 1968/1
1.o.

Gy. Szabó Béla

1939. Libes Vagabundi: Ötven fametszetből album
Homokvilág: c. kötet: 28 klisírozott rajz
1949. 25 fametszetét adja ki az Állami Kiadó Kolozsvárt

Pogány Ö. Gábor: Gy. Szabó Béla
Irodalmi Szemle, Pozsony, 1968/1
borító belső oldala

Gy. Szabó Béla

grafika, olajkép, pasztell, akvarell
Pályakezdése: 30-as évek elején
Féllegális forradalmi - népi propaganda
pl: Opus 1. fametnet: Koldusok (1933.)
Liber Miserorum: 50 fametnetből álló sorozata ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ 1935-ből

Pogány Ö. Gábor: Gy. Szabó Béla
Szodalmi Szemle, Pozsony, 1968/1
borító belső oldalán

Gy. Szabó Béla

Kiállítások: Grafikusok Nemzetközi Szegnemléje, Ljubljana, Tokio, Lugano, Sao Paolo

Útjai: Szovjetúnióban, Kínában, Belgiumban

Pogány Ö. Gábor: Gy. Szabó Béla
Irodalmi Hemle, Pozsony, 1968/1
borító belső oldalán

Gy. Szabó Béla

a Román Szocialista Köztársaság állami díjas, érdemes művé
született: Gyulafehérvár, 1905.
Kolozsvárott dolgozik

Pogány Ö. Gábor: Gy. Szabó Béla
Irodalmi Szemle, Pozsony, 1948/1
Borító belső oldalán

Gy Szabó Béla

Tégtörők, 1934
Tél, 1942
Gátmundúsok, 1956.

Rep.

Irodalmi Szemle, 1968/1. Pozsony
borítón

MDK

Szabó Béla

Két modell, temp.

Dolgozó emberek között, képzőm. kiáll.
Ernst Muz. 1968. jan.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

„Opus millesimum" c. önarckép-fametszete látható a lábtó borító külső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 8. sz. —old.

M.D.K.

G. Szabó Béla, grafikus

fekvő női aktot ábrázoló
fametszetét közli:

ALFÖLD, Debrecen, 1968. ~~XVIII~~ XIX. évf. 6. sz. 76. old

MDK

Szabó Béla

Festő és modell, temp.

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz. 1967.

Szabó Gy. Béla, gratikus

Ötven fametszetét tartalmazza a Kolozsvári Minerva nyomda elsőállításában megjelent Liber Miserorum c. könyv.

— : A Magyar Bibliophil Társaság 2

A Könyv, Bp. 1936. január III/1

Gg. Szabó Béla
Grafikus

M.D.Y

A sárospatoki Rákóczi Múzeumban
vannak mutszotti elhelyezve.
– Jeremias" (repro

Pogány Ö. Gábor: A Sárospatoki Galéria.
Művészet, 1968. julius – 22 lap.

Gy. Szabó Béla
fametszó

M.D.

A hatvanas évek elején járó fametszó művészetének egyik legjellemzőbb vonala az erdélyi tájak, erdélyi emberek megörökítése.

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben
Művészet, 1968. április – 26 lap.

M.D.Y

Gy Szabó Béla
fametsző

Nagyméretű lapokat készített Gyergyó-
és a Gyilkostó vidékéről, megörökí-
tette a Békás-szoros oriási szikláit.

~~[illegible]~~ Tóth Béla: Kolozsvári műtermek
ben
Műveszet, 1968 április 26 lap

M.D.Y

Gy. Szabó Béla
fametsző

„Fametszet" – (repro)

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben
Művészet, 1968. április – 28 lap

M.DY

Gy. Szabó ~~Istvánbela~~
fanutszó

A mester a „Barangolóhöngy szerzője is. Ebben a műben szerepelnek feljegyzései Sanghaj-tól Brüsszelig.

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben.
Művészet, 1968. április – 28 lap.

Gy. Szabó Béla
fametsző

M.D.4

A legutóbbi képzorozat 1966-os belgiumi és magyarországi útjáról szamol be. Ezek 30-40 cm.-es kis művek.

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben.
Művészet, 1968. április – 28 kep.

M.D.K.

Gy. Szakó ~~[illegible]~~ Béla
Gametsző

A művész nem csak kitűnő grafikus de nagyszerű festő is. A mesternek kb. 900 db. pasztellje van magyar-ba. Ezeken a képeken szeregelnek barangolásai.

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben.
Művészet, 1968. cépszlis - 28 lap.

M.D.Y.

Gy. Szabó Béla
fametsző

Ferencsi Julián al kiszósen
illusztrálta a nálunk is
ismert „Farkas barkast".

Toth Béla: Kolozsvári műtermekben.
Művészet, 1968. április – 28 kep.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

kis méretű [jelentéktelen] fametszetet közli:

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 12. sz. 10. old.

Gy. Szabó Béla grafikus művész

A kiváló kolozsvári grafikus művész, akinek a nevét ma már Belgiumtól Kínáig ismerik a famet szet kedvelői, 25 éves művészi jubileumához ér Ebből az alkalomból 250 metszetét adományozta a román Népköztársaság Képzőművészeti Muzeumának.

Előre, 1958. IV. 20.

Gy. Szabó Béla fametrő

Kiállítása nyílt a Nemzeti galeriában.

Romániában él

„A nagy út előtt / szepkő /

Vitrin előtt "

Mókusok "

Tél "

Gátmunkások "

Négyművelés 1966 VIII. n. 40 old.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Budapesten már bemutatott
Jametszeteit kiskunfélegy-
házán is kiállítják.

— Munkácsy Nyírlátorban 2

MDK

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jan. 19.

M.Dr.A.

Gr. Szabó Béla, grafikus

három halat ábrázoli, és egy
fák mögött megbúvó nádfödeles
ház képének fametszeteit körli:

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 1. sz. 33, 96. old

mDK

Gy. Szabó Béla

Lyka K.: Erdélyi müvészek a N. Szalonban. Pesti Hirlap 1939. jan. 3.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

nevét, mint a fametszés mesterét emlitik:

Espozitia Anualâ de Stat a Artelor Plastice

Scanteia, Bukarest, 1954, márc. 19.

Gy. Szabó Béla

Romániában él. Szamos díjas 350 művétől kiállítás nyílt a magyar Nemzeti Galériában

Nagyvaja 1966 VI. 19 Gold.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
Grafikus

„Fametszet" (repro)

A borítólapon.
Művészet, 1967. október.

Gy. Szabó Béla

Kolozsvárott él
200 olajképet, 1000 pasztelt,
200 akvarellt és 900 fametszetet
készített.
Kiállítása van a Nemzeti
Galériában
Gálunkások (szepró)

Nagyvaro 1966 VI. 26 Fold.

Szabó Béla
festő

M.D.4

„Festő- és modellje" zimni
„erőteljes technikájú műve
szerepel a tarlaton.

Fölby János: Studió 67
Élő vészet, 1967. okkóber – 42 kap.

Gy. Szabó Béla

Szerepel az erdélyi „Barabás Miklós Kék" kiállításán
(gr. Csekonics palota,
Kecskemétis 12.)

Lyság 1937 V. 1

Gy. Szabó Béla

Szerepel az Erdélyi Képzőmův.
Kiállítások (gr. Csekonics palota)
IV. Kenkeméti u 12)

Nemzeti Cyg-g 1937 IV. 29

Gy. Szabó Béla

Grafikái és pasztelljei nagyobbak a Barabás Miklós Cék kiállításon a gróf Csekonics palotában

(Kendeméti u 10-12)

Erdélyi Figyelő 1937 V-VI

Gy. Szabó Béla

Kétszajzokkal, pantelekkel
és fametszetekkel nekrepel a
Barabás Miklós lék kiállításra

„Plevska völgy" (emlitve)

Magyarország 1937 V. 2.

Gy. Szabó Béla

Kéurajzai, pantelijei, fametszetei nezepelmet a a Barabás Miklós Céli kiállításán

Lyszág 1937 V. 2.

Gy. Szabó Béla M.D.K.

romániai magyar fametsző művész

Művei kiállítáva a Galériában

Háromszáz táblakép a Galériában

Magyar Nemzet 1966. jan. 20. 4.l.

Gy. Szabó Béla, [grafikus] MDh

Gyűjteményes kiállítása jún. 18-án
nyílik meg a Nemzeti Galériában.

—: Kis híradó 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 16.

Gy. Szabó Béla, grafikus MDG

A Nemzeti Galériában nyílt meg a román Áll. díjas Gy. Szabó Bélának 350 művéből rendezett tárlata. Kolozsvári vendégünk fölényes mestere a fametszésnek. Négy évtizedes működése alatt ez a 36. tárlata.

(nóti): A fametszés mestere

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 28.

Gy. Szabó Béla grafikus

kerepel a XXI. velence:
Biennálén

Nemzeti Ujság 1938 VI. 19

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

munkáiból a lap a követ-
kezőket közli:

Ennarchép
A tépelődő Dante (Pokol I. ének)
Foltok a Holdban (Paradicsom II. ének)
Az utóbbi kettő a hátsó borítólap
egy-egy belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 1. sz.

77. old.

Gy. Szabó Béla, grafikus M.D.K.

... Munkássága széditően nagy: élete folyamán mintegy 900 metszetet és kb. 9000 egyéb képrőművészeti alkotást készített. Egyik ujabb sorozata a 12 hónapot ábrázolja, a másik 1963. nov. 4-21-ig Debrecenben is bemutatott 20 lapos Dante-sorozat, mely Rómában is kiállitásra fog kerülni. „Művészetének legfőbb titka és varázsa a képzelet bátorságán, költői kifinomultságán kívül a gondosan kimunkált rézek és az egész harmóniája" – vija Tóth Béla

./.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 1. sz.

77-79. old.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

... 1937-38-ban gyalog bejárja Olaszországot, Görögországot, Bulgáriát, Jugoszlaviát és élményeit 1939-ben Kolozsvárott „Barangolókönyv" c. metszetsorozatban közölte. Későbbi gyűjteményes kiadványai: Homokvirág és 25 fametszet. Számtalan kollektív és egyéni kiállítás szerepel, közben két tanulmányutat is tesz a Kínai Népköztársaságban, melyekről rajzokban számol be. Nemzetközi elismerések mellett Romániában „érdemes mesteri" kitüntetést is kapott. ./.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 1. sz.

77-79. old.

-1-

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

sz. Gyulafehérvárott 1905-ben
A Lipesti Műegyetemen 1927-ben gépészmérnöki oklevelet szerzett, azután vissza szatért szülőföldjére. Mérnöki munkát csak rövid ideig végez. Fametszéssel először 1933-ban kezd foglalkozni. 1936-ban a Lipesti Képzőművészeti Főiskolán látja annak tecznikai hivitelet, de ekkor mer mögötte van fametszetű könyve: a „Liber miserorum, 1935." ./.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 1. sz.

77.-78. old.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, erdélyi grafikus

nevét említi Bögel József a harmincas évek nagy grafikusainak csoportjában, akik köré Gáborjáni Kálmánt is sorolja – említi kiállításáról írt beszámolójában.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf, 5. sz. 74 old

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

egy fametszetét közli
a lap a Dante sorozatból.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 4.sz. 47. old.

MDK

Gy. Szabó Béla, festö
Kolozsvár.

478. Berek. Szénrajz.

485. Görbe fa. "

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért." Képzőm.Kiáll. 1918.
Jun.5.-.22.
Kat.19.1.

Gy. Szabó Béla fametsző

Szöveg emliti a kolozsvári művész 360 műből álló kiállítását a Nemzeti Galériában.

Művekkel nem emlit.

Vasas. 1966. aug.

Gy. Szabó Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

grafikus
PAJTÁS

1966 AUG 4

1021

AKI SZERETI A TERMÉSZETET

Megnéztem Gy. Szabó Béla, kolozsvári magyar grafikusművész életszeteinek kiállítását a Nemzeti Galériában. Miután én magam is szoktam linóleum-metszeteket készíteni, ezért különösképpen érdekelt.

Bizony nehéz szavakkal kifejezni azt a hatást, amelyet ezek a művészi alkotások reám gyakoroltak.

Nézzük a szebbnél szebb erdélyi tájakat: „Erdőszéle hóban", „Havas erdei út", „Havas erdő" stb. Csakúgy szikrázik a hó. Aztán az állatok! Szívesen nézi és vési a repülő fecskéket, a füttyös feketerigókat, a vidám mókusokat, a lovakat.

És hogy megfigyelte a művész a macskákat! A négy macskaképből közül különösen megkapó az „Alvó macska". Hányszor láttam én is a macskámon ezt az ernyedt nyújtózkodást.

Idén tanultuk a VII. osztályban Csokonai: „Zsugori uram" című versét. Hát hogyne érdekelt volna ez a portré, amelyen valóban látszanak „orcája sóvárgó gödrei".

Ha az ember végignézi ezt a nagy gyűjteményes kiállítást, úgy érzi, hogy megértett valamit a művész lelkületéből. Gy. Szabó Béla szereti a virágot, az erdőt, az állatokat, egyszóval a természetet és nagyon szereti az embereket is.

Adorján Ákos, Diana úti Ált. Iskola

Gy. Szabó Béla
Grafikus

M.D.K.

Fecskék a folyó felett. Fametszet
(repro)

Abosító hátlapján.
Művészet, 1966. augusztus.

Gy. Szabó béla, grafikus

Július 17-én zárul nagyszikerű tárlata. (Nemzeti Galéria.)

— : Kulturális hírek 7

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. júl. 14.

Gy. Szabó Béla, grafikus

TIT-előadás keretében ismerteti
grafikáit. (Nemzeti Galéria)

– : A hét végi kulturális program(ok) 12

NÉPSZABADSÁG, szo. 1966. júl. 9.

M.D.K

Gy. Szabó Béla
grafikus

Méltatás

Farkas Zoltán: Gy. Szabó Béla értékelése
Művészet 1966. augusztus – 15 lap

MD.K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Fametszetei, linómetszetei,

Kocogh Ákos: Első miskolci országos grafikai biennálé.
Művészet 1962. február. — 28l.

NDK

Gy. Szabó Béla
fametsző

H.D.K.

„Hangcsou-i hid", a „Szamos Bonc-hidánál" c. művei. „Bhavarott hidacska" (repro)

Patakyné Molnár Zsuzsa: Gy. Szabó Béla fametszetei
Művészet, 1961. október 21 l.

Gy. Szaló Béla
fametsző

M.D.K.

A „Körhinta", „Erdei tánc", „Erdei napsütés", „Karánkovácsok között", „Ápsilis" „Napos erdei út", „Behávanott hidacska", „Kolozsvári tüzoltótorony", „Kora tavasz" c. famunkái.

Pataky-ne Molnár Ismesa: Gy. Szaló Béla famelszetei

Művészet, 1961 október. 21 l.

Mit freundlichen Grüßen

Ihr

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
fametsző

Ernst Toller: Fecskék könyvét illusztrálta,
Liber Miserorum "első fametszet könyve,
"Liber Vagabundi" c. könyve 1939 ben
"készült.

Patahyné Molnár Ivursa: Gy. Szabó Béla fametszetei
Művészet, 1961 október, 21 l.

MDK

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
fametsző

A „Fáramászó" c. metszete, „Rukamosás" „Kicsi moros Bőződön" 1949-ben készült el 25 fametszet ennél albuma, 1948 ban Budapesten tartott kiállítást.

Patakyné Molnár Ilsuza: Gy. Szabó Béla fametszetei.
Művészet, 1961. október. 21 l.

Gy. Szabó Béla

Gátmunkások (reprodukció)

Népnava 1966. jún. 26.

Gy. - Szabó Béla.

Gyűjteménye kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában került megrendezésre.

Népnava 1966. jún. 26.

Gy. Szabó Béla, grafikus

MDK

gyűjteménye kiállítása a
Nemzeti Galériában látható.

—: A lét vége. Kulturális programból 12.

NÉPSZABADSÁG, Sz. 1966. júl. 25.

Gy. Szabó Béla
grafikus

M.D.K

Kiállítását bemutatta a
„Havas domb" c. fametszetét,
a „Szerelmespár"-jat, a „Moszk-
vai emlék"-et.

Rózsa Gyula: Gy. Szabó Béla kiállítása.
Élet és Irodalom, 1966. julius 2 - 9 kep.

Gy. Szabó Béla
grafikus

M.D.K

A Nemzeti Galéria földszinti
termében rendezett tárlatot.
Bemutatta, az 1934-ben készült
„Kalvárián", az 1937-ből való
„Női akt", az 1936-os „Női arc-
kép japán stílusban" művert

Rózsa Gyula: Gy. Szabó Béla kiállítása.
Élet és Irodalom, 1966. julius 2. 9 kep.

Gy. Szabó Béla, grafikus

MDK

350 művét mutatja be a tárlat.

–: Gy. Szabó Béla fametszeteinek gyűjteményes Kiállítása a Nemzeti Galériában 6.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jún. 10.

M.D.K.

Gy Szabó Béla

Fametszeit kiemeli az erdélyiek kiállitásáró
-amelyet a Müterem helyiségeiben rendeztek-
Szigethy István: "Két kiállitás" c. kritiká-
jában.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. május 2-8.
IV. évf. 18. sz.

Gy. Szabó Béla, [grafikus] MDG

Gyűjteménye kiállítása megtekinthető a Nemzeti Galériában.

– : A hét végi kulturális programból 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. jún. 18.

mplom belsejében a szent Borbála öl-

a,mely munkákra a folyó évi épités-

yütt 50766.34

a által a mult évi

t összeg visszaté-

9233.66

összesen 60000.-- Kor.

esen bejelentem,hogy a helyreállitá-

ét folyamán meginditjuk.

Mély tisztelettel

Mönnerkvár

Gy. Szabó Béla

l.

Kisgrafika

1938. 2-3 z.

20. l.

Szabó Béla Leó

Giergl Kálmán
arcképe, repr.

KMTársz. Arcképkiáll.
1941. nov.

MŰCSARNOK

ÉLITÁRLAT

FEBRUÁR 6 - MÁRCIUS 6

NAPONTA 9 - 2 - IG.

ORSZÁGOS MAGYAR
PZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

Szabó Béla Leó

Mária c. képének
repr. -

Kustár. Szent István
kiáll. 1938..

ünnepélyes formában leleplez.

Ezen ünnepségre a székesfőváros közönségét, Alpár Ignác tisztelőit és barátait, az ország építészeit és építőmestereit van szerencsém meghívni.

Budapest, 1931. október hó 7-én.

AZ ALPÁR-SZOBORBIZOTTSÁG
nevében:
ZIEGLER GÉZA
a szoborbizottság elnöke.

AZ ÜNNEPÉLY PROGRAMMJA:

1. Himnusz: Énekli a Fővárosi Iparos Dalárda.
2. Ünnepi beszéd: tartja Ziegler Géza.
3. A szobor átvétele a székesfőváros közönsége részéről.
4. A szobor megkoszorúzása.
5. Szózat: Énekli a Fővárosi Iparos Dalárda.

* Bejárat a Fővárosi Pavillon felől.

SZENT-LÁSZLÓ NYOMDA, BUDAPEST

Szabó Béla Leó

dekoratív naturalista

~~Mús... a ... tó~~
Pipics 46. l.

Nagy.

Dr. Szentiványi Gyula
muzeumi titkár urnak,

Bp.

I. Horthy Miklós ut
6

Szabó Béla Leó

Ülő akt c. képe

repr.

~~Műcs. kiáll, tól~~

Pípics 168. l.

Szabó Béla Leó

festő

Életr.

Gellmad 489. l.

Szabó Béla Leó

László élet. arck.

Pápics Szaz

74. 75. l.

328–329. Ismeretlen mester.
A XVI. századból.

1.

328.–329. Illésházy Istvánné sz. Erdődy

Dombormű, a melyen térdelve és fér

Feszület előtt, tö
betükkel térdel Illésházy István és jobb
angyal lebeg táblával és rajta e szöv
MEI és EHEU QVAM VANITAS OMNIS F als
ANNAE ERDÖDY BANI FILIAE STEPHANUS
SIMAE MOESTISSIMVS PONENDVM CURAVIT. QU
VII. KALEN. JUNII ANNO. MDLXXVII.

HOMO.

Gypsz, méretei a felső tábl
A régiségtártól.
Átvétetett 303/88 C). 34. s

imádkozik

, a gomolyg

A háttér he
fával. Felirá

ANNA TIBI VIRTVTE ET
FERRE MARITVS OPEM-
FOELIX QVAE CHRISTI S

Szabó B. Leó

Árverési Csarnok aukciós kat.

40 sz. 1927 dec.

Szabó Béla Leó

Fürdőző nő c.
kepe repr.

Művész-Élet
1934. 1-2. 4.

Szabó Béla Leó

festő Műsorok

1931/32. téli kiáll. 100, 315, 317

Képzőművészek Egyes. tagjá.

1932. febr. – márc. kiáll. 175

1932/33. téli kiáll. 219, 342, 687.

1933. nemz. képzm. kiáll. 564.

Máramarosvégi Múzeumegyesület

VIII. 150.

Szabó Béla Leó

Jegyző. Rottenbiller u. 15.

1930/31. pub. Kiáll. 307, 340, 539.

1934. téli Kiáll. 52.

MODERN LAKÓSZOBA ~ BÁLINT FERENC TERVEI

Szabó Steiner Béla
Képzőművész
1934. 180-a

Szabó Steiner Béla: Ujpesti kikötő

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JANUÁR

31 nap — 3. hét

15 Vasárnap	
16 Hétfő	
17 Kedd	
18 Szerda	
19 Csütörtök	
20 Péntek	
21 Szombat	

Szabó Béla Leó

Művészek tavaszi találkozóján kitüntetés elnyerése Assisi Szent Ferenc c. olajfestményével.

Új Magyarság 1940 május 19

Szabó Béla Leó

M. Képzőművészek Egyesületének Kis ernst terme.

Pesti Napló

1934. dec. 22.

(Kiállítások a Műcsarnok kiállításán)

Szabó Béla Leó

Kitüntető elismerés

1922

~~Arch. Köln III. 74, 78.~~

Szabó Béla Leó

1919. okt. kiáll. V. halom

Csendélet, olaj. 1000.—

Horváth Géza d. V. 309, 310,

Szabó Béla Leó

1920. jan. febr.

kiáll. Nemzeti szalonban

2 csendélet –

1920 M. Akv Pf Egy

kiáll. Nemzeti szalonban

Tanulmány, szenvány 800.–

1920. május

kiáll. Nemzeti szalonban

Vércsék, olaff. 2000.–

Csendélet, olaff. 2500.–

1920. szept. n. o.

Archéptanulmány, olaff.

Törökbálinti pincék, olaff. 2000.–

1920. dec. n. o.

Akt, olaff. 10000.–

Csendélet, olaff 6000.–

Esős hangulat, olaff. 3500.–

1921. jun. n. o. Női akt. olaff. 20.000.–

állandó kiállító

Felülbélyegzés (ötvösmüvelés) TV. 87.

Szabó Béla Leó

Munczarnik

1921. tav. kiáll. - 99, 252

1921. őszi kiáll. 70, 76.

1922 jub. kiáll. 76, 117, 254

1923. tav. kiáll. 417, 445.

1924. tav. kiáll. 425

1927. tav. kiáll. 619. 665.

Lydia V. 255.

Szabó Béla Leo

festő

szül. 1887 ápr. 28. Buda-
pesten

adatai már áll.
meg vannak.

Lajat Erzsébet

1925. IX. 21.

Gömör vármegye VI. 225

Szabó Béla Leó festő

1887 ápr. 28. Bpest. Miletett.
Elvégezvén a rajztáskipzőt 1911-
ben rajztanári oklevelet szerzett.
Egy évi katonaskodás után ~~Ze~~ rö-
vid ideig a bpesti Ferencz József
intézetben tanított. Ezután Ki-
ment München Hermann Grö-
bel tanár ~~[illegible]~~ privát iskolájaban
tanult. Egy szemesztert volt Louis
Corinthnál Berlinben azután Pá-
risban Lucien Simonnál ~~[illegible]~~ a
világhatom kitörésig. Harajott s
1914-1918 ig Bukovinaban Gali-
ciaban és Tirolban harczolt. 1918
óta Budapesten volt. elinte magán-
tanítással foglalkozott. 1920-ban
szerepelt először a Műcsarnokban
Tanári állást nem vállat s főleg
arczképfestéssel és illusztrálással
foglalkozik.

Saját közlése

1924. XII. 1.

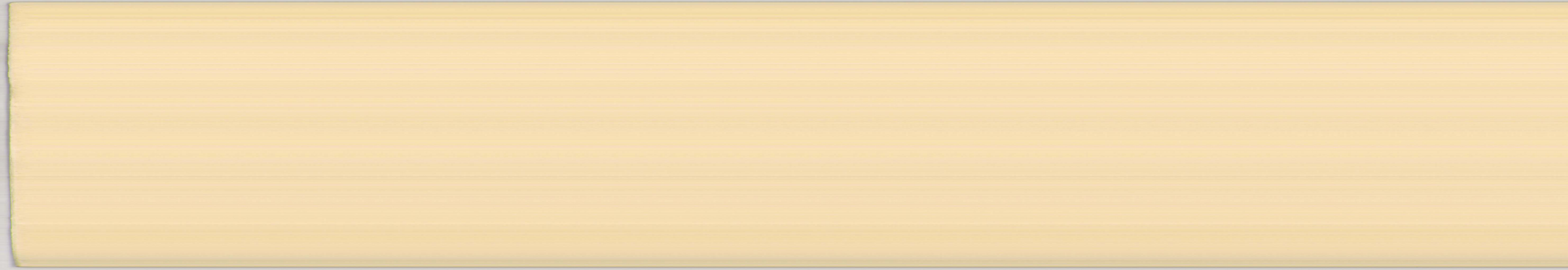

Szabó Béla Leó

festő

Műcs. kiá.l. 1921 tól
Pipics 120.C.

Szabó Béla Leó

Felcségem c. Lépe
repr

Kultúrs 1937. téli
kiáll. Eat.

Szabó Béla Leó

Csendélet, of.

MDK

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 24 l.

MDK

Szabó Béla Leó

Tanulmányfej, olaj

Csendélet, olaj

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 1o 1.

MDK

Szabó Béla Leó

Csendélet, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

33 l.

MDK

Szabó Béla Leó

Csendélet, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

30 l.

MDK

Szabó Béla Leó

Csendélet, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

3o l.

MDK

Szabó G. Béla, festő.

Olasz táj, of. -

Alk. Műrézhár, - XIX. Kiáll. - 1943 okt. - Magy.

Mesterek - Jegyz.

MDK

Szabó Béla Leó

Csendélet, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 31.sz.

37 l.

MDK

Szabó Béla Leó

Tanulmányfej, ~~xázxx~~ rajz.

Tanulmányfej, "

Magy. Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

12 l.

MDK

Szabó Béla Leó

Akt, of.

Párás reggel, of.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 16 l.

MDK

Szabó Béla Leó

Arckép, of.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

16 l.

MDK

Szabó Béla Leó

Arckép

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

44 l.

Szabó Béla Leó
Virágos csendélet, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N. Szal.
1920. ápr. 9 l.

MDK

Szabó Béla Leó, festö

Tanulmányfej. Olf.
Akt. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 31.1.
33.1.

Szabó Bendek

könyvkötő

Kaposvár 1813.

zród

z

Trókönyvk.

76. l.

Kis-Marton.

Fölül a város látképét szem
a templom és a herczegi kastély
van ábrázolva a háttérben szélm
KOLSDORF feliratos czimerrel és
asszonynyal, kiket a szomszéd aka
fölül:

Eisenstadt.

és a képalatt: Hanns und Grete s
Neulich gar gotts
Nachbar Matzkam,
Aber er kam in di
Einig ward das Eh
Mätzchen aber, wi
D'rum schon ein a
Was dich nicht bi

Rm., mér. ///vk. 13.9/// (?):

543-98.
112-98-14

Szabó Béla

építész.

Szül. Budapest 1891.

Oklevelet nyert 1914.

Névjegyzmüngyelem 19. l.

Ez a levél XI. 9 én kelt, a mikor a torony vizakja már le volt bontva, a restauracionális munkák már folyamatba voltak téve, a miről pedig emlitést nem tett.

M

Gy. Szabó Béla

koll. kiáll. Kolozsvár
1942. dec.

Maksay Albert: Gy. Szabó Béla kolozsvári képkiállítása. Pásztortűz - 1943. 48, 49. l.

ennl.

gyen szabad felfivnom a Tekin-
ra,hogy a Magyar Minerva uj
önyvtárak,hanem a levéltárak,
tudományos és közmüvelődési
azni fogja,ugy, hogy valóban
lesz mind a tudományos munkának.
ális közigazgatásnak.A munka
n emelni fogja egy szakmutató,
portositva fogja felsorolni a
tézeteket.

VI-ik kötete előreláthatólag
i.Előfizetési ára kötve 18.-
z. Az előfizetési határidő
atáridőnek leteltével a mü csak
lőfizetés a mellékelt levele-
ak csekklapon való előzetes
rilis hó 30-ig eszközölhető.
tes Igazgatóság őszinte tiszte-

.

mányegyetemi Könyvtár és az
és Bibliográfiai Központ
atója.

Szabó (Schlesinger)
Béla
Otvös
1903–1907

Einnisk 1930
88. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
Col 82
1931 Nov 3

MNK

Szabó Béla, festőm.

egy jó képe nyert az V. teremben elhelyezést.

Chroniqueur: Műcsarnok.- Téli tárlat.
Képzőművészet. IV.évf. 26.sz. 28.l.

MDK

Szabó Béla, ip.müv.

a Tálos Gyula által tervezett Bör- és Könyv-fülké
ében szerepelt müveivel.

Az Ipam. Társulatnak az Iparm.-ban rendezett 5o
éves jub.kiállitásának résztvevöi.
Magyar Iparmüvészet.1935. 265.l.

Szabó Béla
graphus

M.D.K.

-

Csendélet (repro)

Élet és Irodalom, 1963. február 2 — 4 lap

Szabó Béla
grafikus

M.D.K

„Portré"

Élet és Hodulom, 1962. augusztus 25-5 lap

Szabó Béla
grafikus

M.D.Y.

Rajz.

Élet és Irodalom, 1962. július 28 – 4 lap

M.D.K

Szabó Béla
grafikus

"Raja"

Élet és Irodalom, 1962 - július 28 - 5 lap

Szabó Béla Leó, festő

MDK

414. Budai részlet. Olf.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat. 17.1.

Szabó Béla

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Jó portréval.

Magyarság
1934.I.14.

Szabó Béla Leo festőművész

A Magy.Képzőművészek Egyesületének jub.kiállításával kapcsolatban, ezüstéremmel tüntették ki

N.U.934.XII.22.

Szabó Béla Leó festőművész

Kis ezüstérmet nyert a M"csarnok kiáll.-án.

Magyarság, 934. XII. 22.

Szabó Béla Leó

MDK

Havas táj

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Szabó Béla Leó

MDK

Ébredés

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Budai részlet, olf.

Mücsarnok 1942 A magyar m[illegible]észetért c.kiáll.

Szabó Béla Leo

festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel
Kitünően rajzol.

Magyarság 1931.XII.20.

Szabó Béla Leó

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.XII.19.

Szabó Béla Leó

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel.-
Rupprecht Alfonz urlovas portraitja.

Pesti Hirlap 1931.XII.19.

Szabó Béla Leó

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel -
havas tája.

Pesti Hirlap 1931.XII.22.-

Szabó Béla Leó festő

Ezüstérem kitüntetést nyert, a Magy.Képzőm.
Egy. jub.kiállitásán.

P.H.934.XII.22.

Szabó Béla Leó

Szerepelt a műcsarnok téli tárlatán.

PJL 1932. XII. 20.

Szabó Béla Leó

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

h. 1933. IV. 20.

Szabó Béla Leó

Szerepelt az I. nemzeti találkozón.

EK 1933. IV. 20.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

G. Szabó Béla

MAGYAR NEMZET

1960 JÚL -9

A Nemzeti Galériában jú-
lius 10-én délelőtt fél 11 óra-
kor G. Szabó Béla kiállításán
Pogány Ö. Gábor főigazgató
tart tárlatvezetést.

Ifj. Szabó Béla

Ifj. Szabó Béla kiállítása Szentesen

A napokban nyílt meg Szentesen *Gy. Szabó* Bélának, a Román Szocialista Köztársaság állami díjas művészének és *Ferenczy* Júliának gyűjteményes kiállítása. A főtéri kiállítóteremben *dr. Pogány* Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mondott beszédet. Többek között megemlítette, hogy az Erdélyben élő művész házaspár gyakori vendég Magyarországon, és itt készült alkotásaikat — pasztellek és fametszetek — láthatja a szentesi közönség. Nem tartoznak semmiféle divatos művészi iskolához, viszont nagy ihletettséggel és kifejezőerővel adják vissza a tájak szépségeit.

A kiállított művek elsősorban a balatoni táj, a napfényben fürdő tó vizének ragyogását, a partmenti fák és tisztások intim hangulatát tükrözik. Ferenczi Júlia elsősorban a pasztellképeivel jeleskedik, Gy. Szabó Béla pedig a fametszetek készítésének művésze. Mindkettőjükre a magas fokú mesterségbeli tudás, a magabiztos valóságlátás jellemző és a táj szépségének egyéni felfedezése. Ezek tartoznak művészetük legfőbb erényei közé.

Már a kiállítás megnyitásán szép számú közönség gyűlt össze, és azóta is sok látogatója van a kiállításnak, amelyik július 4-ig megtekinthető. A kiállítást a Magyar Nemzeti Galéria és a szentesi Móricz Zsigmond Művelődési Központ rendezte.

Csongrád Megyei Hírlap, 1976. július 18.

lámhárítókkal látták el. Az oszlopok között enyhén ívelnek a vezetékek.

... Mezők és erdők úsznak el alattunk, egymást váltják a dombok és völgyhajlatok. Látunk településeket, üzemeket és erőműveket, folyók és utak keresztezik a nyomvonalat. Az azsúros óriások pedig akadályt nem ismerve lépegetnek nyugat felé, acélvállukon tartva az elektromosság ezüstös fémbe zárt folyamait.

*

Visszafelé a vinnyicai alállomás mellett szállt le a helikopter.

Bizonyára mindenki látott már oldalról ilyen szerkezeteket. Az avatatlanok szá-

esetben, amikor hirtelen megemelkedik az energiafogyasztás? — kérdeztem Kirintől.

— Ez már a prágai irányító központra tartozik — válaszolta a főmérnök. — Az ott ügyeletes szolgálatot teljesítő szakembereknek lehetőségük van arra, hogy a villamos energia áramlását a rendszer terhelésingadozásaitól függően szabályozzák. Annak mértéke szerint, ahogy a nap járása a KGST-tagállamokban minden időzónában kialakítja az esti és reggeli csúcsfogyasztásokat, a délutáni és az éjszakai fogyasztáscsökkenéseket, a különböző erőművek energiáját azokra a helyekre irányítják, ahol a legnagyobb

munka színvonalasabbá vá lását.

Egyes iskolatípusonként következő főbb eredményel és tennivalók állapitható meg:

Az óvodát az 1972-es párt határozat az oktatási rend szer legalsó láncszemének te kinti. Szegeden a IV. ötéve terv időszakára 700 óvoda hely bővítését tervezték, me lyet 1285-re teljesítettek a üzemek, a vállalatok és a la kosság társadalmi segítsége vel. Az elmúlt időszakban ja vultak az óvodákban az ok tatás tárgyi feltételei. A óvoda iskolaelőkészítő funk ciója miatt feltétlenül szük séges, hogy valamennyi gyer mek az iskolai tanulmányo megkezdése előtt legalább

- És én még annyit hadd tegyek hozzá, hogy ez a cim Ember és természet nemcsak D. Szabó Béla müveinek tartalmát jelzi, hanem jelzi ezeknek a baráti köröknek tartalmát, célját is. Ember és természet kapcsolatát mélyitik el ezekben a kis közösségekben.

- Pontosan ezt szeretnénk és még egyet tennék hozzá, hogy ebben a fölgyorsult ritmusi világban, amelyben élünk a természetet sokkal jobban kell félteni, mint ahogy eddig tettük. De ehhez a természet féltéshez hozzátartozik az embervédelem is, hiszen D. Szabó az emberi szépséget is csaknem ugyanugy meg tudta formálni, mint a természetszépséget. És ez ahogy mi egy müvésszel kopogtatunk Békésre ugy érzem, hogy azt a barátságot próbálja fölmelegiteni, amely sok-sokfelé az országban oszlóban volt már, de ezek a kis közösségek, akik fogadják az ilyen kiállitásainkat megérzik azt is mi van emögött és megérzik az egésznek igazi tartalmát.

- Annál is örvendetesebb, hogy ezek a kis közösségek éppen a mezőgazdasági szakmunkásképző iskolákban alakulnak elsősorban, tehát a jövő mezőgazdászai körében.

- És ugy szeretnénk, hogy beléjük ivódjon, fölszivódjon bennük az a müvészi tökéletes látás, ahogyan D. Szabó a természetet és az embert szereti egyszerre.

- Rab Nóra müsora hangzott el.

1975. XII. 7.7.23 N.

Hétköznapok formálói

D. Szabó Béla festőművész

- Ma délelőtt 11 órakor nyitja meg a békési Jancsik Mátyás Muzeum ban Fábián Gyula a Magyar Mezőgazdasági Muzeum Baráti Körének főtitkára Ember és természet cimmel D. Szabó Béla a Román Népköztársaság állami-dijas festőművészének kiállitását. Ez az anyag szinte baráti körről baráti körre vándorolt ebben az esztendőben az országban.

- Hadd fogalmazzam ugy, a hatodik baráti kör fogadja és egyben fogadja az a város, ahol megnyitjuk ezt a kiállitást, hogy közkinccsé tegyük D. Szabó Béla müveit az országban, hogy ne csak a muzeumok mélyén őrizgessék a Magyarországon feltalálható csodálatos müveket pasztelleket, szénrajzokat és fametszeteket, hanem valóban eljusson azokhoz az emberekhez, akik szeretik a szépet. D. Szabó Kolozsváron él, 71. esztendejébe lépett mester, azok közé a nagyok közé tartozik, akik igen-igen megfogyatkoztak már. Zsögödi Nagy Imrét, Szerváciusz Jenőt emlithetem a kortársai közül, akik a valamikor nagybányai fesőtiksolának méltó örökösei és folytatói. Nagyon kevés olyan müvészt ismerek, aki ennyire tudja maga előtt látni ezt az örök mozgató célt, hogya másikért áldozni önmagát és visszaadni azokat a szépségeket, amiket talán egyszer csak a müvész látott ugy és akkor. Nála a táj egy pillanata, egy változása, egy villanása beleivódik a legmélyebb lelki tartalomba és kivetül elénk fametszetekben, pasztellekben vagy szénrajzokban. Ezt az anyagot, ezt a Magyarországon fellelhető anyagot visszük el Békés városba, ahol olyan szivesen fogadták a Baráti Kör eddigi megmozdulásait is és ugy érezzük valamit vissza tudunk adni azért a szivességért, barátságért, amivel Békésen mindig és mindenkor fogadtak bennünket. Azt hiszem méltó hozzánk is, a müvészhez is és a városhoz is.

Arató Károly

MOST A SZEPTEMBER

Állnak félig kész falak — állnak tűnődve, szikáran
állványokkal körülvett emeletes árvaságban,
a feldúlt házhelyeken, hol kövek, csalánok égnek,
göthös, sovány fák kikötött lovakként legelésznek.

Most a szeptember még erős: égboltnyi tükrökkel
ragyog —
jönnek, zihálnak lógófejű autóbuszok,
a vasút mellett, az úton bőszoknyás por pörög,
nézik kukoricaszárak, nagybajszú törökök —

mögöttük hullámvonalak: téglapirosak, búzakékek
sávozzák a keretbe foglalt messzeséget.
Körben a házakon áttetsző nyugalom van,
árnyékuk összetört, itt hever darabokban.

Ez az az óra, mikor árkádok alatt
kéz-a-kézben szerelmesek ácsorognak —
S mintha hívná őket valami hang, távoli kürtjel,
úgy lépnek el tőlünk, sóváran, ketyegő szívükkel.

Takáts Gyula

NAGYANYÁM MECSETJÉBEN

Feketén boltozott mecset;
olyan volt a konyha kupola.
A vakító emlékezet
fényében is szurokból a fala.

Két leopárdszemű tűz
védte a kenyér trónusát.
Lustán hunyorgók és derűs
dorombolással nyalták

a tüzes vasat... Két ragadozó!
Fénnyel sugárzó, sávozott
s ha kint pillézve jött a hó,
reszkettem, mert szemük lobogott.

Egy pillanat... Most ugranak...
Cafattá szedik a csengős telet.
Vörös lesz kert, oszlop, falak
és vérbe mártják kezemet...

De megjelent és nem a vér...
Ő tette fejemre két kezét,
mint papnő s már fénylett a tér.
Fekete mecset boltján az ég.

1

Öt éve, két üzem egyesülése után, vezette már ezt a gyárat doktor Vay György; bonyolult szakterületének tárgyaiból az egyetemen is tartott előadásokat. Megbecsült, rendkívül elfoglalt ember volt. A maga által készített munkaterve előírta, hogy ma fél tizenegytől tizenegyig a munkaügyi osztályra látogat. Méltóan a gyár nevéhez, precíz pontossággal jelent meg az osztályon. Kozár Alajos fogadta.

— Csak egészen rövid tájékoztatást kérek — mondta a vezetőnek —, nem akarlak zavarni benneteket a munkában.

— Az igazgató, kérlek — jött a válasz —, nem zavarhat bennünket. Mint tudod, legnagyobb problémánk a munkaerőhiány.

— Itt fent az irodán, vagy lent a műhelyekben?

— Természetesen a műhelyekben.

— Úgy már valós.

— Hirdetéseket tettünk fel újólag — mondta Kozár —, nagybetűs hirdetéseink az elmúlt szombaton minden napilapban megjelentek.

— És?

— Eddig egyetlen levelet kaptunk. De az illető szinte a legnagyobb hiánnyal szenvedő részlegünkbe jelentkezik, szerszámlakatos. Levelében azt írja, hogy ma fél tizenegyre jön.

— Kint az előszobában várakozik egy ember — mondta az igazgató. — Lehet, hogy ő az?

— Majd megnézem a látogatásod után.

— Nem, nem. Nézzük meg közösen, ki az. Érdekel.

— Hát, hívjam be?

— Megérné, látnom egy embert, aki a hirdetésünkre jelentkezik. Milyen összeget ígértetek?

— Az ebben a szakmában alkalmazható legmagasabb órabért.

— Nálunk mennyi az?

— Huszonegy forint ötven fillér. Prémium és minden

— Legjobb lesz, ha taxiba vágjuk magunkat, mert nekem aztán semmi kedvem nincs ilyen toprongyosan végigmenni a városon, vasárnap tiszteletére.

— Ó, nincs nekem arra pénzem — sopánkodott az asszony.

— Azon nem múlik, nem is úgy gondoltam, hogy maga fizet — mondta Ali, és meg is állította az első lehetséges taxit, előzékenyen kinyitotta az asszony előtt az ajtót, és maga is mellé ült a hátsó ülésre.

— A kelenföldi pályaudvarra legyen szíves — mondta. Az asszony szemmel láthatólag megnyugodott ettől. Rengeteg szoknyája szétterült az ülésen, Ali alá is jutott belőle. Ali a legnagyobb jóindulattal felállt, kihajtogatta maga alól a szoknyaráncokat. Pillanatra hozzáért az asszony testéhez. Az asszony komoran ült. Ali az arcát nézte.

— Mit mondott magának az a fiatalember? — kérdezte.

— Nem mondott semmit. Fizetett egy pohár sört, aztán feltett a villamosra. Azt mondta, ne szálljak le, csak a végállomásnál.

Ali megdöbbent.

— Ismerte? — kérdezte elrekedve.

— Sose láttam.

Annyira fájt, annyira keserves volt, hogy Ali inkább nem is hitte, hanem megpróbált mentségeket keresni az asszonynak. Mentséget a maga módján:

— Szereti a sört, nagyon? — kérdezte és előredült, meredt szemmel nézett az asszonyra.

— Nem nagyon — mondta az asszony.

Több mentség nem jutott eszébe Alinak. Csak a borzalmak tolultak fel előtte: a kocsma, az asszony farán egy rusnya kézzel, az asszony vihog, aztán elcipelik valahová, és utána még jól ki is tolnak vele. Csak az fájt, hogy így felült neki, belelovallta magát valamibe, ami nagyon szép volt — csak éppen hülyeség.

Végtelenül szomorú volt Ali.

— Milyen volt az a fiatalember? — kérdezte még, most már inkább önkínzás céljából.

— Amúgy kedves volt — mondta az asszony.

— Nem bántotta magát?

— Egy ujjal sem nyúlt hozzám! — tiltakozott váratlan kedvességgel az asszony.

Ali megkocogtatta a sofőr vállát.

— Álljunk meg — mondta, s a kosarat áttette az asszony ölébe. Megfizette, amit az óra mutatott, és kiszállt.

— Ha akar, menjen tovább! — kiáltotta be a rémüldöző és csodálkozó asszonynak, de az, mintha megcsípték volna, ugyancsak kiugrott.

— Nekem nincs arra pénzem! — kiáltotta. A taxisofőr dühösen nézett rájuk, aztán elrobogott.

Bent álltak a városban, az asszonynak már nem volt mitől tartania.

— Hányas villamosra kell szállni? — kérdezte Alitól, oda sem hederítve már a taxidologra.

— Arra megy, amerre akar! — mondta Ali. Az asszony felrántotta a vállát és elindult.

Megállított valakit az asszony, kérdezősködött, meg is mutatták neki a helyes irányt. Vitte a csomagját ringó járással.

Ali mégiscsak utánairamodott, ment mögötte, közel hozzá, majd mellette, jó darabon. Az asszony lehajtott fővel ment, s szeme sarkából figyelte, aztán elmosolyodott.

— Mondtam, hogy ott lakom én — szólt Ali is nevetősen, megnyugodva. Bármilyen is volt az asszony, jólesett vele lenni, nem is firtatta már a kilétét Ali, csak társalgott, úgyszólván gondtalanul.

— Aztán mi járatban van itt Pesten? — kérdezte vidékies hangsúlyozással.

— Árut hoztam fel.

Kicsit elcsodálkozott.

— Hát kicsoda maga?

— Gyümölcskereskedő.

— S mikor jött fel? — kérdezősködött tovább.

— Tegnap hajnalban.

— S az éjjel? Van itt rokona?

— Egy presszóban voltam — mondta az asszony.

Megint összezavarodott a kép. Ali csak annyit tudott a mulatókról, hogy kurvákkal vannak bélelve. Ekkor valami rettenetes jutott Ali eszébe:

— Ő is ott volt? — kérdezte.

Az asszony rögtön elértette.

— Ott — mondta mosolyogva. — Zárórakor csatlakozott mellém az utcán, el akart csalni valahová, de nem mentem vele ki sehová, csak bent járkáltunk a városban, mert féltem.

— Mitől?

Ezt már durván és morcon kérdezte Ali, mert nem tudta megérteni, micsoda féltenivalója lehet egy ilyen aszszonynak.

— Hatezer forint van nálam — mondta az asszony. — Vigyázni kell.

Odaértek a villamosmegállóhoz, fel kellett szállni. Ali már nem tudta, mit kell tennie. Közömbös volt. Sem nem ilyen sem nem olyan. Sétált a fickóval, az meg bosszúból felültet. te. Ennyi az egész, már ami a dolgokat illeti. Mégis felszállt vele a villamosra.

Megálltak a peronon, az asszony a sarokba tette a kosarát, megfordult, és felnézett egyenesen Ali arcába. Kihívóan és kacéran nézett most Alira. Mosolyogva és magabiztos fölénnyel. Szemügyre vette Alit, mustrálta. Aztán ő kezdett faggatózni. Alinak ismét dübbent-dobbant a szíve. Mégiscsak neki való lenne ez a kedves teremtés!

— Maga özvegy? — kérdezte, reményeit az igenlő válasz várásába sűrítve.

— Elvált — mondta az asszony.

Többre már nem volt idő Kilenc óra húsz volt, mire kiértek a Kelenföldi pályaudvarra. Ali szorgalmasan ment be a pénztárhoz, be egészen a peronra, majd át a büfébe, ahol is a pohár sör mellett kezet nyújtott az asszonynak:

— Hegyesi vagyok.

— Pardiné.

Az asszony mosolygott. Nézték egymást. Most is olyan volt a pillanat — Ali érezte —, hogy mindent lehetett volna, de nem történt semmi. Az asszony megitta a sörét.

— Köszönöm szépen — mondta, kezet nyújtott.

— Viszontlátásra.

Ali is köszönt, de nem tudta megvárni az asszony eli-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

Gy. Szabó Béla
grafikus, fametsző

ZAVA 1976. február 28.

Alkotóműhelyben

1021

A FAMETSZŐ

Az elmúlt ősszel egy nap Kolozsváron, a Bolyai utcában Gy. Szabó Béla vendége voltam. A ház, ahol lakik, a Bánffy-palota hátsó traktusára támaszkodik. Az utca derekát a Str. 6 Martie keresztezi.

A festőállványon nagy méretű fametszet. A kép címe: Ködös sziklák. Égbetörő, gótikus formák... A meredek sziklafal, a magányos fenyők ködöt, északi hideget lehelnek. De benne van a képben az alkotás öröme, déli pompája is. És aki közelhajol a laphoz, a részletekben, a vonalak pókhálószerű finomságában a kínai írásra emlékeztető jeleket is fölfedezheti...

— Nehéz volt megcsinálni — mondja a művész. — Egyetlen színnel, a fametszet fekete színével kellett a köd és a hó fehérségét visszaadni...

Igen, ez a fametszet egyik varázsa. A fekete és a fehér szín ellentétével kell elmondania a nyár fényeit, az ősz pompáját, a tél plasztikáját, a tavaszi szivárványt. Van a papír irdatlan fehérsége és a nyomdafesték fekete gyásza. Mekkora alázat: lemondani a színekről, a változatokról, az átmenetekről, az árnyalatokról! Csak a két szín, a fekete és a fehér dialógusával, arányával, játékával fölidézni a teljes világot!

— A Korunk újabban kiállításokat rendez a szerkesztőség előcsarnokában — mondja. — Megkértek, hogy portréimból állítsak össze egy anyagot. Évek során nagyon sok arcképet csináltam. Ott lesznek a szüleimről készített rajzok, a kortársakat, írókat, festőket, muzsikusokat megidéző metszetek...

A legnehezebb a művész munkája akkor, ha nem maradt fenn semmiféle ábrázolás arról, akinek arcképét el akarja készíteni. Gy. Szabó ilyen feladatokra is vállalkozott. Amikor például Apáczairól, Bolyairól készített metszetet, s valamiképpen ide tartozik Dante-sorozata is.

Borsos Miklós úgy oldotta meg Janus Pannonius szobrát, hogy a széles, olasz püspöki kalap állandóan árnyékot vet az arcára... Anonymust csuklya mögé rejtette Ligeti... A támpont hiánya persze nemcsak megköti, de föl is szabadítja a művészt. Ilyenkor legtöbbet önmagából meríthet. Gy. Szabó Apáczaija könyvvel takarja el fél arcát, de a könyv mögül a festő szeme néz ránk. Gy. Szabó portréiban mindig benne vannak a kép készítőjének arcvonásai is. Dante-illusztrációi valójában egy rejtett önarckép-sorozat darabjai.

Most vagyok először Gy. Szabó Béla kolozsvári műtermében, de munkáival nem most találkozom először. Rajzai, metszetei már a 30-as évek közepe óta könyvekben, albumokban jelentek meg. Képei kiállításokon szerepeltek Budapesten és több vidéki városban. Fiatalon a pesti műegyetemen, majd a Képzőművészeti Főiskolán tanult. Nyaranta szívesen tölt rövidebb-hosszabb időt a Balaton mellett. Lapjain ráismerünk a dunántúli és az alföldi tájra. Szívesen illusztrálja a magyar irodalom alkotásait.

Önarckép

— Az első, 1932-es kolozsvári kiállításom óta csaknem négyszáz egyéni és csoportos tárlaton szerepeltem — mondja. — Munkáim tíz önálló könyvben, illetve mappában láttak napvilágot... Festettem mintegy száz akvarellt, kettőszáz olajképet, ezerháromszáz pasztellt. Készítettem körülbelül ezerötszáz ceruza-, tus- és szénrajzot. A fametszetek számát pontosan meg tudom mondani, ezeket szabályosan katalogizálom. — Kinyit egy pepita táblás, nagy alakú, kockás füzetet. Haját hátrasimítja. — Ide minden adatot beírok. A kép méretét, a vésés idejét, s azt is, hogy a dúcról hány levonat készült. Jelenleg az ezerszázhetvenötödik metszetnél tartok...

Meglep a teljesítmény mennyisége, a munka aránya. De ami Gy. Szabó művészetét igazán kivételessé teszi, az nem a fametszetek száma, hanem a metszetek mérete. Gy. Szabó kiszabaditotta a fametszetet a kis méretek szorításából, az ex libris és a könyvillusztráció műfajából. — A könyvben a képnek legföljebb informatív értéke van — mondja. Az ő fametszetei táblakép méretűek és igényűek. Hatvanszor negyven centiméternél kisebb dúcot nemigen készít. Az állványon látott Ködös sziklák nyolcvanszor harminc centiméter. Fametszetei nem könyvbe, hanem lakásba, termek falára kívánkoznak. — Igen, nálam „falra mászott" a fametszet — mondja. — Ebben az évben áttértem már a kilencvenszer ötven centiméteres lapokra...

Mennyi ideig készül egy ilyen dúc? Hány vésővonást kell tenni egy ekkora lapon? A kép legárulkodóbb részei a sarkok. Ezek mindig megvallják, hogy a képet „lekente" készítője, vagy megdolgozott érte. Gy. Szabó metszetein a sarkok mindig gondosan kidolgozottak, méltók a kép többi részletéhez.

— Valaki egyszer megszámolta: van dúcom, amelyiken több mint kétezer vésővonás található — mondja. — Egy ekkora dúc elkészítése mintegy kétheti időbe telik.

A fametszéshez továbbá biztos szem és rezzenéstelen kéz kell. Meg persze hibátlan rajztudás, a formák plasztikus érzékelése s képesség a színek átköltésére, a fekete-fehér nyelvre. És megfelelő anyagok és eszközök. Nem sok, de mindegyikből kiváló minőség. Ragasztott körtefa dúc. Acélvésők. Színtartó, jól száradó festék. Finom, Raffaello Galvani-féle papír. S egy asztal, melyen mindez elfér.

Gy. Szabó Béla a középkori kódexírók és miniátorok türelmével és alázatával hajol a dúc fölé. Nemcsak a metszeteket, a levonatokat is maga készíti. Prés nélkül; ősi módszerrel. A festékkel bekent dúcra ráhelyezi a fehér papírlapot, aztán kézbe vesz egy körte alakú üveggömböt, és szép lassan dörzsölni kezdi vele a papír hátlapját. Minden lapot számoz, és ráírja: Kézi levonat. Minden egyes metszete egy élet aszkétikus munkájának a tanúja.

— Melyik munkáját szereti legjobban?

— A Dante-sorozatot. 1949-ben kezdtem a témával foglalkozni. Amikor az első lap elkészült, elküldtem egy kiállításra, Moszkvába. Onnét kaptam a biztatást, hogy folytassam. A húsz metszet másfél év alatt készült el. Már többfelé szerepelt kiállításon. Liège-ben, Budapesten a Nemzeti Galériában. Az egyik lapon a purgatóriumot ábrázoltam. Itt a művészeknek az a büntetése, hogy köveket viszneb föl egy nagy hegyre. Belgiumban valaki megkérdezte, hogy a képen látható alakokban talán a kortárs művészeket mintáztam meg? Azt válaszoltam: a kortárs művészeknek nem a purgatóriumban, hanem a pokolban lenne a helyük.

Gy. Szabó Béla keserűen nevet. Az arcán fájdalmas ráncok futnak szét. Most látni, hogy az ember, akinek vésője nyomán a szépség születik, szenved. Életét, míg másokat a fölismerés, a csodálat, az újraalkotott világ örömében részesít, fájdalmak, kudarcok, veszteségek kísérik. Gy. Szabó Béla művészetének legmegindítóbb vonása, hogy ezt a szenvedést egy élet fegyelmezett munkája szépséggé lényegíti át.

Tüskés Tibor

Április, 1951.

A Magyar Rádió és a televíziók mai műsora

Mai tévéajánlatunk:

.00: ISTEN VELED, ATOMKOR!

évészatírát láthatnak ezen az estén, Feleki László tolból, Bán Róbert rendezésében. A szatíra főhősével Kaócza Lajos — Garas Rezső játssza ezt a szerepet — Rezeda Cipőkellék Ktsz alkalmazottja, tegyük hozzá: égedetlen alkalmazottja. Elégedetlenségében Kabóczának zébe jut, hogyha már a földi igazságszolgáltatás — jesül a ktsz elnöke, főkönyvelője és személyzetise — csőt mond, akkor felkeresi Boriszek Irmát, aki földöntúli gítséggel tud szolgálni. A kapott varázsital segítségével gyan meg tud szabadulni a terhes jelentől, de — úgy nik — a problémáktól aligha.

film további szereplői: Bánsági Ildikó, Márkus László, odrogi Gyula, Szilágyi Tibor. (KS)

Kossuth rádió

8.27: Szocialista brigádok akadémiája
8.57: Zenevár
9.42: Népművelők fóruma
10.05: „Nyitnikék" — Kisiskolások műsora
10.40: Bartók: III. vonósnégyes
10.57: Válaszolunk hallgatóinknak
11.12: Wolf—Ferrari: Suzanne titka Egyfelvonásos opera
12.35: Tánczenei koktél
13.20: Brigádnapló
13.40: Mezők, falvak éneke
14.00: Százszorszép Klub
14.30: Bach: D-dúr szvit No. 4.
14.52: Kóruspódium
15.10: Iskolarádió
15.50: Fúvószene
16.10: Turpinszky Béla Wagner Lohengrin című operájából énekel
16.23: Külföldről érkezett...
16.43: Egyveleg Eduard Künneke melódiáiból
17.07: Miért nincs zippzár a banánon?
17.32: Holnap közvetítjük
18.00: Svéd Sándor nótafelvételeiből
18.15: Weöres Sándor: Válogatott versek
19.15: „Akarom: tisztán lássatok..." (Élő) Ady műveltségi verseny
20.30: A Belügyminisztérium Duna Művészegyüttesének népi zenekara játszik
20.56: Kis magyar néprajz
21.06: Schubert: c-moll szonáta Op. post.
21.39: Egy pálya vonzásában
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: Liszt kórusműveiből
22.45: A gondolatok sorsa
23.00: Zenekari muzsika
0.10: Ihász Gábor táncdalaiból

Petőfi rádió

8.05: Nóták
8.56: Slágermúzeum
11.33: A Szabó család
12.00: Bástyasétány 77 Részletek Eisemann Mihály—Dalos László
19.50: A KK-n is egy csomót keres — jegyzet az egyetemek külső kutatásairól
20.00: Közvetítés az MTK-VM—FTC bajnoki labdarúgómérkőzés II. félidejéről
20.33: Irányító
22.03: A hanglemezbolt könnyűzenei újdonságai
22.33: Klasszikus operettrészletek
23.00: Egy óra dzsessz

3. műsor

14.05: Operafinálék
15.05: Századunk kamarazenéjéből
16.03: Zenekari muzsika
Közben:
16.40: Mindenki iskolája
17.10: A zenekari muzsika folytatása
18.05: Kapcsoljuk a 8-os stúdiót
A Magyar Rádió Dalversenye II. forduló (elődöntő) — II. rész
Közben:
Kb.
18.53: Iskolarádió
Kb.
19.13: A dalverseny közvetítésének folytatása
Kb.
20.03: Külföldi tudósoké a szó
Kb.
20.18: Operakórusok
20.44: 2000 felé
21.24: Romantikus zene

MAGYAR TV

7.59: Időesbbek is elkezdhetik. Tévétorna
8.05: Iskolatévé: Matematika (Ált. isk. 8. oszt.) Összefoglalás
9.05: Környezetismeret (Ált. isk. 1. oszt.) Szófogadatlan kiskakas
9.25: Delta Tudományos híradó
9.50: Columbo Magyarul beszélő amerikai filmsorozat (Ism.) (Színes!)
11.30: Lehet egy kérdéssel több? Vetélkedőműsor
13.05: Iskolatévé: Matematika (Ism.)
14.05: Környezetismeret
14.30: Mindenki iskolája: 15. Fizika
15.30: TV-Híradó
20.00: Isten veled atomkor! Feleki László tévészatírája (Színes!)
21.10: Panoráma Jelenségek a világpolitikában
21.35: Jégkorong VB Közvetítés Bécsből (Színes!)
Közben:
kb.
22.10: TV-Híradó 3.

2. műsor

18.43: A Magyar Televízió Szabadegyeteme
A földi élet kezdetei (Ism.) (Színes!)
19.30: TV-Híradó
20.00: Jégkorong VB. Közvetítés Bécsből (Színes!)
21.10: TV-Híradó 2.
21.30: Iszlám. Olasz filmsorozat (Színes!) VIII/4. rész: Nomádok és letelepedettek (Ism.)

Pozsonyi TV

9.00: Tv-híradó
9.35: Kicsinyek műsora
10.05: Politikai gazdaságtan
10.50: Menekülő élet.
14.30: Iskolatévé
15.05: Bratislavai híradó
16.15: Ifjú szemmel
16.55: Jégkorong VB
19.20: Tv-híradó
19.55: Jégkorong VB Az 1. szünetben: A rendőrség nyomoz A 2. szünetben: Tv-híradó
22.20: Tv-híradó

Zágrábi TV

17.10: Magyar nyelvű tv-napló
17.45: Hazulról az iskoláig
18.15: Tudomány
18.45: Népi muzsika
19.15: Zöld jelzés
20.00: Szabad szerda

Grazi TV

9.00: Kicsinyek műsora
10.00: Iskolatévé
10.30: ... És a rablók mindig lőnek.

chológusi, gyógypedagógiai pályára készülnek, felveszünk szakképzetlen csecsemőgondozónak, minimálisan két évre. Jelentkezés levélben részletes önéletrajzzal az alanti címre: Csecsemőotthonok Országos Módszertani Intézete 1022. Budapest, Lóczy Lajos u. 3.

Patyolat Vállalat felvesz 16 éven felüli női dolgozókat. Jelentkezés: Patyolat Vállalat személyzeti előadójánál 8—14 óráig.

A Veszprémi Ingatlankezelő Vállalat felvételre keres kazánkezelőket, kazángépészeket, kazánfűtőket, szivattyúkezelőket, éjjeliőröket, valamint adminisztrációban jártas gyorsgépírót. Jelentkezni lehet Veszprém, Ibolya u. 8. sz. alatt a munkaügyi osztályon.

Balatonfüredi Városi Tanács VB Üdülőhelyi Irodája gépjárművek őrzésére időszaki alkalmazottakat keres. Jelentkezni lehet személyesen az irodán. Balatonfüred, Tagore sétány.

Veszprém Megyei Állami Építőipari Vállalat felvesz tehergépkocsivezetőt, darugépkocsivezetőt, „D" vizsgával rendelkező gépkocsivezetőt. Jelentkezés Veszprém Budapest út 5. munkaügyi osztály.

Felveszünk Budapesti u. 69. sz. alatti karbantartó üzemünkhöz asztalos, lakatos, kőműves, tetőfedő szakmunkásokat és portást, vállalati központunkhoz normást, SZTK ügyintézőt, gyors- gépírót és takarítót. Jelentkezni lehet szakmunkásoknak az üzemvezetőnél, egyéb munkakörökbe a vállalat munkaügyi osztályán. Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat Veszprém, Pápai út 37.

A Veszprém Megyei Főügyészség azonnali belépéssel felvesz hivatalsegédet. Jelentkezés: Veszprém, Tolbuhin u. 19. I. em. Pénzügyi Csoport.

PANNONKER Vállalat pályázatot hirdet a balatonakarattyai 922. sz. élelmiszerbolt, valamint a 926. sz. húsbolt, boltvezetői állásának betöltésére. A jelentkezés a vállalat várpalotai kirendeltségén, Várpalota, Mező I. u. 8.

A Várpalotai Szénbányák Gépüzeme felvételre keres

deklődni: Hatvár
lom u. 1.

Beköltözhetően szoba hallos, alápincézett, 260 öl kertes családi rémben — fő Cím: Lohonyai, pest Murányi u. lefon: 131—321.

Balatonalmádib gyi csárda bek eladó. Budai N utca 10.

Vörösoktóber romos ház elad nek is megfelel ni: Veszprém,

Veszprémben ikerház építéséh resek. Levelet: dés" jeligére a ba Szabadság t

Balatongyörök szögöl szőlő pi adó. Megosztva lany van. Gyön a Balatonra. özv. Belencsákn u. 7.

Veszprém belv és félszobás ös kertes családi vagy hasonló vetkezeti vagy kásra cserélnér „Garázs van" Lapkiadóba.

Családi ház, mező kerttel II. Dózsa Gy. alatt. Érdeklőd Zrínyi u. 1.

Balatonfüred csárda közelébe ben szőlő, gy alkalmas 500 n lek eladó. Röv hető. Víz, villa ható. Magyarsz füred, Bajcsy lődni levélben 40—129 16 óra lyesen, szomba

Sümegen 4 sasházban egy adó. Garázzsal, költözhető. Érd meg, Felszabad (2) 16 óra után

Meleghegyi norámás terül erdő) esetleg eladó. Villany bályi előírás sz hető. „Füred" veszprémi hirc

Háromszoba, családi ház 104 telekkel, Buda ben eladó. „A tözhető 136338" szabadulás tér

Balatonszepe út 4. (kempin családi nyara

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁJ 4

NAPLÓ
Veszprém

Gy. Szabó Béla
festő-grafikus-művész
1021

Az ember fényei fametszeteken

A füredi galériába beköltözött a természet, az égi nappal és a földi emberrel együtt. Erdélyi tájak, balatoni vidékek ragyognak fel a fény és nyugalom kellős közepéből. A dűlőutakon egy ember ballag, ismerősen. Akár magam is lehetnék, akár milliónyi embertársam, kit a föld nevelt.

Gy. Szabó Béla kiállítását nézegetve, úgy érzem, mintha hazaérkeznék. Ismerős tájak; bonchidai mezők, erdélyi hegycsúcsok, patakok, dűlőutak, malmok — mind dajkáltak engem gyermekként, amikor még a világ kapuja előtt álltam.

Mondom, jól ismert táj. Annak is, aki Balaton-felvidéki, meg bakonyi természetben nőtt fel. Mert a művész fametszetein, festményein, grafikáin nem turistaként csodálkozunk rá egy-egy sose látott tájra, hanem azzal a felismeréssel: *a természet az ember szülőföldje*. Nem véletlen, hogy a kiállítás *Ember és természet* címet kapta, valóban a kettő egysége, harmonikus együtt élése fogalmazódott meg a művész vésőjén, grafikáin, színes krétáin.

Ismerős az is, ahogyan Gy. Szabó Béla „elmondja" képein, amit erdei-mezei barangolásai nyomán látott. Számomra *a fametszeteken szólal meg a maga ízes, kemény erdélyi nyelvén Gy. Szabó*. Hogy miért? *Pogány Ö. Gábor* művészettörténész arra a különös képességre hívja fel a figyelmet, hogy „Gy. Szabó Béla grafikái — fekete-fehér kétszólamúságuk mellett — hangsúlyozottan festőiek. Az akkor paradoxnak vélt megállapítás a jelen kiállítási anyag tanulmányozása után elveszti parabolikus jellegét, szó szerint veendő következtetéssé lesz. Kiderül ugyanis, hogy a metszetek artikulációja — a

Önarckép 1934

látvány tömörítése közben — azért marad végtelenül árnyalt, mert a színskála bármely átmenetére — légies gyengédségére csakúgy, mint zengő fortisszimóira is — van a művésznek grafikai eszköze, az árkok, foltok szövevényével a fényerőt meghatározó érzéke. Ám meghatározni valamit csak akkor lehet érkezése, ha tud róla egyet s mást. S *Gy. Szabó valóban végigjátssza a növények minden zöldjét, a virágszirmok hatalmas tónustartományát, a víz tükrén fel-felcsillanó égi tüneményeket. Olyannyira birtokába jutott minden színek titkainak, hogy feketében-fehérben is kimetszi a legrejtettebb árnyalataikat.*"

E tömör jellemzés szakszerű magyarázatát adja annak az élménynek, melyet mi, a kiállítás nézői megélünk a képek előtt. Úgy gondolom, a fekete-fehér „színvilágú" fametszetek többet mondanak a szemmel látható színes képeknél, mert a fantáziánkban életre kelő színárnyalatokon túl *sugallja az erdélyi táj balladisztikus szépségét is*. A keménységet, a küzdelmet, az ember és földje egyszülöttségét, az együvé tartozás melegségének és zordságának monumentalitását. A tájak regényességét nézve, mögötte sejtjük az emberarcot, s az Ádám Gyuri bá', meg a disznópásztor kölyök arcán felismerjük a táj vonásait is, mely konokká, emberségére rátartivá nevelte.

Midőn rácsodálkozunk Gy. Szabó Béla képeire, talán az alkotás titkát is kutatjuk. A művész válasza ennyi: „Csak mappa, széndarab vagy pasztellkészlet, egy szétszedhető kis szék és *egy kis természetszeretet meg emberbecsülés kell* ahhoz, hogy a tűnő világ pillanatait sikerrel papírra rögzítsük. S ha közben rájövünk, milyen szép az itthoni táj meg az ember: ez a külföldi út értelme." Persze, mi elsősorban a hazai út értelmére vonatkoztatjuk a fenti (külhoni) megállapítást.

A magunk értékeinek felismerésére.

Emberbecsülés kell — írja a művész. Kiket becsül? A kendermosókat, a mezőre ballagókat, az erdőben táncolókat, a pásztorgyerekeket, a molnárokat, a patakban mosó asszonyokat És szülőföldjüket. *Keménységüket, tisztességüket, dolgos életüket fénybe öltözteti.* Sok képén valósággal zuhog a fény emberre, vízre, földre. Honnan e temérdek fény? Az ember napjából meg a nap emberéből. Ami égről ránk süt, illetve ami belőlünk égre süt. Akarom mondani, Gy. Szabó Bélából a dolgos emberekre süt — vésője, szénceruzája, színes krétája által szétsugarazva.

A kiállítás a fény természetrajzának művészi megfogalmazása-megjelenítése. Az emberre sütő és az emberből sütő fény megragadása fametszeteken.

Balogh Ödön

gondolatokat közvetít a mai tá
a szabadság, a küzdelem, az
tékéről és érvényéről, az újjá
újrakezdés értelméről.

Az ugyanakkor Kolozsvár-N
zajlott folklórvetélkedő dönt
rom dicséretet hoztak a maros
diákok: a craiovai film- és fot
az 1907 című rövid metaforafilm alkotói (Simon József II. éves fizika-kémia szakos és Parázka József III. éves színiakadémista) szintén első díjat nyertek.

(M. I.)

Diákszínház — önmaga

Marosvásárhelyen tizenhat egyetemi központ mintegy 650 diákszínjátszója három napon át bizonyította, hogy a főiskolás színjátszás életképes művészetté nőheti ki magát. A friss hangvétel, a változatos stílus, az állandó újat, szépet akaró kísérletezés minden alkalommal telt házat vonzott a Művelődési Palotába, a Színművészeti Főiskola stúdió-termébe és az új színház Műhely kistermébe. A vásárhelyi egyetemisták román—magyar diáklapjának szerkesztői a fesztivál idején naponta hatoldalas mellékletet adtak ki.

A zsüri — tagjai hazánk színházi életének jeles képviselői: Dina Cocea, Mihai Dimiu, Irina Petrescu, Natalia Stancu, Tompa Miklós, Dan Alecsandrescu voltak — külön díjazta a színdarabok és külön a kollázs-montázs előadásait. Az első kategóriában Brassó, Szeben, Bukarest és Marosvásárhely román nyelvű együttesét; a második műfajban Kolozsvár-Napoca, Marosvásárhely magyar nyelvű együttesét és a bukarestieket jutalmazták meg. (A műkedvelő főiskolásokkal együtt mutatták be versenyelőadásukat a két színművészeti intézet hallgatói — első díjat a

hasznosabb tanulsága, hogy egy eszmé a legváltozatosabb művészi formában lehet tükrözni. A színházakat majmoló együtteseknek — szerencsére kevé akadt — nem volt sikerük.

Dina Cocea színművésznő: Amikor mi, „profik" diákszínházról beszélünk ezalatt fiatalságot, őszinteséget, újszerűséget értünk. Ezt vártuk, ezt kaptuk S mivel szinte minden előadás jó értelemben vett elkötelezett politikai színház is volt — valóban országos színház ünneprőI kell beszélnünk.

KELEMEN FERENC

Nem állunk meg

Gyerkó Márton tanárral, a disznajó (Maros megye) általános iskola és művelődési otthon igazgatójával a falu tánccsoportjának jelenéről és jövőjéről beszélgetünk. Múltjáról nem — mert múltja még nincs. — Csoportunkat — mondja Gyerkó Márton — csupán az ősszel alakítottuk: a Megéneklünk, Románia fesztivál tizenegynéhány lelkes leányt meg fiút gyűjtött egy csoportba. Nincsen múltunk, de eredményeink máris vannak. Sikerrel szerepeltünk a fesztivál községi és községek közötti szakaszán. És volt már néhány nyilvános szereplésünk is. Mindennek ellenére a csoport indulását „ballábasnak" nevezném. Bár két táncot is betanultak rövid idő alatt, mégsem azt „járta" amit kellett volna. A csoport nem

TÉVÉ

Péter ígéretes biztonsággal fogták egy ségbe ezt az adást, amelynek részesei közül ezúttal a kivételes versmondói

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő
Gy. Szabó Béla
A Hét
1977 MÁJ 20

1021

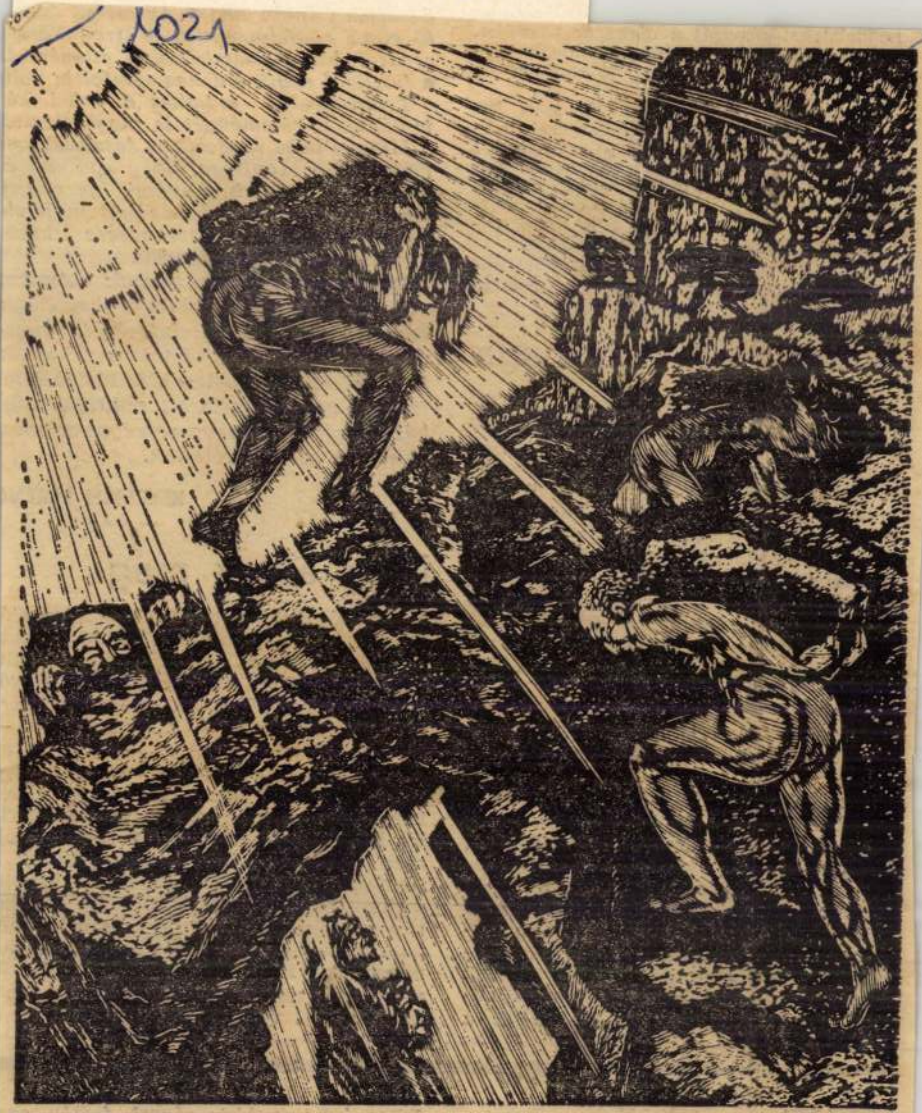

GY. SZABÓ BÉLA

A művészek gépje

rak: F-dur vonósnégyese szerepel. A koncert szólistája Jandó Jenő zongoraművész lesz.

mellékutcában halálra keseltek egy nőt, ahol részeg férfiak rendszeresen zaklatják a nőket, ahol napközben tizenhat-tizen-

Sikeresen tevékenykednek a TIT alapszervezetek

Ülést tartott a TIT megyei elnöksége

Pénteken délelőtt Békéscsabán tartotta meg soron következő ülését a TIT Békés megyei elnöksége.

A testület tagjait és az ülésen részt vevő Oláh Józsefnét, az MSZMP Békés megyei bizottságának munkatársát, Hidi Péternét, a TIT Országos Központjának Békés megyei referensét dr. Kertész Márton megyei elnök köszöntötte, majd dr. Krupa András megyei titkár a szervezet feladatairól beszélt a XI. pártkongresszus határozatainak alapján. A TIT mint a szocialista közművelődés mozgalmi szervezete a megye ideológiai, kulturális életében fontos szerepet kell, hogy betöltsön, különösen a párt értelmiségi politikájának érvényesítésében. Ezt a feladatot a megyei szervezet — valamint az irányítása alá tartozó helyi csoportok és szervezetek — igen jól látja el, az eltelt öt év alatt a megye közművelődési intézményeiben az ismeretterjesztő előadások a duplájára, a tanfolyamok száma két és félszeresére, az akadémiák száma négyszeresére emelkedett. Az első napirendi ponthoz hozzászóló elnökségi tagok a mezőgazdaságban dolgozók körében végzett ismeretterjesztés különös fontosságára hívták fel a figyelmet.

Az elnökségi ülés második témája az elmúlt évben létrehozott helyi TIT-szervezetek és -csoportok munkájának értékelése volt. Megyénkben hét helyi szervezet és 18 helyi csoport végzi egy-egy községben, illetve termelő üzemben az ismeretterjesztést. A TIT alapszervezetei hamar megtalálták működésük legmegfelelőbb formáit és területeit. Néhány helységben azonban — így Szarvason, Mezőkovácsházán és Gádoroson — a szervezetek és csoportok még nem tudták kialakítani a helyi üzemekkel és szövetkezetekkel az ismeretterjesztés kiterjesztését szolgáló kapcsolataikat.

A pénteki megyei elnökségi ülés harmadik napirendi pontjaként a testület megtárgyalta és elfogadta jövő évi munkatervét. Befejezésül a testület új tagok és szervezeti vezetők kooptálásáról döntött. A legközelebbi elnökségi ülés február végén lesz.

Mostanában
békéscsabai fo
tesülten pusmo
málhatták a c
Mintegy három
több erőszakos
követtek el, i
meg . megyénkb
Gyulán és Bék
meghatározással
30x50 kilomét
Ám Gy. L. sajn
hetek óta gar
ki Békéscsabán
egy járókelőt

A szegl
2,5 m

A városiasod
kossága minde
mutatott a tár
vállalásban. Ta
ségek kategó
eredményeként
megyénkben az
dés az idén fo
zonyítják a szá
lom 1975. évi
ben a társadaln
1 millió 605 e
vezték. Ezzel
ber 30-ig már
forint volt a tá
értéke. A lako
szép példát mu
ték-hálózat bő
járdaépítésben.

Kiállításról kiállításra

Ember és természet

Kolozsvár városában él Gy. Szabó Béla festő- és fametsző művész, Románia Állami-díjas művésze. Fél évszázada alkot töretlen kedvvel, akarattal és fametszetei, pasztelljei, szénrajzai azaz művei bejárták a fél világot. Bécs, Liéges, Tokio, Mexiko, Leningrád, Peking, Bukarest és hazánk fővárosa is többször adott alkalmat Gy. Szabó Béla műveinek bemutatására.

Gyulafehérváron született, az egyetemet és a képzőművészeti főiskolát Budapesten végezte, majd visszatért a szülőföldre, hogy vallomást tegyen a természet örök változásáról, az emberélet legnagyobb mondanivalójáról: gondolkodni, tenni a szép, a jó, az igaz hármas törvénye szerint lehet csak és ez az emberség és ez a művészet leglényegesebb kifejeznivalója.

Természetféltés, ember- és életvédelem szólnak nekünk Gy. Szabó Béla munkáiból, mindig és mindenkor. Az életritmus felgyorsult korszakában megtanít bennünket a mester áhítattal megállni a természet változásai előtt és arra figyelmeztet, hogy jobban meg kell becsülnünk a mindnyájunkat körülvevő szépséget; a világot, amelyben élünk. Tavak és tengerek, a fák és rengetegek féltése szól hozzánk Gy. Szabó Béla műveiben azzal a felkiáltójellel, hogy ezekre csak az ember képes vigyázni. Az ő emberei, a természet gyermekei, akik együtt élnek a források csobogásával, az erdők rejtelmével, a mezők szépségével.

Gy. Szabó csodálatos műfordító. Az általa megélt pillanatokat fordítja le nekünk, a műélvezőnek, hogy segítsen bennünket művész szemmel látni, hiszen minden képben rögzített vallomása a legtisztább egyszerűségben sugározza az általános megértést. Az igazi művész soha nem rejtelmeket és nem titkokat akar kifejezni, hanem a maga emberi meggyőződését adja tudtul tehetségével egyetemesen mindenkinek.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum rendezésében, a Múzeum Baráti Kör gondozásában került a Békés város szépet szerető emberei elé Gy. Szabó művészi munkásságának egy töredéke, hogy intő szó legyen vizeink, tájaink, természeti szépségeink jobb megbecsülésére a mester kifejezési formája, amelynek egyik fontos tétele: természetféltés, embervédelem.

Fábián Gyula

Gy. Szabó Béla festő- és fametszőművész

Békés m. Népújság, 1975. dec. 14.

A legszebb kép

Bónus István

Mint mozivásznon végig pergetem
Az emlékeimet a lelkemen,
S bár gyönyörködtem benne annyiszor,
Mégis az a legszebb kép, mikor
A Fehér-tónál néztük a nyarat,
Szellő borzolta szőke hajadat,
Kis, kék virágok felénk nevettek,
S szívünk dobolt: szeretlek, szeretlek!...

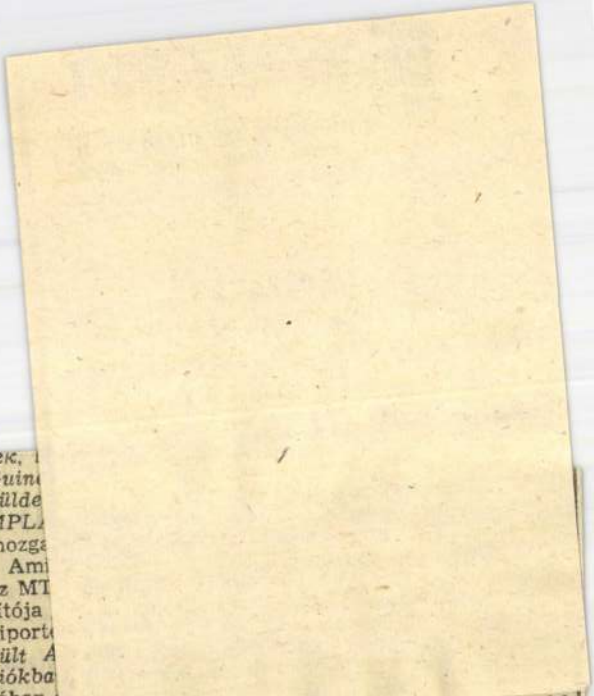

A dél-afrikai szoldatészka *összefüggő felvonulási területté* épitette ki *Angola* déli körzeteit, hogy felkészüljön a népi köztársaság csapataival való további összecsapásokra — írja Luandából keltezett jelentésében a TASZSZ. A felvonulási körzeten keresztül *a külföldi intervenciós erők állandó csapaterősítéseket kapnak a Dél-afrikai Köztársaságból.*

Silvino Kda Luz, a Zöldfoki-szigetek hadügyminisztere a szenegáli hírügynökségnek adott nyilatkozatában közölte, hogy a három volt portugál gyarmat, a *Zöldfoki-szige-*

tek, [illegible] *Guin*[illegible] *külde*[illegible] *MPL*[illegible] mozga[illegible]

Ami[illegible] az MT[illegible] sítója [illegible] riport[illegible] *sült A*[illegible] *ciókba*[illegible] *lában* [illegible] *sét m*[illegible] kor *Kissinger* külügyminiszter a szovjet—amerikai viszony megromlását helyezte kilátásba, ha a Szovjetunió továbbra is támogatja a haladó erőkre támaszkodó törvényes angolai kormányt.

Az ABC tv-hálózat Kis-

[illegible] U. S. News and World Report hírmagazin legújabb száma arról tudósít: *Ford* elnök múlt heti pekingi tárgyalásain is napirenden szerepelt az angolai kérdés, mert *„az Egyesült Államok és Kina azonos álláspontot foglal el a kérdésben"*.

Baráti légkörben

Befejeződtek a szovjet—jugoszláv külügyminiszteri tárgyalások

Kedden Moszkvában befejeződtek a szovjet—jugoszláv együttműködés legfontosabb kérdéseiről és a két országot kölcsönösen érdeklő nemzetközi problémákról folytatott szovjet—jugoszláv külügyminiszteri tárgyalások.

Andrej Gromiko, az SZKP KB PB tagja, szovjet külügyminiszter és *Milos Minics*, a jugoszláv kormány alelnöke, külügyminiszter közötti tárgyalások *baráti, konstruktív légkörben* zajlottak.

(TASZSZ)

Strougal Belgrádban

Belgrádban kedden folytatódtak a hivatalos, baráti látogatáson Jugoszláviában tartózkodó *Lubomir Strougal* csehszlovák minisztefelnök és vendéglátója, *Dzsemal Bijedics* tárgyalásai.

A jugoszláv kormány elnöke hétfőn este díszvacsorát adott vendége tiszteletére, amelyen a két kormányfő pohárköszöntőt mondott. Mindkét kormányfő elismeréssel méltatta *a jól fejlődő bilaterális kapcsolatokat.*

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

Gy. Szabó Béla,
festő és fametsző

1975 DEC 10

1021

A fametsző újabb könyve

Amikor 1973 tavaszán kolozsvári szobájában jártam, akkor mondta, hogy nemrég tért haza Mexikóból. Kiállítása volt a távoli országban egy hónapig, ezért utazott oda, végül a tartózkodásból negyedév lett, bejárta Mexikót, vázlatrajzokat készített tucatszámra. *Gy. Szabó Béla*, a Kolozsvárott élő művész, jócskán elmúlt már hatvanéves, amikor a mexikói útra vállalkozott. Természetes volt neki az útra kelés, a barangolás; évtizedek utazásai, gyaloglásai szoktatták hozzá. Rajzolni korán kezdett, a fametszést 1933 januárjában próbálta először és magas művészi szinten űzi azóta is. Az elmúlt négy évtizedben a világ annyi városában volt kiállítása, hogy azt fölsorolni lehetetlen.

Rajzait és megkapó közvetlenségű fametszeteit nagyon sokan ismerik, nemcsak kiállításokról, hanem könyvekből is. Illusztrációinak se szeri, se száma. A többi között *Petőfi János vitézét*, *Arany Toldiját*, *Dante Isteni színjátékát* is illusztrálta. Kedvelt témája a természet: a fák, a növények, a madarak és az évszakok változásainak látható jelei.

1939-ben a saját kiadásában jelent meg egy kétnyelvű — magyar és latin — kötete. *Barangolókönyv* (Liber vagabundi) volt a címe, nagyon kevés szöveget és ötven fametszetet tartalmazott. A címoldalon kívül a szöveg az egyes fejezetek — *Puszta*, *Tenger*, *Erdő* — címének közlésére és egy bevezető, vers formában írt „vallomásra" korlátozódott, amelyik így szól:

„Pusztán, tengeren, erdőn barangoltam magamban.
Emberektől távol sem kínzott az egyedüllét.
Föld, víz, égbolt, állat, fa köznapba ünnepem viszi."

Természetesen a betűk is fába metszve, majd arról nyomtatva.

1960-ban megjelent egy — a mexikóihoz részben hasonló jellegű — könyve, *Kínai útivázlatok* címmel. 1956-os és 1957-es egy-egy hónapos útjának eredménye. 1973-ban *Horváth István Kiáltás halál ellen* című, frissen megjelent verseskötetét hoztam magammal Romániából, benne ugyancsak Gy. Szabó-illusztrációkkal, jobbára természeti képekkel. És akkor készült a *12 hónap* című saját kötete — azóta megjelent —, amelyben ugyanannyi rajza, s hozzá rövid szövege — a rajzok készülésének leírása — került. Még külön lapokon láttam a tizenkét rajzot, amelyek 1952 és 1965 között, más munkákkal együtt készültek, s csak később állítak össze kötetté. A természet egy-egy részlete idézi metszetein az egyes hónapokat. Ma is előttem például az október, ahogy a képen ritka, hosszú, szálkás eső hullik, ferdén metszve a levegőt a fák törzsei előtt, s valahol hátrább, az ágak között, riadtan keres menedéket egy madár.

Gy. Szabó Béla 1905-ben született, s mintegy fél évszázada fejezi ki magát a rajzok, majd valamivel később a metszetek nyelvén, mindnyájunk gyönyörűségére és épülésére.

Mátyás István

döttségének
ásáról

A két párt képviselői hangsúlyozták a ciprusi válság mielőbbi rendezésének fontosságát. *Olyan megoldás mellett szállnak sikra, amely garantálja Ciprus szuverenitását, függetlenségét, területi sérthetetlenségét és el nem kötelezettségét, a Biztonsági Tanács idevonatkozó határozatának maradéktalan végrehajtását.*

A magyar és a görög kommunisták támogatásukról és testvéri szolidaritásukról biztosítják a nemzeti függetlenségért, a neokolonializmus és a fasizmus ellen a társadalmi haladásért küzdő népeket.

Teljes nézetazonosság mutatkozott a két testvérpárt között a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom időszerű kérdéseiben. Hangsúlyozták a nemzetközi munkásmozgalom akcióegységének erősítéséért folytatott tevékenység jelentőségét. *Nagy fontosságú az európai kommunista és munkáspártok konferenciája, amelynek előkészítésében mindkét párt cselekvően közreműködik.*

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Görög Kommunista Párt képviselői megállapodtak a kétoldalú együttműködés továbbfejlesztésében, a sokoldalú testvéri kapcsolatok erősítésében. A magyar pártküldöttség görögországi látogatása jól szolgálta ezeket a célokat.

A küldöttség kedden hazaérkezett Görögországból. Fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *dr. Berecz János*, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetője.

FELMERÉSEK

Mind gyakoribb jelenség, hogy vállalatok, üzemek, intézmények szociológusokkal, pszichológusokkal felméréseket végeztetnek olyan témakörökben, mint például a munka szervezettsége, a munkahelyi közérzet, az üzemi demokrácia állapota. Érthető s jogos igény a mozgatója e vizsgálatok terjedésének: a szociológiát, a pszichológiát segítségül hívják a döntések tudományos megalapozásához. Ám, tapasztalható e jelenség árnyoldala is: a felmérések divatja, amikor anélkül végzik el az elemző, kutató munkát, hogy később a gyakorlatban használnát vennék. Ezért a vizsgálatok értékét csak annak alapján ítélhetjük meg, *milyen hasznossal voltak a gyakorlatra, a döntésekre.*

A közelmúltban a televízióban, a Hét műsorában láthattunk riportot, miként készült felmérés az ÁPISZ Vállalat bolti eladóinak munkájáról. A vizsgálat mindenre kiterjedően részletes és alapos volt. Nemcsak azt tudhattuk meg, hány tonna papírárut kell megmozgatniuk a nem éppen atlétatermetű eladónőknek, hanem még azt is megmérték a szakemberek, hogy a napi emelgetés-cipekedés után hány milliméterrel vastagszik meg a bokájuk. Gondosan vizsgálták, elemezték az eladónők hangulatát, magatartásuk pszichikai hátterét. Csupa olyan dolog tárult fel a néző szeme előtt, ami eddig rejtve maradt számára. A riportban elhangzott nyilatkozat alapján remélhetjük, hogy az ÁPISZ vezetői levonják a gyakorlati tanulságokat a vizsgálat eredményeiből, változtatnak ott, ahol kell és lehet. Mert ebben rejlik az ilyen felmérések lehetséges haszna, nagy értéke: *cselekvésre sarkallnak, utat mutatnak az addigi gyakorlat módosító intézkedéshez.*

Lapunkban is többször tudósítottunk már hasonló felmérésekről. Ám nemegyszer olyan tapasztalatokat is szerezhettünk, „saját" zsebükből fizettek. Sok a párhuzamosság. A tapasztalatcsere jó és olcsó módszere pedig szinte teljesen kimaradt a divatból.

A vállalati munkára vonatkozó szociológiai felmérések hasznosságát, a javítani-jobbítani akarás szándékát nem vonhatjuk kétségbe. A felmérések elvégeztetése azonban időt, pénzt vesz igénybe. Feltétlenül szükséges tehát, hogy körültekintően válasszák ki a vizsgálandó témát, s gondoljanak a felmérések esetleges *korlátaira*, *„buktatóira"* is. Előfordul ugyanis, hogy nem a kellően megválasztott munkahipotézisre épül a felmérés, nem pontos a kérdőívek összeállítása vagy kitöltése, torzít a mintavétel reprezentációja —, hogy csak találomra említsünk néhányat a lehetséges hibaforrások közül. De, ha ezeket sikerül is elkerülni, még mindig csupán korlátozott lehet a felmérés hasznossága, ha nem terjed tovább a *részletkérdéseknél*, s vizsgálatlanul hagyja a *nagyobb összefüggéseket*. A legsúlyosabban kifogásolhatók azonban az olyan esetek, amikor egyáltalán nem hasznosítják az elvégeztetett vizsgálatot, amikor a kutatók valóban gondos munkájának eredményeit *megköszönik, és elsüllyesztik valamelyik íróasztal fiókjába.* Ennek oka olykor az, hogy a megrendelők rosszul tűzik ki a feladatot, nem elég körültekintőek, s a felmérés után kiderül, hogy a tanulságok levonásához pillanatnyilag hiányoznak az eszközök és a lehetőségek. De felfedezhetünk olykor e jelenség mögött egy jellegzetes és igen káros magatartásformát is.

Vannak vállalati és intézményi vezetők, akik régóta esedékes döntéseket igyekeznek *elodázni* azzal is, hogy felméréseket készíttetnek. Ily módon is bizonygatják, hogy ők „mindent megtesznek", még a szociológiát is segítségül hívják. Ahhoz azon-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla
grafikus

Ember és természet 1021

Kolozsvári mester Kalocsán

GY. SZABÓ BÉLA, a világhírű erdélyi grafikus hetven évvel ezelőtt született Gyulafehérvárott. A Budapesti Műegyetem elvégzése után gépészmérnöki diplomát szerzett. Tanulmányai befejeztével szülőföldjén telepedett le. A gazdasági világválság következtében munkanélkülivé vált, és akkor kezdett rajzolni, festeni. De mivel alkotó munkára csak esténként ért rá — és a mesterséges fény nem kedvez a színeknek —, rátért a fekete-fehér grafika művelésére. A fametszés technikáját senkitől sem tanulta. Csak később járt be vendéghallgatóként a budapesti Képzőművészeti Főiskolára. A második világháború kitörésekor visszatért végérvényesen Kolozsvárra és azóta is ott él.

Több, mint négy évtizedes munkássága során mennyiségileg is bámulatra méltó életművet alkotott. Több száz olajkép és akvarell, ezernél több fametszet és ugyanennyi pasztell, tizennégyezer rajz (ceruza, tus és szén) maradt már hátra oeuvre-jében.

Eredeti fametszetei, albumokban is megjelentek. A második világháború előtt saját kiadásában látott napvilágot a *Szegények könyve* (1935) — mely rögtön elnyerte az év legszebb magyar könyvének díját —, a *Barangoló könyv* (1939), a *Homokvilág* (1941), — ez utóbbi huszonnyolc klisírozott tusrajzot tartalmaz Szank környékéről, és rokonságot tart a falukutató mozgalom szociologizálásával. A felszabadulás után népmese-illusztrációkat készített (Farkas-barkas, Az eszes gyermök, Aranyhajú testvérek). Csokonai *Lilla*-dalait, valamint a *Haja, haja, virágom* című virágének-gyűjteményt eredeti fametszetekkel ékesítette. 1949-ben megjelent *„25 fametszet"* elnevezésű reprodukciós albuma után, 1972-ben a *Hónapok* kalendáriumszerű füzérét rendezte kötetbe művészi vallomásaival tetézve. Külföldi tanulmányútjainak élményeit pasztellek és rajzok kíséretében a *Kínai úttvázlatok*ban (1960), legutóbb meg a *Mexikói télben* (1974) tette közzé.

Románia Szocialista Köztársaság állami díjas érdemes művésze, a Munka Érdemrend és Kulturális Érdemérem, valamint más kitüntetések sokszoros birtokosa, és Liége város díszpolgára. A világ számos metropolisában mutatta be eddig műveit, több mint kétszázötven kiállításon. Lugano, Peking, Brüsszel, Tokió, Antwerpen, Moszkva, Leningrád, Riga, Drezda, Genova, Szófia, Bécs, Ferrara, Portland vagy akár Brasília sorolható fel példaképpen.

De talán még ennél is tiszteletre méltóbb, hogy alkalmat keres és talál kiállításaival olyan vidéki városok rendszeres felkeresésére Erdély-szerte, mint Szatmár, Nagybánya, Várad, Szalonta, Arad, Lupény, Brassó, Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Székelykeresztúr, Udvarhely és Marosvásárhely. Avagy Magyarországon az utóbbi évtizedben — mióta lehetősége nyílt nyaranta a szigligeti alkotóházban dolgoznia — Nagykanizsa (1966), Nyírbátor (1967), Debrecen (1969), Tokaj és Szigliget (1971), Miskolc (1973), Kiskunfélegyháza és így tovább. 1974-es budapesti gyűjteményes kiállítására a Vajdahunyad Várában került sor *„Ember és természet"* címmel. Legfrissebben most Kalocsán nyílott egyéni tárlata az I. István úti kiállítóteremben, a Mezőgazdasági Múzeum rendezésében.

Gy. Szabó Béla a fekete-fehér ezernyi árnyalatában véste nemes fába, vagy rögzítette szénnel, pasztellkrétával papírra népünk történelmét, földrajzát, kultúrhistóriáját. Az *Aquincumi kapu*, a *Gyulafehérvári ősz*, *A kolozsvári Bethlen-bástya*, az *Este Nagygalambfalván* (amely mögül az „Este a székelyeknél" zenéjét véljük felhangzani), a *Segesvári átjáró*, a *Szanki udvar*, a *Nyárádmenti táj*, a *Szamos-részlet*, vagy a *Holt Tisza*, *Az Aranyos völgye*, a *Lebukó nap a Balatonon*, *A Királyné Szoknyája*, de még egy öreg *Bözödi sírkő*, vagy akár a modern *Margitszigeti szökőkút* is honismeretre, hazaszeretetre tanít. Bármelyik felér közülük egy pátoszmentes, őszinte, életre szóló vallomással a szülőföldről.

Sokfelé hívták, és marasztalták is. De ő világjárása során, nemzetközi sikerei közepette újra meg újra visszatér az Érhez, felfrissülni. Amint kiállításkatalógusának vallomásában írja: „Csak mappa, széndarab vagy pasztellkészlet, egy szétszedhető szék és egy kis természetszeretet meg emberbecsülés kell ahhoz, hogy a tűnő világ pillanatait sikerrel papírra rögzítsük. S ha közben rájövünk, milyen szép az itthoni táj meg az ember: ez a külföldi út értelme."

Ezt a tiszta művészi üzenetet közvetítik remekbe sikerült grafikái is.

Wagner István

Gy. Szabó Béla, festő grafikus

— GY. SZABÓ BÉLÁNAK, a Román Szocialista Köztársaság állami díjas művészének magyarországi és erdélyi tájakat, embereket ábrázoló rajzaiból, pasztelljeiből nyílt kiállítás a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban. Az Ember és természet című gyűjteményes kiállításon a 70 éves művész több mint 200 alkotását mutatják be.

— Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 [illegible] 3.

Gy. Szabó Béla

— GY. SZABÓ BÉLÁNAK, a Román Szocialista Köztársaság állami-díjas művészének Magyarországon készült alkotásaiból Ember és természet címmel gyűjteményes kiállítása nyílt meg szombaton Mezőtúron.

14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 11

Gy. Szabó Béla, grafikus

A fametsző újabb könyve

Amikor 1973 tavaszán kolozsvári szobájában jártam, akkor mondta, hogy nemrég tért haza Mexikóból. Kiállítása volt a távoli országban egy hónapig, ezért utazott oda, végül a tartózkodásból negyedév lett, bejárta Mexikót, vázlatrajzokat készített tucatszámra. *Gy. Szabó Béla*, a Kolozsvárott élő művész jócskán elmúlt már hatvanéves, amikor a mexikói útra vállalkozott. Természetes volt neki az útra kelés, a barangolás: évtizedek utazásai, gyaloglásai szoktatták hozzá. Rajzolni korán kezdett, a fametszést 1933 januárjában próbálta először és magas művészi szinten űzi azóta is. Az elmúlt négy évtizedben a világ annyi városában volt kiállítása, hogy azt fölsorolni lehetetlen.

Rajzait és megkapó közvetlenségű fametszeteit nagyon sokan ismerik, nemcsak kiállításokról, hanem könyvekből is. Illusztrációinak se szeri se száma. A többi között *Petőfi János vitézét*, *Arany Toldiját*, *Dante Isteni színjátékát* is illusztrálta. Kedvelt témája a természet: a fák, a növények, a madarak és az évszakok változásainak látható jelei.

1939-ben a saját kiadásában jelent meg egy kétnyelvű — magyar és latin — kötete. *Barangolókönyv* (Liber vagabundi) volt a címe, nagyon kevés szöveget és ötven fametszetet tartalmazott. A címoldalon kívül a szöveg az egyes fejezetek — *Puszta, Tenger, Erdő* — címének közlésére és egy bevezető, vers formában írt „vallomásra" korlátozódott, amelyik így szól:

„Pusztán, tengeren, erdőn
barangoltam magamban.
Emberektől távol sem
kínzott az egyedüllét.
Föld, víz, égbolt, állat, fa
köznapba ünnepem viszi."

Természetesen a betűk is fába metszve, majd arról nyomtatva.

1960-ban megjelent egy — a mexikóihoz részben hasonló jellegű — könyve, *Kínai útivázlatok* címmel. 1956-os és 1957-es egy-egy hónapos útjának eredménye. 1973-ban *Horváth István Kiáltás halál ellen* című, frissen megjelent verseskötetét hoztam magammal Romániából, benne ugyancsak Gy. Szabó-illusztrációkkal, jobbára természeti képekkel. És akkor készült a *12 hónap* című saját kötete — azóta megjelent —, amelyben ugyanannyi rajza, s hozzá rövid szövege — a rajzok készülésének leírása — került. Még külön lapokon láttam a tizenkét rajzot, amelyek 1952 és 1965 között, más munkákkal együtt készültek, s csak később állták össze kötetté. A természet egy-egy részlete idézi metszetein az egyes hónapokat. Ma is előttem például az október, ahogy a képen ritka, hosszú, szálkás eső hullik, ferdén metszve a levegőt a fák törzsei előtt, s valahol hátrább, az ágak között, riadtan keres menedéket egy madár.

Gy. Szabó Béla 1905-ben született, s mintegy fél évszázada fejezi ki magát a rajzok, majd valamivel később a metszetek nyelvén, mindnyájunk gyönyörűségére és épülésére.

Mátyás István

külügyminiszteri tárgyalások

Kedden Moszkvában befejeződtek a szovjet—jugoszláv együttműködés legfontosabb kérdéseiről és a két országot kölcsönösen érdeklő nemzetközi problémákról folytatott szovjet—jugoszláv külügyminiszteri tárgyalások. *Andrej Gromiko*, az SZKP KB PB tagja, szovjet külügyminiszter és *Milos Minics*, a jugoszláv kormány alelnöke, külügyminiszter közötti tárgyalások *baráti, konstruktív légkörben* zajlottak. *(TASZSZ)*

miniszterelnök és vendéglátója, *Dzsemal Bijedics* tárgyalásai.

A jugoszláv kormány elnöke hétfőn este díszvacsorát adott vendége tiszteletére, amelyen a két kormányfő pohárköszöntőt mondott. Mindkét kormányfő elismeréssel méltatta *a jól fejlődő bilaterális kapcsolatokat.*

dalommal, sőt az egész elkényelmesedő embe
költő elszántsága eredményezte, hogy az álság
magányos harcos szerepe lett az övé, aki azza
sem tulajdonított jelentőséget, önmagán is
álláspontját köteteinek címe is jelezte (*Után*
Ezekben a kötetekben a különös tartás még
bár az is feltűnt, hogy a szerep a látszat ellen
nek aspektusait, költői lehetőségeit: minden t
én. Mostanra, a *Kedvesebb hazát* kötet idejé
szinte egyetlen meghatározója az lett, hogy
letnek mely témák, motívumok engednek nagyobb teret, melyek szolgálnak több meglepetéssel. A figyelmét a leleplezhető dolgokra koncentráló ember észrevételei kértek teljes uralmat a lírában, a szatirikus szemlélet a versstruktúrák képzésében is egyeduralomra jutott — a hagyományos értelemben vett líraiság rovására. A nagy leleplező szól ezekben a versekben, de szemléletének tartalmi elemei gyakran túlerős hangsúlyt kapnak a költészet ellenében. Nézzük azonban előbb a szerintünk sikeres változatot, azt, amelyben a szemlélet és mondanivaló még művészi megformálást talál. A *Szeretet, szeretet* kezdetű vers is mítoszfoszlató: azt mutatja fel, hogy a szeretet csupán életünk szüneteiben jut szerephez, s éppen ezért ekkor is elvéti hivatását, hiszen újabb aljasságok előkészítésének idejévé válik. Lényeg és látszat groteszk ellentétét a képi asszociációk kegyetlen pőresége hordozza: imádkozó kofákhoz, adakozó gyilkosokhoz, ajándékokkal megtévesztő gyarmatosítókhoz — tehát alantas lényegüket elfedő emberekhez — hasonlatos az a szeretet, mely csak nagy ritkán, karácsony táján jut szóhoz, csak pillanatokra válik életünk cselekvő részévé. Az áhítat, meghittség és az embertelenség ellentétező összevillantása adja a sajátos

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

1971 DEC

TISZATÁJ
Szeged

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZETE

6 forint

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla

ALFÖLD

1971 DEC

1021

Tulipánok. Fametnet 1961, Kéri lev. Gy. Szabó Béla

sem. Kettejük közös munkájának köszönhető, hogy létrejött ez a kötet, melynek eredeti címe: *Ungarische Dichtung aus fünf Jahrhunderten* (Öt évszázad magyar költészete). Az antológia a *Corvina Kiadó* és az NDK-beli *Aufbau-Verlag* (Berlin–Weimar) közös gondozásában jelent meg; a válogatás munkáját Vajda György Mihály, Klaniczay Tibor és Szabolcsi Miklós végezték; a fordításban pedig egy sor neves német költő és műfordító vett részt. Utószavát, a magyar költészet rövid történeti összefoglalását Vajda György Mihály írta, a költők életrajzát Tálasi István állította össze. Az antológia eddig német nyelven sosemvolt szélességben és időtartamot átölelve sorakoztatja fel a magyar líra legjavát, Janus Pannoniustól Illyés Gyuláig összesen harminchat költő több mint 200 versét. A verseknek mintegy négyötöde először jelenik meg németül, vagy új fordításban lát napvilágot.

Stephan Hermlin rövid, személyes hangú előszavában régi adósságról beszél, amelyet a német fordításirodalom most igyekszik törleszteni a magyar költészettel szemben. Ezt az adósságot saját szavaival így fogalmazza meg: „Egy csodálatos, Németországban szinte még teljességgel ismeretlen költészetet kell részleteivel, elágazásaival együtt, folyamatosságában bemutatni."

Csak néhány megjegyzést tehetünk a szerkesztésről és a műfordításokról. Az antológiából. Nem beszélve arról, hogy Arany *Bor vitéze* helyett – ha már balladát szerepeltetnek – jelentősebbet is választhattak volna.

Ezek az apró hibák persze eltörpülnek a kötet érdemei mellett, nem zavarják az olvasót, nem alakítanak ki hamis képet a magyar líra fejlődéséről. Ezek a megjegyzések csak azt célozzák, hogy a legközelebbi – remélhetőleg mihamarabbi – idegen nyelvű antológia még pontosabb, még illusztrisabb képet adjon költészetünk történetéről.

A műfordítások színvonala egységes és magas. Minden fordító gondos és igazi költői munkát végzett, többnyire a versek értelmi mondandóját is sikerült átmenteni az idegen nyelvre, ami – ha meggondoljuk, hogy a fordítók többsége nem tud magyarul, s nyersfordítás alapján dolgozott – nem kis dolog. (A *Günther Deicke* által fordított *Vén cigány*-ban előfordul egy értelemzavaró hiba: a refrén „bot" szavát „Krücke"-nek fordította, amely mankót jelent.) Nagyon jól sikerültek *Heinz Kahlau* Balassi-, *Annemarie Bostroem* Csokonai-fordításai, valamint *Martin Remané*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD
Debrecen

1972 JUN

pompas pillanatokat teremtenek. Irónag és szinesznég... rajzolata. Illyés erős racionalitása ellenkezik ama szándékával, hogy megemelje a két fiatal szerelmét. Noha úgy tűnik, írás közben Tamási Áron Magdó-Móka mindent legyőző, mindenek fölött lebegő szerelmespárjára gondolt.

ABLONCZY LÁSZLÓ

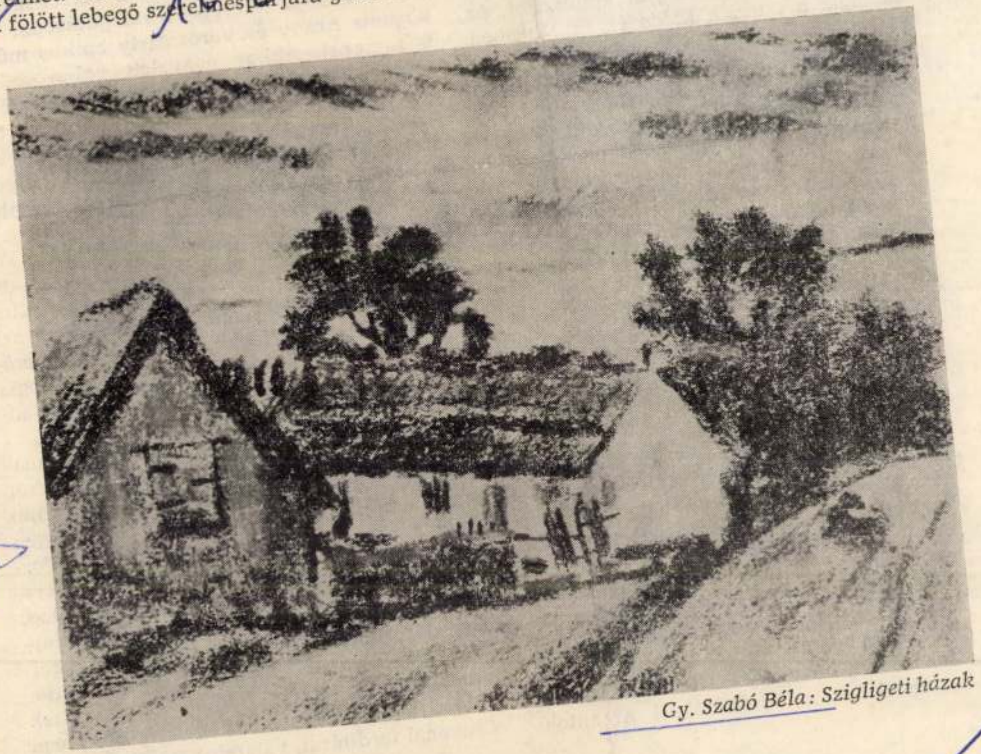

Gy. Szabó Béla: Szigligeti házak

szerda

ernetika
előrelátás

A kibernetika művelői új felfedezéseikkel hozzájárulhatnak a marxista filozófia gazdagításához, de gazdagodnak ezáltal a marxista közgazdaságtudományok is. A kibernetika — a legelfogadottabb meghatározás szerint — *„komplex-dinamikus rendszerek vezérlésének törvényszerűségeivel foglalkozó tudomány"*. Ilyen rendszernek fogható fel a gazdasági élet is. Ezért *a kibernetika a gazdasági élet működésének vizsgálatában, sőt irányításában is hasznos segédeszköz lehet.* De a marxizmus—leninizmus tudományát nem helyettesítheti!

A kibernetika kezdeti lázában Amerikában ugyanis akadtak olyanok, akik diadalmasan hirdették, hogy az elektronikus „agyak" most már megszabadítják a kapiken alapuló, antagonisztikus ellentmondásokat — lehetővé teszik a gazdasági élet társadalmi célokat szolgáló irányítását. Éppen ezért a kibernetikai módszerek fokozottabban felhasználhatók a szocialista gazdaságban és a szocialista társadalomban. Ebben a vonatkozásban az elmúlt években a Szovjetunió is rengeteget fejlődött. Vitathatatlanul az első helyre került a társadalmi célokat szolgáló kibernetikai kutatások és a kibernetikai módszerek alkalmazása terén. Kevesen tudják, hogy például *Ukrajna gazdaságának jelentős részét ma már egymásnak alárendelt számítógép-rendszer segítségével irányítják.* A nyugati folyóiratok jelentős része rendszeresen foglalkozik a kibernetika szovjetunióbeli alkal-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1972 FEB 2

1021

Szabó Béla

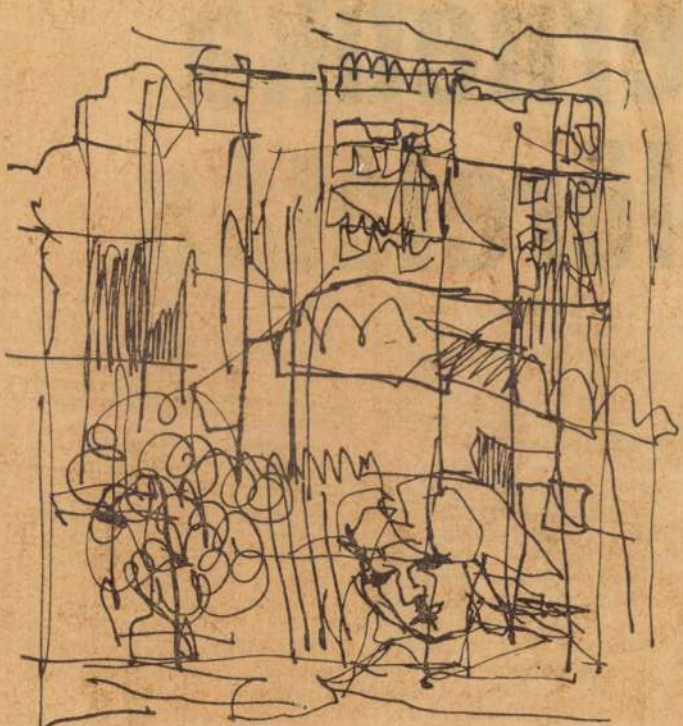

VÁZLAT

Szabó Béla rajza

[illegible] a hármat, s le lehe-tett heveredni, valóságos izzasztó katlanná hevült a tisztás. Ő mindig itt volt kéznél, néhány lépésre a háztól, reggeltől estig kellemes, hűvös árnyat vetett, de mégsem egészen sűrűt, úgyhogy a fű sem pusztult ki alatta. Bármikor odamehettem, hanyatt dőlhettem a fűben, elnézhettem koronáját, s fölötte a nyargaló felhőt.

És mégsem vettem őt észre. Vannak fák, melyek alulról nézve valóságos birodalmak. Egy-egy vízparti nyárfa, egy-egy öreg tölgy koronájában órákig ődönghet tekintetünk, sohasem tudja bejárni. Újdonságok várnak ezekben, meglepetések. Hasadozott kérgükön hangyák vonulnak, számos odvukban mókus vagy harkály tanyázik, fentebb pedig, a lomb közt, egy-egy titkos elágazásban madárfészkeket szorongatnak gyöngéden, mint egy emberi marok. Vannak ilyen fák, magam is heverésztem alattuk. De ő nem ilyen volt. Egyenes törzse, ritkás lombja, együgyű, szabatos koronája nem adott munkát képzeletemnek. Talán ezért is fa-

Évről évre l[illegible] ágait, évről é[illegible] kult, nyom[illegible] fa, kivetköz[illegible] lentéktelensé[illegible] san szembeö[illegible] is siralom v[illegible] csak a vezé[illegible] rajta. Arról [illegible] fikus kalan[illegible] a fecskék.

Ezek a p[illegible] ők ébreszten[illegible] telyt a tern[illegible] gyensúlyában. [illegible] sük merőben unpraktikus. Semmi sem szab határt mohó tenyészetüknek, semmiféle gátló vagy szabályozó rendszert nem hordoznak spóráik kódrendszerében. Ha egyszer megtelepedtek, föltétlenül túlszaporodnak. Amin ők szállást találnak, irgalmatlanul elözönlik. Amibe belekóstoltak, fölemésztik maradéktalanul. S ez saját magukra is káros. Mert a fában, amelyet kipusztítanak, saját életterüket semmisítik meg. Mihelyt megölték — szükségképpen belehalnak. Gyilkosságaik egyszersmind tömeges öngyilkosságok. Soha semmit sem láttam a

SAJ[illegible] JÖV[illegible]

(Folytatás a 3. olda[illegible]

ról való „operatív" árus[illegible] kiszolgáltatva az időjár[illegible]

Ha meg éppenségge[illegible]

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Gy. Szabó Béla

ELŐRE

1029 1971 NOV 1

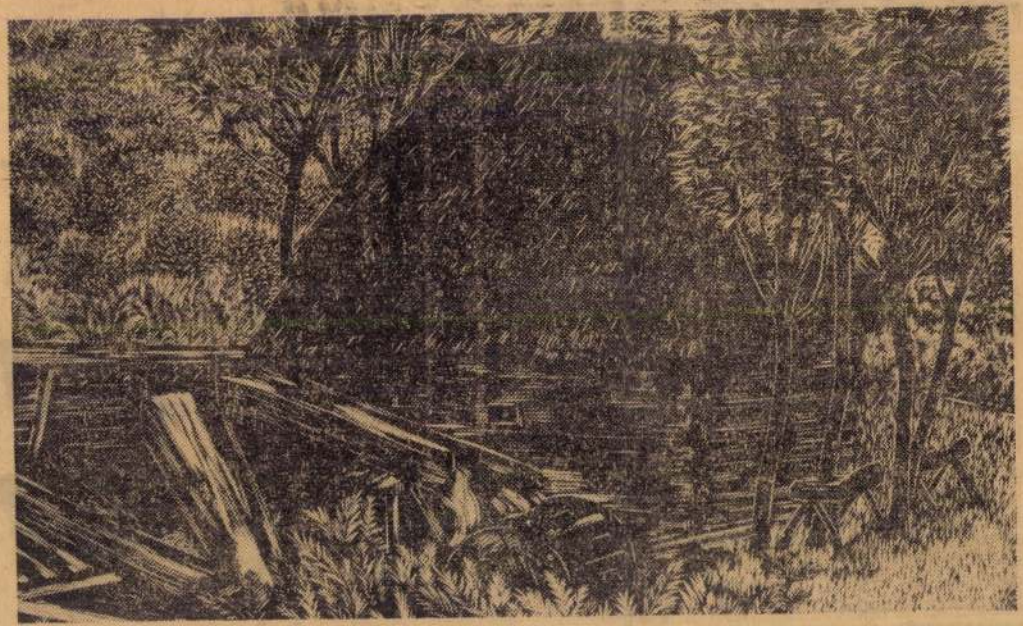

Gy. Szabó Béla

Ványolómalom

Állami vállalatok és szövetkezetek részére vízből termelt

bányakavics azonnali szállítását, kedvező feltételekkel, soron kívül vállaljuk

az egész ország területére, vasúti és közúti feladással.

Magánosok kiszolgálása a FAÉRT- és a TÜZÉP-telepeken keresztül történik.

Megrendeléseket az alábbi címre kérünk:

KAVICSBÁNYA VÁLLALAT

kereskedelmi osztálya.
Budapest V., Molnár u. 53.
Telefon: 181-313. Telex: 57-85
Ügyintéző: Kunsági Ferencné csoportvezető

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ipari tanulók szakmákban vállaljuk. A havi rendes ösztöndíjon felül társadalmi ösztöndíj adása is lehetséges. Jelentkezés tanműhelyvezetőnkněl, Mezőgazdasági Felszereléseket Gyártó Ipari Szövetkezet. Hatvan u. 58.

Anyagkönyvelésben jártas nyugdíjast azonnal felveszünk Fémfeldolgozó Ipari Szövetkezet. Vágóhíd u. 3/A

Felveszünk lehetőleg röntgenképes, vizsgázott villanyhegesztőket és ácsokat debreceni és leninvárosi munkahelyeinkre. Jelentkezés: Közmű- és Mélyépítő Vállalat Debrecen, Vágóhíd u. 12/C.

A mikepércsi Vörös Csillag Mtsz kompresszorkezelői vizsgával rendelkező tejkezelőt azonnali belépéssel felvesz. Jelentkezni lehet az mtsz-irodában.

D kategória vizsgával gépkocsivezetőket tehergépkocsira és autóbuszra, változó vidéki munkahelyre felveszünk. Postai Gépjármű Szállítási Üzem, Debrecen, Péterfia u. 49.

Lehetőleg faipari gépekben jártas tmk-lakatost és segédmunkást felvesz a Debrecen Tanácsi Faipari Vállalat. Debrecen, Kishegyesi út 13. sz.

Magyar Pamutipar, Budapest IV. ker. (Újpest), Erkel u. 30. felvesz 15. életévüket betöltött lányokat szövő, fonó, cérnázó, csévélőbetanulóknak. Szállást biztosítunk. Jelentkezés: személyesen vagy levélben a gyár munkaügyi osztályán.

Azonnalra alkalmazunk matrózokat, uszálykormányosokat, DUTRA vontatóvezetőket. Jelentkezés: Folyamszabályozó és Kavicskotró V. fő-építésvezetősége, Budapest XIII., Cserhalom u. 2. (Dagály strand mellett), naponta, szombat kivételével.

Asztalos szakmunkásokat felveszünk 1 műszakos munkakörbe. Minden héten szabad szombat. Erdei Termék Vállalat, Keresszegi u. 1.

A Biharkeresztesi Állami Gazdaság Komádi-Kutas területe 1 fő gépjárművillamossági szerelőt, 1 fő hegesztő szakmunkást keres felvételre. Jelentkezés személyesen vagy írásban a kerület igazgatójánál. Fizetés megegyezés szerint. Útiköltséget felvétel esetén térítjük. Cím: Biharkeresztesi Állami Gazdaság komádi kerülete, Kutas.

pályázatot hirdet a bad kasszás egység kakörének betöltésé mű italbolt, 1. és 2. 6. és 7. sz. vegyesb tot az ÁFÉSZ kö leadni (Tanácskö 11.). A pályázat eln séges: Tiszta erk vány, szakmuni legalább 5 éves s lat, működési bizo életrajz.

Az Országos Gu Cordatic Gumigy VIII., Kerepesi út lyaudvar mellett) zetlen, 18. életévét női dolgozókat. Je Cordatic munkaüg

Manökeneket ke Debreceni Ruhag feltételei: Életkor: gasság 166—172 cn méret. Érettségize Jelentkezés 1972. Debreceni Ruhag Domb u. 5—9. sz., tályán.

Hídépítő Vállalat tésvezetősége taka Jelentkezni lehet a cai építésvezetőség

Tetőfedő mellé t fedési munkára b munkásokat felv órabéres teljesítmé lentkezés: Bádogos lő Ipari Szövetk Széchenyi u. 3. mű

Nagyobb gyakorl normást és gépész lamint gép- és gy betanított, illetve s felveszünk. BIOG gyár Debrecen, Pa

Gépírni tudó, jól ségizett adminisz zunk. Jelentkezé ÜVÉRT. Debrecen, reg útja 57.

Rakodót, villan munkaerőt zöldség dolgozásra felvesz recen, Diószegi út

FŰSZÉRT Nagyk lalat azonnali belé gépírót felvesz. Je recen, Széchenyi u

Portás munkakö kaerőt (nem nyug Finomkötöttáru-gy Görbe utca 4.

A Gabonafelvásárló és -feldolgozó Vállalat gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírót alkalmaz. Jelentkezni lehet személyesen a vállalat központjában. Debrecen, Széchenyi u. 13.

A Gabonafelvásárló és -feldolgozó Vállalat hajdúböszörményi körzeti üzeme nyugdíjasokat őröknek alkalmaz. Jelentkezni lehet személyesen a körzeti üzemnél, Hajdúböszörmény, Petőfi u. 30.

Gyakorlattal rendelkező építésztechnikusokat árelemzői, valamint statikus-szerkesztői munkakörbe felveszünk építész műszaki rajzolót megfelelő gyakorlattal alkalmazunk. Szakközépiskolai végzettségű vagy gimnázlumi érettségivel rendelkező fiatalokat házkezelői munkakörbe felveszünk. Jelentkezés: Péterfia u. 25. Ingatlankezelő Vállalat.

Éjjeliőrt azonnali belépéssel felvesz a Tisza Cipőgyár debreceni gyára, Böszörményi út 7—11.

Balmazújvárosi ÁFÉSZ 2 fő dekoratőrt keres felvételre. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés Balmazújváros, Veres P. u. 7.

A Debreceni Agrártudományi Egyetem növénytermesztési és állattenyésztési tárgykörben, legalább 10 éves gyakorlattal rendelkező férfi mezőgazdasági technikust keres az Alkalmazott Üzemtani Tanszékre. Jelentkezés: önéletrajzzal az egyetem személyzeti osztályán. Böszörményi út 138.

Lányokat 15 év felett fonó, szövő átképzősként, valamint férfiakat 18 évtől betanított munkásként felveszünk. Levélbeni jelentkezésre részletes tájékoztatást adunk. Újpesti Gyapjúszövőgyár Bp. IV., Berni út 1.

Felveszünk napi 4 órára takarítónőt. Bőrklinika, ambulancia.

TÜZÉP V. gyors- és gépírókat alkalmaz. Jelentkezni lehet Vörös Hadsereg útja 54. I. em. titkárságon.

A Lőrinci Fonó felvételt hirdet 16 éven felüli lányok részére. A betanulási idő 1 hónap. Vidéki lányok részére szállást korszerű leányotthonunkban biztosítunk, havi 100 Ft térítésért. Cím: PIV Lőrinci Fonó, Budapest XVIII., Gyömrői út 85—91.

A KONZERVGYÁR

18 évet betöltött

FÉRFI ÉS NŐI SEGÉDMUNKÁSOKAT

lakatosokat, húsipari szakmunkásokat
férfi öltözőőröket (nyugdíjasokat is)
férfi portásokat és SZTK-csoportvezetőt

JÓ KERESETI LEHETŐSÉGGEL

gyors- és gépírót
állandó munkára alkalmaz.

Jelentkezni lehet: Debrecen, Monostorpályi út 92.

KUBIKOS,

segédmunkás munkaerőt debreceni munkahelyre

FELVESZÜNK.

Jelentkezés: Debrecen, KÖZMŰ- ÉS MÉLYÉPÍTŐ VÁLLALAT, Vágóhíd utca 12/C

HUNGÁRIA

Jelentkezés

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Gy. Szabó Béla

1021

SZIGLIGET

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

„Tragédia dalban elbeszélve" — tanultuk valamikor a ballada meghatározását. „Líra képekben előadva" írhatnánk a két kolozsvári festőművész kiállításának mottójául.

„Mi ejt rabul egy-egy széles víztükör láttán? Tűnődtem ezen tóparti barangolásaim közben éppen eleget, álmélkodva a föld sok vizének különös és mindig más szépségén.

Az, hogy magadat és a körülötted forgó világot látod benne, de meg nem foghatod, mert nyomban darabokra foszlik? A túlsó part sejtető messzesége és a némább csend? Vagy a fényözön, amely a tavon körülvesz? A színfoltok örök játéka?" — kérdi Gy. Szabó *Balatoni színek fekete-fehérben* c. vallomásában, mely a marosvásárhelyi Igaz Szó ez évi 4. számában jelent meg, s ennél szebben, tömörebben mi sem tudnánk kifejezni az általa kiállított pasztellek, metszetek líraiságát, fogantatási hőjét. De nem kevésbé vallomásszerűek, lírai természetűek Ferenczy Júlia pasztelljei. „Életem örök vágya volt végtelen vizet, nagy fákat, tépetlen, kusza ágakat festeni"... kezdődik az ő „szóbeli" vallomása az előbbi folyóirat ugyanazon számában, s képei a megvalósult vágy örömét, szépségét sugározzák felénk.

Szigliget a gazdag, változatos szépségű Balaton egyik legszebb része. A Balaton: csodálatos, selymes fényű, ezer színben játszó vagy komor hullámokban háborgó víztükör, nagy, párás fényű ég; környéke: változatos formájú, felépítésű hegyek, szelíd, szőlős lejtőkkel, zöld erdőkoszorúval, nádasokká simuló, vízbe olvadó síkokkal. És Szigliget: mintha mindezeknek kivonata, összefoglalása lenne, háta mögött vagy fölötte koronájával, a várrommal. Ez a világ ragadta meg a két erdélyi művészt és ezt tárják elénk alkotásaikban.

Ferenczy a pasztell eszközeivel közelíti meg a látnivalókat: a szigligeti őspark csodálatos fáit (Vörös fa, Nyírfák), a park tavának, patakjának intim zugait, csodálatos mély zöldjeit s a közéjük, árnyékukba ágyazott kékek, remegő fényangocskákként villanó sárgák, vörösek színeit (Békás tó, Kék tó). De megragadják a nagy átfogó képek, távlatok is: a Balaton óriási tükre a szigligeti öböl ölelésében, a reggel párájában, a fölötte lebegő felhők borújában (Reggel a Balatonon, Borús idő stb.), s a vár, a kilátás a várra, *Várrom* c. képe a hegyoldalt borító habzó, torlódó zöldjeivel ezt a címet is viselhetné: zöld ostrom, s illusztrációul szolgálhatna a költő (Nagy László) *Zöld angyal* c. verséhez, mely a múló, hanyatló életet elborító zöld vegetáció erejét idézi.

Olvadó, áramló színek, színekben feloldódó gazdag formák, dús atmoszféra, párásság: már ennyi is mutatja, hogy igazi impresszionista festővel állunk szemben, akinek eszköze, a pasztell, a valóság végtelenül gazdag s illanó szépségeinek, de saját gyönyörködésének, áhítatának a kifejezésére, megragadására is szolgál. Ferenczy páratlan érzékkel, biztonsággal, tudással kezeli ezt az eszközt, anélkül, hogy ezek a sajátságai az öncélú bravúroskodás felé csábítanák. Ettől megóvja alázata, odaadása a természet szépségei iránt, ami képeinek mély, megragadó líráját adja.

Gy. Szabó Bélát, bár az anyag évi nemzeti galériabeli kiállításán 13 pasztellje szerepelt, itt három pasztell kivételével fametszetek képviselik. A pasztellek a művész rendkívül finom színérzékét, finom szépségek iránti érzékét tárják elénk, akárcsak a Ferenczy Júlia képei. A fametszetek... A fametszetek viszont ... ugyanezekről a sajátosságokról tanúskodnak, megtoldva talán annyival, hogy itt a formák nagyobb szerepet kapnak, anélkül, hogy az előbbi sajátságokat elnyomnák. Már itt előljáróban kimondom: azokat a metszeteket látom a legsikerültebbeknek, ahol a rajzosság és festőiség finom egyensúlyt alkot. Dehát szinte minden kép ilyen...

Gy. Szabó Béla már régóta „kerülgeti" a Balatont. Mondhatnám: lábujjhegyen, először 1936, 1939 táján pasztellekben és rajzokon közelítve meg, míg végre a fametszés eszközeivel is megpróbálta „megfogni", először 1966-ban (Balatoni táj). Ehhez az kellett, hogy Gy. Szabó sajátos művészetének megfelelően, módszeres, tudatos fejlődése során megtanulja a vizet „megoldani" a fametszés lehetőségeivel.

„Állóvíz nagyobb lélegzetű megjelenítésére csak tizenkilenc évi munkásság és jó hetedfélszáz fametszet után került sor (Korata-vasz, 1952). Az első „komolyabb" tó, a *Nyugati-tó Hangcsónál*, 1956-ból való, de három év múlva már éppenséggel nyugati tó: a belgiumi Tervuereni-tó foglalkoztatott." — írja előbb említett írásában. „Hét évnek kellett még eltelnie, hogy igazi Balaton-ábrázolásnak merészeljek hozzáfogni" (ugyonott), s az eredmény: három évnyi (69—71) Balaton-tanulmányozás után a rajzok, metszetek egész sora. Feltárul e képeken a csodálatos tó minden szépsége: a *Jegenyés part* a lombokon átrobbanó napfényével, a Balaton intim zugai, melyekből a végtelen felé nyílik kilátás (Balatoni táj), az impresszionista szépségeket remegtető *Békanyálas tó*, a környék megkapó részletei (Szigligeti udvar, a Királyné szoknyája), emberei (Szigligeti kertész) s a nagyszerű „rálátásos" képek, melyek szinte a tó, a táj egész szépségét ölelik, a napfény szemkápráztató formai változatosságát magukba ölelik, a napfény szemkápráztató izzásában vagy a borús ég tört fényeiben (Rálátás a Balatonra I., II., Szigliget felé). És minden metszet egy nagy festő keze nyomát viseli magán. Gy. Szabó Béla a két szín, a fehér, fekete segítségével a színek egész skáláját, a formák végtelen gazdagságát láttatja velünk. A csillogó, fénylő, hullámzó víztükör mellett az előtér sötét lombjai, a távoli hegyek szürkéllő foltjai, a felhők omló könnyedsége színeket sugallva jelenik meg a lapokon. S a metszés bravúros technikája mellett a festőiséget szolgálják a szerkezet elemei, a részletek elrendezése, elhelyezése is. A *Tujják a vízparton* sötétebb bokrai a víztükör fehérségét emelik ki az ellentét erejével, s a *Romok és füzek* a közel és távol, a távlatok kifejezésére, éreztetésére lengeti a képbe a festő fölött álló fák lombjait. Olykor viszont egy-egy nádszál is elég (A királyné szoknyája), hogy megadja a témának és a képnek a zártság, a kiegyensúlyozottság szépségét.

De a művészi gyönyörködtetésen túl megragadó ez a kiállítás azért is, mert a képek egyúttal hazánk egyik szépségekben gazdag részletét idézik fel előttünk, s azt a szeretetet, amellyel két nagyszerű ember, két értékes művész ráhajlik e szépségekre, hogy felemelje, továbbadja nekünk. Köszönjük.

Tóth Béla

ak, a társ
eti ügye az ifjúság"

zgalom kiala-
rsadalom kö-
vissza. Fel
a, hogy a szo-
nikor burzsoá
szervezkedik,
kettős — ter-
yszerűsítéssel.
a vezető erő
urzsoázia in-
igénybevéte-
hoz, művelő-
ól, a szociális
y másról. Te-
zi a kapitalis-
lszerét, éppen
munkakörül-
nyeinek meg-
kkor és egy-
mozgalom a
lkészítést vál-
teket hoz lét-
zdasági, a po-
ettős nevelést
ős nevelés a
kommunista
ifjúság iránt
máig is érvé-
ek végén ele-
yugat-Európá-
alom, kezdet-
zgalma volt.)
őben új hely-
radalom után,
san egybeesik
tály törekvése
a felnövekvő
datokra való

Az ellenforradalom leverését követően a politikai konszolidáció talaján szerveződött újjá a KISZ, az ifjúsági mozgalom is. Nagy jelentőségű ebből a szempontból az 1956-os decemberi központi bizottsági ülés, amely elemezve az ellenforradalom okait, az ellenforradalom jellegét, egyértelműen megállapította, hogy az ellenforradalom politikai okok miatt jött létre, és elutasította azoknak a nézeteit, akik az ellenforradalomért az ifjúságot vagy az értelmiséget akarták kizárólag okolni. Természetesen soraikban és köreikben is voltak, akik az ellenforradalmi eseményekben részt vettek, voltak, akik megtévedtek, de voltak, nem kevesen, akik vállalták a forradalom védelmét.

Azok a konkrét elvek, amelyeket a Központi Bizottság ekkor, 25 évvel ezelőtt az ifjúsági mozgalom programjáról kialakított, épp úgy időt állóak, mint amennyire időt álló az, ahogyan az 1956-os ellenforradalmat minősítette a Központi Bizottság 1956 decemberében. 1957 után a szervezeti stabilizálódás, az első lépések nagy lendülete jelentős volt azon az úton, amelyen a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség tömegszervezetté váljon, részt vegyen a termelésben, a gazdasági-kulturális feladatok megvalósításában. Az első termelési mozgalmak, a 20 órás társadalmi munka, a Hanság, a KISZ I. kongresszusán, 1960-ban kezdeményezett védnökségek, vagy az Ifjúság a szocializmusért mozgalom és az olvasómozgalmak azóta természetes részei lettek társadalmi fejlődésünknek.

Az ifjúsági mozgalom történetében is

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla, Kossuth-grafikus-fametszőművész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1982 MÁR 10

1021

A Nemzeti Galériában

Gy. Szabó Béla kiállítása

Gy. Szabó Béla erdélyi grafikusművész mintegy száz fametszetéből nyílt kiállítás a napokban a Magyar Nemzeti Galériában. A tárlatot Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitotta meg.

A képen: a művész Dózsa Györgyről készült portréja.
(MTI-fotó — KS.)

ZSIGULI el
lődni: napo
Kiss Lajos
zsef A. utc

x UE-es
WARTBUR
gépkocsi
Érdeklődni
badbattyán,
út 53. szám

x ZN-es
eladó. Szf
u. 1/A. fszt
ni: 17 óra
ton egész

x Jó karban lévő UB frsz. **ZSIGULI** eladó. Lajoskomárom, Bogárdi u. 18. 1999

x UT frsz. **SKODA** S 100 jó állapotban eladó. Bodajk, Vásár tér 11. sz. 1998

INGATLAN

x **SUKORÓN,** a Kőbánya mellett 300 n.-öl telek építőanyaggal, építési engedéllyel eladó. Érdeklődő levele-

x Autószerelő szakmunkás kisiparosnál főállásba **ELHELYEZKEDNE.** „Megbízható 2040" jeligére a Kiadóba. 2040

x Egy ügyes kezű, sokoldalú férfi rendszeres kisegítő munkát **VÁLLALNA.** Havonta 15 napos. Ajánlatokat „Lehet kocsival is 2039" jeligére a Lapkiadóba kérek. 2039

x Kéttűágyas Singer **KÖTŐGÉP** Servo motorral, valamint egy superautomata egytűágyas Brother KH 588-

igére a Hirdet

x Eladó 4 szo
komfortos
ház melléképi
600 n.-öl telk
mölcsfákkal.
Enying, Budai
90. Érdeklődn
napközben is.

x Eladó **R**
PÖN vízparttól
tetőtérbeépítése
raló. 700 n.-
szőlő, pince-fe
sel együtt. Ví
van. Cím: dr.
Gyuláné, 902
Zrínyi u. 8/a.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 940-726

Gy. Szabó Béla, fejlő-
grafikus-fametszőművész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1982 MÁR 11

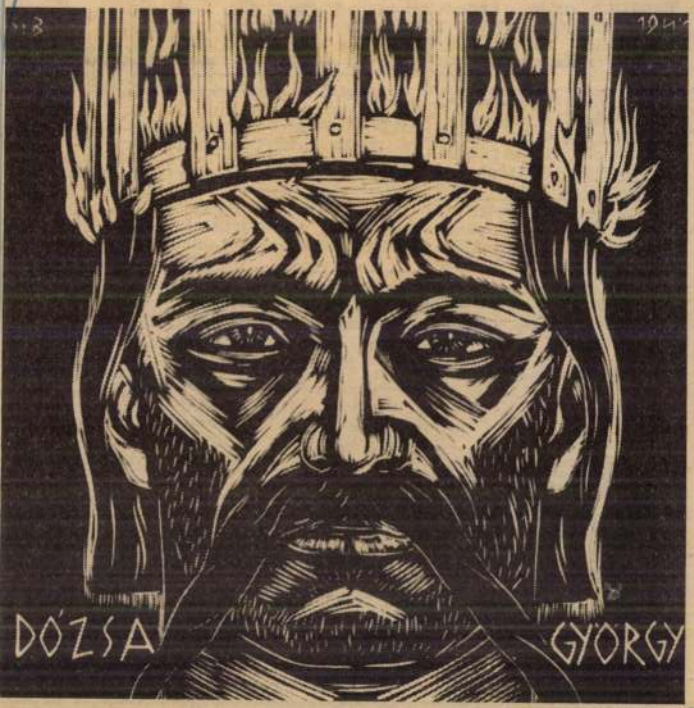

1021

Bea írországi sikere

Mintha csak olvasták volna az írországi *Cavan*ban tartott nemzetközi dalfesztivál zsürizői a két hét előtti Pesti Műsort: valóban nem engedték haza *Karda Beát* üres kézzel. Neki ítélték a *legjobb külföldi női előadónak járó különdíjat*. Bea ezzel folytatja írországi sikereit, hisz néhány éve már *Castlebarban* is begyűjtött néhányat a díjakból. Most *Kövcs Miklós* és *Horváth Attila* *I'll be a Crazy Lady*, vagyis eredetileg *Ma éjjel őrült leszek* című dalát tolmácsolta —, de bizonyára nem a „fenyegetéstől" rémültek meg Cavan fesztiválatyjai.

— *Nyolc ország huszonkét versenydala jutott döntőbe a mintegy ezer nevezésből* — számol be Bea. *Egyedül én érkeztem szocialista országból. A zsüriben világhírű lemeztársaságok szakemberei ültek, s a mezőny igen erős volt. Tévéközvetítés, régi jó ismerősök, kellemes találkozások, na és a díj: egyszóval igen jól éreztem magam — csak egy kicsit egyedül, miután egytagú küldöttségként utaztam.*

(ft)

Bea és a trófea
(Fotó: Dolezsál)

KONCERTMENÜ

(Március 10—17.)

BME-főépület (Budapest XI., Műegyetem rkp. 3.) Tagsági nélkül! — 15. MINI (17 óra), HOBO BLUES BAND (18.30 óra).

E-KLUB (Budapest XI., Egri József u. 1., Tel.: 453—507) Fiúknak tagsági kell! — 13. RODEO (21 óra), SOLARIS (22 óra), PÓKDERBY (19 óra); LOBOGÓ (20 óra).

ELTE-KLUB (Budapest XI., Budaörsi út 95—101. Tel.: 668—603) Tagsági nincs! — 12. PÓKDERBY (19 óra), MINI (20 óra).

ELTE-AJTK-JAZZFÓRUM (Budapest V., Szerb u. 23.) Tagsági nincs! — 16. REGÖS

HAVEROK — 11. Budapest XI., Vendéglátóipari Főiskola (19 óra).

H.I.T. — 13. Budapest IV., Ady Endre MH (19 óra), 14. Budapest, Csepeli Munkásotthon (18 óra).

HOBO BLUES BAND — 10. Kiskőrös MH (19 óra), 11. Szécsény MH (19 óra), 13. Dunakeszi MH (19 óra).

KORÁL — 14. Eger, gimnázium, (11 és 16 óra), Tiszafüred MK (20.30 óra), 15. Szigetvár MK (19 óra), 16. Kaposvár, Ifjúsági Ház (17.30 és 20 óra).

KORMORÁN — 12. Debrecen, Orvostudományi Egyetem (19 óra).

MINI — 15. Szentendre MK (19 óra).

MOLNÁR DIXIELAND — 14. Budapest MK Jazzpresso (17 óra).

ÓCEÁN — 13. Budapest IV., Ady Endre MH (18 óra).

P. BOX — 13. Bicske MK (15 óra), Tatabánya MK (19 óra), 15. Komárom MK (20 óra).

PEGE ALADÁR ÉS EGYÜTTESE — 12. Budapest, Egyetemi Színpad (19 óra).

P. MOBIL — 10. Mezőkövesd MK (19 óra), 11. Kazincbarcika MK (17 és 19 óra), 12. Balmazújváros MK (19 óra), 13. Püspökladány MK (20 óra), 14. Szolnok MK (19 óra), 15. Szolnok MK (19 óra), 16. Nagyatád MH (19 óra).

PROGNÓZIS — 13. Székesfehérvár, Ifjúsági és Úttörőház (19 óra), 15. Budapest, Csepel, Karácsony Sándor utcai Szabadtéri Színpad (18 óra).

ROLLS FRAKCIÓ — 12. Budapest, Fiatal Művészek Klubja (19 óra).

SATURNUS — 12. Budapest, Egyetemi Színpad (19 óra).

SOLARIS — 12. Debrecen, Orvostudományi Egyetem (20 óra), 15. Budapest IV., Derkovits MH (nyilvános rádióadás!) (19 óra).

100 FOLK CELSIUS — 13. Nógrád MH (19 óra), 14. Sümeg MH (18 és 20 óra), 15. Szentes Ifjúsági Ház (14 és 16 óra), Csongrád MK (19 óra), 16. Székesfehérvár, Skála parkoló (14 óra).

V'MOTO-ROCK — 14. Pomáz MK (19 óra).

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 MÁR 17.

PESTI MŰSOR

Gy. Szabó Béla festő-grafikus fametszőművész

1021

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA:

FAMETSZETEK

A boldog Dante.

Hogyan lehet fekete-fehér lapokon színeket, fák mozgását, madarak csicsergését, bogarak zúgását, vizek csobogását, fények vibrálását ábrázolni? Vésővel — lemezen. Egyszerűen úgy, hogy eltávolítjuk a felesleget — mint ahogy Michelangelo vallotta a márványtömbről. Csakhogy ezt a felesleget olykor több ezer mozdulattal teszik.

Gy. Szabó Béla fametsző érthető, világos, kifejező megjelenítéssel ábrázolja a természet és a világ gazdag színességét, sokféleségét, árnyalatait. „Egyszerűsítésre, összefoglalásra; nem nagyzolásra, hanem nagyvonalúságra serkent" — vallotta a művész a fametszet felfedezése után. S azóta rég túl van már az ezredíken is, s fekete-fehér, hajszálfinom rajzú, síkokkal, foltokkal, gazdagon megmunkált műveit sorra alkotta. A látvány, a táj szelíd lírai vallomásai. Örökmozgó folyók, patakok, dombok, szántók, erdők felett cikázó fecskerajok realista természetszeretetét sugározzák. Festményszerű, rendkívül precíz, aprólékos felületalakításában a részletező kifejezés, a lényegre törés a jellemző. Kompozícióin, bensőséges hangulatú lapjain virtuózan, érzelmi telítettséggel örökíti meg a fényözönben tündöklő tavakat, folydogáló patakokat, örvénylő folyókat, ringó fákat, hulló faleveleket, röpködő lepkéket, szitakötőket.

A Kolozsváron élő művész világhírű alkotásaiból láthatunk most a *Magyar Nemzeti Galériában* válogatást. Írók-költők portréit, Csokonai, Dante műveinek és János evangelista: Jelenések könyvéhez készült illusztrációit, a Hónapok ciklusát és „tájkivágásait" mutatja be mostani tárlatán. A természetet szerető és elmélyülten figyelő Gy. Szabó Béla *„Nem csinál semmit, csak dolgozik"* — ahogy ő maga is mondta egyszer egy látogatójának. Dolgozik, s megpróbálja ábrázolni a világot a maga teljességében — költőien, mesteri tudással. „Sohasem akartam karriert befutni — vallja ars poeticájában. Sokat szidtak, s teszik ma is, pedig nem azért dolgozom, hogy másokat ingereljek, hanem, mert gyönyörűségem telik benne. A szakadatlan munka jobban érdekelt, s még az apró felfedezések öröme is feledtette a fáradságot. Sohasem felejtettem el, hogy jó sorban elbizakodni és balsorsban elcsüggedni nem szabad."

cs. m.

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-fametszőművész

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

Népélet 1850–1900. (Rajzok–vizfestmények) (C ép. III. em.)

Gy. Szabó Béla kiállítása (C ép. fszt.) (zárúl április 12-én)

Susanne Szász fotókiállítása (C ép. fszt.) (nyílik április 22-én)

Magyar Nemzeti Galéria programja

1982. április

A fólia le

Július közepen természetes-
ek mondható, hogy előbb az
lumínium, később a vas, a fa
; a műanyag szerkezetű fólia-
ıtrakról is leszakad a takaró.
növényeken is már több a
áraz, beteg levél, a paradi-
om felkopaszodik, a paprí-
ik szára eldől. A szakadozó
lia, a száradó levelek rossz
nyomást keltenek az ember-
n, és azt gondolnánk, hogy
ge a hajtatási időszaknak.
inden évben sokan esnek eb-
a hibába, és a nyár közé-
re növényeiket teljesen el-
nyagolják. A hajtatott növé-
ek termőképessége ennek
vetkeztében lecsökken
yanakkor a szabadföldi zöld-
gfélék még nem, vagy csak
gyon keveset teremnek. Ezt
paprika és a paradicsom
ának alakulása is nyomon
veti és a folyamatos csökke-
st júliusban, augusztus ele-
n egy-egy jelentősebb emel-
dés váltja fel.

Fontos a műtrágyázás, a nit-
gén mellett a káliadagolás,
ely elősegíti a tenyészőú-
csra gyakorolt serkentő ha-
án keresztül az oldalhajtá-
képződését.

Nemcsak esztétikai, de nö-
nyvédelmi okok miatt is le
l szedni a száraz, beteg le-
eket és a meghúzódó gyo-
kat ki kell irtani.

sek miatt rendszeresen kel
permetezni.

A gyümölcsmolyok kettős kára

Gyümölcsmolyokból elé
sok van az idén, kártételül
azért is jelentős, mert nyo
mukban megjelennek a gom
bás betegségek kórokozói. A
keleti gyümölcsmoly, az alma
körte, és szilvamoly hernyói
nak rágása után gyorsan meg
jelenik a monília és azt is el
pusztítja, amit a hernyók meg
hagytak.

A fürtöket és a gyümölcsö
károsító molyok ellen nem
szükséges külön védekezni
mert a gombás betegségek kór
okozói, például a fuzikládium
és a lisztharmat, vagy a szőlőnél a peronoszpóra és a lisztharmat ellen ajánlot
gombaölő szerekhez Flibol, Sa
fidon vagy a Ditrifon 50 WP
hozzákeverhető.

Pirimor

Ez a kiváló szer csak a le
véltetveket pusztítja, tehá
olyan növényházban vagy fó
liasátorban, ahol más kárte
vők, például az üvegház
molytetű, vagy a takácsatk
természetes ellenségeit telepí
tették be, a Pirimor szakszer

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus
szemtanú művész

A MEDOSZ LAPJA

1982 JUL 15

1021

Gy. Szabó Béla metszete

AZ OLVASÓK F

Elmaradt az „osztályfőnöki óra”

Fél évszázad nagy idő minden ember életében. Nagyon készültünk az ötvenedik évfordulónk megünneplésére, jóval előtte egyeztettük az időpontokat, hogy ott lehessünk a találkozón. 1932-ben végeztünk a Celldömölki Polgári Leányiskolában.

Nem rajtunk múlott, hogy kissé keserűre sikerült a találkozónk. A szervezésre felkért osztálytársunk előzőleg bement az iskolába és június 27-re egy termet kért. Az irodában közölték, az iskolában javításokat, nagytakarítást végeznek, nem tudnak termet adni. Erre ő mondta, nekünk elég lesz a legkisebb terem is, mert nagyon szeretnék egy röpke órát iskolánk falai között tölteni. Ha szükséges, magunk rendbe hozzuk arra a kis időre. Megígérték, a kaput a kért időre kinyitják és bemehetünk.

Június 27-én délelőtt fél tízkor, a megbeszélt időben érkeztünk az iskolához, a kaput zárva találtuk. Gondoltuk, majd később kinyitják, elindultunk hát városnéző sétánkra. Többször visszamentünk, a kapu nem nyílt ki előttünk. A távoli vidékekről, sőt a tengeren túlról is hazatérő osztálytársak és hozzátartozóik nem tudtak bemenni az iskolába. Így elmaradt a hagyományos „osztályfőnöki óra”, nem tudtuk felidézni régi szép emlékeinket, melyeket iskolánk nyújtott nekünk.

Az ötvenedik évfordulónkon meghalt számunkra az ALMA MATER. Tudjuk, minden évben fogadod és a tudomány és erkölcs alapjait lerakva, minden évben az életbe küldöd gyermekeidet. Kérünk, ha egy évtized múltán ismét eljövünk, hogy egy kicsit megpihenjünk falaid között, fogadj minket is, ne zárd be kapudat előttünk.

Az öreg diákok

Nem jár?

A közelmúltban olvastam lapjukban egy cikket, mely a nyugdíjas vasutasok szociális helyzetével foglalkozott. Írták abban, hogy a nyilvántartott cukorbetegek évente egyszer 500 forint segélyben részesülnek.

Betöltöttem a 81. évemet, nyolc éve vagyok nyilvántartott cukorbeteg. Kétszer kaptam segélyt, mert kértem: 1976-ban 300, 1979-ben 100 forintot.

Szó volt az üdülésről is. Mivel soha nem üdültem, kértem némi kárpótlást. Először kaptam 400 forintot és értesítettek, hogy minden második évben kérhetek. Kétszer kaptam, a harmadik kérésemet már elutasították azzal, hogy többet nem jár.

Nyugdíjam havonta 1795 forint, nagyon kevés egy cukorbeteg drága diétájára. Bizony elkelne néha a segély.

özv. Paár Mátyásné
Kőszeg, Liszt Ferenc u. 13.

Kevesen kérték

A múlt szombaton közöltük rovatunkban a csepregi szülők levelét, melyben a nyári napközis tábor hiányát panaszolták.

Mint az iskola igazgatójának leveléből kiderült, a szülők állítása nem fedi a valóságot: nincs meg a tizes létszám. Az iskolában májusban mérték fel a napközis igényeket. Folyamatosan egyetlen tanuló kérte, mások szakaszosan — nem egy időben — igényelték. Tízen kértek napközit augusztus második felében.

Ezért az iskola vezetése úgy döntött, nyáron nem szervez napközis tábort. Pedig az április 5-én megtartott nevelési értekezleten szó volt arról, hogy a nevelők a nyáron napközis beosztást fognak kapni. Nem az iskola nevelőtestületén múlott, hogy Csepregen nincs nyári tábor.

Tizenhét éve szervezik önálló balatonberényi táborukba a tanulók táboroztatását. Természetesen tudják, ez nem helyettesíti az egész nyári felügyeletet. De megfelelő létszám hiányában a napközi kérdését az iskola nem tudja megoldani.

Nincs rá szó

Mindannyiunk tudatában a halottak birodalma, a temető kegyeleti hely. Másképp viselkedünk mint egyebütt, talán mert eszünkbe jut: az élet véges.

Vannak, akik a temetőt járva nem erre gondolnak. Eleddig csak olyan kirívó, elítélendő, kegyeletsértő esetekről hallottam, hogy dézsmálják a sírok szép virágait, elviszik a koszorúkat és a vázákat.

Amiről viszont két idős özvegyasszony beszámolt,

CIKKEINKHEZ SZÓLT HOZZÁ

Kiemelten kezeltük

Ez év áprilisáig a Könyvértékesítő Vállalat látta el — legjobb tudása szerint — könyvvel Vas megye könyvesboltjait, a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat boltjait és az áfész területeit is. Áprilistól csupán az áfész-terület ellátása maradt meg feladatunknak.

Nagy erőfeszítéseket tettünk korábban azért, hogy az áfész-terület azonos időben kapja meg a könyveket az állami boltokéval, ezt sikerült is elérnünk. A könyvkereskedelem átszervezése után az MNKV saját maga juttatja el a könyveket hálózatába.

Kicsit szíven ütött a Vas Népében megjelent képes híradás, melyben ez állt: „A Könyvértékesítő Vállalat szerepét mostantól a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat vette át, most ez szállít a vidéki boltokba. Hozzánk, Vas megyébe is hetente kétszer túrajárattal, az eddiginél sokkal gyorsabban jönnek meg a friss kiadványok.”

Vas megyét és Szombathely városát mi mindig kiemelt fontosságúnak tekintettük és gyakran küldtük a könyvesakciók kiadványait külön túrajárattal. Az ünnepi könyvhét kiadványait minden esetben ilyen módon szállítottuk. Híradásuk egyértelműen degradálta a korábbi áruellátást, ami önmagában is sértő volt, mert egy bizonytalan jövőt állított szembe sokszáz ember korábbi erőfeszítéseivel.

A június 3-án megjelent *Könyvhiányaink* című írásuk bizonyította, hogy a csodák világa még nem következett be.

Drucker Tibor,
a Könyvértékesítő Vállalat igazgatója

VÁLASZOLNAK AZ ILLETÉKESEK

Inkább naponta vásárolnak

A magánkereskedők beszerzési gondjairól szólt *Bántó megkülönböztetés* című glosszájában lapunk munkatársa. Megemlítette, az egyenlő esélyek megteremtésével várható el a magánkereskedőktől, hogy méltó partnerei, jó értelemben vett versenytársai legyenek az állami és a szövetkezeti szektor üzleteinek. Ennek nyertese a lakosság lesz.

A KISALFÖLD Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat szombathelyi raktárházának igazgatója válaszolt a beszerzések módjáról és lehetőségeiről.

Az élelmiszer áruk szállításának gyakoriságát rendelet szabályozza, melynek értelmében élelmiszert árusító egységekbe legalább 15 naponként kell árut szállítani. A raktárház éves túratervében ezt az előírást alkalmazza. A boltok jellegétől, nagyságától, forgalmától függően, havi 2—3—4, míg a nagyobb ABC-áruházakba hetente egyszer szállítanak árut.

A magánkereskedők részére a túraterv szerint — ezt a szövetkezeti és az állami üzletekhez hasonlóan írásban közlik — havonta háromszor szállítanak. Feltétel, hogy a magánkereskedők a rendeléseiket a túra napját megelőzően 5 nappal megküldik a raktárháznak. A gyakorlatban nem mindegyikük él ezzel a lehetőséggel, inkább naponta vásárolnak.

Déligyümölcsből, idényjellegű árukból, import piperecikkekből a raktárház készlete nem engedi meg az igény szerinti kiszolgálást. Minden üzlet — a magánkereskedők is — a forgalom részarányának százalékában részesülnek ezekből a cikkekből.

A raktárház dolgozói igyekeznek a jó partneri kapcsolatot kialakítani, sőt megtartani, hiszen ez anyagi érdekük is. Jövedelmük negyven százalékát az elért forgalom nagyságrendje határozza meg.

Válaszolunk

H. K.-né szombathelyi olvasónk különélő férje nem hajlandó több gyermektartást fizetni annak ellenére, hogy az utóbbi időben jövedelme jelentősen emelkedett. Kérdezi, hogyan érvényesíthetné gyermekei jogos igényét?

Forduljon keresetlevéllel a bírósághoz a tartásdíj megállapítása végett. Ugyancsak ott kell kérnie az elmaradt tartásdíj végrehajtását is, mintha [illegible] egyezésük nem vezet eredményre. A megváltozott körülményre, illetve volt férje magasabb keresetére hivatkozva kérje a tartásdíj megállapítását.

A néhány évvel ezelőtt módosított jogszabályok lehetővé teszik, hogy a bíróság a gyermektartásdíjat ne csak meghatározott pénzszázalékában állapítsa meg. Ez azért kedvezőbb, mert a munkabér emelkedése esetén, a gyermeket gondozó szülőnek nem kell újabb pert indítania a tartásdíj felemeléséért, az a kereset növekedésével automatikusan emelkedik. A bíróság az összes körülmények gondos mérlegelésével állapítja meg, hogy mikor célszerű a tartásdíjat százalékosan, s mikor összegszerűen meg-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-fametszőművész

VAS NÉPE
1982. JÚL 17.

1021

Vendég Toronyban

Ismerősei, barátai általában „Gyé"-nek hívják. A neve elé írt Gy betűről egyszer egy interjú készítőnek azt mondta: azért használja, hogy ipszilon is legyen a nevében. Ez persze tréfa. A valóság: Gyulafehérvár a szülővárosa, mely a nagy fejedelem, Bethlen Gábor idejében szellemi sasfészekké vált, s történelme során mindig is megtartotta kisugárzó erejét. Gyulafehérvári Szabó Bélának mondhatnánk tehát az immár világhírű grafikust, akit azonban egyszerűen „csak" Gy. Szabó Bélának, még egyszerűbben „csak" Gyének hívnak.

Amikor először hallottam a nevét, bevallom, nem sokat mondott, pontosabban nem sokat tudtam róla. Némi lelkiismeretfurdalást éreztem, de hamarosan rá kellett döbbennem, hogy tá-

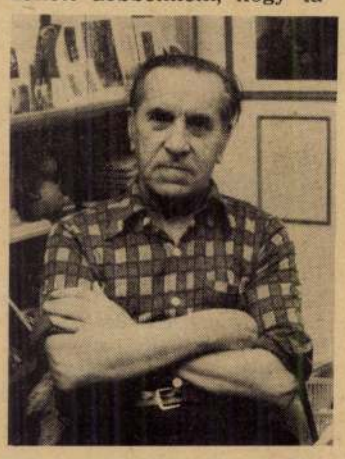

Az alkotó portréja.

jékozatlanságommal nem vagyok egyedül a világban. Az Erdélyben, Kolozsvárott élő magyar művészt nem ismerjük eléggé. Némi túlzással azt is mondhatnám, jobban ismeri a világ, mint mi. Erdélyben ugyan a legnagyobbak közt emlegetik, Romániában igencsak megbecsült művész, bizonyság rá, hogy állami díjat is kapott, nálunk azonban csak az utóbbi időben válik egyre ismertebbé művészete. Egy pályakezdő, kísérletező grafikusunknak, Pápai Évának köszönhetem, hogy előbb a műveivel, legutóbb pedig magával az alkotóval is találkozhattam. A mester, Pápai Éva mestere magyarországi látogatása alkalmával leutazott Toronyba tanítványához. Így lehetőség nyílt egy kis beszélgetésre is.

★

Idős, csöndes öregúrral találkozom, akit derűsnek érzek, bár arca mosolytalan. Bárkivel összetéveszthető, megnyerően egyszerű.

— Engem már sok mindennek néztek — meséli fanyar humorával. — Kolumbiában európai miniszternek, így ingyen mehettem be egy egyéb ként nem olcsó belépődíjas kiállításra. De egyszer a Balaton partján szúnyogirtóként fogadtak, nem győztem mentegetőzni.

Sokfelé járt a világban, messzi tájakra utazott. A legemlékezetesebbekről, a kínai útjáról és a kolumbiai „portyájáról" beszél a legszívesebben. Kínába kétszer is eljutott. Megismerte szokásaikat, kedvteléseiket, tanulmányozta történetüket, ízlelgette a nyelvet. A kínai írás hallatlanul érdekelte, a grafikusnak izgalmas élmény. Papírt, ceruzát vesz elő, lerajzol egy jelet a kínai írás 214 alapjeléből. Egy függőleges vonás, alul-fölül vízszintesen lezárva — olyan mint egy nagy I betű — azt jelenti, hogy munkás. Ha ezt a jelet középen is ellátom egy vízszintes vonással, megváltozik a jelentése. Akkor már azt jelenti, hogy császár. Ha jobb oldalt egy kis pontot elhelyezek, ékszer lesz a jelentése. Ha pedig az egészet keretbe foglalom, akkor a jel: állam! Hát nem érdekes? A munkásból császár, a császárból ékszer, az ékszerből állam lesz.

Derülünk. A világosságot a Nap és a Hold rajzolatával jelölik.

— Munka közben körbe fogtak, elállták a világosságot. Erre én a padlóra rajzoltam a két jelet. Rögvest tágult a kör, de az érdeklődésük változatlan maradt. Dagadtam a büszkeségtől: jé, tudok a nyelvükön!

Pekingtől Kantonig három nap, három éjjel vitte a vonat. Nézte a tájat. Egyszer a vállára tette valaki a kezét, a kalauz volt. Hozott egy karosszéket, letette a vonat ablaka elé, s mutatta, hogy üljön bele, így kényelmesebb. Eltakarították előle a tócsákat, elűzték fölüle a szúnyogokat, kedvébe jártak, amiben csak lehetett. Legkedvesebb ételeiket hozták elébe, sose

Gyönyörű fametszeteinek egyike, a Nádtetős ház

Pápai Éváéknál: balról Mocsi Lászlóné, a Magyar Televízió munkatársa, jobbról Pápai Éva édesanyja.

tudta, hogy mi az, de nem kérdezte meg tőlük. Azt az elvet vallja, hogy világot járni annak érdemes, aki mindent elfogad úgy, ahogyan van.

Kínai útját hetven lapon örökítette meg a Kínai úti vázlatok című mappában.

A másik érdekes út Kolumbia, a vörös föld hazája, egyelőre még csak az emlékeiben él. Egy albumot tervez erről a látogatásáról is. A távoli ország kiállító termében leghíresebb fametszeteit mutatta be. A Cali újságok szenzációként tálalták az eseményt, az európai fametszés királyának nevezték az idős mestert.

★

Gy. Szabó Béla fél évszázaddal ezelőtt Kós Károly felfedezettjeként indult el művészi pályáján. Azóta több mint 1200 fametszetet készített. Méltán nevezik a XX. századi fametsző művészet megújítójának. Grafikusi munkásságát mintegy tizenötezer tusrajz, ceruza- és szénrajz, festészetét pasztell és olajképek sokasága reprezentálja. Több mint tíz metszetalbumot, útikönyvet adott közre, megszámlálhatatlan könyvillusztrációt készített. Egyéni kiállításainak száma jóval felül van a százon, megszámlálhatatlanok csoportos kiállításai. A róla szóló ismertetőkből köteteket állíthatnánk össze.

Az életét, pályafutását, művészetét reprezentáló legszebb monográfiát Muridán Jenő írta róla. Ebből a könyvből nemcsak egy világhírű művész arca bontakozik ki, de mindaz a küzdelem, alázat is, amellyel hetvenöt éves korára eljutott a legmagasabb csúcsig. Gy. Szabó maga is megfogalmazza ezt egy, az Olvasó Nép című folyóiratban megjelent interjúban: „Különösen három hatóerőnek köszönhetek sokat. E három hatóerő: a katolikus szellemiség, a románság és a zsidóság. Református létemre a gimnáziumban erős katolikus nevelést kaptam. Ezért ma is hálás vagyok. Ha nem ott nevelkedem, sohase lett volna belőlem fametsző. Innen az alázat, amivel a műveimhez közeledem. A románság arra mutat példát, hogyan kell szeretnünk a fajtánkat. A zsidóságtól a szívósságot tanultam meg..."

Nehéz életet élt. Volt amikor csak krumplira telett. Mihály bátyja, aki szintén rajzolt, műegyetemi hallgatóként önként jelentkezett katonának az első világháborúban. Bukovinában agyonlőtte egy finn mesterlövész. Szülei műszaki pályára szánták, mivel matematikai érdeklődése mindennél erősebb volt. Budapesten végzett a műszaki egyetemen, de mérnökké sohase lett. Három éven át sok mindennel megpróbálkozott, filléres keresetekből tartotta el magát a diploma mellett, de a rajzolásról nem mondott le. Sorsa akkor dőlt el, amikor 27 éves korában találkozott Kós Károllyal...

★

Gy. Szabó Bélát nem lehet bemutatni egyetlen írásban. Megismerni sem tudtam igazán azon a röpke délutánon. Emlékeket idéző órák múltak el együtt, s éreztem, nemcsak nagy művész, hanem igazi ember is. Kós Károly mellett sokat tanult Szervátiusz Jenőtől, akivel 1934-ben már közösen állíthatott ki. Egy év múlva Liber Miserorum (A nyomorúság könyve) címmel önálló albumban jelent meg 50 fametszete. A Magyar Bibliofil Társaság az év legszebb könyvének tisztelte. „Ez a könyv a legszebb mindazok között, amelyek Erdélyben valaha megjelentek... Dosztojevszkij levegője csap meg bennünket ezekről a zord feketével nyomott fehér lapokról." — írta a könyvről Dsida Jenő a Keleti Újságban. Gy. Szabó ezzel a könyvével a hóna alatt érkezett Budapestre 1936-ban, hogy jelentkezzen a Képzőművészeti Főiskolára. Három évig járt be modell-tanulmányokra, s három év után 14 kiló rajzzal utazott haza Erdélybe.

Aztán múltak az évek, elkészítette a Jelenések könyvét, majd a Dante illusztrációkat. A Jelenések könyvét sokan a Szenvedések könyvének mondják. Az is. A szörnyű látomások után készül el a Hónapok metszetsorozata. Ezt a szép albumot a Dácia Kiadó jelentette meg 1957-ben.

— A Jelenések könyvét 1978-ban fejeztem be — meséli a mester. — Budapesten az Irodalmi Múzeumban állandó kiállításon látható. Most kolozsvári műemlékeken dolgozom, s néhány arcképet szeretnék elkészíteni. És persze utazni lenne jó még. Finnországba szól egy érvényes meghívás, a jövő nyarat ott szeretném eltölteni...

Pósfai János
Fotó: **Kaczmarski Zoltán**

- Dantetól.

- Dantetól.

- Itt általában Gy.Szabó Bélát fametszőként emlegetik.

- A munkásságomnak egy része csak a fametszés, idebenn festő vagyok ma is, szinbe érzek, szinbe látom a világot, sőt amikor metszek ott is a különböző fekete foltokat, vonalakat szineseknek érzem.

- Bejárta uszolván az egész világot és mégis mindig hűséges maradt Kolozsvárhoz. Az erdei szellemiségről szokták mondani, hogy az valami önálló dolog. Igy van ez.

- Hát én ezen nem sokat morfondáltam, mert akkor inkább iró lennék, ha ezeket mind megtudnám magyarázni. Szóval nem tudom ebbe élünk, ebbe a szellemiségbe élünk ugye aztán mások állapitsák meg, hogy mi van.

- Tervek.

- Az mindig van. Müemlékeket szeretnék megcsinálni, kolozsvári müemlékeket és ugy látom, hogy még tudok ujat mondani.

1021

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-fametszőművész

1982.VI.17.Televizió 19.3o
TV Hiradó

- A romániai magyar nemzetiség és az egyetemes magyar képzőművészet élő klasszikusa a 77 esztendős Gy.Szabó Béla állitja ki fametszeteit mától a Nyugat folyóirat Emlékmuzeumában, a Városmajor utcában. Miért éppen a Biblia ezeknek a metszeteknek a tárgya.

- Ez érdekes dolog, már fiatal koromban azt olvastam valahol, hogy a világirodalomnak két gyöngyszeme van, az egyik éppen a Jelenések könyve, s a másik pedig a Divina Komédia.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1974 MÁJ = 3

...ak kisérő jegyzete olvasható.

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Május

Február 25 és március 3 között Budapesten ülésezett
tására alakított Magyar–Bolgár Vegyesbizottság; a
Hrisztov Karaszlavov főtitkár, a Magyar Tagozatét
zette.

*

Március 4–12-ig tartották Prágában a szocialista orsz
lálkozóját; a Magyar Írók Szövetségét Dobozy Imre

*

A Magyar Rádió és az Újvidéki Rádió közös nyilvános irodalmi estjén Dobozy Imre, Garai Gábor és Simon István vett részt.

Szerkesztőségi hírek

Az Élet és Irodalom 1974. márc. 9-i száma *Az együttműködés új formái* címmel közli Vitalij Ozerovnak, a Voproszi Lityeraturi című szovjet irodalomelméleti folyóirat főszerkesztőjének az irodalmi lapok szerkesztőinek budapesti tanácskozásáról írt cikkét. A szocialista országok folyóiratainak sokoldalú együttműködéséről szólva Ozerov megemlékezett a Kortárs Petőfi-számáról (1973. 1. sz.) és „Közös dolgaink" c. rovatunkról.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Gy. Szabó Béla: Ex libris 8

Jászkunság i kolnok, 1982. szept. XXVIII /3

Szabó Béla, festő

□ SZABÓ BÉLA festőművész kiállítása ma délután 5 órakor nyílik a veszprémi Dési Huber Teremben. A tárlatot — amely október 15-ig látogatható vasárnap kivételével — Bajczi Gyula, a veszprémi Városi Tanács V. B. elnökhelyettese nyitja meg.

—: □ Szabó Béla 2.

Esti Hírlap, Bp. 1981. okt. 1

volt az egyedüli megnyilatkozási lehetőség, éltető láncszem író és olvasó között. Irodalomteremtés és lapteremtés egynek számított ebben az időben. Jellemző, hogy a kibontakozás fáradhatatlan írószervezője, Molter Károly, menynyire összetartozónak látja a kettőt évtizedek távlatából is. Így emlékszik: „Nem élhettünk irodalom nélkül, s ezért vállaltuk a kezdéssel járó nehézségeket, vállaltuk a nagyváradi Magyar Szó elindulása után pár hónappal itt, Marosvásárhelyen, azt a munkát, amely a mi mai gazdag romániai magyar irodalmunk első szárnypróbálgatásait jelentette" *(Igaz Szó,* 1957. 1. sz. 41.).

A váradi *Magyar Szó* és a *Tavasz* hasábjain megjelent írásokból összeállított és a Kriterion gondozásában közreadott antológia elsősorban irodalomtörténeti szempontból tölt be űrt. Az indulásról kialakított képünk válik általa teljesebbé. Inkább irodalomtörténeti adalék, mint lektűr ez a könyv *(Magyar Szó, Tavasz. 1919—1920;* Antológia; Szerkesztette, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta Kovács János; 1971).

Kovács János műfajok szerint válogat jelentősebb, jórészt azonban ma már alig ismert vagy teljesen elfeledett költők, prózaírók, publicisták írásaiból.

A két lapot — elfogadhatóan — a *Nyugat,* illetve a holnaposok hozta irodalmi megújhodás folytatásának, részének tekinti. Meg is fogalmazza tételesen: „A nagyváradi folyóiratok a romániai magyar literatúra és a modern magyar irodalom század eleji irányzatai közötti kapcsolat fontos láncszemei." Ez a fő értékelési szempontja a *Magyar Szó* és a *Tavasz* anyaga alapján körültekintően megírt, csaknem százoldalas tanulmányának is.

Persze, ez a folytonosság-elv sem programszerűen, sem a szerkesztői gyakorlatban nem volt, nem is lehetett azonos a két, egymással polemizáló lap-

S ha m
szonyánál
rencséseb
darabjait
portosíta
a „lappa
ellentéte
kísérlete
ellenére
szerzők
lapban

A két
got látc
mennyis

Kovács János szavai szerint „inkább irodalmi szándékokat" jeleznek. Ezzel az összegező tétellel egyetértek, és abban is igaza van, hogy az erdélyi líra első nagyobb szabású felsorakozása a két váradi folyóirat érdeme, mégis a három „házi költő": Nadányi Zoltán, Zsolt Béla és Ligeti Ernő verseiről mondott értékítélete számomra túlzónak tűnik, mint ahogy nem elég szigorú Kovács János akkor sem, amikor Gulácsy Irén eléggé modorosan népieskedő elbeszéléseiről úgy vélekedik, mint amelyek „akkor még alig jelentkező témakörrel gazdagítják a magyar irodalmat".

A válogatást kísérő gondos jegyzetanyag, valamint az antológia íróit bemutató rövid portrék jó forrásai lehetnek készülő irodalmi lexikonunknak. Itt is előfordul egy-két apróbb pontatlanság, vitatható minősítés. Az 1888-ban Kolozsváron megalakult Erdélyi Irodalmi Társaság működésének csak a második szakaszára mondhatjuk egyértelműen, hogy a konzervatív törekvéseket szolgálta; Oláh Gábor, a költő — úgy vélem — több, mint „a századelő tehetséges lírikusa"; és Szombati Szabó István jellemzése („Színes költői egyéniség a két világháború közötti romániai magyar irodalomban") is lehetne árnyaltabb.

Összegezésként: Azon el lehet gondolkozni, hogy a két háború közötti, rövid életű lapjaink feldolgozása miként történjék, s melyikből érdemes antológiát összeállítani.

Szegényes irodalomtörténe
irodalmunkban minden ú
munka — amely a szocialist
szemlélet jegyében született –
örömmel töltheti el a nemze
kultúra megismerésére törek
vő olvasókat. Az olvasó érdek
lődésével vettem kézbe Sz
geti József új könyvét is a r
gi magyar irodalom történet
ről*. Egyetemi tankönyvr
van szó, s ezen többnyire a
értették, hogy az egyeten
diszciplína előadója szintet
zálja a tudományág elért ere
ményeit, anélkül, hogy erede
kutatásokra is gondolna. Pe
sze ez nem törvényszerű, me
egyetemi katedrákon na
eredmények is születtek, s vo
tak és vannak olyan tanáro
akik nemcsak szintetizálna
de új eredményekkel is gazd
gítják a tudományt. Szigeti J
zsef nagy formátumú könyv
csaknem négyszáz oldalán
régi magyar irodalom minde
jeles kutatójának eredmény
felhasználja, de beépíti saj
kutatásának eredményeit is, a
melyekkel hozzájárult többe
között a Balassi-komédia tö
ténetének tisztázásához.

A könyv bevezetőjében k
fejtett módszertani szempon
tokat Szigeti következetese
alkalmazza s anélkül, hogy
legcsekélyebb mértékben
belekerülne a vulgarizálá
buktatóiba, következetesen a
kalmazza a szocialista szem
léletű irodalomszociológia es
közeit.

A régi magyar irodalom le
alább hét-nyolc évszázad

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

UTUNK

Gy. Szabó Béla

1972 APR 7

1021

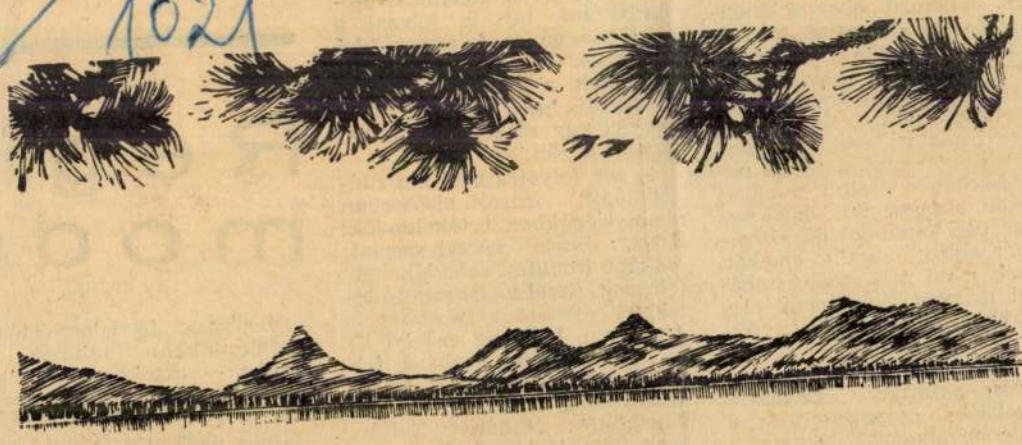

Gy. Szabó Béla: Balatoni táj

Április 17-én a SZOT és az Írószövetség munkatár
Dobozy Imre által vezetett küldöttség az irodalo
irodalmi műveltségének fejlesztéséről, az írók és olv

*

Április 30-án Kőbányán a Magyar Írók Szövetsége
műsoros estet tartott. Dobozy Imre bevezetője után Benjámin László, Garai Gábor, Molnár Géza, Moldova György, Munkácsi Miklós, Örkény István, Sárándi József, Urbán Ernő és Vészi Endre olvasott fel műveiből.

*

A Fiatal Írók József Attila Köre rendezésében május 9-én pályakezdő alkotók mutatkoztak be a Szövetség klubjában. Benke László, Bokor Levente és Németh István verseiről Tamási Lajos, Nagy László és Mezey Katalin beszélt.

Szerkesztőségi hírek

A marosvásárhelyi Igaz Szó 1974. évi áprilisi száma *Kilátó* rovatában Nagy László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-74[illegible]0-726

1974 = 6

KORTÁRS

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Június

Vadzab. A csontok árvasága.
Benézek hozzátok is olykor.
Ám az ekevas rég mélyen töri
a tárgyak avar-kori leletét.
S abból fekete szenvedélyek
a hunoké, a kunoké.
S fölöttük virág-karcsú fájdalom,
szűzlány-szepegés, asszonyi-sikoly.
Mert összezúzott lópaták
és szirom vánkosok merültek . . .
Hold-karéj élén szökőévek,
a jelenések könyve tombol.
Kurucok hópénzét elitták,
vörös bakákból szegfű feslik,
koholt pereken tinta szárad.
Mosolyom irgalmát is álmok
pernyéjéből kapartam össze.

Kazlak végvára. A reményé!
Mégis mi raktuk: Magyarország.

Jel se marad

És megszünt itt is egy köztársaság,
egy éden-kori demokrácia.
Elporladt, mint a fagy marka között
a véres fejű őszi dália.

Boldog aranykor. Három szegfű-hit,
a szenvedélytől szinte vérpiros.
Ki hitte volna, hogy majd az idő
ilyen kegyetlen lábbal rátapos?

Milyen menedék volt is valaha . . .
Hazai csomag, hazai izek . . .
A torlódó kor hullámai közt
egy napsütötte Égei-sziget.

És szétmállott és darabokra hullt,
mint a csigaház. Elmult, vége lett.
Széthordta a szél és a vak gyanú
az egykor szelid triumvíreket.

Ki volt a hibás? Ki az áruló?
Olyan mindegy már! Úgy már sohse lesz.
Az utak fölött vékony őszi por
és kék-szirom törmelék lengedez.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 8
Gy. Szabó Béla
ALFÖLD
Debrecen

Pali

1021

Címünk: Budapest, XI. kerület
(Lágymányosi lakótelep)
D. ép. 2. lépcső 7. em. 75. ajtó

Gy. Szabó Béla: Fiú portré

1974.IX.16. 5,40 N.

Falurádió

- Most pedig befejezésül két erdélyi magyar müvészt mutatunk be. Először halljuk Rab Nórát.

- Tiszta környezetben, egészségesen dolgozni és egy kicsit embertársainkra is gondolni, hiszen nekik szánjuk munkáinkat. Ez lenne szerintem a müvész igazi boldogsága.,- vallja Gy. Szabó Béla festő és fametsző müvész. A Román Szocialista Köztársaság Kiváló Mestere, akinek képei hazai és külföldi sikerek sora után most a Magyar Mezőgazdasági Muzeumban láthatók október 20-ig Ember és természet cimmel rendezte meg a Magyar Mezőgazdasági Muzeum Muzeum Barátainak Köre és a Magyar Nemzeti Galéria a kolozsvári müvész gyüjteményes kiállitását a magyarországi képtárak és magángyüjtők gazdag anyagából. 258 pasztellkép és grafika, 24 fametszet vall a müvész hitéről, ember és természet bensőséges kapcsolatáról szinben vonalban. Rezdületlen nyugalmu tájak, a tájban élő munkákodó ember képének tükrében. Gy.Szabó Béla valóban végigjátssza a növények minden zöldjét, a virágszirmok hatalmas tónustartományát, a viz tükrén fel-felcsillanó égi tüneményeket. Olyannyira birtokába jutunk minden szinek titkainak, hogy feketében, fehér ben is kimetszi legrejtettebb árnyalataikat. Idézem Pogány Ödön Gábor müvészettörténész jellemző szavait: Arról a müvészről, aki az ENSZ felhivása a szervezett természetvédelem és az ember környezetének szerződésekkel szabályozott megóvása előtt már évtizedekkel a természetszeretet a természetjárás és természetvédelem müvész apostolává szerződött önmagával és müvészetének célja, hite, hogy visszavezesse az embert az évszázados fák, erdők, ligetek, vadvizek, erek tavaszi virággal tarkuló rétek világába.

sőséges, vidám hangulatú beszélgetés során Tóth Zsuzsanna a tábor fiataljairól, munkáikról mesélt:

— A lelkesedés és a képzőművészet iránti vonzalom az, ami közös bennük, s ami a 62 fiatalt az ország minden tájáról e táborba hozta. Bontakozó tehetségük *Fodor* József, *Hézső* Ferenc, *Holler* László és *Lelkes* István festőművészek vezetésével, irányításával és tanácsaival formálódik, csiszolódik.

— *Nem okozott csalódást a fiataloknak, hogy az idén Mártély helyett itt kellett táborozniuk?* — kérdezte dr. Ágoston József.

— Mártély pótolhatatlan — felelte Hézső Ferenc festőművész. — Annak a tájnak adottságait, az ottani környezetet, azt az élménylehetőséget nehéz nélkülözni. Megkíséreljük azonban, hogy néhány buszon elvigyük őket Mártélyra a héten...

A beszélgetés folyamán szó került a Kútvölgy környéki táj adta élményekről. Ivan, hogy Mártély

Lovat rajzolnak a művészjelöltek. (Fotó: Ács S. Sándor)

— Nem merek jósolni — mosolyodott el Hézső Ferenc. — Sok tehetséges fiatal van közöttük, de hogy később találkozunk-e majd a neveikkel?...

A tábor célja ugyanis nem „művészképzés", hanem lehetőségnyújtás a képzőművészetet szerető és művelő fiatalok számára esetleges művészi kibontakozásukhoz.

A tábor vendégei ezután meglátogatták szobáikban a fiatalokat. Dr. Ágoston Jó-

az emberek is — mondta *Jószai* Sándor, aki vásárhelyi fiú, a porcelángyárban dolgozik, s immár harmadszor vesz részt az ifjúsági táborozáson.

— Sok érdekes karaktert, figurát felvázoltunk — folytatta *Kollár* György, aki Esztergomból jött, s minden nyáron itt van ebben a képzőművészeti táborban.

A látogatók további hasznos és szép munkát kívánva búcsúztak el a IX. ifjúsági képzőművészeti tábor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 AUG 9
Gy. Szabó Béla
Csongrádmegyei Hirlap
Szabó- és fametsző művész

1021

Holnap nyitják a Csongrádi Napokat

Ünnepi díszbe öltözött Csongrád. Az augusztus 10-e és 20-a között megrendezésre kerülő Csongrádi Napok megnyitója holnap lesz. Felkészült a város a különböző versenyek, kiállítások résztvevőinek fogadására.

Szombaton reggel zenés ébresztő jelzi az események kezdetét. Délelőtt fél 10-kor ünnepélyes zászlófelvonással és a tanácsházi megnyitóval köszöntik a hagyományos eseményt.

Délelőtt 11 órakor nyitják meg az Országos Kubikos Múzeumot. Ezzel egyidőben kezdődik meg az MHSZ rendezésében a tartalékosok honvédelmi versenye a sportpályán és környékén, valamint a modellezők és a könnyűbúvárok bemutatója.

Nem kedvezett az idei nyár a Körös-toroki üdülő látogatóinak. A napok valamennyi ide tervezett rendezvényét másutt tartják, minthogy a korábbi magas vízállás miatt csak most kezdődhet majd az üdülési idény a folyóparton.

A szombati nap látványosságai közül kiemelkedik a kubikos öttusa, amely délután fél 3-kor kezdődik, a Körös-toroki üdülőhöz vezető út mentén fekvő Kerekárok városrészben zajlik majd le. A veterán autók találkozóját a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézetben nyitják meg, délután 4 órakor. Ezt követi a hagyományos autós parádé a Felszabadulás úton, és a Marx téren.

Ugyancsak holnap, szombaton nyitják meg a különböző kiállításokat. Az ipari és a kereskedelmi kiállításokon a közfogyasztási, a divatcikkeké és a népművészeté főként a szó. A kulturális bemutatókon a kubikosság életével, meg az ember és a természet kapcsolatával ismerkedhet a néző. Láthatjuk majd a Tisza menti fotóamatőrök legjobb képeit, a gyermekrajzokból összeállított tárlatot, valamint a Képzőművészeti Főiskola pályázati anyagából kiállított festményeket. Az Ember és a természet című kiállításon Gy. Szabó Béla festő- és fametsző művész alkotásaiban gyönyörködhetnek a látogatók.

Vasárnap reggel 8 órakor a veterán autók tájékozódási és túraversenyével, majd 9 órától az ügyességi versennyel folytatódnak a napok eseményei. Az egész napos vasárnapi műsor este vízi felvonulással és tűzijátékkal zárul majd a Tiszán.

*

Május 20-án a *Fiatal írók és az irodalomkritika* tárgy
kozón Kulin Ferenc és Újhelyi János vett részt.

*

Május 25-én Vészi Endre és Béres Attila a Szovjetu
Puskinról elnevezett költészeti napok nemzetközi ünn

*

Az elmúlt hónapokban a Magyar Írók Szövetsége vendégeként hazánkban tartózkodott Szavelij Dangulov, a *Szovjet Irodalom* című többnyelvű folyóirat főszerkesztője, Jurij Korolkov prózaíró, Sztanka Pencseva bolgár költőnő és Nikoláj Prardev kritikus, valamint Camilla Mondral, a magyar irodalom lengyelországi tolmácsolója.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726
1974 JÚL

KORTÁRS

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Július

1021

1974. augusztus 31. Televizió 19,30 /11/ Kgyné

Tv-hiradó

- Több teremnyi kép a budapesti Vajdahunyad Vári Mezőgazdasági Múzeumban, néhány száz alkotás egy hatalmas életmüből, a 70 esztendős G.Szabó Béláéból. A Kolozsvárott élő, román állami díjas művész ember- és természet viszonyáról vall ma megnyilt kiállitásának képeivel. Ezek a képek mind magyarországi gyüjteményekből és egy olyan művész alkotói életutját követik nyomon, akinek a 20-as évektől kezdve igen jelentős szerep jutott mind a magyar mind a román képzőművészet, különösképp a grafika és a fametszet megujitásában.

Aki belép ezekbe a termekbe elsősorban a liraiság és bensőségesség ötlik a szemébe. Az ember mindig természeti kaposolataiban látható. Honnan is es a természet-szeretet?

- Igen szép helyen éltem a gyermekkoromat, Gyulafehérváron. A környezete, környéke nagyon szép és ott egy kitünő rajztanárom volt Székely Bertalannak tanitványa, Reitofel Jenő, aki nem egyszer kivitt a szabadba és leült, azt mondta, hogy Nézdd fiam! megfestek egy akvarellt. S közben elmagyarázta, hogy mit, hogy csinál. Tőle tanultam meg, hogy a természetet hogy kell látni és szeretni.

- Mire tanithatja a művészt a természet? Egy virág, vagy egy fa? látványa?

- Szászszor levághatod a fűzfa ágát, ujra kihajt..Ezt a szivósságot kellene eltanulnunk az élettől, amely sok próbának tesz ki.

- Művészi ars poetikáját szabadban próbálta-e annak idején

1021

1974. augusztus 31. Televizió 19,30 /11/ KGyné

Tv-hiradó

- Több teremnyi kép a budapesti Vajdahunyad Vári Mezőgazdasági Múzeumban, néhány száz alkotás egy hatalmas életmüből, a 70 esztendős G.Szabó Béláéból. A Kolozsvárott élő, román állami dijas müvész ember- és természet viszonyáról vall ma megnyilt kiállitásának képeivel. Ezek a képek mind magyarországi gyüjteményekből és egy olyan müvész alkotói életutját követik nyomon, akinek a 20-as évektől kezdve igen jelentős szerep jutott mind a magyar mind a román képzőmüvészet, különösképp a grafika és a fametszet megujitásában.

Aki belép ezekbe a termekbe elsősorban a liraiság és bensőségesség ötlik a szemébe. Az ember mindig természeti kapcsolataiban látható. Honnan is ez a természet-szeretet?

- Igen szép helyen éltem a gyermekkoromat, Gyulafehérváron. A környezete, környéke nagyon szép és ott egy kitünő rajztanárom volt Székely Bertalannak tanitványa, Reitofel Jenő, aki nem egyszer kivitt a szabadba és leült, azt mondta, hogy Nézdd fiam! megfestek egy akvarellt. S közben elmagyarázta, hogy mit, hogy csinál. Tőle tanultam meg, hogy a természetet hogy kell látni és szeretni.

- Mire tanithatja a müvészt a természet? Egy virág, vagy egy fa? látványa?

- Százszor levághatod a füzfa ágát, ujra kihajt..Ezt a szivósságot kellene eltanulnunk az élettől, amely sok próbának tesz ki.

- Müvészi ars poetikáját szabadban próbálta-e annak idején

Дорогой Ваня!

Вот уже 14 месяцев, как ты ушел от нас в неизвестность. Для нас ты остался таким же, каким был в день своего ухода. Мы помним твои шутки, твой смех, твои любимые песни. Нам тебя очень не хватает. Мы надеемся, что ты жив и здоров, и что у тебя все хорошо.

Твои родители

vagy a későbbiek során megfogalmazni ?

- Erre ugyancsak Gyulafehérváron tanitottak. Ahol azt mondták,hogy Fiuk! minden munkátokat ugy fejezzétek be, hogy a hátramaradt munka után fog itélkezni az utókor rólatok. Ezt nagyon megszivleltem és ugyszólván ars poétikámnak tartom.

vagy Breughel méltán híres alkotásaira, az európ
az emberi munkát is ábrázoló naptárképeire g
metszetein sokszor csak néhány fa, egy zuzmarás
fecskék vonulása jelzi az időszakokat.

Az 1951-től készült, s most újra részben átdolgozott metszetek elé külön lapon kilencsoros tőmondat rövidségű szöveget tolmácsol a mester, mintegy előkészítésül a következő lap tartalmához, hangulatához. Öt sor a megfelelő hónapra, s az ábrázolt fára, madárra, négy pedig a helyre, technikára és egyéni élményeire vonatkozik. Idézünk egyet.

Hópehely pilinkél,
Kusza törzs fekete színfoltját feloldja.
Tömött tér vesz körül,
hangod is eltompul.
Emberül viseld sorsodat.
DECEMBER
Kolozsvári füvészkert.
Szokatlan vastag hó ült az ágakra.
Sokan e metszeten mutatják ki,
hogy részletekben én is absztrahálok.

Gy. Szabó Béla a Román Szocialista Köztársaság államdíjas, érdemes művésze, kinek alkotásait Mexikótól Kínáig, Moszkvától Brüsszelig ismerik és nagyra értékelik, mint illusztrátor is az élvonalba tartozik. A nálunk is megjelent Csokonai Lilla-kötetéhez készült fametszeteivel aratott sikert. Ezt megelőzőleg Dante Divina Commediája ihlette 22 nagyméretű fametszet komponálására. Ezeket a Magyar Nemzeti Galériában láthatta a hazai közönség. Az 1973. év végén megjelent album lapjain a fametszet technikáját mesterfokon ismerő, levegőt, párát, ködöt is érzékeltetni tudó művészetével lep meg. Minden egyes darabja egyben a tájköltészet remeke.

A Dácia Kiadó díszkiadásában minden metszet külön lapon szerepel, az előzék lapok a művész saját betűivel gyönyörködtetnek. A kötetet a képekre vonakozó pontos adatok sora zárja. Ez a kiadvány mintája lehet az ízlésformálásnak, a könyvszeretetre nevelésnek. Nagy örömmel üdvözöljük, hogy hazai közönségünkhöz is eljutott a közös román—magyar kiadás keretében.

M. KISS PÁL

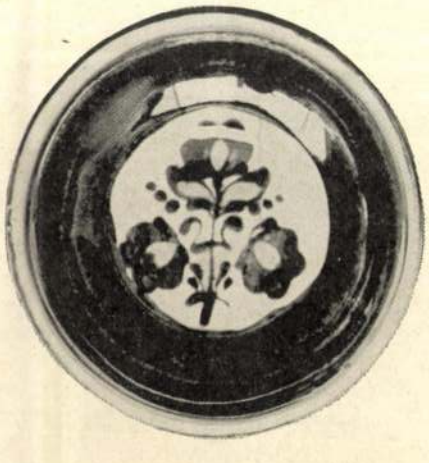

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Gy. Szabó Béla
1974 ÁPR 4
Forrás

1021

MŰVÉSZET

METSZETBE FOGLALT TÁJKÖLTÉSZET

A romániai Dacia Kiadó Kolozsváron művészi album fomában jelentette meg a nálunk is jól ismert kiváló mester, Gy. Szabó Béla tizenkét fametszetét **Hónapok** címen. „Kiskorom óta — írja bevezetőben — rajongva bámulom a fákat, virágokat, azzal a meglepő tanulsággal, hogy öngyilkos növény nincs. Százszor is levághatod a fűzfa ágát: újra kihajt. Megölheted, de míg él, életkedvét elvenni sosem tudod. Városaink egyre nyesett fái tudnának erről sokat mesélni. Csüggedéseinkben példát mutatnak. A **Hónapok** hitvallás a természet olyan szépségei mellett, amelyeket az ember — legalábbis addig, amíg rajzoltam — még nem bontott meg." Valóban vallomások ezek a metszetek. Az évszakok változásában megtalált szépségekről: a tél hidegében, a tavasz friss lomb- és bimbófakadásában, a nyár hevében vagy az ősz elmúlást sejtető hangulatában.

Évszázadokon át számtalan művészt foglalkoztatott a táj megújuló, majd hervadó voltának évszak-, kalendáriumképekben való ábrázolása. Elég itt a Limburg fivérek,

Kritika és tömegkultúra, tudományos technikai forra
eszmecsere.

*

A Magyar Írók Szövetsége meghívására hazánkba
Viktor Popov és Villem Gross szovjet író. Külföldi
többek között könyvkiadói szakemberekkel találko
szabadulásában 30. évfordulója alkalmából rendezett

*

Magyarországon töltött két hetet Nikolinka Atanas
és a mai próza kiváló tolmácsolója, valamint Jelena
Tibor *Feleletét* ültette át orosz nyelvre.

*

Október 24–25-én Kecskeméten a Magyar Írók Szövetsége, a Forrás szerkesztősége és a Bács-Kiskun megyei Tanács szociográfiai tanácskozást rendezett. A vitaindító előadást Huszár Tibor tartotta.

Szerkesztőségi hírek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 [illegible] 12

KORTÁRS

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABO BELA December

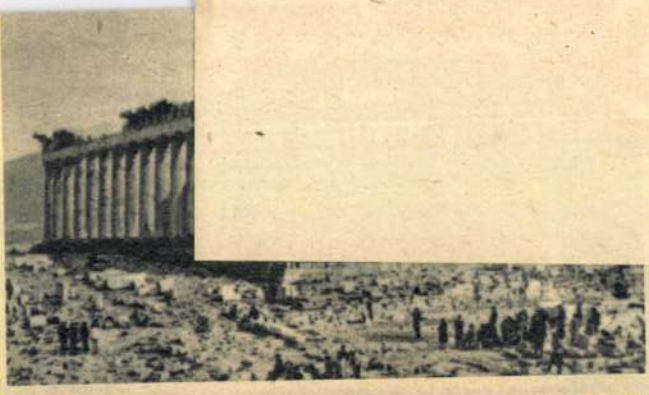

EGY HÓNAP

Korinthoszi füzet

Mint annyian a nyáron, magam is útra keltem. Szabadságom részét Jugoszláviában és Görögországban töltöttem. A korinthoszi öböl partján elrepült napok csendes óráiban eltűnődtem néhány — már régóta magamban hordott, de a friss élmények hatására felerősödött — dolgon. Egy-egy címszavas feljegyzésből így állt össze a korinthoszi füzet.

A SZEMÉLYES ÉLMÉNY VARÁZSA. — Utazni jó. A személyes élmény varázsa, a személyes élmény — mással alig pótolható — értéke miatt. A hellén kultúráról tanultunk az iskolában, olvastunk, hallottunk róla sok szépet. Mégis, mennyivel más, több azzal személyesen találkozni! Milyen nagyszerű érzés ott állni a régi Korinthosz romjainak közepén, elmerengeni Delphiben a híres-nevezetes jósda kövei között, gyönyörködni a görög szobrok derűs szépségű arányain, megcsodálni a mükénei ásatások feltárt kincseit?! Néhány hónappal ezelőtt ötödikes kislányomat kérdeztem ki történelem-leckéjéből. Leonidász hősiességét „mondta fel". Ahogy Athén felé haladtunk az autópályán, egyszer csak megállt a busz, s a magyar turisták ott álltak a görögök hősének útmenti emlékműve előtt, és nézték a Thermopülai-szoros legendás meredekeit. Az Akropolisz oszlopai alatt egyszer csak így szólt idegenvezetőnk: — Nézzék balra azt a kis hegyet. Ott raboskodott Szokratész, és ott is halt meg... A Loutraki felé vezető tengerparti úton pedig így: — Látják ott a sziget csúcsát? Abból a kis erődből figyelte Xerxész 490-ben a görög—perzsa tengeri csatát. A tanult, olvasott ismeretek így vésődnek az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 SEP -

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla fametszete: Szeptember (1965)

tek tagsága részére a Rátkai

Egyre több helyen olvasunk

Kasoly József, a vállalat vezérigazgatója kiemelte, hogy a kommunista műszak időpontjának meghatározása nem véletlen, hiszen ez is hozzájárul a negyedéves terv teljesítéséhez. A harmadik negyedévben többek között olyan fontos feladataink vannak, mint a 200-as turbina kipufogócsonkjának elkészítése, az exportfeladatok teljesítése, mint például az autoklávok és a hűtőszekrénygyártó gépsorok elkészítése és egyéb szerződéses határidők biztosítása. A vezérigazgató azzal fejezte be rövid ismertetését, hogy a kommunista műszakon való részvétel annak ellenére, hogy az ifjúságpolitikai határozat végrehajtását szolgálja, nemcsak a fiatalok, hanem az idősebbek feladata, kötelessége is.

elkészítik.

Az 1—11—980 gy
számú hátsóvéglap, a
11—989 gyártási s
hengerfej és az 1—
989 gyártási számú h
véglap mintáit és
szekrényeit a turbi
és a fúvókaház hat
jének betartása mell

i tanfolyam

ideje alatt, a tanuló daruveze-

A Malinovszkij szocialista brigád három tagja: Glázer Imre, Ócsai János, Gota Ede
(Zsebők József felvételei)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÁJÉKOZTATÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 SEP - 9
TURBINA

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla kiállításáról

Néhány héttel ezelőtt Kolozsvárott jártam. Otthonában találkoztam Gy. Szabó Bélával, a fametszővel.

Néhány napja ismét láttuk egymást Budapesten, a Mezőgazdasági Múzeumban. Augusztus 31-én itt nyitotta meg Pogány Ö. Gábor, Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítását.

Gy. Szabó Bélát Gyulafehérváron Székely Bertalan tanítványa Reithofer Jenő avatta be a művészet, a festés-rajzolás titkaiba.

„Csak mappa, széndarab vagy pasztellkészlet, egy szétszedhető kis szék és egy kis természetszeretet meg emberbecsülés kell ahhoz, hogy a tűnő világ pillanatait sikerrel papírra rögzítsük" — ír művészetéről a kiállítási katalógusban Gy. Szabó Béla.

Ars poeticája a szigorú gyulafehérvári intelem: „Minden munkát úgy végezzetek el, hogy esetleg éjjel meghaltok, s az utókor aszerint fog ítélkezni."

A Vajdahunyad-várban most nem a fametsző Gy. Szabó Béla mutatkozik be Ember és természet című kiállításával. Megismerjük a született koloristát, a festőt és rajzolót. Szén- és krétarajzai, pasztelljei mindig a természet lenyűgöző szépségét, az ember nagyságát ábrázolják.

Gy. Szabó Béla Kolozsvárott fametszeteit mutatta meg. Itt ismerkedtem futólag a dúcok készülésének aprólékos, fantasztikus technikai felkészültséget igénylő munkájával, művészetével. Az olvasóknak erre nincs lehetőségük.

De a Vajdahunyad-várban megismerkedhetnek a Gyulafehérvárról indult művész alkotásaival.

Mert bármennyire érdekes is a technika, a metszetek, krétarajzok, pasztellek a technika ismerete nélkül is lenyűgözőek.

T. A.

Wa[illegible]

í[illegible]

New York, [illegible]
Rosszidesz[illegible]
ENSZ nagyk[illegible]
sére a Bizto[illegible]
a tervezettné[illegible] öt óraval később, magyar idő szerint, ma este ül össze a ciprusi válság megvitatására.

A halasztásra a világszervezethez közelálló források szerint azért volt szükség, hogy

Rosszidesz tovább folytathassa nemhivatalos előkészítő megbeszéléseit.

Tegnap egész nap tárgyalt a BT el nem kötelezett tagországainak képviselőivel, egyelőre azonban nem sikerült közös nevezőre jutniuk a tárgyalásos rendezés módozatait illetően.

Az eredeti tervek szerint a tanács meghallgatta volna Kurt Waldheim ENSZ-főtitkárt, aki az elmúlt napokban Athénban, Nicosiában és Ankarában tárgyalt.

A világszervezet főtitkárát azonban közvetlenül New Yorkba érkezése után gyomorhuruttal és teljes kimerültséggel kórházba szállították.

Orvosai szerint a hét vége előtt semmiképpen sem hagyhatja el a kórházat, így a BT ma esti ülése elé [illegible] fogalmazott.

Athénban *Mavrosz* görög külügyminiszter fogadta *Henry Tasca* amerikai nagykövetet és átnyújtotta neki *Karamanlisz* görög miniszterelnök válaszát, *Kissinger* amerikai külügyminiszter legutóbbi üzenetére.

A Kissinger-levelet — amely egy héten belül a hatodik volt — vasárnap adták át a görög kormányfőnek. Tartalmát hivatalosan nem hozták nyilvánosságra. Athéni diplomáciai források szerint

az amerikai külügyminiszter azt szerette volna elérni, hogy az athéni kormány ne fogadja el a nemzetközi Ciprus-konferenciára vonatkozó szovjet javaslatot.

Mint ismeretes, a görög kormány azóta hivatalosan is bejelentette, hogy *támogatja a szovjet indítványt*, amelynek értelmében a válság rendezését az érintett államok, a Biztonsági Tanács tagországai, és — esetleg — egyes el nem kötelezett országok képvise-

---

PRAVDA:

A NATO ciprusi szándékairól

Vlagyiszlav Drobkov, a ran zsarolásra és [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla festő-

Esti Hirlap

1021

VENDÉGÜNK LESZ

A leningrádi Ermitázs

Hét kiállítás nyílik a következő napokban a budapesti múzeumokban. *Augusztus 31-én*, délelőtt 11 órakor a *Mezőgazdasági Múzeumban Gy. Szabó Béla* romániai állami díjas festő- és fametszőművész alkotásaiból mutatják be a magyarországi ihletésű pasztelleket, szénrajzokat, fametszeteket, mintegy 300 művet. *Az ember és természet* című gyűjteményes kiállítás megnyitóján részt vesz az idős művész is.

HALOMSÍROK

Szeptember 6-tól a Műcsarnokban kiállításra kerülő fotódokumentumok a felszabadulásának 30. évfordulóját ünneplő bolgár nép életébe vezetnek. A tárlat a testvéri szocialista ország gazdasági, társadalmi, kulturális eredményeit szemlélteti.

Nagy érdeklődés előzi meg *a leningrádi Ermitázs és a moszkvai Puskin Múzeum* kiállítását a Magyar Nemzeti Múzeumban, *szeptember 20. és október 20. között.* A Fekete-tenger északi partvidékén két és fél ezer évvel ezelőtt alapított görög városok és a bennszülött lakosság történeti fejlődésének, kölcsönhatásának bizonyítékait látjuk majd. A többi között fekete lakkos kerámiák, a boszporuszi királyság emlékei: halomsírok arany ékszerei, hadvezéri sírból származó aranyozott fegyverek, szobrok, a boszporuszi kézművesek remekei, a pontusi sztyeppés vidék nomád állattartó lakosságának, a szkitáknak és a szarmatáknak művészi tárgyai, a hunok színes, ékköves ékszerei lesznek a tárlókban. A Nemzeti Múzeumban állítják ki azokat a kő-, csont-, bronz- és vasfegyvereket is, amelyeket az őskori ember használt a létért folytatott küzdelemben. A jégkor végi hajtódárda, lándzsa és íj, a rézkorból hazánk területén előkerült rézfejszék, fokosok, bronzkori kardok, tőrök, sisakok, lábvértek, karvédők jelzik, miként fejlődtek, tökéletesedtek a védő- és támadóeszközök.

100 KARIKATÚRA

A Pesterzsébeti Múzeum szeptember 14-től Gaál Imre festőművész emlékkiállításának ad helyet, míg a Petőfi Irodalmi Múzeumban szeptember 20-tól *Kaján Tibor* karikatúráit állítják ki. Mintegy 100 rajz a műalkotás keletkezéséről, életéről és utóéletéről beszél a látogatóknak.

Mindig pódiumot ácso

Beszélgetés
Béres Ferenc népdalénekess

„Száll a madár ágról ágra/ Száll az ének szájról szájra...” — hangzott a dal először 1945 szeptemberében a rádióban. Ettől kezdve számítja *Béres Ferenc* hivatalos daléneklésének időpontját. Választott műfajához azóta sem lett hűtlen. A Béres-dalok — a magyar népzene legszebb dalai — *bejárták már a világot.* Közöttük az egyik legnépszerűbb, a *Kötöttem lovamat...* kezdetű dal lemezfelvétele 1963-ban *nemzetközi díjat nyert.* Béres Ferenc rendületlenül járja az országot, koncertezik, klubesteket tart. *Mi a titka annak a szenvedélynek, amelylyel ma is énekli dalait?*

— Másként nem tudom. Ezek a dalok évszázadok óta élnek. Átvészelve időt, divatok hullámzásait. Csak szenvedéllyel lehet őket tolmácsolni.

— *Hogyan választja ki azokat a dalokat, melyeket műsorára tűz?*

— Több ezer dalt ismerek. De kerestem mindig azt a közös nevezőt, amely minden ember számára azonos élményt jelenthet. Egyszerű, tiszta dallam és szép szöveg — ezek dalaim főbb jellemzői. Hatásuk alól kevesen vonhatják ki magukat. Hallgassa meg például ezt a dalt: Ne menj rózsám a mezőre/ Sokat sírtam a zöld fűre/ Szemeimnek gyöngy harmatja/ Gyönge lábad föláztatja/ — mekkora szenvedélyről szólnak az egyszerű szavak. És a folytatás: Égi madár mire jutál/ Békességes utakon járj/ Csöndes folyóvizet igyál/ Ott is rólam gondolkozzál/ — megnyugvás is árad a dalokból.

— *Volt idő, amikor a csendes furulya és énekszót ugyancsak hangos zene divatja váltotta fel. Azok az évek nem törték meg kitartását?*

— A hűség az én életemben nagyon fontos szó. Hittem, és hiszek abban, hogy a népművészet forrása lehet minden művészetnek. A népzene ismerete például, hozzásegít bármely zenei terület megértéséhez. Miért szerette, miért tudott Veres Péter Beethoven zenéjében gyönyörködni? Vele sokat beszélgettünk a népdalok tanító erejéről.

— Úgy tűnik, zenei életünkben jelentős helye van a népzenének. Különféle műsorok, vetélkedők sora tanúsítja. Ám ha megkérünk egy-egy kisebb közösséget, akár egy-egy embert, énekeljen népdalokat — ha csak nem hivatásos vagy amatőr együttes tagja, kiderül, hogy nem tud. *Hogyan vélekedik erről?*

— Sajnos, nagyon kevés az alkalmunk arra, hogy élőszóval közelítsünk az emberekhez. A rádió, televízió műsorai háttérkultúrát jelentenek, vagyis a nézőt, a hallgatót passzivitásra nevelik. Pedig az emberekben ösztönösen ott él a közlés vágya, erre a koncertek a példák. Elég néha csak egy biztató mozdulat, és velem énekli a dalt a terem egész hallgatósága. Utóbbi években a fiatalok megszerették a népművészetet. Az ő egészséges igényük talán megteremti majd az aktívabb részvételt a népzenei életben is.

— *Van-e lesz-e a népdaléneklésnek követője?*

— A fiatal énekesek, úgy tetszik, a könnyebb, zajosabb siker útját választják. Bár ezt félve mondom, mert mint minden, ez is csak részigazság.

— *Mit tart hivatása legszebb feladatának?*

— A visszaadás felelősségét. A babitsi mondás: „a dal szüli énekesét” — nagyon igaz. A dalban minden megtalálható. De az érték, a szépség kibontása mások gyönyörködtetésére — az nehéz.

— *Mit szeretne az életben megvalósítani?*

— Életemben mindig a pódiumot ácsoltam. Dalokból. Ezt szeretném tovább folytatni. Leghőbb vágyam: szeretnék az ország minden lakott helyére, legalább egyszer, eljutni.

László Ilona

Igát, csépet, csengőt, kolo
összehordasz. Összebeszél
sok igazat, mégis bolondo

Szűrő, tál, sütő, lábasok,
festetlen, s festett terrako
barátok őrzik lelkedet.

Ha méltónak érzed magad
szólítsad meg e tárgyakat,
mert igazat mind ezek mo

Törődtél te is eleget,
hogy közéjük vénülj, beál
valamelyik nyugodt sarok

Ezentúl úgy szólítva meg
az Időt, hogy hosszan hall

*

Mint a kutya úgy nyüszö
a hasas köcsög, a küszöbö
megfekve folyton panaszl

Ki nem mondja, hogy mi
Az ütő nélküli mozsár
szavat fölkapja, továbba

A rokkának, aki félreállt
oda a legszerényebb saro
és pergés nélkül fonogat.

Időtlenül dalol tovább.
A titkait ki ő sem adja.

*

Akár a feneketlen fazék,
ebbe még a gond is belej
S a köpülők, s a tűzkuty

Talán jobb lenne kiugat
A vasszerszámok a falon
nyugosznak egymásfölé

És az egyetlen falióra
kakukkol türelmesen. R
Hogy milyen volt a mi i

A fakanál megfeketedve
beér a rég elfőtt levekb

Georgij Tovsztonogov:

Hitvallás a szír

Nagy sikerrel játszotta Budapesten Tosztogonov, a világhírű leningrádi rendező vezetésével Örkény István: Tóthék című darabját a Gorkij Színház együttese. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel a vendégek egy előadással több-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 2

Napló (Veszprém)

Gy. Szabó Béla
1021 Fotóművész

Önarckép

Székely legény

EMBER ÉS TERMÉSZET

Gy. Szabó Béla kiállítása Keszthelyen

Kiskanász

Meleg Dénes

A természet — csupa káprázat és élet. Az ember — történelem és egyéni sors összefonódása. Ebből a festői világból mindez olyan meggyőző erővel sugárzik, mint amilyennel csak a legnagyobbak esetében találkozunk.

Gy. Szabó Béla Kolozsváron élő festőművész alkotásait ugyszólván az egész világon ismerik. A mérnöki pályát cserélte fel a tágasabb horizontot kínáló művészi hivatással, s horizontját olyan gazdagsággal töltötte meg, amelynek alig van előzménye festészetünkben. Pasztelltájainak színei élesek és tiszták, arról tanúskodnak, hogy alkotójuk borzongva tiszteli és odaadóan szereti a természetet. Portréi típusok és egyéniségek is egyben, egy egész nép karakterét megtestesítő, jellegzetes alakok.

Kiállítása a keszthelyi Balaton Múzeumban azokból a művekből állt össze, amelyek Magyarországon találhatók, egy részüket itt, a Balaton-parton festette Gy. Szabó Béla, a szigligeti alkotóház vendégeként. S a kiállítás címe — Ember és természet — nem a képekre erőszakolt hangzatosság, hanem eszmei tartalom.

Alábbi felvételeinken portréi közül mutatunk be néhányat: az elgondolkodó Önarcképet, a világ bánatát tekintetében hordozó Székely legényt, a konok-kopasz Kiskanászt, a világot fitymáló harasztkeréki Meleg Dénest, s talán a legmegkapóbbat, a mesemondó Bágyi Jánost.

B. E.

A mesemondó Bágyi János
(Borbás János felvételei)

nyilván feledékenység az oka, mindeddig senkinek s
hiszem, méltánytalan ez a helyzet, Szenci Molnár Al
fővárosban utca viselje a nevét. Arra gondoltam, hog
Magyar Írószövetség – mint erre leghivatottabb, és l
erre a hiányra a Fővárosi Tanács figyelmét és kérhetn
Még egyszer nagyon köszönöm a Kortárs megkül
Budapest, 1974. augusztus 14.

Az Írószövetség életéből

Anatolij Mednyikov vezetésével szovjet irodelegáció járt Budapesten és anyagot gyűjtött a közös kiadásban megjelenő *Budapest–Moszkva* irodalmi riportkönyvhöz.

*

Az Írószövetség meghívására hazánkba látogatott Jan Kozak, a Cseh Írószövetség elnöke és Alexandr Morozov szovjet esztéta. Jan Kozak találkozott és megbeszéléseket folytatott Dobossy Imrével, Morozov pedig a szláv barokkról készülő könyvéhez végzett kutatásokat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1974 OKT

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Október

A falusi pék

földnek Commandérozó Generálisa — ilyen címeket és tisztségeket viselt a hajdani időkben az Esterházyak elsőszülöttje.

A régmúlt időkre vetett pillantás kirajzolja körvonalait annak az állapotnak, amely ezt a települést a második világháborúig jellemezte. A nagybirtok lehetetlenné tette a kis- és középparasztság kialakulását; elsősorban zsellérek és cselédek éltek itt, ám Csákvárra jellemző a kézművesipar fejlődése is, hiszen a föld hiányában a kézművesség a felemelkedés szinte egyetlen járható útja maradt. Híresek voltak megyeszerte a csákvári asztalosok, bognárok, csizmadiák, fazekasok, tor tudott elmenni rajtuk, így aztán a major egyszerűen kirekedt a világból, különösen télidőtájt, amikor az ember a combig érő hóban nem szívesen tesz meg három-négy kilométert.

Csete bácsi villás bajsza ésráncos arca bukkan fel emlékezetemben, ahogy az irodában könyökével az asztalra támaszkodik öklén nyugtatja állát, sárga cigarettát szí, egy-egy szippantás közben elnyomja az álom, a könyöke lecsúszik az asztalról, a feje megbillen, ilyenkor fölriad, zavartan körülnéz; az üzemi bizottság ülésén vagyunk, ahová szik, gazdagodik, az ember magától való jussa.

Mi van azokkal, akiknek anyagi felemelkedése már korábban elkezdődött, milyen most a sorsa a csákvári iparosoknak?

A községben országos hírű fazekas szövetkezet működik, a né-

— Mindig maszek pékként dolgozott?

— Nem. A pékségünket ötvenegyben államosították. Hatvannégyben aztán visszakaptam. Szép, nyugodt munka ez, de azért úgy gondolom, én leszek a családban az utolsó pék.

Nagy István fazekas

ségében volt patikus. Olyan mesterség ez, amely már gyermekkorában vonzani kezdi az embert, s ettől a vonzódástól felnőtt fejjel sem szabadul. Nagyon-nagyon jó gyermekkorom volt, az az életforma, amelyben felnőttem, nagyon erős szálakkal kötöz. Talán ezért szeretem annyira a falut, a falusi embereket, úgy érzem, közöttük a helyemen vagyok.

— Mióta él Csákváron?

— 1966-ban végeztem el Budapesten az egyetemet. Még abban az évben a zirci gyógyszertárba kerültem vezetőhelyettesnek. A feleségem — aki egyébként évfolyamtársam volt a főiskolán — Cseténben dolgozott, nem messzire onnan. Ott is laktunk, oda jártam haza. Az eredeti elképzelésünk az volt, hogy ha édesapám nyugdíjba megy, az ő helyét veszem át a szülőfalumban. De közben itt Csákváron két gyógyszerészi állást hirdettek, szolgálati lakással; megpályáztuk a feleségemmel, így kerültünk ide három esztendővel ezelőtt. Megkaptuk a szolgálati lakást, letelepedtünk, és ezt a döntést azóta sem bántuk meg. Saj-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUN 8
Magyar Hírek
Gy. Szabó Béla festő, grafikus és fametsző.

SŰRÍTETT KÖLTÉSZET

1021

Kolozsvárott az építészeti remekművekkel körülölelt főtér mögött két utca keresztezi egymást. A művészetet kedvelő idegent a helybeliek általában kézen fogják és a keresztező pontra viszik, hogy a négy égtáj felé forogva szemével és képzeletével kalandozhasson történelmi korok és építészeti emlékek között. Ebben az utcában egy klasszicista kastély hátsó frontjához hozzáépült, tölgyfakapus, vastag falú házban él és dolgozik Gy. Szabó Béla festő, grafikus és fametsző.

A tágas műteremlakásban rend, nyugalom, tisztaság uralkodik. A fehérre meszelt falakon, a festőállványokon a duzzadó rajzmappában rajzok, festmények, fametszetek levonatai. A dolgozóasztalon ceruzák, ecsetek, vonalzók, kések, vésők, papír és falemez rendezetlen harmóniájában két kis üveglombik csillog.

Úgy véli: a fametszés egyik nagyszerű lehetősége a sokszorosítás, de egyik nagy veszélye a tömeggyártás. Ezért készíti egyszerű megoldással, teljesen önállóan és kevés példányszámban a levonatokat.

Képei közérthetőek. A változó világ kiragadott pillanatainak varázsát, egyediségét örökíti meg szépítés és torzítás nélkül. Az 1973-ban megjelent „Hónapok" című kiadványában így vall erről:

„Minden születik, él és elpusztul, fűszál, évszázados fenyő egyaránt. Így a táj is.

Kiskorom óta rajongva bámulom a fákatvirágokat azzal a meglepő tanulsággal, hogy öngyilkos növény nincs. Százszor is levágha-

Jegenyetölgy: zöld menyasszony.
Hogy tündököl rigódalban!
Méh és dongó kórust zümmög.
Édes ég dől buja földre.
Mindez felszín. Lent örök harc...
MÁJUS
Ezerarcú délelőttön bonchidai hűs vizeknél.
Ritka múló pillanatát miként foghatnád meg?
Jövőre?
Már hiába fürkésznéd...

A kakukk számolja
éveid.
Olajzöld árnyékban csendes víz,
égerfű meg zsurló.
Füzeknél áthúzó gerle búg.
Vidáman, boldogan.
JÚNIUS
Kis-Szamos főága, Válaszúthoz közel.
Lenyűgöző kicsi világ.
Magas, omladékos part.
Vigyáztam,
hogy rajzom épen jusson haza.

tod a fűzfa ágát: újra kihajt. Megölheted, de míg él, életkedvét elvenni sohasem tudod.

Városaink egyre jobban nyesett fái tudnának erről sokat beszélni."

A szíve legmélyén festőnek érzi magát és színekben látja a világot. A fametszés technikáját nem tanulta senkitől, csupán 1936-ban volt alkalma a budapesti Képzőművészeti Főiskolán megfigyelni mások munkáját. Itt, mint vendéghallgató, Varga Nándor Lajos grafikai osztályában tanult három évig.

Gyulafehérvári születésű, szülei vasutasok voltak és mérnökembernek szánták. Így került a Budapesti Műszaki Egyetemre, ahol 1927-ben kapta meg a gépészmérnöki diplomát. Az egyetem után hazament szüleihez, nem tudott sehol sem elhelyezkedni. Így jutott el 1931-ben Kolozsvárra az Energia Villamossági Gépgyárba tervező-gépészmérnöknek. A gyár hamarosan a gazdasági világválság áldozata lett és 1933-ban megszűnt.

A második világháború kitörésekor visszatért Kolozsvárra, azóta is ott él és dolgozik. Az eredmény? Közel kétszáz olajkép, ezerháromszáz pasztell, száz akvarell, kétezer fametszet és tizenötezer ceruza-, tus- és szénrajz. Kiállításainak száma meghaladja a kettőszázötvenet. Megkapta a „Román Népköztársaság Érdemes Mestere" címet, a Munka érdemrend III. fokozatát és a Kultúrérdemrend első fokozatát.

Egyéni, csoportos, nemzeti és nemzetközi kiállításokon vett részt Románia nagyobb városaiban, Budapesten, Moszkvában, Brüsszelben, Tokióban, Berlinben, Bécsben, Varsóban, Genovában, Bruge-ben, Pekingben, Mexikóban, Brazíliában és még sok más helyen. Utazásai közül két felejthetetlen élményt őriz a tarsolyában. Két kínai és egy mexikói látogatást.

Művészi hitvallása szerint: a természet gazdagsága kimeríthetetlen, de kimeríthetetlen a természet és az ember örök dinamizmusa is, s a kettő szétválaszthatatlan.

László Ágnes

stricheltek olyan úri negyedekben,
hol iparengedéllyel sem szabad.
Úgy kívánom: bár szárnyuk nőne, hogy
látom is: húznak a tetők fölött,
élükön persze, a Kövér Irmával,
a százhúsz kilós Víg utcai lánnyal

hogy tátják szájukat a smasszerek!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV

Gy. Szabó Béla

GY. SZABÓ BÉLA: Csokonai: A rózsabimbóhoz (részlet)

1021

ésű vás
kontyo
nap-szag
r vászna

megizzad
pesek,
dó vásznak,
végén a lélek
abot,
árvány-gömbben,

csik málhái,
, vásznak,
zászlai,
ló vásznak,
be úgy úszunk
elfogy a ház,
et az alázat.

patyolat,
mos gyolcsok,
ető vásznak,
rezők,
nadak
ések
bolyodó sávjai,

cifra nyomorra fö
végzetesen elherd
személlyé testesül
mint a Mese, mint
a Vászonangyal fö
szárnyai: könnyáz

Esik! A föld sírhal
villamos halál-mal
mind az ő fellegéb
ő húz el lassúdan
fölöttünk, pólyázó
Szaturnusz-gyűrűk
zúgnak az összeka

Mint hadirokkant
gurul a tehetetlen
a végső világhábor
pólyázza szűz irga
gördülve a csillago
a Vászonangyal fe
átüti az emberiség
az egy-tömbben el

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

KORTÁRS

1970 NOV

Gy. Szabó Béla

021

Csokonai: Dáli aggodalom

Gy. Szabó Béla

elkövetett hibák rendbetevésében, az amerikai vilá
keresztezni tudó feszített ütemű építő munkában s
kozott: erősebb itt a belső elszánás az összességér
az érzék és az érdeklődésa közösség ügyei iránt a s

A neorevizionizmus azonban feledve mindezt
„az alkotók millióinak esze valami hasonlíthatatla
a legnagyszerűbb és legzseniálisabb előrelátás": nem
szocialista fejlődés Lenintől emlegetett *„egyszerű, szerény mindennapi csíráira"* néz, mint irányt mutatókra. Rajtuk kívül keres valami megoldást. Jelentkezett az a Lenintől állandóan bírált „intellektuell önhittség", amely a körülötte levő valóságot, a tömegek életét gonddal figyelő konkrét munka helyett *„szavakkal a legmagasabb szférákig emelkedve"* *„téziseket és üres fejtegetéseket ír"* csupán a *„hogyan kellené"*-ről. Mivel minden ügynél jobban érdekli az ész puszta tornája: kitalál inkább, mintsem feltalálna. Ez az a tragikus, még gondolkodó, igényes életeket is zsákutcába vivő, ártó magatartás, amely pl. a jelen egyik legizgatóbb, legfontosabb kérdésére, a lenini kulturális forradalom mai szakaszának problémájára – az életforma, a morál forradalmára – választ kéresve nem a népi életre s a szocialista mindennapokra, nem a hajdani munkásegyletekre, a, Veres Péter-i kubikus bandákra s azok mai utódaira, a szocialista brigádokra figyel mint iránymutatókra. Nem azokra a közösségekre néz, melyeket a dolgozó ember, a nép hozott létre, s melyekben – nem valami népi romantikusnak, de Marxnak a szavait idézve –: *„az emberek testvérisége nem frázis, hanem igazság s a munkától megkeményedett alakokból az emberiség nemessége világít felénk."*

A munka fegyelmével, azonos sorssal, célokkal, eszmékkel összekapcsolt életek, a dolgozó emberek valóban létező tegnapi s mai konkrét közösségeivel szemben a polgári társadalomból pusztán kilépő, de azon túllépni nem tudó értelmiségi meghasonlásnak, a marcuse-i „drop-out"-morálnak, „nagy tiltakozásnak" utópisztikus kis szigetei – a régi falanszterek, a mai kommunák, ezek az eleve bukásra ítélt, nem a termelői, de a fogyasztói énre építő délibáb-kollektívák – lettek itt minták. S mint pl. Marcuse nyomán Ernst Fischernél is: Orfeusz illetve Dionüszosz nőtt szimbólummá a munka, a teremtés mitikus hőse, Prométheusz helyett. A képek nyelvén is megfogalmazódott a tévesztő gondolat: az anti-prometheuszi beállítottság.

Az „új baloldal" mozgalmaitól nem pusztán azok racionális magvát, a morális-emberi szükségletek jelentőségére figyelmeztető kritikai hangsúlyt vette át így ez a szemlélet, de átvette azok irracionalizmusát, utópizmusát. Ha hozzájuk hasonlóan nem is hirdette meg nyíltan, hogy „minden hatalmat a képzeletnek": a valóságban azzal, hogy a tényleges szocialista mozgalom s szocialista fejlődés eligazító jeleit, a szocializmus eredményeit semmibe vette – mégiscsak ezt az elvet követte: a fantázia világa felé fordult a valóság helyett. Elindult az álforradalmiság utópiákat gyártó, meddő, céltalan kalandjaira. A mindenáron újat-mondani-akarás a tényleges újat

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV

1021

Gy. Szabó Béla

(Befejező része a következő számban)

GY. SZABÓ BÉLA: Csokonai: Két szerető dalja

A síző

Midőn
a sínyom kék sínén haladva
– mint számozott villamos – siklik süvöltve,
buzdítva köszöntik:
„Rajta-rajta!"
S figyelik útját:
„Előre-előre!"

Csupán a tréner
tépi le fejéről
a sapkát –
s mint sztyeppei szél, ha sír-rí,
kitörve,
kizúgva,
kibőgve,
ki... –
ismétel egyetlen egy szót:
„Kibírni!"

A tömeg lomha riadója,
mint hófuvás
körül-keringi.
A rög néma, gömbölyű, tompa. –
Kibírni!...

1816

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV

1021

Gy. Szabó Béla

GY. SZABÓ BÉLA: Csokonai: A pillangóhoz

di
fesze
le
de b
csap
fe

Az ősz a nyárnak,
tavasz a télnek,
vidáman ront a
hajnal a sötétnek,
de álmavesztett homlokom falán csak
sápadt Idő hűlt
metszetei égnek.

Folyó szakasztja
patakok szökését,
tóra borítja
tereit a kékség.
Érhálós tenger két szemem oválja.
Csak én tudom, hogy
mit rejt a térkép.

Zördül az erdő,
makkra gyűl a konda,
vad csámcsogások
mámora naponta.
Virágba nyílt egy dal a Semmi ágán,
ha csörtetéstek
le nem tiporta.

*

Vadonok, puszták
garabonciása,
nem múlhat
ujjad mindentudása!
Halálon túl is
fonod a nótát
fölérző csigolyánkra.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV

Gy. Szabó Béla / 1021

Gy. Szabó Béla.

Csokonai: Az utolsó szerencsétlenség

y utópiája

ıssa őtet: elbámul belé, látván, mely
ı a magyar századtól. Némely szavai,
látásokat, jelenéseket árulnak el..."
ihály élete)

az egy és egyedül való támasztékja,
kedhessem, akik a hazánkban az ő
bennek a magyar világ boldogabb
y megért filozófus, és egy tisztább
ja magát saját idejekoránál két-há-
obinus mozgalom egyik gyanusított-
a a rá váró jövőt. Írhatott volna
ta, mit várhat attól a hatalomtól,
ıb írók tollát tépette ki ügyészével.
olygó mozarti zenéjű verse is – mint
szült: egy börtönbe vetett magyar
ı reménytelenségben is: „Maga volt
g mögött a nagy pirkadást akarta
ga pedig ezt írta: „bízni kell: nem
g: „a nem-reménylés gyakran ki-
annak. A nagylelkű magyar nemzet
felől, mikor lehetetlenséget kellett
t a költő Zrínyihez: thermopülai
új kiadásával, ahogy az új honfog-
ízó együgyű magyart az ő erdeiben
ád szerencsi táborára" – írta egyik
ja előszavában pedig – gyermekes
y „ereszkedjék le a paraszt, tudat-
ghez, aljnéphez...")
: az új század elején, 1801-ben is
scurant és üldözni szerető világ",
asz" elől menekülve papírra vetette
ak, írok annak a kornak, amelyben
ni sem." Bessenyei példájára hivat-
ıdöklése után bakonszegi remetesé-
földünk golyóbisa alá fordult, de

n, a *Tariménes utazásán* dolgozott
n úgy egy nagy Utópia körvonalait

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV

Gy. Szabó Béla

HÉRA ZOLTÁN

Földiekkel játszó

1021

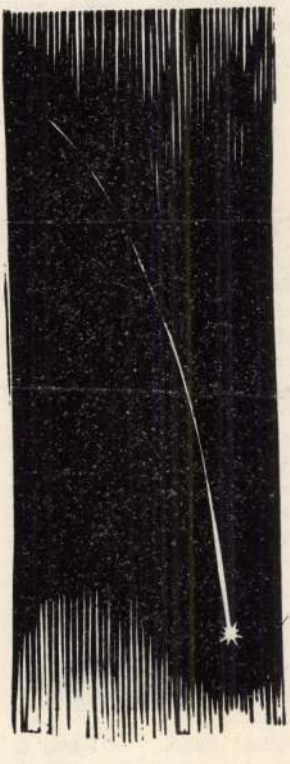

Lekonai:
A remény her
T. változat
Gy. Szabó Béla

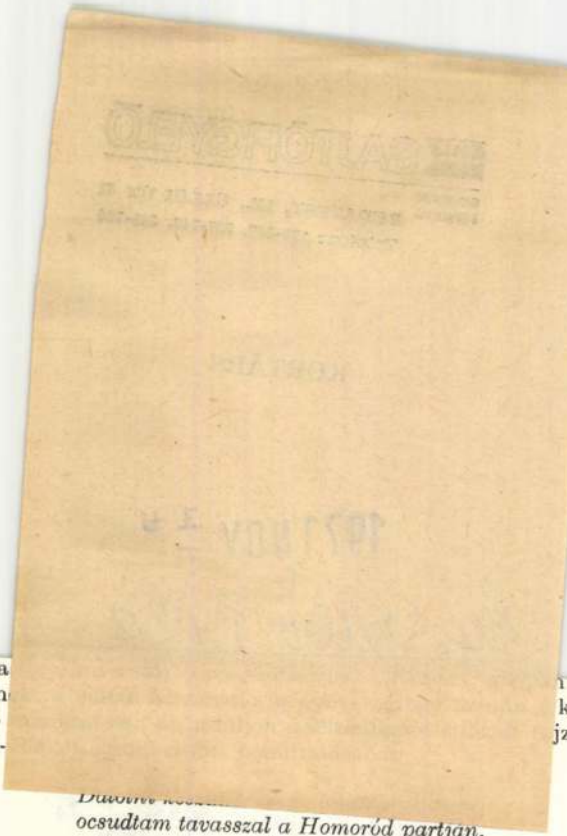

útra
ersn
holó
lön-

ocsudtam tavasszal a Homoród partján, mikor csattanva kélt madarak versenye friss, bóbitás fákon. – Dalolni készültem, s mint a mániákus, elboruló arccal motyogok szüntelen.

atás hasztalan próbálgatása, a pályatárs útjának tükr
hang is mutatja: Zelk tudatosan kikísérletezte költ
ltői valóságszemlélet *alkatára szabott* kiteljesítési módját
alizmus egy sajátos, körülhatárolt megjelenési formá
ből épített külön-világ, amelyben a vers-ihlető sohasem a
, az elérhetetlen.

*

bra is a kérdés: a költő, aki a valóságot mindig a hiány
tatta be, aki emlékeiből stilizálta költői formanyelvét,
a közösség költője; különösképpen azé a közösségé-e, al
sosztályé. Hiszen volt idő, amikor versének, kötetene
olt, és az azóta is mindig, mindegyik válogatásában va
alap-versei közé tartozik.
a közösség politikai szolgálatát vállaló korszaka egyb
val, majd pedig ennek ellenhatásaként a másik végl
tásból alig hiányzik az akkori versek közül néhány, k
így is egységes a kötet. Sőt, elolvasva a kimaradtaka
selő sorok mellett azokban is megtalálható a sajátos z
ből szőtt külön-világ. Az ember szerepe ekkor, külön
költői jelleg, ahol megtalálható, változatlan ezekben
yos lenne, akire csalódások, börtön, gyász után min
Programot nem fogalmaz, se emellett, se ellene. De n
ülön-világot, miből építi fel? Inaséveinek igénye, öreg
sok élete, a szegénység hatalma, a versekben megidéze
en mutatja költészete kötődését. A „honnan jössz?"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV 1 0

Gy. Szabó Béla

hogy nekünk mondja az elérhetetlenség bánatait, s azt h
ámolnia esztendőket, százat, hogy *vigasz* legyen a szívb

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Csokonai: A szépio

... (Lányárcok ti
... (Bíró akác), Goda Gábor (Egy család törté
). „irodalmi" inspirációja. Éppen azért, mert
ai árnyaltságot és hitelességet vitték bele a s
lalmi problematikában és képi megformálásba
ergman nem sok akad a világon – rendre el
ok – a másik végletbe esve – a szerzői film, n
formája ez is a film fejlődésének, csak a diva
ebből a csak „önmagunknak elkötelezettség
berendezkedettségből. Rámutatva arra, hog
t s rendezői-írói egymásrautaltság – és éppen
(beleértve a szerzői film tapasztalatait is) tet
asabbszintű együttműködést.
aink valóságához, centrális problémáihoz te
erejének-lehetőségeinek kutatása, nyelvi, s
újra megindult vérátömlesztése – ez a háro
ncsak abból a szempontból, hogy filmművés
de abban a vonatkozásban is – még ha ebb
geivel találkozunk is –, hogy színesebbé, sok
át; hogy a humor, a játékosság, az irónia,
őbb – ám korántsem szükségképp művészi
bb polgárjogot nyernek; hogy megenyhül
hetetlen ellentmondása és nem valami fájó
sze az is szükséges, hogy leküzdjük azokat
z egyik póluson – filmgyártásunk művészi
rális exporttevékenységet – lásd a „fesztivál
k póluson a szélesebb tömegek filmigényeine
MOKÉP kizárólagos importfeladatának, am
kévalóságnak elkötelezett filmgyártásunkat.
ni tehát mindazzal az állásponttal, mely szeri
nművészetünk, mind azzal, mely szerint nyugo
n, új feladatok előtt állunk – éppen eredm
negvan ezek betöltésére. Azok a tényezők, am
ilmgyártás útját – s minél kisebb egy filmgy
naznunk, – kedvezőek. Rendezői-operatőri gá
k mondható, s főiskolánk rendszeres utánp
ialista fejlődésünk szüntelenül „termeli" az új
t és problémákat, s utoljára, de nem utolsósorb
politikai irányelvei biztosítanak; a szocialista

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

KORTÁRS

1973 NOV

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: A könnyező Csokonai

diákközönségnek. Budapesti tapasztalatom ifjúsági l
ennek nagy része is szakmunkás tanulókkal, vagyis
kal kapcsolatos, ezért írok elsősorban a vidéki diáks
De úgy érzem, mindaz, amit meg szeretnék fo
felnőtt magyar közönségre is vonatkozik. A „közö
kevesek"-re.

Erősen hozzászoktunk az ünneplésekhez, évf
Nem azt mondom, hogy a *Szeptember végén* elszavalh
hat... szeptember végén. Április *Március* című versét igen kockázatos volna elmondani például novemberben, hacsak nincs éppen évforduló. Mert persze a születésnap, az más, az mindent megindokol.

A nemzeti ünnepek és ünnepélyek is rászoktattak a naptárhoz igazodó aktualitás tiszteletére.

Ezért fogadja kissé viszolyogva a diákközönség Csokonai *Novemberét* májusban, de élvezi aktuális humorát novemberben.

Ez a jelenség, sajnos, a középiskolai és főként általános iskolai irodalomoktatás átlag-színvonalát is jellemzi. A költészetnek nem a költői értékét, hanem az éppen aktualizálható „mondanivalóját" érti és tartja tiszteletben az átlagtanár oktatta átlagdiák.

Pedig a fiatalok szeretik Csokonait. Ha stílusának rokokó báját nem élvezik is eléggé, annál jobban ízlelgetik népi zamatát. Feltétlenül hat rájuk versütemeinek zeneisége s gondolatainak preromantikába hajló érzelmessége. Sőt, ez utóbbit, úgy érzem, át is értékelik egészen romantikussá. A lányok nagy részének egyik legkedvesebb verse, az egész magyar költészetből: *A reményhez*. Ha bejelentem, elégedetten várakozó moraj fut át a közönségen. A lányok áhítattal, sőt elandalodva hallgatják – bocsánat, de –, egy kicsit úgy, mint egy érzelmes slágert. Erre vall az is, hogy a fiúk unott fölénnyel figyelik, mint valami nőies, túlérzelgős, nem mai férfiúhoz illő ömlengést.

Ugyanez a sorsa *A rózsabimbóhoz* szóló nyelvi-érzelmi rokokó remeklésnek is. A *Szegény Zsuzsi a táborozáskor* már jobban leköti a fiúkat is. S még a tíz év körüliek is élvezik, mert iskolából ismerik *Zsugori uram* kicsúfolását, bár sok kifejezést nem értenek belőle. A *Jövendölés az első oskoláról a Somogyban* ott helyben, Somogyban hat igazán, de másutt is figyelmesen hallgatják, mint már ismertet, azonban keserűségét vaskos humornak minősítik. A *Dr. Földi sírhalma felett* folytatott csodálatos

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV 5

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Csokonai: Szemrehányás

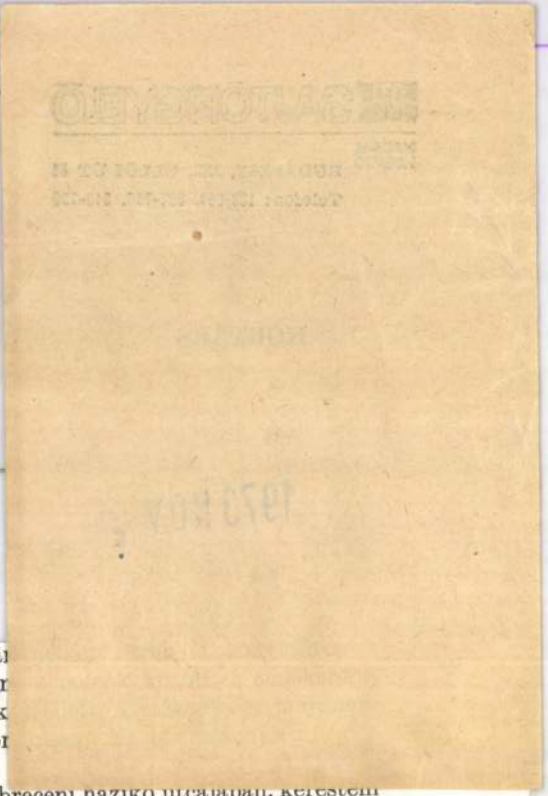

lelkembe. Nagyenyedi tanár korombai
voltam. Sokszor jártam a könyvszagú levegőber
majdnem mindig megálltam a Csokonai-kötetek
könnyes meghatottság fogott el, ha költőjükre gor
kísért az életemen.

Álltam Csokonai sírjánál, jártam a leégett debreceni naziko utcajában, keresteni emlékét Csurgón, Kaposvárt s a „rengeteg Somogyság" falvaiban. S jártam a valamikor ekhózó tihanyi félszigeten.

Emberi és költői sorsa egyformán hatott reám. Élő költőnek érzem-e ma? Annak. A nyelvújítás nem érintette, ezért nyelve kevesebbet avult, mint néhány kortársáé. Tudjuk, hogy nem mindenütt eredeti, amit mond, s nem emelkedett a legelső rangú magyar lírai zsenik közé. Verseiben nem a vulkánikus, hanem inkább a neptunikus eredetű kőzetek szépségeivel találkozunk. De zeneisége, sorainak euphoniája olyan teljes, hogy költeményeinek érzelmi és gondolati tartalmát ma is maradéktalanul beviszi az érzékeny hallású olvasó lelkébe. Humanizmusa is megtartotta őt a nálánál kisebbeket elsodró időben.

Adyról azt olvastam, hogy minden prózai sorát is ismerte Csokonainak. Két verset is írt róla. Eljött tehát „az a kor", amelyben „hív magyarok" lantja zokogott felette. (Tóth Árpád szonettet írt róla, Dsida Jenő is verssel áldozott az emlékének.) Arany tanult tőle, s aki a magyar verstechnika történetével foglalkozik, csodálkozva áll meg tiszta rímei figyelésekor. Nem az „ellenzetes" szépséget kereste a rímben. Hol van ilyen *A reményhez* című költeményében? Fülének egy parancsolt: a tiszta zeneiség, a rímek olaszos szépségű teljessége. Ha egyéniségére, sorsára gondolok s verseinek tartalmát fel-felújítom magamban (Ady szavával: „ébresztem Vitéz Mihályt") – nem archaikusnak, hanem inkább „modernnek" érzem. Kölcsey ilyen szót kifogásolt szigorú bírálatában: *gyöngyalak*. A kényeskedő nyelvújítás nem értékelte azt, hogy ez a költő a nép nyelvéből is táplálkozott.

Sok élményt köszönhetek neki. Euphoniája sokszor gyönyörködtetett – formalistának sohasem éreztem – s a rímek teljes tisztaságára törekvése is sokszor állt példaképpen előttem. Rousseau-ra tekintő humanista magyar arcát sohasem tudtam elfelejteni.

1966

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 NOV 5

1021

Gy. Szabó Béla

GY. SZABÓ BÉLA: Csokonai

zik az alacsony vagy a magasabb olvasói igen
telete szociológiai érzékenységgel sem párosul
tező átlagos igényre hivatkozva választják ki
Az ilyen átlag miatt pedig általában a többsé
ságosan nagy példányszámban beszerzett gic
nem olvasókra jutó könyvbeszerzési keretet is

Könyvtár lektür nélkül?

A *lektür* és az *álirodalom* iránti igény letagadhatatlan tény, ám az igények előtti feltétel nélküli fegyverletétel súlyos erkölcsi és politikai vereség volna. Mi történnék akkor, ha a könyvtárakban levennénk a polcokról és „eldugnánk" az álirodalmat és a silány krimit? — kérdeztem kollégáimat, olvasószolgálatosokat és könyvtárvezetőket egy héttel azelőtt, hogy a Miskolci Városi Könyvtár Kaffka Margit fiókkönyvtárának polcairól fél évre eltávolítottuk a könyvtár egyébként nem túlságosan nagy arányú lektür-állományának felét, köztük a legolvasottabb sikerkönyvek egyikét-másikát is. A többnyire megdöbbent válaszok ezek voltak: „Becsapják az olvasót!", „Semmibe veszik az igényeket", „Megromlik az olvasó—könyvtáros viszony". Kérdések is elhangzottak: „Mit csinálnak, ha az olvasók fele otthagyja emiatt a könyvtárat?", „Mit tesznek a megürült helyekre?". Álljunk meg ennél a kérdésnél, hiszen rendkívül fontos szempontot vet fel. Amikor *Győri Erzsébet*tel és *Szilágyi Dezsőné*vel haditanácsot tartottunk, mi is összeállítottuk az értékes, de közérthető és ezért sikerre esélyes irodalmi művek listáját, de hogy feltevéseink helyességét tényekkel bizonyíthassuk, nem változtattuk a kísérletet komplex pedagógiai kísérletté. Nem a lektür nélküli könyvtár időszerűségét, hanem azt akartuk bebizonyítani, hogy az esztétikai értéket és az olvasói igényt, valamint a művelődéspolitikai célkitűzéseket egyaránt figyelembe vevő *radikális állományalakítás* nem veszélyezteti a könyvtár és a könyvtáros presztízsét, nem eredményezi az olvasók elpártolását.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-063, 337-748, 340-720

1973 NOV

KÖNYVTÁROS

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla ex librise

Mintha csak tegnap történt volna: joghallgató voltam Erdély „fővárosában", ahol az irodalom és a művészetek, mint történelmünk során mindenkor, a magyar szellemi élet különösen értékes virágaiként tündököltek. Tamási Áron, Kós Károly, Szabédi László, Balogh Edgár, Jékely Zoltán, Kiss Jenő, Horváth István — s hányan még! —, Szolnay Sándor, Szopos Sándor, Szervátiusz Jenő s Fülöp Antal Andor alkotásainak minőségével bűvös kört vont maga köré.

Forrás 1975/1o/88

Megkésetten, ekkor láttam először Gy. Szabó Bélától a Termés valamelyik számában hamvas-gyönyörű ceruzarajzokat, melyeknek szellemi voltától annyira meghatódtam, hogy neve az én művészeimnek ábécéjében igen-igen élre került. Azóta megismerhettem életművét a szanki buckákat feljegyző tollrajzoktól, könyveken, önálló és illusztratív metszeteken, a világ megannyi tájának, népének tartalmán keresztül a mai lényegtartó elemekkel beszélő művekig.

Ha valami nagyon fontosat akarok Róla írni ez ünnepi alkalomból, akkor a **munka becsületét** kell leírnom. Metszeteiről a sokszori megfigyelés összegezése éppúgy leolvasható, mint a választott technika magas fokú ismerete. S ehhez az is hozzátartozik, hogy tárgyáért — az alkotás életrehívásáért — nem rest bejárni új felfedezőként a földet Gyulafehérvártól Móricgátig és Sanghajtól Mexikóig.

Forrás 1975/1o/78

Gy. Szabó Béla 3

A pantheisták, a vámos Rousseau, meg a kinaiak természetszeretete ujjong fel ma is a 70 éves mesterben ha fákat, virágokat, patakokat, folyókat, tavakat, madarakat, hegyeket, szálló szelet, felleget ír tollal, vésővel vagy ecsettel. S a szegény emberek sorsát látom, ha figuráiban olvasok.

Mintha tegnap történt volna, hogy Gy. Szabó Bélát a magam számára felfedeztem, pedig harmincöt éve már annak. A képzőművészet története nélküle nem volna teljes. Számos elismerés, kitüntetés tulajdonosa. Erdély nagy alkotóinak sorát gazdagítja, azon túl, hogy a legjobb magyar művészek között is kiváló.

GOÓR IMRE

Forrás 1975/1o/78

Gy. Szabó Béla

Forrás 1975/1o/78

:ndeleti lehe-
galom kifej-
:mpingezések,
megjelenése
központi irá-
sát. Az elv
ehajtás már

VIII. főosz-
k ügyeivel
genforgalmat
jd létrejött a
alódi gazdája
galmunknak.
annál na-
Az Ország-
vatal létre-
megszünt. A
H lett, de
mar meg-
pítették, a
épése után
a taná-
nácsok egy
ik része —
nyában —
orint költ-
ázási terve-

főosztálya vett át, hatályát pedig az Országos Idegenforgalmi Tanács mellett működő titkárság. Sokszor láttuk, hogy e két szerv munkájában ellentmondások vannak. Adódott ez abból is, hogy az említett főosztály a munkáját a vendéglátás szempontjából nézte: az idegenforgalom kívánalmait a jó szállás és ellátás feladataira összpontosította. Holott a vendégnek egyéb kívánságai is vannak...

A Balatoni Intéző Bizottság tevékenységét a 70-es években már a teljes tétlenség jellemezte. Közben két részre szakadt, déli és északi parti BIB-re, két elnökkel, két titkárral — és nagyon kevés pénzzel. Végül 1974-ben újra megszervezték, most már a negyedik alkalommal. Megszüntették az 1969—74 között hozott ügyrendeket és visszaállították az 1957-ben kidolgozottat, mint az eddigi legjobbat.

★

Vajon a BIB — jelenlegi formájában — *képes-e a Balaton gazdá-ja lenni?* Mindenesetre több szerv

filozófiai alapkérdést (ami persze vagy feloldás, vagy a kérdés konzerválása csupán).

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla: Apáczai Csere János

Élet és Irodalom. Bp. 1975. XIX. évf. 25. sz. 4. lap.

A mi Apáczaink valósággal szem- és fülhamfia lehetett ezeknek a filozófiai harcoknak. Közvetlen részese volt a Hollandiában kulmi-

kultatása ut
terjedt el a
ölették meg
hívő protest
totelész hely
Ramus logik
Ragyogó
dat ama m
a vallási k
mált alakju
radnak és
solják a fil
fejlődést. A
ként az eg
ság közös t
XVII. száz
jelent meg
logikája és
rű volt, m
mindeneset
cartes filo
egyáltalán
zánkban.
Sokan m
csoda hát,
felismerni:
kának leg
kusa, mint
eszü, ötle
gedmetriai
kai folyam
tematika

vonatkozásban *hasonlóságot* mutatott a fejlődő országok mai viszonyaival. Ennek az időszaknak a problémái történelmileg is közel esnek a fejlődő országok mai gondjaihoz, így — az eltérő adottságok figyelembevétele mellett — a magyar falu, a magyar mezőgazdaság gyors ütemű szocialista fejlődésének tapasztalatai számos *tanulsággal* szol-

A megnyitót ko
ként *Dr. Nagy Lás*
előadását hallgatt
részvevők a *magy*
lesztés tapasztalato

Este a rektori
teremben *Kazarec*
miniszterhelyettes,
gyar Nemzeti Bi
elnöke fogadáson l
gül a konferencia
köztük a magyar szovetkeze-

unnepi be
szédet.

Része az államigazgatás korszerűsítésének

Kilenc adat — mindenkitől

Útban az egységes állami népességnyilvántartás rendszeréhez Cegléden

Egy felmérés tanúsága szerint Heves megyében a helyi tanácsok mintegy 110 féle, a lakossággal kapcsolatos nyilvántartást vezetnek. Ennek ellenére rohamosan változó, fejlődő korunkban naprakész, *pontos adatot* kapni nehéz. Semmi ok feltételezni, hogy más lenne a helyzet Pest megyében.

— Ha valamilyen, a népességgel kapcsolatos, pontos adatra szükségünk van, az összeírók gárdája nekiindul a város utcáinak — mondja *Kürti András*, a ceglédi városi tanács elnöke.

Kutasi Sándor, az igazgatási osztály vezetője némi öniróniával jegyzi meg:

— Valóságos *összeíró törzsgárdánk* van, többnyire nyugdíjasok, háztartásbeliek.

Mikor száz százalék?

— Az anyakönyvi adatok a kivételek — folytatja a tanácselnök — a születések, a halálozások. Azt azonban már minden évben újra és újra az összeírás mutatja meg, hogy például *hány iskolaköteles, hány sorköteles* korú van a városban. Komoly gondot okoz például az igényjogosult, többgyermekes családok lakásigényeinek kielégítése. Támpontot a beadott igénylések adnak, de vajon *hányan* vannak, akik igénylést sem adtak be... Vagy egy másik példa: a népességnyilvántartás mai rendszere szerint talán soha nem tudnánk teljes bizonysággal megmondani, hogy az óvodai igényeket mikor elégítettük ki száz százalékig. Több ezren lakják a ceglédi *tanyavilágot*, nincs naprakész adatunk arról, hogy hány óvodáskorú van és hányan igényelnék — ha módjuk lenne a tanyáról megközelíteni az óvodát — az elhelyezést.

Ismét az igazgatási osztályvezető veszi át a szót:

— A szerteágazó tanácsi, igazgatási tevékenységhez *számtalan adatra, nyilvántartásra van szükség* és ezeket a hagyományos adminisztráció eszközeivel mind nehezebb megszerezni. Érvényes ez megfordítva is; gyakran jönnek be hozzánk az állampolgárok különböző *igazolásokért*, bizonyítványokért és nem egyszer gondot okoz ezek kiadása. Gyakran kénytelenek vagyunk elfogadni a két tanú állítását, például arról, hogy az illető *közös* háztartásban él, vagy éppen *külön* él, s volt már eset, hogy a tanúskodások *valótlannak* bizonyultak.

Sokat várnak tőle

És még nem esett szó az adatokat, nyilvántartásokat összegyűjtő, rendszerező, az igazolásokat egyeztető, kiadó tanácsi ügyintézők munkájáról.

Kétségtelen igaza volt annak a *ceglédberceli* bejáró munkásnak, aki a legutóbbi választások előtt megjegyezte: *„Hatalmas munka minden alkalommal a jogosultak összeírása. Különösen az, hogy míg korábban négyévenként, most a tanácstagi és az országgyűlési képviselői választás elkülönítése óta kétévenként kell elvégezni. Nem értem, miért nem lehet az egyszer összeállított névjegyzéket napra pontosan figyelemmel kísérni és a változásokat rávezetni!"*

Logikus a javaslat is, de a népességnyilvántartás mai rendszerében szinte megvalósíthatatlan. Mert hol van arra erő és idő, hogy valaki naponta figyelje a ki- és bejelentkezők alakulását — a városokban ezt jelenleg még a rendőrség vezeti —, az anyakönynél az elhalálozásokat és *hol, hogyan* lehetne kideríteni, hogy a választás napjára kik, hányan töltik be a 18. életévüket. Erre csak egy *komputer képes*... No meg a mindig és mindig útnak induló *összeíró biztosak*.

— Az egységes állami népességnyilvántartási rendszer kiépítésének előkészületeként július 1-én alakult meg a központi szerv, az *Állami Népességnyilvántartó Hivatal* — mondja az osztályvezető —, Cegléden pedig augusztus 1-től az igazgatási osztályon belül a *népességnyilvántartó csoport*. 1975. január 1-ig a községekhez hasonlóan Cegléden is — miként az ország minden városában — *a rendőrkapitányságtól a tanács veszi át a lakás ki- és bejelentkezések nyilvántartását.*

— A népességnyilvántartási rendszer kiépítésének első állomása az *alapadatok* összegyűjtése, ennek érdekében *népességösszeírás* kezdődik az

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Gy. Szabó Béla festő és fametsző
Pestmegyei Hírlap
1974 SEP. 2

Kiállítótermekben

1021

Kolozsvári művész Budapesten
Tanár festők tárlata Monoron

Szép csöndben, de tartalmasan kezdődik az őszi kiállítási szezon Pest megyében és a fővárosban is. A budapesti Mezőgazdasági Múzeumban

Gy. Szabó Béla

kolozsvári festő és fametsző gyűjteményes tárlatát láthatjuk. Ember és természet kapcsolatát kereste egész eddigi munkásságában a hetvenesztendős művész, melyet kiállításának *Kányády Sándortól* kölcsönzött verses mottója is igazol:

„Kicsi behajló nyárfa, / Ujját a vízbe mártja. / Ennyi a kép, csak ennyi / S nem lehet elfeledni."

Mást se. A festőileg felemelt patakárok, a nagygalambfalvi kapu, a segesvári átjáró, a homokbuckás táj, Tirnovo, Firenze, kendermosók, a böszödi szoros, fenyőtörzs és pásztorfiú, malonyai táj, Becehegy, a világ általa látott minden pontja *az élmény erejével közelít felénk.* Uralja a fametszet és a pasztell intimitásokat felfedő műfaját, érzékenyen egyéni hangvétellel örökíti meg Európa-tágasságú festői és emberi hazáját. Minden fatörzs, szalmakazal, tócsa, szanki utcasarok, erdő széle, sárga nárcisz számára *otthon,* s oly átszellemült erővel közvetíti részünkre, hogy lassan ismerősünkké magasztosul az a kődös szikla és bükktörzs, amely a mi környezetünk.

Gy. Szabó Béla tudja a mesterségét, növeli értelmét, őrzi szívét. Boldog ember, aki méltán vallja, hogy az „élet minden rezdülése érdekli".

A Kulturális Kapcsolatok Dorottya utcai kiállítóhelyiségében

vietnami fotódokumentációs tárlat

nyílt idei felvételekből. Felemelő folyamat látszik. *Rizsnő a bombatölcsérek* mellett, *élő dömper: elefánt* serénykedik a fakitermelésnél, *Pham Van Dong avat új hidat,* óvodások arcán ragyog az új, a friss öröm, a béke lassan begyógyítja az igazságért vívott háború nehéz sebeit, e nagyszerű nép szenvedéseit és ellenségét legyőzve alkotó korszakába lép.

Ezt *a hősies lelkületet örökítik meg a képek,* mindannyiunk együttérző örömére és megnyugvására.

Frisch László

festményei fogadják a Fényes Adolf-teremben a látogatókat. Enyhén kubizált szerkezetekkel épít sajátos hangulatot. Művészi pályája még a húszas években kezdődött, tagja volt a Szocialista Képzőművészek Szervezetének. Hosszas szünet után, 1965-ben kezdett újra foglalkozni a festészettel. Az utóbbi évek egyenletes termését láthatjuk, *zsennyei parkot, pulykás házat* és egyénien értelmezett *zebegényi* tájösszefoglalást. Hegyek izmai között pihen tornyostul, házcsoportokkal terebélyes völgyfészekben a falu, mely *Szőnyi István, Berény Róbert, Amrita Sher-Gil* és annyi más alkotót segített rejtett értékeihez.

Most, legújabb adományként Frisch Lászlót részesítette a művekké emelt látvány pompájában.

Érdeklődéstől kísérve nyílt meg *a monori művelődési házban* a Nagy István csoporthoz tartozó

három tanár festő

kiállítása. *Romhányi Elemér* Monoron töltötte ifjúságát, a környékbeli tanyákon tanított. Jelenleg *Pusztavacson* él és dolgozik, kettős: nevelői és festői hivatással. Lázas szorgalommal búvárkodik az egyedi szerkezetű monori utcaképben, értéket képez pusztavacsi sorozata. Csendéletei: virágözönlések. További fejlődését várjuk, a színrend nagyobb fegyelmét.

Ifj. Szabó Béla: Görög emlék (fametszet)

Paál József többnyire *szigligeti* és *szepesi tájakat* rajzol, fest, mértéktartással. Nála óhajunk más jellegű: azt igényeljük, hogy bátrabb képzelőerővel újítsa meg önmagát a rajzi fegyelem megőrzésével.

Úgy, ahogy az *Kiss Ernőnek* sikerült. Hosszú évekig *alsónémedi utcáinak* töppedt báját, padon ülő öregeit festette a rá jellemző lelkiismeretességgel. Most váltott, s a fény mezőkre szóródó ragyogását vizsgálja érzékeny alapossággal.

A három tanár festő *táborfalvi, monori* bemutatkozása után *Üllőn* és *Sülysápon* mutatja be hamarosan az eddigi eredményt. Nem kívánhatunk mást, mint azt, hogy műveiket és megújulásra kész tevékenységüket kísérje méltó várakozás.

Losonci Miklós

Gy. Szabó Béla (festő)

Gy. Szabó Béla mexikói útikönyve

A Kolozsváron élő Gy. Szabó Béla festőművész 11 500 km távolságot bejárva: Bukarest, Párizs, Grönland, Kanada és az Egyesült Államokon át repülőn érkezett Mexikóba. 1972 decemberétől 73 márciusáig élvezte a két óceán között elterülő ország meleg telét, s bejárta természeti szépségben, műemlékekben gazdag tájait. Ezúttal nemcsak rajzmappával a hóna alatt, hanem jegyzetfüzettel is felszerelve. Maga rendezte sajtó alá úti élménybeszámolóját: rajzban, képben és írásban *„Mexikói tél"* címen a kolozsvári *Dacia* szép, album alakú kiadványában. A Mexikói tél rendhagyó útibeszámoló. Szénrajzai, pasztelljei, jó humorú írása együttesen vallanak tájakról, műemlékekről, mexikói emberekről, indió, spanyol, mesztic őslakókról, a Kolumbusz előtti kultúráról, a spanyol hódítás utáni építészetről, s az ősi indián művészetről.

Gy. Szabó kitűnő turistának bizonyult: Teotihuacan (Ahol az istenek laknak) romvárosban, a 70 m magas Nappiramis 222 lépcsőjét, hóna alatt a rajzmappával, könnyedén végigjárja. Nagy élmény számára, amikor Mexikó híres vulkánját, a Popocatepetlt (Füstölgő hegy) festi, „ahogyan fenségesen lebeg a sötétkék égen". Vagy az Ixtacciuhat hófödte vonulatát formálja. Az egykori majavilág központjában, a Yucatan félszigeten narancs-, pálma- és banánültetvények között Cichen-Itzaban a romvárost keresi fel. Perzselő napsütésben járja be a Tollas Kígyó kultuszával kapcsolatos templom-piramisokat, az Ezer oszlopnak nevezett körengeteget.

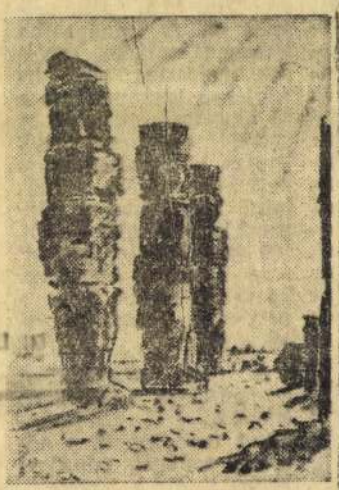

Mexikói indián szobrok

A fővárosban gyalogosan jár-kel a sugárutakon, amelyek nagy történelmi eseményekről kapták nevüket. Szívesen időzik a Chapultepec park (Sáskahegy) délszaki fái között, s figyeli a kirándulókat, a csónakázókat. Az album nem egy lapja tanúskodik róla, hogy Mexikóban milyen színesre festik a házakat. Ez ott nemcsak ízlés kérdése, hanem a reklámé is: a vásárlók színükről ismerik fel a különböző üzletházakat. A fővárost távolabbi hegyekről letekintve is rajzolja. A fenyvessel borított magaslatokról visszanézve a mexikói fennsík óriási lapos teknőnek tűnik, benne a terjeszkedő metropolisz. A városban elámul a több kilométeres sugárutakat szegélyező felhőkarcolókon, és sokat rajzol a városnegyednyi koldustanya nyomorúságos viskóiban.

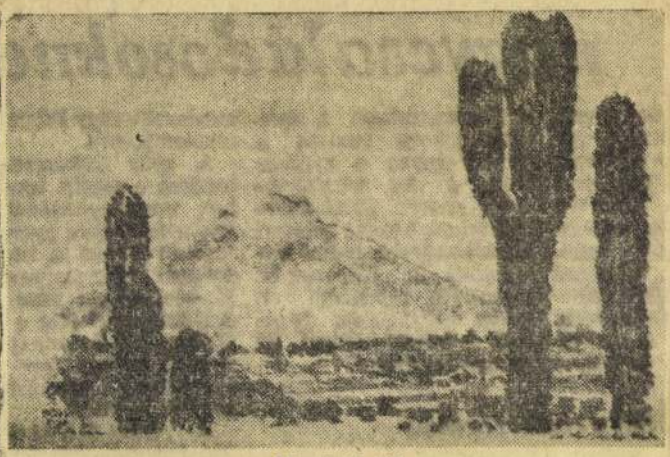

Mexikói táj

Indián anya gyermekével

A Nemzeti Antropológiai Múzeum remek indián anyagát tüzetesen vizsgálja, kezdve a modern épület bejáratánál elhelyezett 7 m magas, talán az Esőisten bazaltkőből faragott fejével. Bent naptárkő, elbűvölő szép állatszobrok, mindennapi tárgyak, a népművészet remekei gyönyörködtetik. Külön fejezetben emlékezik a „Művészet kert"-jéről, a Sullivan parkról, benne a kanyargós utakon festőállványok mellett álló művészekről. Guernavacában, a hírhedt Cortez palotája mellett viszont sokáig csodálja az indián utcai népművészek egy délszaki fa barna kérgére festett állat, ember, virág figuráit. „Igazi naiv művészek alkotnak itt, oly természetesen, mint a madárdal."

Mexikó modern művészete is érdekli. *Rivera*, *Orosco*, s főleg az akkor még teljes erővel dolgozó *Siqueiros*, akinek oldalakat szentel. Előbb fővárosi műtermében keresi fel, majd a szép fekvésű cuernavacai lakásán. Leírja óriási méretű képeinek segítőtársakkal való festését, s mindazokat az eszközöket, amelyekkel ilyen méretben dolgozni lehet. Lelkes szavaiból érezni, hogy milyen nagy élményt jelentett a világhírű művésszel való találkozás és képeinek látása.

Gy. Szabó Bélát 1973 februárjában az a megtisztelés érte, hogy Mexikóváros Almeda nevű palotájában — mint írja — „életem legmagasabb szintű (2250 m!) kiállítását rendezte Ignatio Marquez Rodiles, a Kolumbusz előtti idők fáradhatatlan kutatója", akivel előbb, 1955-ben Kolozsvárott találkozott.

A művész útitársolyában 125 rajzot, 34 pasztellképet hozott magával. Ebből 16 színes és 40 színtelent közöl a *Dácia kiadó*. A gondos kivitelű album egyben köszöntő Gy. Szabó Béla államdíjas, érdemes művész életének 70. évfordulóján, 1975-ben.

M. Kiss Pál

Iskolázási segély nagycsaládosoknak

napokban, zülőkre vár k bevásárlá- a. Sok csa- m heverték alás okozta sedést, már- bb, kötelező erekek isko- nak gondja. b a család- ás, és súlyos a füzetcsomóktól a szatyor, jókora summa a pénztárgépben a végösszeg is. Az iskolakezdés nemcsak füzetvásárlást jelent, hanem ezernyi kisebb-nagyobb holmi beszerzését is. Köpenyt és tornacipőt, rajztáblát és színes korongokat, gyurmát és körzőkészletet. Ki győzné felsorolni.

Öt éve rendszeresen

rmekes csa- augusztus — aló felkészü- — az egyik *nyagi teher-* váraink, üze- nnek tudatá- ilyenkor ak- Iehetőségük senek nagy- ozóiknak, ki- rerakott ösz- üzemi szak- zottságoknak sével anyagi- sék a csalá-

gyüzem szak- izottságának arról beszél- gy hónappal s előtt hol skolázási se- n? Adnak-e, k és meny- *ze — mikor?*

MÁVAG-ban áluk öt esz- szeresen tá- ntját a rá- ket. Az idén forint rend- rt osztanak családos, il- egyedül ne- t az üzemi tán magára zójuk és csa- zött. Mivel tus 6-án ki- ő támogatás

az *iskolára való felkészítést* szolgálja, természetesen mindhárom kategóriában olyan családok jönnek számításba, ahol a gyerek, illetve a gyerekek iskolai tanulmányukat megkezdik vagy folytatják szeptemberben.

A gyár szakszervezeti tanácsa a segély összegének megállapításánál figyelembe vette a gyerekek számán túl azt is, hogy a dolgozó törzsgárdatag-e? Mennyi az egy főre jutó átlagkeresete? (Ha a családban 900 forintnál kevesebb az egy főre jutó jövedelem, iskoláztatási segélyt kaphat.)

A Ganz-MÁVAG-ban 300 forinttól 1000 forintig terjedő segélykategóriákat alakítottak ki. Így lesz család, amely 600, de olyan is, amelyik — sok gyerek lévén — 3000 forint iskoláztatási segélyt kaphat.

Már ebben a hónapban

A *Lenin Kohászati Művekben* csupán tavaly óta segítik rendszeresen a nagycsaládosokat az iskolakezdés előtt. Tehát második éve juttatnak jelentősebb pénzösszegeket rászoruló dolgozóiknak az iskoláztatás kezdetére. Az idén 500 ezer forintot osztanak szét tanszersegély címén. Terveik szerint még augusztus 20. előtt kiosztják — megközelítően ezer családnak — a pénzt.

Egyébként a két év tapasztalatai alapján az LKM szakszervezeti tanácsa úgy döntött, hogy nagycsaládosoknak gyerekenként százötvennél, egyedülállóknak gyerekenként kettőszáz forintnál kevesebbet nem adnak.

A *Beloiannisz Híradástechnikai Gyár* vezetői, szakszervezeti tanácsa az idén 69 nagycsaládos dolgozó között 55 ezer forint segélyt oszt szét. A legkevesebb 600 és a legtöbb 2000 forint lesz. Ezt legkésőbb augusztus végéig kézhez kapják a rászorulók.

Elosztási elveiket az idén már az is befolyásolta, hogy évről évre növekszik náluk a nagycsaládosok száma. Átlagkeresetük viszont úgy szól bele a juttatási kategóriákba, hogy csak azok kaphatnak iskolázási segélyt, akiknél az egy családtagra jutó havi kereset nem haladja meg az 1200 forintot. Az *egyedülálló anyáknak* pedig decemberben külön juttat a gyár kisebb-nagyobb segélyt.

A *Pamutnyomóipari Vállalat* központjában megtudtuk, hogy évente körülbelül félmillió forintot fordítanak év végi, üdültetési és iskolázási segélyre, s ezt az összeget ugyancsak a nagycsaládosok és az egyedülálló anyák között osztják meg. Az elosztás részleteiben szabad kezet kap mindegyik üzem.

Például a *Kelenföldi Textilgyárban* úgy döntöttek, hogy az anyák napjára szánt, nem túlzottan jelentős összeget hozzácsatolják az iskolázási összeghez. Augusztus első hetében a gyári titkári értekezleten összeállítják a névsort, és a hónap végéig lebonyolítják a kifizetéseket is. Iskolásgyerekenként így 300 forintot tudnak adni.

Vállalat, szakszervezet együtt

A *Tatabányai Szénbányák Vállalatnál* az összlétszámhoz képest aránylag kevés a több gyermekes családfő és az egyedülálló anya. Az idén megközelítően 70 családot fognak támogatni a tanévkezdéssel járó kiadásokban. A központ csupán erre 50 ezer forintot ad. Viszont minden üzem „kipótolja" a neki jutó pénzt, üzemenként 25—30 ezer forinttal. A Szénbányák Vállalatnál nyolcéves múltra tekint vissza az iskolázási segély. A szénbányák egyébként igen sokféle anyagi segítséggel támogatja a gyermeknevelést. Évente csaknem másfél milliót áldoznak ilyen célra: *így náluk egy-egy nagycsaládos évente összesen 3—4000 forint segélyhez jut hozzá.*

Végezetül a *43-as számú Állami Építőipari Vállalat* segélyezési terveiről érdeklődtünk. Tavaly csaknem száz iskoláskorú gyermeket nevelő nagycsaládosuk volt, az idei összesítés még nem készült el. A legnépesebb létszámú családok között már augusztus első tíz napjában kiosztják azt a 25 ezer forintot, amit az építők szakszervezetétől kaptak, kifejezetten az iskolázás segítésére. A vállalat, kiegészítve a központi keretet saját erőből, 106 ezer forintot biztosít erre a célra. Augusztus közepéig összeállítják a névsort is — aztán kiosztják a pénzt.

A hat nagyvállalat gyorsmérlege tehát igen kedvező; értő gondoskodásuk megkönnyíti a nagyobb családok pénzügyi helyzetét, old a tanévkezdés gondjain. Tegyük hozzá azt is: *évek sorának ellenőrzései tanúsítják, hogy itt is, másutt is — valóban a gyerekek érdekében használják fel a szülők a vállalatok, szakszervezetek forintjait.*

Szabó Irén

Megjelent etunió augusztusi száma

ű folyóirat áma ezúttal yagot kínál. es közgaz- or *A Szov-*

nagyobb vállalatáról, a Kaukázus hegye közt létesült molibdén- és wolframkombinátról szól.

A Szovjetunióban lát-

Vlagyi- n szép- a XII. -székes- be.

anak a című

…ku szemléletváltozásra is a …ezetőknél, dolgozóknál egy…ránt. Valamilyen termelési …endszer tagjának lenni azt je…enti, hogy a szakmai vezetés …lárendeli magát az adott ága…atban a rendszergazdának, az …szigorú technológiai előírásai …erint szervezi a termelést.

A KITE fő szervezője a nád…dvari Vörös Csillag Tsz volt, s …z maradt a rendszer bázisgaz…asága. Bár rendszergazdának …s nevezik, de mégsem az a szó …smert értelmében, mert a KI…E nem a rendszergazda, vagy…s nem a Vörös Csillag Tsz vál…alkozása, hanem társasági tí…pusú szervezet. A társasági szer…ződésben meghatározott fel…adatokat a taggazdaságokban a …KITE néven működő közös …szervezet látja el. Ez gondos…kodik a termelőeszközök (első…orban a gépek) beszerzéséről, …z üzemeltetéshez szükséges fel…ételekről, köztük a szervizről, …lkatrészről, a technológia ki…olgozásáról és állandó tovább…fejlesztéséről, a közös értékesí…és szervezéséről, a szakmai tá…koztatásról és tájékozódásról, …értékeli, elemzi az együttműkö…és munkáját, különösen a rá…erdítás és a hozam viszonyát. …ő igénye vele szemben, hogy …a adott ágazat minden részte…letén teremtse meg a terme…és kedvező lehetőségeit, hozza …tre a társuló mezőgazdasági …agyüzemek új típusú kapcso…olatainak rendszerét. A szolgálta…sokat a KITE nem haszon re…ményében és ellenében nyújtja, …nem önköltséges alapon mű…ködő közös szervezetként tevé…kenykedik. A taggazdaságok …rente fix összegű általányt fi…zetnek, melynek felhasználásá…ról a KITE év végén elszámol.

vály már 113 volt és a kezdeti 10 500 hektárról, 107 407-re növekedett az iparszerű termelésbe vont terület. (E rendszerhez tartozott tavaly az összes ilyen szántóterület 20 százaléka.)

A fenti adatokból látható, hogy egyik évről a másikra tízszeresére növekedett a KITE, s ebből eredően a taggazdaságok zöme valójában még csak egyesztendős múlttal rendelkezik. Ennek ellenére a négy nagy kukoricatermelési rendszer közül a KITE állította elő legolcsóbban a kukoricát: egy mázsa átlagos termelési költsége 153 forint volt, s megtermelésére 0,23 erőgép-üzemórát és 0,64 élőmunkaórát fordítottak. (Az utóbbi szintén a legjobb a rendszerek között.) A kukorica területe a KITE-n belül 64 285 hektár volt, s itt 60,3 mázsás átlagtermést takarítottak be. Ez persze szóródást takar, vagyis nem egy helyen a 80 mázsa körül voltak, mások viszont elmaradtak a 60-tól is.

A KITE fő ágazata továbbra is a kukorica marad. A terület kiterjesztésénél a nagyüzemek és a népgazdaság igényeit veszik figyelembe. A cukorrépa területét a Hajdúságban megépülő új cukorgyár gyersanyagszükségletét felmérve bővítik. A napraforgó iparszerű termelési rendszerét az Országos Növényolajipari és Mosószergyártó Vállalat igényei szerint alakítják.

Gyarapodik, erősödik a KITE, mert — bár a kitűzött cél elérése változatlanul nem könnyű feladat — a megvalósítás az eddigi eredmények láttán már elérhető közelségbe került.

Falura kerül a kis Ambrus, mert a már városban élő szülei azt gondolják, ott nagyobb biztonságban lesz földművelő nagyapja-nagyanyja oltalma alatt. De Ambrus nehezen barátkozik meg az itt terjengő babonás hiedelmekkel, habár a kislányoknak tetszik a városi fiú, ők valami különöset és izgalmasat sejtenek a jövevényben. Amellett a forró frontesemények ezt a kis falut sem kerülik el; egy néger ejtőernyős ereszkedik alá a Marcal folyó partján, ahol Ambrus éppen horgászgat. Az első ijedelmek után már baráti jobbot nyújtanának egymásnak, amikor előre szegezett vasvillákkal feléjük rohannak a falubeli férfiak és felkoncolják az ejtőernyőst.

Ezek a megrázkódtatások és más erős, szokatlan, új élmények rakódnak össze a kisfiú képzeletében és különös, a filmben megelevenedő látomásaiban. Mesebeli képek ezek, melyekben mindig jut hely édesanyja — aki közben, sajnos, bombatámadás áldozatául esett — szép, szelíd, már-már tündéralakot öltött személyének. Ambamikor először visszaidézi önmagában az egykori gyermeket, s aztán ennek a gyermeknek a lelkében a régen átélt élményeket és érzelmi viharokat. A filmrendező számára, tekintettel arra, hogy nemcsak szavakkal, hanem elsősorban tárgyszerű képekkel dolgozik, már sokkal nehezebb az emlékezésnek ezt a kettős burkát felnyitni és személyes, közvetlen töltését, tartalmát is láthatóvá tenni — amihez pedig Illés György operatőr emberi melegségű, a gyermeki lelkivilág titkait feszegető fényképezésével nagy segítséget adott.

A színészi gárda, élén az Ambrust játszó kis Szűcs Gáborral, akit már a *Kincskereső kis ködmön* című film főszerepében is láttunk, a többi gyermekszereplő, továbbá Mészáros Ági és Solti Bertalan (nagyanya és nagyapa), Káldi Nóra és Sinkó László (édesanya és édesapa), Váradi Hédi és Kállai Ferenc (nagynéni és nagybácsi) kitesz magáért, jó alakítást nyújt.

Sas György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975. MÁJ 18
Gy. Szabó Béla, festő
Szabad Föld
és fametszőművész

1021

Bővül a kör...

Két évvel ezelőtt, 1973 márciusában alakult meg a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre. Ezzel szakemberek, diákok, munkások és egyetemi tanárok régi terve vált valóra.

Az alapszabályt elfogadó közgyűlésen hetvenketten szavaztak bizalmat — ma már több, mint ezren vallják magukénak a kör céljait. Fábián Gyula, a múzeum szaktanácsadója, a Baráti Kör főtitkára ezeket így határozta meg:

Múltunk emlékei

— Tudományos igénnyel ismertetjük a Mezőgazdasági Múzeum gyűjteményeit, kiadványainkkal tájékoztatjuk az ország szinte minden tájegységében élő tagjainkat. Javaslatok, levelezések, előadások, vetélkedők, pályázatok lebonyolításával segítjük a múzeum anyagának rendszeres megújítására, korszerű továbbfejlesztésére irányuló törekvéseket. Látogatások, tapasztalatcserék útján is fejlesztjük a kör tagjainak mezőgazdasági ismereteit. Az elmúlt két év alatt a dunántúliak Nyírségbe, az alföldiek Észak-Magyarországra utaztak, és viszont. Jártunk a Szovjetunióban, Csehszlovákiában és Jugoszláviában is. Felkerestük a modern nagyüzemeket éppúgy, mint a múzeumokat.

— A felszabadulást hatalmas változás követte mezőgazdaságunk életében is; a nagyüzemi gazdálkodás létrejötte, parasztságunk munkájának gépesítése, s életkörülményeinek javulása óhatatlanul is az elavult termelési eszközök mellőzését okozta. A fa- és vasekék, halászati eszközök és más szerszámok padlásra kerültek. Ezek megmentése és ismertetése a kör legfontosabb feladata. És persze az, hogy tudatosítsuk: mindezek valóban kincsek. A hatvanas években felütötte fejét egy olyan jelenség, melyet csak jóindulattal nevezhetünk üzletelésnek. Lelkiismeretlen házalók szinte fillérekért vitték el a tanyák, falvak, mezővárosok régi életére jellemző, azelőtt mindennap használt eszközöket. Észre sem vettük, s már Nyugaton árusítják — persze, borsos áron — népünk múltját őrző tárgyainkat.

Hol alakulhat?

Az alapszabály szerint területi Baráti Kör alakulhat ott, ahol legalább huszonöten vállalják és elfogadják a kör célkitűzéseit. A két év alatt erre volt példa, hiszen az ezer tag túlnyomó része fiatal, s nem véletlenül: a mezőgazdasági szakközépiskolák, főiskolák és egyetemek diákjai alapították elsősorban területi baráti köröket. Hivatásukat szerető, lelkes tanárok, közéleti emberek segítették őket ebben. Hogy csak néhány helyet említsünk: Vépen, Gödöllőn, Keszthelyen, Hódmezővásárhelyen, Füzesgyarmaton és Soroksárott alakult baráti kör. Legutóbb a kalocsai mezőgazdasági szakközépiskola tanulói csatlakoztak hozzájuk. Május közepén a mezőtúri főiskolán, s a hónap végén Békés városában alakul hasonló szervezet.

— A Baráti Kör tagjai — folytatta a főtitkár — elsősorban nem a múzeum számára gyűjtenek, s nem is az a célunk, hogy múzeumok sokasága épüljön fel szerte az országban. De emlékszobát berendezni, mezőgazdaságunk nagyjainak emléket állítani érdemes ott, ahol erre mód és lehetőség van. Ehhez nagy segítséget adnak pártoló tagjaink: a téeszek, állami gazdaságok és vállalatok, amelyek anyagilag is támogatják szervezetünket.

A Mezőgazdasági Múzeum óriási anyagát mindenki megtekintheti, de előszeretettel szállítják vidékre az intézmény mozgatható gyűjteményeit, vándorkiállításokat szerveznek az érdeklődők számára. Sikeres az 1500 darabból áll. „Szőlő és bor Ex Libriseken" című gyűjteményük is. Említésre méltó a Kolozsvárott élő Gy. Szabó Béla festő- és fametszőművész „Ember és természet" kiállítása, de jó visszhangja van a „Vadászfegyver története" és „A leghíresebb magyar trófeák" című anyagnak is.

Gépmúzeum...

Fábián Gyula elmondotta, hogy a Baráti Kör közeli tervei közé tartozik egy mezőgazdasági gépmúzeum létrehozása. Helyét már kijelölték Gödöllőn, egyhektáros területen egyetemisták segítségével építik majd fel. Nyíregyházán, a mezőgazdasági repülőgépvezetést oktatók és tanulók segítenek a „Repülőgép a mezőgazdaságban" témájú kiállítás létrehozásában.

A Baráti Kör a két év során nemcsak létszámában növekedett. Céljának eredménye máris megmutatkozik. A főtitkár két példát említ: a putnokiak eredeti faekét találtak, melyet még a negyvenes években is használtak. Hódmezővásárhelyen egy ősrégi halászati felszerelést őriznek az ottani kör tagjai. A tiszai halászok mesterségének szerszáma szinte egyedülálló: a horgok öntöttvasból készültek...

Besze Imre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 . 3

Könyvtáros

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla ex librise

munkáig. Kenyéradó „gazdám" nem kényeztetett el, átestem a tűzkeresztségen, azaz a szorító helyiséggondoktól a létszámgondokig, a pénzszűkétől a sokszor lehangoló presztizsproblémákig sok mindent kipróbáltatott velem jó sorsom. Attól nem kellett hát félnem, hogy a felhőkben járva cinkos összekacsintásra késztetem a munkatársakat, mikor a szorongató lehetőségeket és a szakirodalomban ecsetelt boldog — néhol már megvalósult — jövőt ütköztetem össze. Bízhattam benne, hogy a földönjárás és a szakmai igényesség felügyelőnek különösen üdvös erénye egyaránt velem marad.

Négyünk között a szakmai „elhatárolás" hamarosan kialakult: a feldolgozó csoport vezetője vizsgálja majd az állománygyarapítást és a feldolgozást; a tájékoztató könyvtárosé legyen az olvasó-

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Hirlap

1975 MÁJ 5

Gy. Szabó Béla festő-
művész

GY. SZABÓ BÉLA erdélyi festőművész
50 alkotásából nyílt kiállítás Székesfehér-
várott, az Építők Művelődési Házában.

A japán parlamenti küldöttség programja

Az országgyűlés meghívására hazánkban tartózkodó japán parlamenti küldöttséget — amelyet *Yasui Ken*, a felsőház elnöke vezet — csütörtökön hivatalában fogadta *Szépvölgyi Zoltán*, a Fővárosi Tanács elnöke. A küldöttség délelőtt a Hősök terén megkoszorúzta a magyar hősök emlékművét. Ezt követően a Parlamentben megkezdődtek a hivatalos tárgyalások. A magyar tárgyaló csoportot *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke, a japán küldöttséget *Yasui Ken*, a felsőház elnöke vezette.

A szívélyes légkörű megbeszélést követően az országgyűlés elnöke ebédet adott a japán parlamenti küldöttség tiszteletére a Parlament gobelinteremében. Délután *Trautmann Rezső*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke a Parlament nándorfehérvári termében fogadta a japán küldöttséget.

A tárgyaláson és a délutáni programokon részt vett *Péter János*, az országgyűlés alelnöke, jelen volt *Sugihara Shinichi*, Japán budapesti nagykövete.

Az „abszolút jó" nyáron

Üdülés gazdaságosan, é

Ilyenkor nyáron az üdülés *„abszolút jó"*. Együtt a családdal, a Balaton partján, ha az évszaknak megfelelő az időjárás — *még jobb*. Egyesek *nemzeti ajándéknak* minősítik a négy személyre szóló kéthetes beutalót. Nem minden ok nélkül. Hiszen 1512 forintért első osztályú üdülőben, tökéletes gondoskodás közepette nyaralni valóban „abszolút jó". *Menráth Istvánnal*, a SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság szervezési főosztályának vezetőjével arról beszélgetünk, *milyen áron részesül e kedvezményben a beutalt*. Évente mintegy 390 ezer felnőtt és gyerek. Menynyit fizet érte az állam és a szakszervezeti mozgalom, illetve valamennyi érdekelt vállalat, amely összesen további mintegy 800 ezer ember pihenéséhez nyújt feltételeket.

— *A költségek 30 százalékát fizeti a beutalt*, a többi „közteher". Ezen a az arányon — sőt, az idén az üdülési jegy árán — sem változtatnak a július 23-án életbe lépett intézkedések. A költségvetés — fokozódó terhei ellenére — vállalja ezt ahhoz, hogy a színvonal ne csökkenjen. *Az élelmezési normákat természetesen nekünk is fel kellett emelnünk*. A felnőttekét napi 8, a gyerekekét 6 forinttal, *a beutalójegy térítési díja* azonban — ahogyan a kormányhatározat rögzítette — *csak 1980. január 1-től változik*.

A kereten belül maradni eddig sem volt, s ezután sem lesz könnyű. Az utóbbi évek gyümölcs-, zöldségárai nagy találékonyságra és igen szigorú gazdálkodásra sarkallják az élelmezésvezetőket.

> ● *A háziasszonyok minden elismerése érte. De mégis, hogyan, mi módon képesek a normát is betartva ízletes, változatos étrendet összeállítani?*

— Először is igyekszünk *a legjobb beszerzési forrásokat* felkutatni. *Egyenesen a termelőtől* vásárolunk, figyelemmel kísérjük a leértékelési akciókat. A gazdaságosság jegyében törekszünk *az élelmezés ésszerűsítésére*. A hajdúszoboszlói üdülőknek például *közös zöldség-húselőkészítőjük, cukrászatuk, mosodájuk, raktáruk* van. Hasonló elképzelések jegyében működik *Hévizen* a gyógyüdülők *közös cukrászata*. Azután a konyhák nagy része berendezkedett a *házi tartósításra*: savanyúságot, befőttet tesznek el télre. Persze, a lehetőségek nem egyformák: *a Balaton-parti üdülők viszonylag kedvezőbb helyzetben*

KITÜNTETÉS

Vészi Bélánét, a budapesti pártbizottság munkatársát a munkásmozgalomban kifejtett több évtizedes eredményes munkája elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából az Elnöki Tanács a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki. A kitüntetést csütörtökön *Méhes Lajos*, a budapesti pártbizottság első titkára adta át.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Tóth Istvánnénak*, a SZOT munkavédelmi osztálya politikai főmunkatársának, több évtizedes eredményes munkája elismeréséül, nyugdíjba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

Sághy Pálnét, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága irodájának társadalmi munkatársát, a munkásmozgalomban kifejtett több évtizedes tevékenységének és eredményes munkásságának elismeréseként, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki.

A kitüntetést Katona István, az MSZMP KB tagja, a Központi Bizottság irodájának vezetője adta át.

Gy. Szabó Béla

NÉPSZAVA 1979. július 27

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Gy. Szabó Béla művei Szekszárdon

„Források-folyók, tavak-tengerek" címmel pompás kamaratárlatot állított össze Gyulafehérvári Szabó Béla Magyarországon fellelhető munkáiból a Vízügyi Dokumentációs Központ, amit egy nagyobb vidéki kiállítássorozat nyitányaként Szekszárdon, a *Babits Mihály Művelődési Házban* mutattak be első ízben. A Kolozsvárott élő 74 éves mester, a Román Szocialista Köztársaság állami díjas és érdemes művésze egyike korunk legismertebb és legnépszerűbb alkotóinak: a néprajzi költészet közvetlenségével és meleg életteliségével ható festményei és grafikái szinte az egész világot bejárták, s mindenütt kitüntető figyelemben, lelkes méltányolásban részesültek.

Bivalyok vízben

Gy. Szabó Béla eredetileg mérnöknek készült, s autodidaktaként kezdett grafikával, főként fametszéssel foglalkozni. A művészeti ág technikáját 1933—1936 között *Varga Nándor Lajos* növendékeként a budapesti Képzőművészeti Főiskolán sajátította el, s csakhamar a műfaj legrangosabb képviselőjévé, mondhatni megújítójává lett. A klasszikus távolkeleti fametszőművészet hagyományos síkszemléletével szemben nála egy *fantáziával telített, plasztikus stílus* került előtérbe, amely számol az európai művészetben honos fény-, forma- és térmegoldásokkal is. Metszeteinek — s hozzájuk szorosan kapcsolódó pasztellképeinek és akvarelljeinek — szinte kizárólagos tárgya az *ember és a természet;* munkássága sajátos látványnapló, vizuális képeskönyv a mindennapi világról, amelyet sosem lankadó csodálattal szemlél és szeret.

Mint a fentebb említett cím is jelzi, a Szekszárdon kiállított művek döntő többsége a vízzel és a vízparttal összefüggő ábrázolás, elsősorban tájkép. A víz finomsága, változékonysága, ereje, súlya és sodrása az a központi téma, aminek keretül szolgál minden részlet. Megjelenik eső formájában, s megjelenik hóvá, jéggé merevedve; látjuk csendesen csordogáló patakként és robajló vízesésként; feltűnik széles folyammá szélesülve vagy titokzatos tóvá öblösödve; hol tűző napsugárban szikrázva, hol felhők borúját ringatva.

A problémakör keretében Gy. Szabó mégis *többről beszél*, mint egy sokarcú, de alapjában véve lélektelen anyagi jelenségről. Többről beszél már csak azért is, mert a vadregényes erdei részletek, a romantikus szépségű hegyi tavak, a növényi vegetáció végtelen változatosságát megcsillogtató folyóparti tele-vények izgalmas fény—árnyjátéka mellett a vizek mellett és a vízből élő emberek sorsa iránt sem marad közömbös, sőt az ő életük és munkájuk foglalkoztatja akkor is, amikor látszólag a természet titkaival bíbelődik. Gy. Szabó Béla számára ugyanis a natura a *humánum tükre;* az ő szemében emberi minőségek, kedélyállapotok testesülnek meg a legparányibb természeti rezdülésben is. Ezért kapnak oly nagy szerepet művein a tárgyi világ formaelemei, a sziklák, kövek, fák, lombok és gyökerek: ők közvetítik mindenki számára érthetően egyszerűségre, szerénységre és hasznosságra buzdító erkölcsi tanításait.

Az már humanista szemléletmódjának szerves következménye, hogy a természetből tudatosan csak a szépet, az örömés gyönyörnyújtót veszi észre, a disszonáns, a drámai — bár tudja, hogy ilyen is van — kiesik látóköréből. Gy. Szabó Béla az élet derűs oldalainak, megnyugtató élményeinek idézésével azt a hitünket szándékozik elmélyíteni, hogy csak a *harmóniateremtő gesztusok* teremtenek kedvező légkört az emberiség jelenkori és jövőbeli megmaradásához.

Tasnádi Attila

lantó tükör

tt, V. D. kert-
en, kaszált-fű-
nyárban.
zeletünkre ha-
hírmondóinak
ilomban.
a fáradt nézés
ító.
jobban kellene
a lótás-futás-
tönkretesszük,

mlékezem, po-
között a szót:
ránéztem a

szomorkodom,
semmi baj —
n kár értük,
bomlik eltűné-

olnak az ezer
orgonafára, a
yönyörködtető

A búzát learatták, a csűrön galambok, szarka csereg, s körben a fák, amiket ő ültetett-oltott-metszett; van ki fényképet csináltat magáról, van ki verset ír, van ki fákat ültet egy ilyen kertbe, hogy emlékezzenek rá.
V. D. hangja most újra elszáll a kertből, bolyong valamerre, s jó még remélni is: hátha itt sokszor megtalál.

3. A LEVÉL

A nyár azért mégis nyár, derű, test-lélek öröme.
Porszagú régi szerelmes leveleket nézegetek, katona írja őket otthoni kedvesének, messziről; a Monarchia épp annektálta Boszniát, bosnyák-török-osztrák-magyar kavargás, a legény postát kísér minden nap negyven kilométernyi távolságra, Garázda, Rányen karaula, mondja a baljós címzés, riasztó, zavaros hírek, szép szerelmes bizakodások, lesz talán belőle valamikor egy kisregény, egy jól végződő szerelmi történet — én már látom, érzem őket, Süköst Juliannát és Vass Domokost.
De a balszerencsés vetélytársat is érezni

Gy. Szabó Béla metszete

Gy. Szabó Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Utunk 1979
VII. 31
avató Szemüvég

valamint Kiskunl
Tinódi utca 21. F
vezetőjénél.

MINDI
EREDMENYEKBEN GAZDAG
BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁN AZ Á. B.

1604

Az Építőipari Gépesítő Vállalat

1979. január 8-tól

10 hetes torony- és autódaru-kezelői tanfolyamot szervez

A tanfolyamra jelentkezhet minden 8. általános iskolai végzettséggel rendelkező férfi dolgozó, aki a munkakör ellátására hivatást érez. Jelentkezési korhatár: 18—40 év között.

ÉGV

JELENTKEZNI LEHET:

írásban vagy személyesen a vállalat munkaügyi osztályán.

(Cím: BUDAPEST, XX., Soroksár, Marx Károly u. 255.)

1473

EGÉSZ ÉVBEN RENDELKEZÉ

Ezzel kívánu

n

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla festő- és grafikusművész

PETŐFI NÉPE
1978 DEC 31

JEGYZETEK EGY KIÁLLÍTÁSRÓL

Gy. Szabó Béla Kiskunmajsán

Lapozgatom ezt a különös, furcsa szép füzetkét, amelynek fedőlapján egy könnyű kézzel odavetett, vizeket, nádasokat, távoli jegenyéket és felhőket ábrázoló rajz, s alatta nyomtatott betűk hirdetik: *Gy. Szabó Béla festőművész kiállítása, Kiskunmajsa.* A belső lapon egy sötét fametszetről feltehetően az alkotó saját arcvonásai néznek vissza, majd egy sor évszám következik: ekkor meg ekkor, ezt meg azt cselekedte. Született, iskolába járt, mestereknél tanult, kiállításokat rendezett, kitüntetéseket kapott.

Mindeddig semmi meglepő nincsen. De a füzet negyedik oldalától kezdve *Homokvilág* címmel a festő feljegyzései és rajzai sorakoznak. A közölt naplórészlet egy érzékeny írói lélekkel ismerteti meg az olvasót. Egy olyan alkotóval, akinek a szó és a vonal, a mondat és rajz egyaránt erős kifejezési eszköze. Gondolkodása éppen olyan sajátos, mint ábrázolási készsége, bár egyik sem rokonság-nélküli. Szó- és mondatkapcsolásaiban, illetve fametszeteiben Tamási Áron és Kós Károly stílusára lehet ráérezni. A stílus pedig, mint ismeretes, maga az ember... A jelen esetben erdélyi ember.

* * *

Gy. Szabó Béla a hegyek között él, s mi sem természetesebb, mint az, hogy a havasok között felnövekedett ember elámul a puszta látványán.

„Az Alföld legvadabb helye ez — írja első bugaci utazásáról. — A húsz-negyven méteres homokbuckák hullámaihoz hasonlót csak sivatagi képeken láttam. Helyenként akácfa igyekszik megfékezni, s ott csak eresztgeti a szél a homokot, de néha dühiben nekimegy és a fák közét is magasra tölti. Felmásztam az egyik buckára, s nyugtalan dombok sorát láttam mindenfelé. Rajzoltam, ahogy csak szemem és kezem bírta. A gyülekező vonalak megtörték a csendet, s zengett a papír, ha a toll megérintette. Kísérőzene is akadt, valami éles zizegés, nagy-később jöttem rá, hogy vézna fűszálat fúj a szél..."

Az írás születésének dátuma: 1937.

* * *

E kis, katalógusként közreadott füzet azt érte el, amit kevés hasonló céllal készült kiadvány tudja nyújtani: megmutatja a rajzoló, a festő mögött a gondolkodó embert. És nem a száraz adatokkal, életrajzi részletekkel. A jól kiválasztott naplóidézet önvallomás értékű, és az ezt követően közölt dokumentációk is jól érzékeltetik Gy. Szabó Béla

(Gy. Szabó Béla: Önarckép.)

Szank környéki, alföldi ámulásainak az életműben betöltött szerepét.

Az a megértő együttérzés, amely a füzetke létrehozásában munkált, jól érződik a művelődési központban rendezett kiállításon is. Az épület előcsarnokában néhány apróbb tusrajz és életrajzi részletek keltik fel a belépők kíváncsiságát. A lépcsőházban Gy. Szabó Béla *„Önarckép tibeti sapkában"* című metszete köszönti a látogatókat, mellette pedig erdélyi tájakat ábrázoló nyomatok készítenek fel a későbbi látnivalókra: A kiállításra, amely egy sokrétű és érzékeny grafikussal ismerteti meg az érdeklődőket. Gy. Szabó Béla egyaránt érzékenynek mutatkozik a tárgy és az emberi valóság és a stílus; a kifejezési eszközök változatossága, hajlékonysága iránt.

Az emeleti teremben történelmi személyiségek, kortársak, családtagok fába metszett portrényomatai, lírai tájképek, expresszionista hatású, vagy a szürrealizmus világával rokon illusztrációk — az utóbbira példát leginkább Dante: Isteni színjátékának paradicsomi képei adják — sorakoznak. Egy tárló, legjelentősebb kiadványait, például a „Barangolások könyvét" tartalmazza, majd fametszetek feketében és barnában, tusrajzok és egyéb grafikák a falakon.

Az alkotások száma önmagában nem nagy, de összességükben mégis reprezentálni képesek egy érdekes, gondolatgazdag életet. A rendezők hozzáértését dicséri ez is: az egyedi művek válogatásával és csoportosításával úgy gazdálkodtak, hogy érzékelhetővé váljon az egész: Gy. Szabó Béla szuggesztív művészete.

P. M.

A japán parlamenti küldöttség programja

Az országgyűlés meghívására hazánkban tartózkodó japán parlamenti küldöttséget — amelyet *Yasui Ken*, a felsőház elnöke vezet — csütörtökön hivatalában fogadta *Szépvölgyi Zoltán*, a Fővárosi Tanács elnöke. A küldöttség délelőtt a Hősök terén megkoszorúzta a magyar hősök emlékművét. Ezt követően a Parlamentben megkezdődtek a hivatalos tárgyalások. A magyar tárgyaló csoportot *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke, a japán küldöttséget *Yasui Ken*, a felsőház elnöke vezette.

A szívélyes légkörű megbeszélést követően az országgyűlés elnöke ebédet adott a japán parlamenti küldöttség tiszteletére a Parlament gobelintermében. Délután *Trautmann Rezső*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke a Parlament nándorfehérvári termében fogadta a japán küldöttséget.

A tárgyaláson és a délutáni programokon részt vett *Péter János*, az országgyűlés alelnöke, jelen volt *Sugihara Shinichi*, Japán budapesti nagykövete.

Az „abszolút jó" nyáron

Üdülés gazdaságosan, é

Ilyenkor nyáron az üdülés *„abszolút jó"*. Együtt a családdal, a Balaton partján, ha az évszaknak megfelelő az időjárás — *még jobb*. Egyesek *nemzeti ajándéknak* minősítik a négy személyre szóló kéthetes beutalót. Nem minden ok nélkül. Hiszen 1512 forintért első osztályú üdülőben, tökéletes gondoskodás közepette nyaralni valóban „abszolút jó". *Menráth Istvánnal*, a SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság szervezési főosztályának vezetőjével arról beszélgetünk, *milyen áron részesül e kedvezményben a beutalt*. Évente mintegy 390 ezer felnőtt és gyerek. Menynyit fizet érte az állam és a szakszervezeti mozgalom, illetve valamennyi érdekelt vállalat, amely összesen további mintegy 800 ezer ember pihenéséhez nyújt feltételeket.

— *A költségek 30 százalékát fizeti a beutalt*, a többi „közteher". Ezen a az arányon — sőt, az idén az üdülési jegy árán — sem változtatnak a július 23-án életbe lépett intézkedések. A költségvetés — fokozódó terhei ellenére — vállalja ezt ahhoz, hogy a színvonal ne csökkenjen. *Az élelmezési normákat természetesen nekünk is fel kellett emelnünk*. A felnőttekét napi 8, a gyerekekét 6 forinttal, *a beutalójegy térítési díja* azonban — ahogyan a kormányhatározat rögzítette — *csak 1980. január 1-től változik*.

A kereten belül maradni eddig sem volt, s ezután sem lesz könnyű. Az utóbbi évek gyümölcs-, zöldségárai nagy találékonyságra és igen szigorú gazdálkodásra sarkallják az élelmezésvezetőket.

> ● *A háziasszonyok minden elismerése érte. De mégis, hogyan, mi módon képesek a normát is betartva ízletes, változatos étrendet összeállítani?*

— Először is igyekszünk *a legjobb beszerzési forrásokat* felkutatni. *Egyenesen a termelőtől* vásárolunk, figyelemmel kísérjük a leértékelési akciókat. A gazdaságosság jegyében törekszünk *az élelmezés ésszerűsítésére*. A hajdúszoboszlói üdülőknek például *közös zöldség-húselőkészítőjük, cukrászatuk, mosodájuk, raktáruk* van. Hasonló elképzelések jegyében működik *Hévizen* a gyógyüdülők *közös cukrászata*. Azután a konyhák nagy része berendezkedett a *házi tartósításra*: savanyúságot, befőttet tesznek el télre. Persze, a lehetőségek nem egyformák: *a Balaton-parti üdülők viszonylag kedvezőbb* helyzetben

KITÜNTETÉS

Vészi Bélánét, a budapesti pártbizottság munkatársát a munkásmozgalomban kifejtett több évtizedes eredményes munkája elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából az Elnöki Tanács a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki. A kitüntetést csütörtökön *Méhes Lajos*, a budapesti pártbizottság első titkára adta át.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Tóth Istvánnénak*, a SZOT munkavédelmi osztálya politikai főmunkatársának, több évtizedes eredményes munkája elismeréséül, nyugdíjba vonulása alkalmából, a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

Saghy Pálnét, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága irodájának társadalmi munkatársát, a munkásmozgalomban kifejtett több évtizedes tevékenységének és eredményes munkásságának elismeréseként, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki.

A kitüntetést Katona István, az MSZMP KB tagja, a Központi Bizottság irodájának vezetője adta át.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla

1979 JUL 27

NÉPSZAVA

festő – grafikus – fametsző

1021

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Gy. Szabó Béla művei Szekszárdon

„Források-folyók, tavak-tengerek" címmel pompás kamaratárlatot állított össze Gyulafehérvári Szabó Béla Magyarországon fellelhető munkáiból a Vízügyi Dokumentációs Központ, amit egy nagyobb vidéki kiállítássorozat nyitányaként Szekszárdon, a *Babits Mihály Művelődési Házban* mutattak be első ízben. A Kolozsvárott élő 74 éves mester, a Román Szocialista Köztársaság állami díjas és érdemes művésze egyike korunk legismertebb és legnépszerűbb alkotóinak: a népköltészet közvetlenségével és meleg élettelíségével ható festményei és grafikái szinte az egész világot bejárták, s mindenütt kitüntető figyelemben, lelkes méltánylásban részesültek.

Gy. Szabó Béla eredetileg mérnöknek készült, s autodidaktaként kezdett grafikával, főként fametszéssel foglalkozni. A művészeti ág technikáját 1933—1936 között *Varga Nándor Lajos* növendékeként a budapesti Képzőművészeti Főiskolán sajátította el, s csakhamar a műfaj legrangosabb képviselőie, mondhatni megújítóia lett. A klasszikus távolkeleti fametszőművészet hagyományos síkszemléletével szemben nála egy *fantáziával telített, plasztikus stílus* került előtérbe, amely számol az európai művészetben honos fény-, forma- és térmegoldásokkal is. Metszeteinek — s hozzájuk szorosan kapcsolódó pasztellképeinek és akvarelljeinek — szinte kizárólagos tárgya az *ember és a természet;* munkássága sajátos látványnapló, vizuális képeskönyv a mindennapi világról, amelyet

Bivalyok vízben

sosem lankadó csodálattal szemlél és szeret.

Mint a fentebb említett cím is jelzi, a Szekszárdon kiállított művek döntő többsége a vízzel és a vízparttal összefüggő ábrázolás, elsősorban tájkép. A víz finomsága, változékonysága, ereje, súlya és sodrása az a központi téma, aminek keretül szolgál minden részlet. Megjelenik eső formájában, s megjelenik hóvá, jéggé merevedve; látjuk csendesen csordogáló patakként és robajló vízesésként; feltűnik széles folyammá szelídülve vagy titokzatos tóvá öblösödve; hol tűző napsugárban szikrázva, hol felhők borúját ringatva.

A problémakör keretében Gy. Szabó mégis *többről beszél,* mint egy sokarcú, de alapjában véve lélektelen anyagi jelenségről. Többről beszél már csak azért is, mert a vadregényes erdei részletek, a romantikus szépségű hegyi tavak, a növényi vegetáció végtelen változatosságát megcsillogtató folyóparti televények izgalmas fény—árnyjátéka mellett a vizek mellett és a vízből élő emberek sorsa iránt sem marad közömbös, sőt az ő életük és munkájuk foglalkoztatja akkor is, amikor látszólag a természet titkaival bíbelődik. Gy. Szabó Béla számára ugyanis a natura a *humánum tükre;* az ő szemében emberi minőségek, kedélyállapotok testesülnek meg a legparányibb természeti rezdülésben is. Ezért kapnak oly nagy szerepet művein a tárgyi világ formaelemei, a sziklák, kövek, fák, lombok és gyökerek: ők közvetítik mindenki számára érthetően egyszerűségre, szerénységre és hasznosságra buzdító erkölcsi tanításait.

Az már humanista szemléletmódjának szerves következménye, hogy a természetből tudatosan csak a szépet, az örömés gyönyörnyújtót veszi észre, a disszonáns, a drámai — bár tudja, hogy ilyen is van — kiesik látóköréből. Gy. Szabó Béla az élet derűs oldalainak, megnyugtató élményeinek idézésével azt a hitünket szándékozik elmélyíteni, hogy csak a *harmóniateremtő gesztusok* teremtenek kedvező légkört az emberiség jelenkori és jövőbeli megmaradásához.

Tasnádi Attila

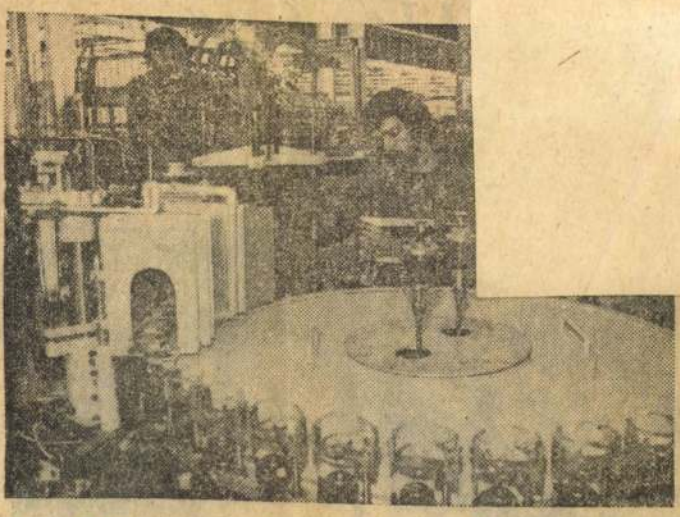

Izzólámpa-gépsorok. Az utóbbi esztendők egyik legnagyobb beruházásában, az Egyesült Izzó Sopiana Gyárában tavaly ősszel kezdődött a termelés. Ebben az új üzemben — izzólámpát gyártó gépsorokat készítenek hazai, valamint KGST- és tőkés piacokra egyaránt. A képen: Az új gyár egyik terméke, a lámpaösszeszerelő gép.

keztek pótolni a kedvezőtlen időjárás miatt kiesett kalászos gabonát és kertészeti termékeket, s ezeket ősszel kell lehozni a földekről. Az állami nagyüzemek a tavalyinál nagyobb lóerő-teljesítményű gépparkkal rendelkeznek, viszont emellett is

jelentős kisegítő munkaerőre lesz majd szükségük

ahhoz, hogy hiánytalanul feltölthessék a raktárakat — ezt állapította meg az az értekezlet, amely pénteken a MEDOSZ-ban *Klenczner Andrásnak*, az Állami Gazdaságok

Mit ér a gépvagyon?

A műszaki bázisok segítsenek óvni a drága technikát

A hatvanas évek hozták a *nagy váltást*, a mezőgazdaság technikai forradalmát. Sorra megjelentek a nehéz fizikai munkát átvállaló, nagyszerű teljesítményre képes masinák.

A pest megyei *mezőgazdasági üzemekben* — az idén készült felmérés szerint — összesen 998 millió forint értékű erő- és munkagép, jármű, illetve technológiai berendezés van.

Tetemes vagyon! Megbecsüljük-e eléggé? Erről beszélgettünk

Gigant. A szakemberek viszont kedvezőtlennek ítélik a betakarítógépek megyei összkapacitását, nagyobb áteresztő képességű, komolyabb teljesítményt nyújtó kombájnokra lenne szükség.

A jelszó: megelőzés!

Akárcsak az egészségügyben, a gépészeti munkában is a preventív, *megelőző tevékenységet* tartják kiemelt tennivalónak. Hiszen az üzemzavar,

Szabó Béla

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 AUG 25

PEST MEGYEI HÍRLAP

festőművés

Szigetszentmiklós festője

1021

SZABÓ BÉLA KIÁLLÍTÁSA KESZTHELYEN

Augusztus 26-ig látható ez a tárlat a keszthelyi művelődési központban, naponta 10 és 17 óra között.

Sok nálunk a tehetség, sok az új mű. *Szabó Béla* is komoly felkészültséggel rendelkezik — érdeme nagyobb, mint hírneve. Csöndben alkot, immár három éve *Szigetszentmiklóson*, munkássága az egész országot behálózza.

Műveit többféleképpen közelíti meg. Egyik megoldása, amikor tárgyak sorakozójával sűríti a természetet, máskor kiemeli a motívumot. Ilyen építkezés jellemzi a *Régi budai utcát* és a *Havas mólót* — alighanem legjobb festményeit. Minden perfekt másutt is, minden hibátlan; a színek összetétele és a rajz, itt azonban a kevés több.

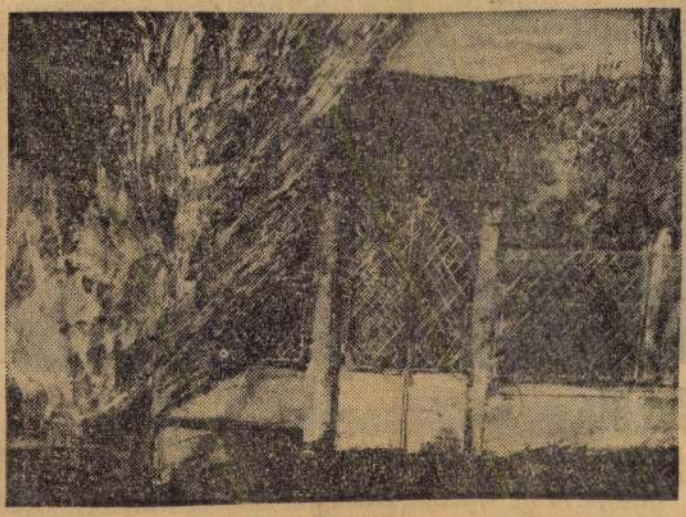

Szabó Béla: Régi budai utca

Telíti a teret égitesttel, fákkal, jelképes madarakkal, ellentétesen hajló lovakkal és sok emberrel. Itt — a nyírmeggyesi nagy táblaképen minden ellenpontozott — a mozdulat és a szín is —, az *ellentétek egysége* nemcsak filozófiai törvény, ez esetben a szépség karaktere. A megörökítés érzéki örömében van bizonyos visszafogottság, ízlése korlátokat szab — Szabó Béla fegyelmezett festő. Találékony egyben és árnyalt. A friss vörös dinnyéhez öblös korsót társít, a körtéhez fordított kalapot, s bizonyos sodrásos ritmust kölcsönöz a krúdys hangulatú kapunak.

Színekkel fogalmaz, ez az ő anyanyelve — pontosan érzékeli a tónusok hangzását, s ahol az egyes színárnyalatok kormányozzák mondandóit, ott nem is téved. Ott a motívum gazdag, legyen akár olyan apróság, mint egy kerítés, szekér, háttérben csöndesedő tanya. Érdekli a szálló figura, mely nem mindig madár, hanem időnként ember — jelképes értelemmel. Takarékoskodik a színekkel, különösen akkor, amikor összhangjukat optimálisan eltalálja. Ezek az igazán jó képei; frissek és megoldottak. Kétféle szerkesztést alkalmaz — időnként levegős, máskor a torlódást kedveli. Ott éri el igazán lehetőségeit hiányok nélkül, ahol beosztja motívumait, ahol egyaránt erős az elhagyásban és kiemelésben. Ilyen műve a *Keresztúri szőlők*.

Tengelic, Keszthely után közeledik az idő, hogy munkásságát bemutassa Szigetszentmiklóson, ahol él és egyre jobb hatásfokkal dolgozik, alkot.

Losonci Miklós

Szabó Béla, festő

□ SZABÓ BÉLA festőművész kiállítása, szeptember 20-án, délután 5 órakor nyílik Kecskeméten, a Képcsarnok bemutatótermében.

– : □ Szabó Béla 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. szept. 17.

olgálat

ra 20 perckor, nyugszik 19 óra
kor, nyugszik 15 óra 18 perc-

sela női névből származik.

Ferihegyi repülőteret.

. Popov, orosz fizikus bemu-

orosz zeneszerző.

stő és grafikus, főleg ex libri-

megnövekvő felhőzet, inkább
esővel, zivatarral. Mérsékelt,
eleti szél. Várható legmaga-
k között.

TELEVÍZIÓMŰSOR

Budapest I.

9.20: Iskola-tv. Kémia. (Kö-épisk. I. oszt.) A vas és gyár-ása. 9.55: Német nyelv. (Kö-épisk. I—II—III—IV. oszt.) A ózsáknál találkozunk. 10.20: elta. Tudományos híradó. (sm.) 10.45: Az az átok nagy-pa. (Színes!) Magyarul beszé-5. francia film. (Ism.) (14 éven elülieknek!) 12.10: Játék a be-ükkel. (Ism.) 17.38: Hírek. 7.45: Örökségünk. (Színes!) okumentumfilm. (Ism.) 18.20: eklámműsor. 18.25: A Magyar udományos Akadémia 30 éve. iportműsor. 19.05: Mamajev urgán. Rövidfilm. 19.15: A kö-önségszolgálat tájékoztatója. 9.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Magyarország—ulgária. Olimpiai selejtező abdarúgó-mérkőzés. (Színes!) özvetítés a Népstadionból. A zünetben: Reklámműsor. (Szí-es!) 21.45: A költő felel. arminc év magyar költészeté-ek tárlata. Záróadás II. rész. 2.25: Tv-híradó 3.

2. műsor

20.00: Szabó György: Az olsó játszma. (Színes!) Tv-ték (Ism.) 21.20: Tv-híradó 21.40: MOKÉP-reklám. 21.25: egészséges özvegy (Színes!) agyarul beszélő, csehszlovák m.

Osztrák tv I.

.30: Óvodások műsora. 10.00: kola-tv. 17.00: A kirándulás. bfilm. 17.30: Dr. Dootlittle. jzfilm. 17.55: Jó éjszakát, erekek! 18.00: Kérem a kö-tkezőt! — Hallo Doc! „Itt m segít a tabletta". 18.25: . 19.00: Osztrák képek. 19.30: -híradó, Kultúra, Sporthi-k. 20.00: Rheinsberg városka. -film. 21.20: Háború és béke. .) „Borodino". 23.50: Hírek.

Osztrák tv II.

8.25: Francia nyelvlecke. 00: Élet a dzsunkákon. Hong-ngi tudósítás. 19.40: Norvég kumentumfilm. 20.55: A vad-ugaton. Tv-film. 21.20: Tv-radó. Kultúra. 21.50: Sport-rek.

Jugoszláv tv I.

16.35: Magyar nyelvű Tv-nap-. 17.30: Kis világ. Gyermek-radó. 18.15: Népi muzsika. 35: Tudományos stúdió. 00: A Sas tengeralattjáró. ngyel játékfilm. 21.30: Zág-b felszabadítása. Dokumen-madás. 22.35: Dokumentum-lás.

Pozsonyi tv I.

15.20: Hírek. 15.25: A víz az t forrása. 15.50: Érdekesség-k. 17.00: Tv-híradó. 17.20: atalok szemével. 18.00: Esti ese. 18.10: Autó—motor revü. 50: Új könyvek. 19.00: Tv-radó. 19.45: A barátság kró-kája. 20.25: Jönnek a férfiak. 05: Tv-híradó. 22.30: Találó-zás barátainkkal. 22.50: Üd-zlet — testvérvárosból.

Három történet

Verhojanszk mellett, Moszkvától mintegy 10 ezer kilométerre egy idős rénszarvaspásztortól hallottam, hogy náluk még mindig él egy ki tudja hány száz, vagy ezeréves népszokás. Ennek lényege, hogy téli esténként az öregek életükről beszélnek. Időben nem korlátozzák az elbeszélőt, egyetlen szabályhoz, törvényhez kell ragaszkadniok: mondandójukat 3 történetbe kell foglalniok.

Napjainkban, mikor a Szovjetunió és a világ népei a fasizmus felett aratott győzelem harmincadik évfordulójára készülnek, gyakran eszembe jut az öreg rénszarvaspásztor, s tőle vettem azt az ötletet, hogy a hősi napokról, a küzdelmes, nehéz évekről kiválasszak három történetet.

Az ikrek gyémántja

Nincs még húsz éve, hogy a Viljuj folyó környékéről, a Jakut gyémántmezőkről először hallott a világ. A múlt év augusztusában, akkor, amikor az idős pásztorral is találkoztam, két hetet töltöttem e vidéken. Megismerkedtem a korábban alig lakott tájjal, sétáltam a gyémántbányászok rohamosan fejlődő városában, életükkel, munkájukkal ismerkedtem. Elmondták, hogy az örökké fagyott talaj — nyaranként csak a felső 2—3 méteres réteg enged fel — bőven meghálálja a nehéz munkát, s évek óta nemcsak a Szovjetunió szükségletét biztosítja, exportra is bőven kerül.

100, 200 karátos gyémántokat mutattak, olyanokat, melyeket a világ szakértői tartanak számon, s közben elmondták két fülbevaló történetét.

Tomszkban a villamosgépgyárban leállítottak néhány csiszológépet. Elfogyott a gyémánt. A vezetők mindenhová telefonáltak, s ők is egymásután kapták a táviratokat; Küldjétek a motorokat! A front várja a küldeményeket!!!

A párttitkár elkeseredetten tette le a telefonkagylót, mert a túlsó végéről megint nem kapott bíztatást. Ekkor vette észre a két nőt, 30 évesek ha lehettek. Munkásköpenyben voltak. Soványak, fáradtak, kialvatlanok. Éppen szólítani akarta volna őket, amikor látogatói zsebükbe nyúltak, s fülbevalókat tettek az asztalra.

Egyforma volt a két fülbevaló, s bennük a piciny gyémánt, melyet Vera és Nagyezsda, — vagy ahogy a gyárban nevezték őket, az Aprakiszni ikrek — születésnapjukra kaptak. Leningrádban, ahol éltek, s ahonnan, a háború első napjaiban Tomszkba evakuáltak.

Vera és Nagyezsda — nevük „hitet", illetve „reményt" jelent — ma is Tomszkban élnek. Mindketten nyugdíjasok.

A húsos derelye

A Kuznyeck medencéből, ahonnan a háború első napjaiból a szibériai önkéntes ezredbe jelentkeztek a bányászok és a kohászok, hoztam a következő történetet. Még mielőtt közreadnám, hadd mondjam el, hogy férjeik helyét feleségeik vették át, s apáik munkapadjához kamasz gyerekeik, lányaik álltak. A Kuznyeck medence a háború alatt a Szovjetunióban termelt koksz kétharmadát, és az acél egyharmadát adta. Ezzel azonban nem elégedtek meg. Téli ruhákat, subákat, prémessapkákat, kesztyűket gyűjtöttek. 1942. január 7-én Moszkva környékére 47 vagonból álló szerelvény indult — vitte a szibériaiak ajándékát a főváros védelméért harcoló önkénteseknek. Volt a vagonokban sok minden, gyapjú holmi, halinacsizma, bőrbekecs és húsós derelye egy vagonnal.

Közismert, hogy a szibériaiak kedvenc eledele a húsos derelye. Téli estéken készítenek belőle családonként néhány száz, ezer darabot, az ablakba teszik, ott megfagy, s szükséglet szerint fogyasztják. Ezért javasolta Anna Jutkina a Nyikolajevka-i kolhoz növénytermesztője, küldjenek a harcosoknak pelmenyi-t, vagyis húsos derelyét. Napokon át darálták, keverték a húst. Mindenki hozott valamit, egy idős bácsi disznóölésből maradt sonkát, egy néni — 3 fia volt a fronton — lisztet, mások húst, hagymát, fűszert adtak.

A szibériai húsos derelyét szállító szerelvényen ott ült Anna Jutkina asszony is, hatalmas kondérokban az ő irányításával főzték meg a fedezékekben a felséges ebédet. A fasiszták nem is gondoltak arra, hogy nemcsak a szibériai fegyverektől kell félniök.

Két Iván

Az Iván név legalább annyira elterjedt a Szovjetunióban, mint nálunk a János, vagy az István. Olyan gyakran előfordul, hogy a nagyapa, az apa és a fia is Iván, az azonban kivételes eset, amit Ukrajna Cserkasszi területének Sanderovka falujában jegyeztek fel.

A kolhozban két Harcsenko dolgozik, Iván mind a kettő és édestestvérek.

Az idősebbik Harcsenko — ma a kolhoz Lenin renddel kitüntetett brigádvezetője — 1946-ban, miután Ber-

Utazik a Kolosz

Az idén kezdték meg a nagy teljesítményű szovjet gabonabetakarító kombájnok: a Nyiva és a Kolosz külföldre szállítását. Ezek a taganrogi Kombájngyárban szerkesztett gépek olyan jó minőségűek, hogy versenyezhetnek a legkitűnőbb külföldi kombájnokkal. Az üzem dolgozói az elsőrendű mezőgazdasági gépek gyártásában óriási tapasztalatra tettek szert és a KGST-országok éppen ezért választották az ottani tervezőirodát együttműködésük központjává.

A taganrogi gyár mérnökei már régóta együttműködnek a szocialista országokban dolgozó társaikkal. Bulgária és a Német Demokratikus Köztársaság szakembereivel közösen készítették például azt a cukorrépaszedő kombájnt, amely az „Agra—74" nemzetközi kiállításon nagy elismerést kapott.

(BUDAPRESS—APN)

Meghívjuk Ö
21 órára a S
TARTANDÓ

Fellépnek:

Kabos László
Lórán Lenke
Albert Dezs

Zongorán kísér: Idrányi Iv
Konferál: Szokoli Gyula.
Asztalfoglalás az üzletveze

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 MÁJ 7
Fejérmegyei Hirlap

Gy. Szabó Béla

1021 HIRLAP

Kiállítás

Vallomás a világról

Ember és természet. *Gy. Szabó Béla* gyűjteményes kiállítása. Ötvenegy kép, fametszet, pasztell-, szénrajz. Ötvenegy mű, ötvenegy vallomás a világról, az életről.

⁂

Állok egy kép előtt. Meleg nap világít rá a boglyányi szalmára, mellette néhány tyúk keresi a szemet. A pajta bejáratánál bárány csodálkozik bele a szalma-illatú levegőbe.

Aztán egy mezei úton állít meg az ég, a föld kékje, lilája, élő zöldje. Gyerekkorom falusi nyarait érzem — talpam alá engedelmesen simul az útszéli fű, a kékvirágú szamárkenyeret kikerülöm, óvatoskodom az apró, lilás virággal csalogató, szúrós szerbtövis között. S jobbról, balról a mező, magas rozs, a szélén itt-ott pipacs, a mezőn túl (a kép mögött?) az út talán vadvizes tavacskához vezet, káka — és millió béka — bújik a partján.

Keményvágású, bölcs arcokkal kerülők szembe. Szinte odatelepszem magam is a favágók közé, s a jószág mellett elpihenő kis disznópásztor mellé.

A természet ezer szépségét járom végig, ízlelem egyetlen teremben, egyetlen kiállítás ötvenegy képe között.

Kicsoda a művész, a képek alkotója?

Kicsoda a művész, akivel máris találkoztam, máris kezetszorítottunk, máris biztatott, nem szóval, hanem képpel, színnel: a világ gyönyörű. Akkor is, ha valami nehéz, akkor is, ha éppen neked — aki a képeket nézed — a legnehezebb.

Gy. Szabó Béla, a Román Szocialista Köztársaság Állami-díjas művésze idős ember már, majdnem túl a hetvenen. Erdélyben, Kolozsvárott él, de eleven kapcsolatban a magyarországi művészekkel, művészettel.

Pogály Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria igazgatója így beszél róla bemutató szavaiban: „A Román Szocialista Köztársaság kiváló mesterét, művészetét Magyarországon sokan ismerik. Műveinek hatása nem hiányzik a honi műértők ízlésének alakulásából, a képzőművészet igaz barátai itthon is számontartják tevékenységét. Ezen már csak azért sem lehet csodálkozni, mert más tájain a világnak, távoli kulturális központokban is eleven emléket hagyott munkássága, Liégeben például — a tehetsége iránti, tiszteletből — díszpolgárrá választották, Luganóban, Sao Paolóban, Tokióban nagy figyelmet keltettek grafikái, legutóbb Mexikóban aratott tartós sikert. Magyar hazánkban viszont szerves kapcsolatba került, folyamatosan érintkezik a művészeti élettel, gyakran rendez kiállításokat, bocsát közre könyvillusztrációkat, az utóbbi esztendőkben arra is alkalma volt, hogy alkotómunkát végezzen az írók, művészek szigligeti otthonában."

Gy. Szabó Béla önmagáról, indulásáról vallva mondja el, hogyan jutott el a művésszé válásig. Tiszteletteljel említi egykori gyulafehérvári nevelője szavát, aki a rajzolás-festés titkaiba avatta be. Nevelője egyúttal óvta is a művészpályától, ráhallgatva jelentkezett előbb a budapesti műegyetemre, s már mint mérnök engedett a művészpálya hívásának. „Sohasem akartam karriert befutni. Sokat szidtak s teszik ma is, pedig nem azért dolgozom, hogy másokat ingereljek, hanem mert gyönyörűségem telik benne. A szakadatlan munka jobban érdekelt s még az apró felfedezések öröme is feledtette a fáradtságot. Sohasem felejthetem el, hogy jósorsban elbizakodni és balsorsban elcsüggedni nem szabad. Tiszta környezetben egészségesen dolgozni s egy kicsit embertársainkra is gondolni — hiszen nekik szánjuk munkáinkat — ez lenne szerintem a művész igazi boldogsága..." — vallja.

Székely legény (1935)

Balaton (1966)

Állok a képek előtt. Ízlelem a művész hitvallását, a művész igazi boldogságáról: dolgozni s egy kicsit embertársainkra is gondolni...

Élete évtizedeinek munkájával — az ember és a természet szeretetétől átizzított képeivel — ugyanezt a vallomást teszi. Igaz, színekben, metszetek fényeiben elmondott vallomást a világról, az életről, az emberről.

⁂

Gy. Szabó Béla Ember és természet című gyűjteményes kiállítása vasárnap nyílt meg a székesfehérvári Építők Pintér Károly Művelődési Házában. A megnyitón, amelyen *Seres József*, a megyei tanács elnökhelyettese is megjelent, *Fábián Gyula*, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum munkatársa méltatta Gy. Szabó Béla művészetét.

Az Alba Regia napok keretében Székesfehérváron a Gárdonyi Géza Művelődési Házban *M. Tóth István* festőművész, az Alba Regia Szálló halljában pedig *Marosfalvi Antal* festőművész kiállítása nyílt meg.

V. I.

étkezés a gyár területén.

Jelentkezés:

Szalag- és Zsinórgyár, 1139 Budapest, XIII., Petneházy u. 47—51. (349

Balaton-parti üdülő felvesz 1975. május 15-től szeptember 12-ig takarító, konyhai személyzetet és egy férfi munkaerőt udvarosi munkára. Lehet nyugdíjas is. Az udvarosi munkára házaspár is jelentkezhet. Ellátást az üdülő biztosít. Cím: MTA-üdülő, 8600. Siófok, Kodály u. 3. (33879)

Lőrinci Fonó felvételt hirdet

16 éven felüli lányok részére.

Betanulási idő:

1 hónap.

Vidéki lányok részére szállást biztosítunk.

CÍM:

P. F. V. Lőrinci Gyár, 1183 Budapest, Gyömrői út 85—91. Kérésére részletes tájékoztatót küldünk. (Bp. 157

TAURUS GUMIGYÁR személyzeti csoportján, Nyíregyháza, DERKOVITS u. 107.

(349468)

A Keletmagyarországi Vízügyi Építő Vállalat felvételre keres egy portást nyíregyházi telephellyel, egy takarítónőt, egy építőipari gyakorlattal rendelkező kalkulátort, egy főgépészt, két 5—10 éves gyakorlattal rendelkező autó-motorszerelőt, két 5—10 éves gyakorlattal rendelkező nehézgépszerelőt, két lakatos-hegesztő szakmunkást, két nehézgépkezelőt (E—302-es, T 174-es gépre) négy vákuumgépkezelésben, illetve könnyűgépkezelőt, két műhely segédmunkást, valamint változó munkahellyel csőfektetésben gyakorlott komplex brigádokat. Jelentkezés személyesen a főépítésvezetőségen, Nyíregyháza, Kinizsi u. 1. sz. alatt, vagy a 11—901-es telefonon. (490)

Kincs utca 28. számú ház gyümölcsössel beköltözhetően eladó. Érdeklődni: László utca 7.

(349556)

---

munkást.

Jelentkezni a kirendeltségnél, Nyíregyháza, Debreceni u. 2/A.

(349465)

HIDÉPÍTŐ VÁLLALAT

csengeri építésvezetősége

felvételt hirdet

gépírónői állásra.

Jelentkezés

Csengerben az építésvezetőségen hétfőtől péntekig. Fizetés megegyezés szerint.

(516)

FELVÉTELRE KERESÜNK

közgazdasági szakközépiskolával, vagy irodai szakiskolával és legalább 3 éves szakmai gyakorlattal rendelkező

GYORS- ÉS GÉPÍRÓNŐKET

és félműszakos takarítónőt.

Jelentkezés:

önéletrajzzal a „MERT" Minőségi Ellenőrző Rt. záhonyi kirendeltségén.

(512)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 ÁPR 25
Keletmagyarország

Gy. Szabó Béla festő- és fametszőművész

Ember és természet

Gy. Szabó Béla kiállítása

1021

Április 11-én nyílt meg a mezőgazdasági főiskola kollégiumában a Magyar Mezőgazdasági Múzeum, a Nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskola és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre rendezésében a 70. évéhez közeledő, Kolozsvárott élő festő- és fametszőművész, Gy. Szabó Béla kiállítása.

A bemutatásra került anyag csak töredékét villantja fel a mester gazdag munkásságának. Az elsősorban fametszőként ismert művész most csak ízelítőt ad ebből a műfajból. Bemutatásra került műveinek a zöme pasztell- és szénrajz, amelyek nagyrészt a 30-as években keletkeztek, amikor a munkanélküliség és pénztelenség ellenére bejárva a fél világot, a praktikus, mindig használható pasztellt választotta útitársul. Fametszeteinek fekete-fehér, hol nagyvonalúan aszkétikus, hol az aranymetszők alaposságával készült virtuóz vallomásai — mint pasztell- és szénrajzai — a természetet teszi vizsgálódásának középpontjába *Szikla és folyó, Fecskék a folyó felett.*

Munkásságának kezdeti szakaszában már Rousseau panteisztikus programját fogalmazza meg; nem csak érzi, de érti is a természet rendjét, amely sok közös tulajdonságot mutat az emberrel.

Gy. Szabó minden műve felkiáltójelként vibrál szemünkben: a természet törvényeit megsértő civilizáció eredményeinek sokszor felelőtlen alkalmazása ellen pörölt, amikor erdők, mezők, patakok, hegyek, völgyek, falvacskák tiszta, harmonikus ősállapotát fogalmazza meg, miközben figyelmeztet, ha nem is mondja ki: ember vigyázz, mindezt elveszítheted!

Pogány Ö. Gábor a grafika Anteuszának nevezi találóan Gy. Szabót. A görög istenhez hasonlóan a természet ad számára új erőt, a megújulás pedig újabb szép műveket minden művészetszerető örömére.

A mindenütt otthonlevés biztosítja — nagy tudása mellett — a különböző tájak hiteles megfogalmazását, akár a *Dionyszosz színház romjainak* csontváris hangulatát, akár az erdélyi tájak lírai szépségét, vagy a *Tabáni házak* ódon világát ismerteti meg velünk.

Gy. Szabó művészetében szent, autonóm terület a természet, mint volt az Cézanne, Gauguin, Van Gogh művészetében, vagy a méltó kortársak közül Martyn Ferenc, Henry Moore, Szervátiusz Tibor munkásságában.

Nem reprodukálja a természetet, hanem érzékenyen reagálva környezetünk változásaira sokkal többet mond el az egyszerű látványnál, s így méltán nyerhetik el alkotásai a nyíregyházi tárlatlátogatók tetszését is.

Tarczy Péter

* *Dr. Havasi Béla a szónoki emelvényen és a közönség* *(Ágotha felv.)*

Dr. Havasi Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Gy. Szabó Béla
Déli Hírlap Miskolc

1973 MÁR 31

1021

★ *Gátmunkások*

Gy. Szabó Béla fametszete

Moszkva és Bonn fejlődő kapcsolatai

A szovjet—NSZK kapcsolatok csupán részét alkotják a Szovjetunió széles körű nemzetközi tevékenységének. Ez a rész azonban — különös tekintettel napjaink európai helyzetére — rendkívül jelentős. *Leonyid Brezsnyev* küszöbönálló bonni látogatása jó alkalom a két ország viszonyának bemutatására.

Előljáróban emlékeztetnünk kell arra, hogy a Moszkva és Bonn között — gyakorlatilag 1969 ősze óta — formálódó új típusú kapcsolatok alakulását a *megnyugvás* és *derűlátás* mellett némiképpen *kétkedve* és *aggodalommal* figyelte a világ. A korábbi tapasztalatok rosszak voltak. (Bár a hatvanas évek második felében már a javulás tendenciája is megfigyelhető volt.) A hidegháború mérgező légkörének kialakításában kétségtelenül jelentős szerepet játszott az ötvenes évek Nyugat-Németországa.

Konrad Adenauer, a Német Szövetségi Köztársaság első kancellárja, akinek tekintélyét a hitleri fasizmussal való szembenállása alapozta meg, vitathatatlan államférfiúi képességei ellenére sem ismerte fel, hogy az a konzervatív jellegű és tartalmú, kifejezetten retrográd politika, amely főként az Amerikai Egyesült Államok európai befolyásának növelését és az NSZK újrafelfegyverzését szolgálta, ellentmond nemcsak a kor követelményeinek, hanem a sok szenvedést látott kontinens alapvető érdekeinek is.

A *CDU*, a kereszténydemokrata unió, *Adenauert* követő kancellárjai — *Erhard* és *Kiesinger* — nem rendelkeztek elődjük képességeivel, így hát törekvéseik legfeljebb a *begyakorlott politikai vonal fenntartására* irányultak, s képtelenek voltak kimozdítani az országot arról a politikai holtpontról, amelyre a csaknem két évtizedes CDU-kormányzás révén jutott.

A szovjet—NSZK szerződés parafálása után kezet szorít Gromiko és Scheel külügyminiszter

Túl a politikai holtponton

Bár *Adenauer* volt az első NSZK-kancellár, aki *Moszkvában* járt a két ország közötti diplomáciai kapcsolat felvétele alkalmából, ezt követően sem élt azokkal a lehetőségekkel, amelyek ebből adódtak. A szovjet—NSZK viszony a Szovjetunió sorozatos kezdeményezései és javaslatai ellenére sem változott meg, nem kapott új tartalmat. Persze ennek alapvető oka az NSZK

A nyugatnémet választók felismerték, hogy az NSZK *elszigetelődik* Európában és a haladás kerékkötőjévé válik, ha továbbra is a CDU vezetői állnak az ország kormánykereke mellett. És 1969 őszén megvonták bizalmukat *Kiesingerétől*, és a szociáldemokrata *Willy Brandt* alakíthatott kormányt, koalícióban a *Walter Scheel* vezette szabaddemokratákkal.

Minthogy a holtpont elsődnagykoalíció korszakában átmenetileg elképzeléseik feladására kényszerültek, s csak 1969-es hatalomra jutásukat követően láthattak hozzá megvalósításukhoz.

Némiképpen azonban módosult az alapkoncepció. Figyelembe véve *az európai erőviszonyok módosulását*, Bonnban felismerték, hogy túl a hivatalos diplomáciai kapcsolatokon, élni kell a szovjet kezdeményezésekből adódó lehetőségekkel, és normalizálva a két ország kapcsolatait, *kaput kell nyitni a széles körű együttműködés számára*. A realitások felismeréséből fakad az a tény is, hogy Brandték belátták: *fokozatosan fel kell számolni az NDK elszigetelésére irányuló törekvéseket és normalizálni kell viszonyukat a szomszédos szocialista országgal is.* E két feladat teljesítése nélkül ugyanis aligha képzelhető el a rendezés és a párbeszéd fonalának felvétele olyan partnerekkel, mint például *Lengyelország* vagy *Csehszlovákia*, akikkel súlyosabb problémákat kell megoldani.

Brandt és társai 1966-ban még arra gondoltak, hogy először a súlyos, problematikus ügyeket rendezik, s csak később építik ki a kapcsolatok széles körét azokkal, akikkel szemben, illetve, akik részéről nem forognak fenn súlyos nézetkülönbségek. Mégis a szocialista országok közös, egységes fellépése és politikája arra inspirálta Bonnt, hogy elsőként a Szovjetunióval alapozza meg kapcsolatait!

Nyilvánvaló volt már kezdetben, hogy az új bonni politika irányának és tartalmának változásai a nyugati szövetségesek némelyikében gyanakvást ébresztenek majd, *Brandtnak* tehát — a ratifikációs vita kapcsán kirobbant bizalmi válság következtében — első, mindössze háromesztendős kormányzati időszakában nemcsak meglehetősen erős *belső*, hanem *külső, atlantista ellenzékével* is számolnia kellett. A történtek ismertek. Az új — rendkívüli — választások 1972 novemberében biztos többséghez juttatták a bonni koalíciót. A Moszkvát járt, s ugyancsak novemberben újraválasztott amerikai elnök, *Richard Nixon* is új módon közelítette meg a szovjet—NSZK kapcsolatok kérdését, és ez némileg

A két kormányfő, Ko

oldotta, bár teljesen nem szüntette meg az atlanti tömb némely tagjainak gyanakvását.

Az út, amely az 1970 augusztusában, Moszkvában aláírt *szovjet—NSZK szerződéshez* vezetett, hosszú és nehéz tárgyalások mérföldkövei mellett haladt. De nem volt könnyebb

A szerződés törvényerőre emelkedik. Ezt jelzi Podgornij szovjet államfő kézjegye

a Bundestag, a szövetségi gyűlés *ratifikációs vitája* sem, amely azonban mégis a szerződés életbelépéséhez, törvényerőre emeléséhez vezetett.

A szovjet külpolitika

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 MÁJ 13

Népszava

Gy. Szabó Béla grafikusművész.

1021

NÉPSZAVA 1973. május 13.

Úton notesszal

Szobrok és fametszetek

AHUAHUETE (Mexikói fa)

(Gy. Szabó Béla rajza)

Úgy adódott, hogy ugyanazon a napon jutottam el két nevezetes kolozsvári műterembe, *Gy. Szabó Bélánál*, a „belvárosban", délelőtt jártam, *Szervátiusz Jenőnél*, „fönn a hegyen" pedig este. A fa vezetett el mindkettőjükhöz. A fa, amelyből kifaragva Szervátiusz szép szobrait képről már ismertem, a fa, amelynek húsába vájva Gy. Szabó aprólékosan kidolgozott metszeteit készíti.

Szervátiuszék fönn laknak a kolozsvári Hója-tetőn. Az autóbusz végállomásától jó darabot kell még gyalogolni, kész vagy most épülő villaszerű házak között, míg eljut az ember egy girbe-gurba kerítésig, s megpillantja mögötte a terméskőből rakott, emeletes épületet. Maga a ház, úgy, ahogy kívülről látszik, önmagában felér egy kiállítóteremmel.

Szervátiuszék a maguk rakta falakat eredeti módon „díszítették", kisebb-nagyobb szobrokat építettek be a terméskövek közé. Ezek kőszobrok, de az emeleti feljáró szélén, a lépcsők fölé kihúzódó háztetőt például faragott faszobor tartja. Kő és fa mindenütt, az udvaron, a kertben, a falban és a fal mentén. Ebben a házban, ilyen környezetben él Szervátiusz Jenő, aki éppen hetven esztendeje született itt, Kolozsvárott, valamint a fia, Tibor és annak családja. A házhoz előzetes telefon-megbeszélés alapján, késő este érkeztem. Már sötét volt. A kapu soha sincs bezárva, itt, kimondva vagy kimondatlanul mindig vendéget várnak.

Szervátiusz Jenőt nem kell bemutatni a képzőművészet kedvelőinek. Emlékeztetőül talán elég annyi: *fél évszázada faragja fába és kőbe az erdélyi nép történetét.* Fiával és tanítványaival készítette el nemrég a nevezetessé vált, hatalmas kőtömbből *Tamási Áron síremlékét Farkaslakán.* Munkásságáról a Corvina Kiadónál a közelmúltban jelent meg egy kis kötet, *Sorbán Raoul* tollából. Ebben a könyvben olvashatjuk: *„Művészete, amelyet át- meg áthatott az együttérzés az emberiség szenvedéseivel és reményeivel, a népi balladák légkörében alakult ki".*

Adnám is, nem is

Egyedül fogadott, fia, menye és két unokája, szombat lévén kirándulni mentek. A lakás, a földszinti műterem csakúgy mint a lakószoba, meg az előtér, telis-teli szobrokkal, megtömve szinte, mint egy szalmazsák szalmával.

— *Minden munkámat sajnálok, szeretném, ha mindig körülvennének, mint a fiam meg az unokáim. Legszívesebben őrizném valamennyit, ugyanakkor azonban adnám is, hiszen mindenkinek csinálom őket. Jó lenne több kiállítás, meg több megrendelés köztéri szobrokra* — mondta Szervátiusz Jenő.

Az ő fa- és kőszobrai együtt vannak, keverednek Tibor faragásaival, fémhegesztéseivel, sőt még menyének és unokáinak néhány próba-munkájával is. A műterem embernél magasabb dobkályhájánál — amelyben gáz ég — *Szervátiusz Tibor* egész alakos égetett fa *Petőfi-szobra áll.* Átsétáltunk Szervátiusz Jenő lakószobájába, ahol tucatjával láthatók karcsú, hosszú faszobrok, többségükben nőalakok, a fa hajlásvonalait megtartók, az alapanyagból csak félig vagy főbb, jellegzetesebb vonásaikban kibontottak.

Ha megjelenhetnének

— *Sajnálom, hogy a Corvinánál megjelent könyvben nem „jöttek ki" ezek a hosszú szobrok. A képen „elvágni" meg vétek lett volna őket. Úgy mutatnak, ha látszik az egész. Nagyon örülnék, ha egyszer valami külön albumban, hosszúkás alakúban megjelenhetnének* — mondta.

Otthagytuk a szobrokat, a maga készítette, faragta szekrényt, ágyat, elindultunk az emeletre, „falni valamit". Átmenve a műterem ajtajának kőkerete alatt, feltűnt, hogy azt csaknem körben kifaragták, egyetlen mezőt azonban simán hagytak. Miért?

— *Kifelé haladva, a jobboldali függőleges keretet a fiam faragta ki, a bal oldalit én. A felső részen, ahol sima a kő, az a darab az unokának maradt. Reája vár.*

A legnagyobb természetességgel mondja, úgy, ahogy élnek itt együtt, egyetlen családként, ahogy dolgoznak, ahogy természetesen otthon van náluk mindenki, aki a kapun belépett, ahogy esszük az emeleten a felvágottat, a szalámit, s ahogy utána egy csuporból tejjel kínál. Közben beszélgetünk, arról, hogy nehéz megfelelő fához jutni, gyökereket szed elő, amelyeket nagyon nehéz megmunkálni, de *„csodálatos alakok hozhatók ki belőle"*, meg ilyesmiről. Csak azzal tudok búcsúzni tőle, hogy az a hosszú album, az egész alakos szobroknak, bizony jó lenne. Mert írni róluk, szépségükről, szinte nem lehet. Látni kell őket!

Hópehely pilinkél

Gy. Szabó Bélának, a grafikusnak, a megkapó fametszetek készítőjének, a természet csodálójának a kolozsvári főtér Mátyás-király szobrától nem messze levő emeleti lakószobája egyben a műterme is. *Mexikóból* érkezett haza nemrég, egy hónapig kiállítása volt ott, de ő összesen tizenkét hétig járta az országot, rajzolt, s tömött mappákba szorítva hozta magával érdekes vázlatait. Azt tervezi, *rövid szöveggel kötetet állít össze belőlük*, úgy mint 1960-ban korábbi kínai útjainak rajzaiból. Csak előbb fába metszi a rajzolt vázlatokat. Már metszi. Órákon keresztül beszélgettünk, keze közben sem pihent, vésője szántotta a falapot, kezdett kialakulni a kép: a körtefa-táblán napsugarak indultak hatalmas kaktuszok felé.

— *A legjobb fa nekem a körte. Tömött fa és sima. Van most belőle, mert egy csíki gyógyszerész őrzött egy csomót a padlásán, aztán mégsem kellett neki, hát megvettem.*

Gy. Szabó Béla pontosan *negyven évvel ezelőtt, 1933-ban kezdett fát metszeni. Rajzolni korábban.* Nem túlzás, ha azt mondjuk; metszeteit azóta a fél világon megismerték. Az érdeklődők találkozhatnak velük például a közelmúltban megjelent *Kiáltás halál ellen* című verseskötetben, amelyben *Horváth István* költeményeit illusztrálják. S *készül egy Gy. Szabó-kötet is.* A címe: *12 hónap.* 1952 és 1965 között készült 12 fametszet lenyomata lesz benne, s hozzá 12 rövid szöveg, mint a szerző maga mondta: *„képi leírása annak a pillanatnak, amikor a rajzok készültek a metszetekhez".* A metszetek egy-egy hónap jellegzetességeit emelik ki a természet valamely részletének ábrázolásával. A hóesést és erdőszélt ábrázoló „December"-hez írt szöveg például így kezdődik: *„Hópehely pilinkél. / Kusza törzs fekete színfoltját feloldja."*

Székre, asztalra, padlóra terítette a rajzokat, metszeteket, a 12 hónap képei közé a mexikóiakat meg a legfrissebbeket. Soha, egyikről sem hiányzik a természetnek egy-egy darabkája. Fái, növényei, madarai egyéni formájúak, mégis valóságosak. Egyszerre van képein egy-egy — mindig más — fa, és „a fa", amelyik mindegyiket jelenti.

Köteteit várjuk, s szívesen ajánljuk az olvasók figyelmébe.

Mátyás István

KÜLPOLITIKAI MAGYAR HÍRADÓ

ÖNKISZOLGÁLÓ POSTAHIVATAL

Varsóban megnyílt az első lengyel önkiszolgáló postahivatal, melyben a szolgáltatások jelentős részét automatizálták. A városi és interurbán telefonbeszélgetések lebonyolítására szolgáló telefon-automatákon kívül olyan automatákat is felszereltek itt, amelyek postai lapokat, bélyeggel és levélpapírral ellátott borítékokat szolgáltat. Van még ajánlott levelet fogadó és erre elismervényt kiadó automata, valamint aprópénzt szolgáltató berendezés is. Újdonság a televíziós szakemberek segítségével alkotott információs automata.

Az új hivatal, amely alig 3 hónap alatt jött létre, az első időszakban kísérleti jelleggel működik.

Huszonöt éves a barátsá

A történelmi dátumok teljes jelentőségét általában csak évek, évtizedek távlatából lehet felmérni. Most a Magyar—Szovjet Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segélynyújtási Szerződés aláírásának 25. évfordulóján megállapíthatjuk: 1948. február 18-a felszabadulásunk betetőzését jelentette, s kezdete volt olyan gyökeres, visszavonhatatlan átalakulásnak, amelyre nincs példa népünk évezredes történelmében.

Az a Magyarország, amelylyel a Szovjetunió szerződést kötött, még gyönge volt a vérvesztéségektől. Történelmében olyan évszázadokra tekintett vissza, amikor valamennyi szerződésünk a nagyobb hatalmaknak való alávetettséget is jelentette. Magyarország történelmében a Szovjetunió volt az első hatalom, amely országunkat egyenrangúnak tekintette, ezen az alapon volt kész tartós szövetséget kötni vele.

A magyar—szovjet barátsági szerződés a történelmi előzmények legszebb hagyományaira-tanulságaira épült. Kiemelt szerep illeti meg ebben azt a barátságot, amely az 1917—19-es forradalmak tüzében kovácsolódott a magyar és a szovjet nép között. A magyar hadifoglyok tízezrei — a háború elleni gyűlölet, a vérontástól való irtózat ellenére is — csatlakoztak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom harcosaihoz. Fegyvert ragadtak, hogy védjék a szovjet hatalmat, a fehérekkel, az ellenforradalmárokkal, az intervenciósokkal szemben. És e forradalom céljai, a lenini eszmék lelkesítették népünk legjobbjait, amikor 1918. novemberében megalakították a magyar munkásosztály forradalmi pártját, amikor 1919. márciusában kivívták a Magyar Tanácsköztársaságot.

Nem kevésbé fontos tényező volt felszabadulásunk, amely a szovjet Vörös Hadsereg hősi harcának eredményeként született, s az ezzel párhuzamosan kibontakozott politikai folyamat, amelynek következménye az elnyomó fasiszta hatalmi gépezet összeomlása volt. A szovjet katonai egységek felszabadító küldetésük teljesítésén túl segítséget nyújtottak a demokratikus közigazgatás kiépítéséhez, a népszuverenitás legfontosabb elemeinek kibontakoztatásához.

A felszabadulás után a belső demokratikus erők polgári szárnya igyekezett megakadályozni a társadalmi átalakulást. Az osztályharcból a haladás erői kerültek ki győztesen, és a magyar dolgozó nép — a kommunisták vezetésével — kezébe vette sorsának irányítását. A Szovjetunió jelentős gazdasági, sokoldalú politikai segítségével hatékonyan hozzájárult a magyar népi demokrácia győzelméhez, diplomáciai akcióival pedig lehetővé tette az imperialista beavatkozási kísérletek visszaverését.

A magyar—szovjet barátsági szerződés a demokratikus Magyarország győzelmét dokumentálta. És dokumentálta a két ország baráti szövetségét, biztosította a szocialista jövőt.

A szovjet—magyar kapcsolatok dinamikus fejlődése az utóbbi negyed században a szó szoros értelmében átha-

Jelentősebb politikai és földrajzi

MTI SAJTÓFIGYELŐ
HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1973 FEB 18

Gy. Szabó Béla
1021

GY. SZABÓ BÉLA: FENYŐRIGÓK

zámá
ett J
öztár
agya
gyará
5. l.)
A cí
ailag
sek.

szerepel a megjelenési éven, hónapon napon kívül a sorszám és a lapszám máskor viszont az utóbbi kettő elarad, de akad olyan címleírás is, amelik csak az évet és a lap sorszámát nteti fel. A könyvekről készült leírákban a lapok száma mellett megtalálk a „p." jelzést, a cikkek esetében ak a puszta számok szerepelnek. Az ságok sorszámának feltüntetésénél is érő a gyakorlat, egyszer a folytatólas sorszámot közlik (pl. PN. 1853. 1062.), máskor az évenként újrakezdődőt . PN. 1853. 112. sz.).

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

KÖNYVTÁROS
Gy. Szabó Béla

1973 JUL -7

1021

Gy. Szabó Béla ex librise

Mihail Lakatnik, Vaszil Aköv, Najden Volcsev, Gen
bolgár írók felkeresték a Kritika és a Kortárs szerkesz
ség Kritikai Szakosztályának ülésén, és találkoztak a
kutatóival.

Szerkesztőségi hírek

A Keletmagyarország (Nyíregyháza) 1973. nov. 25-i számában *Emberség és tehetség* címmel Tarnavölgyi György ír a Kortársban tavaly bemutatott Szöllősi Zoltán verseiről.

*

Kortárs-estet rendeztek november 19-én a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen Szepesi Attila és Szakolczay Lajos részvételével. A december 15-én Sellyén megtartott Kortárs-esten és író-olvasó találkozón Czakó Gábor szerepelt, a szerkesztőséget Jankovics József és Szepesi Attila képviselte.

*

A Társadalmi Szemle 1973. decemberi számának folyóiratszemléje közli Gyertyán Ervin *Magyar film, 1973* című írásának ismertetését (Kortárs, 1973. 11. sz.).

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 FEB

KORTÁRS

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Február

AZ

Üzent a fiainak, hogy szombaton várja őket. A három Tarr fiú összesze is jött a telepi kocsmába, s onnan indultak ki, gyalogosan, a hétházi portára. Előbb szép komótosan megittak egy-egy üveg sört, hozzá féldeci rumot; vettek csokoládét az anyjuknak.

S nézelődtek.

A kocsma és a buszmegálló a környék legmagasabb pontján. Jólesett elmerengni pár percet. Itt már megszűnik a város, s olyan világ kezdődik, mely sötétben is kitapintható volt. Itt nőttek fel, ide szalasztotta le anyjuk vásárolni őket.

— Anya beteg lehet...

— Nem hinném. Az asszony két hete fennjárt, szólt volna...

A legidősebb hallgatott. Úgy érezte, apja őt szereti s szerette mindig a legjobban. És neki jut legkevesebb idő arra, hogy meglátogassa a szüleit. Innen fentről rálátott a portára; a házukat csak azért nem láthatták, mert a gyümölcsös és az utcai fronton magasodó nyárfák eltakarják. Rákerült a sor, ment a söntéshez, rendelt. Mindig így tették, ha nagy ritkán összejöttek. Elsőnek a legfiatalabb, Bandi rendelt. Ő, a legidősebb utoljára. Ha úgy látta jónak, hogy már nem kell ital, akkor kijelentette, hogy elég lesz, s az öccsei ezt mindig szó nélkül tudomásul vették. Most rendelt, mert neki is kellett az ital. Azért is utazott busszal, s hagyta otthon a kocsiját. S hát az öreg borát is meg kellett kóstolni, nehogy harag essen belőle.

Egyébként szótlan természetű emberek voltak a Tarr fiúk. Együtt különö-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 NOV = 4

Népszabadság

Gy. Szabó Béla

TÉSE

1021

Gy. Szabó Béla Csokonai-metszete.

embernek
szabadnak
hogy megtartson e század

Orsolya az időtől a delet. Ődöngtünk mi, Sán-
k, a hóban is szögletes üzemek fordulóiban,

ı, kódorgott az egymásnak is szokatlan falak
iskoláskönyv lapja is elúszott, évjárat szerint
yaaljat talált ki, a Lilláét. De mindez alkalmi

nt a nagyapánké, legalább olyan idejűt, teremt
tatható, kinek-kinek életéhez érkező gondolat;
m-is-jelen-voltam-szerűt.
ı a dombocskán, ormótlanul, azt ismételte el,
megnyugtatásul, mocskosan a felejtéstől, a fé-

onya-töredék, a fölösszámú lábszárcsontok ke-
ıdoroltak benne is, a föld alatti házkutatáskor.
űrzavarától nevetségesen, feledékenyen az uj-

ıogy Csokonai Bolond Mihály jövő ideje ez a

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 .. 11.
ALFÖLD

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla: Csokonai

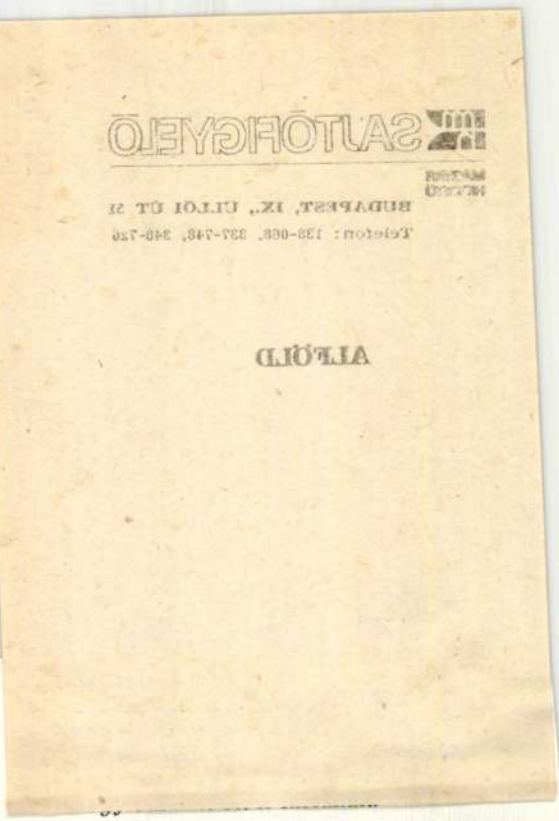

A látnivaló
– bárha együgyű vázlat is őrzi –
ismerős:
Az emelvény a katonák négyszögében,
s a Bécsi-kapu felől a szekerek . . .

A fiatalember
– aki a legkorábbi
(tehát a legkevésbé idealizált)
képeinél is sápadtabb, nyiszlettebb és csúnyái
egy a bámészkodók közül –
ezt azért mégse hitte v
Hát valóban kivégezhetik őket?
Az apátot, a vicispánt, a grófot, a kapitányt?!
Csakugyan meg kell halniuk?
Azért a . . .?
Jobb ha nem is tudja, hogy miért!

Kabátja prémgallérját feltűri.
Jó hogy nem ismerik itt,
s így föl sem ismerhetik itt
a Generális-kaszálón a Vár alatt!
Még rámondanák: „Nemde,
te is ennek a tanítványai közül való vagy?"
– ahogy János Evangyéliomában mondják –
vagy más efféléket.
S kínos lenne a magyarázkodás . . . – –

Ne szóljunk közbe, uraim!
Tiszteljük meg a lángelmét is
egy kis helyénvaló, emberi félelemmel!
Gondoljuk csak meg:
nincs még huszonkét éves. –
És ekkor még – legalább is úgy hiszi –
minden rendben van körülötte:
Helye van Debrecenben . . .

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 11

ALFÖLD

Gy. Szabó Béla

nad.

1021

Gy. Szabó Béla: Illusztráció Csokonai: Köszöntő c. verséhez

De hogy ennek a találkozásnak, pontosabban
eddigi munkásságomban? Semmi. Semmi. Elé
örülni saját verseimnek, ha fölfedezhetném ben
És abban sem találok vigaszt, hogy ezt a hatás
ném. Nem arról van szó, mintha nem tudnók
nagy dolog – Ady után. Aminthogy a Nyugat
tos vagy öntudatlan – hatását, nem Adyn
Kosztolányin; de épp úgy Szép Ernőn, Tóth
biek közül a szerencsésebbekre semmi sem j
Zelket, Weörest, Kormost említhetném példak
nek nagyságában ennyire ne lett volna nyoma
héjázásnak és fontoskodásnak, váteszi vizioná
magas költészet és felvilágosodás ilyen termész
Igen, volt. Egyvalaki volt igazi utódja, aki őt
ban folytatni lehetett és kellett: József Attila.
Végül hadd toldjam meg a kérdéseket még eg
Mi hiányzik a mai magyar költészetből (vagy

(Látomás a 2

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973. ... 11.
ALFÖLD

Gy. Szabó Béla
1021

Gy. Szabó Béla: Illusztráció Csokonai: A pillangóhoz c. verséhez

elő. De van még egy harmadik tényező is: a h

Az antik szerzők ismeretében és csodálatá
arra, hogy olyan képet hagyjon magáról az utó
ragyognak, s hibái, emberi gyengéi csak elmos
talában nem láthatók.

A humanista „én-kultusz" minden – pozití
elbeszélő stílusú, de tónusában mégis oly hatá
így – élete külső eseményei tekintetében nem is
tően ellentmondásai ellenére, sőt éppen ezek r

Leveléből – amelyet terjedelme miatt teljes
nek fordítása a latin nyelvű eredetiből készül
emeljük ki a „külső" történések rovására.

Petrarca ugyanis „látványos", „felépített" életet élt, állandó harcban önmagával és lehetőségeivel. Egy ízben, amikor szerzetessé lett öccsét, Gherardót, Montrieux-ben meglátogatta, a barátok felkérték, hogy beszéljen. Ő a minden földi hiúságtól mentes szerzetesi élet szépségéről beszélt, de elsősorban nem a mindezt tudó szerzeteseknek, hanem – mint írja – önmagának: „szerettem az ilyen témákat, abban a reményben, hogy beszélvén róluk, legalább meghallgatom magam, és végül is igazat adok magamnak."

Találó ez az önjellemzés, és kulcsfontosságú „Az utókorhoz" címzett önéletrajzi jellegű levele igazi jelentőségének megértéséhez is. Petrarca azt akarta, hogy az utókor olyannak lássa őt, amilyenné mindig válni akart, és nem olyannak, amilyen valójában volt. Úgy tetszik, vannak életének olyan pillanatai, amikor ezt a vágyát valóságnak hitte.

Emberi gyengeség, vagy ellenkezőleg, a hihetetlen akarat jele mindez? Nem tudjuk.

Azt viszont tudjuk, hogy az igazi magasság a mélység, a fény az árnyék, az igazi erények pedig a gyarló hibák ellenében ítélhetők meg igazán: és Petrarca ezt a szigorú mércéjű megítélést hatszáz éve állja.

RÓZSA ZOLTÁN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAGYVILÁG
1974 [illegible] 11.
Gy. Szabó Béla
102

Gy. Szabó Béla (Románia): Szittyó

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JAN 14

Csongrádmegyei Hirlap

Gy. Szabó Béla festő

● **KIÁLLÍTÁS.** Oroshá-
zán, Pogány Ö. Gábor, a
Magyar Nemzeti Galéria fő-
igazgatója nyitotta meg va-
sárnap, a Kolozsváron élő
Gy. Szabó Béla „Ember és
természet" című gyűjtemé-
nyes kiállítását. A Román
Szocialista Köztársaság Ál-
ami-díjas festőművészének
tárlatán a Magyarországon
alkotott százhúsz pasztel-
képe és fametszete látható.

1071

Móra Ferenc u. 3. sz. alatti la
81 éves korában elhunyt. Ten
tése ma du. 2 órakor lesz a V
sárhelyi Kineses-temető ravat
lozójából. A gyászoló család.

-Minden érdekel az életben. A jelenlegi kiállitásom is, mikor hozna egy-egy katalógust, vagy a Hónapok cimü albumomat, hogy dedikáljam, mindenkitől megkérdezem, hogy mi a foglalkozása. Minden érdekel a születéstől a halálig, az egész élet. Nemcsak szövevényesnek, de rendkivül változatosnak látom az életet. Így szoktam kifejezni mindig, hogy annyit dolgozom, mint három hivaly, elég visszavonultan, szinte aszkétikusan, tudniillik azt a rengeteg munkát másképp társasági élettel nem lehet elvégezni. Egyedül keresztfiamhoz járok el, ahol esténként metszek, este 11 óráig és akkor hazamegyek és lefekszem.

-Amikor c ak teheti, kimegy a természetbe, hiszen most már megteheti azt, hogy napfényben tavaszi, nyári, őszi ragyogásban fesse, rajzolja a tájat.

-Igen, munkáim tulnyomó része a szabadban készül, rendkivül szeretek szabadban dolgozni, jó napos időben, az a legnagyobb boldogság, mikor valamit papirra vethetek szép napsütésben. Megmaradtam természetimádónak.

-Ugy tudom, hogy ez a kiállitás vándorútra indul Magyarországon, Szolnok lesz a következő állomás ?

-Ugy tudom, hogy Szolnok lesz, azonkivül a múzeumnak tervei vannak további magyarországi, sőt külföldi kiállitásokkal is.

-És a müvész tervei ?

-Dolgozni minél többet és sok még be nem fejezett, meg nem kezdett munkát kell elvégeznem, csak egyet emlitek, azthiszem, hogy a zsámbéki templomról sikerülni fog egy nagyméretü fametszetet készitenem. Kétszer voltam kinn és a vázlatokat megcsináltam, még az emlékezetet, sőt a fantáziát is segitségre kell hivnom, azthiszem, hogy sikerülni fog.

-Kedves hallgatóink Rab Nóra beszélgetett G.Szabó Béla festőművésszel.

x-x-x-x-x-x-x-x-

-Szinte évről évre visszatér ide Szigligeti környékére.

-Két hónapon át dolgoztam, első alkalommal Fonyód Bélatelepen, később Gyenesgyiáson dolgoztam egy hónapig, majd 1969-től kezdve minden nyáron két hetet Szigligeten töltöttem. A Balatonnak meglehetősen sok arcát ismerem, de még nem mindegyiket. Ezt a szépséges tavat, amelyhez foghatót a világ összes tavai között nem találtam.

-Pedig látott eleget.

-Pedig láttam eleget, láttam a Bajkál-tavat, a kinai tavakat, szebbnél szebbeket, Görögország-i tavakat, belgiumiakat, de a Balaton az bármelyik mellett megállja a helyét.

-E er szinét ismeri az alföldi, a széki tájnak. Azt a hasonlithatatlan kéket, a nyárfák ezek szinét tavasztól késő őszig. Mennyi rejtett szépség bontakozik ki a művész előtt, amelyeket azután közkincsé tett, visszaadott a nézőknek.

-1936-ban az akkori szanki református pap Esze Tamás meghivott ismeretlenül azzal, hogy kiváncsi, hogy egy hegyvidéki ember mit tud alkotni egy olyan helyen, ahol csak vadviz és homok van. Hát ez a hely rabul ejtett és ma Erdély után második hazámnak tekinthetem, annyira otthonos ez a környék és annyira meglepő, mert nyirfát találta, a homokon, vagy borókafenyőt. Ezek a növények nálunk csak bizonyos magasságon felül élnek. A homokvidék szépségei annyira rabul ejtettek, hogy óriási művésznek tartom Petőfit, aki megénekelte az Alföldet. Tavaly előtt jártam Szanken és meglepő változásokat tapasztaltam vadviz ugyan most is még akad azön a környéken, tanyák szintén a régi bájos szépségükben. Látom ugyanazokat a gyermekarcokat, akiket rajzoltam annak idején. Persze azoknak a gyermekei, de jobban öltözve. A házak megváltoztak, nádtetőst már nem találok. Megpirosodtak, cserépfedő fedi minden házat. Ez minden propagandánál jobban beszél.

-Sok régi ismerős köszöntötte most a kiállitás napjaiban és sok ismerőssel ismerkedett meg.

-Hát a volt müegyetemi hallgató kollegáim, ma nyugdijas mérnökök, nagyon sokan fölkeresték a kiállitásomat, nem tudom különben 1000-nél több ember vett részt és nagyon jól esett ha ars poetica-ról lehet beszélni annyi, hogy nem beszélni róla, vagyis gyakorolni a művészetet és nem magyarázni. Minden esetre egészséges művészetet akarok, a fület nem teszem a térdkalácsra, az orrot a két szem közé teszem ma is, hogy érthető legyen. Nem fényképszerüségre törekedni, de az érthetőség mellett az egyéni fantáziának is szabad teret adni.

-A látottak szerint talán úgy mondhatom, hogy pontosan, hitelesen vallani arról a világról, amelyben él, arról az életről, amely körülveszi. Az ember és táj belsőséges kapcsolatáról és emberekről, akiket látott, akiket megszeretett, akiket ismert, vagy nehéz munkájuk közben megfigyelt. Az életnek szinte minden rezdülése tükröződik a képein.

adtam ki.

-1932-ből való a Szemétturkálók télen cimü képe. Az életnek olyan pillanatát rögziti, amely szerencsére örökre elmult.

-Akkoriban hol mérnök, hol állásnélküli kidobott mérnök voltam, végülis 1933-ban véglegesen munkanélküli lettem, a gyár becsukott mérnököt, munkást szabadon engedett ugye és énnekem müvészetből kellett megélnem. Ez a szemétturkáló téma, ezt gyakran láttam, amikor a gyárba jártam, szóval tele volt munkanélküliekkel a világ és soványak voltunk, éheztünk, nem kivánom, hogy ilyesmi, ilyen élményben legyen még az életben részünk.

-Ezekből az évekből való a Szegány Gyermek arcképe is és a Pásztorfiúé ?

-Az már későbbbi, de egy kicsit még odahajaz. Ezeket 1937-ben csináltam, akkor még valamelyest tartott az általános világbarátság.

-A nehéz kolozsvári esztendők idején csak este jutott ahhoz, hogy müvészetének áldozzon, azóta bejárta a világot.

-Nagyon sok élményem volt. A legkülönösebb emlékek sorozata maradt meg, sok humoros eset. Csak egyet mondok el. Bugacon, jobban mondva Vizgát környékén festettem 1973-ben, odaállt mellém egy atyafi és a következőket mondta szó szerint. - Ugyanbizony kémnek tets ik lenni / adáshiba/ 1936 és 39 között az akkori Hopf Ferenc Múzeumban, a kelet-ázsiai múzeum kb. 4000-4500 keleti metszetet és kézi festményt tanulmányoztam át. Igyekeztem eltanulni a sommás előadásmódot, vagyis kevéssel sokat kifejezni. És talán a kiállitás, bár ezen Kinában készült munka nincs, de a Görögország, Olaszország, Bulgária és dalmáciai munkák megmutatják, hogy sikeresem sommáztam a látnivalót. Kinában egy nagy román grafikai kiállitáson 202 munka közül 44 munkával szerepeltem, amit aztán 6 db-bal még kiegészitettem, hogy a kinaiak büvös száma szerepeljen az ötvenesben és ezt oda is ajándékoztam a kinaiaknak. Ők nagyon szerették munkáimat és a hasonlóságot azonnal tapasztalták és értékelték.

-Hogyan fogadta Nyugat-Európa, Belgiumban Liezs város diszpolgárává is választotta ?

-Nyugat-Európa hasonlóképpen jól fogadott és legutóbb Mexikóban tavaly, ahol 80 nagyméretü fametszetet állitottam ki, a megnyitó beszédben arra utaltak, hogy tanulhatnak a mexikói mai fametszők tőlem, aki nem kommerciálizálódtam el. Hát persze én ennek a hátterét nem ismerem és egy kicsit tartottam is attól, hogy ez a kifejezés a mexikói müvészeket rámharagitja, szerencsére ebből nem lett semmi.

-S mikor, mely években járta be a Mditerrán vidáket, a görög tengereket, az olasz városokat ?

-37-ben indultam útnak egy hátizsákkal, kis családoknál laktam. A Mediterrán vidéket egismertem. Olaszországban, majd később Görögországban, a következő évben pedig az Adriai-Tengert a jugoszláv tengerparton és el voltam büvölve a mediterrán szépségektől és valamelyest rokonságot fedeztem fel a Balaton vidéke és ez a táj között. Valami kisogárzást. A Balaton vidéke az egészen egyedülálló szinben, formában egyaránt.

1021

L9§&;X.21.13.03.Petőfi. -Hné-
Ember és természet.

-A Magyar Mezőgazdasági Müzeum adott otthont Gy.Szabó Béla festő és fametsző művész gyüjteményes kiállitásának. A meglepetés k véssé is eldala Gy.Szabó Béla művészetének a fémrajzok és a pasztelképek gyüjteménye. Az a / szalagszakadós/ A tavaszi szönekben, a szeptemberi ég kékjában tükröződik. Ennek a kiállitásnak anyagát a művész maga is most látja először kiállitó terem falain, a magyarországi gyüjtő és a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonát ?

-A fametszeteket leszámitva a pasztelek és a szénrajzokat, krétarajzokat azokat most látom először kiállitva és várakozásomon felül sikerült minden szép tálalásban, szép rendezésben, ú yhogy rendkivül nagy örőm számomra ez a kiállitás és remélem, hogy a közösngég sem csalódik.

-Hiszen ritka az a pillanat, amikor csendes magányban ülne a művész müveivel, állandóan jönnek a látogatók.

-Hozzák a katalógusokat, a régi kiadványaimat és ezeket iratkák alá, érdeklődünk egymás iránt. A gyüjteményes kiállitáspm volt még 1966-ban, amikor a Nemzeti Galéria disztermében 383 fametszetet állitottam ki.

-Fametszetekkel itt is találkozunk, inkább jelzésképen mutatja, hogy amit fában megálmodott már, hogyan rajzolta meg szénnel, vagy ho yan formálta ujjá pasztel képekben.

-Tudniillik eredetileg festőnek indultam, ma pedig inkább mint grafikust ismernek, ezt főképp a fametszeteim révén értem, de sokszorositható, szóval a világ minden tájára szétterjedt ez a fametszet özön, amit létrehoztam, hiszen 1933 óta a mai napig 1152 fametszetet, köztük nagyméretüeket készitettem. Gyulafehérváron nőttem fel, a környék nagyon szines, az Erdély Érchegység nyulványai, a Maros-völgye. 1931 óta Kolozsváron élek. Kolozsvár környékét nem látom olyan szinesnek és nem is olyan szines, mint a Maros-völgye, vagy akár a Nyárád mente. Ezen a kiállittáson sok Nyárád menti, bözsödi kép van, azon kivül Szank vidéke, a Balaton vidéke és az utolsó években a Bükkben készült munkák.

-De aki ennyire ura a szineknek, hogyan döntött igy, hogyan fordult igy az élete sora, hogy inkább a fametszetekben a fekete, fehéret választotta ?

-Lelkem mélyén szinben látom a világot, nem fehér, feketében, sokszor vágytam a szinek után. Tervező gépészmérnök voltam Kolozsváron és csak este, éjjel volt időm dolgozni, tehát a fehér, feketével kellett magamat kifejeznem. Később ugyan festettem lámpafénynél is egy pár munkát, ezek igen érdekesek, de mondom a fehér, feketével foglalkoztam és hozzájárult még a kolozsvári életem, a munkanélküliség évei, a sok nyomoruság, amit az állásnélküliek, munkanélküliek életében láttam, úgyhogy 1935-ben Libe Miserorum cimen egy fametszet könyvet

(Magyar Nemzet, 1974. szept. 8.), Faragó Vilmos
dalom, 1974. szept. 14.) és Szombathelyi Ervin
1974. szept. 15.) c. írása „fiatal író"-vitánkra reflek

*

Közöljük olvasóinkkal, hogy *Magyar valóság* rova
novemberi számunkból.

*

A borítók belső oldalán: Hernádi Gyula *Vörös rék*
Vadmirtusz-csokor Blaga Lucian sírhalmára c. versé

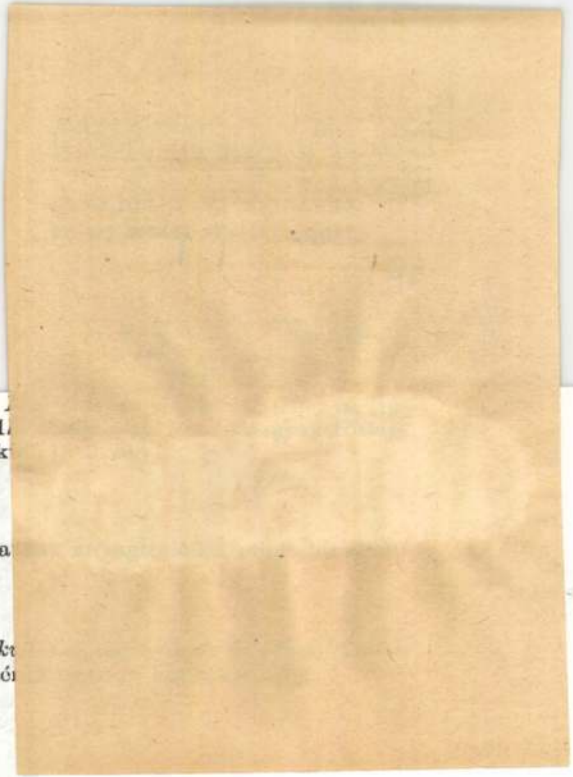

Az Írószövetség életéből

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 237-748, 340-726

1974 (11)

Gy. Szabó Béla

KORTÁRS

1021

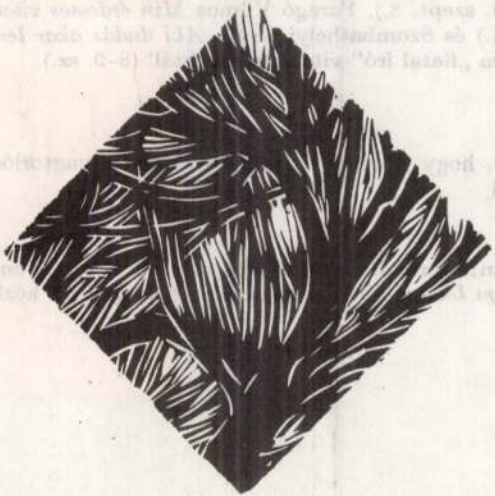

GY. SZABÓ BÉLA: November

1994. IX. 8. 11.52 Petőfi V.
Láttak, hallottak - a kiállítóteremben:

Gy. Szabó Béla

- A Magyar Mezőgazdasági Múzeumban, a városligeti Vajdahunyadvárában, Gy. Szabó Béla, romániai magyar művész tárlatát láthatják, amelyet a művész Magyarországon található műveiből válogattak össze.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

XX. évfolyam, 190. szám
1975. augusztus 14., csütörtök

Hírlap

NAPILAP

FINNUGOR KONGRESSZUS
LKALMÁBÓL

Közös kiállítás

A IV. nemzetközi finn-
gor kongresszus alkalmá-
ól, augusztus 29-én két
állítás nyílik meg a Nép-
ajzi Múzeumban. A Bu-
apesti Néprajzi Múzeum
leg néprajzi tárgyakkal
emlélteti: miként éltek a
nnugor népek az őshazá-
n és különválásuk után
zak-Eurázsiában, illetve
Volga vidékén, Skandiná-
ában, a Baltikumban, a
árpát-medencében.

Ugyanakkor a Szovjet-
ió Népei Állami Néprajzi
úzeuma a Szovjetunióban
finnugorok: a vogulok,
osztyákok, a mordvinok,
udmurtok, a cseremizek
az észtek — művészetét
népviseletét mutatja be
magyar közönségnek.

karcai, festményei, rajzai, illusztrációi mind egyforma műgonddal és igényességgel készültek. Illusztrálta a többi között *Petőfi János vitézét*, *Arany Toldiját* is.

A hetvenéves Gy. Szabó Béla ajándékkal — a mexikói kötettel — lepte meg a művészete iránt érdeklődőket. Rangos, szép ajándék. Számos további, alkotó munkával töltött évet kívánva köszönjük.

(m. tolnay)

BARÁTSÁG FESZTIVÁL

Gálaest a Szigeten

Szovjet vendégek látogatása a csillebérci nagytáborban

A szombathelyi nagygyűsel befejeződött az I. gyar—szovjet ifjúsági barátság fesztivál vidéki programsorozata. Ma délután érkeznek vissza Budapestre a delegációk.

Három nap több száz városban, községben volt baráti találkozó, nagygyűlés a szovjet fiatalok részvételével, s léptek fel a szovjet kulturális delegáció tagjai. *A szovjet küldöttség gálaestje a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon ma este nyolc órakor kezdődik.* Bemutatnak régi orosz táncokat, fellépnek énekesek, klasszikus és modern zenét játszó együttesek.

A nap másik jelentős eseménye *a szovjet testvérmegyék delegációinak látogatása a csillebérci nagytáborban.* Az úttörők igyekeznek a vendégeknek minél érdekesebbé, emlékezetesebbé tenni a találkozót. Táncbemutató, közös dal- és tánctanulás színesíti a programot.

Együttműködési megállapodást írnak alá ma szovjet és magyar fiatalok

BESZÁMOLÓK
ESZTIVÁLRÓL

Moszkva, augusztus 14.
esti híradójában felvé-
ári magyar—szovjet if-
. A *Komszomolszkaja*
adik

BUDAPEST, IX., ...
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

Gy. Szabó Béla

1975 AUG 14

1021

Körtefa táblán napsugarak

Gy. Szabó Béla mexikói rajzai

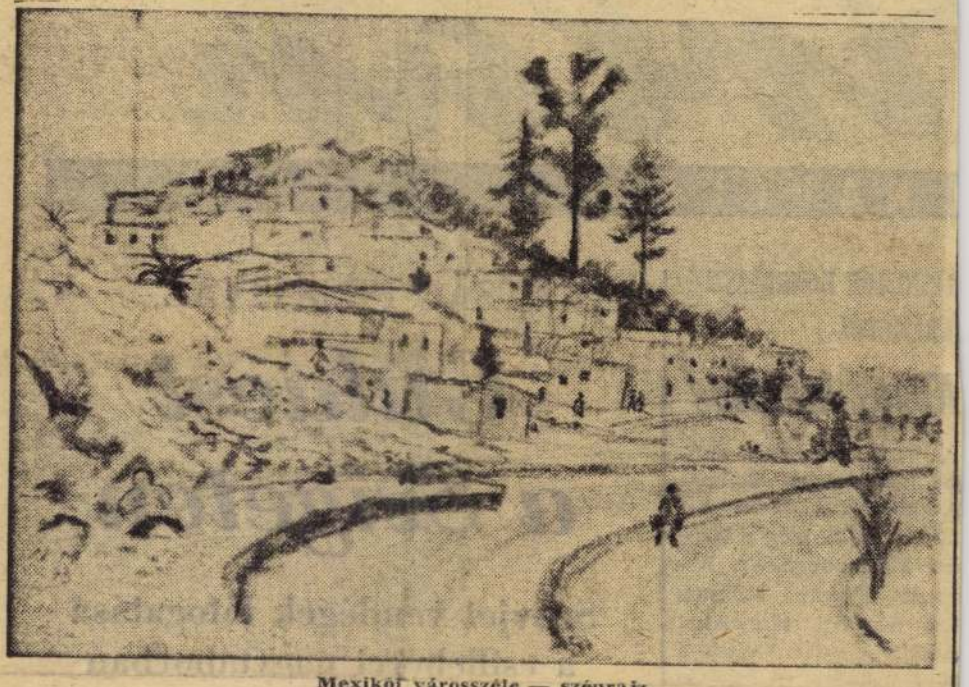

Mexikói városszéle — szénrajz

Amikor műtermül is szolgáló kolozsvári lakószobájában ültem, éppen mexikói élményeiről mesélt. Akkoriban tért haza a távoli országból, ahol egy hónapig tartó kiállítást rendeztek a műveiből. Ő kinn maradt tizenkét hétig, járta az országot, ismerkedett a tájjal és az emberekkel. Magas hegyekre kapaszkodott föl, évezredes romokat keresett meg, beszélgetett az utcán az emberekkel, indiánokkal találkozott, rácsodálkozott egy-egy szokatlan alakú fára, egzotikus formájú növényre. Közben fáradhatatlanul rajzolt. Tömött mappákba kötve hozta magával élményeit megörökítő vázlatait.

Szén és fa

Már beszélgetésünk idején tervezte, hogy kötetet állít össze a mexikói rajzokból. Az asztalra, a padlóra érdekes és számunkra kevésbé ismert világot bemutató ceruzavázlatok, szénrajzok tucatjait teregette ki. Majd visszaült az asztalhoz és keze addig sem pihent, amíg beszélgettünk. Vésője egy falapot szántott, kezdett kialakulni a kép. Körtefa táblán napsugarak indultak hatalmas méretű kaktuszok felé. A mexikói élmények egy részét szénrajzok formájában örökítette meg, mások fametszetformát öltöttek.

Gy. Szabó Béla, a mexikói rajzok készítője 1933-ban kezdett fát metszeni. Azóta számos szép metszetét megismerhettük, kiállításokon, kötetben, verseskönyvek illusztrációiként. A múlt évben például a *Kortárs* című irodalmi folyóiratunk minden egyes számának utolsó oldalán is egy-egy — az adott hónapra jellemző — Gy. Szabó-metszetet láthattunk.

— *Szeretem a fát. A legjobban a körtét, mert tömött és sima. Könnyű vele dolgozni. És szép metszetet ad. De a szenet is szeretem. A rajzszén különösen alkalmas mászkálás közben, úton a gyors vázlatok készítésére.*

Megjelent a könyv

A mexikói rajzok végül — a művész eredeti terve szerint — kötetbe kerültek. A könyv a közelmúltban jelent meg a *Dácia Kiadónál*, Kolozsvárott. A művész, aki a rajzok „nyelvén" beszél nekünk Mexikóról, az idén hetvenéves. 1905-ben született.

Termékeny évtizedek, maradandó emléket hagyó kiállítások, könyvespolcokon féltve őrzött önálló kötetek sorakoznak Gy. Szabó Béla mögött. Fametszetei rézmetszetei

Felcsodálkozik s lelkesen rebegi:

— Beszél Ön olaszul?

— Hogyne, uram, két hónapot voltam Itáliában 1937-ben...

— És festő?

— Az volnék...

Kezét szívére teszi, szemét lehunyja, s a honvágytól gyötörve felsóhajt:

— Hát miért nem mondja, uram, hiszen én olasz vagyok...

Még mond egyebet is, de azt már nem hallom, mert repülök, mint a nyíl, az ötödik utcasarokra, csak úgy vaktában.

Hát bizony olasz szavaimmal megúsztam a további bonyodalmakat, de most az egyszer megbántam, hogy útlevelemet a fővárosban hagytam.

Most felvetem a kérdést: mit tehet Mexikó arról, hogy ez a történet kikerekedett, mikor a főhős olasz? De ez már okozat. Az ok, hogy nincs nyilvántartás, és ez mexikói sajátosság. Mesélték, hogy több esetben a férj megunja a családját, s egyszerűen eltűnik. Nagy ez a Mexikó, s ha az illető az északi határvárosban, a kétezerkétszáz kilométerre fekvő Mexicaliban vagy a kétezerre lévő Hermosillóban üti fel a fejét, kicsi a valószínűsége annak, hogy a család fülöncsípi. Egy ügyvéd ismerősöm csak a vállát vonogatta, amikor a nyilvántartás felől érdeklődtem.

Tetszetős és jó érzés az a szokás, hogy nincs nálam elveszíteni való igazolvány — de egyelőre csak utópisztikus állam polgárai tehetik következmények nélkül.

De térjünk vissza Méridába.

Rövidesen ott kuporgok kis székemen a 69. és 58. utcák találkozásánál, nem törődve a gyermekekkel — akik körülvesznek, s néha a képbe is belenyúlnak, vitatva, hogy kinek a házát festem —, beforduló recsegő autóbuszokkal, utasainak vizsgálódó tekintetével, a hátramaradt mérgező benzinfüsttel, hanem festek egy spanyol díszkaput és néhány környező tarka épületet meg a kis park szélét. Minden pasztell színekben, gyöngyház fényben ragyog, gyermekien csodás, és a munka könnyű.

Közben nem tudom elhessegetni a gondolatot: örökké rejtély marad, hogy ki is az a Mr. John Burke.

S még egy kérdés bújkál bennem: vajon ha történetesen nem vetődöm harminchétben Olaszországba, és nem tanulok meg néhány ékes olasz szót, akkor ma hogyan is végződött volna ez a facsarintos purpárlé?

A körülállók természetesen nem tudják, hogy miért mosolyodom el munka közben, és bizonyára a szent révület jelének vélik.

Sietnem kell, mert az alkony itt szűkmarkú. A sötétség egykettőre beáll, s a sok pálma-, banán- meg kámforfa zöldje hamarosan kékes-feketés árnyalatokba sötétül.

zetes csapóajtajáról, de a vak is odatalál a kiáradó szeszillat, a dohányfüst és a kiszűrődő csárma nyomán.

Sors zenebona nihil aliud — jut eszembe —, itt is ez kell az emberi férgek jó részének.

Sok a spanyolos ház, rácsos ablak, árkád, amely mind a nap hevétől, mind a forró égövi záporoktól megvéd. A főtérre építették a székesegyházat, ezerötszázkilencvennyolcban fejezték be, de elcsodálkozhatik az ember a kormányzósági palotán is.

A nagy fák mellett díszesre festett lovaskocsik kínálkoznak egy-egy kiadós városnézésre.

A rajzolásra hamar megjön a kedvem.

Egy fehérre festett öntöttvas pad végéről kapok le diskuráló bácsikat. Jó húsban vannak. Az indiót igazán nem lehet azzal vádolni, hogy enni nem szeret. Nyugodtan ülnek, és nem izegnek-mozognak, mint a fővárosiak.

Napsugárban fürdik minden, s a delet megremegtető harangzúgás is jelzi.

Két modellem megmozdul, feláll, nyújtózkodik. Ideje már hazamenni, nehogy szidás érje őket otthon. Sokan most igyekeznek a székesegyházba, déli misére.

Csak engem nem köt az ebédelés ideje. Rajzolhatok tovább, csatangolhatok cél nélkül, enyém a világ.

Én mint Mr. John Burke

Délutáni rövid alvás után — mert a szemet pihentetni kell — festeni indulok.

Ekkor szóról szóra a következő eset történik:

A kijáratnál új portás üdvözöl, kövérkés, álmatag fiatalember. Leadom a szoba kulcsát, mire a következőket hallom:

— Kérem Mister John Burke, Ön kedden ugyebár elutazik?

Hátranézek, hogy ki is az a Burke úr, de mögöttem senki sincs.

— Kérem Señor, én nem vagyok John Burke; Szabó Béla vagyok, és szerdán utazom — mondom neki tört spanyol nyelven.

— De igenis, Ön Mr. John Burke, tegnap jött és kedden távozik...

— Ismétlem, nem vagyok John Burke; ma jöttem, és szerdán megyek.

— De igenis, Ön Mr. John Burke, aki a 103-asban lakik, és kedden távozik...

— Nagyon kérem, még egyszer mondom: nem vagyok Mr. John Burke, a 104-esben lakom, és szerdán hagyom el a szobát...

— De igenis, Ön Mr. John Burke, aki...

Jóságos ég, villan fel bennem, hisz ennek az embernek egy kereke hiányzik... nálam nincs semmi igazoló irat... hogyan bizonyítom be neki, hogy igazán nem vagyok Mr. John Burke?...

De a művész bennem most is felülkerekedik. Könyörögni kezdek:

— Megy le a nap, és én festeni akarok; engedjen el, kedves uram!... — és itt a spanyol señor helyett véletlenül az olasz signore szót ejtem ki.

megtapogatnom, hogy jaj, vajon megvan-e az útlevelem. Így repültem el mintegy ezerhétszáz kilométernyire, ide Méridába.

Nem lep hát meg, hogy a méridai oszlopos szálloda oszlopos embere sem kér igazoló papírt, csak a fővárosban befizetett összeg nyugtáját veszi át. Az udvarias portás (ha nem lenne az, akkor más szállóba megyek...) gépiesen elém tesz egy rövidke kérdőívet. Ebbe azt írom be, ami éppen jólesik, fő az, hogy a díj három napra előre ki van fizetve. Kezembe nyomja a szálloda ismertetőjét, amelyben egy kis térkép azzal lep meg, hogy sakktáblán vagyok, s az utcáknak nincs nevük, csak számuk. Észak—dél irányban futnak a páros számúak.

Február tizennyolcadikát írjuk, és jóllehet Mérida a föld északi féltekéjén van, mégis gyümölcsérlelő a meleg. Ilyesmiről nemegyszer álmodoztam gyermekkoromban. Szobám ablakán szúnyogháló, fölötte a léghűtő szerkezet zsong altató hangon.

Most viszont dél felé jár az idő, az alvás vétek.

Nekivágok a sakktáblának.

Keskeny az utcám, de a szomszédosak is azok. Földszintes pasztellszínű házak váltogatják egymást, sok szoba ajtaja egyenesen az utcára nyílik, bizonyára a nyári szellőzés céljából. Itt nagy fákon mosolyogva fürdik a fényben a sok narancs és mandarin, ott kókuszpálma mutogatja gyümölcseit.

A spanyol hódítók Mexikó több új városát tervezték és építették fel teljesen hazai mintára, és otthoni neveket is adtak nekik, emlékeztetőül, de egy kis honvágy is sugallta mindezt. A spanyolországi Méridában körülbelül negyvenezer lélek dicséri az eget, ennek mexikói testvére e szám ötszörösét foglalja magában. Ezerötszáznegyvenkettőben kezdték az építését, tehát a „fiatal" településen indió emlékeket csak a múzeumokban találhatunk.

A közlekedés egyszerűnek látszik. A 67. és 70. utcák találkozásánál lakom, s a Főtérre — a Zocalóra — a 63. és a 62. utcák metszésénél jutok el, vagyis négy utcát kell keletnek sétálnom, s onnan két utcát északnak. Mintha a rendes sakktáblán d3-ról h5-re kellene lépegetni. Meggondolkoztat, hogy a lakók száma kettőszáztízezernél is több. Sok a földszintes ház, így hát nagy lehet ez a sakktábla... Majd meglátjuk...

A vasárnap délelőtt hangulata az egész városon rajta ül. Valamikor irtogatták a majákat, és ők is egymást. Leszármazottaik ma annyira katolikusok, hogy jobbat sehol sem találni. Minden templom, különösen a tizenhatodik század utolsó éveiben befejezett székesegyház tömve van bennszülöttekkel, de szép számmal akad érdeklődő fehérbőrű is, különösen az Egyesült Államokból. Többnek a nyakában az elmaradhatatlan fényképezőgép lóg.

Kár, hogy a főtér termetes kámforfái törzsét bemeszelték. Árnyékukban bámészkodó, pihenő szalmakalapos helyi polgárok ülnek, fehér padokon, fehér ruhában. Ilyet is ritkán látni. Sok kerek képű férfi ténfereg ide-oda, és tárgyalja a mindennap problémáit.

A gyerek itt is sok, így hát résen van több léggömbárus meg fagylaltos, és nem hiányzik az alkalmi fényképész és a cipőtisztító sem. Akad erre több kocsma is; a „bár" felirat előkelőbb. Megismerni jelleg-

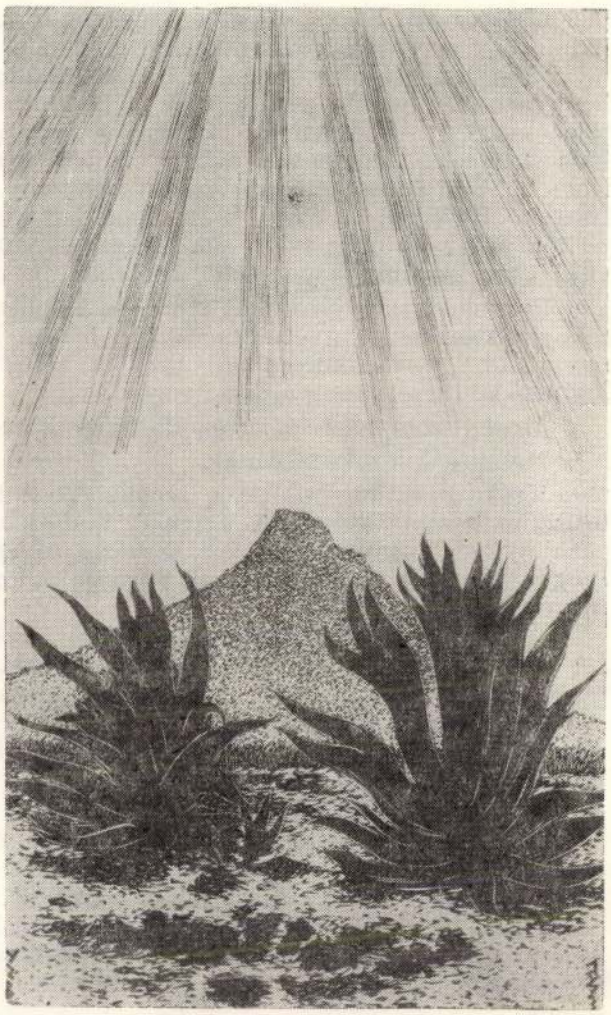

Gy. Szabó Béla:
Popocatepetl

Többen leszállnak, és udvariasan szabaddá teszik az utat. De találgatják is: ki lehet ez a leevickélő mexikói kalapos barna ember, még barnább kabátjában, s vajon mit cipel fekete táskájában, amivel majdnem kiborít egy tejeskondért?

Aligha fogják megtudni . . .

Barátkozás Méridával

Mint már írásom elején említettem, első nap igen tetszetősnek találtam azt a szokást, hogy Mexikóban a fontosabb iratait senki sem hordja magával. Nem kell időnként a kabátomat vagy a farzsebemet

ger szele fúj, bodrozza a délszaki fák lombozatát, s valamicskét enyhíti a meleget. A kiskabátot magamon hagyom, így csak a rajzmappát és az oldaltáskát kell vinnem.

A város központjától messze vagyunk, az autóbusz indulásáig fél órát kell várni, de hát ilyenkor nézelődik az ember, a benyomások frissek, időt nem veszítek. Elvégre szoktatnom is kell magam az új környezethez.

Az autóbusz csekély negyven centavosért döcögtet be a repülőtérről, míg a kiskocsi e díjnak a hatvanszorosáért repítene. Cókmókom kevés, miért ne próbálnám ki ezt a még üresen állingáló kopott járművet? Több elkényeztetett fővárosi ugyan óvott attól, hogy indiók között utazzam, mert jaj így, jaj úgy... Van, aki még máig sem ült be az egyszerű nép fiai közé, mivelhogy a sors vagy inkább a szerencse neki autót rendelt. Ez bizonyos megismerési folyamatot meggyorsít ugyan, de elmélyíteni már nem tudja. Igaz, hogy az ilyen embernek erre nincs is szüksége...

Nem lehet olyan rossz az utazás ahhoz képest, amilyen rozoga alkotmányokon vitettem magam Görögországban, még a háború előtt. Hadd fiatalodjunk meg harminchat évet világot járt rajzmappámmal...

Ahogy a buszra egyik felszálló követi a másikat, máris észrevehető, hogy itt sokat adnak a tisztaságra. Mexikóból hazatérve olvasom több útleírásban, hogy Yucatán népe mennyire tiszta. Feltűnő a sok fehér ruha, gömbölyű arc, ferde vágású szem.

Dicsérendő, hogy a szállító vállalat bízik a buszvezetőben, ugyanis menetjegy nincs. A viteldíjat egy perselybe kell bedobni, s emberünk ennek üvegén át ellenőrzi, hogy elég pénzt tett-e be a nyájas utas. Hát nyájasak is vagyunk, mert hovatovább úgy gyúródunk, mint a nyáj...

Szerencsére az első sorban ülök, táskám az ölemben, mappám a lábam előtt.

Hanem szegény bennszülöttek úgy tuszkolják egymást — de lökdösődés nélkül —, hogy tüstént eszembe jut egy harminchétben Bulgáriában alkotott játékszavam: TUSZKOLÁNUM.

Sötétbarna arcú, kerek képű maják zsúfolódnak, hátukra felkötve gyermeküket. Egészségesek, és bizonyára mit sem tudnak arról, hogy őseik az újszülött fejét két deszka közé szorították, hogy az akkori szépségeszménynek megfelelően hosszúkás legyen. Az emberek között tejeskondérok, pálmaháncsbatyúk, tojásos, gyümölcsös kosarak és amit akarsz.

Én vagyok egyedül sápadtbőrű idegen — de nem ettek meg.

Tudom, hogy az autóbuszok végállomásának neve: Terminal, és ott kell leszállanom. Várom is, hogy mikor fogy el az útiközönség, de az inkább sokasodik, s már cipőkanállal sem lehetne akár egy vékony emberkét is beszorítani.

Gyanús a helyzet, s odaszólok a vezetőnek:

— Por favor Señor, donde está el Terminal?

Mire ő:

— Gyorsan szálljon le, uram, mert mi tovább megyünk!

A végállomás ugyanis csak a vidéki járatoké, városi autóbuszok nem használhatják.

Gy. Szabó Béla
Korunk 1974/2

GY. SZABÓ BÉLA

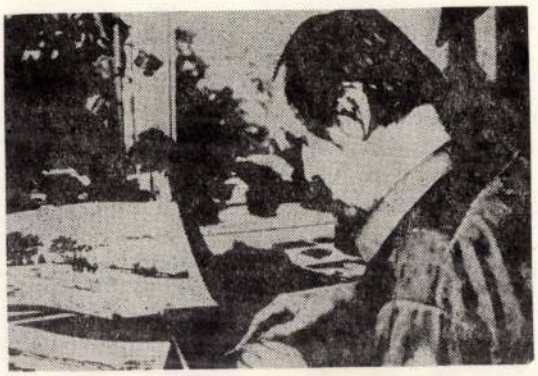

BARANGOLÁS MEXIKÓBAN

Ha már Mexikóban vagy, és a sors rádmosolyog, akkor csodálatos utazást tehetsz Méridába, a Yucatán-félszigetre, az ugyancsak Yucatán nevű tartomány székhelyére, a maja világ közepébe...

Ez adatik meg nekem ezerkilencszázhetvenhárom február tizennyolcadikán reggel, amikor Mexikó hatalmas repülőterén megölelem Jorge Sevilla Bustos barátomat mexikói módon: egymás vállát sűrűn veregetve-lapogatva. Ő hozott ki, és ő irányít, merre menjek.

A mexikói légitársaság jókora gépére szállok a kijárathoz odatolt alagúton át. Igazán benne vagyok a csőben, gondolom, s egy röpke hamiskás ötlet incselkedik: ezt a gépet még én is eltéríthetném... Semmi ellenőrzés! Az éberség hiányának magasiskolája!

No de ilyesmi másnak eszébe sem jut, és nem történik semmi. A gép felsüvít Mérida irányába, s kisvártatva a magasból már nem kevesebb, mint öt kúphegyet látok, köztük a Popocatepetl fenséges csúcsát. Komor lilás meg rozsdás, sötét színekben játszó, szaggatott élű hegyvonulatok merednek egymás mögött, az előtérben meg a legnyugtalanabb, szurok színű torlaszsereg ejt bámulatba-félelembe. Állítólag Cortés a spanyol császár érdeklődésére összegyűrt és utána kissé kiterített papírlaphoz hasonlította Mexikót. Zseniális és találó gondolat.

A fenyvesek feketészöldje s a most elsárgult-barnult termőföldek színe sem enyhíti a hatást. Az ég is acélos hidegkék.

Úgy száz kilométer messzeségből a felfehérlő Orizabát vélem látni — indió nevén Citlaltepetl (Csillaghegy) —, ám hamar a felhők mögé bújik, mi pedig ködbe futunk. Egyszer még felcsillan a Mexikói-öböl vize, de aztán csak a Yucatán-félsziget közelében látjuk újra, most már tündéri kék színben.

Másfél óra múltán ereszkedünk, s ez mindig ünnepélyes, várakozással teli mozzanat. De ha most elméláznék, könnyen úgy járnék, mint harminchétben Aegina szigeténél, ahol ábrándozás közben a hajón rekedtem, s két óra helyett tizennégy óra múlva szállhattam partra... Ez alkalommal a gép Jamaicába vinne, és semmi sem tudná elhessegetni a gyanút, hogy magamat akartam eltéríteni...

Hirtelen meleg csap meg Mérida repülőterén, ámint a kondicionált levegőjű gépből kilépek, pedig még alig múlt fél kilenc. Északról a ten-

s

ett fiúkat
tanulónak
, modern

,

erelő,

sz

ollégiumi

ötő fiata-
díjon fe-
etünk.
egszerzé-
hetőségét

osztály

Intézet
lás u. 1.
(537)

?

zési Vállalat
phellyel fel-
autószerelőt,
segédmun-
ivesek mellé.
het: a válla-
ban. Veszp-
M. tér 2/a.

Bakony Fém- és
Elektromoskészülék
Művek
Mezőlaki Gyáregysége

felvételre keres

— villanyszerelő,

— szerszám-
készítő,

— TMK lakatos

— gépi forgácsoló,

— szerkezeti
lakatos,

— hegesztő,

— festő (dukkózó,
fényező)
szakmunkásokat

— segéd-
munkásokat

Jelentkezni lehet
a mezőlaki
gyáregységnél

(81)

Ú

szak-
üzletünk

AUTÓKER
AUTÓKER
AUTÓKER
autóker
autóker

nyílik
Veszp-
rémben

június 3-án

AUTÓKER

14 órakor

Felszabadulás út 59.

A LADA TALÁLKOZÓ

alkalmából június 5-én,

vasárnap is várjuk kedves vásárlóinkat

10-TŐL 16 ÓRÁIG

(54)

APRÓHIRDETÉSEK

INGATLAN

Balatonfüreden 2 szoba, összkomfortos családi házat keresek megvételre. Válaszokat: „Sürgős — készpénz" jeligére a Lapkiadóba.

Nagytárkányban lakóház eladó. Érdeklődni helyben Komoróczi Józsefnél.

Aszófőn építésre alkalmas közművesített beltelek, zártkertben, 5 éves kordonos szőlő, elköltözés miatt sürgősen eladó. Varga László Géza, 8241 Aszófő, Balaton út 30.

Kétlakásos társasház reprezentatív 120 négyzetméteres emeleti része, 3 szoba összkomfort, Veszprém központjában eladó. Érdeklődni: vasárnap egész nap Vöröscsillag u. 8, Bejárat Thököly utca felől.

4 szobás összkomfortos, kétszintes, garázsos, kertes, gáz, központi fűtéses társasházrész azonnal beköltözhetően eladó, Veszprémben. „Készpénzért 553"

A most átadásra kerülő Endrődi úti lakótelepen 2 szoba összkomfortos, gázos, nagyméretű tanácsi I. emeleti lakásomat elcserélném cserháti földszinti vagy első emeleti ugyan olyan, esetleg másfélszobás lakásra. Galambos Ferenc gombbehúzó Veszprém, Bajcsy u. 2. földszint.

Balatonfüred központjába 2 és félszobás, garázsos lakás azonnal beköltözhetően eladó. Érdeklődni: 16 óra után, Vecsey, Balatonfüred, Csárda u. 9. II/2.

Elcserélném Budapest belvárosi nagyméretű komfortos lakásomat ajkai új 2 szobás vagy családi házra. Levelet: „Ajka 470" jeligére a Lapkiadóba Veszprém, Szabadság tér 15.

Távfűtéses kétszobás szövetkezeti lakás eladó. Veszprém, Stromfeld utcában Irányár: 8 000,—Ft/négyzetméter. Érdeklődni: Budapest 887-618 telefonon.

Székesfehérváron új szo-

601-es Trabant, ősszel műszakizott, eladó. Polgár, Tüskevár, Posta mellett.

Eladó keveset futott Trabant Speciál, motor főtengely nélkül, komplettan, dinamóval, karburátorral, vagy alkatrészként. Veszprém, Felszabadulás út 75. I/6. 17 óra után.

Most műszakizott 250-es MZ lábvédővel eladó. Gyulafirátót, Zrínyi út 16.

UT-s dinosárga Dacia eladó. Tátrai, Veszprém, Zrínyi u. 19.

UP 16-14 rendszámú Wartburg Tourist eladó. Nagykanizsa, Kinizsi út 7. földszint, telefon: 11-217.

80-ig műszakizott 1200 VW eladó. Érdeklődni lehet: ifj. Balogh, Bakonyszücs.

Megkímélt fehér Wartburg de Luxe eladó. Pápakovácsi, Fő 25.

UK-s műszaki vizsgázott Zsiguli eladó. Heizer Sándor, Peremartongyártelep 92. 17 óra után.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 JUN 3
NAPLÓ /VESZPRÉM/

Gy. Szabó Béla
1021 grafikus, fametsző

Gáspár Mózes bá'

Disznópásztor

Gy. Szabó Béla fametszetei Veszprémben

Mintegy harmincöt-negyven fametszetből, grafikából rendeztek kiállítást Veszprémben a megyei pártbizottság oktatási igazgatóság előcsarnokában. A füredi galériában bemutatkozott kolozsvári művész, *Gy. Szabó Béla* alkotásaiból válogatták ki a képanyagot, ezenkívül az erdélyi fametsző egyik tanítványának, a Vas megyében élő *Pápai Évának* mutatták be néhány alkotását. A fametszeteken, grafikákon erdélyi tájak, székelyföldi emberek láthatók a híres fametsző művészi ábrázolásában. A kiállítás nagy sikert aratott. Képriportunkban Gy. Szabó Béla néhány művét mutatjuk be.

Tanúhegyek

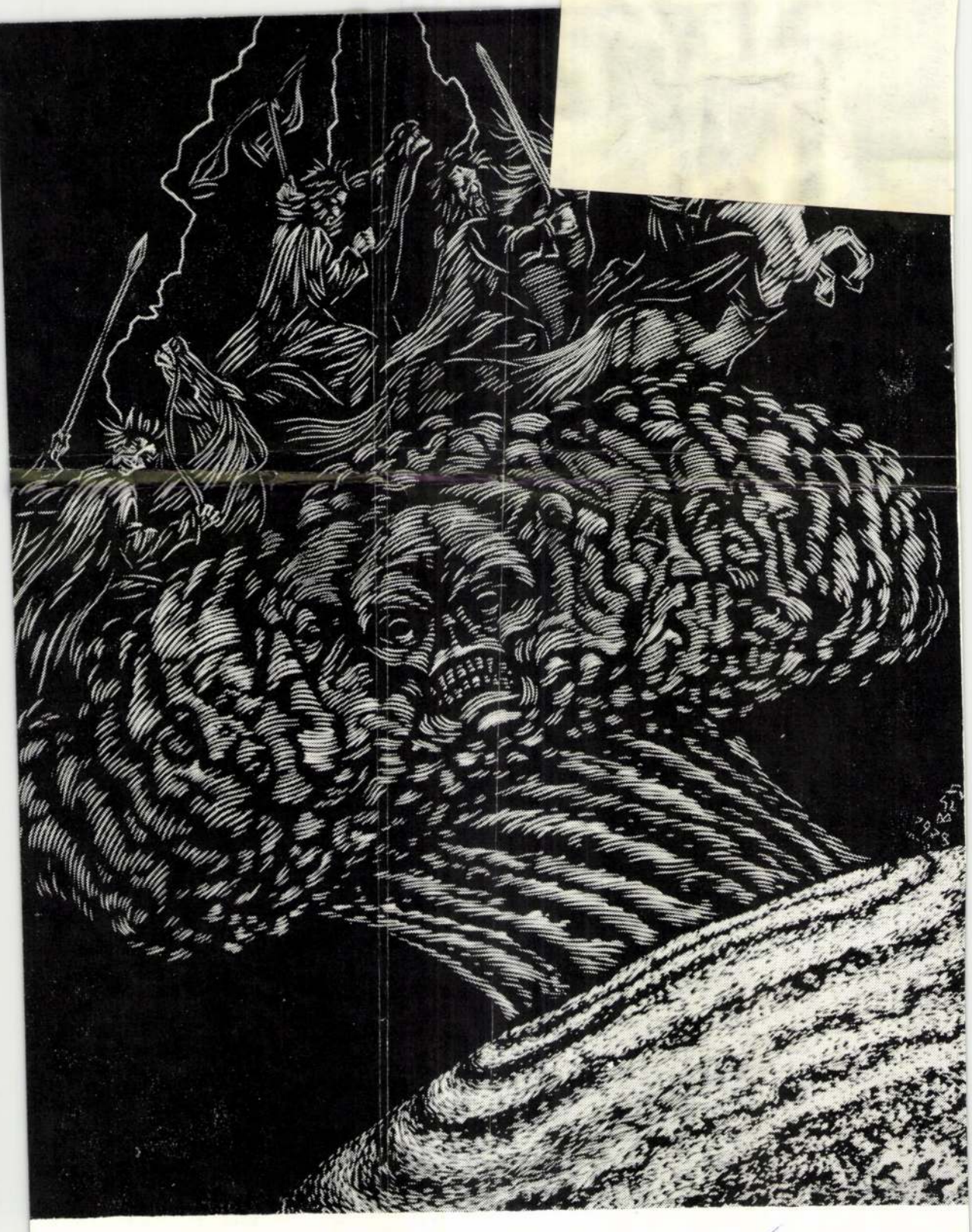

GY. SZABÓ BÉLA: AZ APOKALIPSZIS LOVASAI

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORUNK

Gy. Szabó Béla

1978 — 4 °/o

ALBRECHT DÜRER: A NÉGY LOVAS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 FEB

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gy. Szabó Béla

Újévi köszöntők

1021

Gy. Szabó Béla

történhetett
ező véleme-
legfontosabb

z új művek színrevitelén
séges kollektívaként dolgo-
k. Külföldi vendégszerep-
ink során előfordul, hogy
idősebb színésznemzedék
jai megkérdezik, nincse-
k-e művészi ellentéteink a
atalokkal. A válasz egyértel-
nű: nincsenek. Talán ebben
közrejátszik az is, hogy mi sem
maradunk változatlanok, igyek-
szünk nem megrekedni az el-
múlt évek szintjén. Másképp
nem is lehet. Egy-egy megtor-
panás jelentősen visszavethet

„Görcsös bot"

Az 1977. évi könyvhetet a néprajzosok számára az tette valóban „ünnepi" könyvhétté, hogy megjelent a régen óhajtott MAGYAR NÉPRAJZI LEXIKON első kötete. A könyvhét számos könyve elolvasás után könyvespolcra kerül majd, de ez a lexikon mindennapi olvasmány, vade mecum marad amelynek különösen mi, vidéken élő néprajzosok vesszük igen nagy hasznát, hiszen szakkönyvtárt pótol minékünk ez a kitűnő kötet, amelyet a magyar néprajztudomány élenjáró szaktudósai állítottak össze. Bizonyosra vehető, hogy a könyv hamar eltűnik a könyvesboltokból, hiszen csak 50 ezer példányban adták ki, s így a néprajzosok és a folklór iránt érdeklődőknek csak egy része juthat hozzá. No de remélhetőleg lesz majd második kiadás is, s ehhez a második kiadáshoz ajánlok egy kis pótlást és új adalékot ezekben a sorokban.

A lexikonban a „cigányzene" című cikket Sárosi Bálint írta. Ki írhatta volna más, hiszen Bartók tanulmánya mellett egyedül csak neki van könyve a cigányzenéről (Bp. 1971.) és a tévében e kérdésről elhangzó előadásai is hézagpótlóak voltak. A lexikonban megjelent cikkében azonban van egy adat, amely kiegészítésre szorul. Ezt írta: „A 17. században kimondottan cigányzenészre vonatkozó adatot csak az 1683-ban megjelent *Ungarischer Simplicissimus*-ban találunk: itt két esetben cigány trombitásokról van szó, egyszer pedig az élő hagyományból is ismert kettős szerepű — hegedűs és kovács — erdélyi cigányról." (Magyar Néprajzi Lexikon Bp. 1977. I. k. 429. old.).

Közlöm, hogy sikerült a 17. századból újabb adatot találnom magyar zenészről. Ezt az adatot nemcsak az teszi becsessé, hogy egy 17. századi magyar könyvben jelent meg, hanem az is, hogy a 17. századi magyar cigányzenésznek a nevét is közli.

Ehhez az adalékhoz úgy jutottam, hogy mint néprajzos és egyúttal egyháztörténész, a 17. századi hitvitázók műveiben fellelhető néprajzi hagyaték kutatója vagyok. Aranybánya, ez, hiszen ezek a hitvitázók voltak a 17. századi magyarság „népi írói", s műveikben nyüzsög a 17. századi népi magyarság sok-sok emléke (több ezer közmondás, szólás, falucsúfoló, átok) Sámbár Mátyás jezsuita (1618—1685) egyik könyvében „pharisaeusi képmutatással" vádolja a református prédikátorokat és személy szerint Pósaházi Jánost azért, mert híveiknek tiltják a lakodalmi táncot. Erre felel Pósaházi János pataki professzor (1628—1686), aki 1668-ban Sárospatakon megjelent GÖRCSÖS BOT című könyvében: „Sámbár... vádol azért, hogy a Menyegzőkben való tisztességes tánctul (mint ő szólt) és musika nótáitul irtóztattyuk az embereket. Fogadom, viszketett Mátyás Papnak a talpa mikor ezt írnája: hol vagy Várdai Dorkó Aszszonyom Tántzra Pap Urammal. Vonynyad Orgovány (híres czigány hegedüs vala ez az ő idejében) az ugrássát Pap Uramnak. Tzini! Tzino! Eb ugordgyék a hol árok nincsen. De hadgyuk békét a tánczknak, hadgyuk az Udvariaknak azt, mert az se Paphoz se Professorhoz nem illik." (Görcsös bot Sárospatak, 1668. 74. old.).

Íme, van tehát adalékunk még név szerint is a magyar cigányzenészről a magyar könyvben is, a 17. századból! Mint Sárosi cikkéből megtudjuk, a magyar cigányzenészeket említik már 1489-ben, majd 1525-ben is, de az eddig ismert adatokban sehol nem említik név szerint a cigányzenészt csak ebben a 17. századi hitvitázó könyvben. Orgovány az első, eddigi ismereteink szerint, aki név szerint említtetik magyar cigányzenész a cigányzene történetében. Ezt az adalékot felajánlom a második kiadás részére.

Dr. Szabó Lajos

A soproni líceum öregebb

A május 22-i számban megjelent „450 éves a győri Czuczor Gergely Gimnázium" című közleményben olvastam, hogy nemcsak az ország, hanem Európa legrégibb(?!) iskolája is a győri. Ezúton közlöm, hogy a volt soproni líceum jelenleg Berzsenyi Dániel nevét viselő gimnázium 1557 óta, azaz 420 éve működik, tehát 70 évvel megelőzve a győrit. És mégsem az ország és Európa legrégibb iskolája.

Ódor József
Sopron

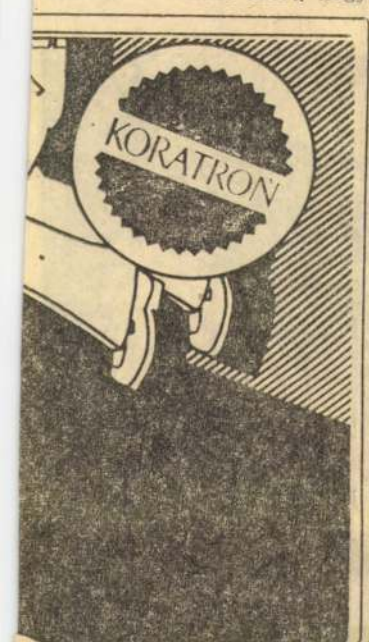

IÁZAKBAN kaphatók
ó KORATRON pantallók
Gyártja a VOR

KER

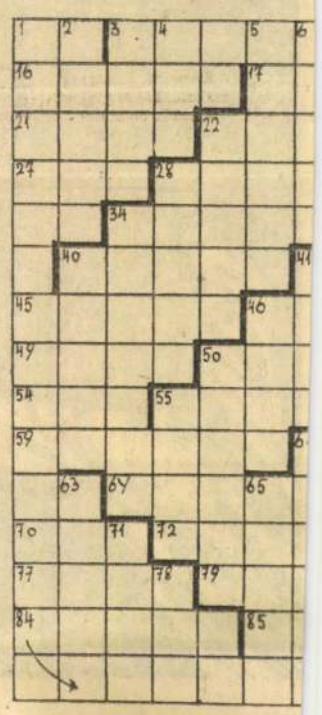

NYÁR

Rejtvényünk vízszintes 1. és a valamint a függőleges 18. és az számú sorában **Garai Gábor** Kossuth-díjas költőnk egyik versét idézzük egy hangulatos szakasz

Vízszintesen (kétbetűsök: M VI, LE, MG, HO). 16. Menet közb a másik oldalra megy át. 17. Portugália 1976-ban megválasztott kö társasági elnöke (Ramalho). Kontinens. 20. Szemmel tart v lamit, vigyáz rá. 21. Franciaorsz egyik legnagyobb ipari és kere kedelmi gócpontja. 22. Kitűnő os rák szoprán operaénekesnő (M ria). 24. Kereskedelmi elfogadvá (id. szó). 26 ... Cooper; Oscar-d jas amerikai színész. 27. Mikron ziai korallzátony sok kisebb-n gyobb szigettel. 28. Domborműsz rú ábrázolással vésett drágakő. 2 Külföldi gépkocsimárka. 31. „Ritk női név (a naptárban: május 15. 33. Lőbetegség. 34. Messze földö ismert. 35. Eldöntetlen sakkjátsz ma. 36. Állami bevételi forrás. 3 Győr-Sopron megyei község. 4 Keresés után észrevesz valami 41. Ha kicsi is de erős. 42. Raj 43. Egység, latin szóval. 45. Gyor 46. Szövégmutató segédkönyv. 4 Férfinév. 48. NLSZ. 49. A Duna ro mániai mellékvize. 50. Olasz este 51. Afganisztáni város a Hari-ru folyó völgyében. 52. Dies ... harag napja (az utolsó ítéletről szóló középkori himnusz kezdő szavai). 53. Szálkátlanított halszelet. 54. Ezen a helyen. 55. Neve szobrász (Miklós, 1831—1875). 56. Arany János egyik balladája. 58. Ókori pénz- és súlyegység. 59. A idegsejtnek az ingerületet továbbító nyúlványa. 60. Olyan karosszériájú személygépkocsi, melynek csomagtartója az utastérrel össze van építve. 61. Idegen férfinév. 62. Kórokozó. 64. Pánzs híres börtöne. 66. Finn város (Turku). 67. Lefolyástalan nagy sós tó a Szov-

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1971 JUL 3
MAGYAR NEMZET
Gy. Szabó Béla
fametsző-grafikusművész

YVSZE

1021

Gy. Szabó Béla Dante-albumából

Gy. Szabó Béla három fametszet-illusztrációja Dante Isteni Színjátékához — a kitűnő kolozsvári művész húsz Dante ihlette metszetét tartalmazó albumból, melyet a Dacia könyvkiadó jelentetett meg.

A tépelődő Dante

A pokol

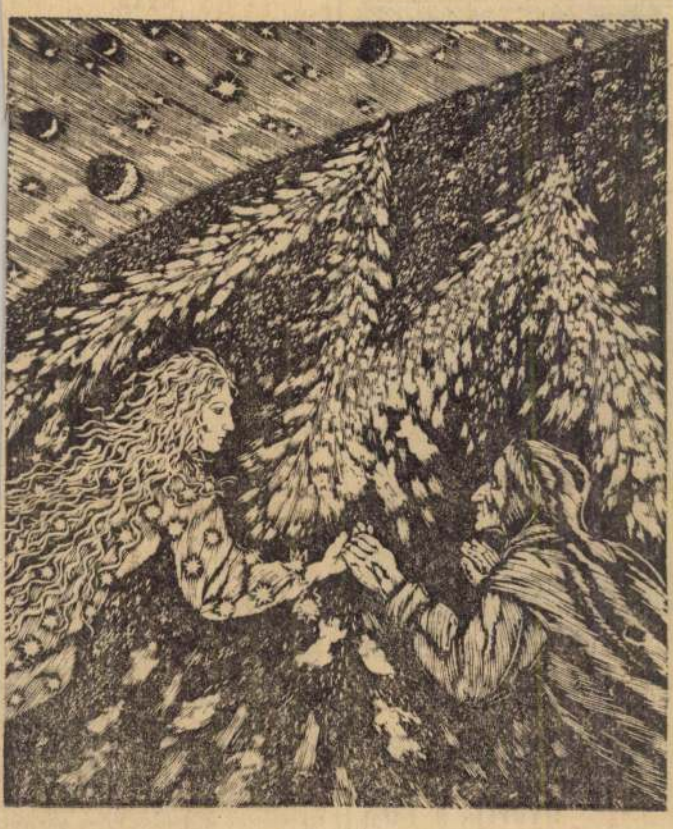

A paradicsom

FOGYÓ LIGETÜNK

Szarka a hóban

A magyar fametszés két nagymestere, Buday György és Gy. Szabó Béla is a szó tágabb értelmében vett Erdélyből származik. Előbbi Kolozsvárott született 1907-ben, utóbbi két évvel korábban a püspöki székhelyként nevezetes Gyulafehérvárott. A történelem furcsa fintora: kettejük közül Gy. Szabó híresült el kolozsvári mesterként.

Gondolatébresztő a két festő megannyi rokon vonása, egyúttal ellentéte. Buday korán érő mester volt, az Isten is fametszőnek teremtette. Első munkáin – fiatalon Szegedre került –, a Boldogasszony búcsúja sorozaton és a Radnóti Miklós Újholdjához készült metszeteken teljes apparátussal toppan a szemlélő elé. Igaz, a szegedi népszokást megörökítő búcsú hangulatánál kínálkozóbbat e rusztikusan fekete-fehér műfajhoz elképzelnünk is nehéz volna.

A misztérium sokáig rejtve maradt. Szeged íróit, Tömörkénytől Mikszáthig, Móráig és Juhász Gyuláig megragadta az esemény hangulata, de annak gyökereig nem láttak. Érezték varázsát, amely a távoli Csíksomlyó híres búcsújárásával rokon, ám csak Bálint Sándornak sikerült megvilágítania az ünnep történeti hátterét.

Amikor Buday György megkapó képeit a búcsúról és a búcsúsokról fába metszette, Bálint Sándor tanulmányai a zarándokokról még nem készültek el. A fametsző lapjain olykor kísért még a vonalas grafika emléke – ahol például vedutaként ábrázolja a templomot s a tövébe lekuporodott éjszakai zarándoktömeget –, legtöbb képe mégis a fametszet törvényszerűségeinek engedelmeskedik. Szemléletmódját erdélyi ifjúkorából hozta magával a Tisza-parti városba, majd Angliába. „A természetben való bolyongás kezdeti öncélúságát már negyedik s ötödik gimnazista koromban felváltotta, vagy legalábbis megfelezte a ceruzával, fekete, barna, kék és vörös pasztellkrétával és vízfestékkel való vázlatgyűjtés foglalatossága. Mindez a tündéri Erdélyben kezdődött, Kolozsvárott és környékén, Kalotaszegen, a Tordai-hasadék körül, Aranyosszéken, Marosszéken, Enyeden – ahol fiatalkorában édesapám a Bethlen Kollégium kenyerét ette –, vagy a távolabbi Barcaságban, a Cenk tetején, a Hargitán és a többi szép vidéken, ahol a természet a szépség nyelvén valóban beszél az emberhez, s ahol még az emberi alkotás is – kapuk és kerítések, csűrök és házak, falvak és városok is – mind szervesen beleépültek a táj szépségének sajátos rendjébe...” – írja vallomásában.

Gy. Szabó Béla pályakezdése nehézkesebb. Ő kereső művész. Sosem szakított egészen az illusztráló grafikával, s a fametszetig, mely végül vizuális anyanyelve lett, csak hosszas barangolások után jutott el. Barangolások után – a szó szoros értelmében, hisz két korai, emlékezetes vázlatfüzete, a Liber miserorum, a Homokvilág és a Barangolókönyv erdélyi, mezőségi bolyongásainak dokumentuma.

„Ősidők óta meg nem kötött vad homokbuckák hullámzanak még sok helyt, s nyugtalanul fel is kerekednek a szél szeszélyére. Néha tizenöt-húsz méternyire is feltornyosulnak: a kép sivataghoz hasonlít. Küzd a növényzet, a satnya nyártörzs alázatosan földig hajol a széltől, a fű védettebb helyen is gyér. Legjobban az akác bírja, s ahol már megkötötte a homokot, egyéb növény is megtelepszik” – jellemzi barangolásai terét az 1941-es Homokvilág előszavában.

Klasszikus elől, Nagy Imre, 1932

Fűcsomók és szállongó por, egy-egy zörgő bogáncskóró, magányosan meggörbült fa, sárba rótt keréknyom, felvillanó és elmosódó madárszárny, a végtelen pusztaság fölé jelöletlenül is fájdalmasan boruló hatalmas égbolt. E nosztalgiával és árvasággal átitatott motívumok mélyen anyagszerűek. Nincsen bennük semmi spirituális, semmi áttételesen históriai vagy egyetemes jelképül szánt karikírozás. Ha szellemiek, és ezt nem vonhatjuk kétségbe, attól azok, hogy a csoda atmoszférájában állnak: mintha minden napjuk ünnep volna, s ez – a képek sugalmazása szerint – nem mond ellent esetlegességüknek és Isten által való elfeledettségüknek.

Buday György néhány kései képén felidézi egy-egy hajdani – kolozsvári? Tisza-parti? – emlékét. Meghökkentő, ahogy híressé vált Shakespeare-, Dickens- és Joyce-ábrázolásai között papírra vet néhány vonással egy betlehemező csoportot, egy loncsos pulit vagy épp egy – erdélyi hegyek karéjozta – elfeketedő arcmást. A képek matériája – a betlehemesek bakancsa, kalapja vagy kezükben a papundekliházacska – meseszerű. Bumfordiságukat varázslattá oldja az emlékezés.

Gy. Szabó Béla kései Csokonai-illusztrációin – mintegy az öregkori Buday-művek tükreképpen – megkísérli az álom ábrázolását. Elrugaszkodik művei földszerű alapközegétől, s a képzelet terébe fúrja tekintetét.

Buday György minden képén átüt az erdélyi látások és látomások emléke. Gy. Szabó Béla, a kolozsvárivá lett mester talán többet utazott életében, mint Londonba vetődött szellemtestvére, de ő megmaradt a szülőföld képes krónikásának.

Aki bejárta Erdélyt, a Partiumtól Brassóig, Csíktól Háromszékig, és ott barátokra talált, tanúsíthatja, hogy kevés értelmiségi lakás van Transsylvania-szerte, melynek falát ne ékesítené egy-egy Gy. Szabó-metszet. Megtartó művészet ez, a maga rafináltan egyszerű eszközeivel is közösségteremtő.

Gy. Szabó Béla kései fametszetein nem keresi a nagy motívumokat. Sőt, mintha kerülné azokat. Nincs e képeken semmi hősi jelkép. Minden motívuma helytáll önmagáért. Fecskék, farönkök és sorsukba roppant fák. Hóban cserregő szarka, szélhajtogatta virágok és őskori bálványokra emlékeztető bivalyok lepik el a metszeteket.

Sem Buday György, sem Gy. Szabó Béla nem akart a szó romantikus értelmében művész lenni. Mesteremberek voltak, a középkoriakra emlékeztető alázattal és kézműves igyekezettel. A művész dolga a munka, a szemlélő öröme a mű. Csak a romantikus ábrázolás fordíthatta visszájukra a szerepeket – ott a mester szárnyal, és a mű terhét, gyötrelmét a nézőre testálja.

Ha valós fényszögből nézzük a két rokon indíttatású fametsző ténykedését és annak lenyomatát, el kell fogadnunk, hogy az ő mesteremberi megajándékozottságuk és alkotói késztetésük mindenkori mozgatórugóit kell valójában ihletnek mondanunk.

SZEPESI ATTILA

Dzsúlió belopózott a nővérszobába, és egy hajtásra kiitta a szépséges Szvetlana által fölkínált kotyvalékot. Túlzás nélkül állíthatjuk, drága Olvasó: a halasi ispotály nővérszobájában ember nem élt át olyan förtelmes kínokat, mint amilyenek az ifjabbik Tóthot megrohanták. Irtóztató poloskaízt érzett, s rohannia kellett a mellékhelyiségbe, ahol gyomorgörcsök és tolulások ostorozták egészen hajnalig. A szépséges Szvetlana néha megdöngette az ajtót, s azt mondta, ne ijedjen meg, ez is a mletvicához tartozik, de az ifjabbik Tóthot nem sikerült megnyugtatnia. Csakhogy nincs az a gyötrelem, amely a reggel közeledtével ne mérséklődne valamicskét, s ez

gyen rakiantott, az ifjú eltűnt a szájrét, és amilyen gyorsan csak tudott, elrohant. Most azonban másként történt. A Krecsovics fivérek – merthogy ők voltak – laza mozdulattal előrángatták toljagáikat, és már-már lesújtottak a megszeppent Dzsúlióra, amikor a szépséges Szvetlana nevetve közbeavatkozott. Nem bantani teged, szep fiu. Ok nekem testvereim, mondta.

Ettől a perctől szegény Dzsúlió sorsa megpecsételődött. Minden áldott nap ott lébecolt a kórház előtt, s várta, hogy a szépséges Szvetlana befejezze a szolgálatot. Beszélgetésre, ismerkedésre ugyan nem sok ideje maradt, mert a Krecsovicsok

ez idő tájt egy gondosan lefirhangozott szobában a szépséges Szvetlanát vetkőzteti. Abban a nem túl jelentőségteljes pillanatban, amikor Bódvai Leandró zsebkendőjével megtörölgette a homlokát, Dzsúlió épp a homályon átütő csipkebugyira irányította a tekintetét. További párhuzam az is, hogy Bódvai már a Bácsalmásra vivő autóbuszon zötykölődött, amikor a két Krecsovics váratlanul hazatoppant. Csinaltad fol minekunk hugicat!, ordították tele torokból. A többit már tudjuk: nadrágfölcibálás, rohanás haza, toljagázás meg ilyesmi. Az élet már csak ilyen, drága Olvasó.

(Folytatjuk)

oelek Pogont nady Derüphül	*ölék pogányt nagy derűvel,*
lopek Tschokiüt Iezeschemtoel	*lopék csókot édesemtől,*
Lobbol thoprek khenhüentoel	*lábbal tiprék (khenhüentoel?)*
...	...
Krahlmom eorüsch korya	*Királyom erős karja,*
vüghüschogok orj...	*vigasságok árja (?),*
szümümük vülogha	*szemem világa,*
wirhoguok wirhouga	*virágok virága.*

A hangsúlyos versforma, a rímes fordulatok, alliterációk ismerősen hatnak. Az Ómagyar Mária-siralom hangzásvilága köszön vissza, vagy inkább előre, hiszen a szöveg a fennmaradt legrégebbi magyar vers előtt több mint tíz évvel készült.

KURT PÖZTSCH

Angelika

Kigyalogoltunk a városból, és fertályóra múlva egy sárral fölcsapott oldalú, pótkocsis kamionon ültünk. Alig volt valami a zsebemben azon az autóstérképen kívül, amelyet épp azelőtt vettem.

Robogtunk a határ felé, rázkódott alattunk az út, a személyautók lehúzódtak előlünk. A nap beragyogta a hegyeket, nem lehetett betelni a látvánnyal. Boldogabb sose voltam, szólni akartam, mondani valami biztatót, ám mindannyiszor elakadt a szavam.

Angelika egyenes derékkal ült középen.

– Hol akartok átpattanni? – kiáltotta a sofőr.

Javakorabeli férfi volt, az arcbőre nyúzott a kialvatlanságtól és a hideg vizes borotválkozásoktól, átnedvesedett trikója el-elvált mellkasától. Szemből vörös hátú Volkswagen sivított el.

Angelika nevetett.

– Ennyire látszik?

– Vigyázzatok, mert az első paraszt földob benneteket, ha meglát a földjén.

Angelika nem tágított.

– A magunkén megyünk.

– Az nem jelent semmit. Várjátok ki az éjszakát, és egyetek előtte.

Egy kertvendéglőnél tett le, néhány kilométerre a falutól. A bejáratnál ágaszáradt, bélekorhadt tölgyfa fogadott, a törzsére tapadó borostyán mégis élőnek mutatta. A fogadó öreg épületében csiszolt üvegtáblák szolgáltak válaszfalként, cigaretta- és sörreklámok világítottak a ventilátor felé sodródó füstben, a gyorsbüféből áthallatszott az evőeszközök kocogása.

A sofőr kávét ivott, és megrendelte a vacsoránkat, míg Angelika a mosdóban időzött. Nehezemre esett a beszéd, főleg a hálálkodás. Az üvegfalon túl zömök, jól öltözött férfi kanalazta a levest gyöngyöző homlokkal, orrán át szedte a levegőt, és egészen a tányér fölé hajolt, sietett, hogy mielőbb nekiláthasson a sültnek.

A hidrogénezett hajú pultoslány műkörmös sutasággal nyalábolta föl a pénzt, fintora szólhatott esetlenségének vagy bármelyikünknek.

Szélborzolta lugas fogta körbe a tornácot, a poros deszkapadló fölerősítette lépteink zaját. Az árnyas oldalon telepedtünk le, Angelika átölelt, csupasz lábszárát keresztbe fonta az asztal alatt. Még néhány óra, gondoltam, és azt is, hogy nincs jelentősége.

A fogadósné állán vágott seb fehérlett, egyébként bővében volt a bájnak. A csípője remegett, beharapott ajkú mosolyától gödrök mélyedtek az arczugában. Aprópecsenyét tett az asztalra és szőlőt. A hangja édeskés volt, mintha máris a húsos szemeket ízlelnénk.

– Törökök hozzák nekem.

Sötétben értünk a faluba, a kutyák egymásnak felelgettek. Mindig is szerettem azokat a hervadt fényű villanykörtéket, melyek a zománca vesztett bádogtányérhoz erősítve vonzzák a cserebogarakat. Lépteink zaja megtöltötte az utcát, és a szavunkat vette. Kerestük egymás melegét.

A holdsugarakkal összeölelkező lámpafény ráesett a házfalakra, érzékennyé tett a korhadt deszkakerítés és a kazlas szalma illatára. Árnyék gyűlt az aszfaltút kátyúiban, a padlásföljárókban és a kémények tövében, a holdfény fületlen vödröket, kerítésnek lökött, rozsdás hordóabroncsokat tapogatott ki a homályból.

A kocsma, mintha csak az imént léptünk volna ki az ajtaján apával, ugyanazzal az esőverte, nekidöntött biciklik omlasztotta vakolattal kuporgott a járda mentén. A terebélyes cserépkályhákra gondoltam Angelikáék házában, melyekben az utolsó tavaszi hamu megéli az őszt, s legföljebb akkor lebben, ha viharos szél fütyül be a kéményen. Hortenzia néniéknél tapintható lesz az idő a fáradhatatlanul kalatoló faliórák és a visszhangot őrző terek jóvoltából... A kemencében olyan mákos tekercs sül, melynek tésztáját fölissza az előfőzött mák, és csupán barnásvörös kérgére lel az ember foga a későbbiek során. Téli estéken Hortenzia néni forralt bort tölt a porceláncsészékbe, melynek fahéjas, szegfűszeges gőze a mennyezet felé száll.

Visszafogtam a lépteimet. Angelika hozzám simult, mégis félrevert a szívem a szárazkapu láttán. Lekattintottuk a tornácon világló lámpát, és átszaladtunk az udvaron. A kutya vakkantva a nyomunkba szegődött, aztán megnyalta Angelika kezét, és elmaradt.

A lábam ráismert az ösvényre, elsurrantunk a csűr meg a szénaboglyák előtt, csak a gyümölcsösből mertem visszanézni. Már égett a lámpa, és mozgolódtak a tornácon, árnyak vetültek az oszlopokra, a kutya a lépcsőn állt, és farkcsóválva csaholt.

Átvergődtünk a sövényen, összeölelkezve pihentünk a présháznál, majd futottunk tovább... Angelika zihálása, a göröngyös talaj, egy-egy riadtan fölrebbenő fácán...

A nyomsáv túloldalán vártak a jugoszláv határőrök.

ROTT JÓZSEF

Gy. Szabó Béla

Napi M.O. 1999 III. 27

MOZGAL

— *SZAKSZERVEZETI SZ*
29-én *Szabó Iván* elnökletével
után elfogadták a Művészeti Szakszer
tációs és propaganda munkájáról a központi vezetőség június 0-i
ülésén előterjesztendő előadás gondolatmenetét. A közgazdasági
osztály *„Előterjesztés az árak és a költségtényezők alakulásának
hatásáról a művészeti területen"* című dokumentumát elfogad-
ták, és elhatározták egy kötetlen beszélgetés kezdeményezését
az illetékes állami szervekkel. Tudomásul vették a *szocialista
brigádvezetők tanácskozásairól* adott tájékoztatót. Elfogadta az
elnökség a *második félévre szóló munkatervet*. Ezek után napi
kérdésekben határoztak.

— *A SZOVJET KULTURÁLIS Dolgozók Szakszervezeti
Szövetségének* küldöttsége — *L. Alekszejeva* titkár, *V. Gudi-
lenkov* és *A. Dubcsak* elvtárs — szakszervezeti szövetségünk
meghívására június 7 és 14 között hazánkban vendégeskedett. A
szovjet küldöttség találkozott elnökségünk tagjaival, megismer-
kedett a magyar filmgyártás és filmforgalmazás néhány alkotó-
műhelyével, a Magyar Rádió és Televízió munkájával, valamint
látogatást tett Hajdú-Bihar megye szakszervezeti szerveinél.

— *AZ ÍR SZÍNÉSZ SZAKSZERVEZET* háromtagú delegá-
ciója: Gery Alexander elnök, Maurice O'Doherty tv-
bemondó és Brian Collins díszlettervező, a Művészeti Szak-
szervezetek Szövetségének meghívására május 21. és 28. között
hazánkban tartózkodott. A magyar színházak tevékenységét és a
Színházi Dolgozók Szakszervezetének munkáját tanulmányozták.

Még korrigálható!

Az elmúlt hónapokban vállalatainknak újszerű feladatot kellett megoldani: a *kollektív szerződések* mellékleteként el kellett készíteniök *a munkások és alkalmazottak új alapbér-megállapítási rendszerét.*

E munkához szakszervezeti központunk többféle módon nyújtott segítséget: már januárban megküldte a miniszteri végrehajtási rendelet tervezetét és forma-javaslatot az említett melléklet nyugodt, átgondolt elkészítéséhez. A melléklet kiadásának határidejét a Művelődésügyi Közlöny *április 30. napjában*, a kollektív szerződések ez évi módosításának határnapjában jelölte meg.

Ennek ellenére *egyes vállalatok csak az elmúlt napokban kezdtek hozzá a munkához.* E mellett a tervezetek több, *alapvető*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUL

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gy. Szabó Béla grafikusművész

1021

Gy. Szabó Béla (Románia) grafikusművész Szigligeten készült alkotásait a Nemzeti Galériában és Debrecenben mutatta be a magyar közönségnek. Egyik szigligeti metszete: Balaton.

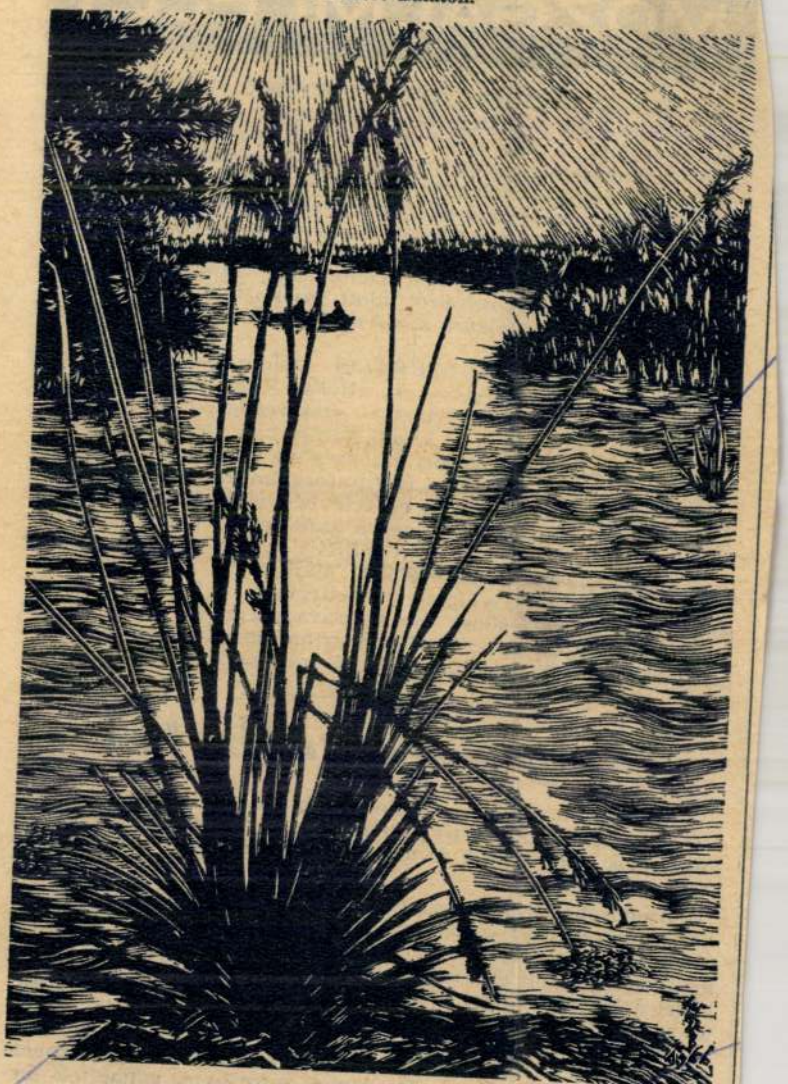

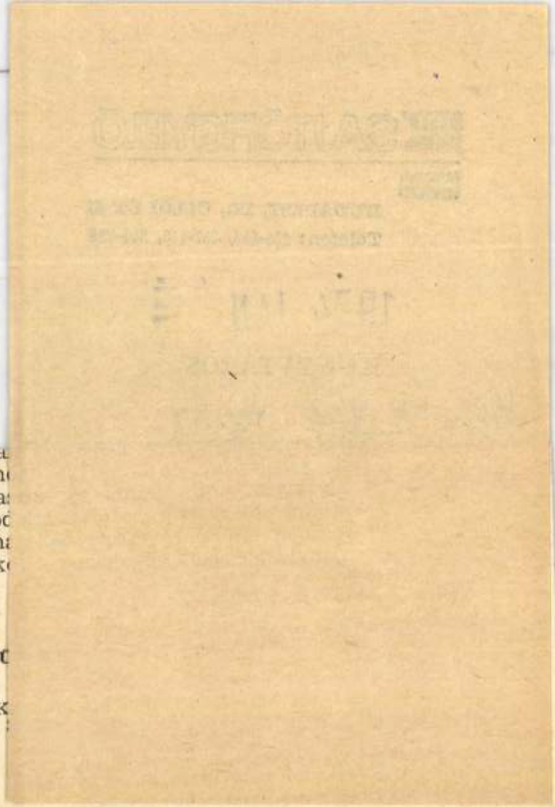

tematika
ahhoz, h
kötet ha
hogy iro
a szakm
rűsíti ők

ETT MŰ

1. 18 Ft
dráján. K
ió, 357 l.

ából is kiadta a Fővárosi Szabó Ervin
liográfiát. A kis füzet ezúttal terjedelme-
telek sokasága mutatja, hogy Darvas Jó-
mellett is milyen gazdag életművet ha-
kezések között külön csoportba kerültek
is emlékeztetve arra, hogy nemrég még
s várakozással tekintett a közvélemény
tartalmazó kiadványt Győri Lajosné ál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 JAN

KÖNYVTÁROS

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla ex librise

A november 16–17-i Debreceni Irodalmi Napok rend
kapcsolódtak. A Magyar Írók Szövetsége, Debrecen
rendezésében megtartott tanácskozáson a *Ráció, tud*
János professzor bevezetője után Julow Viktor, Kiss T
kapcsolódtak. A vitában Karinthy Ferenc, Mocsár Gá
szólalt fel. Az Irodalmi Napok résztvevői megkoszorúz
és síremlékét.

*

A Petőfi-, Csokonai- és Madách-évfordulók jegyében zajlott le november 19. és 25. között az Írószövetség rendezésében ötven külföldi és mintegy százötven magyar költő, író, műfordító részvételével a magyar irodalom műfordításának kérdéseit tárgyaló szimpozion. Lator László *A költői műfordítás*, Balabán Péter *Petőfi megismertetése és válogatási problémái*, Radó György *A Petőfi- és Madách-életmű elterjedése külföldön*, Lukácsy Sándor *Petőfi és korának haladó európai irodalma*, Hubay Miklós *Madách és a drámafordítás problémái*, Kovács Kálmán *Csokonai és a felvilágosodás* című tanulmányát olvasta fel.

*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN

KORTÁRS

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Január

jóról.

KEPLER *(védelmező, átkaroló mozdulatot jével nemet int).*

ANDROMÉDA *(hevesen ellöki magát):* A p

KEPLER: Mentsd magad. Indulj.

ANDROMÉDA *(ijedten):* Nélküled? Meddi

KEPLER: Végleg.

ANDROMÉDA *(rémülten):* Egyedül? *(Még hidegebben.)* Eleresztenél?!

KEPLER *(hallgatása igent jelent).*

ANDROMÉDA *(fokozódó gyűlölettel):* Voln jesen egyedül!

KEPLER: Akkor... maradj.

(Szünet.)

ANDROMÉDA: Én ki akarlak húzni... Meg akarlak menteni. Dete egyetlen lépést nem teszel. Magaddal rántanál a megvetésbe, a nyomorúságba. Engem. Engem! Miért... Mit vétettem neked?!... Átkozott légy utolsó órádban is. A temetésedre se fogok eljönni!...

(Maga is megretten szavaitól, két kézzel, görcsösen a keresztjébe kapaszkodik.) Jaj, istenem!

(Kis szünet. Megrettenése elszállt. Fokozódó gyűlölettel, a kiemelt szavakat nagyobb nyomatékkal):

...Miatyánk, ki vagy a *mennyekben* —

KEPLER: ...Csak vak űr és égő csillagok.

ANDROMÉDA: ...Szenteltessék meg a *Te neved*...

KEPLER: ...Császár.

ANDROMÉDA: ...Jöjjön el a te országod, legyen meg a *te akaratod* —

KEPLER: ...Az udvaroncok előtt.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 — 2

IGAZ SZÓ

Gy. Szabó Béla

1021

GY. SZABÓ BÉLA: Ruhateregetők *(Az Erdélyi Helikon 1934. **áprilisi** számából)*

*

A Fiatal Írók József Attila Köre 1974. január 29–
Attila-ülésszakot rendezett. Szabolcsi Miklós és
ülést Juhász Ferenc nyitotta meg, a vitaindító elő
többek között felszólalt Apáti Miklós, Gyertyán E
tő testvére –, Juhász Ferenc, Kurucz Gyula, Mezey
Péntek Imre, Rózsa Endre és Szentmihályi Szabó

Szerkesztőségi hírek

A Kortárs átlagpéldányszám-adatainak alakulása:

1971	13 427
1972	14 368
1973	15 356
1974 január	17 061

*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

Gy. Szabó Béla

1974 MÁR. -

1021

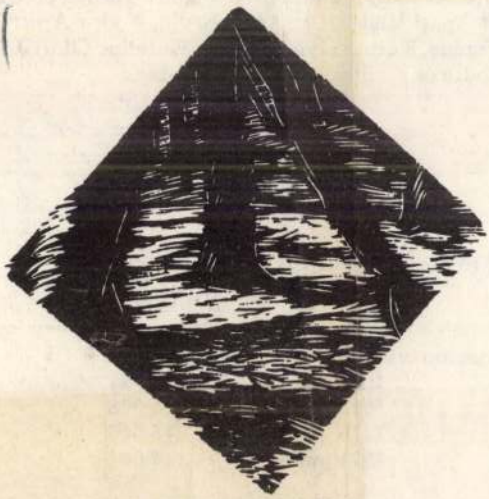

GY. SZABÓ BÉLA: Március

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Somogyi Néplap

Szabó Béla

1021

Népi hagyomány.

(Szabó Béla szgrafittója Buzsákon.)

A [illegible] tö

[illegible] margójára

Sűrűn utazom, ezért érthető, hogy érdeklődéssel vártam az új vasúti menetrendet. Ám tapasztalataim nem a legkedvezőbbek. Ára éppen duplája a tavalyinak, bár terjedelme alig változott, 736 oldal helyett 799 oldal lett. Emellett újítást vezettek be. Minden táblázat előtt egy kis vázlatrajz mutatja a vonalviszonylatokat. Ettől azonban nem lett könnyebben kezelhető a menetrend, mert elhagytak szerkesztői egy rublikát.

A könnyebben érthetőség kedvéért hadd soroljak fel néhány példát. A múlt évi menetrendben ha felütöttem az 50-es táblázatot — mely Baja—Bátaszék—Dombóvár felíratot viseli — még megtudtam azt is, hogy mikor indul a vonat Kiskunhalasról mikor érkezik Szekszárdra, Budapestre, illetve Dombóvárra, Kaposvárra, sőt azt is, hogy Dombóváron át Budapestre hogyan, mikorra érek el. S valamennyi táblázaton hasonlóképpen tájékozódhattam a csatlakozásokról.

Most az 50-es táblázatból csupán azt tudom meg, hogy Baja és Dombóvár között milyen vonatok járnak, s ha kíváncsi vagyok, hogy Bajáról Dunaújvároson át mikor érkezem Budapestre, akkor át kell lapoznom a 40a táblázathoz. Visszafelé ugyanez a helyzet. Ráadásul még csak nem is gyorsult a Baja—Budapest közötti gyorsvonat. Eddig 4 óra 38 perckor indult, és 8 óra 18 perckor érkezett. Ez három óra negyven perces menetidő volt. Most a vonat 4 óra 24 perckor indul, és [illegible]

A parkettás siendriánul rakja le az új lakás parkettáját, a csempéző hanyagul rakja fel a fürdőszobában és a konyhában a csempét, a vízvezetékszerelő is összecsapja a munkáját, noha mindehhez neki is elegendő időt adtak, az asztalos is éppen csak összebütyköli az ajtókat, ablakokat, mint valami kontár, mert lehet, mert a csoportvezetők, művezetők, építésvezetők mindezt megengedik. Szótlanul elnézik nekik, mert ha szólnak, abból sértődés, netán kilépés lehet, és nálunk ugyebár munkaerőhiány van. Így történik aztán, hogy mindannyiunk drága pénzén épülő új lakóházak majd mindegyikét csak késve, többször meghosszabbított határidőre, és csak hosszú, olykor több száz, több ezer tételes hiba- és hiányjegyzékkel lehet átadni. Az új lakás boldog tulajdonosainak öröme pedig gyorsan elpárolog és megkeseredik, megmérgeződik, mert a parketta felpúposodik, a csapok csepegnek, a csempék peregnek, az ajtók és ablakok vetemednek, zárjaik gyorsan elromlanak.

Hasonlóan hanyag munkát végez a tervező mérnök, aki úgy cselekszik, mintha nem tudná, milyen kellemetlen utazni tavasztól őszig az ország sok autóbuszán, mert hogyhogynem, a járművet hatalmas hőtároló dobozzá konstruálták, piciny szellőzőablakokkal, nevetségesen komplikált, költséges és gyorsan romló zárszerkezettel. Emiatt télen is sok bosszúságot okoznak, mert akkor csukni nem lehet őket.

Hasonlóan végzi munkáját cipőgyáraink némely munkása, technikusa, igazgatója. Selejtes cipők tö-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

PETŐFI NÉPE

1972 JUN 2

Gy. Szabó Béla grafikusművész.

1021

5. oldal

VENDÉGÜNK VOLT

Gy. Szabó Béla

Grafikusművész. Kolozsváron él. A hegyek, erdők, virágok szerelmese. A történelmi emlékek kutatója: többek között a Petőfi- és Ady-emlékhelyeket kutatja, hogy mesteri vonásokkal, fekete-fehér rajzain, metszetein is a színességet sugallja. S természetesen a nagy alkotóelődök eszméit.

A Forrás vendégeként tartózkodott Kecskeméten, amikor beszélgettünk vele:

— *Úgy tudjuk, nem idegen a mi vidékünk?*

— Könyvem jelent meg a kiskunsági élményekről, még 1941-ben. Akkor a homokvilág megjelenítését szimbolikusan egy mosolygós arcú kigyermek portréjával fejeztem be.

— *Milyennek látja most ezt a tájat, ennyi idő eltéltével?*

— A fák ugyanúgy nőnek, a libák ugyanúgy gágognak, mégis...

— *Sok változást lehet tapasztalni?*

— Igen. És örömmel tölt el ez a változás. Felemelő. Kedvet ad az újabb rajzzal való „feltérképezésre". A legnagyobb meglepetés: Szank. Valóságos „iparváros" lett.

— *Milyen változást lát még?*

— Az emberek meghíztak; és kevesebb a gyerek. S a háztetők megpirosodtak. Eltűntek a vadvizek. Azt is észreveszi a látogató, hogy jobban megműveltek a földek. Érdekes még, hogy a gyerekek ugyanolyan arcúak, de sokkal jobban öltözöttek.

— *Mikor járt utoljára nálunk?*

— Hat éve. S azelőtt csak negyvennégyben. De ígérem, ezentúl gyakrabban jövök majd.

— *Ennek örülünk. Nemcsak azért, mert művészetét itt, nálunk is nagyra értékeljük, hanem azért is, mert tudjuk, mennyire elfoglalt. Az alkotómunkán kívül a világ minden táján szerepelnek a művei kiállításokon.*

— Igen; nem panaszkodom, mindenfelé megbecsülnek, s ez jó érzés, bevallom.

— *Sokat utazik?*

— Elég sokat; ám még többet szeretnék: az ember soha nem láthat eleget a világból. Rajzoltam Kínában repülőgépről; tanulmányoztam egy isten háta mögötti belga falu szépségeit; Olaszország, Svájc gyönyörű vidékei vonzottak; izgalommal töltött el a végtelen szovjet tájak látványa. A jelszavam: előre nézni, nem hátra. Ebben is segít a sokféle látvány, a távolabbi vidékek és emberek megismerése.

— *Olvastuk annak idején, hogy műveinek egy jelentős részét a Magyar Nemzeti Galériának adományozta.*

— 1966-ban négyszáz grafikámat. Azt szeretném, ha alkotásaim minél szélesebb körben eljuthatnának a művészetet szerető közönséghez.

Varga Mihály

— A határozat—te

5. *A Művészeti Szakszerveze zottsága* ellenőrző tevéke rendszeressé tételével járuljon fokozott védelméhez, a pénzügyi szilárdításához. Észrevételeivel, vezetőség, a szakmai szakszerve nek további fejlődését. Segítse bizottságok munkáját, és ezze munka ellenőrzését. A számvizs ról, véleményükről rendszeresen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 SEP 8

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla (Kolozsvár-Napoca) Debrecenben újból kiadott 12 Lilla-metszete közül egy jellegzetesen Csokonai-ihletésű munkát mutatunk be

alok a heg
lern lakóté
munkástanu
honnan m
val máris a
ukat, meg
nyári tábor
nészeti kör
elődés. Rá
on is lakn
ató szakm
pítőtáborb
s, akik szinten résztvettek az olvasótá-
or érdekesebb programjaiban.

Gondos előkészítés — gazdag programok

Halmai Béláné beszámol a Heves megyei olvasótáborok (ne feledjük, a mozgalom alapítója Heves; 1972-ben Felsőtárkányban nyílt meg az első olvasótábor) immár három éves tapasztalatairól, hangsúlyozza, mennyire fontos támogatókat nyerni az ügynek, de legalább ennyire nyomósan esik latba a jó előkészítés is.

Ami a támogatást illeti, a debreceni SZMT könyvtár Miskolcon megrendezett olvasótábora semmiben sem szenvedett hiányt. A Hajdú-Bihar megyei SZMT minden lehetséges módon támogatja a megye szakmunkástanulóinak könyvbarát-klubjait, hogy azokról szólván immár mozgalmat emlegetünk. Természetes ezek után, hogy magára vállalta az olvasótá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 -9
Könyvtárós
Gy. Szabó Béla

... adta beleegyeze
sét gyermeke táborozásához. (Ez termé
szetesen teljesen ingyenes volt.) A gye
rekek különféle szakmák jövendő meste

Gy. Szabó Béla ex librise

A történelemnek van egy speciális, sajátos huszadik s
technikai civilizációjából következő hajsza. A „Motoriz
rézkarcairól" megjelenése, és állandó jelenléte. Az életi
tozás, a nagy korszakváltás következtében alakul, valójában korunkban a világ képe a technika következtében is átalakul. Nagy László válasza itt is illúziók nélküli, nosztalgiákat kerülő. Hiszen az Ég és Föld nyugtalan párbeszédében a Fiúk útját egyértelműen meghatározza. Mégis szembe kell néznie ezzel a hajszával is, amikor emberképét alakítja. A **Menyegző** emberpárja ezzel az embertelen méretet öltő hajszával is megmérkőzik. Az ember sérülései éppen ezekből következhetnek, emberi kapcsolatok bomlása, sőt emberi pontatlanságok is, mind ezzel is magyarázhatók. Az idill egy fajtája, ha az ember nem vesz tudomást erről, kilép belőle, a végtelennel társalkodva saját életmódját csak személyes furcsaságként esetleges véletlenné minősíti, vagy a senkiföldjére vágyik, a hajsza nyugalmas pillanatait megteremteni önmaga számára. Nagy László nem ezt az utat választja: ő magára vállalja a jelen minden meghatározó problémáját: az ő ember-képe ennek a hajszának a próbáját is magára méri. Hiszen a történelmi változás pontos elemzése mi lenne más, mint a kor hajszájának, változásainak azonnali lereagálása, nyomon követése, — azaz: ember-szobrai a hajszát vállaló, abban helyüket megteremteni akaró emberek.

Ebben a társadalmi és technikai korszakváltásban vizsgálja meg Nagy László az embert és méri teherbírása határait, és keresi kiteljesedése lehetséges méreteit. Mert a költő jellemzőjeként említett drámai küzdelem nem elvonatkoztatott szembesülés, még csak nem is konokan vállalt szembesítés a kor meghatározó tényezőivel. Hanem az ember összes **személyes helyzetének** lírai átélése, egy sokszínű gazdag érzelemvilágú-viszonyulású ember összes élethelyzeteinek megvizsgálása. Az ember életének szinte nem adódhat olyan személyes pillanata, amelyben ne tudna találni egy azzal adekvát Nagy László-verset. Csak a legnagyobb költők sajátja ez. És mivel Nagy László kortársunk, még csak át se kell kódolnunk verseit, nem kell lebontani róluk a korhoz kötött sajátságokat, és átértelmezni saját problémáinkra, — mint tesszük klasszikusainkkal, amikor élethelyzeteinkben tanácsaikat kérjük. Nagy László versei közvetlenül a mi problémáinkra válaszolnak, mint Ady, mint Babits vagy József Attila, úgy teremt egyetemes érvényű lírát, hogy egyúttal jó meghallói, kortársai számára is a legbiztosabb tanácsokkal szolgálhat. Világok keresztezési pontján, és a szenvedély legizzóbb kötődéseiben vagy legfagyosabb magányában egyként otthonosan találja magát. Ezért mondhatja magától értetődő természetességgel az emberi teljesség alaptörvényét: „A világ képeiben mi vagyunk"; hogy azután mi felfedezhessük a magunk számára ezt a magunk megismerése és alakítása felé vezető biztoskezű segítőtársat, elmondhatva: Nagy László képeiben mi vagyunk.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 10

Forrás

Gy. Szabó Béla

1021

MŰVÉSZET

A 70 ÉVES MESTER KÖSZÖNTÉSE

Mintha csak tegnap történt volna: joghallgató voltam Erdély „fővárosában", ahol az irodalom és a művészetek, mint történelmünk során mindenkor, a magyar szellemi élet különösen értékes virágaiként tündököltek. Tamási Áron, Kós Károly, Szabédi László, Balogh Edgár, Jékely Zoltán, Kiss Jenő, Horváth István — s hányan még! —, Szolnay Sándor, Szopos Sándor, Szervátiusz Jenő s Fülöp Antal Andor alkotásainak minőségével bűvös kört vont maga köré.

Megkésetten, ekkor láttam először Gy. Szabó Bélától a Termés valamelyik számában hamvas-gyönyörű ceruzarajzokat, melyeknek szellemi voltától annyira meghatódtam, hogy neve az én művészeimnek ábécéjében igen-igen élre került. Azóta megismerhettem életművét a szanki buckákat feljegyző tollrajzoktól, könyveken, önálló és illusztratív metszeteken, a világ megannyi tájának, népének tartalmán keresztül a mai lényegtartó elemekkel beszélő művekig.

Ha valami nagyon fontosat akarok Róla írni ez ünnepi alkalomból, akkor a **munka becsületét** kell leírnom. Metszeteiről a sokszori megfigyelés összegezése éppúgy leolvasható, mint a választott technika magas fokú ismerete. S ehhez az is hozzátartozik, hogy tárgyáért — az alkotás életrehívásáért — nem rest bejárni új felfedezőként a földet Gyulafehérvártól Móricgátig és Sanghajtól Mexikóig.

A pantheisták, a vámos Rousseau, meg a kínaiak természetszeretete ujjong fel ma is a 70 éves mesterben ha fákat, virágokat, patakokat, folyókat, tavakat, madarakat, hegyeket, szálló szelet, felleget ír tollal, vésővel vagy ecsettel. S a szegény emberek sorsát látom, ha figuráiban olvasok.

Mintha tegnap történt volna, hogy Gy. Szabó Bélát a magam számára felfedeztem, pedig harmincöt éve már annak. A képzőművészet története nélküle nem volna teljes. Számos elismerés, kitüntetés tulajdonosa. Erdély nagy alkotóinak sorát gazdagítja, azon túl, hogy a legjobb magyar művészek között is kiváló.

GOÓR IMRE

Gy. Szabó Béla: Segesvári utca.

Fametsző művész.

1021

FÁBIÁN GYULA:

Ember és természet

(Jegyzetek Gy. Szabó Béla kiállításáról.)*

1974. augusztus 31-én nyílott Gy. Szabó Béla Kolozsvárott élő festő és fametsző művész első Ember és természet c. kiállítása a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban. Azóta Magyarország több városa fogadta kisebb kiállításokon műveit és sok ezren ismerték meg munkásságát és életútját. A Mester neve egyébként ismert a világon. Két esztendővel előbb Mexikóban rendezték kiállítását: s három hónapig járta a számára ismeretlen országot, gyűjtötte az új élményeket, a témákat és rajzolt. Mert Gy. Szabó Béla amikor dolgozik: rajzol, amikor elfáradt és pihenni kíván: rajzol, amikor mindenből ki akar kapcsolódni: rajzol. Olykor csak szénnel, máskor pasztellkrétával és ismét más alkalommal fametsző vésőkkel rajzolja a maga tételét, hiszen az élet értelme szavaiban és rajzaiban: alkotás, utazás, szerelem. „A sorrend nem fontos" — jegyzi meg —, de az alkotó eszköz nem pihen, mert hiába nem fontos a sorrend, Ő alkot fél évszázada már.

Életmű! Lehet-e számadatokkal mérni 50 esztendő megtermett műveit, a kész alkotásokat? Alig hiszem, mert ilyen szám kerekedik ki: tizenötezer munka.

Kevés — vallja a Mester — hiányoznak még! Mik vagy melyek? Senki, csak Ő tudja. És hogy hiányoznak, azt a véső, a kréta, a szénrúd, az eszközök tudják és érzik, mert a Mester ma is bizonyít. Csupán önmagának. „Alkotás nélkül élni, egyáltalán létezni . . .!" — és ez az Ő vallomása mindenről, ami a művészi, művészeti titkokat illeti.

A források fakadnak, a csermelyek csobognak, a folyók szelíden és vadul egyképpen folynak, a tengerek méltósággal, vagy viharral zúgnak, morajlanak, a tavak mozdulatlanul pihennek a természetben, — az alkotásban Gy. Szabó Béla műveiben. Az erdő hívogat, a csalit megenyhít, a magányos fák elgondolkodtatnak. A sziklák komorulnak, a futóhomok változó alakja szinte előttünk formálódik a mozdulatlanságban. Táj, tér, föld, víz, rét, fák — valóság együtt és megbonthatatlanul a természetet sugározzák a műélvezőnek, vagy csak álmélkodónak a Mester alkotásain.

Fél évszázada dolgozik a művész, töretlen hittel, meggyőző erővel, mindig megtelt lélekkel. Témája a mindenség, a teljesség kisebb és nagyobb életdarabja; egyszerre a Föld, benne az emberélet és annak is legfontosabb tétele az, hogy él. Buggyan a forrás, pattan a rügy, változnak a pillanatok tartalmai, formái, úgy, ahogyan az átlagember csak néha látja, s talán hiába is látta, vissza sem tudja idézni önmagának sem. Gy. Szabó csodálatos műfordító. A való világ, a mindenség előtte kiterítve és a Mester számára megértett részecskéi, mint egy dal, vers, sorsokat hordozó regény, dráma, elénk téve a nagy egészből mindenki számára megérthetőnek. Az igazi művész soha nem rejtelmeket, titkokat keres, Ő a természet megélt pillanatainak megnyitója a másik ember számára.

* A kiállítás anyagát Nyíregyházán, a mezőgazdasági főiskolán is bemutatták 1975 tavaszán.

Gy. Szabó Béla: Ádám Gyuri bá.

Gy. Szabó Béla: A mesemondó.

1905. augusztus 26-án már a nyár búcsúzójában született. „Ide hát metszettem gólyát is" — írja az Évszakok augusztusát ábrázoló metszet alá, de ez a vallomás rögtön megállítja a gondolkodót, aki Gy. Szabó műveinek magyarázatába mélyed. Még telve a nyár, a táj a művön a természet gazdagságával, gyümölcsillatával, rövid életű szitakötőkkel, még nehéz a vízpára, de a nap áttörten fénylik és a költöző madár, a gólyák gyülekezőben már. Az élet mellett az elmúlás szimbóluma. Az az intő jel, amely a gyulafehérvári iskolában annyira a szívébe vésődött a kisdiáknak: mindig készen kell lenni az embernek az életszámadásra.

A gimnáziumban Reithofer Jenő tanítványa volt, aki szerette volna megkímélni diákját a művészpálya keserveitől. Budapestre gépészmérnök hallgatónak iratkozott be Gy. Szabó, de a hivatás és a küldetés nem ismernek félmegoldásokat! Az igaz, hogy mérnöki diplomával a zsebében évekig munkanélküli volt.

„Ebéd előtt mentem el. Anyám megkérdezte, hol terítenek? Megvan minden, válaszoltam, és vacsora után érkeztem haza, mert nekik is szűken volt kenyér. Volt, hogy egész nap nem ettem, de rajzoltam!"

Nem titokfejtés Gy. Szabó művészpályájának megértése és megismerése. Mérnök hallgató egyetemi évei alatt, később a képzőművészeti főiskolai évei alatt ezerszámra forgatta Budapesten a Kelet-Ázsiai Múzeumban a kínai és japán fametsző mesterek fametszeteit és megpróbálta átélni azt a látást, amely ezekben a több mint ezer esztendős művészeti alkotásokban rejtőzik. Igen, a keleti formák igenlése, mélyebben vagy felszínesebben szántó vésőnyomok, festékfoltok évezredek óta hirdetik az ember selyemfestményekben, fametszetekben kifejezhető művészetét, világlátását, felfogásban és megoldásban egyaránt. Aki a vésők művésze is kíván lenni, annak Keleten kell kezdenie! Ezt így tanulta meg Ő is.

A budapesti kiállításán, de az országban máshol is rendezett bemutatókon most Gy. Szabó Béla a fametszet művészetéből csak ízelítőt adott. Elsősorban pasztelljeit ismerhették meg a látogatók, — mert az a művészeti ág a Mester életében ismeretlenebb, rejtettebb volt. Nem titkolt, csak rejtett, mert 70 esztendő alatt alig-alig került csupán néhány csodálatos műve a műélvezők elé.

Gy. Szabó benső meggyőződése: színekben látja a világot, a valóságot. Ahogyan a természet kibontja önmagát előtte. Ezért érzi a műértő olyan világosan és pontosan, ahogyan Pogány Ödön Gábor is megírta róla: „Gy. Szabó Béla grafikái — fekete-fehér kétszólamúságuk mellett — hangsúlyozottan festőiek." A fametszetek tökéletesen bizonyítják a tételt, mert nyári melegben vizei fölött a pára színhatást kelt a nézőben. Fekete ligetei, fái — zöldek, fekete tengerei mélykékek, pedig leegyszerűsítetten csak a fekete árnyalatai vetülnek elénk. A magyarázat, hogy a Mester tökéletesen érzi a fény természetrajzát. Nála mindent a fény határoz meg! Tört, szűrt, opálos, visszatükröző, éles és ragyogó, de mindig tökéletesen átérzett fény, amely mélyről, belülről rezeg át a falap tükrére, illetve a papír láthatatlan töréseire. Gy. Szabónál a legnemesebb anyag lesz a fény, hiszen megtelik az alkotás igazi tartalmával: fái, szikladarabjai, arcélei ezért lesznek annyira emberközeliek.

Pasztelljei a fekete-fehér megismerés nyomán a színeket sorakoztatják elénk olyan árnyalt gazdagságban, ahogyan csak a természet képes létrehozni azokat.

— Sárgásszürke kietlen homokon, valahol Szank határában, öreg hajlott ember krumplit ültet egy csöppséggel. A két ruhákban elütő cselekvő; a föld gyermekei, beleolvadnak a végtelen égbe, a tengerhomokba, mozdulatuk és a komor szerszám, a kapa élteti őket.

— Vörösbarnán, feketén, zorduló sziklák kivájt öblébe fehéren, kéken, tündöklőn bejár a tenger; játékos hullámai életet hömpölyögnek a sziklafalaknak. A szemhatár szélén végtelenbe olvadó távolban hajót rozsdásít a sárgán sugárzó mediterrán nap.

Gy. Szabó Béla: Vízparti fák.

TROGMAYER OTTÓ:

Dinnyés Éva kerámiái*

Króm és nikkel, sziléziai gránit, karrarai márvány, csupa nemes anyag, melyről a szobrász álmodik, hiszen az ilyen anyag nemesíti a formákat is. Valóban nagyon fontos tényezője egy művészeti alkotásnak a nyersanyag, amivel a művész dolgozik, melybe átülteti, melyen át interpretálja a benne feszülő emóciókat, s így a tárlatlátogatót az alkotás részesévé befogadóvá teszi.

Dinnyés Éva keze nyomán a leghumánabb, legősibb nyersanyag, az agyag tárja fel a lélek, a világ szépségeit. Nem véletlen, hogy az emberiség történetében legrégebbi eposzaink az ember és az istenek születését is a teremtő agyag formálásával örökítik meg.

„. . . meredek partról agyagot hoz,
hűs ujjaival formálgatja,
reá-reá köp, nyomogatja,
nedvesen gyúrja emberivé."

zengenek vissza sok ezer év távolából a Gilgames eposz sorai.

A tartósító tűzben mozdulatlanná dermedő képlékeny agyag az idő sodrásában szinte szimbólummá emelkedett. Talán azért, mert a mindennapi élet kísérője, s éppen funkciójában nemesedik a nedves föld művészi alkotássá. Csakhogy ehhez az alkotó művész fantáziája, arányérzéke, művészi hite és hitele szükséges.

Művészet és iparművészet évezredeken át elválaszthatatlan fogalom, egyszerűen a funkcióban rejlő azonosság miatt, s az a törés, mely a múlt században bekövetkezett, éppen napjainkban forrad össze, éppen napjaink látáskultúrája emeli vissza az iparművészetet az őt méltón megillető helyre. Kispolgárok és sznobok mondvacsinált szeriőzködése próbálta meg elválasztani a táblaképet, a monumentális szobrászatot a mindennapi életünkhöz tartozó és éppen ezért a mindennapok szépségét nyújtó iparművészettől, — sikertelenül.

Ezt bizonyítja Dinnyés Éva most nyílt kiállítása is, melynek alkotásai kontinensekre átnyúló kitekintésben is a legmagasabb rendű művészi élményt adják.

Az alkotó, Dinnyés Éva az iparművészeti főiskolán keramikusként kezdte tanulmányait, majd Lux Elek növendékeként szobrászként végzett. A felszabadulás előtt több finom jellemzésű portréval mutatkozott be a különböző tárlatokon. Rendszeres részvétele, budapesti és szegedi kiállításokon fémjelezték művészetének színvonalát. A 60-as évektől tűnnek fel kerámiatáblái, melyek úttörő jelentőségűeknek tarthatók a műfajban.

A nagyközönség előtt kirobbanó sikert aratott az elmúlt esztendőben Szegeden bemutatott gyűjteményes tárlata, melynek legszebb darabjait a nyíregyházi kiállításon is láthatjuk.

* Elhangzott a kiállítás megnyitásán a Jósa András Múzeumban 1975. július 13.

— A szik padok közé szorult tiszta víztócsában nézi magát a *Nagy-ég*, tépett, fehér felhőivel. Víz és végtelen, egyféle kék színt szórnak a hallgatag vidék mozdulatlan semmijére: gizgazokra, barna hantokra.

— Rőt fényben ég a folyó, a gyermek, a tehén, a nyárdélután napja, fák rejtéséből szórja a sugárt a *Tehénmosókra*. A képben öröm, játék, munkából való kiszakadás ihlete árad, s mintha nevetne a folyó.

— A barna sziklák alján megroggyant a hó, a tiszta fehérséget kék csíkokkal rontotta az idő, a csíkok az összefutó megolvadt víz üzenetét viszik a völgynek: a magason már bontakozó tavaszról.

Gy. Szabó pasztelljei mesteri műfordítások az örök érvényű természetszépség embert megható változásairól. Bizonyító erejük ma kifejezőbb, mint bármikor, hiszen természetféltése megrendítőbb éppen attól, hogy a világ változása egyre szédítőbb iramban gyorsul. Ő még akkor ilyennek látta. Ma a tengerek tiszta végtelenje nagy tereken, világvárosi hulladékot mozgat és kihalt hullámzássá változott.

„Nem szeretek visszajárni a régi témák tereire. Nem olyan többé! A visszajárás mindig kicsit az elmúlás emlékezetét idézi." — vallja Gy. Szabó.

Mexikó, Kína, Liège, a Balaton, a szülőföld és a lakóhelyet jelentő város egy hangszeren szólaltatják a Mestert, a legnemesebben zengő ezer árnyú színskálán, amelynek neve természetféltés, embervédelem!

Több mint száz művel mutatkozott be Gy. Szabó Béla Magyarországon. E művek a hazánkban található köz- és magángyűjteményekből valók, hiszen születési évszámuk 1925—1945 közötti, vagy 1965—1974 közötti évekből való. Az utolsó esztendőkben Szigligeten töltött néhány munkás hetet a Mester, hogy régi témájával — diákkorból való témájával —, a Balatonnal újra kapcsolatot teremtsen. Szigligeten elsősorban pasztellek születtek olyan színgazdagságban, olyan megérzés finomságában, ahogyan Egry József is tudott vallani a Balatonról. De az egész gyűjtemény, amely egybefoglalja az Alföldet, a szülőföldet és a távoli tájakat is, csodálatosan tükrözi azt a művészi meggyőződést, hogy az élet a művész számára minden pillanatban felülemelkedést jelenthet romokon, bánatokon, emberi szomorúságokon és ez a felemelkedés a mindig megcsillanó fény, szín, napárnyék-játék pasztellvallomásban.

Gy. Szabó Béla Kolozsvárott és a világban egyformán otthon él, hiszen minden tér és táj számára az alkotás színhelye, műhelye. 70. esztendejébe lépett, de olyan töretlen alkotó ma is, aki minden rajzát, minden képét az emberért, az embernek készíti és műveinek legfontosabb, legigazibb témája: hiteles vallomást tenni a Természet elévülhetetlen szépségeiről.

Külön kell méltatnunk művészetpedagógiai
a feltörő új generációk nevelése minden művésznek feladata. Dinnyés Éva magas szintű technikai tudását, elmélyült anyagismeretét neveltjei bőven kamatoztatják.

Dinnyés Éva alkotásai funkcionális jegyek alapján három nagy csoportba oszthatók. Számomra az egyik legérdekesebb témát a kerámia táblák jelentik, melyek kialakítása, megformálása új és korszerű látásmódot tükröz, mondanivalójuk messze előremutató. A látszólag absztrakt kifejezésmód mélységes realizmus megnyilatkozása, hiszen maga az ábrázolt jelenség absztrakt számunkra, hiszen emberméretűnél kisebb vagy nagyobb jelenségeket idéz fel, évezredek vagy másodpercek mozgássorait rögzíti s a mindannyionkat bombázó információs tömeg egy részének ad értelmet. A „kitárulkozás", vagy a „napvariációk" mély humanizmust, modern világszemléletet tükröznek, ugyanakkor anyagszerűségükkel, színharmóniájukkal mágnesként vonzzák a tekintetet. Alkotásaiban sikerült feloldani a paradoxont, a statikus elem megformálva vibrálni kezd, mindegyik alkotás az ábrázolt folyamatnak csak egy része, de ugyanakkor benne tükröződik az egész folyamat is.

Napjaink kerámiaművészete vagy szélsőségesen absztrakt, vagy szélsőségesen naiv, feledve azt a törvényt, hogy az igazi népművészet rendkívül súlyos kifejezésmódjában és mondanivalójában is.

A Dinnyés Éva által tervezett használati tárgyak szerencsésen egyesítik a népművészeti hagyomány történeti szépségét, valamint korunk formaigényét és szellemiségét. Ugyanakkor nem feledkezik meg a használati tárgyak praktikumáról sem, variálható padlóvázái, dísztáljai, készletei méltó továbbfejlesztői az egykor példaképnek tekintett észak-európai designe-nek. Használati tárgy az idő örök múlását jelképező, de annak részét mérő napóra is, mely alkotó fantáziája nyomán újszerű megfogalmazásban jelenik meg.

Külön kell szólnunk térplasztikai és murális alkotásairól is, variálható falicsempesorozatairól, melyek mielőbbi széles körű alkalmazását nagy örömmel üdvözölnénk. Sematikus hagyományokkal szakítva végre olyan megoldásokra bukkant, melyek új ösvényt, új színt, új hangulatot jelentenek egyre inkább uniformizálódó világunkban. Dinnyés Éva rendkívül szerencsésen oldja meg a formák és színek harmóniájának kérdését is. Sokan szinte másodlagosnak tekintik e problémakört s elmerülnek a technikai variációk, kémiai esetlegességek játékaiban, pedig a csaknem két különböző műfaj sajátos egységének kialakítása talán az egyik legnehezebb művészi feladat. A forma színfoltja és a színfolt formája Dinnyés Éva alkotásain a magas rendű esztétikum, a humán szépérzék törvényeinek megfelelően ötvöződik egésszé.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 3

SZABOLCS SZATMÁRI SZEMLE

Gy. Szabó Béla festő és

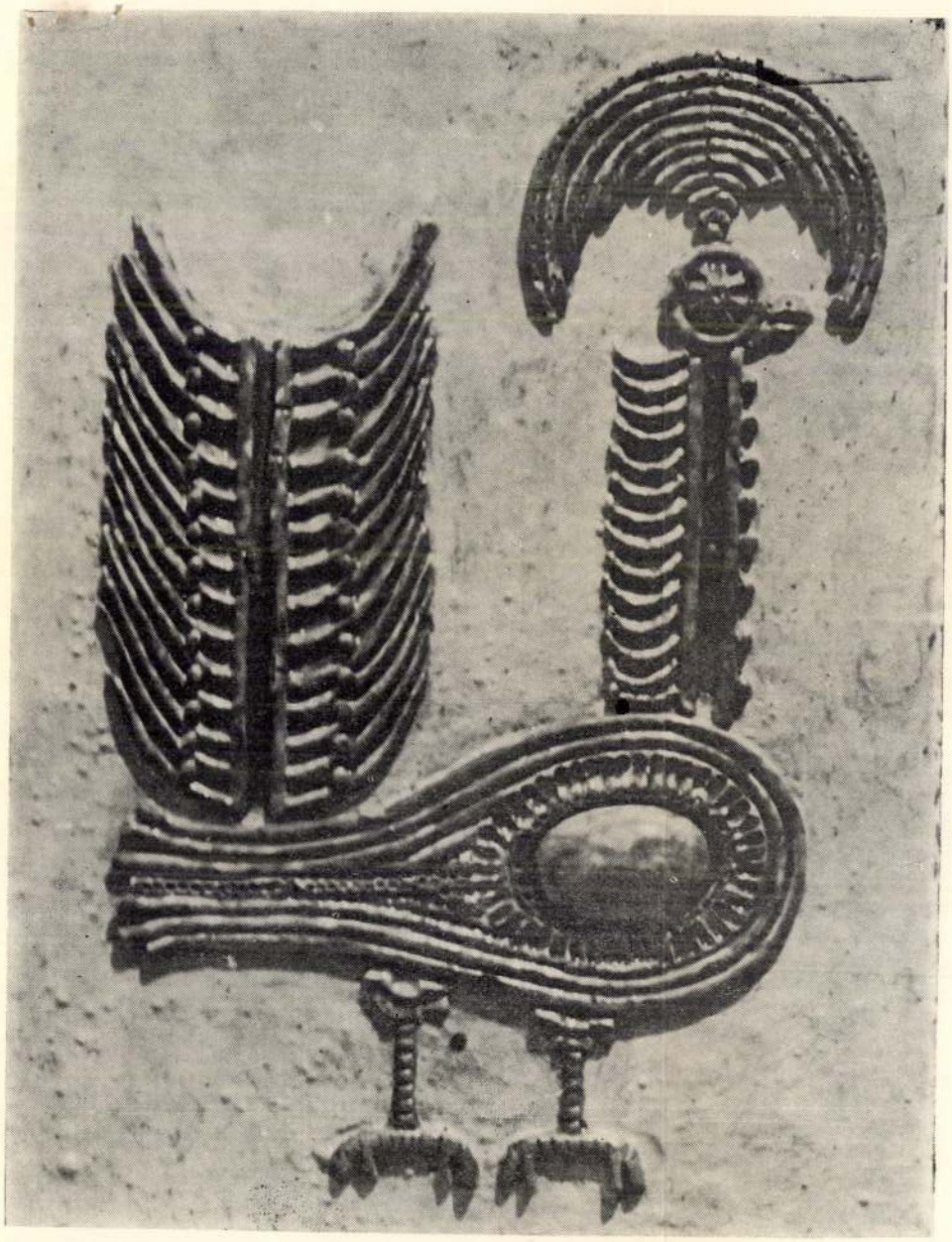

A páva. H. Dinnyés Éva kerámiája.

éve.

Ez az
méter hos
téren, kil
ban. Gáv
csermelye
Művelése
miatt.

A beszé
ben folytat
Farkas Ist
jetunióban
lik az er
lunk. A b
val mérik őket. Jó lenne, ha nálunk is csökkentenék a munkáséveket, hamarabb elmehetnének nyugdíjba...

A felajánlásokról szóljanak, kértem.

— Az egyik az volt, hogy egy köbméter fa kitermeléséhez az üzemanyagot 0,71 literről 0,6 literre csökkentjük. A napokban néztük, 0,57 literné tartunk. Ezt tehát teljesít-

A vágásterületeken a hato dik ötéves terv idején lesz me leg étel és munkahelyi tisztál kodási lehetőség is — mond ta befejezésül Boros André vszb-titkár.

A tél megérkezett. A táj vál tozik, a munkatempó nem Fütyül a szél az elárvult galy lyak közt, hull a hó, de it megy a munka ilyenkor i Tudják, mi a dolguk.

Szentesi Magda

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla, festő

A MEDOSZ LAPJA

1980 JAN 1

grafikus-fametszőművész

1021

Gy. Szabó Béla fametszete

Az alvó víz csodája

I.

— Nagyszerű dolog a víz, a földi élet nélkülözhetetlen kelléke. Éltet és megtart. De dühödten pusztítani és ölni is tud.

Hátrafésült, ősz hajú férfivel beszélgetünk. Ahogy a mondatokat halkan pergeti, kék szemében különös tűz lobog, arca megfiatalodik, görnyedő háta megegyenesedik. Nyolcvanöt esztendő jelzi már életútját. Ebből több mint fél évszázadot a vízzel viaskodva töltött el. Gönczy Sándor a neve, kultúrmérnök. Ma már kevésbé használatos ez a kifejezés, régebben azt jelentette, hogy: földet mér, utat, hidat, vasutat épít, vizet szabályoz, magasépítkezéseket végez. Gönczy mindezt aránylag szűk körzetben gyakorolta: attól kezdve, hogy mérnöki oklevelét kézhez kapta, minden tudását és munkáját szülőföldjének, az Érmelléknek áldozta.

AZ ÉR ÉS MELLÉKE

A civilizáció fejlődése, főképp pedig a századunk második felében kirobbant ipari forradalom lassan-lassan elhalványítja vagy jelentősen megváltoztatja az ország egyes tájegységeinek arculatát. Régebben az Érmellék szó hallatára nehezen járható, mocsaras, nádasokkal teli vidék képe jelent meg az ember képzeletében, amelynek síkabb területén az ottlakók súlyos harcot kellett hogy folytassanak megélhetésükért. Ady Endre is így festette le az Ért·

„Az Ér nagy, álmos, furcsa árok,
Pocsolyás víz, sás, káka lakiák."

Szerencsések azok voltak, akik az Érmellék dombvidékén éltek. Ezek a szelíd dombok kitűnő borokat termettek, amelyeket nemcsak itthon fogyasztottak szívesen, hanem nagy mennyiségekben szállítottak ki külföldre is. A századfordulón éppen erre a célra építették Bihardiószegen az állomástól nem messze emelkedő állami pince hatalmas épületét. Ide gyűjtötték be az Érmellék kemény borait — amelyeknek királynője az Olaszországból ideszármazott bakator-szőlőből nyert finom nedű volt —, hogy azután Ausztriába szállítsák, ahol a gyengébb minőségű, lágy borokat javították velük.

A Révai Nagy Lexikon az Érmelléket még így írta le: „A félig elhalt Ér folyóra dülő halmak lejtősége... Hajdan nagy folyó volt ez, talán a Kraszna vizét is vitte, *s ma kihalt.*" A halott víz azonban nagy veszedelmeket rejtegetett magában. Medencéje nyáron elpocsolyásodott vagy repedezetté száradt, októbertől, az őszi vizek indulásától április végéig, a tavaszi vizek lefolyásáig tengert játszott, s szűk medréből a Endrével ajándékozta meg a világirodalmat. Ez a világhírre emelkedett sárfészek valóságos jelképéül szolgált az Érmellék nyomorúságának. Századokon át még útja se volt, amely a külső világgal összekötötte volna. Most két éve, a költő születésének századik évfordulójára, 1977-ben készült el az Érkávásra vezető bekötőút.

ÚRI VADÁSZAT ÉS FALAT KENYÉR

Ennek a nyomorúságos, de annál értékesebb tájnak ősi elmesége volt az „álmos, furcsa árok", az Ér. Megfékezésére évszázadokon keresztül mégsem tett senki semmit. Az általa okozott sok bajt főképp a kisparaszt érezte, az pedig még önmagán se bírt segíteni. Gönczy Sándor elmondja, milyen felfogás uralkodott annak idején úri körökben az Ér által okozott állapotok tekintetében.

— Én Székelyhídon születtem, ott nőttem fel, majd a budapesti műegyetemen tanultam és szereztem mérnöki oklevelet. Az első világháborúban elfagyott mindkét lábam. Sokáig nem bírtam dolgozni, majd amikor erőre kaptam, a nagyvárad—érmihályfalvi vasútépítésnél alkalmaztak. Az új viszonyok gazdasági és stratégiai szempontból fontossá tették ezt a vasútvonalat, s ezért a kormány elrendelte, hogy másodosztályú mellékvonalból elsőosztályú fővonallá építsék át. Két másik mérnöktársammal kaptunk megbízatást a munkálatokra. Az én feladatom az állomások vágányzatának és műszaki épületeinek tervezése és építése volt. 1920—22 közt végeztük el a munkát, s mondhatom, hogy ennek a vasútvonalnak minden állomásán a még meglévő berendezések ma is az én kezem nyomát viselik.

Később magánmérnöki gyakorlatot folytattam Székelyhídon. Emellett saját szorgalmamból, minden felkérés nélkül elkészítettem az Ér szabályozásának a tervét. Az Ér problémája ugyanis már gyermekkorom óta foglalkoztatott. Láttam a nádfedeles kunyhókban sínylődő kisparasztság nyomorúságos helyzetét, és sokszor elgondoltam, milyen nagymértékben lehetne segíteni rajta, ha a százötvenezer hektáron rakoncátlankodó folyót kordába szorítanák. Amikor a szabályozási tervvel elkészültem, sorjában kilincselni kezdtem az Érmellék nagybirtokosainál, akiktől a megvalósításhoz segítséget reméltem. Az idős gróf Stuberberg Józsefnél kezdtem, aki Székelyhíd környékén 17 000 holdnyi birtok ura volt. Nem mondom, figyelmesen végighallgatott, de azután határozottan kijelentette: „Ennek a tervnek tűzzel-vassal ellene vagyok, mert rámnézve veszedelmet jelentene. Igaz, hogy 3—4000 hold földem termővé válna, de ezt rögtön kisajátítanák tőlem. Ez most bár pocsolya, de legalább az enyém!" De még ennél is jellemzőbb volt egy másik nagybirtokos válasza, aki egyenesen a szemembe nevetett: „Szép, szép, amit csinálni szeretnél, de én és úri barátaim hol fogunk akkor kacsára vadászni, ha ti lecsapoljátok a mocsarakat?"

Végül is az a szerencsés helyzet következett be, hogy Bihar megyéből két ügyvéd, dr. Aurel Lazăr és dr. Nicolae Zigre kapott miniszteri tárcát. Éltem a jó alkalommal, hozzájuk fordultam. Megértettek és az ügyet felkarolták. Már minden jó úton haladt volna, amikor elszabadult a gazdasági válság. Hosszú évek kellettek hozzá, amíg az ország ebből úgy-ahogy kivergődött, és én tervemet újra elővehettem. De most sem sikerült eredményt elérnem. Az akkori kormány stratégiai meggondolásból félretette az Ér szabályozásának ügyét. Megkezdődtek az erdősítési munkálatok, amelyeknek nagy részénél az Ér-medencét használták fel. Még több földet tettek használhatatlanná és vontak el művelés alól.

RÉTEGES GYŰRŐDÉS VAGY FOLYAMMEDER?

— Én továbbra se hagytam fel az Érmellék helyzetének megjavításáért folytatott küzdelemmel. Hol ezt, hol azt a hivatalt bombáztam beadványaimmal, de mindenütt korunk szörnyű betegségének: a bürokratizmusnak betonfalába ütköztem. Mindenekelőtt kérdésessé tették, hogy az Ér szabályozása egyáltalán megéri-e a belé fektetendő munkát és pénzt? Vajon a felszabaduló föld jó lesz-e a földművelés céljaira, és a befektetés kifizetődik-e? Illetékesek ugyanis azt állították, hogy az Ér-medence voltaképpen nagy völgy, amely geotektonikus eredetű, azaz réteges gyűrődés során keletkezett, s ezért a talaj nem lesz eléggé termékeny. Én előzetes kutatásaim alapján kitartottam amellett, hogy itt elhagyott folyómederről van szó, amely a legutolsó jégkorszak után keletkezett. Ezért a felszabaduló talaj tiszta hordalékból áll, s ebből a legkiválóbb termőföld válik. Végül is sikerült elérnem harminctagú kutatócsoport kiküldését, amely félévi munka után megállapította, hogy „Ér-völgy" valóban nem létezik, tehát az Ér-medence nem réteges gyűrődésből keletkezett völgy, hanem — amint én állítottam — ősi folyóméder, amelyet az utolsó jégkorszak után a Kárpátoktól a Pannon-beltenger felé lerohanó víztömegek vájtak, de amely később egy nagy mennyiségű hordalék szállítása alkalmával a víz sebességének csökkenése következtében elzárta maga elől az utat. 1943-ig elkészült a

[illegible] mozdult...

ÚJ IDŐK — ÚJ KÜZDELMEK

Gönczy Sándornak ekkor felragyog az arca a visszaemlékezéstől. De azután lehangoltan folytatja:

— Életem nagy álmát véltem a megvalósulás útján látni. De aztán a háború... A békét azzal kezdtem, hogy tervemet újra elővettem, s az új életet szervező Román Kommunista Párthoz fordultam segítségért. Megértéssel fogadták, de megmagyarázták, az újjáépítés egyelőre fontosabb feladatok megoldását teszi szükségessé, az Ér dolgával várni kell.

Végre 1956-ban táviratot kaptam. Bukarestből, a miniszterelnökségre hivattak. Kérték, ismertessem az Ér szabályozására vonatkozó tervemet. Miután ez megtörtént, azonnal intézkedtek a munkálatok újraindítása felől. De ez akkor nem volt olyan egyszerű dolog, mint ahogy most elmondom. 1960. április 14-i keltezéssel mégis megérkezett hozzám az Országos Vízügyi Tanács leirata, amely a következőket tartalmazta: „*A vizgazdálkodás tekintetében ismertetett tervei helyesek... Értékes fejtegetéseit figyelembe vétel céljából átküldtük a Vízszabályozási és Víztechnikai Építkezési Tervező Intézetnek* (IPACH)." Ez azt jelentette, hogy küzdelmem célhoz ért: az Ér szabályozásának munkálatai rövidesen újra megindulnak.

VÉGRE!

Gönczy Sándor tehát megkapta az erkölcsi elégtételt. Évtizedeken át harcolt, instanciázott, előszobázott, levelezett, vitatkozott, és tűrte, hogy mániákusnak, megszállottnak tekintsék azok, akik nem bírták felfogni az Ér szabályozásának jelentőséget. Ő derekasan állta ezt a harcot, mert nem anyagiakért, hanem egy eszméért küzdött. Fáradozásaiért nem kért és nem fogadott el senkitől semmit. A negyvenes években azzal akarták elhallgattatni, hogy minisztertanácsosi kinevezést ajánlottak fel neki, csak hagyja abba az örökös kilincselést, agitációt. De neki sem az előkelő cím, sem az állás nem kellett.

— Nagyszerű érzés töltött el — sommázza élményét Gönczy Sándor —, amikor a modern földgépek felvonulását láttam. A munka két irányú volt: elsősorban a folyó szabályozása, másodsorban ezeknek a munkálatoknak a mezőgazdaság javára történő értékesítése. Az első folyamat nemcsak abból állt, hogy a vizet rendes mederbe szorítsák, ahonnan áradások idején se törhessen ki többé, hanem megfelelő tárolókat is építeni kellett, amelyekből az árvíztől mentesített területeket a kellő vízmennyiséggel el lehessen látni. [illegible] víztároló medence

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő
1979 VIII 31
A Hét

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-fametszőművészet

Metszetművészetünk újabb szintézise

Hatvan lépcsőfok visz föl a Bolyai utca 7. szám alatti műterembe. Aki rég nem járta meg a fárasztó emeleteket, meglepődve áll meg az új képek előtt. Mintha kamarakiállítás lenne, műtermi bemutató — pedig nem annak szánta. Huszonkét kép a falon. Teljes sorozat. Gy. Szabó Béla legfrissebb fametszet-ciklusa. Olyan sorrendben kerültek fel a falra, ahogyan készültek; azután rakta csak egymás mellé a végleges rendbe. Könnyebb volt rajtuk dolgozni, ha mindennap maga előtt látta a készülő metszetlapokat, figyelte, hol kell még faragni a dúcon, deríteni vagy sötétíteni a levonatokat.

A Jelenések Könyve kereken másfél évet vett el az életéből, s most tájképmetszésben piheni ki a roppant szellemi erőfeszítést. A Dante-sorozat óta a művész legnagyobb vállalkozása áll itt anyagi-tárgyi valóságában, a falra függesztett 22 metszetlapon.

E sorozat lapjait kiállításon még sehol sem mutatták be, hogy újabb metszetalbum lesz belőle, arra is csak ígéret van még. Elsőként vállalkozhatom hát arra, hogy elkészültéről számot adjak.

Nyilvánvaló a rokonság a Divina Commedia látomásos lapjai és a Jelenések Könyve között. Míg előbbi esetében a középkori olasz filozofikus költészetben megfogalmazott, s már a reneszánsz felé mutató világkép az ábrázolás tárgya, itt a biblia prófétikus jövendölése kísér végig földi és túlvilági látomásokon. Ha pedig a dantei mű oly sok kiválóságát foglalkoztatta az egyetemes képzőművészetnek, a Jelenések Könyve is korán fölkeltette éppen a legnagyobb alkotók érdeklődését. Az apokalipszis lovasai képzeletünkben Dürer metszetéről öltöttek testet...

Mi a **Jelenések Könyve,** görög nevén az **Apokalipszis?**

Bibliamagyarázatok az Újszövetség egyetlen prófétai iratként tartják számon. Ezzel a látomásos írással zárul a biblia újszövetségi része. Szerzője János apostol és evangelista, aki tanúságot tesz a keresztény tanítások mellett, és ezért Patmosz szigetére száműzik. A büntetést Domitianus császár uralkodása idején (81—96) mérték rá, s a kinyilatkoztatásokat feltehetően még száműzetése helyén, 95 körül foglalta írásba.

Könyvének első fejezetei az első keresztény gyülekezeteknek, a hét kisázsiai egyháznak szóló intelmek. Ezt követi a könyv fő része, a jövendő dolgok bemutatása. Felsorolja benne az emberiséget érő súlyos csapásokat, bemutatja az egyház és az Antikrisztus szellemének összeütközését, a pusztulás és rettenet véres jelenetsorait, majd az igaz győzelme után megjövendöli a mennyei Jeruzsálem megvalósulását.

A grafikust régóta csábította a prófétikus mű metszetképeinek elkészítése. Még a Dante-illusztráció előtt megkísértette e gondolat. Vallomása szerint a bátorsága hiányzott a feladathoz. Sokáig azon töprengett, hogyan próbálhatja egyáltalán fekete-fehérre egyszerűsíteni az annyira színes könyv jeleneteit. S valóban, bárhol ütjük fel János jelenéseinek könyvét, mindenütt, képletesen és valóságosan is, színekben tobzódó jelenetsorokra bukkanunk. Az új Jeruzsálem bemutatásánál például leírja a város falait, s fel is sorolja mindjárt a tizenkét drágakövet, melyből alapjai megépültek. A Babilont szimbolizáló nőt (mely a metszetsornak egyik képe lett) így jeleníti meg: „Egy asszonyt láttam ott, aki skarlátvörös vadállaton ült. Ez tele volt istenkáromló nevekkel, s hét feje és tíz szarva volt. Az asszony bíborba és karmazsinba volt öltözve, arannyal, drágakővel és gyöngyökkel fölékesítve." (Jelenések, 17.)

Másrészt vonzotta a grafikust az írás hallatlan tömörsége. Fametsző számára ez messzemenően hasznosítható előny. Lassan érlelődött tehát a vállalkozás terve, s az elhatározásra nyilván a Dante-ciklus sikeres illusztrálása adta a végső lökést. 1977 májusában kezdett a metszetsorozat elkészítéséhez, és minden más munkát félretéve, másfél év után, 1978 októberében készült el vele.

A sorozat metszéstechnikában, kompozíciós elgondolásokban is feltétlen rokona a Dante-ciklusnak. Híven követi a Jelenések leírásait, betartja időrendiségüket, de ezúttal sem illusztrál olyan szolgai hűséggel, hogy lapjaiba ne férne bele mának szóló gondolat. Az egyik legszebb lapon például **(A négy lovas)** az Apokalipszis vágtató ítélethozóit atomfelhőből bontja ki. Megolvadt földkéregből csavarodik magasba a pusztító gombafelhő, s benne halálfej és emberi arcok rejlenek föl. A felhőre rajzolt foszló vonalakból fölvetített képek ismerősök: Einstein, Fermi, Szilárd Leó, Kurcsatov vonásait hordozzák...

Ahogy a biblia minden kor irodalmát pompás jelkép példatárával segítette a tökéletesebb kifejezéshez, úgy él a grafikus is a tárgyra mutató és átvitt értelmű szimbólumokkal. A képmutatás elítélése, a félelem az igazságtól, a gonoszság diadala és bukása, a szerények, jók, hívők és tisztán megjutalmazása e képsorok mának szóló üzenetei.

GY. SZABÓ BÉLA **A négy lovas (Fametszet a Jelenések Könyve sorozatból)**

Sok helyütt átül:eti a Dante-képek metszéstechnikáját. Sávozott egek, fénydrapériák tünnek fel a Jelenések Könyve lapjain is. Erős fény—árnyék ellentétei a Dante-illusztrációknál hatásosabban szolgálják a grafikusi kifejezés szemet vonzó és gondolatot közvetítő lehetőségét. **A négy lelkes állat** című metszetlapon a dekoratív metszéstechnika egyedülállóan szép eredményére jut. Mennyei trónus körül szférikus elhelyezésben a fehér ruhába öltözött vének, s a négy lelkes állat látszik. A fény-aureolák mögött kozmikus feketeségű s végtelen mélységű tér sejlik föl. S ebbe a kontrasztba mint vakító atommáglya fénye, robban be a papír fehérjénél — éppen kontrasztra épülő volta miatt — fehérebbnek tűnő kristályfolt. A dantei szenvedések bugyrainak képét idézik a fametszet expresszív erejének teljes kihasználásával a **Sáskafüst, A halálmadarak** és **A tüzes tó** című lapok. A sáskahad vicsorgó fogú ördögfejekként omlik a földre, és János megborzadva takarja el a szemét. Sasszárny fogja át felhőkig hatoló monumentális ívben a halottak tetemét. (Kompozíciós szerkesztésben ez a legjobban fölépített metszetlap.) S végül a tüzes tó lángtengerbe hulló alakjainál az egyik purgatóriumi kép **(A bujják)** megoldását választja.

Munka közben olykor kibogozhatatlan útvesztőnek érezte a Jelenések Könyvét. Élete talán legnehezebb feladatának. „Ha most kellene nekifognom, lehet, hogy nem mernék ismét vállalkozni rá!" — mondotta az utolsó lap elkészülte után.

MURÁDIN JENŐ

Bíróság előtt a papi Kossuth téesz vezetői

A Nyíregyházi Megyei Bíróság, *Kajka* Sándor tanácsa tárgyalja a papi Kossuth Termelőszövetkezet *csalással, hűtlen kezeléssel és sikkasztással* gyanúsított vezetőinek és bűntársaiknak ügyét.

A szabolcs-szatmári termelőszövetkezet három település — Pap, Nyírlövő és Lövőpetri — határában gazdálkodott, kedvezőtlen adottságok között. A közös gazdaság 1975-ben öt és fél milliós mérleghiánnyal zárta az évet; ezt követően került élére *Fucsku* Sándor, aki egy esztendő elmúltával már kilenc és fél milliós nyereségről adott számot a tagságnak. Még 1980-ban is 11,3 millió forint volt a téesz nyeresége. Ezután azonban több bejelentés érkezett az illetékesekhez, hogy valami nincs rendjén a szövetkezetben, ahol indokolatlanul nagy figyelmet szenteltek a melléküzemági tevékenységnek. A bizonyítékok alapján kimutatható volt, hogy az elnök, valamint helyettese, *Herceg* István és a gazdaság főkönyvelője, *Bagi* Tibor saját vagyonának gyarapításával is többet törődött, mint a közösség ügyeivel.

A papi téesz 1978-ban átvette a tiszaörsi téesz melléküzemágát, a *rovar- és rágcsálóirtással foglalkozó részleget.* Az ágazat élére kinevezett *Farkas* László az ellenőrzés lazaságát kihasználva felelőtlenül bánt a közösség vagyonával. Többek között XX-es gépkocsit használt jogtalanul, Siófokon önmaga és barátai számára üdülőt bérelt, el nem végzett munkáért vett fel társaival együtt pénzt, barátait pedig szaktanácsadóként alkalmazta, ily módon azok *munka nélkül tehettek szert kimagasló jövedelmekre.*

A papiak 1980-ban létrehozták parképítő részlegüket, amelynek háromszáz dolgozója gyakorta az *ország száz különböző helyén vállalt egy időben munkát,* amit természetesen képtelenek voltak elvégezni. Ugyanebben az esztendőben Agromarcoop néven szervezőirodát nyitottak a fővárosban, s többek között megkezdték egy Nyírlövőbe tervezett diabetikus cukorkagyártó üzem szervezését is. Az itt alkalmazott büntetett előéletű *Harsányi* Zsolt és több társa számára olyan prémiumokat is kifizettek, amelyek nem általk arányban az elvégzett teljesítményekkel. Jellemző adalék Harsányi tevékenységéhez, hogy mint *egy fővárosi nagy sportegyesület szaktanácsadója,* rávette a papi téesz vezetőit, hogy lakást béreljenek és tartsanak fenn csapata kapusának. (Viszonzásul az NB I-es gárda nyaranta hírverő mérkőzést játszott a helyiekkel.)

A termelőszövetkezet vezetői emellett beruházási hitelkamatokkal és az alapárkiegészítésre vonatkozó rendeletekkel is manipuláltak. A sorozatos visszaélések miatt 1981-ben már *több tízmilliós veszteséget mutattak ki* a kontrollt végző szakemberek a téesz gazdálkodásában.

Mivel a szükséges anyagiak nem álltak a papiak rendelkezésére, a veszteségrendezéskor a megyei tanács *a közös gazdaság felszámolásáról* döntött. A felszámoló bizottság zároltatta a volt téesz bankszámláját. Az értékek leltárba vétele után rendezik a felszámolás költségeit, a munkabéreket, a földjáradékot és az állammal szembeni adósságaikat. A termelőszövetkezet tagságának egy részét a kisvárdai Rákóczi, a többit pedig a szomszédos szabolcsbákai közös gazdaság vette át, a volt téesz földjeivel együtt.

A Szabolcs-Szatmár megyei Főügyészség vádirata alapján tizennyolc személy felel majd tettéért. A megyei bíróság hat szakértőt, valamint kilencvenkilenc tanút idézett meg a várhatóan az ősz elejéig is eltartó tárgyalássorozatra.

Felmentő ítélet gyilkosság vádja alól

Nem mindennapi ügyben hozott felmentő ítéletet csütörtökön a Győri Megyei Bíróság dr. *Nagy Zoltán* tanácsa. A vádlottat, *Vajda* Ferenc 25 éves sólyi (Veszprém megye) lakost még 1979-ben azzal vádolta a Veszprém megyei Főügyészség, hogy 1978 szeptemberében *meggyilkolt, kirabolt és megerőszakolt* egy 72 éves asszonyt. A Veszprém Megyei Bíróság a cselekményt bizonyítottnak látta, és még 1979-ben tizennyolc évi fegyházra ítélte a fiatalembert. A védelem fellebbezésére a Legfelsőbb Bíróság az ítéletet hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására kötelezte a Veszprém Megyei Bíróságot, amely a második eljárás során valamennyi vád alól felmentette a vádlottat és szabad lábra helyezte. Az ügy ezután *ügyészi fellebbezéssel* került ismét a Legfelsőbb Bíróság elé, s a döntés ismét hatályon kívül helyezés volt. Az új eljárás lefolytatására a Győri Megyei Bíróságot jelölték ki. Bonyolultságára tekintettel öttagú tanács — két hivatásos bíró és három ülnök — tárgyalta Győrött az ügyet. A Győri Megyei Bíróság tizenöt tárgyalási napot tartott, több mint száz tanút és húsz szakértőt hallgatott meg és ennek alapján hozta meg felmentő ítéletét.

Vajda Ferencet az eljárás során huszonegy alkalommal hallgatta ki a rendőrség. Kezdetben következetesen tagadott, majd az események egyes feltételezett részleteit hol elismerve, hol tagadva jutott el a beismerő vallomásig. Ezt azonban még a nyomozás során visszavonta, s azt követően mindhárom bírósági eljárás során következetesen tagadásban volt.

A most megismételt eljárásban több olyan bizonyíték vesztette el bizonyító erejét, amelyet korábban terhelőnek fogadtak el, ezért a bíróság nem találta bizonyítottnak és bizonyíthatónak a cselekménynek a vádlott általi elkövetését, s felmentő ítéletet hozott. A felmentés ellen az ügyész fellebbezést jelentett be, ezért az ügy a Legfelsőbb Bíróság elé kerül. Vajda Ferencet szabadlábra helyezték.

Jégverés Tokaj-Hegyalján

Súlyos jégverés pusztított az ország egyik legismertebb történelmi borvidékén, Tokaj-Hegyalján. Szerdán a késő délutáni órákban vihar kíséretében lezúduló jég még órák múlva is eltakarta a talajt. Pálháza környékén csütörtökön is találtak el nem olvadt jeget. A gyorsbecslések szerint a szőlőt ért kár *negyvenötvenmillió forintra tehető.* Egyes területeken a jégkár a száz százalékot is elérte. Az Állami Biztosító szakemberei megkezdték a károk részletes felmérését.

Nyereménybetétkönyv-sorsolás

Az Országos Takarékpénztár csütörtökön Sopronban rendezte meg a nyereménybetétkönyvek 1982. második negyedévi sorsolását. Mindazok az 1982. június 29-ig váltott és a sorsolás napján forgalomban volt nyereménybetétkönyvek, amelyek sorszámának utolsó három számjegye (számvégződése) megegyezik az alább felsorolt számokkal, az 1982. második negyedévi átlagbetétjüknek a számok mellett feltüntetett százalékát nyerték.

számvégződés:	nyeremény-százalék:	számvégződés:	nyeremény-százalék:
017	25	461	25
024	25	596	25
045	25	617	50
069	100	651	50
063	25	666	250
140	25	798	25
156	25	887	100
192	25	895	50
272	25	907	50
362	50	979	25

A nyereményösszeget a betétkönyvet kiállító fiók, takarékszövetkezet, vagy postahivatal július 15-től fizeti ki.

Magyar Nemzet
Péntek, 1982. július 2.

Gy. Szabó Béla köszöntése

Elhangzott Gy. Szabó Béla kolozsvári állami díjas népművész János Jelenések könyve című fametszetsorozat kiállításának a megnyitóján, a Petőfi Irodalmi Múzeum budapesti Nyugat Emlékmúzeumában.

Különös fogalmat — sejtelmesen szép szót — kell fölvessek ebben az ünnepi pillanatban. Korunk legnagyobb művészeinek egyikétől nem képsort kaptunk ajándékba, hanem — torokszorító és vigasztaló — *látomást*. A látomás értelmező szótárunk szerint „a felcsigázott képzelet... hatására... látni vélt kép".

E szűkszavú szótári értelmezést Gy. Szabó Béla olyannyira kitágította, mintha világnyi méretű legyezőt bontott és terített volna szét.

Mit közöl az emberekről a másfél esztendős gyötrelmes munkával, e munka álombeli szépségével fába metszett *látomás*?

Annyit és olyasmit, amit akadozó szavakkal elmondani aligha lehet.

Csak a próbálkozásig juthatok el.

Körünkben olyan művészt köszönthetünk, aki életének hetvenhetedik esztendejében, megviselt egészséggel, a munka szívós szenvedélyétől éltetve, az emberről akart elmondani valami súlyosat, valami fölemelőt, valami borzongatót, valami felejthetetlent.

Gy. Szabó Béla — egykor állást vesztett erdélyi mérnök, aki Kós Károly biztatására nyúlt a fához, s kezdett metszeni — világhírű pálya ormán áll, de nem büszkeségtől telten, hivalkodva, hanem az ember iránti örök alázattal, már-már leborulva.

Nevét Mexikótól Moszkváig, Torontótól Hannoverig, New Yoktól Bécsig, Kolozsvárig jobban ismerik, mint népünk legnagyobb közösségének tulajdon államában. A magyar előtt ismerős az ilyen sors, mert az Apáczai Cserékhez, a Kőrösi Csomákhoz, a Misztótfalusi Kisekhez hasonlatos. Nem csodálkoznivaló, mert nemzeti létezésünkben már évszázadok óta sajnálatosan természetes.

A pálya ormán álló férfi, életének nyolcadik évtizedében, magyar és más nyelveken olvasva, hónapokon át bújta-kutatta-kereste a mondandók mondanivalóját, a Bibliát, s annak lapjai közt megállt A jelenések könyvénél, János bizonyságtételénél.

A biblikus részlet huszonkét kicsiny fejezetből áll, s a hét pecsét felbontását, voltaképpen pedig az ember sorsát beszéli el, s földi létünkről, e lét veszedelmeiről a legtöbbet közli, amit szűkös szókkal elmondani lehet. Gy. Szabó Béla e feszesre zárt, talányos fejezetek mindegyikéből egy képet, vagy csak egyetlen villámlást, ördögi fényt, vagy sugárzást ragadva meg, fába metszette A jelenések könyve *látomását*.

Áldott keze, s vésője nyomán e huszonkét lapon átvonul előttünk az ember, örök félelmével, felszikrázó örömeivel, a szorongásokkal, a pokoltűzzel, a dantei meggyötörtetéssel verten, az ember veszedelmeivel és villódzó ragyogásával.

Gyulafehérvár szülötte, Erdély gyermeke, Ciudad de Mexico, New York, Moszkva, Kína, Kolumbia s Ausztria ünnepeltje, a fametszésnek ez a szegény erdélyi magyar fejedelme, a Dante-sorozat, a dantei pokoljárás után érkezett el a végső — fenyegető és vigasztaló — szózatig, e biblikus világkép kivetítéséig.

Voltaképpen ki is ez a művész, szeretett vendégünk és bőkezű ajándékozónk?

Kezének minden rezdülésében összetéveszthetetlenül magyar. Minden látomásában egyetemesen ember.

Két képét — fametszetét — őrzöm otthonomban. Hozzá hasonlóan ugyan ki más — melyik nép fia? — ábrázolhatta volna ilyen ki nem mondott közlésekkel telten a koltói somfát, s alatta a malomkőasztalt? S ki más Petőfi székelykeresztúri, korhadt, villámsújtotta körtefáját?

A két képen ember nem látható. De ismerős, hazai hallással az egyik mögött máris parázslik a Nyílnak a völgyben... meg az Elhull a virág, eliramlik az élet... néhány lángsora. S magyar szemmel nézve, a körtefát ért régi villámhasítás nyomban felidézi — az idegsejtjeinkben szinte — a másik hasítást, amelybe a költő a csatamező mellett, menekülése közben belehalt.

A hetvenhét esztendőhöz közelítő magyarnak született, de minden más anyanyelvű, minden más táj, más világ sorsát-kételyét-vívódásait-megbolydult életét hordozza roskadozó vállán. Az ősi biblikus üzenet nyomán ezeket a kételyeket fogalmazta meg, metszette fába a kolozsvári műhely magányában s a viaskodó, szaggatott, gyakori mellőztetésekben elfáradt, olykor menekülő élet csúcsain.

A jelenések könyvének huszonkét fametszetéből kettőt említek csupán. Tessék végignézni valamennyit, mert mélységes üzenetet hordoznak, a filozófikus kételyt, a világ kérdőjeleit. E huszonkét kép elbeszél mindent; a próbatételt, az intő kezet, a hétpecsét titkait, létünket, a kiválasztottakat és meggyötörteket, a sok jajt, az égbe szálló lelkeket, az Antikrisztust hamis prófétáival, a földindulást, a halálmadarak szárnyainak fenyegető árnyát — korunkat, amelyben élnünk kell; amelyben élnünk adatott.

A legnagyobb erővel a két látomás beszél: a hatodik fejezetről készített metszet négy lovast ábrázol, halállovasokat, amint egy gomba tetején ügetnek.

Atomfelhő volna, vagy a jövőbe vetítve, lenne ez?

A másik, a huszonkettedik kép az Élet vizét, az Élet fáját villantja fel. A jelenések könyvéből idézve: „Azután megmutatta nekem az élet vizének folyóját, amely ragyogó, mint a kristály..." Meg, hogy „Éjszaka sem lesz többé..."

Voltaképpen hova megyünk, merre száguldunk, mi felé sodortatunk mi, emberek, fehérek, feketék, ázsiaiak, fokföldiek, mi, a valamennyi földlakó?

S ebben az apokalipszisben, ebben a világomlásban, az emberiség, s az emberiségen belül e szétszórt, vére hullatott, sokszor meggyötört magyar nép és minden nép számára van-e még remény?

Merítünk-e még az élet vizéből? S ülünk-e még megbékélt, égi csendben az élet fájának hűs lombkoronája alatt?

Az örök éjszaka vár ránk? Vagy éjszaka sem lesz soha többé?

Még van remény. Van talán.

Ezt üzeni a közel hetvenhét éves, népünk egyik legnagyobb fia, akinek sorsa, személyisége, életműve, igehirdetése, egy kis reményt felcsillantó látomása előtt tisztelettel és mélyen meghajtom a fejem.

Ruffy Péter

Tizedik alkalommal rendezik meg Székesfehérvárott a fiatal dalosok országos találkozóját. A polbeat, a folkbeat és az új dal legkiválóbb hazai műkedvelőinek csütörtökön kezdődött seregszemléjén százharminc zenész — szólista és együttes — mutatkozik be, tíz-tíz perces műsorösszeállítással.

◆

Őskori elődeink Csabdiban és őskori sáncok és halmok Süttőn címmel nyílik meg kiállítás Tatán a Kuny Domokos Múzeumban a Régészeti kutatások Dunántúlon című sorozatban vasárnap délelőtt 11 órakor. A kiállítást dr. Korek József, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgató-helyettese nyitja meg.

A színházak péntek műsora

Erkel Színház: A Zeneművészeti Főiskola végzős növendékeinek vizsgaelőadása (7) — **Fővárosi Operettszínház:** A Magyarok Világszövetségének vidám, zenés műsora. Egy kis hazai (7) — **Körszínház:** Vissza Matuzsálemhez (bemutató) (fél 8) — **Budai Parkszínpad:** A Guineai táncegyüttes műsora (fél 9) — **Hilton Szálló:** A néma levente (fél 9) — **Városmajori Szinpad:** Irma te édes (fél 9) — **Zenélő udvar:** A Bodra Smiana bolgár gyermekkórus hangv. (8) — **Mátyás-templom:** Pécsi Sbestyén orgonaestje (8) — **Fővárosi Nagycirkusz:** „Bűvös kör" (du. fél 4 és este fél 8) — **Szentendrei Teátrum:** Három a kislány (bemutató) (fél 9).

Rövid tartalom és szereplőlista a Pesti Műsorban.

G. Szabó Béla

G. SZABÓ BÉLA festő- és fametsző művész 75. születésnapja alkalmából vasárnap kiállítás nyílt Esztergomban, a Balassa Bálint Múzeumban. A Kolozsvárott élő művész ezúttal hatvan művét láthatják az érdeklődők. A tárlatot három hónapon át láthatja a közönség.

Magyar Hirlap 1980/12/2/9

negbeszélések

desz Mihály, a Központi Bizottság tagja, a KB osztályvezetője. Az NSZEP képviselőjét fogadta *Óvári Miklós* és *Aczél György*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai.

(MTI)

vetség
k békefelhívása

zatot fogadott el, amelyet a közös cselekvés érdekében megküld valamennyi tagegyháznak. A felhívást elküldték *Leonyid Brezsnyevnek* és *Ronald Reagannek* is.

A végrehajtó bizottság felhívja a tagegyházakat, hogy ők is segítsenek békés eszközöket keresni a politikai konfliktusok megoldására, erősítsék a különböző társadalmi rendben élő keresztyének között a kommunikációt, és így akadályozzák meg a hidegháború feleleventését.

[illegible] ahol túlnyomórészt a nem [illegible]rőszakos bűncselekményeket elkövetett fiatal felnőttek töltik a büntetésüket.

— Mi a különbség a fegyház, a börtön és a fogház fokozat között?

— *A fegyház* a szabadságvesztés *legszigorúbb* végrehajtási módja. Az elítéltek életrendje részleteiben is meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt állnak. A büntetésvégrehajtási intézeten belül is csak engedéllyel és felügyelet mellett mozoghatnak. Ebben a fokozatban a zárkák ajtaját zárva kell tartani. Ugyanakkor a *börtönre* ítéltek számára rövid tartamú eltávozás is engedélyezhető kivételesen. Az életrend ebben a fokozatban is ellenőrzött, irányított, azonban a körleten belül szabadon mozoghatnak. A *fogház* a szabadságvesztés *enyhébb* módja. Az elítéltek részére rövid tartamú eltávozás engedélyezhető, külső munkán is részt vehetnek, életrendjük csak részben meghatározott, szabad idejüket belátásuk szerint hasznosítják. Ő az apjával megy reggel, vele jön délután. Az üzemi óvodában kapott helyet.

— Most majd megsínyli 5 is szegénykém, hogy egy órával tovább maradnak. *Ledolgozza ő is a szabad szombatot.* — sóhajt fel a nagymama.

— Akire nem tudunk hétközben számítani, Zsuzsa lányom. *Ő asszonyfejjel, iskolás gyerek mellett gondolta meg, hogy mégis továbbtanul.* Harmadéves lesz már az ősszel. Ő aztán csakugyan se lát, se hall sokszor a tanulástól.

— *Azért is jó, hogy így együtt vagyunk* — szól ismét Ferenc. — Mert a dédi is elvállalja, ha kell, a gyerekeket, mi is segítünk, amit tudunk, és négy felnőtt mellett igazán könnyen nő a két gyerek. Még akkor is megoldanák, ők, az ikrek egymás között, ha mi nem segítenénk.

— Reggelente van itt a legnagyobb cirkusz. Még jó, hogy két fürdőszoba van a házban. Négyen indulunk munkába — majdnem egy időben s óvodába, iskolába a két gyerek. Este pedig ki ekkor, ki akkor ér haza. *Arról szó se lehet, hogy együtt üljünk asztalhoz.*

— Mindannyian az üzemben, illetve a napközben ebédelünk, hét közben úgyszólván csak tejet, kenyeret veszünk. Azt elhozza a közeli boltból édesanyám. Hét végére hagyjuk a bevásárlást. Legtöbbször mind a hárman megyünk. Akkor megvesszük az egész hétre valót.

— Szinte valóságos szertartás ez a mi hét végi beszerző körutunk — mondja Zsuzsi. — Akárcsak a vasárnapi, *közös ebédek. Ezekhez leginkább édesanyám ragaszkodik.*

— S én is vagyok természetesen a szakács. A fiamék is rendszerint átjönnek. Akkor, legtöbbször mindannyian együtt vagyunk. Az a három kicsi is olyan, mintha nem is unokatestvérek, de édestestvérek lennének, s mi, a másik három nemzedék is nagyon ragaszkodunk egymáshoz. Sokszor alkonyatig elüldögélünk, beszélgetünk, vitatkozgatunk ebéd után a nagy, kerti asztal körül, a gesztenyefa hűvösében. Néha kártyázunk, máskor csak beszélgetünk. *De ezek a vasárnap délutánok a legszebbek. Ilyenkor egyáltalán nem érezzük a hét közben olyan nehezen beosztható, múló időt.*

Rab Nóra

Írnok akar lenni

A „rabomobil" szinte méltóságteljesen fordul a börtön udvarára. Csíkosba, darócba vagy éppen civil ruhába öltözött fiatalemberek szállnak ki egymás után a zárt autóból. Az újonnan érkezett szállítmány tagjainak arcát figyelem. Egykedvűek, sőt, néhányan közülük a régi ismerős magabiztosságával lépdelnek a sorban.

időben minden újonnan érkezettel elbeszélget a nevelőtiszt. Ugyanis az elítélteket veszélyességüknek megfelelően, különböző kategóriába sorolják. *Ez befolyásolja a munkába helyezésüket is.* A súlyosan antiszociális, agressziv beállítottságú elítéltet, akinek esetleg a szökésétől is tartani kell, nem szabad külső munkahelyre beosztani.

SZERDA.

Az elítéltek egyenként a *„munkába helyezési bizottság"* elé kerülnek. A bizottságnak tagjai: a nevelési szolgálat, az őrzés, az orvos, a pszichológus, valamint a munkáltató képviselője. Az elítéltnek lehetősége van arra, hogy olyan munkahelyet kérjen, ahol szívesen dolgozna. A munkába állítási bizottság végül is javaslatot tesz az elítéltek beosztására, de végül is a parancsnok dönt.

Ezután az elítélteket elvezetik a végleges körletükbe, és munkába állnak.

Schmidt Attila

(Folytatjuk.)

Gy. Szabó

A fametsző életműve

Muradin Jenő:
Gy. Szabó Béla

A bukaresti *Kriterion Kiadó* gondozásában megjelent, nagy gonddal szerkesztett könyv *Gy. Szabó Béla*, a Román Szocialista Köztársaság állami díjas, érdemes művészének pályafutását ismerteti 80 illusztráció kíséretében. Ebből nyolc darab színes. A könyv szövege, a művészi korszakok áttekintése, az alkotások elemzése, a Gy. Szabóról eddig írott több mint 400 tanulmány és cikk kritikai értékelése *méltó* a jelentős életműhöz.

Gy. Szabó Béla Gyulafehérvárott népes vasutascsaládban született (1905), innen a „Gy." betű a nevében. Az ottani gimnáziumban, a ma is szeretettel emlegetett *Reithofer Jenő* irányításával szorgalmasan rajzolt és festett, majd Budapesten gépészmérnöki diplomát szerzett. E pálya pontossága, fegyelme később is nagy hasznára vált; a költővel szólva idézi: „gyönyörű képességünk a rend". Kolozsvárott rövid ideig gyárban dolgozott, azután állás nélkül küzdött a sorssal és önmagával, hogy a művészetnek szentelhesse életét. *„1932-ben történt* — írja Muradin — *zúzmarás téli napon Kolozsvárt a Kossuth utcán két ember jön beszélgetve: Kós Károly és az első képeivel jelentkező Gy. Szabó Béla. Kós váratlan ötlettel fordul hozzá: Fiatalember, miért nem mászik fára? Úgy értettem, miért nem veti rá magát a fametszésre? Aztán ott helyben magyarázni kezdte, hogyan készül a metszet."*

Közel öt évtized telt el az oly sokszor emlegetett epizód után. A kezdetleges vésőkkel készült *Koldusok* című első metszete óta több mint 1260 fametszetet alkotott. *„Olyan sorozatok, metszetkönyvek és önálló lapok, melyek ismeretében méltán tekinthetjük őt a fametszés XX. századi megújítójának. Grafikai munkálkodása mintegy 15 ezer tusrajzot, ceruza- és szénrajzot sorakoztat még a metszetek mellé. Pasztell- és olajképei pedig — a grafikusi erényeken túl — a szinekre érzékeny festőt ismertetik meg velünk."*

A nagy gazdasági válság idején állását vesztve készíti az 1934—35-ben megjelent fametszetes *Nyomorultak*

Gyilkos-tó

Könyvét, a latin című *Liber Miserorumot*. Ő, a szegény vasutasfiú, az elbocsátott gyári munkás, a meg nem értett, a sorstársak szenvedéseit megrázó erővel mutatja itt be. Dsida Jenő kritikája szerint: *„Ez a könyv a legszebb mindazok között, melyek Erdélyben valaha is megjelentek."* Gy. Szabó azonban szigorú önkritikával hiányokat érez és ezért Pestre jön, s a Képzőművészeti Főiskolán *Varga Nándor Lajos* grafikai osztályán dolgozik, a modell utáni rajzolást és a különböző grafikai technikák alkalmazását tanulmányozza. 1936 után kezdődik a művészetére jelentős hatást gyakoroló utazásainak sorozata. Végigjárja a műemlékekben gazdag országokat; képtárakat, múzeumokat látogat. Fejlett technikával megoldja a legnehezebb fametsző feladatokat is. Minden lapja kézi levonat, maga készíti a kefelevonat módszerével, dörzsölve.

Gy. Szabó művészetében nagy jelentőségű a *dokumentumérték* is. Egyes lapjain megörökítette a ma már lebontott házak, utcák képét; ismert erdélyi kiválóságokról készült portréi, mint például a híres történész *Kelemen Lajosról*, művelődéstörténeti szempontból is jelentősek.

A második világháború után, amikor már küldheti külföldre a műveit — Peking, Buenos Aires, Tokió, Leningrád, Moszkva, Kairó, Lima stb. városokban — szerepel kiállításokon. Majd kétszer is jár a fametszet őshazájában, Kínában. Ennek a távol-keleti országnak emlékét *Kínai útivázlatok* című könyve és rajzok, metszetek őrzik. Belgiumban rendezett kiállításán Liége város díszpolgárává választották. Itt is, mint annyi más kiállítóhelyén egy sorozatot adományozott metszeteiből vendéglátóinak. 1966-ban a budapesti Nemzeti Galériában nagyszabású kiállításán életművét mutatják be, köztük több pasztellképét a Szigligeten készültek közül.

1973-ban Mexikóba utazik. Itt is dolgozik, kiállít, s a távoli országban szerzett élményeiről érdekes szövegű, illusztrált kötetet ad ki. Nagy jelentőségű utazásai ezután: Hannover, majd Kolumbia, kiállítással egybekötve. Közben otthon is egymást érik kiállításai.

Művészetének egy másik műfaja irodalommal kapcsolatos. Illusztrálta Csokonai *Lilla-dalait*, a *Haja, haja virágom* című népdalgyűjteményt (*Szabó T. Attila* gondozásában jelent meg). Dante *Divina Commediája* ihletésében 20 db nagyméretű fametszetsorozatot készít, megrázó és felemelő szépségű lapokkal. Majd a *Hónapok* című albumával gyönyörködteti nézőit, valóságos metszetbe foglalt tájköltészetével. Legújabb nagyarányú, sok fantáziát igénylő vállalkozása: nagyméretű metszetekben illusztrálja, 22 lapon a Biblia *Jelenések könyvét*. Az egyik legszebb lapján bizonyítja, hogy a mának is szól. Az Apokalipszis lovon vágtató ítélethozóit halálfejes atomfelhőn ábrázolja. A megrendítő hatású sorozat Kolozsvárott, a Bolyai utcai műtermében várja — remélhető — közeli megjelenését.

M. Kiss Pál

Népszava - 1981 VIII. 24.

HANGLEMEZFIGYELŐ

GLUCK: ORFEUSZ ÉS EURIDIKÉ

Lehet, hogy az erasbachi uradalmi főerdész fiának a madarak füttyétől szaladt tele a lelke muzsikával. Az is lehet, hogy dalos kedvű apjától örökölte rendkívüli zenei tehetségét. Egy bizonyos: *Christoph Willibald Gluck* a bölcsőtől a koporsóig ízig-vérig zenész volt, mégha nem is annak szánták eleinte a szülei.

Tizenkilenc esztendős volt, amikor 1733-ban búcsút mondott a prágai egyetemnek, hogy végérvényesen a muzsikával jegyezze el magát. Sokat barangolt a kontinensen: Bécsbe, majd Milánóba került, ahol négy évig tanult a nagy hírű *Sammartinónál.* Első operáját is olasz földön komponálta: 1741-ben mutatták be, *Artaxerxes* címmel. Ez és még néhány itteni születésű operája egy picikével sem volt különb a korabeli átlagos olasz szerzők műveinél. Életének következő állomása London volt, ahol azon nyomban *Händel* művészetének került a bűvkörébe. Ezután Párizs következett, ahol viszont *Rameau* gyakorolt rá nagy hatást. Aztán újra Bécsbe költözött, ahol 1754-től 1764-ig ő volt az udvari karmester. Jött még egy hétéves kitérő: újra Párizs, ahol élete legnagyobb diadalait aratta, mint operaszerző. Végül a szíve visszahúzta Bécsbe, ott halt meg 1787. november 15-én, hetvenhárom esztendős korában.

Christoph Willibald Gluck összesen *százhét operát komponált*, a balettekről nem is beszélve. Joggal hihetnők, hogy az a mester, aki oly könnyedén tudott a különféle operastílusokba beleilleszkedni aszerint, hogy éppen hová vetette a jóvagy a rossz sorsa — termékeny epigon maradt élete végéig. Ezzel szemben azonban megtörtént a csoda: a rendkívüli fogékonyságú muzsikus ugyan mindent befogadott, de át is szűrt mindent a maga igen határozott egyéniségén, és *alapjaiban reformálta meg az opera műfaját.*

A korabeli szerzők nagy része az énekeseknek komponált: az ő szeszélyeiket szolgálta ki, hogy technikájuk csillogtatására minél több lehetőségük legyen. Gluck ezzel szemben a közönségnek komponált. Azt az elvet vallotta, hogy zeneszerzőnek, librettistának és énekesnek egyforma alázattal kell buzgólkodnia azon, hogy a *költői gondolat minél hívebb kifejezést nyerjen.* Ezt az elvet *Alkésztisz* című operájának előszavában fejtette ki először — és a továbbiak során hű is maradt hozzá, egészen élete végéig. Olyannyira hű, hogy manapság Gluckról, a francia felvilágosodás egyik legodaadóbb német képviselőjéről úgy beszélünk, mint a tizennyolcadik századi opera nagy megújítójáról. Ő volt a híd — többek között — a barokk és a klasszicizmus között a zenében.

Orfeusz és Euridiké című operájának első változatát 1762-ben mutatták be a bécsi Hofburgtheaterben, ahol Orfeusz szerepét egy *Gaetano Guadagni* nevezetű kasztrált alt énekelte. Tizenkét évvel később Párizsban is színre került a mű, átdolgozott formában. Itt tenorista volt a főszereplő. Noha a párizsi előadás aratott nagyobb sikert, világszerte a bécsi változat az elfogadottabb. (Tekintve, hogy századunkban „hiánycikk" a kasztrált alt, Orfeusz szerepe a legkitűnőbb alténekesnők csemegéjévé vált.)

A Magyar Hanglemezgyártó Vállalat is a bécsi változatot jelentette meg a Hungaroton Hanglemezhetek alkalmából. A főszerepre a külföldre szerződött, világhírű altistánkat, *Hamari Júliát* hívta meg a vállalat, demonstrálván, hogy — ha próféta nem is, de — prófétanő még a saját hazájában is lehet az, aki valódi tehetség.

Euridiké szerepében *Kincses Veronika*, Ámor szerepében pedig *Zempléni Mária* méltó partnerei Hamari Júliának. A Magyar Állami Operaház kamarakórusát és zenekarát *Lukács Ervin* vezényli — túlságosan is korrektül. Az Orfeusz és Euridiké volt Gluck reformtörekvéseinek első eredménye: igaz érzések és szenvedélyek szólalnak meg benne. A dirigens szabadosabb szenvedélyessége ilyen műveknél nemhogy megengedett, de szinte kötelező is...

Baranyi Ferenc

Folyóiratsze

Az Új Írás

Feltorlódó múlt címmel közöl négy figyelemre méltó írást: *Bodnár György:* Hajnal Annáról ír szép esszét *(Az élet és az utókor határán) Ágh István* Szabó Istvánnak állít méltó emléket szeretettel teli, értő írásában *(Mese nélküli világ):*

„Ő a legérvényesebb az ötvenes évek kisparaszti falujának ábrázolásában, nem Cserszegen, de általánosan. Sohasem hangzatos, mint a karóra mutatja az időt, szétszedi előttünk ezt az órát, láthatjuk kicsi és nagy kerekeit, hajszálrugóit, a bonyolult és finom áttételeket. Tudjuk, az ötvenes évek a történelmi paraszt osztály vége, hát az idő is történelmi, amit mutat, s ha valaki nagy tehetséggel jelenti nekünk, irodalomtörténeti személyiség maga is."

Fenyő István: Journal le l'enfer címmel Babits Mihály Beszélgető füzeteiről ír, kiemelve belőle a népe, s a kultúra sorsán aggódó, s utolsó percéig munkákodó megnyilatkozásait.

Örömmel láttuk *Vargha Balázs: Mért remekmű és mért nem az?* Csokonai Vitéz Mihály költői műhelyébe bevezető, alapos minden szót, sőt, központozást megvizsgáló-értékelő tanulmányát. Örülök, hogy a szerkesztőség nem utasította „szakfolyóiratok"-hoz, mert mi is úgy véljük, hogy ez nem „irodalmárok" belügye, s az író „titkai"-ba *ezek,* s nem a hálószobatitkok és egyéb pletykák vezetnek be.

A *Körkép* rovatban Be-

lohorszky Quijote-míto delmes tanul tatja ki, mint az illúziók ütköztetésébő vészregény. *ság lovagren*

Lator Lás fordításokkal va" ismertet német líra t nagyságát, P

A gazdag ból — nem rovására! — Németh G. Walkó Gyö könyvéről (*szép, szolid* Okkal-joggal tikánk szeme vel szemben hívja fel fig kötet erénye

Nádor Tam rovatában ez Ferencet val vasmányai fe szete ismeret meglepő, újl koztató az a mohóság, an szott. S kerti gorított iro tásunk mellő irigység nél hogy:

„És kötel agyamat arr lassitól Józs is olvassam a teljes Ara Petőfit, a tel tyt, a teljes teljes Fazek Csokonait, a cseyt, a telj nost, a telje teljes Ady egész magya telen végig.

Hát igen.

A Kortárs

a négyszáz esztendeje született Bethlen Gáborra emlékezik *Ördögh Szilveszter: Boldog az ember, ha öl?* című írásával, melyben Móricz Zsigmond Erdély trilógiájának sokat vitatott kérdéseit veti fel, új, s megfontolandó módon. Szerinte Móricz az alkotás során „csalódott" korábban „fennkölt"-nek felmutatandó hősében („Mint király, tekintetes úrrá lett. Mértéktartó ezer alattomossággal.") Mégis — s éppen ezért sikerült nagyra s jelentősre a mű — az író „enged" a valóság törvényeinek, de el nem készült folytatásában (A Hadak ura) már ott készül, sejtődi „fejezet" a ténelemform a Rózsa Sá valósult képe. (A r ről azonban tettünk volr forradalmi l de járhatatl s a kisszerű hetőségekkel radalomban vívódásáról

Nemcsak ö nem napjain szerű, szám vetődő probl lel *Pilinszky lyatárs szen* ban *Domo* sal folytatott ben. A költő zelebbről a lét"-e saját téma. A köl gyobb lelki kor alázatos mint a dac zárkózáshoz. fontos —, „meg nem válik szeren nem azok is lenek a befo

História klub — Népszokások filmen

A múzeumi hónap alkalmából legnagyobb közgyűjteményeink különleges népművelési programokat dolgoztak ki. A legátfogóbb programmal a *Magyar Nemzeti Múzeum* jelentkezik: október—novemberben az állandó kiállítások mellett — részben ezekhez kötődve — számos előadást, foglalkozást rendez, illetve különböző sorozatokat indít. — Bizonnyal széles érdeklődésre tart majd számot a História című folyóirattal közösen szervezett *„História klub"*, amely minden hónap utolsó keddjén fogadja az érdeklődőket. A rendezvényeken neves tudósok, kutatók tartanak konzultációt a közönség által felvetett kérdésekről. A *„Történeti zenés esték"* sorozat a zenebarátokat várja: első ízben október 4-én Druschetzky György: Parthia című műve kerül bemutatásra, régi hangszerek megszólaltatásával. — Folytatódnak a tanulóifjúság számára meghirdetett különböző szakkörök, és klubok, továbbá a numizmaták és az őstörténet iránt érdeklődők számára szervezett összejövetelek.

A *Néprajzi Múzeum* — a József Attila Szabadegyetemmel együttműködve — három sorozatot indít október hónapban a magyar népi kultúrával behatóbban megismerkedni vágyók számára. A két évre tervezett *„Magyar néprajzi kalauz"* október 14-én indul; ez a sorozat módszeresen feldolgozza a legjellegzetesebb magyar tájegységek néprajzi múltját. — A *„Népszokások filmen"* című összeállítás a múzeum filmtárának gazdag anyagára épül: az október 29-én kezdődő sorozat a hazai népszokásokba, illetve a naptári ünnepekhez kötődő hagyományokba enged érzéklletes bepillantást. — *„A magyar néptánc története"* sorozat október 21-gyel veszi kezdetét, ezen néptánckultúránk történeti rétegeinek, illetve típusainak bemutatására vállalkoznak a kérdéskör neves szakemberei, megfelelő illusztrációs anyag segítségével. Az előadásokra a TIT budapesti szervezetében (VIII., Múzeum u. 7.) lehet jelentkezni 110, 90, illetve 80 forint részvételi díj befizetése ellenében.

A TIT újdonsága a felső tagozatos diákok számára életre hívott *„Múzeumi TIT-bérlet"*, amely három nagy fővárosi múzeum anyagával ismerteti meg a régi korok iránt érdeklődő ifjú közönséget. A foglalkozások szabad szombatonként 10 órakor kezdődnek; az elsőre a *Magyar Nemzeti Múzeumban* kerül sor október 14-én *„Haza és haladás"* címmel.

T. A.

SZÍNHÁZI MŰSO

Erkel Színház: Varázsfuvola (felújítás, 7), **Madách Színház:** Kettős helyszín (7), **Bp.-i Gyermekszínház:** Jövőre veled, ugyanitt (7), **Vígszínház:** In memoriam Ö. I. (fél 3), Homburg hercege (7), **Pesti Színház:** Equus (7), **József Attila Színház:** Pályamódosítás (Premier, 1., 7), **Operettszínház:** János vitéz (fél 3 és e. 7), **Thália Színház:** Házszentelő (7), **Vidám Színpad:** Nyitott ablak (7), **Mikroszkóp Színpad:** Minek néz engem? (fél 9), **Várszínház:** A lovakat lelövik, ugye? (7), **Józsefvárosi Színház:** Veszélyes forduló (7), **Radnóti Miklós Színpad:** Minden másképpen van (7), **ORI, SZENTENDRE, Művelődési Közp** együttes han **KISVÁRDA, velődési Köz** Los Tainos **Bábszínház: saság útja:** malac (du. Csizmás kar 3), **Zeneakad** lő muzsika **terem:** A M művészek S tal Zenesze ja (du. 5), **Hangversen** lanów-vonós runk zenéje

A **Thália** kársága kö **Házszentelő** adása, a re órakor kezd

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla köszöntése

Hetvenöt éves Gy. Szabó Béla!

Barátok, kortársak, műpártolók népes serege köszöntötte Nagyváradon a születésnapi évforduló alkalmából rendezett ünnepségen Kolozsvár, Erdély, Európa nagy festő- és fametsző művészét fél évszázad bemutatkozása után, hiszen első kiállításának egyikén, ötven esztendővel elobb, ugyancsak Nagyváradon ünnepelték.

A Művelődés Háza nagytermében sokan a falak mellett állva szorongták végig a találkozót, hogy a közös örömben osztozzanak Vele, hallgassák életközelből a vallomást, a művészpálya bizony nehéz útjairól. Munka, hitvallás, művészi elhivatottság és elkötelezettség a háromszéki kisgyermekben fogalmazódtak, a gyulafehérvári diákban éledeztek, a budapesti egyetemi hallgatóban bontakoztak, a kolozsvári művészben teljesedtek már az egész világon megismertté vált kitárulkozássá olyan mesteri csúcson, ahová kevesen érkeznek el.

„Maradj művész mindenkor"! „Művészeted gyakorold, ne magyarázd"'

Idézem a Mester magának fogalmazott törvényeit, amelyhez hűséges volt egész eddigi életútja alatt; akkor is, mikor szűkebben jutott mindennapi kenyérből, vagy öltöző ruhából, amikor nagyon keserves aggodalommal kellett várnia a munkanélküli virradatot. Szerénysége, művészi alázata példa már nemzedékek számára. Már emlékezetbe-vésődötten maradt fenn, annak a felejthetetlen találkozásnak élménye, amikor a „Hónapok" című metszet-sorozatának megjelenése alkalmából bekopogtatott Kós Károlyhoz, és tanítványi tisztelettel adta át Kolozsvár nagy öregjének az ajánlósorokkal ellátott friss példányt. „Tanítvány! — homályosodtak el Kós Károly szemei — ebben te lettél a mester Erdélyben, Európában, talán az egész világon."

Hosszú, nagy út után állott meg ismét a hazai közönség előtt, hogy számot adjon a hannoveri bemutatkozásról, és idézze fel évszázad múlását, s az első nagyváradi találkozót. „Szeretettel fogadtak, nem számítottam olyan elismerésre, amit Németországban kaptam, de most, hogy megkérdezték tőlem, hol kaptam a legigazibb és legnagyobb elismerést, egyetlen szóval felelhetek: itthon! — és már bujkál a szája szögletében az a meghatározhatatlan rezdülő mosoly, melyet hazulról hozott. Nem marad el a történet sem, hogy egyszer a szegény világban a kolozsvári piacon a krumpliért sorakozó embereket rajzolgat-

Balaton

ta. Néhány lépéssel odébb tőle két atyafi nézte a születő művet, s az egyik emlékezetesen fogalmazta meg az elismerést: „a fene a tíz körmét, de jól csinálja". Aztán, hogy Várad se maradjon ki a jóízű emlékek idézéséből, elmondja, hogy ötven esztendővel ezelőtt, mikor a kiállításán Horváth Imre, a Körös-part költője (akkor még személyesen nem ismerték egymást), megkérdezte tőle, mennyiért adja a metszeteket? (ismét rezdül a háromszéki mosoly), és jóízűn felidéződik a múlt — „a kisebbeket olcsóbban, a nagyobbakat drágábban". — Ej, hát maga rőffel méri a művészetét! — fakadt ki a poéta. — „Tehetem (s most el is neveti magát), hiszen Szabó vagyok!"

A nehéz megpróbáltatások idején a humor, a jókedv mindig társa volt Gy. Szabó Bélának. Még akkor is, mikor korán ment el hazulról, és túl későn érkezett meg, hogy ne kelljen a parányi kenyérből édesapja, anyja mindennapijából egy morzsát is elfogadni. „Volt, hogy egész nap nem ettem, de rajzoltam!" Az utolsó esztendők már hozták az elismerést garmadával. Gy. Szabó Béla hivatalos lett oda is, ahová európai művészek ritkán jutnak el. Mexikó különös alakú pálmái alatt ugyanúgy a természet csodálatos kitárulkozása, vagy az emberarcok fájdalma, öröme töltötték el, mint amikor a székelyföldi tájat, az erdélyi városrészeket rója, és megörökít egy-egy műemléket, már a messzi jövendőnek.

Most Kolumbiába készül. Hetvenöt évesen, nyugtalan izgalommal; mit kínál számára, a művész részére, a nagyvilágnak e kis országa? Nehéz megfogalmazni a köszöntést, barátok, szépet szerető emberek nevében, mert Gy. Szabó annyi csodálatos, megrendítő, gazdag művészélményt tudott nyújtani önmagából, amelynek mérésére kevés a szó. Az egyetemeset, az emberit fogalmazza. A természet elévülhetetlen szépségét sugározta vissza fametszeteiről, színes pasztelljeiről, szénrajzairól. A kincset pedig, amit gyűjtött, nagy szívvel elajándékozta, hiszen Bukarest, Peking, Tokió, Mexikó, Liéges, Leningrád, vagy Budapest nagy múzeumai őrzik alkotásainak egy-egy csodálatos csokrát. S benne a művészet, az ember, aki amit nyert élettől, természettől, azt szétosztogatta, s művészi hitvallásában az serkentette tettre, mozdította új alkotásokra: legyen az embereké.

Ezt köszönjük, amikor a hetvenöt éves Mestert köszöntjük, és őszinte szívvel mindig várjuk a folytatást.

Fábián Gyula

— Ezt honnan veszed?

— A nagypapa mondta az anyunak múltkor, amikor veszekedtek, hogy „még ahhoz sem volt bátorságod, hogy megmondd annak a szerencsétlen Simonnak, mást szeretsz, inkább levelet firkáltál". — Borcsa a nagyapját utánozta, Simon pedig mosolyogva hallgatta, és még a szája szélén egy kesernyés mosollyal mondta Borcsának: — Tudod, én mindig ilyen leveleket kapok, azért mondtam neked, a levelek... Egy pillanatra elhallgatott. — Szóval, a levelekkel sokszor sebeket osztogatunk egymásnak, mint a háborúban. Levél-sebeket.

— Hát akkor ki kellene állítani azokat a leveleket is egy múzeumba, nem igaz?

— Ez, látod, lehet, hogy jó ötlet, de a legjobb lenne meg se írni azokat a leveleket.

— És akkor most együtt élnél te is velünk.

— Hát ezt nem tudom. Ez problémás.

— Szóval most nagyon problémás vagy magaddal.

— Nagyon. — Simon megsimogatta Borcsa haját, amit volt felesége ügyesen két copfba font, Borcsa pedig az ujjait úgy fűzte Simonéba, ahogy az egyetemista lány szokta.

Simon lehajtott fejjel cipelte a vasárnapi sétálók között a keresztet. A sajátját.

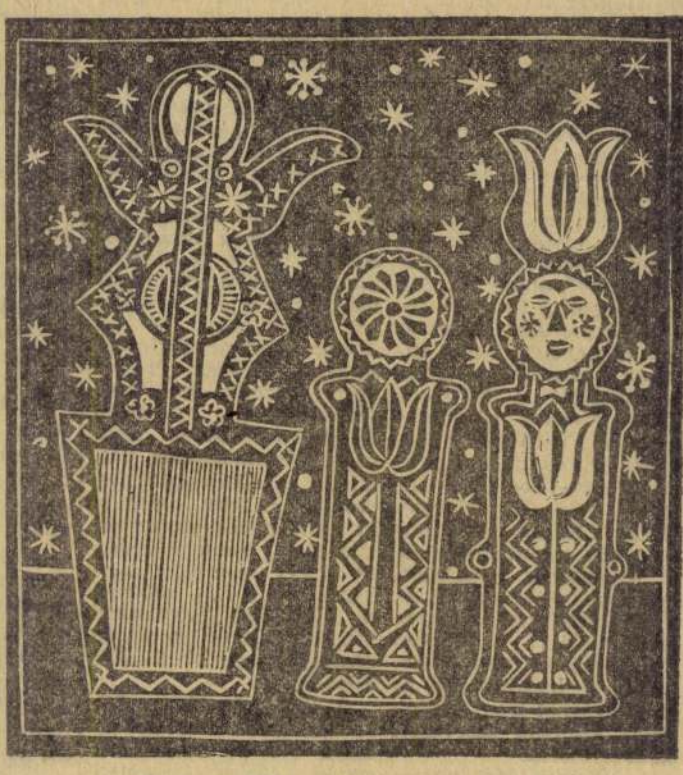

Dohnál Tibor: Népi motívumok

Gy. Szabó Béla, grafikus

László Gyula. Baráti levél ... 91-93

Tiszatáj, Szeged, 1981- jan. XXXV/1.

szer kérdeztem tőle, hogy ugye „Ősmagyar"-jának termete és arca önarckép. Azt felelte, hogy neki nem önmaga járt eszében, hanem a Debrecen környéki magyar emberek alkatára, kiállására, kifejezésére emlékezett. Tehát nem messze múlt mitológiák ébredtek benne, hanem a jelen éles megfigyelése. Alakjai éppen ezért nem a görög szépségeszmény arányrendjében lépnek elénk, hanem a mindennapi munka tömörítette testüket, kissé Ázsia és Európa határain kialakult fajtajelleget mutatnak. Ő maga, ha magyar művészetről esett szó, mindig arról beszélt, hogy monumentális formák, amelyek elbírják a reájuk rajzolt díszítést. Szinte példaképe volt az a hortobágyi csalikacsa, amelyet ott valami szemétdombról vett fel, s amelynek nagy, nyugodt formáit az egyiptomi szobrokhoz hasonlította.

Szobrai átmenetek a rajzok, domborművek és kerekszobrok közt s így mindegyikben benne van a másik is. Ez a „nem egyoldalúság" lenne az, ami benne magyar? Vigyázzunk, ne essünk a szavak csapdájába, maradjunk meg érzésünk mellett, amely ingadozás nélkül jelzi, hogy Medgyessy művészetében rólunk van szó, itt a helyük, de egyúttal európaiak is, hiszen végtére is Európában bontakozik ki életünk! Medgyessy nem kapcsolódott egyik európai művészeti áramlathoz sem, tanítómesterei az ógörögök, egyiptomiak, etruszkok és a magyar népművészet voltak.

Száz éve született s több mint húsz éve halott már — de „csak a teste". Szellemét, meleg emberségét, feledhetetlen művészetét szobrai életben tartják.

Ezt az élő Medgyessyt idézték meghatottan e kis emlékezés sorai is.

Baráti levél a 75 éves Gy. Szabó Bélához

Kedves Béla!

Minden Újesztendőkor megkapom kis méretű fametszetedet, amelyben nekem — s nyilván jó néhány barátodnak — boldog jövendőt kívánsz. Jól esik, hogy számon tartasz, ám most hadd köszöntselek én 75. születésnapodon, merthogy a *Korunk*ban olvastam, hogy magad mögött hagytad századunk háromnegyedét.

A minapjában egyik barátom kért: írnám meg neki, kik szóltak bele alakító erővel életembe. Négy sűrű oldalon sorakoztak a nevek, mindegyikük csak egy jelzőt — epitheton ornansot — kapott, jelezvén, hogy az élet melyik mozzanatát formálta meg bennem. A XX. század magyar szellemi életének csillagos ege szikrázik bennem, s Te a következő jelzőt kaptad: „Gy. Szabó Béla szikrázó tájképei". Igen Béla, ezt az ajándékot köszönöm Neked.

Művészekről szólva szinte kötelező, hogy elmondják, ki volt mestere, ki volt reá hatással. Ha veled kapcsolatban teszem fel a kérdést, nem valamelyik festő elődöd képe rajzolódik elém, hanem a Szamos-part. A víz örvénylő sodrása, a köveken torlódó habzás, a folyókra hajló fák levelén csillanó napfény, az összeborzolódott fű kócossága, égre nyíló virágok, zsurlók kecsessége. Ezek a „mestereid", ezek tanítását követted életedben, ezek titkait kutattad szenvedélyes szorgalmaddal, fegyelmezett tehetségeddel. Nem lankadó munkatempódról legendák keletkeztek, hogy mindennapodat szakaszokban élted, pontos helyet adva a munkának, művelődésnek és pihenésnek. Így megy ez Nálad több mint fél évszázada, napról napra. A „nulla dies sine linea" elve él ezernél jóval több fametszetedben. Az a szép benned Béla, hogy nemcsak mások, hanem Te magad is becsülöd, amit megteremtettél. Egy „jelentéktelen" mozzanaton keresztül láttam ezt meg benned. Soha nem felejthetem félőn

óvó mozdulataidat, amint az Erdélyi Tudományos Intézetben Kovács Laci fényképezőgépe elé teregetted szénrajzaidat, pasztelljeidet. Akkor az aggasztott minket, hogy hogyan vészeljük át a frontot s Te egyedi munkáidat mind lefényképeztetted, hogy ha pusztulna az eredeti, legalább fényképe maradjon. Olyan aggódó tisztelettel teregetted egyik lapodat a másik után a gép alá, amit nem felejthetek, mert mindennél jobb bizonyság volt számomra, hogy hiszel magadban, hiszel abban, hogy amit csinálsz, maradandó érték — művészet.

BIVALYOK (GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZETE)

Kis baráti körödben éltél s élsz és nem hiszem, hogy akadna ember, aki nem becsülné makulátlan jellemedet s azt, hogy pályatársaidról soha rosszat nem mondasz, értékeled munkáikat — néha még értéken felül is. A középkori fametszőmesterek méltó utóda vagy, aki a színes világot fekete-fehérbe öltözteted, de főként szikrázó fénybe.

Ha kérdeznéd, hogy munkásságodban mi az, ami engem megragad, akkor a fent idézett epithetonnal kellene válaszolnom. A természet színeváltozását követő naptárad, fényáztatta fák, növények azok, amivel beleépültél emlékezetembe, életérzésembe. Tudom, hogy Te a látvány egészének meghódítását tűzted ki célodul s azt, hogy mit elértél, időről időre egy-egy nagyobb sorozatban summázod (mint például „Az Isteni Színjáték"-albumod). Tisztelem ezt a nemes szándékodat, de számomra nem a nagy vállalkozások, hanem a lírai vallomások jelentik Gy. Szabó Bélát. Valahogy úgy vagyok ezzel, mint amit ifjúságomban hallottam Schubertről. Mondták — lelkük rajta, akiktől hallottam —, hogy egész életében egy nagy misét tervezett, amelynek monumentális zengésében hódolt volna a Teremtőnek. Meg is írta, szép is, de ami feledhetetlen benne, mégiscsak dalainak sorozata, pedig ezeket szinte „melléktermékekként" írta barátai társaságának számára. Így értsd, hogy bennem is szikrázó tájaid maradtak meg, ezekben ünnepled szívhezszólóan a természet csodáját, azt, ami Téged is megigéz — mint sokunkat —, de Te meg is tudtad ezt a bűvöletet fogni, nehéz fametsző munkával rögzítve az ihletet.

Szép az életed Béla, érdemes volt a szerzetesi fegyelem, amivel szakadatlan munkára kötelezted el magadat. Örömmel hallom, hogy szerte a nagyvilágban szép elismerésekkel fogadják lapjaidat. Te pedig könyvekben is közzéteszed vázlataidat, amit utazásaid közben készítettél, emlékeztetőül, hogy merre mindenfelé járt Gy. Szabó Béla az erdélyi fametsző, akiben szikrát fogott a táj.

Jó egészséget, töretlen munkakedvet, további örömet szerző műveket kíván Neked igaz barátsággal a hetvenéves

1980. XI. 20. Kórházban

LÁSZLÓ GYULA

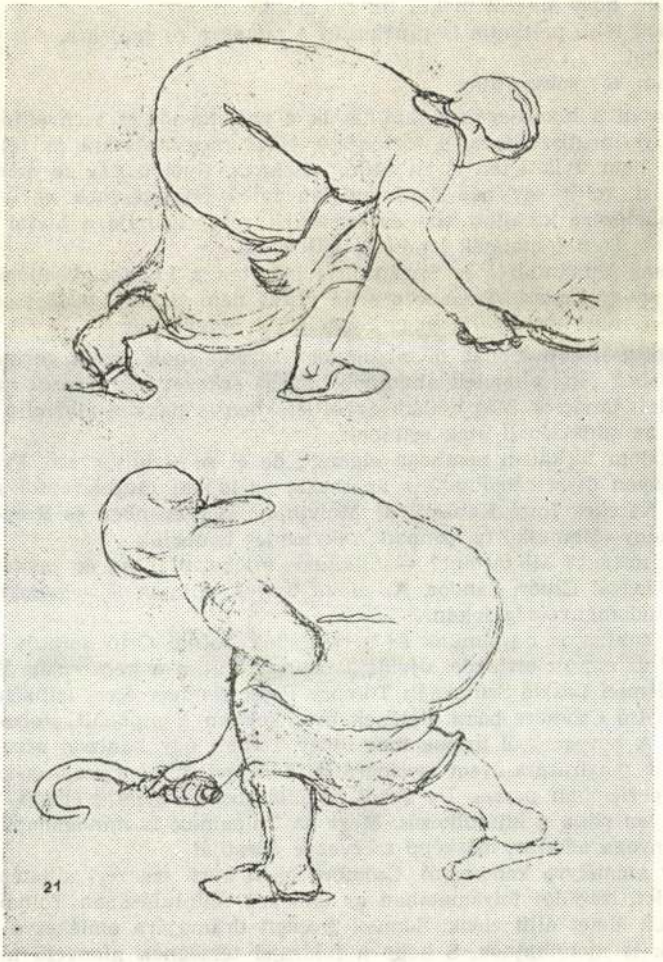

MEDGYESSY FERENC: SARLÓS ASSZONYOK

DUNA-VÖLGYI VÉGJÁTÉK

Tolnai Ottó Végeladása Kecskeméten

A magyar apokalipszis — adta a Tiszatájban elgondolkodtató esszéjének címéül Csoóri Sándor. A második világháborút, s a doni katasztrófát mindmáig legfönnebb fizikai vereségében dolgoztuk fel közösségi méretekben. A lelkek széthullásának társadalmi összefüggéseiről szinte semmit nem tudunk, négy évtizeddel az események után sem. Riporter, író, filmes még mindig a kézitusákban harcoló, ostromló katonához hasonlítható, aki háztól házig halad. S az sem bizonyos, hogy lélektől lélekig eljuthat. Azaz, hogy sikerül megnyitni a múltat.

Az időnek több préslapja is ránehezült a szívekre és szájakra, s a döntés: sírba viszik sorsukat.

Okuk van rá; sokszorosan.

Folytonosan a bűnösségükről hallhatták a prédikációt és szenvedték a penitenciát. Gyónásra-megtisztulásra, a történések bölcs megvitatására és felismertetésére visszatérően nem nyílott tér. S láthatták: fiaiknak, unokáiknak se értelmezik másképpen sorsát, mint egy nép életfogytiglan tartó büntetésének egyik vádpontját. Mintha a hómezőre kihajtott tíz- és százezrek valamennyije a budai vár uraként ama bizonyos ligeti hintajáték lendítője lett volna.

S nemcsak Dunántúlról és Tiszántúlról indultak a halálba, Csallóköz és Vajdaság népét éppúgy besorozták ebbe a soha vissza nem térésre gyalázatosan elrendelt halálmenetbe, mint Kárpátalja vagy Székelyföld magyarjait.

S aki mégis átlőtt lábbal, ólombányában sorvadásnak indult gerinccel hazatérhetett, felsőbbek által elrendelt állampolgárságba érkezett. Emlékezni aztán többszörösen nem lett tanácsos. Még családi együttlétekben is nagyon kivételes alkalmakkor szakadt fel az odüsszeuszi utak rettenete.

Az irodalom torkában nemhogy elakadt, de el se indult a szó. Prózai munkák sora is könnyen összeszámolható, s az ezeket az időket megelevenítő színpadi műként pedig Kerekes Imre Kapaszkodj Malvinját (Debrecenben és Szegeden játszották) és Örkény—Nemeskürty színpadi rekviemjét ismerjük.

Hogyan történt? Mi történt? — általános tájékozatlanság és zavartság a fejekben — írja joggal Csoóri Sándor. Az elemi tények terepén is, nemhogy társadalmi-történelmi tudományosság fokán.

Ezért a sokszoros figyelmünk és becsülésünk Tolnai Ottó darabja iránt, akinek *Végeladását* az elmúlt esztendei újvidéki bemutató után a kecskeméti Katona József Színház Kelemen László Színpadán Tömöry Péter rendezésében láthattuk.

Tolnai Ottó Csömöre bácsi életének évszakokban komponált utolsó napjait eleveníti meg. A bevezetőből tudjuk meg, hogy Tolnait egy kanizsai bácsi élete inspirálta a darab megírására. Nem szociográfiai hűséggel, hanem szépírói-költői és színpadi transzpozícióban persze. De ebből az utalásból is megfigyelhető, amire Csoóri is utal: milyen ritka a kitárulkozás. Mert ha Tolnainak is mindennapi élményeként sokak életanyaga adódna, másképp szervezné darabját.

Így egy személyre koncentrál, Csömöre bácsi köré szervezi a játékot és a drámát. A fizikai leépülés folyamatában az emlékek feltolulásában Tolnai egy kiteljesedő múltbeli életet állít elénk. Samuel Beckett drámájára emlékezve: Duna-völgyi Végjátéknak is mondhatnók. S hogy a földrajzi térségnek alapvető meghatározottsága van, azt Tolnai Ottó a darab egyetlen mozzanatában se feledi. Ezért olyan

Gy. Szabó Béla, festő

KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRLATOKKAL egybekötött koncertsorozat kezdődött hétfőn Kiskunmajsán. Elsőnek Gy. Szabó Béla állami díjas festőművésznek, a Román Szocialista Köztársaság érdemes mesterének kiállítását nyitották meg, majd a Liszt Ferenc Kamarazenekar adott jól sikerült hangversenyt.

-: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 19.

Gy. Szabó Béla grafikus

- a moszkvai képzőművészeti kiadó az „A világ haladó művészei" sorozatában mutatja be a művészt, munkásságát és életútját
- 1936-ban készítette önarcképét és 29 reprodukcióit mutat be a könyv
- 1958-ban 6 fametszettel szerepelt a szocialista országok moszkvai kiállításán
- 1959-ben egyéni kiállítása nyílt az A. Sz. Puskin Múzeum termében ahol kb. 130 fametszetet állított ki
- 1934-ben illusztrálta Ernst Toller „Tescheik könyve" című regényét
- 1935-ben készült a Liber miserorum
- 6'is illusztrálta Dante Divina Commedia-ját.
- több mint 250 műve található a Szovjetunió múzeumaiban

V.Ö: N.F. Eliaszberg: Gy. Szabó Béla

Kossuth 1978/9 776 old

Gy. Szabó Béla grafikus

Gy. Szabó Béla

- 1968 jún-ban megjelent az Utunk 1. oldalán a 1000. fametszete
- állami díjas munkaérdemrendes, Románia Sz. K. kiváló művésze
- pasztellekkel, szénrajzokkal foglalkozik a fametszetek mellett
- első pasztelljeit 1925-ben készítette
- 1929-31 között állástalan munkanélküli mérnök
- 1931 től kézkarcokkal kísérletezett, első bevégzett munkája 1933 ból való!
- Székely Bertalan növendék, Reithoffer Jenő tanítványa
- Varga Nándor Lajosnál tanult a Szép művészeti főiskola grafikai osztályán

Kovács Iván: A fametsző mázik arca

Igaz Szó 1970/6

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla grafikus

- polgári beállítottságu de haladó szellemű művész

- a Liber Miserorum metszeteiben a szegényeket iránti megértést fejezi ki.

Említve: Ferenczy Béni, Ferenczy Noémi, Basch Andor, Bornemisza Géza Csártornyai Zoltán, Tihanyi, Czóbel, Czigány, Mattis Teutsch János, Ziffer Sándor, Perlrott Csaba, Boromisza Tibor, Hollósy Simon, Klein József, Katz Márton, Kunovits András, Pittner Olivér, Csizér Lilla, Weith László, Kazár László, Ruricskay György, Ferenczy József, Bodlipny Gyula, Réti István, Kós Károly, Szervátiusz Jenő, Szolnay Sándor, Vida Géza, Dési Huber István, Gallasz Nándor,

Borghida István: Harcos művészet

Igaz Szó 1973/7 124 old

Ifj. Szabó Béla - grafikus

Gy. Szabó Béla

- résztvett a 101. Komuk-kiállításon

Emlétve: Nagy Imre, Nagy István
Nagy Albert, Szolnay Sándor, Ziffer Sándor, Kusztos Endre,
Feszt László, Paulovics László,
Kopacz Mária, Pusztai Péter,
Zakabovits Miklós, Bene József,
Tóth László, Csek Gusztáv,
Simon Sándor, Kós Károly
Plugos Sándor, Baász Imre
Deák Ferenc, Gy. Szabó Béla
Turós László

Borghida István: Grafikusok a szülőföldről

Komuk 1978/7 T92old

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla grafikus

- Abodi Nagy Béla, Barabás István, Bandi Dezső, Balogh Péter, Bene József, Feszt László, Fecza Péter, Kós András, Kovács Zoltán, Mikola András, Nagy Imre, Puskás Sándor, Szervátiusz Jenő és Tibor, Szentimrei Judit, Szobotka András, Szőnyi István, Tóth László, Deák Ferenc, B. Lukács Ethel, Csorvássy István Fekete József, Hunyadi László,

- Tamara Dobrin elvtársnő említi amikor a mai képzőművészetről beszél.

Kovács János: Egység és sokoldaluság a képzőművészetünkben

Igaz Szó 1973/1 134. old.

Gy. Szabó Béla grafikus

Szabó Béla festőművész

Sz. L.: Balatoni tárlatok.

Zalai Hírlap, 1979. aug. 15.

A keszthelyi kiállító Szabó Béla világa törekvései is közel állnak Rády Ferencéhez. Marcaliban született, s képei tanúsága szerint nála is meghatározóak gyerekkori élményei, a somogyi emberek világa.

Miként katalógusának írói előszavában a festőtárs Ujvári Lajos megfogalmazza: *„A megjelenítés gondossága, alapossága és képeinek tiszta fogalmazása felmenti a szemlélőt világa befogadásának nehézségeitől. Ez a világ nem igényel fáradtságos előtanulmányokat, hogy megfejthető legyen. Képei hanghordozásában vallja, hogy a szépség fölemel hétköznapjaink porából-sarából, egy magasabb, érzékibb és tisztább szférába visz, eszmény és valóság világa között hidat alkot, s az esztétikum és a morál, az igazság és a szépség eggyéolvad művészetében, megbékélést keresve földi természetünkkel."*

Üdülőknek, a Balatonhoz érkezőknek keresve sem találhattak volna megfelelőbb kollekciót, mint Szabó Béláé. Kiérlelt kompozícióival, néhány uralkodó színre hangszerelt képeivel valóban közel tud kerülni a képzetlenebb, a festészetben járatlanabb közönséghez is.

Jó gondolat, hogy a nyári időszakban a Balaton mentén — főként az idelátogatókra gondolva — kiállításokat is rendeznek. E frekventált helyeken azonban feltétlenül meg kellene teremteni a megfelelő bemutatási lehetőségeket is. Mindkét esetben méltatlan ugyanis az a környezet, ahol most ezeket a kollekciókat láthatjuk. Szabó Béla néhány képe a rossz megvilágítás miatt például egyszerűen élvezhetetlen, s a balatongyöröki kiállító terem sivársága több mint lehangoló.

Sz. L.

Gy. Szabó Béla, „Kodó" - grafikus - fametszőművész

Gy. Szabó Béla (Kolozsvár)
fametszete

Szocialista Művészetért, 1982. Jan.

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-szamatrónműves
időszaki kiállításai:

Gy. Szabó Béla kiállítása (C.ép. fszt.),
nyílik: február 25.-én.

Rendezvénynaptár:

25			**Kiállításmegnyitó**
csütörtök		16.00	Gy. Szabó Béla kiállítása
			(C.ép. fszt.), nyílik: február 25-én

A Magyar Nemzeti Galéria Programja,
1982. Február.

OLVASÓSZOLGÁLAT

RÁDIÓ

Kossuth: 8.27: Borjúhús petrezselyemben? 8.37: Örökzöld dallamok. 9.33: Hegedül a fürge tücsök. 10.05: Leporelló. 10.35: Victor Hugó versei. 10.40: Schumann: g-moll szonáta. 11.00: Gondolat. 11.45: Mario Lanza énekel. 12.35: Hétvégi Panoráma. 13.54: Magyar előadóművészek. 14.19: Monteverdi-kórusművek. 15.05: Szovjet fúvószenekarok játszanak. 15.28: Zenélő Dominó. 16.05: Embermesék. 17.13: Jandó Jenő zongorázik. 17.35: Helyszínrajz. 18.00: Népdalok. 19.15: Arturo Toscanini felvételei. 20.12: Gondolatok... 20.42: Új kamarazene-felvételeinkből. 21.43: Solti Károly nótákat énekel. 22.20: Tíz perc külpolitika. 22.30: Gounod operáiból. 23.00: A Rádiószínház bemutatója. 0.10: Melódiakoktél.

Petőfi: 8.05: Dzsesszfelvételeinkből. 8.33: Népdalok. 9.00: Munkaidőben. 9.15: Magyar művészek operettfelvételeiből. 10.00: Zenedélelőtt. 11.45: Tánczenei koktél. 12.33: Édes anyanyelvünk. 12.38: Népi muzsika. 13.15: A Gyermekrádió új zenei felvételeiből. 13.30: A zene titka. 14.00: Kettőtől ötig... 17.00: Nem tudom a leckét! 17.30: Ötödik sebesség. 18.33: Népszerű operettegyüttesek. 19.07: Nosztalgiahullám. 19.37: Nemzedékek. 20.00: Muzeális nótafelvételeinkből. 20.33: Davis Kupa-mérkőzés. 19.10: Emese. 19.30: Tv-híradó. 20. Curro Jimenez. (Spanyol kalan film-sorozat). 21.05: Láng. NS: tv-film. 21.50: Ez történt 24 ó alatt. 23.05: Összeállítás jégkoro ligamérkőzésekről. 0.15: Hírek.

2. MŰSOR

16.40: Kelet-Szlovákiai folklór műsor. 17.05: Caesar és Kleopa ra. Angol tv-játék. 18.20: Kerc asztal-beszélgetés. 19.10: Csehszl vákia—NSZK tenisz Davis Kup mérkőzés. 20.00: Magazinmús 21.15: Időszerű események. 21. Nyugtalan szerelem. Szlovák t film. (I.) 22.50: Dzsesszpodium.

BÉCSI TV

17.35: Jó éjszakát, gyereke 18.00: Panoptikum. 18.30: A 19.00: Osztrák képek. 19.: Tv-híradó. 20.15: Különleges úg osztály. K. 1. „A virággyilkos 21.15: Divatbemutató. 21.20: Mu ar professzor érthetetlen órá (2.) 22.05: Sporthírek. 22.20: E szakai stúdió a sportról. 23.20: H rek.

II. PROGRAM

18.00: Tv-galéria. 18.30: Szájk sár nélkül. 19.30: Tv-híradó. 20.1 Orvosi tanácsok. 21.15: Divatb mutató. 21.20: Riportműsor. 22.2 Menekülés a 23. évszázadb Amerikai film. 0.15: Hírek.

MOZI

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla,

DOLGOZÓK LAPJA

festő-grafikus-fametsző-művész

1982 MÁR 5

1021

Erdélyi grafikus kiállítása

Gy. Szabó Béla, erdélyi grafikusművész mintegy száz fametszetéből nyílt kiállítás a napokban a Magyar Nemzeti Galériában. A tárlatot Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitotta meg. A képen Dózsa György.

– Egy régi szőlőprés — mutatja Kiss Kálmán.

– A legtöbb emléket Vasból és Zalából gyűjtöttük. Különösen sok tárgy származik Kálócfáról és Kozmadombjáról. A néprajzi értékekben, agrártörténeti emlékekben gazdag falvakból egyik itt tanult diákunk, Szente Rudolf 120 régi paraszti eszközt és dokumentumot mentett meg a számunkra.

A beleltározott agrártörté- — szeretnénk kiállítani a teljes anyagot. A tervek erre már el is készültek — csak éppen a pénz hiányzik a kivitelezéshez.

„Életem legnagyobb, legszebb s legszomorúbb élménye hazám és népem históriája. Nem a kőtalapzatra állított, ércbe öntött történelem, hanem az a közösségi sorsláncolat, amely a lükte-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-iparművész

VAS NÉPE

1982 MÁR 6

1021

Erdélyi grafikusművész kiállítása

Gy. Szabó Béla, erdélyi grafikusművész mintegy száz lapmetszetéből nyílt kiállítás a napokban a Magyar Nemzeti Galériában. A tárlatot Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitotta meg.

A képen: Dózsa György.

Tv-műsor fiatal építkezőknek

A fiatalok otthonteremtéséhez sajátos lehetőségeivel kíván hozzájárulni a televízió: Építsünk házat című új szolgáltató műsorsorozatával e sokakat érintő témát vizsgálja. A KISZ megalakulásának 25. évfordulója kínálta a lehetőséget, hogy a tv kapcsolódjon az ifjúsági szövetségnek ahhoz a törekvéséhez, hogy mind több fiatalt segítsenek lakásgondjának megoldásában.

Az első ízben március 13-án, szombaton délután jelentkező műsorban fiatal szakemberekből álló tanácsadó iroda működik. A KISZ KB székházában berendezett alkalmi stúdióban építészek, közgazdászok, jogászok, tanácsi ügyintézők és ifjú szakmunkások várják a családi fészekrakásra készülők telefonjait, hogy a képernyőn keresztül adjanak választ az építkezésre vonatkozó kérdésekre. A legalapvetőbb isme-

Az ország energiafelhasználásának tekintélyes részét teszi ki a különféle üzemanyagok „fogyasztása". A jelenlegi árak mellett egy magánautósnak már az is sokat számít, ha néhány decit spórol száz kilométeren, és kétségtelen az is, hogy a sok kicsi sokra megy elve alapján országosan szép mennyiség jöhet ki ebből, de igazán nagy megtakarítást a jól szervezett közlekedési vállalatoknál lehet elérni.

Másnak nem kell

Ezzel már évekkel ezelőtt számot vetettek a Volán 8-as számú Vállalatnál is, és különféle intézkedéseket tettek az üzemanyag-felhasználás csökkentésére. Az intézkedések egyike a kenőolaj-regenerálás megkezdése volt. Vásároltak egy berendezést, kikísérletezték a technológiákat és évről évre nagyobb

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 MÁR 51

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-szobrász-művész

1021

Gy. Szabó Béla, erdélyi grafikusművész mintegy száz fametszetéből nyílt kiállítás a napokban a Magyar Nemzeti Galériában. A tárlatot Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitotta meg. A képen: Dózsa György

(MTI-fotó: Molnár Edit felvétele — KS)

lóból

Fejér Gábor felvételei

hez jó alapot, szakembereket szolgáltatott a vállalat kertészeti részlege, amely addig a fürdők, strandok terebélyes parkjait, zöldterületeit kezelte, *s a kertészeti telep* 1500 négyzetméternyi melegházában szálas virágot nevelt. Ezt kiegészítendő, szakmai segítséget kértek a helyi agrártudományi egyetemtől. Meghallgatták a Kecskeméti Zöldségtermesztési Kutatóintézet véleményét, s partneri kapcsolatot alakítottak ki a *csepeli* Duna Mgtsz vezette gombatermesztési rendszerrel. *Együtt keresték az ötlet megvalósításának módját. Sikerrel!*

— A kiselejtezett víztárolót minimális befektetéssel átalakítottuk, és Csepelen megvásároltuk a tenyészanyagot — folytatja Ács Lajos. — Tavaly decemberben láttunk az első telepítéshez, s eddig csaknem 12 tonna *csiperkegombát* szüretelhettünk. Télen ezzel a fajtával, a melegebb évszakokban pedig *laskagombával* foglalkozunk, mert a csiperke nagyon érzékeny a hőmérsékletre. Túl sokba kerülne a meleg levegő hűtése.

A vállalat az idén a tavasz elejéig a gombával csaknem 650 ezer forintos árbevételt ért el. Az értékesítést elsősorban a kiskereskedelmi hálózat végzi, ám a „vizesek" már felállítottak egy

Ellenőrzés helyett minőségbiztosítá

Pénzt ígérő csepeli módsz

A II. országos minőségügyi konferencián került szóba — többek között —, hogy 1980-ban a magyar vállalatok 700 millió forint kártérítést voltak kénytelenek fizetni külföldi vevőknek, termékeik *minőségi hibái* miatt. Ez az összeg dicséretesen *csekély*, összes exportunknak alig 2—2,5 ezreléke. Igen ám, csakhogy a kártérítésre kötelezett vállalatok sok alkalommal nem pénzzel, hanem többletszállítással, árjóváírással stb. fizetnek, vagyis központilag ellenőrizhetetlenül. A minőségi hibák miatt valójában — a kimutatottnál — jóval nagyobb veszteségek érik a népgazdaságot. Számításokon alapuló becslések szerint, ha csak kifogástalan minőségű gyártmányokat és szolgáltatásokat kapnának tőlünk a külpiaci vevők, akkor Magyarország exportbevétele körülbelül 10 százalékkal többet számlálna.

Kérdés, mi szükséges ahhoz, hogy a 10 százalékos összeg határainkon belül maradjon, minket gazdagítson? *A válasz látszólag egyszerű: hibátlanul kell dolgozni.* Csakhogy ez nehezebb, mint gondolnánk.

A meós kevés

Egy példa: a Csepel Művek Fémműve a 70-es évek végén licencet vásárolt az USA-beli General Elektrictől, rézhuzal gyártására. Ahogy mondani szokták, minden úgy ment, mint a karikacsapás. A 700—800 millió forintot érő korszerű gépsor olajozottan működött. Dicséretesen dolgoztak a berendezések kezelői is. Mindezek dacára *a gyártósorról lekerülő rézhuzal enyhén szólva nem volt éppen kifogástalan.* Gyakran elszakadt, vezetőképessége nem érte el a vártat.

Több hónapba telt, míg egy kutatóintézet speciális műszerparkjának köszönhetően kiderült: *az alapanyagban van a hiba.* Szennyezettebb az előírtnál. Éppen csak annyival, hogy a csepeli mű*nál kiderüljön.* nem minőség hanem *minő rendszerre* van

A haszon több lesz

Ha a vállalat megállapodik egy munkában, szokásosan négy tényezőt biztosít: munkaerőt, alap- és segédanyagot, technológiát, valamint gépet. Megindul a gyártás, de nem feltétlenül kifogástalan minőségben. *A minőségbiztosítási rendszer különböző szervezési, ellenőrzési intézkedések és módszerek összessége, amely a rendelés elvállalásától kezdve biztosítja, hogy a gyártósorról lekerülő termék csak kifogástalan lehessen.*

A CSM első minőségbiztosítási rendszerét a példában szereplő rézhuzalgyártásra dolgozták ki. Ennek során, ha szabad úgy mondani, *megfizették a tanulópénzt.* Ám azóta nincs vele gond, *a rézhuzal a CSM egyik legjobban eladható terméke.*

Jelenleg tíz termék készül Csepelen minőségbiztosítási rendszerben. Legtöbbjét a Fémműben alkalmazzák.

És a kimutatások szerint *1979-hez képest a Fémmű minőségi okok miatti vesztesége 1981-re a felére csökkent. Ennek köszönhetően 13 millió forinttal nőtt a nyeresége.* A módszer haszna azonban ennél jóval többet számlál. Bizonyítékul egy adat: a Fémmű az utóbbi három évben 30 százalékkal növelte tőkés exportját, mégpedig szép nyereséget hozó termékekből. Ez nagyobbrészt annak köszönhető, hogy a határainkon túli vásárlók tudomást szereztek az új módszerről, no meg tapasztalják, hogy a Fémmű termékei egyenletesen jó minőségűek.

A rendszer, pontosabban a szóban forgó rendszerek előnyei a CSM egészét tekintve is megmutatkoznak. *Öt éve a vállalat termékeinek csu-*

1982 MÁR 2 6
NÉPSZAVA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 336-718, 336-726
MAHIR
HÍRSZOLGÁLAT

a szóban ügyel.

Nyilvánvaló előnyei ellenére miért csak tíz termék készül Csepelen hasonló módon, és miért nem az összes?

— A rendszer bevezetése nem elhatározáson múlik — mondja dr. Markó József. — Számos *feltételt* kell hozzá biztosítani. Legelőször is azt, amit *emberi tényezőnek* nevezünk.

Az embertől függ

A CSM vezérigazgatója a minőségbiztosítási rendszer elterjesztésének érdekében több utasítást adott ki az elmúlt években. Ezek értelmében — például — az egyes gyárak nem csupán a szokásos — termelési, önköltségcsökkentési, gyártmányfejlesztési stb. —, hanem minőségbiztosítási és -fejlesztési terveket is kötelesek készíteni. Ám egy dolog a terv elkészítése és más az abban foglaltak teljesítése. Gyakran kiderül, még a minőségellenőrzéssel hivatásszerűen foglalkozó meó-vezetők közül sem mindenki érti, mit is jelent az új módszer. Ezért a közelmúltban a vállalat vezérigazgatója — eddig — szokatlan utasítást adott ki: *az elkövetkezendő egy-két évben a Művek csaknem mindegyik dolgozója minőségfejlesztéssel kapcsolatos 10—30 órás továbbképzésen köteles részt venni.*

A várt szemléletváltozás és az annak köszönhetően bizonyára gyorsabban elterjedő minőségbiztosítási rendszer az eddigi tapasztalatok alapján elképesztően nagy előnyöket *ígér.*

Mindez persze, ahhoz, hogy az az országosan 10 százalék — kártérítésből származó — exportveszteség megszűnjön, csupán kis lépés. A minőség

Kiállítási kalauz

Gy. Szabó Béla fametszetei

a Nemzeti Galériában

Másodszor teszi közszemlére nemzeti képtárunk — jó szolgálatot téve ezzel nemcsak a közönségnek, de a magyar—román kulturális kapcsolatoknak is — a hazai tulajdonban levő Gy. Szabó-metszetek nagy gyűjteményét. A Kolozsvárott élő 77 éves mester, a Román Szocialista Köztársaság állami díjas és érdemes művésze egyike korunk legismertebb és legnépszerűbb alkotóinak: a népköltészet közvetlenségével és meleg életteliségével ható művei szinte az egész világot bejárták, s mindenütt kitüntető figyelemben, lelkes méltánylásban részesültek.

Gy. Szabó Béla eredetileg mérnöknek készült, s autodidaktaként kezdett grafikával, főként fametszéssel foglalkozni. A művészeti ág technikáját 1933—36. között Varga Nándor Lajos növendékeként a budapesti Képzőművészeti Főiskolán sajátította el, s csakhamar a műfaj legrangosabb képviselője, mondhatni *megújítója* lett. A klasszikus távol-keleti fametszőművészet hagyományos síkszemléletét nála egy fantáziával telített, plasztikus stílus váltja fel, amely számol az európai művészetekben honos fény-, forma- és térmegolásokkal is. Metszeteinek — s hozzájuk szorosan kapcsolódó pasztellképeinek és akvarelljeinek — szinte kizárólagos tárgya az ember és a természet; *munkássága sajátos látványnapló, vizuális képeskönyv a mindennapi világról, amit sosem lankadó csodálattal szemlél és szeret.*

Hasonlóan a művészettörténet nagy realistáihoz, Gy. Szabó Béla is az *érzéki tapasztalatot* tekinti a művészi ábrázolás elsődleges forrásának, mindennemű elvonatkoztatás kiindulópontjának. Nem éri be másodlagos információkkal, másoktól ellesett hangulatokkal — csak annak a felmutatására vállalkozik, amit személyesen is átélt és kiismert, ami az egyéniségét, a lelkivilágát, is megérintette. Műveit éppen a látvány és a látvány kiváltotta érzelmi élmény *együttes jelenléte* teszi feledhetetlenné, a részletek halmozódásában megnyilvánuló elbeszélő erőnek és az elbeszélés — az előadás — dinamikájában megbúvó költői lényeglátásnak az a szintézise, amely egyként tükrözi az ábrázolt valóság objektív vonásait, s a művésznek a valóság tényei iránt érzett elfogódottságát és szolidaritását. Bizonnyal habitusának materialista beállítottságából adódik, hogy szinte életformája a mozgás, a helyzetváltoztatás, az utazás; szenvedélyes világjáró, a természeti és társadalmi szép fáradhatatlan kutatója, mindamellett nem világpolgár, mert mind szemléletmódját, mind értéknormáit illetően hűséges önmagához. Mint egyik romániai kritikusa, Bodor Pál találóan megállapítja, Gy. Szabó Béla *„semerre sem kacsingató — csak világot néző és önmagába tekintő"* alkotó, ezért életműve is öntörvényű életmű, sajátos, csak rá jellemző körüljárása bizonyos témáknak, motívumoknak, problémáknak és gondolatköröknek.

Gy. Szabó Béla — bár látóköre kiterjed az élet minden területére — a legszívesebben és a legszínesebben a *tájkép* keretében fejezi ki magát, s ezen belül is különös előszeretettel ábrázolja a hegyek, az erdők és a vizek világát. Bámulatos érzékenységgel reagál a természet makro- és mikrojelenségeire egyaránt, így például a vízzel kapcsolatban nemcsak a víz súlya, ereje, sodrása érdekli, hanem a változékonysága is; megjeleníti eső formájában, hóvá vagy jéggé merevedve, láttatja patakként, folyamként, vízesésként és titokzatos tóvá öblösödve, hol tűző napsugárban, szemkápráztató vizuális tüneményként, hol felhők borúját ringatva, riasztó félelmetes színezettel. Ez a sokarcú, de alapjában véve lélektelen anyagi jelenség a Gy. Szabó-lapokon tehát gondolati mondanivalót, sajátos filozofikumot, érzékletes karaktert kap — *mintegy a humánum tükrévé, emberi minőségek, kedélyállapotok, lelki jelenségek megtestesítőjévé válik.* És így van ez a sziklákat, köveket, fákat, gyökereket és lombokat, sőt, még a régi erdélyi építményeket ábrázoló metszeteken is: — ezért lehet valamennyi a művész tanításainak, intelmeinek, erkölcsiségének hordozója és közvetítője.

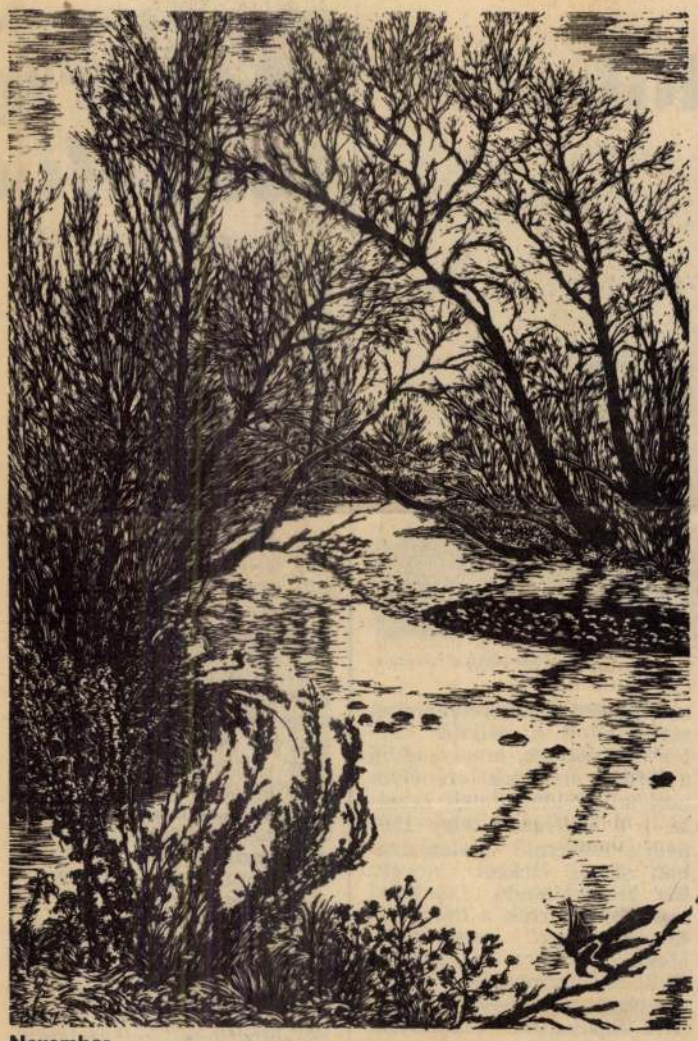

November

Ez a rejtett szimbolika az illusztrációkban — főként a János evangélista Jelenéseit és a nagy dantei művet, a Divina Commediát megképesítő lapokon — fölerősödik, egyértelművé válik, intellektuális teljességet nyer. *Gy. Szabó Béla itt bevallottan a nagy összefüggések felé fordul, az emberi lét végső kérdéseit feszegeti.* A sorozatok érdekessége, hogy a mérték, az ellensúlyozó erő ugyanakkor mégiscsak a természet, a realitás marad: ha ez tárgyias formákba rögzül, felismerhetővé válik, úgy Dante és János apostol lelkiismeret-vizsgáló szenvedélye a remény képzetét kelti fel bennünk, ha ellenben absztrakt formákká foszlik, rációellenes alakzatokat ölt, akkor a képeket is a kiúttalanság érzetének keserű fájdalma önti el: az ember elmerül saját gonoszságának és gyarlóságának tengerében. Ezek a csaknem táblaképméretű — és igényű! — lapok a fametszet műfaj utolérhetetlen mestermunkái; rajtuk minden technikai fogás, alkotói lelemény a tartalmat, a tartalom hatékonyságát szolgálja, egy nagy formátumú művész az egész emberiséghez szóló üzenetét rögzíti.

Tasnádi Attila

A KÉNSAVTÓL A FÜRDŐ

Az Ipari Minisztériumban nemrégiben a környezetkímélő technológiák alkalmazásáról tanácskoztak. Szolnokon, a Tiszamenti Vegyiművekben már régóta foglalkoznak e kérdéssel, s nem is eredmények nélkül. Most ismét nagy vállalkozásra készülnek

A kénsavgyártás során *tekintélyes mennyiségű hő keletkezik.* A Tiszamenti Vegyiművekben állítják elő a hazai kénsavszükséglet 95 százalékát. A négy kénsavüzem közül háromban ma már korszerű eljárással: elemi kénből, vanádium-pentoxid katalizátor segítségével nyerik a kénsavat, de még ez a fejlett technológia sem aknázza ki a gyártás során keletkező hő *teljes* mennyiségét. A kén elégetésénél felszabaduló hő 60 százalékával villamos áramot termelnek. Nem közömbös a fennmaradó 40 százalék sorsa. A hetvenes évek elejéig ezt a világon sehol sem hasznosították. Az utóbbi öt-hat évben fejlesztették ki — főként Amerikában — azokat a *zárt rendszerű* kénsavhűtőket, amelyek az *eddig nem hasznosított hulladékhő visszanyerésére* is alkalmasak.

A TVM korszerűsítésre váró üzemeiben jelenleg 30—35 gigakalória (!) vész el óránként. A kénsavhűtők tőkés importból származnak, de az új technológia bevezetésével a hulla hő *60—90 °C-os meleg víz* alakj visszanyerhető, s így *évente 25 tonna fűtőolaj* takarítható meg. eljárások segítségével a kénsav tásból *gyakorlatilag nem vész* A fejlett nyugati kénsavgyára százalékában már ilyen takarék tőket használnak. Megéri! Svédo ban például *Helsingborg városa* 92 °C-os víz fűti, amelyet az egy kénsavgyár hőhulladékával állítanak elő. Egy másik gyárból származó hő nyáron százezer lakost lát el forró vízzel, télen pedig tízezer lakást fűt.

A Tiszamenti Vegyiművek egy *kanadai* cég eljárását találta a legalkalmasabbnak, a módszert eddig 172 kénsavgyárban vezették be. Mintegy 2 millió dollárba kerülne a Chemetis cég korszerű hűtőberendezésének felszerelése, de a dolog *környezetvédelmi előnyökkel is járna.* Ez a hő nyaranta a *Tiszába* megy, s a *„hőszennyezés"* is súlyosan veszélyezteti a vizek biológiai egyensúlyát. Gazdaságossági és környezetvédelmi haszonként egyaránt elkönyvelhető az az évi *egymillió köbméter* víz — a felhasznált mennyiség tíz százaléka —, amellyel *csökken* a vállalati vízfelhasználás, a párolgás és egyéb veszteségek megszüntetésével. Hozzá kell tenni, hogy e dollárt igénylő felújítás csak akkor gazdaságos, ha a folyamatosan keletkező 60—90 °C-os meleg vizet — amely óránként 3—3,5 tonna olaj fűtőértékével egyenlő — télen-nyáron fölhasználják.

A kénsavgyártásban keletkező hő 40 százaléka még nem hasznosul

(Fotó: Székely Tamás)

A szuperfoszfát-gyártás melléktermék a kálciumfluorid, az üveggyártás nyersanyaga

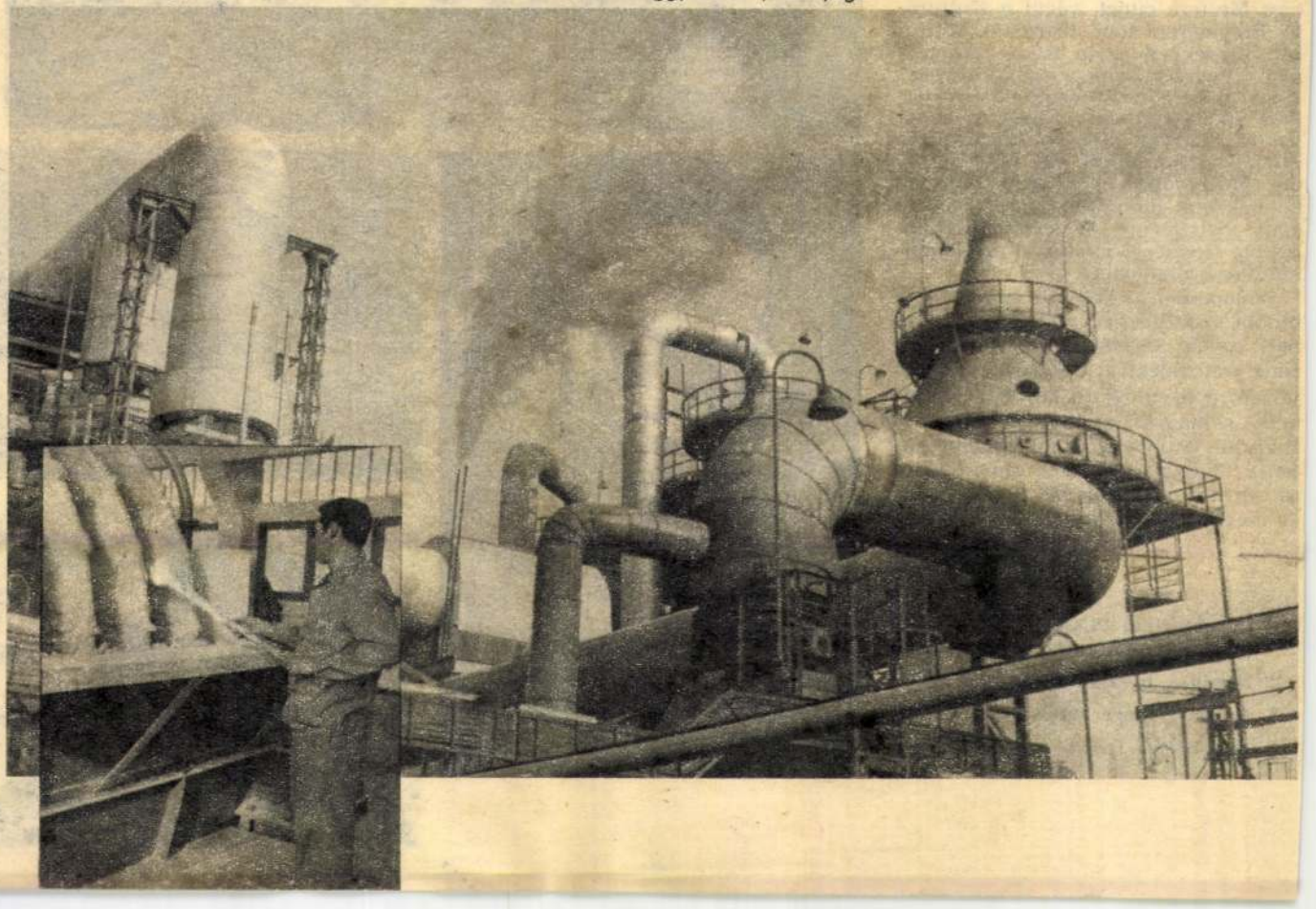

1982 MÁR 27.
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 357-248, 340-726
MH SAJTÓFIGYELŐ

KOLOZSVÁRI MESTER A BUDAVÁRI PALOTÁBAN

Gy. Szabó Béla életének legfontosabb eseményei városokhoz kötődnek. Már művésznevében a kettős előbetű is szülőhelyét, Gyulafehérvárt idézi, ahol 1905-ben látta meg a napvilágot. Itt érettségizett, azután Budapest következett, ahol a műszaki főiskolán 1927-ben gépészmérnöki oklevelet szerzett. Nem sokkal ezután Kolozsvárott telepedett le és — amikor éppen nem az országot, vagy a világot járja —, ott él azóta is. Itt szakított végleg a műszaki pályával, hogy ismét Budapestre térjen vissza tanulni, a képzőművészeti főiskolán, Varga Nándor Lajos tanítványaként.

A felszabadulás utáni esztendőkben az első romániai magyar művész volt, aki megkapta a Román Népköztársaság állami díját, és 1954-es, bukaresti gyűjteményes tárlata után a Munka Érdemrendet, majd néhány évvel később a Román Népköztársaság Érdemes Mestere címet, végül a Kulturális Érdemérem több fokozatát. Kulturális ügyekben azóta is az ország ki nem nevezett utazó „nagykövete". Hogy csak kettőt idézzünk nemzetközi sikersorozatából, ismét városnevekhez kötődve: 1956-ban Liège városa díszpolgárává avatta, egy évre rá pedig Moszkvában, a Puskin Múzeum homlokzatát díszítette Napraforgóverő című metszetének nyolcméteresre nagyított fényképe, visszatekintő életműkiállítása alkalmából.

Budapesten és déli városainkban az utóbbi évtizedekben többször is szerepelt egyéni tárlatával. Most, amikor ismét retrospektív válogatást láthat a világhírű és világjáró művész életművéből a magyar közönség — ezúttal a Budavári Palota központi épülettömbjének földszintjén — egy reprodukciócsokorral köszöntjük mi is a rangidős és mégis örökifjú mestert.

Wagner István

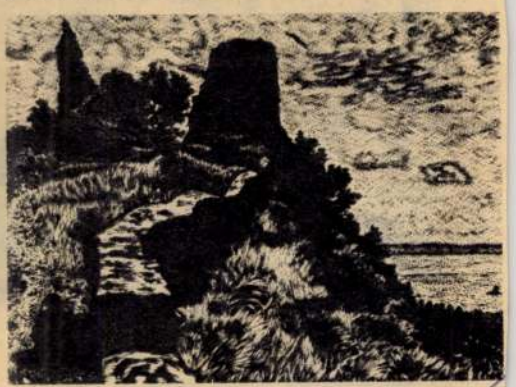

1. Purgatórium XXVIII. ének (Matilda és a földi paradicsom)
2. Fürdőző bivalyok
3. Apáczai Csere János
4. Az erdélyi várak sorozatából

A templomb
nek. Meg-me
gok, röpködésük felgyorsul a fehérre meszelt falon.

A padsorok zsúfolásig megrakva. A félhomályban mozdulatlannak látszó fejek — a terem mintha parancsszóra dermedt volna hallgatásba. Mély, kongó csend. Magába süppedve, magába bámulva gubbaszt mindenki. Ázott bőrcsizmák, nedves ruhadarabok savanyú szaga gőzölög a padsorok felett. Akik ide gyűltek ma estére, keveset szárítkoztak az utóbbi napokban.

A kőből faragott úrasztala mellett fűzfából font karosszék. Oldalt, a szószék alatt csákvári cserépbe tűzött fáklya serceg.

Az öreg Móga roppanó ízületekkel, nehézkesen ereszkedik a karosszékbe. Ősz haj, kemény tartás. A megviselt arc árnyéka feketén megnyúlik a falon.

— Az ellenség túlereje miatt várható, hogy a sereggel a martonvásári állásba kell visszahúzódni! — A fővezér hangja szürke, rekedtes. — A gyönge sereggel, a hiányos felszereléssel csatát nem vállalhatunk!

Móga háta mögül, az első padsorból kiáltás:

— Keszthely óta ez a leves fő!

Valaki rádupláz:

— Főtt már elébb is! De akkor más volt a szakács. Teleky gróf!

Móga egyenes derékkal ül.

— A parancsnokok előtt kötelességem a hadi helyzet elfogulatlan értékelése. Hidegfejű számítás szerint!

HADITA

— A sereg a Zágrábba vezető utat mutassa! Ne a budait!

— Buda közelebbnek tűnik! — szúr Móga felé Perczel.

— Uraim! — Móga nagy önuralommal gyűri vissza az indulatát. — A csapatparancsnokok döntésén múlik, megütközünk-e helyben. Hogy a királyi leirat ellenére...

Perczel kiront a padból, szembefordul Mógával.

— Ha Ön így teszi fel a kérdést, már döntött is! Tudja nagyon jól! A tisztek többsége a főparancsnok szavát vigyázza. Mármint a régieké.

— A régieké? — hajol előre Móga. — Ezt hogy érti ezredes úr?

— Ahogy érteni kell! A régiek harsogják a visszavonulást! Akik még mindig a császár gúnyájában parádéznak!

Mintha lángcsóvát dobnának a száraz asztagra. Sisteregve gyúl ki az indulat a terem különböző pontjain.

— Netán engem is hazaárulónak sorol? — veri a padot az öklével Mack József, egykori császári-királyi főtüzér, aki a semmiből teremtett tüzérséget néhány hét alatt.

Öklelésre készen, leszegett fejjel nyomul előre Perczel felé. Azt ő nem tudja, hogy miféle belső tűz perzseli

SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 DEC 1 31
NÉPSZAVA

Gy. Szabó Béla
festő-grafikus-fametsző

10C1

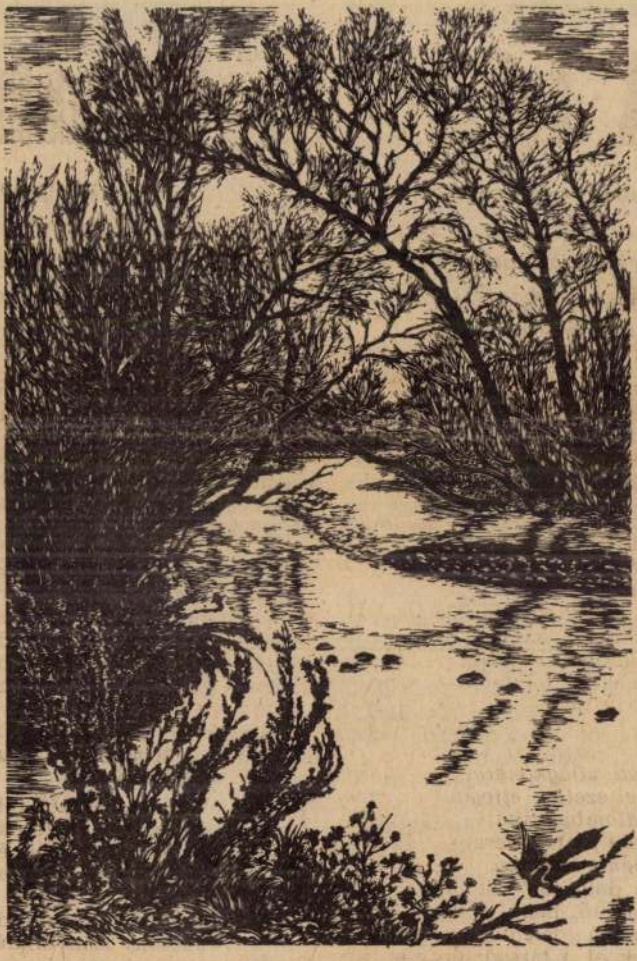

Gy. Szabó Béla **NOVEMBER**

k Szövetségének iparmű
ó képző- és iparművészek akkor
szervezeti intézőbizottsága együt
jának kialakításához és elfogadá
Ma már ott tartunk, hogy a kő
program tapasztalatait a szövet
ri titkársági ülésén érdemben m
gállapodás krónikájához tartozik
s realizálása időszakában külö
okozott gondot. Az egyik: a
észek Szövetsége *egységes szerv*
y ilyen körülmények között hely
latot különállóan írásba foglaln
sz titkársággal? A másik: az

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gy. Szabó Béla
festő-grafikus-kametrát
műnéger

1981 JAN

Gy. Szabó Béla (Kolozsvár) újévi lapja 1021

Gy. Szabó Béla

Ősi térképek rejtélye **3.**

Hová lett a Csendes-óceán?

KETELYTOL KRITIKAIG. A tudás épülete nem rendül meg a jelzők, megháromszorozott felkiáltójelek mégoly nagyhangú demonstrációjától sem. Hiszen a tudomány jellegéből következik, hogy ha az adott elmélet odadobja a kesztyűt az ortodox paradigmatikus tudománynak, a paradigmatikus tudományon belül is élénk pezsgést indít el, az egyszerű kételytől a felbomlasztási és beleolvasztási kísérletek hosszú soráig.

Az első komoly ellenvéleményeket a Mallery—Watson elmélet ellen M. I. Belov fogalmazta meg a **Priroda** című neves szovjet tudományos folyóirat hasábjain. Belov felhívta a figyelmet arra, hogy szó sem lehet tudományos igényű vitáról mindaddig, amíg a tudományos közvélemény elé nem tárják az egész „megfejtés" kulcsát, a titokzatos rácsot, melyről Charroux feltételezi, hogy Piri Reis a halála előtt semmisítette meg! A rács bemutatása nélkül az egész csak üres szócséplés, véli Belov. Ám nem áll meg itt, hanem a hipotézis kritikátlan elfogadásában nacionalista elfogultsági mozzanatokat lát — mondhatjuk nem is jogtalanul, ismerve az előzményeket, s főként a hírhedt Vinland-térkép körüli vitákat. Gyanúja nem keltette a legjobb visszhangot, mivel — tekintve, hogy F. F. Bellingshausen és M. P. Lazarev személyében orosz felfedezők voltak az elsők, akik Antarktisz földjét érintették (1820-ban) — az alapvető kérdést érintő hozzászólását a prioritásviták meddőhányóira lehetett utasítani. A továbbiakban a vita — a leningrádi Országos Földrajzi Társaságtól a moszkvai Földrajztudományi Intézet történelmi szekciójáig — egyre nagyobb méreteket öltött. A. Z. Alainer kimutatta, hogy „a koordináták megválasztásától függően ugyanazon térképről ugyanazon vetítési rendszerrel végtelen számú körvonalat és szélességi fokmeghatározást nyerhetünk". Ezzel szemben más geográfusok véleményei, kik a forráskritika felől közelítik meg a kérdést, meglehetősen erőtlenek, bizonyítva, hogy egy ilyen rafinált elméletet csupán alapjaiban lehet megtámadni s nem oldalvágások segítségével!

Persze nemcsak szovjet szerzők részéről merültek fel kifogások a Mallery-féle feltevés ellen. Bergier-nek, ki végre tisztázni szerette volna az ügyet, az amerikai földrajzi társaság a következő hivatalos választ küldte. „Alelnökünk, Mr. O. M. Miller, nem rendelkezik elegendő szabad idővel, hogy Piri Reis térképeinek lehetséges vetületeit tanulmányozza. Az az ember, aki ebben az országban a legtöbb időt szentelte eme érdekes térkép tanulmányozásának: Mr. Hapgood. Ami engem illet, azt hiszem, hogy e térképpel kapcsolatos elgondolások nehezen elfogadhatók. Őszinte üdvözlettel: az ön Charles B. Hichcock-ja, az amerikai földrajzi társaság elnöke. 1965. júl. 22."

Íme egy diplomatikus, de mégis sokatmondó válasz, mely Mr. Hapgood-hoz irányít.

HAPGOOD ELMÉLETE. 1966-ra, mikor Hapgood könyve megjelent, valamelyest már lecsillapodtak a kedélyek, s megkezdődött az objektív kutatás. Konkrét térképészeti elemzésében Hapgood abból indult ki, amit Piri Reis közölt velünk: itt több térkép kombinációjáról van szó. Ha így van, akkor viszont a legfontosabb a résztérképek ismerete. Elemzését ebbe az irányba fejlesztette, s összevetéseinek célja épp az volt, hogy ezáltal magyarázatokat leljen a különféle felismerhető vaskos tévedésekre: az elődei által Antarktiszként meghatározott partszakasz és Amerika közötti Drake-szoros hiányára, mitikus szigetek jelenlétére s mások hiányára, elrajzolásokra stb. Mindezt egyazon világos — és „jóhiszemű" — meggondolásból: itt rosszul illesztettek össze két különböző koordinátarendszert. Rendkívül pozitív az, hogy nem végez titkos bűvészmutatványokat a koordinátákkal, s lényegében a Spanyolország és Afrika esetében meghatározott koordinátákat extrapolálja a térkép többi részére. Így például néhány kulcspontra a következő koordinátákat számítja ki:

	Piri Reis	Valódi	Hiba
Gibraltár	35,0 É 7,00 Ny	36,0 É 5,5 Ny	1,0 D 1,5 Ny
Kanári-sz.	26—28 É 14—20 Ny	11—12 É 71,0 Ny	1,0 D 1,0 Ny
Venezuelai-ö.	10—11 É 69,5 Ny	27—29 É 13—17 Ny	1,0 D 1,5 Ny

Mindez elég bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a koordináták meghatározása még a viszonylag ismert területeken sem volt teljesen pontos, hanem szüntelen 1—1,5 fokos eltérést mutatott, ami természetszerűen következik a felhasznált tengerészeti műszerek minőségéből. „Súlyosabb" a helyzet a Venezuelai-öböl meghatározásánál, mivel itt az adatok ilyen jó korrelációja már csak úgy jött ki, ha feltételezte, hogy a térképből hiányzik egy 4,5 foknyi darab, vagyis a földrajzi hosszúság meghatározása immár csak úgy sikerült, hogy a térkép adataiból reálisan következő 65, Ny-hoz legalább 4,5 fokot adott hozzá. S ez nem lehet véletlen! Hiszen tudjuk, hogy a földrajzi hosszúság számítása a hajókronométertől függ. Ennek minden 4 perces késése vagy sietése 1 fokkal rontja a hosszúságmeghatározást! S mivel Kolumbusz idejében az időmeghatározás volt a legkényesebb mozzanat . . . azt hiszem nem kell sietnünk, hogy készpénznek vegyük a „kifelejtett" hosszúsági fokokat!

De menjünk tovább. Hapgood — amint már mondottuk — egész elméletét Piri Reis térképének összetettségére alapozza. Ám lássuk, milyen térképekből áll szerinte e földabrosz? Szerinte a térkép megmaradt darabja négy térképből tevődik össze. Ezeket Hapgood úgy rakta össze, hogy ezáltal szinte teljesen kiküszöbölte az összes feltárt hiányosságokat, amelyeket már említettünk az előzőekben — s amelyeknek ő is tudatában volt. Természetesen furcsállhatjuk munkájának néhány mozzanatát, mindez azonban nem vonhatja meg tőle a tudományos műnek kijáró objektív bírálat jogát. Addig is azonban — értelmetlenségi fokuk szerinti sorrendben — távolítsuk el a bemutatott elméletek abszurd és zavaró elemeit, hogy a kérdés lényegére tapinthassunk.

AZ ŰRHAJÓS FOTÓZÁS KRITIKÁJA. Az előző részben utaltunk rá: azt a feltevést, amelyet Strachan fogalmazott meg, explicit módon Mallery „szupercivilizációs" elképzelései sugallták. Ilyenek: „E térképek elkészítéséhez nemcsak felfedezőkre volt szükség, hanem jól szervezett és hozzáértő technikusokra is. Akkora területek térképét, mint Grönland vagy az Antarktisz, nem készítheti el egy kis számú csoport. Csillagászatban jártas szakértőkre és kidolgozott térképezési módszerekre volt szükség." Vagy: „Nem tudjuk elképzelni, miként lehetett volna egy ilyen térképet légifelvételezés nélkül elkészíteni." E kételyek a Däniken típusú szerzőknél bizonyosságra fordultak. Ezzel a bizonyossággal szeretnénk a továbbiakban vitába szállni.

Mert mi a bizonyítékuk? Az a valóban érdekes Kairócentrikus térkép, amelyet az amerikai kartográfiai hivatal készített a Földről úgynevezett ekvidisztans azimutális vetület formájában. A térkép és Piri Reis térképe között valóban van hasonlóság, ám e hasonlóság — nem azonosság! De ne ítéljünk elhamarkodottan!

Tegyük fel, hogy volt egy űrhajó, abban űrhajósok, s azok szépen Kairó vagy Sziene városa felett bármely magasságba felemelkedtek. Első kérdésünk: létrehozhattak-e légi fényképezéssel egy olyan térképet, amilyent a **Stern** 1968/48 számának fedőlapja alapján Däniken és társai bizonyítékként közölnek? A válasz: nem. Azért nem, mivel a geometriai optika elemi törvényeinek értelmében bármely megfigyelési pontból a gömbnek legfeljebb a fele látszik! (Ezért nem látjuk egyszerre egymás arcát és tarkóját.) A Strachan-féle térkép kartográfiai trükk: egy gömbfelületnek egy körfelüle[illegible] leképzése. Vagyis: hiába áll [illegible] világtérképészi munkához ez[illegible] olyan pont, ahonnan a Föl[illegible] mint a fele belátható.

De legyünk engedékenyek[illegible] fényképezéssel készült a té[illegible] matikai módszerekkel mint a [illegible] van elektronikus számítógép[illegible] ért ne lett volna nekik is? D[illegible] a lábán. Ha ugyanis feltét[illegible] alapjául valamiféle űrhajós [illegible] ször is rendkívül zavaróan [illegible] akik olyan pontosan tudtak [illegible] tarktiszon, nem szereztek tu[illegible] Csakis az űrhajós segédlet[illegible]

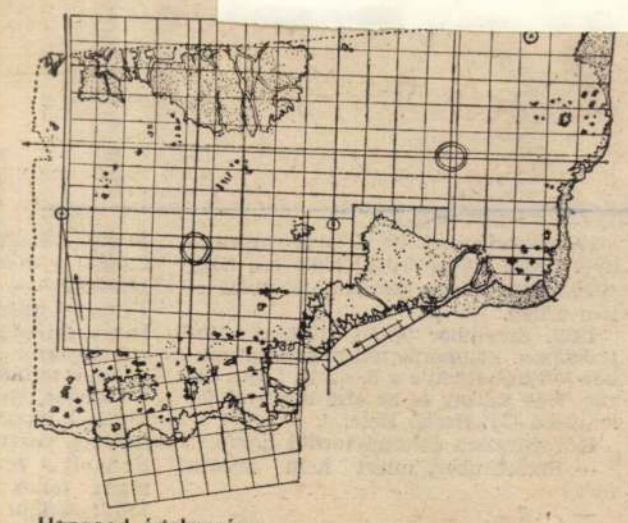

Hapgood értelmezése

korabeli térképeken azért nem szerepel a Panama-szoros túloldalán a Csendes-óceán, mert Balboa csak 1513 szeptemberében látta meg, néhány hónappal Piri Reis térképének elkészülte után! Még csak azt az érvet sem lehet felhozni, hogy a „hiányzó" darab leszakadt, hiszen a térkép oldalára írt feljegyzésekből világos: azért nem rajzolt Piri Reis tovább, mert ezen az oldalon munkáját befejezettnek hitte: úgy vélte ez Ázsia!

Egyébként is: ha létezett egy globális elektronikus, vagy fényképezett Atlanti-óceán térkép, akkor érthetetlen, hogy mi szükség volt még másik 20 térképre? Ha viszont elfogadjuk azt, hogy nem volt ily globális térképe, s Piri Reis ennek ellenére úgy illesztette a részeket, hogy egy homogén, zsugorodó léptékű térképet nyerjünk, akkor minden elismerésünk az övé, amiért egy mekkai zarándokút s két Allah nevében végzett kardélrehányás között volt ideje kitalálni a gömbtrigonometria bonyolult képleteit, s elvégezni az éveket igénylő átszámító modellálást! Ám míg Piri Reis mindezen képességeit be nem bizonyítják, legyen szabad a térkép szegélyei felé észlelt rejtélyes torzulást ne „horizont lesüllyedésnek", hanem pusztán az ismeretek megbízhatatlansági foka tükrözéseként feifognunk! Míg a spanyol partok, Afrika partjai mentén a torzulás elenyésző, addig az Atlanti-óceán tulsó partja felé haladva, vagy Dél-Amerika partjai mentén dél felé haladva ezek a torzulások egyre növekednek, míg bele nem olvadnak — a mitikus elképzelések ködébe.

No jó, mondhatná vitapartnerünk, miként Däniken a Timothy Ferrisnek adott interjújában, mondjunk le az űrhajósokról, mondjunk le a gyönyörűszép elméletről, hogy Piri Reis térképe tökéletesen pontos, hogy csak a magasból rajzolhatták, de — és itt felcsillanna a szeme — de itt vannak az Antarktisz melletti szigetek. Úgy ám! Honnan tudtak ezekről a szigetekről?

A JEGTELEN ANTARKTISZ REJTÉLYE. A Piri Reis-ügy legérdekesebb mozzanata valóban „az Antarktisz-kérdés". Pontosabban az, hogy a térkép déli partvonala Antarktiszt ábrázolja-e. S ha a válasz nemleges, akkor: mit ábrázol?

Mielőtt vitatkoznánk, szögezzük le, hogy az elvi vitára csupán a Hapgood féle elképzelést tartjuk alkalmasnak, vagyis azt, amelyik elismeri hogy a Drake-átjáró tévedés, térképészeti hiány, nem földrajzi, geológiai tény, ahogy Däniken állítja: „A térképen érintkezés van Chile és Antarktisz között. Ma nincs ilyen kapcsolat, de talán 12 ezer évvel ezelőtt volt. Ki tudja?" Ugyanis a geológia tudja, hogy Dél-Amerika valóban összefüggött az Antarktisszal, ám ez csekély 200 millió évvel ezelőtt volt (Dietz és Holden szerint), amikor még az Atlanti-óceán sem létezett, mely mégiscsak e térkép ábrázolási közép-

Tömbház-függőségünk avagy: csengőgomb a bazsarózsában

A címet — természetesen? — Szőcs István Korunk évkönyv-beli* szövegéből emeltem ki, hiszen jelzi mindazt, amiért a vállalkozás megszületett: merre és miként haladunk, amikor a nagyon sokat és nem mindig pozitív kicsengéssel emlegetett városiasodással együtt nemzetiségünk (is) életformát változtat.

(Tömbház) Városokba vonul a világ. A miért teszi?-nél (bizonyára személyes céljait szolgálja vele) azonban érdekesebb elmorfondírozni azon (elöljáróban, de cseppet sem mellékesen, ha az újonnan bekerülő tömegeket érő hatásokra, s az általuk kiváltott reakciókra gondolunk), tehát érdemes feltenni a kérdést: mi a város?

Alighanem ezzel a fogalommal is úgy állunk, mint Szent Ágoston az idővel: ha nem kérdezik, tudjuk, mi az, de ahogy meghatározással kellene előállnunk, megakadunk, csak keresgéljük a támpontokat. Ferencz István az évkönyvben szereplő tanulmányában éppenséggel nyolc ismérvet sorol fel ennek a településformának a körülhatárolására — amelyekkel, sajnos, tényleg csak körülhatárolni tudja.

Tömbházakba vonul a világ. Persze nem olyan régesrég, mint városokba — Mărioara Salvanu és Keszi-Harmath Sándor írásában olvasom, hogy a preindusztriális társadalmakban a városok csak a falusi lakosság „importjával" tudták demográfiai egyensúlyukat fenntartani, annyira sújtották a járványok, az éhínség és a háborúk —, tömbházakba csak századunk harmincas éveitől költöznek Európa nyugati fele és természetesen az Egyesült Államok városiasodó tömegei. A falusi tömegek Salvanu—Keszi említette város felé mozdulása még nem volt urbanizáció, a jelenségről csak az ipari forradalom óta beszélhetünk, amikor már nem csupán lak-

TUDOMÁNY

1021

„Évszázadokban próbálok gondolkodni“

Gy. Szabó Béla hetvenöt éves

Pályakezdésének sorsformáló eseményét olyan életes erővel idézi fel, hogy részleteket befogó színességgel vetül elém a kép.

1932. december 22-én történt Kolozsváron. Zúzmarás téli napon két ember jön beszélgetve a Kossuth Lajos utcán. Kós Károly és az első képeivel jelentkező Gy. Szabó Béla.

Kós váratlan ötlettel fordul hozzá.

— Fiatalember, miért nem mászik fára?

— ...?

— Úgy értettem, hogy miért nem veti rá magát a fametszésre?

Azután ott helyben magyarázni kezdte, hogyan készül a metszet, mi szükséges a metszéshez. Lapban vagy szálában vágott falemez, rajzszén, vésők, nyomdafesték, papír... Elméleti volt ez a magyarázat, hiszen Kós csak linóleumba metszett. A két technika rokonsága azonban közös nevezőre hozta a lényeget. A fiatal grafikus pedig talán már másnap megvette az ajánlott vésőket, s a Kossuth Lajos utcán egy vándorköszörűsnél mindjárt meg is fenette...

Ezzel az indító lökéssel kezdődik a romániai magyar képzőművészetben a fametszéshez leghűségesebbnek maradt alkotónk pályája. Közel öt évtized telt el az oly sokszor fölemlegetett epizód óta. A lemezt szaggató, kezdetleges vésőkkel Gy. Szabó Béla a *Koldusok* című rajzát metszette ki elsőnek. Azóta pedig több mint ezerkétszázhatvan fametszete készült el! Olyan sorozatok, metszetkönyvek és önálló lapok, melyek nyomán méltán tekintjük őt huszadik századi fametszetművészetünk példamutató megújítójának. Grafikusi munkálkodása mintegy tizenötezer tusrajzot, ceruza- és szénrajzot sorakoztat még a metszetek mellé. Pasztell- és olajképei pedig — a grafikusi erényeken túl — a színekre érzékeny festőt ismertetik meg velünk.

Számok nem mércéi az alkotásnak. Itt azonban sokatmondónak érzem a leltárt: több életműre elegendő ez a még le nem zárt opus! Nincs termékenyebb művészünk nála. Aszkétizmusa a hagyakozni kívánó alkotók szemérmes etikája. Munkakedve meg nem zavarható, érje bár sérelem, vagy adjon szárnyakat a sikerélmény. Azért lehet így, mert létkérdés nála a munka, mert erős belső motiváció készteti az alkotásra.

Kolozsváron, a Bolyai utca 7. szám alatt, lakása ajtaján papírszeletre írt üzenet tájékoztatja a látogatót, a nap melyik órájában csengethet be hozzá. „9.30—12.30 és 17—19 között itthon vagyok.“ Ő reggel hatkor kel, most, hetvenöt éves korában is.

Hajnalban kel, preklasszikus számot próbál keresni a táskarádión; szívesen hallgatja a munkába lendítő Vivaldi-muzsikát — és hozzákezd metszeni. Pengével csiszolt körtefa lemezének kellemes faillata érzéki közelségbe hozza az annyiszor ábrázolt, de soha meg nem unható természeti tájat.

Tájakat, embereket, kortársainak és korának arcát örökíti meg vésővel, szénnel, pasztellkrétával. Műveiben egy lírai alkat érzékeny membránjára rögzített teljes világkép bontakozik ki. Művészetünk érdemes mesterének elismeréseken és kitüntetéseken túl ez a teljesség, ez a keveseknek megadott lehetőség a legnagyobb elégtétel.

●

1933 Gy. Szabó Béla metszőpályájának kezdete. Nem érdektelen, hogyan alakult innen stílusbeli fejlődése.

A kezdeti években az ábrázolás többféle módjával és technikájával próbálkozik egyszerre. Fekete vonalas, rajzos képet eredményeznek az oly sokszor reprodukált 1933-as *Kós-portré* vagy az 1934-es *Patak* és *Szánkózók* című metszetei. Kísérletezik a fentivel épp ellenkező módszerrel is. A *Liber miserorum* lapjain tűnnek fel a fehér vonal vezette képek, a pozitív metszések, a fakarcok. Ez a legkönnyebb metszési módszer, melynek meghonosítói a magyar Reiter László és Conrad Gyula voltak. Lényege, hogy a fekete alapból hajszálfinom fehér vonalakkal rajzolja ki az alakokat, vagy az emberi arc vonásait. Voltaképp a ceruza- vagy krétarajz egyszerű áttétele ez, sokszorosító eljárássá alakítva.

Metszetlapjain azonban már egészen korán jelentkezik a század elején meghonosodott modern fametszőeljárások leghatásosabbika, a nagy dekoratív síkokkal dolgozó foltmetszés. Korai *Önarcképe* és édesanyjáról metszett portréja, valamint az ugyancsak 1934-es *Kálvária* című lapja (utóbbi a kolozsmonostori műemléktemplomot ábrázolja) a legtisztább példázatai e metszési eljárásnak. Fekete alapból bomlanak ki portréin az arc egyéni jegyeket hordozó vonásai. A fehér foltok még hangsúlyozzák a fekete erős nyomatékát. A rajzos részeken azután mindkét szín egyforma nyomatékot kap. Nagy Imre metszőtechnikájához hasonló egyszerűséget ér el vele, de nem a pályatárs nyers, erőteljes módszerével. Rokonságuk csak a dekoratív ábrázolás felfedezett lehetőségeiben mutatható ki. Nagyon fontos azonban, hogy észrevegyük, Gy. Szabó elindulhatott volna ezen az úton is! Későbbi metszetein már a természetes látvány kivetülése, a fehér—fekete arányos eloszlása lett az uralkodó. Erre tart metszői stílusa: a látvány teljes és természethű befogadása felé.

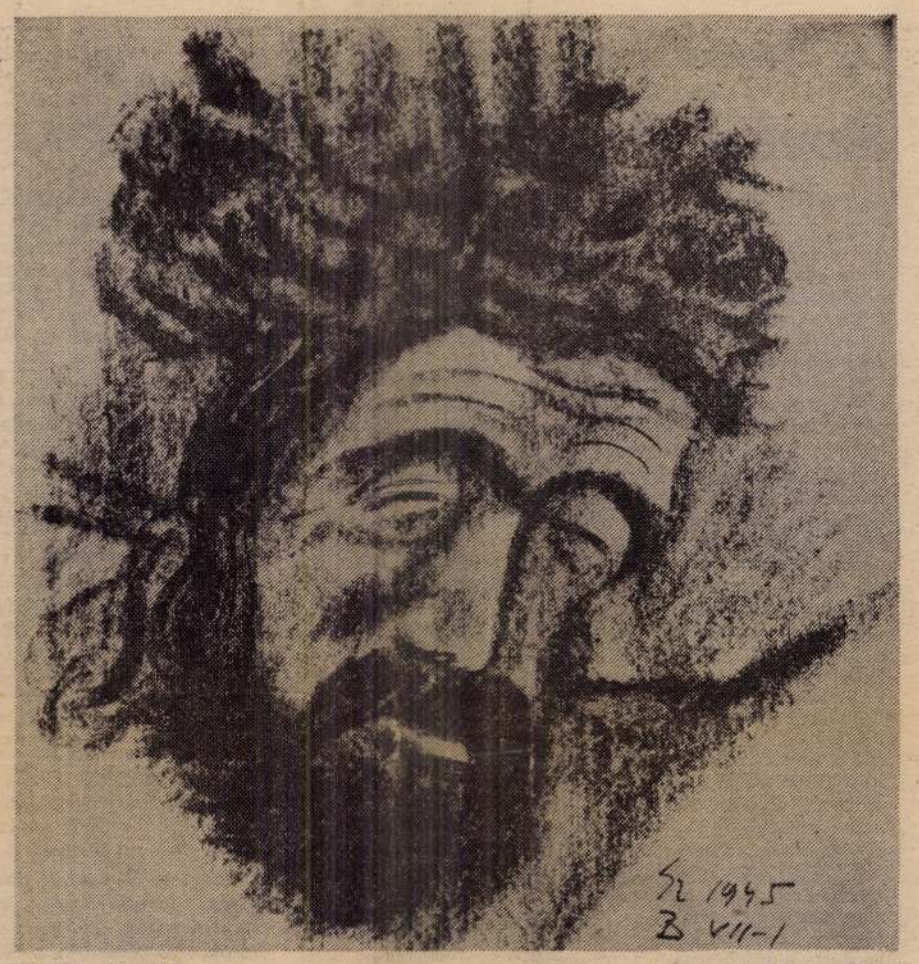

GY. SZABÓ BÉLA — A „sárga“ Krisztus (1945)

Gy. Szabó Béla az első hazai grafikus, aki színes fametszetet készít. Legkorábbi színes lapja 1935-ös keltezésű; *Erdő* a címe. Ilyen irányú próbálkozásra a távol-keleti művészet iránti rajongása készteti. Ebben a módszerben azonban nem találta meg a kifejezés olyan erőteljességét, mint amilyet a fehér—fekete kínált. Ezért hagyja abba, s később már csak kivételesen nyúl ehhez az eszközhöz.

Metszetművészetének fejlődési ívelapjai méreteiben is változásokat mutat. Kezdetben kizárólagosan kisméretű lapokra vésett. Első nagy formátumú lapját (30×25 cm) 1938-ban vési; *Ölelkezők* a címe. Ezt követi a *Fáramászó* (1939), a *Rőzsehordó* (1941), a *Napraforgóverő* (1942) és számos más önálló lap, metszetművészetének már csúcseredményeihez sorakozva.

Stílust és ars poeticát érintő kérdés, hogyan ábrázolja környezete valóságát. Minden műfajban lehetőleg kerüli a szimbolikát. Olcsónak és mesterkéltnek érzi. Alig van olyan lapja, ahol közvetlenül ki lehet mutatni ilyesmit. Ritka kivétel az édesapját ábrázoló 1938-as metszete, melyen a háttérben egy lovon ágaskodó huszár és egy kanyargó sínen futó vonat utal apja sokszor elmesélt katonakorára és kenyeret adó foglalkozására.

Sokan szimbólumértéket láttak az első nagy formátumú lapok egyikén, a *Fáramászón*. Nemzetiségi sorsunk két világháború közötti küzdelmes voltának, olykor kilátástalanságának jelképét. A fára mászó hiába kapaszkodik felfelé az ágakon; a fa derékba tört, nincs csúcs, ahova feljuthatna.

A későbbi művekben már a... természeti táj és az ember lírai-meditatív együttesben jelenik meg. Úgy ábrázolja témáit, hogy azok teljes hangszerelésű lírai zengésben és tiszta fényben jussanak el befogadó érzékszerveinkhez. A természetet másoló, „lefestő“ piktorok közé soha sem ereszkedett le. Tájkivágásai feszes kompozíciók. Néha talán túl is hangsúlyozottan láthatóvá tett egyik-másikukban a szerkezet tisztasága, kiegyensúlyozottsága.

A természet ábrázolása nem öncél. Sokkal inkább lelki szükséglet. Hangulatainak befogadó kerete, a lét tiszta örömének teljes értékű kifejezése. Rokona így a barbizoniaknak is, kik hittel vallották: a tájkép: lelkiállapot.

A kritika ráérez műveinek felszíntúli érzelmi telítettségére. Kitapintják alkotásai mögött az alkotó személyiségét, lényének rezdüléseit. László Gyula írja „Bár képei mind színeikben, mind pedig tárgyukban inkább derűsek, az ember mégis elkomolyodik előttük, s valami örvényféle felett érzi magát. Lehet, hogy csak egyéni megérzés, de virágcsendéleteiben s önarcképében van valami a középkori haláltáncok hangulatából. Ugyanez a kínzó, de szavakba nem önthető érzés vesz erőt az emberen *Kun fiú* c. fametszete nézésekor.“ „Tájképein csend honol, legfennebb egy-egy egyedülvaló ember cipel valami terhet a földeket átszelő keskeny ösvényeken. Nem is tájképek ezek, nem dombok, szántók, erdők, hanem lírai önarcképek.“

●

A *Dante-illusztrációk*at és a *Hónapok* ciklusát követi végül Gy. Szabó Béla legutóbbi sorozata, a *Jelenések Könyve*. Ha lezárt életműről lenne szó, ha a művészt vállalkozókedve nem állítaná újabb feladatok elé, ezt a sorozatot az életmű zárókövének lehetne tekinteni.

A sorozat metszéstechnikában, kompozíciós elgondolásokban is feltétlen rokona a Dante-lapoknak. Híven követi a jelenések leírásait, betartja időrendiségüket, de ezúttal sem illusztrál olyan szolgai hűséggel, hogy lapjaiba ne férne bele másnak szóló gondolat. Az egyik legszebb lapon például *(A négy lovas)* az apokalipszis vágtató ítélethozóit atomfelhőből bontja ki. Megolvadt földkéregből csavarodik magasba a pusztító gombafelhő, s benne halálfej és emberi arcok sejlenek föl. A felhőre rajzolt foszló vonalakból felvetített képek ismerősök: Einstein, Fermi, Szilárd Leó, Kurcsatov vonásait hordozzák. (...)

Sok helyütt idézi a Dante-képek metszéstechnikai megoldását. Sávozott egek, fénydrapériák tűnnek fel a *Jelenések Könyve* lapjain is. Erős fény—árnyék ellentétek a Dante-illusztrációknál hatásosabban szolgálják a grafikusi kifejezés szemet vonzó és gondolatot közvetítő lehetőségét. *A négy lelkes állat* című metszetlapon a dekoratív metszéstechnika egyedülállóan szép eredményére jut. Mennyei trónus körül szférikus elhelyezésben fehér ruhába öltözött vének s a négy lelkes állat látszanak. A fényaureolák mögött kozmikus feketeségű s végtelen mélységű tér sejlik fel. S ebbe a kontrasztba mint világító atommáglya robban be a papír fehérjénél — éppen kontrasztra épülő volta miatt — fehérebbnek tűnő kristályfoit. (...)

●

Hatvan lépcsőfok visz föl a Bolyai utca 7. szám alatti műteremlakásba. Évek során sokan megmászták az izzasztó emeleteket, hogy a majd mindig munkába talált művészt megkérdezzék éppen arról, amin dolgozik, vagy arról, amiről régen levette már a metszőkést.

Válaszait, lehetséges kérdésekre, megfogalmazta maga is. „Interjún kívül“ — mint ars poeticát. Ilyenképpen:

„Sohasem akartam karriert befutni. Sokat szidtak, s teszik ma is, pedig nem azért dolgozom, hogy másokat ingereljek, hanem mert gyönyörűségem telik benne. A szakadatlan munka jobban érdekelt, s még az apró felfedezések öröme is feledtette a fáradtságot...

Tiszta környezetben egészségesen dolgozni, s egy kicsit embertársainkra is gondolni — hiszen nekik szánjuk munkáinkat —, ez lenne szerintem a művész igazi boldogsága.

Naponta megszívlelem a gyulafehérvári szigorú intelmet: »Minden munkát úgy végezzetek el, hogy esetleg éjjel meghaltok, s az utókor aszerint fog ítélkezni«. Enélkül Dante illusztrálásához hozzá se fogtam volna.

Évszázadokban próbálok gondolkodni, s a szó szoros értelmében gyúlékony munkásságom fölött töprengve felsajog valami: bár ennek csak egy századrésze kibírná az idők könyörtelen és néha igazságtalan rostáját!“

MURÁDIN JENŐ

Részletek a Kriterion Könyvkiadónál megjelenés előtt álló kismonográfiából.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Leino, a nagy finn lírai költő születésének 100. évfordulóján, 1978. június 6-án írja mindezt. (Jegyezzük meg, Eino Leinóról mi se tudunk túl sokat.) Adyt valóban kevesen ismerik Finnországban, aminek egyik oka nyilván az, hogy nehéz Adyt finnre fordítani, annak ellenére, hogy a magyar és a finn rokon nyelvek. A nehézségek nemcsak a nyelvi és stilisztikai sajátosságokból következnek, hanem abból az egyszerű tényből is, hogy a finn szavak hosszabbak, mint a magyar szavak, még az ősi szókincshez tartozók is. A finnben a tőszavak két szótagosak, a magyarban a több évezredes különélés szülte változások eredményeként egy szótagosak, pl.: veri vér, käsi kéz, talvi tél. A kifejezések is hosszabbak, pl.: menee sisään = bemegy, a magyar két szótagos szóval él, a finn két szóval, 4 szótaggal.

Ilyen és hasonló nehézségekkel kellett megküzdeni a hallgató-fordítóknak. A nem műfordítók, hanem csak nyelvet tanuló hallgatók a finn fordításban a vers szemantikáját és zeneiségét igyekeztek maradéktalanul visszaadni, „igyekeztünk Ady hullámhosszán mozogni" — írja a kötet szerkesztője.

A következő versek szerepelnek a kötetben: Sem utódja, sem boldog őse (2 fordítás), Új vizeken járok (1), A tűz csiholója (1), A Hortobágy poétája (2), Paul Verlaine álma (2), A feket zongora (2), Áldásadás a vonaton (1), Tünnek a lányok (2), Őrizem a szemed (1), Köszönöm, köszönöm, köszönöm (2), Az Eddig Ámene (2), Óh, fajtám vére (1), Üdvözlet a győzőnek (2).

A válogatás szempontja a fordítások viszonylagos sikere volt, nem Ady reprezentálása.

A fordítások között vannak különösen jól sikerültek is. Ezek nemcsak formai szempontból, hanem tartalmilag, hangulatilag is autentikusak, mint pl.: Erja Kontkanen: Unkarin pustan runoilija — A Hortobágy poétája, Anna-Liisa Alanko: Musta piano — A fekete zongora, Anna-Liisa Alanko Rokous junassa — Áldásadás a vonaton fordítása.

A fordítás gyakorlatának egyik előnye (talán fontosabb is, mint a fordítás sikeressége), hogy fordítás közben ilyen sajátos szemantikai tartalmú szavakkal ismerkedhettek meg a hallgatók: fenség, lidérces, kúnfajta, gatya, délibáb, csorda, káromkodik, puszta, verejték-patak, és ilyen szemantikai láncokat tanultak meg hegedűs — hegedős — kobzos — regős — bárd; vén — vénülő; felfigyelhettek a szavak zenéjére is: f-*e*-k-*e*-t-*e*, z-*o*-n-g-*o*-r-*a*, *É*-l-*e*-t, t-*é*-p-*i* stb.

A finn mellett 13 vers német fordítását is közli a kötet. A verseket Czegi Wass Éva fordította, aki több évig élt a Mezőségben, az Ady-porta szomszédságában. Neki is vannak sikerültebb fordításai, ezek pl.: Paul Verlaine álma — Paul Verlain's Traum, A fekete zongora — Das schwarze Klavier, Áldásadás a vonaton — Segenspendung auf der Bahn-

fahrt, Őrízem a szemed — Ich hüte dein Auge, Az Eddig Ámene — Das Amen des Bisher.

A kötetet magyar és finn nyelvű bevezető egészíti ki Ady Endre, a magyar költészet megújítója címen, majd közli Ady 1908-ban írt önéletrajzát is mindkét nyelven. A kötet végén a fordításokról szól ismét a szerkesztő magyar és finn nyelven.

A kis kötetet Gy. Szabó Béla kolozsvári művész fametszetei díszítik (Ady Endre, Ady szülőháza Érdmindszenten, Erdélyi táj).

A szép kiadvány a Joensuui Főiskola Finn Nyelvi Tanszékének támogatásával jelent meg.

PENAVIN Olga

A KONKRÉT ÉS VIZUÁLIS KÖLTÉSZET NEMZETKÖZI ANTOLÓGIÁJA

Antologija konkretne in vizualne poezije (szerk. Denis Poniž), Mladinska knjiga, Ljubljana, 1978

A ljubljanai Mladinska knjiga ifjúsági kiadó Kondor című sorozatának 176. könyveként némi késéssel, csak ez év márciusában jelent meg az 1978-as keltezéssel jelölt nemzetközi konkrét és vizuális költészeti antológia. Itt jegyezzük meg, hogy a ljubljanai könyvkiadó fenti sorozata a hazai és külföldi irodalom legértékesebb alkotásait népszerűsíti a fiatalok, főleg a tanulóifjúság körében. Denis Poniž irodalomtörténész, az antológia szerkesztője szerint ez a kiadói vállalkozás a Mladinska knjiga első komolyabb erőfeszítése, hogy a Kondor című sorozatban a legújabb költészeti törekvések is helyet kapjanak és ezzel együtt az irodalomoktatásban, az iskolai programban is megjelenjenek. Szem előtt tartva az oktatási elveket, valamivel könnyebben siklunk el ennek a jelentős kiadói vállalkozásnak az egyik legnagyobb és legsúlyosabb elvi hibája mellett, amit abban látunk, hogy a szövegre épülő konkrét vizuális alkotásokat — pl. Apollinaire, Hlebnyikov, Ball, Cummings, Gomringer, Heissenbüttel stb. munkáit — kivétel nélkül szlovén fordításban közli, ami ellentmond e költészeti törekvés erőfeszítéseivel az univerzális nyelv felismeréséért, a nyelvhatárok eltörléséért.

Elsősorban az ifjúság számára készült gyűjteményről van szó. Ez abból is kiderül, hogy a szerkesztő egy teljes részt szentelt a konkrét és vizuális költészet előhírnökeinek és úttörőinek. A történeti áttekintésben főleg a francia képverset (Mallarmé, Apollinaire), az olasz (Marinetti, Belloli) és az orosz futurizmust (Hlebnyikov, Kamenszkij), valamint a fonopoetizmust (Ball, Isou) emelte ki a szerkesztő.

A könyv első részét alkotó történeti panoráma után a második részben a századunk ötvenes éveiben kikristályosodott konkrét, vizuális és

ból figyeljük, akkor emelkedik csak ki a nyelvhasználat kérdése a magánélet és magánerkölcs kereteiből.

Persze, a nyelvtudósok feladata, hogy Kossa János könyvéről szakvéleményt mondjanak, hogy vitázzanak vele, ha szükséges. Egy-két, mondjuk a szó jelentésének körébe vágó megjegyzésem nekem is volna, például a Tükörfordítás című írásban említett „tudnivalóval megtalpalni" kifogásolásával kapcsolatban, hiszen a szónak (szókapcsolatnak) egy kis története is van a jugoszláviai magyar nyelvben. A rövidített tanfolyamokat nevezték nálunk a felszabadulás utáni években „gyorstalpaló tanfolyamoknak", sokunkat tanítottak az első osztályokban ilyen tanfolyamot végzett (egyébként emlékezetesen jó) tanítók. Lehetséges, ennek a szókapcsolatnak az emléke jelent meg a *7 Nap* bírált cikkírója előtt, amikor éppen tanfolyamokkal kapcsolatban mondta (és idézőjelbe is tette), hogy a tanfolyam résztvevőit „talpalják" meg egyéb tudnivalókkal is. Más szóval, készítsék fel őket valamely munka elvégzésére, de nem akárhogyan, hanem gyorsan. Mondom, ilyen, ehhez hasonló vitám nekem is lenne még Kossa János egy-két „helyreigazításával", gondolatával. De aligha szükséges felemlegetni ezeket. Legfeljebb azt kell még elmondani, hogy Kossa János könyvének olvasása után, bizony, magam is kétszer meggondolom (és megnézem az *Értelmező Szótár*ban), ha valamit (szerintem fontosat) akarok mondani ... Inkább, éppen a már emlegetett szigorúsággal kapcsolatban, Kossa János nyelvművelő módszerének meghatározójára kell még rámutatni.

Mint minden szakember, aki valóban komolyan gondolja a szakmáját, Kossa János is megfogalmazta nyelvművelői nézőpontját: „... ne ismerjünk el semmilyen más szabályt, csak azt, hogy mondanivalónk legyen könnyen érthető, sima, gördülékeny, hiszen végső fokon a nyelvtan és a nyelvhelyességi szabályok is azt szolgálják."

A gyakorló nyelvművelés — Kossa János könyvének értékei bizonyítják — eredményes és hasznos programja olvasható ki ebből a nézőpontból.

BÁNYAI János

ADY FINNÜL

Mit tehet a lektor egy nyelv tanítása és az illető nyelvet beszélők kultúrája megismerésének érdekében?

Nem lehet pontosan, tévedhetetlenül megszabni, hogy egy idegen, illetve első, második nyelvet főiskolákon, egyetemeken, munkásegyetemeken tanító lektor milyen oktatási formákat, milyen módszereket alkalmazzon céljának elérésére. Még nem tudjuk, melyek az optimális, azaz maximális eredményt hozó utak, lehetőségek a nyelv megkedveltetésére,

elsajátításának megkönnyítésére, a nyelvet beszélők kultúrájának megismerésére. Próbálkozás, kísérletezés akad számtalan. Az egyik nyelv esetében, a nyelvet tanulók egyes csoportjainak az egyik módszer tűnik célravezetőnek, a másik nyelv vagy tanulócsoport esetében a másik. Az eredmény sok tényezőtől függ. Függ többek között a technikai eszközök, a különféle médiumok felhasználása mellett a lektor — mint leadó — felkészültségétől, alkalmasságától, munkaszeretetétől, lendületétől, türelmétől, esetleges fásultságától, kedvetlenségétől, viszont fontos tényező a tanuló mint felvevő is, mert a felvevő céljától, kedvétől, elszántságától, rátermettségétől, nyelvi képzettségétől, műveltségi, szellemi szintjétől, önbizalmától, bátorságának fokától, attól, hogy passzív vagy aktív nyelvtudásra akart-e szert tenni, függ a tanulás sikere, de attól is, hogy hányadik idegen nyelv a tanult nyelv, hány órában, milyen intenzitással tanulják. Mindezen kívül a siker még a számos lélektani és szociális tényezőtől függ, s nem utolsósorban attól, hogy milyen a tanulócsoport létszáma, vannak-e közös céljaik, mióta tanulják az illető nyelvet. Mindezek már rég tudott dolgok! Nem árt azonban feleleveníteni.

A nyelvtanítás általános fordításellenességétől függetlenül — szerintem — többek között a fordítás is célravezető lehet a jó pedagógus kezében, különösen a nyelvi struktúrák és modellek elsajátítása után a haladó csoportokban, mert megkönnyíti a tanult nyelv szellemének, nyelvi jelenségeinek megértését, tudatosítását, fejleszti a szókincset. A fordítás sok nehézségbe ütközik. A legtöbb nehézség előtt a versfordítás áll, mert a szöveg és a „mögöttes tartalom" tökéletes megértését, a ki nem mondott, szavakba nem foglalt információk kibontásának készségét, magas fokú szemantikai és szemiotikai tudást, tájékozottságot követel meg. S mindennek az anyanyelvi legművészibb visszaadását is.

Ilyen figyelemreméltó próbálkozás a finnországi Joensuui Főiskola Finn Nyelvi Tanszéke mellett működő nyári magyar nyelvű tanfolyam haladó csoportja hallgatóinak kísérlete Ady 26 versének fordítására. Ezt a kísérletet mutatja be az *Egy magyar költő — Unkarilainen Runoilija — Ein Ungarischer Dichter — Ady Endre (1877—1919) 13 verse — Endre Ady 26 suomennosta — 13 Gedichte* (szerkesztette Szabó T. Ádám, segédszerkesztő Alanko Anna-Liisa, Joensuu Korkeakoulun Suomen Kielen Laitos, Joennsuu, 1978) című füzet.

A 26 finnre fordított Ady-vers a kultúraközvetítés, a nyelvgyakorlás „melléktermékeként" létrejött 120 versfordítás legjava — mondja a kötetszerkesztő, aki nyaranta Joensuuban tanítja a magyar nyelvet. Haladó csoportjában a magyar nyelvnek és kultúrának olyan lelkes barátai vannak, mint Anna-Liisa Alanko előadóművész. Anna-Liisa Alanko magyar nyelven közölt dolgozatában így vall: „Kétségtelen, Ady megismerése számomra a múlt nyár — 1977 — legjelentősebb ismeretsége." „Sokoldalú költő, metaforái eredetiek, nyelvezete rendkívül bőséges, gazdag. Sajnálatos csupán az, hogy Adyt Finnországban még alig ismerik." Eino

MAGAZIN
1980. ÁPRILIS 13., V

Forintokban nem mérh

Ácsorgok a kavicsbánya szomszédságában. Nem is tudom már mennyi ideje, csak a lábam jelzi, legalább kétszer szaladt körbe a nagymutató. Hívogatóan int felém az elszállításra váró kötömb, beszélgető partnerem is odakalauzol. Szinte automatikusan keres magának helyet a jó egymázsás kolosszuson. Belemelegedett a mondandójába, azt sem veszi észre, körmére égett a cigaretta — szememmel követem a repülő kis tűzgömböt. A mondatok agyamba vésődnek az emberi, a baráti kapcsolatok áráról, értékéről. Keserű szájízzel vall.

A. D. magánbeszélgetésre, jegyzetfüzet nélkülire invitált. De nem tudom megtagadni önmagam. Igaz, üresen maradt a papír, mégis élesen emlékszem beszélgetésünk minden mozzanatára, mondatára. Visszavisszatérő refréniére: „Tíz év után hogy újra és újra ezek a gondolatok jutnak eszembe? Aligha!

Immár másodszor teszem fel a kérdést — igaz, most csak önmagamnak —, s fogalmazom meg a választ: Ebben a perpatvarban mennyivel több pénz került az „ellenfelek" zsebébe, mit nyertek rajta? Egy forinttal sem többet, mint ami a kifizetési listán volt. S nyereségről szó sem lehet, csak veszteségről. Mert erkölcsi veszteség hogy kapzsiságból, pénzhajhászásból megszabták a baráti kapcsolat árát megvallották önmaguk értékét. A D.-nek éppúgy, mint az egész közösségnek.

Alaptalan a vád

Néhány rossz beidegződés, a korábban olykor könnyű kézzel szór jutalom, prémium sajnos, még ma

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1980 ÁPR 13

Szabó Béla,
festőművész

MAGAZIN
1980. ÁPRILIS 13., VASÁRNAP

1021

Buzsáki lakodalmasok

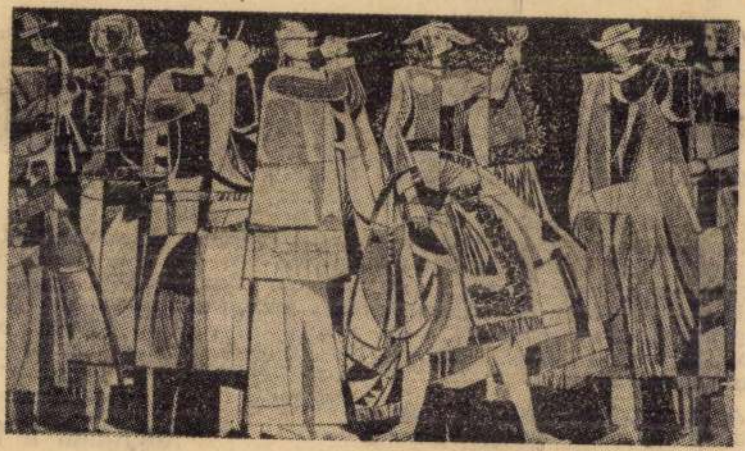

Szabó Béla szgrafittó falképe

Ez mit jelent?

Az, hogy a művelődési ház ezte ezeket a programokat, önában is garancia volt — sum- a *Gaskó Gyula*, a Pelikán üzzető-helyettese. — *Vetélkedők*, is akármilyenek, *filmvetítések*, *ódások* vonzották ide a jó zekívül a fiatalokat. Nézzen köjól öltözött, *kulturáltan vi- dő gyerekek* táncolnak itt. a környéken *Pestig nincs ifjúsági szórakozóhely. Megetni apolitikus* dolog. Kell vamegoldást találnunk. A belépőszükség van, ez jó szűrő is, eg ingyen senki sem vállalja ljuk egy verekedős részeg tártását.

Verekedés?

A discóban soha nem volt bu- És ez errefelé véresen komoly .

Kocsmazaj, mozisirám

gy mennyire az, arról könnyen yőződhet bárki. A szép számú

juk a könyvtárat, a mozi velődési központot? Cs ok: vagy *16—18 ezren nak* dolgozni. A kisebb vá ber későn, fáradtan ér h ros hatalmas területen n az egyes buszmegállókt még *hosszú félórákat kel ni* a nem éppen jó álla ren világított utcákban. *zó a sok kert* is, leköti időt, energiát. Sokan *ki* helyi lehetőségeket: szín *színházai, mozijai vonzó* családonként különálló szétválasztott emberek még elég távol esik a közösségi szórakozás iránti érdeklődéstől.

Okok, magyarázatok. És bár a kérdést — mit csináj este? — Érden tettük föl, a nyomában kialakuló kép sajnos nemcsak Érdre jellemző. Itt legfeljebb, a nagy számok törvénye alapján, élesebb a kontraszt, a lehetőségek és az emberek érdeklődése, helyesebben: érdektelensége között. Ám az okok és magyarázatok a legtöbb helyen ha-

fiatalasszonyokat, akik félve vá nak gyereket, vagy ha vállalna anyagi megfontolásokból teszik

Mesemon

Úgy gondolom, ott van a l hogy elkényelmesítettük a fia kat. Kezdődik azzal, hogy nem veljük önállóságra őket; hogy pénzeljük őket és úgy véljük, anyagi föltételek megteremté

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szabó Béla,
festőművész

PEST MEGYEI HÍRLAP
1979 NOV 4

Őszi táj 1021

Szabó Béla festménye

Kőszegi Imre könyvének és a hozzá hasonló olcsóbb eszközökkel beérő műveknek elmulasztott lehetőségei is azt bizonyítják, hogy igen nagy szükség volna olyan történelmi regényekre, amelyek érdekesen, színvonalasan, szemléletesen és híven mutatnak be korszakokat, nemzeti sorsfordulókat, nagy egyéniségeket. A sokat emlegetett *korszerű nemzeti tudat* jelentősen gyarapodna általuk. *(Magvető)*

Zoós István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

1978 AUG 13

MAGYAR HÍRLAP

Cs. Kovács László

1021

Cs. Kovács László rajza

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Gy. Szabó Béla,
grafikus-festőművész

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1980 JUN

Gy. Szabó Béla metszete

1971

köthetnek,
cascójuk.
napra 330
egységesen

A kilencedik kitün

Kiváló
a vetőm

Hétszázötven m

Tavalyi termelési eredményei alapján kilencedszer lett kiváló a Vetőmagtermeltető és Értékesítő Vállalat. Az országos vállalat területileg legnagyobb és termelésében a legjelentősebb üzeme a dombóvári területi központ. Múlt hét végén itt tartottak ünnepi termelési tanácskozást ebből az alkalomból. A vállalat tavaly hétszázötven millió forint termelési értéket állított elő, illetve ennek megfelelő mennyiségű vetőmagot tisztított, csomagolt és forgalmazott.

A vállalat dolgozóinak és a megjelent vendégeknek Szakál László, a területi központ igazgatója tartott rövid beszámolót a múlt évi tevékenységről. A tervek szerint a mezőgazdaságnak és ezen belül is a növénytermesztésnek jelentősen kell növelni a termelést a következő időszakban. Ennek egyik alapvető meghatározója a jó minőségű, korszerű fajtákat — tehát megfelelő fajtaválasztékot biztosító vetőmag-előállítás. Ennek érdekében a területi központ tavaly is tovább bővítette a kutató intézetekkel, fajtakísérleti állomásokkal, termelő partnergazdaságokkal, termelési rendszerekkel kapcsolatait. Emellett a vállalat területén megvalósított — részben folyamatban lévő — beruházásokkal tovább javították a magtisztítás minőségét, a tároláshoz korszerűbb körülményeket teremtettek. A tisztítótoronyban teljes rekonstrukciót hajtottak végre, új gépek kerültek az exportszállítást szolgáló technológiai sorba. Ami az exportot illeti, az 1978. évi 79 ezer tonnával szemben tavaly 92 ezer tonna jó minőségű vetőmagot szállítottak külföldre. A hazai termeléshez szükséges maganyagot folyamatosan biztosítani tudják, itt a minőség javítása a feladat, emellett a fejlődés és a fejlesztés iránya az exportlehetőségek nagyobb kihasználása kell, hogy legyen.

Ezután a kiemelkedően jó munkát végzett dolgozóknak — tevékenységük elismeréseként — kitüntetéseket és pénzjutalmakat adtak át.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla,

NÉPÚJSÁG TOLNA MEGYEI
festő-és grafikusművész
1980 MÁJ 2 01

1021

Gy. Szabó Béla kiállítása

Bonyhádon, a művelődési házban kiállítás nyílt Gy. Szabó Béla festőművész munkáiból. Az erdélyi származású művész alkotásait május 28-ig láthatják az érdeklődők. Az itt látható reprodukció a Vak ember című műről készült.

Moszkvai tudósítónk hírmagyarázata

Válaszok elemzése

EGY HÉT telt el azóta, hogy a szovjet szakszervezetek XVII. kongresszusán Leonyid *Brezsnyev* ismertette a nukleáris fegyverkezés, különösen az európai rakétatelepítések korlátozására vonatkozó új szovjet kezdeményezéseket. Ennyi idő talán kevés arra, hogy az új lépések hosszú távú hatására következtetéseket vonjunk le. Arra azonban feltétlenül elegendő, hogy megítélhessük, milyen volt a nyugati fogadtatás, miben várható szenvedélyes vita, hol sikerült a szovjet külpolitikának — sportnyelven szólva — pontelőnyhöz jutnia.

Az eddigi amerikai magatartás ismeretében és a politikai realitások keretei között maradva nem lehetett arra számítani, hogy Washington üdvözölni fogja a bejelentéseket. Arra még kevésbé, hogy pozitív válasz közelebb hozza majd a kompromisszumot az európai rakétanukleáris fegyverzet újabb fordulójának az elhárítására.

Az azonban meglepetést keltett és nemcsak Moszkvában, milyen gyorsan — szinte a részletek ismerete nélkül — mondott negatív véleményt a Fehér Ház, leszögezve, hogy a Brezsnyev előterjesztette kezdeményezések „nem mennek elég messzire", illetve „nem tartalmaznak új elemeket".

A GYORS elutasításban — mint azt a szovjet tévé kommentátora hangsúlyozta — Moszkva annak a bizonyítékát látta, hogy Washingtont változatlanul nem érdeklik a konkrét leszerelési intézkedések, továbbra is csak olyan változatot tekint elég „messzire menőnek", amely a Szovjetunió egyoldalú leszerelésével lenne egyenértékű. Arra is felhívták a figyelmet, hogy a gyors elutasítással az amerikai vezetés a szövetségesek magatartását is befolyásolni akarta. Pontosabban: elejét akarta venni annak, hogy a nyugati kormányok vagy akár csupán egyesek közülük a rakétaparbeszéd jövője szempontjából pozitív lépésként üdvözöljék a bejelentéseket.

Nyugat-Európában, de az Egyesült Államokban is mind jobban tért hódít az a meggyőződés, hogy az alaposan megromlott nemzetközi helyzetben Washingtonnak és Moszkvának *közelednie kell* egymáshoz, nem szabad mélyíteni az őket elválasztó szakadékot. A legutóbbi szovjet kezdeményezésekről főképpen Nyugat-Európában adott józanabb értékelések elsősorban azt emelik ki, hogy a Szovjetunió gyakorlati jelzésekkel bizonyította jóindulatát, közeledési szándékát.

Megfontolt államférfi vagy politikus nem intézheti el gyors kézlegyintéssel a Brezsnyev-beszédben bejelentett szovjet lépéseket. Különösen nem az egyoldalúan vállalt moratóriumot — amely az európai országrészben állomásozó valamennyi közepes hatósugarú szovjet rakéta mennyiségi és minőségi fejlesztésére vonatkozik. De a jóindulat és a békés szándékok cáfolhatatlan bizonyítéka az is, hogy Moszkva vállalta: ha nem éleződik tovább a nemzetközi helyzet, még az idén bizonyos számú rakétával csökkenti a nukleáris robbanótöltetek célba juttatására szolgáló hordozóeszközök arzenálját a Szovjetunióban.

Mellesleg, a kezdeti kategorikus elutasításon később a Fehér Ház maga is kénytelen volt enyhíteni. Ez — mint itt kiemelik — a szövetségesek jóval pozitívabb hangnemben megfogalmazott értékelésein túl az amerikai közvélemény általános hangulatával magyarázható.

Jurij *Zsukov*, a *Pravda* ismert szemleírója lapjában emlékeztetett arra, hogy amerikai közvélemény-kutatási adatok szerint az Egyesült Államokban a megkérdezetteknek hetvenhat százaléka helyeselné, ha fokozatosan felére csökkentenék az amerikai, illetve a szovjet nukleáris potenciált, hetvenkét százalékuk üdvözölné, ha nem fejlesztenének ki újabb tömegpusztító fegyvereket. Ezt a hangulatot fejezi ki az is, hogy a képviselőknek több mint egynegyede, a száz szenátor közül pedig tizenkilenc támogatta eddig a szovjet, illetve az amerikai nukleáris fegyverzet befagyasztására vonatkozó elképzeléseket.

A szovjet sajtó kiemelte, hogy az ellenzékben levő demokraták jóval pozitívabban fogadták a moszkvai bejelentéseket (Edward *Kennedy*, Thomas *O'Neill* és más vezető demokratapárti személyiségek „helyes irányba tett lépésként" kifejezetten üdvözölték is őket) és végső soron nyilvánvaló lett, hogy a merev elutasítás a reagani belés külpolitika erősödő ellenzékének a malmára hajtja a vizet.

„PONTOSÍTVA" az álláspontját, a Fehér Ház néhány nappal az első gyors és sommás elutasítás után leszögezte: nincs szó a moratóriumra vonatkozó szovjet kezdeményezés „teljes elutasításáról". Emellett a javaslatokat — fűzte hozzá a Fehér Ház szóvivője — minden tekintetben tanulmányozzák".

A Brezsnyev-beszédben elhangzottak valóban alapos mérlegelést igényelnek, hiszen *komplex programról* van szó, amely az európai rakétafegyverkezésen kívül a SALT jövőjét, a szárnyasrakéták kényes témáját, valamint a szovjet és az amerikai hadiflotta tevékenységének a korlátozását is érinti. Moszkvában azonban attól tartanak, hogy ez a „tanulmányozás" újabb lehetőség Washington számára *az időhúzásra*. Éppen ezért a kommentárok — utalva a Brezsnyev-beszéd ide vonatkozó részére — kiemelik, hogy amennyiben nem sikerül eredményt elérni a rakétatárgyalásokon, és az Egyesült Államok hozzálát a Pershing—2 rakéták és a szárnyasrakéták elvben már jóváhagyott nyugat-európai telepítéséhez, a szovjet moratórium hatályát veszti és Moszkva kénytelen lesz megtenni a szükséges intézkedéseket a maga és szövetségesei biztonságának a szavatolására.

Nyugaton különféle találgatások kezdődtek arra vonatkozóan, mit jelentene, mit foglalna magában Moszkva válasza a nyugat-európai rakétatelepítésekre. A szovjet lapok külön kiemelték azt az interjút, amelyet *Weinberger* amerikai hadügyminiszter az *NBC*-tévének adott és amelyben hosszú fejtegetésekbe bocsátkozott a Szovjetunió állítólagos szándékairól. Egyebek között olyan „tervekről", amelyek szerint nukleáris robbanófejekkel ellátott rakétákat helyeznének el Kubában.

„WEINBERGER úr lelkét terheli" az effajta eszmefuttatások — húzta alá a szovjet hírügynökség kommentátora. Moszkvában természetesen tartózkodnak mindenfajta „mi lenne, ha..." jellegű találgatásoktól. Azt azonban világosan leszögezik az állásfoglalások, hogy a biztonság kérdésében nem lehet kétféle mércével mérni. És arra is felhívják a figyelmet, hogy az Egyesült Államokban is mind többen értik meg: országukat semmilyen mértékű fegyverkezéssel sem lehet „bebiztosítani" egy esetleges válaszcsapással szemben. Ilyen biztonságot csak *ésszerű kompromisszum* hozhat, olyan megoldás, amely tiszteletben tartja az egyenlőség elvét a fegyverzet kulcsfontosságú vonatkozásaiban.

Szászi József

◇ *(Moszkva, MTI)* Gromiko szovjet külügyminiszter szerdán Moszkvában fogadta *Arnaud* francia nagykövetet. A szovjet külügyminiszter felhívta a nagykövet figyelmét a Szovjetunió új békejavaslataira, amelyeket Leonyid *Brezsnyev* a múlt héten terjesztett elő. Gromiko kijelentette: a szovjet vezetésnek az a döntése, amellyel egyoldalú moratóriumot hirdetett meg az ország európai területén a közepes hatótávolságú nukleáris rakéták telepítésére, számításba vette Franciaország érdekeit is.

◇ *(Iszlamabad, AP)* Az Iszlamabadban tartózkodó *Csi Peng-fei* kínai miniszterelnök-helyettes „az ázsiai térség biztonságának kérdéseiről" folytatott eszmecserét *Zia Ul-Hak* pakisztáni államfővel.

Gy. Szabó Béla

Magyar Nemzet

Csütörtök, 1982. március 25.

Gy. Szabó Béla kiállítása a Galériában

Lehet véletlen is, ám mindenképp elgondolkoztató, hogy az erdélyi magyar képzőművészek közül kettő írta be nevét maradandóan az európai szépmesterségek történetébe: Buday György és *Gy. Szabó* Béla — mindkettő fametszeteivel. Rajtuk kívül erre — és ugyancsak ebben a műfajban — Kós Károlynak lett volna jó esélye, aki azonban belső parancsra és közösségi késztetésre életművét több művészet, tudomány építőköveiből alkotta meg, a teljesség kedvéért lemondva az egy szakmán belüli teljességről.

Kettejük vagy hármójuk útja más pontokon is találkozik. A képzőművészetben autodidakták, vagyis az önképzés szigorúbb és kockázatosabb módját választották, az érvényesülésre több esélyt adó főiskolai tanulmányok helyett. Döntésüket részint kényszerűség, részint hajlandóságuk és a szűkebb haza hagyományai magyarázzák.

Az erdélyi kézműves kultúra, mely minden szakmában páratlan mestereket nevelt, talaja volt a polihisztorságnak, melynek veszélyeire az ott élők közül oly sokan figyelmeztettek, de legalább annyian hirdették értékőrző, teremtő voltát.

A polihisztor nagyrészt maga fedezi fel tudományát. Hasonlóan a magát képző művész is. Szigor és tehetség azonban, ha találkozik, és a kettő igazi egyéniség tulajdona, akkor az eredmény kárpótlás a választott út és a pálya nehézségeiért.

Bizonyság erre Gy. Szabó Béla munkássága is, akinek csaknem száz nagyméretű fametszetéből méltó helyen: a Magyar Nemzeti Galériában láthatunk kiállítást. Nehéz elhinni, hogy a hatalmas életműnek csupán egy töredéke szerepel a tárlaton. A művek számát tekintve feltétlenül, ám részint a műfajt tekintve is. Gy. Szabó Béla ugyanis mestere még a szénrajznak és a pasztellnek. Az utóbbi technikákkal készített munkáit 1974-ben a Mezőgazdasági Múzeumban láthattuk. Érdekes, hogy az akkori kiállítást bemutató írások főleg, mint kitűnő koloristát méltatják, meglehet, a tárlaton sok feketefehér fametszet szerepelt. Pasztelljeit fölidézni most sem fölösleges — segítenek a Galériában látható metszeteket jobban megismerni.

A krétarajzokon a szemléletével meglehetősen társtalan művész Nagy István szellemi rokonának bizonyul, ám az utóbbi drámaisága nélkül. A pasztellek is, akárcsak a fametszetek, pontosan jelzik az egységes életművön belüli korszakhatárokat.

Gy. Szabó Béla az első komoly összegzésig a harmincas évek közepe táján jutott. Ebben az időben munkáin a részeket nagy mesterre valló módon rendeli az egész szolgálatára. Látásmódja ez idő tájt festői, és mint ilyen, egyszerre konkrét és elvonatkoztatott, minden vonásának súlya van.

Nem véletlen, hogy a Galéria-beli kiállítás egyik legszebb lapja az 1934-ből való Ruhateregetők. Ez, láthatóan még, úgynevezett „szál-dúcon" készült, vagyis olyan deszkalapon, amelynek erezete a lap síkiával párhuzamosan fut. Ha valaki ilyet választ a szálakra merőlegesen kivágott „lapdúc" helyett, az nem csupán szűkebb technikát — szemléletet is választ. A szálduc nem enged érzelmességet, a részletekben való túlzott elmélyülést, rusztikusabb, erőteliesebb, mint a másik. Európában ősibb is — a XV—XVIII. század közt csak ezt használták. Megmunkálása a véséshez hasonlít, míg a szálducé a metszéshez.

Gy. Szabó Béla első, fontos alkotói korszakának lezárása után a fametszet lehetőségeinek, technikai és kifejezésbeli határainak feltérképezésére vállalkozik. Ekkor sajátítja el a művességnek azt a fokát, amelynek nemzetközi hírét, rangját köszönheti. Pedig a választott út már-már járhatatlannak látszik. Egyik stíluseszménye a klasszikus japán és kínai fametszet, melyet azonban saját egyéniségéhez, mondanivalójához kell igazítania... A mesterségben el kell lesnie, amit az európai könyvnyomtatás közelmúltjában egy fotoxylográfus tudott, aki csaknem reprodukció értékű másolatokat készített fényképek után. És mindezt úgy, hogy a kész mű Gy. Szabó sajátja legyen.

Az anyaggal és az eszközökkel való vlaskodás közben a művész egy pillanatra sem véti el azt a könnyed vonalkezelést, ami csaknem minden lapján megcsodálható. Szinte rajzol a metszőkéssel, a fának nincs számára ellenállása. Eleganciája főleg azokon a metszeteken emlékezetes, amelyeknél vonalakból alkotja a foltokat is. Ez a módszer a 60-as évek elejéig sok munkáján megfigyelhető. A Fürdő bivalyok, vagy a Hónapok című sorozatból az Augusztus így készült, klasszikus szépségű alkotás.

Az Augusztus másról is emlékezetes. A metszeten a magyar képzőművészet legszebb madarai közül száll három a napsugaras ég alatt.

Gy. Szabó Béla madarai külön tanulmányt érdemelnének. Egyszerre jelképesek és valóságosak, látszik, hogy mesterük mindet névről, természetről ismeri. Szerepük több, mint általában a részmotívumoké.

A Hónapok című sorozat azonban nem a madarak miatt nevezetes. Legjobb lapjain a feketék és fehérek olyan káprázatos módon fordulnak egymásba, mintha a világ csak e két, szín nélküli színből épülne fel.

A szintén sorozatba fűzött Dante-lapok nem kínálnak a szemnek ily örömöt. Ezek technikailag egyszerűbbek — gondolati tisztaságukkal hatnak. Legszebb közülük talán A boldog Dante. A lehunyt szemű, összetett kezű férfi arcán időtlen mosoly. Nem tudhatni róla: a pokolban, vagy a paradicsomban tartózkodik. De ez nem is lényeges — ő a belső világra figyel.

(megay)

A Lohengrin és a Cosi fan tutte az Erkel Színházban

Világhírű dirigens, Giuseppe *Patané* vezényletével, *Békés* András rendezésében, új betanulásban tűzi műsorára az Erkel Színház a közeljövőben Wagner: Lohengrin című operáját. A kettős szereposztásban a címszerepet vendégként *Ilosfalvy* Róbert, valamint *Molnár* András énekli. Az első előadás április 9-én lesz.

Mozart: Cosi fan tutte című operája is átköltözik a jövő hónapban az Erkel Színházba. A darabban Fernando szerepében Bándi János mutatkozik be.

A színházak csütörtöki műsora

Erkel Színház: Három Bartók-mű (Bérletszünet, 7) — **Nemzeti Színház:** Mózes (7) — **Katona József Színház:** Komédiások (7) — **Várszínház:** Naplemente előtt (7) — **Józsefvárosi Színház:** Ezek a kísértetek! (7) — **Madách Színház:** A makrancos hölgy (7) — **Reflektor Színpad:** Búcsúvacsora (8) — **az Olimpia Moziban:** Micimackó (du. 3) — **Vígszínház:** Bolgár nemzeti balett (7) — **Pesti Színház:** Kőműves Kelemen (IV. bérl. 3. ea., 7) — **Fővárosi Operettszínház:** János vitéz (7) — **Zsebszínház:** Lola Blau (fél 8) — **Thália Színház:** Velúrzakó (7) — **Stúdióban:** „Színészdal" (Szabó-est, fél 8) — **József Attila Színház:** Hálószoba komédia (7) — **Játékszín a Vigadó Kamaratermében:** Kedves hazug (8) — **Radnóti Miklós Színpad:** Csendesek a hajnalok (7) — **Vidám Színpad:** Meddig lehet elmenni? (7) — TELEPÓDIUM: (éjjel 11) — **Budapesti Gyermekszínház:** Töklámpás (du. 3) — **Állami Bábszínház a Népköztársaság útján:** Jeles napok (du. 3) — **a Jókai téren:** A bűvös tűzszerszám (de. 10) — **Zeneakadémia:** Rados Ferenc hangversenye (Haydn-bérl. 1., fél 8) — **Budai Vigadó:** „A népzene forrásainál" — Sebő Ferenc műsora (fél 8) — **Kálvin téri református templom:** Kovács Endre orgonaestje (8) — **Fővárosi Nagycirkusz:** „BŰVÖS KÖR" (du. fél 4).

Rövid tartalom és szereplőlista a Pesti Műsorban.

ma anyámnak

gyermekként mesékért könyörgök,
e csak fekszel, s szívecskéd dörömből.
ketítő virágokat méreget:
ánként, rózsákat, véredet

gakkal harapnám szádról a havat,
megszakadnék a súlya alatt,
e csak fekszel, s szívecskéd dörömből
ngyalok zuhannak havas szemedből

dből rózsák babásodnak a hóra,
elásott zubbonyból az őszirózsa.
l, rózsákat szül vérből, koromból
öntözöd őket a piciny torokból

l szobájában már fagy dagaszt.
ltámadt szél arcodba harap
babásodik véred a hóra
szemeidből hull az óra
e, tenyeredbe befogod arcom.
eredbe, mely annyit harcolt,
y lettél cselédje az időnek.
anténja, rózsája, vére

ejfogakkal harapnám szádról a havat,
megszakadnék a súlya alatt,
te csak fekszel, s szívecskéd dörömből
angyalok zuhannak havas szemedből

úzeum
erzeményei

eki avar vezéri sír leletei

trin fogadja a
renc Múzeum-
ót az előtér-
avonta változ-
árgyak, de a
betűs cím: Új
áltozatlan ma-
i tudományos
(amikor leg-
eredményei-
múzeum mun-
ártól kezdődő-
lve a legfris-
régészeti, nép-
képzőművé-
dományos mű-
gyütteseket te-
re. Az ötlet
: más múzeu-
ek ezzel a le-
nyilvánvaló:
, érdekesebb
yos feldolgo-
bemutatása az
gnek.
első tagjaként
vezéri sír le-
meg.
elején *Csany-*
homokbánya-
sírok kerültek
sajnos, csak a
égén szerzett
edi múzeum,

lelőhelyről is), Gátérről, Kecskemétről, Kiskőrösről, Kunszentmártonból és Szegedről ismeretesek hasonló típusok. A pajzs alakú övdíszeket egyenes lapjukkal lefelé erősítették az övre (a hátoldalukra öntött ónbetétbe ágyazott ácskapocsszerű bronzlemezkék segítségével), míg az alattuk függő, díszítő célt szolgáló szíjacskák végét a hasonló alakú szíjvégek egyenes oldalukkal felfelé zárták le.

A leletegyüttes párhuzamait a korai avar leletek közt találtuk meg elsősorban — hozzávetőleg a VII. század első negyedéig bezárólag; bár egyes típusok a 670 táján kezdődő középavarkor leletegyütteseiben is feltűnnek.

A leletek kapcsolatainak vizsgálata nemcsak a Baján kagán vezetésével a VI. század végén a Kárpát-medence területére költöző avarok viseletére, hanem a helyi germán népekkel való kapcsolatukra is fényt vet.

KÜRTI BÉLA
muzeológus

MAHIR SAJTOFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gy. Szabó Béla, grafikus-festő-fametsző-művész
DÉL-MAGYARORSZÁG
1980 AUG 10

6 1021

DM MA

DANTE: POKOL — A KÍGYÓEMBEREK

Egy teljes élet

Gy. Szabó Béla, az erdélyi magyar művészet kiváló mestere 75 éves

Pályakezdésének sorsfordító eseményét olyan életes erővel idézi fel, hogy részleteket befogadó színességgel vetül elém a kép.

1932. december 22-én történt, Kolozsváron. Zúzmarás téli napon két ember jön beszélgetve a Kossuth Lajos utcán. Kós Károly és az első képeivel jelentkező Gy. Szabó Béla.

Kós, az erdélyi irodalom és művészet nagy szellemi mecénása, váratlan ötlettel fordul beszélgető társához.

— Fiatalember, miért nem mászik fára?

— ...?

— Úgy értettem, hogy miért nem veti rá magát a fametszésre?

Azután ott helyben magyarázni kezdte, hogyan készül a metszet, mi szükséges a metszéshez. Lapban vagy szálában vágott falemez, rajzszén, vésők, nyomdafesték, papír... Elméleti volt ez a magyarázat, hiszen Kós csak a linóleummetszést művelte. A két technika rokonsága azonban közös nevezőre hozta a lényeget. A fiatal grafikus pedig talán már másnap megvette az ajánlott vésőket.

Ezzel az indító lökéssel kezdődik a romániai magyar képzőművészetben a fametszéshez leghűségesebbnek maradt alkotó pályája. Közel öt évtized telt el a sokszor fölemlegetett epizód óta. A lemezt szaggató kezdetleges vésőkkel Gy. Szabó Béla a Kol-

látogatót, a nap milyen
csengethet be hozzá. „9.
és 17—19 között itthon
Ő reggel hatkor kel, most
korában is.

Hajnalban kel, prek
számot próbál keresni
rádión; szívesen hallgatja
kába lendítő Vivaldi-muz
hozzákezd metszeni.
csiszolt körtefa lemezéne
mes faillata érzéki k
hozza az annyiszor ábr
soha meg nem unható t
ti tájat.

Tájakat, embereket, k
nak és korának arcát rö
sővel, szénnel, pasztell
Műveiben egy lírai alk
keny membránjára fölírt
világkép bontakozik ki.
délyi művészet érdemes
nek, elismeréseken és k
seken túl, ez a teljess
keveseknek megadatott
a legnagyobb elégtétel.

MURÁDIN

Avar övdíszek Csanytelekről

Toppanto Istvánné felvételei

Tájképein a pasztell színfoltok örömét lassanként ráncba szedik a talaj gyűrődései. Erdély hegyei, dombjai vonalban beszélnek a megértőnek Gy. Szabó tájképein is. A színek vonallá egyszerűsödnek, visszaérkezik újra a metszetekhez, vésője meglepő biztonsággal nyesi a fát. Alapja a természet és az élet, de nem másolja tárgyát, hanem átkölti azt, ez okozza tájképeinek szuggesztív hatását, ahogy erről az 1948-ban rendezett kiállításának katalógusában magam is beszámoltam. A romániai Dacia kiadó művészi album formájában jelentette meg *Hónapok* címen 12 tájképét. Vallomások ezek a metszetek az évszakok változásaiban megtalált szépségekről: a tél hidegében, a tavasz friss lomb- és bimbófakadásában, a nyár hevében vagy az ősz elmúlást sejtető hangulatában. A *Hónapok* metszetein sokszor csak néhány fa, egy zúzmarás ág, pattanó rügyek, madarak röpte, fecskék vonulása jelzi az időszakot. Minden egyes darabja egyben a tájköltészet remeke. A neves mester grafikái ugyanis a fekete-fehér kétszólamúsága mellett is rendkívül festőiek. Gy. Szabó olyannyira birtokában van mestersége eszközeinek, oly biztos kézzel alakítja lapjait, vési dúcait, hogy érzékeltetni képes a látvány legösszetettebb jelenségeit is, de egyúttal lényeges ismérveit is hangsúlyozza. Bizonyos, hogy örömét leli a dús vegetációban, a felhők játékában, az apró hullámok tovagyűrűző fodrában. Különös, hogy ezzel a viszonylag nehézkes grafikai eljárással milyen könnyedén kelti fel a mozgás képzetét, a madarak röptét, a tört sugarak testetlenségét.

Egyes lapjain megörökítette a már lebontott házak, utcák képét s nem egy híres vár romjait. Ismert erdélyi kiválóságokról készült portréi, mint például a tudós *Apáczai Csere Jánosról*, a kiváló történész *Kelemen Lajosról*, *Nagy Istvánról*, *Jancsó Elemérről*, művelődéstörténeti szempontból is jelentősek. Beleérzése mély, kifejezési formáit, a vonalak indulatát is a megérzett jellem szabja meg. Sugárzó embersége, intellektuális varázsa kitűnő önarcképein is szembetűnő.

A második világháború után, amikor már küldheti külföldre műveit, Peking, Buenos Aires, Tokió, Leningrád, Moszkva, Kairó, Lima stb. városokban szerepel kiállításokon. Majd kétszer is jár a fametszet őshazájában, Kínában. Ennek a távol-keleti országnak emlékét *Kínai úti vázlatok* című könyve és rajzok, metszetek őrzik. Köztük a művészileg igen jelentős *Tibeti sapkás önarcképe*. Belgiumban rendezett kiállításán Liège város díszpolgárává választották. Itt is, mint annyi kiállítóhelyén egy sorozatot ajándékozott metszeteiből. 1966-ban a budapesti Nemzeti Galériában nagyszabású kiállításán egész addigi életművét mutatták be, köztük több pasztellképét, a Szigligeten készültek közül. Az aprólékos kidolgozás mellett metszetein egyre gyakoribbak az elhagyások jellemzik. Képeinek hangulatára is illik az, amit Rabindránáth Tagore füredi tartózkodása idején így fejezett ki: „Majdnem az egész világot bejártam, de az égnek és a víznek ezt a csodálatos szépségét, amely a vízparton gyönyörködtet, sehol megragadóbbnak nem láttam."

1973-ban Mexikóba utazik. Itt is szüntelen dolgozik, kiállít, mint írta: „Életem legmagasabb szintű kiállítását rendeztem (2250 méteren) Mexikóváros Almeda nevű palotájában." Erről a több hónapos utazásról *Mexikói tél* című könyvében írásban és képben is beszámolt. Kolumbiában a „fametszés királyaként" ünneplik. Közben otthon és Budapesten is egymást érik kiállításai. Legutóbb Finnországban is nagy sikerrel.

Művészetének egy másik műfaja irodalommal kapcsolatos: többek közt illusztrálta a *Haja haja virágom* virágének-gyűjteményt, s Csokonai, *Lilla-dalait*.

Dante Divina Commediájának ihletésében 20 nagyméretű fametszetet alkot. A Commedia mindhárom részéhez készült remek kompozíciói más-más elgondolásban tárják a néző elé a dantei Pokol, Purgatórium és Paradicsom skolasztikus rendszerű fejezeteit. A legkülönbözőbb lelkiállapotot fejezte ki a kétségbeeséstől, az utálattól, örömteli csodálkozáson át egészen a mindent látott ember megbékült boldogságáig.

Korunk nagyszabású kozmikus kísérletei, az erdő-mezők virágai, a fény változatos gazdagsága, vibráló szépsége mind ihletői voltak a kiváló fametszőnek s így poézissal, muzsikával telített illusztrációi felejthetetlen élményt nyújtanak. E sorozatban olyan szakmai kérdés is felvetődött, mint például a fátyol s árnyék nélküli lelkek ábrázolása.

Legújabb, sok fantáziát igénylő vállalkozása a *Jelenések könyvének* látomásos illusztrálása 22 nagyméretű metszeten. Egyik legemlékezetesebb lapján az Apokalipszis lovon vágtató ítélethozóit halálfejes atomfelhőn feltalálóinak portréival együtt ábrázolja.

Gy. Szabó bámulatos munkatempója, művészi alázata példa már nemzedékek számára. Saját magának fogalmazott törvényeihez hűséges volt egész életútján: „Maradj művész mindenkor! Művészeted gyakorold, ne magyarázd! Ha jöttek hozzám titoklesők — folytatja — annyit mondtam: tízezerszámra készítettem rajzokat, nem tudok mást ajánlani senkinek, rajzolni kell! Talán még annyit, amit útravalóul egykori gyulafehérvári mesteremtől kaptam: minden munkádat úgy végezd, mintha csak az az egy kép maradna utánad, s abból kellene, hogy megítéljen az utókor." Ma is állandóan dolgozik, keresi a megújulás útjait, eszközeit. „Maga művészetének rabja!" — idézi egyik kortárs festő vádját. És így folytatja: „Ezt a rabságot szívesen vállaltam és nem bántam meg."

Ma is kedvelt kiállítója a világ legszámottevőbb múzeumainak, kiállítási csarnokainak.

Sokat emlegetett annak a felejthetetlen és meghatóan kedves találkozásnak élménye, amikor a *Hónapok* című metszetalbumának megjelenésekor bekopogtatott Kós Károlyhoz és tanítványi tisztelettei nyújtotta át az ajánló sorokkal ellátott friss példányt. „Tanítvány — homályosodtak el Kós Károly szemei — ebben Te lettél a mester Erdélyben, Európában s talán az egész világon!"

M. KISS PÁL

A NAGY ÚT ELŐTT

tény, hogy az elosztási mutatójuk 3,83, lényegesen magasabb az intézményi átlagnál (1,94) jelzi, hogy meghatározó szerepet töltenek be az otthon életében. A közösségbe tartozás érzése, a társaikhoz való alkalmazkodás, értük érzett felelősség kialakult és megerősödött bennük. Ez közvetlenül kihat a lakók egymás közötti, továbbá a lakók és a dolgozók közötti jó kapcsolat megteremtésére.

ÖSSZEGEZÉS

A tanyai életmód kedvezőtlenül alakítja a szociális, somatikus és pszichés állapotukat. Hajlott korukra testi, lelki és szociális státuszuk megromlik, ezzel együtt a legtöbbjük esetében a társas kapcsolataik is beszűkülnek, gyakran teljesen megszűnnek. Izolálódnak, magányos életük következtében személyiségük fokozatosan elszürkül. Amikor már végső megoldásként elfogadják a szociális otthont, a megfogyott testi és szellemi erő csak nehezíti az új életforma elfogadását számunkra. A dolgozók részéről a megfelelő bánásmód, az okos, sorsukat ismerő odafordulás segítheti őket az új életforma megismerésében, a saját megváltozott életmódjuk önmaguk által való elfogadásában.

Minden dolgozó arra törekszik, hogy az új lakók mielőbb társakra találjanak, akikkel egy idő múlva a kölcsönös szimpátián alapuló, a közös tevékenységben kiteljesedő személyközi kapcsolatok létrejöhetnek.

Ehhez több irányú segítséget kell adnunk az idős embernek. Támogatást kell nyújtani számunkra a múltban megszakadt, megromlott családi-rokoni kapcsolataik rendezéséhez. Az intézményen belül olyan, koruknak, egészségi állapotuknak megfelelő hasznos elfoglaltságot kell biztosítani, mellyel felkelthetjük érdeklődésüket az új életforma iránt.

A munka, a pihenés, a szórakozás megfelelő aránya a napi rendszeres elfoglaltságon túl biztosítja számunkra a tevékeny, kiegyensúlyozott élethez szükséges életritmust. A foglalkoztatás és a társas kapcsolatok alakulása között szoros összefüggés van, ezért a hasznos időtöltés különböző formáiba bevont lakók az együttes tevékenység során több irányú személyközi kapcsolatba tudnak lépni.

A felébresztett érdeklődésük teremti és tartja a kapcsolatot a világgal, ezen belül a szűkebb és tágabb környezettel is. Mindezek együtt valamennyire személyiségük fejlődését is magukkal vonják.

A helyesen megválasztott tevékenység javítja gondozottaink testi és szellemi állapotát, megőrzi azok frisseségét, és jórészt képes biztosítani a szociális otthonon belül a harmonikus, kiegyensúlyozott életet.

Gy. Szabó Béla Forrás 1983/11

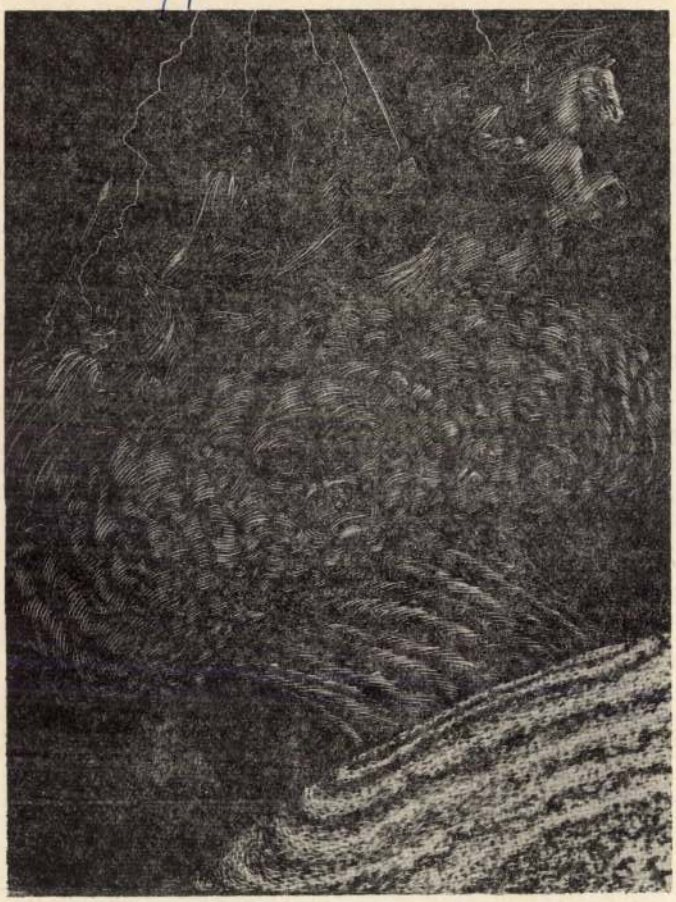

MŰVÉSZET

GY. SZABÓ BÉLA MŰVÉSZETÉRŐL

A Kolozsvárt élő művész a Román Szocialista Köztársaság államdíjas, érdemes mestere, gazdag grafikai munkásságát Bukaresttől Mexikóig, Budapesttől Moszkváig, Kínáig, szerte a világon jól ismerik. Fametszetei mellett azonban nem feledkezhetünk meg nagyszámú olaj- s főleg ragyogó színekben pompázó pasztellképeiről sem. Életművének sokoldalúságáról több mint 400 hazai és külföldi cikk és katalógus s Murádin Jenő részletekbe menő monográfiája is tanúskodik.

Több mint 1300 fametszetet alkotott. Olyan sorozatok, metszetkönyvek és önálló lapok ezek, melyek ismeretében méltán tekinthetjük őt a XX. századi fametszet megújítójának. Új életre keltette, rangot, tekintélyt szerzett ennek az ősi, de elhanyagolt technikának, egyénivé fejlesztette a fametszést, gazdagon rajzossá, játékosan kifejezővé s nagy gondolatok hordozójává. Hiszen a „fekete-fehér elegendő arra, hogy remekművet alkothasson az ember" — mondotta Degas. Gy. Szabó grafikai munkálkodása mintegy 15 ezer tusrajzot, ceruza- és szénrajzot sorakoztat még a metszetek mellé.

Az egész erdélyi tájból és életből, a mindennapokból, a munkás és tevékeny ember élményeiből teremtett művészetet. A munka, a mozgás kifejezésére, mint mondja, legalkalmasabb a vonal. Nála nem találhatók meg az újabbkori művészetben igen gyakori elrajzolások. Vonala a legmerészebb rövidülések, a legizgalmasabb mozdulatok ábrázolásában is biztonsággal domborítja a formákat. Távol áll minden dekoratív gördülékenységtől, egyetlen célja van csak, az, hogy az élet megfigyeléséből keletkező vízióit művészien örökítse. A *Körhintázók*, a *Lófürösztés*, *Napraforgóverő* stb. metszetein a népi környezetet modern hangszerelésben szemlélteti.

Gy. Szabó Béla

A Confessio új száma föl-idézi Karácsony Sándor 1943-ban, Szárszón a magyar nevelésről mondott beszédét, a dokumentumhoz Kontra György írt bevezetőt. Tóth Károly a magyar családról folyt vita zárószavát közli. A Rákóczi-hagyomány címmel Benda Kálmán emlékezik a 250 éve meghalt „Vezérlő Fejedelemre". Közreadja a folyóirat Kerényi Grácia egyik utolsó versét, Jean Rousselot költeményeit Tóth István fordításában, Sinka Istvánnak néhány, eddig ismeretlen forradalmi versét. A lapszámot Gy. Szabó Béla „János Jelenések Könyve" fametszet-sorozatának lapjai illusztrálják.

Magyar Nemzet
1985. IX. 21.

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla születésnapján

Művészetének nagyságát nemcsak szülőhazájában, Erdélyben becsülik; Gy. Szabó Béla képíró és fametsző mester, akinek nyolcvanadik születésnapját ünnepeljük, világszerte nagy elismerést szerzett alkotásaival. Száznál több egyéni kiállításán: Kolozsvártól Moszkváig, Budapesttől New Yorkig, Bukaresttől Hannoverig valóban megismerhették a műveit, hiszen Leyden, Leningrád, Mexikó, Brüsszel, Genova, Pittsburgh galériái mellett például Nagyszalonta, Székelyudvarhely, Gödöllő, Tokaj, Zilah, sőt még Bugac nevét is szóba hozhatnók, aminthogy Nagyvárad, Cralova vagy Toronto kiállító helyeit is.

Gyulafehérvár szülötte, már régóta Kolozsvárott él, eredetileg gépészmérnöki diplomát szerzett Budapesten, de hazatérve, a harmincas évek elején, munkanélküli lett. Majd miután munkát kapott, elbocsátották állásából. Ekkor ismerte meg a maga kedvére rajzoló fiatal mérnök vázlatait Kós Károly, az erdélyi magyar művészet és művelődés szervező apostola. Találkozásuk valóban sorsdöntő fordulat volt Gy. Szabó Béla életében, mert Kós Károly egyengette útját, hogy műveivel 1932/33 telén bemutatkozzék a kolozsvári Károli Gáspár Társaság kiállításán. A fametszésre is Kós Károly csalhatatlan ösztöne és figyelme vezette rá a művészt, aki első metszetgyűjteményét *Liber miserorum* címmel 1935-ben adta közre Kolozsvárott. Ezt követően három esztendeig a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult Varga Nádor Lajos tanítványaként. Dióhéjban ennyit pályája kezdetéről.

Gy. Szabó Béla művészi életútja okos céltudatossággal alakult, a Balkánon vagy az Itáliában bejárt tanulmányutak élményeit például tűstént fába metszette, s közreadatta. Nemcsak az 1939-ben kiadott *Barangolókönyvben*, későbbi útikönyveiben is megörökítette nagyobb élményeit. Mert megihlette őt az alföldi homokvilág, Kína és Mexikó tájairól is hozott mondanivalót, de legnagyobb, s kimeríthetetlen élményvilágát az erdélyi tájakból teremtette meg.

Művei — jobbára könyvek illusztrációiként — Magyarországon is közkézen forognak, s képtárainkban (illetve seregnyi magángyűjteményben) ugyancsak szép számmal láthatók. A belőlük sugárzó erő és szépség harmóniája az erdélyi szellem halhatatlanságát sugározza, s nemkülönben a jóra való egyetemes humánum nemzetköziségét. E kettősség tölti be Gy. Szabó Béla nagyszerű művészetét. Kívánjuk, hogy munkakedve még sokáig maradjon töretlen.

(k. k.)

múlt napok kánikulai időjárása után országszerte megszűnik a meleg, hűvös, szeles időre számíthatunk. Napközben felhőátvonulások várhatók, a gyakran összetorlódó felhőzetből többfelé eshet záporeső. Főleg a keleti országrészben helyenként zivatar is előfordulhat. Az általában északnyugati, északi szél több alkalommal erős, elsősorban a Dunántúlon és a Duna vonalában néhol időnként viharos lesz. A hőmérséklet a reggeli 12—17 fokról kora délutánra mindösszesze 19—24 fokig emelkedik.

Az európai városokban keddre várható legmagasabb hőmérséklet:

Athén	32
Belgrád	21
Berlin	18
Bécs	19
Budapest	22
Bukarest	32
Kijev	30
Leningrád	18
London	20
Madrid	30
Moszkva	27
München	18
Párizs	21
Prága	19
Róma	24

MAKIR
MAGYAR HIRLAP

SAJTOFIGYELO

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-
fametszőt művern

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1983 FEB

Gy. Szabó Béla b. ü. é. k.-lapja

1021

2 Szocialista MŰVÉSZETÉR

párol-
szerve-
dították
l a cél-
ervezeti
i, moz-
ervezet-
talán *a*
alános-
űvészet-
tban és
mostani
ipindító
rs mel-
bos Ist-
iak kö-
26. éve
pedig
Veglarz
Boldi-
szerve-
olva-
áinktól
in szó.

nik
goz
fő
uto
hel

A
kei
üt
fel
nik

adott esetben közösen kísérlik meg a keletkezett feszültségek levezetését, illetve, ha mégsem sikerül közös álláspontot kialakítaniuk, a vállalati szb-hez fordulhatnak végső döntésért.

A produkciós bizalmi tehát „kéznél van", *bárhol, bármikor megkereshető, igénybe vehető*, hiszen együtt él a stáb-

— Folytatás a 2. oldalon —

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla metszete

Magyar Nemzet
1984. XII. 31.

GY. SZABÓ BÉLA erdélyi grafikusművész fametszeteiből nyílt meg kiállítás szombaton a kiskunmajsai Jonathán Helytörténeti Múzeumban.

Népszabadság, 1984. XII. 30.

Gy. Szabó Béla

Kós Károly (fametszet)

Magyar Nemzet 1984. III. 17.

Szabó Béla

Gy. Szabó Béla festőművész emlékkiállításával avatja fel október 3-án, délután fél 5 órakor Köpeczi Béla művelődési miniszter Szank község közösségi házát. Ez az ünnepség egyben az idei múzeumi hónap vidéki megnyitója is lesz.

1986. IX. 22.

Magyar Nem

Hétfő, 1986. szeptember 29. Magyar Nemzet

A Magyar Nemzet Galériája

Gy. Szabó Béla: Juhász (1940)

esik szó. Még mielőtt az e kérdésre adott válaszok következnének, egy megjegyzés: Törőcsik Franciaországból való távozása ugyan elég meglepő, mi több, talán sokkoló is volt, elvégre a hosszú időn át legjobbnak tartott és még most is csak 31 esztendős magyar labdarúgónak adta ki az útját egy másodosztályú együttes.

A helyzet azonban talán kevésbé teátrális, mint ahogy első pillantásra fest. Törőcsik csapata ugyanis a nyáron elvesztette söprögetőjét, s erre a posztra a játékospiacon kínálkozott a jugoszláv Sztojkovics. A volt sokszoros válogatott hátvéd nemzetközileg is jegyzett futballista. Rá mindenképpen szüksége volt a Montpellier-nek. A francia bajnokságban egy csapatban csak két külföldi játszhat, így választaniuk kellett a másik helyre Törőcsik és *Kiss* László között. Utóbbit tartották ott, Törőcsik pedig jöhetett haza, hiszen szerződése értelmében a Montpellier nem alkalmazhatta az ilyenkor egyébként szokásos megoldást, nem adhatta tovább fölöslegessé vált magyar játékosát. Ő ugyanis a szerződésbontással automatikusan ismét újpesti futballista lett.

Legalábbis így gondolták az anyaegyesületében. Egyelőre azonban mégsem játszhat az Újpesti Dózsában. Nincs játékengedélye. *Hólya* István, az egyesület ügyvezető elnöke elém tárja azt a formanyomtatványt, amely szerint Törőcsik szerződése is készült

kérdésben értelmezésre szorul szerződés. Ezt — folytatja az Ú pesti Dózsa ügyvezető elnöke egyáltalán nem értem! Ha bár külföldön munkát vállal, csak a kor teheti, ha az eredeti munk helye deklarálja, hogy visszaté tékor foglalkoztatja. A munk jogban is egyértelmű tehát, ho megmarad a két fél közötti ka csolat. Mi egy hivatalos form nyomtatványt töltöttünk ki. M kell azon értelmezni? A szerző a lejárta előtt megszűnt, tel Törőcsik a miénk. Legalábbis gondolnám én.

Dr. Páncsics Miklóst sajn nem sikerült elérnem az MLS ben, de helyettese, *Czékus* Laj készséggel állt rendelkezés Nem ő foglalkozik az üggyel, í némi utánjárásra volt szükség amíg megszületett a következ válasz:

— Úgy fest, hogy félreértésr van szó. A Dózsa jogosultsá ugyanis nem kérdőjeleződött me Másról van szó. Amikor egy j tékos külföldi egyesülettel me állapodik, megkötik a szerződé mi akkor küldjük meg az ille ország szövetségének a játékeng délyt, amikor a vételár megérk zik. Visszafelé is van egy ily kis türelmi idő. Akkor kapj vissza a játékengedélyt az ottá szövetségtől, amikor az tisztáz hogy a futballistának nincs-e volt klubjával valami rendez len ügye, netán tartozása. (*S kolai* hosszú ideig nem játszh

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus
fametszőművész

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1983 DEC

1021

Gy. Szabó Béla (Románia) fametszete

egy fedél alá — hisz Vásárhely nem
gráfiai jelölés, hanem művészeti fo-
vészeket, a bölcsőhely iránti vonza-
i szálak csomózták egybe szövetté.
is (tan)menetrendszerű programmal,
cióval, célirányos utánpótlás-neve-
néleti, filozófiai alappal, folyamatos
mző munkával és differenciált pro-
ódi, tartalmas *műhely*. Míg ezekről
ben aligha vagy csak esetenként
önmagában se nem erény, se nem
en tény.

ekben sokan és sokszor igyekeztek
e hivatott vállalkozás ellentmondá-

Gy. Szabó Gyula

Gy. Szabó Béla grafikusművész emlékkiállítását, amelyet a Kecskeméti Református Egyházközség Presbitériuma és a Ráday Múzeum rendez meg, március 9-én dr. Füzi László irodalomtörténész nyitja meg a kecskeméti lelkészi hivatal előcsarnokában.

Magyar Nemzet 1986. III. 6.

Gy. Szabó Béla

A tavaly novemberben, nyolcvanéves korában meghalt Gy. Szabó Béla kolozsvári fametsző, grafikus- és festőművész munkáiból emlékkiállítás nyílt meg vasárnap Kecskeméten, a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Múzeumának rendezésében. A most bemutatott fametszetek, rajzok, festmények és könyvillusztrációk a Ráday-gyűjtemény, a Katona József társaság, valamint a Magyar Nemzeti Galéria anyagából valók. A kiállítás április 9-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1986. III. 10.

Gy. Szabó Béla

Fekete és fehér

Nem fehér és fekete; Gy. Szabó Béla művészetében a hangsúly mindig a feketére helyeződött, tehát igenis feketén és fehéren szólt a világ dolgairól. A képein olykor alig-alig elővillanó fehér vonalak és foltok szinte kizárólag arra szolgáltak, hogy a fametsző mester komor mondandóit, a fekete és fehér, vagyis az árnyék és a fény örök ellentétét fokozottabb drámaisággal sugározzák. De amikor több a fehér, akkor is a feketén van a nyomaték.

A kompozícióin föllobbant látomások — vagy kétezer lapon — a tragikus életérzést, a művész alapélményét, újabb s újabb, mindig más megfogalmazásban ábrázolják.

Gy. Szabó Béla művei — noha már látásmódjukból is kitetszik alkotójuk személye — élesen különböznek egymástól. Sem az alaptónus végtelen fekete-fehér ismétlődésében, sem a művészi megközelítés mindig azonos fogantatású drámaiságában, soha nem vált egyhangúvá Gy. Szabó mester világa.

Sokan próbálták kifürkészni, honnét áramlanak elő kiapadhatatlan energiái, hét lakattal őrzött élményeinek titkait sokan világjáró kedvében keresték, meglehet, igazuk van nekik is. Ám azon az órán, amikor a kolozsvári Házsongárdi temetőkertben sírba eresztették megtöretett testét, s barátai és tisztelői elbúcsúztak tőle, mindegyre élesebben villant elém a fölismerés: Gy. Szabó Béla akkor is Erdélyt látta, ha Mexikóban, Kínában, Olaszországban, Finnországban járt. Mezőségi és nyárádi, kolozsvári élményeit mondta el, a szívszorító magányt. Ezt ismételte a képein látható elmúlt utcák és kövek, a megindítóan egyszerű hegyvonulatok és vízmosások rendjében. Türelemre intő fenséges nyugalmuk mindig arra biztat, hogy ne féljetek emberek, a látszat csal, mégsem vagytok egyedül. Egybefűz minket a reménység.

Ezt ismételte mindhalálig, s mindig halkan. Mert Gy. Szabó képei soha nem harsogtak; finom vonalaik mindig a csendet sugallották. A fekete-fehér tompa, mégis visszhangzó csendje illett leginkább személyiségéhez, nagyszerű emberi méltóságához.

Erdély nagy halottja, műveinek egyetemességével már régen túlnőtt a magyar nyelvterület határain. S most nemcsak a romániai magyarság gyászolja Gy. Szabó Bélát. Szülőföldjén túl, külországokban is megbecsülték művészetének nagyságát.

Alkotásai révén örökös belépőt szerzett az emberi szívekbe.

Kiss Károly

zetközi biztonság és eg[illegible]
dés erősítéséért vívott közös harccal függnek össze.

Figyelembe véve a fegyverkezési hajsza folytatódásának rendkívüli veszélyét, a tanácskozás résztvevői rámutattak annak szükségességére, hogy haladéktalanul fel kell lépni a békeszerető politikai és társadalmi erők *törekvéseinek egyesítéséért* az im-

[illegible] azért, hogy *megvalósuljon* az elvi megállapodás, s hogy mielőbb kölcsönösen elfogadható *megegyezéseket* kössenek, amelyek megnyitnák az utat a nukleáris leszereléshez, és a béke biztosításához — összhangban a népek elvárásaival és életbevágó érdekeivel.

A tanácskozás részvevői meggyőződésüket fejezték ki, hogy a

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla: Balaton (fametszet)

...nek elosszavat. A tekintelyes
...o még Krúdy arcképét is közöl-
... és külön hírben számolt be a
...vábbi magyar megjelenésekről
...zűcs János, Kemény István, Bi-
... István, Grendel Lajos, Ester-
...zy Péter könyvei). Kintlétem
...ején közölte a *Lettre Interna-*
...ale című folyóirat Försi Ist-

Gy. Szabó Béla.

Eltemették Gy. Szabó Bélát

Kolozsvárott csütörtökön eltemették Gy. Szabó Béla romániai magyar képzőművészt, aki 80 éves korában a múlt szombaton hunyt el.

A gyászszertartáson részt vett *Vékás* Domokos kolozsvári magyar főkonzul. Ott volt a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének küldöttsége *Tamás* Ervin alelnök vezetésével.

A szertartást a Farkas utcai református templomban tartották, majd a házsongárdi temetőben helyezték örök nyugalomra a művészt. A temetésen a Kolozsvári Képzőművészeti Szövetség nevében Elas *Leonid* mondott beszédet, majd *Kántor* Lajos kolozsvári költő méltatta a mester érdemeit.

Magyar Nemzet 1985. XII. 6.

Gy. Szabó Béla

Meghalt Gy. Szabó Béla

Szombaton hosszú, súlyos betegség után Kolozsvárott, nyolcvanéves korában elhunyt Gy. Szabó Béla grafikus és festőművész, a romániai magyar képzőművészet kimagasló egyénisége. Gy. Szabó Béla metszetei, rajzai és pasztellképei nemzetközi hírnévnek örvendenek, sajátos erdélyi látásmódot, gondolatvilágot tükröznek. A világ számos városában, így Bukarestben, Budapesten, New Yorkban, Moszkvában, Leningrádban, Mexikóvárosban, Bécsben rendezett tárlatai nagy sikert és hírnevet szereztek neki.

*

Gy. Szabó Béla 1905. augusztus 5-én, Gyulafehérvárott született, nevében a Gy. betű szülővárosára utal. A budapesti képzőművészeti főiskolán Varga Nándor Lajos tanítványa volt. Később Olaszországban, Görögországban, Bulgáriában és Jugoszláviában tett tanulmányutat, s úti élményeit ábrázoló metszeteit az 1939-ben kiadott barangolókönyvben jelentette meg. Fametszetein főként tájképeket ábrázol, nevezetes Dante Isteni Színjátékához készített húsz metszete, a Petőfi emlékrajz és metszet, a mexikói és ausztriai útiélményeit ábrázoló számos rajz és metszet. 1948-ban a Felszabadulás című fametszetéért a Magyar Népi Szövetség díját kapja meg, később romániai Állami Díjjal ismerik el művészetét. Érdemes Művész, legutóbb 1971-ben a kulturális érdemekért érdemrend első fokozatával tüntették ki.

Magyar Nemzet
1985. XII. 2.

ntú mozgalom

ködést kialakított Óbuda kerületi népfrontbizottságának titkára, *Szabó* János is.

A beszámolóban és *Letovai* Ildikó megyei titkár szóbeli kiegészítőjében egyaránt nagy teret kapott a népfront településfejlesztést segítő munkája, sokan

Gy Szabó Béla

Elhunyt
Gy. Szabó Béla

Szombaton, november 30-án, hosszú, súlyos betegség után, Kolozsvárott, nyolcvanéves korában elhunyt Gy. Szabó Béla grafikus- és festőművész, a romániai magyar képzőművészet kimagasló egyénisége. Gy. Szabó Béla metszetei, rajzai és pasztellképei nemzetközi hírnévnek örvendenek, sajátos erdélyi látásmódot, gondolatvilágot tükröznek. A világ számos városában, így Bukarestben, Budapesten, New Yorkban, Moszkvában, Leningrádban, Mexikóvárosban, Bécsben rendezett tárlatai nagy sikert és hírnevet szereztek neki.

Gy. Szabó Béla 1905. augusztus 5-én Gyulafehérvárott született, nevében a Gy. betű szülővárosára utal. Először Kolozsvárott, 1932-ben szerepelt a Károli Gáspár Társaság kiállításán. Rá két évre Kós Károly biztatására már önálló kiállításon, s elsősorban fametszetekkel jelentkezett. Utolsó olyan kiállítását, amelynek szervezésében még személyesen részt vehetett, most decemberben *szintén Kolozsvárott*, a Korunk Galéria tárlatsorozata keretében rendezik meg.

Népszava 1985. XII. 2.

az eddigi tapasztalatain szerint olyan gondosan megtárgyalunk mindent, hogy teljesen biztos lehetek a szavazatom helyességében. Nemrég a VII. ötéves tervünk volt a napirenden. Én a fejlesztés mellett foglaltam állást, mert jól tudom, milyen elavultak helyenként a berendezéseink. A legfontosabb cél szerintem, hogy egyébként jó termékeinket, korszerű technológiával olcsób-

korlátban is valósuljon meg. ...

rain kívül harcoló, a megalakuló szociáldemokrata szakszervezeti vezetéssel elégedetlen, osztályharcos tevékenységet követelő munkáscsoportoknak. Részese sztrájkok és tiltakozó megmozdulások előkészítésének, a munkanélküliek számos harcos akciójának.

Tevékenységére a horthysta rendőrség is felfigyelt, a harmincas évek derekán letartóztatta és brutális vallatási módszerekkel akarták szóra bírni. 1937 tavaszán a *Budapesti Honvédtörvényszék* másfél évi börtönbüntetésre ítélte. A fogság hosszú hónapjait sem töltötte tétlenül: elméleti felkészültségét mélyítette el. Kiszabadulása után újból bekapcsolódott a pártmunkába, noha a rendőrség minden lépését árgus szemekkel figyelte. A gyárakban és a szakmai szervezetekben agitációs és szervező munkát végzett. 1944-ben ismét letartóztatták.

A felszabadulás után Varga István, mint munkásból lett szocialista vezetők egyike különböző állami és mozgalmi tisztségeket töltött be. Tevékenysége kiemelkedő állomásai: 1945—1948 között a *Magyarországi Vas- és Fémmunkások Országos Szabad Szakszervezetének* helyettes titkára, országgyűlési képviselő, az 1951—1953-as évek-

ben
ság
1959
1968
szülé
kájá
font
tenn
irány
gazd
közö
Vörö
isme
Mi
legna
mai
zetőj
dolg
lét a
és m
lyozó
elők
képv
rozottan képviselte a dolgozók érdekeit. Következetesen kiállt a munkásegység megerősítése és elmélyítése, majd a két munkáspárt egyesülése mellett.

Az ellenforradalmi lázadás kirobbanásakor a Duclos Bányagépgyárban fegyverrel a kézben védte a szocialista vívmányokat. Az ellenforradalmi lázadás leverését követően részese a gyorsan kibontakozó szocialista konszolidációnak, kormánybiztosként a nógrádi és mátravidéki bányák termelését szervezte.

Gazdag és eredményes életút után 1976. szeptember 21-én hunyt el Budapesten. Halálával a magyar forradalmi munkásmozgalom tevékeny, igaz harcosát vesztette el.

Botos János

Lutra-regény remek lehetőség ahhoz, hogy az előbbi stílus lehetőségeit beleillesszük egy mozgalmas cselekménybe. Rettentő türelemmel, műgonddal összehozott és felvett részletekből építkezünk. Ez a

tárgy, minden életvillanás regényeket mesél el. Dolgozunk. Nehézségeink ellenére egyre szilárdabban hiszünk abban, hogy Lutra — vissza fog térni!

Baróti Szabolcs

Kitüntetések átadása a bányásznapi ünnepségen

A Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének székházában bányásznapi ünnepséget tartottak, amelyen *Kovács László*, a szakszervezet főtitkára 39 bányaipari és egészségügyi dolgozónak adott át kitüntetést *a szakszervezeti munkában és a bányászok egészségügyi ellátásában* kifejtett tevékenységük elismeréseként. Az ünnepségen nyolcan vették át a Bányász Szolgálati Érdemérem gyémánt, ezüst és bronz fokozotát, 29-en részesültek a Kiváló Munkáért kitüntetésben és ketten kapták meg a Szakszervezeti Munkáért kitüntetés arany fokozatát.

(MTI)

Gy. Szabó Béla Népszava 1985. IX. 3.

Munka és művészet

Gy. Szabó Béla nyolcvanéves

Munkásabb, termékenyebb művészről alig-alig tudhatnak a históriák: már esztendőkkel ezelőtt — 1980-ban — ezerkétszáz metszetét és mintegy tizenötezer rajzát tartották számon a szakemberek. Jó időben, rossz időben, mindig dolgozott; vésővel, szénnel és pasztellkrétával igyekezett a múlhatatlanságba emelni a tájat és az embereket. Híre, neve messze túlszárnyal szülőhazája határain. Metszeteit, rajzait Európa, Amerika és Ázsia számos országában kiállították; neves külhoni műtörténészek is „nemzetközi súlyú művészként" méltatják már évtizedek óta. A sok százados, Honteriustól, Tóthfalusi Kis Miklóstól létező erdélyi fametszésnek Nagy Imre s Buday György mellett ő adta — s adja — a XX. századi folyamatosságot.

Neve még az irodalomban is jelez egyfajta folytonosságot: az írás és a kép összetartozását. Valamikor, indulása kezdetén ő illusztrálta Nyirő József novelláit és Dsida Jenő verseit, ő metszett fedőlapot Makkai Sándor, Szántó György és Szenczei László könyveihez; a kolozsvári *Pásztortűz* 1934-től az ő metszet-fejlécével jelent meg, s az ő Apáczai-portréja került 1957-ben a marosvásárhelyi *Igaz Szó* címlapjára; emblémaként. Jeles írók, Kós Károly, Remenyik Sándor, Dsida Jenő, Kányádi Sándor és Király László szóltak róla szeretettel; prózában és versben is.

Volt idő, az ötvenes évek elején, mikor az ő metszetein húzódhatott meg inkább a költészet. *Kicsi, behajló nyárfája* — amelyről Kányádi Sándor később verset írt — ebből az időből való (1952). Talán ez is magyarázza, hogy nagyváradi kiállítását (1961) tizenhétezren, budapesti tárlatát (1966) harmincezren tekintették meg.

Gy. Szabó Béla nyolcvan esztendővel ezelőtt született Gyulafehérváron; nevében a Gy. betű emlékeztet az egykori fejedelmi városra. Matematikusnak készült, gépészmérnökként kezdett dolgozni, de szigorú tervrajzai közül művészi rajzok is kikihullottak. Ezekre figyelt fel Kós Károly, s máris hirdette: ennek a huszonhét esztendős fiatalembernek embereket meglátó szeme és ábrázolni tudó keze van.

S nemcsak Kós Károly volt a művészi munkára biztatója; Szervátiusz Jenőtől kapta az első leckéket a véső szakszerű kezelésére. Két esztendő múltán, 1934-ben, már meg is jelent első metszetkönyve, a *Liber Miserorum*. Barlanglakók, láncolt rabok, favágók, megöregedett rőzsehordók, koporsóvivők, elesett, elnyomorodott, elsodort emberek tűntek föl expresszionizmushoz hajló metszetein és rajzain, az a világ, amelyet a kolozsvári külváros, a Fellegvár sikátorai környékén, a válság éveiben látott, a *Boldog utcán* túl senyvedők világa. Ahogy a kortárs Jon Vlasiu, a román művész is értelmezte: „Munkások a fizikai erőfeszítés pillanataiban, bámulatos tisztánlátással megfestve... munkanélküliek városok peremén, a világtól és önmaguktól is elhagyottan..."

A szociális témák ellenpontozásaként, de emberi természetéből következően is, egyre inkább megjelent s felerősödött művészetében a táj, a természet ábrázolása is. A természet, a táj, amelybe beletartozik az ember is.

Élete hosszú során sok-sok tájat látott és ábrázolt — olasz, görög, kínai, mexikói tájakat is —, emlékezetembe azonban leginkább Dunamedencei képei égtek. Dombvonulatok, erdők, szabad térségek; folyók, hegyek, lombok, egek; a Szamos, a Hargita, a Békás-szoros, a Gyilkos-tó; Erdély szelídebb és zordonabb vonalai. S történelembe nőtt s mindennapi emberei: Apáczai, Táncsics, Petőfi, Kós Károly, Szabédi László portréi, meg szíjas parasztjai, akik csakugyan a bronzzal tartják a rokonságot, s a Nyárádi vizében kendert mosó asszonyai, meg életre rendeltetett gyermekei. Metszetei, rajzai Tamási Áron és Nagy Imre teremtett világával tartják a rokonságot: életre érdemesek minden időben.

Ember- és természetbelátása az élet iránti bizalmát tükrözi. Megírta, miért bámulja gyermekkora óta a fákat, virágokat; „azzal a meglepő tanulsággal, hogy öngyilkos növény nincs. Százszor is levághatod a fűzfa ágát, újra kihajt. Megölheted, de míg él, életkedvét elvenni sohasem tudod. Városaink egyre nyesett fái tudnának erről sokat beszélni. Csüggedéseinkben példát mutatni."

Gy. Szabó Béla nyolcvanesztendős. Élete elég sokszor vezetett szakadékok peremén, örvények szélén, kedvét a munkára, bizalmát a jövőre azonban sohasem adta fel. Dolgozott még a világháborús légiriadók idején is. Dolgozik ma is; nyolcvanesztendősen is. Valaki egyszer — Murádin Jenő monográfiájából tudjuk — bekopogott hozzá: mit csinál, zavarhatja-e? Nem csinál ő semmit — mondta egykedvűen —, csak dolgozik. Hajnaltól délig. Aztán délután is. Este fél tizenegyig. Bárki, bármikor felkereshette; csak látogatói kedvéért állt fel a munkaasztaltól.

Kívánjuk, hogy még sokáig dolgozhasson, és tisztelői sokszor zavarhassák — munkája közben. A világ minden részéből.

Czine Mihály

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla temetésére

Megszerezte hát a jogot a gyulafehérvári születésű művész, hogy neve szerepeljen a Magyar Életrajzi Lexikon majdani negyedik kötetében. Elhunyt Gy. Szabó Béla, betöltve életének nyolcadik évtizedét, és félszázadnyi sikeres pályát tudva maga mögött, ha ezt az 1935-ben megjelent fametszetsorozat, a Liber miserorum imagines kiadásától számítjuk. Lehetetlen volna felsorolni illusztrációit, gyermekek számára készített rajzait, csupán a nagyobb vállalkozásokat idézzük, a Kolozsvárott kiadott fametszetes mappákat és tusrajzalbumokat: az 1941-es Homokvilágot, az 1949-es 25 fametszetet, az 1973-as Hónapokat, az 1974-es Mexikói telet; Kínai útivázlatai Bukarestben láttak napvilágot.

Rajzai részben költői életművekhez kapcsolódtak, a legnagyobbak mellé állva, mind a magyar, mind a világirodalomban. Köztük — bár itt még jócskán van dolga az erdélyi magyar művészet kutatóinak — valószínűleg az Ady-sorozat és az Isteni színjátékhoz készített Dante-illusztrációk a legfontosabbak. Igazi grafikus volt, a budapesti Műegyetem és a Képzőművészeti Főiskola neveltje, ha élete, akár szülővárosa, az erdélyi kultúrához kötötte is. Erőteljes fekete vonalak hálózatából és kínaiasan könnyed pasztellszínek felhőcskéiből épülő grafikái, önportréinak vallomásai, budapesti kiállításainak — a Magyar Nemzeti Galériában vagy a Mezőgazdasági Múzeumban — tanulságai, kritikái révén a magyarországi művészet is magáénak vallhatja örökségét.

Sz. A.

Népszabadság, 1985. XII. 5.

Piaci helyzetjelentés

Árubőség, pulyka- és halvásár

A budapesti piacokon általános az árubőség. Az utóbbi években *soha nem volt karácsony előtt ennyi pulyka, hal, alma és fenyőfa a piacokon, mint most.* Az árak azonban a termelési költségek emelkedése miatt magasabbak az előző évieknél.

A fejeskáposztát 8,80—11, a kelkáposztát 9—16, a vöröskáposztát 12—18, a karfiolt 16—27, a karalábét 9—15, a csemegekaralábét egyenként 6—8 forintért árulják. A sárgarépa 9,80—22, a petrezselyem 20—36, a zeller 14—32, a petrezselyemzöld csomónként 1,50—4 forint. A cékla 8—14,80, a sóska 40—60, a spenót 50—65, a saláta fejenként 10—16, a piros retek csomónként 7,80—15, a zöldhagyma 12—18 forint. A rebarbarát 45—50 forintért kínálják.

Az alma 7,80—28, a körte 14,80—32, a szőlő 40—120, az import Afuz Ali 56, a Dimiat 32 forint. A gesztenye 48—72, a naspolya 28—34, a héjas dió 53—56, a dióbél 170—190, a héjas mogyoró 90—96, a mogyoróbél 280—300, a mandulabél 250—320, a mák 75—96 forint.

A csirke- és tyúkárak nem változtak. A hízott, májas kacsa és liba a szövetkezeti árudákban és az állami boltokban 72—76, a magánkereskedőknél 90 forint.

Tegnapig 305 ezer fenyőfa érkezett Budapestre a szabadpiacra, tavaly csak 272 ezer. Jelenleg az erdei és a fekete fenyő méterenként 30—100, a lucfenyő 50—100, a jegenye vagy Douglas fenyő 60—200, az ezüstfenyő 150—300, a gyökeres fenyő — mérettől, fajtától függően — 60—170 forint.

Egyéb árak: A burgonya 4,80—7,40, a vöröshagyma 9,80—14, a lilahagyma 12,80—18, a fokhagyma 78—90, a póréhagyma szálanként 9—12, a birs 30—34, az aszalt szilva 68—78, a mandarin 45, a narancs 39, az albán narancs 34, a kubai 19, a grape-fruit 18, a görög füge — 250 grammos — 20 forint. A termesztett csiperke 75—100, a laskagomba 66—75, a tojás darabonként 2,80—3,80 forint.

B. J.

Elhunyt Bán György

Életének 67. évében, hosszas szenvedés után, csütörtökön elhunyt *Bán György*, a Magyar Televízió nyugdíjas bemondója, az Idősebbek hullámhosszán című, kedvelt rádióműsor vezetője. Bán György 1945. május 1-től, a magyar rádiózás újjászületésétől tevékenykedett a rádiónál. 1958-tól a Magyar Televíziónál is tevékenykedett.

(MTI)

A MALÉV Air Tours programjából

Tegnap délelőtt az Atrium Hyatt Szállóban *Déri Tamás*, a MALÉV Air Tours utazási iroda vezetője tájékoztatta az újságírókat az idei tapasztalatokról és a jövő évi tervekről. Elmondta, hogy eredményes évet zárt az iroda, jelentősen nőtt a forgalom, az ajánlott programokat, szolgáltatásokat 60 százalékkal többen vették igénye, mint az előző évben.

Bőséges, színes választékot nyújt a MALÉV Air Tours jövőre is. Az igényeknek megfelelően tovább bővítették a közkedvelt városnéző, nyelvtanuló túrák körét, s újabb távoli programokat is meghirdettek, egyebek között Brazíliába és Argentínába. *(MTI)*

Ünnepi nyitva tartás

A budapesti tanácsi vállalatok, a szövetkezetek, valamint a kisiparosok fodrász- és fényképészüzletei a karácsonyi és az újévi ünnepek idején a következő rend szerint tartanak nyitva:

Fodrászüzletek: december 24-én, kedden szombati nyitvatartásuk sze- [illegible] 25-én szer-

Nádudvari ízek

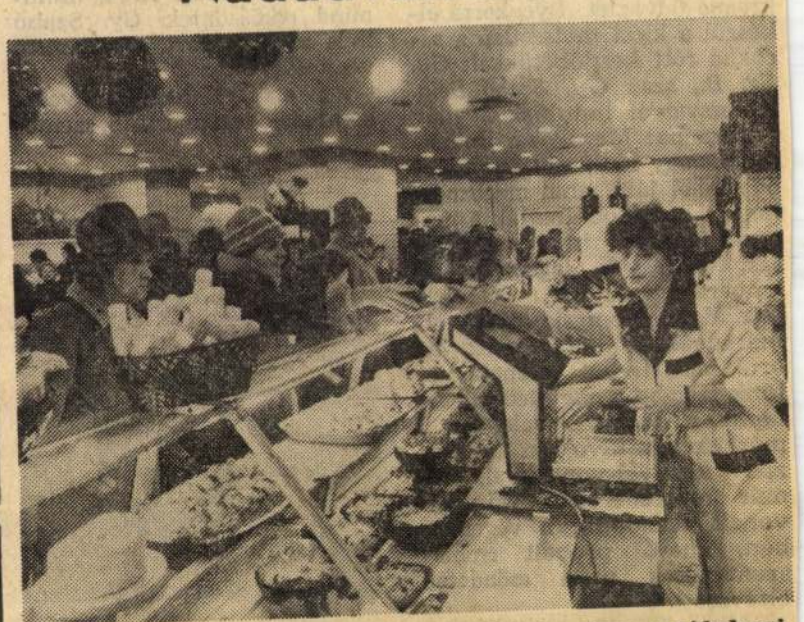

Húsáruházat és ételbárt nyitott Budapest belvárosában a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet. A Bécsi utca 5. szám alatti üzlet a húsáruk mellett főtt, grill és hideg ételeket is kínál. Az új üzletet — amelynek megnyitóján részt vett Szabó István, a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet és a TOT elnöke is — Szekeres László, az V. Kerületi Tanács elnöke adta át. Fotó: Sárközy György

Halló, Balaton!

Új távbeszélő-központ Füreden

Tudósítónktól:

A Balaton északi partján a hírközlő hálózat rekonstrukciója újabb jelentős állomáshoz érkezett. Az 1981-ben kezdődött és eddig 350 millió forintba került fejlesztési program keretében — egyidőben a budapesti Krisztina központtal — *elkészült Balaton-füreden az új távbeszélő-központ.* [illegible] millió forint értékű be-

beszélő-központtal a korábbinál jóval *biztonságosabbá* válik a telefonálás. A korszerű berendezések lehetővé teszik mind a belföldön, mind a *nemzetközi távhívó-hálózatban* a gyorsabb kapcsolatteremtést, a zavartalanabb beszélgetést.

Az új gócközponthoz a korábbinál 2550-nel több, *összesen 5 ezer állomás* tartozik. Valamenv-

egyetemes emberi érték.

A nagy nemzedék kimagaslói között Ő maradt utoljára. *Kós Károly*, valamennyiük tanítója, *Nagy Imre*, Csik és Hargita örökbehagyója, *Szervátiusz Jenő*, a Fellegvár ma-

lődtek is, hogy jön Gy. Szabó Béla hozzájuk. Még akkor más világrészek fölött utazott, de ők tudták, hogy érkezik, hiszen megígérte.

Csaknem másfél ezer fametszet, tizenötezer rajz, ezernyi

segunk, hogy a legnagyobb európai fametsző mester magyar volt. Súlyos, hogy volt, vigasztaló, hogy marad, művekben, alkotásokban, melyek hittel, meggyőződéssel vallhatjuk: kiállják az idők próbáját.

Fábián Gyula

MAGYAR HÍRLAP 1985. XII.20

Sírbeszéd írásban

Gy. Szabó Béla emléke

A házsongárdi temetőben pihen már, ahol nagy seregben vettek végső búcsút Kolozsvár művészfiától, Gy. Szabó Bélától barátok, rokonok, tisztelők, december 5-én, délután. A hírügynökségek szétküldték a hírt, és három földrészen mindenütt voltak ismerősök, művészetszerető emberek, hogy emlegessék ottjártát, kiállításait, emberi és mesteri értékét. A családi-baráti megemlékezést és végtisztességadást a Farkas utcai szertartás után a sírnál a román képzőművészeti szövetség nevében Elas Leonid mondta, majd Kántor Lajos irodalomtörténész, szerkesztő szólt arról, mit jelentett Gy. Szabó Béla a képzőművészetben. Szenci Molnár Albert, Brassai Sámuel, Kós Károly és más történelmi személyiségek körében ideérkezett nagy útjáról Gy. Szabó Béla is. Halálhír és temetés iratták az elköszönés szavait, mert ahogy majd az idő múlik, úgy lesz egyre jelentősebb alkotó munkássága, művészete, melyet nem feledhetünk.

December az esztendő utolsó hónapja. Legelőször Tőle szokott érkezni a jó karácsonyt és a reményteljes új esztendőt kívánó üdvözlet. Ilyenkorra elkészül a kicsi metszetlap a sarokba rótt kezdőbetűkkel: *Gy. Sz. B.*, azaz *Gy. Szabó Béla.* Kolozsvárról indulnak a világ országaiba: Mexikóba, Hollandiába vagy Kolumbiába, mindoda, ahol járt, ahol megismerhették, megcsodálhatták a magyar fametsző művészet óriását, az egyik legszerényebb embert és művészt: Béla bácsit. Most már majd mindig elmaradnak a köszöntések, az örök negatívból néznek velünk szembe a metszett tükörlapok, a dúcok, s valalahol a mérhetetlen távolban találkozik köreivel-vonalaival, és már örök fehéren fénylő vésővonala feloldódik a végtelenben, ahová próbált emberi szenvedések után csöndesen eltávozott.

Még nyár volt, amikor Marosvásárhelyen a klinika folyosóján sétálgatva mondta. az önarcképet még be kell fejezni. A dúcot elvitték hozzá, nézegette, még nem volt elég erő, hogy kézbe vegye. Aztán Kolozsváron, operáció után hazatérve még valamit igazított rajta. A megfáradt, szenvedő ember utolsó üzenete. Nyolcvanadik esztendejét betöltötte. Nehéz leírni, hogy nincs többé közöttünk, hogy visszatért, hogy már ott jár a havasok, a Bácsi-torok, a Szamos-part, Háromszék, a Retyezát, a Gyilkos-tó, a bonchidai kastélykert fölött, már mindig a föld fölött, melynek hajlatait, vízpartjait, rejtelmeit oly természettisztán varázsolja vissza számunkra, hátat görbítő vésővonások nyomán.

Búcsúznak az erdélyi tájak, a szülőföldbeli emberek. Tőle, akinek hűsége megingathatatlan volt, nekik-értük-hozzájuk szólt minden művével. Együtt, velük, az emberiségnek. Egyegányosa, *Vas Áron*, a Küküllő-parti makkfalvi alkotó, s a valamennyiükről gyönyörűséggel emlékező *Tamási Áron*, mindmind elköszöntek. Gy. Szabó Béla zárja a sort. Megrendítő veszteség!

Az erdélyi nagy művésznemzedék legismertebb személyisége Ő volt. Fáradhatatlanul ment, készült, ma Szalontára, holnap Helsinkibe szólító küldetéssel. Utazott, vitte és ajándékozta önmagát, alkotásait. Mennyi és mennyi kísértés környékezte. Mindezekről bujkáló mosollyal szólt, mikor megérkezett, merthogy vidáman regélt, mint a mesebeli fiú, amikor megtalálja szerencséjét, aztán nem fogadja el, mert a munka többet ér minden kincsnél.

Kolumbiában is megcsillant előtte: maradjon, dolgozhat kedvére ha akar, egyszer élvezze már a jót.

Amikor betöltötte a látás az ismeretlen föld, a természet gzadagságából, csöndben összekészülődött, s vendéglátói csodálkozására mondta: menni kell. Várják. Kolozsváron minden bizonnyal, de még sokfelé

színes pasztell, tus, szénrajz mellett méregetem a számadást, ami rideg számokkal meg sem közelíthető. Hatvan esztendő fáradhatatlan, szakadatlan munkában a nyolc évtizedből, ez a beszédesebb megmérés alkotásairól. Emberi fájdalmai, mellőztetése, megbántásai mind feloldódtak benne, mert a vésők, a kréták, a szénrúd kisegítették. Dolgozott. Viták, érzékenykedések, meghátrálást jelentő kilincselgetések helyett, alkotott. Nem kért, nem folyamodott, nem alkudott, nem protestált, de bizonyított! Maradandó művekkel. Ha olykor mérlegelte önmagát, megjegyezte: két-három idegen nyelv megtanulását elsakkoztam. De ez sem valami önvádló megbánás volt, megmosolyogta: ez is az élet volt — mondotta.

Anya gyermekével

Olmék kőfej az őserdőben

A művész mexikói rajzaiból

„Évszázadokban próbálok gondolkodni, s a szoros értelemben gyülékony munkásságom fölött töprengve felsajog valami, bár ennek csak egy századrésze kibírná az idők könyörtelen és néha igazságtalan rostáját" — írta önmagáról. Íratta az a művészi alázat, mely jellemzője volt, a teljes életen át.

Nincs magyar művész rajta kívül, akinek annyi művét őrzik a világ múzeumai, mint az övét. Odapazarolta önmagát, mert mindenüvé gazdag ajándékkal érkezett, amit meg elhozott, a természettől kapta ingyen, mert minden útját megtermékenyítették az élmények.

„A legnagyobb európai" — tisztelték meg vendégüket a kínai mesterek, a fametszés ős-

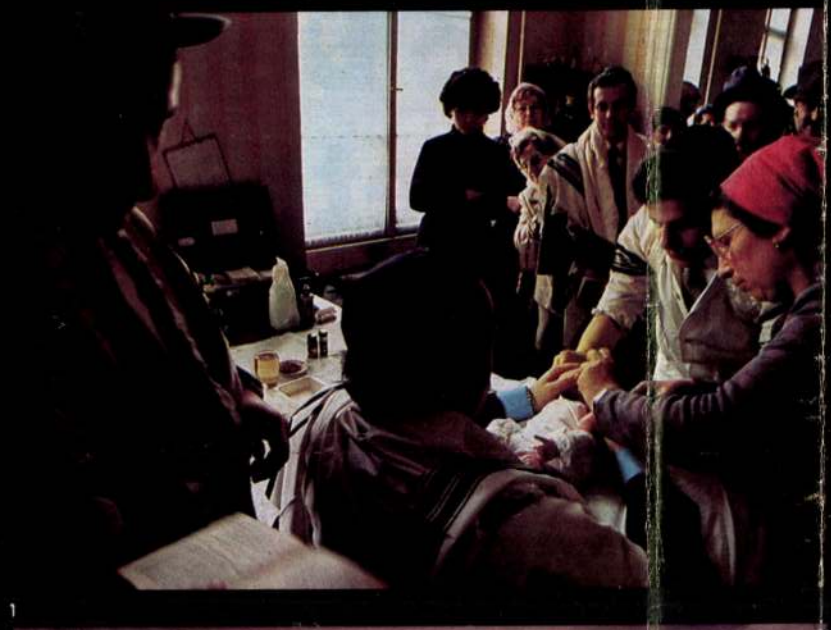

1

2

3

4

FOTÓS A HÁZTETŐN

1. A körülmetélés
2. Játék — a zsinagóga ablakában
3. Érettségiző lányok
4. A pészachi ünnepi asztal fontos — jelképes — kelléke a főtt tojás
5. A pesti ortodoxok maguk sütik a pészachi „őrzött pászkát"
6. A debreceni metsző

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametsző-művész

Gy. Szabó Béla fametszetei

Csorba Csilla: Gy. Szabó Béla fametszetei: Magyar Hírek, 1983. aug. 20.

Több mint ötven évvel ezelőtt, 1932 telén metszette — Kós Károly biztatására — a romániai magyar képzőművészet kiváló alkotója, Gy. Szabó Béla az első fametszetét, a Koldusokat. Mint ahogy nevéhez a Gy. (Gyulafehérvári) kezdőbetű hozzátapadt, s megkülönbözteti őt a hasonló nevűek között, úgy tartozik ma már elválaszthatatlanul személyéhez a „fametsző művész" elnevezés is.

A kerek, termékeny munkásságot ünneplő évforduló hívta életre a közelmúltban Gy. Szabó művészetének keresztmetszetét bemutató nemzeti galériabeli kiállítást és az Irodalmi Múzeumban a Jelenések Könyvéhez készült illusztrációiból rendezett tárlatot. A kiskunsági Szankon pedig az alföldi homokvilág ihlette fiatalkori rajzaiból rendeztek kiállítást.

Gy. Szabó első nagyobb hatású művét, a Liber miserorum c. metszetkönyvet (1935) a szegények világa iránti elkötelezettség jellemezte. Lapjain a fekete-fehér kontrasztja társadalmi ellentéteket, szerénységet, sötétséget, komor tragikus hangulatot tükrözött. (Azóta több mint 1200 metszetet, kb. 15 000 tus, ceruza és szénrajzot készített, ezenkívül pasztelleket és olajképeket.) Az erősen szociális érzelmű belga fametsző művész, Masarel műveivel rokonítható Liber miserorum lapjait líraibb, ugyanakkor tanultabb, jobban szerkesztett metszetek követték. Az erdélyi táj szépségének, sokszínűségének felfedezése, a Szamos melléke, Bonchida, a Békás szoros, Kolozsvár környéke ihlették „barangolásai" legszebb emlékeit. A fametszet két színre redukált világa a fény-árnyék ellentétének érzékeltetésével a víztükör fodrozódásának játszi könnyedségét, a vakítóan ragyogó nap sugarait, a sűrű vegetációjú tavak, patakpartok gondtalanul élő flóráját és faunáját — többnyire az élet örömét — tárták a nem mindig optimistán jövőbe tekintők elé. Az oly híressé vált Fáramászó c. metszetén félbetört, csonka, sehová nem vivő fa törzsén felfelé igyekvő gyerek kiúttalanságával szemben az úti élményeiből táplálkozó lapok (Barangolókönyv, Hónapok) a művész természettől tanult életszeretetéről vallanak: „Minden születik, él és elpusztul, fűszál, évszázados fenyő egyaránt. Így a táj is. Kiskorom óta rajongva bámulom a fákat-virágokat, azzal a meglepő tanulsággal, hogy öngyilkos növény nincs. Százszor is levághatod a fűzfa ágát: újra kihajt. Megölheted, de míg él, életkedvét elvenni sohasem tudod. Városaink egyre nyesett fái tudnának erről sokat beszélni. Csüggedéseinkben példát mutatnak." (Hónapok [1973]).

Lírai táj- és természetszemléletet tükröző — legkedvesebb — metszetei mellett szívesen fordul a magyar, szűkebben az erdélyi magyar történelem és kultúrtörténet múltbéli és kortárs nagyságai felé. Az égő tüzes koronával ábrázolt Dózsa (1944) a rendíthetetlen kitartás szimbóluma éppúgy, mint a tudomány, a magyar

Fénér Tamás kiállításáról

7. Esküvő — a vőlegény engesztelő imát mond
8. Purim ünnepén olvassák fel Eszter történetét
9. A rabbik sírja a nyíregyházi temetőben

dr. Szabó Béla, akvarell, amatőr festő

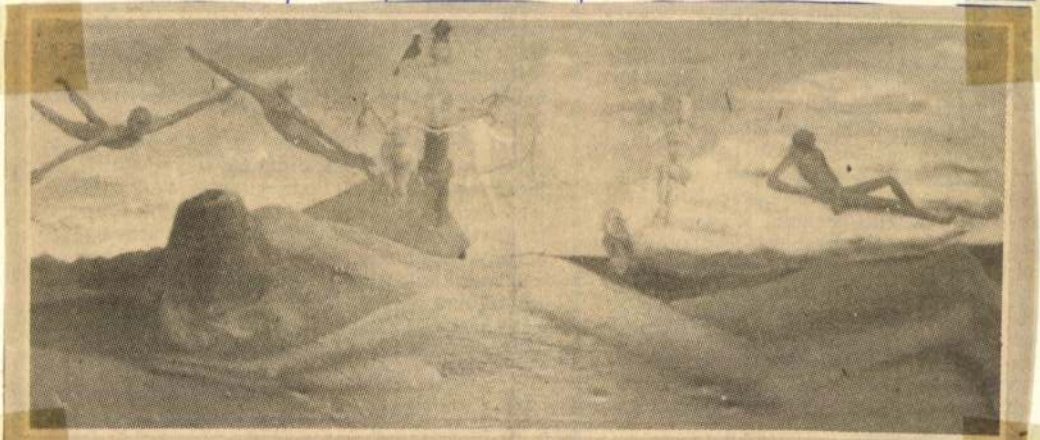

Dr. Szabó Béla: Sasokkal álmodtam

Kiállító dolgozók alkotásaiból.

Egészségügyi Dolgozó, 1984. aug.

GY. SZABÓ Béla

Forrás, 1985/3. 96.p.

GY. SZABÓ BÉLA munkáiból rendeztek kiállítást Kiskunmajsán, a Jonathán MgTsz Helytörténeti Múzeumában. A kiállítást 1984. december 19-én Fábián Gyula író nyitotta meg.

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla: Illusztráció

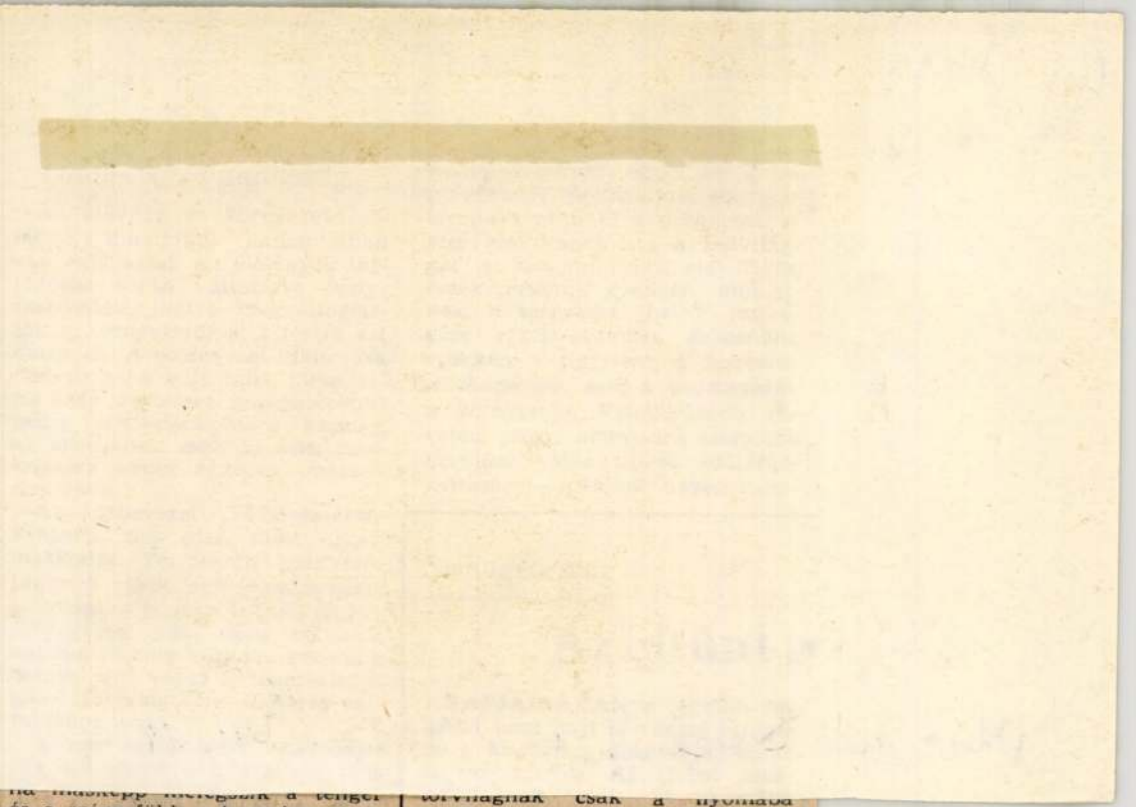

és a szárazföld; a homokos sivatag és a sűrű-magas fákból álló erdő; a város és a rét. A levegőt a felszín egyenetlenül, különbözőképpen melegíti, ezért örvénylő, kavargó mozgásba kezd. Mozgását a különböző hőmérsékleti eloszlás mellett nagymértékben befolyásolja a Föld forgása (ami megpróbálja magával ragadni a fölötte levő levegőréteget) vala-

eredhetünk... A mára betetőzött folyamat néhány évtizede — az ötvenes években — még élt, s apáik, nagyapáik sajátos világának, életének felelevenítésével, több mint egy évszázadát foghatták át az 1800-as évek első harmadáig. E pásztorvilág megörökítésében múlhatatlan érdemei vannak a kitűnő költőnek, *Takáts* Gyulának, akinek *Somogyi*

GY. SZABÓ BÉLA GRAFIKÁI

Esztergom,
Balassa Bálint Múzeum

„Egyetlen kifejezési eszközön uralkodik biztosan: a fehér-fekete vonalon" — írták Gy. Szabó Béláról 1936-ban. Már akkor felfigyeltek rá, pedig épphogy indult, már akkor meghatározták — ha nem is pontosan, de találóan — művészetének lényegét és határait.

magassága–mélysége, egyáltalában
e és becsülése neki is
meghatározó élmény mint társainak. ...

Mig szines rajzaiban csupán krónikás hüséggel mesél tájról-emberről, fametszeteiről elmondhatjuk, hogy bennük székely népballadák lenyügöző világát vetiti ki balladás tömörséggel a természet képére. (repr.Székely legény,1935,szénrajz)

. . .

Fecske András: Gy.Sz.B. grafikái.Esztergom,
Balassa Bálint Muzeum

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/1.sz.4.

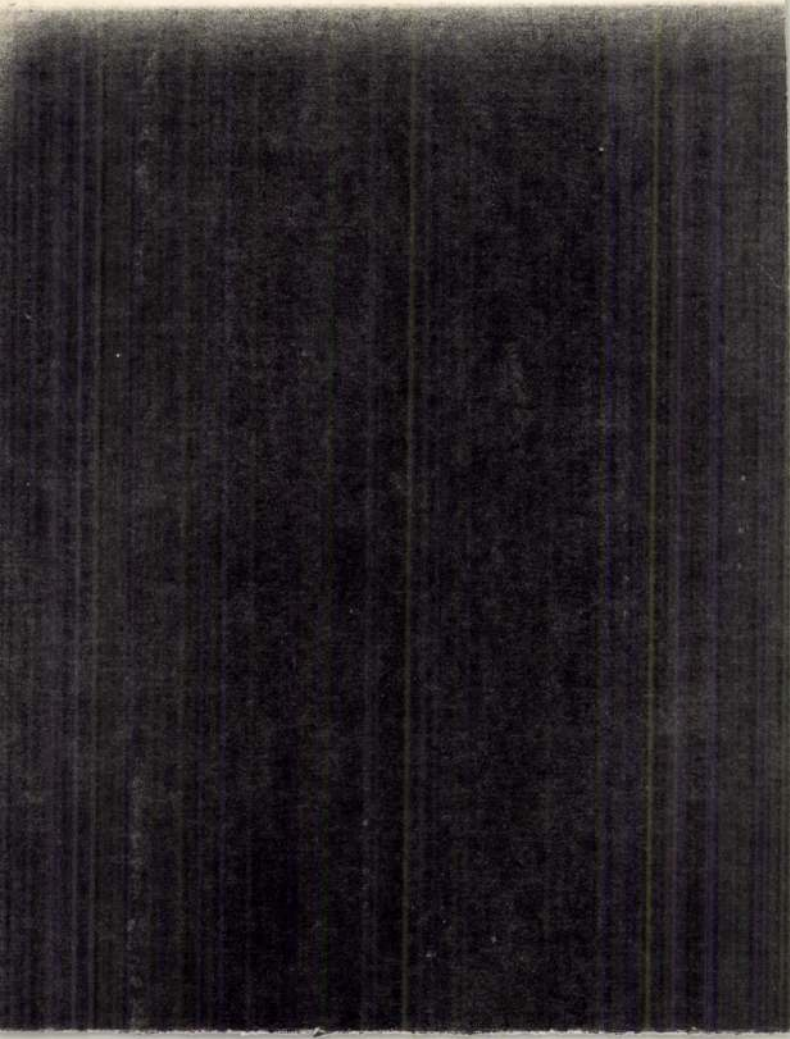

Belgialaiskylä

lyineen oli tulossa ja hänellä on tapana opetella jonkin verran sen maan kieltä, johon on matkustamassa.

Puoli kahdelta näemme hänen menevän pitkäaikaisen ystävättärensä Julia Ferencyn asunnolle jokapäiväiseen tapaamiseen.

Ehkä paikalla on myös joku Julian kolmesta lahjakkaasta sukulaispojasta, jotka otettiin maaseudun köyhyydestä kaupunkiin opiskelemaan, jotka Julia kasvatti ja Béla Gy. Szabó yläpiti taloudellisesti koulu- ja opiskeluajan.

Enää hän ei ole köyhä. Hänen työnsä ovat haluttua tavaraa kaikissa maailman galleriossa. Hän vedostaa itse puupiirroksiaan enintään 300 ja eri puolilla maailmaa järjestettyjen näyttelyidensä organisaattoreille hän lempein mielin lahjoittaa näyttelynsä työt.

Eivätkä hänen anteliaisuudestaan jää paitsi monet Cluj-Napocan unkarilaiset eläkeläiset, joilla ei ehkä aina olisi varaa ostaa hiiltä.

Hänen kirjansa, kuvittamisen. lisäksi myös kirjoittamansa, mm. matkakirjat Kiinasta ja Meksikosta ovat antikvariaattien kysyttyä tavaraa, puhumattakaan itse kuvateoksista.

Jos kuulemme hänen keskustelevan, voi kieli olla unkari, romania, saksa tai ranska. Mutta aina on keskustelussa ilmettä, tsoukit lentelevät ja kieli kääntyy.

Jos menemme tapaamaan häntä yllättäen, saattaa tokaista: Hyvä vieras onkin sellainen, joka tulee yllättäen ja lähtee pian.

Béla Szabón näyttely Suomessa esittelee yleisölle 80 kuvaa grafiikkaa. Näyttely on avoinna 18.5. alkaen kuukauden ajan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran talossa, Hallituskatu 1.

Maalaistyttö

Juoppo

elä kuolemankielissäkin paperin käyttöä.

one pelastui

Nokipojalla on Porvoossa vielä tekemistä.

pormestarina vuodesta 1862 ja myös erinomaisen vieraanvaraisena isäntänä Välikadun talossaan. Uudenvuodenpäivänä kaikkien kaupungin herrojen kerrotan saapuneen muodollisesti toivottamaan pormestarilleen hyvää uutta vuotta, mutta "de facto saamaan kunnon humalan".

Pormestarin kuoltua leipurit palasivat, ja asuipa talossa notaari, pastori **Alarik Neoviuskin,** asumisaikana.

Porvoon Museoyhdistys osti talon 1924, jolloin sinne sijoitettiin Ville Vallgren -museo. Edelfelt-museo syntyi seuraavalla vuosikymmenellä.

Kaupungin ylpeys – raatihuone

Kun nyt sitten Raatihuoneen

ne. Kaupungin ylpeys löytyy heti Museotalon vierestä, kun siirtää katseensa pois hurmaavan kapealta **Ralinginkujalta** ja viereisen talon matkamuisto- ja lelukaupan ikkunoista, jotka kertovat siitä, miten amerikanrauta kestää . . .

Vaikka eipähän raatihuoneesta juuri ole sanottavaa, koska sen jokainen Porvoossa käynyt tuntee ja koska "ei sellaiseen julkiseen rakennukseen sisälly

9.30: Charley nenje. Részl
bolyi Nagy György—Szen
nés játékából
10.03: Liszt: Hősi sirató — s
költemény
10.31: D'Albert: Hegyek alj
vonásos opera előjátékkal
12.52: Sarasate: Cigánydalok
13.07: A Melos vonósnégyes
ből
14.00: Magyar Irodalmi Arck
14.20: Zenekari muzsika
16.15: A Berlini Rádió bigb
szik — I. rész
16.46: Öt földrész zenéje
17.00: A véges végtelen
17.30: A megjutalmazott hű
letek Haydn operájából
18.20: Magnóról magnóra
19.05—

19.35: Iskolarádió
19.35: George Malcolm csembalózik
20.15: Kapcsoljuk az Erkel Színházat. A Bajor Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye

Közben:

Kb. 21.05: Mahmud Pahlaván perzsa költő versei
Kb. 22.25: Angol madrigálok
22.40: A Pikk Dáma. Részletek

A bajnokság állása

							ős
1. Hercegszántó	13	8	3	2	25— 9	19	1
2. Bácsalmás	13	7	4	2	23—13	18	2
3. Vaskút	13	7	3	3	21—11	17	3
4. Kelebia	13	6	4	3	21—12	16	4
5. Gara	12	5	6	1	18—14	16	5
6. Hajós	13	6	3	4	27—20	15	6
7. Tompa	11	5	4		21—17	14	7
8. Császártöltés	12	6	1	5	27—13	13	8
9. Tataháza	13	5	2	6	24—25	12	9
10. Fajsz	13	3	3	7	15—23	9	10
11. Uszód	12	2	4	6	11—23	8	
12. Katymár	13	2	4	7	9—27	8	d

Szabó Béla

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

PETŐFI NÉPE
1983 NOV 16

1021

SZABÓ BÉLA FESTMÉNYEI

A magyar akvarellfestészet külföldön is elismert művészének, Szabó Bélának a képeiből nyílik kiállítás csütörtökön délután öt órakor a kecskeméti képcsarnok bemutatótermében. A tárlatot december elsejéig tekinthetik meg az érdeklődők. Képünkön A kert télen című alkotás

runkban hasonló akaraterejű emberek, tudósok, művészek, nt Kőrösi Csoma Sándor volt? S nem tudok válaszolni! iletésének kétszázadik évfordulóján sem a művet csodá-, amely a körülmények miatt lett az, ami. Hanem a konok készülést! Azt, hogy már diákkorában megtanult tizen-rom élő és holt nyelvet s hogy élete végéig legalább húsz elvet tudott! S mindezt olyan célért, amit el sosem ért, talán g sem közelített. Ám éppen az ő példája mutatja, hogy a a méltó cél érdekében akarattal sem lehetünk hiábavalóak világon! Megtalál minket mindenek ellenében a mirevaló-gunk!

Valóban megtalál? Mert mit várnak manapság az írástu-któl? Többnyire szórakoztatást, s aszerint is értékelik a jesítményt, hogy erre milyen mértékben képesek. Akkor ért nézem azt a homlokot, amely már a Csomolungma fölé agasodik? Miért gondolkodom azon, hogy ad-e, kínál-e ko-nk olyan eszményeket, amelyekért érdemes akár egész éle-fölkínálni? Céltudatosan készülni, ismeretlenül, a közna-k szürkéje mögé húzódva, nem törődve divattal, sikerrel, s ész és taps nélkül" alkotni valamit, amire eszmélésünk óta ndolunk. Ma, amikor a népszerűség elvek, eszmények nél-l is hajhászható, talán már a kérdés is maradinak számít. dig elveszett ember az, aki mögött nincs ott a hit, a meg-ződés hátországa! Az az erő és eszme, ami megszabja tet-t.

Nézem az egyetlen hiteles képet, amely oldalnézetből mu-ja Kőrösi Csoma Sándor arcát és arra gondolok, hány és ny világhíresség képét láttam és látom sokszor, de mégis az arc jobban él bennem, mint talán akármelyik! Ezt az ot magam is meg tudnám rajzolni, le tudnám írni, ismer-az emberi teljesítmény roppant hátterét. Ez az arc átra-g az időn, vonásai tiszták, határozottak. Ezt az arcot ak-r is meg tudnám formálni magámban, ha soha senki le m írja, le nem rajzolja! Igen, meg tudnám gyúrni agyag-is, akár a magamét. Mert hasonlítani kellene hozzá. Nem külső vonásokra gondolok, hanem arra a belső lélekerőre, bermélyi tűzre, magmára, ami végül is megteremti az arc rső és összetéveszthetetlen horpadásait és magasságait.

De nem tudom, hogy a már csecsemő koponyájában ott volt ehetőség? Már annyi többletet hozott magával az ember jéből, amit nem lehet pótolni, a semmiből teremteni? Vagy a többlet, emberminőség kifejleszthető? Minden korban és ülmények között? Vagy szükséges hozzá az az erő is, ami ülről segíti? Ösztökéli és kiválasztja? Nem tudom, csak etném, ha kicsit is hasonlítanék hozzá. Olyan archoz, lynek vonásait nem koptathatja el, nem semmisítheti semmi. Szép emberi arc marad az időben!

GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZETE KŐRÖSIRŐL

1982. VIII. 6. Petőfi 10.45 (M.P.-nél.

Láttuk, hallottuk

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

- A véletlen ugy hozta, hogy két egyidőben rendezett kiállitásról is némi elégedetlenséggel érkezett Bojár Iván kritikus ide a studióba, és nem is elsősorban a kiállitott képes mennyiségéval volt baja, hanem...

- Talán nem is annyira elégedetlenül, mint inkább elgondolkodva. Elgondolkodva azon, hogy tulajdonképpen egy kiállitásnak, egy képzőművészeti kiállitásnak a megrendezése mire való. Arra-e, hogy a mütárgyakat a maguk maximális teljességében, optimális körülményeik között mutassa be, vagy pedig, hogy egy a mütárgyakon kivüli szempontot érvényesitsen a kiállitáson?

- Miről van szó pontosan?

- Kérem szépen az egyik kiállitás az a Nyugat irodalmi Muzeumban Gy.Szabó Bélának a János-jelenése könyvéhez csinált fametszetének a kiállitása. A másik pedig Csohány Kálmán grafikai munkásságának, illetve festői és grafikai munkásságának a bemutatója a Nemzeti Galériában. Én azt hiszem, hogy mind a kettő ugyabban vétkes, teljesen más-más eszközökkel, vagyis a mütárgy felmutatása helyett valami mást mutat fel. Kezdjük a Nyugat-tal. Gy.Szabó rajzait egy teljesen sötét teremben találjuk, annyira, hogy csak akkor gyullad meg a lámpa, ha egy-egy grafikai lap elé odaérve, a padlón lévő rejtett talpkapcsolóra ráléjünk, s akkor egy gyenge pilács kigyulladván meglátjuk a rajzokat.

- Előtünik a jelenés.

- Előtünik a jelenés, vagyis magyarul itt egy attrakció jött létre, amely egy fogalomra támaszkodott, a jelenésnek a fogalmára és nem pedig arra, hogy Gy.Szabó László grafikus, akinek a grafikai munkáit mutatják itt be. Nem szólván arról, hogy annyira közel kell menni ezekhez a jelenésekhez, illetve grafikai alakokhoz, hogy abból a 40 cm-es távolságból a grafikai lap teljességgel át sem tekinthető.

- Tulajdonképpen egy szellemes ötlet, ami azonban a megvalósitásnál önmaga ellentétébe fordul.

- Annál is inkább, mert Gy.Szabó László az nem jelenéseket készitett, hanem a János-jelenések könyvéhez készitett egy illusztráció sorozatot, vagyis sorozatot. Hogy Én azt a sorozatot most egyes darabokra bontom és atraktivan felfelvillantok belőle egyet-egyet, pontosan azt nem kaptam meg, ami a müvész szándéka volt.

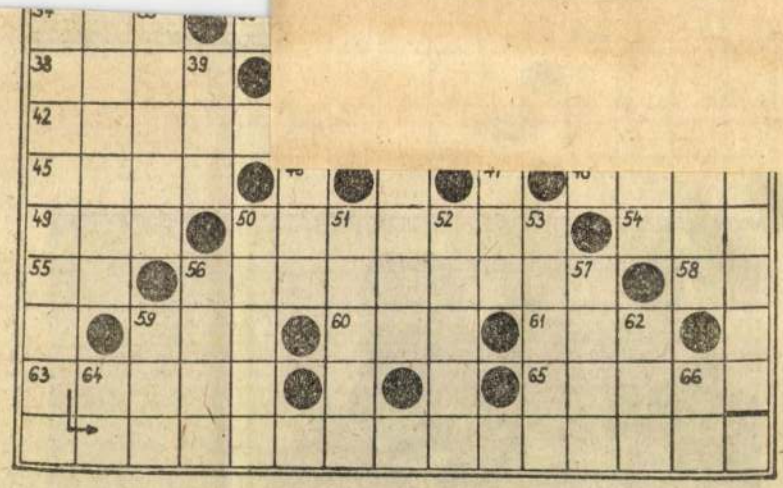

VÍZSZINTES

1, **Beküldendő.** 12. A magasba. 13. Tölténytartó. 14. Csuk. 15. Fon. 16. Nincs benne semmi. 18. Édes szeszes ital. 20. Nem csak ez. 21. Ingetült, argo nyelven. 23. Nagyobb időszak. 24. Természetes mérték. 25. Földművelő eszközök. 27. Szakszervezetek Országos Tanácsa. 28. Recept, röv. 30. A lökök. 33. PZ. 34. A kecske hímje. 36. A töltény. 37. DEI. 38. Férfinév. 40. Nevelős vízi jármű. 41. Szívesen, németül. 42. Szoba talajának burkolata. 43. Lak betűi. 44. Lehullott gally. 45. A lányom férje. 48. Vissza: vásárol. 49 Férfinév. 50. Kommendálás. 54. Vissza: gyilkoló. 55. RN. 56. Szerszámnyél törheti őket a tenyérre. 58. YR. 59. Fordított érzékszerv. 60. Lyuk. 61. Nagy fájdalom. 63. Huszonnégy hónap. 65. Az életkörülmények alakulása, nevelővel.

FÜGGŐLEGES

2. Női név. 3. Kutyuskája. 4. Számnév. 5. Nyakravaló. 6. Kifejlődik. 7. Szőrzet. 8. AÁR. 9. Azonos betűk. 10. Tüskés gyomnövény. 11. A másik szintén. 12. **Beküldendő.** 17. AAAAAA. 19. **Beküldendő.** 20. Csatorna (—'). 22. Üdítő járkálás. 24. A cin. 26. Kerti szerszám. 27. Kötelező megállás! 29. Spanyolfal. 31. Szellemi sport. 32. Női név. 33. Pénzgyűjtő dobozka. 35. Kiborul. 37. **Beküldendő.** 39. Holland légiforgalmi társaság. 41. Vízpára. 46 A kifogástalan. 47. Harapdál. 50. Amelyik helyre. 51. Állomány. 52. Zárszerkezet. 53. Számosan. 56. A hézag. 57. g. 59. Rétes mássalhangzói. 62. Bibliai bárkás (—'). 64. Azonos betűk. 66. Egyforma mássalhangzók.

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ: 1 hét.

A DECEMBER 31-I REJTVÉNY HELYES MEGFEJTÉSE: A ROSSZ ÚGY SE JÖJJÖN, HA KI TÁN HIVATJA, EZ LEGYEN AZ ÚJ ÉV LEGSZEBBIK DIVATJA.

50,— FT-OS KÖNYVUTALVÁNYT NYERTEK: Özv. Baranyai Istvánné (Gyömrő, Petőfi u. 41/a. 2230), — Sándor Zoltán (Albertirsa, Nyáregyházi út 27.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1984 JAN 14

Gy. Szabó Béla

1021

Munka a várban

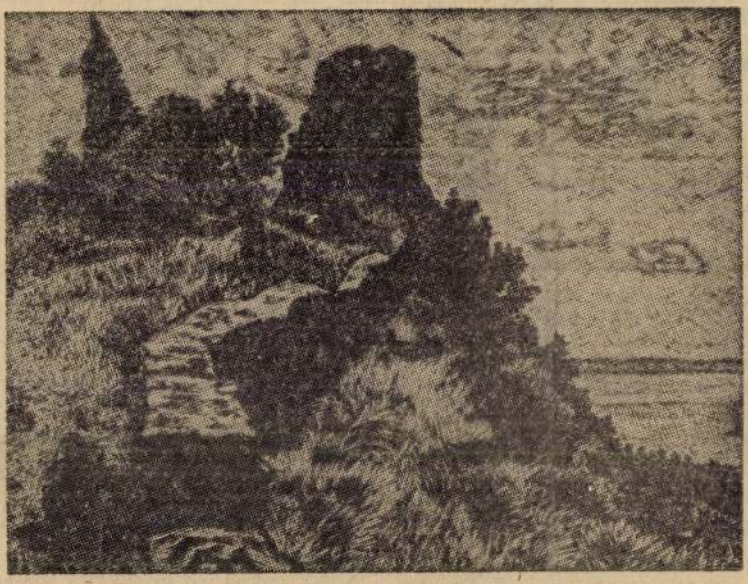

Gy. Szabó Béla műve

Kovásfa

TOVÁBBFOLYT, ILLETVE BEFEJEZŐDÖTT az egyes besorolási táblázatok, *nómenklatúrák* korszerűsítése. Lezárultak a viták, a tárgyalások a *közművelődési* intézmények dolgozóinak munkabéréről, a *felsőoktatási* intézményekben fizethető óra- és vizsgadíjakról, valamint különóradíjakról, a felsőoktatási intézmények *oktatói* és egyéb dolgozói munkabéréről, továbbá *a színházi, zenei- és táncművészeti intézmények dolgozóinak munkabéréről* kiadandó jogszabályok körül. Ezekben a rendelkezésekben — az általános alsó-felső bérhatárok emelésén túlmenően sok eredményt nem igen lehet felmutatni. Ez persze nem jelenti azt, hogy bizonyos arányokon, régebbi feszültségeken nem tudtunk volna segíteni, igazán *jelentős áttörésekre nem került sor*. Bár voltak ilyen próbálkozásaink is.

Az egyes művészeti munkakörökben dolgozók már hosszú évek óta — joggal — nehezményezték azokat a besorolási feltételeket,

ket. Későbbi időpontban vissza kívánunk térni a kérdésre.

MEGJELENT AZ ÚJ JÖVEDELEMADÓRENDELET. November utolsó, december első napjaiban meglehetősen sok gondunk támadt *a televízió „Hét"* című műsorában elhangzott „magyarázat"-ból és az elterjedt rémhírekből. Úgy tűnt, hogy a „szellemi tevékenységet folytatókat" és a „butikosokat" egy kalap alá, közös nevezőre hozta az új jogszabály, holott szó sincs erről. A művészeket — bármilyen művészeti tevékenységet is végeznek, bármelyik művészeti ágban is fejtik ki a tevékenységüket — *preferálja* az új adójogszabály. Lényegesen javultak azok a feltételek, melyek lehetővé teszik a jelentősebb mértékű, a *tényleges* ráfordítással arányban álló rezsi beszámítását, finomultak az adókulcsok, az adósávok. *Bebizonyíthatóan több ezer, egyes sávokban akár több tízezer forintos kedvezményhez jutnak az új szabályozással a művészek.* Jobban érvényesül az a szabály, hogy a jövedelemmel *arányosan* adózzanak az érintettek. Mindezt meg is kellett értetni az érintettekkel. *A szabadfoglalkozású zenei előadóművészek* szakszervezeti bizottsága a Pénzügyminisztérium szakértőit hívta meg, hogy ismertessék az új rendelkezéseket, a *Színházi Dolgo-*

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gy. Szabó Béla
SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT
Grafika
1984 JAN

1021

Gy. Szabó Béla fametszete: Tél

ozódik. Valamennyi
nk vizsgált család
ült segélyben, több-
évente 2—3 alkalom-
s, persze nem biztos,
azt a gyermekre köl-
zért példás a Rába
űgyár módszere: nem
adnak, hanem vásár-
talványt, s ennek fel-
álását az szb képvise-
llenőrzi — mondja
Lászlóné, a pedagó-
szakszervezet megyei
a.

negyei tanács igaz-
és művelődési osztá-
együtt intézkedési
készítettek, illetve
ai irányelvet adtak
munkahelyek gyermek-
úságvédelmi tevékeny-
ek segítéséhez. Ebben
atározták azokat, akik-
együttműködést vár-
(nevelési—oktatási in-
nyek, gyámhatóságok,
dözési szervek, egész-
y, a Vas megyei Gyer-
és Ifjúságvédő Inté-
az együttműködés
zerét és területeit. A
ináló szerepet a Vas
ei Gyermek- és Ifjú-
delmi Munkabizott-
égzi.

A társadalom egy ré-
ajnálja, másik elítéli
lami gondozottságot,
ez egy állapot, s nem
lkozni kell, hanem
tműködni! Még él a
datban a régi „men-
fogalma, pedig mi a
nekeket a teljes, em-
életre készítjük fel —
ja Farkasné.

Szakály Éva

Fotó: **Benkő Sándor**

költeni.

A települése
hogy annyi pén
kielégítésére, ho
vannak.

A sok hagy
a viszonylag új
Mint egyéb hel
némelyeknél.

Persze a saj
akar, s a saját é
ja. Mindaddig persze, amíg ez nem megy a környezetében élők kárára. Azt a családos apát természetesen nem lehet kötelezni arra, hogy elsősorban élelmet, ruhaneműt, tanszert vásároljon gyerekeinek. Netán másodállást vállaljon, s mondjuk egy héten csak egyszer szórakozzon a nyerőgéppel. Hogyan lehetne minderre rábírni?

A kérdés költői. Mint a többi negatív szenvedély visszaszorításában, úgy ebben is az együttes gondolkodás lenne szükséges. (Persze ez is elég általános megközelítés.) Rendeletekkel azonban ezeket a dolgokat — sajnos, vagy sem: tény — nem lehet megoldani.

(szenkó)

A devizacsempész portréja

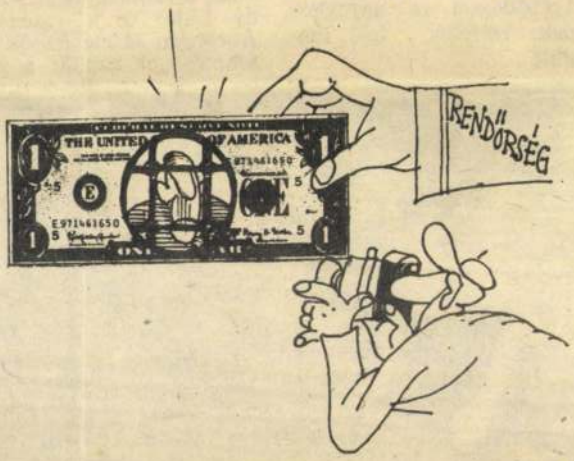

(Lakatos Ferenc karikatúrája)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-iparművész

VAS NÉPE

1984 JAN 22

1021

Utak Toronyból

Pápai Évát elsősorban grafikusként ismerték meg olvasóink. Nemrégiben tért vissza Kolozsvárról, ahol mesterénél, Gy. Szabó Béla grafikus- és festőművésznél ebben a műfajban gyarapította tudását. Művészi érdeklődése azonban — mondhatjuk így: önmaga kifejezési módjának továbbkeresése — az utóbbi időben az agyagban rejlő lehetőségek felé fordította figyelmét. Bár külföldi, gyakori kiállításain linometszetekkel, grafikákkal szerepel — sikereit is ezekkel aratta — most teljes érdeklődéssel az agyagképek, reliefek felé fordult.

Amikor a toronyi családi házban kialakított alkotó műhelyében meglátogattuk, éppen egy biblikus témán dolgozott. A közelmúlt kiállítási szerepléseiről érdeklődtünk.

— Tavaly tavasszal egy őszre tervezett nürnbergi kiállításra készültem. De az anyagaimat, grafikákat, féldomborműveket, nem tudtam időben elkészíteni, ezért a kiállítás az idén májusra halasztódott. Ennek — a szomorúságom mellett — örülök is, mert az én kérésemre így még két magyar művész, a szombathelyi Káldy Lajos és a szegedi Ábrahám Mária festők is lehetőséget kaptak a kiállításon való részvételre ugyanott.

Nekem önálló kiállításom lesz májusban St. Pöltenben, most dolgozom ennek az anyagán, biblikus tárgyú anyag reliefeken. Ősszel ugyancsak önálló kiállításom lesz a nyugat-németországi Unná-ban. Erre tavaly novemberben kaptam meghívást a város polgármesterétől.

Hazai dolgaimról? 1983 novemberében volt önálló kiállításom grafikákból Szegeden. Az idénre a balatonalmádi üdülő és a Veszprém megyei Vegyiművek kért fel eddig kiállítás rendezésére. A továbbiakat majd meglátjuk. De most első a munka.

Megértettük és hagytuk dolgozni. **(várhelyi)**

Fotó: **kaczmarski**

SZABÓ BÉLA 1937-ben született Marcaliban. Tanulmányait a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban és a Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte. Szőnyi István és Domanovszky Endre voltak a mesterei. 1962-ben diplomamunkát készített és tanári oklevelet szerzett. 1962-től tagja a Képzőművészeti Alapnak, 1978-tól a Magyar Képzőművészek Szövetségének. 1966-ban a Művelődésügyi Minisztérium Derkovits-ösztöndíjban részesítette. A Képző- és Iparművészeti Lektorátus megbízásából sgraffito-falképet készített a buzsáki kultúrház homlokzatára (1971), színesüveg-ablakot tervezett a Mátészalkai Állami Tangazdaság részére (1976), részt vett a nagyatádi kórház mozaik pályázatán (1975), nagyméretű táblaképet festett a nyírmeggyesi tanács házasságkötő termébe (1978). A Bolgár Képzőművészek Szövetségének meghívásában két alkalommal járt tanulmányúton Bulgáriában: 1980-ban Vidinben, 1982-ben Targovisteben, az akvarellfestészet nemzetközi művésztelepén. 1978-tól több egyéni kiállítást rendezett, munkái eljutottak számos hazai és külföldi köz- és magángyűjteménybe. Alkotómunkája mellett 1962-től a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

SZABÓ BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1983. NOVEMBER 17-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
Dr. LOSONCI MIKLÓS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ
1983. NOVEMBER 17–DECEMBER 1.

KÉPCSARNOK

KÉPCSARNOK BEMUTATÓTERME
KECSKEMÉT, PETŐFI U. 4.

Szalai Béla

F. k.: Köteles István – 83-1597 DNy

Gy. Szabó Béla művészetének ereje

Emlékkiállítás a kecskeméti Ráday Múzeumban

Gy. Szabó Béla-emlékkiállítás nyílt március 9-én Kecskeméten, a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Múzeumában. A megnyitón a kecskeméti református ifjúsági kórus szolgált és elhangzott Jancsik Pál: A fametsző álmai című verse, melyet a költő Gy. Szabó Béla halálának napján, 1985. november 30-án írt, majd dr. Füzi László irodalomtörténész, a Forrás szerkesztője emlékezett a nagy művészre.

A megnyitón jelen volt dr. Benda Kálmán, a Ráday Gyűjtemény igazgatója és Polgár István, a Bács-Kiskun megyei Tanács egyházügyi titkára. A kiállításon — a református közönség körében már közismert — Jelenések könyve sorozaton kívül, bibliai ábrázolások, erdélyi tudósportrék és szanki tollrajzok szerepelnek, valamint gazdag anyag mutatja be a művész könyvilluszráló tevékenységét. Az emlékkiállítás április 20-ig tekinthető meg.

A megnyitóbeszédet az alábbiakban közöljük:

*

Bizonyára számos oka van annak, hogy az erdélyi magyar művelődés és kultúra nagyjai, az elmúlt századokban csakúgy, mint napjainkban, a magatartásnak is mintát adva végezték közösségteremtő munkájukat. A történelemben rejlő magyarázatokat és a sajátosan egyéni körülményeket itt nem vehetjük számba; arra azonban utalni kell, hogy a huszadik századi erdélyi képzőművészet nagyjai, s itt a mostani kiállításon fametszeteivel szereplő Gy. Szabó Béla mellett Zsögödi Nagy Imrére, Szervátiusz Jenőre és Fülöp Antal Andorra gondolok, ugyancsak saját tehetségükre és akaratukra hagyatva, az indulás éveiben napi gondok között alkottak. Tehetségük követelte tőlük azt, hogy mesterségük szakmai követelményeinek eleget tegyenek, ám ezt aligha tehették volna meg, ha akaratuk nem az Apáczai Csere Jánosok, Misztótfalusi Kis Miklósok példájából táplálkozik; ha kortársaik közül nem Balázs Ferenc, Kacsó Sándor, Kós Károly életútját fogadják el mintaadónak.

Gy. Szabó Béla is a történelemben és az irodalomban találta meg szövetségesét. A történelmi időkkel már korán, gyulafehérvári gyermekkorában megismerkedett. Szülővárosa a neve elé illesztett „Gy" betűn túl a meghatározó történelmi élményeket is biztosította számára, hiszen ez a város volt egykoron az erdélyi fejedelmek székhelye. Mikor pedig a harmincas években Kolozsvárra került, újra csak örök ihlető erővel bíró történeti környezettel találkozott. Talán helyénvaló, ha a városról Kolozsvár másik nagy szerelmesének, Cs. Szabó Lászlónak szavait idézzük: „Az a hatalmas, négyszögű piactér, a négy oldalról ráfutó utcákkal úgy volt kiszabva a 14. század óta, hogy még eszményi reneszánsz városok mértanba szerelmes olasz tervezői is nagyot néztek volna, ha látják." S ebben a városban nemcsak a mindenkori élet lüktetett a maga törvényei szerint, de benne élt a múltja is, a múltjából mindaz, amire az élet megőrzéséhez szükség volt. A kövek mellett az emlékek is megőrződtek; egymásra rétegeződtek. Joggal mondhatta a nagy tudós Mikó Imre: Erdélyben a múlt nem mögöttünk van, hanem alattunk. Erről pedig Farkas Árpád szép sorai jutnak eszünkbe: „Fiúk... csak lábujjhegyen, halkan!: apáink hűlő, drága arcán járunk." Gy. Szabó Béla, amikor Kolozsvárról vagy a gyönyörű erdélyi tájról készített metszeteket, azt mindig úgy tette, hogy az elmúlt századok megtartó erejét is érzékeltette...

Másik nagy kötődése az irodalomhoz fűzte: fiatal művészként Nyírő József és Dsida Jenő könyveit illusztrálta, metszetei sűrűn jelentek meg az Erdélyi Helikon és a Pásztortűz című folyóirat lapjain; az évek során számos barátra talált az írók között. Amikor az irodalommal való kapcsolatát említem, akkor mégsem ezekre a felszínen megmutatkozó jelenségekre

Gy. Szabó Béla metszete a Jelenések könyvéhez

gondolok, hanem az életmű egészét átható elbeszélő hajlamra. Ez lényegében az irodalom sajátja, ám — látni fogjuk — a képzőművész Gy. Szabó Bélánál is fontos szerephez jut. Hiszen mi mással lehetne magyarázni híres metszetsorozatait? 1935-ben jelent meg a Liber miserorum című könyve, ez lényege szerint képregény, s felépítésében, szerkezetében is a regény szerkesztésének elveit követi. A mozaikokból következetes gondolatsor épül fel s ez későbbi könyveinek és albumainak is jellemzője lesz. Ennek az elvnek a követésével jutott el Dante nagy művének, az Isteni színjátéknak az illusztrálásáig és a mostani kiállításon is látható Jelenések könyve című sorozat huszonkét metszetének az elkészítéséig. Alighanem ez az irodalommal való szoros kapcsolat eredményezhette azt is, hogy Gy. Szabó Béla nem csupán illusztrálta az irodalmi műveket, hanem újra is teremtette azokat.

A mostani kiállítás tengelyében a Jelenések könyvének lapjai állanak. Gy. Szabó Béla 1977 májusától 1978 októberéig dolgozott ezen a sorozaton. A terv már régen foglalkoztatta, a megvalósítást azonban késleltette a félelem. Lehet-e egyáltalán s ha igen, miképpen a bibliai látomások kozmikus képeit, fantasztikusan színes világát metszetek sorában a fekete-fehér ellentétére redukálva megteremteni? A sorozat, úgy vélem, mindenkit meggyőzhet a vállalkozás értelméről, s nemcsak azért, mert a Bibliában is többször említődik a fehér szín, s a fekete is magába tudja fogadni a rettenetet. Ha illusztrálásról lenne szó, akkor talán ezek a szempontok is szerephez juthatnának. Gy. Szabó Béla azonban új művet épített fel, amelyik már a saját törvényei szerint létezik. „Én neked azt is elhiszem, barátom / hogy a fekete bivaly, amelyet fürdetsz a Szamos hullámpihéiben, / leveti az éjt, megfeketedik" — mondja *Horváth István* Gy. Szabó Bélához írt versében, s hozzá hasonlóan fogadjuk el mi is A négy lelkes állat, A sáskafüst, A halállmadarak, vagy A tüzes tó című lapok látomásait fekete-fehérben.

Azzal, hogy Gy. Szabó Béla újrateremtette a Jelenések könyvének apokaliptikus látomásait, aktualizálta is azt. Bibliai mélységekhez nyúlt vissza, távoli világokat szembesített egymással: így hívta fel a figyelmet mai életünk veszélyeztetettségére...

Ez a mostani kiállítás egyben emlékkiállítás is. Mint ismeretes, Gy. Szabó Béla, a fametszés és a grafika nagymestere nyolcvanéves korában, 1985. november 30-án halt meg. „A hazai és távoli tájakon tett barangolásairól készült grafikái, fametszetei és pasztelljei három földrész művészeti életében tették ismertté és megbecsültté a nevét" — írták barátai hallotti kártyájában, s nekünk is fel kell tennünk a kérdést: Kit vesztettünk, kit vesztett a magyarság Gy. Szabó Bélában?

Elsőként mindenképpen a szakma mesteréről kell szólnunk. Gy. Szabó a fametszés művészetét öntörvényű módon sajátította el s aszketikus életvitele is segítette, hogy méreteiben is hatalmas életművet teremthetett. A méreteket tekintve ez az életmű csak a nagy nyelvudós, Szabó T. Attila munkásságához hasonlítható. S ahogy az Erdélyi Magyar Szótörténti Tár létrehozója, úgy ő is nyugodtan elmondhatta: mindazt, amit létrehoztam, csak én valósíthattam meg.

Másodszor arról kell említést tennünk, hogy az erdélyi tájjal és az erdélyi múlttal kapcsolatos grafikái — így az erdélyi művelődéstörténet nagyjairól készített metszetei is — az otthonosság érzetét alakították, alakíthatták ki az erdélyi magyarok körében — ahogy arról *Kántor Lajos* is szólt a művészt búcsúztató beszédében. Otthon lenni a világban, otthon lenni szülőföldünkön — a huszadik század végén élő embernek egyre fontosabb törekvésévé vált ez, Gy. Szabó Béla művészete ezért is bírt fontos szereppel. S arról sem feledkezhetünk meg, hogy az erdélyi ábrázolásával látásmódunkat is befolyásolta: a múlt sokszor az ő metszetei adta látvány révén elevenedik meg előttünk.

E gyakorlatias szempontok és megfogható tények említése után kellene a művészt méltatnom. Erről azonban lemondok: kérem, tekintsék meg lapjait, ismerkedjenek meg Önök is Gy. Szabó Béla művészetének erejével.

Dr. Füzi László

Vasárnapi orgonamuzsika

A fölhúzott redőnyök mögül látszó fehér homályban eltűnt az utca, el a három nagy fenyőfa, el a kerten át ide villogó autóút forgalma, és eltűnt a szomszéd is. Csak mi maradtunk meg magunknak, benn, a meleg lakás meghitt láthatóságában.

A rádió mondta a híreket, amikre néha „immunis" félfüllel figyel csak az ember; azt is hogy újabb űrszondával közelítették meg a Halley üstököst; hogy a köd délutánra föloszlik, hóakadály nincs sehol... — körülöttünk azonban maradt a bebámuló homállyal tompított vasárnap reggel.

A református egyház félórája az indító ének kedves akkordjaival azonban hoz valamit: ide a ködbe hozza a világosságot, a homály bizonytalanságába a bizonyosságot. A Zsid. 1:1—2 alapján összefogottan, természetesen, a hit erejével bomlik ki a mondanivaló a lelkész szavaiból, és lesz üzenetté a figyelő ember azonos „hullámhosszán"...

A kandallóban ropognak a fahasábok, kávéillat kúszik be a konyha felől, valaki engedi a vizet... — megindult az élet, kissé sietősen, mert időben akarunk odaérni az istentiszteletre. Megbeszéljük a teendőket, a hétfői temetést (a szomszéd néni halt meg 80 éves korában), zörrennek, koccannak, csúsznak, csörögnek, csikorognak a napok gondjai, de a mondatközök apró szüneteiben hallatszik valami, ami még mindig hordozza a hallottakat, és észrevétlenül belemélyíti emlékezetünkbe: a vasárnapi orgonamuzsika valahonnan, a dolgokon túlról jövő halk harmóniája...

Lukátsi Vilma

KÖRKÉP

„A SZELLEMI ÉLET nincs márványpadlóhoz kötve" — ez lehetne a mottója a Népszabadság február 1-i számában S. Boda András tollából megjelent „A titkok tudói" c. cikknek, mely — a lapunk olvasói által is bizonyára jól ismert — Almásneszmélyt mutatja be. Hatan vallanak arról, hogy egy kisközségben is lehet eleven, tartalmas kulturális-szellemi életet élni. Ennek egyik példája, művelője is — a megkérdezettek közül — dr. Ferenczy Miklós, aki egyszemélyben körzeti főorvos, a Hazafias Népfront községi bizottságának elnöke, a Vöröskereszt-szervezet elnöke, intézeti lelkész, egyházunk almásneszmélyi egészségügyi otthonának igazgatója (kár, hogy a cikkből nem derül ki, hogy a „szociális-otthon" a Magyarországi Református Egyház egyik legújabb, korszerű egészségügyi otthona), a község olvasókörének alapítója — hogy csak néhányat soroljunk fel feladatokat jelentő „rangjai" közül. Lelkiismeretes orvos, szakképzett irodalmár (Csokonai-kutató), lelkes helytörténész, a lelkek istápolója ő. S hogy miért csinálja mindezt egy viszonylag kis faluban immár huszonegy éve? Mert soha nem feledi, s maga is vallja Albert Schweitzer mondását: „Mi azért vagyunk, hogy mások segítségére legyünk!" És épp így vallja s nagyon komolyan veszi azt is, hogy „nem mehet el az ember ennyi érték mellett, s ha látja, felfedezi, akkor már kötelessége is továbbadni... ott, ahol élünk". — Azt hiszem, ez az a nagy titok, amit dr. Ferenczy Miklós megsejtett s ez ad számára lendületet szerteágazó, mindig újat akaró-kezdő tevékenységéhez, igazán jól példázva a gyakorlatban — hivatása gyakorlása közben éppúgy, mint szenvedélyesen űzött „kedvtelése" során — is a bevezetőjében idézett állítás igazságát.

Tóth Lajos

SIÓMENTE NÉPFŐISKOLA. *1984. februárjától kezdve Balatonszabadiban működik, két tagozattal. Hétvégeken január végéig péntek este és szombaton délelőttönként. Továbbá bentlakásos formában: február második felében, 20—25 fővel. A hétvégeken a főleg közismereti jellegű előadások nagyobb nyilvánosságot elégítenek ki. A bentlakásos tanfolyam már szinte „szakosítást" céloz meg: demokratikus elkötelezettségű „polgárképzést". A bentlakásos szakasz programja: I. Tantárgyak: Történelemtan (magyarságtan). Társadalomtan (szociológia). Embertan (személyiségtan). Természettan. Művészettan (irodalom, népművészet stb.). II. Egyéni és közösségi cselekvések gyakorlása: községi tanácsi, népfronti, művelődési köri gyűlések szimulációs gyakorlása. Szónoklattani és más szerepgyakorlatok. Népdal, néptánc, faragás, szövés stb. elsajátítása. III. Viták időszerű kérdésekről.*

Az esti előadások rendszeres látogatásáról bizonyítványt, illetve a bentlakásosak egy nehéz vizsgája után „Polgárlevelet" adnak. Az előadók, vitavezetők többsége a fővárosból szolgálni szívesen kiutazó tudós szakember. A Balatonszabadi, Siómaros, Jut, Adánd és más községek és mgtsz-ek által létrehozott Siómente Művelődési Körök Tanácsa működteti az intézményt; ám az ország minden részéről mind több jó szándékú pártoló ember figyel a Sió-tájra és adja, ha lehet, s ha kell a népfőiskolai (igazán a helyi gyökerekből sarjadt) kezdeményezéshez a célszerű segítségét.

Nemcsak önmagáért az érdekes közművelődési kezdeményezésért, hanem azért is fontos odafigyelni a minden érdemesre vigyázó embereknek, mert: 1948 óta ez az első ténylegesen működő s most már mai típusú, létével nagy „kísérletet" indító népfőiskola.

Fenti értesüléseinket (túl a korábbi érdekes tv-híradásokon) a Siómente Népfőiskola most megjelent és a Népművelési Intézet, Budapest, által kiadott első értesítőjéből, „évkönyvéből" vettük.

Hadd írjuk ide a könyv elején és végén olvasható két „klasszikus" és igen fontos idézetet, jellemzőül az ügyre, s magára az iskolára is: „A népfőiskoláról semmi biztosat és véglegeset nem tudok, csak azt, hogy a legjelentősebb és legéletképesebb gondolat..." (Veres Péter). A kortárs nagy magyar gondolkodó pontosít: „Jobb polgárt, jobb hazafit, jobb embert nevelni — ez a népfőiskola célja" (Móricz Zsigmond).

Jakab Sándor

A MAGYAR NEMZET március 13-i számában Tehetséggondozó szakkörök kiemelkedő képességű gyermekeknek címmel tájékoztató jelent meg a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottságának március 12-én megtartott üléséről. A beszámoló hírül adja azt az örvendetes tényt, hogy ez év őszétől tovább javul a helyzet az óvodákban, csökken a zsúfoltság, s ezáltal a nevelőmunka egyik minőségi feltétele teremtődik meg. A cikk szerzője ismerteti a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottságának álláspontját, amely szerint „fokozottabban érvényt kell szerezni a gondozásnak, az egészséges életmódra nevelésnek, a játékban rejlő nevelési lehetőségek kihasználásának". A cikk foglalkozik az 1986/87-es tanév előkészületeivel, tájékoztat az oktatás tárgyi feltételeiről, ismertetést ad a tanulók számának várható alakulásáról és az ezzel kapcsolatos tennivalókról.

Örömmel olvastuk a tájékoztatót, hiszen mindnyájunk érdeke, hogy javuljanak az óvodai és az iskolai nevelés feltételei. Az ifjúság, a gyermekek nevelését fontos és szép feladatnak, mi több, küldetésnek tartjuk, és ezért köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik nem kis áldozatot hoznak az oktatás színvonalának javításáért.

Ugyanakkor említést érdemel, hogy a *(kertész)* jelű cikkíró az óvodai nevelés színvonalának az emelkedését a következő mondattal vezeti be: „Budapesten az ősztől tovább javul a helyzet az óvodákban, miután (sic!) a létszám csaknem kétezerrel kevesebb lesz a jelenleginél. Ily módon lehetőség kínálkozik az építésügyi szabályzat előírásának a betartására, amely kimondja, hogy legalább két négyzetméternyi hely kell minden gyereknek. A zsúfoltság csökkentésével egyidejűleg a nevelő munka egyik minőségi feltétele teremtődik meg." — E mondatok olvastán örömünk már nem felhőtlen. Minden elismerésünk az óvodai nevelés színvonalának javulásáért, javításáért. Ugyanakkor támadnak bennünk bizonyos kérdőjelek, ha ez, sajnos, úgy valósulhat csak meg — mint ez a tájékoztató hírül adja —, hogy jövőre kevesebb óvodás lesz, mint idén...

— kt —

„A KOLLÉGIUM *nagy, komor épület... De a kisdiáknak elől, hátul, mindenfelől rendkívül imponál, s még a coetusban is állandóan valami templomi félelmet érez..." — így vall a Debreceni Református Kollégium egykori lakója, Nyilas Misi, Móricz Zsigmond Légy jó mindhalálig c. örök-szép regényében. S így vallanak azóta is, a mostani lakók is — amint ez Fazekas Valéria „Debreceni kollégisták" c. riport-füzéréből is kiderül, a Népszabadság március 15-i számában. A Kollégium patinás, minden kövében múltat idéző, tekintélyes épülete — kire-kire természete szerint ma is nagy hatással van. Van olyan család — bizony nem is egy —, amelynek több generációra visszamenően otthona, nevelője, „amolyan öröksége" volt e híres Kollégium, mely — mondhatjuk: évszázadok óta — kiváló, s ma is méltán elismert oktató-nevelő munka mellett a mindennapi életre is megtanította, megtanítja a kollégistákat — vallják szívesen a megkérdezettek. Jó helyen tudják itt gyermekeiket a szülők, s jól érzik magukat a diákok is, érkezzenek ide az ország bármely részéről — mondják Nyilas Misi mai „utódai".*

tóth

GY. SZABÓ BÉLA

Kálvin időszerűsége

450 éve jelent meg az Institutio

Azért, mert valaki négyszázötven évvel ezelőtt írt egy könyvet, még nem szükséges ezt az évfordulót megünnepelnünk. S hogy ma es itt mégis ezt tesszük, az annak tulajdonítható, hogy az a könyv, amelyről szó van, ma is formálja jelenünket és jövőnket — ezekkel a gondolatokkal kezdte el előadását *dr. Bolyki János* teológiai tanár a Ráday Kollégium legutóbbi estjén, március 20-án a Kálvin téri templomban. A Ráday-est résztvevői és előadói ezúttal arra emlékeztek, hogy Kálvin János négyszázötven évvel ezelőtt írta meg ama könyvet, az Institutiot, amely ma is nagy hatással van sokakra.

A Ráday-est *Molnár Miklós* Kálvin téri lelkipásztor igeolvasásával és imádságával kezdődött, majd a Ráday Kórus Kálvin-zsoltárokat adott elő *Máté János* karnagy vezetésével. Ezt követte a már idézett előadás, amelynek címe: Kálvin hatása és időszerűsége.

Dr. Bolyki János arra hívta fel a figyelmet előadásában, hogy Kálvin hatása azért maradandó, mert olyan kérdésekre adott időtálló válaszokat, amelyeket a mai ember is feltesz. Az első ilyen nagy kérdés az ember történelmi feladatára vonatkozik. Kálvin szerint a történelmi feladatra tettekkel kell felelni, s ezek a tettek küldetésünkhöz tartoznak. Kálvin tehát a történelem hívására a népéért és egyházáért végzett cselekvés és az Istentől vett küldetés összekapcsolásával felelt. A második nagy kérdés az igazságra vonatkozik. A nagy reformátor tanítása szerint csak az érti az igazságot, aki igazzá lesz. Kálvin tehát az ember igazságkeresésére az életté vált igazság felmutatásával felel — hangsúlyozta Bolyki professzor. Harmadszor — mutatott rá az előadó — reformátorunk abban is időszerű, hogy felismerte az ember közösség utáni vágyát és erre a szövetség gondolatával válaszolt. Kálvin tanítása szerint Isten mint természeti és társadalmi lénnyel kötött szövetséget az emberrel. Ő volt az első reformátor, aki a társadalmi és az állami rendet nem az emberi bűnnel, hanem Isten általános kegyelmével indokolta.

Ezt követően *Jancsó Adrienne* előadóművész Áprily Lajos: Kálvin 1535, és Csanádi Imre: Egy hajdani templomra című versét adta elő.

Kálvin és a kálvinizmus a magyar irodalomban — ez volt a címe dr. Czine Mihály irodalomtörténész, egyetemi tanár előadásának. A professzor arra kereste a választ, hogy mit jelentett és jelent a magyarság történelmében, kultúrájában a kálvinizmus. Megállapította, hogy a kálvinizmus nélkül a magyarság lelki-szellemi arculatának kialakulása alig képzelhető el. Rámutatott ugyanakkor arra is, hogy más felekezetek legjobbjai is gazdagították és alakították kultúránkat. A kálvinizmus olyan sajátos értékek hangsúlyozásával járult hozzá a lelki-szellemi fejlődésünkhöz, amelyek ma is megtartásra érdemesek. Az előadó kiemelte ezek közül a mások iránti türelmet, a tolerancia készségét, a szabadság és a demokrácia iránti elkötelezettséget, a magyar nemzethez és ugyanakkor Európa leghaladóbb hagyományaihoz való hűséget. Szólt arról, hogy a magyar kálvinizmus legjobbjai, írók, költők, politikusok, tudósok miként valósították meg életükben az említett erkölcsi értékeket. Rámutatott a református kollégiumok kultúránkban betöltött szerepére. Előadásában kitért a szétszórtságban élő magyarság és a kálvinizmus kapcsolatára. Hangsúlyozta a kálvinizmus értékmegőrző, megtartó szerepét a világszerte szétszórtságban élő magyarság életében.

Az előadást követően *Máté János* művészi orgonajátékát hallgatta meg a gyülekezet.

A Ráday-est befejező részében *dr. Adorján József* esperes, a Ráday Kollégium főigazgatója hirdette az Igét a Zsidókhoz írt levél 6:17. és következő versei alapján. Igehirdetésében egyebek között rámutatott arra, hogy a reformáció Isten kijelentésének a teljesebb megismerését hozta. Istennek az az ígérete, hogy kijelentésének megértését mind teljesebbé teszi, nemcsak a múlt iránti hálaadásra indít, hanem utat is nyit a jövő felé — hangsúlyozta a főigazgató.

A jubileumi Kálvin-ünnepség dr. Adorján József áldásmondásával ért véget.

—s—6

KÁLVIN

Francia földön ringott bölcsője,
Genfben temették jeltelen sírba,
testét a föld, mely magába zárta,
nekünk többé már nem adja vissza.

De Páris, Strassburg, Genf vén utcái
még emlékeznek sápadt arcára.
A fák között, ha fújni kezd a szél,
meglibben olykor kopott talárja.

Szíve Párisban gyúlt szerelemre
hű Megváltója, Krisztusa iránt,
Páris sohasem feledheti el
Magasba szálló hitvalló fiát.

Lausanneban, ha a vén harang kondult,
körülnéztek a jámbor civisek:
nem látják-e az ifjú franciát,
kinek szavától Róma reszketett.

Strassburgban, ahol leszüretelte
alkotó agya dús gyümölcseit,
ma is meg van az Institutio,
a nagy könyv, amely meggyőz és tanít.

Genfben, bár ezer kemény csatára
kényszerítették a hitetlenek,
Kálvin gondozza törvényeivel
ma is az ősi gyülekezetet.

Kálvin, a halott, négyszáz esztendős,
csonka tornyoknál is öregebb már,
megaszalta őt négyszáz hideg tél
és megperzselte négyszáz forró nyár.

És Kálvin mégis él és mindenütt
jelen van, őrt áll, ítél, prédikál,
ő szól, ha Igét hirdet az ajkunk
és ha tanulunk, velünk meditál.

Mert apostol volt, Isten követe,
Krisztusért harcolt, érte szenvedett,
ezért él Kálvin holtan is tovább:
az igében él, amit hirdetett.

Sinka József

Üzenetek konfirmandusoknak

„Ruhád legyen mindig fehér...”

olvassuk a Prédikátor könyve 9. fejezetének 8. versében (új ford.) és felvetődik a kérdés, hogy tanács ez vagy jókívánság. Ha arra gondolunk, hogy mily sok szó esik a konfirmációra készülő családok körében az illendő ruháról, a lelki minőség helyett a külső megjelenésről, akkor először azt kell mondanunk, hogy „nem a ruha teszi az embert”. De ha a fehér ruhát jelképes értelemben vesszük, mint a lelki tisztaság látható megjelenítését, akkor az Úr Jézus menyegzői példázatától kezdve (Mt. 22:11—13) a Jelenések könyvének fehér ruhás seregéig (Jel. 7:13—14) nagyonis fontosnak látszik a ruha-kérdés. A tapasztalat is azt mutatja, hogy a testi és lelki tisztaság valamiképpen összefügg, ha nem is úgy, hogy végletesen ellenpontozható lenne. Sok esetben az öregkori elhanyagoltság mögött szárnyaszegett lélek rejtőzik. Máskor pedig divatos mezt ölt a tisztátalanság. Az ún. műtoprongy, a mosdatlanság és ápolatlanság kedvenc jelmezévé vált a meghasonlottságot, lelki válságot hordozó ifjúsági csoportoknak. Legtöbben nem is tudják, hogy „a divatos cucc”, aminek megszerzéséért szülői ellenállást kell legyőzni, valójában jelképpé emelődik: olyan lezser életérzés kifejezője lehet, ami mint jelmez, már szinte kötelezi a viselőjét egy bizonyos negatív szerep eljátszására. S amikor a gyermekek ilyen méltatlan dolgokra pazarolják zsenge ifjúkoruk lelkesültségét, amikor divat címén elsődlegessé válik „a szerelés”, akkor bizony megfájdul a szív és úgy érezzük, hogy az Úr Jézus elszomorodik. Nem a ruha miatt, hanem a boldogtalanság miatt, ami a megjelenésünkben kifejeződik. Az őszövetségi zsidóság bűnbánat-tartáskor szaggatta meg ruháját, hamuba ült és port hintett a fejére. Van rendelt ideje a bűnbánatnak is, a kétségbe esésnek is, de az már nem rendelésszerű, hogy életünk legszebb időszakát, az ifjúságunkat a tisztátalanság vonzásában éljük.

Nagy költőnk, Ady Endre 34 éves korában szomorúan és kétségbeesetten gondolt vissza a fiatalkori tisztátalanságra, amikor leírta: „Minden volt dolgom egy-egy átok, szégyen...” és a még inkább témánkra utaló sorát a Patyolat üzenete c. versében: „Jaj, be piszkos ruha az Élet...” Anélkül, hogy verselemzésbe kezdenénk, látnotok kell, mai konfirmandusok, hogy az életből való kiábrándulásra ma már szinte gyermekkorban elindulnak sokan, mintha más út nem is lenne. Az Úr Jézus tanításának lényege, hogy van másik út is, az a keskeny út, amin kevesen járnak ugyan, de ami az életre visz. *Melyik út visz az életre? Az, amelyik távol tart bennünket az életből és a magunkból való kiábrándulástól.* Az az út ez, ami bizonyos tisztaságérzetet biztosít a bűnbocsánat és kegyelem által. Mai példánkhoz alkalmazva, az a krisztusi életút ez, amin a ruhánk, a lelkiismeretünk és a gondolatvilágunk a lehetőség szerint tiszta marad. A tisztaság leginkább a fehér ruhán szembetűnő. Az orvosok, gyógyszerészek, védőnők stb. fehér köpenye ma is feltűnően mutatja, hogy bizonyos hivatások nagyonis igényesen megkövetelik a külső tisztaságot. De a külső tisztaság még nem hozza meg automatikusan a belső tisztaságot. Ezért a legdöntőbb esemény az életben, amikor valaki most, éppen a mi időnkben személyhez szólóan meghallja az Úr Jézus szavát: „Akarom, tisztulj meg!” Hirdetjük, hogy az egyházban ez történik folyamatosan: a lelki ruhák megfehérítése. Azt mondjátok: akkor ez afféle Patyolat? Mondhatjuk így is, különösen, ha még hozzá vesszük már idézett költőnk szép versének utolsó sorait, amiben az elkésett ember fájdalma szólal meg: „Sírva nézem, hogy kendőt lenget / Késetten az én bűnös lelkem / S egyetlen, igazi szerelmem: A Patyolat.”

Végül még Munkácsy Mihály híres képére gondoljatok, ami a debreceni Déri Múzeumban látható: Krisztus Pilátus előtt. A sokszínű tömegben Jézust fehér ruhában ábrázolta a festő. Azt mondhatnánk, ez világos beszéd: az igaz embernek fehér ruhája van. Csakhogy Pilátust is fehérbe öltöztette a művész, pedig ő hiába mosta kezeit és akart ártatlan maradni az igaz ember vérétől, legalábbis kétes hírű emberként került a Credoba, vagyis az Apostoli Hitvallásba. Ha jobban megnézzük a képet, látni fogjuk, hogy még a fehér ruhákban is különbség van. Jézus ruhájának fehérje nem azonos Pilátus ruhájának fehérjével, azt írja erről egy régi művészettörténész: „Nem Pilátus ítél Jézus felett; Jézus ítéli el némán, mozdulatlanul Pilátust. A tisztafényű fehér vádolja a nyugtalan árnyékok mögé rejtőzött fehéret.”

Íme, a művészetben még az árnyalatokból is, a ruhák redőzetéből is olvasni tud az ember. Az élet hétköznapi valóságában pedig sokszor úgy összekeni magát, hogy az édesapja is alig ismerne rá. Ezért terelgeti Isten a népeket a nagy mosoda, a nagy fehérítő üzem felé, az anyaszentegyház közösségébe, hogy fehér ruhával, boldogító tisztaságérzettel ajándékozhasson meg mindnyájunkat. A Biblia utolsó könyvében azt kérdezik: „Kik ezek a fehér ruhába öltözöttek és honnan jöttek? Ezt mondtam neki: Uram, Te tudod. Mire Ő így válaszolt: Ezek azok, akik a nagy nyomorúságból jöttek, és megmosták ruhájukat, és megfehérítették a Bárány vérében.” (Jel. 7:14.) Ebből világos, hogy a fehér ruha isteni ajándék. Olyan lehetőség, amit Isten Krisztus közösségében, a gyülekezetben ad nekünk. Felkínálja az elérhető legnagyobb tisztaságot, ami csak úgy marad a miénk, ha megtisztító kegyelmével mindvégig kapcsolatban leszünk.

(Sajószentpéter)

Horváth Barna

„Békesség néktek!”

Az evangélista szűkszavúan tudósít Jézus húsvét utáni megjeleneséről. Számtalan kérdés megválaszolatlan marad. Az evangélista kiábrándult embereknek újságol felemelő örömhírt. Jézus mindenhol, mindenkor, mindenkinek így köszön: *„Békesség néktek!”*

Ismerős, de félreértett köszöntés. Ma is mondja a keleti ember: Sálóm! Szálem! Ugyanolyan közkeletű köszöntési forma, mint nálunk újesztendőkor a boldogság-kívánás. Jézus nem így általánosságban mondja, hanem személyesen: *„Békesség néktek!”* — S az ókori, különösen a bibliai szóhasználat szerint mikor mondja, ugyanakkor adja és munkálja is. Nem bármely pillanatban felboruló fegyvernyugvást hirdet, hanem a boldogító béke valamennyi feltételét megadja. Mi több: feltámadásával máris megadta.

Amikor az Úr felajánlja a békességet, akkor nem csak ellentétek nélküli, háborítatlan nyugalmat hirdet az emberi kapcsolatokban.

Amikor Jézus így köszön — Békesség néktek! —, akkor arról tudósít, hogy megengesztelte az Atyát, kibékítette az emberrel. Megnyitotta a leeresztett határsorompót e világ és az örökkévalóság között. Most már ismét szólhat az ember: „Mi Atyánk!”, s újra árad a jeget olvasztó, életet melengető kegyelem. „Könyörülök, akin könyörülök, kegyelmezek annak, akinek kegyelmezek.”

Ezért köszönt mindenkit ilyen személyesen az Úr. Mindenkit: gyávákat, kételkedőket, a kegyelemnek ellenállókat. A kegyelemre ugyanis nem lehet méltónak bizonyulni. A kegyelmet nem lehet megfizetni.

E személyes köszönési formából következik, hogy a hit legszemélyesebb módon egyéni ügy. Nem „magánügy”, hanem *személyes létkérdés*. A kétezeréves, nagyhatású intézményes keresztyénségbe beleszületett és európai kultúrán nevelkedet ember könnyen eltárgyiasítja a keresztyén hitet. Úgy gondolja, valamilyen tudós testület megállapította, valamiféle szervezet pedig kihirdette a keresztyén tant és életrendet. Például az egyház hite — Nyugaton — december 25-re tette a karácsonyt, a tavaszi napéjegyenlőség utáni első holdtöltét követő vasárnapra a húsvétot. „Jó” keresztyén ezt betartja, s attól „jó” keresztyén, hogy ezeknek az objektív törvényeknek magát aláveti... Valóban ennyire rajtunk kívül álló objektív adottság lenne hitünk, s ennyire nélkülözné a szubjektivitást?

Amikor Jézus köszöntése elhangzik, egyúttal azt is kijelenti, hogy Isten nagy objektív üdvtettei a legszemélyesebben érintenek minket. Szívig ható, egész emberi mivoltunkat: testünket, lelkünket, erőnket, javainkat, tehetségünket, szeretetünket igénylő és érintő valóság.

Hadd éljünk egy példával. A nemzetközi orvoskongresszuson több ezer szakember napokig tárgyal bizonyos szívjelenségekről. A tanácskozás eredményeit számos kötetben kiadják. Ezt, meg ezt tudja ma az orvostudomány bizonyos szívjelenségről. Minket laikusokat mindez azért érdekel és érint, mert valamiféleképpen a mi szívünk ügye is „kapcsolatban van” e sok tudással. Minket elsősorban saját szívünk panasza érdekel, hiszen minden egyes szúrás, vagy szorítás a vég hideg szelét érezteti velünk. A sok könyvben foglalt — esetleg Nobel-díjjal is jutalmazott tudás — még nem sokat segít rajtunk. Mindez azonban talán ismeretlen nevű kezelőorvosunk segítségével válik személyes ügyünkké, megmentőnkké.

Az önmagában még nem sokat segít rajtunk, hogy tudunk „egy Jézusról”. Meg kell hallanunk az örömhírt, hogy a *mi* békességünkért élt, halt, támadt fel, s jár közbe Istennél. A húsvét utáni idők „szenzációja” mind a mai napig nem Krisztus feltámadásának, poklokraszállásának, mennybemenetelének, az Atya jobbján ülésének mikéntje, hanem az, hogy *ami történt, értünk, értem is történt.* Ennek alapján mondhatja, s adja kézzelfoghatóan: *„Békesség néktek!”* Éljünk is ezzel.

(Budapest)

Papp Vilmos

Sajtótájékoztató a MUOSZ-ban

Időszerű népgazdasági kérdések volt a címe annak az előadásnak, amelyet *Hunos Péter*, az Állami Tervbizottság titkára tartott a Magyar Újságírók Országos Szövetségének (MUOSZ) székházában az Egyházi és Felekezeti Lapok Szakosztály tagjainak. Az előadó átfogó képet adott gazdaságunk mai helyzetéről. Elemezte gazdaságunk fejlődésének tendenciáit, szólt az VII. ötéves terv kidolgozásának szempontjairól, s arról a széleskörű társadalmi összefogásról, amely e terv megalkotását megelőzte.

Az előadás után a feltett kérdések nyomán élénk eszmecsere bontakozott ki.

Szokolay Zoltán

Előszó

Akihez beszélek, rég halott már,
önzetlen termőfölddé változtak gyarló izgalmai,
de akinek nevében beszélek, ragadozó,
mert hamarosan megszületik.

Akihez beszélek, boldog volt, fürge nyelvű,
ujjai köré selymes hajtincsek tekeredtek,
de akinek nevében beszélek, befogadó,
bókért bárkinek szállást ad önmagában.

Fázz, világ, dermedj a vers fölé,
jégtűk ereszkedjenek a képlékeny mélybe;
kanyarogj velem éjszakai autóbusz:
csak az igaz, mi átlyuggattatik.

Akihez beszélek egyszerű volt,
tudom, hogy várja soraimat.
Akinek nevében beszélek, megszületik,
rólam sincs, másról sincs tudomása.

Akihez beszélek, nem hagy magamra,
mindenütt ott van: szétszóródott.
Akinek nevében beszélek, felelőtlen:
áttelefonálgat esténként Transzcendenciából.

Formalin vagy, jelenidő,
szigorúan őrzöd az összegörbedt
— de tán tetszhalott — harmóniát,
s nem okulásul, csak félelmed okán.

Amíg beszélek, semmi el nem múlik,
látogatók őgyelegnek a múzeumban,
csupán a kulcs méltatlankodik zsebem mélyén:
maradj ameddig akarsz, én hazamegyek.

SZABÓ Béla, Gy.

Forrás, 1987.8.

Tóth Endre

Gyászdal Gy. Szabó Béláért

Akit nagyon megszerettünk,
nehéz beszélni róla.
Ő meg akart mindent menteni,
mielőtt megáll az óra.
Megörökítette, amit látott
Erdély nagy varázslója.
Saját világot teremtett,
művét az idő óvja.

Azték templomokat csodált,
fürdött a Sárga Folyóba',
de hazahívta bárhonnan
a Házsongárd, a Hója,
Petőfi fája Koltón,
Apáczai és Dózsa,
az egész erdélyi történet
színtere és tablója.

Vésője nyomán újra kelt
Dante pokol-víziója,
láthatjuk János Jelenéseit
az örök időbe róva . . .
Fürge kezéből bár kihullott
a dúc, a véső, a tolla,
őrzi szellemét élő műve,
beszél helyette, róla.

STRUKTÚRA ÉS KITEKINTÉS — I—III. — fotó 30×40
A SEB METAFIZIKÁJA — fotó 30×40
FÉNYTAN — fotó 30×40
FELÜLET ÉS SZINTÉZIS — fotó 30×40
VASKOR I—II. — fotó 30×40
CURRICULUM VITAE — fotó 30×40
AZ ANYA ÜZENETE — fotó 30×40
A KOMPOZÍCIÓ ESZMÉLETE I—II. — fotó 30×40
AZ UTOLSÓ EGYENSÚLY — fotó 30×40
ALAPRAJZ — fotó 30×40
POSZTGALAKTIKA — fotó 30×40
ANTIKOZMOSZ — fotó 30×40
FÉNY ÉS KIÁLTÁS — fotó 30×40
HŐFORMÁK — fotó 30×40
POZITÍV ÉS NEGATÍV FORMA — fotó 30×40
VÉLETLEN — fotó 30×40
ENERGIÁK — fotó 30×40
BEAVATKOZÁS — fotó 30×40
SZÁNTÁS — aquaforte 80×60
AZ IDŐ DIMENZIÓI — aquaforte 65×90
CSENDÉLET — litográfia 80×30
A SZÍNEK ÉLETE — offszet 30×40
ÖSSZPONTOSÍTÁS — offszet 30×40
FELENGEDÉS — offszet 30×40
HOMO SAPIENS — vegyes technika 50×75
AZ EMBER ÉS AZ UTCA — aquaforte 40×75

KORUNK GALÉRIA

1978. ÁPRILIS

I.P.C./M. C-N. 1978-6514, 500 ex.

AZ IDŐ ÉS A FORMÁK

Léteznek olyan felületek és léteznek olyan terek, amelyek **egészükben** sohasem válnak az ember átalakító tevékenységének céljává, de mégsem maradnak ezen a tevékenységen kívül. Elhagyott tárgyak, festéknyomok és fénycsíkok egy felületen, az anyag sebei, repedései, gyermekek ákombákomjai, rozsdafoltok — első látásra úgy

tűnik, hogy a természet és az ember tárgyi tevékenységének e peremvidéke széthulló foltok, alakzatok, formák és viszonyok amorf rendszertelensége. Lehet, hogy a peremvidék kialakulásakor ez így van, de ne gondoljuk, hogy így is marad. A nagy Merlin, az idő, birtokába veszi a peremvidéket: hóval és esővel maratja a foltokat, rozsdával bomlasztja, patinával támadja az anyagot, gombákkal és zuzmókkal vetteti le az idegen festéket, mélyíti a repedéseket és lecsiszolja a széleket, átrendezi az ákombákomok körvonalait, új kontrasztokat alakít ki. Az idő munkájának eredményeként olyan kromatikus felületek, térstruktúrák és térmegfordítások, olyan formaviszonyok jönnek létre, amelyekből a piktografikus értelem elvonhatja e tevékenység technikai szabályait, következtethet az azt irányító törvényszerűségekre.

Szabó Béla, aki az idén fejezi be tanulmányait a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola grafika-szakán, pontosan ezt tette. Az idő nyomába szegődött, sikerült felfedeznie azt a bizonyos peremvidéket, és nem kevés munkával elsajátítani az idő piktografikus tevékenységének törvényszerűségeit, szabályrendszereit és korlátait.

Fotói anyagtanulmányok, a felfedezés folyamatának mozzanatai. E fotók egyik legfontosabb formaelve egy olyan típusú harmónia, amelyből hiányzik a célzatosság, hiányzik a hagyományos műalkotás elmaradhatatlan velejárója, az erőszak egy bizonyos fajtája, ami éppen abból adódik, hogy minden mesterségesen létrehozott összhang összetételi, kiválasztási, középponti, gravitációs és szimmetriaszabályok eredménye. Hogy Szabó Béla valóban megértette a nagy Merlin piktográfiájának lényegét, annak bizonyítékai grafikái, azok ugyanis éppen e természetes, erőszakmentes harmóniával jellemezhetők. Nem valamiféle objektivizmusról van itt szó, hanem az elemekkel folyamatosan, azok tárgyi lényegének, kromatikus és dinamikus sajátosságainak megfelelően végzett munkáról. Pontosan, ahogy az idő teszi a formákkal, állandó és bensőséges folyamatban saját elemeivel, amelyek végső soron saját formaátlényegítései.

Szabó Béla

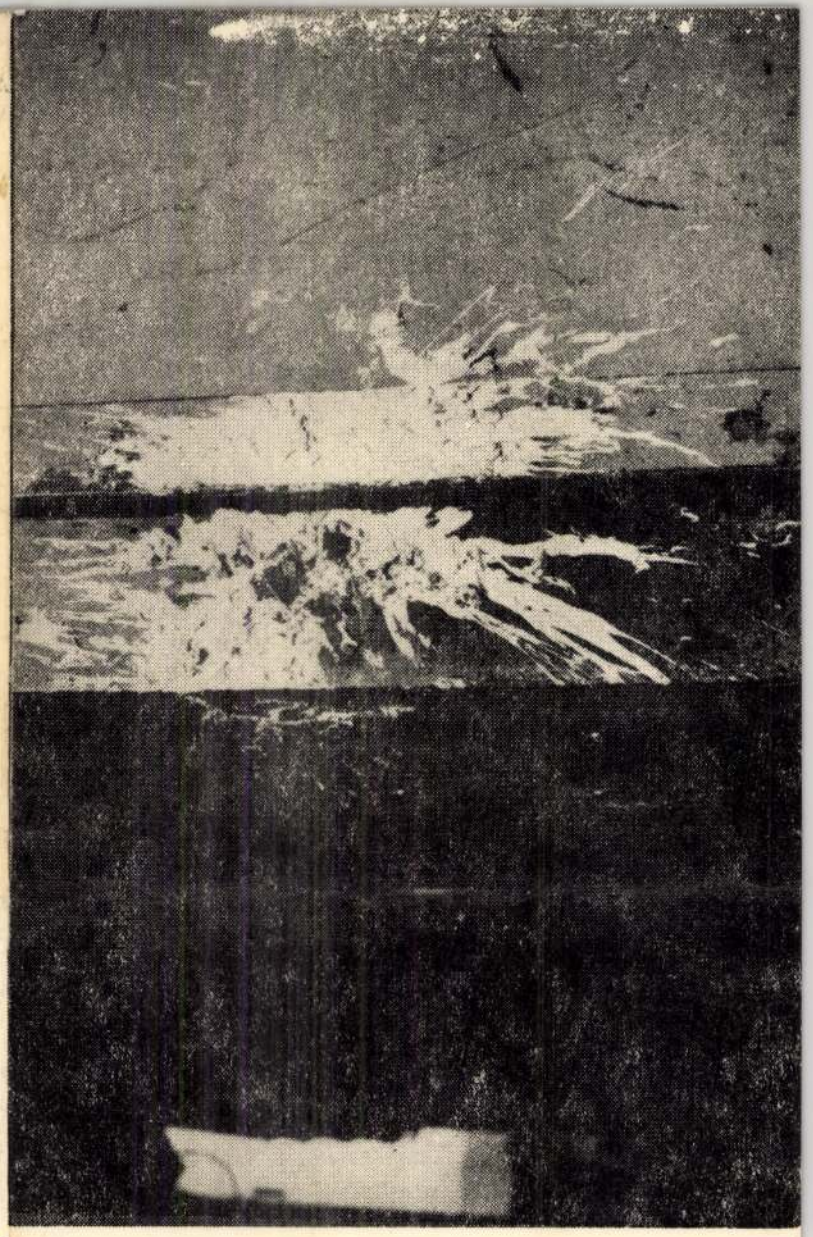

Mivel az időtől tanult, megleste Merlint, Szabó Béla ezután a legfontosabbra összpontosíthat: számára a matéria nem korlátozás többé, hanem lehetőség. És bár amit itt láthatunk, kezdet, már tudjuk, melyik az a formavilág, amelyet az anyag epidermiszén túlról ő fog nekünk közvetíteni.

EGYED PÉTER

KÉT EZÜST, HÁROM ARANY

A Marczibányi téri Új Tükör Szabadidőközpontban idén is nagyszabású kirakodóvásárokkal enyhítünk a karácsonyi ajándékvásárlók gondjain. Népművészeti cikkek, s kisebb-nagyobb dísztárgyak, egyedi készítésű ruhaneműk szerepelnek vásárosaink kínálatában.

Az ezüst karácsonyt december 7-én és 8-án, az arany karácsonyt pedig december 14-én, 15-én és 22-én rendezzük meg. A reggel 9 órától este 6-ig tartó rendezvényeken a kirakodóvásárok mellett népszerű művészek produkciói várják a látogatókat.

NAGY IDŐK TANÚJA

Kopré József költő emlékezett írókról, barátokról a sümegi Művelődési Ház Új Tükör klubjában. Beszélt Móricz Zsigmondról, akinek közvetlen munkatársa volt sok éven keresztül, Tersánszky Józsi Jenőről, akitől egy furulyát őriz emlékben mind a mai napig, Sárközi Györgyről, Babits Mihályról, Illyés Gyuláról, József Attiláról és más írókról, akikkel találkozott. A klubtagok sok kérdést tettek fel Kopré Józsefnek, aki színes előadásmódjával megnyerte a hallgatóságot. Végezetül saját kötetét dedikálta a klub tagjainak.

KLUBVEZETŐK TALÁLKOZÓJA BÜKK-SZENTKERESZTEN

November közepén háromnapos találkozón vettek részt Zala, Somogy, Békés, Szolnok és Borsod megye Új Tükör klubjainak vezetői a festői szépségű Bükkszentkereszten. Bőségesen találtak témát a klubosok a klubmozgalom helyzetéről szóló beszélgetéseken, vitákon, hiszen jövő évben tízéves lesz közművelődési mozgalmunk. Az általános vélemény, hogy szükség van a pályázat folytatására, csak nagyobb önállóságot kell biztosítani a kluboknak. Ez azonban kétoldalú dolog, nemcsak az olvasószolgálaton, hanem a klubok hozzáállásán is múlik. Természetesen a munka mellett jutott idő szórakozásra, kirándulásra, közös programokra.

IPARMŰVÉSZETI VÁSÁR VOLT AZ UTAK-NÁL

Az Új Tükör Képzőművészeti Körök novemberi összejövetelén a szokásos képzőművészeti program mellett tagjai és meghívott vendégei számára zártkörű karácsonyi iparművészeti vásárt rendezett. Nagy sikert arattak, és kelendők voltak Bokros Júlia kerámiái, Németh Valéria textiliái, Varjasi Tamás bőrmunkái és a Zichy házaspár famunkái.

A képzőművészeti programban két Munkácsy-díjas művészt, Lóránt Zsuzsa szobrászművészt — ezúttal, mint éremművészt — és Banga Ferenc grafikusművészt mutatta be Golovics Lajos művészettörténész, illetve Dévényi István művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa, aki a művész bemutatásán túl érdekesen számolt be a MNG Mai Magyar osztályának tevékenységéről.

A decemberi összejövetelen, melyre az ünnepek miatt már 19-én sor kerül, Szabó Iván szobrászművész és Parádi Tamás grafikusművész lesz a vendégünk, és sor kerül a Művészet Kisgalériában Meggyes László festőművész kiállítására, melyet Rideg Gábor a Művészet főszerkesztője nyit meg. A kiegészítő programban Straub Dezsőtől hallunk néhány sanzont.

47. számunkban ezen az oldalon közöltük az októberi összejövetelen szereplő művészek fényképeit, de a magyarázat akkor elmaradt. Most pótoljuk. Supka Magdolna művészettörténésszel közös képen Sulyok Gabriella grafikusművész látható. Csoma Gergely szobrászművészt, aki, mint éremművész mutatkozott be, Csernitzky Mária művészettörténész, a MNG munkatársa, Samu Géza szobrászművészt Orosz Péter szobrászművész mutatta be.

Paunz Imre

BEKAPCSOLÓDOTT RÁDIÓSOK

A Magyar Rádió postázó irodáján belül működő Kállai Éva szocialista brigád bekapcsolódott az Új Tükör klubmozgalomba. A brigád hét éve alakult, s tavaly elnyerte a kiváló brigád címet. Vezetőjük Schinágl Ottóné s a csoportvezető Terényi Imréné.

A közösség a napi munka mellett részt vállal a művelődési programokból is. Társbrigádjaikkal együtt gyakran szerveznek közös kulturális programokat.

Patronálják az Alsóbélatelepi II. Rákóczi Ferenc Nevelőotthon gyermekeit, s rendszeresen segítenek a rádió társadalmi, politikai rendezvényeinek szervezésében.

Klubmozgalmunk segítségével szeretnék változatosabbá tenni összejöveteleiket.

IRODALOM, NÉPRAJZ, KÉPZŐMŰVÉSZET

Az ózdi Csépányi úti általános iskolában működő Új Tükör klubunk tagjai elsősorban pedagógusok, akik főként az irodalmi, művészeti, illetve ismeretterjesztő programokat kedvelik. Novemberi foglalkozásaik között Nagy Károly előadásának volt legnagyobb sikere, hiszen az ózdi honismereti kör vezetője irodalmi, történelmi néprajzi emlékhelyeket mutatott be Győr-Sopron megyében készült filmillusztrációkkal. Az ózdiak Kucs Béla Munkácsy-díjas szobrászművész tárlatát is megtekintették, amely a művész három évtizedes munkásságából nyújtott válogatást.

Képünkön: Kucs Béla Szerelmespár című plasztikája látható.

Összeállította: F. NÁDOR MARA

Németh Ferenc felvételei

VÉLEMÉNYEK, VITÁK, VÁLASZOK

MINDHALÁLIG TÁNC
(1985. 40. és 47. szám)

Lapunk 27., színes, képes oldalán hosszú évek óta alkotó- és előadóművészek portréját mutatjuk be. Idei 40. számunkban Timár Sándor táncművészt, koreográfust, neves néptánckutatót, az Állami Népi Együttes művészeti vezetőjét ábrázolta Nógrádi Gábor. A szerző a pályakép egészét érzékeltette, szükségképpen helyet adva alanya helyzetéből fakadó hangulatának, véleményének. Ez így történik csaknem minden esetben, lévén a művészpályák többsége konfliktusokkal terhes és mert célunk a valósághű ábrázolás. Végleges, teljes pályakép, amely független pillanatnyi helyzettől — csakis a múlt művészeiről rajzolható. Ott a konfliktusok is múltidejűek, olykor tisztázottak.

Mint lapunknál a zene és a tánc világával foglalkozó munkatárs, a portréról tudtam, közlését helyeseltem. Timár jeles művész. Ábrázolását nem tekintettem — nem is tekinthettem — állásfoglalásnak az Állami Népi Együttes sajnálatos belső válságának a dolgában. Mostani hozzáfűzésem azért utólagos, mert amikor a Magyar Állami Népi Együttes Tánc- és Énekkara tagjainak 47. számunkban közölt levele nyomdába került, nem voltam itthon. A rövid levél az együttes életében az utóbbi években felgyülemlett, általam is imert feszültségek egész történetét igyekszik feltárni. Ez csak hosszabb, az ok-okozati összefüggéseket pontosan feltáró kifejtésben volna lehetséges. Lapunk jellege, tekintettel olvasóink összetételére is, mindennek részletezésére nem alkalmas.

Annyit azonban helyénvaló leszögezni, hogy távol áll tőlünk az együttes tagjai nézetének meg- és elítélése, sérelmeik alábecsülése. Sem 40. számunkban, sem egyebütt ilyen álláspontnak nem adtunk hangot. Az a véleményünk, hogy az együttesben régen elmérgesedett helyzetet szerencsésebb lett volna a hármas (tánc-, zene-, énekkar) struktúrát megbontó intézkedés előtt nyilvánosan tárgyalni. Immár csak további nagy sikereket kívánhatunk különkülön és — elkerülhetetlenül! — együttesen is a tánc-, a zene- és az énekkarnak.

Rajk András

RÉGI SZERKESZTŐIM
(1985. 46. szám)

Simándy Pált, az igen művelt beszédű, kellemes modorú íróembert mindenki megszerette, aki csak egyszer találkozott is vele. Református lelkésznek indult, de 1919-ben tartott beszédei s igen demokratikus magatartása miatt felettesei nem hívták vissza többé lelkésznek. Ennek ellenére egy ideig Rimaszombatban működött Czinka István református püspök mellett titkárként, és átvette az ifjúság nevelését is, főként cserkész alapon. Rendkívül tartalmas, „modern" bibliaórákat tartott kiváló pedagógiai érzékkel. Egyházával való összekülönbözése után ment Losoncra, ahol megnősült s közös pénzen nyitottak könyvesboltot a feleségével. Boltja találkozóhelye volt a fiatal losonci értelmiségnek, az induló íróknak. Ekkor vette föl az eredetileg Gombos Ferenc nevű induló író a Simándy Pál nevet: az indítást hozzá Rákosi Viktor híres regénye, az Elnémult harangok adta. Mi, ifjabb barátai hol Pali bácsinak, hol Feri bácsinak szólítottuk.

A cikkben említett cserkészlapnak nem *A mi Utunk* volt a neve, hanem *A mi lapunk*. Szerkesztésébe Gombos Ferenc, alias Simándy Pál, nem szólt — nem is szólhatott — bele, csupán néhány cikket írt a lapba. A havonta megjelenő ifjúsági lapot Scherer Lajos, a losonci magyar gimnázium elbocsátott tanára alapította, szerkesztette. A losonci cserkészek parancsnoka is volt. Általában tíz-tizenkét magyar cserkészcsapat működött Szlovákia területén, köztük paraszt cserkészek, iparos cserkészek csapata, sőt, volt egy „kommunista cserkészcsapata" is az országnak. Nem szabad félni tehát attól, hogy ez valami „úri mozgalom" lett volna.

S mivel az öregcserkészekből alakult Sarló-mozgalomnak nem volt sajtója, Scherer szívesen ajánlotta fel lapja hasábjait a Sarlósoknak. Így vált végül *A mi lapunk* a baloldali ifjúsági mozgalom lapjává, s ezért nem kevés kellemetlensége is akadt szerkesztőjének, akit élete végéig nagy tiszteletben tartott az olvasó ifjúság: érdekében még Masaryk elnökhöz is felmentek a Sarló tagjai.

Tiszta lelkű, őszinte, tudós ember volt Simándy Pál, emlékét az a néhány „fiatal cserkész, induló író" — akik akkor voltunk, ma is híven őrizzük.

Szombathy Viktor

*

Simándy Pál nem *A mi Utunk*, hanem *A mi lapunk* egyik rendszeres munkatársa volt. Nem Tóth Endrét szándékozom elsősorban kiigazítani, sokkal inkább fölidézni egy olyan, közel hatvanöt éve indult lap emlékét, amelyik a maga módján szinte egyedülálló a magyar sajtótörténetben.

Az 1921 és 1932 között megjelenő „diák- és cserkészújságot" az akkor 20 éves Darkó István — aki majd a szlovákiai magyar próza első periódusának kétségkívül egyik legnagyobb formátumú alkotója lesz — és a kényszernyugdíjazott magyartanár, Scherer Lajos alapítja meg. Az indulásakor régi vágású, kiscserkész szellemű folyóirat 1925—1926-tól kezdődően, midőn a Szent György Kör — amelyből kinő a nevezetes Sarló-mozgalom — tagjai kapcsolódnak munkájába, meglepő változáson esik át. Izgalmas mozgalmi fórummá, a kisebbség kulturális és irodalompolitikai kérdéseit rendkívül bátor hangon tárgyaló folyóirattá emelkedik, jócskán fölébe magasodva a korszak sablonosan ómódi ifjúsági folyóiratátlagának. A 20-as évek második felében a szlovákiai magyar publicisztika és általában az irodalom legbátrabb hangú szólamát jelenti ez a lap. Itt jelenik meg első ízben, 1927 januárjában Győry Dezső óriási hatású kiáltványa, a *Kisebbségi Géniusz*, mely indító programja e generációnak, s a benne fogalmazott eszmét — a „nagy magyar reneszánszot" — tűzi zászlajára a bontakozó kisebbségi ifjúsági mozgalom, amelynek fejlődése azután a szocializmus nyílt igenléséig vezet a Sarló 1931. évi országos pozsonyi kongresszusán. *A mi lapunk*ból már-már naplószerű hitelességgel követhető nyomon a fiatal értelmiség forradalmi lendületű szellemi mozgalmának kibontakozása, páratlan fejlődési íve.

A mi lapunk nem akármilyen szerzői kört mondhat a magáénak! 1927-ben, a magyarországi írók közül elsőnek Móricz Zsigmond küld biztató, buzdító írást Losoncra — *Gyalogolni jó* címmel. Hamarosan Szabó Dezső programos cikke és Babits Mihály köszöntő verse is napvilágot lát. 1930-tól az új magyar irodalom tűnik föl a folyóiratban, mely ideológiailag és művészileg egyaránt hatásosan támogatja a Sarló falukutató, szociográfiai munkáját: Erdélyi József, Illyés Gyula, József Attila versei, Féja Géza, Kodolányi János, Tamási Áron prózája. Vass László Kodály és Bartók munkásságáról ír, tanulmány jelenik meg a néprajzkutató Győrffy István tollából is. A lap szerzői között tudjuk számon Bartalis Jánost, Jankovich Ferencet, Juhász Gyulát, Kassák Lajost, Komlós Aladárt, Kosztolányi Dezsőt, Móra Ferencet, Remenyik Sándort, Sik Sándort. És persze itt sorakozik a szlovákiai magyar irodalom új sereglése: Balogh Edgár, Darkó István, Dobossy László, Egri Viktor, Győry Dezső, Jócsik Lajos, Kovács Endre, Krammer Jenő, Mécs László, Simándy Pál, Szalatnai Rezső, Vass László — és folytathatnám.

A mi lapunk utolsó évfolyamai — nyilvánvaló sarlós hatásra — egészen világosan szocialista irányultságot mutatnak. 1930-ban ismertette a prágai egyetemen tanult erdélyi író, Szilágyi András *Új pásztor* című, nagy hatást kiváltó regényét, sőt szemelvényt is közöl belőle. A könyvrovatban olyan műveket ajánl olvasni a szerkesztő, mint Taraszov-Rodionov *Csokoládéja*, Kasáktól az *Egy ember élete*, Hasek *Svejk*je vagy Gorkij *Az anya* című regénye.

Közvetve van a lapnak egy másik érdeme is. A szocialista irányvételt a magyar ellenzék jobboldali politikusai és a hivatalos vezetés éber képviselői nem nézik jó szemmel, s *A mi lapunk* elleni sorozatos sajtótámadások — főként a katolikus *Tábortűz* hadakozik erősen — a szülők és a cserkészet bojkottjává, durva kampánnyá válnak, amelynek céltáblája persze a szerkesztő, Scherer Lajos, akitől nyugdíját is megvonják. Az ő megmentése céljából audienciázik a prágai Hradzsinban 1930-ban a Sarló vezetősége Masaryk elnöknél, aki itt és ekkor tesz ígéretet egy kisebbségi tudományos akadémia alapítására. A humanista tudós államfő egymillió koronás adományából alakul meg egy év múlva a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság, ismertebb nevén: a Masaryk-akadémia. S úgy mellékesen kiutal háromezer korona gyorssegélyt a bojkott miatt súlyos anyagi nehézségekkel küszködő folyóiratnak. Csakhogy *A mi lapunk*at már ez sem mentheti meg.

Mezey László Miklós

HELYREIGAZÍTÁS

47. számunkban a 43. oldalon felvételt adtunk le Bernáth Aurél síremlékének koszorúzásáról. A képet és a szöveget az MTI-től vettük át, mely nem közölte, hogy Bernáth Aurél síremléke Pátzay Pál Szomorúság című szobra.

KULDJÖN EGY KÉPET!

Gy. Szabó Béla budapesti kiállítása

A napokban elhunyt Gy. Szabó Béla, a Kolozsvárott élt, világszerte ismert fametsző nyolcvanadik születésnapja alkalmából az *Új Tükör* is — 36. számában — méltatta művészetét.

Az idős mester előszeretettel készített nagyméretű, 60×40, vagy 70×50 cm-es lapokból álló fametszet-sorozatokat, mint amilyen a *Hónapok* (1973), a *Divina Commedia* (1976), s az e körben legújabb, *János Jelenések könyve* című, bibliai témájú alkotásai voltak.

A Jelenések könyve című sorozatot Budapesten, a Petőfi Irodalmi Múzeumhoz tartozó Városmajor utcai *Nyugat Emlékmúzeum*ban is bemutatták. E kiállítást a Mester jelenlétében Ruffy Péter nyitotta meg, veretes szép szavakkal méltatva művészetét. „Áldott keze, s vésője nyomán e huszonkét lapon átvonul előttünk az ember, örök félelmével, felszikrázó örömeivel, a szorongásokkal, a pokoltűzzel, a dantei meggyötörtetéssel verten, az ember veszedelmeivel és villódzó ragyogásával."

Az e kiállítás megnyitóján készült felvételen jobb szélen Gy. Szabó Béla (feltehetően ez az utolsó róla készült fotó), középen a megnyitót mondó Ruffy Péter.

Dr. Polgárdy Géza

Közép-európai idő például egy nap története, de szokatlan előadásmódban. A hétköznapi valóság és az atomkatasztrófa előterében kavargó őrült világ „valósága" által indukált belső látomásvilág töredékei mosódnak össze, tűnnek át egymásba, az automatikus írásmódra emlékeztetve. Társai közül ő képes a leginkább szép vers írására, és az azon belül lehetséges teljesség megvalósítására is *(Nagyapa, Kártyavár, Termékeny poétika I.)*.

A többieknél, még a nem kevés tehetséget eláruló *Hizsnyai Zoltánnál* és *Krausz Tivadarnál* is sok az ötletszerűség, a végig nem gondolt, végig nem írt vers, annak ellenére, hogy Hizsnyai például még kedveli is a körkörös, lezárt szerkezeteket. Kettejük lírájának közös értékei viszont a sokszínűség, a változatos kifejezésformák, a nyelvi játékosság, az (ön)ironikus és a groteszk hangvétel. Emögött Hizsnyai verseiben látszik egy kiforrottabb, egységesebb világkép, mélyebben feldolgozott létélmény, s ő ezt általában elegendő hitellel tudja közvetíteni az olvasónak. Néhány verse az antológia legjobb teljesítményei között van *(Halál fia vagyok, A tanítónéni)*. Krausz Tivadar költői attitűdje mozgásban lévő, de úgy is mondhatnám, hogy kialakulatlan még. Zavaros képtársításai, következetlen gondolatugratásai olykor követhetetlenek. Láthatóan eredeti és modern akar lenni, de ez gyakran az érthetőség, a befogadhatóság rovására megy.

Ravasz József élményeit, megrendültségét letisztult hangon, szép látomásos-metaforikus képekben fejezi ki. Kár, hogy ezek elég egysíkúak, ismétlődők, variálódók. Egy-egy verse reménykeltőbbnek látszik mint itt közölt költészetének összessége. Nem találok magyarázatot arra például, miért kell szinte minden versében egy-egy hasonló szem- vagy arc-metaforát szerepeltetnie.

Hodossy Gyula kevés verséből annyi látható, hogy nem csupán azért került a kötetbe, mert ő volt az Iródia-találkozók megszervezője. Hajlama és tehetsége líráját létezésünk tragikus és groteszk hangvételű, elvontabb látleletei felé vonzzák.

Fellinger Károly műveinek két fő jellegzetessége van: rövidségük (ami akár erény is lehetne), és hogy általában valakihez szólnak, valakinek az emlékére íródtak (ez sem feltétlenül hátrány). E rövid, a megidézettekére hasonlító versekben nehéz azonban felfedezni magát a költőt, az ő saját, egyéni hangját.

„Sóhajtásodba belepusztult az ég is" — így kezdi *Csepécz Szilvia* kötetnyitó versét *(Fájdalom)*, kissé nagyot kanyarítva ezzel a mindenségből. A túlfűtött érzelmek romantikus képekben való láttatása további verseit is jellemzi, saját világán belül mégis tiszta, egynemű költészet ez — csak nem hagy különösebb nyomot olvasójában.

Az Iródia-nemzedék prózaírót keveset vonultat föl, folytatva a csehszlovákiai magyar irodalom ezen rossz hagyományát. *Szentandrási Tibor* egyetlen elbeszéléssel mutatkozik be *(Egy pap története)*. Maga az írás egyenetlen, a mesteri indítás után elszürkül. A narráció bonyolítása, az új nézőpontok felvétele nem funkciótlan, de nem eléggé kidolgozott, indokolatlanul homályt keltő. A jobb részletek, a megjelenítő készség mindesetre tehetségről tanúskodik.

Még árulkodóbbak ebből a szempontból *Hogya György* és *Talamon Alfonz* művei. Hogya Györgyöt magabiztos íráskészsége és szerkesztésmódja mellett rokonszenvessé teszi írói magatartása is. Mindkét írása a kizárólagossággal, a csalhatatlansággal, a feltétlen hittel szembeni egészséges szkepszisre szólítja fel az olvasót, még akkor is, ha „Nyűgös dolog a szabadságvállalás!" A *Malum* sikerültebb és értékesebb volna azonban, ha ezt az üzenetet nem a főhős fogalmazná meg, hanem magából a történetből és az előadásmódból olvashatnánk ki.

Az antológia legfiatalabb alkotója, Talamon Alfonz (1966.), a legnagyobb meglepetés. Szinte mindent tud már, ami a nagy íróvá váláshoz szükséges. A mesterségbeli tudás pedig kivételes prózaírói erényekkel társul, könnyed, hajlékony stílussal, ritka nyelvi gazdagsággal, fantáziadús költői képalkotással, mítoszteremtő képességgel, filozófikus hajlammal. Itt közölt alkotásai is oly gazdagon árnyalt, többrétegű művek *(A nap, amelyen ledőlt az első kiszáradt eperfa, Az utolsó író memoárja)*, hogy külön elemzést érdemelnének.

Nagy eredmény az antológia létrejötte és megjelenése, de kár lenne értékeit el-

túlozni, és a valóságosnál nagyobb jelentőséget tulajdonítani neki. Annyiban is jellegzetesen „ifjúsági", hogy az útkeresés állapotát tükrözi, jórészt kiforratlan hangú és mondanivalójú alkotók egyenetlen kísérleteit mutatja be. Hodossy Gyula *Le az iróniával!* című versében így fogalmazza meg a feladatot: „Énekelni kellene. / Kiénekelni/ torkomból a kést, / kiénekelni a rúgásokat, / a hitetlen, / jószándékú / üvöltést." Kívánhatnék-e mást e nemzedéknek indulásakor, mint azt: próbáljátok meg iróniával bár, vagy anélkül, s legyen elég kitartásotok hozzá!

Ez a próbaút, próbaének nem sikerült rosszul, ezért már nem csak kíváncsian, de bizakodva is várhatjuk a folytatást. A Fiatal Írók Körének megalakulása, az Irodalmi Szemle *Holnap* rovatának állandósulása, és az első szólókötetek megjelenése (Hizsnyai, Krausz) azt mutatja, hogy a csehszlovákiai magyar irodalomnak a kezdeti nehézségek után sikerül őket úgy integrálnia, hogy közben a még nem igazán karakteres másságukat, sajátosságukat is megőrizhetik.

Zengő líraiságú képek mestere

Az erdélyi Gy. Szabó Béla egyike azoknak a jelentős mestereknek, akiknek népszerűsége egyre több hívet szerzett a XX. századi fametszet művészetének. Sorozatok, metszetkönyvek és sok száz önálló fametszetlap megalkotója a Kolozsváron élő, most nyolcvanadik születésnapját ünneplő mester. Dúcainak száma ezerötszázhoz közeledik, s grafikai munkálkodása mintegy tizenötezer tusrajzot, ceruza- és szénrajzot sorakoztat még a metszetek mellé. Pasztell- és olajképei pedig, a grafikusi erényeken túl, a színekre érzékeny festőt ismertetik meg velünk.

Számok nem mércéi az alkotásnak. Itt azonban sokatmondónak érzem a leltárt: több életműre elegendő ez a még le nem zárt opus! Nincs termékenyebb erdélyi művész nála. Aszkétizmusa a hagyatkozni kívánó alkotók szemérmes etikája. Munkakedve meg nem zavarható, érje bár sérelem vagy adjon szárnyakat a sikerélmény. Azért lehet így, mert létkérdés nála a munka, mert erős belső motiváció készteti az alkotásra.

Negyven évvel ezelőtt tisztítótűz kapujából érkezett új kor küszöbére a művész. „A szerencsés véletlenek alig hihető összejátszása mentett meg a frontszolgálattól — meséli. — A felszabadulás után találkoztam ezzel a Szűcs nevű nyomdásszal, aki a behívómat annak idején megírta Szatmáron. Oda voltam beosztva az utászokhoz, a legnehezebb helyre. Csakhogy másnap azt a behívót, a hivatallal együtt, az angolszászok lebombázták." Miskolczy Dezső professzor, a híres ideggyógyász kolozsvári klinikája, ahol segédápolói státusban „alkalmazták", mint sok másnak, Gy. Szabónak is menhelyet nyújtott a viharok átvészelésére.

Az újjáépítés első esztendeiben őt is magával ragadta a történelmi feladat és vállalkozás lendülete. A romeltakarítás, a földgáz bevezetése a nagyvárosokba, az ágota-botorkai és a szolyva-visói építőtáborok, vagy a felvonulások és tüntetések látványos témákat, mozgalmas tömegjeleneteket kínáltak. Egy 1945-ös pasztellképe, Körhinta címmel, az első, háború utáni majálisok hangulatát őrizte meg számunkra.

A nehéz esztendők után az erkölcsi győzelmet 1952 novemberében az Állami Díj jelentette számára, s egyúttal az alkotáshoz szükséges gondtalanságot.

Divina Comedia

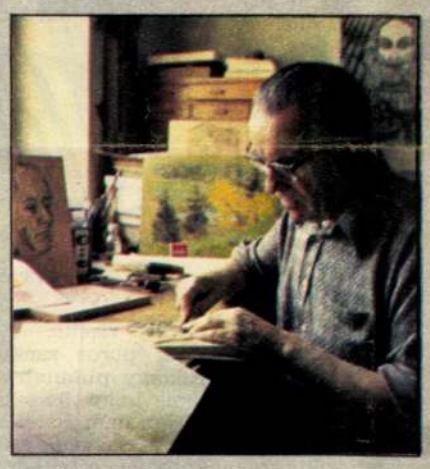

Gy. Szabó Béla

CSOMAFÁY FERENC FELVÉTELEI

Ez időtől kezdve az országos és nemzetközi elismerés máig tartó hosszú sorozata következik. Pekingtől és Tokiótól Limáig és São Paulóig, s Moszkvától és Rigától Velencéig és Kairóig megszámlálhatatlan sok kiállításra jutnak el alkotásai, s ő maga is többször fordul meg külföldön. A legnagyobb élményt két kínai útja jelentette. (Az elsőn hatvan rajzot, a másodikon százhuszonötöt készít, s tibeti sapkás önarcképe talán egész fametsző munkásságának legjobb alkotása.) Többször jár Magyarországon, Belgiumban, a Szovjetunióban, s újabb élményeket szerez mexikói, kolumbiai, finnországi utazásain.

Tájakat, embereket, kortársainak és korának arcát örökíti meg vésővel, szénnel, pasztellkrétával. Műveiben egy lírai alkat érzékeny membránjára rögzített teljes világkép bontakozik ki. Művészetünk érdemes mesterének elismeréseken és kitüntetéseken túl ez a teljesség, ez a keveseknek megadatott lehetőség a legnagyobb elégtétel.

MURÁDIN JENŐ

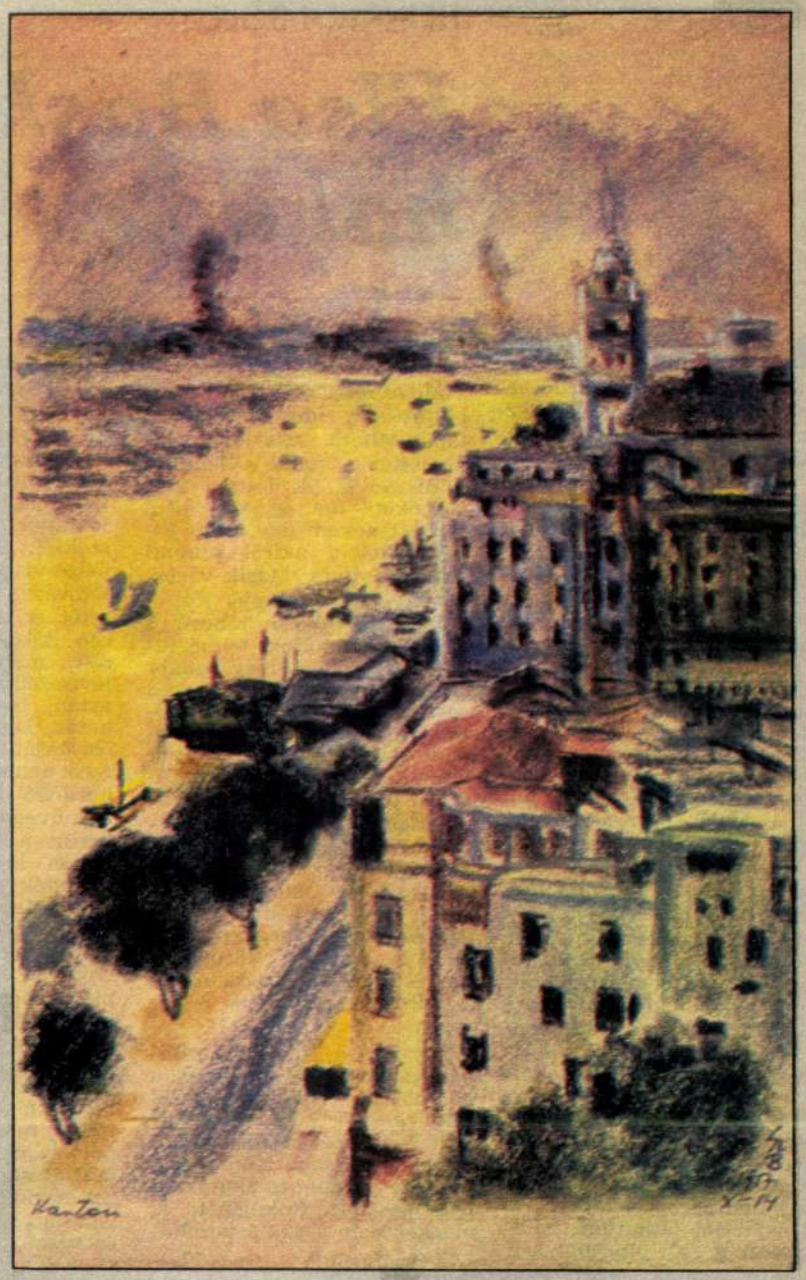

Város

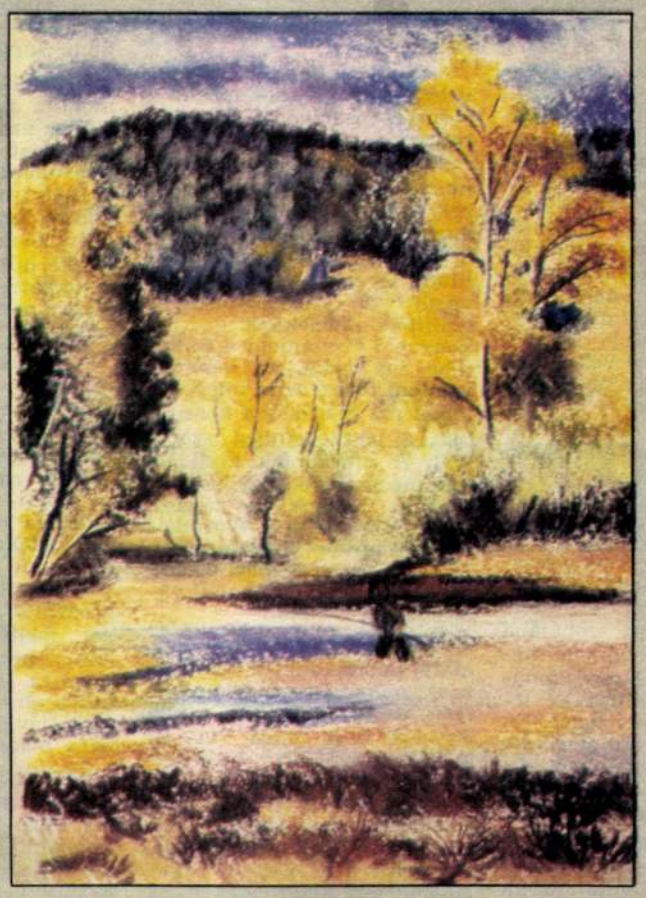

Őszi táj

HEINRICH BÖLL

Elsa Baskoleit halála

Abban a házban, amelyben azelőtt laktunk, egy Baskoleit nevű kereskedő bérelt pincehelyiséget. A házban állandóan rothadt gyümölcs szaga terjengett, amit a Baskoleit által szemételszállítás céljából a folyosóra kitett narancsosládák tartalma árasztott. A tejüveg válaszfalon keresztül gyakran hallottuk Baskoleit hangját, amint keletporosz tájszólással a nehéz időkre panaszkodott. De szíve mélyén vidám ember volt; mi tudtuk, ahogyan csak gyermekek tudhatják, hogy szitkozódásait — a ránk szórtakat is beleértve — csupán megjátssza, hiszen gyakran jött fel az utcára vezető néhány lépcsőn almával vagy naranccsal teletömött zsebekkel, s a gyümölcsöt mint labdát dobálta közénk.

Igazán érdekessé azonban Baskoleit a lánya, Elsa révén vált, akiről tudtuk, hogy táncosnőnek készült, vagy talán már az is volt. Mindenesetre sokszor gyakorolt a Baskoleiték konyhája melletti pincehelyiségben. Szőke, karcsú lányka volt; sápadtan, zöldszínű trikóban lebegett perceken át, mint egy hatytyú, körbeforogva, ugrálva vagy bukfencezve. Mikor sötét volt, jól láthattam hálószobámból a pincehelyiség ablaknyílásának négyszögében a sovány leánytestet, a sápadt, feszült figyelmet tükröző arcot, és a szőke hajat, amint az ugrás közben gyakran súrolta az egy szál dróton lógó csupasz villanykörtét, mely megbillenve fénykörét ilyenkor néhány pillanatra a szürke udvarra is kiterjesztette. Akadtak, akik a látványt, az udvaron átkiabálva, kurva! kiáltással kísérték, s én nem tudtam, mit jelent ez a szó; mások azt kiabálták, hogy disznóság! Ez utóbbi szónak a jelentését ugyan ismerni véltem, de nem hittem, hogy ahhoz Elsának bármi köze is lehetne. Aztán hirtelen kinyílt Baskoleit ablaka, az ételgőzben feltűnt a kereskedő erősen kopaszodó feje, s a szidalmak áradata zúdult a konyhaablakból kiszűrődő fény által némileg megvilágított udvarra. E szidalmakból azonban én semmit sem értettem. Mindenesetre Elsa szobájába nemsokára zöld bársonyfüggöny került, s ez megakadályozta, hogy kívülről be lehessen látni a helyiségbe. Én ennek ellenére minden este figyeltem a tompafényű ab- k négyszögét; láttam ma- előtt Elsa Baskoleit zöld- s, sovány alakját és a villanykörtét másod- megbillentő szőke lehet, mindebből valójában semmi sem volt látható.

Mi azonban nemsokára elköltöztünk, idősebb lettem; tapasztaltam, mit jelent az, hogy kurva, tudni véltem, mi a disznóság, és láttam táncosnőket, de egyikük sem tetszett nekem úgy, mint Elsa Baskoleit, akiről semmit sem hallottam. Másik városba költöztünk, majd jött a háború, a hosszú háború, s én nem gondoltam többé Elsa Baskoleitre, még akkor sem, amikor visszatértünk a régi városba. A legkülönbözőbb foglalkozásokkal próbálkoztam, mígnem egy gyümölcskereskedő alkalmazásába léptem, ahol a gyümölcsszállítást intéztem. Sorra járni teherkocsin a kiskereskedőket, ez volt az egyedüli, amihez valóban értettem. Reggelenként kaptam egy jegyzéket, megkaptam a narancs-, alma-, körteládákat és a szilváskosarakat, és szállítottam azokat be a városba.

Egy napon, mialatt a rámpán vártam, hogy kocsimra a gyümölcsöt felrakják, s a raktárkezelő által felrakatott árut a jegyzéken felsorolttal összehasonlítsam, a könyvelő kilépett banán-plakátokkal teleragasztott fülkéjéből, és megkérdezte a raktárkezelőt:

— Szállítunk Baskoleitnak?

— Adott fel rendelést? Kékszőlőre?

— Igen — mondta a könyvelő, s kivéve füle mögül a ceruzát, meglepődve nézett a raktárkezelőre.

— Hébe-hóba rendel valamit — folytatta a raktárkezelő —, mégpedig kékszőlőt; hogy miért, azt nem tudom, de mi nem tudunk neki szállítani. Gyerünk! — szólt oda végül a szürkezubbonyos szállítómunkásoknak. A könyvelő visszament a fülkéjébe, én pedig, én nem figyeltem többé arra, hogy valóban azt rakják-e a kocsira, ami a jegyzékemben szerepelt. A pinceablak kivilágított, négyszögletű nyílását, a táncoló, sovány és sápadt, zöldtrikós Elsa Baskoleit alakját láttam magam előtt, és azon a reggelen másik, nem az előírt útvonalat választottam.

A lámpák közül, amelyek alatt annak idején játszottunk, már csak egy állt a helyén, az is fej nélkül; a házak legtöbbje romos volt, és a kocsim zökkenve haladt át a mély gödrökön. Az utcán, amelyen azelőtt nyüzsögtek a gyerekek, mindössze egy gyerek tartózkodott, egy sápadt, sötétbőrű fiú, aki fáradtan guggolt egy falomladékon, és figurákat rajzolt a fehérlő homokba. Mikor elhaladtam előtte, felnézett, de aztán újból lelógatta a fejét. Baskoleit háza előtt fékeztem, és kiszálltam a kocsiból. Baskoleit boltjának kis kirakatai összedőlt kartongúlákkal voltak tele, a zöldesszínű kartonlapok feketéllettek a piszoktól. Felpillantottam az össze-vissza tákolt házfalra, tétovázva kinyitottam a boltajtót, és lassan lementem. Az ajó közelében kartondoboz állt, melyből átnedvesedett leveszöldség éles szaga áradt; aztán megláttam Baskoleit hátát, sapkája alól kilátszó ősz haját, és észrevettem, milyen nehezére esik egy nagy hordóból ecettel tölteni meg egy üveget. Nyilván nem sikerült a hordó dugóját helyesen kezelnie, a savanyú folyadék az ujjaira folyt és lent a fapadlón poshadt, savanyú tócsává gyűlt, amelyben csikorogtak Baskoleit cipői. A pult előtt sovány, piroskabátos asszony állt, aki közömbös arccal nézte őt. Végül úgy látszott, hogy sikerült az üveget megtöltenie, bedugaszolta, s ekkor megismételtem, amit már az ajtóban mondtam: — Jó napot! — de választ nem kaptam. Baskoleit letette az üveget a pultra, sápadt, borotválatlan arcával az asszonyra nézett, és így szólt: — Elsa, a lányom, meghalt.

— Tudom — mondta az asszony —, már öt éve tudom. Súrolóport is kérek.

— A lányom meghalt — mondta Baskoleit. Rápillantott az asszonyra, mintha valami újat mondott volna, tanácstalanul nézett rá, de az asszony megszólalt: — Kimérve, egy kilót. És Baskoleit elővett a pult alól egy fekete hordót, beletúrt a bádoglapáttal, és betöltötte a sárgás port egy szürke papírzacskóba.

— A lányom meghalt — mondta. Az asszony hallgatott, én pedig körülnéztem, s nem tudtam mást felfedezni, mint tésztáscsomagokat, az eceteshordót és a mosóport, valamint egy zománctáblát, amelyen egy vigyorgó szőke fiú csokoládét eszik, de ez a csokoládé már évek óta nem volt forgalomban. Az asszony hálószatyrába tette az üveget, mellé a mosóport, néhány pénzdarabot tett az asztalra, és mikor megfordulva elment mellettem, mutatóujjával futólag a homlokára bökve, rámmosolygott.

Sok mindenre gondoltam. Eszembe jutott az az idő, mikor olyan kicsi voltam, hogy az orrom nem ért fel a pult széléig, de fáradhatatlanul az üvegfalú doboz felé pillantottam, amely egy kekszfajta nevét viselte, s amelyben most poros zacskók voltak. Néhány pillanatra úgy éreztem, hogy összezsugorodom, orrom nem ér fel a pult piszkos szegélyéig, éreztem markomban a cukorkára szánt aprópénzt, láttam táncolni Elsa Baskoleitet, hallottam az emberek kiabálását az udvarban: — Kurva! és — Disznóság!. Végül Baskoleit hangja ébresztett fel:

— A lányom meghalt — mondta. Gépiesen, látszólag minden érzelem nélkül mondogatta ezt; most éppen a kirakatnál állt, és nézett ki az utcára.

— Igen — mondtam, és Baskoleit felelt: — Ő halott.

— Igen — mondtam újra. Ő hátrafordult, kezét foltos, szürke zubbonya zsebében tartva.

— Szerette a szőlőt, a kék szőlőt, de most már halott. Nem kérdezte, hogy kérek-e valamit, vagy hogy mivel szolgálhat, csak állt a kirakatszekrénynél a csepegő eceteshordó mellett, és egyre mondogatta, hogy — A lányom meghalt! — vagy azt, hogy — Ő halott, anélkül, hogy rámnézett volna.

Végtelenül hosszúnak tűnt ott állnom, belemerülve és belefeledkezve az emlékekbe, amelyektől csak akkor tudtam elszakadni, amikor ismét egy asszony lépett a boltba. Alacsony, gömbölyded fiatal nő volt, bevásárlószatyrot tartott a hasa elé, s mikor Baskoleit feléje fordulva mondta: — A lányom meghalt, ő azonnal sírni kezdett, majd így szólt: — Súrolóport kérek, kimérve, egy kilót. Baskoleit a pult mögé ment, és a bádogkanállal belekotort a hordóba. Az asszony még akkor is sírt, mikor kiment a boltból.

A sápadt, sötétbőrű fiú, aki korábban a falomladékon guggolt, kocsim hágcsódeszkáján állt, figyelmesen nézte a műszerfalat, s benyújtva kezét a nyitott ablakon, felfelé mozdította a jobb, majd a bal irányjelzőt. A fiú, mikor észrevette, hogy mögötte állok, megijedt, de én megfogtam, belenéztem sápadt arcába, majd kivettem egy almát a kocsin levő ládából, és odaadtam neki. Mikor elengedtem, meglepődve nézett rám, annyira meglepődve, hogy megijedtem, s erre még egy, majd még egy almát dugtam a zsebébe, és még sok-sok almát a kabátja alá. Azután beszálltam a kocsiba, és továbbhajtottam.

Németből fordította:
FODOR ZOLTÁN

Gy. SZABÓ BÉLA

Új Tükör, XXII. évf. 36. sz.

TETTAMANTI BÉLA RAJZA

GY. SZABÓ BÉLA grafikáiból

(Cikkünket lásd a 621. oldalon)

Gy. Szabó Béla

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gyaki Zsuzsa

KÖNYVTÁROS

1980 OKT ~~17~~

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
1974 SEP 15
Népszava

IRAK

A történelmi levegőnek olajszaga van

A bagdadi *Ambassador Hotel*ben az összes légkondicionáló berendezés birkózik a hőséggel. Este tíz óra, kint negyven fok fölött van a hőmérséklet, a szállodában is csak a jegelt cola ad némi enyhülést. — Majd talán az éjszaka hűvösebb lesz — vigasztalja magát javíthatatlanul optimista olasz kollégám, aki pedig Rómában is hozzáedződhetett a hőséghez. De nincs szerencsénk: Irakban az éjszakák is forróak júliusban és augusztusban. *Luigi*, ha már reménykedni nem tud, magyarázkodik: nincs ezen semmi csodálkoznivaló. *Ebben az évszakban ez a Föld legforróbb vidéke.* Az Arab-öböl környéke és Mezopotámia. Tegnap 53 fokot mondott a rádió, persze árnyékban. Azt hiszem, ha Irak mind a tízmillió lakosa keresné azt a bizonyos árnyékos helyet, ahol ezt mérték, akkor sem akadna rá.

Időszámítás a politikában

Tíz óra Bagdadban — még csak nem is vacsoraidő. Igaz — ha hivatalosak — ilyenkor kezdenek szállingózni a vacsoravendégek, de senki sem gondolja komolyan, hogy tízkor valahol már tálalnak is. Legfeljebb frissítőkkel kínálják a korán érkezőket, akik, ha idegenek, szívesen eldicsekszenek arról, amit tudnak erről a nagy múltú, történelmi országról. Aki már bejárta a fővárost, megfordult vidéken is, nehezen áll ellent a közhelyek csábításának, és kötelességszerűen beleszövi a társalgásba, hogy *„itt kérem mindennek történelmi levegője van, minden történelmi levegőt áraszt"*. Ami igaz is: évezredes mecsetek, több évezredes palotaromok, templommaradványok, *Babilon, Ninive, Hatra, Stesiphon, Samarra, Erbil, Ur, Ugarit* és még számtalan romváros, feltárt és még feltárandó település, erőd, hajdani nyaralóhely és közigazgatási központ, katonai tábor kövei, napon szárított téglái, régi kultúrákból fennmaradt műszerek, tekercsek tanúsítják, hogy itt a történelem nem pergett le észrevétlenül: nyomot hagyott a nagy mezopotámiai síkságon, a Tigris és az Eufrátesz völgyében, de nem hagyta érintetlenül az emberek gondolkodásmódját, életvitelét sem.

Nem csoda, ha az ember, hőségtől kótyagos fejjel, gyakran emlegeti a történelmi levegőt. Már bejártuk az országot, voltunk Babilonban, megfordultunk Iszkanderijában, az iraki Dunaújvárosban, jártunk az „olajbirodalomban", Kirkuk környékén, megmutatták a kurd autonóm tartomány egy részét, a fővárost, Erbilt, és az egyik északi ipari központot, Szulejmániát — sok mindent láttunk. S mindez csak történelmi léptékkel becsülhető fel igazán.

Irakban többféle időszámítás van forgalomban. Természetesen a hivatalos okmányokon, kiadványokon a mi ismert időszámításunk szerepel. De sok helyütt feltüntetik a mohamedán naptár szerinti helyzetet. Így most az országban nemcsak 1974 van, hanem 1394 is. Az iraki középnemzedék ifjúsága egybeesik a királyság megdöntésével: ez a generáció az ezerkilencszázötvennyolcas *kaszemi forradalomig* vezeti vissza történelmi emlékezetét.

A napi sajtó, a most is aktív politikus azonban ezerkilencszázhatvannyolcat tekinti valódi határkőnek, amikor az iraki *Arab Újjászületés Baath Szocialista Pártjának* progresszív baloldali szárnya hatalomra került. És nem kellett feltétlenül irakinak lennünk ahhoz, hogy a közelebbi múlt években is történelmi jelentőséget tulajdonítsunk néhány eseménynek. 1970 márciusában *a kurdokkal kötött kompromisszum* rejtette magában a nagy megbékélés, ezzel az áldatlan háború befejezésének lehetőségét. Két évvel ezelőtt *a Nemzeti Haladó Front létrehozása — a Baath párt és az Iraki Kommunista Párt paktuma* vetette meg az alapot az iraki társadalom két legszámottevőbb és legprogresszívebb pártjának együttműködéséhez.

Felkészülés az olaj utáni időkre

Ma az Iraki Köztársaságban elképzelhetetlen egy olyan ünnepi beszéd, megemlékezés, méltató cikk, amely ne utalna ezekre az eseményekre. Még egy gyár, vagy nagyobb gazdaság eredményeit is úgy ismertetik a vezetők, hogy előbb utalnak a legújabbkori iraki történelem sorsfordulóira. Pedig az események gyorsasága, a fejlődés üteme rendszerint „helyben", egy ipari régió vagy akár egy üzem határain belül is impozánsak. *Az olajtermelés hirtelen felgyorsulása biztosítja a fejlesztéshez szükséges anyagi eszközöket, lehetőséget nyújt nagyvonalú ipari és mezőgazdasági programok megvalósításához.*

Jó példa erre *az iszkanderijai gépgyár*. Szovjet, magyar, csehszlovák, bolgár, NSZK-beli — és más cégek közreműködésével, velük kooperációban ma már *évente több mint tízezer gépet gyárt*, amelyek között buszok, teherautók, traktorok, szállítási és mezőgazdasági erő- és munkagépek szerepelnek. Beszélgetésünkkor a gyár elnök-igazgatója elmondotta, hogy a gépekre nagy szükség van otthon, az országban, de nem hanyagolják el az exportot sem: a szomszéd országokban, az Arab-öböl környékén szívesen vásárolják a gyár termékeit.

— *Milyenek az exportárak és milyenek az önköltségi árak?*

A válasz még az iraki politikai és gazdasági vezetők realizmusának, őszinteségének ismeretében is megdöbbentően nyílt volt:

— Őszinte leszek — mondta a nagyvállalat vezetője. — Az önköltségi árak ötször-hatszor nagyobbak, mint az exportárak. Az exportpiacon nemzetközi mezőnyben harcolunk, olyan árakhoz kell alkalmazkodnunk, amelyeket a fejlettebb technikájú országok diktálnak. Márpedig ott az árak is alacsonyabbak. Mi, ha csupán a ma, a jelen közgazdasági körülményeit vizsgálnánk, szigorúan alkalmazkodnánk a szokásos értékarányokhoz, ha kizárólag a pillanat közgazdasági körülményei befolyásolnának bennünket, akkor nem vállalhatnánk ezt a ráfizetést.

— *Mégis, miért vállalják?*

— Ipart akarunk teremteni, olyant, amely életképes a nemzetközi konkurrenciaharcban is. Márpedig akkor — részt kell venni ebben a harcban. Be kell biztosítanunk a piacokat arra az időre, amikor majd olcsóbban, az árszintet tekintve is, valóban versenyképesen termelünk. Most készülünk fel erre a korszakra. Voltaképpen az egész iraki nemzetgazdaság így készül fel az olaj utáni évtizedekre. Mert ha beválnak azok a jóslatok, amelyek szerint egyszer csak kimerülnek a jelenlegi energiatartalékok — akkor nyilvánvalóan másból kell majd megélnünk. Mi már erre a korszakra is számítunk, amikor iparosítunk, amikor az állam dotálja az iparfejlesztést, az exportot. Mint láthatja, nem éljük fel azonnal az olajjövedelmeket, inkább a gazdasági, technikai, műszaki fejlesztés előtérbe helyezésével akarjuk távlatilag megoldani közgazdasági, szociális és egyéb problémáinkat. Az iparfejlesztés, az exporttámogatás, tehát nem valamiféle „ szeszélyes közgazdasági passzió", hanem nagyon is a jövővel is számottevő politikánk következménye, logikus lépése. Mert megtehetnénk mi is azt, amit néhány olajsejkség: elkölthetnénk az olajból befolyó aranyat látványos és demagóg,

EMBER ÉS TERMÉSZET

Gy. Szabó Béla művészetében

Gy. Szabó Béla, a Román Szocialista Köztársaság Állami-díjas érdemes mestere, művészi pályáját több mint negyven esztendeje folytatja. Mint végzett gépészmérnök, a harmincas évek elejének gazdasági válsága következtében állástalanná vált diplomás jutott végre ahhoz a lehetőséghez, hogy ifjúkori vágya teljesüljön, s művészettel foglalkozhassék. Azóta minden ideje szakadatlan alkotómunkában telt el, olajképek, pasztellek, rajzok, grafikák százai és ezrei kerültek ki kezei közül.

A nyilvánosság előtt eddig főként mint fametsző jelentkezett. Sokszorosított művei albumba kötve meg könyvillusztrációként széles körben elterjedtek. Fametszeteinek kiállításai szerte a világon nagy sikert arattak, a közönség és a szakma egyaránt elismeri Gy. Szabó Béla eredményeit. A kolozsvári művész külországokban is széles körű megbecsülésnek örvend, Budapesten, Liége-ben, Sao Paulóban, Luganóban, Tokióban, mindenütt, ahol anyaga a nyilvánosság elé került. Legutóbb, tavaly, Mexikóban fogadták őszinte tetszéssel a tárlatát. Még otthon, a hazai környezetben, Romániában is a kitüntetések, a méltányló hivatalos gesztusok egész sora kíséri pályáját, pedig a régi közmondás szerint az ember éppen az övéi között apostolkodik a leghatástalanabbul.

Gyulafehérvári Szabó Béla ezúttal olyan anyagot sorakoztatott fel, amilyennel eddig még sohase jelentkezett a tárlatlátogatók előtt. Most mint festő mutatkozott be, sok-sok pasztell, festői vallomás tölti meg kiállítása termeit. Igaz, a Magyar Nemzeti Galériában, majd az írók, művészek szigligeti alkotóházában látható volt egy kisebb gyűjteménye az effajta technikával készült lapjaiból, de azok mind az elmúlt néhány esztendőből keltezettek voltak, még a művészeti életben tájékozottabbak se tudtak az ilyetén korábbi előzményekről. A *Magyar Mezőgazdasági Múzeum* jóvoltából ezekben a hetekben Gy. Szabó Béla életművét új aspektusból tanulmányozhatják a műbarátok, kétszáz pasztellt, rajzot tettek hozzáférhetővé a rendezők, olyan képeket, melyek itt, Magyarországon találhatók, s amelyek azt tanúsítják, hogy a művész mint kitűnő kolorista, mint az atmoszférafestés hivatott művelője foglal helyet századunk festészetének a történetében.

Az 1944 előttről és 1966 utánról származó munkák érzékeltetni tudja a maga jelenlétét a műben. Alkotásai ugyanis nyilvánvalóvá teszik, hogy a hagyományos értelemben vett mesterségbeli tudás nélkül aligha lehet személyessé tenni a festő, szobrász, grafikus megnyilatkozásait. A végletes elvonatkozás ugyanis semlegesít. A látványból, a természetből, a tapasztalati élményből merítő, azt visszaadni képes alkotó tevékenység alkalmas igazán az egyéni közlésre, a művi formáláshoz szükséges absztrahálás biztosítására. Gy. Szabó Béla fametszeteinek kifejezésbeli változatosságát éppen páratlan festői érzéke indokolja, pasztelljeinek, a mostani kiállítás képeinek ismeretében válik érthetővé művészetének hangulati igazsága, észleleteinek emberi hitele.

A festéshez, rajzoláshoz szükséges hiánytalan felkészültség birtokában számol be Gy. Szabó Béla a viruló tavaszról, a téli erdőről, az ábrázoltak tekintetében tükröződő lelki folyamatokról, de mindig átszellemítetten, a művészi átírás, a vizuális elemeket képpé fejlesztő szerkesztés törvényei szerint. Így válik szíves vallomássá, emlékezetes érveléssé minden képe. Festményeiben, rajzaiban, grafikáiban érzéseket, gondolatokat szólaltat meg, észrevételeket tesz, véleményt nyilvánít, az érzékelhető valóság jelenségeiben, az élet szüntelen mozgásában a képnéző számára figyelemre méltó motívumokat összegez. S minderre éppen azért tud sort keríteni, mert birtokában van az ábrázolás nélkülözhetetlen eszközeinek, s rendkívül fogékonyan reagál az atmoszférikus hatásokra, a táji szépségekre, az emberi sorsok meghatározottságaira. Az ő eredményei is azt tanúsítják, hogy a képzőművészet vonzerejét csak növeli, ha még az általánosságok is konkrétan, személyhez szólóan jelennek meg a műalkotásokban.

Az „ember és természet" nem valamiféle kiemelt és az életmű egészétől elválasztható tárgykör. Az e címen kiválasztott képsor csonkítatlanul képviseli Gy. Szabó Béla művészetét, mindenestül, ami benne vonzó, megbecsülendő, értékes. Ebből az összefüggésből, az emberi viszonylatok és természeti jelenségek szerteágazó kapcsolatából egyébként érvényes bölcseleti következtetések is levonhatók, mégpedig fogalmi útvesztők nélkül, egészséges észjárás, rendíthetetlen igazmondás segítségével. Ezt teszi Gy. Szabó Béla, lassanként már két emberöltő fordulatos történetének tanulságait bátran levonva, kortársai és utókora számára a megszívlelendő szentenciákat kimondva.

Pogány Ö. Gábor

Gy. Szabó Béla: Virágzó almafa

A divatáramlatok hangadói, napjaink modernkedői méltán csodálkoznak azon az egyöntetű tiszteleten, melyet Gy. Szabó Béla működése minden fórumon kivált. Hiszen még a legújabb izmusok, nonfiguratív szélsőségek, neonaturalista képtelenségek székhelyein is díjakat, címeket osztanak neki. A jó művészet ugyanis nem igazodik irányzatok, iskolák normáihoz, a mégoly avantgardistának, szenzációs újdonságnak tűnő dogmákhoz. Kiderült már, hogy a sajátos művészi értékek századunkban zékeny lelkű lírikusnak, a finom színhatások virtuózának minősítik Gy. Szabó Bélát, olyan mesternek, aki árnyalatosan, gazdagon, lényegre utalóan szól benyomásairól, a világ változásairól, a képzőművész hivatásának az értelmezéséről. Az „Ember és természet" címen összeállított válogatás is azt bizonyítja, hogy Gy. Szabó Béla kimagasló érdemei közé tartozik a képalakítás nélkülözhetetlen jellegzetességeinek a hangsúlya, az a meggyőző példa, mellyel ő a valósághű ábrázolás esetében is

1974.IX.16. 5,40 N.

Gy. Szabó Béla festő, fametsző

407

Falurádió

- Most pedig befejezésül két erdélyi magyar művészt mutatunk be. Először halljuk Rab Nórát.

- Tiszta környezetben, egészségesen dolgozni és egy kicsit embertársainkra is gondolni, hiszen nekik szánjuk munkáinkat. Ez lenne szerintem a művész igazi boldogsága.,- vallja Gy. Szabó Béla festő és fametsző művész. A Román Szocialista Köztársaság Kiváló Mestere, akinek képei hazai és külföldi sikerek sora után most a Magyar Mezőgazdasági Muzeumban láthatók október 20-ig Ember és természet cimmel rendezte meg a Magyar Mezőgazdasági Muzeum Muzeum Barátainak Köre és a Magyar Nemzeti Galéria a kolozsvári művész gyüjteményes kiállitását a magyarországi képtárak és magángyüjtők gazdag anyagából. 258 pasztellkép és grafika, 24 fametszet vall a művész hitéről, ember és természet bensőséges kapcsolatáról szinben vonalban. Rezdületlen nyugalmu tájak, a tájban élő munkákodó ember képének tükrében. Gy.Szabó Béla valóban végigjátssza a növények minden zöldjét, a virágszirmok hatalmas tónustartományát, a viz tükrén fel-felcsillanó égi tüneményeket. Olyannyira birtokába jutunk minden szinek titkainak, hogy feketében, fehér ben is kimetszi legrejtettebb árnyalataikat. Idézem Pogány Ödön Gábor művészettörténész jellemző szavait: Arról a művészről, aki az ENSZ felhivása a szervezett természetvédelem és az ember környezetének szerződésekkel szabályozott megóvása előtt már évtizedekkel a természetszeretet a természetjárás és természetvédelem művész apostolává szerződött önmagával és művészetének célja, hite, hogy visszavezesse az embert az évszázados fák, erdők, ligetek, vadvizek, erek tavaszi virággal tarkuló rétek világába.

1974.IX.16. 5,40 N.

Falurádió

Ára: 8,– Ft

HU ISSN 0450-7886

GY. SZABÓ BÉLA grafikáiból

(Cikkünket lásd a 621. oldalon)

Új segédeszköz a gyarapításhoz: az ÚJ MÉDIA

Az előrejelzések szerint a 90-es években az összes információknak csupán 50 százaléka jelenik meg könyv, folyóirat és ezekhez hasonló nyomtatott formában.

A szak-, a közművelődési, az iskolai stb. könyvtárak befogadták az új, nem hagyományos, nem nyomtatott ismerethordozókat, és rendszeresen vásárolják, illetve *vásárolnák* is őket. A rendszeres vásárlásnak azonban igen nagy akadálya az, hogy nincs egy viszonylag teljességre törekvő tájékoztató kiadvány, amely információt nyújtana a gyűjtemények kialakításához. A hazai kiadók ugyan összeállítanak jegyzékeket, de ezek csak kereskedelmi célokat szolgálnak, szűk körben terjednek, és nem jutnak el a könyvtárakhoz. A könyvtárosok gyakorlatból tudják, milyen nagy segítséget nyújt a beszerzéshez az *Új Könyvek* című állománygyarapítási tanácsadó folyóirat. Ahhoz tehát, hogy a rendszeres, tudatos állománygyarapítási politikát folytató könyvtárakban kialakulhassanak a hangos-képes gyűjtemények, az első lépés a *tájékoztatás* megszervezése a kapható dokumentumokról. Az *Új Hanglemezek* című tájékoztató évek óta megjelenik (ma már a Könyvtárellátó gondozásában), de a többi információhordozóról nincs tájékoztató folyóirat.

Ezt a hiányt érezte az *Országos Oktatástechnikai Központ* is, melynek könyvtára (eszköztára) a köznevelésben, a közművelődésben, a szakképzésben felhasználható hangos-képes dokumentumok lehető legteljesebb körű gyűjtésére törekszik. Mivel az említett központ feladatai közé tartozik a *pedagógiai technológia* elterjesztése is — és ennek egyik része az említett ismerethordozók felhasználása a nevelésben —, a központ vezetősége úgy döntött, hogy a hangos-képes dokumentumokat gyártó kiadók, intézmények segítségével megszervezi egy információs folyóirat kiadását és terjesztését.

Az Új Média című audiovizuális állománygyarapítási tanácsadó folyóirat gondozására szerkesztő bizottság alakult az Oktatástechnikai Központban működő eszköztár vezetőjének irányításával. A folyóirat tervezete elkészült, s abban évi hat szám kiadását határozták meg, úgy, hogy egy-egy szám 60—100 dokumentumról ad információkat. A folyóirat hírt ad a diafilmek (szalagos, keretes), a filmek, a hangfelvételek, a transzparensek, az oktatócsomagok, a video-ismerethordozók közül mindarról, ami az említett nevelési területeken felhasználható. A dokumentumokról a következő információkat közli a folyóirat: a dokumentum címleírása (az ISBD—NBM alapján készülő. magyar szabvány „szellemében"), ára, tárgyszavai, ETO szakjelzetei, tartalmi ismertetése, javasolt felhasználási területe, beszerzési vagy kölcsönzési helye.

A kiadvány áttekintő ismertetést kíván nyújtani a Magyarországon előállított, terjesztésre kerülő és a köznevelésben, közművelődésben, szakképzésben felhasználható új hangos-képes dokumentumokról, azok beszerzési lehetőségeiről (vétel, kölcsönzés). A gyűjtemények vezetői ezáltal egyetlen forrásból juthatnak hozzá azokhoz az információkhoz, melyek jelenleg csak hosszú utánjárással szerezhetők be. Az Új Média a frissen megjelenő audiovizuális anyagokkal egyidőben, párhuzamosan feltárja a régebben készült dokumentumokat is. A folyóirat másik célja az, hogy a nem könyv jellegű dokumentumok magyar bibliográfiai szabványának megjelenéséig a benne használt címleírási eljárás segítségével egységes mintát szolgáltasson a gyűjtő intézmények katalógusainak kiépítéséhez.

Az Új Média szerkesztését és kiadását az Országos Oktatástechnikai Központ vállalta. Az érdeklődő intézmények és személyek előfizetéssel juthatnak hozzá, *az évi előfizetési díj 100 Ft.* Az 1980. évre szóló megrendelést az Országos Oktatástechnikai Központ „Új Média" Szerkesztősége (Veszprém, Pf. 543, Schönherz Zoltán u. 2. 8201) címére kell beküldeni, ahonnan előfizetési csekket kapnak a megrendelők. A beérkezett befizetések után a megjelenő számokat folyamatosan küldi a kiadó. Minden bővebb felvilágosítást a fenti címen vagy telefonon (06-80-11-351/60-as mellék), illetve telexen (32-310) kérhetnek az érdeklődők.

Reméljük, hogy az Új Média — a már működő tájékoztatókhoz hasonlóan — hasznos segédeszköze lesz a hangos-képes dokumentumokat gyűjtő intézményeknek.

Dr. Tóth Dezső

A KÖNYVTÁROS egyes számai – tizenkét hónapra visszamenőleg – kaphatók a Lapkiadó Vállalat Közönségszolgálatánál (1076 Budapest, Thököly út 21. Tel.: 424-543); a régebbi számok pedig szerkesztőségünktől kérhetők

Gy. Szabó Béla

„Stephenson az oka mindennek" — írja *Gy. Szabó Béla* némi iróniával egyik kiállítási katalógusának előszavában, majd így folytatja: „Ha nem találja fel a vasutat, akkor szüleim nem lesznek vasutasok, és sohasem helyezik őket Gyulafehérvárra."

A várbeli gimnázium rajztanára jó szemmel ismerte fel Szabó Béla tehetségét, de az érettségi után ez a grafikusnak született, kivételes képességű fiatalember — mozdonyvezető édesapja kívánságára — mégsem a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, hanem a Műegyetemre iratkozott be, és ott 1927-ben gépészmérnöki oklevelet szerzett.

Hazatérve Romániába, előbb katonáskodnia kellett, majd állást sehol sem találva, szülei otthonában élt, és rajzolással, festéssel töltötte napjait. Végre 1931-ben egy kolozsvári villamossági gyárban sikerült elhelyezkednie, csakhogy az Egyesült Államokból elindult gazdasági válság elérte Európát is, és a kolozsvári gyár 1933-ban bezárta kapuit. Szerencsére Szabó Béla hamar ráébredt, hogy őt éppen a gazdasági világválság kényszeríti a mindig áhított, igazi pályára. Minden reggel hóna alá csapta mappáját, vitt magával néhány rúd préselt szenet meg színes krétát, és járta Kolozsvár környékét, a hegyeket, erdőket és egyre gyakrabban a város peremkerületeit. Vázlatait kidolgozva fába metszette. Így született meg 50 fametszetet tartalmazó, 1935 tavaszán megjelent első kötete: a *Liber Miserorum*.

Pasztellképei és fametszetei egyre szélesebb körben tették ismertté nevét, munkájából nyugodtan megélt, rajztudásának magas fokáról pedig híven tanúskodik az a fába metszett portré, amelyet 1936 elején készített édesanyjáról. (Lapunk 624. oldalán mutatjuk be.) Mégsem volt elégedett önmagával, sőt mind határozottabban érlelődött benne az igény, hogy végre rendszeres tanulmányokat folytasson. Ezért 1936 őszén újból Budapesten találjuk: harmincegy éves fejjel beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára, és 1939-ben végzett annak grafikai szakán. E három év alatt fölényes technikai fölkészültséget szerzett, és módja nyílt az európai grafikában akkortájt újból nagyobb teret hódító fametszők munkáinak alaposabb megismerésére is.

Közben szüntelenül dolgozott: szívesen vállalta erdélyi magyar írók munkáinak illusztrálását, és nyári utazásainak vizuális élményeit *Barangolókönyvének* a különböző tájak hangulatát is finoman érzékeltető metszeteiben örökítette meg. Ezt követően — hosszabb szünet után — újabb nagy sikert az 1949-ben Bukarestben kiadott *25 fametszet* című kötet hozott számára.

Fiatalsága éveiben bejárta a görög tájakat, a dalmáciai tengerpartot, megnézte a Vezúvot és a Grossglocknert, de ezután már távolabbra vezető utak következtek: ellátogatott több nyugat-európai országba, majd a Szovjetunióba, és tanulmányutat tett Kínában. Távol-keleti élményeit 1960-ban megjelent *Kínai útivázlatok* című kötetében tárta elénk, méghozzá nemcsak rajzokban és pasztellképekben, hanem riportszerű leírásban is. Ugyanezt tette később *Mexikói tél* című kötetében: előbb eredeti megfigyelésekben gazdag, olvasmányos útleírást kapunk tőle, és ezt követi a pasztellképek és szénrajzok hosszú sora.

S most érkeztünk el a főművekhez! Gy. Szabó Béla kiválasztott *Dante* La Divina Commedia (Isteni színjáték) című művéből húsz tercinát, és ezekhez nagy méretű, lenyűgözően szép illusztrációkat készített. Mindegyik metszet a művész egy-egy fenséges vagy borzongató vízióját jeleníti meg. Ezután a kolozsvári Dacia Kiadó felkérésére elkészítette 12 fametszetből álló sorozatát a *Hónapok* című kötet számára. E 12 lapon kibomlik előttünk Gy. Szabó Béla művészetének minden fontos jellemzője: rajongó szeretete a természet iránt, előadásmódjának sajátos festőisége és meleg líraisága, amely egyes lapjain sodró lendületbe csap át. Jelenleg az Énekek Énekének illusztrálására szánt metszeteken dolgozik. E sorok írója látta néhány dúc levonatát, s az volt a benyomása, hogy ezek a metszetek kompozíciójuk tökéletességével még a Dante-illusztrációkat is felülmúlják.

E nagy művész fametszeteit, szénrajzait és pasztellképeit (amelyekért a román kormányzattól már 1952-ben megkapta az Állami Díjat) sok más városon kívül tárlatokon látta Bukarest, Budapest, Bécs, Liège, Brüsszel, Antwerpen, Riga, Leningrád, Moszkva, Mexico City, New York, Ottawa és Toronto műértő közönsége.

Gy. Szabó Béla idén tölti be 75. életévét. A neves kolozsvári művészettörténész, *Murádin Jenő* terjedelmes monográfiát írt róla. Türelmetlenül várjuk, hogy könyvét kézbe vehessük.

Kéki Béla

A Művelődési Minisztérium irodalmi és művészettájékoztatási főosztálya január 24-én értékelte lapunk 1985-ös évfolyamát. A kibővített szerkesztőségi ülésen Rátki András főosztályvezető és a referátumot tartó Tokai András, valamint a helyi felügyeleti szervek képviselői vettek részt.

•

Somogyi-könyvtári esték címmel indult sorozat a közelmúltban. Első alkalommal Baróti Dezsővel, majd Hubay Miklóssal találkozhattak az érdeklődők.

•

Érzékeny veszteség érte jelenkori irodalmi életünket: december 29-én meghalt Kardos György, a Magvető Könyvkiadó igazgatója. Emlékét őriznünk kötelesség!

BELICZAI MÁRIA RAJZA

az itthoni állami díj és a művészet érdemes mestere cím utáni időkben), maradt a Bolyai utcai lakás-műterem pontos-lelkiismeretes, a külsőségeket tekintve szürke dolgozója.

Most, hogy átköltözik a Házsongárdba, az élők városa sokkal szegényebb, nélküle ismét szegényebb lesz. Vagy talán mégsem? Hajlott alakja hiányozni fog ugyan a belváros utcáiból, és többé nem teszi már le újévi, gondosan metszett és aláírt üdvözletét a szerkesztőségi asztalokra — az otthonokból azonban, tudjuk, múzeumainkból pedig reméljük, nem fognak eltűnni jól ismert fekete-fehér képei, színes pasztelljei — az emlékeztetők és megtartók.

Tibeti sapkás önarcképed nem a történelem hidegét, hanem az alóla kitekintő, bölcsen figyelő emberi arc belső monumentalitását, a megszakíthatatlan kommunikációt, az esztelen mesterkedéseken győztes alkotó erőt, az értelmes jövőt kell hogy jelentse nekünk. Béla bácsi, ez a hit adjon Neked — s a talán mégsem csak látszatéletet élőknek nyugalmat.

KÁNTOR LAJOS

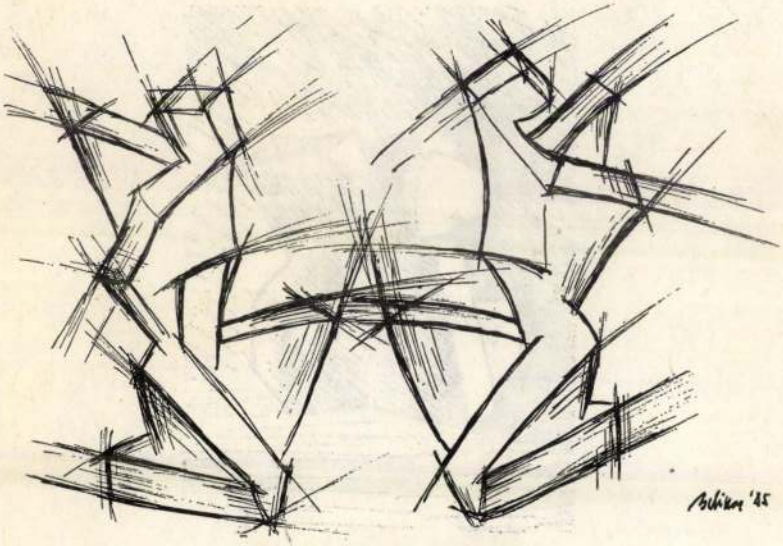

BELICZAI MÁRIA RAJZA

Miközben a népszerű „Gy." gazdagságát emlegetjük, természetesen nem anyagi javakra utalunk. Fekete-fehér fametszeteivel bevett várakat, országokat sorolhatunk: Gyulafehérvár még csak a születési hely jogán volt az övé, Kolozsvár viszont már a művészetének hódolt be. Igaz, ő is sokat tett ezért a városért, azért, hogy múltját és jelenét messze földön megismerjék. Szívének kedves környezet volt mindvégig a Farkas utca és a Szamos-part, mint ahogy szívének kedvesek voltak az itt eljáró emberek, Kelemen Lajostól és Reményik Sándortól Kós Károlyig és Szabédi Lászlóig. A múltat is innen tanulta igazán érteni és megérteni: ezért véste fába a tudós Apáczai Csere János arcát s a forradalom centenáriumán, újjáéledt hitek és remények idején Petőfi és Bălcescu portréját.

DÓZSA

UTOLSÓ ÖNARCKÉP

Gy. Szabó Béla birodalmának határai, hosszú és gazdag élete mondhatni utolsó pillanatáig, egyre tágultak: belefért a Bucura-tó, ahonnan a román pásztor alakját hozta magával, és belefért a szelíd Balaton. De meghódoltak előtte távolibb, keleti és nyugati, északi országok is: Finnország csakúgy, mint a világnagyságú Kína s a talán még csodálatosabb művészi múltú Mexikó. Hogyne lett volna hát gazdag Gy. Szabó. És annál is gazdagabb volt, mert a nagy tülekedést s a sikert egyformán tudta bölcs humorral szemlélni.

És tudta, mindvégig tudta azt is, hogy hová tartozik. Csöndesen volt büszke, mint aki a munkában osztja meg a szerzett dicsőséget azokkal, akikkel és végső soron akikért élt. Sem jó szóval nem lehetett őt elcsábítani, sem kisemmizéssel, akarnok gőggel, rossz szóval elkergetni. Így maradt meg igazi erdélyi realistának, kolozsvári művésznek; példaembernek, jó néhány kiváló elődhöz-kortárshoz igazított léptűnek.

Pedig ő is nézhetett volna magasabbra, messze e föld fölé vagy a csalogató mélybe, a bugyrokba — mint ahogy nézett is, amikor például kitűnő Dante-sorozatát készítette, majd a *Jelenések Könyvé*be tekintve, saját látomásait is kivallotta. Ám ő, tudomásul véve e műveinek látványos külföldi elismerését (jóval

Gy. SZABO Béla

Tiszatáj 1986.2.sz.

Gy. Szabó Béla gazdagsága*

Ma, amikor itt állunk az erdélyi fametszés mesterének koporsója mellett, az ily szomorú alkalmakkor végre találkozó és együttgondolkodó, végtisztességtevő gyülekezetben, lehetetlen nem azzal kezdenünk a búcsúztatást, hogy Gy. Szabó Béla a legélőbb művészünk. Ezzel nem azt akarom sugallni, hogy mi, a sírját körülállók tulajdonképpen már csak látszatéletet élünk, távol az önmegvalósításnak attól a nagyszerű példájától, amelyre most emlékezünk. Az emlékezés, az emlékeztetés perceiben és óráiban nem is volna illendő róla, művészeti életünk, az egyetemes képzőművészet nagy halottjáról magunkra terelnünk a figyelmet. Ám éppen Gy. Szabó Béla térhez és időhöz kötött, de tér- és időbeli kötöttségeken, határokon túlemelkedő grafikusművészetét jellemezzük azzal, hogy a könyvekben, cikkek és tanulmányok százaiban megtalálható életrajzi, pályaképi adatok elősorolása helyett arról szólunk mindenekelőtt, ami őt a művészet befogadóinak ezreivel, tíz-, sőt százezreivel köti össze. Megszámlálhatatlan, felleltározhatatlan grafikai lapjaira gondolunk, amelyek tehetősebb és szerényebb erdélyi otthonok falát egyaránt díszítik — és többet is tesznek a díszítésnél: az otthonosság érzetét segítenek megteremteni és megőrizni egy megdöbbentően zord, más elképzelésekhez, új körülményekhez igazodó világban.

Mi váltotta, mi váltja ki bennünk ezt az otthonérzést Gy. Szabó Béla fametszeteinek közelében? A kérdés nem csupán esztétikai, hanem legalább annyira etikai is, ezért ide, a nagy közösség elé való. Miközben a XX. századi (már a század eleji és most a század végi) modern művészet meghökkenteni, felrázni akar tehetetlen közönyünkből, formabontásával, a megszokottat romboló vagy gúnyoló eszközeivel azonban sokakat elriaszt önmagától — Gy. Szabó Béla úgy véste fába képeit, hogy magukhoz csalogassanak: a táj, egy emberarc, egy népszokás szépségére figyeltessenek föl. Noha sosem volt avantgarde művész, Gy. Szabó is egyfajta lázadással kezdte pályáját: a *Fecskék könyvé*hez, Ernst Toller (Dsida Jenő fordította) művéhez készített illusztrációi s az épp fél évszázaddal ezelőtt kiadott *Liber miserorum* metszetei nemcsak expresszionizmusukkal, hanem a szegények, a munkanélküliek, a megszomorítottak és megalázottak ügyének felvállalásával csatlakoztak a korabeli harcos művészethez — még ha egyesek, erre pedig hivatottak, nem értették is meg ezt a társadalmi vállalást. Értetlenségben a harmincas évektől kolozsvárivá vált fametszőnek később is volt része, amikor véséstechnikája, kompozíciós látása már klasszicizálódott. Az idegenkedők, az irigyek most már nem a szegénységet, a nyomorultakat féltették tőle — magukat féltették Gy. Szabó Béla gazdagságától, ennek következményeitől.

* Elhangzott Kolozsvárott, 1985. december 5-én, a házsongárdi temetőben.

Filmkritikusoktól

is lehet teológiát tanulni. Kivonat a kritikából: „A történet a filmben százhúsz perc alatt játszódik le. Eközben veszendőbe megy egy hatvanperces kitűnő filmtörténet..." Így szoktuk mondani: Kevesebb több lett volna. Ezt is ismerjük. Az édesapa így csitította a hosszú prédikáció miatt nyugtalankodó kisfiát: Várj türelemmel, már befejezte, de nem tudja abbahagyni. A filmkritikát így lehet a mi világunkba átültetni: a negyvenöt perces prédikációban veszendőbe ment egy húszperces kitűnő igehirdetés. Ezen a nyomon elindulva, gondoljunk át néhány fontos igazságot az igehirdető, az igehirdetés és az igehallgatók kapcsolatáról.

Megváltozott a világ. Igényesebbek és bátrabbak lettek az emberek. A rádióban, televízióban gyakran kitűnő „szövegeket" hallgatnak. Ha alacsony a színvonal, kikapcsolják a készüléket. Minősítik a hallottakat. Bátran kritizálnak, véleményt nyilvánítanak. Nem így van az egyházban. Pontosabban: nem egészen így van. A mi hallgatóink is okos emberek, igényes emberek. Nekik is van véleményük a prédikációról, de — itt van a sajnálatos különbség — ezt nem mondják meg az illetékesnek. Egymás között elmondják az örömüket, vagy éppen a hiányérzetüket, vagy ellenkezésüket, de a legilletékesebbnek, az igehirdetőnek nem szólnak. Élnek még a régi beidegzések: A papot tisztelni kell, a pappal nem illik vitázni. Egyházunknak egyik soron következő feladata az, hogy a „hallgatás falát" itt is áttörjük. El kell kezdeniük a templomos hívőknek a lelkipásztorukkal való dialógust az elhangzott igehirdetésekről. Az idézett szellemes filmkritika nyomán felállítunk most néhány megszívlelést érdemlő tételt erre az esedékes párbeszédre nézve. 1. A legkitűnőbb igehirdetésben is vannak „üresjáratok", ismétlések, közhelyek, aránytévesztések. A húszperces mondanivalóból harmincperces prédikáció lesz. 2. A leggyarlóbb igehirdetésben is vannak értékes elemek. A negyven percből van öt, tíz, húsz percnyi tiszta teológia, időszerű „tanítás" a problémák tömkelegében. 3. Amikor nekibátorodunk a lelkipásztorral való dialógusnak, elsősorban ezt az öt, tíz, húsz percnyi élő üzenetet köszönjük meg. A fogyatékosságok, ellenkezések felsorolása, az öncélú kritika többet árt, mint használ. A lelkipásztor ilyenkor visszahúzódik saját védekező-támadó „bunkerébe" és nem is csupán sikertelen lesz a párbeszéd, de ezen

AZ IGE MELLETT

AUGUSZTUS 5. VASÁRNAP

„Ilyen főpap illett hozzánk: szent, ártatlan, szeplőtlen, aki a bűnösöktől elkülönített, és aki magasabbra jutott az egeknél" (Zsidók 7:20—28). Isten mérhetetlen szeretétére emlékeztet bennünket ez az igeszakasz. Atyánknak nagy szerelme ajándékozta nekünk Jézus Krisztust, hogy aki hisz Őbenne, annak örök élete legyen. Nem érdemünk, hanem szükségünk és nyomorúságunk miatt „illett hozzánk" ilyen Főpap. Magasból estünk a mélybe és Urunk ebből a magasságból jött és győzedelmesen „magasabbra jutott az egeknél". Szolgálata, áldozata a megoldása minden nyomorúságunknak. Ezért Őreá kell tekinteni Isten népének. A levél első olvasói Őróla vették le egy pillanatra a tekintetüket és ezért lábaik megtántorodtak és szívük elcsüggedt. Példájuk intelem, gyógyulásuk biztatás. Akik Őreá néznek, azoknak arcuk a zsoltáríró szava szerint megvidámodik.

I. Királyok 22:18—28. 229. Dicséret.

AUGUSZTUS 6. HÉTFŐ

„...annak a szentélynek és igazi sátornak szolgájaként, amelyet az Úr épített, nem pedig ember" (8:1—5). Az olvasók tekintetét rabul ejtette a földi szentély. Szerették Jézust, hiszen egyébként nem vállaltak volna üldöztetést is ezért, hogy nevét valljják. A szívük mélyén azonban nosztalgikus vágy élt a kifejező, fényes szertartások iránt. Ez a levél a mennyei Szentélyre, „az igazi sátorra" irányítja szemeiket és hitük látását. A mienket is. A tekintet és a hit aláhanyatlásának örök veszélye kísérti a gyülekezetet. Az ember által épített „sátor" eltakarhatja az örök mintát, a mennyei alkotást. Pedig az igazi erőforrás onnan árad minden földi alkotásra, minden liturgiára és szolgálatra. A gyülekezet megújulásának a titka: még a Sinai-hegyi mintánál is magasabbra kell tekintenünk.

I. Királyok 22:29—40. 28. Zsoltár.

AUGUSZTUS 7. KEDD

„Törvényeimet elmémjükbe adom, és szívükbe írom azokat" (8:6—13). Jézus Krisztus királyságában és főpapságában Isten régi és csodálatos ígéretei valósultak meg. Nemzedékek remélték Jeremiás próféta jövendölésének beteljesedését arról, hogy Isten a törvényt gyermekei elméjébe adja és kőtáblák helyett a szívükbe vési fel. Az olvasók korában érkezett el ennek a kornak a kezdete. Ők ennek az áldásnak első boldog élvezői. Figyelmezteti őket az apostoli író, hogy az első szövetség népén is számonkérte az ajándékot az Úr, elvárva a szabadításhoz méltó életet. Így kéri számon az Úr Jézus Krisztusban való szabadítást az új szövetség népétől. El kell jönni az időnek, amikor kicsinyek és nagyok ismerik az Urat és ez ismerethez méltóképpen élnek.

I. Királyok 22:41—54. 47. Zsoltár.

AUGUSZTUS 8. SZERDA

„A második kárpiton túl pedig volt egy sátor, amelyet szentek szentjének neveztek" (9:1—10). Az egész szent sátor és minden egyéb szertartás az évenként egyszer bemutatott nagy áldozatért volt. Izráel egész vallási élete ebben az áldozatban csúcsosodott ki, amelyet a főpap mutatott be vérrel, önmagáért és a népért. A sátor első részében végzett minden szertartás ennek az áldozatnak a szükségességét hirdette és ennek az áldozatnak a megtisztító ereje után kiáltott. Ezt az áldozatot vitte tökéletességre a mi Urunk Jézus Krisztus. Minden mi földi forgolódásunk csak a „sátor első részében" való forgolódás. Csak a tökéletes áldozatra nézve van értelme és létjogosultsága. A „szentek szentjének" fénye és ereje nélkül az egyház egész liturgiája és szolgálata fénytelen és erőtlen.

II. Királyok 1:1—8. 323. Dicséret.

AUGUSZTUS 9. CSÜTÖRTÖK

„Krisztus pedig, mint a jövendő javak főpapja, a nagyobb és tökéletesebb sátoron át jelent meg" (9:11—14). A megkísértett gyülekezet akkori tagjai a múlt emlékein gondolkodtak. Szelíd figyelmeztetés az apostoli szó, amikor a „jövendő javak főpapjának" nevezi és ezzel figyelmünket a végső kiteljesedésre irányítja. Az egyháznak hűségesnek kell lenni a földhöz és az emberekhez, de ezt nem akkor teszi helyesen, ha földhöz ragadt gondolkodással és tekintettel él. Sokkal inkább akkor szolgálja az ember igazi javát, ha a „nagyobb és tökéletesebb sátoron át" közelít e világ felé, mint ahogy Ura is onnan jött és oda ment vissza. Ezáltal menekülhet meg Isten népe attól, hogy a múltba ragadt, nosztalgiázó és „műemlék"-egyház legyen.

II. Királyok 1:9—18. 351. Dicséret.

AUGUSZTUS 10. PÉNTEK

„Másodszor majd a bűn hordozása nélkül fog megjelenni azoknak, akik várják Őt üdvösségükre" (9:15—28). A „jövendő javak" Főpapja másodszor nem mint Főpap jelenik meg, aki hordozza a világ bűnét, hanem mint ítéletre visszajövő Bíró. Ellenfeleink ítéletet, a benne bízóknak, az Őt váróknak pedig üdvösséget hoz. Ebben is különbözik a földi szentély minden szolgájától, a legfényesebb angyaloktól és minden teremtménytől. Övé a hatalom mennyen és földön az Atya akaratából. Akinek ennél az Úrnál „kisebb" Jézusa van, az magát csalja meg, annak minden szép hitvallása ellenére sincsen élő reménysége és igazi boldogsága. Az nem hiszi, mert nem hiheti igazán, hogy a világ és az egyház sorsa a végső kiteljesedés. Isten győzelme felé halad, minden ellenkező látszat ellenére. Jézus visszajön, ezért van üdvösség, s ennek előíze értelmet ad életünknek.

II. Királyok 2:1—18. 402. Dicséret.

AUGUSZTUS 11. SZOMBAT

„Az ő akarata szentelt meg minket Jézus Krisztus testének feláldozása által, egyszer s mindenkorra" (10:1—10). A Zsidókhoz írt levél egyik legtöbbet emlegetett fogalma az, hogy Jézus Krisztus „egyszer s mindenkorra", megismételhetetlen és megismétlésre nem is szoruló áldozattal megváltott bennünket. Ezt az áldozatot nem ismétli meg az úrvacsora sem. Erre az áldozatra emlékeztet az egész szentírás és ezt juttatja eszünkbe és vési a szívünkbe minden úrvacsora. Ezt az áldozatot nem megismételni, hanem halálosan komolyan venni szükséges, hogy belőle és általa éljünk. Bűnbánatban emlékezni, alázatosan elfogadni, boldogan meghálálni: ez a mi feladatunk. S ezáltal lesz igazán Krisztus népe az egyház.

II. Királyok 2:19—25. 406. Dicséret.

Dr. Fekete Károly

IMÁDKOZZUNK!

Oh Uram, vedd el ezt az én kőszívemet, és adj nekem szívet, amely Téged szeret és tisztel, szívet, amely örömét Benned találja, utánad vágyik és Neked akar tetszeni a Krisztusért.

Uram, ne engedd, hogy farizeus módon imádkozzak, mert aki magát felmagasztalja, azt Te megalázod. Engedd, hogy úgy imádkozzak, mint a vámszedő. Bűnbánattal kiáltok én is: Isten, Istenem, légy könyörületes hozzánk bűnösökhöz! Ne a dicsekedésben és a gőgben, hanem ebben a megalázott és könyörgő állapotomban erősíts engem, Krisztus, Istennek Fia, emberek barátja. Takaratlanul vannak immáron és én bűneim szemeid előtt, sötétté tesznek engem és a mennyek fénye nem hatol rajtuk keresztül.

Oh, Üdvözítőm, érezz Te velem együtt, Te, aki értem is szenvedtél. Általad mehetek csak át minden sötétségen és éjszakán, mert a Te igazságod a Nap, amely megvilágít minden utat előttünk és amely arcodat is láthatóvá teszi nekünk. Ezért sóhajtozom utánad szünet nélkül, lelkem megmentéséért. Ámen.

(Ambrosius [340—397] imádsága)

A heti bibliai részhez

Damaszkusz (II.)

Dávid adófizetőjévé tette Damaszkuszt és helyőrséget helyezett el benne (II. Sám. 8:5—6). Ugyancsak meghódította II. Jeroboám (II. Kir. 14:28). Salamon idejében azonban Rézon visszaszerzi a függetlenséget és „megvetette Izraelt" (I. Kir. 11:23—25). IV. Benhadad pedig megostromolta Samáriát (II. Kir. 6:24). Mikor Damaszkusz Asszíria ellen szövetségesek után nézett, a szírefraimita háború (Kr. u. 734) megbosszulásául III. Tiglat Pilézer elfoglalta Damaszkuszt és királyát, Recint is megölette (II. Kir. 16:9), amint ezt Ézsaiás próféta megjövendölte (Ézs. 7:4). Az asszírok, a babilonok, a perzsák után Nagy Sándor foglalta el. A Szeleukidák uralma idején állandó vetélytársa lett egy új város, az Orontes melletti Antiochia. Kr. e. 64-ben hódították meg a rómaiak és ekkor egyike lett az ún. Tízvárosnak. Mikor Pál Damaszkuszba érkezett, IV. Aretas nabateus fejedelem uralta (II. Kor. 11:32).

Az Újszövetség Pál apostol megtérésével kapcsolatban háromszor i elmondja, hogy az Úr látomásba megszólította Anániást: „Kelj fel menj el abba az utcába, amel Egyenes utcának hívnak és k meg Judás házában Sault, akit zuszinak neveznek" (Csel. 9:1

GY.SZABÓ Béla

UJ0721/900719
506/II GKJ.
MTA. MUVESZETTORTENETI KUT.CSOP
1014 BUDAPEST
URI U. 62.
KÖZHIR-PSZ
1900 BUDAPEST
DJ64386
REFLA

Kp. bérm. Bp. 72.

Ára: 10 Ft

ORMÁTUSOK LAPJA

XXXIV. [illegible] A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ HETILAPJA 1990. JÚLIUS 29.

K[illegible] nélkül nincs egyház

Napjainkb[illegible] gondolat, hogy az Isten által egyre többe[illegible]t és a Szentlélekkel átitatott hangoztattá[illegible]ekből álló „Krisztus-testet" meggyőződé[illegible] *is meg kell — mi több: meg*ciológiai m[illegible] *— szervezni.* Ahol a hívek „fe-revideálni k[illegible] születtek", ahol a tagokban törvényeit, [illegible]us valóban él a Lélek által, választásokr[illegible] *yan miért volna szükség —* is történt. [illegible] *különféle értelemre csűrhető-*kérdéskörbe[illegible] *ható — paragrafusokra?* Ahol „elfogulatla[illegible]n a „felülről való születés" kéletes" (t[illegible]ik, ahol a tagokban csak dek-hadd bocsá[illegible]n „él" a Krisztus, *ott viszont talatokon is [illegible] nének a tartalmilag is legbib-az Egyházban [illegible] bban fogalmazott paragrafu-azon dől el: valóban keresztyének-e, sok?* Ahonnan a Lélek kivonult, ott ill. *milyen mértékben keresztyének* az egyházi törvénykönyv csak hite-*egyházunk tagjai, köztük lelkészei.* tést, önámítást munkálhat: meg-Röviden fogalmazva: minden az nyugtatja az embert — *már akit le-*Egyház tagjainak *lelki minőségén* *het* —, hogy *nem is kell igazán ke-(lelkületén és magatartásán)* fordul *resztyénnek lenni, elég annak lát-*meg. Ezzel azt is kimondtam, hogy *szani.*

az ún. „rossz" egyházi törvénykönyv Az újtestamentumi korban is vol-ellenére is lehet jó a „Krisztus-test" tak egyesületek, szövetségek, külön-élete, illetve az ún. „jó" egyházi tör- böző célt munkáló közösségek, pár-vénykönyv *hatályban léte sem biztosí-*tok stb. Ezeknek szükségük volt *ték* az egyházi élet keresztyén mi- alapszabályra, működési irányelvek-nőségére. Ahol a törvény betöltése a re, fegyelmi rendelkezésekre, hogy szeretet és *minden dolgunk tényleg* tevékenységük minél eredmény-*szeretetben megy végbe, ott az* esebb legyen. *A keresztyén gyüleke-anarchia nem fenyeget,* ott valójá- *zetekben azonban valaki más gon-*ban csak bizonyos jézusi irányok *doskodott a rendről: Isten Lelke,* megmutatására, jézusi eszmények *mert Isten nem a rendetlenség, ha-*újólagos kitűzésére van szükség, tör- *nem a rend Istene (I. Kor. 14:33),* vénykönyvre azonban nincs. *Ha* *vagy maga Krisztus, mert minden* *mégis, akkor minél vékonyabbra . . .* *hívő Krisztus „tagja" és a Krisztus* Minden egyházi törvénykönyv olyan *nem szakítható részekre (I. Kor.* mértékben vastagodik, amilyen mér- *1:13).*

tékben valamely egyházban a Szent- Valami magával ragadó lelkesült-lelket megoltják, másként: *amilyen* ség és megrendíthetetlen reménység *mértékben a Szentlélek kivonul az* volt a Szentlélek egyházat átható je-*— immár csak úgynevezett — egy-*lenlétére vonatkozó hitben. A Szent-*házból.* lélek vezetése által és alatt élt —

Paragrafusok nélkül

szeretett, szolgált, szenvedett és vár-ta vissza Urát — a „kicsiny nyáj", amelynek tagjai között *nem sok* bölcs, hatalmas, előkelő származású (I. Kor. 1:26) ember volt.

A továbbiakban — azzal a kész-séggel, hogy az Újtestamentum mér-téke alatt készek vagyunk ide vo-natkozó jelenlegi meggyőződéseinket módosítani —, nézzük meg röviden, hogy a legelső gyülekezetekben volt-e — s ha igen: milyen — „egy-házszervezet".

1. Meggyőződésem szerint mind [illegible]l apostoltól, mind az első gyüleke-[illegible]k vezetőitől és tagjaitól *távol állt* [illegible]a egyáltalán felmerült bennük

A jövő a jelenben

2. Az első gyülekezetek másodjára azért sem gondoltak jogi szervező-désre, mert nagyon közelinek tartot-ták Jézus dicsőséges visszajövetelét. A felkelő Nap vörösessárga fénye — gondolták — talán előhírnöke an-nak a tűzfolyamnak, amely a mennyből leárad a Földre, hogy minden gonoszt megsemmisítsen. És amikor esti imájuk előtt feltekin-tettek a csillagos égboltra, képzelet-ük talán látni vélte az angyalokat, akik sarlóval a kezükben indulnak majd „holnap" a nagy aratás, be-gyűjtés és csűrbe takarás munká-jának megkezdésére. Ma, holnap, holnapután megszólalhat a kürtzen-gés, amely „felébreszti" a halotta-kat és hírül adja, hogy Jézus meg-érkezőben van. Ilyen gondolatokkal eltelve, *ki kezdett volna hozzá vala-miféle egyházszervezet létesítésé-*hez? Pál semmi esetre sem, hiszen *még az egyes gyülekezetek belső rendjére vonatkozólag sem rendel-kezett, nemhogy az „egész egyház"-ra nézve.*

Sokan vállrándítva, lenézőleg nyilatkoznak az első gyülekezetek „téves" Krisztus-váradalmáról. Er-ről itt és most azért annyit hadd ír-junk le: számunkra *ma* van az eschaton, *minden napunk „utolsó nap"!* Ez a bizonyosság tegye őszin-tévé napi önvizsgálatunkat, napi megtérésünket és napi örömteljes imádságunkat: „Jövel, Uram Jézus!"

3. Pál írásaiból tudjuk, hogy Isten *„kormányokat"* (kybernesis, I. Kor. 12:28), vagy *„elöljárókat"* (proistamenos, Róma 12:8) is rendelt az egyházban. Ez a két „tisztség" azonban csak az értelem szándékos, vagy tudatlanságból eredő eltorzí-tásával azonosítható a később kiala-kult „egyházkormányzat" jelentés-tartalmával, ahogy ma is értelmezik ezeket a bibliai helyeket. A „kor-mányzás" és az „elöljárás" — *mint minden igazi felső vezetés valaha is az emberi társadalmak történeté-ben — eredetileg nem jog, nem is kötelesség, hanem erkölcsi és szel-lemi felsőbbrendűség, nagyvonalú-[illegible]édelem volt. Az Egy-*

Horgászok. Gy. Szabó Béla metszete

„Csendes éj...”

Szenteste, amikor kigyúlnak a karácsonyfagyertyák, s ragyognak az ajándékozók, a megajándokozottak zemei, sok református családban felolvassák a Bibiából Jézus születésének történetét, majd felcsendül az ének: „Krisztus Urunknak áldott születésén...” A római katolikusok a „Mennyből az angyal, lejött hozzátok, pásztorok” kezdetű énekkel ünnepelnek, de sok helyen, főleg külföldön, nálunk az evangélikus testvéreinknél a közismert „Csendes éj, Szentséges éj!” csendül fel karácsonyeste. Debrecenben, a Mester utcai templomban magnószalagról hallgatjuk ezt az éneket.

Most erről az énekről írok, annál is inkább, mert az ének dallamának szerzője, Franz Xaver Gruber 200 évvel ezelőtt született Ausztriában.

Ki volt Franz Xaver Gruber? Egy mondatban kifejezve: falusi kántortanító Arnsdorfban. Felsőbb iskoláit Salzburgban végezte. 1807-ben lett az arnsdorfi iskola tanítója, illetve régi szokás szerint az itteni római katolikus templom orgonistája. Szoros barátság fűzte Josef Mohrhoz, a szomszédos oberndorfi egyházközség plebánosához, aki költészettel is foglalkozott, és közös munkájuk eredménye lett a „Csendes éj, Szentséges éj!” című karácsonyi ének. 1818. dec. 24-én — éppen szenteste — vitte át J. Mohr a kéziratos versét F. Gruberhez azzal a kéréssel, hogy szerezzen hozzá kétszólamú dallamot gitárkísérettel, dolgozza fel kórusművé. Ez azt jelenti, hogy F. Gruber nem valami kis tehetségű „száraz” kántor volt, hanem olyan művész, aki értett a zenéhez, másképpen nem vállalta volna ezt a szép feladatot. F. Gruber azonnal hozzálátott a komponáláshoz, és 1818. dec. 24-én Gruber lakásán nemcsak Jézus születésére emlékeztek, hanem megszületett a „Stille Nacht, heilige Nacht” dallama is, amelyet a mai evangélikus énekeskönyvben így olvashatunk:

Csendes éj, Tiszta, szent éj!
Mindenek álma mély.
Nincs fent más, csak a drága, szent pár,
Várja, gyermeke alszik-e már.
Szent Fiú, aludjál,
Szent Fiú, aludjál!

A karácsonyi ének, amelynek hat verse van, hamarosan Európa-szerte rendkívül népszerű, a békevágy jelképe lett. Később orgonaműnek is feldolgozták, azonban szenteste az otthonokban, az ablakok alatt a gyermekek, felnőttek gitárkísérettel énekelték J. Mohr és F. Gruber művét, amelyet a közös hit, az egymás iránti barátság, az Isten és az emberek iránti szeretet hozott létre.

F. Gruber 21 évig tanított az arnsdorfi iskolában, volt a helybeli egyházközség kántora. Arról nincs tudomásunk, hogy más énekhez szerzett volna dallamot, a magyar és a külföldi zenei lexikon csak ezt az egy művét említi, de ez az egy is elég volt ahhoz, hogy a neve mindaddig fennmaradjon, amíg karácsony lesz a Földön. Hasonló a helyzet J. Mohr tisztelendő úrral: nem tudjuk, hogy írt-e más verset, vagy megjelent-e nyomtatásban valamilyen költeménye. F. Gruberről viszont elmondhatjuk, hogy a festészethez is értett. Az önarcképe, rajzai, vízfestményei maradtak az utókorra.

J. Mohr és F. Gruber emlékét kegyelettel ápolják Arnsdorfban, tehát vallják azt, hogy annak a népnek van jövője, amelyik megbecsüli a múltját. Dec. 24-én emlékeznek meg Arnsdorfban a 200 éves jubileumról. A „Csendes éj” szerzőinek emlékoszlopot állítottak 1897-ben Arnsdorfban, rajta látható a szerzők közös, domborművű arcképe, illetve az énekre utaló vers, ami magyarul, dr. Varga Zsigmond professzor műfordításában így hangzik:

„Csendes éj, szentséges éj!”
Óh, dal, ki alkotott, hogy így beszélj?
Mohrtól ered szép igém,
Gruber alkotta meg zeném!
1818 — Pap és tanító együtt! — 1897

F. Gruber egykori, 1771-ben épült családi háza most ereklyemúzeum, pontosabban „Stille Nacth-Museum”, amely Gruber nevét viseli. A lakás egybeépült a régi iskolával, és egy termét úgy rendezték be, amilyen Gruber idejében, a múlt század közepén lehetett: padokkal, táblával, harmóniummal, szemléltető képekkel, tankönyvekkel. A múzeumot harminc évvel ezelőtt, 1957-ben nyitották meg, azóta 140 000 látogató kereste fel a Gruber-múzeumot a világ minden tájáról.

Mondottuk, hogy a „Csendes éj”-nek hat versszaka van, az evangélikus énekeskönyvben azonban csak három verset találunk. Nem lesz talán érdektelen, ha a többi tartalmát ismertetjük. A 2. vers arról az örömről szól, hogy Krisztus megszületett. A 3. arról: Jézus azért jött, hogy békét, életet, reményt adjon, a bűntől megszabadítson. A 4. vers Isten szeretetéről tesz bizonyságot, aki Fiát a Földre küldte, és Jézus testvérként öleli át a világ népeit, és nekünk testvérként kell egymás mellett élni. Az 5. vers arról beszél, hogy a bűn átkát Jézus legyőzte, a sötétség hatalmát megtörte, aki hisz benne, az kegyelmet nyer. A 6. vers a betlehemi pásztorok, az angyalok énekét idézi, a halleluját közel és távol: Jézus, a Megváltó, megérkezett!

Mindenki maga tudja, hogy hány karácsonyt ért meg örömben, netán bánatban, de a keresztyén embernek az a kötelessége, hogy ezen a napon — legyen csendes, vagy nyugtalan, szomorú az éjszakánk — még nagyobb hálát adjunk Istennek a hozzánk lehajló szeretetéért, és imádkozzunk, énekeljünk, ki-ki a maga módján, hogy a jövő karácsonyt is békében ünnepelhessük.

(Debrecen)

Dr. Takács Béla

Karácsonyi ének a múzeum előtt

A karácsonyfa múltjából

A feldíszített karácsonyfának csak 00 s egynéhány éves múltja van. Egy strassburgi kézirat, amely 1605-ből származik, említi először a feldíszített karácsonyfákat. „Strassburgban szokás — mondja a kézirat —, hogy karácsonykor fenyőfát állítanak fel a szobában s azt színes papírszalagokkal, aranyfüstel, ostyákkal, cukorral s almával díszítik.” A *legenda* szerint az első karácsonyfát, amelyen *gyertyák is égtek*, egy svéd tiszt állította fel a lindenaui templomban karácsonykor hálából, hogy a harmincéves háborúban kapott sebesülésből felépült. A megbízható *adatok* szerint az első gyertyáktól fénylő karácsonyfák Zittauban ragyogtak fel. 1737-ből származó levélben Kitzling Gottfried wittenbergi egyetemi tanár említést tesz a gyertyáktól fénylő karácsonyfáról. Ettől az időtől kezdve nemcsak német földről, hanem Európa más országaiból is vannak híreink a díszes, gyertyákkal megvilágított karácsonyfa állításának szokásáról. Európa minden városában meghonosodott a feldíszített karácsonyfa. Bécsben 1817-ben, Budán 1819-ben, Párizsban 1837-ben állították fel az első karácsonyfát. A karácsonyfa népszerű lett, s ma már mindenfelé felállítja a keresztyén világ a karácsonyfákat és azok a nagy városokban, kicsiny falvakban egyaránt gyönyörködtetik a bámuló gyermekszemeket. De nemcsak a gyermekek öröme a karácsonyfa, a felnőtt lelkét is örömmel tölti el a feldíszített fa és az ajándékozás öröme. A családias érzés és a saját, már régen elmúlt gyermekkorunk emléke bennünk is meggyújtja az égi fényt, a krisztusi szeretet tüzét.

Miről beszél a karácsonyfa? A kis égő gyertyák azt jelentik, hogy Jézus a világ világossága. Amikor ez a mi világosságunk szemeit először felnyitotta, nem csak abban a szegényes istállóban volt homály és sötétség, hanem az akkori nagy világban is. A népek a bűn és tudatlanság sötétségben voltak elmerülve. A karácsonyfa gyertyái csak rövid ideig égnek. Jézus világossága és igazsága azonban örökké tart. Sok égő gyertyácska van a fán; Jézus tanítványainak is ad világosságából, hogy így ők is világoljanak. Némelyek ereje hamar felemésztődik, vannak kisebbek, nagyobbak, de mindig kisebbek lesznek, míg végre életük utolsót lobban. Így van az emberi élettel is, hol rövidebb, hol hosszabb, nem tudjuk, meddig tart. Bár itt úgy világolna, hogy ott tovább égne örökké! A karácsonyfán ajándékok vannak. Sokaknak csak ez kell. Ne felejtsük azonban el, hogy a legfőbb ajándék: Jézus, a megváltó, a szabadító. A karácsonyfa télen is zöld, üde, friss színe a tavasz és nyár reménységét kelti fel. Ha a tél minden fája pusztán és ridegen áll is ott a télben, a karácsonyfa tűlevelű zöld ruhája a hó alól is kicsillámlik, a teremtő Isten nagyságát és hűségét hirdetve. A keresztyén szív is ily friss örökzöldhöz hasonlítson, mindig kész és fáradhatatlan lévén az Isten és emberek iránti szeretet teljesítésében.

Vértesi Jolán

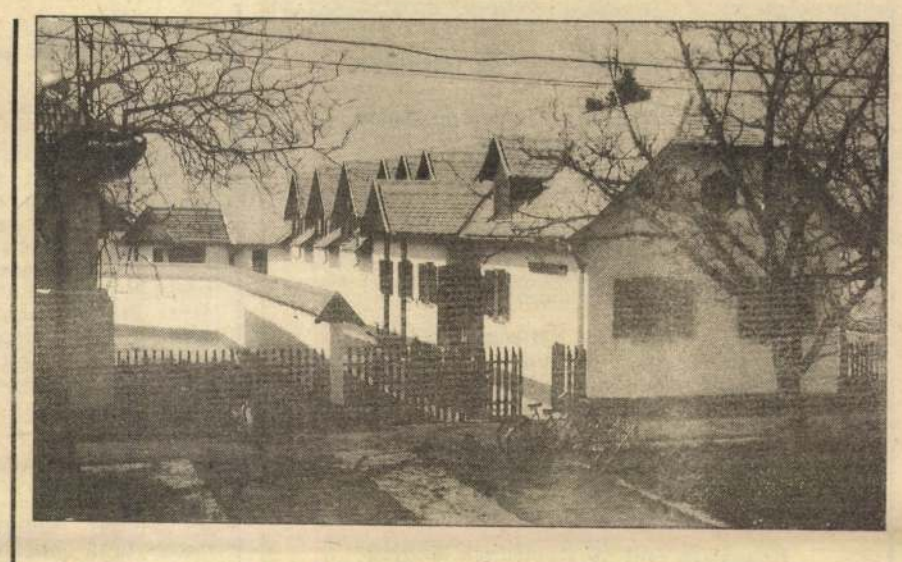

Gy. Szabó Béla fametszetei Szankon

A megnyitás másnapján, október 31-én látogattuk meg a szanki közösségi házban a két éve elhunyt világhírű kolozsvári művész — Beke György szavai szerint „a természet, a szépség, az élet örök szerelmese” — Gy. Szabó Béla kiállítását. Mintha ott ő maga fogadott volna: a megkapóan szép és egyszerű környezet, a lelkéből lelkedzett fametszetek — kivétel nélkül mind saját kezű levonatok — az egyik szobában a maga-faragta ülőke, a tekintetet és a szívet ég felő emelő tetőgerendás, nyitott mennyezet... felejthetetlen személyiségének visszatükröződései. És szinte magunk előtt látjuk megelégedett arcát: vágya beteljesült, mert teste a házsongárdi temetőben, szülei sírjában nyugszik, és ami belőle maradandó, az otthonra lelt, tovább él a szanki népnek ajándékozott képekben.

A hajdani szanki református lelkipásztor, *dr. Esze Tamás* meghívására 1937. márciusában érkezett először Szankra. Nagyon vonzotta a táj, a következő két esztendő tavaszán és nyarán, majd 1943. őszén újra oda látogatott. 1971-ben járt itt utoljára és a halála előtti két évben lázasan készült a Szankon létesítendő állandó kiállítására, az új közösségi ház megnyitására. Ez 1986-ban nyílt meg, a Magyar Nemzeti Galéria és a Szanki Községi Tanács közös rendezésében. Több mint száz pasztell és szénrajz sorában helyet kaptak a Szankon készült alkotások is. A művész ezt már nem érhette meg, 1985. november 30-án szíve örökre megállt. Az utolsó hetek szenvedései között tekintete meg-megpihent műtermének képein, a legkedvesebbeken: szülei arcképén és a Jelenések könyvének a metszetein.

Amikor az új házba léptünk, a gyűjtemény és a könyvtár vezetője, *Falk Miklósné* — Gy. Szabó Béla személyes ismerőse, művészetének odaadó híve, az örökség hűséges gondozója — fogadott és beszámolt arról, hogy az előző napon nem is lehetett volna nyugodtan szemlélődni, mert zsúfolásig megteltek a kiállítási helyiségek. Élénk érdeklődés mellett, a Bács-Kiskun Megyei Tanács művelődési osztályvezetője mondott beszédet.

Látogatásunk napján meghitt csendben, elmélyülten nézelődhettünk, kérdéseinkre a vezető szakszerűen válaszolhatott. A szankiaknak ajándékozott képekből most 70 fametszetet állítottak ki. Ezek az 1942 és 1984 között született művek átfogó, szemléletes képet nyújtanak a művész munkásságáról, Moszkvától Pekingig, Mexikótól New Yorkig a világ számos híres gyűjteményében őrzött becses alkotásairól. A képek jórészt erdélyi tájakat, hangulatokat örökítenek meg, de szerepelnek úti élményei, közeli és távoli országokból. Egymásra talál hát Erdély és a nagyalföldi homokvilág, művészetének kiindulópontja és teljességre jutása. A fametszetek meggyőzően bizonyítják, hogy „a nagy magyar művésznemzedék egyik legszerényebb, legtermékenyebb és legértékesebb egyénisége volt” — amint *Fábián Gyula* az emlékkiállítás megnyitásán jellemezte.

Petőfi körtefája Székelykereszturon

A kiállított képek témái: a sokszínű természet, évszakok változása, lombhullás és rügyfakadás, csobogó patakok, rejtelmesen susogó, zizegő falevelek, dolgozó, szórakozó emberek, történelmi emlékhelyek, balatoni képek, madarak, állatok. A fekete-fehér vonalakon túl szinte halljuk a hangokat, neszeket, érezzük a színeket.

Gy. Szabó Béla — tudvalevően — a gépészmérnöki pályát cserélte fel a művészivel. Ez az indulás rányomta bélyegét egyéniségére és munkájára. Ami keze alól kikerült, azt pontosan, szépen, tisztán dolgozta ki, az érzelmek hordozóit, mondanivalóit, a metszetek vonalkáit és foltjait utolérhetetlen műgonddal véste fába. Időt és munkát szigorú rendbe szorított. A kiállítás egyik értékes darabja az ezredik fametszet (Opus millesimum): önarckép vizeséssel. Emberábrázolása, portréi találóak és kifejezőek. Ráadásként, meglepetésül a könyvtár falain örömmel fedeztük fel ezeket, amelyek már nem fértek el a tárlaton: Szenci Molnár Albert, Apáczai Csere János, Kőrösi Csoma Sándor, Ady Endre, Kós Károly, Szabó T. Attila...

A szanki kiállítás rendezője *Bodor Miklós* kiskunhalasi grafikusművész. A Gy. Szabó Béla emlékhely a megyei és a községi tanács összefogásából valósult meg. Örömmel jegyezzük fel: a hajdani kis, poros Szank, ez az eldugott szegény falu, ma virágzó település, sőt a magyar kultúra egyik nevezetes helye, ahova messziről is érdemes ellátogatni. Hírül adtuk már, de megismételjük: az élményt nyújtó kiállítás hétfő kivételével 10—18 óráig, vasárnap 15—18 óráig van nyitva.

(Budapest)

Horváth György

GY. SZABÓ Béla

Karácsonyok karácsonyán

Mikor meglátod, hogy csillag gyulladt
És elhiszed, hogy érted gyúlt ki
És hódolatra vágyva óhajtasz
Az Égi Király elé borulni

És megtanulod földig veretve,
Hogy mi az a szó, hogy szent karácsony
És bízva bízol a Szent Keresztben
Mely átsegít az elmúláson,

Mikor a lelked lesz Betlehemmé,
Benne tündöklőn fénylik a Jászol
És fényét látva jő közelebbé,
Megvigasztalódik, aki gyászol

Karácsonyoknak szent karácsonya
Tebenned ragyog, tied örökre
És a lelkednek minden bánata
Behull a fénylő sugárözönbe.

Könnyben csillogó szemednek lángján
Míg sziporkázik a sok kis gyertya,
Igaz karácsony mint a szivárvány
Ragyog fölötted s nem hagy magadra

És véled zengi, újjongja minden
Az imádságot a magas égbe:
Karácsonyunkban, Megváltó Isten,
Népedet áldás, béke kísérje!

Kárász Izabella

Mária éneke

Olvasandó: Lukács 1:46—56.

Zakariás házában Mária ajkán csodálatos ének csendül föl. Amikor csordultig tele a szív, akkor szinte természetes, hogy Istent dicsérő szóval magasztalja a hívő ember az őt áldó, a vele hatalmas dolgokat cselekvő Istent.

„Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendez az én lelkem megtartó Istenemben." Vihetem bánatomat, szívem sok keservét is az Úr elé. Fájdalmas, szomorú panaszénekkel is közelíthetek feléje, de a panasznak is föl kell oldódnia, és hitté, bizalommá kell válnia Abban, aki „Fájdalmimon, bánatimon könyörül kegyesen". És ha ez a hit még a nehéz órákban is úrrá lesz szívemen akkor már nemcsak panaszkodni tudok, de tudom Őt magasztalni és dicsérni is. Csak a hitetlen és hálátlan szív nem tud ujjongani Őbenne. Mária magasztalja az Urat, hogy „rátekintett szolgálóleányának megalázott állapotára: Mert íme mostantól fogva boldognak mond engem minden nemzedék". Az öröm mindig akkor tör föl, amkor a kicsiny ember megérzi, hogy a nagy Isten rátekintett. Hát nem ujjongásra késztető az, hogy Isten szemében nem senki és semmi vagyok, aki fölött átnéz az Úr, hanem olyan valaki, akire rátekint? Isten a szegények Istene, azok Istene, akik nyomorúságban vannak, akik lent vannak a mélyben. Itt nemcsak Máriáról van szó. Itt az egyházról is szó van. És rólunk is szó van. Az adventre így sugárzik már rá a karácsonyi öröm fénye. Mert a karácsony örömüzenete ez: rátekintett az Úr az én megalázott állapotomra. És mindez nem a mi érdemünk. Mi nézni való van rajtunk? Mivel érdemeltük ki, hogy ránk tekintett Isten? Semmivel. Mindezt kegyelemből teszi!

„Nagy dolgokat cselekedett velem a Hatalmas, és szent az Ő neve! És irgalmas nemzedékről nemzedékre megmarad azokon, akik Őt félik." Mi ez a nagy dolog? Csak az, hogy „Immánuel", azaz, velünk az Isten! Az a nagy dolog, hogy Isten beteljesítette, amit ígért, és Fiát elküldte a világba. És ennek a kegyelemnek nemcsak Mária volt a részese, nemcsak vele cselekedett nagy dolgokat Isten, hanem ennek a kegyelemnek mi is részesei vagyunk. Jézus által velünk is velünk van Isten. És vele lesz az utánunk következő nemzedékkel is. Nem Mária tehát az egyetlen és nem én vagyok az utolsó, aki elmondhatom, hogy irgalmasságot cselekedett velem Isten. Irgalmassága nem oly szegény, hogy bele ne férne az egész világ, és a még soron következő sok-sok nemzedék. „Minden reggel meg-megújul, nagy az Ő irgalma." Akik Őt félik, azokon mindig kész könyörülni az Úr.

„Hatalmas dolgokat művelt karjával: szétszórta azokat, akik szívük gondolatában felfuvalkodtak. Ledöntötte a hatalmasokat trónjukról, és felmagasztalta az alázatosakat. Éhezőket töltött be javakkal, és gazdagokat küldött el üresen." Isten karja: milyen csodálatos hatalom ez! Ezt a hatalmas irányító, hol felemelő, hol megalázó és porba döntő kart állandóan magunk előtt látjuk. Ez a kar nyúl bele nemcsak a mi életünkbe, hanem a világtörténelembe, az emberi kultúra történetébe és az egyház életébe. Isten sokszor felhasználja teremtményeit is, hogy hasson, irányítson, munkálkodjék ebben a világban, de mindezt véghez tudná vinni teremtményei nélkül is. Ahogy Igéjével teremtett, úgy Igéjével továbbra is irányítja a teremtett mindenség életét. Isten karja tehát az Ő Igéje, az Ige pedig az Ő egyszülött Fia.

Amit Isten Máriával, cselekedett, az Isten ígéreteinek beteljesedése. Íme, eljött az idő, hogy megemlékezik Isten mindarról, amit „szólott atyáinkhoz, Ábrahámhoz, s az ő magvához mindörökké".

Figyeljünk csak jól Isten ígéreteire és akkor mindig tudhatjuk, hogy mire rendeltettünk, és együtt zengjük Máriával: „Magasztalja az én lelkem az Urat."

(Gödöllő) **Dr. Körpöly Kálmán**

Úton „Betlehem" felé és vissza

Olvasandó: Máté 2:1—12.

Isten az idő előtt is volt és az idő után is lesz. Azáltal, hogy az időben a Földön emberként megszületett, kitárta egész szeretetét és elhozta az örökkévalóságot. E gyermek *egy* az Istennel, kit Jézus úgy ismertet meg, mint Atyát. Aki Őt látja, látja az Atyát. Az Isten lett emberré. Ez a titka a karácsonynak. Emberré lett! Szegény volt, mint mi, segítségre szoruló, mint mi, bajlódott testi-lelki szenvedéssel, mint mi, és a halállal jobban, mint mi.

Az inkarnáció eseményét egy valaki ismeri teljesen: Aki kitervezte. Annyit tudunk és hiszünk, amennyit Ő ebből feltárt. Valahogy minden embert megérint a karácsonyi titok, mintha érezné: róla is szó van „Krisztus Urunknak áldott születésén".

Napkelet felől is elindultak a bölcsek, hogy benézzenek e világcsodába. Babilónia felől jöttek ezek az ókori tudósok, akik az akkori idők legmagasabb tudományát, a matematikát, és a csillagos eget, valamint ennek az életre való — úgy vélt — kihatásait tanulmányozták. Mikor a távoli, különös „csillag" megjelent, abból az új világkorszak királyának megszületésére következtettek. Istennek vagy királynak kijáró adományokat állítottak hát össze: aranyat, tömjént, mirhát. Hosszú, keserves út, valamint a Nagy Heródesnél való kínos faggatódzás után egy gyermekre bukkantak egy kopott istálló jászolában. Bizony, ez nem a fényt képviselte az ő szemükben! Vissza is tértek volna, ha nem éreztek volna meg valamit többet, mint amit addig tudtak, vagy megéltek. Megérezték, hogy Isten nemcsak az Ég (a felül lévő világ), hanem a Föld (az alul lévő világ) ura is, aki *nem elfordul a világtól és a benne lévő nyomorúságtól, hanem közeledik felé. A Föld nem az átok helye, hanem út lehet, azaz készülés az Istenhez.* Közel kerültek ahhoz a tanításhoz, hogy Isten az emberlét minden nyomorúságába és tragédiájába „bevonult". A „fény Fia" nem azért jött, hogy a Földet, mint a gonoszságnak a helyét eltapossa, hanem hogy a sötétségbe, gonoszságba belebonyolódott embert e hínárból „kiszeresse" és hogy *az embert a világával együtt megmentse.* Más lett Isten a bölcsek szemében: nagyobb és még fényesebb. Az útjuk pedig „rávezetés" volt e csodálatos tapasztalatra. Ugyan mit mondhattak a jászolbölcsőnél a mágusok? Erről semmi hír. Talán a hangjuk is elakadt, és egyszerűen a Gyermek elé rakták, ami tőlük tellett. Néha egyetlen mozdulat több a szóáradatnál. *„Imádták őt"* — mondja az Írás. De lehet, hogy némán, vagy a saját nyelvükön is akadozva. Voltunk már mi is így, ha megrázó öröm, vagy lesújtó csapás ért. Alig jött ki több, mint ez: „Én Uram és én Istenem!"

Ezek után hogyan mehettek volna vissza Heródeshez? Hogyan tudtak volna cinkosokként kezére játszani? Nemcsak „más úton" tértek vissza hazájukba, hanem úgy érezhették, hogy *egy másik világba is, mely nincs többé kiszolgáltatva a sötétségnek. Az a kis Gyermek pedig átfogó kapocs, vagy híd lett az Ég és a Föld, az Isten és az ember, az ember és az ember, az ember és a Teremtettség között.* A „csillag" fénye tehát helyes úton vezette őket. Úgy mentek, mint keresők és mint megváltozott emberek tértek vissza másirányú úton. Ha nem így lett volna, Mária Fia is ki lett volna szolgáltatva Heródes önkényének. *Itt ismerhették fel igazán az „erősek" gyengeségét és a „gyengék" erősségét.* A szeretet ellentmondásos titka felfokozva jelentkezik a gyengében. E gyermek „ereje" abban az isteni szeretetben van, mely emberi hasonlóságunkat felvette. Minden ember Őbenne találhatja meg a kiengesztelődést és élete értelmét. Így lesz Krisztus, mint „ember", az új ember modellje. Általa hihetünk megváltó szeretetben, megbékélésben, bűnbocsánatban és az „örökkévalóság dimenziójában": a feltámadásban. Az az Ő ereje, hogy az alázatosakat, a bűnösöket elfogadja, terhüket magára veszi, a betegeket, rászorulókat, „elveszetteket" vállán hordozza. Jézus ereje, hatalma a — később — vállán hordott *keresztjében* van. Ezért kell térdre hullni jászolbölcsője előtt. A fény e Gyermekből árad.

A bölcsek vezetője a csillagjelenség fénye, vándorbotjuk pedig a sejtelem volt. *A mi biztos iránytűnk a hitünk.* Személyesen az, hogy az Istengyermek hozzánk is jött, értünk is jött. Ő mindenre megoldás, Ő életünk és az örök élet titka és kulcsa. Naponta keresni kell Vele a találkozást, mert *nem emlékekből él a karácsonyi hit!* El kell jutnunk e ma is sugárzó Fény felé, áldozatot is hozva. Akkor is, ha fejünk tele gonddal, bajjal, aggodalommal és szédülünk az új gépek süvítő zsivajában, és még inkább, ha érdekeinket, vagy a pénzt, vagy a „hajrát", vagy saját magunk fontosságát nem tudjuk felejteni. Nehéz lett hát a pásztorok, a bölcsek, az agg Simeon és Anna módján egyszerűen és igazán tisztességet tenni az Isten Fiának? Igen, de *minden lehetséges* a hívőnek.

(Düsseldorf) **Kulifay Gyula**

Köztünk és bennünk

Isten örök dicsősége abban is megmutatkozik, hogy Ő azt cselekszi, amit az ember nem lát előre. A keresztyén élet az önmagát kifejező Isten alázatos megismerésével, akaratának elfogadásával kezdődik. A pogány vallások ezzel szemben úgy keletkeznek, hogy az emberek gondolkodnak, találgatnak, félelemszülte képzeteket alkotnak, és lassan kialakul a gyakran változó, ingatag „teológiai" rendszer. Azt hiszik tehát a pogányok, amit emberek találtak ki.

Isten dicsőséges tettei úgy mentek végbe a bibliai időkben is, hogy még a pátriárkák, próféták, apostolok sem láttak maguktól előre semmit mindabból, amiket Ő elvégzett és véghez is vitt. Az embert megváltó Fiú Isten elküldése, kibocsátása a karácsony csodája. Hol van az az ember, hol az a legdúsabb képzelőerejű vallásalapító, aki ilyent ki tudna valaha is találni? Az Isten szenved és meghal az ellenségeiért, mert szereti az embert!

Mi kiért tudnánk meghalni? Van, aki szeretteiért sem. Van, aki apránként feláldozza egészségét családjáért vagy halála árán ment meg valakit. Magam is kész volnék életemet adni kicsinyeimért, ha ezzel segíteni tudnék rajtuk. De idegenért, sőt ellenségért? Felháborodva utasítjuk el a kérdést: Azt már nem! Ki hallott ilyet?!

Isten kibocsátott Fia ezt tette. Először emberré lett — ezt talán úgy lehet hasonlattal elképzelni, mintha az ember önként ember alatti lénnyé válnék. Aztán magára vette minden ember gyalázatát, nemcsak Magdalai Máriának, a tanítványoknak, a bethániai három testvérnek a bűnét, akik olyan közel álltak szívéhez, hanem mindenkinek, ellenségeinek a bűneiért is elégtételt, váltságot fizetett a haragvó Atya kezébe, ártatlan vére által.

Ki érti ezt? Ki tudta volna csak kitalálni mindezt? A zsidók várták a Messiást, de ami Betlehemben történt, arra senki sem gondolt: az Isten Fia lett a küldött, a Megváltó. A karácsony úgy lesz igazán a szeretet ünnepévé köztünk és bennünk, ha az isteni szeretetet, a kegyelem csodáját minden év karácsonyán egyre mélyebben éljük át; de csak az örökkévalóságban fogjuk jobban megérteni a hozzánk lehajló szeretet valóságát.

(Debrecen) **Keresztessy Attila**

„Nevezd annak nevét Jézusnak"

„Ajándékoza néki oly nevet, amely minden név fölött való" (Filippi 2:9).

Isten — mint Igénk mondja — elrendelte, hogy Jézus legyen a születendő gyermek neve.

Voltak más gyermekek is, akiket így hívtak szüleik. Szép lehetett ez is, hiszen a neveknek élő tartalma volt abban az időben, amit értettek és vállaltak. Ebben a névben pedig a héber-arám nyelv értői jól meg tudtak különböztetni két külön szót, melyek együttvéve ezt jelentették: Isten megszabadít!

Mi indíthatta a szülőket arra, hogy így nevezzenek el egy kisgyermeket? Bizonyára az, hogy voltak körülöttük csüggedők, elfásultak, akik már nem bíztak Isten szabadításában. És akkor szárnyat bontott egy szülőpár hite, gyermeket neveztek el bizonyságtételükről: Isten igenis megszabadít!

Nekünk is mond ez valamit. Fürkészhet az ember a csillagközi terekben, kutathat az atomok parányai között — de sehol olyan hamar és könnyen rá nem talál Istenre, mint élete szabadításra váró helyzeteiben.

Isten óriási meglepetéseket szerez szabadításaival. Ajtót nyit, amikor úgy látjuk, hogy be vagyunk falazva. Megszégyenít áldott módon, mert legalább egygyel több eshetőségről tud, mint amennyit mi számba vettünk. Ezért illő tisztelettel, de mai nyelven így is megfogalmazhatjuk: Isten kezdettől fogva, szeretetből, a szabadításokra „specializálta" önmagát!

Lényeges azonban, hogy Jézus nem úgy jutott a nevéhez, mint egyéb gyermekek Izraelben. Nem a szülei választották ki számára, nem az ő tiszteletre méltó emberi hitük kezeskedett nevének tartalmáért, — hanem maga az Isten akarta így. Mégpedig azzal a szent indoklással, hogy e gyermeken keresztül fogja „megszabadítani népét annak bűneiből".

Sokféle megszabadításban lehet részünk. Vannak, akik betegségek idején élik át ezt. Megszabadulhatunk káros szenvedélyeinktől, tévedéseinktől, illúziók délibábjától, a mindennapi árulások és belső ellentmondások szégyenéből, az emberi magány vagy túlzsúfoltság szorongásaiból: önzésből, szeretetlenségből, ridegségből, a halál nyílt és leplezett félelmeitől.

De bármennyire valóságos és iszonyatos dolgok ezek, mégis jobbára felszíni tünetek. Akárcsak egy mélyen fészkelő betegségben a bőr kiütései vagy a kicserepesedett ajkak. — A lélek nyomorúságainak sokkal mélyebben van a szerző oka: megbomlik a belső egyensúly az emberben. És ennek a belső, titkos, mélyen rejtőzködő meghasonlásnak rövid elnevezése: a bűn.

Fiát nem kisebb küldetéssel indította el az Atya, mint hogy megszabadítsa népét a bűn állapotából, annak következményeitől. Vajon nem lett volna jobb, ha Jézus az „Isten megszabadít!" elnevezést csak később, életútjának végefelé nyeri el olyanoktól, akiket ténylegesen meg is szabadított? Isten nem így akarta, Úgy intézkedett, hogy a név már készen várja a megszületendőt. Hogy ne emberi vélekedésektől függjön Fiának értékelése. Kiderül ebből az égi névadásból, hogy az Atya szerint együtt volt Egyszülöttjében minden készség és útravaló, amelyek révén később az emberek Szabadítója lett. Istennek évezredes ígéretei, lelki pedagógiája, az ószövetségi váradalmak, előképek és prófétai ecsetvonások tömörülnek a betlehemi kisgyermekben.

Látszólag kicsiny és tehetetlen ez az újszülött, de máris benne van minden, ami később megnőtt, széjjeltárult és számunkra betölti az égbolt végtelen vásznát is. Minden, amit rola az evangéliumokban és könyvek ezreiben olvashatunk. Minden, ami az emberszíveket és a templomok fenséges homályát igazán megfényesítette. Ezért van jogunk arra, hogy a Kisdedben-ünnepeljük a nagy Isten minden szabadítását, karácsony estéjén!

Kicsiny gyermekként csodáljuk ma este. De az örökkévalóság felől összetalálkozó fények e kicsiny és forró kereszttüzében megolvadhat szíved kérge, keménysége, jégpáncélja, hamuvá éghet felvett álarcod, sok-sok megjátszott szereped. S talán megérzed, hogy mennyi mindentől tudna még megmenteni téged is a szabadító Jézus...

Szenes László

Botticelli: Királyok imádása

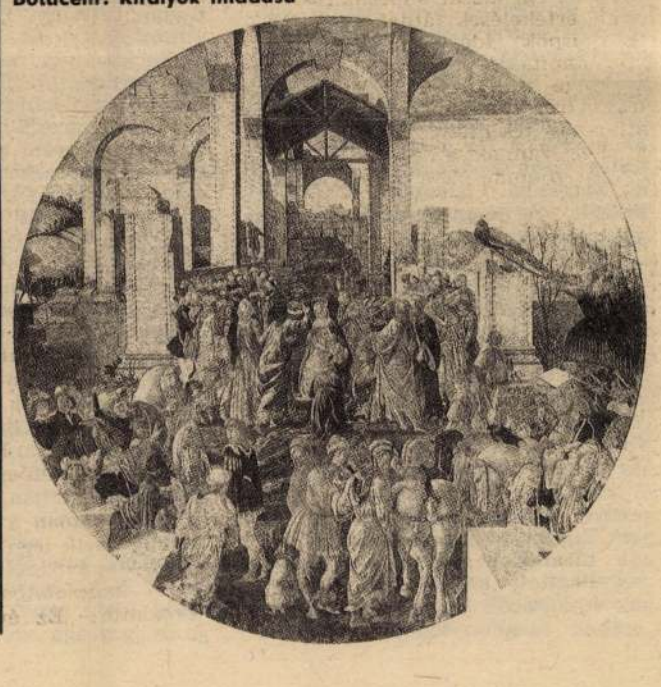

metszetből áll. Az egyes ciklusok címe: introductio, gaudium, labor, quies, tristitia, finis. Mint Gy. Szabó Béláról szóló idézett írásában Nagy Zoltán találóan megjegyzi: „Nyomorultak, elesettek, küszködők, az örömmel csak ritkán találkozók fojtott, sötétben botorkáló világa ez." (34. oldal.) Az egyetlen sor szöveget sem tartalmazó könyv elnyeri „Az év legszebb könyve" kitüntetést.

Gy. Szabó 1936—39 között a budapesti Képzőművészeti Főiskola hallgatója lesz, a híres mester, *Varga* Nándor Lajos tanítványaként. Majd Olasz- és Görögországban, Bulgáriában és a dalmát tengerparton gyűjt művészi élményeket, melyek 1939-ben kiadott *Barangolókönyv* című metszetalbumában nyernek megfogalmazást. Következő könyve a kiskunsági *Szank*-on készített rajzait tartalmazó *Homokvilág* (1941), míg a felszabadulás után 1949-ben lát napvilágot *25 fametszet* című albuma. *Kínai útivázlatok* (1960) c. könyvében távol-keleti élményeit adja közre, a nagy költő születésének 700. évfordulójára pedig 1963—64 között elkészíti *Dante Divina Commediá*jának húsz nagyméretű metszetlapon az illusztrációit. További jeles kötetei: *Hónapok* (1973), *Mexikói tél* (1974) végül 1977—78-ban elkészül a *János Jelenések Könyve* című 22 lapból álló metszetsorozata, melyet Budapesten, a Ráday Gyűjtemény jelentet meg nyomtatásban.

Számtalan kiállításon mutatta be műveit úgy Románia mint Magyarország különböző városaiban, de hatalmas érdeklődés és siker kíséri bemutatkozásait Kínától Mexikóig és Kolumbiától Finnországig. Alkotásait a világ nagy múzeumai őrzik. Az egyszerű emberek szívükbe zárják, az állam több kitüntetéssel ismeri el kiváló teljesítményeit. „Ha jöttek hozzám titoklesők tanulni, annyit mondtam, tízezerszámra készítettem rajzokat, nem tudok mást ajánlani senkinek, rajzolni kell." — Örökítette meg mondását *Fábián* Gyula — *Művészportré* című, a *Műgyűjtő* 1969. évi 1. számában megjelent írásában (30. oldal). S ugyanitt, a Mester életét és művészetét talán legjobban, legmélyebben ismerő műkritikus írásában található egy, a magánéletére utaló mondása is: „Mindig magamban éltem. Aki a művészsorsot választja keserűen és megtöretlenül, jobb ha magában marad. Éltem csak kenyéren. Családdal nem lehet." Nem házasodott meg soha, Bolyai utcai, a kolozsvári Bánffy-palota hátsó traktusában található műteremlakását a nővére tartotta rendben.

Most, hogy a gyászhír döbbenetében megpróbálom alakját — kicsit hajlott hátát, barázdált arcát, olykor homlokára hulló haját — felidézni, előttem az asztalon kusza összevissza-ságban fekszenek könyvei, albumai, könyvjegyei, újévi üdvözletei. Szemben a falon pedig *Széchenyi* Ferenc, a legnagyobb magyar édesapja, a könyvtáralapító általa fábametszett és dedikált arcképe függ. Miként oly sok lakásban itthon és külföldön egyaránt. Hiszen Gy. Szabó Béla gazdag ajándékaként rajzai, metszetei széppé varázsolják a legszerényebb otthon bensejét is...

Erdély földje hatalmas alkotó egyéniségeket adott századunk egyetemes és magyar kultúrájának. *Tamási* Áron és *Nagy* István, *Buday* György és *Nagy* Imre, *Kós* Károly és *Szász* Endre, *Szervátiusz* Jenő és *Harag* György. Írók, festő- és szobrászművészek, építészek, színházi rendezők. Élők és holtak. S Gy. Szabó Béla, akitől 1985. december 5-én délután Kolozsvárott, a Farkas utcai református templomban megtartott szertartáson vett búcsút Egyháza, rokonai, barátai és tisztelői. Az elhunyt nagy művész barátja, *Csutak* Csaba püspökhelyettes hirdette Isten igéjét, majd *Ferenczy* Miklós lelkész szólott keresztapja művészetéről. Végül *Czirják* kolozsvári római katolikus kanonok és *Veres* Zoltán író idézték fel Gy. Szabó Béla közvetlen és tiszta emberségtől áthatott alakját. A ravatalnál művésztársai és a református lelkészek képviselői álltak díszőrséget. Az egyházi szertartást követően mintegy másfél ezres tömeg vonult végeláthatatlan sorokban a Házsongárdi temető felé. A temetésen résztvett *Vékás* Domokos kolozsvári főkonzul, s a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének küldöttsége is, *Tamás* Ervin alelnök vezetésével. A sírnál Elas *Leonid* a Román Képzőművész Szövetség nevében búcsúzott, majd *Kántor* Lajos irodalomtörténész — a Korunk című kolozs-

fehérvárott született 1905. augusztus 26-án. Szülővárosa nevét egész életén át magával hordozta, a saját neve elé illesztett „Gy" betű által. Középiskolai tanulmányait is itt végezte, ahol a reá nagy hatással volt rajztanára a Székely Bertalan tanítvány *Reithoffer* Jenő volt. A budapesti Műegyetem gépészmérnöki karára 1923-tól járt, s 1927-ben szerzett oklevelet, aminek a következő évben (1928-ban) nem sok hasznát vette mikor hazament Kolozsvárra. Munkanélküli lett. Majd egy évig katona, s újra munkanélküli. Végül 1931—33 között mérnök a helyi Energia Villamossági Gépgyárban. A gazdasági világválság évei ezek, sok nélkülözéssel és nyomorgással. Legnagyobb fájdalmainak egyike, hogy ugyancsak szűkösen élő — a Székelyföldről elszármazott — vasutas szüleinek segítségére szorul. Állástalansága idején matematika és fizika órák adásával próbálja eltartani magát.

A barátok és tisztelők fájdalomtól megrendülten tudatják, hogy a fametszés, a grafika és a pasztellezés nagy mestere,

Gy. Szabó Béla

állami díjas érdemes művész

hosszas és súlyos szenvedés után, 1985. november 30-án, 80 éves korában elhunyt. A hazai és távoli tájakon tett barangolásairól készült grafikái, fametszetei és pasztelljei három földrész művészeti életében tették ismertté és megbecsültté nevét. A világ nagy köz- és magyűjteményei, magánlakások ezrei őrzik szakadatlan, lázas munkában, teljes művészi odaadásban töltött élete legszebb alkotásait. A nyomor és az emberi szenvedés iránt rendkívül érzékeny lélekkel írt, illusztrált könyvei művészi stiluskészséggel tolmácsolják szülőföldje és messzi világrészek tájainak és embervilágának reá tett benyomásait.

A nagy művészt emberként a jóság és határtalan segítőkészség jellemezte. Mintha csak róla szólna a beethoveni mondás: „Nem ismerem a felsőbbrendűségnek más jelét, mint a jóság". Közületek és személyek tapasztalhatták adományai révén a puritán egyszerűség visszavonultságában élő, de a szenvedőkkel és rászorultakkal együttérző lélek békeszületének jótetteményeit.

Halálával rendkívüli művész és nagy emberi egyéniség szakadt ki közülünk.

Testét 1985. december 5-én, fél 2 órakor, a Belvárosból kísérjük örök nyugvó helyére, a Házsongárdi temetőbe.

Kolozsvár-Napoca, 1985. november 30.

A művészi pálya iránti vonzalma korán jelentkezett, a körülmények azonban jó ideig mást diktáltak. Később szégyellte volna otthagyni az egyetemet. Most mind több időt szentel a rajzolásra, s 1932—33 telén első ízben jelentkezik munkáival a nyilvánosság előtt: hat szénrajzot és két pasztellt állít ki Kolozsvárott a Károli Gáspár Társaság tárlatán. *Kós* Károly, Erdély szellemi életének mindenese biztatja a fametszés technika elsajátítására. Miként e korai időkről *Nagy* Zoltán írta a Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesületének 1937. évi Évkönyvében: „Nagy nehézségek állottak előtte, s ezek között is a legnagyobb az, hogy akár a rajzolást, akár pedig a fametszés mesterségbeli részét minden útmutatás nélkül kellett elsajátítania. Mestere csak a kísérletezés volt, s ez a mester igen szigorúnak bizonyult... Maga mesélte el, hogy első fametszetét ágyának lábával nyomta le — érthetően csak egy példányban. Ez a fametszet koldusokat ábrázol." (32. oldal.) A következő kiállításon — 1934-ben, *Szervátiusz* Jenő szobrászművésszel közösen rendezték — már 14 pasztell, 3 tus- és 27 szénrajz mellett 12 fametszetet is bemutat. Könyvillusztrációi — *Nyírő József: Kopjafák*, *Komáromi János: Zágon felé* stb. — valamint a *Pásztortűz* és az *Erdélyi Helikon* című lapokban megjelenő metszetei mind ismertebbé teszik nevét. Végül 1935-ben megjelenik *Liber Miserorum (Nyomorultak könyve)* című metszetalbuma, mely hat ciklusra osztott 50

találkozás lehetőségét, az előttük előadásra alkalmat az SDG biztosította számára 1943. augusztus 24-én Balatonszárszón. Ott és akkor a Magyar Élet konferenciáján, ahol a népi írók a mintegy 600 fiatallal együtt politikai felfogásukra való tekintet nélkül vettek részt. Az előadások és a felszólalások is a különböző felfogásokat tükrözték. A bevezető, vitaindító előadást, amely aztán élénk eszmecserét is váltott ki, Erdei tartotta a „magyar társadalom"-ról. Ebben az előadásban előbb alapos társadalomtudományi tájékoztatást adott, majd áttért a magyar társadalom mélyreható szociográfiai elemzésére, s rámutatott a jövő társadalmi lehetőségeire. Erdei ekkor már kiforrott, alapos tudású, jól tájékozott tudósként, és a történelmi materializmus elkötelezett híveként lépett hallgatói elé. E konferencia résztvevőinek nagyobb része Erdeitől hallott először ilyen mélyreható társadalomelemzést, és általa ismerkedett meg a „történelmi materializmus" és más hasonló társadalomtudományi fogalmakkal és módszerekkel.

1945 után a nagy társadalmi átalakulások az egyházban is szükségessé tették az őrségváltást. Így történt ez a Tiszántúli Református Egyházkerület élén is. 1951. március 5-én az egyházkerületi szavazatbontó bizottság megállapította, hogy az egyházkerület presbitériumai leadott szavazatuk 95,96%-ával dr. Erdei Ferenc földművelésügyi minisztert választották főgondnokukká. — Legújabbkori egyháztörténetünk számos ismeretlen, még feltárásra váró részlete között azt sem tudjuk még pontosan, hogy milyen előzmények, tárgyalások után, milyen körülmények között került Erdei Ferencre a jelölés. 1951-ben, az állam és az egyház szétválasztása után, amikor „határozott arculatában bontakozik ki előttünk új szocialista világunk", nem lehetett magától értetődő, hogy a kormány tagja a legmagasabb egyházi vezetésben helyet foglal, felelős egyházi vezetői tisztet vállal. Ő maga erről április 25-én tartott főgondnoki székfoglalójában mindössze ennyit mondott:„ Megvallom, nem kerestem ezt a posztot, de meghívatván megválasztatván nem is tértem ki előle; elfogadtam és mély felelősségtudattal vállalom a vele járó munkát és szolgálatot." Most már megállapíthatjuk: ezt mindvégig meg is tartotta egyházkerületi főgondnoki minőségében csakúgy, mint 1960. április 28-tól viselt zsinati világi elnöki tisztében, és 1961. február 16-tól az Egyetemes Konvent világi elnökeként is.

Erdei Ferenc politikusként került az egyházkerületi főgondnoki székbe, s politikus maradt mindvégig. Főgondnoki székfoglalójában kora terminológiáját használja, kora politikai színvonalának megfelelően elemzi a református egyház történetét, erősen leegyszerűsítve, noha a kiváló történeti műveltséggel rendelkező tudós differenciáltabb képet is tudott volna rajzolni az egyház múltjáról.

Feladatát is politikusként látta, fogta fel, programját így összegezte:

> „Felszabadulásunk hetedik évében határozott arculatában bontakozik ki előttünk új szocialista világunk, és pecsételődik meg sorra a régi világ még meglevő maradványainak a sora. ... Ez a harc tükröződik a mi egyházunk életében is. ... Egyházunk felelős elöljárói nem áltathatják magukat azzal, hogy szemüket az Ige múlandóságok feletti útmutatásaira függesztve az egyház érdektelen, vagy közömbös lehetne abban a harcban, ami a nép, a társadalom életében folyik. ... Ilyen időben, egyházunknak ebben az állapotában történt az én főgondnoki megválasztásom. ... Az egyház legfőbb gondja és tevékenységének irányadó elve azonban az irgalmas szeretet gyakorlása mellett csak az lehet, hogy a nép egészét tartja szem előtt és magáévá teszi, a maga munkájával támogatja mindazokat a törekvéseket, amelyek dolgozó népünk tömegének felemelkedését, boldogulását, igazi felszabadulását szolgálják."

Találóan jellemezte *Bartha* Tibor püspök Erdei Ferenc egész főgondnoki-egyházkormányzó tevékenységét búcsúztatásában: „Az atyái hite iránti megbecsülés életében nem egyházi tantételekhez, kegyességi formákhoz való ragaszkodásban nyilvánult meg, hanem abban a tényben, hogy felismerte: szükség van rá, és kész volt segíteni".

POLGÁRDY GÉZA

Főhajtás Gy. Szabó Béla emléke előtt

„Gy. Szabó Béla állami díjas érdemes művész hosszas és súlyos szenvedés után, 1985. november 30-án, 80 éves korában elhunyt. Halálával rendkívüli művész és nagy emberi egyéniség szakadt ki közülünk."

Torro Vilmos (Kovászna) fametszete

Bár sohase készült volna el a gyászjelentés, amelyben a fenti sorok állnak. Amely *Szabó T.* Attila megfogalmazásában tudtára hozta a világnak, hogy a Mester, kinek áldott keze nyomán elbűvölő formák bomlottak ki a holt anyagból, aki tökéletes remekművek sokaságával ajándékozta meg harmóniától elszokott szemünket, nincs többé... Tudtuk, hogy nagybeteg. Az elmúlt években többször is járt fővárosunkban gyógykezelésen. S mi szorongva vártuk a híreket, hol itt, a kórházból, hol a Kolozsvárról jövőket, mert reménykedtünk, hogy meggyógyul, hogy földi útja még hosszú lesz, hogy apró vésői még sokáig nem nyernek végső nyugalmat, hogy örökké győzelmesen megvívott küzdelmét a fával még újra és újra megismétli. Hiszen minden Gy. Szabó Béla keze alól kikerült metszet — de pasztell, tus- vagy krétarajz is — maga volt a formát öltött Szépség és Harmónia, a megtestesült Szeretet, a látvánnyá lett Béke. S egy kuszált és nyugtalan, forrongó és örökké változó világban — mint amilyen a mi XX. századunk — vajon Művész dicséretére lehet-e, kell-e többet mondani? Bizonnyal nem lehet. Biztosan nem kell. Miért is kellene az Ő művészetét dicsérni? Elragadtatott szuperlativuszokkal teleaggatni azt, ami mellett dadogássá lesz a beszéd, ami mellett fölösleges a magyarázat és a szóhalmozás, mert egyszerűen — Szép! Nézd meg, s gyönyörködj benne! Tégy így, mert nem tehetsz másként! S majd igézetébe von és ámulatra késztet, szíven üt és felemel, elbűvöl és megbabonáz! Mert minden alkotásában ott él az *ember*, munkájának és harcainak, örömeinek és bánatainak, nekibuzdulásainak és elesettségének, szórakozásainak és szorongásainak ezer és ezerféle változatával. S ott él rajtuk a sokarcú természet. Változásaival és állandóságával, elmúlásaival és megújulásaival, formáival és tereivel, fényeivel és árnyaival. Visszaegyszerűsítve — fametszetein — a fekete és fehér örök ellentétére. A sokarcú természet, a felszikrázó napfény káprázatával s a lassú ködökkel, csobogó patakokkal, szélfutta nádassal, havas hidakkal és tarka virágokkal, bókoló fákkal és ringó tavakkal, fürdőző bivalyokkal és cikázó madarakkal.

A Mester, akitől most búcsúzni kényszerülünk, minden alkotásával egyetlen célt szolgált; az Életet. Neki magának e földi létben nyolc évtized engedélyeztetett. Útjának állomásait sokan és sokszor leírták már, tudjuk, hogy a Gyulák ősi, fehér várában, későbbi nevén Gyula-

GY. SZABO Béla

Református Lapja 1988. 35.sz.

Gy. Szabó Béla (1905—1985) erdélyi grafikusművész szanki tartózkodásának emlékére a református paplak falán elhelyezett emléktábla avatóünnepségét a művész születésének évfordulóján, augusztus 26-án, du. 5 órai kezdettel tartja a HNF Községi Bizottsága és az Általános Művelődési Központ Közösségi Háza. Avatóbeszédet mond dr. Gajdócsi István, a Bács-Kiskun Megyei Tanács elnöke. — A Magyar Nemzeti Galéria Gy. Szabó Béla műveiből válogatott, 468 darabból álló gyűjteményt ad át a szanki emlékkiállítás részére.

6320. sz. jegyzék

1969: 1 évf.

1960: 2. évf. 1962: 3. évf.
1965: 4. évf. 1968: 5. évf.
1971: 6. évf. 1973: 7. évf.
1976 x 1980 x
x Rota. évfolyam számozás nélkül.

1911/1912: 46. köt. 1912/1913:
47. köt. 1913/1914: 48. köt.
1914-1916: 49. köt. 1916/1917:
50. köt. 1917/1918: 51. köt.
1918-1920: 52. köt. 1920/1921:
53. köt. 1922/1923: 55. köt.

SZÉPIRODALOM
SZOCIOGRÁFIA
MŰVÉSZET

FORRÁS

86·7

FORRÁS
tizennyolcadik
évfolyam
1986. július

TARTALOM

* * *	*1*	Nemzeti kultúra — világkultúra (Vargyas Lajossal beszélget Ittzés Mihály)
Király István	*12*	József Attila és a mai befogadói állapot
Biernaczky Szilárd	*18*	József Attila és a folklór
Halmos Ferenc	*22*	Persze, tudja a fene!
Kiss Dénes	*28*	Szabad hajnalok, Útközben (versek)
Serfőző Simon	*31*	Majmoló ország, Elhallgat hamar (versek)
Veress Miklós	*33*	Alkonycsillagok, Sláger (versek)
Thiery Árpád	*36*	Kiállítás (elbeszélés)
Dobozi Eszter	*46*	Passió, amíg az ellenfényben, csak nézem ott hogy vonulnak végig (versek)
Kolontár Sándor	*49*	Üldögélek, Szeptember, Belváros, Veszélytelen versekről (versek)
Temesi Ferenc	*51*	Por (regényrészlet)
Romány Pál	*57*	Gazdaság és település
Kamarás István	*61*	Hol tartanak a hetedikek?
Halász Ferenc	*79*	Jelenségek könyve
Pomogáts Béla	*86*	Iszappal küzdő virág (Kacsó Sándor emlékiratai)
Szekér Endre	*90*	Fehér Ferenc ege alatt
Fábián Gyula	*94*	A homokvilág emlékháza
* * *	*96*	Híreink

E számunkban *Gy. Szabó Béla* fametszeteit közöljük. A 21., 30., 32., 35., 45., 48., 50., 56. oldalon lévő reprodukciókat Kiss László, a 60., 93. és a 95. oldalon lévőket Somos László készítette.

Halmos Ferenc

Persze, tudja a fene!

Jóskával együtt éltük meg kamaszkorunk egy szakaszát. Második gimnáziumban maradt ki az osztályunkból. Én továbbtanultam, ő dolgozni ment. Hosszú évekre elkeveredtünk egymás mellől, talán már az arcvonásait sem tudtam volna felidézni magamban. Akkoriban egy budapesti szakközépiskolában tanítottam. Szeptember elején órára mentem be az esti tagozat elsőéveseihez. Annyian tolongtak az osztályban, hogy pótszéket kellett behozatni. Emlékszem, a görög irodalomról beszéltem. Bosszankodva figyeltem fel, hogy hátul a sarokban az egyik „diák" egyfolytában mosolyog a szavaimon. Mikor már kellően zavart a dolog, jobban megnéztem magamnak. Jóska volt az. Kicsit kövérebben, húsz évvel idősebben, de ugyanazzal az őszinte tekintettel, mint annak idején. Ő lett az esti tagozat éltanulója. Lelkiismereti kérdést csinált belőle, hogy többszörösét produkálja, mint társai. Négy év után, már az érettségi bizonyítvánnyal a zsebében elárulta, hogy a munkájához nem is lett volna szükség az iskola elvégzésére. Magának akart bizonyítani, s talán a gyerekeinek példát adni. Találkoztunk még néhányszor. A régi, közös élmények felelevenítése mellett sok mindenről szó esett közöttünk, gyakran terelődött a beszélgetés az irodalomra is. Határozott véleménye volt. Felfigyeltem, hogy viszonya az irodalomhoz nem az iskolában szerzett (vagy nem csak ott) ismeretek következtében alakult olyanná, amilyen. Szinte már folklorisztikus gyökereit láttam, mintha egy befogadói mitológia formálódna napjainkban az irodalom körül. Bárhogy is szeretném elkerülni, hogy egy konkrét esetből általánosítsak, nem lehet nem észrevenni egyediségében is ott rejlő tanulságait. Jóskával folytatott egyik beszélgetésem — amely itt következik — talán erre is bizonyíték. Persze, tudja a fene!

— Mi történik benned, amikor elolvasol egy verset, ami magyarul van írva, magyar nyelven szól, magyar szavak vannak egymás mellé téve? Vegyük ezt a Nagy László-verset, a *Ki viszi át a Szerelmet* címűt! Elolvastad. Mi volt az első érzésed, mikor befejezted az utolsó mondatot? Mi jutott eszedbe?

— Az, hogy nem értem, mit akar. Azt megértem, hogy „létem, ha végleg lemerült", ha meghalt, de azt már nem értem, hogy „ki feszül föl a szivárványra". Ezt egyszerűen nem értem. Aztán azt sem értem belőle, hogy „lágyhantú mezővé a sziklacsípőket, ki öleli sírva?". Ezek magyar szavak, amely mindegyik külön — sírva, öleli a csípőket, lágy, mező — jelent valamit, de én ezt így egybe elolvasom, én ebből egy kukkot sem értek.

— Miért nem?

— Azért, mert a szavak csak úgy egymás mellé vannak rakva.

— Próbáljunk ki egy játékot. Vegyük konkrétan ezt a sort: „Lágy hantú mezővé a szikla-/ csípőket ki öleli sírva?"! Gondold végig! Azt mondtad, neked minden szó jelent valamit. Nézd az elsőt. Lágy. Mi jut erről eszedbe?

— Puhaság, símaság, kellemes.

— A következő.

— Hantú. Sírhant jut az eszembe.

— Ha ezt a lággyal összeveted . . .

— Temetői lágyság.

— Ezt el tudod képzelni?

— Ha a földet értem lágy hantnak, amelyet most takartak be, akkor el tudnám képzelni.

„Klárisok a nyakadon,
békafejek a tavon.
Báránygané,
bárányganéj a havon.

Rózsa a holdudvaron,
aranyöv derekadon.
Kenderkötél,
Kenderkötél nyakamon."

Talán nem meglepő — a költő egész életútja teszi nyilvánvalóvá — ha egy ilyen intim és erőteljesen „elrejtezett értelmű" költeményben az osztályellentét problémájára bukkanunk. Számunkra mindebben persze az az érdekes, hogy a másik póluson (a költőén) ezt a társadalmi ellentmondást a parasztvilágból származó elemek hivatottak megjeleníteni (a *bárányganéj* vagy a *kenderkötél* a falusi élethez kötődő kifejezések, az első fogalom először használt végső *j* nélküli formája pedig teljes egészében tájszó).

Nem folytatjuk a példák idézését. Nem kívánjuk újabb részletelemzésekkel terhelni az olvasót. A fenti, valójában igen kevéssé olvasmányos példatárat azonban nem kerülhettük el. Csak így bizonyíthattuk, hogy bár a József Attila-irodalom rendkívül gazdag, és az 1980-as jubileumi év újabb értékes eredményeket hozott, van még mit tennünk nagy költőnk életművével, akár csak az alapkutatás szintjén is.

Másrészt azt hiszem, nemcsak a hazai, hanem általában a nemzetközi irodalomkutatás egy jelentős hiátusát is sikerült érzékeltetnünk. Épp azzal, hogy nem az „irodalmár", hanem a „folklorista" szemével pillantottunk rá József Attila népköltészeti forrásaira. A magyarázat egyszerű: tucatnál több izmus történetét, jellemzőit, fő alakjait és azok munkásságát tudjuk betéve. De az időben és terjedelmében legszélesebb izmus: a folklorizmus belevész irodalmi ismereteink tengerébe. Pedig a paraszti kultúra iránti érdeklődés kiszélesedését látva — a folklorizmus számos országban divatból áramlattá vált az utóbbi évtizedekben —, időszerű lenne e teljesen újnak tűnő, lényegében mégis igen régi izmus szempontjai alapján végigpásztázni irodalmunkat.

Szépkilátó

Újságlapokon hírfekélyek
fertőzést fröcskölő szavak —
S a papír-fehér eszmélésen
komoran általfeketülnek
(Ahogy a versen is már látom!)
Nekem a költészet nem ünnep
betűk rajzolják pusztulásom?
Nézek szótalan le a parkba
fény ólmai konyult virágon
Isten szitka a virradatban
Hozzásuttogom én is lassan
s tehetetlenül káromlásom

Nem erre születtem Nem erre!
A tisztaság süvít az arcon
Éltess gyerekkor kegyelme
legyen erőm ami kudarcom
Ahol nem segít az elme
ott a fejem szívekre hajtom
Dobbanó párnán behunyt szemmel
gondolok szabad hajnalokra
amikor hittel minden reggel
világot fogtam kétmarokba

Útközben

1
Már rohannál vissza
a gyerekkor verseit megírni
Amikor nemcsak fájni tudtál
de bátor voltál sírni

2
Ami történik ezután
arcodat kifordítja —
A gyerekkor fényléseit
firkálni futnál vissza!

3
Csakhogy elveszett földek
Csakhogy elveszett tájak
Ott már nem lakik senki
s te helybenfutás vagy!

4
Tűnődés ragad magával
s elejt a kockakőre
Halottaid arca
gyökérrel benőve

Rogresói tengerpart

Serfőző Simon

Majmoló ország

Ha vakmerően egy magasság
föntebb merészkedik,
följut valameddig a másik is,
addig erőlködik.
S ahogy a járdáját sétáltató házsort
követi a többi,
amit máshol meglát, mindegy mit,
azt majmolja az ország is.

Rászokott, mert rászoktatták,
idegenek után lihegjen mindig.
Vicinális a száguldó messzeséget:
szánalmas döcögésével akarja utolérni.
Utánzásaink ellesett hóbortokat,
koszlott divatokat magasztalnak magasba.
Szavaink nem tudnak már önállóan
megszólalni, szólamokat memorizálnak.

Munkáját, képességét a nép,
amire a Nap fölfigyel az égen,
meggyalázza lenézésével.
Szálldosó, csapzott önbecsülését,
amit elűztek-vertek tőle,
s már nem ismeri meg,
fára kitűzött döglött varjúval:
kishitűséggel riogatja el.

Elhallgat hamar

Beivódik mennyi hólé,
vad- és esővíz,
itala a földnek,
mire tavaszra, nyárra
kivirágzik a kedv,
a fák égig kizöldülnek.

S elfogy mennyi sör,
mégtöbb bor, pálinka,
mire kurjant valami nóta.
Majd elhallgat hamar,
s bódult fásultság
kornyadoz újra.

Petőfi kortefája

Thiery Árpád

Kiállítás

A rajzórán váratlanul kitört a botrány.

Közvetlenül óra előtt Halász a tábla előtt lábatlankodott. Az utóbbi időben rászokott a firkálásra, a hetesek alig győzték letörölni. Most egy embriót rajzolgatott.

Aznap két lány volt a hetes. Az egyiket előreálló metszőfogairól már az első nap elnevezték Nyulacskának, noha egyáltalán nem volt nyúltermészetű, inkább perlekedő, sőt harcias. Csontos kezével könnyen odacsapott a fiúknak. A másik lány, ha nem is volt ellentéte Nyulacskának, mindenesetre sokkal szelídebb s nőiesebb jelenség: fekete babaszeme érdeklődve csillogott, s minden reggel frissen ondolálva érkezett az iskolába, mint egy zsúrra.

— Mit csinálsz itt már megint! — ripakodott Babaszemű a fiúra.

— Ne izgulj, árt a frizurádnak — intette le Halász.

Nyulacska fenyegetően lépett föl a katedrára.

— Ez így nem lesz jó, hogy megint firkálsz . . .

— Nem te firkálsz, hanem én.

— De én vagyok a hetes, és nekem kell letörölni.

— Le ne töröld, az istenért!

— Na, menj innen, fene a jó dolgodat! . . .

— Jegyezd meg a nevemet — vetette oda Halász. Nem zavartatta magát, tovább rajzolt. — Sokszor fogod még hallani.

Babaszemű kétségbeesett.

— Töröld már le azt a micsodát!

— Csak nem képzeled?

— Ezzel nem lehet hülyéskedni! Tudod, hogy a Juhász szórja az intőket. Nem hallod, Halász? Akkor balhé lesz . . .

Halász egy lombikot kerekített az embrió köré, aztán végignézett az osztályon, hogy kiről nevezhetné el a művet, de már nem jutott rá idő, hogy bármit is tegyen, mert nyílt az ajtó, s a rajztanár lépett be. Vállára terített átmeneti kabát, hóna alatt az osztálykönyv. Legendás szürke szvetterét megint fordítva vette föl, az eleje a hátára került. Nem látszott ki a nyakkendő csomója, ami diáktapasztalat szerint nem sok jó jelentett.

S valóban.

Felpillantva, Halászt látta maga előtt, krétával a kezében. Felhorkant.

— Vagy úgy? . . .

Fellépett a katedrára, le se tette az osztálykönyvet, azonmód megragadta Halászt a hajánál fogva, a legérzékenyebb helyen, a halánték táján. A fiú bozontos vörös hajából ott is volt mit megfogni. Sziszegett, jajdult egyet-kettőt, de nem szabadult.

A két lány megszeppenve húzódott a kályha mellé, várva, hogy mikor jelenthetnek.

A tanár néhányszor még megráncigálta Halász haját, aztán lependerítette a katedráról.

A fiú sziszegve dörzsölte a halántékát, egy pillanatra szembe is fordult Juhász Tihamérral, villámlott a szeme. Úgy látszott: közel van ahhoz a kritikus határhoz, amelyen túl már semmi se számít, akár szembe is száll valakivel, de mielőtt ez a szinte példa nélküli eset megtörténhetett volna, a rajztanár ráförmedt.

— Mars a helyedre!

Halászt égette a szégyen és a harag.

és a sarkon olyan a bolt
mint a kaposvári boltunk
egekben úgy sétál a hold
ahogyan barcsi holdunk
a folyó nagyobb mint Rinyánk —
de azt jobban szerettem:
dúdold ide édesanyám
ki jársz a föllegekben

Árvíz után

Dobozi Eszter

Passió

Hogy nem rekeszteték el a mocskolódóknak árja,
hogy nem hallgat el, hogy zúgása már a
szájáig ér föl annak, ki úgy áll ott,
mint feszület, s hogy jobb- s balfelől is rontók
s kárhozatra szántak lelke-teste ráng,
akárha fövenyre kidobott pisztráng;
nem szűnik fülében — ó, hallja még,
alant amint a lebzselő nép
mindegyre csak Barabbást kiált,
és galambraj szálldos messze
valahol egy ég peremén,
de kívül légysereg az — bár épp, hogy alél —,
mi elözönli az arcot, a test melegét,
és az ELI ELI LAMMA SABAKTANI . . .

Nem tudni már, itt ki a vesztő,
ki a vesztett.
S az elhagyottabb: ki tagadott
vagy ki megtagadtatott?

amíg az ellenfényben

úgy megyek el
mint akinek nincsen már
kire visszainteni
úgy megyek el
nem lesz ki megállna
ki utánam nézne míg
az ellenfényben eltűnök

fölött, el kell azonnal felejteni, éretlen csínynek kell felfogni. Pedig nem sok nyomozás kellene hozzá, gondolta, hogy kiderítse a tettest, hiszen csak az 1/b-ben és a II/A-ban tanított, és amikor Róza leírta annak a fiúnak a külsejét, aki az utolsó napon szokatlan figyelmet mutatott a festmények iránt, csak műértők és műélvezők tudnak így elmerülni, fel is ajánlotta neki, hogy írjon be valamit a vendégkönyvbe . . .

Szigligeti vár és fűzek

csak nézem ott hogy vonulnak végig

beültetem és kiültetem
elültetem és végigültetem
kimosom és elmosom
lemosom és felmosom
kinyitom és felnyitom majd
és megfőzöm azt a gyöngyöző levest
amilyet egyszer
valahol, valahol, valahol egyszer
egyszer már, egyszer már ettünk valahol
végigolvasom minden elolvasatlan könyvemet
az idejétmúlt újságlapokat is
telefirkálom üres papírjaimat
és megmosom hajam
kiforgatok magamból mindent
kitombolom és elemésztem majd
szerzett és öröklött sérelmeimet
kialszom és kiengesztelem
magam magam
többszázszor lerészegedem és kijózanodom
ki- s kigyógyítkozom nyavalyáimból
mire megjössz, agyamat is kiürítem
olyan legyek, mint a pihenő föld
és mindent elkészítek és kikészítek
lezárok és befejezek
mint aki elkészülődik
aki már túl van mindenen
pedig csak készülődés ez
pedig csak téged várlak
hogy beleállítsalak ebbe az itthoni fürdőkádba
pedig csak téged várlak
hogy beszappanozhassalak
pedig csak téged
hogy megmosdassalak
csak téged
hogy megtöröljelek
téged várlak
hogy megfésülhessem elázott hajad
pedig csak téged várlak
mikor már alszol, kitaláljam az álmokat
ülhessek egy olyan lélekszakasztó délutánban
figyelhessem, mi arányaidban ott remeg
és látom majd, mint tűnnek át
orrod szép vonalán
szádon szemeden

karjaidnak ívén s az ujjperceiden
(s hol nem még) hajdan volt kisdedek
és kit nem tudhatok, csak képzelek
csak nézem ott hogy vonulnak végig
a homlokod alatt hívek s kis hűtlenek
tanullak majd fiamnak szeretni
s elmondom mindezt ha fölneszelsz
egy elvétett mozdulat miatt
elmondom majd, és megbillen fejünk
a szívünkig ható nevetéstől
hogy vannak még ilyenek
vannak ilyen században onnani
századunkon túli helyzetek

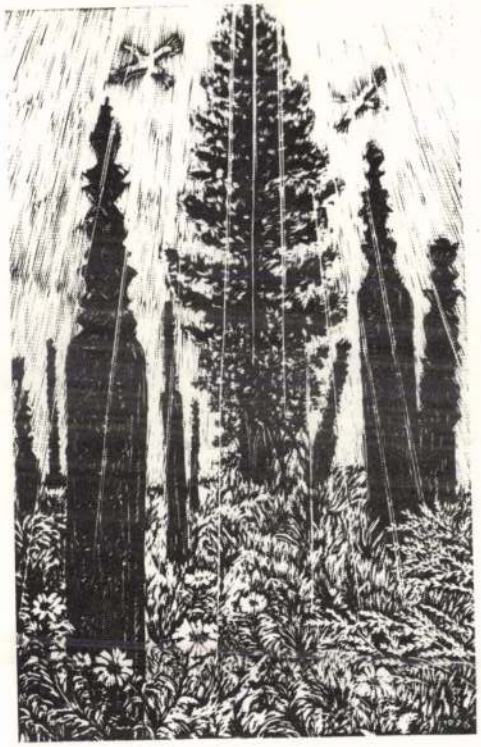

Apáczai temető

Kolontár Sándor

Üldögélek

Kergeti a szél a sovány falevelet
zörögve futkos előttem
és kidomborítja ingemet.

Szeptember végnapjai

Valahol becsapódik egy ajtó

Pórköntös szememre durran

Üldögélek a nyitott ablak előtt

Fáradt szemhéjam emelgetem

Már sehová semerre nem visz út

Megpihenhetek őrületemmel.

Szeptember

Az ősz öregember
belépett hozzám
leült és elszenderedett

Szeptember volt

Szólongattam

Zavaros szemével már a tél
kegyetlen fuvalataival
álmodott.

Belváros

Dúdolva ballagtam a belváros felé
Kirakatok fénye vetült a lábam elé.

Már régebben kinéztem mit nem vehetek meg
Teli volt a hasam mással nem törődtem.

Ahogy mentem kerülgetve az embereket
Fogyott a vers belőlem mint a lélegzetem.

Veszélytelen versekről

Nehéz átállnom a veszélytelen versekre

Nehéz bemenni egy szobába
ahol senki sem üt le.

Tópart

„Távházasság. A törvény lehetővé teszi, hogy a fronton harcoló katona távol hazájától és menyasszonyától akadálytalanul megkötheesse házasságát. A házasság megkötéséhez szükséges, hogy a fronton harcoló katona katonai parancsnoksága előtt hivatalosan kijelenthesse, hogy távolsági házasságot kíván kötni. A menyasszony itthon, a házasságkötéshez szükséges okmányok egyidejű bemutatása mellett, az illetékes állami anyakönyvvezető előtt, két tanú jelenlétében ugyancsak kifejezi ezen óhaját. Az anyakönyvvezető a frontról megküldött írásbeli és az előtte tett szóbeli nyilatkozat alapján a házasságot érvényesnek jelenti ki."

6. *Kincses ~, 1956.*

„Beköszöntő.

Második ötéves tervünk rövid fél év évtizede egész történelmi korszakát nyitja meg mezőgazdaságunk fejlődésének. Ebből már az első, 1956-os esztendő olyan, amelyben nagyon sokat megvalósíthatunk az ötéves terv célkitűzéseiből és lehetőségeiből. Valamennyien rajta leszünk, hogy e nagyszerű tervekből és lehetőségekből az új esztendőben minél több valóra váljon!"

„Dolgozó népünk minden esztendőben pompával és lelkesedéssel ünnepli meg május elsejét, a nemzetközi munkásosztály nagy ünnepét. Képünkön Rákosi Mátyás elvtársat a dolgozók szeretettel veszik körül az 1955-ös május elsejei felvonuláson."

„Új sikerek forrása

A március 2—4. központi vezetőségi ülés feltárta a jobboldali veszély tényeit, megmutatta azok forrásait és megjelölte a párt feladatait e nézetek teljes megsemmisítése érdekében. Véget vetett a népszerűséghajhászó demagógiának, a szorgalmas munka nélkül elérhető jólét hazug ábrándjainak, a megnyugvás, a lazaság, az osztálybéke káros hangulatának."

„Az ország háztartása

Az állam egyik legfőbb gondja a dolgozó lakosság szervezett élelmiszerellátása. Csak szép fővárosunk lakossága naponta sok száz vagon élelmiszert fogyaszt!

Vannak, akik vonakodva, feléből-harmadából akarnak eleget tenni begyűjtési kötelezettségeiknek. A falu népének zöme joggal tartja róluk, hogy ezek a termelők a másét eszik, s a máséval kalmárkodnak! A bányász minden kiló szenet átad a hazának, amit megtermel. A gyár sem tartja vissza termékeit, hanem falura küldi. Mi lenne, ha csak a gyári dolgozók járnának kerékpáron, motorkerékpáron, hogy ők gyártják, tehát őket illeti? Tudjuk, hogy hazánkban a motorkerékpárok zöme falusi dolgozók tulajdona!"

„A közvélemény hírnökei

Sok-sok ezer dolgozó van már nálunk, akik állandó levélbeni kapcsolatot tartanak a sajtóval. A levelek igen hasznosak a szerkesztőség, a párt, az állam részére, mert nemcsak írójának gondolatát, hanem a közvélemény hangulatát viszik el az újságokon keresztül az egész országba. A levelezőket ezért nevezte Sztálin elvtárs a közvélemény paransznokainak. A szerkesztőségek várják a leveleket, egyetlen írást sem hagynak elolvasatlanul, válasz nélkül."

7. *Kincses ~, 1973.*

„Igazán nem panaszkodhatunk az elmúlt évre: népünk hagyományos jókívánságát maradék nélkül teljesítette. Minden eddiginél több búzánk termett, a hordók is gazdagabb bortermést érlelnek, és az olyannyira áhított béke — a nemzetközi enyhülés révén — nálunk is jobb feltételeket teremt az alkotó munkához."

„Energia: miben van a legtöbb fantázia?

Milyen energiaforrásokból fedezzük üzemeink, járműveink, háztartási gépeink hajtóanyagát a jövő században? Az ötvenes években, amikor az első békés célokra tervezett atomerőműveket építeni kezdték, az volt az energetikusok véleménye, hogy ezzel tartósan megoldódik a világot fenyegető energiaválság.

Nem így történt."

„Ádám, Éva és a többiek

A fiú megivott három kupica rumot, aztán elindult hazafelé. Az egyik földszintes ház ablakán fiatal lányt állt, mosta az üveget. A fiú nézegette a lány formás lábait. A lány ismerte a fiút, be is hívta egy csésze feketére. A fiúban dolgozott az ital, hevesen udvarolni kezdett. A lány ellökte. A fiú erősebb volt: megerőszakolta a lányt, majd elment. Három évi börtönre ítélték. A lányt lelkiismeretfurdalás gyötörte: egyszer meglátogatta a fiút a börtönben. Attól kezdve minden beszélőn ott volt. A fiú megkérte a kezét. Külön engedéllyel megtartották az esküvőt. Azután a fiú kiszabadult, és most boldogan élnek."

Ady Endre szülőháza

valami — szintén egyedi és drága — megoldással ott is áthidalják a mai követelmény és az adott lehetőség közötti szakadékot.

Másodszor: A településfejlesztési elgondolások, rendezési tervek is korszerűsítésre szorulnak. A helyi hatóságoktól is, és a sokféle, hivatott intézménytől is joggal elvárható, hogy szembesítsék a régi, jobbára feltételezések alapján kialakított koncepciókat a valósággal, a szerzett tapasztalatokkal. Fontos ez, mert számos rendezési terv — a helyenként elindult megvalósítás — nem állta ki a gyakorlat próbáját. Előfordult olyan felfogás érvényesítése, amikor várost vetítettek falura, például kertek nélküli házsorokat; és nagy játszótereket terveztek, ezeket most osztják ki éppen házhelyeknek, ahol majd jut hely a gyermekek játékának is.

Van korrigálnivaló azoknak a városoknak a rendezési tervein is, ahol korábban behódoltak a kényelmes házgyári egyformaságnak, figyelmen kívül hagyva a folytatható elhelyezési — építészeti — hagyományokat. Az állami, tanácsi, úgynevezett célcsoportos lakások arányának visszaszorulása kényszerítő erő e városok vezetőire, tervezőire, kényszerít a változatosság engedésére, meghonosítására. A végre bevezetett, úgynevezett „Év lakóháza", a nívódíj és más pályázatok is segítenek ebben. A tetszetős, új lakóházak építésével lényegesen javul a Dunán inneni alföldi falvak és városok arculata. A hatást jelentősen csökkenti azonban, hogy elhelyezésüknél gyakran érvényesülnek rövid távú települési, fejlesztési érdekek, esetlegességek, sőt időnként mulasztások is. Különösen kirívó a „városmag" kialakításának hiánya, ami később komoly nehézségeket okozhat. Ezt látva még örülni is lehet annak, ha valahol időlegesen hiányoznak az anyagiak, a közterületek távlatos kialakításához. Így jobb előkészítés után kezdhetnek.

Harmadszor: Az előbbiekkel szorosan összefügg, hogy ezekben a településekben kevés a közintézmény, új középületet alig emeltek. A lassan gyarapodó fejlesztési alapokból kevés jutott területrendezésre. Ezért, ahol építkeztek, ott is megalkudtak nem egy esetben a kényszermegoldásokkal. A szövetkezetek időnként vállalták a pénzes-társ szerepét, de — érthetően — elsősorban saját érdekeik érvényesítésére törekedtek.

A *korszerű közösségi élet,* az intézményes jellegű klubélet tehát nem a televízió miatt *nem található ezekben a településekben,* hanem azért nem, mert ki sem alakult, meg sem született. Helyét különböző pótlékok, rossz emlékű szokások, a rengeteg munkát adó vendégeskedés, vagy egyszerűen a befelé fordulás, a bezárkózás foglalták el. Hallottam már friss városi lakos olyan véleményét, hogy nagyobb a magányossága, mint amit legnagyobb télvíz idején, behavazott tanyáján érzett.

A településekhez ragaszkodó, helybenlakó, okos értelmiségi körök, életmódjukat fejlesztő kiscsoportok segíthetnek magukon, több esetben tudtak is változtatni ezen a helyzeten. De ezek mindenkor személyhez kapcsolódnak. Tartós eredmény csak az objektív feltételek kialakítása esetén várható. A régi „kőházas települések", felföldi és dunántúli kisvárosok öröksége a feltételeket tekintve is kedvezőbb állapotokat jelent. A települések méretéről, sűrűségéről, a választási lehetőségekről, a sűrűbb városhálózat előnyeiről nem is szólunk most.

A kezdetlegesnek tekinthető települési, közösségi keretek számos hátránya közül a gazdasági-társadalmi érdekegyeztetés leszűkülését, vagy elmaradását, illetve késedelmességét indokolt kiemelni. Ismeretes az informális alkalmak szerepe egy-egy új gazdasági-fejlesztési elgondolás alakulásában, adott esetben a felmerülő akadályok elhárításában. Tetten érhető ez a szerep a vidéki ipartelepítésben, a mezőgazdasági kiegészítő tevékenység formálásában, üdülőterületek kiépítésében egyaránt. A jól működő közösségi, művelődési ház új gazdasági forrást és társadalmi erőt is jelenthet egy-egy településen.

Negyedszer: Az alföldi falvak, mezővárosok gondjai több vonatkozásban mások és nagyobbak, mint az ország más, kedvezőbb utat bejárt településeinek a gondjai. Elegendő utalni arra, hogy:

— A lakóik nagy hányada alapvetően megváltoztatta életmódját, azaz tanyáról került városi házba, toronyházba, miközben foglalkozása is merőben más lett.

— A szórványtelepüléseken maradt lakosság — Bács-Kiskun megyében is felére esett, körülbelül 100 ezer a számuk — munkafeltételei lényegesen változtak, a szakszövetkezeti tagok kivételével (sőt részben ott is) megszűnt a lakóhely és a munkahely egysége.

— A közlekedési viszonyok hátrányukra változtak, a szárnyvasutak megszűnését nem, vagy csak jelentős késéssel követte a motorizáció, amihez gyakran szigorúbb áruszállítási előírások és magasabb viteldíjak kapcsolódtak.

— A tágas, tanyás térségekből főleg a fiatal házasok áramlottak a belterületekre, megürítve ezzel a tanyai, általában egytantermes iskolákat is, és növelve a demográfiai nyomást a belterületi iskolákra. Nemrég villamosított tanyai iskolák maradtak tanulók nélkül, s várnak — hosszú évek óta — új gazdára. A falvak növekedésének, új falvak és városok keletkezésének tehát a Klébersberg-iskolák elhagyása és sokszáz új tanterem megépítése az egyik ára ezen a vidéken.

A sorolt, de távolról sem felsorolt jelenségek, megállapítások elemzésre és összegzésre várnak. Főleg pedig orvoslásra, tettekre, hogy a társadalmi-települési-gazdasági haladás során a különbségek ne növekedjenek, hanem mérséklődjenek az ország urbanizált és kevésbé urbanizált térségei között.

E régi települések népességmegtartó erejének fenntartására, a falvak jövőjének építésére, az anyagi és szellemi perifériák felszámolására társadalmi igény mutatkozik. Minden jel arra mutat, hogy a jövőben nagyobb lesz az összefüggés egy-egy település gazdasági lehetősége és az ott található gazdasági szervezetek működési eredménye között. A közös érdekeltség feltehetően megemeli a közösségi gondolkodás, a kölcsönös megbecsülés színvonalát is. Minden bizonnyal növekedni kell a kisebb-nagyobb közösségek egybekapcsolódásának, erősödni kell a szocialista együttélés emberi kohéziójának. Mindez elősegítheti az egyes ember biztonságérzetét, önbecsülését, végső soron helytállását a mindennapokban. A tudományos munka megtisztelő kötelessége a maga eszközeivel ennek szolgálata. Erre vállalkozott Nagykőrös, a megszervezett konferencia.

Kelemen Lajos

A marosvásárhelyi kórházi ágyon készülődött. Szorongással hallgatta a beszámolót, nézegette a képeket: „Áll hát a ház. Mikor nyithatjuk?" — kérdezte. A gyógyulástól függ, — válaszoltam, így lenne teljes az öröm.

Többé nem lehet elfelejteni a búcsú pillanatát, a bizakodó szavakat: „Ott akarok lenni! Készülődök". Már csak a falu készül. És azok a rajongók, tisztelők, barátok, akik aggódtak, segítettek, hogy megépüljön. Nélküle kell kiválogatni a tusrajzokat, metszetlapokat, színes pasztelleket, olajképeket és az ő emlékezetét idéző eszközöket, vésőket, tollakat, amelyeknek mesteri kezelésével megformálta a tájat, az embert, a történelmet, a változásokat, tehát még az időt is, s ezeknek nyomán kiterítette az életművet a szépet szerető ember elé. Azok közé az alkotók közé tartozott, akik odaajándékozták önmagukat, műveikben, alkotásokban a másik embernek. Európai nagyvárosok híres gyűjteményei, más földrészek országainak kiállítótermei már nagyobb gonddal őrzik a mester alkotásait, hiszen többet nem tud adni. Amit adott, azt kell féltve megtartani a holnapnak, hiszen a neves magyar művésznemzedék fametszetekben vallomást tevő alkotóinak legnagyobbja Gy. Szabó Béla volt.

És marad, mert őrzik hűségesen a homokvilágban is.

Híreink

A FORRÁS AZ ÍRÓSZÖVETSÉGBEN

Bemutatkozó estet tartott szerkesztőségünk május 7-én a Magyar Írók Szövetsége székházában. Tartalmas, elemző áttekintést a Forrás eddigi munkájáról Pomogáts Béla irodalomtörténész adott, Hatvani Dániel főszerkesztő pedig a megújítással kapcsolatos törekvésekről adott számot.

IRODALMI EST BALATONSZENTGYÖRGYÖN

Hatvani Dániel főszerkesztő április 30-án Balatonszentgyörgyön a községi könyvtár szervezésében tartott irodalmi estet, melynek során beszámolt alkotó munkájáról csakúgy, mint a folyóirat tevékenységéről.

FONYÓDI TALÁLKOZÓ

Május 16-án és 17-én újból megrendezésre került az irodalmi folyóiratok főszerkesztőinek fonyódi találkozója. A jelenlévők vitát rendeztek a folyóiratoknak az ország szellemi életében betöltött szerepéről. A vitában felszólalt Hatvani Dániel, a Forrás főszerkesztője is.

ÚJ KIADVÁNYOK

Több éves szüneteltetés után ismét útjára indult a Forrás Könyvek sorozata: a sorozat tizenharmadik köteteként az idei könyvhétre jelent meg Halász Ferenc újságíró, a Petőfi Népe főszerkesztőjének interjúkötete Arcunkon a történelem címmel. A kötet bemutatkozó ankétjára május 29-én került sor az Erdei Ferenc Művelődési Központban. Az ankétot Hatvani Dániel, a könyv szerkesztője és Zöldi László, az ÉS főszerkesztő-helyettese vezette be.

Ugyancsak a könyvhétre jelent meg a Kecskeméten és a város körzetében élő hat fiatal költő — Agócs Sándor, Csikós Zsuzsa, Dobozi Eszter, Józsa Fábián, Tábori Kálmán és Turai Kamill — versantológiája, Homokfúvás címmel. A kötetben szereplők bemutatkozó estjét június 7-én rendezték meg a Kecskeméti Óvónőképző Intézetben. Az antológiát Buda Ferenc, a kötet szerkesztője, továbbá Fodor András költő és Vasy Géza irodalomtörténész mutatta be.

Az ünnepi könyvhét megyei megnyitóját május 30-án Kunszentmiklóson tartották. Műveivel szerepelt Buda Ferenc, Utassy József — a két költőt Vasy Géza mutatta be a közönségnek. Az ünnepi estet Kissné dr. Csányi Anikó, a megyei pártbizottság osztályvezetője vezette be.

MEGYEI HONISMERETI KÖZLEMÉNYEK

Májusban jelent meg a Bács-Kiskun megyei Honismereti Közlemények 4. száma. A kiadványban Árdápházi Tiborné, Faludi Gábor, Fekete János, Molnár János, Nagy Katalin, Dulai András és Südi Bertalan helytörténeti dolgozatai olvashatók.

Önarckép a nyolcvanadik évfordulóra

Kosztolányi Dezső szabadkai éveire utalva Dér Zoltán munkásságára gondol. Többször felmerül a szabadkai könyvsorozat, az Életjel, melyben Fehér Ferenc szabadkai diákéveiről szóló emlékezéseit is olvashatjuk.

A Hazavezérlő csillagok című naplójegyzeteiben számos fontos irodalmi élményét rögzítette Fehér Ferenc. Természetesen elsődlegesen fontos élmény — az anyanyelv kincseinek felfedezése, a Halotti beszédé, Aranyé, Adyé. Költői metaforákkal jellemzi ezt a nyelvi felfedezést: Balassi volt a bora, Arany a terített asztala, Ady a mámora. S egy több nemzetiségű környezetben felnőtt költőnek — így Fehér Ferencnek — valóban elengedhetetlenül fontos volt az „egyazon ég alatt", közös történelmi sorsot átélt költőtársak nyelvének és költészetének ismerete, tolmácsolása. Így többek között a szerb Davičot, a horvát Cesarićot, a macedón Koneszkit, a szlovén Kosovelt, az albán Shkrelit emlegeti. Kiemelkedő jelentőségű volt a napló szerint is erdélyi utazása, a kalotaszegi, körösfői kincsek, hímzések, a népművészet felfedezése. Egy életre szóló élménye volt ez. Közben a kolozsvári utcákon járva a távoli magyar múlt közelsége vonta bűvkörébe Apáczai Csere Jánostól Teleki Lászlóig. Kolozsvárott felejthetetlen emléket őriz a két Szervátiusz műtermében, az apa és fiú remekműveit csodálva. A népművészet világát nemcsak itt örökíti meg, hanem például a kecskeméti Molnár János otthonában írt Bokályok című versében is. A téli estén mesebeli fiúként elindulva a bokályok múltat, Erdélyt idéző sora gondolkodtatja el: „a döbbenet, hogy nem vagyunk több, (csak ennyi,) s az elmúlás padkáin / így fogunk egyszer mi is pihenni . . ."

Fehér Ferenc költészetének visszatérő motívuma — a madár. „Hófehér madár a vállamon", írja a Madár című versében. Az elhagyott haza, a távoli templom harangszava jut eszébe a magas homokfalakba bújó fecskéket figyelve (Partifecskék). Válogatott versgyűjteménye címéül a Madarak folyóját választja: „Megnyugvásom világos völgye, (madarak folyója, nyári út;) szitakötőszárny a most és örökre, / én vagyok a szomjúság s a kút . . ."

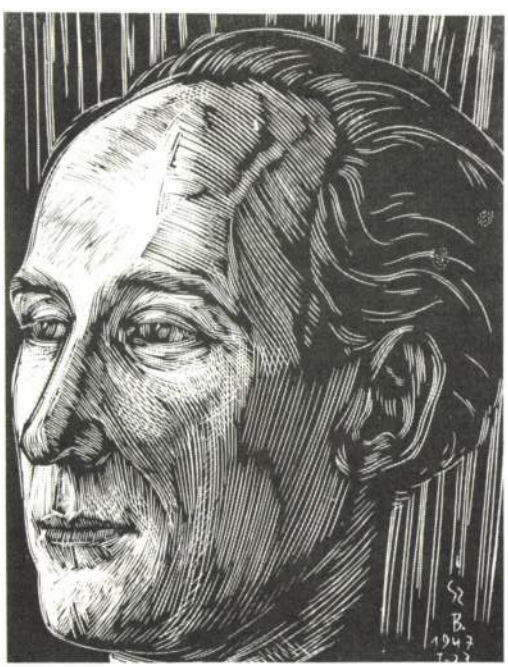

Szabó T. Attila

GY. SZABÓ Béla

Forrás 1986.7.

Fábián Gyula

A homokvilág emlékháza

Kevesen gondolták a még élő szanki öregek, hogy egyszer annak a csöndes, szerény fiatalembernek, akit fölerősödni fogadtak a pesti diáknyomor-tanyáról a tiszteletes úrék, egyszer emlékháza nyíljék a községben. Már közel az idő, ez év nyarán a mester, Gy. Szabó Béla festő- és fametsző művész emlékezetére megnyílik a ház, amely méltó helyen őrzi azokat a kincseket, melyeket ő hagyott ránk.

Gyulafehérvárott született — Háromszékből indult —, Budapesten tanult és Kolozsvárt választotta otthonának, ahová mindig, mindenünnen hűséggel visszatért. Mégis, érdekes, de inkább különös, hogy művészi útbaindítója a szanki homokvilág volt. Próbálkozott ugyan mérnökként (hiszen szülei ilyen nemes pályát szántak az ifjúnak), kisebb rajzokkal választott városában, életének mégis meghatározója lett Szank. Háromszékben szelídebbek a hegyek, barátságosak az erdők, Gyulafehérvárt a Maros és az Onpoly partjai teszik vonzóvá, Kolozsvár pedig — a fejedelmi város — a magyar művelődés ügyének mindig fontos központja volt. A szanki táj kietlenebb, és még mennyivel volt elhagyatottabb, vadabb a harmincas években, amikor a művész először csodálkozott rá a vadvíz-foltos vándorló homokra, s azokra a házacskákra, melyek inkább a kunyhó jelzőt viselhették.

Sorsa, életútja oly módon teljesedett, hogy ifjú korában, később festővé éretten bejárhatta a világot. Egy emberöltőnyi idő múlt, hogy Szankkal újra találkozott, s akkor is az első élmény a csodálkozás lett. „Megszínesedtek a házak, megváltozott a föld arca is. S az emberek! Mennyi s mennyi sápadt, hajlott, szenvedés-barázdált arcot láttam itt egykor!" A második találkozáskor rögződtek ezek a gondolatok, amikor a szankiak meg azt kezdték melengetni, készüljön emlékház Gy. Szabó Béla örökének hűséges őrzésére, mert egyértelmű, hogy aki innen indul, aki itt kezd, az ide is tartozik.

Múlt év őszén, ahogyan az emlékház falai magasodtak, úgy érlelődött az elhatározás, hogy az avatásra megérkezik Szankra. Nagy utak maradtak már mögötte. Világrészeket járt be, Kínát, Mexikót, Kolumbiát, és beteljesedett az a kívánsága is, hogy Finnországgal megismerkedjen. A kitekintés utolsó metszetei a finneknél készültek, vastag mappával érkezett vissza, rajzok, pasztellek és fametszet-tervek telítették meg az útipoggyászt, hogy a Kanteletár című kiadványhoz eljuttassa illusztrációit.

Aztán az utolsó dúchoz fogott. Önarckép a nyolcvanadik évfordulóra. Az első olyan munka volt, amikor a falap tükrébe belemélyültek a szenvedés vonalai is. Ebben az időben már sűrítette üzeneteit a test, múltak úgy napok, hogy nem tudta kézbe venni a vésőket. A gyulafehérvári kórházi ágyra odakérette a dúcot, valamit igazítani szeretett volna rajta, de csak eltűnődött, s arra az időre tette félre, hogyha majd Kolozsvárra visszakerül. Haza. A szanki kiállításra szánta ezt a metszetlapot, mert úgy tervezte, az a teljesség, ha az első tusrajzoktól az utolsó metszetig az életműből nyerhet majd betekintést a látogató. A szanki, egykor náddal, zsúppal fedett házikók, melyeknek napraforgószárból készült a kerítése — ha volt! — és az Önarckép már nehezen fogalmazott vonásai, amely arról tudósít: „az életet már megjártam".

Gyermeki örömmel várta a híradásokat, nézegette a készülő épület falait, tanulmányozta a terveket, és élte az örömét, hogy beteljesülésnek megépül a ház, benne ott sorakoznak munkásságának, témáinak remekei, és azoknak az embereknek nyújtja át, akik először ismerték meg benne a művészt.

Kiállítás Zselízen a hagyományos szőlőkultúráról

A zselici (Želiezovce) Népművészeti Fesztivál és a gombaszögi (Gombasek) kulturális seregszemle állandó részét alkotja a néprajzi kiállítás, amely 1988-ban a szőlőtermesztés és -feldolgozás eszközeit mutatta be. A szőlőt már honfoglaló őseink is ismerték, borszeretetüket a Szent Gallen-i kalandozás krónikairója jegyezte le először. Ahhoz azonban, hogy a vesszőkön duzzadó szőlőbogyók teremjenek s abból azután zamatos bor legyen, nagyon sok munkát kell elvégezni a vele foglalkozónak.

A szőlőhegyet, a szőlőművelésre alkalmas területet általában a falu vagy a város határában alakították ki. Sokszor évszázadokon keresztül nem volt szükség újabb telepítésre, mert a hagyományos szőlőszaporítási módszerekkel pótolható volt a veszteség. A hagyományos szőlőművelés a telepítés, a szaporítás s a tőkegondozás – fedés, földelés, nyitás, metszés, karózás, kötözés, permetezés – munkafolyamatainak összessége.

A felvidéki magyar népcsoportoknál a talajelőkészítés s a talajművelés legfontosabb eszköze a kapa volt. Egészen a XIX. század végéig a vesszőföldbe helyezésére (telepítés) is kapát használtak, szerepét csak ezután vette át a gyakorlatiasabb szőlőültető fúró. A téli fagyok elleni védekezést szolgálta a késő ősszel elvégzett fedés – a szőlőtőke fejének, vesszőinek földdel, esetleg szalmával való befedése. Eszköze az ún. *fedőkapa* volt. A tavaszi nyitás *nyitókapával* történt.

A földelés a szőlők földjének védelmét szolgálta. A hegyoldalról lemosott, tápanyagokban gazdag földet puttonyokban és földhordó kosarakban szállították vissza a tőkék mellé.

A szőlőművelés legfontosabb és legnagyobb szakértelmet igénylő munkája a metszés. Ehhez a *szőlőmetsző kést* használták. A néphit szerint ezt a műveletet az első gyümölcsfák virításakor kell elvégezni.

A tavaszi és nyári tőkegondozás alapmunkája a kötözés – az új vesszők, hajtások rögzítése. Általában háromszor került rá sor. Az elsőnél a vesszőket a karókhoz vagy a törzshöz rögzítették, az utolsónál a karó felett összefogott hajtásokat sarlóval vagy görbe késsel levágták. A kötözés anyaga a *kötözővessző* (leggyakrabban veres-fűzfa vessző), a *kötőfű*, a *kötősás*, megnedvesített szalmafonat, hársfahéncs, kukoricacsuhé, gyékény, kenderfonal lehetett. Kötözni csak asszonyoknak volt szabad, s a bekötözött tőkének olyannak kellett lennie, mint egy szépen felöltözött parasztasszonynak. E művelethez tartozott még néhány kiegészítő munka is – válogatás (a terméketlen hajtások eltávolítása), gyomlálás és irtás, fattyúzás (hónaljazás – a levél tövéből hajtó másodnövések kitörése), amit kézzel végeztek el.

GY.SZABO Béla
Honismeret 1989.1.sz.

Gy. Szabó Béla-emléktábla avatása Szankon

1988. augusztus 26. Szívet melegítő, nyárvégi idő. A Bács-Kiskun megyei Szank község máskor tán nyugalmas utcáján emberek gyülekeznek. Gy. Szabó Bélára, az erdélyi grafikus, festő, fametsző művészre emlékezünk. Majdnem itt lehetne közöttünk, s vele együtt ünnepelnénk nyolcvanharmadik születésnapját. Három éve halott, élete azonban határtalan. Képeiből ránk világít természetszeretete, emberismerete. Tájképei fekete-fehér színűek, mégis susognak a fák, csobogva kanyarog a folyó, megfoghatatlan nyugalmat áraszt, harmóniát ragyog felénk fekete színe.

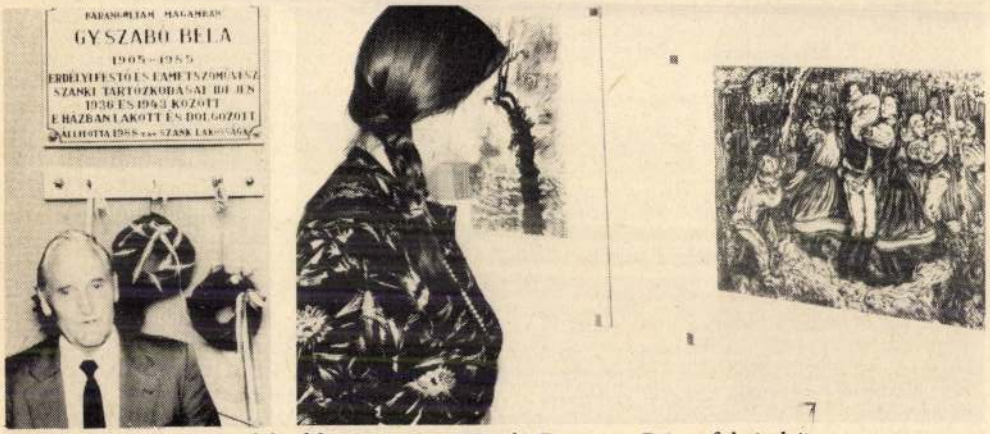

Kányádi Sándor az emléktábla-avatáson (Hajdú Demeter Dénes felvételei)

A Gyulafehérvárról induló művész műveivel bejárta a világot. Fiatalkori szemlélődő útjait: Olaszország, Görögország, Bulgária, Jugoszlávia, később messzebbiekkel folytatta: Kína, Mexikó... Számtalan helyre eljutnak művei, még ha ő nem is mehet mindenhová velük: Peking, Buenos Aires, Tokio, Leningrád, Moszkva, Riga, Velence, Kairó, Genf. Mi most szanki tartózkodására emlékezünk. 1936-ban utazott először ide. „Illesse hála és tisztelet Szank akkori tudós tiszteletesét, Esze Tamást, aki Gy. Szabó Bélát házába hívta és fogadta, s e vidék szerelmesévé tette" – mondta ünnepi beszédében dr. Geri István, a megyei tanács elnökhelyettese. A művész később többször visszatért, hasonlóságot fedezett föl szülőföldje s a szanki homokbuckák között. „Amikor a lágy homokhullámokat domborithattam, valami nagyon világos lett. – Hiszen ez Erdély! – kiáltottam fel..." Ez a vidék termette Homokvilág-rajzait: mintegy negyedszáz pasztelljét, hét olajfestményét és több fametszetét keltezi Szankról.

Mi, ünneplők most itt állunk Esze Tamás egykori háza előtt, s az emléktábláról lekerül a lepel.

Az ünnepi beszéd után Hatvani Zoltán Reményik Sándor és Kányádi Sándor Gy. Szabó Bélához írt egy-egy versét szavalta el. Majd Bakó Katalin, csíkszeredai (ma már Magyarországon élő) tanuló népdalokat énekelt. Az ünneplés legszebb pillanata Kányádi Sándor Erdélyből érkezett költő szavalata volt. Saját verse előtt röviden ezt mondta: „Jóleső érzés, hogy az emléktábla a Béke utcában van: ez méltó Gy. Szabó egész munkásságához." Csorba Géza, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese bejelentette: 478 grafikai lapból álló Gy. Szabó-válogatást adnak át Szank községnek, hogy azokból emlékkiállítást rendezzenek be.[1] A műsort a Himnusz nyitotta s a Szózat zárta. Lélekemelő volt éppen itt és most énekelni. Mert úgy gondolom, nem csupán mi ünnepeltünk, akik az emléktábla előtt állhatunk, hanem azok is, akik nem lehetnek itt s akik némán éneklik velünk a Himnuszt és a Szózatot. Valahol Gyulafehérváron, Kolozsváron, Csíkszeredán, Marosvásárhelyen s mindenütt, ahol a művész valamikor megfordult. Mert ne feledjük, honnan indult! Onnan, ahonnan már sokan menekülnek; ahol emberek ezrei lesznek földönfutókká, ahol ma családokat tépnek szét! Onnan, ahol ma az anyák szájából kitiltják a szavakat, ahol jogfosztott lett a magyar nyelv, a magyar ész! Gy. Szabó Béla ma nem biztos, hogy nyugalom közepette alkothatná erdélyi tájképeit. Ezért nekünk kell itt, Szankon azt a tiszteletet megadni a világhírű fametszőnek, amit Gyulafehérváron nem lehet. Mert Szankon már áll Gy. Szabó Béla emlékháza. Áll-e Gyulafehérváron a művész szülőháza? S ha nem, miért nem áll? Ott ma a meglevő értékeket is rombolják! Itt mi most építünk, építtetünk. Emléktáblát avattunk, emlékhelyet építettünk. Ezért ennek az ünneplésnek küldetésereje van.

Frigyesy Ágnes

[1] A kiállítás 1988. október 22-én nyílt meg. (Szerk.)

Köznapi, csal
zésére: 1900. j
műhelyháza.
nérváraljai k
nagyapám sz
nyakkendő, f
ca . . ." írja r
Incze János,
ság. Fél évsz
polgárosodás,
A prosperi
beriség — v
melyről még
a már idézet
kisvárosi vil
fel, alakítja
helyeik hely
szaki, aki egy
pálinkáskul
Hamaros
választ e
vakmer

Gy. Szabó Béla

Kiprő - grafikusművén

Az „ismeretlen" művén életművének méltatása. Kántor Lajos
ciklus

Uj Tüz.
1989 márc. 19.

Sajtóosztály a raktáron levő négy bibliatípust vonja be: a zsebméretű Károli Biblia 135 Ft helyett 67,50 Ft-ba, az új fordítású Újszövetség 70 Ft helyett 35 Ft-ba, az angol—magyar Újszövetség 170 Ft helyett 85 Ft-ba, a Bibliai történetek gyerekeknek című gyerek Biblia pedig 180 Ft helyett 90 Ft-ba fog kerülni. Technikai okok miatt a kedvezményes vásár Budapesten, a Protestáns Könyvesboltban, illetve a Kálvin téri templom előtt felállított pavilonban lesz.

hát még kedvezményes áron. Ennél többet csak akkor vehet valaki, ha a lelkipásztor aláírásával és a gyülekezet pecsétjével, vagy egy egyházi intézmény vezetőjének az aláírásával és az intézmény pecsétjével ellátott írással rendelkezik.

Szeptember 21-e után a kedvezményes akcióba bevont és megmaradt Bibliákat a Magyar Bibliatanács tagegyházai között szétosztják.

...eretet nem fogyott el

n 450 éves jubi-
egyházközségünk
llapítottam meg,
a segítők között,
Alma Materének

isos emléke egy
ebreceni, pataki
pénz és gabona
küldetett, amiért
elöljáróság tisz-
t nyári közvizs-
édikátor feljegy-

uár első napján
r- jelenti, hogy a
ebontása s újból
gyházkerület ál-
megterhelni nem
segedelemért a
is folyamodik."
és a begyűjtött

: Protestans Egy-
omestica címmel
avasvári korábbi
ő cikkét közölte.
az ad különös
izvészben az elő-
áz és a templom

ítandó bölcsészeti
re a presbitérium
en újra házan-
nek eredményefizettetett." 1921-

ben, az első világháború után, Ajtay Jenő lelkész-elnök „a debreceni ref. Kollégium válságos helyzetét tárja a presbitérium elé, mely szerint a főiskola jelenleg három és fél millió Korona adóssággal küzd. A hajdan virágzó Kollégiumot a háború vihara annyira megtépte, hogy az egész egyházkerület minden nemesen érző és gondolkozó, jó magyar református tagjának áldozatkészségére van szükség, hogy drága Alma Materünk, mely oly sok kiváló, kötelességtudó hivatalnokot és jó hazafit nevelt egyházunknak és hazánknak, magas hivatásának továbbra is megfelelhessen." A pengő bevezetése után a felajánlást úgy módosították, hogy 7 éven keresztül évi 100 pengőt adományoztak a Kollégiumnak.

1949-ben Szabó Pál lelkész-elnök ezt a jelentést teszi a presbitériumnak: „A Kollégium megsegítése állandóan szerepel az évi költségvetésben. Ahogy az egyház anyagi ereje bírja, igyekszünk segíteni az ősi főiskolát rendszeres támogatással, nagy ünnepeken adományok kérésével, míg lehetett a szupplikánsokkal, amiknek 1949. évi eredménye 1196,65 Ft és 78 db. tojás. Tudatában vagyunk a Kollégium nehéz helyzetének és imádkozunk Istenhez, hogy adjon alkalmat és módot, hogy a többi egyházakkal a jövőben is segíthessük."

Az elmúlt időszakban, amikor a Tápintézet került nehéz helyzetbe, a gyülekezet — híven az elődök áldozatkészségéhez — évről évre eljuttatta természetbeni ajándékait. A Kollégium mindig hálás volt a segítségért és ezt vagy „teológus-napi" szolgálattal, vagy „kollégiumi nap" keretében a kántus szolgálatával viszonozta.

Gyülekezetünk történelmi múltja azt a kötelességet rója ránk, hogy Kollégiumunk jövőjéért érzett felelősséggel, mindig legyünk ott a segítők első sorában.

Dr. Kerekes Béla

ber magával, amikor ebben a világban utazik)! És mi ezt az egészet rábízhatjuk Istenre, a mindennapit, az anyagit, az evilágit és az örökkévalót egyaránt".

A két ügy tehát össze van kapcsolva, a mienk, gyarló embereké a szabad és szuverén Istenével. *Azok számára, akik vállalják Isten ügyét*, nevének megszentelését, akarata cselekvését, tehát azt, hogy Neki élnek és az Ő dicsőségét igyekeznek növelni, úgyszólván *természetes a három utolsó kérés*, vagyis hogy ezt mondják: „Íme, Rád bíztuk egész életünket, Rád, aki felszólítottál, sőt parancsoltad, hogy imádkozzunk. Hát itt vagyunk! Most a Te dolgod, hogy foglalkozz a mi földi ügyünkkel!" Tehát az ember életre-halálra szóló odaszánásából következik a bátor előrukkolás a három utolsó kéréssel.

Így tanította Barth annak idején neuchateli hallgatóit, majd — Jézus Krisztus felől összegezve — így fejezte be tanítását: „A három első kérésben Jézus Krisztus felszólít minket, hogy csatlakozzunk az Isten ügyéért folytatott harcához és ugyanakkor hív bennünket, hogy csatlakozzunk a világ felett és mind a felett kivívott győzelméhez, ami akadályozza azoknak az óhajoknak (a kenyér megléte, a gonosztól való megszabadítás) a megvalósulását, amelyekről éppen szó van ezekben a kérésekben... *A magunk javára fordítjuk tehát Krisztus győzelmét*, amikor vesszük magunknak a szabadságot és elsóhajtjuk: Szenteltessék meg a Te neved, Jöjjön el a Te országod... Íme, ez az igazi és jó alapja annak a bátor, valósággal vakmerő kérésnek, hogy: Adj kenyeret, bocsáss meg, szabadíts meg! Ezt csak abban a nagy szabadságban tehetjük, amely Isten azon gyermekeinek elkötelezettségéből, önmaguk odaszánásából következhet, akik Jézus Krisztus fitestvérei és nőtestvérei lettek." És *mindez többesszámban hangzik* el az egyháznak, annak a testvérközösségnek az ajkán, amely nyitott a világ felé és amelyhez potenciálisan hozzátartoznak azok is, „akik még nem hallották és nem követik az Úr hivását".

Dr. Békési Andor

Gy. Szabó Béla-emléktábla avatás Szankon

„Pusztán, tengeren, erdőn barangoltam magamban" — Gy. Szabó Bélának ezt a fél évszázada, művészpályája kezdetén fába metszett önvallomását vésték márványba azon az emléktáblán, amelyet a szanki református parókia falán, 1988. augusztus 26-án lepleztek le, annak megörökítéséül, hogy a híres erdélyi festő és fametsző művész 1936. és 1945. között ebben a házban lakott és dolgozott.

Így talán a falu újabb nemzedékei is megértik és emlékezetükbe vésik ezt a szép kapcsolatot — mondta *Falk Miklósné*, a művész állandó kiállításának gondozója, a könyvtár vezetője.

Az emléktábla jól jelképezi a Szank környéki homokvilág és a hegyes-völgyes Erdély találkozását: Gy. Szabó Béla magasra ívelő művészi pályafutásának egyik döntő jelentőségű kiindulópontját és teljességre jutását.

Az avatóünnepségen jelen volt a Bács-Kiskun Megyei Tanács képviseletében *dr. Geri István* elnökhelyettes és *dr. Hodosi Sándor*, a pártbizottság titkára. Részt vett *Szabó Sándor* bácskiskunsági esperes, *dr. Csorba Géza*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatóhelyettese, a Községi Tanács, a Hazafias Népfront képviselői, a fővárosból érkezett vendégek és nagy számban a helybeliek. Kedves meglepetésként eljött Gy. Szabó Béla egyik közeli barátja, *Kányádi Sándor* kolozsvári költő, aki hazafelé menet éppen átutazott Magyarországon.

A Himnusz elhangzása után dr. Geri István mondott avató beszédet. Megemlékezett arról, hogy *dr. Esze Tamás* egykori szanki lelkipásztor hívta meg Gy. Szabó Bélát és ez az első találkozás meghatározta a művész további útját, amely egybeölelte a szanki futóhomokot és Erdély rendíthetetlen szikáit.

Felszólalásában Kányádi Sándor jelképet látott abban, hogy az emléktábla a Béke utcába került. Vannak vidékek, gyönyörű tájak, amelyek mélyen belevésődnek az ember szívébe, lelkébe, végig kísérik életét. Ilyenné vált Gy. Szabó Béla számára Szank és a falu most már mindenkor őrzi és hirdeti ezt a tényt.

A Magyar Nemzeti Galéria nevében dr. Csorba Géza köszönte meg a szankiak hűségét. Ennek elismeréséül és buzdításául a művész 478 alkotását bocsátják kiállítás céljára rendelkezésükre.

Az ünnepségen a Csikszeredáról hazánkba települt *Bakó Katalin* énekelt, *Hatvani Zoltán* szavalt.

Az emléktáblán a megyei és helybeli tanács, valamint a Hazafias Népfront képviselői helyeztek el koszorút. A felemelő ünnepség a Szózat hangjaival fejeződött be.

A vendégek ezután megtekintették a Közösségi Házban a fametszet-kiállítást. Ennek mindenegyes darabjában a művész biztos keze, vas akarata, rendíthetetlen munkakedve, szüntelenül kereső, kísérletező, alkotó ereje érezhető.

Szankon elhangzott újra Kányádi Sándor örök szép verse, amely talán legjobban jellemzi Gy. Szabó Béla művészi nagyságát:

Kicsi behajló nyárfa
Újját a vízbe mártja...
Ennyi a kép, csak ennyi,
S nem lehet elfeledni.

Horváth György

Szanki utcasarok, 1937.

Kapunadtunak dolgozó
XXXII. 1988. IX. 11. / 4.

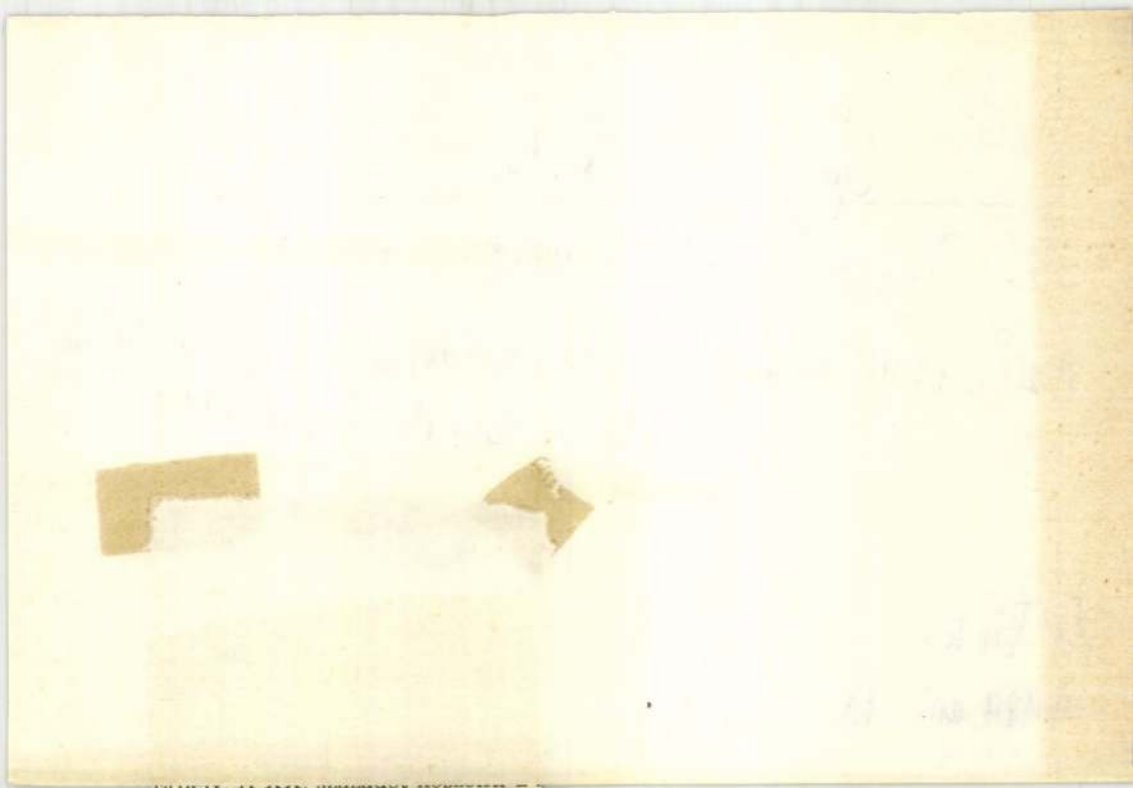

ádármester, barátai, segédei tár
eretett tisztességesen felöltözködn
ehér keménygallér és mandzsetta,
ola nyolcvan esztendővel később az
a dési. Mérhetetlenül és meggondo
ázada tartott a béke, Erdélyben is
az urbanizáció országútján.
a testvériségre emelték poha

Gy. Szabó Béla

Képző - avagy Ismőrén

Az „ismeretlen" művén életművének bemutatása.

Kántor Lajos ajánlja

Kj. Tüzi

1989 márc. 19.

Új Tükör

ISMERETLEN SZERZŐ FELVÉTELE: A SZ

Gy. Szabó Béla

Képző – grafikusművész

Az „ismeretlen" művész életművének kártar Lajos ville hemmutatása.

Ui Tata.

1989 márc. 19.

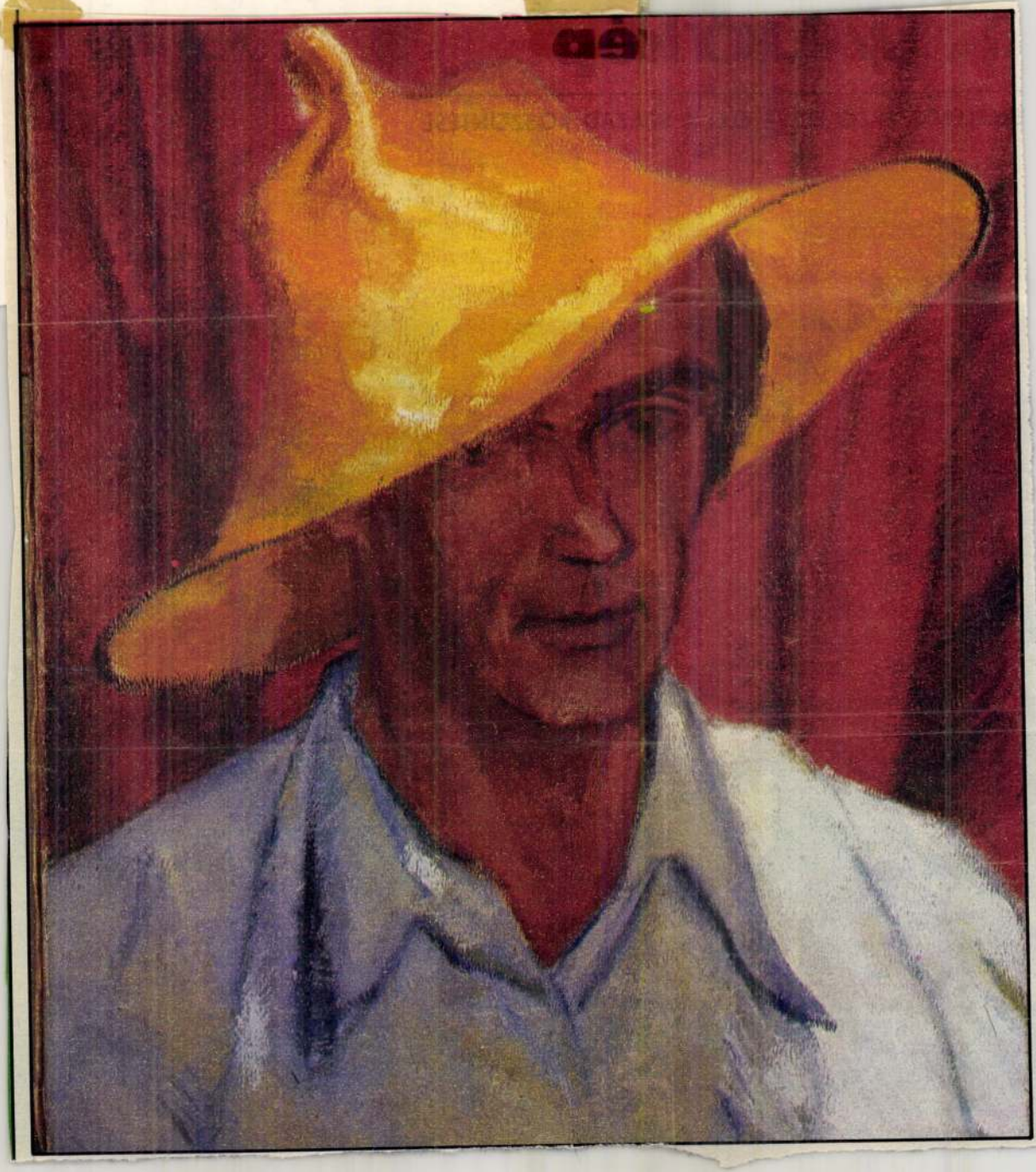

Gy. Szabó Béla

grafé kisművész, képzőművész.

A művész méltatása.

Vicánfo. Lajos

Új Tükör,
1989. márc. 19.

Gy. Szabó Béla

MEGHÍVÓ

Az Erdély Művészetéért Alapítvány
VÁRMEGYE GALÉRIA

szeretettel meghívja

GY. SZABÓ BÉLA emlékére
rendezett kiállítás megnyitójára
Erdélyben élő fa- és linómetszők tárlata

1992. június 24-én 17 órakor

Megnyitja: Halász Péter
a Magyar Művelődési Intézet igazgatója

Közreműködik: Fábián Éva
népdalénekes

A kiállítás megtekinthető:
1992. szeptember 20-ig.

ERDÉLY MŰVÉSZETÉÉRT ALAPÍTVÁNY 1675 Budapest, PF 133. MNB 217-98089-5421

Tc.

Új Művészet.

Budapest.

Báthori u 10.

1054

ERDÉLY MŰVÉSZETÉÉRT ALAPÍTVÁNY

VÁRMEGYE GALÉRIA

Budapest V. Vármegye u. 11.
Tel+Fax: 118-8148

Nyitva:
kedd - szerda - csütörtök - péntek
10 - 18 óráig

Havonként

megjelenő körlevelekben kapnak információkat a tagegyházak a „Világmisszió és az evangélizáció" helyzetéről. Az Egyházak Világtanácsának kötelékében működik ez a bizottság és világos, tiszta elemzések és látomások szólalnak meg a körleveleikben. Legutóbb „Az új missziói lehetőségek Közép- és Kelet-Európában" volt a téma. Érdemes odafigyelni: mit látnak ők Genfben, helyzetük magas „őrtornyából" kitekintve.

Először megszólal egy tiltakozó óvás. Nyugaton gyűrkőznek a buzgó evangélisták és arra készülnek, hogy „vadonatúj programokkal, kampányokkal jöjjenek hozzánk (mindenhová Keletre), azért, hogy fölélesszék az erőszakkal lebénított, elhallgattatott egyházakat. A körlevél emlékeztet arra, hogy hálátlanok volnánk, ha elfelejtkeznénk arról, hogy a legkiméletlenebb időkben is élt az egyház Keleten. Miközben Nyugaton üresednek a történelmi egyházak, a nagy katedrálisok és valahol az egyházon kívül kell evangélizáló kampányokat szervezni, Keleten két történelmi tény dicsőíti az Isten hűségét. A protestáns egyházakban éppen a gyülekezetekben élt az evangélium és folyt a misszió, az evangélizáció. Itt ezt a vonalat kell továbbra is folytatni. Nem szabad Nyugatról importált módszereket ráerőltetni ezekre az egyházakra. A másik meglepetés az volt, hogy az orthodox egyházakban milyen hatalmas megtartó ereje volt a liturgiának. Amikor nem volt szabad többet és mást tenni, a liturgia is elég volt az ősi vallásosság és a lelki élet ébren tartására. Itt sem kell minden áron újítani!

Idézi a körlevél egy hűséges egyházi vezető missziói „találmányát". Tizenkét évet töltött börtönökben ez az ember a hitéért. Ott benn dolgozta ki a „valami-izmust" (something-ism). Ez azt jelenti, hogy a legnehezebb helyzetekben, a legteljesebb bezártságban is még mindig lehet tenni „valamit" az evangélium ügyéért. Lehet jó szót szólni a börtönőrhöz, lehet bátorító szót szólni az elcsüggedt rabtársaknak. Lehet böjtölni és aztán továbbadni valamit az éhezőnek. Ma már „mindent szabad", de nem ártana, ha egészen a gyülekezeti tagokig menően ma is és mi is megszerveznénk ezt a „valami-izmust"!

A körlevél szerint a legveszedelmesebb ellenség minden keleti országban a rezignáció. Ez olyan mélyen beleette magát a lelkekbe, hogy amikor már új lendülettel lehetne élni a visszakapott szabadsággal, továbbra is megbénítanak a beidegzett merevgörcsök. Ki kellene oldani a gyülekezeti munkásokat, elsősorban a lelkipásztorokat, ebből a ma már időszerűtlen és kártékony passzivitásból.

Új „értékek", új bálványok jelentek meg a szabadság új világában Keleten is. Óva int a körlevél attól, hogy az evangélisták ezeket az új bálványokat ostorozzák. Akik évtizedeken át nélkülözték az emberlét minimális szükségleteit, azokat nem kell szidni azért, mert pótolni akarnak. Majd eljön az idő (nálunk talán már itt is van!), amikor erről is lehet és kell beszélni, de most a Jézus Krisztusban megjelent üdvösségről, Jézus követésének öröméről kell szólni. Nem annyira vitázva, inkább boldog bizonyságtétellel.

Hosszan szól a körlevél arról is, hogy a szabadsággal együtt felszínre törtek az évtizedeken át visszafojtott kisebbségi, nemzetiségi feszültségek, gyűlölködések. Érdemes megszívlelni a hosszú gondolatsor kettős végkövetkeztetését. 1. Az egyház ne legyen élharcosa a nemzetiségi küzdelmeknek. (Az észtek között az evangélikus egyházat kísérti ez, az örmények között az örmény nemzeti egyházat, a nagy Birodalomban az iszlám fundamentalizmus emeli a zászlót és mi van Romániában, mi van Magyarországon...?) 2. Viszont: olyan szolgáló felelősséggel kell hordoznunk a kisebbségek ügyét, hogy az ne kerüljön elvakult és gyűlölködő soviniszták „kezelésébe".

AZ IGE MELLETT

NOVEMBER 11., VASÁRNAP

„Áldjátok azokat, akik üldöznek titeket, áldjátok és ne átkozzátok" (Róma 12:9—14). A Római levélnek ezután következő részei erősen hasonlítanak Urunk Hegyi Beszéde lelkületére és megfogalmazásaira. Ott Jézus, itt Pál nem evangélizálnak, hanem az evangélium által megszólítottaknak, a „második mérföld" embereinek adnak útmutatást Isten családjának házirendjéből. Ádám bőrében mai parancsunk is teljesíthetetlen. Óemberünk minden ize lázad ez ellen a parancs ellen. Egyszer egy híres és méltatlanul üldözött mondta: „Könnyebben elviselem a szenvedést, ha gyűlölhetem az elnyomót." Jézus Krisztus azt üzeni ma nekünk, hogy az üldözőt áldva könnyebb a szenvedés és a minket átkozót szabad áldani. Ez azért is Urunk szerint való, mert akaratlanul is munkálja az üldöző és átkozó megtérését, mert eleven szénné válik a fején.

Zakariás 1:1—6. **139. Zsoltár.**

NOVEMBER 12., HÉTFŐ

„Ne legyetek bölcsek önmagatok szemében" (12:15—21). Aki önmaga szemében bölcs, vagyis öntelt és elbizakodott, az már nem is bölcs. A bölcs ember egyik legjellemzőbb vonása ugyanis az alázat. A bölcs ember tudja, hogy minden jó adomány, tökéletes ajándék, tehát bölcsessége is, Isten ajándéka. A bölcs ember tapasztalatból ismeri saját nyomorúságait, tanult azokból, és tudatában van annak, hogy Isten szabadítása nélkül nincs igazi élet. Ez tartja alázatban és bizodalomban. Kérjük el mi is Istentől a megtérésben gyökerező, megigazulásban elmélyült, alázatban acélozódott és a Szentlélek által megszentelt bölcsességet. Jobb, ha mások tartanak majd bölcsnek és nem mi magunk. Így Isten előtt lehetünk bölcsek és ez az igazi boldogság.

Zakariás 1:7—17. **49. Zsoltár.**

NOVEMBER 13., KEDD

„A jócselekedet miatt nem kell félni az elöljáróktól, hanem csak a rossz miatt" (13:1—10). Az az elöljáróság, amelyről Igénk beszél, a római császárság rendje volt. Olyan rend, ahol árgus szemekkel figyeltetik Krisztus népe. Még üldözés is akad bőven. Isten népe azonban az igazságos és emberséges „elöljáróságban" Istentől kapott keretet lát élete rendjéhez. Ez a keret lehet kényelmes vagy kényelmetlen. Pál a közjót munkáló felsőség mögött valamiképpen Istent látja és voltaképpen Néki engedelmeskedik. A sajátos és lélekben tiszta keresztyén félelem az elöljáróságtól így fogalmazható meg: úgy kell élnem, hogy méltán ne haragudhassék, méltán ne üldözhessen, rá ne szolgáljak haragjára. Ha bánt, ne mondhassa, hogy „büntet". Bárcsak találkozna az igazi elöljáróság és az igazi keresztyén.

Zakariás 2:1—9. **406. Dicséret.**

NOVEMBER 14., SZERDA

„Mint nappal illik, tisztességben járjunk" (13:11—14). Ezt a „nappalt" Jézus Krisztus két eljövetele szegélyezi és határolja be. Az egyik az, amikor eljött az idők teljességében, hogy megváltson. A másik pedig az, amikor eljön az idők végén, a kegyelmi idő lezárultával, hogy megítéljen élőket és holtakat. A „nappal" népének ez a Jézus Krisztus az Ura. Felkelt rájuk a hajnal, e világosságban lelepleződtek a bűnök, felragyogott a kegyelem királyi széke és látszani kezdtek az elvégzendő feladatok. Ebben a világosságban igazán élni lehet. De ebben a világosságban láthatókká váltak az utolsó ítélet félelmetes csúcsai, és Krisztus népe tudja, hogy Urunk előtt számolunk el életünkkel. Nekünk e szerint az apostoli tanács szerint kell élnünk.

Zakariás 2:10—17. **138. Zsoltár.**

NOVEMBER 15., CSÜTÖRTÖK

„A hitben erőtelent fogadjátok be, de ne azért, hogy nézeteit bírálgassátok" (14:1—4). A gyülekezet igazi bajai nem abból támadnak, ami kívülről árad felé. A gyülekezet igazi bajai a belső bajok. Ezek közül is az egyik legveszedelmesebb nyomorúság, amikor a hitben erősek és a hitben gyengék közötti feszültség teszi békétlenné a gyülekezet életét. Nem véletlen, hogy az apostol az „erőseket" befogadásra inti, mert a hitben erősek kísértése a „kirekesztés". A hitben gyengék, miközben bírálgatjuk nézeteiket, egyszerre csak a szívünkből is kirekesztenek, nemcsak a presbitériumból, az énekkarból és bibliakörből. Ha a szívünkbe tudjuk őket fogadni és imádkozunk értük, akkor előbb lesznek teljes nyugodalommal a gyülekezetbe is befogadhatók.

Zakariás 3. **89. Zsoltár.**

NOVEMBER 16., PÉNTEK

„Vagy te is, miért veted meg testvéredet?" (14:5—12). A tegnapi Igében úgy beszél az apostol a hitben erőtlenről, mint a „más szolgájáról", akit nincs jogunk ítélni, és az „Isten befogadottjáról", akit nincs jogunk kitaszítani. Most azonban igazán nevén nevezi e szeretetünkre szorulókat. Azt mondja: „a te testvéred"! Jézus példázatában az atya így nevezi a kisebbik fiút a haragvó idősebb előtt: „ez a te testvéred". De a nagyobbik csak így tud szólni: „ez a te fiad." Az Atya többi fia nekünk testvérünk. Összeköt bennünket a Krisztus keresztje és a Krisztus ítélőszéke. Tehát a kegyelem és az ítélet. A testvéri figyelmeztetés és intés, vagy a tanítás és bátorítás nem tévesztendő össze a lenéző kioktatással.

Zakariás 4:1—7. **135. Zsoltár.**

NOVEMBER 17., SZOMBAT

„Vigyázzatok, ne káromolják azt a jót, amelyben részesültetek" (14:13—18). A hitben erősek ereje, tisztánlátásukból adódó szabadságuk nyitottsága nagy ajándék Rómában és mindenütt. Isten erre akarja elhívni minden gyermekét. De ha a hitben erőtlen testvér az erősek szabadságától csak sértést és kioktatást kap, akkor ez a szabadság és hitben való erő káromoltatik a megalázottak fájdalmában. Úgy kell élnünk és szolgálnunk a hitben erőtelenek között, hogy áldassék az Istennek neve és áldassék Istennek bennünk levő minden ajándéka. Legyen a felebarát javára való a keresztyén szabadság és annak minden bennünk megtermett gyümölcse.

Zakariás 4:8—14. **444. Dicséret.**

Dr. Fekete Károly

Istenünk emésztő tűz

Olvasandó: Zsid. 12:25—29.

Összefüggésükből kiragadva keményen, elrettentően hangzanak a fenti szavak. A szent, félelmetes és rettenetes Istent jelenítik meg egy még ijesztőbb képpel: „emésztő tűz". Ha azonban az egész kijelölt szakaszt elolvassuk, rájövünk, hogy a címben megfogalmazott igazság nem elrettentés, hanem féltő óvás végett hangzik el. A 25. vers ugyanis így kezdődik: „Vigyázzatok, hogy el ne utasítsátok azt, aki szól!" Istenről beszél, aki Mózesnek az égő csipkebokor lángjában jelent meg, de nemcsak sarujának leoldására szólította fel Mózest („mert szent föld az a hely, ahol állasz"), hanem azt is elmondta neki: „Megláttam népem nyomorúságát... meghallottam kiáltásukat...: ismerem fájdalmukat. Le is szállok, hogy kimentsem őket Egyiptom hatalmából" (II. Móz. 3:7—8). Istenről tesz bizonyságot az apostoli író, aki a pusztai vándorláskor a szent sátort rendelte jelenléte, oltalma és vezetése bizonyságaként, s az emberi kéz alkotását nyilvánvaló jellel pecsételte meg: „Nappal az Úr felhője volt a hajlékon, éjjel pedig tűz volt rajta" (II. Móz. 40:38). Istenre emlékeztet, akinek tüze az elfogadás jeleként megemészti Áron áldozatát, de ugyanez a tűz elpusztítja az idegen tűzzel áldozó Nádábot és Abihut (III. Móz. 9:24—10, 1—2).

A Sínai-hegyi jelenetre utal a levél írója, ahol az Úr természeti jelek, földrengés és villámlás közepette jelent meg, s a nép még csak közel sem mehetett a hegyhez. De ugyanazon a hegyen adatik a szövetség, s annak okmánya, a Tízparancsolat. S miközben az olvasókat a prófétai kijelentéssel arra emlékezteti, hogy egyszer majd az egek is megrendülnek, megállapítja: „mi... rendíthetetlen országot nyertünk", azaz olyan országot, amely akkor sem rendül meg, amikor „az ég és a föld elmúlnak". Az örök életre vonatkozó reménységnek sajátos megfogalmazása ez, amelynek azonban Isten népe számára elkötelező ereje van: „hálaadás közt éljünk, és szolgáljunk Istennek tetsző módon: tisztelettel és félelemmel".

Ha valaki nagy ajándékot kap, lekötelezett ember, köszönettel tartozik. Isten örökkévaló országában mi a legnagyobb ajándékot kaptuk. Méltó dolog tehát, ha nemcsak szavakkal adunk hálát, hanem egész földi életünk egy nagy hálaadás. A hála egyik kifejezési módja a szolgálat, aminek oly sok formája van. Az apostoli író fontosnak tartja, hogy minden szolgálatunk Istennek tetsző legyen (nem önmagunk és mások előtt „tetszelgő"). Az Isten Igéjére figyelő és a Szentlélek vezetését követő ember mindig megtalálja az Istennek tetsző szolgálatot. S ezt alázattal végzi el, az Úr félelmében járva, tudva, hogy a legegyszerűbb jótettekkel is istentiszteletet végez. Számadással is Neki tartozik, akiről tudja, hogy „emésztő tűz".

Dani László

IMÁDKOZZUNK!

Hálát adok néked, világosságnak Ura s szabaditásomnak Istene, ki az egész elmúlt héten erősségem voltál s bátorságomban megtartottál engem.

Meg sem számolhattam, óh Atyám, jótéteményeidet, melyekkel gazdagítottál. Meghallgattad könyörgésem szavát, bölcsességed tanácsát nem vontad meg tőlem, vigyáztál reám s kísértél utaimon. Nem volt olyan napja e hétnek, melyben ne részeltettél volna kegyelmednek, szeretetednek, áldásodnak ajándékaiban, s nem volt olyan órája e napnak, melyben jóakaratodnak gazdag áradása körül ne vett volna engem. Áldassék érte szent neved, kegyelemnek, szeretetnek és könyörületnek Istene!

Küldd le hozzám Szentlelkednek erejét, hogy felszárnyalhassak előtted az ének és az imádság hangjain, s erőt meríthessek szent Igéd hirdetéséből. Támogass komoly törekvésemben, hogy áhítatomban ne zavarjon saját szívem, hanem imádhassalak lélekben és igazságban. Ámen.

(Csiky Lajos: Hit, remény és szeretet könyve. Budapest, 1907.)

A heti bibliai részhez

Náhum és Ninive (III.)

Assurbanipal halálával (Kr. e. 626) kezdődött el Ninive Náhum próféta által megjövendölt összeomlása. Északkeleten, Irán hegyei között feltámadt a médek birodalma. „Kyaxares vette át az uralmat — írja Herodotos —, aki a Halyson túli egész Ázsiát egyesítette és most összegyűjtötte mindazokat, akik felett uralkodott és Ninive ellen vonult, hogy a várost elfoglalja."

Ugyanakkor a „két folyam országától" délkeletre, Úr városa környékén, a régi Babilon területén a sémita törzsekből új ország támadt: Khaldea. Kr. e. 625-ben, Mezopotámia déli részén Nabopolassar lett az új-babiloni birodalom királya és megalapítója. A khaldeusoknak is egyetlen céljuk volt: Asszíria megdöntése.

Közben a Kaukázus vidékéről skytha hordák özönlötték el Mezopotámiát, Palesztinát és egészen az egyiptomi határig nyomultak előre. Rablásukat, fosztogatásukat Sofóniás is leírja (Sof. 2:4). Herodotos elmondja, hogy Egyiptom királya elébük jött a határra és gazdag ajándékokkal rávette őket, hogy forduljanak vissza. Visszatértükben Askelon városában kifosztották Aphrodite Urania szentélyét. A fosztogatókat és utódaikat az istennő — Herodotos szerint — betegséggel sújtotta. Palesztinában a hadjáratnak egyetlen emléke maradt: a régi Beth-Sean városát azóta Skythopolisnak hívják.

Amikor 10 év múlva a skythák elvonultak, a médek és az új-babilóniak két oldalról megtámadták Assur városát, amely 614-ben el is esett. Egy új-babiloni krónika szerint a két sereg királya ekkor találkozott először a város romjai között, és „barátságot, meg szövetséget kötött egymással". A mérhetetlen zsákmányon megosztoztak.

Ezután, Kr. e. 612-ben a szövetséges méd és új-babiloni csapatok „hatalmas csata után" elfoglalták a várost és Ninivét is lerombolták. Valószínű, hogy a krónikások egy kicsit eltúlozzák ezt a „hatalmas csatát", mivel az ásatások azt látszanak igazolni, hogy a Tigris folyó hirtelen áradása a város falainak jórészét megsemmisítette — és igazából ez segítette a támadókat győzelemre.

A pusztítás, amit véghezvittek, mindenesetre alapos volt. Nínive soha nem épült fel többé. Romjait a sivatag homokja betakarta. Két évszázaddal később, amikor Xenophon, a híres görög történetíró tízezer katonájával a várost borító dombok mellett elhaladt, nem vett észre semmit és Anabasis című útleírásában Ninivét meg sem említi. — Náhum jövendölése tehát beteljesedett (Náh. 2:1).

Dr. Bajusz Ferenc

SZABÓ Béla, Gy.

Kp. bérm. Bp. 72.

Ára: 10 Ft

KÖZHIR-PSZ
1900 BUDAPEST
0064386
REFLA

MTA.MÜVÉSZETTÖRTÉNETI KUT.CSOP
1014 BUDAPEST
URI U. 62.

000713/901025
506/II GKJ.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ HETILAPJA

1990. NOVEMBER 4.

...tödik parancsolat

...szü... kö... szá... mé... az... an... pa... me... az... be... (5... ta... is... gedtem, de nem láttam, hog... gyatottá lett az igaz, se azt, hogy gyermeke koldussá vált" (Zsolt. 37,25).

Korunkban is nagyon időszerű és sürgetően fontos a Példabeszédek könyve írójának figyelmeztetése: „Hallgass apádra, mert ő nemzett téged, és ne vesd meg anyádat, ha megöregszik!" (Példab. 23,22). Napjainkban a gyárakban, üzemekben, mezőkön és szőlőkben, irodákban vagy konyhákon dolgozó felnőtt lakosság legtöbbször képtelen gondját viselni öreg szüleinek, s nincs ideje, hogy meghallgassa őket. Ezért egyre nagyobb igény mutatkozik az idős emberekről gondoskodó egyházi és világi intézmények iránt.

Sokszor találkozunk idős emberekkel, akik már elvesztették társaikat, és sírva, zokogva mondják el: „Csak az otthonomat ne adtam volna fel!" Mert mi is történik sok esetben? (Tisztelet a kivételnek.) Városra, vagy más településre került gyermekek ráveszik az egyedül maradt szülőt, hogy adja el házát. A fiatalok így nagyobb lakáshoz, autóhoz, s egyéb használati tárgyhoz jutnak. S amíg bírja magát a nagymama, lehet „ingyen cseléd", főzhet, moshat, vasalhat, takaríthat, vagy éppen őrizheti a lakást. S közben a vő, vagy a meny csak kerülgeti, s ha lebetegszik, nincs, aki ápolja, mert mindenki elfoglalt, rohan a munkája után. S a megszokott környezetből kiszakított „vén fa" oly nehezen gyökerezik meg az új helyen, az új környezetben.

Megdöbbentő sok esetben az a tiszteletlenség, ahogy fiatalok idős emberekkel beszélnek és bánnak. Bizonyára hozta ezt az iskolarendszer is, amikor legtöbb szülő nem tudott segíteni, már alsótagozatos gyermekének sem, bizonyos feladatok elvégzésében. A gyermekben így kialakulhatott egy kép: én mégis csak többet tudok, okosabb vagyok, s lassan-lassan lenézte, semmibe vette szüleit, akik érte tettek éjjelt nappallá, hogy később tovább tanuljon és boldoguljon.

Ma sok tekintetben divat Japánt csodálni. S valóban, ott a modern technika mellett megmaradt a hagyomány és a szülők különös tisztelete is. Fiatalok mély meghajlása szüleik és nagyszüleik előtt mutatják, amit egy távol-keleti tudós leír: „A gyermeki kegyelet különbözteti meg az embert a madaraktól és a vadaktól."

A mi időseink itt e hazában is „talán a legmagányosabb nemzedék, amely valaha is lakott a föld színén." (F. E. Crowe). Például Franciaországban is gyakran előfordul, hogy idősebbeket gyermekeik szabadságuk idejére egy otthonban vagy kórházban helyezik el, s a nyár végével „elfelejtik" visszavinni őket. Pedig az „öregség nem a szégyen, inkább az emberi növekedés, kiteljesedés és mély boldogság kincses korszaka" (De Beauvoir).

Nagyon jól tudta a szentíró is, ezért mondja „hallgass apádra... ne szégyelld anyádat, még akkor sem, ha megöregszik!" Mert az már rettenetes és szigorúan kegyetlen ítélet, amikor „rátámad az ifjú a vénre, a hitvány a tekintélyesre" (Ézs. 3,5). E helyett az Isten szerint való, amikor „örülnek az ifjak a vénekkel együtt" (Jer. 31,13) az Úr szabadító tetteinek. Együtt örülni a családban az elért eredménynek, együtt örülni a fiatalok sikerének, a vének boldogulásának az életben és az istentiszteleten. Hisz' „az öregek koronája: az unokák, és a fiak ékessége; az atyák"! (Példab. 17,6). Tehát kölcsönös örömről, kölcsönös megbecsülésről van szó. Az ötödik parancsolat pedig hosszú életet ígér a földön a szüleit tisztelő embernek.

Bizalommal kell lenni az idős emberek iránt, mert az idős képes próbára tenni az embert, hogy igaz-e vagy hamis, engedelmes-e vagy engedetlen, az Úr szava, vagy az ember szava a döntő számára. „Lakott... Bételben egy öreg próféta, akihez elmentek a fiai és elmondtak neki mindent..." (I. Kir. 13-11 kk.). Micsoda bizalom, micsoda tisztelet az idős ember iránt! Ma sok fiatalnak az is baja, hogy nincs bizalmas öreg barátja, mestere, szüleje, aki tanácsolni tudná. Mennyire örülnének ma is az apák, vagy az anyák, ha gyermekeik mindent elmondanának nekik, amit láttak, hallottak, s tanácsot kérnének. Az öregeket éltetné, hogy látnák: mennyire szükség van rájuk, a fiatalok is gazdagodnának tapasztalattal. S a generációk egymást segítve haladnának az élet útján!

De ne feledjük el, hogy az idős ember sem tökéletes ember, hanem szüksége van naponkénti megújulásra, újjászületésre. Ezt ajánlja Jézus Nikodémusnak is (Jn. 3,4), mert víztől és Szentlélektől kell újjászületni minden embernek! A zsoltáros is, aki szereti és tiszteli az idős embereket, mégis vallja: „Értelmesebb vagyok a véneknél, mert megfogadom utasításodat" (Zsolt. 119,100). Szükség van az idősek élettapasztalatára, de mindenek felett áll az Úr útmutatása! Erről ír Pál apostol is: „Ha pedig az özvegyasszonynak gyermekei vagy unokái vannak, ezek tanulják meg, hogy elsősorban a saját házuk népét becsüljék meg, és hálájukat szüleik iránt róják le, mert ez kedves az Istennek" (I. Tim. 5,4).

Hisszük, hogy megújuló egyházunkban és világunkban lesznek egyre többen olyan emberek, akik szívesen és készséggel hallgatják az idősek élettapasztalatát, s amikor szükséges, odaadással gondoskodnak lelki és testi szükségükről, úgy a családban, mint más közösségben. S bárcsak egyre több kiegyensúlyozott, megbecsült, boldog öreg vallaná R. Burns versével, amit Szabó Lőrinc oly szépen fordít:

John Anderson, szívem, John,
kezdetben, valaha
hajad koromsötét volt
s a homlokod sima.
Ráncos ma homlokod, John,
hajad leng deresen,
de áldás ősz fejedre,
John Anderson, szívem.

John Anderson, szívem, John,
együtt vágtunk a hegynek,
volt víg napunk elég, John,
szép emlék két öregnek.
Lefelé ballagunk már
kéz-kézben csöndesen,
s lent együtt pihenünk majd,
John Anderson, szívem.

Sándor Endre

Gy. Szabó Béla metszete

A Magyarországi Református Egyház hitoktatási adatai

A Zsinati Iroda összesítette az ez év szeptemberében beindult hitoktatás statisztikai adatait, amelyeket az alábbiakban közlünk:

	I. *Hitoktatók száma*	II. *Tanuló-csoportok száma, óraszám*		III. *Tanulók száma*
Dunamelléki Egyházkerület	449	1536	3072	21 150
Dunántúli Egyházkerület	194	570	1 140	7 182
Tiszáninneni Egyházkerület	223	850	1 700	10 997
Tiszántúli Egyházkerület	447	2075	4 150	30 775
Összesen:	1313	5031	10 062	70 104

Miért késnek a tisztújítási hírek?

Tisztelt Felelős Szerkesztő Úr!

A Magyar Református Presbiteri Szövetség nevében kérem, hogy a Református Egyházunkban folyamatban levő általános tisztújításról a lapban részletes tájékoztatást adni szíveskedjenek.

Egyházunk presbiterei nagy többségükben nem ismerik az egyházkerületek jelölésének eredményét, a jelöltek sorrendiségét meghatározó módszereket.

A Presbiteri Szövetség a választás demokratikus lebonyolítása érdekében szükségesnek tartja, hogy az egyházkerületek választási bizottságai hozzák nyilvánosságra a jelölés eredményét.

Kérjük, hogy a Reformátusok Lapja egy külön számban közölje a püspökök, főgondnokok, lelkészi és világi főjegyző jelöltek bemutatkozó írását azonos terjedelemben. Hozzák nyilvánosságra azok neveit is, akik a jelölésben szavazatokat kaptak, de nem fogadták el a jelölést, valamint azokét is, akik azért nem kerültek a jelöltek listájára, mert nem érték el a 30%-ot. Nyilvánosságra kellene hozni a jelöléskor kapott szavazatokat és a sorrendiséget meghatározó módszert. Feltétlenül tudnia kell egész egyházunk közvéleményének a minden egyes jelöltre leadott szavazatok pontos számát és a megadott módszerrel kiszámított %-ot is.

Kérésünket talán kissé későn terjesztjük elő, de ennek az az oka, hogy biztosak voltunk abban, hogy csak ilyen módon lehet egy demokratikus választást lebonyolítani. A Tiszántúli Egyházkerület utolsó püspök-választásakor a Reformátusok Lapja részletes ismertetést közölt a két jelöltről. El sem képzeltük, hogy egy ilyen folyamat megszakadhat akkor, amikor általános tisztújítás történik.

Felelős Szerkesztő Úr hathatós segítségét kérjük, hogy elejét lehessen venni esetleges problémáknak, melyek a választás tisztaságát veszélyeztethetik. Szeretettel köszönti:

Kovács Péter
a Magyar Református Presbiteri Szövetség főtitkára

Tisztelt Főtitkár Úr!

Köszönjük észrevételeit, amelyek pontosan megfogalmazzák szerkesztőségünk gondjait is. A tisztújítás törvénytervezete óta rendszeresen nyomon követjük lapunkban az ide vonatkozó fejleményeket: közöltük a törvénytervezet szövegét, vitát nyitottunk felette, amelynek során a legkülönfélébb véleményeknek adtunk hangot. S végezetül közöltük a Zsinat által elfogadott törvényt is. Az ebben foglalt terminusok, illetve az ebből adódó egyéb következmények, amelyekről részletesebben szólunk jelen számunk 4. oldalán, a püspökjelölteket bemutató oldalaink bevezető soraiban, e számunk zártáig nem tették lehetővé az Ön által is igényelt ismeretek közlését, mert azokról mindeddig mi magunk sem tudtunk, noha szerkesztőségünk nem szűnt meg érdeklődni, sőt sürgetően közbenjárni az információkért az egyházkerületek választási bizottságainál. Mindeddig pl. az az egyébként Ön által jogosan kért információ sem áll rendelkezésünkre — egy egyházkerület kivételével —, hogy a jelöléseket a jelöltek milyen százalékos arányban kapták meg. Az eddig kapott információinkat is — megint csak egy egyházkerület kivételével — mindeddig csupán telefonon tudtuk beszerezni, írásos dokumentum mindmáig nem érkezett szerkesztőségünkhöz az egyházkerületi választási bizottságoktól. A jelen számunkban közölt püspökjelölt bemutatkozásokat is csak az utolsó pillanatban tudtuk beszerezni, miután rendelkezésünkre állt — ha telefonon szerzett információ alapján is — a jelöltek listája. Mindezekért — noha szerkesztőségünk nem érzi felelősnek ez ügyben magát — Öntől és valamennyi olvasónktól is szíves megértést kérünk. Mindazonáltal megjegyezzük: a mostani tisztújítás során szerzett tapasztalatok óhatatlan kötelességet rónak a legközelebb összeülő új Zsinatra, hogy sürgősen tökéletesítse a választási törvényt és annak eljárási útmutatását is.

Komlós Attila
felelős szerkesztő

A francia

protestánsok hetilapjának („Réforme") legutóbbi számában meglepő gondolatokkal találkoztunk. Egy francia riporter interjút készített egy kiváló német professzorral, Rudolf von Thaddennel, aki egyszerre professzor a németországi Göttingen városának egyetemén és a Párizsban működő „Humán tudományok házában" (Maison des sciences de l'homme). Az újság két teljes oldalát betöltő interjúban az a nevezetes, hogy a tudós professzor nem úgy elemzi a világhelyzetet, mint szociológus vagy politikus, hanem kifejezetten úgy, mint hitvalló német protestáns. Idézzük állásfoglalását a német „boszorkányüldözés" (a volt besúgókkal való le- illetve elszámolás) tárgykörében:

„El kell kerülnünk két tévedést. Az egyik tipikusan német és protestáns: legyünk szigorúak, 'gründlich' és bürokratikus módon számoljuk fel a múltat. A másik tévedés, amelyet lengyelnek és katolikusnak nevezek, így jelentkezik: 'Ne beszéljünk róla. Minden meg van bocsátva. Lapozzunk tovább!' E két hozzáállás (attitudes) mögött vallásos érzület rejtőzik: lengyel oldalon az, amit könnyű katolikus megbocsátásnak nevezek. A feloldozást (l'absolution) minden vasárnap megkapják és a hét többi napján lehet vétkezni. A másik oldalon van a protestáns modell, a nehéz bűnbocsánat. Nálunk nincs hagyománya a feldolgozásnak és ezért is nem tudunk megszabadulni a saját múltunktól. Szerintem mindkét oldal tanulhatna valamit a másiktól. Azért vagyok híve az ökumenikus dialógusnak, mert ennek útján elkerülhetnénk egyik oldalon a könnyű bocsánatot, a másik oldalon pedig a nehéz, már-már lehetetlen megbocsátást. Konkrét módon: akik vezető állásban vannak – képviselők, miniszterek, [illegible]

AZ IGE MELLETT

MÁRCIUS 29. VASÁRNAP

„Lelkem is csupa reszketés, és te, Uram, meddig késel?" (Zsoltárok 6.) Megrendítő a kép, amit a zsoltáros használ. Még az az ember is felkelti szánalmunkat, akinek a teste „csupa reszketés", mennyivel inkább szomorú annak az embernek a sorsa, aki egész lényében reszket, megrendült és tehetetlen. Bizonyára segíti együttérzésünket az is, hogy elolvasva az egész zsoltárt, a magunk életének egyes szakaszaira ismerhetünk benne. Hogyan tette élesebbé minden fájdalmunkat az az érzés, hogy az Úr elhagyott, messze estünk tőle, haragszik és nem hajlandó közeledni. És hogyan szűnt a reszketésünk, félelmünk és a fájdalmunk, amikor el mertük hinni, hogy van bocsánat, hogy közeledik Isten és célja van velünk. S amikor Jézus Krisztusban egész közel jött, akkor megszűnt a tehetetlenség és szolgálatra képes lett a lélek.

Hóseás 11. **6. Zsoltár.**

MÁRCIUS 30. HÉTFŐ

„Az örök élet pedig azt jelenti, hogy ismernek téged, az egyedül igaz Istent, és azt, akit elküldtél, a Jézus Krisztust" (János 17:1–5). Olyan ez az imádság, mintha Jézus jelentést tenne az Atyának mindarról, amit elvégzett. S bizonyára ez is célja volt Urunknak. S azzal is célja lehetett, hogy ezt a „jelentést" a tanítványok füle hallatára mondta el Urunk. Jövendő apostolai megtudhatták és nekünk is tovább adhatták, hogy miért jött Urunk, mit tartott küldetésének és mit vár tőlünk, az ő népétől. Íme itt vannak az örök élet titkáról mondott szavak. Milyen egyszerű az örök élet elnyerésének útja: megismerni az egyedül igaz Istent és követni azt, akit küldött, az ő Fiát. Mennyi mindent mellé teszünk mi ennek az egyszerű tudománynak az egy[illegible] oldalon, s még ezt is le akarjuk alkudni a másik oldalon. Fogadjuk el Jézus szavát.

Hóseás 12. **381. Dicséret.**

MÁRCIUS 31. KEDD

„A tieid voltak, és nekem adtad őket, és ők megtartották a te Igédet" (17:6–11). Keveset szoktunk beszélni erről a csodálatos mélységű igazságról, amiről imádsága során Urunk megemlékezik. Pedig [illegible] világba és hirdessétek az evangéliumot". Ezért engedetlenség a magunkbavonulás, menekülés a mindennapoktól, mert ezzel Urunk akarata ellen teszünk. S közben só nélkül marad a világ keserű levese, fény nélkül a környezetem és megértő felebarát nélkül a gyűlölködő embervilág. Merjünk kimenni e világba és reménykedni abban, hogy az Atya védelme oltalmaz a gonosztól.

Hóseás 14. **372. Dicséret.**

ÁPRILIS 2. CSÜTÖRTÖK

„De nem értük könyörgök csupán, hanem azokért is, akik az ő szavukra hisznek énbennem" (17:20–23). Térben és időben mérhetetlenül kiszélesedett Jézus imája közben az utolsó vacsora helyisége. Még mi is benne vagyunk ebben az imádságban. Mi is az „ő szavukra" hiszünk Jézusban. Mi is az apostoli igehirdetés megszólítottjai vagyunk. A mi egységünkért, a mi megmaradásunkért is könyörgött Urunk. Jézus főpapi imája a ma egyháza fölé is úgy borul, mint egy ősatyai sátor. Bízó szívvel, alázatos reménységgel és erős hittel rejtőzzünk el védelme alatt, amikor az idők viharai tépik idegeinket, próbálják gyenge hitünket. De ne feledjük, hogy Igénk végén ez áll: „hisznek énbennem". Az oltalom és megtartatás azoknak szól, akik ma hisznek Őbenne.

Jóel 1. **234. Dicséret.**

ÁPRILIS 3. PÉNTEK

„Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, azok is ott legyenek velem, ahol én vagyok" (17:24–26). Tegnap azt mondtuk, hogy Jézus imája térben és időben kitágulva elér bennünket is. Benne van a ma egyházáért való főpapi imádság. De elér ez az ima még messzebb is. Könyörög a mi örök jövendőnkért is. Oda könyörög be minket, ahova Ő megy, hogy láthassuk az Ő örök dicsőségét és ebből a dicsőségből szán nekünk is. Egyetlen méltó hála lehetséges ezért a dicsőséges jövendőért: ha ezen a földön is annak a mennyei hazának a törvényei szerint igyekszünk élni, amelynek ajtaja megnyílásáért Urunk itt is könyörög. Akikben Ő jelen lehetett idelent, azoknak szánta a vele való együttlétet odafenn. Hordozzuk igazságát, békességét, szeretetét idelent [illegible]

IMÁDKOZZUNK!

Uram! Tehetetlen vagyok én arra, hogy idvességemre valami jót cselekedjem magam által. Néked kell, óh Isten, mind akaratot, mind tehetséget adni ahhoz, hogy üdvösségemre és mások javára s a közjó munkálására alkalmas legyek.

Ne hagyj el Jézusom engem, világosítsd meg szemeimet, hogy szüntelen Tereád, mint a hitnek elkezdőjére és elvégzőjére, és mint értem szüntelen közbenjáró főpapomra nézhessek. Te engem érdemeddel meggyámolítasz és erőt adsz, hogy ma is, mint engedelmes fiú, Isten előtt járhassak. Te tartsd meg lelkemet irántad és embertársaim iránt való kötelességem teljesítésében. Segíts abban, hogy mindenek javára véghez vigyem akaratodat. Részesíts engem abban, hogy Atyádnak áldottaival együtt a Te országodat örökségül bírjam. Ámen.

(Kármán József: Istennel való társalkodás. Pozsony, 1784.)

A heti bibliai részhez

Tamás (II.)

Most nézzük azt a történetet, amelynek alapján elterjedt Tamásról, hogy „hitetlen". Amikor Jézus meghalt a kereszten és úgy látszott, hogy végképp eljött a vég, Tamásnak egyetlen vágya volt csak, hogy egyedül maradjon a gondolataival. A természettudósok azt állítják, hogy a „jóérzésű" állatok ha megsebesülnek, félrevonszolják magukat, hogy magányosan szenvedjenek. Talán nem bántó a hasonlat, de valami ilyesmi történik itt Tamással. Feltehetőleg ez az oka annak, hogy amikor Jézus megjelent a tanítványainak. Tamás [illegible]

Tavaszodik. Gy. Szabó Béla rajza

[illegible] Bábel-tornyot, hogy ő hágjon fel az égbe és önmaga istenévé legyen. Nem borul- [illegible] [illegible] [illegible]

Gy. SZABÓ Béla

Kp. bérm. Bp. 72.

Ára: 19 Ft

REFORMÁTUSOK LAPJA

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ HETILAPJA

1992. MÁRCIUS 22.

KÖZHIR-PSZ
1900 BUDAPEST
0064386
REFLA
MTA.MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUT.CSOP
1014 BUDAPEST
URI U. 62.
000623/920311
506/II GKJ.

...ocsánat

...encia

...egyházkerületben

...rdélyi

...örútjáról

Az európai protestáns nagygyűlés elé

Isten kegyelme felszabadít bennünket a múlt terhe és a jövő félelme alól

Új életet kezdeni az új feladatoknak nekifeszülve

Az európai protestáns nagygyűlést, mint korábban már jeleztük, Budapesten, március 24–30. között rendezik meg. Jelentőségét nehéz lenne túlbecsülni. A magyarországi protestáns egyházak – református, evangélikus, baptista, metodista –, amint az a március 10-én tartott sajtótájékoztatón is megfogalmazódott, a szeretet örömével, a felelősség tudatával és a hit reménységével várják az Európa országaiból hozzánk érkező mintegy 200 küldöttet, hogy istentiszteleti igeszolgálatainkban, teológiai tudományos előadásainkban és párbeszédeinkben, a gyülekezetlátogatások rendjében egymás hite által épülhessünk és új, változó helyzetünkben az Ige által megvilágosodást és felvilágosodást kapva, látásunkról bizonyságot tegyünk. Európa protestáns egyházai reformációs igei, missziói, diakóniai, össztársadalmi kérdéseiket és feladataikat beszélik meg e nagygyűlésükön, mely március 24-én, kedden fél 5 órakor a Budapest-Kálvin-téri templom megnyitó istentiszteletével és közgyűlésével kezdődik. Utóbbin beszédet mond dr. Antall József miniszterelnök. Záróalkalom: március 29. este 6 óra, a Nemzeti Sportcsarnokban. Alábbi cikkünkben a Zsinat lelkészi elnöke ír a tanácskozás elvi hátteréről.

A totális diktatúra összeomlása után különös jelentősége van az úgynevezett protestáns alapelveknek. Ez a bálványokkal, a hamis abszolutumokkal, az ideológiai önistenítésekkel szemben alapvető protestálást, azaz tiltakozást jelent. A bibliai Ige által önmagát kive önmaga önzésétől az örök szeretet Istene előtt megtelik az Ő csendes és végérvényes erőivel, melyek emberré teszik őt az embertelenségben. A hódító „megváltók" hitelképtelensége és csődje után, akik folyton Paradicsomot ígértek s minden előrehaladás ellenére végső múlt terhe, mind a jövő félelme alól. Olyan közösséget teremt, amely reménységben és bizalomban él. Felbátorít az újabb ellenállásra az élet érdekében" – írja az alapirat.

Újból és új körülmények között hirdetni az evangéliumot – ez a mi köteles-

Csillagászati teljesítmény

Együtt a Marsra!

Ezt a címet viselte az a pályázat, amelyet még az elmúlt évben hirdetett meg a Magyar Asztronautikai Társaság és az Uránia Csillagvizsgáló a nemzetközi Planetary Society kezdeményezésére. A pályázat érdekessége, hogy azon csak 1974 után született fiatalok vehettek részt. A szervezők nem titkolt célja és reménye az volt, hogy e fiatal, kreatív és inventív szellemek további lendületet adhatnak a Mars-kutatásnak. Biztak a szakirányú érdeklődéssel párosuló parttalan fantáziában. Kis magyar tudósaink is szép számmal jelentkeztek munkáikkal e játékos-tudományos vetélkedőre. A hazai verseny eredményét tavaly szeptemberben értékelték a szakemberek, s három tizenéves Mars-kutató dolgozatát bocsátották az Amerikában ülésező zsűri rendelkezésére. A nemzetközileg elismert kutatógárda döntése alapján a világ minden tájáról beérkezett sokszáz dolgozat körül a legjobb húsz közé két magyar fiatal, *Németh Csaba* miskolci és *Weiner Mihály* budapesti tanulók pályamunkája is bekerült. Ők tehát jogot nyertek arra, hogy a kétezer-ötszáz dolláros pénzjutalom mellett, a nemzetközi szervezet vendégeiként Amerikába utazzanak, hogy – miután megismertetik őket az USA űrkutatási eredményeivel – részt vegyenek az ünnepélyes díjkiosztáson.

Munkatársunk elsőként Weiner Mihállyal, a budapesti Berzsenyi Dániel Gimnázium első évét végzett (15 éves) tanulójával beszélgetett. (Németh Csabát egy későbbi lapszámunkban mutatjuk be.)

– Mi volt a pályázók feladata?

– Egy olyan reális tervjavaslatot kellett kidolgoznunk, amely a marsutazással és a Mars-kutatással kapcsolatos valamilyen fizikai, biológiai, pszichológiai, technikai probléma megoldását szolgálja. Elképzeltem, hogy a hosszú utazás után a Föld küldöttei, az űrhajósok megérkeznek a Marsra. Nyilván azért mennek, hogy ott alaposan körülnézzenek. Na de hogyan tegyék ezt? Ha csak egy helyen szállnak le, akkor rendkívül keveset ismernek meg belőle. Két lehetőség marad: több helyen kell egymás után leszállást végezni, vagy egy nagy hatótávolságú járművel kell bejárni az égitestet. Miután tisztázódott számomra, hogy az első változat, amellett, hogy roppant költséges, a megfigyelések alaposságát sem szolgálja, az utóbbi mellett döntöttem. Tudomány-ismeretszerző szempontból ez azért előnyösebb, mert a Mars folytonos, nem pedig pontszerű megismerését teszi lehetővé.

– Nagyon gyakorlatias meggondolásból a marsjármű mellett döntöttél. Ami nyilván újabb problémák elé állított...

– Most arról kellett döntenem, hogy ez a jármű a légkörben közlekedjen, avagy a talajon. Azonnal beláttam, hogy egy jármű a Mars egyenetlen felszínén túl lassan haladna ahhoz, hogy egységnyi idő alatt nagy területeket járhasson be. Márpedig az én programomnak ez a célja. A marsrepülő mellett döntöttem tehát. Ennek gyorsasága révén egy hét alatt a Mars felszínének csaknem minden fontosabb képződményét meg tudják vizsgálni.

– Minden alkotás újabb és újabb problémák megoldásának folyamata. Mi következett ezután?

– Mint ismeretes, a Mars légköre nagyon kis sűrűségű, (a légnyomás 1/100-a a Földön mértnek). Ezért a marsrepülőnek nagy szárnyfelületre van szüksége. A nagy szárny viszont könnyen letörhet. Erre a problémára én a következő megoldást ajánlottam: a marsrepülő legyen olyan, mint egy paplanernyő. Fönt legyen a nagyméretű szárny, alatta csüngjön köteleken a kabin. A kabinból kiinduló nagy kötelek fönn sok kicsire oszlanának, s azok mindenike külön-külön más szárnyrészhez kapcsolódna. Ezzel a módszerrel a szárny terhelését nagyon finoman meg lehetne osztani. A marsrepülőt két turbina hajtaná. Ezek hasonlítanának a repülőket meghajtó turbinákhoz, azzal a különbséggel, hogy üzemanyagul a több energiát adó hidrogén szolgálna, és a turbina az égéshez szükséges oxigént a tartályokból venné. Biztonsági okból a gépen négy turbina lenne, amelyeket kettesével a szárnyak alá erősítenék.

– És hogyan valósulna meg erről a gépről a tulajdonképpeni kutatás?

– Az általam tervezett marsrepülő sosem szállna le, a le- és fölszállás ugyanis megoldhatatlan problémákat vetne fel. Ehelyett magával vinne egy kis méretű akkumulátoros kocsit, amelyet az űrhajósokkal együtt a vizsgálandó Marstájon a gépről lebocsátanának, majd a többórás kutatás után a kiskocsit az űrhajósokkal együtt „fölhúznák" a gépre. A föl- és lebocsátás problémájára külön technikai trükköt találtam ki, ismertetése önálló fejezetet foglal el. A kabinrészleg az utazás alatt is jól hasznosítható lakóhelyiségnek, tehát a többi lakóegységhez csatlakozik. Mikor a rakéta megérkezik a Mars közelébe, a marsrepülőt alacsony, néhol a légkörbe futó, Mars körüli pályára állítják. Itt a gép, nagy szárnyával súrlódva a légkörhöz, sebességet veszítve alászáll. Így éri el szép lassan az utazómagasságot. Ennek pontos leírása ugyancsak külön fejezetet vett igénybe. A marsrepülő a Mars bejárása után feleslegessé lesz, ezért a program teljesítése után a kabin leválik a többi részről, a rakétáról „ledobott" rakétafokozat segítségével felszáll és összekapcsolódik a főegységgel, amellyel együtt hazaindulhat.

– Mondanál valamit ennek a járműnek a jellemzőiről?

– Nem célom az eredetileg több oldalon ismertetett szárny- és turbinarendezés leírása, adatnak azonban megemlíteném, hogy a szárnynak számításaim szerint körülbelül 30x90 méteresnek kell lennie (tömege 27 tonna), a kabint 24 tonnásra tervezem, az egyheti üzemanyag súlya pedig 46 tonna.

– Kutatóműhelyek gyakorta több esztendei munkáját veszi igénybe egy-egy sikeres programrész megvalósítása, nektek, pályázóknak viszont alig néhány hónap állt a rendelkezésetekre. Rengeteget dolgozhattál...

– Összességében a pályamű megírása mintegy két és fél hónapot vett igénybe. Maga a gép leírása 23, a hozzá kapcsolódó aerodinamikai és egyéb számítások ismertetése 6 gépelt oldalt tett ki.

– Nem tagadhatom csodálatomat e nem mindennapi teljesítmény hallatán. A tanulás s a tudományos munkára való fölkészülés mellett jut-e időd a szórakozásra, és egyáltalán, van-e még erőd s kedved hozzá?

– Valóban sok mindennel foglalkozom, de semmivel sem kedvem ellenére. Meglehetősen jól tanulok, hegedülök, szeretek kirándulni. Szenvedélyem az ásványok gyűjtése, érdekel a csillagászat és az asztrofizika, télen sízek, korcsolyázok, nyáron kenuzni szoktam. Minden jókedvvel csinálok, és ez kitágítja az időt, megsokszorozza az energiát.

Palatkai Judit

A naprendszer legmagasabb hegye, a Mars 27 km magas vulkánja, az Olimpus Mons

Múltidéző

Százötven éve, 1842-ben született Pesten *Konkoly-Thege Miklós,* az a szerteágazó érdeklődésű, sokoldalú egyéniség, akinek a nevét több vonatkozásban is érdemes megjegyeznünk. Két tudományágban is úttörő munkát végzett. Miután Ógyallán megalapította saját obszervatóriumát, egyik megalapozójává vált a fizikai csillagászatnak. E csillagvizsgáló egyik érdekessége, hogy műszereinek nagy részét maga tervezte, és saját alapítású műhelyében kivitelezésükben is részt vállalt. A csillagászatiműszer-tervezés terén olyan tekintélyre tett szert, hogy az általa e tárgykörben írott kézikönyvet világszerte használták.

Másik nagy érdeme, hogy megteremtette a hazai meteorológiai kutatás alapjait, és rövid idő alatt a kor színvonalára fejlesztette. Nevéhez fűződik az időjárás-előrejelzési szolgálat megalapítása. De számos egyébbel is foglalkozott: hajó- és mozdonyszakértő volt, s ennek mellékhajtásaként tudományos alapossággal vizsgálta a hajó- és mozdonybalesetek okait is.

Kora mint zeneművészt is mint művelődéspolitikust is tisztelte. Társadalmi érzékenységére jellemző, hogy másfél ezer holdas birtokát a magyar államnak adományozta, hogy ott föld nélküli parasztokat telepítsenek le.

Konkoly-Thege Miklós 1916-ban halt meg Budapesten.

(pe)

Mikorra lesz elektromos autó?

Erre a kérdésre, ti. hogy mikor fognak forgalomba kerülni az első nagy sorozatban gyártott elektromos autók, egy évvel ezelőtt még senki sem tudott volna felelni. Az idén megváltozott a helyzet. Nem azért, mintha valamilyen forradalmian új műszaki-tudományos újdonság megoldotta volna az elektromos autó alapproblémáját, azt, hogy a jelenlegi akkumulátorok nehezek és viszonylag kevés energiát képesek tárolni, hanem mert Kalifornia államban törvényt fogadtak el, melynek értelmében 1997-ben az államban eladott kocsik két százalékának „nulla emissziójúnak" kell lenniük, azaz működésük semmiféle anyag kibocsátásával nem járhat, és ennek az aránynak 2003-ra tíz százalékra kell emelkednie. Ennek a követelménynek csak az elektromos meghajtású autó felel meg. Tekintve, hogy Kaliforniában 1991-ben mintegy 17 millió kocsit adtak el, ez már olyan nagy mennyiséget jelent, hogy az autógyáraknak érdemes meggyorsítaniuk az elektromos autó tömeggyártására irányuló fejlesztési munkáikat.

A közelmúltban a Tudományos Újságírók Kamarája küldöttségének tagjaként néhány napot Münchenben tölthettem a BMW vendégeként, és így módomban állt a cég fejlesztési terveinek és eredményeinek megismerése.

A BMW először az 1972-es mücheni olimpiára készített két kísérleti elektromos meghajtású autót. Ezeknél az 1602-es modellbe az 50 kilogrammos üzemanyagtartály helyett 350 kilós ólomakkumulátort, a benzinmotor helyett elektromotort építettek be. Az akkumulátorok energiája egyszeri feltöltéssel 45 kilométeres út megtételére volt elégséges.

1981-ben kezdték el a Brown Boverivel együttműködve az utóbbi által kifejlesztett nagy energiájú nátrium–kén kerámiaelektrolitos akkumulátor felhasználásával elektromos autó fejlesztési programjukat. Először 325 iX modelljük karosszériáját használták fel. Kiderült, hogy az elektromos meghajtáshoz a szokásos elrendezést meg kell változtatni: a nagy és súlyos (265 kg-os) akkumulátor elhelyezésére minden centiméter helyet ki kell használni, célszerűbb a négykerék vagy az elsőkerék-meghajtás.

A tapasztalatok felhasználásával készült el az első, E jelzésű kifejezetten elektromos meghajtásra tervezett karosszériájú kocsi, amelyet az 1991-es Frankfurti Autókiállításon mutattak be (ábra). Ez a négy személy szállítására alkalmas kiskocsi már 45 lóerős (32 kW-os) újszerű elektromotorral rendelkezett és a mintegy kétszáz kilogrammos, az azonos súlyú ólomakkumulátornál háromszor több energiát tárolni képes, 18 kilowattórás nátrium–kén akkumulátort alkalmazott. Az akkumulátort ott helyezték el, ahol ütközés esetén a legbiztonságosabb: a hátsó ülés mögött. Az elektromotor egyszerű differenciálmű segítségével a hátsó kerekeket hajtotta meg. A kocsi súlya – az akkumulátorral együtt – 900 kilogramm volt. Maximális sebessége 120 km/óra volt és egyszeri feltöltéssel 180-250 kilométeres utat tudott megtenni. E kocsival és továbbfejlesztett változatával, az E2-vel gyakorlatilag megoldották az irányítószabályozó elektronikával és elektromotorral kapcsolatos problémákat. Viszont változatlanul gondot jelent az akkumulátor, mert drága (mintegy 15 000 márkába kerül!) és élettartama viszonylag kicsi: egy-másfél éves használat után cserélni kell. Feltöltéséhez a 220 V-os háztartási áram használható; ideje mintegy tizenkét óra. Ráadásul a nátrium–kén akkumulátor csak 285 Celsius fokon kezd működni és optimális üzemi hőmérséklete 300 és 330 fok között van, ezért a kocsiban egy ólomakkumulátor szükséges, amely indításkor a nátrium–kén akkumulátort erre a hőmérsékletre felfűti. Az akkumulátort a hőveszteség csökkentésére jó szigeteléssel is ellátják úgy, hogy menet közben a hőmérséklet fenntartásához csak mintegy kétszáz watt fűtőteljesítmény szükséges és a leállás után az üzemeltetéséhez szükséges hőmérsékletet néhány óráig megtartja. Mindezek ismeretében érthető, hogy érdekes tapasztalatokra tettek szert az energiafelhasználás tekintetében: ha a kocsi naponta csak tíz kilométeres utat tesz meg, a felhasznált energiának csak 25 százaléka fogy a kocsi meghajtására, 65-75 százalék az akkumulátor felfűtéséhez szükséges (ebből tíz százalék az utastér esetlegesen szükséges fűtése). Napi száz kilométeres út esetében a kocsi meghajtására fordított energia aránya már nyolcvan százalék felett van. Ebből az következik, hogy az elektromos gépkocsi energiafelhasználás szempontjából napi hatvan kilométer megtétele esetén kedvezőbb a benzinmotornál (grafikon: benzin- és elektromos meghajtású gépkocsi energiafogyasztásának összehasonlítása a naponta megtett út függvényében).

A jelenleg fejlesztés alatt álló E3 modell a 325i karosszériáján alapszik. Elöl, a motortérben helyezték el az irányító-vezérlő elektronikát, az egyenáramú elektromotort és azt indításhoz (felfűtéshez) szükséges ólomakkumulátort; a nátrium–kén akkumulátor ebben is a hátsó ülés mögött van. Az 1995-ig kitűzött fejlesztési cél olyan akkumulátor előállítása, amely legalább ezerszer feltölthető, vagyis minimum két évig használható. A kocsi vezetése kényelmes lesz, mert az akkumulátor teljesítménye következtében a kocsi mindössze két sebességfokozattal rendelkezik. A kocsi áráról még közelítőleg sem tudtak semmit mondani. A benzinmotorral való versenyképességéről csak akkor lehet szó, ha olyan nagy teljesítményű akkumulátorokat sikerül kifejleszteni, amelyek öt–tíz évig használhatók lesznek. Annyi bizonyos, hogy a BMW-nél az elektromos meghajtású autó sorozatgyártásáig még néhány évnek el kell telnie.

Dr. Wolfner András

Fejtörő

Előző összeállításunk fejtörő játékának témáját az izotrópok kérdésköre alkotta. E kérdésekre adott helyes válaszok a következők:

1. Izotróp az olyan test, amelynek fizikai tulajdonságai bármely irányban egyformák. Például a kősókristály minden irányban egyformán vezeti a hőt. Anizotróp az olyan test, amely a különféle irányok mentén más és más viselkedést mutat. Például a kvarckristály a fő tengely mentén jobban vezeti a hőt, mint a melléktengelyek mentén. Az anizotrópia jellemző tulajdonsága a kristályoknak, kivéve a szabályos rendszerbelieket, melyeknél az izotrópia is észlelhető.

2. Némely kémiai elem különféle kristályszerkezetű és molekulasúlyú módosulatokban fordul elő. Fizikai sajátságaikat tekintve az allotrop módosulatok minden esetben, kémiai tulajdonságaik szempontjából az esetek többségében eltérnek egymástól. Allotrop módosulat például a gyémánt és a grafit. Ezek kristályszerkezete különböző. Ugyancsak allotrop módosulat az oxigén és az ózon. Az oxigénmolekulának kettő, az ózonmolekulának három oxigénatomja van.

3. Olyan oldatok, amelyekben a diszpergált (finoman elosztott) részecskék mérete 1 millimikron és 100 millimikron határértékek közé esik (1 millimikron = 1 milliomod milliméter).

Játékunk előző fordulóiban mindig egy-egy szakterület köré csoportosítottuk kérdéseinket. Ezúttal három „vegyes" kérdést teszünk fel játékosainknak:

1. Hol fekszik és miről nevezetes Baalbek?

2. A Spitzbergák legészakibb szigetén, amely Amsterdam nevét viseli, az elmúlt századokban volt egy kis emberi település, amelyet Smeerenburgnak – Zsírvárosnak neveztek. Miért?

3. Honnan ered a javarészt jégpáncéllal borított Grönland neve, amely zöldellő földet jelent?

Kérdéseinket következő összeállításunkban megválaszoljuk. Azok a kedves olvasóink, akik jövő szombatig a helyes válaszokat eljuttatják szerkesztőségünk címére, egy-egy ötszáz forint értékű vásárlási utalványt nyerhetnek.

Címünk: Új Magyarország szerkesztősége, 1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3. Postacím: 1410 Bp., Pf. 199. A borítékra kérjük, írják rá: Fejtörő!

Július 7-ei játékunk nyertesei: **Dudás Pál**, Kiskőrös, **Nagy Gergely**, Budapest.

ERDÉLYI METSZŐ-MŰVÉSZEK

Kiállítás az Erdély Művészetéért Alapítvány Galériájában

A fa- és linómetszet műfajban megálmodott művészeti alkotások megkülönböztetett helyet foglalnak el az erdélyi képzőművészeti életben. Hagyományuk távoli időkre nyúlik vissza. Egyidős a nyomdászattal. A Honterus alapította brassói nyomdában már 1542-től készítettek fametszet-díszítésű könyveket, melyeket német, magyar és a kor tudományos nyelvén latinul nyomtattak. A neves szász reformátor, aki Bázelből hozta Erdélybe a tipográfia friss tudományát, maga is művelte ezt a műfajt, több metszete maradt fönn az utókor számára. A világhírű betűmetsző és nyomdász, *Tótfalusi Kis Miklós*, a magyar nyomdászat erdélyi klasszikusa pedig századának jeles fametszőművészei közé tartozott. Neki is köszönhető, hogy amikor elterjedt, virágzásnak indult a nyomdászat a három részre szakadt hazában, egyre gyakoribbakká váltak a fametszettel illusztrált könyvek. Erdélyben, kivált Szamosújváron és környékén, meg Csíksomlyón, a csíki székelyek körében, működtek népi fametsző mesterek is, akik az ismert bibliai eseményeket, a szentek személyét vésték fába, sokszorosították a búcsúra összesereglett hívők lelki épülésére.

A Trianon utáni elszakítottság, amely teljes szellemi elszigetelődéssel is járt, rövid időre megbénította az erdélyi magyarság művészeti életét. A románok bizánci kultúrája, művészeti orientációja távol állt és mindmáig elkülönül a magyar szellemiségtől. Ezért az elszakítást követő kritikus időszak – *Vásárhelyi Z. Emil* szavaival – kialakította a *„remetemővész"* sajátos típusát, akik elszigetelve, önmagukba visszahúzódva, megkettőzött kínnal vajúdva fejezték ki magukat, teremtették meg művészetüket. Sokszor évtizedekig kísérletezve-kallódva találták meg egyéni látásmódjukat, a szükséges technikát. Kettős kényszer béklyójában vergődve dolgoztak. *Banner Zoltán* mindezekről így ír: „Képzőművészetünk a (szellemi) létért, a nemzetiségi tudat tisztulásáért, entitásunk megőrzéséért folytatott küzdelem szerves alkotóeleme, kibontakozásában nem a mindenkori nyugat-európai modellhez való feltétlen alkalmazkodás a tipikus, hanem – a mostoha tájékozódási-szellemi körülmények, a vidékiesség és bezártság, befelé fordulás összes előnytelenségével, illetve azok ellenében – kivívott formai, kifejezésbeli gazdagsága, vitalitása."

A nemzeti megmaradásért folytatott – napjainkig tartó – gigászi küzdelem hatalmas belső erőt adott a magára maradt erdélyi magyar képzőművészetnek. Ennek sodrában újult meg a termékeny hagyományokra támaszkodó fa- és linómetszés művelése is, szinte egy időben a művészeti ág európai újravirágzásával. A festőként világhírűvé vált *zsögödi Nagy Imre* kezdeti éveiben ugyancsak nagy szeretettel vette kezébe a metszővésőt és használta önkifejezési eszköznek. Önvallomásában írja ezekről az évekről: „Majdnem minden képemet először megfametszettem, s csak azután festettem meg... – így könnyebben ment a festés tudtam majdnem pontosan, hogy mit akarok csinálni..." Ebben az időben, 1924 és 1936 között, a fekete-fehér kontrasztjával is képes volt gazdag lelki-érzelmi állapotok árnyalt ábrázolására, olyan művészi színvonalon, mint ahogy később színpompás festményein sikerült. Kivált metszettechnikával készült arcképei vetekednek a kor legjelesebb expresszionista fametsző-művészeinek alkotásaival.

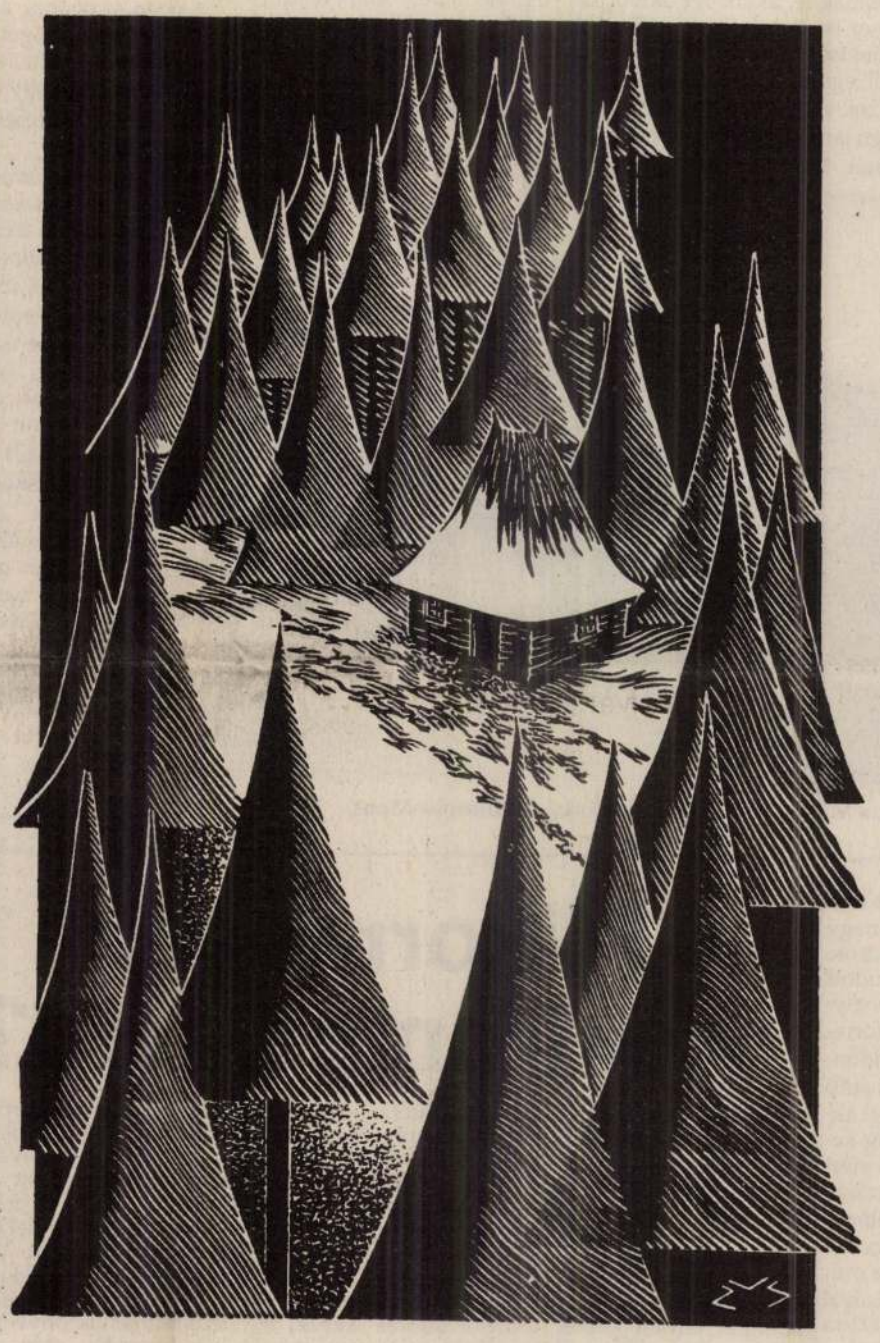

A nagy kép Vecserka Zsolt metszete, a többi Jorga Ferenc alkotása

Linómetszésben az erdélyi polihisztor, *Kós Károly* teremtett példát, technikát, és csakhamar számos követőre talált, Hatása, miként az építészetben, könyvművészetben és egyéb területeken gyorsan kisugárzott. Habár stílusa követhetetlenül egyéni maradt, így iskolát nem teremtett, de a nemzeti hagyományokra építkező, mégis modern utakat kereső képzőművészek nem maradhattak érintetlenül alkotó törekvéseitől.

Amikor *Buday György*, majd *Gy. Szabó Béla* – korunk e két világhírre emelkedett, egyetemes emberi kultúrát gyarapító fametszőművésze – elindult pályáján, a hagyományok ösztönző ereje mellett, zsögödi Nagy Imre és Kós Károly példájára, segítő-buzdító eredményeire már biztosan támaszkodhattak.

Gy. Szabó Béla művészi munkásságának elismert rangja, kivételes alkotóereje, „remetemővész" életszemlélete és nemzetközi sikere – virágzásnak indította az erdélyi fametszőművészetet. Hatása mindmáig felmérhetetlen. Rangot adott a műfajnak. Alkotókat és műértőket nevelt, nagy számban. Művészi célokon túli lehetőségeket ismert fel és használt ki Gy. Szabó Béla. Még pályája elején nyilatkozta egy ízben: „A fametszet szociális művészet. Széles rétegekhez szól." A felismerés súlyát növeli, hogy a művész egy nemzeti kisebbségbe taszított népcsoport, az erdélyi magyarság lelkét kifejezve emelkedett világcsodává. Úgy, hogy közben – tudatosan – remekművei tartalmával is nemzeti önérzetet táplált, hitet, lelkierőt árasztott. Ezt vitatni nem lehet.

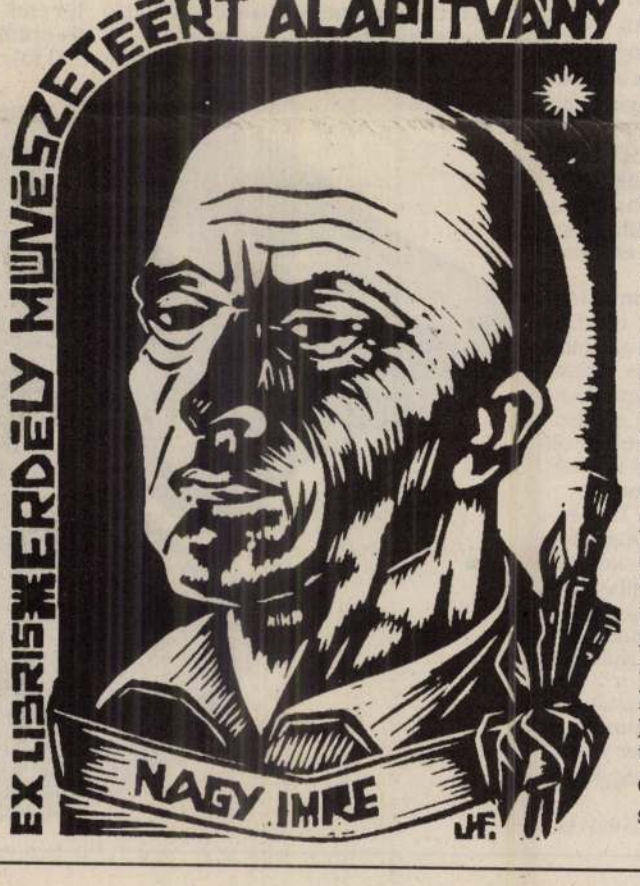

A művészi példa nyomán megújult a *népi* fa- és linómetszés művelése is. Az *Erdély Művészetéért Alapítvány* által elmúlt év őszén meghirdetett emlékpályázatra *huszonöt* erdélyi művész küldte el munkáját, tisztelegve Gy. Szabó Béla emléke előtt. Művészeti főiskolát végzett grafikusok, akik elsődlegesen és hivatásszerűen művelik ezt a technikát *(Gál Éva Emese, Kovács Géza, Mátyás József, Molnár Dénes, Szabó Vilmos)* mellett magas szinten alkotó, művészileg elismert autodidakták *(Imets László, Jorga Ferenc, Portik Sándor, Torró Vilmos, Vecserka Zsolt)* egyaránt pályáztak. A beküldött művek java anyagából kiállítás született: a napjainkban Erdélyben élő fa- és linómetszők gazdag seregszemléje.

Hajdú Demeter Dénes

Gy. Szabó Béla

Párhuzamosan

divatozik a mi köreinkben a „narratív teológia", a pszichiáterek körében pedig a „story-therápia". Mindkettő közös nevezője az a felismerés, hogy erősebben hat az igazság akkor, ha egyszerűen csak „elmesélik", mint ha tudományos (dogmatikai) pontossággal körülírják, megfogalmazzák. Példák példája: milyen erőtelen az, ha dogmatikailag kifogástalanul szólunk arról, hogy Isten a bűnösöket is szereti, és milyen belső erő mozdul meg, ha elmeséljük a tékozló fiú történetét! A story-therápiát gyakorló orvosok ma már széles körű nemzetközi szövetségben fogtak össze és az elmúlt hetekben éppen Budapesten tartották évi nagygyűlésüket. A záró plenáris ülésen a szervezet elnöke – stílszerűen – egy „story"-val fejezte be a kongresszust:

Naszreddin Hodzsához, a bölcs politikushoz és meseszövőhöz beállított egyszer az egyik barátja és kölcsönkérte egy napra a szamarát. Ámde Naszreddin Hodzsa nem akarta odaadni, ezért így szólt: „Nem adhatom oda, mert a szamaram kint van a mezőn és holnap én is kimegyek hozzá, ott fogok vele dolgozni". Miközben ezt bizonygatta, az istállóban a szamár elkezdett éktelenül hangosan ordítani. A meglepett barát felháborodva szólt. „Miért akarsz félrevezetni, hiszen hallom a szamár hangját az istállóból?" Naszreddin Hodzsa erre így válaszolt: „Milyen barát vagy te? Többre becsülöd egy oktalan barom hangját, mint az én szavamat?"

Sok tanulság van ebben a derűs „story"-ban. Elmerészkedhetünk akár misztikus távolságokba is: a szamár annyira egy volt lelkében a gazdájával, hogy elordította magát akkor, amikor meghallotta annak hazug beszédét. Ez nem állítás, csak fantáziálás. Közben azonban gondoljunk Bálám szamarára (IV. Móz. 22–22)! Az viszont tény, hogy egyre meglepőbb felfedezésekre jutnak az „ethológusok" (viselkedéskutatók), amikor az állatok intelligenciáját és a gazdájukhoz való szeretet-kapcsolatát vizsgálják. (Az állatok gyakran „őszintébben" gyászolják meghalt gazdájukat, mint a feketébe öltözött rokonság!)

A lényeg azonban világos: Naszreddin Hodzsa hazugsága lelepleződött. Előbb-utóbb minden hazugság lelepleződik. Mégis: „Hazudnak rendületlenül..." – szokta volt mondani egyik kedves teológiai professzorunk. Hiába érvényes a régi mondás: „A hazug embert könnyebb utolérni, mint a sánta kutyát". Hazudunk ijedtünkben, amikor sarokba szorulunk egy-egy konfliktusban. Hazudunk előnyök szerzéséért, hazudunk hízelgésből, gyávaságból... De olykor-olykor jóakarat-

AZ IGE MELLETT

AUGUSZTUS 16. VASÁRNAP

„Így nézek rád a szentélyben, hogy lássam hatalmadat és dicsőségedet" (Zsoltárok 63). Választott versünket három erőteljes kifejezés előzi meg. Mindhárom az Úrhoz való viszonyában jellemzi őt. Vágyakozik, szomjazik és sóvárog egész lénye Isten után. Amikor a „szentélybe" jut, akkor ezekkel az érzésekkel vesz részt az áldozatban, és ezért lesz istentisztelete gazdag erőforrás: Isten hatalmának és dicsőségének látása. Különösen alkalmas tanítás ez az Úrnak napján, vasárnapon. Az istentisztelet értelme valóban ez: látni és megérezni, elfogadni és elvinni magunkkal az Isten hatalmát és dicsőségét. De ez az istentisztelet nem a szentélyben kezdődik, hanem otthon, amikor vágyakozunk, szomjazunk és sóvárgunk a mi Urunk után.
I. Thesszalonika 3:9–13. 225. Dicséret.

AUGUSZTUS 17. HÉTFŐ

„Hagyj fel vétkeiddel, légy igazságos... Így boldogan élhetsz sokáig" (Dániel 4:16–34). Még Babilon uralkodójának is van kegyelem, ha keresi a kegyelem királyi székét. Isten végtelen irgalmassága mutatkozik meg az „előre küldött" álomban. Aki azt akarja, hogy minden ember eljusson az igazság ismeretére és így nyitva legyen számára az üdvösség útja. Nem Isten szeretetének erőtlensége, hanem a király gőgjének és engedetlenségének az eredménye lesz az, hogy egy időre meg kell kóstolnia a teljes elvetettség keserű ízét. Megváltó Urunk, Jézus Krisztus szólt egy nagy, széles ölelésű hálóról, amelyet Isten aláeresztett elveszettnek látszó világa zajló tengerébe. Igénk is arra figyelmeztet, hogy ez a háló sokkal szélesebb, mint amilyennek mi gondoljuk. Imádkozzunk nagyobb reménységgel!
I. Thesszalonika 4:1–8. 465. Dicséret.

AUGUSZTUS 18. KEDD

„Egyszerre csak egy emberi kéz ujjai tűntek fel, és írni kezdtek a királyi palota festett falára" (Dániel 5:1–12). Belsazár király duhaj torának résztvevőit emberi hanggal nehéz lenne észre téríteni. Isten egy megrendítő, beszédes jelet küld. A palota falán emberi kéz ujjainak képe jelenik meg és mozgó alakja nyomában ismeretlen betűk ismeretlen írása gyöngyözik. A kijózanító, dermesztő látvány érezteti a királlyal, hogy egy nálánál nagyobb hatalom van munkában. Valóban, a Királyok Királyának láthatatlan „íródeákja" van munkában, és félelmetes ítéletet ír, mert Belsazár király a hatalomtól, és ez estén még a bortól is megrészegedve, megsértette az Urat. A templom edényeit maga az Úr adta apja kezébe. De nem gyalázatra.
I. Thesszalonika 4:9–12. 117. Zsoltár.

AUGUSZTUS 19. SZERDA

„Még azon az éjszakán megölték Bélsaccart, a káldeusok királyát" (Dániel 5:13–30). Isten emberi eszközökkel is ítél. A nyilvánvalóan isteni jel után közvetlenül, egy nagyon is földi esemény következik. Egy palotaforradalom elsöpri a látszólag stabil hatalmú uralkodó rendszerét, s a méd Dáriust emeli trónra. A történelem nagy viharai, vagy szélcsendes időszakai mögött Istenünk hatalmas keze munkálkodik. Nem szabad felejtenünk, hogy ez a hatalmas kéz ítélte meg Jeruzsálemet, a maga népét is, mert igazságos. De elég hatalmas arra, hogy megtorolja ellenségeinek túlkapásait. Nekünk, Isten népének azonban nem kárörömre, hanem bűnbánatra kell indulnunk, hogy igazságos ítélete el ne érjen.
I. Thesszalonika 4:13–18. 421. Dicséret.

AUGUSZTUS 20. CSÜTÖRTÖK

„Ő napjában háromszor térden állva imádkozott, és magasztalta Istenét, ahogyan azelőtt is szokta" (Dániel 6:1–18). A hízelgőitől becsapott Dárius parancsot adat, hogy csak őhozzá lehet könyörögni harminc napon keresztül. Mi magyarok ma olyan királyra emlékezünk, aki pedig arra adott parancsot, hogy mindenki a Jézus Krisztusnak Atyját, az egyetlen igaz Istent imádja. De bármilyen parancsot ad is egy király, akár az igazi kegyesség mellett, akár ellene szól a parancs, olyan imádkozó, mint Dániel, kevés akad. Gyermekségétől fogva szívében őrizte Isten igaz tiszteletének belső parancsát és boldogan engedelmeskedett az ő Urának. Nem tudott enélkül a hit és életforma nélkül élni, s ez a hit és életgyakorlat volt erőforrása. Ma újólag ajánljuk fel magunkat Istennek és hazának ilyen polgárokul.
I. Thesszalonika 5:1–11. 401. Dicséret.

AUGUSZTUS 21. PÉNTEK

„Az én Istenem elküldte angyalát, és az bezárta az oroszlánok száját, úgyhogy nem bántottak engem" (Dániel 6:19–29). Dániel bizonyára nagyon örült a szabadságnak, hiszen ez a szabadság egyenlő volt a megmaradással, az élettel. S ez nagy dolog. De nem a szabadságot dicsőíti, hanem a Szabadítót. Isten kezét látja, amint bezárta az oroszlánok száját, az Úr angyalát látja, amint őrt állt élete mellett. Ő veszteg maradt és az Úr „hadakozott" érette. Kit dicsőíthetne és mit dicsőíthetne mást, mint az Urat? Dániel életében nincs hivalkodás, s ellenségei megbüntetését sem ő kéri. A király tesz ítéletet, ő bírálja el az alattvalói hűséget, s mivel őt vezették félre Dániel ellenségei, a magán esett sérelmet torolja meg.
I. Thesszalonika 5:12–22. 488. Dicséret.

AUGUSZTUS 22. SZOMBAT

„A felséges szentjeinek a népéé lesz az ég alatt minden ország királyi uralma, hatalma és nagysága" (Dániel 7). Sokat próbált szolga a hűséges Dániel. A mindenkori jelenben, a mindennapok dolgában Isten szerint forgolódó ember. De hogy a mindenkori jelenben halálra ne fáradjon a hit embere, Isten a jövendő látomásával segíti hű szolgáját. Benne feszül ebben a látomásban mindaz, ami azóta Krisztusban már megvalósult, meg ami az egyház korszakában a Szentlélek munkája által most van megvalósulóban és ami az eljövendő időben lesz nyilvánvalóvá. A prófécia nekünk is szól. S a már beteljesültek erősítik szent reménységünket arra nézve, amik még váratnak magukra. Szolgáljon Dániel ma élő lelki utódainak erősítésére Igénk csodálatos távlata a „Felséges szentjeinek" jövendőjéről.
I. Thesszalonika 5:23–28. 475. Dicséret.

Dr. Fekete Károly

IMÁDKOZZUNK

Óh Atyám! Leborulok előtted s bevallva néked bűnös voltomat, kérlek áldj meg engemet a bűnbánat lelkével. Tudom, nem vagyok méltó bocsánatodra, óh Uram, mert szívemben nem él tisztán a Krisztus ismerete. Elfeledkeztem sokszor parancsolataidról, s a szeretet helyett gyűlölséget tápláltam szívemben. A világosság gyermekévé tettél engem, s én oly igen gyakran a sötétségnek útjaira tévelyegtem.

Vonj engem atyai kebledre, hajtsd hozzám szívedet, hogy Tégedet szeretve, szent buzgósággal nevedet mindenha imádjam. Hívj engem Jézushoz, hogy néki átadva magamat, váltságom és idvességem Urának valljam Őt. Készíts engem az ígéret Lelkének méltóképpen való befogadására, hogy a te Szentlelkedet világosságomnak tartsam mindenkor. Taníts meg Téged és felebarátaimat igazán szeretni.

(Csiky Lajos: Hit, remény és szeretet könyve. Debrecen, 1907.)

A heti bibliai részhez

Babilon

Bab-ilu annyit jelent, mint „Isten kapuja". A történelemnek ezt az első metropoliszát – ahová Dániel és három társa került (Dán. 1:1–7) – Hammurabi (Kr. e. 1728–1686) alapította. Hírnevét azonban a történelem – általunk ismert – első nagy törvénykönyve, a Hammurabi-kódex megalkotásának köszönheti. 1902-ben kerültek napfényre a susai ásatások során a 2,25 m magas, kőbe vésett törvénytáblák, amelyeket ma a Louvre-ban őriznek. Ur, Akkád és Nippur királyainak helyi törvénygyűjteménye alapján állította össze a büntető- és polgári jog gyűjteményét, amely nagy hatással volt 2200 évvel később Justinianus bizánci császár Corpus iurisára és ezen keresztül a mi jogfelfogásunkra.

Négy alapvető kezdeményezés: (1) egységes jogrendet dolgozott ki az egész birodalma számára; (2) a személyes megtorlás és vérbosszú helyett bevezette az állami igazságszolgáltatást; (3) az állam feladatának tartotta a gyengébbek védelmét a hatalmaskodók erőszakával szemben; (4) végül kimondta, hogy csak azt lehet megbüntetni, akinek a vétke világosan bebizonyosodott.

A maga korában óriási lépést jelentett Hammurabi – mai szemmel embertelenül szigorú – törvénykönyve. Egyik hiányossága, hogy nem ismerte a törvény előtti egyenlőséget. De ha meggondoljuk, hogy például Magyarországon még a 19. század elején sem volt egyenlő az úr és a jobbágy, a rk. pap pedig nem is volt köteles megjelenni a törvény előtt – akkor ne sokat vessünk Hammurabi szemére! Nála a papok és a hivatalnokok élveztek kiváltságot. A

GY. SZABÓ Béla

000611/920728
506/II GKJ.
REFLA
MTA.MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUT.CSOP
BUDAPEST
UKI U. 62.
KÖZHIR-PSZ
1900 BUDAPEST
0064386

. bérm. Bp. 72.

Ára: 19 Ft

FORMÁTUSOK LAPJA

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ HETILAPJA 1992. AUGUSZTUS 9.

Balaton mellett
anok
képző konferencia
Cserkészet – határainkon túl

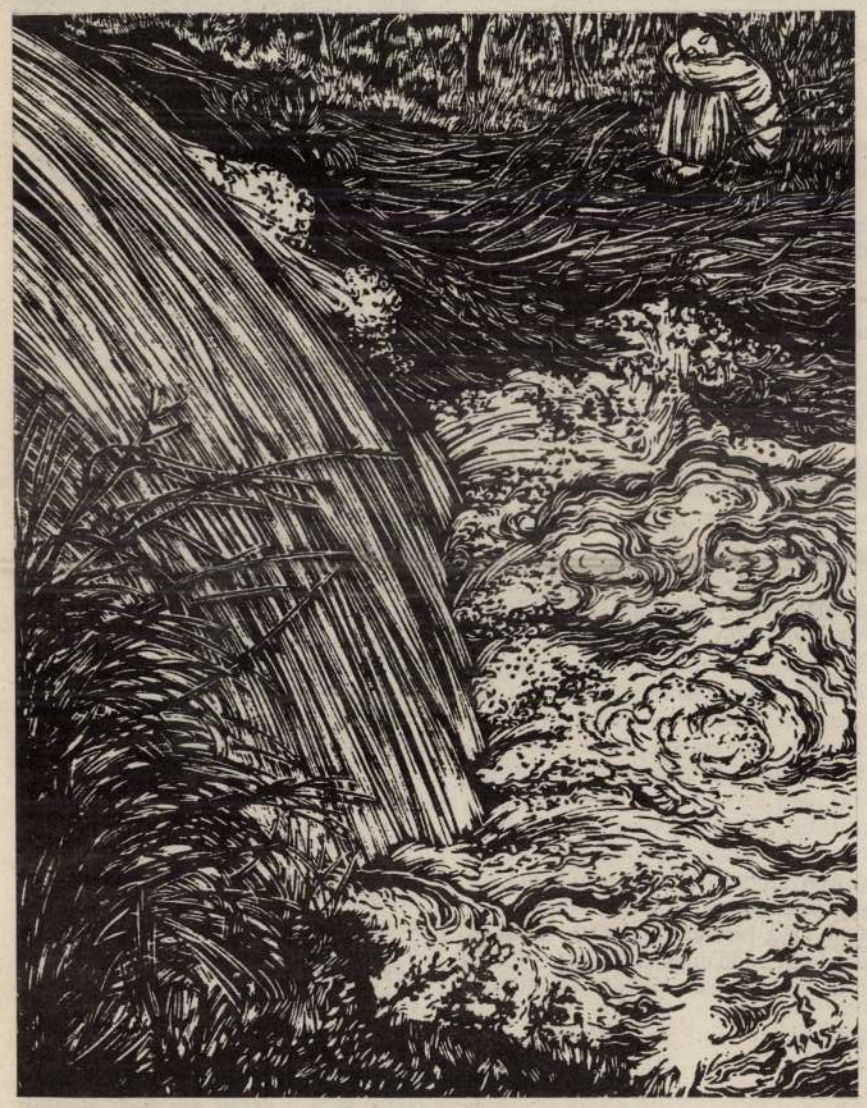

Leányka a zúgónál. Gy. Szabó Béla fametszete

A „bűnbakképzés" járványa

A gyermeklélektan leírja a bűnbakképzés folyamatát. Minden gyermekközösségben akadnak olyanok, akik valamiben eltérnek a többségtől, pl. ügyetlenebbek, vagy kövérebbek. A csoport belső törvényszerűsége az uniformizálás, ami nem tűri a másságot, kiközösíti azt, aki nem olyan, mint a többiek. A perifériára, vagy a csoporton kívülre kerülés önmagában is nagyon súlyos trauma lehet. A néplélektan kutatói írtak le egy jelenséget, amelyet a „Voodoo-halál" néven ismertünk meg. Ennél a törzsnél figyelték meg, hogy amikor a tabusértő voodookat kiközösítették és el kellett hagyniuk a közösséget, a kiűzöttek néhány nap elmúltával meghaltak, ui. belepusztultak a szégyenbe és lelki teherbe.

Ha egy adott csoport belső feszültségekkel, nehézségekkel, problémákkal küzd, akkor a periférián lévő, másságával feltűnő személy kapóra jön ahhoz, hogy a tagok rávetítsék a bennük lévő elégedetlenséget, békétlenséget: ő lesz a bűnbak. Őt teszik felelőssé bajaikért, őt bélyegzik minden gondjuk okozójának.

Mindig mások a hibásak?

Társadalmi szinten, a történelem során sokszor, de napjainkban is tanúi lehetünk ugyanennek a jelenségnek. Gazdasági, politikai megoldatlanságok, konfliktusok esetén, akármely kicsit más, eltérő társadalmi csoport „alkalmas" lehet arra, hogy rázúdítsuk feszültségeinket, agressziónkat és őket hibáztassuk mindazért, amit elszenvedünk, azaz bűnbakká tegyük őket. „Nincs állásom? Hát persze, a bevándorlók miatt." – „Nem lettem vezető? Bizonyára a különböző klikkek zártsága következtében." – „Nincs elég pénzem? Azért, mert a cigányokat kell támogatni" – mondják ki sokan a végig nem gondolt következtetést.

Az elmúlt évszázadokban sokszor voltak bűnbakok maguk a keresztyének is. Most nehogy a másik oldalra kerüljünk és a bűnbakképzés hibájába essünk! Sajnos, egyes politikai csoportok a „keresztyénség" jelszavával visszaélnek és azt hamisan, érdekeiknek megfelelően, sokszor kirekesztően használják fel. A valódi keresztyénség azonban a jézusi szeretetet hirdeti, az egymás iránti türelmet, toleranciát, irgalmasságot. „Nem személyválogató az Isten, hanem *minden nemzetben* kedves őelőtte, aki őt féli és igazságot cselekszik" (Ap. csel. 10:34–35) – közvetíti Péter Isten üzenetét. A hátrányos diszkrimináció nemcsak méltatlan a keresztyénekhez, hanem súlyos bűn.

„Önmagát beteljesítő jóslat"

Minél nagyobb a társadalmi elégedetlenség, minél elkeseredettebbé válik a létért való küzdelem, annál inkább nő a belső feszültség, ami levezető csatornát igényel. Ilyenkor nő a veszélye annak, hogy bűnbakokat keressünk. „A színesbőrűek az okai mindennek!" – vallják egyesek immár csoportokba tömörülve, létrehozva nálunk is a skin-head mozgalmat.

A bűnbakképzés mechanizmusához tartozik az is, ahogyan az üldözött csoportban, éppen a kitaszítottság következtében, olyan jegyek alakulhatnak ki, amelyek tovább növelik a diszkriminációt. Pl. a saját csoporthoz tartozás érzésének megerősödése, összetartás, fokozott érvényesülésre törekvés, ravaszkodás, rájátszás stb. *„Önmagát beteljesítő jóslatnak" nevezi a szociálpszichológia ezt a folyamatot, melynek során az elvárások által sugallt viselkedés ténylegesen meg is jelenik.*

Befogadni és elfogadni

Érzékenyen reagálunk arra, ha a magyarokat teszik bűnbakká a környező országokban a belső megoldatlanságok, gazdasági problémák miatt. Felháborodásunk jogos, hiszen bűnbakképzésről van szó. De vajon ugyanígy felkapjuk-e a fejünket, ha az országon belül történik hátrányos megkülönböztetés egyes rétegekkel szemben? A kereszténveknek tiltakozniuk kell mindenféle személyválogatás ellen, csak a bűnt kell diszkriminálni, embert nem szabad. „Ha személyválogatók vagytok, vétkeztek" (Jak. 2:9). „Ne sóhajtozzatok egymás ellen, atyámfiai, hogy el ne ítéltessetek: imé a Bíró az ajtó előtt áll" (Jak. 5:9).

Hívő körökben más köntösben is megjelenhet a bűnbakképzés. Előfordulhat, hogy a gyülekezeti munka gyengesége, a templomok nem megfelelő látogatottsága miatt nem önmagukban és a közelmúlt hibáiban keresik a magyarázatot, hanem a kisegyházak terjedésében látják a bajok forrását. „Persze, mert elszipkázzák, megfogják az embereket!" – születik meg a kézenfekvő, de hamis ítélet. Szabad a „vásár"! Meg kell nézni, mi olyan vonzó a kisegyházakban. Nem biztos, hogy a „tévtanítók" szenzációi, lehet, hogy „csak" a szeretet, az élő hit, a törődés, a közösség. Amikor Jézustól megkérdezték, hogy „ki az én felebarátom" (Luk. 10:29), akit szeretnem kell, az irgalmas szamari-

HIRDETÉS

Az ÁVÜ igazgatótanácsa
a május 20-ai ülésén elfogadta, hogy

az IBUSZ Rt.-részvényeket az Állami Vagyonügynökség kárpótlási jegyre átválthatja

1. A május 20-ai döntés értelmében:

Részvény:	Névérték:	Címlet:	Darab:	Összérték:
IBUSZ Rt.	1000	100x1000	362	36 200 000
IBUSZ Rt.	1000	10x1000	2882	28 820 000
IBUSZ Rt.	1000	1x1000	1005	1 005 000
összesen				66 025 000Ft

ltható át kárpótlási jegyre, amelyből elsőként
kű részvényt illetően nyílik meg
ége.

ás kezdő időpontja:
nétfő

álló idő a kezdő időponttól számított 30
ás lehetőségét

július 22-én, szerdán

le kell zárni.

Ha a rendelkezésre álló részvénymennyiség az átváltásra nyitva álló határidő előtt minden forgalmazóhelyen elfogyna, abban az esetben a kárpótlási jegy-részvény átváltást függetlenül az átváltásra nyitva álló határidőtől, le kell zárni.

3. Részvényárfolyam

Az IBUSZ részvények kárpótlási jegyre történő átváltása során az alábbi átváltási arányt kell figyelembe venni:
a kárpótlási jegy-részvény átváltási árfolyam 3:1, tehát pl. három 1000 forint eredeti névértékű kárpótlási jegyet egy 1000 forint névértékű IBUSZ részvényre lehet átváltani. (Egy 1000 Ft névértékű IBUSZ részvény június 22-én, a szabad forgalomban, a tőzsdén átlagosan 3439 Ft-ot ér. Egy 1000 Ft névértékű kárpótlási jegy kamattal növelt értéke jelenleg 1143 Ft.)

Az Állami Értékpapír Felügyelet döntése értelmében a kárpótlási jegy-részvény átváltásának ideje alatt a részvények árfolyama változatlan.

Az Állami Vagyonügynökség a kárpótlási jegyek ellenében átadásra kerülő részvények címletstruktúrájáért felelősséget nem vállal.
Az átadásra kerülő részvények per-, igény- és tehermentesek. 1991. évi osztalékszelvényt nem tartalmaznak.

Információ a Budapest Értékpapír és Befektetési Rt. központjában
(Budapest, Alig u. 14. 1133, tel.: 129-7035).

A Kereskedelmi Bank Rt. fiókhálózata

Baja, 6500
Széchenyi u. 10.
Telefon: 79-21-255
Telex: 81-378
Telefax: 79-25-015
Szentháromság tér 11.
Telefon: 79-22-428

Barcs, 7570
Bajcsy Zsilinszky u. 73.
Telefon: 83-11-006
Telex: 13-589
Telefax: 83-11-210

Békéscsaba, 5600
Dózsa György u. 1.
Telefon: 66-24-844, 66-27-782
Telex: 83-502
Telefax: 66-24-942

Bonyhád, 7150
Szabadság tér 1.
Telefon: 74-51-553, 74-51-855
Telex: 14-492
Telefax: 74-51-722

Budapest, 1052
Károly krt. 20.
Ipari és Ker. Főosztály
Telefon: 118-1877
Telex: 22-3470
Telefax: 117-5899

Budapest, 1051
Október 6. u. 7.
Mg. és Élelm. Főosztály
Telefon: 138-2622
Telex: 22-3585
Telefax: 117-3369

Budapest, 1148
Örs vezér tere 2.
Telefon: 163-0821
Telex: 22-5822
Telefax: 163-0821

Budapest, 1053
Kossuth L. tér 18.
Telefon: 131-2766, 131-9120/40

Cegléd, 2700
Rákóczi u. 26.
Telefon: 20-10-816, 20-11-199
Telex: 20-2513
Telefax: 20-11-199

Celldömölk, 9500
Kossuth Lajos u. 18.
Telefon: 102
Telex: 37-480

Csongrád, 6640
Hunyadi tér 10-16.
Telefon: 63-31-984
Telex: 82-792
Telefax: 63-31-984

Csorna, 9300
Soproni út 58.
Telefon: 96-27-488
Telex: 24-693
Telefax: 96-27-488

Debrecen, 4026
Hatvani u. 15.
Telefon: 52-13-888
Telex: 72-794
Telefax: 52-12-013
4025 Széchenyi u. 1/B
Telefon: 52-14-878
4025 Pásti u. 4.
Telefon: 52-16-289

Eger, 3300
Barkóczy u. 3.
Telefon: 36-13-748
Telex: 63-429
Telefax: 36-13-748

Encs, 3860
Vörös Hadsereg u. 9/a
Telefon: 41-42-541
Telex: 62-596
Telefax: 41-42-346

Esztergom, 2500
Kossuth L. u. 24.
Telefon: 33-13-110
Telex: 27-460
Telefax: 33-11-911

Érd, 2030
Balatoni u. 3.
Telefon: 23-46-096
Telefax: 23-46-096

Fehérgyarmat, 4900
Petőfi S. u. 16.
Telefon: 64, 52
Telex: 73-664

Fonyód, 8640
Vitorlás u. 1.
Telefon: 84-61-112
Telex: 22-7795
Telefax: 84-61-082

Győr, 9021
Szent István út 13.
Telefon: 96-14-288
Telex: 24-636
Telefax: 96-17-656

Gyula, 5700
Megyeház u. 1.
Telefon: 66-61-577
Telex: 83-632
Telefax: 66-61-162

Hajdúszoboszló, 4200
Kálvin tér 6/a
Telefon: 52-62-565
Telex: 72-874

Hatvan, 3000
Grassalkovich u. 3-5.
Telefon: 38-12-044
Telex: 25-345
Telefax: 38-12-056

Heves, 3360
Vörös Hadsereg u. 11.
Telefon: 39-11-059
Telex: 63-299
Telefax: 39-11-059

Kalocsa, 6300
Szent István király út 28.
Telefon: 64-62-444
Telex: 26-858
Telefax: 64-61-079

Kaposvár, 7400
Széchenyi tér 3.
Telefon: 82-19-411
Telex: 13-495
Telefax: 82-10-620
Széchenyi tér 8.
Telefon: 82-150-55

Kapuvár, 9330
Fő tér 7.
Telefon: 97-41-011
Telex: 24-791
Telefax: 97-41-211

Karcag, 5300
Kossuth tér 2-3.
Telefon: 59-12-522, 59-12-231, 59-12-810
Telex: 23-748
Telefax: 59-12-420

Kecskemét, 6000
Szabadság tér 1.
Telefon: 76-28-722, 76-21-787
Telex: 26-801
Telefax: 76-22-138
Rákóczi út 5.
Telefon: 76-28-722
Telex: 26-822
Telefax: 76-29-062

Keszthely, 8360
Fő tér 6-8.
Telefon: 82-16-040, 92-74-306
Telex: 35-244
Telefax: 82-16-040

Kiskunhalas, 6401
Bokányi u. 1.
Telefon: 77-21-413
Telex: 26-843
Telefax: 77-21-225

Kisvárda, 4601
Somogyi Rezső út 11.
Telefon: 42-12-810
Telex: 73-665

Komárom, 2900
Arany János u. 17.
Telefon: 34-80-818
Telex: 27-456

Komló, 7300
Városház tér 1.
Telefon: 72-82-294
Telex: 12-827
Telefax: 72-83-615

Körmend, 9900
Olcsai tér 3.
Telefon: 33
Telex: 37-495

Kunszentmárton, 5440
Marx Károly u. 1.
Telefon: 103
Telex: 23-749

Makó, 6900
Széchenyi tér 14-16.
Telefon: 65-11-244
Telex: 82-491
Telefax: 65-11-625

Marcali, 8700
Dózsa György u. 9.
Telefon: 85-12-487, 85-12-855, 85-12-710
Telex: 13-390
Telefax: 85-10-715

Mezőkovácsháza, 5800
Árpád u. 160.
Telefon: 69-81-044
Telex: 83-633
Telefax: 69-81-028

Mezőkövesd, 3400
Mátyás király út 56.
Telefon: 40-11-401, 40-11-680
Telex: 62-754
Telefax: 40-11-629

Miskolc, 3502
Széchenyi u. 94.
Telefon: 46-357-634
Telex: 62-774
Telefax: 46-354-070

Mohács, 7700
Szabadság u. 23.
Telefon: 71-11-549
Telex: 12-665
Telefax: 71-11-750

Mosonmagyaróvár, 9200
Frankel Leó ltp. A ép.
Telefon: 98-11-820
Telex: 24-688
Telefax: 98-11-820

Nagyatád, 7500
Bajcsy Zs. u. 1/A.
Telefon: 83-11-611
Telex: 13-334
Telefax: 83-12-302

Nyírbátor, 4300
Szabadság tér 22.
Telefon: 43-11-488
Telex: 73-666
Telefax: 43-11-695

Nyíregyháza, 4400
Bessenyei tér 2.
Telefon: 42-13-424
Telex: 73-558
Telefax: 42-15-544
Országzászló tér 3-4.
Telefon: 42-13-559, 42-13-455
Telex: 73-762
Telefax: 42-13-114

Orosháza, 5900
Szabadság tér 1.
Telefon: 68-11-633, 68-12-568
Telex: 83-634
Telefax: 68-12-214

Paks, 7030
Dózsa György u. 62.
Telefon: 75-11-285, 75-11-281
Telex: 14-354
Telefax: 75-10-495

Pápa, 8500
Kossuth u. 21.
Telefon: 89-24-455
Telex: 24-681
Telefax: 89-24-250

Pécs, 7621
Széchenyi tér 9.
Telefon: 72-33-199
Telex: 12-655
Telefax: 72-33-210
Színház tér 3.
Telefon: 72-27-652, 72-27-122

Polgár, 4090
Hősök u. 45.
Telefon: 55-31-782
Telex: 72-841

Püspökladány, 4150
Kossuth u. 22.
Telefon: 52-10-103
Telex: 72-787
Telefax: 52-10-103

Sárbogárd, 7000
Hősök tere 1.
Telefon: 55
Telex: 29-392

Sárvár, 9600
Batthyány u. 47.
Telefon: 94-27-299
Telex: 37-487
Kisváll. Lakosság
Kossuth tér 1.
Telefon: 229, 253

Sátoraljaújhely, 3980
Kazinczy u. 30.
Telefon: 41-22-411
Telex: 62-740
Telefax: 41-21-700

Siklós, 7800
Felszabadulás u. 26.
Telefon: 73-11-350, 73-11-211, 73-11-531
Telex: 12-627
Telefax: 73-11-508

Siófok, 8600
Fő u. 101.
Telefon: 84-13-555
Telex: 20-2635
Telefax: 84-13-555

Szeged, 6720
Deák Ferenc u. 17.
Telefon: 62-24-044, 62-12-767
Telex: 82-692
Telefax: 62-26-374
Széchenyi tér 12.
Telefon: 62-12-111, 62-13-698

Szeghalom, 5520
Szabadság tér 1.
Telefon: 66-71-146, 66-71-155
Telex: 83-635
Telefax: 66-71-964

Szekszárd, 7100
Beloiannisz u. 13.
Telefon: 74-16-411
Telex: 14-243
Telefax: 74-16-308
Széchenyi u. 23.
Telefon: 74-15-216
Telex: 14-496
Telefax: 74-15-216

Szentendre, 2000
Fő tér 10.
Telefon: 26-11-100
Telefax: 26-10-104
Duna korzó 7.
Devizaforgalmi Csoport
Telefon: 26-12-622, 26-12-014
Telefax: 26-12-622

Szentes, 6600
Kossuth L. u. 17/a
Telefon: 63-12-366, 63-12-792
Telex: 82-396
Telefax: 63-12-615

Székesfehérvár, 8000
Dózsa György út 5.
Telefon: 22-11-132, 22-11-133
Telex: 21-464
Telefax: 22-11-421

Szigetvár, 7900
Széchenyi u. 4.
Telefon: 70-12-732
Telex: 12-766

Szolnok, 5000
Szapáry u. 25-29.
Telefon: 56-43-200
Telex: 23-737
Telefax: 56-41-812

Szombathely, 9700
Széchenyi u. 4-6.
Telefon: 94-23-515
Telex: 37-544
Telefax: 94-12-262

Tab, 8660
Kossuth L. u. 134.
Telefon: 84-20-430
Telex: 13-557
Telefax: 84-20-294

Tamási, 7090
Szabadság u. 31.
Telefon: 71-41-811
Telefax: 71-41-800

Vásárosnamény, 4800
Rákóczi út 5.
Telefon: 44-71-344
Telex: 73-667

Zalaegerszeg, 8900
Dísz tér 7.
Telefon: 92-21-820
Telex: 33-458
Telefax: 92-14-027
Lakossági és Készpénz-forgalmi o.
Dísz tér 2/a
Telefon: 92-21-820,
Telefax: 92-21-821

Zalaszentgrót, 8790
Dózsa György u. 16-18.
Telefon: 420, 421

KERESKEDELMI BANK Rt.

K&H BANK

AHOL A PÉNZ DOLGOZNI KEZD.

GY. Szabó Béla

Megnyitó az Erdély Művészetéért Alapítvány kiállításán

Erdélyi művészek kiállításán vagyunk, erdélyi művészek képeit látjuk a falakon, erdélyi tájak, erdélyi emberek néznek ránk a képekről. Ilyen környezetben el kell tűnődnünk az erdélyi és általában a kisebbségi magyarság, kisebbségi kultúra sorsán.

Ha Adynak igaza volt: nekünk magyaroknak valóban Mohács kell, mivel veréshez szokott fajta vagyunk, akkor elmondhatjuk, hogy az Ady kívánta verésből, Isten-csapásból, országos pusztulásból ebben a században ugyancsak kijutott nekünk. Ország- és nemzetdarabolás lett a részünk, vesztes háborúk tizedelték soraink, nyilas és kommunista rémuralom sújtott bennünket, levert forradalom, vérbe fojtott szabadságküzdelem rongálta élniakarásunkat. De a legnagyobb csapás, amit ránk mért a sors, hogy 1920 óta minden harmadik magyar az országhatárokon kívül él.

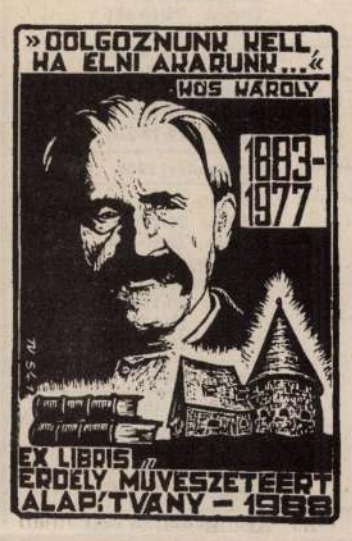

Milyen mérhetetlen igazságtalanság az, hogy valakinek attól függjenek emberi jogai, azon múljon, hogy tanulhatja-e nemzete történelmét, használhatja-e apái nyelvét –, hogy határon innen vagy túl látta-e meg a napvilágot. Az egyik magyar a Csallóközben született, a másik a Szigetközben, innen-Komáromban vagy túl-Komáromban, Alsó-Bodrogközben vagy Felső-Bodrogközben; és ezekből az apró földrajzi elmozdulásokból mennyi tragédia, üldöztetés, megaláztatás származott az elmúlt hét évtizedben. De ne legyünk elfogultak, ne becsüljük le mások fájdalmát, németek, olaszok, svédek és más népek is élnek jelenlegi határaikon kívül. Ám a magyarság tragédiája elsősorban nem az volt, hogy a losonciak, a kassaiak, a szabadkaiak vagy a szilágyságiak kívül rekedtek a Trianonban, majd Párizsban megszabott határokon, hanem az, hogy olyan országokba kerültek, ahol a magyarokat deportálták, elhurcolták, testi vagy lelki megsemmisítésükre törekedtek és törekednek. Bizony, a trianoni békszerződéskor húzott határokkal nemzetiségi sorba taszított emberek vesztesége csak a Paradicsomból való kiűzetéshez vagy az Ígéret földjének elvesztéséhez mérhető, mégha ez a maradék ország nem is volt sem Paradicsom, sem Kánaán. Trianon azonban nem csak minket tett tönkre. Súlyos lelki deformálódást okozott örökös félelembe, rettegésbe taszította a szlovákok, a szerbek, a románok nagy részét is. Azóta nincs egy nyugodt percük az – úgymond – győzteseknek. A lelkük mélyén rettegnek, s mi elmondhatjuk tízszer, százszor, ezerszer, hogy nem akarjuk, mert nem akarhatjuk a határok megváltoztatását, lidérces álmaikból újra és újra arra riadnak, hogy visszaveszik tőlük, amit megkaparintottak.

A határainkon kívül rekedt magyarok tehát nemcsak saját számkivetettségüktől szenvednek, hanem az uralkodó nép görcsös, már-már beteges rettegésének bizalmatlanságában vagy éppen agresszivitásában testet öltő tetteitől is. A határok önkényes, meggondolatlan és lelketlen megvonásával a nagyhatalmak nemcsak bennünket sújtottak, de elhintették a rettegés csíráit a nyertesek szívében is. Mérhetetlenül megnehezítve ezzel, hogy a megbékélés, a bizalom lábra kaphasson itt, Közép-Európának ebben a keleti felében. Ami déli határainkon túl történik, az megmutatja, hová vezet az, amikor a győztes retteg a vesztestől, s attól, hogy a legyőzött egyszer majd megtorolja az őt ért sérelmeket.

Ezért nekünk, anyaországiaknak hatalmas a felelősségünk és az adósságunk. Mégis: elfeledkeztünk róluk, sokáig engedtük kihullani őket az emlékezetünkből. Gyermekeink nem tudták, milyen nyelven beszélnek a székelyek, s ha mégis megszólalnak, csodálkozva kérdezték: honnan tudnak ilyen jól magyarul? Megannyi tördöfés, megannyi arculcsapás! Ezért van oly nagy jelentősége minden velük való cselekedetnek. Minden szó, amit értük ejtünk ki; minden hang, amit róluk énekelünk; minden sor, amit róluk írunk; minden gondolat, amely feléjük száll, enyhíti magányukat és könnyít a mi lelkiismeretünkön.

Kevesen tettek annyit a romániai magyarságért, mint az Erdély Művészetéért Alapítvány. Több mint négy esztendeje tiszteletre méltó erőfeszítéseket fejtenek ki azért, hogy idehaza minél többen megismerjék Erdély művészetét. Kiállításokat szerveznek, kiadványokat nyomtatnak, díjakat osztanak, pályázatokat hirdetnek meg. S valójában ennél sokkal többet tesznek. Azzal, hogy az alapítvány számon tartja az erdélyi festőket, grafikusokat, szobrászokat és kiállítási lehetőségeket teremt számukra, kinyilvánítja, és egyértelművé teszi a magyar kultúra egységét.

Mert egy ország területét feloszthatják, az összetartozó tájakat kettészakíthatják, az egymásra utalt települések közé határokat vonhatnak, de a magyar történelmet, a magyar irodalmat, a magyar művészetet, a magyar népi műveltséget nem darabolhatják fel. Az térben és időben egy és oszthatatlan. A művészet fölülemelkedik a ködöt kavaró kicsinyesség szintjén. Hogy is írta *Áprily Lajos*?

Ott lenn: sötét ködöt kavart a katlan.

Itt fenn: a vén hegy állott mozdulatlan.

Ott lenn: zsibongott még a völgy a láztól.

Itt fenn: fehér sajttal kínált a pásztor.

És békességes szót ejtett a szája,

És békességgel várt az esztenája.

Emlekedjünk mi is fölül a ködön, ami körülöttünk és sokszor bennünk is kavarog! Tekintsünk körül a *Gy. Szabó Béla* emlékére rendezett kiállításon. Gyönyörködjünk a kiállított képekben, értő szemmel és áhítatos lélekkel.

Halász Péter

(A szerző a Magyar Művelődési Intézet igazgatója, a Lakatos Demeter Társaság elnöke, neves csángókutató.)

Színház

Slade az Slade

De miért is ne volna az? *Bernard Slade*, kanadai születésű, hatvankét esztendős színpadi szerző (rokonszenves modorú, igen szép kiejtésű angolt beszélő, kellemes humorú úr) azt a műfajt kultiválja, amelyre biztos vevőnek számít a világ bármely táján a könnyed, szellemes szórakoztatásra szakosodó színház. Ha címkézni akarnánk, nevezhetnénk *Slade* úr darabjait *lírai komédiának*. Ám a címkére még rá kellene írnunk: fanyar humor, elérzékenyedés, könnyes mosoly, rezignált bölcsesség. Merthogy ezek az alkotóelemek is benne foglaltatnak a Slade-vígjátékokban. Márpedig tessék egy olyan színházat és egy olyan közönséget mutatni, amelynek nincs kedvére az ilyen színpadi mű? E tekintetben édeskeveset számít, hogy Slade hősei, hősnői amerikaiak. A szinte észrevehetetlen, ügyes fogás éppen az, hogy e férfiak és nők annyira ismerősnek tűnnek föl, mintha a szomszédaink volnának; vagy akár mi, magunk. Slade nemzetközi érvényű sztorikat és kis, emberi konfliktusokat, drámákat gondol ki. Ezért kedvelik. Ezért játszhatta nálunk a *Schütz-Sztankay* páros rekordnak számító előadásszámban a *Jövőre veled, ugyanitt*-et. Ezért nem vehető le a műsorról *Piros Ildikóval* és *Huszti Péterrel* a *Válás Kaliforniában*.

És ezért várható, hogy új darabja, az *A férfi, akit szeretek* (amelynek világpremier-jogát elegáns gesztussal a *Madách Kamarának* engedte át) ugyanígy megfutja majd a maga hosszú sorozatát.

A sztori megint roppant egyszerű. Tracy, az elvált, csinos fiatalasszony *(Für Anikó)* egy esős estén betéved New York valamelyik avenue-jának, illetve valamelyik street-jének a sarkán egy kis bárba, ahol Austin vagy ahogy a barátai nevezik, Buddy *(Benedek Miklós)* a negyvenes, kedvesen bohém, kisfiúsan naiv és öregesen kiábrándult zongorista játszik örökzöld slágereket. Tracy és Buddy megkedveli egymást. Olyannyira, hogy már házasságra gondolnak. De amikor Tracy bemutatja Buddyt a mamájának, Prunellának *(Almási Éva)*, kiderül: Buddy és Prunella között vagy huszonöt évvel ezelőtt volt egy rövid, ám annál hevesebb románc, amely Buddy *„lelépésével"* végződött. A férfit, akit Tracy szeret, szerette a mama is. Buddy, aki Tracyt szereti, szerette a mamát is. Nagy csapda! De Slade kivágja magát belőle. Mert ott van a Prunellát sok éve reménytelenül imádó Oliver *(Dengyel Iván)*, aki egy bravúros szerzői „csavarással" egyszerre *„helyzetbe"* kerül. Buddy ismét ügyesen kihúzza a fejét a házasság hurkából. A női szívek ismét összetörnek egy kicsit, de az élet megy tovább, és az örökzöld slágerek is örökzöldek maradnak. Nevetünk, mosolygunk, meghatódunk, elandalodunk, a nosztalgia világdivatjához illően nosztalgiázunk, s úgy érezzük, ez a történet megeshetett volna akár a Madách tér és a Rumbach Sebestyén utca sarkán is. Vagy megeshet a bécsi Rotenturm strasse és a Fleschmarkt sarkán, a londoni Holborn viadukt és a Gray's Inn Road, a római Via del Corso és a Via del Tritone sarkán. *Slade mindenütt otthon tud lenni. Ez a titka.*

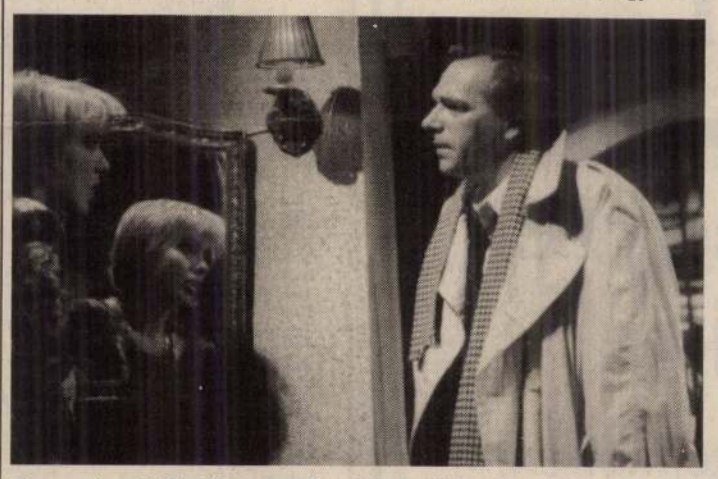

Tracy – és a férfi aki nemcsak neki tetszik

A Madách Kamara előadása, *Szirtes Tamás* rendezésében, kedves, kellemes és elegáns. Slade tudja, hogyan kell remek játéklehetőséget teremteni színészeinek. Tracy akaratos szeretetéhségét, sérülékeny érzékenységét, a kemény burok mögött rejtőző csupaszív nőiességét Für Anikó kifogástalanul „hozza". *Almási Éva* főiskolán tanítható, mesteri módon képes a szemünk láttára átalakulni slampos, korosodó nőből viruló szépasszonnyá, majd visszaváltozni néhány másodperc alatt. *Benedek Miklósból* a fanyar humor páncélja alól előbújik a *kedvesen link sármőr*; ezt az oldalát eddig nem ismertük. *Dengyel Iván* mackós imádója a tökéletes pótmegoldást testesíti meg.

És ami külön sikerforrás: Benedek és Almási – egyebek között – *Cole Porter-, Gershwin-, Aznavour-, Chaplin*-slágereket énekel – kitűnően; s ezek az örökzöldek szervesen illeszkednek is a darabba. Slade maga válogatta őket. Mert Slade az Slade: semmit nem bíz a véletlenre, ha a sikert veszi célba. Így nem csoda, ha el is találja.

Takács István

Luxuskanászok

A budapesti Vörösmarty téren zajlik az élet: a művészkorzó tele van megörökítésre váró "topmodelekkel", remekműveit áruló piktorokkal, bűvkörükben keringő külföldi öreglányokkal. Ezúttal nincs a környéken gitáros, piculás, trombitás és más örömzenész, mindössze egyetlen hegedűs húzza. Somogyi kanásztáncot játszik, pár lépésnyire tőle két fehéringes, feketecsizmás tini hangosan hejehujázva járja, időnkint jókorát csapva tenyerével a csizma szárára. Még a Luxus Áruház kirakati csodáinak is hátat fordítanak a meglepett bámészkodók: Somogyország beköltözött volna a Belvárosba? A tinik most már rikoltozva csűrdöngölőznek, előttük a földön két pörgekalapjuk, karimájával fölfelé fordítva, nehogy még azt higgyék, ingyen gyönyörködhetnek bennük. Bár az a gyanúm, a kalapjukba hulló pénzből nemigen gazdagodnak meg. A Vörösmarty téren nem nagy üzlet a csűrdöngölő...

(–prémi–)

25 éves jubileum

Alapítása negyedszázados jubileumát ünnepelte szombaton a magyarországi délszláv tánckultúra ápolásának egyik legjelesebb hazai műhelye, a Baranya Táncegyüttes. Az évforduló tiszteletére szombaton kiállítás nyílt az együttes anyaintézménye, a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem dísztermében a nagysikerű szereplések fotóiból és a néptáncfesztiválokon elnyert értékes díjakból.

Csángómagyarok – szülőföldjükről

„Sohase felejtsétek el, honnan jöttetek" – mondta *Kallós Zoltán*, néprajzgyűjtő a díjátadáson azoknak a fiatal csángómagyaroknak, akik hazánkban tanulnak.

Az idén ötvenhárman fejezték be az első tanulmányi évet a *Nemzetközi Előkészítő Intézetben*. Az ősszel egyetemeken, főiskolákon folytathatják tovább tanulmányaikat.

A Magyarországon tanuló csángóknak pályázatot hirdetett a *Lakatos Demeter Egyesület* és a *Piarista Diákszövetség*. A szülőföldismereti és néprajzi pályázatra tizenkét pályamű érkezett, közülük az értékelő bizottság tíz munkát jutalmazott. *Demse István* és *Kotis Mihály* első díjat kapott, *Nyiszter Tinka* különdíjban részesült. Második díjjal jutalmazták *Perka Mariant* és *Molnár Klárát*, de érdemes felsorolni *Bogdán Tibor, Luca Magda Gabriella, Mátyás Irina, Róka Szilvia* és *Bodó Marika* nevét is, hiszen ezek a fiatalok arra vállalkoztak, amire eddig nem volt módjuk: saját magukról, szülőhelyükről írtak, vallottak. A pénz- és könyvjutalmat *Halász Péter*, a Lakatos Demeter Egyesület titkára és *Németi Gábor*, a Piarista Diákszövetség titkára ünnepélyes keretek között nyújtotta át a diákoknak.

Az eredményhirdetés után *dr. Lovag Leától*, a magyar–román szakos pedagógustól, a csángó fiatalok *„magyarországi anyjától"* megtudtuk, hogy a Nemzetközi Előkészítő Intézetbe először a '90–'91-es tanévben érkeztek csángók. A többségük egyáltalán nem beszélt magyarul, ezért heti harminc órában az anyanyelv megtanulásával kezdték az évet. A csángómagyarok az intézetben elért eredményeik alapján tanulhatnak tovább. Dr. Lovag Lea elhatározta: ezeket a fiatalokat segíti identitástudatuk kialakításában és megőrzésében.

Csángómagyar diákok Kallós Zoltán néprajzgyűjtővel és Lovag Lea tanárnővel Szántó Tamás felvétele

Demse Istvántól – a győztestől – kérdeztük meg, hogy érzi magát Magyarországon?

– Régi vágyam volt, hogy idekerüljek. Magyarországot csak fényképről ismertem. Nagyon tetszik ez az ország... *Klézsén* születtem, *Somoskán*, egy csángó faluban élek. *Kézdivásárhelyen* jártam gimnáziumba. A románok mindig bozgornak (hontalannak) neveztek... Ez a pályázat a falum keletkezésének történetéről szól. Életem nagyobb részét ott töltöttem, életem egy részét ott hagytam. Szeptembertől *Szombathelyen*, a tanárképző főiskola földrajz–könyvtár szakán tanulok tovább. Később szeretnék visszatérni a falumba...

Négy év azonban hosszú idő. Hogyan alakul Demse István s a többiek sorsa? Lesz-e erejük hazatérni? Lesz-e hitük lámpásként világítani az elrománosított csángóföldön? Talán bizakodhatunk, hogy megfogadják Kallós Zoltán intelmét.

Frigyesy Ágnes

Győry György (Szekszárd, 1906. febr. 26.) — orvosi szakíró. Oklevelét Budapesten nyerte (1931). Egyetemi adjunktus, majd magántanár Kolozsvárt (1940—45), a marosvásárhelyi OGYI nőgyógyászati klinikáján meghívott egyetemi előadó tanár (1947—53). Számos szakdolgozat és több monográfia szerzője, írásait nemzetközi folyóiratok (Wiener Klinische Wochenschrift, Wirchow's Archiv, Frankfurter Zeitschrift für Pathologie és mások) közölték. Páli Kálmánnal közösen szerzett *A férfi sexuálhormon (testoviron) sárgatest-hormonszerű hatásáról* c. tanulmánya a kolozsvári egyetem **Acta* c. kiadványainak Medica-sorozatában jelent meg (Kv. 1941).

Romániában megjelent munkái: *Szülészeti műtéttan* (egyetemi jegyzet, Mv. 1948); *Hogyan éljen az állapotos asszony?* (ismeretterjesztő kiadvány, 1949); *Nőgyógyászat* (egyetemi jegyzet, Mv. 1951). Több jelentős nőgyógyászati művét 1953 után Magyarországon adták ki.

Győz a tudomány — az Ifjúsági Könyvkiadó 1954-ben indított tudománynépszerűsítő sorozata. Eleinte románból és oroszból fordított kötetei a matematika, fizika, kémia, távolbalátás, csillagászat, űrkutatás, rovartan területéről választott témákkal ismertették meg az ifjú érdeklődőket. 1958-tól hazai magyar szerzők munkái is felbukkannak, így Weiszmann Endre *Utazás a négy dimenzióban* (1958), Tóth Imre *Csillagok, atomok, emberek* (1959), Gyurkó István *A halak élete* (1960), Fülöp Géza—Szabó Lajos *Az ezerarcú műanyag* (1961), Újváry József *Folyók, tavak, tengerek* (1962), Dezső Ervin *Több fényt!* (1963), Kabán Ferenc *A kukorica története* (1965), Rohonyi Vilmos *Automatizálás* (1965), Tenkei Tibor *Ismerd meg a gépgyártást* (1966), Szabó Attila *A természet időjelzése* (1967) c. kötetei. A sorozat 1967-ben bekövetkezett megszűnéséig 28 kötet összesen 56 000 példánya jutott el az olvasókhoz.

Gy. Szabó Béla (Gyulafehérvár, 1905. aug. 26. — 1985. nov. 30. Kolozsvár) — grafikus, festő, író. Gyulafehérvári gimnáziumi évei után a budapesti műegyetemre iratkozott be. Főiskolai tanulmányai idején sokat rajzolt, majd miután gépészmérnöki képesítéssel csak nehezen és rövid ideig talált állást, egyre elmélyültebb tanulmányokkal készült a művészpályára. 1931-től Kolozsvárt telepedett le, s a Pásztortűzben rajzai és metszetei jelentek meg (a pásztortüzet ábrázoló fejléc is az ő munkája). Pályája során

az Erdélyi Helikonban és a Hitelben is illusztrációkkal szerepelt. Metszetlapjainak, szövegképeinek, rajzainak, önálló grafikai alkotásainak százaival illusztrált szépirodalmi műveket lapjaink és folyóirataink számára.

1932—33 telén a Károli Gáspár Irodalmi Társaság kolozsvári kiállításán mutatkozott be, Kós Károly biztatására ebben az időben tért rá a fametszet művelésére: *Koldusok* c. első metszetlapja 1933-ban készült el. Az ESZC felkérésére ebben az évben Nyírő József *Kopjafák* és Dsida Jenő *Nagycsütörtök* c. köteteit illusztrálta. A Dsida-verseskötethez készített tusrajzai, valamint Dsida Ernst Toller-fordításaihoz metszett későbbi szövegképei a művészi ábrázolás kontrasztokra egyszerűsített expresszív erejével hatnak. Az expresszionizmus mint stíluseszmény sem hagyta közömbösen, legalábbis fejlődésének korai szakaszában. Első metszetkönyve, a *Liber miserorum* (1935) Frans Masereel képregényeivel rokonítható.

A társadalmi témáktól később egyre hangsúlyosabban a lírai ábrázolás művészi lehetőségei felé fordult. *Barangolókönyv* c. metszetalbuma (1939) jól mutatja már ezt a fordulatot. Ez a könyv összefoglalója mindannak, ami időközben elvégzett képzőművészeti főiskolai tanulmányai (1936—39), valamint külföldi (Itália, Görögország, Bulgária, Dalmácia) tanulmányútjai során művészileg kiérlelődött.

A II. világháborút követően a Méhkas Diákszövetkezet és a JBA könyveit illusztrálta. Az ő szövegképeivel került ismét a hazai olvasók kezébe Petőfi *János vitéze* és Arany *Toldi*ja (1945); illusztrálta Simó Gyula *Az álom és a vas* c. mesekönyvét (1945). Népmeseirodalmunk java termését is az ő illusztrációi kísérik; Bözödi György és Faragó József gyűjteseit, ill. válogatásait látta el rajzokkal. Később metszetekkel illusztrálta Csokonai *Lilláját* és Szabó T. Attila *Haja, haja virágom* c. virágének-gyűjteményét (1953-tól több kiadványt Ferenczy Júliával közösen). Nagyszámú rajza és metszete jelent meg az Utunk, Igaz Szó és Korunk folyóiratokban.

A hazai magyar könyvkiadás 1944 utáni első metszetgyűjteményét 1949-ben *25 fametszet* címmel állította össze. A régi Korunkban a 30-as években még baloldali dogmatikus támadások érték, de a népi demokrácia rendszerében s a szocializmusra való áttérés során művészete kivívta a társadalmi elismerést s a hivatalos művészetpolitika méltánylását. 1952-ben az RNK állami díját kapta

meg, 1957-ben pedig „a művészet érdemes mestere" címet.

Hazai és külhoni útjain az élet hétköznapjainak és ünnepi pillanatainak művészi visszaadásában a lényegest és nagyon jellemzőt ragadta meg. Kolozsvári városképei mellé sorakoznak a Nyárádmentéről és Marosvölgyéből, a Székelyföldről és más tájegységekről hozott s művekben rögzített útiélményei. Az 50-es évek közepétől lehetősége nyílt hosszabb külföldi utazásokra, s ezekről már nemcsak rajzokban, pasztellekben, fametszetekben számolt be, hanem írásban is. Munkásságát bemutató kiállításokkal Kínában, Belgiumban, Mexikóban, Ausztriában, az NSZK-ban, Kolumbiában, a Szovjetunióban, Finnországban járt, metszetgyűjteményeket adományozott külföldi múzeumoknak. Tapasztalatainak és benyomásainak alkotói termése: újabb képek, sorozatok, illusztrált útikönyvek. Magyarországi táji élményeinek legszebb foglalata a *Homokvilág* c. korai albuma, majd a Balaton-környéki pasztellek és metszetek. Művészeti írásaira jellemző a nagyon pontos megfigyelőkészség, a látvány mögötti háttér intuitív földerítése, a köznapi valóság megéreztetése az olvasóval. Kifejezésmódja közvetlen és egyszerű, kerüli a bonyolult körülírásokat, fanyar humora pedig élvezetes olvasmánnyá teszi leírásait.

Munkássága utóbbi tíz évének nagyobb vállalkozása: *Hónapok* c. metszetalbuma, Dante-illusztrációinak sorozata és a bibliai *Jelenések könyve* szövegének ihletésére készült, 22 lapot tartalmazó fametszetsorozat. Nemcsak kiállításaival, hanem metszetlapjainak terjesztésével is hathatósan járult hozzá a művészet szélesebb társadalmi rétegeket átfogó népszerűsítéséhez.

Metszetalbumai és útikönyvei: *Liber miserorum.* 50 imagines xilographi Belae Gy. Szabó. Claudiopoli 1935; *Barangolókönyv — Liber vagabundi* (50 fametszet. Kv. 1939); *Homokvilág* (28 tusrajz. Kv. 1941); *25 fametszet* (1949); *Kínai útivázlatok* (1960); *Hónapok* (Kv. 1973); *Mexikói tél* (Kv. 1974); *Csokonai — 12 fametszet* (Debrecen 1975); *La Divina Commedia* (Kv. 1976); *Jelenések könyve* (Bp. 1982).

(M. J.)

Kós Károly: *A „Károli Gáspár" Társaság művésztagjainak kiállítása.* Erdélyi Helikon 1933/1. — Kovács László: *Két fiatal erdélyi művész.* Pásztortűz 1934/9. — Vásárhelyi Z. Emil: *Erdélyi művészek.* Kv. 1937. — Pogány Ö. Gábor: *Gy. Sz. B. rajzai.* Ünnep, Bp. 1942/19. — Huszár Sándor: *A nagy munkálkodó.* Utunk 1957/6. — Szentimrei Jenő: *Gy. Sz. B. útja.* Igaz Szó 1957/5. — Eleonora Costescu: *Donația Gy. Sz. B. Muzeului de Artă al R.P.R.* Arta Plastică 1958/7—8. — Farkas Zoltán: *Gy. Sz. B. értékelése körül.* Művészet, Bp. 1966/8. — Banner Zoltán: *Hónapok könyve.* Utunk 1973/52. — Balogh József: *Gy. Sz. B., a könyvjegyművész.* Művelődés 1974/6. — Entz Géza: *Gy. Sz. B.* Művészettörténeti Értesítő, Bp. 1975/2. — Murádin Jenő: *Agavék közt a Popocatepetl, avagy Mexikó, a hetedik könyv.* Utunk 1975/18; uő. *Gy. Sz. B.* Monográfia. 1980. — Livia Drăgoi: *Gy. Sz. B.* Steaua 1976/11. — M. Kiss Pál: *Gy. Sz. B. Dante-illusztrációi.* Népszava, Bp. 1977. júl. 8. — Nora Efimova Eliaszberg: *Gy. Sz. B.* Moszkva 1977.

Gy. Szabó Gyula, *Gyergyói* (Gyergyószárhegy, 1933. júl. 24.) — újságíró, riporter, novellista. Középiskolai tanulmányait Gyergyószentmiklóson végezte, 1956-ban szerzett orosz nyelv és irodalom szakos tanári oklevelet a Bolyai Tudományegyetemen. Szilágysomlyón, majd Nagyváradon tanított, 1960-tól az Előre nagyváradi tudósítója, 1973 februárjától a Falvak Dolgozó Népe belső munkatársa. A 70-es években jelentkezett novellákkal az Igaz Szó, Utunk és Bihari Napló hasábjain. Riportjai jelentek meg a *Kötések, sodrásban* (1980) c. Falvak Népe-antológiában. Táj-, falu- és tanyabemutató írásait a szociográfiai látásmód, a helytörténeti tények és a néprajzi, művelődéstörténeti értékek iránti fogékonyság jellemzi. Helytörténeti kutatásairól a Korunk hasábjain számol be.

Álnevei: *Szárhegyi Gyula, Tamás Gyula.*

Cseke Péter: *A Falvak Népe—Falvak Dolgozó Népe néprajzi bibliográfiája 1945—1980.* Közli *Népismereti dolgozatok 1981.* 222—53.

Gyulafehérvár magyar irodalmi élete — A város a fejedelem kori Erdély politikai és művelődési központja volt. A már a középkorban itt fennálló káptalani iskola helyébe Bethlen Gábor neves külföldi tudósok meghívásával (Opitz, Alstedius, Bisterfeld, Piscator) kálvinista főiskolát létesített, a város falain kívülre kényszerült jezsuita városi iskola azonban szakmai színvonalával versenyre serkentett. XVII. századi növendékei közül kiemelkedik Kájoni János, az erdélyi zeneművészet úttörője, aki zenei ismereteinek alapjait itt szerezte meg. Az 1700-as évek elején az iskola visszaköltözött a várba; régi épületét a századfordulón lebontották, s a helyén emelt palotában működött — 1922-től Majláth Főgimnázium címen — mindaddig, amíg az 1948-as tanügyi reform Erdély más központjaiban nem szabta meg a magyar nyelvű középiskolai oktatás új feltételeit.

A múlt századvég nyomasztó vidéki légköréről Karácsony Benő itt lejátszódó *Pjotruska* c. regénye (Kv. 1927) fest korhű képet. Az 1918. dec. 1-i gyu-

BÚCSÚ
Ágh Ajkelin Lajostól
Farkasréten 1995. szeptember 8-án

Fájó szívvel állunk Ágh Ajkelin Lajos festőművész, kollega, jó barát ravatalánál és fülünkbe cseng a madách szó, be van fejezve a nagy mű, igen, s az alkotó pihen. Bizony pihen. Ez az *Ágh,* a művészetek nagy fájának termékeny ága már nem hoz több virágot, gyümölcsöt többé nem terem. Lezáródott egy gazdag életmű, elment közülünk valaki, akinek igazi lénye szinte észrevétlenül bontakozott a gyors időben, akárcsak a hozzá hasonló, belső utakat járó, a hamvasi jelenkortudatra érzékeny, igazságkereső művészek sora, példája mutatja. Ő sincs a magyar szellemi életben az őt megillető helyén, mint kortársai közül sokan.

Új utakat kereső, örök kísérletező, a festészet korszerű lehetőségeit kutató, érzékeny, konstruktív, invenciózus művész volt, ragyogó rajzkészséggel, karakterérzékkel. A lélek mélyét, a sors drámáját tudta megragadni például édesanyjáról készült, döbbenetes hatású festményén. Ez a biztos szakmai tudás adta a hitelét minden későbbi, elvont kompozícióinak. Kifogyhatatlan volt ötletekben, technikákban, megoldásokban.

Folyton új információk, felismerések tömegei záporoznak ránk. Ezzel a tempóval lépést tartva élni, gondolkodni, alkotni, nagy kihívást jelent és harcra szólít az adekvát hangért, formáért, tartalomért. Ez a harc kétféle lehet, külső vagy belső. A külső botrányt provokál, romboló, forradalmi, revolutív jelleg. A másik a harcát belül vívja, erőfeszítés, elmélyedés, tépelődés, tanulás, koncentráció, intuitív ráérzés révén igyekszik evolutív módon megoldást találni. Ezt a belső utat járó művész volt Ajkelin Lajos. Túl azon, hogy az elmúlt évtizedek kultúrpolitikája nem értette meg, de a műkritika sem vette észre, talán éppen ezért, mert itt szerves fejlődés volt, újabb és újabb szépségtartományok feltárása és semmi botrány, semmi deviancia, semmi polgár- és funkcionárius pukkasztás.

Nem voltak kedvezők a körülmények. Az ún. absztrakt festészetet a Horthy érában a kommunistáknak tulajdonították, a kommunizmusban a kapitalizmus nyakába varrták, a demokráciában pedig a ló másik oldalán csak a most jelentkező avantgard törekvésekkel foglalkoznak, ezt elemzik, méltatják, tálalják. Az a korosztály, amelyhez ő is tartozott, a még nem és a már nem senkiföldjén találta magát. Drámai helyzet, mert ezeknek az éveknek, évtizedeknek a szellemisége, eszmélése hitelesen éppen az ő és a hozzá hasonlók műveiben realizálódott, és ez jelentős nemzeti érték, aminek megőrzése, kezelése, közkinccsé tétele megoldatlan, mint annyi más vajúdó napjainkban.

Azért itt-ott voltak elismerések is. Nagy tapsot kapott legutóbb az egri akvarell biennálén, mikor botjára támaszkodva kiment és átvette Heves megye nagydíját. Volt ebben a jelenetben valami megható, talán az utolsó gesztus előérzete miatt. A Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét ez év januárjában kapta meg. Jobb később, mint soha – lehetne mondani.

A szülőföld hívására a gyönki kiállítást én nyitottam meg, ott voltunk a Siófoki megnyitón, a Vigadóban, de a Műcsarnokin is. A Szegedi Nyári Tárlatról telefonon számoltam be neki. Ez volt utolsó beszélgetésünk.

Kiállításokon remekül tudtunk elemezni, kritizálni, elismerni. Sok közös vonás kapcsolt össze ízlésben, látásban, felfogásban. Sokszor hívott, hogy nézzük meg a legújabb képeit és örömmel fogadta a megjegyzéseket, javaslatokat, Emike véleményét is. "Úgy van, igazad van" mondta, vagy vitatta, magyarázta, mit akart, mit gondolt. Feledhetetlen alkalmak voltak ezek. Tartalmas, inspiráló találkozások, pro és kontra. Rendkívül lelkiismeretes volt és keményen megküzdött egy-egy munkájáért, ha kellett, amíg csak rá nem mondta, hogy kész, rendben van. Meghívott nem is egyszer, hogy együtt válogassuk ki a készülő kiállításra szánt anyagot. Nagyon jól értettük egymást.

Magas kort ért meg és egyre romló látása ellenére is dolgozott. A korszerűség kérdésével foglalkozni annyi, mint a megújulás lehetőségével foglalkozni. A megújulás, az életben maradás egyik legfontosabb előfeltétele biológiailag is, szellemileg is. Talán ez volt a titka az ő frisseségének, aktívitásának szinte az utolsó percekig.

Éppen tíz éve, hogy Klárika elment és Lajos egyedül maradt. Ezek nem voltak könnyű évek. A társ elvesztése nagy hiány, különösen olyan társ esetében, aki belülről érezte, tudta, ki is, mi is a férje. Klárika értette, szerette Lajos munkáit és segítette, mellette állt törékeny alakjával, derűs humorával, jó szemével. Kritikus volt a szó legjobb értelmében.

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete nevében búcsúzom Ágh Ajkelin Lajostól, a kollégától, baráttól, művésztől, az igaz embertől. Azt hiszem, sok mindennel vagyunk adósa, meg kell tennünk mindent, hogy ez a gazdag életmű ne kallódjék el. Nem torzó, kerek egész ez az oeuvreu, a magyar festészet egyik értékes gyöngyszeme.

Itt, a búcsúzás pillanatában megköszönjük néked ezt az életművet. Tiszteltünk, becsültünk, szerettünk és nagyon fáj, hogy el kell válnunk tőled. Nem felejtünk és nem felejt el ez az ország sem, amelynek nagykönyvébe beírtad nevedet. Nem éltél hiába.

Áldjon meg az Ég! Adjon békességet! Ölelje át az Úr a lelkedet!

Kürthy Sándor

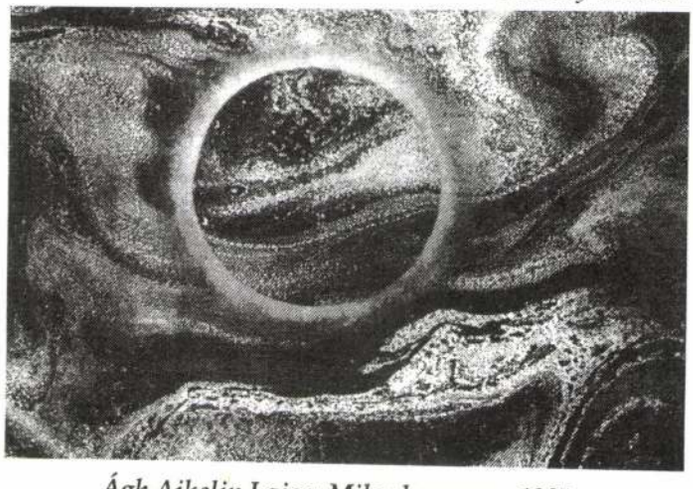

Ágh Ajkelin Lajos: Mikrokozmosz, 1985

Előveszem a naplómat.

"1985. december 21.

Szombat.

Ilyenkor jön Gy. Szabó Béla újévi üdvözlő lapja, illetve egy boríték s benne egy csodálatos, gyönyörű fametszet. A legyszebb újévi ajándékom. De Béla hetek óta halott. November 30-án halt meg Kolozsvárott. Néhány nappal később olvastam a megdöbbentő hírt a Magyar Nemzetben. Nem akartam tudni betegségéről, noha hallottam, hogy rákos, de hát a remény elnyomja a keserűséget.

Tudtam, hogy meghalt s mégis reménykedtem, hogy volt ideje átküldeni halála előtt a szokásos újévi jókívánságait, hogy Mócsy László postázza mindenkinek, egy nagy és kitüntető lista szerint. És megérkezett tegnap a küldemény. De csak a gyászjelentés hullott ki a borítékból. Íme:

"A barátok és tisztelők fájdalomtól megrendülten tudatják, hogy a fametszés, a grafika és a pesztellezés nagy mestere

Gy. Szabó Béla

állami díjas, érdemes művész

hosszú és súlyos szenvedés után, 1985. november 30-án, 80 éves korában elhunyt. A hazai és távoli tájakon tett barangolásairól készült grafikái, fametszetei és pasztelljai három földrész művészeti életében tették ismertté és megbecsültté nevét. A világ nagy köz- és műgyűjteményei, magánlakások ezrei őrzik szakadatlan, lázas munkában, teljes művészi odaadásban töltött élete legszebb alkotásait. A nyomor és az emberi szenvedés iránt rendkívül érzékeny lélekkel írt, illusztrált könyvei művészi stíluskészséggel tolmácsolják szülőföldje és messzi világrészek tájainak és embervilágának reá tett benyomásait.

A nagy művészt emberként a jóság és határtalan segítőkészség jellemezte. Mintha csak róla szólna a beethoveni mondás: "Nem ismerem a felsőbbrendűségnek más jelét, mint a jóság." Közületek és személyek tapasztalhatták adományai révén a puritán egyszerűség visszavonultságában élő, de a szenvedőkkel és rászorultakkal együttérző lélek bőkezűségének jótéteményeit.

Halálával rendkívüli művész és nagy emberi egyéniség szakadt ki közülünk.

Testét 1985. december 5-én, fél 2 órakor, a Belvárosból kísérjük örök nyugvó helyére, a Házsongárdi temetőbe.

Kolozsvár-Napoca, 1985. november 30."

Mit mondtam volna?

Elolvastam e gyönyörű jelentést, ezt a búcsúztatót, s vers gomolygott bennem. Ekkor nem tudtam megírni, napokat vártam rá. December 26-án írtam csak meg a verset.

Elindultál a szamos partján

Öröklétbe metszette arcod
Az idő és nem romló fába,
elindultál a Szamos prtján
még sose látott magasságba,
nem fát keresni, témát, tájat,
vizet, patakot, bokrot, erdőt,
nem volt már nálad pasztellkréta,
úgy indultál, mint a tekergők,
egy soha még nem látott úton,
egy soha még nem ismert tájon,
hogy az, mi a szívedre égett
ezentúl többé az se fájjon,
üres kézzel mentél az úton,
a nap téli ködökben égett,
mentél, mert tudtad, megtalálod
most már a teljes mindenséget,
elindultál a Szamos partján
még sosem látott magasságba,
s beköltöztél egy tavaszt váró
ifjú, lelkes vadkörtefába!

Ez az én virágom a sírodra, Béla. Nem szeretek temetésre járni, nem szerettem kimutatni szomorúságomat, de ezt a verset elküldöm Kolozsvárra, el a sírodra, őszi-téli virágként. Nem búcsúzom tőled, mert itt vagy velem. Itt van metszeted Ady szülőházáról, de rálátok a Kálváriára is, a matyó szobámban ott van legkedvesebb fametszeted a három bivalyról és ha kimegyek Szentendrére, te vársz a hétvégi házamban, te és a Szamosban fürdő nyárfa. Itt vagy velem, amíg élek..."

A naplót becsukom.

A verset elküldtem az Utunk szerkesztőségébe. Csak valamikor januárban kaptam választ, nyílt levelezőlapon, (mert azon mit cenzurázzon a cenzor?): "Tibikém, a vers szép, megpróbáltuk lehozni, nem sikerült, talán majd az egyéves évfordulón. Ölellek: L.L."

Nem kell az én veresem Gy. Szabó Béla halhatatlanságához. Bemetszette arcélét az időbe, a maga kezével.

(1963-1990)

Antalfy István

Ha este jön...

Ha az este közénk tolakszik,
beburkolózunk önmagunkba,
és tekervényes utakon
elkóborolt régi idők
vársáncaival körbevéve
várunk új éjszakára,
amikor elbúcsúzhatunk
ki tudja meddig-reggelig,
amikor úgylehet, fehér
arcú magunkat meglelik...

Letelik lassan

Kisérget engem árnyalak.
Kezében mécses, pisla lánggal.
"Senki többet?" "Én láttalak!"
Torzít a tükör. Nincs madárdal.

Letelik lassan, ami "jár"
Nem érdemem, de nem is vétkem.
Talán utolsó koranyár.
És talán nem hiába éltem.

Kezed kezembe fogva

Az éjszakai csillagok ragyognak.
Te már alszol, de álmod nyugtalan,
hatásaként a zaklatott napoknak.
Pedig békés, csendes éjszaka van.

Betakarlak az éji nyugalommal,
legyen álmod békés: én itt vagyok.
Kezed kezembe fogva, íme, sokkal
fényesebbek a messzi csillagok!

Szeleczky József karikatúrájával köszöntjük a 80 éves Göböly József tagtársunkat

teljesen ellentétes műfaj mennyire kiegészíti egymást. Hogy csakis így lehet teljes a róla kialakuló kép.)

Egyre türelmetlenebb lettem.

Meg akartam örökíteni Gy. Szabó Bélát munka közben.

Végre lehetett, végre hagyta magát kivinni a fedett fafolyosóra. Hozta a vázlatkönyvét, azonnal tudta, mi a teendője, leült, belemélyedt az előtte kitárulkozó világba, s máris rajzolt. Nekem. A film, a játékból készített örökkévalóság számára.

– És ezt meg lehet nézni? – érdeklődött.

– Nálunk, Budapesten, az Ugocsa utcában. Szeretettel hívunk és várunk.

– Még el ne menjetek – ijedt meg. Az órájára nézett. Látta, hogy alaposan elfutott az idő. – Még nem adtam nektek semmit. Mit is adjak, mit is adjak? – tétovázott.

Tudtam volna mit ajánlani. A kedvencemet, a legjobb, vagy az egyik legjobb fametszetét: a Fürdő bivalyok-at. Amit még 1949-ben metszett.

Könyvek között keresgélt.

Nézzétek csak, ez a nagyon szép könyv őrizze meg a barátságunkat. Legalább nemcsak fekete-fehér metszeteket láttok tőlem benne, hanem színes krétarajzaimból is egyet-kettőt.

Méretre is nagy könyvet nyitott ki. Ezt írta bele a "Kínai utivázlatok" c. kötetébe:

"Takács Tiboréknek
emlékezésül
őszinte barátsággal
Gy. Szabó Béla
Kolozsvár 1963. ápr 22."

Azért még mást is adott. Hogy vigyük el magunkkal szebbnél szebb fametszeteit, nekünk ajándékozta (csak egy névaláírással és dátummal ellátva) az 1962-es nagyváradi kiállításának gyönyörű és gazdag katalógusát.

– Ebben minden benne van, amit tudnotok kell rólam – jegyezte meg.

Miért ne írjam ide élete főbb állomásait? Hogy tudja a kései olvasó (mert nem biztos, hogy sokan ismerik munkásságát), kicsoda is Gy. Szabó Béla? Gy., vagyis gyulafehérvári, mert ott született 1905. aug. 26-án. 1923-ban már budapesti egyetemista, 1927-ben gépészmérnöki oklevelet szerez. Azután hazautazik, fest, rajzol, katonáskodik, 1931-től szénrajzokat készít. 1932-ben állít ki először, 1933-ban készíti el az első fametszetét, anélkül, hogy valaha is látta volna, hogyan kell, mint kell a fát metszeni. Rajzol, fest, metszi a fát megszállottan. 1935-ben kiadja a Liber Miserorum, vagyis a Szegények könyve c. fametszetsorozatát, majd Budapestre megy. A Képzőművészeti Főiskola grafikai osztályán Varga Nándor Lajostól megtanulja a fametszést, anélkül, hogy a főiskola beiratkozott tanulója lett volna. 1937-ben bebarangolja Olaszországot, Görögországot, Bulgáriát, azután eljut Jugoszláviába. 1941-ben tusrajzai jelennek meg, 1952-ben Állami díjat kap, 1957-ben a Román Népköztársaság érdemes művésze címet. Kétszer jár Kínában, azután felfedezi magának a Szovjetuniót, mindenhol kiállításokat rendez műveiből. 1960 márciusáig 780 fametszetet tudhat már maga mögött.

Amikor Kínában járt, a kínai fametsző mesterek, vagy inkább: művészek magukkal egyenrangúnak ismerik el. Ezt hallottam másoktól.

De miért ne kérdezném meg tőle.

Íme, a válasz.

– Nézzétek, anélkül, hogy nagyképűnek tartanátok, ilyen fametsző, mint én. alig akad Európában. De Kínában van 500! Látom, hitetlenkedtek. Adjam alább? Van ötven ilyen művész, mint én. Értitek, ötven! De lehet, hogy tízszer annyi.

– Mikor jössz Budapestre?

– Mikor? – keserűen nevet. – Mikor? Amikor majd engednek. Mert Gy. Szabó Béla metszetei, festményei nélkül semmi és senki. Én nem túrista akarok lenni odahaza, (itt itthon vagyok), hanem kiállító művész. Úgy akarok menni, hogy kiállításom legyen. De még nem engedtek. Nem és nem!

Tölt a bodzaszörpből. De hiszen az előbb már majdnem küldött volna el, láttam a kezén, hiányzott a munka, talán sajnálta a ránkpazarolt időt. Amikor befejeztük a filmezést, amikor összecsomagoltam volna a gépemet, akár indulhattunk volna. De ilyen kérdésre fel kell pattanni. Nem is ül le. Le s fel járkál. Izgatott.

– Nézzétek, én akárhol is rendeztem kiállítást a műveimből, a fametszeteimet otthagytam a rendező múzeumnak. Ajándékba adtam. Mindenütt. Könnyű a helyzetem, a fametszet reprodukálható. Hogy merre s hol vannak képeim a világban? Bukarestben, Pekingben, Sanghajban, Liag-ben, Buenos Airesben, Brüsszelben, Delhiben, soroljam még? Akarod írni a városneveket? Íme: Anvers, Riga, Leningrád, Moszkva, Velence, Kairó, Alexandria, Helsinki, Szófia, Genf, és még hány város őrzi majd a munkáimat! És tudod, miért ez a nagy ajándékozási kedv? Mert egyszer – és ebben feltétlen hiszek – lesz nekem Budapesten is kiállításom! És akkor szívem-joga lesz Budapesten is hagyni két-háromszáz fametszetet. Mert hogy néz az ki, hogy szerte a világ tele van művészetemmel, csak éppen Budapest maradna ki?

Elbúcsúztunk. Azután észbe kapott.

– Azért kaptok a Liber Miserórumból is egy példányt.

Már írta is a dedikációt.

– Adott képet Gy. Szabó? – kérdezték nevetve Huszárék.

– Adott!

– Nem igaz – hüledezett Irmi és Sanyi.

– Akkor nézzétek meg – bontottam ki az összetekert fametszetet.

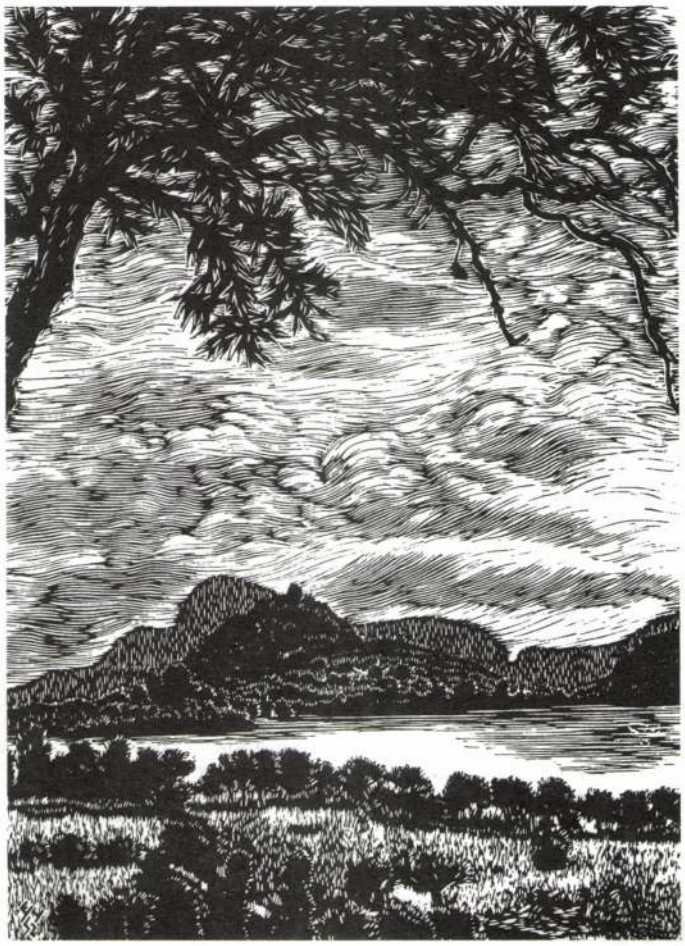

Szigliget felé, 1970, fametszet

– Na, nézzetek oda, Gy. Szabó milyen adakozó lett! Megtetszettél neki, Sári...

A kép, a metszet a kolozsvári kálváriát ábrázolja. (Most, mikor e sorokat írom, meg kell nézni a kép aláírását. Íme, ezt írta a kép aljára: "Kálvária. Fametszet 1963. Kézilevonat – Takács Tiboréknak szeretettel, Gy. Szabó Béla."

Így kezdődött a Gy. Szabó fametszetek gyűjtése. És úgy folytatódott, hogy az év vége előtt megérkezett újévi jókívánsága: egy féltenyérnyi kicsinyke fametszet formájában. "Boldog újévet kíván 1964-re Gy. Szabó Béla." A következő év kimaradt (csak nem én vesztettem el?), de azután haláláig minden évben megjöttek az újévi jókívánságok, művészetének kicsinyke gyöngyszemei. Nézegetem az asztalra kitett csodálatos sorozatot: A folyóból felívelő madárkát, a fenyők között zuhogó vízesést, a tollát rendezgető madarat, a gyemekláncfű virágát, a Bethlen-bástyánál szánkázó fiúkat, a fűszálon megülő szitakötőt, a folyó fölött szálló fecskét, s az utolsót, élete jelképét, a magasbaszálló madarat. Az utolsó öt fametszetre már csak a nevét írta.

És úgy folytatódott, hogy sokszor házunk vendége lett. Ha Pesten járt, el nem került. A legdiadalmasabb akkor volt, amikor 1966. júniusában a Nemzeti Galériában volt végre kiállítása.

– Bementem a követségre, ahogyan az illik. Azt mondták: Gy. Szabó elvtárs, adjon egy képet a Nemzeti Galériának. Egyet? Kérdeztem vissza. Hát adjam nekik a Dante sorozatot! Csak azt? Miért, mit akar? Jött az újabb felelet. Mire azt mondtam: Kérem, én az egész világban szétszórtam műveimet maradéktalanul, akkor legyen jogom minden képem a Galériára hagyni! Nem hagytam magam! Nem és nem!

Úgy nézett ránk, mint egy diadalmas hadvezér, ki megnyerte élete legnagyobb csatáját.

– Háromszáz képet hagytam a Galériára! Háromszázat. És most nyugodt vagyok. Most már akármi jöhet.

Még sok-sok jó jött. Nézem a dedikált katalógusait. Itt járt 1971. június 3-án, 1974. júliusában, amikor a Magyar Mezőgazdasági Múzeumben volt életkiállítása. Itt járt az Ady centenárium évében, el is mentünk együtt az Ady kiállításra, a Városmajor utcába. Jó vendég volt, akárhányszor itt járt. Nézem a falakon lévő metszeteit: "Ady Endre szülőháza, 1967." "Fürdő bivalyok. 1949. Kézi levonat. Takács Tiboréknak, szeretettel 1969. július 28-án." Ezt 42. születésnapomra hozta.

Amikor utoljára vendégünk volt, már látszott rajta a kora. Sötét zakóján hófehér hajszálak.

– Dolgozom – jelentette ki boldogan, de aztán hozzátette: – Ha bírok. Gyertek ti is, mostanában alig jöttök át. Tudom – legyintett szomorúan s ebben benne volt: tudta, miért nem jövünk.

Takács Tibor

Gy. Szabó Béla bemetszi magát az időbe

Akárkihez kopogtattunk be Kolozsvárott, minden lakásban Gy. Szabó Béla fametszeteivel találkoztunk. Mivel az Utunk régi olvasója vagyok (még az 50-es években, szerkesztőként a Magyar Rádióban hetente az asztalomra került ez a lap, havonta láttam Gy. Szabó Béla csodálatos fametszeteit. Hát hogyne szerettem volna megismerni. Akartam a barátságát, otthonában kívántam felkeresni. De úgy, hogy ne vegye tolakodásnak zavarásomat. Hallottam róla: nagyon zárkózott, visszavonult. Élete a munka. Minden idejét a művészetének szenteli. Hogyan közelítsük meg? Lehetetlen, hogy ne fogadjon.

Huszár Sándor kettévágta a gordiuszi csomót.

– Nézd, én is felhívhatnám, de tudod, Béla csak a nőket kedveli. Bízzuk ezt Irmire. Neki nem tud majd nemet mondani. Meglátod.

Reménykedtünk és bizakodtunk erősen. Sanyi a kolozsvári Magyar Színház igazgatója volt ekkor, büszke igazgatói mivoltára, Irmi meg a kolozsvári rádió magyar bemondónőjeként terjesztette a szép szót. Egy ilyen hangnak csak nem tud ellentállni Gy. Szabó? Meg különben is, a sétatéri blokkház lakásának egyik ékessége volt a Huszár Irmáról készített fametszet. Ha megörökítette, csak utat talál a szívéhez. És így is lett. Kányádi Sándor szívesen vállalta, hogy elkísér minket a Múzeum utcáig. De már fel nem jött. Nem akart zavarni. Sietett valahová. Felmentünk az emeletre. Mosolyogva jött ki Béla. Éppen dolgozott. Ő mindig "éppen dolgozik", hallottuk visszacsengeni barátaink figyelmeztetését. Ebben az is benne volt: bízzuk rá, hogy mennyi időt szán reánk.

Nyitott, fával burkolt folyosó vitt a lakásához. Bent rend és rendetlenség. Amit az először bekopogtató rendetlenségnek lát, arról hamar kiderült, vagy kész fadúcok, vagy munkára előkészített falapok.

Igen, mosolygott, úgy üdvözölt, mint réglátott barátot. Aztán elmondta, már hallott rólunk. Leültetett, én elővettem filmező masinámat, letettem magam mellé. Lám, ezt nem beszéltük meg Huszár Irmával. Vajon mit szól hozzá?

– Mivel is kínáljalak meg benneteket? – kérdezte. – Teával, kávéval... Várjatok csak, bevezetőként kaptok tőlem bodzaszörpöt. Ittatok már, szeretitek?

S aztán kezdetét vette egy végetnemérő beszélgetés. Mintha valamikor már találkoztunk volna és most ott folytattuk, ahol abbahagytuk. Hát ilyen is van? Két ember egymásratalálásának csodáját éltük át.

Tudtuk, egyedül él.

– Én napi tizenkét-tizennégy órát is dolgozom. Az életem a munka, vagy a munka az életem. Ezért se nősültem meg. Minek? Miért? Ki bírta volna ki velem így az életet? Senki. Egyetlen asszonyt sem akartam szerencsétlenné tenni, csak boldoggá. És ez sikerült is.

Folytatta vallomását. Mint aki boldog, hogy önmagáról beszélhet. Hogy jó hallgatókra talált bennünk.

– Én ifjú koromtól kezdve mindig a harmóniára törekedtem. A művészetben is, a magánéletben is. Szent elhatározást tettem, hogy soha nem nősülök meg. Életem a művészeté. Te, Tibor, tudod, mi az élet értelme?

– Tudom – feleltem olyan határozottan, ahogyan csak egy 36 éves fiatalember tudhatja.

– Nagyszerű – lelkesedett Béla –, akkor Sárikát kikapcsoljuk ebből a játékból, mert ez a férfiak dolga! Jó? Nincs harag emiatt? – esdekelt Sárinál. – Mert ez most játék, a férfiak dolga. Nos...

Már nyitottam a számat, hogy felsorolom én az élet értelmét.

Béla rámkiáltott.

– Jaj, ki ne mondd! Leírom én is és leírod te is, azután összevetjük. Jó?

Papírt, ceruzát tett elém.

Miféle vetélkedés ez, kérdeztem magamtól. Most mitől lesz boldog ez a magános (és magányos) ember? Attól, ha ő szebb dolgokat talál ki az élet értelmeként? Vagy egyszerűen csak vizsgáztatni akar? Talán már másokkal is eljátszotta ezt a játékát?

– Három dolgot írhatunk le – mondta határozottan.

Visszaválaszoltam:

– De rangsor nélkül.

– Miért?

– Mert az ember életében, a különböző korszakok szerint, mást és mást tart fontosnak!

Írtunk mindketten. Valójában gondolkozni sem kellett egyikünknek sem.

Egyszerre lettünk készen. Megízesítettem számat a frissízű, kicsit csípős bodzaszörppel. Milyen jó, gondoltam. Milyen jó a bodzaszörp és milyen jó ez a játék.

– Én ezt írtam – fedte fel kártyáit –: első a művészet!

– Én – feleltem – azt írtam első helyre: munka, de csak az a munka, amit akkor is csinálna az ember, ha nem kapna érte pénzt.

– A második – vett egy nagy lélegzetet: – a szerelem!

– Nálam ugyanez, csak zárójelbe hozzátettem: család.

Összevillant a szemünk. Azért ez már valami! Itt van két ember, először látjuk egymást és azt valljuk a világról, amit a másik.

– Végül – nézett ránk diadalmasan –, a harmadik legfontosabb dolog: az utazás! És te, és te mit írtál? – kíváncsiskodott.

Önarckép, fametszet, 1957

Megmutattam a papíromat, mert féltem, hogy nem hiszi el, amit felolvasok. A papírra ezt írtam: utazás!

Megdöbbentünk mind a hárman.

Két ember ugyanazt hiszi, gondolja a világról. Már nem kellett volna semmit sem beszélnünk egymással, hiszen mindent tudunk a másikról.

– Nem vagy te oroszlán? – kérdeztem fellelkesedve. – Csak egy oroszlán gondolkodhat ugyanígy.

– Nem: én szűz vagyok... visszavonultan élek. De nektek nagyon örülök. Főzhetek kávét, nálunk most nagyon finom kávét lehet kapni. Igen, visztek is haza? Nem baj, ha én törökös kávét főzök? Látjátok, egész Romániában él az ősi török kávéhagyomány. Amikor Bulgáriában jártam, ifjan, fiatalon, akkor is... – és már mesél, mesél. Jó házigazda, szóval tartja a vendégeket. Közben mi nézelődünk. És bevallom, nagyon-nagyon ácsingóztam egy fametszet után. Mi az neki, egytől megszabadulni? Semmiség. El nem tudom képzelni az életemet művészete nélkül. Hogy ne nézzek rá a lakásban, ne vele ébredjek.

Megittuk a kávét. Dícsértük a tudományát.

– Most igyatok rá bodzaszörpöt. Most az igazi!

Mintha áldomást ittunk volna, oly jól esett.

A szobában hatalmas, magosra rakott fatáblák sorakoztak.

– A dúcaim. A kincseim. Most csinálom az 1118. munkámat. Kezdettől fogva számozom és nyilvántartom. Nézzétek, milyen csodálatos a fa. Szeretni kell, mintegy asszonyi testet. Símogatni. Becézgetni. Szagolgatni. Illata van. És engedelmeskedik. Mondom, olyan a fa, mint a nő. Értő kézben nagyonis engedelmes. Kibontani a fában rejlő vonalakat épp olyan varázslat, mint a ruhájából kibontakozó nő. Ehhez is, ahhoz is érteni kell. Ha a középkorban élnék, szerzetes lennék. Van, méghozzá ősi hajlamom van a misztikához, az elzárkózáshoz, a magányhoz, a vezekléshez, az örömökhöz és a gyönyörökhöz. Mert ez a kettő nem zárja ki egymást.

Szerettem volna már filmezni, de nem lehetett félbeszakítani a vallomását.

– Akkor vagyok boldog, amikor a természetet járom. A hegyeket, a réteket, a zsombékos vidéket, az erdők sejtelmes útjait. Megállok és elgyönyörködöm egy hatalmas fában, az ágak táncában, ölelkezésében. A világ gyönyörű. A világ arra vár, hogy megörökítsem. Hogy fába metszem. Hogy lerajzoljam. Ismeritek a festményeimet?

Miféle festményekről beszél, néztünk össze. Hiszen Gy. Szabó Béla úgy él a köztudatban, mint a metszőkés művésze. Aki bemetszi magát az időbe. A feketefehér az ő világa. De hogy festményei is legyenek?

– Na, megmutatom nektek egy-két pasztellképemet. Imádom a pasztellkrétát. Nézzétek, mi kerekedik ki nyomán a papíron.

Körberakta körülöttünk a szobát. Amikor már nem fért, egymásra tette, szinte a földre dobálta a képeket. Micsoda különös világ bontakozott ki. Fantaszikus színorgia tündökölt előttünk. Mintha színes szőnyeget terített volna ki a szobában.

Álmélkodva néztük képeit és hallgattunk. Most nem tudtuk, hogy színes képeit látva mit mondjunk. Furcsa volt ez a hírtelen ránk szakadt másik világ. (Akkor nem mertem mondani, csak magamban gondoltam, hátha fölösleges utat jár be? Hátha nem kellene hűtlennek lenni a fametszőkéshez? Hátha tévútra kalandozott? Csak később, évek multán láttam, pesti kiállításai során, hogy ez a két műfaj, ez a két

Gy. Szabó Béla

Gg. Szabó Béla

Ó warchép
(nepro)

Tiszkics Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 26 – 8 oldal.

Gy. Szabó Béla

Kolozsváron most Gy. Szabó Béla festő állványán a „Kódós szellak" cimű mive l'atható.

Tiszkes Tibor: A fanvetsző

Népszava, 1976. február 28 - 8 oldal.

Gy. Szabó Béla

Aprilis, 1951
(repro)

Tiszkes Tibor: A fanvetsző
Népszava, 1976. február 28-8 oldal

Gy. Szabó Bela

Gy. Szabó Bela A pácsai ja könyv
nel takarja el félarcát, de a
könyv mögül a festő szeme
néz vánk.

5 tojás 10 ahg cukor

Tüskés Tibor: A fametsző

[illegible]-ava, 1976. február 28-8 oldal.

Gy. Szabó Béla

A műben Dante illusztrációi
valójában egy rejtett önarckép
sorozat darabjai.

Tüskés Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28-8 oldal.

Gy. Szaló Béla

Gy. Szaló Béla szapai, mesterlei már a 30-as évek közepé óta jelentek meg könyvekben, albumokban.

Tiszkis Tibor: A fametsző

Nép szava, 1976. február 28 - 8 oldal

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla képei kiállításokon szerepeltek Budapesten és több vidéki városban.

Tiszics Tibor: A fametsző
Népszava 1976. február 28 - 8 oldal

Gy. Szabó Béla

Fiatalon Gy. Szabó Béla a pesti
Művegyetemen, majd a Képző-
művészeti Főiskolán tanult.
Nyaranta a Balaton mellett
töltött rövidebb-hosszabb időt.

Tiszatáj: A fametsző
Miskolc, 1976. február 28 - 8 oldal.

Gy. Szabó Béla

A művész lapjain vásznezünk a dunántúli és az alföldi tájakra. Szivesen illusztrálja a magyar irodalom alkotásait.

Tiszkés Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28 - 8 oldal.

Gy. Szabó Béla

Az első 1932-es kolozsvári kiállítása óta a művész, csakvem 400 egyéni és csoportos tárlaton szerepelt.

Tiszkes Tibor: A fametsző

Nemzeva, 1976. február 28 – 8 oldal

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla festett mindegy 100 akvarellt, 200 olajképet, 1.300 pasztellt. Készített kb. 1.500 ceruza, tus és szénrajzot.

Tiszkes Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28 – 8 oldal.

Gy. Szaló Béla

Gy. Szaló Béla munkái 10 óriálló szőnyben, illetve mappában láttak napvilá got. Fametszeteit katalogizálja. Jelenleg az 1175'ik metszetnél tart.

Tiszkes Tibor: A fametsző
Nárszava, 1976. felszvár 21 - 8 oldal.

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla kiszabadít otta a fametszeteket a kismeretek szóri-tásából az exlibrisek és a könyv illusztrációk műfajától.

Tüskés Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. felszvár 28 – 8 oldal.

Gy. Szabó Béla

Az ő fametszeki táblaképmére-
tűek. A „Ködös rikkak" 80×30
centiméter nagyságú. 60×40
centiméterrel kisebb darabot nem
csinál.

Tüskés Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28-8 oldal.

Gy. Szakó Béla

A mi veszünk van fametsző dúca, amelyiken 2.000 véső van. Egy ekkora dúc elkészítése mintegy 2 hétet vesz igénybe.

Tiszkés Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28-8 oldal.

Gy. Szabó Béla

A Dante sorozatot 1949-ben
kezdte el a művész. Amikor
az első lap elkészült, azt el-
küldte Moszkvába. Ő mint ha-
pott kirt átatást.

Tiszkés Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28-8 oldal.

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla Dante sorozatá-
nak húsz metszete másfél
év alatt készült el.

Tiszkés Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28-8 oldal.

Gy. Szaló Béla

Gy. Szaló Béla Dante sorozata már
tölb felé szerepelt kiállításon. Liég-
ben, Budapesten a Nemzeti Galé-
riában.

Tiszkes Tibor: A fametsző
Népszava, 1976. február 28-8 oldal

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla, Kőcsös szihlák "c. fametszete fehete szinű. Nehéz volt a hód és a hó fehérségét visszaadni a fametszet fehete szinével.

Tusnes Tibor: A fametsző

Nepszava, 1976. február 28 - 8 oldal.

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla Apáczinol, Bolyainól
készített fametszetet és egy Dante
sorozatot is alkotott a művész.

Tushes Tibor: A-fametsző
Nepszava, 1976. február 28- 8 oldal.

Szabó Béla

Törökszentmiklóson vasárnap megnyílt a „Szolnoki Műhely" nevű amatőr képzőművészeti csoport kiállítása, melyen szerepelnek bronz plakettjei. „Nagyapám" „Radnóti-fej" c. /említve./

-ti-: a „Szolnoki Műhely" kiállítása.
Szolnok Megyei Néplap, 1976. dec. 21.

Szaló Béla

Megbízást kapott Szaló Béla a miáteszalkai Állami Tangazdaság részére cégért készíteni.

-----:Köztéri munkák:

Müvészet, 1977. március - 48.oldal.

Szabó Béla

Két modell tempera

28×26

Dolgozó építők közötti képzőmüv. kiáll.

Ernst múzeum 1968. jan.

Szabó Béla

Két modell temp.
28x26

Dolgozó emberek között
Képőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Szabó Béla, festőművész, rajztanár

Szigetszentmiklóson élő négy festőművész alkotásait mutatja be az a kiállítás, amely ápr. 30-tól máj. 28-ig látható. – Szabó Béla festőművész képei Kosovári Miklós művészettörténész megfogalmazása szerint: „... megfontolt derűvel üdvözlik az élet sokrétűen ágazó, újuló pompáját. Tehetségét nemcsak árasztja, hanem pallérozza, ellenőrzi." – Szabó Béla 1969 óta a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakképzőiskolában tanít.

Greglédi Cecília: Tanárfestők Szigetszentmiklóson. Pedagógusok Lapja, 1982. máj. 25.

Gy. Szabó Béla

a Nemzeti Galéria idén Ferenczy Károllyal együtt bemutatja „Szigligetet" c. kiállítását.

M. T. i. belföldi hírek, 1941. jan. 19.

Gy. Szabó Béla, grafikus

L.: fülöp Antal Andor

Pomogáts B.: Benélgetés ... 20-26.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. május XXX/5.

Gy. Szabó Béla, festő, fametsző

A gyergyói Ellekes képtárban az erdélyi műveszek élgárdája szakozik. A művész több képe szerepel a képtárban.

N. Kiss Pál: A gyergyószentmiklósi Ellekes képtár
Forrás, 1976. 12. 88. old.

Gy. Szabó Béla festő-grafikusművész

Egy éve mintha megújhodott volna a kiállítások rendezésének koncepciója Szentescu. Ilyan kiállítások lettek az eredményei mint a Mednyánszky-Derkovits, a Gy. Szabó Béla-Székely László, Szabó Iván és a Németh József kiállítás.

Szabó Endre: Kiállítási napló.
Csongrád Megyei Hírlap, 1977. márc. 27.

Gy. Szabó Béla

Kerzthelyen szept. 15.- és 30. között az állami díjas romániai művész mutatkozik be.

Múzeumlátogatás.

Képes Ujság, 1974. szept. 14.

Gy. Szabó Béla grafikus

Részt vett az idei kolozsvári tárlaton.

Kovács Iván kritikája

Igaz Szó 67/1 120.o.

Gy. Szabó Béla illusztrációi

az Isteni Színjátékhoz.

Ipar Szö 6T/6 838.0.

Gy. Szabó Béla

Mundella indulója (A Liber missionum sonorathól)

A Hét, 1973. febr. 16. 4. évf. 7. sz. Sp.

Gy. Szabó Béla

Vásárhelyi Ziegler Emil Erdélyi művészek (1937)
c. kismonográfiájában neve s munkássága szerepel.

Konunk, 1972. szept. 31. elf. 9 sz. 1420 p.

Gy. Szabó Béla

Metszetei

Konvok, 1972. dec. 31. ef. 12 s. 1871 r.

Gy. Szabó Béla, grafikus,
festő.

A romániai magyar művész alkotásai a Mezőgazdasági Múzeumban vannak kiállítva. Az elemző ismertetés külön kiemeli Székelyföldet ábrázoló tájképeit s fametszeteit. („Vízeséz".)

Székely András: Gy. Szabó Béla kiállítása 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 12.

Gy. Szabó Béla, festő

Romániai művész.

A Mezőgazdasági Múzeumban
nyílik meg kiállítása aug. 31-é

—: A leningrádi Ermitázs 2

ESTI HIRLAP Bp. 1974. aug. 29.

Gy. Szabó Béla

külföldön dolgozó mester nem szerepel grafikáival

az alanti műben.

Solymár István : Mai magyar rajzművészet, Budapest,

1972. 22 l. 10 l.

Gy. Szabó Béla

festő

~ az Inferno-sorozaton dolgozik

a Tordai hasadékban.

Korunk 1970. május. 693. old.

Gy. Szabó Béla

1) Badacsony Becsehegyszőlő, 1966., 312×478
2) Boris Balaton, 1969, 316×474

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Magy. Nemz. Gal., 1971. jún.

Gy. Szabó Béla

Szigliget felé, 1970. repr.

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Nagy-Nemz. Gal. 1971. jun.

Gyg. Szabó Béla

Szigligeti udvar, 1970., repr.

Ferencsy Júlia és Gyg. Szabó Béla
kiállítása, Nagy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Gy: Szabó Béla

Rábátás a Balatonra, I., 1969.
repr.

Ferencsy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Nagy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Gy. Szabó Béla

„A tizálynné szolnyája", repr. (1970)

Ferencsy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Nagy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Gy. Szabó Béla

21) „A királyné szoknyája" 1970. 282x453

22) Békanyálas tó, 1970. 430x282

Gy. Szabó Béla

23.) Munka a várban, 1970. 449x592

24.) Nádat az udvaron

Gy. Szabó Béla

25, Szigligeti kertész, 1970.
26, Szigligeti udvar, 1970.

Gy. Szabó Béla

29, Tópart, 1970. 448×298

30, Szigligeti csónakok, 1971. 627×395

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jún.

Gy. Szabó Béla

27, Szigligetivár és füzet, 1970. 450x298.

28, Tamariszkuszok, 1970. 286x430

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Gy. Szabó Béla

19, Rálátás a Balatonra II. 1969. 435 x 297
20, Tuja a Balatonnál, 1969. 297 x 450

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása a Kaap. Nemz. Gal. 1971. jún

Gy. Szabó Béla

11, Tuját, 1970. 313 × 470
12, Vérszilva, 1970., 471 × 312

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971-jun.

Gy. Szabó Béla

13.) Vonatfüst a Szépkilátónál, 1970

14.) Balatoni tój, 1966., 434 × 298

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Gy. Szabó Béla

15, Szigliget felé, 1967. 432×299
16, Jegenyés part, 1969. 450×298

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Kem. Nemz. Gal. 1971. jun.

Gy. Szabó Béla

17, Fonyód felé, 1969. 297×448
18, Rákátás a Balatonra I. 1969. 450×300

Tornyay Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Nagy Nemz. Gal. 1971. jun

Gy. Szabó Béla

3 Késő délután, 1969., 470×307
4 Estelelő, 1969., 317×472

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jún.

Gy. Szabó Béla

5., Ernst Lenyő, 1969. 470×307

6., Badacsonyi móló, 1970. 318×472

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Gy. Szabó Béla

7) Tehér fák, 1970
8) Teíngel o szigligeti mólón, 1970

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971 jun.

Gy. Szabó Béla

9) Fonyód felé, 1970. 310 x 472
10) Rákátás a szigligeti várból, 1970.

Fenyvy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971 jun

Gy. Szabó Béla

Tuja a Balatonnál, 1969., repr.

Ferenczy Julia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jún

Gy. Szabó Béla

Balatoni táj (1966. repr.

Tersánszky Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jún.

Gy. Szabó Béla

Badacsonyi mező, 1970., repr.

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Magy. Nemz. Gal. 1971 jun.

Gy. Szabó Béla

Singligeti nár és füzet, 1970. pap.

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Magy. Nemz. Gal. 1971 jun.

Gy. Szabó Béla
farmerző.

Kiállításán bemutatta a „Szig-
ligeti mólón" c. pasztelljet, vala-
mint a „Borus Balaton"-t. A
Királyné szolnyája elnevezésű hegy
oldal nála a vízt tükrében csellanfel.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
falmetsző

Tájképein nyárfák, platánok,
szomorúfűzek lombjai közé vezet.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
festőművész -

A kiállításon bemutatott pasztellképein
és festményein Szigligetet, a Balaton
a parti fák egy kis része szerepel.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
farmetsző.

Művészetében egy fantáziával
teljes plasztikus stílus kerül elő-
térbe, tavlattal, terrel, fennyel.
Utapja a természet és az élet.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
festőművész

A művészeti kiállítása volt 1948-ban
1966-ban Pesten a Képzőművészeti Főiskolán, illetve a Nemzeti Galériában.
És több-kisebb magyarországi is.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
festmény -

1933 óta több mint 250 kiállítása
Kolozsvártól Bukarestig, Budapesttől
Moszkváig, Brüsszeltől - Pekingig
bemutatott festményei mellett kiemelkedő
pasztellt is.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
fametsző

Világhírét fametszetével szerezte,
de időnként, mint a kiállításon
is látható visszatér hedvelt tedni-
kájához a pasztellhez.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
festőművész

Gy. Szabó Béla a Román Szocialista Köztársaság állami díjas és érdemes művésze Liège város díszpolgára.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
festőnő.

Szép a „Rálátás a Balatonra"
című metszete, amit a kiállításon
bemutatott. De a többi kép is mind
egyenes megfogalmazású, népdal egy-
szerű.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
festőművész

1971 januárjában mutatták be
műveit a Nemzeti Galériában
Gy. Szabó Béla festőművész és Ferenczy
Júlia festő.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla
festmény.

"Sziglieti vár és fürek"
(rajz)

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Gy. Szabó Béla pamfletszerű

Apáczai Csere János

Alföld 1971/4 borító 3 old.

Gy. Szabó Béla

Az Ernst Múzeum - Nemzetközi ex libris és bibliográfiai kiállításainak katalógusain kívül szerepelt.

Szij Rezső: Nemzetközi ex libris kiállítás Budapesten

Alföld 1971/2 800ld.

Gy.Szabó Béla

Fametszet:Tulipánok 1971

Alföld 1971/12 borító 3.old.

Gy. Szabó Béla
festő.

Ferenczy Julia és Gy. Szabó Béla
szigligeti képeiből kiállítást rendez-
tek a marosvásárhelyi Stúdió
Színpad előcsarnokában.

– kitüntetések.

Művészet, 1972. április – 18 oldal

Gy. Szabó Béla

a velencei kiállításon fametszetei szerepeltek az erdélyi művészek, a magyar teremben.

Gerevich Tibor: Az új európai művészet.

Magyar Szemle, 1936. szept. 44. old.

Gj. Szaló Béla
fametsző szobrász.

Mettalics.

Barnos Zoltán: Mohi Sándor, Kolozsvár.
Művészet, 1972. junius – 31 oldal.

Gy. Szaló Béla
famelszó

Gy. Szaló Béla utbai garitása
nyomán foglalkozik Smets
László a fametszéssel

dr. M. Kiss Pál: Gamentzy Zoltán és Smets László
Művészet, 1972. julius - 24 oldal.

Gy. Szabó Béla

A marosvásárhelyi Színművészeti Főiskola előcsarnokában Ferenczy Júliával egyidejűleg rendezte meg tárlatát, a kolozsvári művész. „Hullámverés" (repr.)

Bauer Zoltán: Kiállítások-jelenségek.

Utunk, 1972. ápr. 28.

Gy. Szabó Béla, festő

Kolozsvári festőművész. Kiglizet címmel
Kiállítása nyílt meg Debrecenben.

—: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. május 30.

Gy. Szabó Béla kolozsvári festőművész

Művei találhatók megtekinthetők

a Debreceni Déri Múzeumban

Nyírtava 1972 május 30

2. old.

(Ferencz Júlia) és Gy. Szabó Béla

Szigligeti felé repr.

Szigligeti Ferencz Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Szigligeti udvar repr.

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Terenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Ráláfás a Balatonra
répr.

Szigliget Terenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

„A királyné szokmyája"
repr.

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Szigligeti vár és Füzek
repr.

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Tópart fametszet 448 x 298 mm

Szigligeti csónak — " — 627 x 395 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Szigligeti vár és füzek fametszet

Tamariszkuszok — " —

286 x 430 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Szigligeti kertje fametszet 372×400 mm

— " — udvar — " — 295×430 mm

Szigliget Ferenczy Júlia Gy. Szabó Béla
kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Munka a várban fametszet

Nádak az udvaron —"—

300×450 mm

Szigliget Ferenczy Júlia Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

„A királyné szokonyája" fametszet

Bélkanyálas tó — " —

430×286 mm

Szigligeti Ferenczy Júlia Gy. Szabó Béla

kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Rálátás a Balatonra fametszet 435×297 mm

Tuja a Balatonnál —"— 297×450 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Fonyód felé fametszet 297 x 448 mm

Rálátás a Balatonra — " — 450 x 300 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Szigliget felé fametszet 432x298 mm

Jegenyés part — " — 450x298 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Vonatfüst a szépkilátónál pantell 315x472 mm

Balatoni táj faszerfüst 434x298 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Tuják pasztell 313 x 470 mm

Vérsülva — " — 471 x 312 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Balatoni táj repr.

Szigligeti Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferencz Júlia) és Gy. Szabó Béla

Tája a Balatonnál repr.

Szigligeti Ferencz Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Rp. 1971.

(Tescery Júlia) és Gy. Szabó Béla

Badacsony Becsehegyről pastell 312 x 478 mm

Boris Balaton pastell 316 x 474 mm

Szigligeti Tescery Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Késő délután pastell 470×307 mm

Estefelé —u— 317×472 mm

Szigligeti Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M. N. G. Bp., 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Ezüstfenyő paratell 470x307 mm

Badacsonyi móló —"— 318x472 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Fehér fák pasztell 323 x 478 mm

Fények a Szigligeti múlón pasztell 474 x 324 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M. N. G. Bp. 1971.

(Ferenczy Júlia) és Gy. Szabó Béla

Fonyód felé pasztell 334x476 mm

Kilátás a Szigligeti Vásról — " — 310x472 mm

Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Szabó Erzsébet, Munkácsy-díjas üvegtervező iparművész

a Vigadó Galéria termeiben látható az üveg-
művészeti tárlat. –
Szerepelnek Szabó Erzsébet lehelletfinom
vázái. /említve/

Balog János: Az üveg csillogása.
Tükör, 1978. jún. 6. 24. old.

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

Pápai Éva, fiatal vasi grafikus tanítómestere Gy. Szabó Béla több hetes látogatásra hazajött Évdélyből, amíg itt tartózkodott, Pápai Éva igyekezett mindig a közelében maradni. A mester tervez egy Finnországi utat, amire tanítványát is elviszi.

Pósfai János: Pápai Éva újabb munkáiból tanulmányok, impressziók.

Vas Népe, 1982. nov. 27.

G. Szabó Béla

Gyűjteményes kiállítása nyílik meg ma Budapesten, a Vajdahunyad várban.

Reggeli Krónika III.

1934. VIII. 21. 9.00 N./11.

Szabó Edit

A Dél-Pest megyei Nagy István csapat tárlatain az elmúlt évek során szerepeltek művei. Gyömrőn a tanács aktív segítségével maga köré gyűjti továbbképzésre az életképes művészi erőket. Gyömrő jubileumának keretében megrendezett Nagy István csapat kiállításon első díjban részesült

Lasonci Miklós: A gyömrői tanács és a képzőművészet.

Tanácsok Lapja, 1944. júl. 26.

Gy. Szabó Béla

szerepelt az erdélyi képzőművészek budapesti kiállitásán.

Dési Huber István: Művészeti irások
Kossuth Könyvkiadó 1975

1o4.o.

Gy Szabó Béla

Fiu portré

Alföl 1974/8/13

Gy /Szabó Béla

November/gametszet/

Alföld 1974/11/borító 2

Gy. Szabó Béla

A zetelaraci kultúrház mini képtárának adta egyik képét.

A Hét, 1971. okt. 15. 2. ef. 42a. 9p.

Gy. Szabó Béla

Gyergyószentmiklóson Elekes Vencel 369 képzőművészeti munkából álló magángyűjteményében megtalálható a művész munkája is.

A Hét, 1971. febr. 12. 2. évf. 7. sz. 9. p.

Gy. Szabó Béla

Glecoseren (grafika)

A Hét, 1972. dpr. 28. 3 erf. 17 m. 6 p.

Gy. Szabó Béla

GY.SZABÓ BÉLA metszeteinek és
FERENCZY JULIA akvarelljeinek kiállitása
Gyergyószentmiklóson. /rövid hir./

Utunk, XXXII.évf. 25. /1495./sz. 1977.
jun. 24. 8.old.

Gy. Szabó Béla

GY. SZABÓ BÉLA:

La Divina Commedia.
XX stampe in legno - xilogravuri,
fametszet - Holzschnitte.

A betüket tervezte és irta Horák József.
A kötetet tervezte Dáné Tibor.

Kolozsvár, Dacia kiadó, 1976.

88 sztlan old., 20 fametszet, a szöveg
olasz, román, magyar és német nyelven.

J.

Gy. Szabó Béla

GY. SZABÓ BÉLA:

Hónapok.

Kolozsvár /Dacia kiadó/ é.n./1973,/

56 sztlan oldalon 12 fametszet, bevezető és 12 szöveg-oldal, melyek hátoldalán az állatégövi-jelek fametszete.

J.

Gy. Szabó Béla

GY.SZABÓ BÉLA:

Mexikói tél. Utivázlatok.

Kolozsvár-Napoca /Dacia kiadó/ 1974.

71 old.szöveg, 16 pasztell szines és
40 szénrajz fekete-fehér reprodukciója.

J.

Gy. Szabó Béla

Nora Eliaszberg:

Gy. Szabó Béla. /A világ haladó müvészei c. sorozat/

Moszkva, 1977. 47 old., 30 kép.

Ismerteti:
H. Szabó Gyula.
Könyvtár 3/78. /A bukaresti Müvelődés 1978/9. sz-nak melléklete./ 28.old.

Gy. Szabó Béla

N.F. Eliszberg:

GY. SZABÓ BÉLA. /A világ nagy müvészei sorozat./

Ismerteti: VJ
Korunk, XXXVII.évf. 9.sz. 1978. szept.
776-777.old.

Gy. Szabó Béla

Eliaszberg, H.E.:
GY. SZABÓ BÉLA. /orosz nyelvű/
Moszkva, 1977. 14 old./szöveg/, 29 kép.

Gy. Szabó Béla grafikus művész

Ex libriscit kiállitják a debreceni Pedagogus Művelődési Házban

cikket l. „Fery Antal grafikus művész" cimszó alatt

Dr Tóth Ervin: „Virágok az exlibriscken" c. cikke

Hajdu-Bihormegyei Napló, 1978. VIII. 31

Szabó Béla

- a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola IV. éves hallgatója - fotóiból és grafikáiból kiállítás nyílt a Komm galériában Kolozsvárott - ápr 29. én

(Komm hírei)

Komm. 1978 /5

Szabó Béla

- Tusnádfürdőn született.
- Bükszádon élt
- Szentimrén keresztül a kolozsvári Református művészeti Intézetbe került
- 1977-ben egyéni tárlata volt Csíkszeredában

Egyed Péter: Szabó Béla monolitjai

Korunk 1978/7 590 Hd

Szabó Béla

„Egyensúly"

„Az idő dimenziói"

Könnyi 1978/7

605 old
590 old

Szabó Béla

- grafikáival szerepelt 1978 máj. Bán a Komáromi Galériában tartott „Grafikusok - a szülőföldről" című kiállításon

/Komáromi Hírek/

Komárom 1978/5

Szabó Béla

Egyed Péter:

SZABÓ BÉLA monolitjei.

Korunk, XXXVII.évf.7.sz. 1978. julius,
591-592.old., képpel.

Szabó Béla

Kárpáthy, Major, Bosznay, Nádler, Ujváry, Székely, Mendlik, Olgyay művészeket említi meg dr. Szemess Miklós: "A Képzőművészeti Társulat 60 éve a Műcsarnokban" c. kritikájában a jubiláris tárlatról, -mint akik a legszebb tájképek festői.
Karlovszky, Balló, Stetka, Kunwald művészekről azt irja: a sok tehetség közül a legkiválóbbak.
Karlovszkyról: "az arcképfestők között a nagyok legnagyobbika."
A figurális képek mesterei: Kukán, Mihalovits, Merész, Knopp, Kövér, Szabó Béla, Tornai.
Poll Hugó külön klasszist jelent a pasztell festésben.

Élet, Bp. 1922. május 28. XIII.évf.
11. sz. ƒ 269-270. lap.

A teljes művésznévsort lásd: Stróbl Alajos nevénél

Gy. Szabó Béla

Murádin Jenő:

GY.SZABÓ BÉLA tusrajzai.

Igazság, 1972. aug. 27.

Gy. szabó Béla, [ ]

L: Pataki József

–: O Kiállítások 12

Esti Hírlap, Bp. 1979. jún. 23.

Gy. Szabó Béla

Bernád Ágoston:

Az ember könyve./Gy.SZABÓ BÉLÁnak az Isteni szinjátékhoz készitett metszeteiről./

Utunk, XXXIII.évf. 32./1554./sz. 1978. aug. 11. 6.old., képpel.

Gy. Szabó Béla

FERENCZY JULIA pasztellképeinek és GY. SZABÓ BÉLA fametszeteinek kiállitása az Egyetem Ház klubtermében. /Rövid hir./

Utunk, XXXIII.évf. 21./1543./sz. 1978. ~~junius~~ május 26. 8.old.

Gy. Szabó Béla, festő
grafikus

l: Simon Béla

Romváry Ferenc: Simon Béla kiállítása 701-704.
Jelenkor, Pécs, 1980. júl-aug XXXIII/7-8

Szabó Béla

A bicskei művésztelep művészeinek kiállításáról ir P.G.dr.: "A Nemzeti Szalon téli tárlata" cimmel.
Kiemeli Déry Béla és Kató Kálmán tájképeit, valamint Szinyei-Merse Rózsi, Teuchert Károly, Szabó Béla, Kukán Géza, Szabó Dezső, Egyed Erna, Kövesdy Géza és Visky János munkáit.
Szabó Dezső: "Pünkösd reggelén" c. festményét bemutatja a lap. /55. oldalon./
A tárlaton szerepelnek még: Deli Antal, Jeges Dezső, Parobek Alajos és Pándy Lajos, a bicskei művészek közül.

Élet, Bp. 1922. jan. 22. XIII.évf. 2. sz. 46. lap.

Gy. Szabó Béla

Neve említve.

A Hét, 1974. jún. 14. 5. cf. 24 m. 8 r.

Gy. Szabó Béla
és Ferenczy Júlia, a Román Népköz-
társaság érdemes mestereinek képző-
művészeti kiállítása nyílt meg
pénteken Szigligeten az alkotóházban.

Magyar Hírlap 1973/164 Pold

Gy. Szabó Béla

"Magyar kalendáriumok négy szomszédos országban" cimmel többek között Lakatos András szerkesztésében -Bukarestben- kiadott "Előre" c. könyvnaptárt, -az év tizenkét hónapjáról- művészi fametszetekkel látta el a művész.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 8.
XIX. évf. 6. sz. 8. lap.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Simon István az Új Hangban
elsők között ... hozta ... az erdélyi
"Gy. Szabó Béla fametszeteit."

Csine Mihály: Halotti beszéd – temetés után
675–680.

Jelenkor, Pécs, 1975. augusztus

XVIII
8.

Gy. Szabó Béla

fametszet

Forrás 1974-4-83

Gy. Szabó Béla

festményei

Forrás 1972-4- 53,65.o.

Gy. Szabó Béla

festményei

Forrás 1972-4- hátsó.borító,6.o.

Gy. Szabó Béla

fametszet

1973 külön szám első, hátsó boritó

Gy. Szabó Béla

Petőfi fája

Forrás 1973 különszám 43.o.

Gy. Szabó Béla

Homokbuckák

Forrás 1973 különszám 6.o.

TV-HÍRADÓ ÉS BESZÁMOLÓK A BARÁTSÁG FESZTIVÁLRÓL

Moszkva, augusztus 14.

A moszkvai televízió tegnap esti híradójában felvételeket sugárzott a *székesfehérvári* magyar—szovjet ifjúsági barátsági nagygyűlésr[illegible] *Komszomolszkaja Pravda* mai száma első és har[illegible] anyagot közöl a két ország ifjú[illegible] lap tudósítói az ötödik nap kö[illegible] zik a *szombathelyi* antiimperi[illegible] molnak a keszthelyi eseménye[illegible] rosi találkozókról, a fesztivál[illegible]

megyek delegációinak látogatása a csillebérci nagytáborban. Az úttörők igyekeznek a vendégeknek minél érdekesebbé, emlékezetesebbé tenni a találkozót. Táncbemutató, közös dal- és tánctanulás színesíti a programot.

Együttműködési megállapodást írnak alá ma szovjet és magyar fiatalok,

Amikor műtermül is szolgáló kolozsvári lakószobájában ültem, éppen mexikói élményeiről mesélt. Akkoriban tért haza a távoli országból, ahol egy hónapig tartó kiállítást rendeztek a műveiből. Ő kinn maradt tizenkét hé-

zokból. Az asztalra, a padlóra érdekes és számunkra kevésbé ismert világot bemutató ceruzavázlatok, szénrajzok tucatjait teregette ki. Majd visszaült az asztalhoz és keze addig sem[illegible] pihent, amíg beszélgettünk. Vasóje egy falapot szántott

Sikertelen merénylet

Buenos Aires, augusztus 14.

Ismeretlen támadók teg-

Ny. Szabó Béla, gr[illegible]

(m. tolmány): Vörösfehérvári nagymenesek 2

EST I HIRLAP, Bp. 1975 aug. 14.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Apáczai Csere János.
fametszet:
(1059. old.)

Repr

Puruczki Béla: Apáczai Csere János
1059–1063.

XXX
23.

Élet és Tudomány, Bp. 1975 jún. 6.

Gyg. Szabó Béla

1973-ban Mexikóban kiállítása volt.

Nógrád, 1974. szept. 15. 102. sz. 216 cm. 8 p.

Gy. Szabó Béla

Virágzó almafa (fotó)

Népszava, 1974. szept. 15. 102. ev. 216 sz. 8 p.

Gy. Szabó Béla

Magyarországon már volt kiállítása.

A Hét, 1973. szept. 21. 4. erf. 38 sz. 11 p.

Gyg. Szabó Béla

Metrnet.

A Hét, 1973. okt. 5. 4. erf. 40m. 12p.

Gy. Szabó Béla

Rajz.

A Kék, 1973. okt. 5. 4. erf. 40 m. 9 p.

Gy. Szabó Béla

Grafika.

A Hét, 1973. okt. 5. 4. cf. 40 sz. 1 p.

Gy. Szabó Béla

Rajz.

A Hét, 1973. okt. 5. 4. evf. 40 sz. 4 p.

Gyg. Szabó Béla

Marcius (fotó)

A Hét, 1974. márc. 22. 5. cf. 12 m. 1 p.

Gy. Szabó Béla

Neve említve.

A Hét, 1914. márc. 22. 5. évf. 12sz. 7p.

Gy. Szabó Béla

A romániai magyar művészek közt neve említve.

A Hét, 1974. máj. 14. 5. cf. 20 n. Gy.

Gy. Szabó Béla, grafikus, lett

Nyíregyházán nyílt meg tárlata.

—:o Gy. Szabó Béla 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 19.

Gy. Szabó Béla, festő

Kiállítása nyílt meg
Nyíregyházás. (Ápr. 19.)

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 20.

Gy. Szabó Béla

„Halott fa a Gyilkostóban"
c. fametszetével reprója a
képmellékletben

Korunk 1974/2 Kolozsvár

Gy. Szabó Béla

„Popocatepetl" c. metszetének
reprója a 239. oldalon

Korunk Kolozsvár 1974/2

Gy. Szabó Béla

1941 novemberétől a
Barabás Cék alelnöke

Korunk Kolozsvár 1974/2

189. old.

Gy. Szabó Béla

„Liber miserorum" c. sorozatának lapjai emlétve

Korunk 1974/2 202. old.

Gy. Szabó Béla (Kolozsnár)

Both nára, 1966, fametszet

Mügyüjtő, 1972. 2. sz. 18. l.

Gy. Szabó Béla

Metszete a jelzett tulajdonban.

Nagy László János: Elekes Vencel műzeumában; Műgyűjtő, 1972. 2. sz. 16. l.

Gy. Szabó Béla

Szigligeti házak

Alföld 1972/7 89 old

Gy. Szabó Béla. 5

Pályája során több mint ezeregyszáz
fametszetet készitett már, s bár egyéni
stilusa jól felismerhető, a vizuális
meggyőzés, a sokretü láttatás lehetöse-
geit még nem meritette ki. Különös,
hogy ezzel a viszonylag nehézkes grafi-
kai eljárással milyen rebbenékenyen kel-
ti fel a mozgás képzetét, a madarak röp-
tét, a nyárfa leveleinek a rezgését, a tört
sugarak testetlenségét.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Julia és
Gy. Szabó Béla kiállitása a Déri Muzeumban

Alföld 1972/7 86 old

Gy. Szabó Béla 4

Bizonyos, hogy örömét leli a dús vegetá-
cióban, a felhők játékában, az apró hul-
lámok lovagyürüző fodraiban, s mind
ezt a foltok váltásának bravúrjával,
hol a képelemek pazarlásával, máskor
ökonomiájával jeleníti meg. Mindig is a
feladat szabja meg a megoldáshoz végzen-
dő tennivalóit, nem alkalmaz recepteket,
mincsenek ismétlődő gesztusai.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és
Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7 86 old.

Gy. Szabó Béla 3

Paradoxnak tetszhet ez a megállapítás, de éppen ez utal Gy. Szabó fametsző művészetének sajátságaira. A neves mester grafikái ugyanis – a fekete fehér kétszólamúsága mellett – ~~red~~ rendkívül festőiek. Olyannyira birtokában van mesterségе eszközeinek, oly biztos kézzel alakítja lapjait, vési ducait, hogy érzékeltetni képes a látvány legösszetettebb jelenségeit is, de egy uttal lényeges ismérveit is hangsúlyozza.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban.

Alföld 1972/7 8 old.

Gy. Szabó Béla 2

Pasztellezett, sokat rajzolt, lejegyzett benyomásait utóbb fametszetekben ötszegezte. Egy-egy tóparti fasor, merész körpanoráma kiállítási anyagában megtalálható. Gy. Szabó Béla fametszetei, szenrajzai tulajdonképpen közelebb állnak Ferenczy Júlia festményeihez mint a pasztelljei.

Bogdány L. Gábor. Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7 85-86 old.

Gy. Szabó Béla 1.

Két kolozsvári művész – Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla – évenként néhány hetet tölt a szigligeti Alkotó Házban. Ottani munkájuk gyümölcséből most egy kamarakiállításra való válogatást láthatott a közönség előbb Budapesten, a Magyar Nemzeti Galeriában, majd Debrecenben.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7 85 old.

Szabó Béla pajza

Vázlat

Észak-Magyarország 1972/27 4 old.

Gy. Szabó Béla, [ ]

Marosvásárhelyen nyílik meg szigligeten készült fametszeteinek romániai bemutatója.

— : Hír

10.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 30.

GY. SZABÓ BÉLA

A MISKOLCI GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

Joan Sima és Gy. Szabó Béla

kolozsvári képzőművészek kiállításának
megnyitására
1973. március 31-én, szombaton
déli 12 órára a Miskolci Galériába
(Déryné u. 5.)

A kiállítást megnyitja

TOK MIKLÓS
Miskolc megyei város tanácselnökhelyettese

BMi 73

Gy. Szabó Béla

Eredetileg gépészmérnök. Művészi ambiciói legyőzték a műszaki érdeklődést. Fametszeteit világszerte ismerik, bezuvékeny festő- és grafikus művész. Pekingtől Mexikóig, Liège-től Braziliáig számtalan kiállításon vett részt. Románia legmagasabb állami és kulturális kitüntetéseinek tulajdonosa.
Gyulafehérváron járt középiskolába.

K.A.: Szigliget alkotó-szerelmesei.

Tükör, 1973. júl. 10.

Gy. Szabó Béla
Márciuš 31-én nyílt meg a Miskolci
Galériában Joan Lima és Gy. Szabó Béla
román művészek kiállítása. Gy. Szabó
Béla erőtől duzzadó, lényegre koncentráló
fametszetei nemcsak az évszázados erdélyi
fafaragás művészetét, hanem a kínai és
japán fametszetek hatását is tükrözik.
Joan Lima és Gy. Szabó Béla kiállítása.

Észak-Magyarország 1973/77 12 old

Gy. Szabó Béla

„Várrom" c. fametszetével
reprodukciója a kép-
mellékletben

Igaz Szó 1972 november

2

Gy. Szabó Béla

Luganoban, Liege-ben, Brünselben, Tokióban, Antwerpenben, Moszkvában Leningrádban, Brasiliában volt Ziállitása

Magyar Nemzet 1973 február 1
4. old.

Gy. Szabó Béla

1

Kolozsvári grafikus és festőművész, a hires fametszetek mestere

Magyar Nemzet 1973 február 1
n.old.

GY. SZABÓ BÉLA, grafikus, fametsző

Illyés Gyula munkáinak első kiadásai

HONFOGLALÓK KÖZÖTT. Riportsorozat a dunántuli földosztásról./Kolozsvár, 1945/Sarló, 34 /1
1. 19 cm.-A borítólap fametszete
Gy. Szabó Béla munkája. 170 .old

PÁL FERENC: Illyés Gyula munkáinak első kiadásai
169.old

A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve, 9. Bp. 1971-72

Gy. Szabó Béla tanulmányai

Gyomai születésének 200.
évfordulója alkalmából.

Kortárs, 1973/11. 1711, 1718, 1723,
1731, 1739, 1749,
1808, 1815, 1844,
1872-ből.

Gy. Szabó Béla

Martyn Ferenc Janus Pannonius-rajzai kapcsán emlékezve.

Korunk, 1972/3. 482. o.

Gy. Szabó Béla metszetei

Kortárs 1971/1 15, 143 old.

Gy. Szabó Béla, festő, grafikus

Kós Károllyal kapcsolatban megemlítve.

Czine Mihály: Hűség és szolgálat 28-37.

TISZATÁJ, Szeged. 1973. december XXVII/12

Gy. Szabó Béla

Neve emlitve.

Sorbán Raoul: Szemátiusz Jenő 23p.

Gy. Szabó Béla

1934-ben Kolozsvárom kiállítása Szervá-
tiusz Jenővel.

Sorbán Raoul: Szervátiusz Jenő 25p.

Gy. Szabó Béla

kolozsvári festőművésznek kiállítása volt a Nemzeti Galériában, és Debreceben

Toth Béla: Kusztos Endre kiállítása.

Alföld 1973/2 93 old

Gy. Szabó Béla 9

Mégis talán a legérdekesebb számomra a Dante műhöz készitett illusztráció. Most van a nagy olasz drámaíró születésének hétszázadik évfordulója, ebből az alkalomból akartam méltó emléket állitani Dantenak. Szabó Béla közel 900 fametszetet készitett, s természetesen csak izelitőt kaphattunk művészetéből. Mégis feledhetetlen élmennyel gazdagodtunk.

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári fametsző művésznél.

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy Szabó Béla. 8

Az utóbbi években Moszkvában, Leningrádban, Budapesten, Pekingben, Sanghajban, Brüsszelben, Varsóban, Rigában, Delhiben, Buenos Airesben. mutatták be műveimet, hogy csak a jelentősebbeket emlitsem. Eddig 130 csoportos és önálló kiállitáson szerepeltek alkotásaim. Nagy élmény volt számomra, hogy ezeken a kiállitásokon mindig magam is megjelenhettem.

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári fametsző művésznél.

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla 7

Látni akartam, megismerni népeket, tájakat, nagyhírű kultúrákat. Bejártam Olaszországot, Görögországot, Bulgáriát, Jugoszláviát. Élményeimet „Barangoló könyv"-ben adtam ki. Nem sokkal később megjelent a „Homokvirág" című sorozatom is.

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári fametsző művésznél.

Ország Világ 1965/37 27 old

Gy. Szabó Béla 6

Temáim: A gyár-környéki szegény emberek, s a reménytelenség. Három év múlva kiadtam a „Szegények könyve" című fametszet-sorozatomat. A fametszésre senki nem tanított, a magam erejéből tanultam meg mindent, amit tudok, amit magamé nak vallhatok. 1937-ben fiatalos kedvvel és egy hátizsákkal nekivágtam a világnak.

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári fametsző művésznél.

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla 5

Eközben szüntelen festettem, rajzoltam. A diploma nem sokat ért, megszerzése után négy esztendeig munka nélkül tengödtem a világban. De nem keseredtem el, ekkor már eljegyeztem magam a művészettel – immár egy életre. 1932-ben szerepeltem először kiállításon: szénrajzokkal és pasztell-képekkel.

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári famelszö művésznél.

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla 4.

Gyulafehérváron Reithofer Jenő volt a tanárom, ö pedig Székely Bertalan iskolájából került ki – mondja. Kiváló érzéke volt ahhoz, hogy elültesse tanítványaiban a művészet iránti rajongó szeretetet. Bár úgy alakult az életem, hogy gépeszmérnöki diplomát szereztem a budapesti Műegyetemen.

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári fametszö művésznél

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla 3

Szinte egyedülálló iskolát teremtett a fametszésben. Minden kis négyzetcentimé ternyi felületet nagy művészi gonddal munkál ki. Mégsem vész el az apró részletekben. Stílusa a modern művészet legnemesebb törekvéseivel mutat rokonságot. Az indulásról, a pályakezdésről vallalom.

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári fametsző művésznél.

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla 2.

Halk szavú csendes ember a 60 eszten dös mester, Leültet a fal melletti kerevet re, aztán kérésünkre állványra kirakja leg szebb munkáit. Mintha álomvilágba jutottunk volna: csodálatos képek vonul-nak el előttünk, olasz, görög, kínai tájak, és Dante Isteni színjátékához készített remekművi illusztrációi (az utóbbit Buda-pesten is bemutatták)

Hamar Imre: Látogatás egy kolozsvári fametsző művésznél.

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla

Barátaink vesztek el Kolozsvárott Gy. Szabó Béla állami díjas fametszőhöz. Egy csendes udvarházi első emeletén él és alkot az európai hírű művész. A műtermet zsúfolásig tele gyönyörű metszetekkel, hatalmas faláblaikkal. Az asztalon finom vésők, különféle szerszámok, a művészi fametszés kellékei.

Glaman Gyula: Látogatás egy kolozsvári fametsző művésznél.

Országos Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla 2

Az ihletett müvészi alkotásokat Genovában mutatták be nagy sikerrel, és rövid ideig az Akadémia előcsarnokában is láthatók voltak a Pokol, a Purgatórium és a Paradicsom-témakörből grafikus ábrázolásba kívánkozó jelenetek, illetve sugallatok. A Purgatorium sorozatból egyet az Ország Világ olvasoinak is bemutatunk.

Magyar grafikusmüvész illusztrációi az Istenni Szinjátékhoz.

Ország Világ 1965/28 13 old.

Gy. Szabó Béla

Májusban Dante születésének hétszázadik évfordulójáról emlékezett meg a világ. Fáy Dezső után most egy másik művész, a Kolozsvárott élő Gy. Szabó Béla, a Román Népköztársaság érdemes művésze készített 20 darabból álló fametszetsorozatot az Isteni Színjátékhoz. Magyar grafikusművész illusztrációi az Isteni Színjátékhoz.

Országos Világ 1965/28 13old.

Gy. Szabó Béla

a Román Szocialista Köztársaság nemzetközileg elismert állami díjas, érdemes művésze, gyűjteményes kiállításainak egész anyagát a Magyar Nemzeti Galéria őrzi.

Képünk: Önarckép, fehér sapkával.

Ország Világ 1966/27 21 old.

Gy. Szabó Béla

Ónarckép – tibeti sapkában
TU 104-en utazom
Kazánkovácsok.

Ország Világ 1965/37 27 old.

Gy. Szabó Béla
festő

Kusztos Endre bánáti-tanári
köréhez tartozik Gy. Szabó Béla is.

Turcsány Zsuzsa: Kusztos Endre kiállitása.
MÜVÉSZET, 1972.december - 36.oldal

Gy. Szabó Béla
grafikus

A Magyar Nemzeti Galériában
volt kiállítása

Turcsány Zsuzsa: Kusztos Endre kiállítása.
MŰVÉSZET, 1972.december - 36.oldal

Gy. Szabó Béla, grafikus

Kiállít Miskolcon az Alkotóházban.

— : Hír

Népszabadság, Bp. 1973. jún. 15.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Metszet:

Repr

Gy. Szabó Béla: Gokonai-metszete

M. 5.

Népszabadság, Bp 1973. nov. 4.

Gy. Szabó Béla, pestő

Megemlítve.

Szakolczay Lajos: A lévahős házom stációja
59–63.

Tiszatáj, Szeged, 1977. júl. XXXI/7.

Gy. Szabó Béla

Fametszetéket készített rőzse-
hordó asszonyokról.

Nagy Zoltán: Balladás jelenség Szovátius . . .
Művészet, 1978. augusztus - 16. lap.

Szabó Béla

Szabó Béla kopjafak-metszetei, a Liber Miserorum balladás kompozíció.

Nagy Loltán: Balladás jelenség Szervátius...
Művészet, 1978. augusztus – 16 lap.

Banner Zoltán:

Hárman Mexikó térképe előtt. /Riport GY. SZABÓ BÉLÁ-val./

Utunk, XXVII.évf. 46./1255./sz. 1972. nov. 17. 11.old.

Veress Zoltán:

GY. SZABÓ BÉLA - az emberábrázoló.

Utunk, XXXI.évf. 3./1420./sz. 1976. jan. 16. 3.old., 1 kép.

E.Szabó Iloma:

GY. SZABÓ BÉLA pasztellkiállitása.

Utunk, XXXI.évf. 46./1463./sz. 1976.nov. 12. 1.és 7.old., képek a 3.és 7.old.

Fodor Sándor:

GY. SZABÓ BÉLA - A lélek egyensulya.

Utunk, XXX.évf. 34./1399./sz. 1975. aug. 22. 7.old. 1 kép.

GY. SZABÓ BÉLA kiállitása a szászrégeni müvelődési házban. /rövid hir./

Utunk, XXX.évf. 43./1408./sz. 1975. okt. 24. 8.old.

Gy. Szabó Béla, [festő]
grafikus

L: Nagy Imre.

Szép Rezső: Korunk Galéria 92.

Alföld, Debrecen, 1977. ápr. XXVIII/4.

Gy Szabó Béla

Dési Huber István kritikájában foglalkozik a művésszel.

Uj irás 1977-12-1-4
Kántor:A messze és közel

Gy. Szabó Béla

Méltatás.

Kocsis János: Takács Zoltán kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7. – 4 lap.

MK SAJTÓFIG

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜL
Telefon: 138-068, 337-

1977 NOV

SZOCIALISTA MŰVÉS

Gy. Szabó

1021

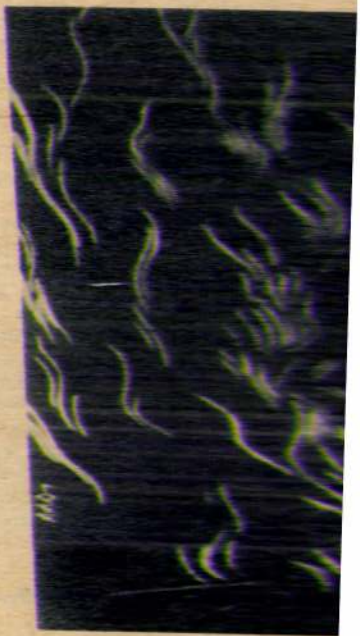

SZÁZ ÉVE született Ady Endre. Gy. Szabó Béla új fametszete: Ady

Hagyta
okos —
aki nem
hogy gy
volt ma
értékeit.
nem tör
volt be
marxista
csinyessé
Lenin
nem ver
meggyőz
ködést,
dezni ha
volt, log
tett, szenvedélyes. Ellenszenvvel viseltetett minden iránt, ami frázisszerű és túlhajtott. Megvetette a pletykálkodást. Nem szerette a lármát, a bőbeszédűséget, annál inkább kedvére volt a lényegretörés, a csend.

Lenin annak az új típusú embernek a megtestesítője, amelyért élt és küzdött. Elvhűsége, erkölcsi tisztasága, kristályos jelleme, sugárzó személyisége halványíthatatlan, örök példa. Leckénk Illyés Gyula verssora: „Légy hozzá hasonló!"

Kárpáti Sándor

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 NOV

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gy. Szabó Béla

1021

SZÁZ ÉVE született Ady Endre. Gy. Szabó Béla új fametszete: Ady

Gy. Szabó Béla

Tusrájz a szanki homokvi-
lágról. (repro)

Horváth Tamás: „Tudni akartam, kinek van igaza:..
Új Tükör, 1977. december 25 - 45. lap.

Szabó Béla

A magyarádi új megyei korház falára való mozáik tervezésre kiírt pályázaton vett részt.

------:Képzőművészeti páylázatok és megbízások.
Művészet,1975. október - 44.oldal

Z

— elvárt

TA Művészettörténeti Kutatóintézetében voltam
tartozott többek között a *Magyar és magyar*
iográfiájának átvétele Bardoly Istvántól (el is készült
ek az *Ars Hungaricá*ban jelentek ill. jelennek meg)
írásainak első kötetét (*Deutsche Aufsätze 1920-*
sével).
művészet volt, diplomamunkámat a 90-es évek
Modern poszt-jai c. tanulmánykötetben) és ennek
nyt publikáltam Baksai Józsefről, illetve 44 szócikket
elynek az 50-es években született festőkkel
eladatot kaptam, hogy egy millenniumi kiadvány
történetét.
ai-kötethez, részben a Forgács-féle bibliográfia,
in és kiderült, hogy még számos olyan írás lelhető
ak, akkor vált világossá a számomra, hogy Kállai
és tudható, hiszen a szövegek sem hozzáférhetőek.
-ban jelent meg, még Németországból is komplikált
örténet érdekelt a legjobban, Popper Leót, esztétika
zését Popperrel nagy lelkesedéssel olvastam, Fülep
etműkiadásának III. kötetéről, tehát épp a 20-as
rs Hungaricában), kézenfekvőnek tűnt, hogy tágabb

Gy. Szabó Béla

Szepsi Attila: Ördögnyelő.
= Életünk 1999/5. 491-490

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

FERENCZY JÚLIA ÉS GY. SZABÓ BÉLA

SZIGLIGETEN KÉSZÜLT MŰVEI KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1973. JÚNIUS HÓ 15-ÉN, PÉNTEKEN D.E. 11 ÓRAKOR

SZIGLIGET ALKOTÓHÁZBA

MEGNYITÓ BESZÉDET

LÁSZLÓ GYULA

a Magyar Népköztársaság Művészeti Alap igazgató helyettese,
az irodalmi szakosztály vezetője
mond.

---

73 6 fnyv 14 2410

Gy. Kabó Béla

MEGHÍVÓ

Gy. Szabó Béla

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

307, 316. old.

Gy. Szabó Béla

rajza „Ahuahuete" (mexikói fa)

a S. oldalon

Népszava 1973 május 13

Gy. Szabó Béla

Réka szóló vár a

8. oldalon „Szobrok és Szemetszetek"

Népszava 1973 május 13

Gy. Szabó Béla

Faunetszetének Ziállítása
a miskolci galériában nyílt
meg március 31-én

Magyar Nemzet 1973 április 1
11. old

Gy. Szabó Béla, festő
jubileuma

Romániai művész.
Kiállítása lesz a Mezőgazdasági
Múzeumban. (Aug. 31-től.)

— : Ermitázs-gyűjteménye Budapesten
7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 30.

Szabó Béla grafikus

A 30-as évek fellendülő munkásmozgalma a polgári beállítottságú, de haladó gondolkodású művészekre is kihatott. – A szegények iránti megértést fejezi ki a „Liber Miserorum" metszeteiben (említve). A kommunista Ernst Toller Dsida Jenő által fordított „Tecskék könyvé" c. poémájához metszetsorozatot készített. (említve)

Borghida István: Harcos művészet. Igaz Szó, 1973 ... 7, 133. old.

Ue.

Gy. Szabó Béla, festő

Kolozsvári festőművén, fametsző.
Egy napot szegeden töltött.

— : Hírek 96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. július XXVI/7.

Gy. Szabó Béla, grafikus.

Két rajz:

Kép.

Gy. Szabó Béla: melnetei

876.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. szeptember XXV 9.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Rajz:

Kép.

Gy. Szabó Béla: metszete

832.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. szeptember XXV/9.

Ky. Szabó Béla, grafikus

Rajz:

Repr.

Ky. Szabó Béla: metrete 966.

TISZATÁJ. Szeged, 19 71. szeptember XXV/9.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Rajz, kepz

Gy. Szabó Béla: 'metszete

812.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. szeptember

XXV
9.

Gy. Kabó Béla, grafikus

Jametnet,

Repr.

Gy. Kabó Béla: Jametnete

1149.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. december XXV. / 12.

Gy. Szabó Béla festőművész

A Mezőgazdasági Muzeum termeiben rendezett kiállitásának megnyitója augusztus 31.-én lesz, mint a lap közli, a kulturális események-ről szóló rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 7.
XVIII. évf. 36. sz. 8. lap.

SZABÓ BÉLA, térképész, /1905-1915 között/

ULBRICH könyve II.részében Burgenland és környező állam
mok községi térképei, legtöbb 1870 után. A koraiak méret
arányai premetrikus korból valók, a későbbiek legtöbbje
méterrendszerben készült és nagyrészük a bpesti Állam
nyomda terméke. A térképek szerzői többségükben magyarok
ig Szabó Béla is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliogra
phie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.szam, Szombathely

Gy. Szabó Béla festő-grafikusművész 1) Folytatás

a belső-társadalmi és ideológiai-forradalom közvetlen agitatív szolgálatát az 50-es évek végén a korszerű művészi nyelv és feladatok vállalása, ill. megfogalmazása követte. A valóság alakulására ~~művészi~~ visszabató művészeti látásmód számított az érték ismérvének. Nem csupán egyes művekben, hanem egyéni gyűjteményes kiállítások tükrében válnak kitapinthatóvá a romániai magyar művészet jegyei. Gondolunk a művész és mások egyéni kiállításaira.

Brenner Zoltán: Azzal fejezik ki egyéniségüket, ahogyan a romániai magyarság mindennapi életéhez kapcsolódnak műveszetükkel.
Korunk, 1979. febr. 65. old.

Gy. Szabó Béla, grafikus

Fametszet: Repr.

[K. Lázár Gyula: Bazáti levél. ...]

Gy. Szabó Béla: Bivalyok. 92.

Tiszatáj, Szeged, 1981- jan. XXXV/1-

Gy. Szabó grafikus:
Erdélyben él. Kiállítása
lesz hiskolcon

(bm): Tanácskozás hiskolc
képzőművészeti életéről

Észak magyarország 1971 IX. 10

Gy. Szabó erdélyi művész

Kismérettű fametszetei vannak dr. Szabó Mihály (Szeged) tulajdonában.

B. Varga S.: Műgyűjtők a napfény városából; Műgyűjtő, 1970. 1.sz.22.l.

Gy. Szabó Béla

Kiállítás Kecskeméten

Forrás 1984/1

Gy. Szabó Béla

M. Kiss Pál: Gy. Szabó Béla
műveiről

Forrás 1983/11

Gy. Szabó Béla

Grafika

Alföld 1984/12

Gy. Szabó Béla

Látogatóban Entz Gézánál

Tisztatáj 1984/3

Gy. Szabó Béla

Tanulmányok

Forrás 1983/11

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

Simon Béla festőművész emlékezését a Jelenkor 1946. januári számában olvashatjuk, Tüskés Tibor tolmácsolásában. A művész érettségi után Kolozsvárra került a főiskolára. Szervátiusz Jenővel és Gy. Szabó Bélával kötött barátságot.

Romváry Ferenc: Simon Béla kiállítása.
Jelenkor, 1980. aug. 402. old.

GY. SZABÓ BÉLA

GY.SZabó Béla május 18 - junius 17 között Helsinkiben mutatta be grafikáit.
/rövid hir/

Utunk, XXXVIII.évf.24.sz.1983 jun.17.
8.old.

GY. SZABO BÉLA

REITHOFER JENÖ

Beke György:
Tanitványi hüség.
/Gy.Szabó Béláról és egykori tanáráról
Reithofer Jaő festőről./

A Hét, XIV.évf. 50.sz. 1983 dec.9.
7. oldal.

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész.

Pápai Éva grafikust a Kolozsváron élő Gy. Szabó Béla vallalta tanítványának. Ennek már négy éve. Pápai Éva fiatal kora ellenére már sok nemzetközi kiállításon szerepelt 1972-óta. 1977 ben mesterével Gy. Szabó Bélával közösen állított ki Veszprémben.

(vásh.elyi): „A fekete-fehér nekem színes."
Pápai Éva grafikus.

Vas Népe, 1979. aug. 5.

Szabó Béla festőművész

Tolna megyében, Tengelicén, egy kis kultúrházban nyílt meg a művész kiállítása. — A művészről a stúdióban Somogyi József szobrászművész beszél.

Hétvégi panoráma.

1979. V. 10. 18.33 |N.|

Gy. Szabó Béla

„Ady Endre szülőháza"
– fametszet 1968

„Ady Endre arcképe"
/fametszet - 1977/

Irodalmi Szemle 1977/9

Gy. Szabó Béla, festő- és grafikusművész 2) Folytatás

A hagyományos erdélyi intim műfajok, a táj, a portré és csendélet, az otthon és otthoniasság műfajainak művelői: a tipikus példa Gy. Szabó Béla, Fülöp Antal Andor, Forró Antal művészete.

Banner Zoltán: Azzal fejezik ki egyéniségüket ahogyan a romániai magyarság mindennapi életéhez kapcsolódnak művészetükkel.
Korunk, 1979. febr. 66. old.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
BUDAPEST I., BUDAVÁRI PALOTA
B, C, D, ÉPÜLET
POSTACÍMÜNK: BUDAPEST PF. 31
1250

ELŐLEGES

320./Kiss Sándor

BUDAPEST
Majakovszkij u.51.
1072

SKV—82—5041—09

Gy. Szabó Béla, grafikus-szobrász-fametszőművész

VÁLOGATÁS

GY. SZABÓ BÉLA

FAMETSZETEIBŐL

KIÁLLÍTÁS

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN
BUDAVÁRI PALOTA C. ÉP. FÖLDSZINT

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:
KISS ISTVÁN
KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE

NYITÁS: 1982. FEBRUÁR 25-ÉN, DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

Az 50-es évek végén, a 60-as évek elején az idősebb nemzedék tagjai sorra visszakanyarodtak fiatalkori stílusokhoz, vagy ~~legalásibb~~ legalábbis annak tanulságaihoz. Szervátiusz Jenő, a fametsző Gy. Szabó Béla és Nagy Imre mindmáig páratlan népszerűsége a romániai magyar közönség körében ebben a korszakban öltött mind nagyobb méretet és a hivatalos elismerésük sem váratott magára.

Mezei József: átlépni az empíria küszöbén.

Korunk, 1979. febr. 61. old.

(1) Folytgatás

Gy. Szabó Béla festő- és grafikusművész

A kolozsvári Képzőművészeti Főiskola Párizsban tanult tanárai a jelenkori francia művészet, mindenekelőtt Cézanne tanítását propagálják. A 20-as évek végén új műfajként jelenik meg válunk az ipari táj. A munkássorsot festőink és grafikusaink képein a látott és tapasztalt valóságot jelenítik meg. Gy. Szabó Béla metszetkönyvei ennek a szociális tartalmú művészetnek eredménye.

Unrádi Jenő: Fáziskülönbség a nyugati élvonal és a kelet-európai eredmények között.

Korunk, 1979. febr. 57: old.

Gy. Szabó Béla, festő- és grafikusművész 2) Folytatás

A mesterséges elzártság évei után gátak szakadtak át. A felgyűlt vizek azonban bőven hoztak hordalékot is. Divat lett mindenáron modernnek lenni. S a lehiggadást nem ösztönözte átgondolt művészetpolitika. Korábban a formalizmus vádjával tettek lehetetlennie alkotókat: Gy. Szabó Bélának, Fülöp Antal Andornak – és még többeknek – jutott ki bőven az elmarasztalásból.

Murádi Jenő: Fáziskülönbség a nyugati élvonal és a kelet-európai eredmények között.

Korunk, 1979. febr. 59. old.

Gy. Szabó Béla, festő-grafikusművész.

Lugano 1978-ban már másodízben adott otthont a nemzetközi ex libris-kongresszusnak. Romániában az ex libris változatos pályafutást mutat. Erdélyben azonban régi múltva tekinthet vissza. A két világháború között is elsősorban magyarok művelték: Gy. Szabó Béla, Paulovics László, Radványi-Román Károly, Mottl-Román Pál.

Galambos Ferenc: Napjaink európai ex libris-művészete. Hevesi Szemle, 1979. 3. 8. old.

Gy. Szalsó Béla grafikus

...afirus

...üvészeti szál-

..., Ferch Ferenc
...cza Péter, Benczédi
...r Zoltán, Kazincy-
...agda, Jeczáné Bíró
Kla... ...ács Zoltán, Gál András
Bandi ...ő, Szentimrei Judit,
Csulak Magda, Kósa Huba
Ferenc, Fuhrmann Károly, Bara-
bás István, Izsó Miklós, Szervátiusz
Jenő, Nagy Pál, Fux Pál, Tóth
László, Hunyadi László, Kozma
István, Paulovics László, Árkossy
István.

Wágner István: Képző művészet és
közönségigény

Igaz Szó: 1973/4 561. old.

Gy. Szabó Béla

„A torockoszentgyörgyi vár"
„A koltói somfa"
„Téli vasár"
„Gyilkos tó"

– metszetek a borítón

Igaz Szó 1974/7

Gy. Szabó Béla

„Apáczai Cseri János

– tanulmányok

Igaz Szó 1975/6 528 old

Gy. Szabó Béla

- 70. születésnapra írt köszöntő

Hajdu Győző: Egy önarckép alá

Igaz Szó. 1975/8 114. old

Ifj. Szabó Béla

- önmagáról ír

Ifj. Szabó Béla: Önmagamról

Igaz Szó 1975
/8

115 old

Gy. Szabó Béla

„Önarckép vízesésnél"

- fametszet

Igaz Szó 1975/8

114 old

Gy. Szabó Béla

- A Balatonról készült fametszeteinek történetét eleveníti fel.
- Értékeli a metszeteket.

Gy. Szabó Béla: Balatoni szinek ~~fehete~~ fehérben

Igaz Szó 1972/4 607. old

Gy. Szabó Béla grafikus

1 rajz.

Igaz Szó 1976. /1 11. old.

Gy. Szabó Béla

„Tény és kerszt"
„Művészek gőgje"
„A boldog Dante"

A Hét. 1977. máj. 20

Dr. Szabó Béla grafikus

70. születésnapjára mondott

köszöntő szövege

Bajor Andor: Fehér, fekete, fehér

Igaz Szó 1974/7 67 old

Gy. Szabó Béla grafikus

„Az Apokalipszis lovasai"

metszet

Kortárs 1978/4 296 old.

Gy. Szabó Béla

– A Komor Galériában okt. 1-én megnyílott Ady-emlékkiállításon vett részt grafikáival

(Komor hírei)

Komor 1977/10

Gy. Szabó Béla

„Nyárád menti táj"
„Homokvilág"
„Havas hegyoldal"
„Téglörös"
„Halott fa a Gyilkos tóban"
„Kínai tó"

A Hét. 1975. aug 27.

Gy. Szabó Béla

- a Komur szerkesztőségében volt kiállítása portréiból
- a kiállítás első metszete 1933-ból való az utolsó alig néhány hónapja készült.

Veress Zoltán: Gy. Szabó Béla művészi antropológiája.

A Hét. 1976 - jan 16

Gy. Szabó Béla

„Homokvilág"
„Petőfi körtefája"
„Ködös kikla"

– grafikái

A Hét. 1975 aug 27-

Gy. Szabó Béla

„Ady-szülőháza"

A Hét. 1977 / nov. 18

Gy. Szabó Béla

159. old fametszet

„Szent-Anna tó"

Igaz Szó 1970/8

Gy. Szabó Béla

– fametszet

„Dózsa György"

Igaz Szó 1970/11 764 old

Gy. Szabó Béla

„Metszet"

A Hét. 1977. jan. 7.

Gy Szabó Béla grafikus

2 db fametszet a
borítólapon

Igaz Szó. 1972/1

Ifj. Szabó Béla grafikus

- A Szigligeti Alkotóház vendége volt 1969-ben Ferenczy Júliával együtt
- A Nemzeti Galéria kiállítja az ott készült munkáikat.

Ferenczy Júlia: Szigligeti mozaik

Igaz Szó 1972/4 611 old

Gy. Szabó Béla grafikus

Gallasz Nándor, Szőnyi István,
Podlipny Gyula, Szilvay Sándor,
Balázs Péter, Ziffer Sándor,
Kunovits András, Pittner Olivér,
Jándi Dávid, Vida Géza,
Klein József, Katz Sándor –
munkásmozgalmi tevékenységet
méltató cikk.

Andrásy Edit: Képzőművészet – osztályharc
Igaz Szó. 1971/2 277 rét

Gy. Szabó Béla grafikus

„Rabok (1934)
(a műmellékleten)

Igaz Szó 1971/2

Gy Szabó Béla

„Tuják a Balatonnál"
„Citromos csendélet"
„Horgászok"
„A Keleti-tó Uhannál"

– pasztellek a műmellékleten

Igaz Szó 1970/6

Gy. Szabó Béla, grafikus, fametsző.

Pápai Éva grafikus művei láthatók most az Oktatási Igazgatóságon. — Elmondja, hogy egy egy nyáron hosszabb időt töltött Erdélyben, Gy. Szabó Béla tanítványává fogadta, sokat segített és sokat tanult tőle.

(b. ö.): Kiállítások az Oktatási Igazgatóságon. Napló (Veszprém), 1978. jún. 17.

Gy. Szabó Béla

Művé szerepel a Korunk Galéria
"Ady szeme, Ady arca" c. kiállításán

Kolozsvár, 1977. október

Gy. Szabó Béla, levele

L. Nagy Imre

Czene Mihályi Kép és írás 97-111

Tiszatáj, Szeged, 1982. jan. XXXVI/1

Gy. Szabó Béla, grafikus-festő-fametszőművész

Simon Béla érettségi után, már a román impérium idején, Kolozsvárra került a képzőművészeti főiskolára, Szervátiusz Jenővel és Gy. Szabó Bélával kötött barátságot.

Rozváry Ferenc: Simon Béla kiállítása a Pécsi Galériában.
Dunántúli Napló, 1980. jún. 15.

VÁLOGATÁS

GY. SZABÓ BÉLA

FAMETSZETEIBŐL

KIÁLLÍTÁS

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN
BUDAVÁRI PALOTA C. ÉP. FÖLDSZINT

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:
KISS ISTVÁN
KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE

NYITÁS: 1982. FEBRUÁR 25-ÉN, DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
BUDAPEST I., BUDAVÁRI PALOTA
B, C, D, ÉPÜLET
POSTACÍMÜNK: BUDAPEST PF. 31
1250

Gy. Szabó Béla

I. DIJELÓLEGES
2522. Barla Szabó László

BUDAPEST
Pasaréti ut 139/b.
1026

SKV – 82 – 5041 – 09

Gy. Szabó Béla festő-grafikus – fametszőművész

Marosvásárhelyről Nyíregyházára áttelepült Gizmadia Attilát, akit évekkel ezelőtt Gy. Szabó Béla, az erdélyi magyar képzőművészek nesztora bíztatott az alkotói pályára, a fametszés művészetére.

Magyar Nemzet, 1980. júl. 31.

GY.SZABÓ BÉLA

Gy. Szabó Béla:
Megnyitó Caliban.

Korunk, XL.évf. 12.sz. 1981 december,
935-937. old.

GY. SZABÓ BÉLA

Gy. Szabó Béla:
Utban Kolumbia felé.

Korunk, XL.évf. 6.sz. 1981.junius,
470-474.old. Képekkel.

Gy.SZABÓ BÉLA

Gy.Szabó Béla:
Kiállitás Kolumbiában.

Korunk, XL.évf. 7-8.sz. 1981.jul-aug.
565-569.old.

GY. SZABÓ BÉLA

Fodor Sándor:
Monográfia Gy. Szabó Béláról.
/Murádin Jenő könyvének ismertetése./

Utunk, XXXVI.évf. 18.sz, 1981.
május 1. - 2.old.

GY. SZABÓ BÉLA

Cluj-Napoca, Muzeul de Arta

Gy.Szabó Béla. Expozitia retrospectiva
125 pasteluri.
/Kiállitási katalogus./

Cluj-Napoca, 1976. 23 old. 4 t.

/Gy./ SZABÓ BÉLA

/Gyulafehérvár 1905 - /

Aukción:
Bela Szabó: Mädchen in siebenbürger Tracht.
Öl auf Leinw., 88x63 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
453. Kunstversteigerung, 1981 Febr.
Katalogus 471.sz. 58.old. Kép: Taf, 14.

GY. SZABÓ BÉLA

Murádin Jenő:
Gy.Szabó Béla.
Bukarest, Kriterion, 1980.

Ismerteti:
Veress Zoltán:
Kalauz egy nagy életműhöz.

Korunk, XL.évf. 12.sz. 1981 december,
968-970.old.

GY.SZABÓ BÉLA

Murádin Jenő:
Gy. Szabó Béla. /monográfia/
Bukarest, 1980. /Kriterion/
159 old., 27 t., bibl. 137-148.old.
Román és német nyelvü kivonattal.

GY. SZABÓ BÉLA

Terényi Ede:

Fába metszett zene. GY. SZABÓ BÉLA 75. születésnapjára.

Utunk, XXXV.évf. 35. /1661./ sz. 1980. aug. 29. 7.old., képekkel.

GY. SZABÓ BÉLA

Murádin Jenő:

Metszetmüvészetünk ujabb szintézise. /Gy.Szabó Béla metszeteiről a Jelenések Könyvéhez./

A Hét, X.évf. 35.sz. 1979. aug.31. 4.old., képpel.

GY. SZABÓ BÉLA

Fodor Sándor:

Grafikus szinei. /GY. SZABÓ BÉLÁról./

Utunk évkönyv, 1972.
Kolozsvár, 1972. 100-102. old. Képpel.

GY. SZABÓ BÉLA

GY. SZABÓ BÉLA metszeteinek gyüjteményes kiállitása nyilt meg /1980/ nov. 20.-án a columbiai Caliban, a müvész jelenlétében.

Utunk, XXXV. évf. 50. /1676./ sz. 1980. dec. 12. 8.old. /rövid hir./

GY. SZABÓ BÉLA

GY. SZABÓ BÉLA "Források-folyók, tavak tengerek" c. tárlata megnyilt a szekszárdi Babits Mihály Megyei Müvelődési Központban.

Utunk, XXXIV. évf. 28. /1602./ sz.
1979 julius 13. 8.old. /rövid hir./

GY. SZABÓ BÉLA

FERENCZY JULIA és GY. SZABÓ BÉLA
közös kiállítása látható a szatmári Művészeti Galériában. /rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 20. /1594./ sz.
1979. május 18. 8.old.

GY. SZABÓ BÉLA

FERENCZY JULIA és GY.SZABÓ BÉLA festményeiből és III. metszeteiből kiállitás nyilt a Dés Municipiumi Muzeum müvészeti galériájában. /rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 17. /1591,/ szl 1979. ápr. 27. 8.old.

GY. SZABÓ BÉLA

Az aradi Alfa Galériában megnyilt GY. SZABÓ BÉLA és FERENCZY JULIA közös kiállitása. /rövid hir./

Utunk, XXXV.évf. 39. /1665./ sz. 1979. szept. 26. 8.old.

Gy. Szabó Béla

„Visszanező" pasztell, 1932

l. y. repró - színes

Murádin Jenő:A Barabás Miklós Céh,Bukarest,Kriterion,
1978.

Gy. Szabó Béla, keskő

L: Ádám András

-: Ádám András

2.

Esti Hírlap, Hv. 1979. jan. 23.

Gy. Szabó Béla

- grafikáival szerepelt 1918 máj. 15-én a Kommün Galériában megnyílt „Grafikusok a szülőföldről" kiállításon.

(Kommün Művei)

Kommün 1918/15

Gy. Szabó Béla

A kiállítás áramlatos
hűségesen mutatta be
a művész alkotásait.

Sümegi György: Forrás Galéria.
Művészet, 1980. május – 46. lap.

Gy. Szabó Béla, Jestő

Megemlítve.

Grezsa Ferenc: Ruffy Péter: Világaim 82-83.

Forrás, Kecskemét, 1979. december XI/12.

GY. SZABO BÉLA

Az Igaz Szó 1984 12. /decemberi/ számának boritóján Gy.Szabó Béla metszeteiből közöl.

Gy. Szabó Bélál

interjúvolja Beke György*

Reithofer Jenőről beszél Gy.Szabó Béla. Tanárként volt rá nagy hatással a gyulafehérvári rk. gimnáziumban; R.J. valamikor Székely Bertalan és Edvi Illés Aladár tanítványa volt. R.J. minden tehetséget felkarolt, gonddal és szeretettel nevelte őket.

Beke György: Élőknek öröksége... A 400 ewsztendős gyulafehérvári oskola emlékére
Kortárs, 1987. 9.sz. , 79-92. - 83. old.

Gy. Cs. Szabó Béla, festő-grafikus-szobrászművész

Tápai Éva grafikusművésznő Ausztriában, a Dürnbachi ünnepi Hét alkalmával sikert aratott műveivel. Tápai Éva a világhírű Kalocsai mester, Gy. Cs. Szabó Béla tanítványa.

dr. Orosz Gábor, szerkesztő: Tápai Éva munkái Ausztriában.

Vas Népe, 1984. aug. 26.

Gy. Kabó Béla, grafikus

L: Kós Károly

ipj. Kárász Miklós: Tábla, metszet 2.

Élet és Irodalom. Bp. 1986 máj. 9. XXX/19

Gy. Szabó Béla festő-grafikus-fametszőművész 3.) Folytatás

Kós Károlyról készített képe talán a kezdete Gy. Szabó fametsző művészetének, amely azóta - elhagyva már jól az ezredik lapot is - megizmosodott, tökéletessé, már-már utánozhatatlanná vált. Így történt meg az, hogy mikor a művész hóna alatt a „Hónapok" c. dedikált mappájával köszöntötte születésnapján Erdély nagy öregét, a 90 éves Kós Károlyt, ő meghatódva ennyit mondott: „Tanítvány! - ebben te lettél a mester itt Erdélyben, Európában, vagy tán az egész világon."

Balogh Péter: Kós Károly arcai.
Magyar Építőművészet, Budapest, 1983. jún. 56-57.-old.

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

Bányai Erzsébet tizenkét évesen már Gyulafehérváron tanult Reithoffer Jenő műhelyében, - aki ~~szely~~ Székely Bertalan tanítványa volt. — Bányai Erzsébet Reithoffer Jenő műhelyében együtt tanult Gy. Szabó Bélával, a gyorsan ismertté vált kolozsvári művésszel.

Szüts László: Asszonyors — művészsors.
Szabad Föld, 1984. jan. 21.

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

(1.) Folytatás

Kós Károly kivételes egyénisége költőket és képzőművészeket egyaránt megihletett. Kós Károly 1933-ban töltötte be 50. életévét, ami alkalmat adott arra, hogy tisztelői és barátai különböző módon fejezzék ki megbecsülésüket Erdély „mindenese" iránt. Az „Erdélyi Helikon" 1933/10. számát teljes egészében Kós Károly méltatásának szentelte. Az ünneki számban két fiatalabb művész, a román Demian Tassy és Gy. Szabó Béla szerepelt egy-egy Kós portréval.

Gy. Szabó Béla fametszete (1933) [repr.]

Balogh Péter: Kós Károly arcai.

Magyar Építőművészet, Budapest, 1983, jún. 56-57. old.

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész 2) Folytatás

Az ekkor meg szinte első művészi lépéseit tevő Gy. Szabó Béla más eszközökkel kísérli meg visszaadni azokat a benyomásait, amelyek Kós Károllyal való találkozásaiból leszűrődtek benne. Pályájára Kós különös képpen hatott, elsősorban tanácsaival, 1932-ben a Károli Gáspár Református Társaság képzőművészeti kiállítást rendez. Ezen Thorma János, Gruzda János és mások társaságában Gy. Szabó Béla is részt vesz. Szenrajzokat és pasztelleket állít ki. Kós azt tanácsolja, próbálkozzon a fametszéssel, elmagyarázza annak technikáját, kellékeit. Ezek közül az első fametszetek közül való 1933-ban Kósról készített arcképe, - emlékezet után. - Az arc geometriája tökéletes és kifejező, konok tekintete, szíjjas arca néz felénk a képről. A minden részletet mellőző fekete vonalak szinte kivetülés ei Kós egyéniségének.

Balogh Péter: Kós Károly arcai.
Magyar Építőművészet, Budapest, 1983. jún. 56-57. old.

Gy. Szabó Béla, [költő]

L: Kós Károly

Bodor Pál: Szirz 6.

Élet és irodalom Bp. 1986. okt. 31. XXX/44

Gy. Kabó Béla, grafikus

L: Kós Károly

Bologh Péter: Kós Károly arcai 56-57

Magyar

Épitőművészet Bp. 1983 83/6

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-keramikusművész

A külföldön dolgozó magyar származású képzőművészek második kiállítását rendezik meg Budapesten. Fontos számukra Gy. Szabó Béla, Miklóssy Gábor műveszete Kolozsvárról.

Forrás.
1982. nov. 11.

Gy. Szabó Béla, festő-grafikus-fametszőművész

A Kecskeméti Művésztelep 1912-ben alakult meg.

Gy. Szabó Béla kolozsvári művész világjáró útjának egyik állomása, ahol 28 tus rajzot készített, melyeket 1941-ben „Homokvilág" címmel adott ki. (emlétve).

Katolikus Szó, Budapest.
1983. okt., 4-old,

A MISKOLCI GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

Joan Sima és Gy. Szabó Béla

kolozsvári képzőművészek kiállításának megnyitására
1973. március 31-én, szombaton
déli 12 órára a Miskolci Galériába
(Déryné u. 5.)

A kiállítást megnyitja

TOK MIKLÓS
Miskolc megyei város tanácselnökhelyettese

BMi 73

GY.SZABO BÉLA

A budapesti Ráday-alap kiállitó - helyiségében dec. 11 - dec.31.-ig mutatják be Gy.Szabó Béla Jelenések Könyvé-hez készült fametszeteit. /rövid hir/

Utunk XXXVII.évf.51.sz. 1982 dec.17. 8.old.

GY.SZABO BÉLA

Boros Judit:
Gy.Szabó Béla fametszetei a /budapesti/
Nyugat Irodalmi Muzeumban.

Utunk, XXXVII.évf.42.sz 1982 okt.15.
6.old., képpel.

GY. SZABÓ BÉLA

Sepsiszentgyörgyön május 30.-án megnyilt Gy.Szabó Béla kiállitása, melynek teljes anyagát a sepsiszentgyörgyi muzeumnak ajándékozta.

/rövid hir/

Utunk, XXXVII.évf. 27.sz. 1982 julius 2. - 8.old.

Abb. 35: Christian Daniel Rauch: Denkmal Friedrichs des Großen in Berlin, 1836–1851

Mitbegründer der ›Monumenta Germaniae Historica‹, schreibt 1828: »Überhaupt meine ich, daß man natürliche und naive Vorwürfe (wie Schadows Spinnerin) wählen solle, wenn

der Gruppe möglichst kl
halten; die Arme des M
Innere der Gruppe ger
Beinen des Mädchens f
herab, um die Einzelvo
ßen auszugleichen, um I
ßen. Wie anders dies al
rechte Hand des Mädcl
Umriß, auch der linke
Gruppe hineingerichtet.
gewaltsam nach hinten, d
einandergenommen. De
gesuchter Haltung weit
nem Oberkörper, mit den
kel und dem linken Unt
chens, mit ihrem rechten
zahlreiche einzelne Achs
füge der Gruppe in vielen
tungen durchstoßen. Da
Gruppe fast flach wie ein
Ruhe, in sich gekehrter A

Kleinplastik

Wie nie zuvor fanden im
stischen Künste Eingang i
wohlhabende Großbürge
Büstenform porträtieren.
aber die Kleinplastik, die
gestattete, dreidimensiona
von berühmten Bildhauer
Materialien wie der Zink
Eisenguß, aber auch scho
che wie das Biscuitporzella

GY;SZABÓ Béla

Polgárdy Géza: Főhajtás Gy. Szabó Béla emléke előtt. = Confessio, 1986/2. 94 - 97.p.ill.

Gy. Szabó Béla

festőművész

Emlékkiállítása nyílt meg Szanton, a Vörösségi Házban.

Halán Péter
címe

Új Tüzi,
1989 febr. 12.

Gy. Szabó Béla

Pogány Ö. Sándor: Gy. Sz. B.
Irodalmi Szemle. (Pozsony)
1968. 1. sz. (Első és hátsó borítón,
képpel

Gy. Szabó Béla életművei
Debreceni Déri Múzeum, 1969.

Gy. SZABÓ Béla festőművész kiállitása
Marosvásárhely, 1972

Gy. SZABÓ BÉLA

GOÓR Imre:

Kolozsvári képzőművészet /Gy.Szabó Béla/
Forrás, 1972.4.sz. 51-54. Képpel

GY. SZABÓ Béla

BELKE György: Fametsző a homokvilágban. -
Népszava, 119.évf. 145.sz. 1991. junius 22. 8.p. ill.

annak szolgálatában álló Debreczeni Ellenőr volt az, mely nem vonzotta többé az olyan nyakas kálvinista 48-as magyart, mint Móricz Pál. Viszont *Újlaki Antal*, a *Szegedi Napló* munkatársa és ennek öccse, *Géza*, budapesti egyetemi hallgató, a Zoltai lapjához vágytak szegődni.

Az a körülmény, hogy Zoltai nem tudta az általa kiszemelt munkatársakat maga köré csoportosítani, továbbá az, hogy az 1897 végén hatályát vesztett osztrák-magyar vámszövetség felújításával kapcsolatban felmerült önálló magyar vámterület kérdése ellen, a szabadelvű párt szekerét tolva, nem volt ínyére állást foglalni: a politikai bizonytalanság ködös világában inkább jónak látta a felelős szerkesztői állásról lemondani és 1897 december 23-án átadta helyét *Koncz Ákosnak*. Zoltai tehát pár nap híjával nyolc hónapig volt a Debreczeni Ellenőr felelős szerkesztője. Lemondásához hozzájárult az is, hogy a nappali szerkesztést csak túlságos erőfeszítéssel tudta összeegyeztetni levéltári hivatali elfoglaltságával. Koncz Ákos, az új felelős szerkesztő így emlékezik meg Zoltairól: „Hálátlanok volnánk, ha lapunktól való távozása alkalmából odaadó, buzgó munkásságát meg ne köszönnénk. Határtalan szorgalmán, tárgyilagos írásán, nemes ambícióján kívül, melyekkel éltető eleme volt lapunknak, szerettük benne a jó embert, a nemesszívű barátot, az Isten kegyelméből való igazi ujságírót. Távozásában csak

Gy. Szabó Béla

Fábián Gyula: Fába metszett élet.
= Magyar Fórum IV. évf 1. sz 1997. jan. 1. 11. p. ill

miért kerülték ki. Akár megtalálhatták volna az egyedi kizáró jegyeket is, amelyek alapján fölösleges lenne a további vizsgálatsor.

● *Ám közben az amerikaiak jelentkeztek egy új vizsgálati módszerrel.*

– Az úgynevezett DNS-sprint eljárásról van szó, amit géntérképezésnek neveznek. Ezt a vietnami háború idején kísérletezték ki a holttestek azonosítására. Ehhez azonban szükség lenne kontrollanyagra. Azaz, a feltételezett szülők vizsgálatára, ami elől eddig elég mereven elzárkózott az Akadémia, holott adott esetben ez éppen az ő álláspontjukat erősíthetné.

● *Ám úgy tűnik, mintha az Akadémia a fővárosi önkormányzattal akarná elvitetni a „balhét".*

– De ki az Akadémia? Elnézést. Ez egy megfoghatatlan valami. Lassacskán úgy tűnik, mint egy fedőszerv. Pedig nem a Magyar Tudományos Akadémiáról van szó, hanem néhány, konkrétan megnevezhető emberről.

● *Úgy tudom, a bizottság tagjai között alig van akadémikus. Miért bízták e nemzeti ügy vizsgálatát jórészt „külső" emberekre?*

– Erre ők tudnának választ adni. Azt viszont elmondom, hogy ennek a problémának a hordereje nem azért nagy, mert hatalmas tudományos

problémával
meg lehet o
egy furcsa n
A barguzini
állatorvosi l
adott proble
vita? Erdem
mi módon.

● *Magyar*

– Sajnos,
több szerep
seknek.

● *Hogy e*
zárni a dolg
latokat kelle

– Szükség
színének vi
7. számú sí
fi-csontváz
férfi csontvá
összehason
le, a bargu
biztos eltem
női csontvá
sírokból föl
sír vitatott
patológiai,
vizsgálata,
lek készítés
nem más, n
munkaterv
már napvilá
lanul végre

Gy. SZABÓ Béla

Sziget 1990 84.

Gy. Szabó Béla grafikus

- valóságos képzőművészeti szál-báscsináló.

Említve: Gál Anna, Ferch Ferenc Lausch Gyula, Jecza Péter, Benczédi Sándor, Molnár Zoltán, Kazincyné Vitályos Magda, Jeczáné Bíró Klára, Szakács Zoltán, Gál András Bandi Dezső, Szentimrei Judit, Csulak Magda, Kósa Huba Ferenc, Fuhrmann Károly, Barabás István, Izsó Miklós, Szervátiusz Jenő, Nagy Pál, Fux Pál, Tóth László, Hunyadi László, Kozma István, Paulovics László, Árkossy István.

Wágner István: Képzőművészet és közönségigény

Igaz Szó: 1973/4 561. old.

Gy. Szabó Béla graphus

Gy. Szabó Béla, grafikus 1

Amikor műtermül is szolgáló kolozsvári lakószobájában ültem, éppen mexikói élményeiről mesélt. Akkoriban tért haza a távoli országból, ahol egy hónapig tartó kiállítást rendeztek a műveiből. Ő kinn maradt tizenkét hétig, járta az országot, ismerkedett a tájjal és az emberekkel. Magas hegyekre kapaszkodott föl, évezredes romokat keresett meg, beszélgetett az utcán az emberekkel, indiánokkal találkozott, rácsodálkozott egy-egy szokatlan alakú fára, egzotikus formájú növényre. Közben fáradhatatlanul rajzolt. Tömött mappákba kötve hozta magával élményeit megörökítő vázlatait.

Szén és fa

Már beszélgetésünk idején tervezte, hogy kötetet állít össze a mexikói rajzokból. Az asztalra, a padlóra érdekes és számunkra kevésbé ismert világot bemutató ceruzavázlatok, szénrajzok tucatjait teregette ki. Majd visszaült az asztalhoz és keze addig sem pihent, amíg beszélgettünk. Vesője egy falapot szántott, kezdett kialakulni a kép. Körtefa táblán napsugarak indultak hatalmas méretű kaktuszok felé. A mexikói élmények egy részét szénrajzok formájában örökítette meg, mások fametszetformát öltöttek.

Gy. Szabó Béla, a mexikói rajzok készítője 1933-ban kezdett fát metszeni. Azóta számos szép metszetét megismerhettük, kiállításokon, kötetben, verseskönyvek illusztrációiként. A múlt évben például a *Kortárs* című irodalmi folyóiratunk minden egyes számának utolsó oldalán is egy-egy — az adott hónapra jellemző — Gy. Szabó-metszetet láthattunk.

— *Szeretem a fát. A legjobban a körtét, mert tömött és sima. Könnyű vele dolgozni. És szép metszetet ad. De a szenet is szeretem. A rajzszén különösen alkalmas mászkálás közben, úton a gyors vázlatok készítésére.*

Megjelent a könyv

A mexikói rajzok végül — a művész eredeti terve szerint — kötetbe kerültek. A könyv a közelmúltban jelent meg a *Dácia Kiadónál*, Kolozsvárott. A művész, aki a rajzok „nyelvén" beszél nekünk Mexikóról, az idén hetvenéves. 1905-ben született.

Termékeny évtizedek, maradandó emléket hagyó kiállítások, kö[illegible] féltve ő[illegible]

ak 2.

Moszkva, augusztus 14.

levízió tegnap esti híradójában felvé-
esfehérvári magyar—szovjet if-

és tánctanulás színesíti a programot.

Együttműködési megállapodást írnak alá ma szovjet és magyar fiatalok

Gy. Szabó Béla, grafikus 2

Gy. Szabó Béla mexikói rajzai

Mexikói városszéle — szénrajz

kiállítás nyílik meg a Néprajzi Múzeumban. A Budapesti Néprajzi Múzeum főleg néprajzi tárgyakkal szemlélteti: miként éltek a finnugor népek az őshazában és különválásuk után

Szovjet vendégek látogatása a csillebérci nagytáborban